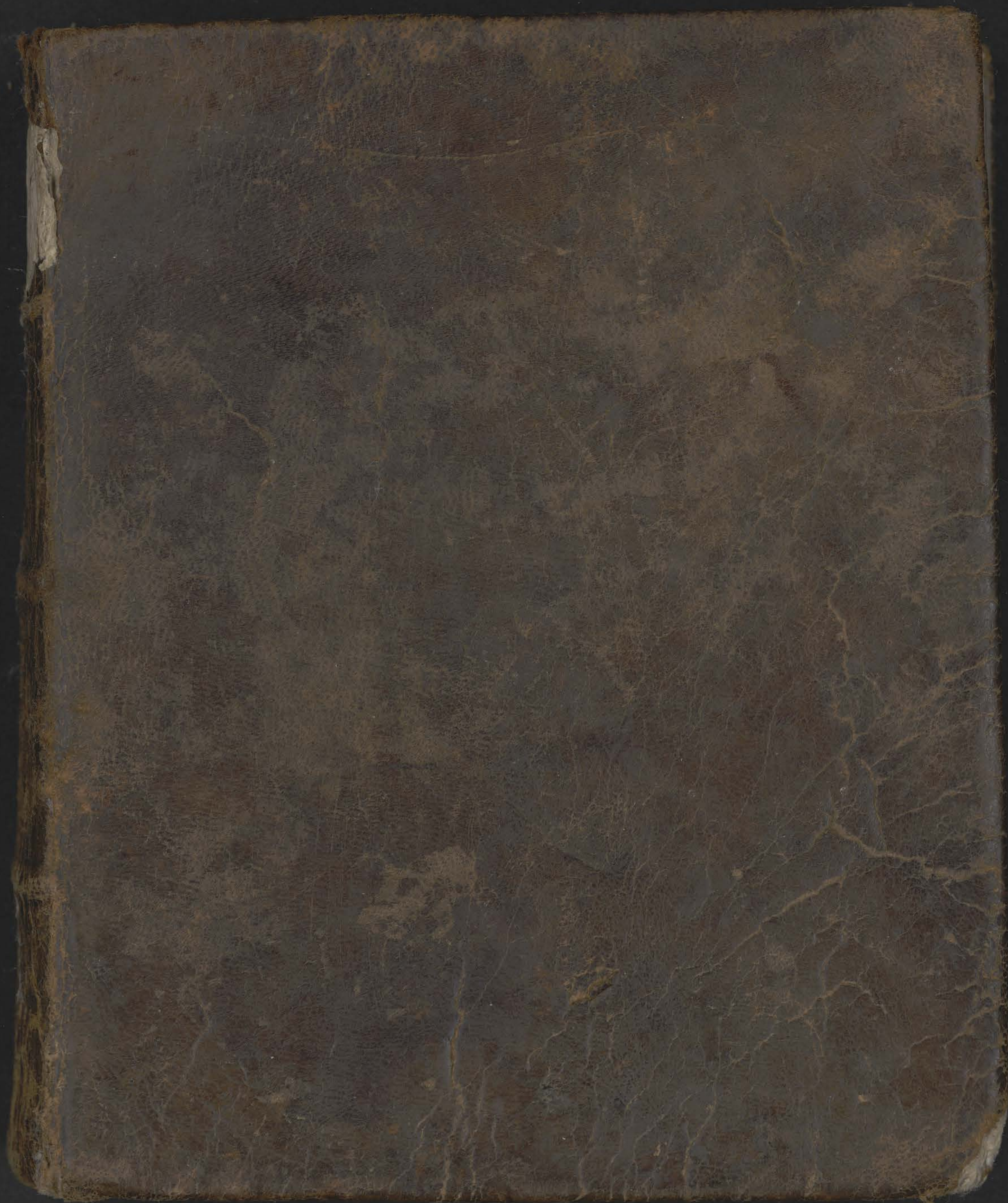

il faut lir cett livre pour commencer [illegible] à bien écrire et penser [illegible]

GRAMMATICA RELIGIOSA,

QUÆ

PIE DOCET DECLINARE

à Malo, & facere Bonum, amplecti
Perfectum in Præsenti, & respuere Imperfectum,
ad obtinendum Futurum Infinitum, cum Participio Salutis.

Opus apprimè religiosorum Tyronum

*Magistris, & etiam Verbi Divini Præconibus, prout ex
Indice concionatorio, S. Scripturæ, Sermonum, &
Authorum annexo patebit, non inutile.*

AUCTORE

R.P. ABRAHAMO à S. CLARA,

Augustiniano Discalceato, Concionatore Cæsareo,
& Provinciali per Germaniam & Bohemiam.

EDITIO NOVISSIMA.

COLONIÆ AGRIPPINÆ.
Apud FRANCISCUM METTERNICH, Bibliopolam
Unter gölden Waagen / Anno M.DCC.XIX.

CENSURA

REVERENDISSIMI ARCHIEPISCOPALIS CONSISTORII SALISBURGENSIS.

QUia Author noster Grammaticæ Religiosæ bonus olim Discipulus extitit, præclarus jam hac in Schola Magister juxta Fidei Principia, & morum Rudimenta docet declinare vitia, & conjugare virtutes: dignus omninò, qui Opus hoc Grammaticale typis, ac perindè faciliùs & feliciùs Tyronibus imprimat.

SEBASTIANUS MAYR,
SS. Theol. & SS. Can. Doctor, Celsissi. ac Reverendiss. Principis, &c. &c. Consiliarius Consistorialis, nec non B. V. M. ad Nives Canonicus.

APPROBATIO THEOLOGORUM ORDINIS.

JUssu Reverendissimi Patris Martini à SS. Trinitate nostri Generalis Vicar. legi & perlegi præsens opusculum, & quia in ea nihil ab Orthodoxa Fide, aut bonis moribus alienum reperi; ideo publicâ luce dignum judico. Datum Viennæ in Aulico nostro PP. Augustini Monasterio, Die 1. Januarii 1691.

Fr. BERNARDUS à S. Theresia Augustinianus Discalceat, & in præfato Conventu pro tempore Prior.

APPROBATIO.

PRæsens volumen GRAMMATICA RELIGIOSA indigitatum attentâ mente pervolvi, & cùm non nisi sanam & sanctam Doctrinam contineat, publico prælo dignum censui. Datum Viennæ, die 6. Decembris 1690.

F. ANSELMUS à S. Christophoro August. Discal. SS. Theol. Lector Primarius.

Ad

Ad Lectorem.

BEnevole Lector, ſicut Abraham ſacer ille Dynaſta in veteri Teſtamento inter ſuos liberos Iſaacum nutriit, id eſt, riſum, ita ego hucuſque in meis libris riſum aliquem aut facetum ſubinde calamum immiſcui, ut ingenio & genio hujus ſatis probati mundi ſatisfaciam, in præſenti verò opuſculo, quod inſtar apis argumentoſæ celeri pennâ ex diverſis Authoribus combinavi, & aliqua Marte proprio excudi, ſeria tantummodò tracto, ut videas, quòd ego non ſemper Feſtum SS. Jucundi & Hilarii celebrem, ſed etiam ad dandam ſcientiam ſalutis ſeria in oculis & loculis teneam, quibus proximum non tam ditare quàm dotare ſtudeo. Fateor Amice Lector, quod præſentem tractatum potiùs in uſum novæ religioſæ Juventutis ac piorum Tyronum adhuc in novitiatu degentium exaraverim, quàm pro aliis acutis & aſtutis ingeniis. Quia verò non pauci tam inſtanter à me petierunt levidenſes hasce elucubrationes, ſic non potui, nec volui illis dare repulſam, quamvis provideam, quòd calamus calumnias non evadet. Spondeo tamen, ſi quid ſucceſſivi temporis erit; proximè varios tractatus, qui ſecundiorem forſan apud te affectum ſortientur. Bene vale.

INDEX SERMONUM.

Prior numerus Ordinem, alter paginam Sermonum denotat.

De

INDEX AUTHORUM.

S. E.

Eremitarum Camaldul. ... Bielany

SER-

SERMO I.

DE
Prima Virtute Theologica, videlicet Fide.

Amen, amen dico vobis, qui credit in me, habet vitam æternam. Joan. 6.

PARS PRIMA.

1. CUm teste Apostolo impossibile sit sine fide placere DEO, ideò consentaneum videtur priùs breviter ante omnia alia de hac Theologica virtute disserere, siquidem omnes cæteræ virtutes à fide velut rivulus à fonte scaturiunt. Hinc S. P. N. August. ait: Sicut in radice arboris nulla prorsus apparet pulchritudo, & tamen quidquid est in arbore pulchritudinis & virtutis ex illa procedit; sic quidquid meriti, quidquid beatitudinis anima susceptura est, ex fidei fundamento procedit. Unde meritò fidem sancti Patres Soli comparârunt: Nam sicut omnia, quæ in mundo sunt, habent lucem à Sole, ita omnes veritates supernaturales ab homine cognitæ à Fidei virtute ortum habent. Sicut omnia quæ in mundo sunt, vitam suam quoad conservationem à sole accipiunt, ita homo quoque tam initium quàm progressum vitæ suæ spiritualis fidei virtuti adscribit. Et rursus quemadmodum omnia quæ in mundo sunt, habent decorem & pulchritudinem à luce per Solem hausta; ita à fidei virtute omnia, quæ agit homo, decorem & gratiam apud DEUM habent. Et tandem, quemadmodum etiam omnia quæ in mundo sunt calorem suum accipiunt à sole, ita homo charitatis & fervoris calorem à fidei virtute accipit. *Sup. Joan.*

2. Hæc demùm est columna lucis, quæ de Ægypto tenebrarum & errorum ducatu suo intellectum humanum educit. Hæc est in templo DEI, videlicet in devota anima prima lampas, & in cœlo spirituali stella matutina, quæ prima diem gratiæ nuntiat. Igitur felices & beati sunt illi, qui à divina clementia maximum hoc DEI donum acceperunt: Nam teste Propheta: *Non fecit taliter omni nationi, & judicia sua non manifestavit illis.* Quanta proinde gratiarum actio à nobis DEO referenda erit, qui præ tot centenis millibus ad veram fidem sumus vocati? Idcircò satagat quisque nostrûm pro tam ineffabili dono se gratum DEO *Psal. 147. v. 20.*

 exhi-

exhibere, hoc autem fecerimus, si omnibus mandatis ejus, nobis per fidem revelatis obtemperaverimus. Nam ut Christus ait: qui habet mandata mea & servat ea, ille est, qui diligit me, ille est, qui se gratum erga me exhibet.

Hebr. 11. v. 1. 3. Cæterùm cùm fides juxta divum Paulum sit sperandarum substantia rerum, & argumentum non apparentium. Quamobrem cuilibet bene cavendum erit, nè in articulis fidei perscrutandis se occupet, si damnum evadere cupit, quod incurrit Plinius Senior, qui dum incendium montis Vesuvii in Campania indagare voluit, erumpente interim flammâ, & igneum quasi fluvium evomente, ab eodem oppressus & suffocatus est. Sic scrutator Majestatis opprimetur à gloria, & investigator articulorum fidei in præceps ruet. Hoc sanè cum suo irreparabili damno expertus est quidam inclytissimus Doctor, qui Patavii Venetiorum in celeberrima Academia cum maximo omnium applausu sacram Theologiam docuit, porrò hic cùm infirmatus esset, mox omnia Ecclesiæ Sacramenta sibi ministrari curavit; his itaque munitus, ultimum suum diem clausit magnam tum sanctimoniæ tum doctrinæ opinionem apud omnes Academicos post se relinquens. Sed ô tremenda DEI judicia! Hic Theologiæ Professor, qui ab omnibus directâ ad cœlum viâ volasse credebatur, æternis fuit additus suppliciis. Nam post obitum suum cuidam alteri sacræ Theologiæ Doctori in vita sibi amicissimo aspectu terribili apparuit, seque æternæ damnationis sententiâ ad inferos fulminatum professus est, causamque addidit dicens: Cùm jam essem in extremis, venit ad me tentator diabolus, & sciscitari cœpit de fide quid crederem? respondi me credere, quæ in symbolo Apostolico continerentur. Mox ille institit, ut quosdam articulos obscuriores ipsi explicarem. Parui, & Apostolorum Symbolum per Symbolum S. Athanasii sum interpretatus. Sed ille non acquiescens, ait: Non est ita, ut tu putas; nam quæ ad Patrem pertinent, partim aperta sunt & vera, partim obscura & falsa. Nam ipse quidem æternus est: non tamen ut semper DEUS, sic semper ut Pater; sed prius DEUS & postea Pater extitit. Exclamavi ait damnatus, & protestatus sum hanc hæreticam simul & diabolicam esse doctrinam. Ad quæ Satan, non clamoribus, inquit, sed argumentis & rationibus veritas indaganda est. Itaque ego ingenio & doctrinæ meæ magis, quàm æquum erat, confisus, cœpi cum eo de SS. Trinitate disputare. At ille gryphis & sophismatibus instructus tam intricata argumenta proposuit, ut paulatim dubitare inciperem, ac demum in eum errorem sim præcipitatus, ut neque Filium, neque Spiritum Sanctum crederem esse DEUM. Atque ita seductum mors oppressit, & divino stitit tribunali, ubi tanquam hæreticus æternæ damnationis fulmine ab æquissimo Judice percussus sum, his dictis infelix disparuit, paulò pòst & alter ægrotare cœpit, ad quem jam agonizantem etiam cacodæmon venit, eumque interrogavit, quid crederet? At ille ex alterius damno sat edoctus respondit: credere se, quæ Mater Ecclesia credit. Instit hostis; quid ergo credit Mater Ecclesia? subjecit ille, Ecclesiam credere, quod ipse, & se quod Ecclesia crederet, quibus dictis & cacodæmonem fuga-

Plinius junior in Epist. ad Cornel.

Iac. Historia.

Georgius Steng. tom. 4. de jud. divino. c. 62. n. 2.

fugavit, triumphavitque, ac vitam suam pariter clausit. Paucis diebus elapsis eleganti forma & vultu radioso beatus apparuit, & Numini pro facta per damnatum admonitione gratias egit. Quapropter ut malum, in quod hic infelix Theologus ruit, effugiamus, teneamus pii Ascetæ sententiam, qui quemlibet adhortatur dicens: Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis, nec ad immissas à diabolo dubitationes responde, sed crede verbis DEI, crede Sanctis ejus, & Prophetis, & fugiet à te nequam inimicus. *Thom. à Kemp. l. 4. c. 18. §. 3.*

PARS ALTERA.

4. Verum enim verò cùm Salvator noster dicat: *Amen amen dico vobis, qui credit in me, habet vitam æternam.* Cur ergo tot nedum ex infidelibus, sed etiam ex Christianis Catholicis, ut passim SS. Patres affirmant ad gehennam præcipitantur? Respondetur: quod fides sit duplex, una mortua, altera viva: igitur his tantùm promittitur vita æterna, qui pollent fide vivâ, hæc autem teste S. Gregorio est, quæ hoc, quod verbis dicit, moribus non contradicit. Unde etsi quàm plures Christianorum fidem habeant, quia tamen operibus fidei carent, eorum fides est mortua. Hinc S. Jacobus ait: *quid prodest, fratres mei, si fidem quis dicat habere, opera autem non habeat? nunquid poterit fides salvare eum?* Et paulò pòst declarat, in quonam vera consistat fides, dicens: *Abraham pater noster nonne ex operibus justificatus est, offerens Isaac filium suum super altare?* Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius; & ex operibus fides consummata est? Quamobrem non immeritò quinque fatuæ Virgines audire debuerunt: Amen dico vobis, nescio vos. Nunquid assimilari possunt his quinque Virginibus illi Catholici, qui fidem sine operibus habent? nam quemadmodum etsi hæ quinque fuerint Virgines, tamen intra beatitudinis januam non sunt intromissæ, quia oleum charitatis ipsis defuit. Ita quoque quamvis omnes Catholici suo modo Virgines dicendi sint, quia non sunt corrupti aliquâ hæresi, attamen non omnes ad nuptias Agni permittentur, sed quàm plures eorum paradisum cœlestem ingredi volentes a Christo audient: Amen amen dico vobis, nescio vos. Illi videlicet, qui tantùm lampadem seu fidem, non autem oleum seu opera fidei habent. *Joan. 6. v. 41.* *C. 2. v. 14.* *Ibid. v. 21.*

5. Nam quotquot Catholicorum nedum sæculares, sed insuper Religiosi credunt, quod Christus dicit: *Nemo mittens manum ad aratrum & respiciens retro, aptus est regno DEI.* Et nihilominùs quoties proh dolor! à malè feriatis Monachis audire quis cogitur: ô si non fecissem Professionem, pœnitet me millies ex religione non exivisse, ob quam pœnitudinem omnem & spiritualia exercitia gustum deperdunt, hinc tantâ quâ possunt aviditate post mundanas & à se jam relictas falsas delitias cordis & mentis affectu respiciunt. Quotquot sine fluctuatione animi consensum præbent huic sacræ Scripturæ textui: *Omnis qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur.* Et nihilominus quàm pauci sunt humiles corde? Et ècontra quanta apud plerosque superbia & ambitio, qui *Luc. 9.* *Luc. 18. v. 14.*

ad acquirendos honores & dignitates omnem adhibent operam, nullumque non lapidem movent, quo prælaturam aliquam consequi valeant? Et quotquot tandem verè sciunt & credunt, quàm metuenda convivantibus & se scurrilibus rebus oblectantibus Christus minatur dicens: *Væ vobis, qui saturati estis, quia esurietis. Væ vobis, qui ridetis nunc, quia lugebitis & flebitis.* Sed, amabò, quid benignus Salvator noster tam tremendâ comminatione apud multos etiam religiosos efficit? Cùm videamus non inter paucos tantam dissolutionem, & affectum ad convivia & comestionem inordinatam, qui jejunia velut pestem refugiunt, particularitates quærunt, ventremque suum delicatis infarciunt epulis.

Luc. 6. v. 25.

6. Et ecce hi & similes alii omnia credunt, quæ nobis S. M. Ecclesia credenda proposuit, & tamen, quæ credunt, minimè faciunt. An non hi tanquam amentes irridendi? Unde meritò hoc super similes tulit judicium Joannes Avila dicens: Plerique homines altero duorum carcerum digni sunt, scilicet inquisitionis, si non crederent; aut stultorum, si crederent, & non juxta ea, quæ credunt, vivant. Sed tametsi in hoc mundo in meritos carceres non compingantur, detrudentur tamen haud dubiè olim in longè obscuriores videlicet infernales, ubi pœnas de sua dementia luent æternas. Quamobrem qui hos carceres declinare cupit, & ad Patriam supernorum civium pervenire vult, quod credat, ut faciat, necesse est. Nam sicut unicuique homini volenti pervenire ad destinatum locum, duo sunt necessaria, oculus & pes, oculus quidem ut viam videat, pes ut progredi valeat; sic qui vult introire in regnum cœlorum duo habere debet, videlicet oculum fidei; & pedem operis, sine quibus minimè ad optatum finem, scilicet beatitudinem cœlestem, pervenire quis potest.

Staplet. Dom. 6. post. Epiph.

7. Idcircò chare frater conaberis vivam veramque in medio cordis tui plantare fidem, ex qua varii virtutum flosculi ad spiritualem fructum tuum progerminabunt. Quemadmodum enim hortulani omnem operam suam in excolenda arborum radice ponunt, eò quòd beneficium illius in omnes arboris ramos redundet; ita seduli cultores virtutum omne studium in fide excolenda & augenda ponunt, eò quòd ab hac tanquam radice, ipsarum conservatio pendeat. Quid enim poterit esse efficacius ad virtutes congregandas & augendas, quàm firma fide credere, quòd propter has Deus nobis infinita conferat præmia? Nam sicut canes, dum prædam vident, celerrimè eam insequuntur, & nec spinis nec lapidibus impediri se sinunt ab insecutione; Ita illi qui per fidem cœlestia bona cognoverunt, toto animi conatu, contemptis omnibus difficultatibus, iisdem consequendis inhiant. Est præterea etiam fides viva præstantissimum antidotum adversus omnes mundi, carnis, ac dæmonis insultus & tentationes: quomodo enim tentationibus quis cedet, peccataque facilè committet, qui veraciter credit, & cordi imprimit, quòd propter unum peccatum mortale infinita DEO irrogetur injuria? & quòd propterea pœnam incurrat æternam? Unde sicut Samson, quamdiu capillos retinuit, omnibus robore prævalebat, tonsus verò succubuit; ita quamdiu quis fidem vivam retinet, facilè

Bromiard. v. Fidei cap. 4.

Jud. c. 6.

facilè hoſtes ſuperabit, ſecus ſi eam amiſerit. Hinc S. Thereſia teſtata eſt dicens: quòd omnia mundi damna & peccata inde oriantur, quòd homines veritates ſacræ Scripturæ non ſatis penetrent; quas, ſi penetrarent, non tanto appetitu iniquitatem velut aquam biberent. Ex quo facilè colligi poteſt, qualem quiſque fidem poſſidere debet, ut hoſtiles eludat technas, optatamque de hoſtibus reportet victoriæ palmam.

8. Cæterùm cùm apud omnes Theologos certum ſit, quòd Deus voluntatem pro ipſo opere præmiet, ſi opus in poteſtate non ſit. Hoc igitur ſuppoſito, recogitet quiſque, quantos meritorum manipulos ſibi colligere poſſit per frequentatos fidei actus, qui duplices ſunt, alii externi, alii interni. Externi non tam facilè exerceri poſſunt, quàm interni, niſi quis degeret inter infideles aut hæreticos, ubi occaſionem patiendi pro fide copioſam haberet. Sufficient ergò interim interni, qui hoc vel ſimili modo practicari poſſunt; videlicet omnia credendo, quæ in ſacris continentur Paginis, & quæ nobis S. M. Eccleſia credenda propoſuit, & pro hac veritate non tantùm paratam eſſe vitam cum ſanguine prodigere, ſed inſuper optando, ſi ita divinæ placitum eſſet Majeſtati, re ipſa amore Chriſti & veritatis Catholicæ defendendæ cauſâ mori. Licèt autem propter ſimile deſiderium aliquis non conſequetur gloriam, ſeu aureolam Martyrii accidentalem (quæ non datur, niſi actu pro Chriſto quis moriatur, aut ſaltem mori debuiſſet, ſi divinitùs conſervatus non fuiſſet) participabit tamen haud dubiè cum Martyribus gloriam eſſentialem, talem quidem, qualem adeptus fuiſſet, ſi mortem ipſam ſuſtinuiſſet, & hæc veritas clarè eruitur ex principio paulò antè ſtatuto.

9. Porrò, quod notandum hic occurrit, eſt, quòd quilibet benè pernoſſe debeat, talem gloriam non omnibus deſiderium pro Chriſto moriendi elicientibus communicari, ſed tantùm iis qui veraciter & corde ſincero pro Deo pati diſcupiunt. Signa autem, utrùm tale deſiderium ſincerum ſit, duo aſſignari poſſunt, primum eſt; ſi quis conatur nedum peccata mortalia, ſed etiam venialia omni modo declinare. Secundum eſt: ſi quis fortiter tribulationes undecunque demum ortas, forti ac heroico tolerat animo, qui hoc non facit, etſi millies optaret pro Deo mori, exiguum tamen inde reportabit meritum, quoniam tale deſiderium ſeu voluntas non eſt ſincera, ſed eſt pura velleitas, quam divina bonitas non remunerat. Quod probare licet hoc diſcurſu: Sicut ipſum Martyrium in ſe reipſa ſummum charitatis actum continet, ita voluntas moriendi ut ſit recta, eundem charitatis actum includere debet, ergò cùm talis charitas longiſſimè à ſe proſcribat peccata, ſequitur manifeſtè, nec deſiderium fundendi ſanguinem poſſe ſtare cum peccato, quia eandem charitatem implicitè importat. Secundò, quia Martyrium eſt actus fortitudinis maximus, & per conſequens, qui maxima pro DEO tolerare affectat, perferre debet fortiter etiam minora, id eſt, tentationes, perſecutiones, contumelias, famem, ſitim, & reliqua tum corporis tum animi adverſa, quia hæc omnia ipſo Martyrio minora eſſe comprobantur. Unde qui hæc ſu-

ſtinere non valet, multò minùs ſubire poterit Martyrium : & per conſequens talis voluntas moriendi pro fide non eſt vera & ſincera, qui enim non poteſt portare onus minus, quomodo portabit majus? Quamobrem chare frater, dum operari licet, ſatage elicere frequentiores fidei actus, & excita in corde tuo deſiderium pro Chriſto moriendi; ut autem ex hoc deſiderio coronam reportes æternam, tolera fortiter adverſa, declina peccata, & fac opera fidei, quæ ſi compleveris, confide in Deum, quia non carebis mercede. Vale.

SERMO II.

DE

Secunda Virtute Theologica, videlicet Spe.

Confugimus ad tenendam propoſitam Spem, quam ſicut anchoram habemus animæ tutam ac firmam. Hebr. 6. v. 19.

PARS PRIMA.

1. CUm magnam ſpes habeat cum fide affinitatem, quia fides, teſte Apoſtolo, eſt baſis & ſubſtantia ſperandarum rerum, & bona illa immenſa, quæ fides oſtendit, ſpes deſiderat, & Dei nixa auxilio obtinere ſperat. Unde cùm de fide ſermonem inceperimus : conſequens eſt, ut etiam de ſpe ſeu de in Deum fiducia (quæ ſpes perfectiſſima eſt) diſſeramus. Quamobrem divini auxilii ſpe freti proponemus breviter ea, quæ ad hanc virtutem conſequendam, & fiduciam erga Deum in nobis augendam conducere poſſunt. Sed quia Apoſtolus ſpem anchoræ aſſimilat, ut ex inſinuato themate colligere eſt, ideò apprimè inveſtigandis anchoræ qualitatibus operam navare conſultum erit. Sicut ergò anchora debet eſſe ex ferro, ita ſpes noſtra quoque firma ac ſolida eſſe debet; id eſt, non noſtris viribus, ſed ſolummodo bonitati divinæ innixa. Hinc provenit, quod Deus per Pſalmiſtam promiſit protectionem ſuam de ſe non præſumentibus, ſed in ipſo ſolo ſperantibus,
Pſal. 9. v. 14. & ex hoc gloriam illi dantibus: *Quoniam in me ſperavit, liberabo eum, protegam eum, quoniam cognovit nomen meum.*

C. 7. v. 2. 2. Ad hoc propoſitum legitur in libro Judicum, quod conſurgente Gedeone cum univerſo populo Iſraël ad pugnandum contrà Madianitas dixit Dominus ad illum : *Multus eſt populus, nec tradetur Madian in manus ejus.* Videtur quòd deberet potiùs dicere, tradetur in manus ejus, quia multus eſt : nam ſi eſſet parvus, tunc meritò diceretur, quòd non traderetur inimicus in manus ejus, cùm non tantas vires haberet ad pugnandum. Sed quæ eſt cauſa hujus præpoſteræ locutionis? hæc eſt, quæ ſubjungitur. *Ne glorietur contra me Iſrael & dicat, meis viribus liberatus ſum*, & ſic non gloriam Deo ſed ſuo robori adſcriberet, ideò non

non tradetur Madian in manus ejus. Quamobrem, ut Israel optatam victoriæ palmam à suis hostibus reportaret, præcepit Deus, ut solùm trecenti viri remanerent, siquidem tunc de se diffisi, & in solo Deo confisi cognoscent, ab illo vires esse & victoriam. Et sic legitur ibi trecentos illos innumerabilem exercitum superasse. Vult enim Deus, ut omnis victoria cognoscatur esse munus suum, non meritum nostrum.

3. Deinde sicut anchora habet duas laterales cuspides; ita spes quoque duabus virtutibus sociata esse debet, nimirum timore Dei & longanimi patientia. Pro quo magis declarando benè advertendum est, ut solitam quisque sciat praxin spei exercendæ; quæ quidem in eo consistit, ut semper filialis timor cum ea conjungatur; nam ut S. Bernardinus ait, cum timore spes magnum habet meritum: cum hoc metu fructuosè speratur. Est autem is ipse timor firmissima quædam & efficax materia spei; Cùm enim Salomone teste, in timore sit fiducia fortitudinis. Hinc S. P. N. Augustinus Fratres in eremo adhortatus; Eja fratres, inquit, hanc amate, hanc tenete, non tamen sine timore, quia qui sperat & non timet, negligens est; qui autem timet & non sperat, depressus est, & descendit in profundum quasi lapis. Meritò ergò, ut S. David ait: beneplacitum est Domino super timentes eum, & in eis qui sperant super misericordia ejus.

Serm. 15. in Psal. Qui habitat. *Prov. 14. v. 26.* *Serm. 15.* *Psal. 46. v. 11.*

4. Quantum verò ad Patientiam attinet, est, quòd nullatenus spes abjicienda sit, si non mox secundùm nostrum beneplacitum ea obtineamus, quæ à Deo petierimus: nam sæpè Deus exaudire differt vel ob nostram diffidentiam, vel ob virtutis probationem, vel ob majoris cujusdam utiliorisve doni largitionem: ideoque minimè desperandum est exemplo Jobi, qui afflictus corpore, orbatus liberis, derisus ab amicis, spoliatus opibus omnibus, dicebat tamen: *Etiamsi occiderit me, in ipso sperabo.* Et fuitne suâ spe frustratus? minimè, quia non solùm perdita recuperavit, sed insuper ob suam longanimem patientiam longè plura à divina bonitate beneficia, opesque accepit. Ad hanc rem magis confirmandam relictis aliis sexcentis exemplis unum producere libet, nimirùm sanctos Joachimum & Annam, qui tot annorum lustris prolem à Deo tum votis & precibus, tum aliis pietatis operibus poposcerunt, & tamen illos Deus licet sibi acceptissimos per viginti annorum spacium exaudire distulit; ob quod passim ab omnibus velut maledicti & ob sua peccata à Deo puniti habebantur, multisque aliis afficiebantur injuriis. Sed quia hi sanctissimi conjuges spem in Deum non deposuerunt, ideò meruerunt non tantùm prolem in senectute concipere, sed insuper illam sanctissimam Virginem tot Patriarcharum votis exoptatam, totque Prophetarum oraculis mundo annunciatam, scilicet gloriosissimam Dei Matrem Mariam parturire, sicque cum ipsomet Incarnato Verbo consanguinitatem valdè proximam contraxerunt. Unde clarè colligere licet, quanti referat firmam & constantem tenere in Deum fiduciam. Denique sicut anchora à fune dependere debet, sicque in imum mare dimitti, ita spes quoque funiculo charitatis divinæ juncta esse debet

Job 13. v. 15.

bet

let, sicque in imum mare demitti, ita spes quoque funiculo charitatis divinæ juncta esse debet, & sic in immenso mari bonitatis divinæ infigi.

5. His itaque præmissis videre oportet qualemnam fructum hæc anchora causet, & intelligemus, quòd scilicet navem cordis nostri à tentationum fluctibus securam & illæsam servet. Unde S. P. N. Augustinus ait: hanc spem in terram sanctam tanquam anchoram præmisimus, ne in isto mari turbati naufrageremus. Quemadmodum enim de navi, quæ in anchoris est, rectè dicimus, quòd jam in terra sit, licet fluctuet; sic contra hujus peregrinationis nostræ tentationes, spes nostra fundata est in illa civitate Jerusalem. Similem spei anchoram in immensum divinæ bonitatis pelagus se misisse Regius Vates his testatur: *Psal. 26.* *Dominus illuminatio mea & salus mea, quem timebo*: Si consistant adversum me castra, non timebit cor meum. Si exsurgat adversum me prœlium; in hoc ego sperabo. Et fuitne hic S. Rex confusus? nequaquam. Nam Deus illum velut pupillam oculi semper defendit & in periculis etsi evidentissimis protexit. Nam licet Saul omnem occidendi David occasionem quæreret, frustrà tamen laborabat quia Deus eum defendit. *1. Reg. 22. v. 26.* Sed cùm hic S. Rex in deserto Maon lateret, venit Saul & viri ejus, & in modum coronæ cingebant David & viros ejus sic, ut nulla spes evadendi superesset. Erat enim non secus ac fera canibus ac retibus circumdatus. Apparebat itaque, ac si res de Davide omninò desperata esset. Et ecce Deus protexit eum, illumque de manibus Saul eripuit: nam cùm hic velut ferocissimus leo captâ jam prædâ exultaret, venit ex improviso ei triste nuncium, quod videlicet Philistæi Provinciam invasissent, & cuncta depopularentur. Ideoque Saul compulsus fuit desistere Davidem persequi, & in occursum Philistinorum pergere. Sic David suorum hostium manus Deo sic disponente evasit, & ab extrema desperatione, quâ credebat se jam esse in potestate Saul, liberatus est. Nam ut Jeremias ait: *Thren. 3. v. 25.* *Bonus est Dominus sperantibus in eum, animæ quærenti illum.*

6. Huic sancto Regi non cessit in fiducia erga Deum magnus Patriarcha Abraham, cui Deus jam seni imperavit, ut filium suum immolaret, cui præcepto mox satisfacturus perrexit cum filio suo Isaac ad destinatum à Deo sibi montem. Et licet vir sanctus molestaretur his aut similibus cogitationibus. Quid? filium meum eumque unicum immolabo? quomodo ergò implebitur Dei promissio, quâ semen meum velut stellas cœli se multiplicaturum dixit? sed Abraham nil aliud his cogitationibus respondit, quàm hoc verbum. Deus providebit: Porrò incredibile memoratu est, quoties in illo triduo, quo ad montem pergeret, repetierit: Deus providebit. Cumque dies illuxisset tertius & montem ob oculos haberent, Isaac ad Patrem suum conversus: *Gen. 22. v. 7. & 8.* Ecce, inquit ignis & ligna, ubi est victima holocausti? cui respondit Abraham: Deus providebit. Et revera Deus providit, nam Pater, inquit S. Chrysostomus immolavit, filius se ipsum in holocaustum obtulit, & Deus ambo, tanquam sibi gratissima acceptavit, & nihilominus victima vivens permansit. Sic Abraham plenus in Deum spe usque ad

man-

montem, uſque ad altare, & tandem uſque ad ictum venit, quo filium vitâ privare volebat; quoniam jam ſatis profundè cordi ſuo inſculpſerat hæc verba: Deus providebit.

7. Quamobrem quiſquis cum Davide tyrannide Saulis volo dicere noſtrorum hoſtium mundi, carnis, & dæmonis liberari, & cum Patriarcha Abrahamo omni benedictione cœleſti repleri deſiderat, quiſquis tentationum ventos effugere, tribulationumque ſcopulos declinare petit, & quiſquis denique in profluvio hujus ſæculi navigans procellarum & tempeſtatum impetus ſecurè tranſire & evadere optat; neceſſe habet, ut in omnibus præſertim ſiniſtrioribus eventibus recurrat ad præſidium hujus anchoræ videlicet ad ſpem, & cum magna in Deum fiducia corde potiùs quàm ore dicat: Deus providebit. Itaque chare frater, ſi quandoque tentatio aliqua adeſt, & dœmon tibi ſuggerit. Quomodo potero ulteriùs tam vehementibus tentationum ſtimulis reſiſtere? certè non poſſum ampliùs tantas ſufferre moleſtias: Tunc plenus ſpe dic hiſce cogitationibus tuis, etſi non poſſum ex viribus meis, potero tamen cum auxilio divino. Quod idem facies, quando dœmon de vitio aliquo eradicando vel virtute implantanda te penitùs deſperare facit, cujus arduitatem impoſſibilem hoſtis effingit. In his caſibus vel maximè animum ſpe erigere debes ad Deum obſiſtendo inimico, & cum beato Paulo dicendo: omnia poſſum in eo, qui me confortat.

8. Prætereà hoc exercitium frequentabis, ſi aliqua, ſive publica, ſive privata calamitas immineret, publica v. g. ſi peſtis aut fames ventura paſſim timeretur, aut Religio noſtra à perſonis in dignitatibus conſtitutis perſecutionem pateretur, aut aliud ei infortunium accideret; item ſi conſpicis optima Religionis ſubjecta debitum naturæ ſolvere, quorum defectu grave Religioni damnum immineret. Si etiam quandoque videres illos in Superiores eligi, qui ſibi ipſi præeſſe haud valent, qui fratres non tantùm ad virtutis ſtudium non ſtimulant, ſed inſuper in ſpiritu proficere volentes retardant. Qui denique ut loquitur Ezechiel, non gregem ſed ſemetipſos paſcunt, qui quod abjectum erat non reducunt, quod perierat non quærunt, confractum non alligant, neque infirmum conſolidant. Porrò in his & ſimilibus caſibus, qui non rarò animi quietem conturbare ſolent, mox recurrendum tibi erit chariſſime frater ad anchoram ſpei credendo ac mente volvendo hæc Abrahami verba: Deus providebit. Itaque omni inordinatâ ſollicitudine de futuris eventibus longiùs abjectâ ruminabis, quòd hæc omnia quantumvis gravia mala cedent ad majorem Dei gloriam, & divinorum ſuorum attributorum manifeſtationem. Item cognoſcere debes, quòd hæc omnia pios & in Deum confidentes, aut à peccatorum maculis purgent, aut ad virtutis acceſſionem multùm ipſos juvent, aut certè longè majorem gloriam olim poſſidendam illis præparent. Igitur converte te in his omnibus afflictionum turbinibus ad Dei benignitatem ſperando & confidendo, quòd hæc omnia à Deo permiſſa mala tibi ſervient in uberiorem ſpiritualis incrementi accumulationem & fructum. Quæ ſi diligenter obſervaveris, malum

C. 34. v. 4.

convertisti in bonum, & procul dubio etiam carebis turbationum fluctibus, quibus reliqui de uno tristitiæ scopulo ad alium agitantur & impelluntur. Vides ergò quàm ingentia ex hac virtute bona emanent, quæ porrò distinctiùs intellige ex sequentibus.

PARS ALTERA.

Thom. Kemp. l.1.c.25. 9. Cùm quidam anxius inter metum & spem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus ante altare quoddam se in oratione prostravisset, hæc inter se volvit, dicens: O si scirem, quod adhuc perseveraturus essem, statimque audivit intùs divinum responsum. quod si scires, quid facere velles? fac nunc, quod tunc fa ere velles, & benè securus eris; moxque consolatus & confortatus divinæ se commisit voluntati, & cessavit anxia fluctuatio, noluitque curiosè investigare, ut sciret quæ sibi essent futura, sed magis studuit inquirere, quæ esset voluntas Dei beneplacens ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum. Unde colligere licet non esse temerè inquirendum quid futurum nobis eveniet, sed in omnibus Deo fidere, quod nos tanquam benignissimus Pater ab omnibus proteget malis, & longè majorem de nobis curam geret, quàm gerere possunt Parentes erga suos filios. Nam ut loquitur Isaias: *Nunquid oblivisci potest mulier infantem suum, ut non misereatur filio uteri sui? & si illa oblita fuerit, ego tamen non obliviscar tui.* (Cap. 49. v. 15.) O quid dulcius, quid suavius & jucundius Dei famulo esse potest, quàm audire à Domino, Ego obliviscar tui.

10. Verum enim verò licet forsan nescio quæ & quanta quis pœnitentia opera obiret; aut heroica virtutum exempla aliis præluceret, non tamen absolutè in his suam spem, sed magis in divina benignitate & infinitis Christi meritis collocare debet, quia nimirum hanc fiduciam longè magis cacodæmon pertimescit; quàm ipsamet virtutum exercitia; quòd clarè videre licet ex eo, quod evenit S. Bernardo, qui cùm gravi morbo afflictus, jam penè extremum spiritum traheret, visus sibi est ante tribunal Dei stare. Ubi cum gravioribus & improbis accusationibus à dæmone accusatus fuisset, eique sui defendendi copiam fecisset: non dixit vir sanctus quod hæc non ita se haberent, aut quod si ita, ea jam dudum multis lachrymis aliisque pœnitentiæ operibus expiârit. Non dixit, inquam, similia ad sui defensionem: sed respondit: Fateor, nec mihi, nec meis actionibus deberi cœlum: tanto præmio indig issimus sum. At verò duplici jure id obtinuit Dominus meus, hæreditate scilicet Patris, & merito passionis, altero ipse contentus, alterum mihi donat. Ab hoc dono me quoque illius hæredem fore confido. Ad hæc stygius accusator fœdo rubore suffusus disparuit, & omnis illa judicii species cum suo tribunali protinus evanuit. (Surius 20. August. in Vit.)

11. Quamobrem qui hostem tartareum triumphare peroptat, conferat se ad præsidium spei, ad hanc verò virtutem facilius obtinendam nil magis conducere videtur, quàm meditari de infinita Dei bonitate, quoniam hoc ipsum Salomon monuit dicens: *Sentite de Domino in bonitate, & in simplicitate cordis quærite illum.* (Sap. 1. v. 1)

lum. Hoc ſanè fecit S. Virgo Gertrudis, quæ proinde tantam fiduciam de Dei miſericordia concepit, ut neque pericula aut tribulationes, neque temporalium rerum damna, aut quæcunque alia infortunia, ſicut nec proprii defectus aut errores illam movere aut contriſtare potuerint, quoniam certa erat hæc omnia tam bona quàm mala divinâ providentiâ ſic ordinante in animæ ſuæ bonum & ſpirituale incrementum cedere. Unde Chriſtus Dominus huic ſanctæ Virgini apparuit, & ut eam magis in hac pia fiducia confirmaret, ait; Fiducia illa, quam homo in me ſolo collocat credendo, poſſe, ſcire, & velle me ipſum fiducialiter juvare in omnibus, cor mihi transfigit, tantamque pietati meæ violentiam facit, ut non poſſim non ei gratificari & manus porrigere ob guſtum, quem ex eo, quòd totus à me pendeat, capio. Ita Chriſtus ad ſanctam ſuam ſponſam Gertrudem. *Bloſ. c. 15. Monil. ſpir.*

12. Porrò tametſi hæc verba ſuper mel & favum dulciora devotæ animæ ſatis eſſe poſſint ad omninò magnam erga Chriſtum Jeſum fiduciam concipiendam, non tam propterea ſilentio prætereundum cenſeo, quod hic cœleſtis ſponſus ad noſtram uberiorem conſolationem ſanctæ Mechtildi quondam revelârit dicens: Perplacet mihi videre homines confidentes de mea bonitate; talis enim quicunque eſt, & in hoc perſeverat, ſingulariter eum in hac vita remunerabor, & in altera uberrimam ei mercedem conferam. Et quantò plus de me confidet, tantò plus etiam à me conſequetur: impoſſibile enim eſt, ut quod, quis ſanctè de me credidit & conſequi ſperavit, non obtineat, cùm hoc ipſum ego promiſerim. Mihi igitur fidat, qui grandia à me exſpectat. Cùm verò hæc devota Chriſti Sponſa à Domino quæreret, quidnam potiſſimum credere deberet de ineffabili ipſius bonitate? reſpondit Dominus: Certa fide crede, quod ego te poſt mortem ſuſcipiam, ſicut Pater filium ſuum chariſſimum, quodque nullus unquam pater tam fideliter cum unico nato ſuo hæreditatem ſuam diviſit, ſicut ego omnia bona mea & meipſum tibi communicabo. Quicunque hoc de bonitate mea firmiter & cum humili charitate crediderit, beatus erit. *Bloſius ubi ſupra.*

13. Haud dubiè chare frater ex his intellexiſti, quàm immenſa bona ex hac pia in Deum confidentia ſcaturizent. O quanto igitur conatu non laborandum erit ad obtinendam hanc fiduciam! Intellexiſti quoque ſummum Chriſti amorem erga nos miſeros homines; Exalta ergò & leva vocem tuam ad laudandum & benedicendum tam benignum Dominum dicendo devotè: Te Deum laudamus vel ſimile quid. Quo peracto deplora & deteſtare mundi cæcitatem, quod videlicet tam pauci reperiantur, qui ſuam ſpem in Chriſtum Crucifixum reponunt, cùm plerique in rebus fluxis ſuam collocent fiduciam. Et ſimul cave, ne & tu in infelici eorum numero ſis computandus. Cæterùm cùm te hiſtoriis delectari non ignorem, ideò ſubjiciam tibi aliquam, quæ ſimul nunc à nobis dicta non obſcurè confirmabit: Ludolphus de Saxonia narrat quendam fuiſſe Monachum, cui crebræ fiebant divinæ revelationes, quod cùm alter ejuſdem monaſterii frater intellexiſſet, inſtitit apud eundem, ut Deum oraret, ut ſibi dignaretur oſtendere, *2. p. Vitæ Chriſti. c. 50.*

Historia. an de numero salvandorum esset: Et cùm ille vir precibus victus oratione insistendo hoc à Deo postularet, sibi ostensum est, quod ille frater de numero damnandorum esset; unde metuens fratrem turbare, per aliquot dies hoc ipsi celavit: sed tandem eidem requirenti, licet invitùs aperuit, ille autem hoc audiens & scripturas intelligens, statim respondit; Benedictus Deus, nec tamen sic desperabo, sed pœnitentiam, quam per ingressum religionis assumpsi, de cætero duplicabo & triplicabo, donec gratiam & misericordiam apud Altissimum, qui pius est, inveniam. Et post multos dies iterum fratri prædicto divinitùs revelatum est, quod ille frater de numero salvandorum esset, quod cùm eidem fratri retulisset, ille lætus effectus de revelatione fortior factus in opere, & viriliter agens de virtute in virtutem, quotidie proficiens perseravit in bono sine cessatione.

Psal. 31. v. 10. 14. O quàm verum est igitur; quod memorat Propheta Regius *Sperantem in Domino misericordia circumdabit*! Nam quò forsan abiisset hic Monachus, si mox, dum audivit se inter damnandos esse, spem abjecisset? haud dubiè in desperationis barathrum & inferni abyssum. Sed quia probè novit Deum non venisse ut peccatores perderet, sed ut salvaret. Hinc etiam firmiter speravit se non damnatum sed salvatum iri. Et ecce quod speravit, obtinuit; Quia, ut ait Ecclesiasticus: *C.2.v.11.* *Scitote, quia nullus speravit in Domino, & confusus est*. Porrò ne sermonem longius protrahamus, inservire nobis poterit pro epilogo, quod memorant Evagrius, *Apud Drex. in Rosis p. 1. tr. 21. c. 14. §. 4.* Nicephorus aliique; quod scilicet civitati Antiochiæ non raro periculosi terræ motus acciderint, præsertim circa Annum Domini 528. Quo tempore Deus alicui viro sancto id consilii suggessit, ut supra domorum fores hæc scriberentur verba: Christus est nobiscum, Sta. Verè consilium saluberrimum! Nam omnibus illis, qui his verbis suas munierunt domus, nil nocumenti attulerunt horrifici hi terræ motus. Hinc hæc urbs novum accepit nomen scilicet Theopolis, quod idem sonat ac civitas Dei. Ita pari ratione dici potest de illo homine, qui in corde suo profundè hæc insculpserat verba: Christus est mecum, hic sto & meam fiduciam in illo duntaxat pono. Itaque ubicunque hæc inscriptio in corde alicujus est posita, hîc Christus est tanquam defensor fortis, qui omnes tribulationes & anxietates mitigat, atque his mellifluis ac dulcisonis verbis suum servum solatur: Ego sum, *Jerem. c.1.v.8.* noli timere, neque inimicos, neque adversitates, quoniam ego sum Adjutor & Protector tuus. Pugnabunt quidem adversum te, sed non prævalebunt, quia ego tecum sum, dicit Dominus, ut liberem te. Idcircò chare frater, ut varia tentationum afflictionumque terriculamenta illæsus ac sereno evadere valeas animo, non negligas cor tuum hoc salutari munire titulo: Christus est mecum. Perpende etiam *Psal.124. v. 1.* benè, quæ tum pro consolatione mea, tum tua breviter annotavi, & haud dubiè victor evades, nam ut loquitur regius Vates: *Qui confidunt in Domino, sicut mons Sion, non commovebitur in æternum*,

Vale.

SERMO III.

DE
Misericordia DEI.

Universa via Domini, Misericordia & Veritas. Psal. 24.

PARS PRIMA.

1. CONstat ex hactenus dictis, quanti intersit piam erga Deum habere fiduciam, ergo ad hanc magis augendam de misericordia DEI sermonem facere judico, quoniam meditatio hujus pusillanimes ad spem vel maximè erigere solet. Porrò si contentio inter Divina attributa, sicut olim inter Apostolos, quisnam eorum major esset, oriretur, profectò DEI Misericordia primatum teneret, quia hæc ad omnes fines terræ, teste Propheta se extendit: *Misericordia Domini, plena est terra*; Et rursus: *Universæ viæ Domini Misericordia & veritas.* Hinc, Christus audiente in spiritu sancta Birgitta ait: Ego *Psal. 118.* sum charitas summa; nam omnia quæ ab æterno feci, ex charitate feci, & quæ- *Psal. 24.* cunque facio, atque in futurum faciam, similiter ex mea charitate procedunt, *Blosius in* procedentque. Dilectio mea erga hominem modo æque grandis atque incompre- *conclavi* hensibilis est, sicut erat tempore passionis meæ, quando per mortem meam ex ni- *animæ* mia charitate liberavi omnes electos. Et si fieri posset, ut toties morerer, quot sunt *c. 1. n. 3.* animæ in inferno, ego promptissima voluntate & perfectissima charitate corpus meum traderem, eandemque Passionem & mortem pro qualibet anima sustinerem, quam sustinui pro omnibus. Hæc Christus.

2. Aliàs Sancta Virgo Gertrudis divinitùs edocta est, quòd homo attendens *Idem* imaginem Crucifixi in corde suo, æstimare debeat ipsum JESUM sibi blandâ voce *ibid. n. 2.* dicere: En vides, quomodo causâ tui amoris pependerim in Cruce nudus, despectus, totoque corpore vulneratus, ac per singula membra distentus. Et adhuc tanto charitatis dulcore cor meum erga te afficitur, ut si saluti tuæ expediret, aliterque æternam felicitatem consequi non posses, vellem pro te solo tolerare omnia, quæ toleravi pro toto mundo. O inexplicabilem charitatem! O immensam erga me contemptibilem hominem misericordiam! Siccine O Christe JEsu me amore prosequeris, ut etiam pro me solo inaudita tormentorum genera sustinere non recusares, quo tantùm me à gehennæ suppliciis liberares, & cum Principibus cœlestis populi collocares! Quid ergò retribuam tibi ô summa bonitas? Quomodo tantum erga me amorem reciprocabo? O anima mea! videsne, quàm tenerè atque ardenter DEUS diligat te, & quàm vehementer desiderat te pervenire ad cœlestem beatitudinem? Eja ergo relinque terrena & adhære tam bono & misericordi Domino, & misericordiam invenies.

S. Dionys. Areop. Ep. ad Demophilum. Historia.

3. Porrò quanta sit DEI benignitas erga peccatores, ulterius demonstratur ex quâdam visione sancto Carpo Episcopo ostensâ. Cùm enim infidelis quispiam hominem Christianum ab Ecclesiæ fide abduxisset, ipse Carpus, qui utrique compati & pro utroque orare debuerat, graviter indignari & DEUM orare cœpit, ut amborum vitam repentè extingueret, subitò ei aperto cœlo Christus innumeris Angelis stipatus apparuit, infra verò profundissimam voraginem vidit serpentibus plenam, ad cujus os duo illi viri trementes, jam jamque dejiciendi stabant, & cùm graviter ferret, quod non protinùs absorberentur, & ecce cùm oculos rursum levâsset, vidit Clementissimum JESUM misericordiâ motum de cœlesti sede consurgere atque ad illos descendere, & manum benignam porrigere, simulque Angelos eis opem ferre. Tunc Dominus JESUS ad Carpum dixit: Paratus sum Carpe, iterum pro salvandis hominibus pati: & istud mihi gratum est, modò non alii homines peccent. Tu autem inspice, an utile sit, illam cum serpentibus mansionem præferre DEI ac bonorum clementiumque consortio.

4. Rursus pervolvat quis vetus testamentum, & passim obviam habebit infinitam DEI clementiam & ut cætera omittam Exempla, Rex David quomodo iram DEI ob sua peccata meritam avertit? & videbimus duobus tantùm verbis; Nam cùm à Nathan objurgationem & sævas minas Domini audiisset, ait, *peccavi Domino.* Vix verba compleverat, & ecce mox subjunxit Nathan. Dominus quoque transtulit peccatum tuum, non morieris. Relegat quis totam vitam Christi, & quid aliud vide, quàm perpetuam in omnes misericordiam? gratis sanabat ægrotos, pavit famelicos, sublevavit periclitantes, mundabat leprosos, cæcis impertiit lucem, debiles & mancos restituit, dæmonia profligavit, mortuos resuscitavit, pænitentes absolvit. Si ulterius totam illius doctrinam excutimus, quid aliud respicimus, quàm immensam DEI misericordiam? Quid enim aliud ait parabola de ove revecta humeris Pastoris, de drachma perdita & inventa, de sanis quibus non est opus medico, de servo cui donatum est omne debitum, de Publicano & Pharisæo, de viatore saucio, quem Samaritanus curat? Quid aliud de filio prodigo nobis significatur, quàm incomprehensibilis DEI clementia erga peccatores pænitentes? Hic enim totâ hæreditate suâ jam dilapidatâ, dum ad Patrem rediisset, dixit Pater, proferte stolam primam. Non dixit unde venis? ubi fuisti? ubi sunt quæ tulisti? quare tantam gloriam in turpitudinem commutasti? Sed proferte stolam primam, & induite illum. Procul igitur ab hinc omnis diffidentia & animi fluctuatio. Nonne enim tanta Patris pietas quemlibet in peccatis jacentem ad spem erigere valet? An non hæc parabola omnibus misericordiam polliceatur?

2. Reg. 11.

5. Cur etiam Christus Salvator noster aram Crucis ascendit, nonne ut seipsum victimam efficacem pro omnium peccatis expiandis immolaret? Atque in ipsa Cruce pendens orat pro Crucifixoribus, pro conviciantibus & insultantibus;

Quis

Quis ergo est, qui putat negaturum veniam sibi agnoscenti peccatum suum, & imploranti misericordiam? Confidamus ergo misericordi & profectò experiemur misericordiam. Nam ut ipsemet Dominus S. Mechtildi revelavit, quod scilicet nullus sit adeo magnus peccator, quin si verè pænituerit, mox illi omnia peccata sua plenè dimittam, & cor meum tantâ clementiâ atque dulcedine super ipsum inclinem, ac si nunquam peccasset. O! ineffabilem DEI pietatem! Hinc Taulerus scribit; Licet Mater obliviscatur interdum unici filii sui, Dominus tamen, prout ipse testatur, haud quaquam nostri potest oblivisci. Tanta siquidem ejus est misericordia, ut stupa aliqua sive linum in immenso igne positum, non tam citò incendi possit, quàm ipse peccatori veraciter converso dolenti peccata omnia donare paratus est. Enim verò inter DEI bonitatem & pœnitentem peccatorem, neque tempus, neque medium ullum interest. Deinceps autem inter DEUM & hujusmodi pœnitentem tam perfecta suboritur fidelitas, ac si peccata commissa non essent: tamque bonus est Dominus, ut quæ semel condonavit, nunquam ei improperare, nec ullam propterea pænam eum sustinere velit, si tamen in vitæ correctione subsistit.

Blos. in Monil. c. 1. n. 9.

Apud Blos. in Consol. pusill. fol. 225.

6. Quòd verò hæc ita se habeant, exemplum habemus clarissimum in S. Maria Magdalena, quæ licet gravissima perpetraverit flagitia, tamen, quàmprimum ad Christum accessit, eique ped. s lavit, impertita fuit plenariâ peccatorum omnium veniâ. Post hæc tantam cum Servatore nostro contraxit familiaritatem, ut eam plùs quàm vel ipsos Apostolos dilexerit. Hinc etiam post gloriosam suam Anastasim se primò Magdalenæ visendum præbuit. Et dum in solitudinem pænitentiæ causâ secessisset, tot consolationibus recreata est, ut septies quotidie in cælum rapta choris Angelorum interesset, & ab ipso Christo ultra centenas vices visitata, miris voluptatibus recrearetur. Verùm ut paulò memoratorum veritas magis eluceat, consentaneum erit aliquam subjungere historiam.

7. Erat quædam nobilis puella vultu speciosa, quæ post commissum cum proprio Patre incestum ob verecundiam ex aspectu parentum causatam, clam successivè prius Matrem, deinde Patrem veneno interemit. Et illa de DEI gratia desperans obstinax in peccatis perseveravit. Tandem accidit, quòd supra verba, scilicet majorem esse DEI misericordiam, quàm hominum iniquitatem, in quadam concione audita, misera compuncta fit, moxque magnâ cum detestatione peccata sua confitebatur, quibus confessis Ecclesiam intravit, ubi humi prostrata ob vehementissimos contritionis actus sæculo defuncta est. Tunc confessarius populum in Ecclesia congregatum hortabatur, ut pro defuncta preces ad DEUM funditarent; sed vox de cælo intonuit: non ego vestris, sed vos potius meis intercessionibus opus habetis. Ex quo intellexerunt felicem illam fœminam ad cœlum protinus sine omni purgatorii pœna evolâsse. Unde colligere est, quanta sit DEI benignitas erga pænitentes; ut autem tantam DEI clementiam magis intelligas, perpende sequentia.

Author qui se nominat Discipul. Historia.

PARS

PARS ALTERA.

Bloſ. in Monil. c.1.num. 29.

8. Chriſtus Sanctæ Gertrudi ait: Quilibet poterit reſpirare in ſpem veniæ (quamlibet etiam gravi pondere peccatorum ſe ſenſerit depreſſum) offerendo DEO Patri meam innocentiſſimam Paſſionem & Mortem. Credat igitur peccator, ſe per hoc obtinere ſaluberrimum fructum indulgentiæ: quia nullum tam efficax remedium contra peccata poterit in terris haberi, ſicut devota memoria meæ paſſionis, cum fide rectâ & verâ pœnitentiâ. Quam veritatem confirmat exemplum, quod ſubjungo. Juvenis quidam cognovit ſororem ſuam, & frater ſuus ſupervenit & correxit eum, quem mox occidit, & ideò à Patre exhæreditatus & à civitate proſcriptus eſt; qui poſtmodum clàm civitatem intrans Patrem interemit & aufugit. Porrò dum poſtea quadrageſimali tempore audiret prædicare illud Ezech. In quacunque hora peccator ingemuerit pro peccatis ſuis, omnium iniquitatum ejus amplius non recordabor, adeò compunctus eſt, ut veniens ad Sacerdotem dixerit: Melius eſt ut hic confundar quàm ibi. Quamobrem omnia peccata ſua eſt confeſſus, quo peracto Sacerdos juſſit eum accedere ad Altare, in quo fuit imago B. Virginis habens JESUM Crucifixum in ſinu ſuo, hic igitur ſe proſtravit, & opem glorioſæ Virginis imploravit, & ut pro ſe intercederet enixè rogavit. Hinc ſe ad imaginem Crucifixi convertens ait: O JESU Chriſte propter vulnera & ſanguinem tuum ignoſce mihi, quòd inceſtum commiſerim, & ſanguinem Patris & Fratris mei effuderim. Et ſic ſæpiùs iterando & amarè flendo ruptum eſt cor ejus, & ſic ante Altare proſtratus obiit. Poſtmodum cùm Sacerdos ad Eccleſiam rediret, invenit illum in terra jacentem & jam extinctum. Quapropter ſequenti die petiit communem orationem pro eo fieri ab omni populo. Et ecce dum omnes præſentes precibus inſiſterent, viſa eſt columba alba circumvolans per Eccleſiam, & in roſtro ſuo gerens unam ſchedulam, quam permiſit cadere ante Sacerdotem, igitur acceptam Sacerdos publicè legit, in qua erat ſcriptum, quòd anima illius pœnitentis deducta ſit in cælum, antequam calor naturalis receſſit à corpore. E in inferiori ſchedulæ parte ſcriptum erat: Prædica infinitam miſericordiam DEI omnibus peccatoribus & peccatricibus, quia quicunque verè conteritur, & peccata ſua purè confitetur, illius miſerebitur Deus.

Author qui ſe vocitat Diſc. Hiſtoria. Cap. 18.

Serm. in Dom. 3. Adventus.

9. Igitur, quis eſt, qui hæc audit, & deſperat? Licet enormibus ſe implicâſſet peccatis, præſertim cùm S. Albertus Magnus dicat: Tanta eſt divina miſericordia, quod reſpectu ejus omnia hominum peccata, quantacunque & qualiacunque ſunt, ſint quaſi ſcintilla in medio maris. Cui conſonat Mellifluus Bernardus: Cuncta peccata, inquit, ab origine mundi commiſſa Divinæ miſericordiæ comparata ſunt quaſi una gutta ad pelagus totius maris. O ſtupenda Dei miſericordia! O pretioſiſſima verèque infiniti valoris merita Chriſti, quæ tam immenſam nobis miſericordiam promeruerunt! Igitur excutiamus omnem diffidentiam, procul hinc abjiciamus omnem deſperationem. Et invocemus Salvatorem, & ſalvi

Serm. de bono Latro.

salvi erimus, quoniam non venit ut nos propter nostra peccata tanquam Judex condemnaret, sed ut Salvator & Medicus ab his nos sanaret; Audiamus eum clarâ voce pollicentem: Quacumque horâ ingemuerit peccator, omnium iniquitatum illius non recordabor; Ubi advertendum, quòd non excipiat criminum genus, neque perpendat magnitudinem aut multitudinem peccatorum. Tantùm ingemiscamus, ut oportet, & parata est omnium superiorum criminum oblivio.

10. Ingemuit Rex David, & misericordiam adeptus est, ingemuit Publicanus in templo, & justificatus in domum suam descendit; ingemuit Latro in Cruce, & audire meruit; hodie mecum eris in paradiso; ingemuerunt & alii milleni peccatores & peccatrices, quibus nec quidem uni misericordia denegata est. *Author* Inter hos non minima erat illa fœmina, quæ ab ipsomet Christo audivit; Ego *qui se vo-* ignosco tibi peccata; Quodquemadmodum contigerit operæ precium erit to- *citat* tam adnectere historiam. Quidam Sacerdos in Turingia tulit in pixide Christi *Disc.* corpus extra villam ad communicandum quendam infirmum. Tunc quædam *Exemp.* meretrix stans non longè à via in suo prostibulo, & Sacerdotem videns cœpit cogitare intra se, quòd si fides Christiana esset vera, tunc iste esset Salvator mundi, quem Sacerdos in pixide portaret, & quoniam ipsa in conspectu ejus ausa esset tanta mala perpetrare, qui tamen tot & tanta tormenta sustinuisset pro redemptione mundi. Sicque in se ipsa compuncta relicto prostibulo cucurrit per lutum veloci cursu ad Sacerdotem dicens: State Domine Sacerdos, & illo stante prostravit se mulier in luto ante Corpus Christi & ait: Domine JESU Christe, si tu es ille, qui pro redemptione nostra natus fuisti de Virgine, passus & sepultus, ascendens ad cœlos, sedens ad dextram Patris, judicaturus vivos ac mortuos, & si te talem iste Sacerdos portat in pixide, rogo te supplex per tuam ineffabilem misericordiam, ignosce mihi peccata mea. Ad hanc mulieris supplicationem respondit Christus de pixide; ego ignosco tibi peccata tua, & recipiam te in gratiam meam. Hoc pellex audiens ait, & tu Domine me suscipis in gratiam tuam, quæ peccavi in carne mea luxuriosè omni modo peccandi, qui excogitari possunt. Gratias tibi igitur agò bone Domine JESU. Et sic conversa mox malam suam vitam in meliorem commutavit, ac tandem per Salvatoris nostri gratiam piè decessit. An non verissimum, quod Vates Regius memorat, quòd videlicet miserationes Domini sint supra omnia opera ejus?

11. Cœterum, quanta sit Divina clementia erga peccatores pœnitentes, etiam *Blosius in* intelligimus ex quadam revelatione Sanctæ Mechtildi factâ. Cùm enim hæc *Monil. c.* Sancta Virgo pro quodam homine oraret, adversus quem ipsa indignabatur, *1. num. 5.* propterea quod ille adhuc quasi incorrigibilis maneret, Dominus eidem Virgini ait: Eja condole mihi, electa mea, & ora pro miseris peccatoribus, quos tam caro emi pretio, & tam longanimiter expecto cupiens vehementer, ut ad me convertantur. Ecce sicut hostiam in ara Crucis me aliquando obtuli, sic adhuc

eodem amoris affectu assisto Deo Patri pro peccatoribus, quia mihi maximè optabile est, ut peccator per veram pœnitentiam ad me convertatur & vivat.

12. Verùm enim verò cùm non rarò contingat etiam illos ex fragilitate humana in varia quandoque peccata labi, qui cæteroquin pii & devoti audiunt, peccataq; omni modo effugere conantur; quia quamdiu carnis sarcinam portamus, ab omni peccato, saltem veniali immunes esse non possumus. Quapropter ne quis propterea inordinatè contristetur, & ob frequentiores lapsus in desperationis abyssum præceps eat, benè advertendum erit & cordi imprimendum, quod aliàs Christus suæ sponsæ Mechtildi manifestavit dicens: Quamvis stellæ, id est, electorum meorum animæ nube peccatorum, & caligine ignorantiæ nonnunquam valdè obtenebrentur: in firmamento tamen suo, hoc est, in divina luce mea, obscurari non possunt. Licet (dico) Electi mei magnis plerumque involvantur peccatis, semper tamen illos eâ charitate respicio, quâ eos elegi, & ipsos in illa claritate attendo, ad quam perventuri sunt. Bonum igitur est homini, ut sæpè recogitet, quàm gratuitâ pietate ipsum elegerim, & quàm benè de ipso cogitaverim, quamque amanter eum respexerim, etiam cùm in peccatis jacerent, item quàm benignè mala ejus in bonum ei commutaverim.

Idem ib. nu. 10.

O Altitudo inscrutabilis Sapientiæ & misericordiæ Dei, qui tam miris & multis modis revocare, sibique attrahere conatur cor peccatoris, nullum ei desperationis locum relinquens!

13. Porrò ut Salvator noster omnem diffidentiæ & desperationis radicem è cordibus nostris stirpitus evelleret, sanctæ Catharinæ Senensi revelavit: Peccatores, inquit, qui in mortis extremitatè desperant de misericordia mea, multò gravius me offendunt hoc uno peccato, quàm omnibus aliis iniquitatibus, quas unquam commiserunt. Item subjunxit, quòd si qualiscunque demum peccator in veritate doleret, quòd me offendisset, & in misericordia mea fideliter speraret, ipse eam certissimè inveniret; quoniam in infinitum major est ipsa misericordia mea, quàm sint omnia peccata, quæ unquam fuerunt commissa, vel quæ committi possunt ab aliqua creatura. Ex his & id genus aliis, quæ brevitatis ergo prætermitto, quilibet facilè colligere poterit, quomodo sperare oporteat in Dei misericordiam, ut hanc quis invenire valeat. Sed ne ex consideratione tantæ Dei erga peccatores clementiæ licentiosior fiat ad peccandum, consideret etiam rigidissimam Dei justitiam, quæ ne quidem minimum nævum impunitum transire permittit. Quamobrem chare frater, ne sermonem longiùs protraham, sic time justitiam, ut quæras misericordiam, sic de misericordia confide, ut tamen justitiam contremiscas.

Idem ib. nu. 13.

Vale.

SERMO IV.

DE

Pœnitentia.

Dico vobis, quòd ita gaudium erit in cœlo, super uno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonaginta novem justis, qui non indigent pœnitentiâ. Luc. 15.

PARS PRIMA.

1. EGimus hactenùs de immensa DEI bonitate; nunc æquitas postulare videtur, ut antequam de charitate agamus, priùs breviter aliquid de pœnitentia dicamus, partim quia hæc ex DEI misericordia dimanat, partim etiam quia vel maximè ad charitatem disponit teste Propheta in persona DEI dicente: *Convertimini ad me,* scilicet per pœnitentiam, *& convertar ad vos;* scilicet per charitatem. Porrò ad pœnitentiam agendam nos invitat Christus inquirens: Dico vobis quod ita gaudium erit in cœlo, &c. Quibus verbis significat, quod nil acceptius, nil gratius ipsi & omnibus cœli civibus præstari possit, quàm dum peccator pœnitentiam agit, per hanc enim fit Deo gratissimus, & ut loquitur Divus Gregorius, quòd plerumque gratior DEO fiat amore ardens vita post culpam, quàm in securitate torpens innocentia: quod pulchrâ similitudine idem S. Doctor demonstrat; Sicut Dux, inquit, in prælio plùs eum militem diligit, qui post fugam reversus, hostem fortiter petit, quàm illum, qui nunquam terga præbuit; sic DEUS sæpe illos plùs amat, qui post peccatum ferventius illi servierunt, quàm qui peccato mortali non commisso, tepidos se in ejus servitio exhibuerunt. Hactenus gloriosus Doctor.

Zach. 1. v. 3.

Cap. 52. Pastor.

Hom. 34. in Evan.

2. In quo autem pœnitentia vera consistat, docet nunc memoratus S. Pontifex dicens: Pœnitentia est perpetrata peccata plangere, & plangenda non committere. Quomodo verò pro peccatis sit plangendum docet S. Basilius, dum ait; grandia peccata grandia suspiria & lamenta desiderant. Aliam pœnitendi methodum nobis etiam suggerit dictus Gregorius, quòd videlicet tantò à se licita quisque debet abscindere, quantò se meminit illicita perpetrâsse, & ut tanto majora acquirat bonorum operum lucra per pœnitentiam, quantò graviora sibi intulit damna per culpam. Quanta verò hinc in pœnitentem gratiarum charismata influunt, colligere possumus ex eo, quod evenit Patriarchæ Jacob, qui benedictionem à Patre obtinuit, eo quòd pulmentum, quo libenter vescebatur, obtulerit. Igitur cùm teste Propheta Sacrificium Deo gratissimum sit spiritus contributatus, an non, qui illum obtulerit per pœnitentiam, parem à Deo benedictionem sperabit?

Ibidem.

Rodriq. p. 1. tr. 5. c. 19. Historia.

3. Obtulit hunc ſpiritum contribulatum DEO quædam peccatrix fœmina, & omni cœleſti bono repleta fuit! Quod ut meliùs intelligamus, ſubjungere placebit totius facti ſeriem. Erat quædam meretrix in quadam civitate, ad quam S. Panuphius Abbas aſſumpto ſæculari habitu profectus eſt; dumque ad eam veniſſet vir Sanctus, ejus pulchritudine captum ſe ſimulavit, & ut amplexibus ejus potiretur, ſe adeſſe dixit, ſimulque ſolidum ei precium hujus intentionis ergo obtulit rogans, ut ſe in locum ſecretum abduceret, ne ab aliquo videretur, ſed ut peccatum ſine verecundia perpetrare poſſet, cumque illa ſanctum Abbatem ad plura duxiſſet loca, & ille ſemper diceret, quod videri timeret, duxit eum in obſcuriſſimum locum dicens: quòd nullus poſſet ipſum videre niſi DEUS & diabolus. Quo audito Anſam ſumpſit DEI ſervus mulierem ad meliorem frugem reducendi. Simulque quemadmodum conſpectum DEI formidare deberet, ipſam hortabatur, & mox ad pœnitentiam impudicam fœminam inducebat. Illa jam pœnitens omnes ſuos amatores convocavit, & coram eis ſua pretioſa corporis indumenta igni ad comburendum tradidit cum dicto: ſatius eſt, ut ego ea comburam, quàm ut ab eis in futuro judicio exurerer. Quo facto ſecuta eſt S. Abbatem in deſertum, qui eam in parvam cellulam incluſit, & per parvam feneſtram porrigebat ei omni die panem & aquam. In eadem etiam cella juxta ſe omnia neceſſaria peragebat, & præ peccatorum ſuorum pudore non audebat nomen DEI nominare, nec manus vel oculos ad cœlum levare, ſed ad orientem converſa dicebat; Qui plaſmâſti me, miſerere mei, ſicut eam Abbas juſſerat. Porrò elapſis tribus annis compaſſus eſt ei S. Panuphius & à S. Antonio quæſivit, utrum jam tempus eſſet eam emittendi, & an peccata ejus eſſent dimiſſa? Quare S. Antonius omnibus fratribus intimavit, ut pro pœnitente muliere DEUM precarentur. Tunc Paulus major S. Antonii Diſcipulus in ecſtaſi poſitus conſpexit lectum pretioſiſſimum à tribus ſpecioſiſſimis puellis præparatum, & dum quæreret, utrum eſſet S. Antonii? Reſponſum ei eſt, quòd non, ſe Taidis Sponſæ Chriſti; igitur cùm ſupra hoc miraretur & cauſam ſcire diſcuperet, ulterius audiit: Dum eſſet incluſa in toto triennio habuit ſemper peccata ſua ante oculos, quaſi quandam ſarcinam flens continuo largiter ſuper ea. Hinc didicerunt ſancti Patres, quòd non propter pœnitentiam, quam ſuſtinuerat, ſed propter peccatorum memoriam & verecundiam omnia ſcelera ei fuerint dimiſſa. Et tranſactis quindecim diebus ſanctè obiit.

4. Si ergo tanta peccatrix, quæ diaboli laqueus & multarum animarum exitium fuerat, tantam ſit conſecuta miſericordiam; ſi illa, quæ non unius tantùm homicidii & effuſionis ſanguinis cauſa extiterat, ſed multorum, ita placuerit DEO, eò quòd peccata ſua ob oculos ſemper habuerit eaque deploraverit; quis deſperare audet de ſua mala vita? quis eſt, qui hæc audiens non animatur ad pœnitentiam, præſertim cùm videat DEUM eſſe tam clementem in ſuſcipiendis pœnitentibus? Et ſi nullum reperire licet, qui colubrum aut ſcorpionem in ſinu

ſuo

suo repentem non mox à se repelleret, ergò à fortiori nullus esse deberet, qui peccatum omni scorpione nocentius non protinus per pœnitentiam ab anima expelleret? Expellemus autem illud vel maximè, si hoc ob mentis oculos positum lugeamus. Quemadmodum enim vermis ex ligno nascitur & illud corrodit, suam ab ipso originem habens, ita quæ ex peccato tristitia est, ipsum peccatum absumit. Hinc non ratò fit pœnitentem animã ex peccato non tantùm non detrimentum sed emolumentum capere. quod pulchrâ similitudine affirmare licet: Nam sicut vestis censuræ, si aureis funiculis & pretiosis gemmis copulentur, pulchriorem reddunt vestem, quàm si integra fuisset, sic fieri potest, ut anima post peccatum per pœnitentiam Deo gratior fiat, quàm fuisset, si nunquam peccâsset. Et hoc clarè videmus in sacris paginis. Aaron enim frater Moisis post pœnitentiam à Domino electus est in summum Sacerdotem. Matthæus publicanus, pœnitens ad Apostolatum est vocatus, Petrus negator, postea pœnitens Princeps Apostolorum constitutus est. Et ut alia omittam exempla, S. Maria Magdalena ex infami peccatrice & serva peccati per pœnitentiam meruit effici discipula Christi. Quamobrem chare frater si te quondam in graviora peccata lapsum fuisse cognoscis, noli propterea metuere, noli expavescere aut expallescere, sed cum magna in Deum fiducia ad pœnitentiæ asylum accurre, & haud dubiè, quæ hìc memorata sunt, verissima esse experieris.

Exod. 28. *Matt. 9.* *Matt. 26.* *Luc. 7.*

PARS ALTERA.

5. Porrò ut inceptam prosequamur materiam, inservire nobis poterit, quod quidam Author memorat, quòd scilicet cervus, si senio est confectus, in ostio speluncæ tam fortiter respiret, ut serpentes in ea inclusos foras prodire compellat, quos statim devorans affluenter sudat, tantamque humoris copiam fundit, ut prorsus renovetur & velox fiat. Idem contingit peccatori, qui si per gemitus peccata sua ex pectore eliciat, & per confessionem conterat, lachrymasque sudando emittat, fit saliens sicut cervus & transiliens colles. Quamobrem quicunque se à peccatis morsum esse intelligit, naturam canis imitari debet. Nam ut scribit S. Clymacus: Sicut canis, si à fera aliqua mordeatur, adversus eam vehementiùs exsurgit & furit; sic dum à peccato se læsum quis sentit, vehementiori erga illud odio accendi debet. Quantos verò hinc cœlestium bonorum manipulos, divinarumque fluenta gratiarum quis reportabit, colligere possumus ex eo, quod meminit Joannes Landspergius teste Blosio, qui sic Christum ad solatium pœnitentis animæ loquentem introducit.

Staplet. Dom. Pasch. Them. 6.

C. 5. de pœnit.

6. Anima pœnitens postquam bonitatis meæ aliquam notitiam gustumque susceperit considerans, quòd adeò sim bonus & misericors, quod denique adeò non impropero nec imputo peccata; ut non solùm illa dimittam, sed pœnitentem etiam, sicut eum qui nunquam peccavit, in gratiam & amicitiam meam recipiam, consoler, ac dona ei largiar: hæc, inquam, dum anima pœnitens meditatur, etiam ex lapsu suo occasionem sibi acquirit majoris fervoris & gratitu-

Blosius in Consol. pusil. c. 40. n. 5.

dinis erga me. Majoris item odii displicentiæque contra se ipsam irascens sibi ipsi, ac detestans se, quòd me tam benignum contempserit Deum suum, qui cùm justè possem & damnare & perdere, parco, consolor, ac benefacio. Ideoque quando me sentit erga se magis misericordem, tanto majori zelo justitiæ movetur contra seipsam, quasi pro me vindicare cupiens in se contemptum mei. Hinc fit, ut non solùm veniam de peccatis petat, sed ad honorem justitiæ meæ desideret etiam pati, humiliari ac puniri, propterea quòd se contra me impiè erexerit. Inde contingit ei, ut quantò plus à me sentit se consolari, tantò plus magis indignitatem suam horreat ac detestetur, doleatque de enormitate suorum peccatorum, & indignetur admirans, quòd tam ingrata esse posset mihi. Talis animæ, quæ ad hujusmodi zelum venit, ut non minus diligat meam in se justitiam quàm misericordiam, peccata absorbentur, sicut in camino ardenti unica aquæ gutta solet absorberi. Igitur inter omnia pœnitendi genera non potest aliud esse melius, quàm ut quis continuè consideret meam charitatem ac fidelitatem immensam erga se, simulque suam è contra infidelitatem, ingratitudinem, & perversitatem erga me. Hæc prædictus Author.

L. 2. Hist. & Mirac. c. 18. 7. Verum enim verò cùm non leve probationis pondus habeant historiæ, ideo hanc veritatem aliquâ historiâ probandam esse censeo. Scribit Cæsarius, quod quidam Comes Namurcensis nomine Philippus fuerit, qui postquam vitam omni scelere plenam duxit, lethali correptus est morbo: Quid ageret & quò se verteret tam sceleratus homo, desperaretne an misericordiam imploraret? Sed quia non ignoravit majorem esse Dei misericordiam, quàm sua licet enormia pecata. Quapropter incomprehensibilem Dei bonitatem ob mentis oculos posuit, ex qua consideratione ita divino amore succensus est, ut suam malè transactam vitam non satis potuerit detestari, tantamq; in morte contritionem ostendit, ut similis ei visa non esset, aliosque etiam ad lachrymas provocaret. Confessarios suos rogavit, ut corpus in latrinam traherent dicens: Sicut canis vixi, dignum est ut moriar, sicut canis. Quæ pœnitentia adeò placuit Deo, ut eum post mortem tot miraculis fecerit illustrem, ut de remotis regionibus ad ejus sepulchrum venientes, terram secum pro benedictione reportarent, eamq; pro remedio variorum morborum adhiberent. *Historia.*

8. Cæterùm ex hac historia & iis quæ dicta sunt nullus sibi persuadeat adhuc pœnitendi tempus adesse, dum lethali ægritudine deprimitur. Nam etsi hic Comes hanc gratiam à Divina clementia obtinuerit, tamen hæc justo Dei judicio millenis aliis pœnitentiam procrastinantibus denegatur. Rursus quàm difficile similibus sit pœnitentiam agere, docemur hâc similitudine. Quemadmodum echinus, quò diutiùs partum differt, tantò difficiliùs parit, quia spinæ in catulis crescunt. Ita simili modo res se habet in peccatoribus pœnitentiam differentibus; cùm enim peccata augeantur, difficilior inde conversio & confessio efficitur. Archias Rex Thebanus in lauto convivio, quod amicis instruxerat, consistens, litteras à suo amico missas aperire neglexit, & cùm propterea nuncius eum ad legendum urgeret, & in *Plutarch. l. de gena. Socrat.*

lis feria contineri diceret: respondi Rex: feria in crastinum. Et ecce eâdem nocte à sicariis, de quorum insidiis literæ monebant, occisus est. O quot quot simili modo cum hoc infelici rege non à sicariis, sed hostibus infernalibus interimuntur, & ad supplicia sempiterna rapiuntur, eò quod feria, id est, pœnitentiam in crastinum differendam esse judicant!

9. O si oculorum obtutum ad immanes erebi hiatus defigere liceret, quot non millionum millia Christianorum conspiceremus in intolerabilibus flammarum globis volutari? ideò, quia corvinum canticum cras, cras, semper repetierunt! Hinc non sine fundamento S. Hieronymus pronuntiavit: quod vix ex centum millibus hominum unus, quorum mala fuit vita, in morte divinam indulgentiam obtinebit. Cujus rationem assignat S.P.N. August inquiens: Erit tempus, in quo peccator velit pœnitere & non poterit, quia quando potuit, noluit, & propter malum nolle, perdidit bonum posse. Quid enim amabo, iniquius, quàm velle ut Deus in morte pœnitentem exaudiat, cùm ipse eum toties hortantem per totam vitam non audierit? Quid turpiùs quàm Deo summo benefactori ultimam vitæ partem velut fæcem consecrare, diabolo verò summo & infensissimo hosti optimam & potissimam vitæ partem donare? *Apud Hadria. Pontif. Ser. 58. de temp.*

Hinc similes in ultimo vitæ termino constituti, si divinam imploraverint opem, quid putamus audituri sint? Profectò illud Salomonis: *Quia vocavi, & renuistis; extendi manum meam, & non fuit, qui aspiceret, despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis, ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo, cùm vobis id, quod timebatis, advenerit.* Sicque miser peccator in angustiis deprehensus aperiet oculos, & aliud non conspiciet, nisi indignationem divinam, & subtus videbit infernum apertum, intus conscientiam peccatis onustam, circa lectum legiones dæmonum raptorum animam ejus ad inferos conducendam. Unde clamabit cum Propheta: *Circumdederunt me dolores mortis, & pericula inferni invenerunt me.* *Prov. 1. v. 24.* *Psal. 17. v. 5.*

10. Quamobrem videat quisque, quàm gravi se exponat periculo differendo pœnitentiam de die in diem. Quapropter frater chare amplectere admonitionem Divi P. N. Augustini dicentis: Emenda igitur, frater, vitam tuam, dum tempus datur, implora auxilium divinum, cùm locus datur fletui, noli pœnitentiam differre, dum hoc in tempore vivis, in quo tantùm ejus fructus est utilis. Verùm licet prætereà aliqui in mortis articulo pœnitentiæ anchoram arripiant, quam tamen hæc pœnitentia periculis obsita sit, audiat quilibet eundem S. Doctorem supra hoc sic ratiocinantem: Si quis in extrema necessitate suæ ægritudinis positus voluerit accipere pœnitentiam, & accipit, & mox reconciliatur, & hinc vadit, fateor vobis, non illi negamus quod petit; sed non præsumimus quod benè hinc exit: si securus hinc exit, ego nescio; pœnitentiam dare possumus, securitatem autem non. Non quidem dico, damnabitur: sed nec dico, liberabitur. Vis ergò à dubio liberari? tene certum, & dimitte incertum. Age pœnitentiam dum sanus es. Si sic agis, dico tibi, quòd securus es, quia pœnitentiam egisti eo tempore, quo peccare potuisti. Si vis agere *Serm. 58. de Sanct.* *Serm. 36.*

pœnitentiam eo tempore, quo peccare non potes, peccata te dimiserunt, non tu illa. Hactenus gloriosus Doctor. Unde docemur, quantis se periculis exponant illi, qui morum emendationem de die in diem procrastinant; & licet forsan multi eorum in ultima ægritudine positi Ecclesiæ Sacramenta percipient, quàm tamen hæc pœnitentia periculis plena sit, audivimus. Quapropter charissime frater, noli differre vitæ correctionem ne quidem in crastinum, sed dic cum Psalmista: dixi nunc cœpi, ab hac hora vitam emendabo, nunc teporem excutiam & Deo ferventiùs inserviam. Quæ si proposueris & in proposito constanter perseveraveris, mercedem talem, quam nec tibi imaginari poteris, consequeris. Vale.

SERMO V.

DE
Tertia Virtute Theologica, sc. Charitate.

Si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Joan. 14. ℣. 23.

PARS PRIMA.

1. JActo spiritualis ædificii fundamento, & superstructo ac erecto firmissimo spei Theologicæ muro, ac, quæ ad hanc spem roborandam conducere possunt, suprapositis, superest, ut ei culmen ac fastigium imponamus, ac de charitate disseramus, quæ ejusdem ædificii culmen & perfectio est, ut testatur S. P. N. Augustinus dicens: Domus Dei fide fundatur, spe erigitur, charitate perficitur. Charitas ergò gemma virtutum est, quæ cæteras format, illustrat & perficit, eisque ornatum singularem ac venustatem ex sui consortio impertit. An non hæc vestis polymita Josephi, omnium virtutum varietate decorata? Hoc enim testatur Hugo, dum hanc virtutem his laudum encomiis adornat: Charitas, inquit, omnem animi languorem sanat. Charitas omnium vitiorum radices extirpat, Charitas omnium virtutum origo est. Charitas mentem illuminat, conscientiam mundat, animam lætificat, Deum demonstrat. Animam, in qua Charitas habitat, superbia non inflat, invidia non devastat, ira non dissipat, mala tristitia non vexat, avaritia non excæcat, gula non inflammat, luxuria non inquinat, semper munda est, semper casta, semper quieta, semper læta, semper pacifica, semper benigna, semper modesta. Hæc Hugo.

Serm. 22.

De Laude Char.

2. An non hæc vestimentum Jacob, cujus fragrantia benedictionem Patris cœlestis impetrat? An non demum hæc currus ille igneus, qui sublevat interiorē hominem in paradisum spiritualē? Causat enim in anima fideli nil desiderare, nisi Jesum, nil cogitare, nisi Jesum, nil suspirare, nisi Jesum, Jesus enim est finis & scopus

pus ejus. Hinc non immeritò ante omnia ad charitatem amplectendam S P. N. Augustinus mox in initio suæ Regulæ adhortatur nos dicens: Ante omnia Fratres charissimi diligatur Deus. Sciebat enim perbenè, non esse possibile virtutem sine charitate reperiri posse. Siquidem hoc expressè Apostolus declarat dicens: *Si linguis hominum loquar & Angelorum, charitatem autem non habeam, factus sum velut æs sonans.* Et si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil sum; & si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Unde Divus Bernardinus animam nostram comparat carboni, qui nisi ignitus sit, nullam habet pulchritudinem, ita nec illa, nisi habeat charitatem, decora esse nequit. Ait enim, Charitas est animæ pulchritudo. Quamobrem teste sancto Gregorio nihil est pretiosiùs Deo virtute dilectionis, & nihil est desiderabilius diabolo extinctione charitatis. *1. Cor. 13. v. 1.*

3. In Anglia olim Nobiles certamen ludicrum instituerunt, in quo quisque in clypeo florem, Rosam, Lilium depictum habebat; At Dux Britaniæ fasciculum florum in quo omnes aliorum flores depicti erant, in suo clypeo præ se ferebat cum lemmate hoc: in me omnia. Profectò si virtutes cum clypeis propriis suis encomiis insignitis in campum adversus vitia bellaturæ convenirent, non dubium, quin charitas præ aliis omnibus excellentiæ famâ præstaret, utpotè in suo ferens clypeo hoc præconium: in me omnia. Siquidem quidquid in aliis virtutibus per partes videre licet, hoc omne in se charitas complectitur, quia hæc quandoque stare potest absque aliis virtutibus, ipsæ verò sine charitate minimè subsistere possunt. Hinc meritò gloriari de hoc lemmate potest: in me omnia. Hæc demum, teste Marsilio Ficino nummus est, quo Deus emitur & comparatur. Venalis, inquit, est Deus. at quo nummo? quo te emit, scilicet charitate. Quod ergò inter planetas Sol, inter elementa ignis, inter metalla aurum, inter gemmas carbunculus, hoc inter virtutes charitas est.

4. Porrò ut de charitatis laude ad ejus effectum procedamus, inservire nobis poterit pro declaratione fabula de Prometheo, de quo fabulantur Poëtæ, quod è luto corpus humanum formaverat, & dum se movere, & actiones vitales exercere non posset, conscendit cœlum, & clam surripuit ignem, quo suam è luto formatam statuam & animavit & vitam ei communicavit. Etsi verò hoc tantùm Poëtarum figmentum sit, nobis tamen ex hac fictione moralitatem aliquam eruere licebit, quid enim aliud per corpus illud formatum intelligitur, quàm homo? quid aliud per ignem, quàm charitas? Videmus enim, quod homo velut insensibilis statua è luto ficta nullam operationẽ vitalem ad cœlestia habeat, cùm omnes affectiones ejus semper in terrestribus velut in luto sint fixæ; at quàm primum charitas ipsi infunditur, mox vivere incipit, & operationes vitæ æternę condignas exercet. Nonne enim charitas peragit officiũ animæ vegetativæ? quia facit hominem attrahere alimentum, scilicet devotè audiendo verbũ Dei, & illud opere implendo, ex quo vegetatur & nutritur anima. Noñe charitas exercet officium animæ sensitivæ?

inflammat enim videre cœlestia per meditationem & fidem; auditum aperit ad audiendum Verbum Dei & inspirationes illius; Odorem excitat, quo fragrantiam bonorum exemplorum & virtutum à Christo & Sanctis relictorum olfacimus; gustum augmentat, quo suavitatem Domini & bonæ conscientiæ delitias percipimus, causat quoque, ut illud, quod quis vel maximè horrebat, hilari arripiat animo. Nonne demum charitas munus animæ rationalis agit? efficit enim; Phil. 3. v. 7. quod homo rectè cœlestia apprehendat, terrestria spernat, & cum S. Paulo dicat. *Omnia detrimentum feci, & arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam.* Et cum S. Ignatio. O quàm sordet mihi terra, cùm cœlum aspicio! causat quoque, quòd homo rectè judicet, Deum esse super omnia amandum, seipsum odio habendum, proximum amandum sicut se ipsum. Omnia denique esse vanitatem præter amare Deum, & illi soli servire.

5. Hinc meritò Deus nobis præcipit hanc charitatis flammam ut foveamus & nutriamus. Quare enim in veteri Testamento diversis temporibus postulavit sibi offerri varia sacrificia? Tempore Paschatis petiit oblationem Agni, post partum postulavit Turtures, unum autem præcepit, quod fieri volebat omni hora, & tempore quocunque, ut nimirum ignis arderet in Altari, unde ne hic extingueretur, Levit. 6. v. 7. præcepit cunctis Sacerdotibus, ut continuò ei apponerent ligna. Quare, inquam, hoc Deus fieri postulavit; nisi ad denotandum, ut charitatem, quæ per ignem significatur, in altare cordis nostri per excitationem bonorum operum accendamus & omni tempore custodiamus: Accendemus autem hunc charitatis ignem in animo nostro, & accensum nutriemus, si omnia divina præcepta, Regulam, & constitutiones nostras strictè observare studeamus, si hoc negligimus, & ea, quæ non ad mortalem culpam obligant, parvi pendimus, certum est Reginam virtutum scilicet charitatem in nobis diu manere non posse secundùm D. Gregorium dicentem: Qui modica spernit, paulatim decidit: qui enim peccata minima flere & devitare negligit, à statu justitiæ non quidem repentè sed per partes totius cadit.

6. Hinc Christus ait; qui diligit me, sermonem meum servabit. Sed sermo Christi est nedum graviora sed etiam peccata minima declinare, ergò amanti hæc omnia evitanda sunt. Ex quo hoc capiet emolumentum, ut præter multiplicia cœlestium Thesaurorum bona in amantem transfundenda etiam efficiatur Templum SS. Trinitatis. Quod expresè nobis insinuat Christus, dum his verbis, *qui diligit me, sermonem meum servabit*: hæc subjungit: *Et Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus.* O igitur stupendum charitatis effectum! ô incomprehensam hujus virtutis excellentiam! Quis hanc laudum encomiis dignè attollere sufficit? quis ejus perfectionem etsi Tullianâ præditus eloquentiâ satis deprædicet? quis, inquam, fructum in ea latentem debitè comprehendit? Efficit enim ex diaboli mancipio filium Dei, ex orci pabulo, hæredem Christi, ex sordido peccatore, templum Dei.

7. Alterum medium, quo hanc divini amoris flammam in pectoribus nostris ex-

excitare possumus, est attenta consideratio, quòd scilicet charitas hominem etiam in lachrymarum valle constitutum beet: Beatitudo enim & vera hominis felicitas in possessione summi boni duntaxat consistit, hæc autem possessio, cùm non possit ordinariâ viâ haberi per realem unionem, necessariò per intentionalem, qualis est charitas, obtineri debet. Unde videmus, quòd veri Dei amatores in summa mentis tranquillitate sint constituti, cùm cuncta desiderabilia cum statu vitæ compatibilia in Deo possideant. Et è contra mundi mancipia, licet quandoque aurum, argentumque in magna copia sibi cumulent, sumptuosa habitacula, pretiosa corporis indumenta auro gemmisque elaborata, & quam plurima artificiosorum hortorum, virentiorumque pratorum spacia possideant, nunquam tamen eorum appetitus satiatur aut quietatur, quin potiùs hæc omnia ipsis varia cruciatuum genera, quàm gaudiorum oblectamenta generant. Et hujus rei ratio est, quia homo satiari aut beari nequit sine adeptione ultimi finis, ad quem creatus est, qui finis solus est Deus. Hinc S. P. N. Augustinus Deum alloquens ait: Fecisti nos, Domine ad te, & inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te. Inquietum, inquam, erit cor nostrum, donec terrena ex cordibus nostris stirpitus eliminemus, inquietum erit, donec mundi delitiis abrenuntiemus, inquietum erit, donec omnem ad creaturas affectum exuamus, & totis ad Deum amoris passibus curramus. *L. 9. Conf. c. 1.*

8. O quàm stolidè ergò agunt illi, qui relicto summo bono fluxas falsasque mundi divitias affectant! O quàm dementer faciunt, qui pro veris æternisque gaudiis aculeatas & instar fumi transituras sæculi voluptates, quæ hominem satiare nequeunt, consectantur. Unde rectè ad transitoria contemnenda, & æterna quærenda nos stimulat S. Anselmus dicens: Cur per multa vagaris homuncio, quærendo bona animæ tuæ & corporis tui, ama bonum, in quo sunt omnia, & satis est, desidera simplex bonum, & sufficit. Quamobrem chare Frater, ne quondam te Deus de aliqua arguat dementia, longè à te nunc proscribe cuncta & singula, quibus mundani homines se oblectare solent, & satage Deum super omnia amare; ut verò hoc præstare valeas, nunc hunc divini amoris ignem à Deo pete desiderando, precando, divinamque opem implorando, & cum S. Francisco per diem crebrò repetendo: Deus meus & omnia. Item cum S. Anselmo postulando & dicendo: Aufer Domine à me, si velis substantiam, manus, pedes, solum relinque cor, quo te diligam, hoc enim solo tibi placebo. Ut autem magis in hac Theologica virtute te fundes, perpende dicenda. *In Prologo c. 25.* *L. de medit. c. 9.*

PARS ALTERA.

9. Constat ex hactenus dictis charitatem inter reliquas virtutes eminere, ideoque cùm hæ cœlorum januam nobis pandant, inferre debemus hoc multò magis efficere charitatem. Quod probari potest ex illo trito axiomate philosphico; propter quod unum quodque tale, & illud magis tale, itaque cùm reliquæ virtutes,

in quantum præsupponunt charitatem, sui possessorem ad vitam ordinent æternam, à fortiori id præstare debet charitas, quæ est fons & complementum omnium virtutum, unde si quis nil aliud sciret, quàm amare Jesum, tunc talis esset perdoctus non quidem in Schola Philosophorum aut Theologorum, sed in Schola Christi, quod insinuare videtur Thomas Kempensis dicens: verè magnus est, qui magnam charitatem habet. Hinc S. Bonaventura vir insigniter doctus interrogatus est à Beato Ægidio dicente; Multis te Reverende Pater gratiæ suæ donis auxit Omnipotens Deus, nos verò simplices & idiotæ, quidnam faciemus, ut salvi esse possimus? Ad quæ vir sanctus respondit; Etiamsi nullam aliam homini gratiam conferret Deus, nisi ut ipsum diligeret, sufficeret ei ad obtinendam salutem. Et Ægidius, poteſtne, inquit, homo indoctus æque ac doctus diligere Deum? Sanctus Bonaventura respondit, posse etiam simplicem aniculam non minus diligere Deum, quàm sacræ Theologiæ bene doctum Doctorem. Hæc audiens B. Ægidius & ferventi spiritu exsiliens hortum ingressus est, civitatemque respiciens, altâ voce clamavit. O vos pauperculæ simplices & indoctæ anus diligite Deum, poteritis effici majores, quàm sit frater Bonaventura. Unde meritò canebat devotus Asceta:

Historia

Si Christum discis, nihil est, si catera nescis,
Si Christum nescis, nihil est, si catera discis.

1. Cor. v. 9. C. 5. v. 41. 10. Quantùm verò Dei amatores præmiabuntur, quis, amabò, explicare potest? Quis intellectus comprehendere, aut quis calamus annotare sufficit? Quoniam tantam mercedem sperandam habent, quantam teste Apostolo, nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se. Rursus in libro Judicum legimus, quòd illi, qui Deum diligunt, sicut Sol in ortu splendet, ita rutilent. Quamobrem cacodæmon omnis boni osor perbene noscit maxima gratiarum & meritorum fluenta ex charitate scaturizare, ideò nobis tanta dona semper invidet, & cor nostrum à Deo abstrahere nunquam laborare cessat. Quomodo verò huic capitali inimico resistere debeamus, docemur historiâ ex sacris paginis desumptâ. Cùm enim vice quadam duæ Matres ad sapientissimum Salomonem venissent, quarum utraque infantem tanquam suum filium cupiebat, & quia ex rationibus ab his duabus fæminis adductis, intelligere Rex haut potuit, ut exploraret, quænam earum vera esset Mater, ait; dividatur infans, & quælibet illius capiat medietatem, & abitote hinc. Huic sententiæ mox consensit falsa mater, aitque: nec mihi nec tibi, sed dividatur. Quæ audiens vera Mater dixit, egone patiar infantem meum occidi? ah non patiar, cedam potius juri meo, ut filius meus vivus permaneat. Unde Salomon agnovit hanc esse veram hujus infantis Matrem, quamobrem ait: date illi infantem vivum & indivisum. Unde altera convicta & confusa abivit.

L. 3. Reg. c. 3.

11. Quid igitur aliud infanti huic comparabo nisi humanum cor? & quid aliud

duas

duabus hisce matribus nisi Deum & Diabolum? Deus enim velut vera Mater cor nostrum creando genuit, ideoque illud petit dicens: Fili mi præbe mihi cor tuum. At verò ad idem possidendum anhelat & dæmon. Cui id debemus dare? volumus agere Salomonis personam, & judicem? Denegemus id ei, qui contentus est solâ illius medietate, quique non curat possidere illud totum, & donemus ei, qui vult totum aut nihil. Quid dicit, quid prætendit Diabolus? Ego sum contentus, ait hic, unica cordis tui particula, sum, inquam, contentus, ut audias Sacrum, recites breviarium, ut subinde te disciplines, jejunes, aut media nocte surgas. Sed semper esse in his exercitiis vires tuæ non patiuntur, consultum igitur facies, si amplectaris interdum animi voluptatem, aut mundi delitiis intersis, quid detrimenti capies, si subinde in sæcularium conviviis compareas? Hoc enim exigit discretio. Et quid refert, si quandoque committas aliquod peccatum, mentiaris nonnunquam joci & recreationis gratia? Non id magni faciendum est, parum pro nihilo reputatur. Ut verbo dicam, diabolus contentus est medietate cordis nostri, idemque cum falsa illa matre clamare videtur, Nec mihi nec tibi, sed dividatur. At quid jam dicit Deus? Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. Aut vult totum aut nihil. Nos igitur instar sapientissimi Salomonis judicemus, sententiamque proferamus & consequentiam. Deus postulat totum cor, diabolus contentus est illius medietate, totum igitur & indivisum offeramus Deo, illud per Sapientem postulanti. Fili præbe mihi cor tuum. 23. v. 26.

12. Verum enim verò ut nunc dicta magis confirmentur, inservire nobis poterit gratiosa fabula, quam refert celebris quidam Poëta de Ericio. Animal hoc undique spinosum est, & sestosum, & nonnunquam se taliter constringit, ut minima videatur esse pila. Quadam vice contigit miserum hoc animalculum privari domicilio, eo quod venatores arbitrati intus latere prędam, totum illud destruxerint. Unde miser Ericius suo orbatus domicilio totus miser vagabatur per campos & sylvas, obviam interea reperit vulpem, quam enixè cæpit rogare, ut se dignaretur suo hospitio excipere; Sed cùm vulpes Ericium non vellet exaudire, ille magis institit vulpem ferventius obsecrans, ut saltem concederet sibi minimum & abjectum suæ cavernæ angulum: Spondebat enim non velle se minimum in illo movere, aut quamlibet ipsi adferre molestiam. His vulpes persuasa clementer indulsit, quod postulabat Ericius, qui quamprimum occupaverat angustissimum locum in caverna vulpis, cæpit se dilatare & extendere taliter, ut vulpes, ne læderetur & pungeretur ab illius pelle spinosa, fuerit coacta capere fugam, sic totam Ericio cavernam relinquere debuit. Sic pari ratione solet agere diabolus, quod Ericius, qui primùm nos rogat, ut ei concedamus unicum duntaxat cordis nostri angulum, supplicans ut hoc aut illud officium ambitiosè affectemus, ab aliis laudari gaudeamus, ut cognatos & notos sæpius visitemus, ab eis oblata munera accipiamus, aut vicissim similia illis offeramus, hoc enim suggerit stygius veterator, charitas exposcit, nullumque inde detrimentum patiemur, Item hæc infernalis vipe- Fabula.

ra ſuadet, ut ſemel ſolummodo cogitemus de hac aut illa muliere, aut hanc, vel illam perſonam curioſè aſpiciamus. Et quid damni, inquit, poterit unquam cauſare unicus intuitus, unica cogitatio? Non tanti hæc facienda eſt. At quamprimum diabolus ſubintravit cordis noſtri domicilium, taliter poſtea ſe dilatat & extendit, ut ex eodem extrudat Deum & Sanctos, omnemque virtutem, gratiam & ſanctitatem expellat. Hinc admonet nos Apoſtolus dicens: *Nolite locum dare diabolo.* Cujus rationem inſinuat S. Chryſoſt. in hunc locum. Hoc pacto, ait, ſi introierit, cuncta dilatat & ſibi amplificat.

Epheſ. 4. v. 27.

13. Quamobrem cùm teſte ipſomet Chriſto non poſſimus duobus Dominis ſervire Deo & Mammonæ, id eſt creaturis; idcirco evellamus radicitus è penetralibus cordis noſtri omnem creaturarum amorem, ut in eo Creator habitare poſſit. Quæ ſi non fecerimus, profectò pertimeſcendum habemus, ne & nobis eveniat, quod accidit duobus filiis Aaronis, qui ideo igne conſumpti ſunt, quia in thuribulum ignem alienum impoſuerunt. Quid enim eſt aliud ignis hic alienus in thuribulo, quàm inordinatus amor creaturarum in corde? Caveamus ergo hunc imponere, ne æterno incendio concrememur. Præterea etiam enim benè advertendum eſt, quòd cacodæmon, quem illecebris ineſcare non potuit, hunc proſternere adverſis ſemper ſtudeat. Quapropter ne charitatem à diabolo victi perdamus, munire nos debemus ad omnes quaſcunque adverſitates ſuperandas. Unde noſſe debemus, quod, ut refert Thomas Kemp. Verus amator Chriſti non quærat conſolationes aut ſenſibiles dulcedines; ſed magis fortes exercitationes, & pro Deo duros ſuſtinere labores. Hinc hoc divini amoris igne ſuccenſa ſancta Thereſia dicere ſolebat: Domine Jeſu, aut mori aut pati. Quinimo S. Maria Magdalena de Pazzis adhuc plus deſiderabat, dum identidem repeteret: non mori ſed pati. Sciebant enim hæ ſanctæ Virgines, quod tribulatio patienter tolerata mirum in modum charitatis ignem augeat. Quod ſanè expertus eſt S. Martyr Ignatius, qui perpeſſis pluribus malis, vinculis, carceribus adeo in divino amore profecit, ut dicere non dubitârit: Ignis, crux, beſtiæ, confractio oſſium, membrorum diviſio, & totius corporis contritio, & tota tormenta diaboli in me veniant, tantùm ut Chriſto fruar.

14. Sequamur itaque hujus glorioſi Martyris Chriſti Exemplum, neque formidemus adverſitates quin potius gaudeamus cum Apoſtolis nos dignos inveniri pro nomine Jeſu pati. Nam quemadmodum medici ſanitatem corporis tangendo manum ſiniſtram probant, ſic & Deus in ſiniſtris ſeu afflictionibus ſuos amatores probare conſueſcit. Ergo de primo ad ultimum, ſi verè frater chare, Jeſum diligere cupis, expelle omnem ex corde tuo creaturarum amorem; Serva ejus mandata. Et diſce perferre fortiter omnes quaſcunque tum corporis tum animi afflictiones. Ne verò in his paulatim deficias, viſita frequenter Chriſtum dulciſſimum animæ tuæ ſponſum in Venerabili Sacramento abſconditum, eique neceſſitates tuas pande. Et ne fucata creaturarum pulchritudo te pervertat, contempla-

templare speciositatem vultus illius, qui tantâ prædi us erat pulchritudine, ut quamplurimi Judæorum toti afflicti & desolati dicere solebant: Sinite, eamus ad filium Mariæ, ut ex ejus aspectu solamen referamus. Si inquam dulcissimi Salvatoris tui facies adhuc exulantis in terra ita formositate radiabat, ut sufficeret ad mœstos etiam animos exhilarandos, quid, quæso, fiet nunc, si mentis obtutu ipsum contemplatus fueris jam regnantem in cœlis? Haud dubiè decore vultûs ejus capieris sic, ut præ nimiâ dulcedine tuas tribulationes haud sentias. Itaque ex exilio facies paradisum, & cœleste gaudium indubitanter sperandum habebis. Vale.

SERMO VI.

DE

Charitate Fraterna.

Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. Joan. c. 15. vers. 12.

PARS PRIMA.

1. QUia Theologi docent habitum charitatis, ut se extendit ad Deum & proximum, esse unum; ideoque cùm de primo actu hujus habitûs videlicet de amore erga Deum tractaverimus, æquitas postulat, ut & tractemus de altero actu scilicet de charitate erga proximum. Quomodo verò proximum diligere debeamus, docet nos liber Leviticus his verbis: *Diliges proximum tuum sicut te ipsum.* Pro quo declarando sapienter notat Angelicus Doctor D. Thomas amorem sui esse duplicem. Primò inordinatum & malum, quo quis exteriorem duntaxat hominem & carnem, quam bestiis communem habet, diligit. Secundò ordinatum & bonum, quo qui diligit excellentiam interioris hominis, & vitam secundùm rationis præscriptum instituit. Et secundùm istum amorem regulanda est nostra dilectio, uti pulchrè notat S.P.N. Augustinus, dum ait: Prius vide, si nôsti diligere te ipsum, & tunc tibi commendato proximum, quem diliges sicut te ipsum; si autem nondum nôsti diligere te, timeo, ne decipias proximum sicut te. Hinc colligimus, quòd, qui non diligit seipsum amore ordinato, neque diligere possit proximum, qui enim sibi nequam, cui fidelis? Hæc itaque est prima regula, secundùm quam nostra dilectio regulanda est.

19. v. 18. *22. q. 25. art. 7.*

2. Præter hanc autem Christus aliam nobis tradidit dicens: Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. Unde advertendum, quòd sicut Christus gratuito nos amore fuerit prosecutus, & absq; omni sui emolumento nos cœlesti suâ doctrinâ imbuerit, à peccatis eruerit, & venia nos impertierit, dolores denique & languores nostros in corpore suo super crucem portaverit:

Sic

Sic debemus & hos non quidem amore concupiſcentiæ,qui tendit in bonum pro-
prium, ſed amore amicitiæ, qui amor reſpicit bonum amici, alterutrum diligere,
videlicet omnibus tum bona gratiæ, tum gloriæ cordialiter optando, & pro viri-
bus procurando; onera aliorum portando & in nos ſuſcipiendo; in peccatis ja-
centes non deſpiciendo, ſed tum precibus, tum ſuavi admonitione eos erigendo,
Rom. 9. illiſque totis præcordiorum medullis compatiendo. Sic enim S. Paulus dilexit
v. 3. proximum, quemadmodum ipſemet teſtatus eſt. *Triſtitia mihi magna eſt, & conti-*
2.Cor.11. *nuus dolor cordi meo: Optabam enim anathema eſſe à Chriſto pro fratribus meis: & quis in-*
v. 29. *firmatur, & ego non infirmor? Quis ſcandalizatur, & ego non uror?* Sed huic S. gentium
Doctori non ceſſit in fraterna dilectione S. Moyſes, qui proximum adeò dilige-
Exod. 31. re geſtiebat, ut dicere non dubitaret ad Dominum: *Aut dimitte illis hanc noxam,*
aut dele me de libro vitæ. Quid porrò non etiam alii fecerunt Sancti, quo proximum
Hiſto- per dilectionem lucrari mererentur? Profectò hos ſigillatim enumerare nimis
longum foret, igitur omiſſis cæteris tantùm audire placebit heroicum S. Ignatii
ria. Lojolæ factum; Cùm enim quidam Lutetiæ pellicis amore nefario teneretur, ne-
In ejus que ab illo S. Ignatius hominem poſſet ulla omninò ratione divellere, aliquando
vita. reſcivit vir ſanctus miſerabile veneris mancipium extra oppidum iturum; eò for-
taſſe, ubi turpes ejus delitiæ erant. Ignatius igitur in locum frigidiſſimum viæ,
quâ turpis amator tranſiturus erat, adjacentem, ſeſe conjicit, corporeque gelidis
aquis immerſo capite tantùm exſtans; ad illum jam appropinquantem ait: Perge
miſer, perge ad tuas fœtidiſſimas voluptates, impendentem capiti tuo ruinam non
vides? Hîc ego pro te tamdiu me macerabo, donec juſtiſſimum Dei furorem in te
paratum avertam. His conſpectis & auditis infelix volupiæ verna totus exterri-
tus, & hoc inſigni charitatis exemplo perculſus reſiliit, pedem retulit, ac familia-
ritatem illam ſcelere copulatam diſcidit, vitamque melioravit. Dicebat præterea
vir ſanctus, ſi quid ad animarum ſalutem pertineret, paratiſſimum eſſe, nudis
pedibus, cornibuſque onuſtum per plateas incedere, nullum denique excuſare
habitum, aut ridiculum aut probroſum veſtimenti genus, quod poſſet eſſe utile
hominibus. Quamobrem quicunque verè fratrem ſuum diligere cupit, imitetur
hos viros ſanctos, & tametſi non poſſit eadem præſtare, faciat ſaltem alia æquiva-
lentia, quibus judicat lucrari poſſe fratrem ſuum; & haud dubiè cum Moyſe,
Paulo, ac Ignatio inæſtimabile charitatis præmium reportabit, videlicet beatitu-
Matth. 5. dinem æternam, quam promittit Chriſtus omnibus charitatis opera exercenti-
bus dicens: *Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur*; Miſericor-
diam, inquam, quia in hac vita variis divinarum gratiarum favoribus locupleta-
buntur, & poſt hanc ſempiternâ fruentur pace.

Cor. 7. 3. Verùm enim verò ut melius penetremus, quomodo frater noſter di-
v. 12. ligi debeat, advertere primò oportet illud; quod Salvator noſter apud Mat-
Cor. 4. thæum nobis inculcat dicens: *Omnia quacumque vultis, ut faciant vobis homines, &*
v. 16. *vos facite illis.* Secundò quod S. Tobias inſinuat: *Quod ab alio oderis fieri tibi, vide, ne tu*

alteri

alteri feceris. De his S. Prosper sic loquitur: Hæc est proximi tota dilectio, ut bonum, quod tibi conferri vis, velis & proximo, & malum, quod tibi nolis accidere, nolis & proximo. Ex hac ergo generali doctrina facilè quilibet intelliget, qualia obsequia proximo sint præstanda, & quæ mala ab eo avertenda. Sed hîc benè notandum est, quòd in omni Statu & Religiosorum familia occulto Dei judicio aliqui reperiantur, qui non solùm dilectionem veram erga alios non habent, sed insuper in cæteris hanc malâ suâ vitâ extinguere instigante Diabolo conantur. Idcircò maturè huic malo obviandum erit se contra stygem muniendo, ne propter similes malè feriatos religiosos charitatem quis amittat. Ad hoc autem perficiendum consultum fecerit, si consideraverit charitatem longè esse perfectiorem, quæ conservatur inter malos, quàm illa quæ servatur inter bonos. Nam ut benè advertit pius Asceta, quòd scilicet non sit magnum, cum bonis & mansuetis conversari; hoc enim omnibus naturaliter placet, & unusquisque libenter pacem habet, & secum sentientes magis diligit. Sed cum duris & perversis, aut indisciplinatis, & nobis contrariantibus pacificè posse vivere, magna gratia est, & laudabile nimis virileque factum. *l. 3. de vit. contemp. c. 15.* *l. 2. c. 3. §. 2.*

4. Porrò ut hæc facilius in ipsam redigamus praxim, perpendere debemus aliam doctrinam præfati authoris dicentis. Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, & qualescunque infirmitates, quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari: Si non potes te talem facere, qualem vis, quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum? Igitur ne contra fraternæ charitatis legem peccemus, imitemur cervos, Qui cùm insulas tranant, ita sibi mutuo capita inclinant, ut primus, quando fatigatus est, post omnes recedat, & ipse pariter alteri caput inclinet, onus portandi proximè succedenti relinquens: Si hoc cervi, quid Christiani? quid religiosi? præsertim cùm teste S. P. N. Augustino nihil sic probet amicum, quàm oneris amici portatio. *Ibidem.*

Hinc non immeritò adhortatur nos S. Doctor gentium dicens: Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi; ac si diceret, qui legem Christi adimplere cupit, necesse est, ut onera id est irrisiones, vexationes, reprehensiones, contumelias & similia à proximo suo sibi illata heroico sufferat animo, qui secus agit, & se injuriis afficientem vicissim similibus gravat, non sibi persuadeat se diligere proximum; quia charitas sicut struthio, qui etiam ferrum digerere valet, omnia etiam durissima sufferre & concoquere debet. Et hoc non dico ego, sed est sententia divi Pauli dicentis: *Charitas omnia suffert.* Hoc etiam nos docuit suo exemplo S. Rex David. Cùm enim quidam de domo Saul nomine Semei Davidi malediceret & lapides contra eum mitteret, voluit Abisai mox ei propterea amputare caput, si non mansuetus Rex id prohibuisset dicens: *Dimitte eum, ut maledicat juxta præceptum Domini; si fortè respiciat Dominus afflictionem meam, & reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac hodierna.* Ita quoque ne charitatem proximi perdamus, cogitare debemus, quòd præceptum Domini sit, ut hæc aut illa *Gal. 6. v. 16.* *1. Cor. 13. v. 7.* *2. Reg. 16. v. 11.*

mala ab his seu illis nobis inferantur. Et licet respectu injuriantis divina voluntas tantum sit permissiva, respectu tamen sustinentis non est permissiva sed absoluta. Idcirco speret quilibet cum Davide, quòd pro hac maledictione seu injuria Dominus sibi reddet benedictionem. Quamobrem chare Frater noli hæc negligere, & quantum ex hoc fraternæ dilectionis exercitio emolumentum capies, intelliges ex sequentibus.

PARS ALTERA.

5. Notum & perspectum est Imperatores, Reges & Principes certa vestimentorum genera (quæ die Liberey nominari solent) suis vernaculis præbere, quo ab aliis non suis dignosci valeant. Si ergo ita sit, nunc haud dubiè etiam Rex Regum & Dominus Dominantium Christus JESUS suos servos novâ & ab aliis distinctâ vestium qualitate vestiet, hoc est, mit einer und solchen Himmels-König gebührender Liberey. Quæ autem hæc est, & non ad proximum charitas? Hoc enim expresse declarat ipsemet Salvator inquiens: *In hoc cognoscent omnes, quòd discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.* Nemo enim servus esse poterit Regis cœlestis, nisi illum diligat, & quomodo diliget ipsum sine dilectione proximi? Hinc S. Joannes ait: *Si quis dixerit, quoniam diligo Deum, & fratrem suum odit, mendax est.* Qui enim non diligit Fratrem suum, quem videt; DEUM, quem non videt, quomodo diligere potest? & hoc mandatum habemus à Deo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem suum. Ergo quicunque hoc vestimento aureo à Christo indui, & inter ejus vernas numerari exoptat, sincero suum fratrem prosequatur amore, & desiderata obtinebit. Hoc probè noverat dilectus Christi discipulus S. Joannes, qui non immeritò suis discipulis inculcare identidem illud solebat. Filioli diligite alterutrum. Tandem discipuli & fratres ejus, qui aderant, tædio affecti, quòd eadem semper audirent, dixerunt: Magister; quare hoc semper loqueris? qui respondit, quia præceptum Domini est, & si solum fiat, sufficit.

Joan. 13. v. 35.

Ep. 1. c. 4. v. 20.

6. Cæterùm videre oportet ulterius, quid hæc Christi Liberey efficiat, & comperiemus, quod calefaciant animam, ab ea teporem insitum excutiendo, illamque in divino amore succendendo; sicque omnia in se alias difficillima suavia & delectabilia reddat secundum illud axioma: Amanti nihil difficile. Tegit quoque hoc vestimentum inhonestas nostras actiones videlicet peccata & scelera à nobis commissa teste Scriptura dicente, charitas operit multitudinem peccatorum. O quanto ergo studio, quantâ non sedulitate & diligentiâ laborandum erit, ne hoc pretiosissimum vestimentum per contentiones deturpetur, aut per odia aut mutuas inimicitias planè laceretur. Præsertim cum hæc vestis scilicet fraterna charitas inter cæteras virtutes longè præstet. Hinc legimus in vitis SS. Patrum, quod quidam frater ex sene quæsierit dicens: Abba, dic mihi cordialiter, quid tibi videtur? Sunt duo fratres, quorum unus in cella se continens per sex dies non raro jejunium servat, neque tamen interea consuetos labores suos prætermittit. Alter

verò sedulò laborat, quomodo infirmis obsequium præstare possit; ergò dic mihi, cujus opus melius est apud DEUM? Respondit Senex, etsi ille jejunus per nares se suspenderit, non erit similis alteri in conspectu DEI.

7. Quamobrem sic argumentor. Infirmitas est duplex corporis scilicet & animæ. Unde in quantum anima in excellentia & dignitate corpus superat, in tantum etiam infirmitas animæ gravior est infirmitate corporis; ergo cum teste Sancto hoc Senecione tantum meritum sperandum habet ille, qui ægrotanti secundùm corpus inservit, quale ergo non præmium consequetur ille, qui fratri suo secundùm animam infirmanti obsequium præstat? præstabimus autem hoc, si fratri delinquenti compatiamur, si illum suavibus verbis hunc errorem aut peccatum emendandi inflammare studeamus, & modestè, si opus foret, corrigamus, si denique pro illo preces ad Deum frequenter fundamus, divinamque exorando clementiam ne suum fratrem ob hoc aut illud crimen commissum misericordiâ spoliet, & ab eo ne suum clementiæ oculum avertat, sed injuriæ immemor in suam recipiat gratiam, eique vitam largiri dignetur æternam. Et ad hoc charitatis opus proximo exhibendum stimulant nos fermè infinita Sanctorum agmina, qui nullum non lapidem movebant, quo fratres suos Christo lucrifacerent. Ex quibus brevitatis causa hoc tantùm libabo.

8. Duo Eremitæ jurârunt sibi invicem, ne alter ab altero unquam separaretur. Sed unus eorum postea tentatus ad sæculum redire & libidini indulgere decrevit. Cumque hunc alter à suo malo proposito dimovere haud potuisset, secutus est eum, ut saltem perpetrato peccato ad eremum eum reduceret. Igitur miserum, dum concupiscentiæ carnis satisfecisset, & è lupanari prodiisset, magno charitatis affectu alter est complexus obsecrans ut secum ad eremum redeat. Sed illo nihilominus in peccato persistente, mansit etiam in eadem civitate alter, qui quotidie manibus laborabat, & luxuriante socio laboris sui fructum largiter tribuebat, frequenter præterea pro salute sui fratris jejunabat & seipsum affligebat, precesque ad DEUM fundere non omittebat. Hac tanta charitate compunctus tandem alter flagitiosam vitam deseruit, & ad eremum cum fratre reversus est. Sequamur ergo Exemplum hujus Eremicolæ, & ingenti mercede non carebimus, præsertim cùm charitas fraterna ad religiosæ perfectionis culmen conscendendum singulariter conducat, quod videre licet ex historia hac.

Sophronius in Prato Spirit. c. 97.
Historia

9. Paphnutius inter priscos eremi cultores, magni nominis vir & multorum Anachoritarum Pater, eos sibi visus est fecisse progressus in via Domini, ut simplici piâque curiositate rogârit DEUM, monstraret sibi hominem, qui se ratione vivendi exæquaret. Annuit DEUS & ei ab Angelo significari jussit, parem illi haberi tibicinem, qui in vico non procul distante tibiis inflandis victum quæreret. Obstupuit ad hoc nuntium Paphnutius & multa secum animo reputans: Itane, ajebat ipse sibi, tot annis tanto conatu non plus profeceris, quàm ut virtute tibicinem æques? Et mox iter aggressus, omni studio hunc ipsum virum quæsivit, inventum

Palladius in hist. Lausia. cac. 63.
Historia

tum studiosissimè percontatus est, quod vitę genus, quas maximè virtutes sectaretur? Ille ad quæstionem tam seriam subridens, & quod res erat, fateri orsus. Ego, inquit, priùs latro, nunc plagiaulus, Schweffelpfeiffer sum. De virtutibus meis vir optimè frustrà quæris, nullas habeo, quarum & nomen ignoro. Paphnutius urgere hominem cœpit sciscitando ut ediceret, si quid boni actionis vel intra latrocinia fecisset. Cui ille, ah inquit, hircum mulges, sterilis mihi conscientia est. Ebrietatis & libidinis mancipium fui. Illud unum memini, monialem à nobis captam, quam socii vitiare volebant, à me liberatam & in proximum pagum deductam esse. Alterum est, quod memoriæ occurrit: videlicet, quod ante annos aliquot fœminam in sylvis inerrantem & multa lachrymantem repererim; cùmque fletûs causam sciscitarer; ne me roges, ajebat illa, mulierem infelicissimam; sed si ancilla eges, abduc quo lubuerit, maritus meus ob grande æs alienum in carcere tantùm non agit animam, nec spes libertatis est. Tres filios meos, sed eheu, non meos amplius creditores sibi rapuerunt mancipia in debitorum vicem. Ego cùm ad similem fortunam quærerer, ineditâ & miseriis confecta huc profugi, omnis auxilii sed & consilii inops. His auditis ego, agebat tibicen, sortem tam indignam miserescens, & id esse divinæ voluntatis ratus, ad nostram specum ægrè spirantem fæminam adduxi, ubi jam penè fugientem animam cibo revocavi. Et quia nescire non potui, DEUM divitem esse Dominum, profugam in civitatem reduxi, atque pro liberandis tam Filiis, quàm marito, pecuniæ sat multum erogavi. Tu verò vir bone pluribus me quæstionibus ne fatiga, hic omnium virtutum mearum cumulus est; Vitia mea citiùs quàm virtutes recitare possem. Hic Paphnutius altùm suspirans; Ego vero, inquit, mi frater DEO id mihi aperiente comperi, te nihilo inferiorem nobis esse, qui solitudines habitamus, & corpus summis rigoribus exercemus. En ergò mi optime frater, cùm tanto loco sis apud DEUM, quanto vix charissimi, cùmque omnis sanctimoniæ fons sit, velle Sanctum esse, ne quæso te ipsum negligas. Hoc unum tibi restat, ut abneges teipsum, crucem tuam tollas & sequaris Christum. At ille perinde si volentem & jubentem DEUM cerneret, tibiis, quas manibus gerebat, abjectis, & divinæ voluntati satisfacturus Paphnutium è vestigio secutus est. Ita triennio cælestem egit aulædum in terra, & cælo receptus inter Angelorum choros æternas DEO laudes decantavit.

10. Hinc cernere licet, quanti meriti sint apud DEUM fraternæ charitatis opera. Unde meritò quilibet omnem navare deberet operam, nullamque prætermittere occasionem, quâ suo proximo propter DEUM emolumento esse posset. Sed si quis tam heroicis, ut hic Latro, charitatis studiis vacare non valeat, peragat ea saltem, quæ suo statui sunt convenientia, præcipuè, ut jam dictum, pro proximo Deum precando; & ne sibi quis malè persuadeat similes preces oranti nullum aut parvum emolumentum importaturas, notare debet, quod sequitur.

Historia Cùm quidam Sacerdos ad pœnitentem infirmitate lethali oppressum vocatus, eundem ob gravitatem scelerum desperantem reperisset, eundem sic allocutus est:

Ego

Ego spoliabo me omnibus bonis & meritis totius vitæ meæ, & illa in te transferre volo: Tu verò spolia te omnibus peccatis tuis, & in me transferas, ego pro illis DEO respondebo, & pœnitentiam agam, sicque noli desperare. Cùmque illi placuisset permutatio, ulterius dixit: Ecce nunc teneris mihi aperire quæ mala feceris, ut sciam, de quibus tenear pœnitentiam agere: Tunc ille liberè ordinem vitæ suæ cum omnibus flagitiis, quantum in se fuit, aperuit. Cui Sacerdos: Nunquid & de his tu mecum doles, & si absolvere ab illis te possim idipsum optas? Cùmque ille omnino se id optare affirmaret, absolutionem ei impendit, cum qua paulò post mortuus est. Post mensem autem apparuit huic Confessario, & dixit, in via salutis se esse, quærentique quomodo res circa merita, quibus se spoliaverat, haberet? respondit: Deus tibi duplicata reservat ob eximiam charitatem, quâ meam desperationem evicisti. Unde dilucidè perspicere est, quòd non solùm fructum similium precum aut aliorum pietatis operum pro aliis oblatorum precator aut oblator non perdat, sed insuper hunc sibi non parum multiplicet. Quapropter chare frater ne te ulteriùs legendo molestem, præsertim cum hæc ad tuam instructionem sufficientia fore judicem, ideo dictioni meæ finem impono. Vale.

Ex Spec. Exempl. v. Desper.

SERMO VII.

DE

Dilectione Inimici.

Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros. Matth. 5.

PARS PRIMA.

1. QUod olim Lucifero cum suis Angelis Apostatis in cælo & Protoparentibus nostris in paradiso negatum fuit, conceditur nobis miseris in valle lachrymarum degentibus. Quid ergo his negatum fuit? Sed quid dico negatum, cùm plane propter desiderium dignitatis desideratæ horrendis affecti fuerint pœnis? Lucifer enim unà cum suis asseclis cælo exturbatus ad horrificum gehennæ supplicium fulminatus est: Adam verò & Eva è Paradiso expulsi omnibus miseriis obruti fuerunt. Ob quale ergo desiderium tam lachrymabilem sortem, tam Angeli Apostatæ quàm primi Parentes nostri sunt adepti? Quia voluerunt fieri Deo similes. Lucifer enim ait: Exaltabo solium meum, & similis ero Altissimo. Serpens verò ad hos Paradisi incolas ait: Eritis sicut Dii. Ecce causam tanti infortunii. O miserabile spectaculum! O tragœdiam luctuosam! Quem ergò amodo reperire licebit, qui Deo assimilari discupiet? cùm tam atrociter hoc desiderium Divina Justitia puniat. Sed macté animi fratres, invenimus enim medium extra cælum &

paradisum, quo DEO similes effici possimus, neque tamen ulla propterea afficiemur pœna, quin imo fermè infinitis meritorum cumulis ditabimur. Quod ergo illud? Inimicorum dilectio est, ut refert S. P.N. Augustinus, qui bene vult, inquit, suo inimico, DEO similis est.

In Psal. 70.

2. O igitur stupendam virtutem Inimicorum dilectionem! quis te exæquat? quis te satis laudum præconiis adornat? Tu tu enim efficis ex miseris homulis cœlestes Deos secundùm illa Psalmistæ verba; Ego dixi Dii estis, & Filii excelsi omnes. Unde meritò ad tantam consequendam celsitudinem Salvator noster nos invitat, dum ad hanc inimicorum dilectionem nos adhortatur, inquiens: Ego dico vobis, diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calumniantibus vos. Quare autem hoc ô dulcissime Salvator? Ut sitis filii Patris vestri, qui in cœlis est. Ex quo non obscurè colligimus non esse signum evidentius, quod quis sit ex numero salvandorum, & per consequens filius DEI, quàm diligere odientes se. Quid enim, quæso, movit latronem cum Christo crucifixum ut dixerit, memento mei Domine, dum veneris in regnum tuum? Quid enim aliud in Christo suspexit, quàm summum ejus contemptum, verbera, improperia à Judæis Gentibusque ipsi illata? Ubi sceptrum, ubi regium diadema? ubi Palatinorum frequentia? nil horum conspexit hic pius latro, & nihilominus professus est Christum esse Regem & Dei Filium. Unde ergo hoc collegit? Profectò ex illa Christi oratione: Pater ignosce illis, nesciunt enim quid faciunt. Item quid flexit Centurionem, quòd publicè clamavit: Verè hic Filius DEI erat? nonne quia tunc Christus oravit pro suis inimicis? Ergo cum ex hac inimicorum dilectione Filii Dei cognoscantur, sequitur bene nil præstantius inveniri posse virtute hâc.

L. 4. revel. c. 124.

3. Hinc non immeritò S. Agnes Brigittæ dixit: Nihil est pulchriùs aut acceptiùs DEO, quàm lædentem se diligere, & pro persequentibus orare. Hoc enim clarè videre est in Proto-Martyre Stephano, qui dum pro suis inimicis oraret, cœli aperti sunt. Et quare? Ut omnes Sancti & cœli incolæ tam admirandum & heroicum spectaculum intueri possent. Pariter dum hic S. Levita pro se oraret, stetit, dum verò pro lapidantibus se DEUM precaretur, genua flexit, & sub hac oratione obdormivit in Domino. Et cur rectè tunc? respondet quidam, quoniam ad summum virtutis apicem per hanc inimicorum dilectionem pertigerat. Idcirco rectè concludit Cassiodorus super Psalmos, nihil potest esse fortius, nihil egregius, quàm audire noxia, & non respondere contraria. Similia etiam habet magnum Ecclesiæ lumen Augustinus, qui libro Confess. ait: Nihil mirabilius in rebus humanis, quàm diligere inimicos. Siquidem per hoc nedum filii Dei constituemur, sed insuper Martyres Christi efficiemur, quod fatetur Divus Gregorius, dum docet: Sine ferro & sanguine Martyres esse possumus, si patientiam veraciter in animo custodimus. Mori à persequente, Martyrium est in aperto opere, ferre verò contumelias, odientes diligere, Martyrium est in occulta cogitatione. Cui consonat os aureum Chrysostomi. Ea res tibi, inquit, pro Martyrio computabitur, si insidias

Hom. 35. in Evang.

Hom. 3. de David & Saule.

ſidias molientem inter benè meritos numeraveris, non deſinens pro illo orare Deum obſervando, ut illi fiat propitius. Quemadmodum enim Martyrium ſanguinis omnia peccata tam quoad pœnam quàm culpam delet; ita quoque non rarò ſimilem peccatorum veniam cauſat inimicorum dilectio, teſte ipſomet Salvatore noſtro apud Matthæum dicente: *Si dimiſeritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater veſter cœleſtis peccata veſtra.* Quòd verò hæc ita ſe habeant docemur hoc exemplo. *C.6 v.14.*

4. Erat quidam miles,qui interemit Patrem alterius militis,quare filius quæſivit opportunitatem, quomodo poſſet vindicare mortem patris ſui, & contigit, quòd in die Paraſceves ille miles ſine armis tranſivit, quem mox alter inſecutus eſt,volens eum occidere. Tunc ille proſtravit ſe ante pedes ejus dicens: propter mortem Domini noſtri Jeſu Chriſti, quam hodiè pro nobis omnibus ſuſtinuit, indulge mihi,quòd patrem tuum privaverim vitâ. His ſupplicationibus alter compunctus ait: propter mortem Salvatoris noſtri ignoſco tibi,& levavit eum de terra,& in ſignum reconciliationis oſculatus eſt eum.Nec mora,illâ horâ animæ tum patris tum fratris ſui de pœnis purgatorii ad cœlum evolârunt. Miles verò cùm intraret Eccleſiam ac cum reliquis Crucifixum oſcularetur, Crucifixus amplexatus eſt eum cum dicto: quia hodie indulſiſti huic militi propter me, qui patrem tuum occidit, ideò hodie indulgeo tibi omnia peccata tua, & in ſignum reconciliationis oſculor te in maxillam tuam, quod videntes circumſtantes glorificaverunt Dei bonitatem & miſericordiam. *Hiſtoria Author q. ſe vocitat Diſcipl.*

5. Porrò ut magis eluceſcat,quàm gratum ſit Deo ſacrificium injuriarum condonatio,conſultum erit audire, quòd legitur in vita S. Eliſabethæ Pannoniæ Regis filiæ, hæc S. Matrona poſt mortem ſui Conjugis, dum tanquam publici ærarii prodiga à mariti ſui conſanguineis,ipſisque ſuis ſubditis omnium adminiſtratione bonorum orbata, ac ab illis, quos olim multis auxerat beneficiis,indignis habita modis fuiſſet, illa Deum, ne ſuis calumniatoribus iraſceretur, ſic precabatur. O dulciſſime Salvator: Ego omnibus quicunque me aliquâ affecerunt injuriâ non tantùm ex corde indulgeo, ſed inſuper te enixè oro, ut omnibus his ſua peccata ignoſcere velis ac ſingulari aliquo beneficio hos afficere. Sic precanti Dominus apparuit,illamque miro inundatam ſolatio recreavit dicens: O filia mea chariſſima,quamvis hactenus acceptabile mihi ſemper præſtiteris obſequium,nunquam tamen ſic mihi placuiſti & cor meum demeruiſti, quàm nunc, dum hanc orationem pro tuis inimicis ad me effunderes.quamobrem ſcito à me te obtinuiſſe omnium peccatorum tuorum remiſſionem ,& tametſi hactenus multis te locupletaverim beneficiis, imposterum tamen longè pluribus te remunerabor ſpecialémq; tui curam geram. Hinc ergò videre licet,quanti referat pro ſuis inimicis precari.

6. Cæterùm cur Deus omnibus erga ſuos calumniatores benè affectis tam facilè remittat peccata,inſinuat idS.P.N.Auguſtinus dum ait:Multa ſunt genera eleemoſynarum,quas cùm facimus adjuvamur,ut dimittantur peccata noſtra,ſed eâ nihil *In Enchir.*

eſt

est majus, quâ ex corde dimittimus, quod in nos quisque peccavit. Ergò cùm juxta sensum hujus S. Doctoris eleemosyna præstantissima sit injuriarum remissio, benè sequitur, hanc habere etiam maximam vim delendi peccata. Quod ulteriùs confirmat Divus Chrysostomus, dum per hæc excurrit verba: Quanto majora mala intulerit inimicus, tantò majoribus afficit beneficiis. Quod enim alii jejunio, planctibus, precibus, sacco, cinere, ac diversis pœnitentiæ austeritatibus vix perficiunt, ut nimirùm sua peccata deleant, hoc nobis sine sacco & cinere, ac jejunio facilè licet præstare, si modo ex animo iram deleamus, eisque, qui nos læserint, sincerè dimittamus. Nonne chare frater hæc sententia tibi arridet, præsertim cùm tam facilem pro peccatis satisfaciendi methodum tibi suppeditet? Tene ergò eam, ut à peccatis mundatus Deo assimulari & inter eos filios numerari queas.

In verba. Si esurientis.

PARS ALTERA.

7. Legitur in libro 1. Regum, quod Goliath adeò suo robori confidebat, ut omnes Israelitas ad secum dimicandum seorsim superbè provocare ausus sit, quasi omnes devoraturus. Hinc ut sacer memorat textus, omnes Israelitæ, ut vidissent virum, fugerunt à facie ejus timentes eum valdè. Quis nunc non etiam videt, quòd odium & se vindicandi cupido instar istius Philistæi fermè omnes homines ad pugnam invitet, in eâque bellantes prosternat, & velut triumphata mancipia sibi subjiciat? Videmus enim, quod verè pauci reperiantur, qui victoriosè hunc Goliathum, id est, vindictæ passionem debellant. Quamobrem, cùm hic inimicus tam validus sit, percontabitur forsan aliquis cum Davide, qui pugnaturus cum Goliatho dicebat: Quid dabitur viro, qui percusserit Philistæum hunc? Cui respondeo illud, quod Israelitæ Davidi responderunt: quòd scilicet virum, qui percusserit eum, ditabit Rex divitiis magnis, quia dum quis stirpitùs ex corde odium & iram evellit, & calumniantem te diligit, vitam prolongat, conscientiam exhilarat, animam virtutibus variis adornat, gratiam Dei sibi multiplicat, gloriamque cœlestem mirum in modum auget. An non hæ divitiæ magnæ? Item filiam suam dabit ei uxorem, id est, felicitatem æternam simili heroi desponsabit, ita ut non sit ferè certius signum prædestinationis, quàm dilectio inimicorum.

C. 17. v. 26.

8. Hoc minimè ignorans Sanctissimus Claravallensium Abbas, Divus Bernardus, qui vel ideò omnes sibi illatas injurias summâ tulit mansuetudine. Nam cùm fortè cœnobita quidam diversum ordinem professus Clara vallem venisset, atque virum sanctum precatus esset, ut in ordinem suum sese reciperet, sed ab eo repulsam passus, undè ille monachus mox totus exarsit, alapamque adeo validam viro sancto duxit, ut percussi mala subitò, fœdoque livore notata intumuerit. Hunc porrò sacrilegum percussorem haud aliter, ac si beneficium non colaphum accepisset, non solùm ne quid in causâ mali pateretur, egregiè defendit, sed etiam comi-

In vita ejus.

ter ac liberaliter, ut ab aliis haberetur, studiosè curavit. Neque hunc solum, sed & multos alios habuit sibi contrarios & gratis offensos, pro quibus vir sanctus ferventissimas ad DEUM preces effudit, eosque insigni suâ modestiâ ac submissione placare studuit. Sed ut redeamus ad propositum. Rex domum ejus, qui hunc Goliathum vicerit, faciet absque tributo; id est: dum pro suis peccatis in flammis purgatricibus tributum solvere deberet, liberabitur ab hoc, scilicet à pœnis Purgatorii, quas vel maximè evitari facit hæc dilectio, uti expertus quidam Religiosus alioquin tepidus, sed inimicis facilè veniam dare solitus, & propterea non sine admiratione aliorum à Purgatorio liberatus. Nimirum si quævis eleemosyna à peccato liberat, & non sinit animam ire in tenebras, ut Tobias dixit, quantò magis hanc vim perfectissima eleemosyna, quâ venia datur inimicis, habebit?

9. Cæterùm ad nostrum propositum quærit non nemo, cur DEUS serpentem æneum affigi voluerit in deserto, ut ex ejus aspectu sanarentur Israëlitæ à serpentibus icti? Et respondet Didacus Nyssenus, hoc factum esse, ut significaret DEUS, quantum bonum esset, inimicos suos benignis oculis aspicere. Quanto igitur conatu non laborandum erit, ut tam excellens munus videlicet inimicorum dilectionem, adipisci possimus, præsertim cùm hæc tanta secum adferat prœmia! Consequemur autem eam, si firmiter nobis persuademus, quod scilicet nullus possit nos injuriâ aliquâ afficere, quin ut Deus non velit. Quapropter non debemus indignari adversus injuriantem, sed respicere debemus Deum percutientem. Porrò si nullus ab alio chirothecâ ferreâ percussus tam stolidus sit, ut chirothecam sed percutientem tantùm accuset, cur ergo reprehendere nos lædentes velimus, cùm tamen non hi sed magis ipse Deus hæc mala nobis intulerit? Deus enim teste S. Hieronymo est Faber, inimici verò nostræ sunt limæ & mallei, quibus suos purificat, perficit & sanctos facit. Quemadmodum ergo ferrum non accipit verbera à malleo ut à causa principali, sed ut instrumentali, sed accipit ab ipsomet Fabro; ita enim impii suis calumniis nos non affligunt principaliter, sed ipse Deus, qui his utitur tanquam instrumentis ad nos probandum. Hinc Christus ad Pilatum dixit: Non haberes in me potestatem ullam, nisi tibi desuper hæc fuisset data. Unde bene docet S. P. N. Augustinus, quod scilicet justo Dei judicio concessum sit impiis pro libitu tractare electos Dei, ut per hos poliantur, & capaces regni cœlestis efficiantur.

10. Præterea etiam, etsi venena quædam in se sint noxia, nihilominus tamen à morbis liberant; ita inimici nostri, licet in se mali sint, multorum tamen commodorum causa nobis existunt. Expertus est sanè hoc Prometheus Thessalus, ut refert Plutarchus, quem Lasydes Argivorum Rex, cùm occidere voluisset, casu tuber ejus percussit, ac disseruit, atque adeo rupto ulcere præter voluntatem servavit inimicum. Simili modo fit non rarò, ut convicium alicui impactum medeatur animæ morbo. Experta id est S. Mater Monica, quæ, quia meribibula per convicium *L. de utilit. c. ex inim.* *S. Aug.*

cium

cium ab ancilla appellata est, h[oc] stimulo percussa, respexit fœditatem suam, eamque confestim damnavit & exuit. Quemadmodum enim ignis exurens spinas, terram purgat, & frugiferam reddit, sic inimicus sua persecutione spinas peccatorum nostrorum, si patienter feramus, adurit, animamque nostram Deo chariorem reddit. Quandoque etiam fit, ut, quod amici nobis præstare non valent, id possint inimici. Et contingit nobis sæpe, quod cuidam Monacho moribundo, cui Phlebotomus tribus vicibus venam aperire non poterat, noctu vespertilio pedem è lecto protensum momordit, venamque rupit, ac sanguinem exsuxit, qui cùm postea diutiùs manaret, Monacho sanitatem reddidit. Talis vespertilio sæpe est injuria illata, quæ nobis, si patienter toleramus, magis prodest, quàm officit.

l. 9. conf. c. 8. *Ulysses Aldrov. l. 9. Ornyth. c. 1.*

11. Cùm ergo ita sit, tunc pro inimicis nostris non secus ac pro nobis benefacientibus orare tenemur, quoniam hi nos sanant, poliunt, & in via Dei progredi compellunt. Hoc probè noverat quidam frater, qui quantò plùs eum aliquis injuriabat, tantò magis ad eum recurrebat dicens: Isti sunt, qui nobis occasionem præbent ad perfectionem nostram, qui autem beatificant nos, decipiunt nos, & semitam pedum nostrorum subvertunt. Sed audiamus adhuc generosius, quid de S. Virgine Lydvvina, quæ à furente muliere conviciis primùm & contumeliis proscissa, dein etiam fœdissimè consputa, non modò immota perstitit, sed etiam munusculum clam ei submisit dicens: illis se multum debere, qui ad viam mandatorum Dei currendam compellunt. Aliàs etiam à quatuor militibus invasa in lecto, nudata, turpiter contrectata, non modò indignata non est, sed etiam accusare eos volentes cohibuit, ne facerent.

Vit. PP. l. 7. c. 7. p. 4.

12. Videsne chare frater, quàm strenuè hæc S. Virgo se gesserit, & quomodo injuriantes se dilexerit? Eja ergo non pigeat te imitari, quod celebrare delectat. Desine, desine ulterius contra tibi minus affectos conqueri, desine lamentari, cùm hi magis amici tui censendi sint, quàm reliqui tibi bene affecti. Igitur pro coronide nota hanc conclusionem practicam, quam quidam asceta cuilibet præscribit dicens: Si quis in monasterio fratrum sit, qui præ reliquis omnibus minus tibi affectus sit, qui te variis vexet injuriis, detractionibusque ac calumniis, quocunque tandem oneret modo, eum tu Angelum Dei puta, per quem tibi Deus suam misericordiam largiatur. Ipsum ergo ut benefactorem tuum singularem veneraberis. Simile quid præstabis etiam aliis, qui te indirectè tantum gravant, quales sunt, publici constitutionum violatores, piorum religiosorum persecutores, aliquam laxitatem in religionem introductores & similes; cùm enim hi tibi tristitiæ causam præbeant, orabis etiam pro his, rogesque Deum, ne illos propterea pœnâ æternâ puniat. Quæ si diligenter observaveris, evinces procul dubio omnes iræ & vindictæ motus, internam indignationem, multasque alias inordinatas passiones, & implantabis è contra in corde tuo animi serenitatem, ac religiosam lætitiam, multosque alios effectus omnino præstantissimos. Tene ergo hanc doctrinam, si cupis cum Dei Filiis consequi vitam æternam. Vale.

SERMO VIII.

DE

ODIO.

Si non dimiſeritis hominibus peccata eorum, nec Pater veſter cæleſtis vobis dimittet peccata veſtra. Matth. 6.

1. Dictum eſt hactenus de virtute dilectionis, nunc agendum reſtat de vitiis principalioribus, quæ hanc virtutem deſtruere ſolent, quorum præcipuè tria ſunt, ſcilicet Odium, Judicium temerarium, & Detractio. De odio non multa dicenda reſtant, niſi ut unam alteramve in medium offeramus hiſtoriam, quæ docet, quàm deteſtabile ſit hoc vitium. Verumtamen prænotandum eſt, quod odium juxta D. P. N. Auguſtinum definiatur, quod ſit vetus ira ex pluribus cauſis collecta, diuturno tempore perſeverans: Dividitur verò à Cajetano & aliis in odium inimicitiæ, & in odium abominationis. Odium abominationis eſt, quo rem aliquam averſamur. Odium inimicitiæ verò quo perſonam abominamur, illius malum optamus. Unde Azor hæc duo odia Rei & Perſonæ appellat. Unde ſpecialiter advertendum eſt, ut quilibet bene addiſcat & diſtinguat, quid in proximo ſit odio habendum. Qua in re Caſſiodorus facem præfert dicens: Perfectum odium eſt, homines diligere, & eorum vitia ſemper horrere; nam in illa parte, quà creatura Dei ſunt, amandos eſſe non dubium eſt: in illa iniquitate horrendi ſunt, in qua ſe polluerunt.

L. Definit. L. 2. q. 29.

Sup. Pſ.

2. His prænotatis. Odium Inimicitiæ [de quo nobis ſermo eſt] S. Ephrem depingit his verbis: Quemadmodum omnium virtutum excellentiſſima eſt charitas, ita univerſorum vitiorum graviſſimum eſt, odiſſe proximum. Nam qui fratrem ſuum odit, homicida eſt, ſicut ait Apoſtolus. Qui odit fratrem ſuum, Deum ipſum odit. Unde, ſi quis neſcio, quæ virtutum exercitia obiret, ac pro Dei gloria atrociſſima quæque ſufferret ſupplicia, & interea foveret odium adverſus fratrem ſuum, ſimilis nec obulum mereretur. Exemplum habemus de Sapricio Sacerdote, qui eò, quod Nicephoro indulgere nolebat, miſerrimè periit. Quod quemadmodum contigerit, operæ pretium fuerit totius hiſtoriæ ſeriem in lucem offerre. Cùm Valerianus & Galienus ejus filius Imperii rerumque potirentur, fuit Antiochiæ Sacerdos quidam Sapricius, & alius quidam Laicus, ſed tamen Chriſtianus, nomine Nicephorus, quos arctiſſima copulabat amicitia. Diu tenuit hæc amicitia, ſed Diabolus concordiæ ac pacis inimicus hanc rupturus ſtuduit inter eos ſeminare diſcordias, quarum ſementem fecit adeo valdè, ut concordiam eorum quamvis arctiſſimam, ſanctiſſimamque non paulatim diſſuerit,

Hiſtoria.

Surius in vita S. Niceph. 9. Febr. t. 1.

sed subitò abruperit, adeo potenter, ut alter alterius alloquium, congressumque velis (quod ajunt) remisque fugerent, adeo cane pejus & angue sese invicem oderant.

3. Porrò Nicephorus paulatim placatus, divinitùsque instinctus resipuit, & ut advertit sese odio hoc, quasi præcipiti curriculo ad ima tartara devolvi, misit quosdam sibi familiares, qui Sapricium orarent per JESUM Christum, quo positis simultatibus & odiis mutuis in gratiam secum rediret. Audiit supplicem Sacerdos (quem oportuerat esse primum pacis auctorem) nec exaudiit, quia neque fratri suo voluit reconciliari, neque ignoscere amico veniam per suos amicos petenti. Non destitit in cœpto Nicephorus, sed alios atque alios amicos, secundum tertiumque ad Sapricium submisit, qui placarent iratum, sibique reconciliarent. Sed oleum operamve perdidêre. Non potuit Sapricii cor quovis adamante durius emolliri. Tunc enim verò Nicephorus, ut implacabile Sapricii cor, vel suâmet præsentiâ placaret, sibique ejus animum magis etiam demereretur, ipsemet ædes Sapricii adiit, & vestigiis ejus advolutus oravit supplex, ut ignosceret sibi per amorem Dei. Sed impius ille supplicem repulit, neque justis adeo precibus aures accommodavit. O cor durum, dignumque vindice pœna! quam meritò illi Deus inflixit.

4. Cæterùm hoc rerum statu crevit Antiochiæ Imperatorum persecutio concita in Christianos, pro quali fuit & agnitus & comprehensus & ductus ad Præsidem Sapricius, ubi se Christianum & Sacerdotem professus, cùm se Deos adoraturum negâsset, jussit eum Præses in cochleam projectum immaniter torqueri, quod tormenti genus acerbum sane & crudele Sapricius tam invicto animo pertulit, ut Præsidi etiam insultaret, dicens: Corpus tu quidem hoc excarnificare potes, animæ autem meæ, quæ in manu Christi Jesu est, potestatem nullam habes. Igitur ut Judex ejus constantiam animadvertit, seque oleum operamque ludere sensit, eum jussit obtruncari. Cognovit in eum latam mortis sententiam Nicephorus, ususque occasione, Sapricio ad supplicium ducto obviam prodiit, publicaque via pedibus ejus advolutus ait: Rogo te Martyr Christi ignosce mihi, si quid peccavi ut homo: Sapricius ad hæc ne quidem verbulum respondit. Itaq; Nicephorus per aliam plateam versus eidem obviam progressus, modestioribus & amantioribus verbis veniam poposcit adeo supplici gestu rituque, ut ipsi lictores, à quibus Sapricius ad Martyrium rapiebatur, Nicephorum irriderent, quod ab homine jam jamque morituro veniam postularet. Sed immite Sapricii pectus, quovis marmore, quovis ferro durius nullis potuit precibus inflecti vel emolliri. Denique cùm jam esset in loco supplicii, Nicephorus posuit ei ob oculos ingens Dei beneficium eidem collatum, quod suomet sanguine ac morte divinam posset confirmare veritatem. Quamobrem rogavit, ut hoc se quoque beneficio afficeret, veniaque impertiret in ejus Domini gratiam, cujus amore moreretur. Neque hoc satis fuit ad expugnandum cor inexpugnabile Sapricii, quo scilicet intelligamus

esse

esse subinde quædam mortalium corda, vel ipsis feris leonibus ac tigribus feriora, sibique constaret illa S. Pauli veritas: Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Infelicissimus ille mortalium, cùm jam carnifex eum jussisset genua flectere, lethaleque excipere ferrum, dixit: Cur autem me vultis occidere? Cui lictor, quoniam noluisti diis sacrificare, & contempsisti edictum Imperatoris propter hominem, qui dicitur Christus. Tunc enim verò Sapricius: Facio enim quæ jusserunt Imperatores, & diis sacrifico.

5. Aderat huic adeo tristi spectaculo præsens Nicephorus, qui Sapricium lachrymis, teneroque pietatis affectu prosecutus, eumdem multis rogavit, monuitque ut adeo constanter fidem Christi professus, ejusque causa tot tamque diros jam cruciatus perpessus, porrò quoq; constanter ageret, ne paratam tot doloribus martyrii lauream prodigeret; sed qui clauserat aures fratri veniam petenti, non metuit eas aperire eidem tam salubria ac necessaria suadenti: Neque dignus fuit divinam consequi misericordiam, qui cum amico supplice redire noluit in gratiam. Itaque infelix & miserabilis homuncio in sua perfidia obstinavit, & in supremo mortis agone Christum negavit, quem vel in extremis tormentis fuerat professus. Porro Nicephorus ut periisse vidit Sapricium amore divino succensus, martyriique cupidus protinus exclamavit: Ego sum Christianus, & credo in Nomen Domini nostri Jesu Christi, quem iste negavit, me ergo jam pro illo ferite. Nec mora, quid rerum gereretur fuit admonitus præses, qui dimisso Sapricio Nicephorum jussit obtruncari. Dictum factum. Sic alter secundùm corpus vitam retinuit, secundùm animam amisit. Alter secundùm corpus occisus, secundùm animam beatâ fuit immortalitate donatus.

6. Jam verò quis non videt in hoc Martyrio S. Nicephori, quanto sese periculo objiciat cor durum, vindictæ cupidum, placari nescium? Quis hic non advertit, omnia Christiani hominis opera, quamvis sublimia, pretiosa perfectaque, nisi radice charitatis nitantur, nisi ex amore Dei proximique nascantur, nihil omnino facere ad æternam vitam comparandam, nec esse grata divinæ majestati, Deus enim nihil æstimavit omnes Sapricii cruciatus sui causâ toleratos quod hos exinanisset odium, quo cor suum proximique sauciavit. Unde verissima est illa Christi sententia: *Si non remiseritis hominibus delicta eorum, neque Pater vester cœlestis remittet vobis peccata vestra.* Matt. 6. Et in qua mensura metieris fratri tuo, in ea remetietur tibi Dominus. Matt. 7. Hinc legimus in speculo exemplorum, quod Burgensis quidam nobilis, cùm odium erga quosdam usque ad mortem fovisset, post mortem illius, Historia. dum in templo preces pro eo persolvuntur, Christus Crucifixus manus suas retrahens, auribusque inserens clarè dixit: Non pepercit, nec parcam.

7. Porrò si hæc nondum sufficiant ad expugnandum alicujus cor ira rabieque plenum, & vindictæ cupidum, moveatur saltem hâc horrificâ tragœdiâ. Anno 1570. cùm inter duos in Hispania religiosæ & celebris familiæ viros graves inimicitiæ exortæ fuissent & enutritæ, alter eorum lethali morbo correptus ad extrema dedu- Historia. Henricus En.

deductus est. Tunc vel metu mortis imminentis, vel etiam facti pœnitudine motus, adversarium ad se advocavit, priusquam Ecclesiæ Sacramentis muniretur, eique libens ac volens injuriam omnem remisit, imò amplexatus est eum. Hic, ut erat petulanti ingenio ad alium sociorum quempiam conversus dixit; bonus ille vir mori timet, ideoque dimittit. Pupugit ea vox moribundum adeo quidem, ut veniam, quam donârat, revocaverit illicò, simulque durum illud atque diabolicum addidit: nec tibi condono ipse, nec à te condonari volo. Vix verba compleverat & statim voce & sensu omni privatus in ultimum agonem incidit, in quo infelicem animam efflavit. Fiunt ei tamen de more à Religiosis consueta suffragia. Quibus peractis omnes mensæ accumbunt. Et ecce sub hunc discubitum, funesta & lamentabilis umbra ingreditur atroci vultu, rigente horridaque comâ, oculis ignem spirantibus; hinc ad discumbentes conversus vocem hanc velut è nubibus elisum tonitru emisit: Ob immane odium, quo vivus in terris arsi, ardeo in inferis mortuus, æternumque ardebo, sed & ille cujus culpâ ardeo brevi ardebit. Mox que ad illum religiosum sibi inimicum conversus ait: Sat epulis datum est, à mensa surge infelix, lata quippe est in me, & in te à Deo judice sententia, ut, qui odia & inimicitias aluimus in terris, alamus etiam in inferis, & in æternum quidem. Dixerat, & in illum adhuc mensæ inhærentem irruit, eumque de mensa extrahit & stringit. Cæterùm cùm infelix religiosus se defendere, & pugnis, dentibus, morsibusque reluctari vellet, subitò tellus sub pedibus eorum se diduxit, & utrumque absorbuit, atque ad inferos misit, nihilque de illis reliquum fuit, nisi intolerabilis fætor. Hinc cæteri horrore timoreque pleni ad sepulcrum iverunt, ubi jacuerat infame cadaver, & in eo repertum est nihil. Sic uterque cum corpore & anima ad pœnas sempiternas properavit.

gelgra: in cælo Empyr. p. 2. Fest. S. Stephan. §. 1.

8. O rem tremendam & perhorrescendam! Non jam homo homini ut inquit Ecclesiasticus: sed frater fratri reservat iram, & à Deo quærit medelam? Verum est adagium. Iræ fratrum inter se sunt atrocissimæ. Fratres hi ejusdem religionis filii, ejusdem mensæ participes, ejusdem Domini, nempe Dei, servi, si tamen Dei, quos detestanda odia mancipârunt diabolo; in eadem virtutum schola educati, iisdem legibus ad perfectionis studium imbuti, per sacra votorum vincula sibi, Deoque colligati, tot annorum austeritatibus & exercitiis probati; intestinæ tamen simultatis peste afflati, diabolicum sub habitu religioso serpentem circumtulerunt. Maluerunt excidere cælo, quàm vindictam excludere corde, quàm frater placari fratri, & quidem Religiosus Religioso. Verè miserabiliores omnibus hominibus sunt viri religiosi, qui spretis omnibus mundi illecebris se totos Deo consecrârunt, si charitatem perdiderunt. Quid enim illorum Castitas, Paupertas, obedientia charitate destituta, quàm lampas sine oleo, arbor sine fructu, corpus sine anima, martyrium sine merito? Hinc meritò Apostolus ad declinandam iram nos adhortatur, cùm enim præmisisset: Sol non occidat super iracundiam vestram, subjecit: Nolite locum dare diabolo. Quasi diceret: O homines christiani, præcipuè

C. 28. 7. v. 3.

Ephes. 4.

cipuè vos Deo sacri, initio statim iram comprimite, & refrænate, ne in animo hæreat, vel in verbum aut factum asperiùs erumpat; nam si plusculum huic perturbationi indulgetis, si iracundam cogitationem vovetis, locum diabolo paratis, aditum aperitis, ut sese occultissimè insinuet; offensam acceptam aggravando; sanguinem commoveat, bilem suscitet, malâ suggestione tanquam valle vindictæ cupiditatem succendat.

9, Habent cur etiam atque etiam timeant sibi religiosæ mentes, ne à parvis initiis in gravissimas iras delabantur; ne ex impatientia in amaritiem cordis, ex hac in varios indignationis motus, & denique in contentionem, mutuam aversionem & discordiam devolvantur. Ideo rectè S. Basilius monet. Contentiones, inquit, in principio quidem exiles esse solent, & facilè curantur; at procedente tempore avitæ, insanabiles omnino evadunt. Unde S. Paulus ait: *Servum Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse ad omnes.* Incentor iræ diabolus similis est serpenti, qui cùm per foramen caput inseruerit, per illud totum deinde corpus infert. Cæterùm quid hîc notandum modò occurrit, est, quod scribit S. Anastasius, quòd videlicet, si quis non dimittit injuriam, quæ sibi facta est; non orationem pro se facit, sed maledictionem super se inducit, cum dicit: dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus. Similem maledictionem in suummet caput accersivit sua oratione quædam mulier, quæ cæteroquin laudatæ vitæ, & pietatis operibus perquàm studiosa erat; jejuniis macerabat corpus, preces frequentabat, & ut Deo de nocte quoque vacare posset, parcissimè indulgebat somno. Sed harum virtutum præstantiam iracundia corrumpebat; nam si ab aliquo offensam acceperat, facta est implacabilis & in odium obstinata. Tandem gravi morbo correpta & præsenti Sacerdoti peccata est confessa, sed subticuit vitium immodicæ iræ. Denique dum ei Sacerdos viaticum porrigere vellet, illa clausit os, & corpore ad parietem converso dixit. Sicut avertebam me sæpius ab iis, quæ gratiam offensæ rogabant, ita & nunc Deus avertit se à me; actum est, projecta sum à facie ejus, æternùm non videbo illum, dæmonum in tormentis sum socia. Dixit, & desperatam animam exhalavit. Ex qua & aliis historiis hîc enarratis colligere fas est, quàm Deus odientes se in sua imagine, id est, proximo vicissim odio persequatur, eisque omnia gratiæ suæ dona deneget. O utinam, utinam, non plures nedum Christiani, sed Religiosi quoque ob altercationes mutuas, jurgia & odia ad inferni barathum descenderent! Quamobrem chare frater, ne tu cum irreparabili tuo damno in simile incidas infortunium, extrude nunc penitùs è cordis tui penetralibus omnem adversus fratrem tuum iram, expelle & longissimè à te proscribe simultates mutuas, diligenter observando omnia in sermone præcedenti dicta. Vale.

Orat. 9. ex collectaneis.

2. Timot. 2.

Historia. Joan. Jun. Dominic. in Scala cœli.

SERMO IX.

DE
Temerario Judicio.

Nolite judicare, ut non judicemini, in quo enim Judicio judicaveritis, judicabimini. Matth. 6. v. 5.

PARS PRIMA.

1. ALterum vitium, quod dilectioni adversatur, est judicium temerarium, de quo opprime sciendum cuilibet incumbit, quòd definiatur sic: Est
Staplet. actus intellectûs, quo alienos mores, & facta sine legitima authoritate & cau-
text. 2. in sa judicamus: nam si constet de facto, & ex officio incumbat, illius correctio-
Dom. 1. nem suscipere, non modò non peccatur illud judicando, sed laudabilis etiam ju-
post Pent. stitiæ & charitatis actus exercetur. Unde bene cognoscere debemus, quando judicium verè sit temerarium, tum scilicet, quando non ex certæ rationis dictamine, sed ex affectu inordinato, & corrupta passione proximus judicatur. Hoc igitur bene præintellecto hujus vitii actus investigare debemus, qui licet sint multiplices, nos tamen brevitatis studiosi in tres tantum classes hos dividemus, quorum primus est: De actione alterius omninò bona & virtuosa sinistrum judicium ferre. Secundus est, actionem per se indifferentem perverso fine factam interpretari. Tertius tandem est, proximum apertè peccantem sine authoritate judicare.

2. Igitur ut de ultimo ad actum primum redeamus, sciendum est, judicium, quo bonum judicamus malum, esse omnino Deo exosissimum. Hinc non imme-
5. v. 20. ritò his Deus per Isaiam minatur dicens: *Væ qui dicitis malum bonum, & bonum malum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras.* Tales olim fuêre Judæi, quibus
Luc. 7. Christus ait: *Venit Joannes Baptista, neque manducans panem, neque bibens vinum, &*
v. 33. *dicitis: Dæmonium habet. Venit Filius hominis manducans & bibens, & dicitis: Ecce homo devorator, & bibens vinum, amicus publicanorum & peccatorum.* His malevolis hebræis bellè assimilari queunt illi Christiani & Religiosi, de quibus Divus Gregorius in moralibus sic scribit: Sunt aliqui, qui de omnibus malè judicant. Dicunt enim, si quis studet humilitati, hypocrita est; si recreationi, gulosus est; si patientiæ, timidus est; si justitiæ, impatiens est; si simplicitati, fatuus est; si prudentiæ, malitiosus est, si maturitati, phlegmaticus est; si jucunditati, dissolutus est; si religioni, singularis est; si societati, sæcularis est; si silentio & paci, dissimulator est; si aliorum correctioni, præsumptuosus est; si instat vigiliis & orationibus, indiscretus est; si dormitioni, somnolentus est; si prædicationi & alio-

rum

rum saluti, appetitor laudis est; si desistat, negligens est, si habet gratiam hominum, adultor est: si adulari renuit, superbus est: hactenus gloriosus Doctor. Igitur væ similibus judicibus, cùm enim inexcusabiles sint & illi, qui sine legitima ratione, ipsa mala malè judicant (ut infrà patebit) quid ergò, quæso, continget eis, qui ipsa bona à proximo facta mala esse interpretantur? Caveat ergò quisque sibi ab invidia, à qua tam perversum pullulascit judicium, extirpabimus autem hoc vitium, si mox, dum proximum nostrum bona operari vel ipsi cernimus vel ab aliis audimus, mentem ad DEUM elevemus, & cordis affectu dicamus ex sequentibus suspiriis, quidpiam: v. g. 1. Suscipe hoc opus mi dulcissime JESU, unitum meritis Sanctorum tuorum perindè, ac si meum esset. 2. Gratias tibi ago DEUS, sicut si illud mihi contulisses. 3. Adjunge Domine ipsi gratiam, ut majora & gratiora tibi faciat. 4. Largire mi DEUS, ut quisquis hæc ejus bona videt, exemplo excitatus, paria meditetur, & agat ad majus obsequium & gloriam tuam, &c.

3. Alter actus hujus temerarii judicii est indifferentia, & quæ ab extrinseco duntaxat mala apparent sinistrè interpretari: ut si quis Sacerdotem in domum suspectæ mulieris intrantem judicet ex intentione cum ea peccandi ingressum esse, cùm tamen is ad ejusdem confessionem excipiendam intrârit. Porrò quàm detestabile in oculis DEI tale judicium sit, & quàm severè hoc puniat, docemur historia sequenti. Dum quidam Monachus nomine Vitalius de prostibulo aliquando egrederetur, quidam qui temerè judicabat, eum explendæ libidinis gratia in illo fuisse, colaphum ei impegit dicens: Usquequo, pessime illusor Christi non emendas te ab his nequitiis tuis? Mox quidam dæmon tanquam Æthiops deformis dat ei quoque alapam, & cadens cœpit spumare à dœmone obsessus. Sed post aliquot horas ad se rediens, currit cum astantibus ad cellulam Vitalii: Culpam inquit, feci, serve DEI miserere mei. Qui ignoscens & orans, percussorem à dæmone liberavit: & in cellula inventa fuit ab astantibus scriptura: Viri Alexandrini, nolite ante tempus judicare, quoad usque veniat Dominus. Adibat autem Vitalius prostibula, ut meretrices à turpi corporis quæstu avocaret, pecuniaque paciscebatur vel unius noctis continentiam. Ex quo liquet, quàm periculosum sit de actibus aliorum sinistrum formare judicium. Sed ut hujusce rei veritas magis elucescat, audire libet, quod in Vitis Patrum narratur.

In Vitis PP. part. 1. Historia.

4. Fuerunt duo fratres magnæ sanctæque vitæ in congregatione, & meruerunt singuli videre gratiam DEI in alterutro. Factum est autem aliquandò, ut unus ex eis egrederetur in sexta feria, qui aliquem Monachum vidit manè manducantem; quare non interrogavit fraternè eum, utrum forsan esset infirmus, aut necessitatem comedendi haberet, sed dixit: quare tam manè manducas frater, non nescis, quod sit dies veneris? Quoniam putabat comedentem suæ regulæ adversari. Porrò die sequenti facta est celebratio missarum secundùm consuetudinem; & dum alter suum confratrem intueretur, vidit, quòd gratia, quæ ei data fuerat,

Historia.

rat, discesserit ab eo, & contristatus est. Qui cùm venisset in cellam, dixit: Quid fecisti frater, quia non vidi sicut pridiè gratiam DEI in te? Ille autem respondens ait: ego neque in actibus, neque in verbis, neque in cogitationibus conscius sum mihi alicujus mali. Ad hæc alter; Nonne aliquod verbum vel sermonem otiosum locutus es? Et recordatus dixit; hesternâ die vidi quendam manè manducantem, & dixi ei: hâc horâ manducas in sexta feria? Hoc forsan est peccatum meum. Quare ad suum confratrem ait: labora mecum duas hebdomadas & rogemus DEUM, ut mihi indulgeat, & fecerunt ita. Itaque elapsis duabus hebdomatibus vidit frater gratiam DEI rursus venientem super alterum, & toti consolari DEO gratias referebant. Porrò si ob tam pauca verba ex injuria tantùm prolata hic asceta singulari illâ gratiâ ad tempus privatus fuerit, profectò pertimescendum habemus & nos, ne hâc planè ob sinistre judicium destituamur.

D. Bonav. in vita ejus. 5. Minimè ignoravit hoc S. Franciscus Seraphicus, qui vel ideò acriter objurgavit sui itineris socium. Cùm enim hic S. Vir pauperculo cuidam obviaret, & nuditatem ejus identidem ingemiisceret, frater, cum quo iter agebat, dixit: Pater etsi ille rebus pauper est, fortassè rerum concupiscentiâ dives est: Quæ ut audit S. Franciscus, mox ipsum tunicam suam exuere & pauperem operire jussit, simulque vestibus spoliatus ad pauperis vestigia se abjicere & veniam de suo judicio temerario à mendico petere debuit. Quod frater, ne à S. suo Patre repelleretur, libenter & magnâ submissione præstitit. Pravæ igitur suspiciones, cùm præsertim de crimine nihil constat, sedulò vitandæ sunt. Ad hoc autem præstandum, dicamus cum S. Paulo: *Quid mihi de iis, quæ foris sunt judicare?* Præterea etiam juvabit ad hoc judicium evitandum, consideratio quam nobis suggerit S. Chrysostomus dicens; Sicut difficilè aliquem suspicatur malum, qui bonus est, ita difficilè suspicatur aliquem bonum, qui malus est. Quoniam quilibet homo judicat alterum secundùm se. Hinc Ecclesiastes ait: *Stultus in via ambulans, cùm ipse insipiens sit, omnes* (quos obvios habet) *stultos æstimat.* Et quemadmodum ille, qui per vitrum viride prospicit, omnia viridia apparent, qui per rubrum, omnia rubra: Sic ille, qui variis vitiis obrutus est, dum per suam conscientiam, velut per speculum prospicit, omnia, quæ in proximo videt, vitiosa esse judicat. Quibus accommodatur illud Apostoli dictum: *In quo alium judicas, teipsum condemnas, & hoc ipsum facis, quod judicas facere alterum.* Et sicut præterea stomachus malæ complexionis cibos quoscumque etiam optimos in malam substantiam vertit, bonus autem omnes cibos etsi nocivos in substantiam bonam immutat: Sic quoque malevoli homines, quæcunque in proximo intuentur mala esse suspicantur, boni verò & virtuosi cuncta, etiam quæ minus videntur recta, in optimam trahunt partem.

1. Cor. 5. v. 12. 10. v. 3. Rom. 10. 1.

6. Ergo quicumque coram DEO inter bonos & religiosos viros numerari cupit, caveat ne de quibuscunque actionibus sui fratris sinistrum ferat judicium; sed

sed credat omnia rectè fine & intentione illum operari, studeatque omnia facta in partem optimam interpretari. Et si quis sedulò hoc præstiterit, quale non, putamus præmium à DEO consequetur? Quod colligere licet ex quadam visione fratri Leoni uni ex primis S. Francisci sociis facta. Multi enim fratres ejusdem Ordinis magnâ claritate circumdati & in ordinem distincti apparuerunt illi, in quorum medio quidam cæteris gloriosior gradiebatur, ex cujus oculis tanquam radii solares claritas emicabat adeò, ut ipsum intueri nequiret. Quare pius frater Leo proximè sibi adstantes percontatus, quis esset ille? à quibus audiit esse fratrem Bernardum Quintavallem primum Socium Sancti Francisci. Causam verò tanti jubaris fuisse hanc: Quia hic in vita suâ cuncta quæ vidit, in meliorem partem traxit, & omnes divinâ gratiâ multò digniores, & meliores æstimavit quàm se. Si enim pauper mendicus ei obviaret, dicere solebat: Ecce frater Bernarde, hic pauper suam pauperiem longè patientiùs tolerat, quàm tu tuam. Si verò ei quidam dives splendidè vestitus obvius esset, se ipsum ad sui confusionem sic compellabat; Ecce iste quidem se comptè vestiit, & nihilominus forsan sub hoc vestimento portat cilicium, ut vel sic vanam gloriam declinet, & carnem suam in occulto plùs quàm tu castiget, & propter hanc simplicitatem oculorum suorum tantâ claritate radiat. Sequamur ergo hujus viri Sancti exemplum, & opinionem talem de proximo nostro formare satagamus. Quod nobis suasit S. Dorotheus: Si enim, inquit, ad cellam cujusdam fratris intramus & omnia incomposita disturbataque super cumulum jacere conspicimus, & fratrem ipsum minimè munditiæ studiosum, sed in suis actibus sordidum esse intelligimus, tunc dicere aut cogitare debemus; O quam beatus est hic frater, quoniam sic in DEUM absorptus est, ut externa nil æstimet. Quod si verò ille in omnibus suis mundus est, remque suam omnem ordinatè custodit, rursus ad simile judicium formandum nos stimulat: Ecce decor & externus ordo sunt signa, quod hic frater optimè in interna animæ munditia sit constitutus. Habes igitur hic chare frater normam, secundùm quam tuum judicium circa tuorum fratrum acta regulare poteris. Quomodo verò te gerere debes, dum aliquem apertè peccare & actionem per se peccaminosam elicere conspicis, intelliges ex dicendis.

In Chro. minorum 1. p. l. 5. c. 9. Historia.

Doctr. 16.

PARS ALTERA.

7. Notum perspectumque est illud Appellis factum. Hic enim icones à se pictas ante domum exponere, hominumque de iis judicia audire solebat. Itaque aliquando accidit, quòd quispiam sutor transiens & picturam contemplans, crepidas non ritè factas diceret, quod judicium Appelles patienter tulit. Ubi verò etiam de crure aliisque membris judicium ferre cœpit, indignatus prospexit, dixitque, Sutor ne ultra crepidam. Ita quoque agere videtur supremus rerum omnium Architector DEUS, quia varias effingit statuas, animas scilicet creando, quæ sunt imagines DEI, has exponit etiam in publico mundi theatro teste Apostolo dicente, spectaculum facti sumus mundo & Angelis & ho-

Langius in Poliãt: f. 617.

minibus. Exponit, inquam, has suas imagines DEUS, non quidem ut eas judicemus, sed ut per earum aspectum factorem laudemus. Caveamus ergo judicare de his divinis artefactis ea, quæ ad nos minimè spectant, si ab eorum Artifice objurgari ac reprehendi pertimescemus. Sed dicet forsan aliquis, non judico de iis quæ recta sunt, & quæ mala non apparent, sed tantùm de his, in quibus offensa DEI relucet, cui respondetur, nequaquam licitum esse tale judicium. Hinc simili ait S. Paulus: *Tu quis es, qui alienum judicas servum? Domino suo stat, aut cadit.* Ac si diceret, qui non suum servum sed alienum etsi apertè delinquentem judicat, habere debet judiciariam potestatem delegatam à Domino illius servi, quem judicat, ergo si tu de aliorum peccatis judicium fers, quæro ex te, quis tibi hanc potestatem dedit? Fortassis creavit te DEUS judicem alterius? Nequaquam, sed Socium. Quia Pater omne judicium dedit Filio non tibi; Igitur si judicas, ejus jurisdictionem tibi arrogas. Et quid, amabò, tali arrogantiâ nequitiosius? Quid hâc superbiâ periculosius? Procul igitur ab hinc omne temerarium judicium, ad quod faciendum nos Apostolus hortatur dicens: *Quid judicas fratrem tuum? omnes stabimus ante tribunal Christi, in quo tantò rigidius feremus judicium, quantò rigidius proximum quisque judicaverit.* Propterea Doctor Gentium ait: Inexcusabilis es, ô homo omnis, qui judicas. Quid gravius; quid tali censurâ formidolosius? Ad hunc scopum videtur etiam collimare pius Asceta his verbis: Quid ad te? utrum ille sit talis vel talis: aut iste sic aut sic agit vel loquitur? tu non indiges respondere pro aliis, sed pro te ipso rationem reddes, quid ergo te implicas?

Rom. 14. v. 4. — Rom. 2. v. 1. — Thomas Kemp. l. 3. c. 24. §. 1.

8. Quamobrem etsi quandoque aliquem apertè videremus peccare, non propterea tamen debemus illum contemnere, sed debemus sperare, quòd post illum actum peccaminosum contritionem elicuerit. Et ad hæc cogitandum nos stimulat Divus Bernardus; quando video, inquit, aliquem suum proximum interficere, antequam cultellum extrahit, debeo eum pœnitentem æstimare, multò magis si hodie video aliquem peccare, cras non debeo eum pro peccatore habere, sed pœnitentem æstimare. Hinc legimus in vita Sancti Joannis Eleemosynarii, quod quidam juvenis impudicus Virginem DEO Sacram ad libidinis suæ intemperantiam allexerat, & secum Alexandriâ cum maximo totius civitatis scandalo Byzantium abduxerat. Nemo non erat, qui juvenem illum æternæ damnationis filium & scelestum & sacrilegum appellaret. Cùmque eum Clerici coram beato Joanne exprobrarent, & excommunicandum fore dicerent, utpura, quòd duas animas perdiderat, scilicet suam & illius sanctimonialis. Quod ut vir sanctus audiit, compescuit eos dicens; Nolite filii, nolite tantâ facilitate de proximo judicium ferre. In duo namque gravissima mala incurritis, unum quod præceptum illius transgredimini, qui nos ante tempus judicare prohibet; alterum quòd summa quâdam temeritate aliorum vos Judices constituitis. Incertum enim est omninò, an hujusque peccati vinculis alligati

Surius Tom. 1. Historia.

maneant,

maneant, an verò Dei benignitate soluti peccati jugum à cervicibus suis excusserint. An ignoratis, quòd in eo judicio, quo judicabitis, judicabimini?

9. Porrò si hujus memorati Viri sancti opinio nondum alicui sufficiat ad excutiendum hoc malevolum judicium, exterreatur saltem ab eo, quod meminit S. Dorotheus, qui sic ait: Nihil graviùs, nihil difficiliùs, quàm proximum judicare vel contemnere. Cur non magis nos ipsos dijudicemus de malis propriis, quæ optimè novimus, & de quibus vel inviti reddere rationem Deo cogemur? Quid usurpamus judicium Dei? Quid ad nos de creatura, & servo alieno? An non contremiscimus totis visceribus, dum audimus, quid seniori illi magno contigerit. Qui cùm audivisset unum è fratribus in adulterium cecidisse, cum indignatione dixit, pessimè fecit. Et ecce quidam Angelus illius peccatoris animam, cùm jam è vita migrâsset, ad senem detulit, dixitque: En, quem judicasti, vitâ functus est, quo me igitur jubes ipsius animam deferre, ad superosne, an ad inferos? Quibus verbis Angelus nil aliud illi seni innuere voluit, quàm hoc: Si tu justorum jam factus es judex, dic mihi, oro, de miserabili hâc animâ, quam sententiam feras, velisne misereri, an sævire? Quæ cùm vir Sanctus audivisset, ita percussus est hâc horribili interrogatione, ut reliquum omne vitæ suæ tempus inter lachrymas gemitusque, & innumeras ærumnas transegerit, veniam tanti peccati deposcens à Deo. Ad pedes tandem Angeli revertentis procidens audivit impetrâsse se veniam à Deo, Deumque id fecisse, ut ostenderet, quàm ei grave & molestum esset judicium nostrum temerarium, monuitque, ne animo id unquam faceret. Non tamen potuit sanctissimus senecio his verbis ullam consolationem admittere, sed perpetuis pœnis tormentisque sese, dum vixit, addixit. *C. 6. Biblioth. PP. tom. 2.* *Historia.*

10. O si Sanctus hicce Eremicola ob tam leve judicium, quo ex nimio tantùm zelo dixerit suum fratrem pessimè fecisse, quòd adulterium perpetraverit, ita confusus fuerit! Quid, quæso nobiscum fiet, qui non duntaxat proximum nostrum ob aliqua commissa peccata malè fecisse dicimus, sed insuper sæpe ex inordinata passione illum multis pœnis dignum esse & judicamus, & propterea illum puniri optamus! Profectò veniet tempus, ubi & nos pari judicio à Deo corripiemur. Præterea etiam justo Dei judicio plerumque contingit, ut qui alios judicant, in eosdem defectus, quos aliis imputârunt, cadunt. Hinc Abbas Machetes fassus est, tria fuisse, in quibus alios judicârit ac reprehenderit, sed in omnia tria paulò post ipsemet incidit. Unde hortabatur unumquemque, ut seipsum tantummodo judicet, non autem aliorum vitam discutiat, eò quòd manifestum sit, iisdem vitiis obligari Monachum, in quibus de aliis judicare præsumpserit. Et dato, quòd in eadem vitia non cadant, tamen eâdem pœnâ digni sunt, uti Christus S. Mechtildi revelavit, dum eidem dixit, magni esse criminis, cùm homo judicat proximum suum, quem si injustè judicaverit, reus erit tanti sceleris, quanti esset is, qui fecisset hoc malum, quòd de alio judicatur. Quod si homo etiam *Cassian. l. 5. c. 30.* *l. 2. c. 7.*

 fecit

fecit id, quod de eo dicitur; tamen quia nesciens intentionem facientis secundùm cor suum & sensum judicat, tam reus erit ex ipso judicio, quàm ille qui rem ipsam perpetravit; & nisi pœnitendo diluat, simili pœnæ, quam ille promeruit, qui hoc malum fecit, & ille subjacebit.

11. Hinc ergo advertamus, quàm severè divina justitia sæviat in iniquos aliorum judices, dum eos sic arguat non secus, ac si ipsimet peccata, de quibus proximum judicant, perpetrâssent. Et licet hæc revelatio S. Mechtildi facta de fide non sit, sed tantum piè credenda; nihilominus tamen hujusce veritas clarè eruitur ex sacris paginis. Christus enim apud Matthæum sic ait: Quid vides festucam in oculo fratris tui, & trabem in oculo tuo non vides? Ex quibus colligere est, ut rectè annotavit S. Dorotheus, quòd Christus comparaverit peccatum proximi festucæ, judicium verò de eo trabi; Sicque longè enormius delinquit peccantem judicando, quàm judicati peccata perpetrando. Unde memoratus Sanctus ait ulterius: usque adeò grave est proximum judicare, ut ferè omne peccatum excedat. Caveamus ergo à tanta pestilentia, & ne ab hac venenosa lue inflemur, imitemur factum Salvatoris & capitis nostri Christi, qui etsi peccata inimicorum suorum intimè perspecta haberet, nihilominus tamen ea excusans apud Patrem dixit: *Pater dimitte illis, quia nesciunt, quid faciunt.* Si hoc egit Christus legitimè à Patre suo cœlesti constitutus judex, quid porrò nos non etiam deberemus facere, qui minimè judicis potestate pollemus? Præsertim cùm idem noster Servator dicat: *Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci ita & vos faciatis.*

c. 7. v. 3. *Serm. 6.* *Luc. 23. v. 34.* *Joan. 13.*

12. Quamobrem si verè cupimus esse membra Christi, adhærere ipsi debemus, videlicet ejus mansuetudinem imitando, peccata nostrorum fratrum excusando, eisque compatiendo. Ut autem hoc efficaciùs præstare valeamus, ut media arripiamus, necesse est, quorum primum est consideratio propriorum delictorum, quale S. Climacus sequentibus verbis peroptimè assignavit: Qui celeres nimiumque diligentes Proximi delictorum judices sunt, hoc idcirco patiuntur, quia nondum suorum peccatorum fixam atque perfectam memoriam curamque susceperunt. Nam si quis amoto proprii amoris velamine mala sua diligenter inspiciat, nullius jam rei alterius in hac vita curam geret, id apud se reputans, tempus sibi sufficere non posse, quo seipsum lugeat, tametsi centum annos vixerit; etiamsi Jordanem fluvium in lachrymas conversum ex oculis manare conspexerit. Porrò hoc ipsum contra judicium temerarium remedium reliquit nobis Christus. Nam dum fortè invidi Judæi mulierem in adulterio deprehensam ad Salvatorem deducerent, & secundùm legem lapidandam esse simul proclamarent, repressit eorum furorem mansuetissimus Agnus dicens: *Qui sine peccato est vestrûm, primus in illam lapidem mittat.* Ad aliena quippe peccata punienda ibant, & sua reliquerant. Quod ipsum egregiè confirmavit senex ille, qui à fratre rogatus, quæ causa esset, cur assiduè judicaret fratres Monachos? respondit: Quia necdum teipsum cognovisti; nam qui seipsum novit, fratrum vitia non aspicit.

Grad. 10. *Joan. 8. v. 7.*

13. Præclarè hoc præstitit S. Abbas Pimenius, nam dum vice quâdam Patres Antiqui in unum convenissent, & de quorundam fratrum moribus judicando locuti fuissent, etiam est rogatus Pimenius, ut sententiam in fratrem lapsum diceret; quod ut Vir Sanctus intellexit, tulit magnam sportam, & implevit eam arenâ, & posuit super dorsum suum: Deinde de eadem arena accipiens implevit parvam sportellam, & appendit illam ante se. Quem cùm fratres sic facientem vidissent, inquisierunt ab eo, quidnam hoc portenderet? & respondit: Sporta magna, quæ multum de arena continet, significat peccata mea, quæ, quia multa sunt, projeci ea post tergum meum nolens illa videre, ne pro illis doleam aut plangam, sed ecce pauca delicta fratris mei ante oculos meos locavi, & discrucior in ipsis condemnans fratrem; sed non oportet sic judicare, sed magis peccata mea ante me adducere, & de ipsis cogitare supplicareque Deum, ut mihi ea indulgeat. Quod audientes Patres dixerunt: In veritate hæc est via salutis æternæ. Intellexistine nunc chare frater ex his, quàm grave sit etiam de apertis delictis judicare proximum? Amplectere ergo adversus hoc vitium nunc à nobis specificatum remedium, aut si mavis quoddam ex sequentibus. *Historia. Vita Patrum p. 2.*

PARS TERTIA.

14. Quod nos etiam à Judicio temerario avocare debet, est, quòd Deus nunquam permitteret aliquem labi in aliquod peccatum, nisi sciret hunc ipsum lapsum vertere in bonum. Unde Thomistæ in tractatu de Prædestinatione docent, permissionem peccati in Electis esse effectum prædestinationis illorum; quia dum in varia incidunt peccata, alacriores, ad currendam perfectionis semitam resurgunt, nam quemadmodum S. Paulus ait: *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum.* Ubi Glossa addit etiam ipsa peccata, & S. Thomas ibidem docet, peccata prædestinatorum cooperari ipsis in bonum. Idem passim asserunt SS. Patres, inter quos S.P.N. Augustinus hæc scribit: Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, usque adeò prorsus omnia, ut etiam, si qui eorum deviant & exorbitant, etiam hoc ipsum eis faciat proficere in bonum, quia meliores redeunt atque cautiores. Præterea etiam permissio peccati est volita à Deo propter aliquem bonum finem: Deus enim, ut inquit, magnum Ecclesiæ lumen Augustinus: cùm sit summè bonus, nullo modo fineret aliquid mali esse in operibus suis, nisi esset adeo omnipotens & bonus, ut benè faceret etiam de malo. Et quod hæc ita se habeant, clarè conspicimus in Apostolorum Principe Petro, in Evangelista Matthæo, in S. Maria Magd. multisque aliis peccatoribus ac peccatricibus, qui si nunquam cecidissent, nec ipsi tam Deo grati evasissent, & multi præterea centeni alii, in æternum exitium præcipites acti fuissent, quos tamen lapsus & pœnitudo Petri aliorumque pœnitentium erexit, & ad pœnitentiam provocavit, ac tandem ad æternam beatitudinem præmisit. *Rom. 8. Lect. 8. De corrept. & gra. c. 9. In Enchir. c. 11.*

15. Præterea etiam licet peccata à reprobis commissa non veniant in eorum utilitatem, cedunt tamen in bonum electorum; nam ut discurrit Divus Thomas:

Sicut

Sicut mala naturalia, quæ accidunt in universo, non semper ordinantur ad bonum illorum, quibus accidunt, benè tamen ad bonum universi: ita malum culpæ, seu permissio illius, non semper eligitur in bonum ejus, cui permittitur peccatum, bene tamen in bonum nobilissimarum partium universi, scilicet Electorum. Supposità igitur hâc doctrinâ tanquam verissimâ, videamus quantæ sit malitiæ, mox ut peccare aliquem cernimus, eum iniquè judicare; præsertim cùm ignoremus, utrum delinquens sit ex numero prædestinatorum aut reproborum. Si est inter prædestinatos, tunc certum est, hoc ipsum peccatum ipsi cedere in majus animæ suæ bonum; Si verò inter reprobos peccans est, rursus indubiè hujus peccata in Electorum commodum verti; Convertamus ergo nos sive ad electos sive ad reprobos, & videbimus undique, quod eorum omnia mala Deus diriget in finem optimum. Quid itaque iniquius tali judicio? Hinc S. Raymundus inter alia vice testamenti suis spiritualibus filiis relicta specialiter hortatus est eos, ne quem unquam judicarent, dixitque hoc esse necessarium ad veram mentis puritatem, ut in omnibus Dei voluntati attenderetur, qui omnia permittit ad bonum finem.

Sup. c. 8. Epist. ad Rom. Lect. 6.

16. Quapropter ut & nos ex alterius lapsu fructum merere valeamus, imitemur Sanctum quendam Anachoritam, qui cùm aliquando fratris sui lapsum cognovisset, cum gemitu dixit: Heu mihi, ille hodie, ego cras. O quàm citò invenit, ne fratrem suum judicaret, per illud enim verbum, ego cras, in seipso timorem salubrem excitavit, sicque judicium effugit. Præterea etiam in his casibus cogitandum cuilibet incumbit, dicendo aut ruminando, si fuissem in his aut illis circumstantiis, haud dubiè & ego, sicut frater meus, cecidissem, quare gratias agam Deo meo, quòd hisce periculis me non exposuerit. Cæterùm contra hoc judicium etiam amuletum est, attenta consideratio, quod videlicet sæpissimè multi materialiter duntaxat peccent, etsi quandoque gravia committere videntur, utpotè quia bonâ fide putant non esse malum, quod agunt, sæpe etiam adest ignorantia inculpabilis, multæque aliæ causæ nobis incognitæ, ob quas Deus illis istum aut illum actum peccaminosum non imputat. Et si nos sine omni consideratione de similibus mox fratrem nostrum reprehendere præsumamus, quem tamen Deus excusat, nonne enormiter delinquimus? Hinc meritò nos adhortatur Divus Bernardus cum dicto: Excusa intentionem, si opus non potes, puta ignorantiam, puta subreptionem, puta casum. Idem quemadmodum exaltantur cœli à terra, sic exaltatæ sunt viæ Domini. ut loquitur Isaias, à viis nostris, id est, judicia ejus à judiciis nostris. Sæpe quippe, quòd nobis justum videtur, à Deo reprobatur, & è contra, quod quandoque iniquum esse suspicamur, à Deo approbatur. Unde non rarò in nostris judiciis gravissimè hallucinamur, ut colligere est ex eo, quod subjungo.

S. Doroth. Doct. 8.

Ser. 4. in Cant.

c. 54.

17. Cùm Anno Domini 1604. Maria de Victoria Ordinem monialium instituisset, accidit aliquando, ut intelligeret monialem quandam totaliter desperatam

In Vita Mariæ de Vict.

tam cum morte luctari. Advolavit ergò illa, & invenit spectaculum prorsus miserandum. Nam quidquid vel Sacerdos vel Sociæ pium in aurem inclamâssent, semper visa est indignari. Inter cætera exhibebatur miseræ imago Crucifixi, sed illa aversabatur Salvatorem, quem neque oculis quidem benignis intueri voluit. Jubebant illam, ut saltem osculo suum Salvatorem veneraretur, sed illa os oculosque pertinaciter clausit. Quin quod horrendum auditu est, in Sacrosanctam Christi Crucifixi effigiem cum ingenti circumstantium scandalo sæpiùs phlegmata fædissima exspuit. Quamobrem varia hominum judicia de ea circumvolabant; Alii enim dicebant, eam non esse mentis capacem, alii conscientiæ stimulis & furiis agitari dicere non dubitabant; Alii verò asseverebant illam quidem sæpè, sed nunquam rectè candideque peccata confessam esse, odia ac libidines suas Confessario celâsse, ut casta & Sancta haberetur, proindè illi justo Dei judicio contingere, ut jam in extremis uti non posset remedio Sacramentorum, quibus in vita abusa pro divina gratia atque amore iram meruisset. Itaque mirum non esse, si spem jam nullam habeat, quæ divina nunquam seriò tractâsset. Porrò inter omnes, qui tam diro spectaculo præsentes aderant, nemo magis hanc sacrilegam desperationem abominatus est, quàm Maria Victoria, quæ memor divinæ potentiæ ac clementiæ ad lectum propiùs accedit, ut suis precibus divinam opem puellæ impetraret, eamque à desperatione liberaret; Neque ab incæptis precationibus remisit, donec videret ægrotam menti restitutam & ab illis insaniis liberatam. Vim habuêre preces, puella enim menti quietique pristinæ restituta est. Cumque interrogaretur à Maria Victoria, cur ab Authore salutis, atque ab ipsa Christi Crucifixi imagine paulò antè adeò horruerit? Respondit se nequaquam à Christo aut ejus effigie, sed ab ipsomet cacodæmone tantopere abhorruisse, præsentem enim adfuisse diabolum horrenda specie spectabilem, qui sese identidem inter Crucem & ipsam interposuit, omnique vi voluit, ut loco Crucifixi infernale monstrum oscularetur. In quam tam impiam suggestionem, cùm ego nollem consentire, inquit ægrota, cacodæmoni in faciem spui, tentationique impurissimæ obstiti, neque tranquilla fieri potuissem, donec Victoriæ precibus tentator abigeretur. *Historia.*

18. Verùm enim verò quis hæc audiens non admiretur, non obstupescat? ac simul ab hoc judicio sibi non caveat? cùm intelligat omnes hos gravissimè hallucinatos fuisse, dum indubitanter hanc devotam Christi sponsam pessimam esse pronuntiârunt. Quare nos admonet Doctor gentium D. Paulus: *Nolite ante tempus judicare, quoadusque veniat Dominus, qui illuminabit abscondita tenebrarum & manifestabit consilia cordium.* Sed ut supradictorum veritas magis elucescat, adjungere libet alteram consimilem historiam. Non procul Voburgio perantiquo oppido Colonus profectæ jam ætatis uxore ac liberis jam dudum extinctis in agresti casa solus degebat, nec aliud agebat, quàm votis ac precibus Deum venerari. Unde passim pius rusticus audiebat. Hic omnibus Dominicis die, *1. Cor. 4. v. 5.* *Historia.* *Stengelius to. 3. de jud. divi. c. 37. n. 1.*

diebus ad oppidum prædictum, ut missarum solenniis interesset, confluxit; peractisque divinis officiis ob suam inopiam stipem ostiatim quærebat, quâ sequenti hebdomadâ vitam toleraret, cui etiam omnes hujus loci incolæ liberaliter eleemosynam impertierunt. Cæterùm duo latrones hunc rusticum ob receptas ab incolis donationes multò argento divitem esse rati, invaserunt noctu tuguriolum ejus, & miserandum senem corripuerunt, mortemque minati, nisi collatum sibi peculium omne prodat. Pauper senecio, cùm negaret quidquam auri argentique possidere, ad terram prostrârunt, funemque collo ejus injecerunt, ac miserandum in modum pium rusticellum strangulârunt. Hinc undique pecunias quæsiverunt, sed nullam invenerunt, quare consilium inierunt, quomodo nefarium scelus tegerent, omnemque latrocinii suspicionem à se removerent. Corpus igitur interfecti è trabe suspenderunt, ut visentibus opinionem ingererent, infelicem hominem ultrò sibi mortem conscivisse. Sic obseratâ fortiter januâ parricidæ profugerunt. Latuit res in diem proximam Dominicam, in qua à Voburgensibus desideraretur, ægrum cives suspicati, submittunt, qui decumbentem invisant, & stipem cum edulio delicatiore deferant. Sed famuli cùm domunculam clausam reperissent, nec signum aliquod ab inquilino percepissent, oppidanis renuntiant senem abesse, & haud dubiè religionis aut voti causâ peregrinatum abiisse. At ubi diutiùs quàm pro more, abesse animadversum est, res paulatim in suspicionem venit, fortasse miserum se ipsum occidisse. Itaque fores vi infregerunt, & simul ingressi lamentabile spectaculum conspexerunt, scilicet miserabilem senem è ligno suspensum. Defertur res ad Magistratum Voburgensem, qui pendulum detrahi, & tanquam cædis reum sub patibulo humari præcepit. Quapropter omnes unanimiter hunc pium rusticum, non talem qualis æstimabatur, sed simulatorem & hypocritam fuisse dixerunt, multisque aliis malis modis eum judicârunt. Enimverò supremus ille virtutum arbiter non diu sinit pauperculum rusticum tantâ infamiâ notari, sed quantocius ejus Sanctimoniam in hunc modum manifestavit. Nundinæ Voburgi futuræ erant, ad quas maxima hominum multitudo confluere solebat, inter quos etiam erant claudi, cæci, elephantiaci, qui non secùs ac sani ad illam frequentiam concurrebant. Ex his primùm cæcus, dum alienâ manu ductus patibulum transiret, ubi innocentis Coloni cadaver sepultum jacebat, repentè cœpit oculos aperire, cœlum terramque mirabundus intueri, secutus est hunc eodem tempore, qui pedibus ligneis incedebat, & mox etiam ille in eodem loco sanitati restitutus abjectisque grallis magnâ lætitiâ gestire & sine mora currere cœpit. Accessit demum, qui fœdâ leprâ erat notatus, quare & ille præter omnem spem in eodem loco à sua infirmitate liberatus est. Hæc res tam inusitata, cùm per oppidum latè spargeretur, cogitarunt incolæ, fortassis innoxium illum senem & rusticum non indebito loco tumulatum. Interea evenit, quòd illi scelerati latrones, qui agricolam hunc domi suæ interfecerant, Voburgi alio nomine comprehensi, jam in vinculis detinebantur, qui cùm

ex custodibus carceris audirent, quæ cæco, claudo, & elephantiaco proximè patibulum transeuntibus accidissent, Miraculo attoniti cædem à se factam confessi sunt, omnemque rei seriem Magistratui exposuerunt; quam ob causam ad casam senis accessserint, hominem jugulârint, & jugulatum in furcam egerint, ut furti suspicionem à se amolirentur: se omninò existimare, tres illos juxta patibulum, ope illius sanitati redditos esse, ut innocentis cædes divinitùs proderetur. Senatus Voburgensis Episcopo Ratisbonensi prodigium nuntiat, qui mox cum sacro ordine & frequenti hominum concursu locum supplex accessit, corpus effodit, suisque ipse & suorum humeris Voburgum deportavit, ubi multis deinceps beneficiis in homines collatis nobilitatus & cultus est. Parricidæ illi cum propter hoc, tum propter alia facinora extremo affecti sunt supplicio.

19. Ex quo clarè patet, quàm vera sint, quæ superiùs memoravimus, videmus enim, quòd hic Colonus passim pro facinoroso homuncione habebatur, ob cujus tamen sanctimoniam Deus miracula patrare non est dedignatus. Igitur cùm tam fallax sit judicium humanum, caveamus, ne ab eo circumveniamur; ut verò hujus vitii laqueos evadere valeamus, perpendenda nobis quoque erunt commoda, quæ hujusce Judicii triumphatores reportare solent, sed quia multa & varia sunt, omissis aliis unum tantùm & quidem principale emolumentum inde enasci solitum per cujusdam historiæ narrationem referemus. Anastasius Episcopus Antiochenus, cognomento Sinaita refert; Quòd quidam vir unus ex eis, qui monachali insigniti sunt schemate, cùm negligentissimè per summum otium vitam suam omnem exegisset, eâ, quæ esset ad mortem, infirmitate cœpit infirmari. Cùmque jam ultimum spiritum duceret, magnam lætitiam præ se tulit. Quamobrem quidam assistentium Patrum ad moribundum conversus ait: frater unde, quæso, tibi tanta securitas, ut mortem non solùm non pertimescas, imò hanc quasi irrideas, an nescis forsan te magnâ negligentiâ animique remissione vixisse? Cur ergò gaudes, ubi dolere deberes? Cui respondit frater: Est ita omninò Patres, vitam per summam negligentiam duxi; sed Angeli Dei hâc ipsâ horâ peccatorum meorum chirographum ad me attulerunt, cùmque omnia peccata, quæ post ingressum religionis commisi, legissent, percontati me sunt, an ea agnoscerem? quibus respondi, maximè agnosco, sed ex quo renunciavi sæculo, vitamque monasticam institui, nec quemquam judicavi, nec ab ullo mihi factam injuriam meminisse volui. Igitur Domini verba ad me quoque pertinere opto & oro, qui dixit: Nolite judicare, & non judicabimini. Et dimittite, & dimittetur vobis. Quæ postquam Angelis dixi, chirographum peccatorum meorum consciderunt, & indè nunc summâ cum lætitiâ & securitate proficiscor ad Dominum. Hæc ubi frater ille narravit Patribus, suum spiritum Domino reddidit, magnæque astantibus ædificationis utilitatisque causa & auctor extitit.

Historia. Baron. to. 8. annal. Anno 599.

20. Quapropter chare frater, si & tu cum hoc felici Monacho divinum judiciũ securè effugere discupis, & ut mortem cum interna cordis lætitia prestoleris, seque-

re hujus Religiosi viri exemplum. Enimverò ut hæc suaviùs præstare valeas, observa diligenter pro coronide binas has doctrinas practicas, quarum unam tibi suppeditat quispiam Asceta dicens: Multò tibi diligentissimè non secùs atque à maximo peccato cave, nè ullo de aliis judices modo: sed quidquid illi fecerint, dixerintve, in meliorem partem accipe, soliciteque apud teipsum inquire, quâ eos defendas ratione, non aliter ac si ipsorum ageres advocatum, quod si id, quia res prorsus evidenter mala est, præstare nequeas, nihilominus eosdem apud te, quantùm potes excusa, conjiciendo culpam, vel in deceptionem animi, vel in tentationis vehementiam, vel in malitiam diaboli, vel in id genus alia, & tuum denique animum ab horum cogitatione averte. Alteram verò sumes ex eo, quod Deus S. Catharinæ Senensi dixit: ut attingere possis ad unionem & puritatem, nunquam judices de re aliqua, quam videris ab aliquo fieri sive dici contra te, sive contra alium. Etsi videres etiam peccatum expressum, extrahes ab ista spina rosam odoriferam, videlicet eos offerendo coram me per veram & fraternam compassionem, & isto modo pervenies ad puritatem perfectam. An non hæc magna promissa? Igitur sic facies, quandocunque & quotiescunque conspexeris fratrem tuum minus recta egisse, converte te toto cordis affectu ad DEUM dicendo: O mi dulcissime DEUS, ecce fratèr meus hoc & illud malum perpetravit, utrum autem hoc sit in oculis tuis etiam perversum, uti videtur meis, planè ignoro; sive igitur sit ita sive non, à me procul tamen absit hoc judicare. Verumtamen O mi DEUS hoc te enixè oro, quod si frater meus verè per hanc aut illam actionem te summam bonitatem offendisset, quæso parce ipsi, ac resurgendi gratiam concede, neque propterea eum à facie tua repelle: Offero enim tibi in hujus defectus compensationem pretiosum sanguinem Filii tui, ipsiusque charitatem & mansuetudinem, quâ tolerat nos. Nosti etiam Domine ex malo elicere bonum, cedat igitur ad majorem tuam gloriam defectus iste, & ad majorem humilitatem delinquentis. Custodi prætereà Domine oculos id spectantium, ne scandalizentur, liga linguam, manus &c. ne eadem agant. Quæ si diligenter observaveris, scito te nedum ex alterius lapsu non reportare malum, sed insuper ex hoc, quàm plurimos meritorum cumulos tibi congregabis, quare diligenter hanc methodum observare satages.

Vale.

SER-

SERMO X.

DE

Detractione.

Remove à te os pravum, & labia detrahentium sint procul à te.
Prov. 4. v. 24.

1. QUoniam detractio emanat ex temerario judicio, & vel maximè Proximi dilectioni adversatur, ideò de hâc breviter tractare non in vanum censeo. Est autem detractio juxta Drexelium alienæ famæ injusta denigratio. *In Phaet. c. 15.* Undè S. Antonius multorum Anachoritarum Pater interrogatus, quid sit detractio? respondit: Est omnis sermo malus, quem non audet quis præsente eo, de quo loquitur, proferre. *Pallad. c. 19. n. 15.* Damna verò, quæ hoc vitium importat, depingit S. Bernardus in hæc verba: Nunquid non est vipera lingua detractoris? Ferocissima planè, nimirùm quæ lethaliter inficiat tres flatu uno. *De trip. Custod.* Nunquid non est lancea ista lingua? Profectò & acutissima, quæ tres penetrat ictu uno. Lingua eorum, inquit, gladius acutus. Gladius equidem anceps imò triplex est lingua detractoris. Addit deindè & crudeliorem esse lanceâ, spinis & clavis, quibus Christus Crucifixus est, eò quòd detractor occidet se ipsum, audientem, & cui detrahitur. Detractorum verò nota vox & gladius est vox *nisi*, dum dicunt: bonus esset, nisi hoc vel illud vitium haberet? unde notum distichon:

Si *nisi* non esset, quàm felix quilibet esset!
Sunt pauci visi, qui caruêre *nisi*.

Undè legimus in libro Exodi, quòd dixerat olim Deus Moysi: *extende Virgam tuam, & percute pulverem terræ, & sint ciniphes in universa terra Ægypti.* *C. 8. v. 16.* Super quæ verba Stephanus Ednensis ait: Ciniphes animalcula parva sunt, sed inquieta & acriter pungentia: Ciniphes autem sunt sermones detractorii, eruntque in hominibus & jumentis, in omni ordine, sexu, ætate, statu, inter opulentos & egenos, dominos ac servos hoc detractionis malum grassabitur; Multi non blasphemi, sed pauci, imò vix ulli non detractores. *Ad Celantiam.* Cui consonat S. Paulinus, dum per hæc excurrit verba, pauci admodum sunt, qui huic vitio renuntiant, raròque invenies, qui ita vitam suam irreprehensibilem exhibere velint, ut non libenter reprehendant alienam, tantaque mali hujus libido mentes hominum invasit, ut etiam, qui procul ab aliis vitiis recesserunt, in istud tamen, quasi in extremum laqueum incidant.

2. Quia ergò ex mente S. hujus Patris detractio tam vulgaris est, ut vix paucissimi cætroquin boni hanc evadere queant, quomodo igitur pro hujus vitii exstirpa-

cirpatione non laborandum erit? præterquam enim, quòd detractores in plurima incidant mala, etiam à nonnullis assimilantur porcis; quemadmodum enim porci, dum hortum aliquem floribus consitum ingrediuntur, non attingunt flores, sed fimum vel aliam lutulentam materiam, dum inveniunt, in ea se volutant, & ore suffodiunt: ità detractores in homine non virtutes & laudabilia facta, sed sola crimina & defectus coram aliis proferre gaudent, ut eorum famam imminuant. S. Pater verò noster Augustinus detractorem corvo ex Arca à Noe emisso comparat, qui non est reversus ad Arcam, sed cadaveribus in diluvio natantibus adhæsit; virum bonum verò columbæ viridem ramum honestæ laudis & commendationis reportanti. Rursus alius quidam Author hoc vitium scilicet detractionem æquiparat caudæ draconis Apocalyptici, quia sicut ille hâc suâ caudâ tertiam partem stellarum è cœlo traxit, ita detractio majorem partem hominum in abyssum inferni secum præcipitat. Undè non immeritò ad declinandum hoc irreparabile damnum nos adhortatur Sapientum Sapientissimus Salomon cum dicto: *Remove à te os pravum, & labia detrahentium sint procul à te.*

L. 12. contra Faustin. *Marchant. in hor. past. tr. 4. Lect. 17.* *Prov. 4. v. 42.*

3. O si versum hunc benè rumináSset & opere implêsset quidam Religiosus in Anglia, haud tam miserè in exitium sempiternum præceps ivisset. Hic enim, ut memorat Drexelius, secundùm habitum tantùm Religiosus, non verò secundùm mores solebat, tum de suis fratribus, tum aliis malè loqui, eisque detrahere. Intereà dum lethali ægritudine depressus ad extrema veniret, admonitus fuit à circumstantibus Patribus, ut recogitaret, quale nunc iter sibi immineret, & quò pergendum, videlicet ad æternitatem, ideòque eum monebant, ut maturè prospiceret de Viatico aliisque necessariis mediis, ut securus hinc emigrare posset. Ad quæ tam salubria consilia infelix obduruit, totusque desperabundus respondit: Sinite me, jam actum est de salute mea, admonitiones vestræ me juvare nequeunt. Circumstantes ut hæc audiunt, magis magisque desperatum monebant, ut Christi Salvatoris nostri clementiæ memor, divinæ misericordiæ consideret, paratum scilicet esse Deum vel ad unicum cordis gemitum illum in gratiam recipere, uno verbo nil omittebant, quo induratum agonizantis cor emollire, emollitumque ad salutarem resipiscentiam inducere possent; sed oleum operamque luserunt. Moribundus enim linguam extraxit, eamque digito monstravit cum dicto: Ista pessima lingua præcipitat me ad supplicium æternum, quibus dictis repentè lingua inter dentes sic intumuit, ut eandem retrahere non posset. Ita miser homo suam infelicem animam efflavit, reliquisque omnibus detractoribus horribile exemplum, quo alterius damno tandem saperent, & à detractionibus abstinerent. *Qui enim custodit os suum & linguam suam, custodit ab angustiis animam suam.*

In Phaet. c. 17. §. 4. Historia. *Prov. 21. v. 23.*

4. Igitur quisquis perhorrescit nunc memorato infelici Monacho in inferis associari, caveat ne se in denigratione aliorum famæ socium ei adjungat; Ad hoc autem præstandum consideret Doctrinam & exemplum Christi Servatoris nostri, qui interrogatus à Pontifice de suis discipulis & de doctrina ejus, nil aliud respon-

respondit nisi hoc, Ego palam locutus sum mundo, & in occulto locutus sum nihil, quid me interrogas, interroga eos qui me audierunt. De discipulis verò suis nil respondit, quoniam parùm boni pro tunc de eis scivit, unus enim eorum eum tradidit, alter negavit, cæterique eo relicto fugerunt, ideoque de illis altissimum tenuit silentium. Hinc ergò discat quilibet peccata proximi celare, & si non habet, ut loquatur de eo bonum, reticeat etiam malum, quod forsan scit. Præclarè hoc Sanctissimus Hipponensium Præsul Augustinus nedum ipse præstitit, sed ut ab aliis quoque inviolabiliter servaretur identidem monuit. Quamobrem ut convivas suos à superfluis & noxiis fabulis & detractionibus arceret, hoc distychum supra mensam scriptum habebat: *Possidon. in vita c. 22.*

Quisquis amat dictis absentum rodere vitam,
Hanc mensam vetitam noverit esse sibi.

Hosque versus tam accuratè observari curavit, ut aliquando familiarissimis quibusdam Episcopis perperam de aliis loquentibus commotus diceret, aut delendos esse hos versus, aut se de mensa surrecturum. Imitatus est hunc Præsulem S. Joannes Eleemosynarius, qui etiam publicè peccantes taxari vetebat, quia fieri potest, ut peccatum pœnitendo deleverint, atque adeò iniquum sit, ut id ab homine petulanter exprobretur, quod ab ipso Deo jam fuit condonatum. *Faber. in Conc 6. Dom. 6. post Pent. n. 3.*

5. Et amabò, quid iniquiùs, quàm de peccatis aliorum malè loqui, de quibus jam pridem forsan Deo satisfecerunt? quid sceleratiùs, quàm denigrare eum coram hominibus, qui coram divina Majestate beatisque cœlitibus, virtutibus corruscat? Profectò pertimescendum habent hi detractores, ne eis eveniat, quod evenit cuidam Clerico, qui, quia aliis, ubi tantùm poterat, detrahere non erubuit, ideò post mortem horrifico schemate flammis undique circumdatus ex pacto suo socio apparuit, quem cùm alter sic conspexisset, timore horroreque perculsus pronus in terram cecidit; tandem resumptis viribus positoque Panico metu mortuum percontatus est, ubinam degeret, in Purgatorio ne an in inferno? qui respondit, in æternum, in æternum, ô in æternum justo Dei judicio condemnatus sum, causamque adjecit cum dicto, quia omnes, quibus detraxeram, dum ante Judicem rationem redditurus stabam, apparuerunt, meque graviter accusaverunt, unde & damnationis sententiam accepi. Quod vero Divina justitia tam securè sæviat in detrahentes, nemini mirum videri debet, quia detractores teste Apostolo, Deo odibiles sunt; hujusce veritatem probè noverat Propheta Regius, ideò de se ipso fatetur, quantopere hoc vitium fugerit, dum ait; *Detrahentem secretò proximo suo hunc persequebar.* Odoratus est etiam fœtorem hujus criminis Magnus Constantinus, hinc dicere solebat, Si suis oculis Episcopum alienæ uxori stuprum inferre fortè videret, facinus illud infandum suo paludamento se obtecturum, ne facinoris aspectus eos, qui id ipsum cernerent, ullâ ex parte læderet. Si hoc talis Monarcha faceret, quid non nos agere debemus, quò alterius famæ consulamus. Caveamus ergò à detractione, in qua enim mensura mensi fuerimus, remetie- *In Specul. Exempl. Historia. Rom. 1. Ps. 100. v. 5. Baron. to. 3. Ann. 325.*

tur nobis, si ergo nos peccata nostrorum fratrum celaverimus, Deus etiam teget nostra.

6. Enimverò ut rectè quilibet, quæ nunc dicta sunt, intelligat, pernosse debet, quando de alterius peccato sermo institui possit, aut debeat, nimirùm in duobus casibus. Primò, cùm res jam percrebuit in vulgus promulgata, & passim in sermone cæpit esse. Secundò. Cùm ei dicitur, qui peccatum castigare & juvare potest. Et ad hoc faciendum sæpè etiam obstringimur, ut S. Thomas docet, ne ulcus occultatum putrescat. Cæterùm quod ulterius notandum occurrit, est, quod non solum malum sit proximo detrahere, verùm etiam malum detrahenti aures accommodare. Undè S. Bernardus ait: Detrahere, aut audire detrahentem, quid horum damnabilius, non facilè dixerim. Quare summopere fugere oportet societatem detractorum, de quibus rursus idem mellifluus Abbas sic dixit: Non veniat anima mea in consilio detrahentium, quoniam Deus odit eos, dicente Apostolo, Detractores Deo odibiles. Hinc S. Hieronymus quoque monuit: Si quem alicui detrahentem audieritis, procul fugientes dimittite, velut serpentem, ut verecundiâ victus discat, de aliorum factis silere. Quòd si verò vultu hilari detrahentem quis audit, tunc talis, ut citatus Doctor docet, dat fomitem detrahendi, Detractor ignem excutit, auditor verò substernit igniarium: Quod si autem facie subtristi & aversâ detractorem audiat, tunc discet ille non libenter dicere, quòd didicerit non libenter audiri. Si hoc non præstamus, à peccato detractionis immunes non erimus: quemadmodum enim (ut refert Drexelius) non tantùm malè agit, qui proximi ædes incendit, sed etiam qui aquam, cùm posset, ad sopiendum ignem non affert; ita non detractor solùm, sed etiam favens auditor Detractionum culpæ pœnæque reatum contrahit. Et hanc veritatem expressè etiam docet Divus Thomas: Si quis audit detractionem, & non contradicit, videtur consentire detrahenti; undè particeps fit illius peccati.

L. 2. de Consid. *Ser. 24. in Cant.* *In regula mon. c. 22.* *In Phaet. c. 18. §. 4.* *2. 2. q. 73. in art. 4.*

7. Audisne chare frater, quàm periculosum sit detractoribus aures præbere? cave ergò ab his, & imitare Ulyssen, de quo Homerus narrat, quòd providissimus fuerat, probeque noverat versutias & technas Syrenum, quæ suo suavi cantu homines ad dormiendum allicere, dormientesque ad mare præcipitare solent. Igitur ut Ulysses cum suis hoc periculum evadere, & mare securè transvehere posset, omnibus nautis aures cerâ obturavit, seque ad arborem navis alligari jussit, in eaque tam diu hæsit, usque dum tam procul navigâsset, ut amœnus Syrenum concentus exaudiri non posset. Cupis ergò & tu in procelloso hujus mundi pelago constitutus ob dulcisonum Syrenum melos, volo dicere, fallaces Detrahentium sibilos in peccati somnum non labi, occlude aures tuas instar cautissimi Ulyssis, non tamen cerâ sed spinis, ut monet Ecclesiasticus dicens: Sepi aures tuas spinis & linguam nequam noli audire, & ori tuo facito ostia, & seras auribus tuis. Non vult sepem è floribus seu rosis, sed carduis & spinis, si malè loquentibus aditum prohibere cupimus. Sepes circa agros inservit contra sylvestres

Drexel. in Phaet. c. 18. §. 1. *C. 28. v. 28.*

ſtres feras, circa hortos verò adversùs fures, ſpinæ autem circa aures contra detractores; ſiquidem hos meliùs arcere haud valemus, niſi ſpinis ſcilicet vultum ſeverum exhibendo, eoſque ut à detractionibus linguam cohibeant monendo, ſi autem ſimile quid juſtâ de cauſa facere conſultum non eſſet, ex eorum conſortio ſe ſubducendo, aut aliud medium arripiendo, videlicet conando, ut modo, quo poſſumus, optimo ſermonem detractorium in aliam honeſtam materiam derivemus. Ut enim ferocienti tauro pallium abjicitur, ut, dum ille cum pallio luctatur, homo illi ſe ſubducat; ſicut eum, cui detrahitur, liberemus, ſermo diverſus obtrudendus eſt. Præclarè hoc præſtitit Thomas Morus Angliæ Cancellarius, cùm enim alios falcem in alienam famam mittere adverteret, mox ſermonem aliò convertere conatus dixit: ſentiat & dicat, quod volet quivis, ego ajo hanc domum benè ſtructam eſſe, & bonum fuiſſe Magiſtrum, qui eam exſtruxit. Ex quibus mi frater procul dubio percipis, quàm abominabile ſit alteri detrahere, item quàm periculoſum detrahenti auditum præbere, & quàm neceſſarium ab hoc duplici malo ſibi cavere. Quamobrem, cùm ſatis fusè de judicio temerario tractaverimus, & quæ ibi dicta ſunt, huic etiam vitio accommodari queunt; nam de quibus judicare illicitum eſt, de eis nec detrahere licet. Idcircò plura ſuperaddere ſuperfluum judicans calamum retraho. Vale.

Drexel. in Phaet. c. 18. §. 2. Ibid. §. 4.

SERMO XI.

DE

Humilitate.

Diſcite à me, quia mitis ſum & humilis corde. Matth. 11. v. 19.

PARS PRIMA.

1. QUemadmodum ſine fundamento aliqua fabrica conſiſtere nequit, ita abſque humilitate ædificium reliquarum virtutum, ita ut ſuſpecta ſit omnis virtus, quæ humilitate munita non eſt. Neceſſaria eſt ergo hæc virtus, itaque neceſſaria, ut ſine aliis eſſe illa poſſit, non autem ſine illa aliæ, quia eſt ſupplementum cæterarum, ut Rodriquez demonſtrat. Quod etiam innuere videtur S. P. N. Auguſtinus his verbis: Magnus eſſe vis? à minimo incipe; cogitas magnam fabricam conſtruere celſitudinis, de fundamento prius cogita humilitatis. Porrò de hac virtute eleganter diſſerunt Sancti Patres, eamque variis laudibus efferunt: eam enim primum Chriſtianæ philoſophiæ fundamentum, medicinam tumoris, cuſtodem virtutum, in ornatu Summi Sacerdotis ſplendidiorem gemmam appellant. S. Baſilius humilitatem vocitat tutiſſimum virtutum omnium theſaurum. Et Rodriquez, eam ſoli comparat: ait enim: Sicut ad ſo-

Tr. 3. c. 39. p. 2. Ser. 10. de Verb. Dom. C. 17. Monaſt. P. 2. tr. 3.

lis adventum omnes stellæ absconduntur; ita ad humilitatis ingressum in animam omnes reliquæ virtutes occultantur. Et iterum, quemadmodum flos à radice dependet, ut si illa truncetur, hæc exsiccetur, ita virtus quæcunque demum illa sit, si in humilitatis radice non perseverat, statim exarescit. Demum humilitas jure merito omnium virtutum minima & simul maxima dici potest, quia quò profundiùs hominem dejicit, eò altiùs erigit & extollit.

Idem ibid. c. 2.

2. Ut autem cognoscamus, in quo vera humilitas consistat, ad definitionem ejus nobis recurrendum erit. Definitur autem à Divo Thoma sic: Est laudabilis sui ad ima dejectio. Ex qua colligitur, si propriè officium illius explicare velimus, duplex id esse, scilicet, ut quis se non extollat, aut extolli cupiat ultra meritum; & ut se deprimat, & deprimi cupiat infra meritum. Ad hæc enim duo officia omnes gradus, quos alii operosè excogitârunt, revocari possunt. Et ad prioré quidem pertinet, ut nihil sibi aut meritis suis adscribat, atq; adeò nec laudari, neque honorari aut præferri aliis (saltem majoribus aut æqualibus) affectet, sed potius se indignum DEI donis, & ad omnia inutilem reputet. Ad posteriorem spectat, ut omnibus etiam minoribus se postponat, atque adeò vilissimo modo (id est, cogitatione, verbo & opere) tractet se ipsum, & ab aliis etiam tractari optet, quærat & gaudeat, in quo triplici gradu summa humilitatis perfectio consistit. Viliter verò seu contemptibiliter *cogitatione* tractatur, si vel ipse vel alii vilem de ipso æstimationem habeant; item si temeraria judicia, falsasq; suspiciones de ipso concipiant. *Verbo* contemptibiliter tractatur, si vituperetur, reprehendatur, conviciis aut contumeliis appetatur, vitiaque ipsius occulta manifestentur. *Opere* denique contemptibiliter tractatur, si in vilissimis officiis & functionibus occupetur, si in congressu in inferiori loco collocetur, si vilissimis cibis, aut vestibus pascatur aut vestiatur.

2. 2. q. 151.

3. Quod si quis hanc doctrinam abjecerit, & se sic viliter tractari recusaverit, non sibi persuadeat se virtute humilitatis pollere; quia ut docet S. Thomas, qui honoris est cupidus, contemnique refugit, &, cùm contemnitur, excandescit, etsi miracula faceret, à vera perfectione longissimè abest; nulla enim virtus ibi esse potest, ubi fundamentum virtutum, nempe humilitas deest. Hinc in vitis Patrum legimus; cùm frater quidam laudaretur à fratribus apud S. Antonium, hic tentavit eum, an posset injuriam ferre; quod cùm non posset, dixit S. Antonius: Similis est hic frater domui, quæ à facie quidem ornata est, retro verò à latronibus spoliata. Quia tametsi talis coram homine nonnunquam virtuosus appareat, non tamen sic coram DEO. Nam verus humilis, ut S. Bernardus ait, vilis vult reputari, non humilis prædicari, & gaudet de contemptu sui. Porrò quàm acceptus sit talis DEO, colligere possumus ex verbis, quibus Cælestis Sponsus sponsæ suæ pulchritudinem laudare voluit, dum à pedibus præcipuè eam commendavit dicens: *Quàm pulchri sunt gressus tui in calceamentis Filia Principis!* Hinc S. Ludovicus Tholosanus dixit; nihil tam gratum DEO, quàm si vitæ

Ser. 16. sup. Cant

Cant. 7.

meri-

merito magni, humilitate infimi simus; cùm tanto quis pretiosior sit DEO, quantò vilior sibi. Quapropter studeamus huic virtuti, quia hæc est, uti Christus S. Brigittæ dixit, quæ DEUM in cor nostrum introducit. Unde non malè ait pius Asceta: Esto humilis & pacificus, & erit tecum JESUS.

L. Revel. c. 42. L. 2. c. 8. §. 3.

4. O igitur ter quaterque beati humiles, quoniam hi in cordis sui domicilio Regem Regum & Dominum Dominantium velut hospitem habent, unde à nullo quamvis fortissimo adversario sibi timeri habent, quia JESUS humiles protegit & ab omnibus inimicorum assultibus & tentamentis illæsos defendit ac tuetur. Nam cùm aliquando Magnus Anachoretarum Pater S. Antonius totam terram inimici laqueis refertam ad capiendas animas videret, ingemiscens exclamavit, heu quis evadet tot tantosque laqueos? Vocem ad se dicentem audivit: humilis. Hinc bellè S. Ephrem ait: Profectò si diligenter attenderis, ubique inimici laqueos, tanquam mellis dulcedine circumlitos, & voluptatis illecebris extensos deprehendes, ut si quis illius dulcedinem gustare velit, laqueo capiatur. Humilitatem ergo dilige, & nunquam diaboli retibus capieris, quia levissimis humilitatis alis sublatus sublimior eris, quàm ut ab eo capi possis: Nullum etenim stratagema triumphandi cacodæmonem, nec certius æternam salutem consequendi pignus est, quàm humilitas. Unde legitur de quodam, qui cùm diu in extremis laboraret, tandem reversus ad se incepit flere, & causam rogatus dixit: Vidi, quod DEUS specialiter diligeret humiles, & magnam haberet complacentiam in illis, ideo præ gaudio flevi, quia & mea opera utpotè cum humilitate facta gratanter acceptavit, & ideo jussus sum vobis dicere, quod, qui vult salvus fieri, debet se humiliare, & Christum imitari dicentem: Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. Quapropter si & nos victoriam de stygio hoste reportare cupimus, assumamus humilitatem, quæ est similis acuto gladio, qui defendit & vincit omnes inimicos, & à quo diabolus fugit, ut S Magdalena de Pazzis dicere solebat.

Ruffin. vit. PP. l. 2. n. 170. de recta vivendi ratione.

Discipulus Ser. 32. l. p. Historia.

5. Talem gladium arripuit quidam Anachorita, & ideo stygem fugavit. Dæmon enim in specie Christi Domini illi apparuit, dixitque, ego sum Christus te personaliter visitans, qui dignus es; Quem cùm S. Eremita vidisset, mox clausit oculos utraque manu vociferans: Nolo hic Christum videre, satis est, si in gloria ipsum videro. Alius quoque, cùm & sibi cacodæmon in Christum transfiguratus apparuisset, ait: Vide ad quem veneris, certè talis non sum, quod dignus sim hîc videre Christum. Simul subdit cum S. Petro Apostolo: Exi à me Domine, quia vilis sum, quia visionibus tuis indignus sum, quia peccator sum; sicque diabolum abegit. O, si percontari licet, quonam hi duo Eremicolæ abiissent, si se dignos visitatione Christi judicâssent? fortassis diabolicis hisce actibus delusi, ac in superbiam elati se acheronti mancipâssent. At quia se humiliârunt, ideo victoriæ palmam ab orco reportârunt. Nihil etenim vires tartareorum hostium sic atterit, nihil eorum robur sic enervat, quàm humilitas, ideo nil magis in homine

Historia. D. Bonavent. l. de profect. religiosorum cap. 19.

pertimescunt hæ infernales furiæ quàm animi submissionem; quod verificari licet ex eo, quod evenit Sancto Macario. Cùm enim hic S. Abbas quondam tam ad sportulas contexendas, quàm etiam ad fugiendum otium aliquos palmarum manipulos à palude quadam exportâsset, accidit, quod dæmon eidem apparens falce quâdam eum invadere, gravissiméque lædere comminatus fuerit, verùm irritò prorsus vanoque conatu. Hisce etenim verbis eum adoriebatur: O Macari magnam mihi suscitas bellorum inquietudinem, & quod in ea me vel maximè torquet & affligit, hoc est, quòd scilicet viribus caream, quibus te vincere valeam. Scito etenim nihil esse eorum, in quibus temetipsum ad DEI gloriam exercere soles, ad quod ego me non majori cum rigore adhibeam. Quod si tu jejunas, ego à primo creationis meæ momento cibum minimè gustavi. Tu integras noctes insomnes ducis, nec ego unquam vel minimo momento somno indulgeo. Tu castitatem semper observas, at ego nullam unquam huic virtuti contrariam actionem committo. Tu mundi hujus bona contemnis, quibus ego quoque nullum unquam affectum applicui. Tu corporis membra disciplinis maceras, & abstinentiis attenuas, ego verò gehennæ flammis æternùm crucior & torqueor. In hoc solo me superas, in quo ego quoque tibi effectivè ultrò cedo, nimirum quod humilis sis, & parvus in oculis tuis, in hac enim virtute nullum ad dimicandum tecum campum reperio, in quo aliquam contra te prævalendi spem præsumere ausim.

Petrus de Natal. in ejus l. 2. c. 35.

6. Quamobrem si & tu mi frater maledictarum larvarum Phalangem prosternere discupis; audi & simul exaudi Christum dicentem: discite à me, quia mitis sum & humilis corde. Quare cùm Christus adeò se humiliârit, ut se vermi comparare non dubitarit, ait enim per os Davidis: *Ego autem vermis sum, & non homo, opprobrium hominum, & abjectio plebis.* Ideò si & tu instar vermis à fratribus tuis tractaris, cave ne inordinatè tristeris, talis enim tristitia argueret superbiam. Sed si quis te vexet, & variis afficiat injuriis, tolera fortiter & dic in corde tuo, quod dixit Carolomanus Princeps Franciæ, qui contemptis rebus fluxis in monte Cassino monasticen professus, & ad culinæ ministerium detrusus est. Ubi cùm à Coquo alapis etiam cæderetur, humillimè sustinuit, nec aliud dixit: quàm indulgeat tibi Dominus & Carolomanus. Porrò omnes vires diaboli emarcescunt hâc patientissimâ humilitate. Hinc quidam Monachus aliis referebat, quod dæmones sic inter se loquentes audierit: Quando perturbamus Monachos, & unus ipsorum se humiliat, tunc destruit omnem virtutem nostram. Quippè duo fratres uterini in eodem habitaculo sese exercebant in Monachismo, inter quos cacodæmon seminaturus discordiam lumen everso candelabro extinxerat; quare concitatus major natu adversus juniorem ipsum cæcidit. Qui inter verbera aliud nihil dicebat, quàm habe patientiam in me frater, & iterum accendo lucernam. Humilitas hæc in tantum cruciabat dæmonem, ut dolorem perceptum non satis deplorare potuerit. Idcircò frater chare quæ hîc dicta

Psal. 21. v. 7.

Nebridius in antiq. monastico. ep. 36.

Ruffin. l. 2. vit. PP. n. 18.

sunt

ſunt, ſtude tibi applicare, ut cum humilibus & pacificis lauream certaminis valeas reportare.

PARS SECUNDA.

7. Tametſi ex hactenus dictis ſufficienter conſtare poſſit, in quonam vera conſiſtat humilitas; nihilominùs ad majorem intelligentiam plura ſuperaddere libet, præſertim de ejus gradibus, quorum primus eſt, ſeipſum deſpicere. Juxta quem gradum S. Laurentius Juſtin. humilitatem definivit, dixitque eſſe virtutem, quâ homo veriſſimâ ſui agnitione ſibi vileſcit. Ut autem hunc gradum quis obtineat, quidam Senex interrogatus, dixit optimum medium eſſe, ſi ſua duntaxat, & non alterius mala quis conſideret. Item ſi tria iſta ſemper in mente habeat, ut S. Bernardus ſuaſit. Quid fuiſti; quia ſperma fætidum: quid es, quia vas ſtercorum: quid eris, quia eſca vermium. Profectò qui hæc identidem intra ſe ruminat, fieri non poteſt, quin in omnigenæ virtutis ſpecie proficiat. An non enim plenus virtutibus Apoſtolorum Princeps Petrus? An non talis etiam Doctor gentium S. Paulus? ſed unde in illis tanta virtutum excellentia? nonne quia ſe agnoſcentes humiliârunt? Audiat enim quis, quid Petrus ad Chriſtum dicat: *Exi à me Domine*, inquit, *quia homo peccator ſum.* Et S. Paulus adeò in ſuo nihilo deſcendit, ut de ſe dicere minimè erubuerit: ait enim, *Ego ſum minimus Apoſtolorum, qui non ſum dignus vocari Apoſtolus, quoniam perſecutus ſum Eccleſiam DEI.* Hinc quoniam præ cæteris Apoſtolis ſe humiliârunt, ideò inter reliquos etiam primatum obtinere meruerunt. Quàm verum eſt igitur pii Aſcetæ dictum: Tantò quis altius ad DEUM aſcendit, quantò profundius in ſe deſcendit, & plus ſibi ipſi vileſcit.

Tr. de humil. cap. 1. — *Luc. 5. v. 8.* — *1. Cor. 15. v. 9.* — *L. 3. c. 32. §. 1.*

8. Hanc porrò veritatem non obſcurè confirmat Sanctimonia Mariæ Magdalenæ de Pazis, quæ ſuarum virtutum radiis totum terrarum orbem fermè colluſtrârit, & haud dubiè tantam ſanctitatis famam hauſit ex illa profundiſſima humilitate, quâ ſeipſam ſummè deſpexerit. Nam tametſi nunquam peccatum mortale commiſerit, nec alia gravia venialia, tamen communicatura timebat, nè eam terra abſorberet. Exiſtimabat enim ſe dæmonibus ſimilem, indignam Virginitatis aureolâ, & quæ DEO purè ſerviret; indignam omni gratiâ & dono cœleſti. Omnes Sorores putabat perfectas, ſe ſolam imperfectam, omnes laudabat, terramque, quam calcabant, oſculabatur. Novitias etiam ſibi ſubditas venerabatur, ut obſtupeſcerent, ita ſe honorari à Magiſtra ſua. Minimum defectum tanquam ingratitudinem maximam deteſtabatur. Judicabat ſe cauſam eſſe omnium defectuum, qui in monaſterio committebantur, & omnium totius mundi peccatorum, ideòque DEUM rogabat, ut illis parcendo, contra ſe pœnas juſtitiæ ſuæ exerceret, mirabaturque, quòd eam DEUS, Angeli & Sancti tolerarent, quòd terra non dehiſceret, & vivam abſorberet; timebatque, ne monaſterio tanquam indigna ejiceretur, ideòque vix oculos elevare audebat, quando cum aliis loquebatur. Ad chorum ſi eundum fuerat, cum tremore ibat metuens, nè ejus pec-

Vita p. 4. c. 133.

cato aliorum preces DEO minus acceptæ redderentur, & pro magno miraculo habebat, quod à DEO admitteretur ad laudes ei persolvendas. Morti autem proxima dicebat, se tolli à DEO, ne ejus causâ, si viveret, gravi aliquo supplicio mundum, ut ipsa merebatur, affligeret. Unde non mirum tantis gratiarum fluentis hanc sanctam Virginem divinitùs impertitam fuisse.

Historia. 9. Sed audiamus etiam aliquid de humili Francisco Seraphico: Legitur enim in vita ejus, quòd, cùm quidam Cœnobita precibus intentus esset, conspicatus sit thronum miro fulgore gemmisque ardentem, quo viso quendam cœlitum percontatus, cujus is thronus esset? audiit, eum humili Francisco deberi. Quamobrem Cœnobita multum recreatus interrogavit Franciscum, quid de se sentiret? cui respondit ille: videor mihi maximus peccatorum! Cœnobita miratus quomodo id ab ipso verè dici posset, audiit porrò: si quantumcunque sceleratum hominem tantâ fuisset Christus misericordiâ prosecutus, arbitror sanè, quod multo, quàm ego gratior esset. Non pigeat ergo imitari, quod sic à divina bonitate remuneratur. Itaque cognoscat se quisque præ cæteris peccatorem esse, quia etsi fortassis non sit sibi conscius graviorum criminum, patraret tamen haud dubiè maxima flagitia, si gratiâ DEI destitueretur. In tali sensu S. Philippus Nerius magno affectu se maximum totius mundi peccatorem dicebat, ideòque quotidie coram DEO protestabatur: Domine, cave à me hodie, nam te prodam, & omnia scelera patrabo, ni me custodias. Aliàs dicebat: Vulnus lateris Christi est magnum, sed nisi me DEUS teneret, majus infligerem. Porrò dici nequit, quàm terribile sit dæmoni talis humilitas, quâ homo sibi ipsi vilescit, & se peccatorem magnum esse agnoscit. Quod colligere licet ex eo, quod in vitis Patrum narratur. Cùm enim dæmon aliquando ab aliquo sene ex corpore obsesso exire jussus esset, dixit, se pariturum, si prius senex, qui hædi & qui agni essent, manifestaret. Quamobrem vir Sanctus respondit: hædi tales sunt, qualis ego, agnos verò DEUS scit: quod audiens dæmon clamavit voce magna: Ecce propter humilitatem tuam exire compellor.

In ejus Vita.

Historia.

10. Idcircò imitemur hos sanctos viros, & quamvis quis videat se multa opera bona peragere, & suum proximum è contra varia peccata committere, non tamen propterea debet se meliorem illo æstimare, sed suam infirmitatem [quâ æque lapsus fuisset, ni DEUS suâ gratia prævenisset] fideliter confiteri. Nam ut S. Macarius ait: Sicut si Rex apud aliquem suum thesaurum custodiendum deponit, is illum non ut suum reputat, sed ubique fatetur inopiam suam, nec audet dispergere quidquam ex alieno thesauro: sic ejusdem debent esse sententiæ, qui gratiam DEI sunt adepti, nempè ut humiliter de se sentiant, & mendicitatem suam confiteantur. Quapropter ut à Christo adjuvari mereamur, cognoscamus fragilitatem nostram, & infra omnes corde & mentis affectu nos ponamus; Quemadmodum Salvator noster nos docuit, dum ait: *Cùm vocatus fueris ad nuptias, vade, recumbe in novissimo loco, ut cùm venerit, qui te invitavit, dicat tibi, Amice,*

Homil. 15.

Luc. 14 v. 10.

mice, ascende superius, tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus. Sed percontabitur forsan aliquis, quinam sit novissimus locus? cui meo judicio responderi potest esse infernum. Per nuptias enim commodè significatur regnum cœlorum, ad quod omnes invitati sumus, hoc autem regnum extendit se usque ad inferos secundùm illud Matthæi. Qui autem solverit unum de mandatis istis minimis, minimus vocabitur in regno cœlorum, id est, ut Sancti Doctores interpretantur, in inferno collocabitur. Ponamus ergò nos in nostro cogitatu in hoc minimo loco, nos videlicet judicando dignos esse ob nostra peccata supplicio sempiterno; & si hoc præstabimus, procul dubio audiemus à Christo: Amice ascende superius. Posuit se in hoc novissimo loco Frater Urigman ex Dominicana familia, qui adeò se humiliavit, ut nullum sibi congruum locum reperire potuerit, nisi in profundo inferno, ac sub ipsomet Lucifero, putabat enim se tali loco dignissimum esse. Et ecce dum ita se demisisset, hanc à cœlo vocem audivit: Frater Urigman, citò huc ascende ad Thronum altissimum cor DEI. Talis etenim humilitas, ut DEUS S. Birgittæ revelavit, est scala, per quam ad cor DEI ascenditur. Ut adeò meritò dixerit S. Climacus: Quoties aliquem vel videris vel audieris intra paucos annos altissimam tranquillitatem (quæ obtentâ perfectione obtinetur) acquisivisse, nolle hunc existimare aliam, quàm hanc beatam celeremque viam humilitatis pedibus ambulâsse. Humilitas sanè est tanquam terra, inquit S. Basilius, ex qua crescit & nutritur arbor charitatis, producens flores virtutum, & fructus gratiæ in anima. *Revel. c. 39.* *Grad. 25. c. 2. & 3.* *Ser. de abdic. rerum.*

11. Ulterius, quàm grata talis humilitas sit DEO, docet nos suo exemplo quidam Coriarius. Nam dum fortè S. Antonius Abbas in cella sua precibus vacaret, venit ad eum vox dicens: Antoni nondum ad mensuram Coriarii istius, qui est Alexandriæ, pervenisti. Quo audito venerabilis senex surgens manè arrepto baculo festinans Alexandriam venit. Cumque ad designatum hominem fuisset ingressus, eum peramanter salutavit; Coriarius verò viso tanto viro obstupuit: cui S. Abbas ait, refer mihi opera tua, quia propterea ad te de deserto veni, qui respondit, nescio me aliquando boni aliquid egisse; sed cùm Antonius instaret, ut vitæ suæ seriem manifestaret, dixit Coriarius, dum ex cubili meo manè surgo, antequam ad meos labores vado, dico, ut omnis civitas hæc à minori usque ad majorem ingrediatur in regnum DEI propter justitias suas, ego autem solus propter meam culpam pœnam ingrediar sempiternam. Quod Verbum, antequam quiescam, serò ex corde meo recenseo veraciter. Quod audiens S. Antonius dixit ei; Fili, sic tu es bonus artifex, sedens in domo tua cum requie regnum DEI adeptus es, ego velut sine discretione omne tempus meum in solitudine consumpsi, necdum Verbi tui assumpsi mensuram. Undè constat nil præstantiùs & DEO acceptiùs reperiri posse, quàm se veraciter judicando dignum esse omni pœnâ, ludibrio & confusione. Ideò meritò quemlibet adhortatur S. Isidorus cum dicto: Esto parvus in oculis tuis, ut sis magnus in oculis DEI. Tantò enim eris apud DEUM pretiosior, quantò fueris in oculis tuis despectior. *Vit. PP. Ruffin. l. 2. n. 118. Historia.*

In quadã Epist. 12. Sed, quòd hic diligenter notandum occurrit, est, nè quis fictam humilitatem pro vera eligat; nam, ut benè S. Hieronymus dixit, multi humilitatis umbram, veritatem pauci sequuntur. Perfacile est, aliquem habere vestem contemptam, salutare submissiùs, manus & genua deosculari, inclinato in terram capite, oculisque dejectis humilitatem atque mansuetudinem polliceri, lentâ voce tenuique sermone infringere, suspirare crebriùs, & ad omne verbum peccatorem ac miserum se clamare; sed si vel levi sermone offensus fueris, continuò videbis attollere supercilium, levare cervicem, & delicatum illum oris sonum insano clamore repentè mutare, hactenus gloriosus Doctor. Ex quibus verbis hoc documentum eruere licet; quod videlicet talis nequaquam humilis censeri debeat, qui identidem quidem se vilissimum peccatorem prædicat, multisque verberibus se dignum proclamat, si deindè, dum ab aliis pro tali exercetur, mox se superbè defendere conatur, ac à tribulationibus & pressuris probationis ergò à DEO immissis liberari impatienter suspirat. Quapropter chare frater secundùm exempla Sanctorum virorum nunc memoratorum te agnosce peccatorem esse, ut autem ex hac cognitione quondam fructum merere valeas, tolera nunc fortiter quascunque afflictiones à quocunque demum tibi irrogatas, recognoscendo has tuis defectibus & peccatis deberi.

PARS TERTIA.

13. Cùm gradus nunc à nobis specificatus sit quasi summarius reliquosque omnes in se facilè complectatur; qui enim seipsum perfectè despicit, se omnium minimum reputat, ab aliis laudari & honorari refugit, contemni ac despici gaudet, humillima quæque officia appetit, necnon se inutilem ad omnia judicat. Ideò tantùm superest, ut quæ hic gradus velut cardinalis implicitè continet, ea
L. 2. c. 2. §. 2. explicitè explanemus. Idcircò verus humilis se omnium minimum judicare debet juxta illud Thomæ Kempensis, non reputes te aliquid profecisse (in humili-
L. 2. c. 10. §. 4. tate) nisi omnibus inferiorem te esse sentias. Hinc idem alibi ait: Pone te semper ad infimum, & dabitur tibi summum, nam summum non stat sine infimo. Summi Sancti apud DEUM, minimi sunt apud se, & quantò gloriosiores, tantò in se humiliores. Hoc ipsum suasit Salvator illis verbis: Cùm vocatus fueris ad nuptias, re-
Serm. 37. in Cant. cumbe in novissimo loco, ut quemadmodum S. Bernardus discurrit, solus omnium novissimus sedeat, teque nemini non dico præponas, sed nec comparare præsumas. Quia non est periculum, quantumcunque te humilies, quantumcunque minorem reputes, quàm sis: est autem grande malum, horrendumque periculum, si vel uni in tua cogitatione te præferas. Hoc idem nos docet glo-
L. 2. Revel. c. 23. riosissima cœlitum Regina suo Exemplo, dum S. Brigittæ ad imitationem humilitatis suæ dicebat: Filia, fuge ad mantellum humilitatis meæ; & cogita te peccatricem super alios, quia etsi videris aliquos malos, nescis, quid eis cras futurum est: nescis etiam quâ intentione, & quâ scientiâ hoc faciunt, utrum infirmitate an industria. Ideò nullis te præferas, nullosque in corde tuo debes judicare. Quid dolo-

dolorosius apud mundiales, quàm injuriam suam dissimulare, & omnibus se credere & tenere indigniorem? talis erat, ô filia, humilitas mea. Ita B. Virgo ad S. Brigittam.

14. Ad humilitatem etiam spectat, honores ac dignitates fugere, ut præclarè præstitit S. Ephrem, qui cùm Episcopali charactere initiari deberet, ut hanc dignitatem Vir Sanctus effugeret, fœdos in foro cæpit edere gestus, hinc inde velut insanus discurrit, suas vestes dilaniavit, in publico manducavit, denique ita se gessit, ut omnes ejus comites, illum veluti stultum, menteque captum dimiserint. A nullo præterea se laudari patiebatur, imò suos encomiastas velut hostes fugitabat. Quid non etiam fecit S. Gregorius Magnus? Qui in Pontificem electus, nec precibus, nec incredibili omnium ordinum consensu moveri potuit, ad acceptandam dignitatem, cùmque exitum omnem obseptum videret, in dolio exportari se fecit in vicinum montem, & in antrolatuit. Sed columnæ igneæ judicio proditus, & in latebra deprehensus, dignitatem acceptare coactus est. Non minùs etiam hosce honorum fasces fugit S. P. Augustinus, qui de se ipso sic scribit: Usque adeò timebam Episcopatum, ut, quoniam ceperat alicujus momenti esse fama mea, in quo loco sciebam non esse Episcopum, ne illo accederem, caverem. Et hoc agebam, quantùm poteram, ut in loco humili salvarer, ne in alto periclitarer. Studeamus ergo & nos omnes honores declinare, humanamque laudem ceu pestem fugere; hoc autem haud meliùs præstabimus, quàm occasiones fugitando, à sæcularium & omnium in dignitate constitutorum consortio nos sequestrando, cellam diligenter inhabitando, ac silentium servando. Et ad hoc faciendum invitat nos suo Exemplo S. Dominicus, qui cùm Tolosæ multùm acceptus esset ob conciones, Carcassonam, ubi potiùs eum auditores irridebant, & persequebantur, se contulit, rogatusque cur id faceret? respondit: Quia Tolosæ multi me honorant, Carcassonæ verò multi contradicunt.

De Div. Serm. 5. 49.

15. Ulterius verus humilitatis sectator cupit ab aliis etiam contemni, ad Exemplum Apostolorum, qui ibant gaudentes à conspectu concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine JESU contumeliam pati. Quemadmodum enim, inquit S. Ignatius Lojola, mundani homines ea quæ mundi sunt, sequuntur, diligunt & quærunt magnâ cum diligentia honorem, famam, magni nominis existimationem in terra, sicut mundus eos edocet; sic qui procedunt in spiritu, & seriò Christum sequuntur, amant & ardenter exoptant ea, quæ iis omninò contraria sunt, adeò, ut si sine offensione ulla divinæ Majestatis & absque proximi peccato foret, vellent contumelias, falsa testimonia & injurias pati, ac stulti haberi & existimari (nullâ tamen ad id per eos datâ occasione) eò quod exoptent assimilari ac imitari aliquo modo Dominum nostrum JESUM Christum, ejusque vestibus & insignibus indui. Quanti autem faciendus sit hic gradus, indicavit S. Laurentius Justinianus dicens: Non est tantæ virtutis, honores con-

Act. 5. *Cap. 4. ex §. 44.* *In vita ejus.*

temnere, quàm contemptum appetere. Plus enim est, ut malè affici negligas; quàm ut benè offici non cupias. Cæterum illud summæ perfectionis est, ut malè offici desideres. Ita prædictus Sanctus. Porrò inter alios, qui ad hunc contemptum anhelabant, erat etiam Ammon Abbas, qui cùm à fæmina fatuus appellaretur, respondit: Quantos labores putas, sustinui in diversis solitudinibus, ut acquirerem hanc fatuitatem. Item de alio Anachoreta Ruffinus in vitis Patrum sic scribit:

Pelag. l. 15. n. 52. L. 2. nu. 118.

Historia. 16. Quidam Senex erat in inferioribus partibus eremi, & sedebat quiescens in spelunca, unus autem sæcularis ministrabat ei. Interea accidit, quòd filius cujusdam sæcularis infirmaretur, qui ideo multis precibus senem rogabat, ut veniens ad domum suam pro infirmo orationem faceret, quare senex, ut supplicanti satisfaceret, surrexit & cum eo ambulavit. Sæcularis autem ille præcessit senem, & domum suam ingressus dixit: venite in occursum anachoretæ. Quos cùm Vir Sanctus de longè cum lampadibus egressos vidisset, advertit quod ad se venirent, quare ut honores hosce fugeret, & pro amente haberetur, detraxit sibi sua vestimenta & dimisit se ad flumen, ubi nudus stans se lavare cæpit. Quod ut vidit minister ejus, erubuit, hominesque rogavit dicens: Revertimini, Senex enim noster sensum perdidit. Dum autem ad Anachoritam venisset dixit ei: Abba, quid est hoc, quod fecisti, omnes enim qui te conspexerunt, dixerunt; quod dæmonium habet senex, cui Senecio respondit: Ego hoc volebam audire. Cæterùm quantùm talis fatuitas & sui contemptus DEO placeat, possumus intelligere à S. Maria Magdalena de Pazzis, quæ quondam vidit Beatissimam Virginem tenentem vas pretiosum, liquore cœlestium donorum plenum & dicentem: Ille liquor purus, attractivus, dulcis & delicatus datur illis, qui relinquunt sapientiam & prudentiam humanam: illum attrahunt illi, qui magno zelo appetunt justitiam & puritatem cordis, & illi, qui facti sunt stulti propter Christum.

17. Rursùs verus humilis in nullis licet vilissimis operibus erubescere audet. Facem nobis prælucet in hoc S. Antonius Patavinus, qui etsi litteris egregiè instructus, nihilominus suam scientiam omni curâ celabat. Hinc occupabatur infimis totius Monasterii officiis, pavimentum verrebat, lebetes in culina fricabat, lavabat, tergebat, omnibus denique serviebat, ac nullo significabat indicio, se literis unquam vel levissimè tinctum fuisse. Aliud hujusce humilitatis exemplum habemus in Adolpho Comite Holsatiæ, qui propter Christum ex opulentissimo & potentissimo Principe Monachus est factus, ex glorioso milite sæculi, humilem se fecit peditem. Monasterium sui ordinis, suis ipse manibus multa molitus in oppido Kili (ubi nunc requiescit) curavit erigere, eleëmosynas suorum quondam subditorum humiliter poposcit & accepit. Cumque multùm solicitè laboraret in erectione dicti monasterii, ibat ostiatim mendicatum lac, ut haberent operarii & fratres, quo inter laborandum per æstum reficerentur,

Historia.

Albertus Grantz. l. 8. Saxon. c. 7.

tur. Porrò vice quadam, dum hoc officii genus obiret, & in media platea hydriam lacte plenam bajularet, obviam habuit suos filios sublimes in equis Comitum sæcularium more, quibus visis, passus est humanitùs aliquid, ut rubore cæperit perfundi; Sed ille infremuit, omnemque confusionem calcans in conspectu filiorum hydriam levavit ac super caput evertit, sese totum lacte perfundens dixit: Infelix erubuisti Christi pauperiem bajulare lac in manibus, nunc in capite ostende, quod portaveris. Quis non miretur tantam in tanto homine humilitatem, patientiam & fortitudinem. Sed generosius, quid attentavit S Joannes Damascenus, qui à suo Magistro (eò quòd aliquem versum ex S. Joanne elatâ hilarique voce in cella cantasset) è cella ejectus est, & licet Senem multis precaretur, non tamen ille flecti potuit, ut veniam impertiret; quare S. Joannes alios Monachos ad suum Patrem pro se supplicatum misit, quibus senex respondit, se nequaquam Joannem in cellam admissurum, nisi omnia secreta loca fratrum purgaverit. O durum mandatum! At non humili Joanni, nam simul, quid à Sene dictum, intellexit, mox arreptis scopis reliquisque necessariis instrumentis cucurrit ad locum secretum cellæ proximæ, & illum suis manibus mundavit, quo mundato ad reliquorum quoque fratrum cellas pergens secreta loca purgavit, quam humilitatem & obedientiam, ut ejus Magister intellexit, sine mora ei obviam procedens, & peramanter amplexatum ad cellam non velut discipulum & Tyronem, sed tanquam emeritum Christi militem reduxit.

18. Enimvero si hoc humilitatis genus peragere non recusavit tantus vir, doctrinæ præstantiâ inclytus, nobilissimoque stemmate oriundus, ac totius urbis Damascæ olim Præfectus, cui etiam amputata dextera miraculosè à Deipara sanata est! Quid ergo nos, quæso, humilitatis opera fugimus? Deponamus itaque omnem animi tumorem, procul hinc abjiciamus mentis tuborem ex superbia & altâ sui existimatione emanantem; perpendamus quoque illud Christi dictum: Omnis qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur. Ut ergo cum humilibus exaltemur, ne vereamur fratribus nostris in vilissimis etiam rebus inservire, eisque in omnibus postponi, delectemur potius quàm contristemur, dum abjectissimis occupamur laboribus. Si enim aliquis Princeps diceret, se stabularios præ omnibus aliis famulis dilecturum & remuneraturum, nonne omnes stabularii officium ambirent? Ita cùm Christus verbo & facto promulgârit, se eos, qui vilia munera ex humilitate obeunt, præ aliis amaturum & præmiaturum, meritò quisque hæc munera studiosè ambire & cum gaudio suscipere deberet.

19. Porrò cùm commune sonet adagium, Verba movent, Exempla trahunt. Ideo collibitum fuerit, si supradictis exemplis hoc addiderimus, quod memorat S. Joannes Climacus. Cùm enim hic S. Abbas spiritualis instructionis & ædificationis gratiâ diversa perlustraret monasteria, & sibi in quodam loco ad mensam assidenti in aurem Abbas suggessisset, vis, inquam, Climace, singulare humilitatis Exem- *In Scala Cœlest. grad. 4.*

Exemplum aliquod videre? Cui Climacus, nil libentius. Quare è mensa Abbas Laurentius quendam octogenarium evocat, qui facilè in monasterio quadraginta octo annis vixerat. Ille è mensa abiit illico & coram Abbate genibus flexis benedictionem petiit, qua accepta submisse interrogavit Abbatem, quidnam sibi peragendum esset; Sed Abbas nihil respondit, nisi post finem mensæ (quæ ad duas horas, ipso stante & jejunante, aliis verò benè edentibus duraverat) quâ finita Abbas tandem mandavit, ut Isidoro alteri Monacho præscriberet recitationem Psalmi 39. qui incipit: Expectans expectavi Dominum, &c. Interrogatus postea à S. Climaco, ut diceret, quid ei fuisset animi ac cogitationis, cùm tamdiu quasi contemptim sine responso exponeretur aliorum ludibrio? Respondit sibi visum fuisse, non coram homine adstare, sed veluti cùm in altari stat, DEUM in Superiore honorâsse; charitatem verò, quâ DEUS mentem suam muniisset, nunquam permissuram, ut vel levissima perversæ cogitationis in superiorem nebula exsurgeret.

20. Quapropter si & nos cum humilibus coronari affectamus, non recusemus in eorum vestigiis hærere; ut autem suaviùs & efficaciùs humilitatis opera sectemur, mente ac animo revolvere debemus bona hinc scaturizantia, hæc autem nobis depingit Petrus Cluniacensis, dum de quodam Monacho Carthusiano viro omninò sancto refert, quod hic in suprema sua ægritudine percontatus sit in omnium religiosorum præsentia à suo Priore; per quænam exercitia sibi DEUM tam bonum reddidisset, ut tantis cœlestibus donis eum donârit? Cui moribundus ait: Venerande Pater, à juventute mea habui semper humani generis hostem mihi offensissimum, & dum vice quadam acribus adeò tentationibus me impugnâsset, ut vix resistere potuerim, apparuit mihi gloriosissima Cœlitum Regina, quæ suâ ope omnes diabolicas versutias & technas momento dissipavit, meque miro inundatum solatio hortata est, ut in arrepta virtutis semita constanter & indefesse porrò pergerem; ut autem faciliùs hoc præstare valeas, inquit Beata Virgo, tria tibi ex thesauro recondito Filii mei recommendata habere volo, per quæ DEO multùm placebis, nec non inimicos tuos semper triumphabis. Exhibe ergò te in his tribus humilem, videlicet, in victu, vestitu, & in officiis. In victu vilissima opta & elige, in vestitu quære vestes obsoletissimas, & in muneribus semper infima ambire satage, ac felicem te reputa, si quid tibi obtingeret, à quo cæteri abhorrerent. Quibus dictis DEI Mater ex oculis meis disparuit, ego verò hæc verba cordi meo insculpsi & opere implere conatus sum non sine magno animæ meæ emolumento. Intelligisne frater chare quid præstent humilitatis exercitia? Nonne tanta promissio tibi arridet? Tene ergò quæ hic de humilitate dicta sunt, partim quia hæc virtus maxima animæ confert emolumenta, partim etiam quia nullus sine hac salvari poterit, ut monet Christus apud Matthæum, dum dicit: *Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, & efficia-*

Rodriq. p. 2. tr. 3. c. 24.

C. 18. v. 3.

efficiamini sicut parvuli, (id est humiles) *non intrabitis in regnum cælorum.* Vis ergo cœlum ingredi ? humiliate, & desideratis gaudebis. Vale.

SERMO XII.

DE

Superbia.

Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas, in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio. Tob. 4. v. 14.

PARS PRIMA.

1. QUoniam juxta Philosophos, contraria juxta se posita magis elucescunt; igitur ut necessitas virtutis humilitatis meliùs effulgeat, de Superbiæ vitio utpotè humilitati summè opposito sermonem instituere libet. Est autem Superbia tam grande vitium, ut Scripturâ dicente, initium omnis peccati sit Superbia. Quemadmodum enim humilitas omnes virtutes colligit [ut loquitur Didacus Stella] & condecorat & vegetat; ita superbia virtutes omnes destruit, contaminat, & enervat; Et sicut humilitas non solùm est gratia, sed gratia omnium gratiarum, sic superbia non solùm est mala, sed omnium bonorum obex, & velut Regina vitiorum, coronam enim gestat, ut dicit Isaias : *Væ Coronæ Superbiæ.* Nam quemadmodum Regina magno comitatu stipata incedit, ita hæc multa habet alia vitia velut à pedibus, quia superbus semper aliis innumeris scatet vitiis. Meritò igitur nos admonet Pius Asceta dicens: Multùm præcave à vana complacentia & superbia, propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem pene incurabilem. Inter hos erat quidam Monachus, de quo scribit Baronius, quod in monte Sina celebre adeò ediderit suæ continentiæ specimen, ut in cellula multos vixerit annos inclusus. Postremò multis variis revelationibus diaboli & insomniis illusus, superbiâque elatus ad Judaismum dilapsus est, & ad carnis circumcisionem. Cùm enim cacodæmon huic identidem vera quædam insomnia demonstrâsset, & veluti objectâ illecebrâ inescâsset illius obscuratam mentem; novissimè oculis ipsius obiicit copiosam Apostolorum, Martyrum, aliorumque omnis generis Christianorum turbam, densissimis tenebris & omni decore oppletam; parte oppositâ Moysen, Prophetas, populum quoque Judæorum offert, splendidâ admodum luce conspicuos, ac in gaudio vitam traducentes. Hæc cùm spectâsset miser, è vestigio surrexit, derelictoque Sancto illo monte Judæos adivit; cùmque his denarrâsset, quæ sibi visæ fuissent, diabolicas apparitiones, circumcisus est, ac professus Judaismum accepit uxorem,

Eccl. 16. v. 15.
Par. 2. c. 57.
C. 28.
L. 3. c. 6 §. 5.
Tom. 8. An. Dom. 614.
Ex Antiocho Monacho hom. 84. Historia.

& in omnium conſpectu adversùs Chriſtianos edidit dogmata, propugnator factus Judaicæ ſuperſtitionis. Hunc vidimus, neque enim quatuor anni ſunt à morte illius, quâ miserè peremptus eſt: catarrhi enim profluvium aliquamdiu paſſus, & vermium arroſione contabeſcens exſpiravit.

2. O ſi hic miſerabilis Monachus ſuperbiam ex animo profligâſſet, ac ſe indignum divinis revelationibus (ut falsè arbitrabatur has eſſe) judicâſſet, ſeque peccatorem eſſe cogitâſſet, non tam turpiter à ſtygio Veteratore circumventus, & in omnium malorum abyſſum actus eſſet. O ſi item hîc nunquam ſat lamentabilis homuncio Sacræ Scripturæ textui aures accommodâſſet, & opere hanc Tobiæ ſententiam implêſſet; quâ dicit: *Superbiam nunquam in tuo ſenſu dominari permittas, in ipſa enim initium ſumpſit omnis perditio*, haud dubiè non fuiſſet expertus hujus mali irreparabile damnum, ſed quia iſta neglexit, ſeque in ſuo animo ſanctum & perfectum virum (qualis non erat) judicavit, ideò tot diabolicis præſtigiis illuſus ad profundum inferni ruit. Meritò igitur dicit Apoſtolus: *Si quis ſe exiſtimat aliquid eſſe, cùm nihil ſit, ipſe ſe ſeducit.* Contingit autem ſuperbis plerumque id, quod Icaro Dædali Filio evenit, qui affixis à Patre pennis monitus eſt, nè altiùs volaret, dum mandatum negligit, in aquas liquefactis à ſole pennis cecidit: Hinc illud Poëtæ:

C. 4. v. 14.

Ad Gal. 6. v. 3.

Dum petit infirmis nimium ſublimia pennis
Icarus, Icarias nomine fecit aquas.

Ovidius 1. Triſt.

Caveat ergò quiſque, nè, dum quibuſdam virtutibus ſit præditus, in altum volet, ni præcipitari velit, quia non rarò eis, qui longo tempore viam perfectionis ambularunt, contingit, quod evenit generoſo Duci Eleazaro, de quo liber Machabæorum ſic ſcribit: Et vidit Eleazar unam de beſtiis loricatam loricis Regis, & viſum eſt ei, quòd in ea eſſet Rex: & dedit ſe, ut liberaret populum ſuum. Et cucurrit ad eam audacter in medio legionis interficiens à dextris & à ſiniſtris. Et ivit ſub pedes Elephantis & ſuppoſuit ſe ei, & occidit eum, & cecidit in terram ſuper ipſum, & mortuus eſt illic. Sic iſte belli dux, ut Sanctus Ambroſius ait, ſub ſuo triumpho ſepultus eſt. Verè factum admiratione dignum! At nobis non rarò taliter contingit; nam in hujus mundi campo conſtituti adverſus vitia præliare debemus. Primus autem ac periculoſiſſimus congreſſus eſt, ut Elephantem noſtræ carnis in terram collidamus. Sed væ nobis miſeris! quoties enim ſubruit nos ipſemet triumphus, dum ſub debellato hoſte cadimus & cum illo perimus? Jejuniis enim, vigiliis, aliiſque auſteritatibus vincimus effrenem carnem noſtram, ſed ſi à ſuperbia non recedimus, ab ipſamet victoria perimimur, & victores vincimur.

L. 1. c. 6. v. 43.

3. Sic vicit & victus eſt quidam frater, qui, ut memorat S. Macarius profligatis vitiis ſic in ſpiritu profecit, ut inter orandum divina virtute ita ſublevatus eſt, ut conſpiceret ſupernam illam Hieruſalem, in eaque fulgentes perſonas, ut lumen infinitum. Audivit autem vocem dicentem ſibi, hunc eſſe locum requiei juſto-

Hom. 17. Hiſtoria.

justorum. Paulò verò post æstimans ille sibi illud dictum, suumque se vidisse locum in cœlis, in superbiam elatus est, & miserabiliter in gravissima peccata & infinita mala corruit. Si hic tantæ sanctitatis & sublimitatis homo cecidit, quis præsumat de sua sancta vita superbire, etsi jejuniis & orationibus deditus sit, etsi quæcunque mortificationum opera exercuerit? Sed audiamus de aliquo alio Asceta, de quo idem S Macarius scribit, quòd unà secum in domo & orationibus adeò divinâ gratiâ repletus erat, ut propè ipsum positus compungeretur in precibus, ita ebulliebat in eo gratia. Porrò habebat etiam gratiam sanitatum, ut non solùm ejiceret dæmones, verùm etiam sola manuum impositione omnis generis morbos & mala curaret; propter quod, cùm ab omnibus tanquam vir sanctus haberetur & coleretur, superbia tentatus ac ab ea omninò prostratus cecidit in ima peccatorum. Hinc ad nostrum propositum benè advertit S. Fulgentius, quòd vitiorum auctor dæmon eum, quem non potest vincere vitiis suis, vincit virtutibus alienis: Armis quibus eliditur, surgit, & virtute, quâ dejicitur, dejicit. Laudat enim virtutem, qua se prospicit superari, ut victus possit innocentem captivare. Et hæc est, teste Cassiano, subtilis inimici versutia, ut militem Christi propriis faciat telis occumbere, quem hostilibus armis non potuit superare.

Hom. 27. quæst. 6. Historia.

Epist. 3. ad Probam c. 15. L. 11. Instit. c. 7.

4. Cæterum ad ulteriorem incepti discursûs progressum inservit nobis quod meminit quidam author. Quod, cùm duo galli acriter inter se pugnassent, & alter victus fugisset, & abscondisset se; alter verò conscenso tecto triumphum caneret, casu prætervolans Aquila illum conspectum invasit; & exossavit, quod ut alter vidit, multum sibi gratulabatur & gregi suo præesse pergebat. Ita profectò evenit cum superbis, cùm enim hi ob singulares aliquas dotes aut virtutes reliquos despiciant, ac de superatis vitiis triumphum plus æquo sibi arrogent, à milvo infernali capiuntur & in varia peccata pelliciuntur. Nonne talis erat S. Petrus? qui cæteros despiciens dixit ad Christum, *si omnes scandalizati fuerint in te, ego nunquam scandalizabor*. Et ecce paulò post à diabolo illaqueatus est, dum trinâ negatione suum Magistrum abnegavit. Nonne talis erat David Rex? qui ex propriis viribus dixit se nunquam statu movendum, & ideò in adulterium & homicidium incidit; Quare dixit ad DEUM, *bonum est mihi Domine, quia humiliâsti me.* Si porrò DEUS ita abominatur Superbiam, ut etiam suis charissimis servis ob hanc ad tempus suam gratiam retraxerit, quid, quæso non alii pertimescendum habent, qui de collatis à DEO sibi donis superbiunt: de quibus Apostolus loquitur: *Quid habes quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis?* Quomodo verò talem gloriam ex superbia emanatam, quâ DEI munera contra fas nobis attribuimus, divina justitia puniat, colligimus ex historia subjungenda.

Faber Conc. 4. in Fest. S. Mariæ Magd.

Matt. 26. v. 33.

2. Reg. 11.

Psal. 118.

1. Cor. 4. v. 7.

5. Erat quidam Frater in quodam monasterio multùm verbosus, & semel accidit, quod loquebatur de non sibi commissis, quare Abbas seriò eum increpavit & dixit. Vade & tace. Quæ verba adeò altè ille frater cordi suo impresserat, ut silentium semper cunctis cænobitis admirantibus tenuerit, & dum ita taceret in spiritu tantùm profecit, quòd DEUS quædam secreta ipsi revelârit,

Author q. vocit. Discipul. Historia.

Nam

Nam cùm fortè quidam Eremita in Sylva non longè à monasterio infirmaretur, misit ad Abbatem supplicans, ut ad se veniret, sibique Ecclesiastica Sacramenta porrigeret. Tunc Abbas sumpsit illum taciturnum secum, & ivit ad communicandum Eremitam; in via verò audiens quidam latro campanam parvam, secutus est eos usque ad speluncam Eremitæ, mansitque foris reputans se indignum, quòd deberet intrare cellam tam Sancti Viri. Sed postquam ægrotans confessus est, & communicavit, latro propè januam stans cum humilitate cordis sui dixit: O si essem talis, qualis tu es! Ad quæ Eremita in elatione mentis & complacentia sui ipsius dixit: Hoc libenter deberes velle, quòd esses talis, qualis ego sum, quo dicto paulò post expiravit. Taciturnus verò ille videns illum jam mortuum amarè flevit. Porrò cùm Abbas & frater ad Monasterium reduces essent, cucurrit post eos latro invocans DEUM, & veram contritionem & vitæ emendationem ab eo petens, quia jam proposuerat illi Abbati confiteri, & amplius nunquam peccare. Sed, dum sic ad Abbatem anhelaret in veloci cursu, ille latro cecidit & immediatè extinctus est. Quod videns ille lætanter cæpit ridere. Simul Abbas cum suo comite ad conventum venit, quæsivit ab eo, cur sic taceret? Qui respondit: Pater semel dixisti ad me: Vade & tace, & ideo ab illo die semper tacui, nisi interrogatus fuissem. Tunc Abbas ait ulterius, quare plorâsti, quando illum Sanctum Eremitam communicavi, & cur in risum effusus es, dùm ille malus latro post nos cucurrit, volens nos spoliare vel planè occidere, & sic peccando in peccatis suis miserè obiit? Ad hæc frater respondit: Pater, causa fletûs mei fuit ista, quando communicâsti illum infirmum Eremitam, tunc latro stetit foris januam, dicens ad moribundum ex humilitate cordis: O si essem talis, qualis tu es! Et Eremita respondit in elatione mentis, hoc posses libenter velle, & sic mortuus & damnatus est, ideo flevi. At latro qui post nos cucurrit, habuit firmum propositum sua peccata confitendi, & nos spoliandi nec occidendi, & sic currens cecidit & expiravit, moxque Angeli ejus animam excipientes ad cælum cum gaudio deduxerunt, quia contritio hujus latronis fuit tanta, quòd deleverit suorum criminum & culpam & pœnam, ideòque præ gaudio risi.

6. O chare frater, si in tale infortunium tantum virum multis virtutibus inclytum superbia impulit, quomodò ergo tibi ab hac pestifera lue non abhorrendum erit: præsertim cùm Hugo dicat, quòd cætera vitia solas illas virtutes impetant, quibus ipsæ destruuntur, ut luxuria pudicitiam, ira patientiam, &c. Sola verò superbia contra cunctas animi virtutes se erigit, & quasi generalis & pestifer morbus omnes corrumpit. Et hoc videmus in hoc misero Eremita, qui licet in multis virtutibus se probaverit, DEUS tamen nihil omnes ęstimavit, quoniam has superbia infecit & ad nihilum redegit. Superbia itaque est vitiorum vita & caput, sicut enim serpenti omnis vita est in capite, quo amputato nihil potest nocere, sic eradicatâ è corde tuo superbiâ ut vitiorum capita, facillimè peccatis cæteris imperabis. Si vis te tradere DEO, & illius gratiæ fieri particeps, fuge cordis superbiam,

L. 2. de anim.

biam, quoniam aquæ divinæ gratiæ relictis montibus currunt per valles. Considera quis sis, & videbis quàm parum habeas unde superbias. In conceptione tua invenies culpam, in nativitate miseriam, in vita pœnam, & in fine anxietatem. Unde rectè nonnemo Poëtarum dixit.

Unde superbis homo, cujus conceptio culpa,
Nasci pœna, labor vita, necesse mori.
Post hominem vermis, post vermem fœtor & horror,
Sic in non hominem vertitur omnis homo.

Rumina ergo hæc benè, ut infinita Superbiæ damna evadere valeas.

PARS ALTERA.

7. Cùm ex dictis constet Superbiam esse fontem malorum omnium. Idcircò meritò quilibet studiosè incumbere deberet, quo stirpitùs hoc vitium ex animo eliminet, & quamvis ad hoc agendum sufficere possint ea, quæ in fine nunc dictæ partis notata sunt, nihilominùs tamen ut efficaciùs hoc malum à nobis arceamus, porrigit nobis ad manus antidotum S. Paulus, dum dicit: Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis; unde sic argumentari licet. Teste Apostolo, non possiunus quidpiam boni cogitare; ergo multò minùs facere, partim quia cogitatio bona ipsum opus præcedere debet, partim etiam, ut quotidianâ constat experientiâ, quia major semper reperitur difficultas in operando, quàm in cogitando seu bonum eligendo, quoniam in operando multæ extrinsecæ difficultates sunt vincendæ, quod non occurrit in cogitando. Quapropter si nec cogitare quid boni valeamus, quomodo ergo facere? Nam qui non potest minus, nec majus in eodem genere potest. Igitur quilibet dum bona se operari cernit, totum DEO & sibi nihil tribuere debet, secundùm illa Regii Vatis verba: Non nobis Domine, non nobis; sed nomini tuo da gloriam. Quam doctrinam si multi observarent, non tam miserabiliter in peccati laqueum caderent. Quid enim S. Jacobum Eremitam impulit ad vitium Virgini apud se relictæ inferendum, & ad eam jam defloratam mactandam, nonne occulta aliqua Superbia? Posteà verò se humilians divinæ gratiæ denuò restitutus fuit. At infeliciùs quid alteri cuidam Eremitæ ob Superbiam contigit, quod subjungo.

8. Erat quidam Monachus, qui in propinqua solitudine degebat in spelunca, & omnem ostenderat exercitationem, & propriis manibus panem sibi quærebat. Postquam autem permansit in orationibus & profecit in virtutibus, in seipso habuit deinceps fiduciam fretus pulchro vitæ suæ instituto. Sic multis annis in austerrissimæ vitæ methodo peractis, diabolus ei bellum movit, & ei vespere præbuit phantasiam formosæ mulieris errantis per solitudinem, quæ cùm ostium reperisset apertum, ingressa est speluncam, & procumbens ad genua Eremitæ petiit, ut sibi illic liceret quiescere, utpotè, quòd nox eam deprehendisset, ille autem, cùm ejus esset miseratus, eam admisit in speluncam; & de errore illam est percontatus. *Historia. Palad. c. 44. Item Ruffin. l. 2. cap. 1.*

mus. Illa verò & narravit, & sermonem cum eo diu protraxit sic, ut suorum lenocinio verborum cor Eremitæ quovis adamante durius emollierit, & ad venerem inflammarit. Cùmque miser homo jam omnium virtutum, & ipsius DEI oblitus instar equi & muli cum Diabolo personam fœminæ mentiente voluptatem explere pararet, fœminamque apprehendere vellet, illa repentè manibus ejus elapsa magnâ voce exclamavit. Hinc risus dæmonum in aëre audiebatur, qui ipsum increpabant & in fraudem induxerant, & magnâ voce ad ipsum clamabant: Qui se exaltat humiliabitur; tu autem usque ad cœlos quidem es exaltatus, humiliatus verò es usque ad abyssos. Sic miser ille Monachus ab hostibus tartareis ludibrio habitus, totusque desperatus mundum repetiit, ubi & pessimè vitam finiit. Enim verò optandum sanè foret, ne plures ex religiosis vel ob doctrinæ præstantiam, vel virtutis excellentiam Superbiâ afflarentur, & cum hoc miserabili solitario æternaliter perirent! Nullum enim non lapidem cacodæmon movet, quo Dei famulos hac pestilentiâ inficiat. Quapropter quilibet contra hæc diabolica præstigia benè se munire debet, suam infirmitatem videlicet agnoscendo, seque peccatorem profitendo, ac coram Deo veraciter se humiliando.

In ejus Vita. 9. Porrò ad hoc præstandum facem nobis prælucet S. Abrahamus Eremita, qui postquam multos in solitudine annos numeravit, & quàm plurimos paganos orci Tyrannide emancipatos Christo subjugavit, variè à dæmone tentatus fuit, sed cùm malignus spiritus eum triumphare desperâsset, decrevit Virum Sanctum suis propriis virtutibus dejicere, quem vitiis illaqueare haud poterat. Sic namque eum aggressus est. Cùm fortè Vir Sanctus mediâ nocte psalleret, repentè lux magna in ejus cella refulsit, & vox hæc audita est: Beatus es Abrahame, verè, inquam, beatus es, quoniam nullus in cunctis rectè factis inventus est, sicut tu, nullusque ita meas voluntates perfecit, ut tu. Subitò autem Vir Sanctus actum maligni cognoscens, exaltavit vocem suam & dixit: Tenebræ tuæ tecum sint in perditionem ô plene dolo atque fallaciâ, homo enim peccator sum ego, & pulvis & cinis. Ad quæ verba confestim stygius veterator instar fumi à conspectu ejus evanuit, & Abrahamo victoriæ palmam concessit. Igitur optantes diabolum alta & superba nobis suggerentem fugare dicamus cum hoc Sancto Eremicola, mentiris nequam, non Sanctus sum & talis qualem tu me prædicas, *In ejus Vita.* sed peccator, sed pulvis ac cinis. Cæterùm quid non etiam tentavit infernalis larva, quo Sanctum Antonium Abbatem ex virtutum apice in scelerum abyssum præcipitaret! Cùm enim suis illecebris, & cypriis castissimum juvenem facibus inflammatum vincere non posset, conatus est eum prosternere superbiâ. Decrevit itaque sese exhibere deformissimum, cui se exhibuerat jam terribilissimum. Igitur informis obscænique Æthiopis speciem indutus, & ad vestigia illius abjectus, querulis ululare vocibus hisce cœpit: Multos præstantissimos heroës meis ego technis circumveni, multos ego gigantes aperto etiam marte domui. At nunc tibi victas (heu pudet fateri) manus porrigo. Vincere nimi-

cum cupiebat eum vanâ-gloriolâ, quem nullius expugnare potuit voluptatis illecebra; Superare nisus est superbiæ tumore, quem nequiit timore. Sed Antonius hasce voces constanter contempsit, audacterque illum affatus, quis es tu? inquit: Cui ille, ego, inquit, incestus cupido sum, Spiritus Salatiæ, satelles impudicitiæ, qui cum meis facibus pectora juvenum, senum, virorum, mulierumque inflammav.ro, venerem despumant, totiusque libidinis affectibus non tantummodo æstuant, sed torrentur. O quàm multos niveo virginitatis baltheo accinctos meum solvit lenocinium! O quàm castum plerisque fuit exordium, quàm incestum me suasore exodium! Multi multos de emacerato corpore suo domitâque carne retulere triumphos, quos incestus denique cupido triumphavi. Ego ille sum, qui meas tibi tædas toties admovi, qui meis facibus te toties inflammavi, ego qui non tantùm cominùs adversum te pugnavi, sed eminùs etiam ignea in te tela collineavi; Ego denique ille toties victor nunc à te tandem victus.

10. Ad hasce voces Antonius effusè lachrymatus debitas persolvit grates DEO, cujus ita potentiam prædicavit, ut suam ingenuè impotentiam fateretur & imbecillitatem. Hinc porrò magis adversus hostem confirmatus, ergo, inquit, inertem ignavumque thersitem esse te necessum est, quando vel à juvenculo imbelli [qualis ego sum] sinis te superari. Igitur cur te porrò verear, non video, quin age, quod agis, nihil moror, totis licet copiis dimices, omnes quamvis vires exeras, nil metuo. Dominus illuminatio mea, & salus mea, à quo trepidabo? Si consistant adversum me castra, non timebit cor meum, si consurgat adversum prælium, in hoc ego sperabo, Dominus mihi Adjutor, & ego despiciam inimicos meos. Ad has voces tartareus ille Æthiops, perinde ut fumus evanuit, nobilemque Antonio Victoriæ palmam concessit. Porrò cùm videamus, quòd cacodæmon specialiter viros bonos superbiâ vitiare conetur; igitur ne ab eo vincamur, arripienda nobis erunt arma, quibus Antonius & pugnavit & vicit, videlicet humilitas & in DEUM fiducia, siquidem his certò certiùs certaminis lauream obtinebimus.

11. Enim verò pro coronide aliud contra superbiam remedium nobis reliquit S. Abbas Isidorius; Nam quoties cogitatio illi dicebat: quia magnus es: respondit: Nunquid talis sum, qualis Antonius, aut certè Abbas Pambo vel reliqui Patres, qui DEO placuerunt. Et quoties hoc cogitabat, requiescebat. Simili quasi Stratagemate alius quidam fortissimus Christi Atletha superbiam vicit. Nam dum fortè magnis passibus ad virtutes conquirendas festinaret, impuri dæmones laudem in corde illius subseminabant. At ille divinâ inspiratione malignorum spirituum nequitiam pio & religioso stratagemate vincere aggressus est. Descripsit enim in pariete suæ cellulæ altissimas virtutum appellationes, puta perfectissimæ charitatis, profundissimæ humilitatis, mundissimæ orationis, Angelicæ castitatis, & hujusmodi virtutum reliquarum. Cùm ergò illum cogitationes extollere cœpissent, dicebat illis: eamus ad argumentum, adveniensque relegebat

Vita PP.

Climac. in Scala Cœli: grad. 26

appellationes. Cumque legisset charitas perfectissima, ajebat sibi, quàm longè ab hac charitate abes, quia non rarò cor tuum tepor & torpor invadit. Orationem forsan mundissimam possides? at minimè; quoties enim te orantem variæ cogitationes & evagationes perturbare solent. Sed quid dicis ad angelicam castitatem, heu, non semel illecebrosis carnis titillationibus & turpibus imaginationibus impugnaris. Sicque ad omnes reliquas virtutum appellationes sibi respondebat, quo peracto seipsum his affatus est: noveris frater, cùm has omnes possideris, servus tamen inutilis eris, fecisti enim, quod facere debuisti. Sic hostem tartareum superavit. Quamobrem chare frater, cùm hæc pharmaca nanc specificata ad pestiferum superbiæ morbum curandum satis præstantia sint, ideò pluribus te fatigare omitto. Tene ergò tantum hæc pauca, ut capax fias recipiendi multa. Vale.

SERMO XIII.

DE

Ambitione.

Nec possum in monte salvari, nè fortè apprehendat me malum & moriar. Genes. 19. v. 19.

PARS PRIMA.

1 QUemadmodum Superbia humilitati contrariatur, ita & ambitio, quæ secundùm D. Thomam est dignitatis & honoris inordinatus appetitus. Porrò quis satis explicet, in quænam mala se ambitiosi præcipitant? imprimis enim conscientiam lædunt, devotionem & internam quietem amittunt, multis internis cruciatibus se subjiciunt, & quod omnium terribilissimum est, quàm plurimis æternæ salutis perdendæ periculis se exponunt. O quotquot enim non ambitio ex alto honorum & Prælaturarum apice ad ima inferni detrusit! Nam, ut testatur S. Chrysostomus, quicunque desideraverit primatum in terra, inveniet confusionem in cœlo, & inter servos Christi non computabitur, qui de primatu tractaverit. Rationem verò hujus assignat Didacus Stella in verbis: Difficile est stare in alta dignitate, & carere cogitationibus elatioribus; Ergò cùm DEUS magna de se sentientibus resistat, & ambitiosi tales esse demonstrentur, benè inferre licet, quòd hi à DEO in miseriarum abyssum præcipites agentur secundùm illud Lucæ. *Et tu Capharnaum usque ad cœlum exaltata es, sed usque ad infernum demergeris.* Experti hoc religiosi illi, de quibus Antonius Senensis in Chronicis Ordinis Fratrum Prædicatorum scribit: Quòd circa Annum Domini 1570. in Conventu quodam

Par. 1. c. 25.

C. 10. v. 15

Historia.

dam acciderit, ut post Completorium refectionis locum frater ingrederetur, cui erat illius cura commissa. Qui mox in ingressu videt illum fratribus circumquaque refertum, & illi cappas habebant indutas, &, tanquam hora esset collationis faciendæ, & illam expectarent, sedebant. Quo viso frater sine mora ad Priorem excurrit, & illud ei aperit, Prior fratrem delirum putat, & somnia narrantem, attamen dum urgetur, vadit, videt & credit; & ille quoque turbatur, & rem mox confert cum gravioribus Monasterii Patribus & Prudentioribus, de quorum consilio sacras vestes assumit, & sacrum Christi Corpus deferendo, toto conventu comitante se illuc confert, & ad illum sermone directo, qui honoratiori loco sedebat, eos adjurat, ut aperiant, quinam sint, & ad quid venerint, & quid velint; & ut ad hæc respondeant, illis præcepit in nomine illius Domini, quem gestebat in manibus. Tunc ille, qui cæteris præesse videbatur, respondens dixit; quòd ipsi omnes fuerint ejusdem ordinis Religiosi, & pro majore parte Magistr, Priores, Suppriores, Doctores, Baccalaurei, Lectores & aliis officiis donati, & quodquod omnes damnationis sententiam acceperant, quoniam ambitio multa, superbia, invidia, & alia hujus generis vitia eos fecerant damnatione dignos: sed quòd divinâ permittente clementiâ jussi fuerant illuc venire, ut eos & universos ordinis cultores commonefacerent, ut suæ vocationi facerent satis. Nam illi, qui minimè id præstiterant omnes damnati erant, & flammis cremabantur æternis; & in signum hujus omnes suas tunicas aperuerunt, & singuli eorum flammis circumcincti & incensi visi fuerunt, & tunc idem præcipuus manu in mensa signum dedit, & sic illa visio evanuit, & totus conventus mansit timore horroreque consternatus.

2. O si hi non ita ambiissent religionis officia, vel oblata respuissent, profectò, ut credibile est, non tam horribiliter æternæ damnationis sententiâ fulminati fuissent; Ergo qui cum miseris hisce cœnobitis intolerabili incendio æternùm conflagrari exhorrescit, nè sequatur eorum pravum exemplum ad alta videlicet aspirando. Nam ut S. Lucas ait: *quod hominibus altum est, abominatio est ante DEUM.* Verum enim verò ambitio seu prælatio non solum est ruinosa, ut ex dictis facilè patet, sed est ipsa ruina, ut de istis ad DEUM loquens, sic Psalmista dixerit: *Dejecisti eos, dum allevarentur.* Quæ verba S. Gregorius considerans, notat non dixisse Prophetam, *dejecisti eos, postquam elevati sunt*, quo pacto elevatio ruinosa intelligeretur: sed *dum allevarentur*, quia pravi, inquit, dum temporali honore suffulti, foras videntur surgere, intùs cadunt; allevatio ergo ipsa ruina est, quia dum gloriâ falsâ subnixi sunt, à gloria vera evacuantur. Hæc Greg. Idem autem Propheta Regius sic dicit, *Inimici verò Domini, mox ut honorificati fuerint, & exaltati, quid eis eveniet*: sequitur. *Deficientes quemadmodum fumus deficient.* Videat ergò quis, quomodo eandem veritatem ostendat similitudine fumi, cujus ipsa in altum elevatio, ipsius dispersio est, & evanitio, & quò plus in altum tollitur, eò magis dispergitur: Ita malis & non vocatis à DEO ad

C. 16. v. 15.
Psal. 72. v. 18.
L. 1. In dict. 9. Epist. 5.
Psal. 36. v. 20.

ad Prælaturam contingit, ipsa exaltatio illis ruina est, & depressio saltem in oculis DEI, qui in æternum illos detrusurus est ad infernum. Proindè idem Gregorius verba ista considerans, sic ait: Fumus quidem ascendendo deficit, & sese dilatando evanescit, sic videlicet fit, cùm peccatoris vitam præsens felicitas comitatur, quia unde ostenditur, ut altus sit, indè agitur, ut non sit.

3. Hinc ut tanto malo ex ambitione provenienti aditum sacræ Constitutiones nostræ præcluderent, sanciunt, ut omnes profiteri volentes quartum votum, scilicet humilitatem contra hunc virulentum hostem, videlicet ambitionem emittant, per quod votum, ut noster P. Ignatius fusè explicat, omnes obligantur sub peccato mortali, ne ullum officium sive extra sive intra Congregationem ambiant, quod dari solet per electionem etiam non canonicam, uti sunt officia Discretorum & Examinatorum Conventûs. Igitur dum quis hæcce officia prætendendi tentatione pulsatur, tunc illa Genesis verba, ut inexpugnabile scutum assumat & dicat: *Non possum in monte* (id est in Prælatura salvari) *ne inveniat me malum & moriar* morte peccati, ideo prius quamcunque officiorum excellentiam omni studio declinabo. Cæterùm quod hic notandum occurrit, est, quòd non solùm periculosa & ruinosa sit Prælatura malis & ambitiosis, sed insuper bonis & à DEO vocatis. Quod clarè ex scripturis divinis & Sanctis Patribus demonstratur. Constat hoc ex canticis, ubi anima fidelis Prælati & boni ad Prælaturam vocati hoc agnoscens & plangens dicit: *Posuerunt me custodem in vineis*, & quid secutum inde sit, subjungit; *Vineam meam non custodivi.* Divus Gregorius verba ista exponens, dicit, per vineam intelligi actionem nostram factam in utilitatem animæ propriæ, quæ impeditur, dum per prælationem aliorum attenditur actionibus, sed custodes, inquit gloriosus Doctor, in vineis positi nostram vineam non custodimus, quia dum extraneis actionibus implicamur, ministerium actionis nostræ negligimus.

In turri salut. l. 648.

Cant. 1. *v.* 6.

4. Præterea etiam non incommodè per hanc vineam anima propria intelligi potest, ut intelligitur Verbis illis Isaiæ. *Vinea facta est dilecto meo & expectavi ut faceret uvas, & fecit labruscas.* Idem igitur est dicere, *posuerunt me custodem in vineis*, ac dederunt mihi curam animarum, dum me elegerunt Prælatum, & emolumentum inde collectum fuit, vineam meam, hoc est, animam propriam non custodire. Et sermo est de vocato seu assumpto, & non se ingerente, ut clarè indicat modus loquendi scripturæ, non enim ait: *posui me*; sed *posuerunt me.* Igitur vocatus fuit custos aliorum, & per hoc desiit esse custos sui: Et ecce periculum animæ etiam in bonis. Et ita intelligit expressè hunc locum Divus Bernardus dicens: Non de vinea sermo est, sed de anima, ergò anima cogitatur, cùm vinea legitur. Talis custos olim erat Adrianus Sextus, qui pericula animæ in hâc aliorum custodia benè perspexit, cùm enim vice quadam interrogaretur, quod supplicium capitali hosti imprecaretur? Pontificatum respondit. Hinc tale ei Epitaphium factum est:

C. 5. *v.* 2

Ser. 30. *in Cant.*

Adria-

Adrianus Sextus hic situs est.
Qui nihil sibi infelicius, quàm, quod imperavit, duxit. *Beyerling. Apopht. fol. 477.*

Item Leo Nonus ad extremum vitę redactus Confessario suo in aurem dixit: Quàm meliùs fuisset mihi, si monasterii, quàm si cœli claves tenuissem. Simile quid Paulus Tertius Summus Pontifex dixit, nam animam agens sanctè asseverabat; mallem me subjecisse coco Familiæ Capucinorum, quàm hanc DEO proximam dignitatem decennio sustinuisse. *Engelgr. Dom. 16. post Pent. §. 2.*

5. Si porrò tanti viri doctrinâ & sanctitate conspicui & à Deo singulariter electi, nihilominùs sub Pontificatûs onere ita ingemuerunt, ut potiùs maluissent se fuisse janitores, & cocos, quàm Pontifices, signum evidens est, quò aliqua dignitas seu Prælatura eminentior est, eò magis animæ periculis subjectior demonstratur. Hoc probè noverat S. P. N. Augustinus, qui non gratis in regula dicit: Quantò in loco superiori, tantò in periculo majori versatur, inferens periculum ex superioritate, & majus ex prælatione majori, & sermo est de bono & timorato Prælato, de quo paulò superiùs dixerat: Ipse verò qui vobis præest, non se existimet potestate dominante, sed charitate serviente felicem, timore coram DEO substractus sit pedibus vestris. Circa omnes seipsum bonorum operum præbeat exemplum. Loquitur ergò de bono, interiùs & exteriùs, & tamen in periculo majori animæ dicit esse, & ex hoc miserum affirmat, præcipiens, ut illius misereantur subditi dicens: *Ipsius misereminì.* Non enim miseratio est, nisi in miseria existentis. In miseria, inquam, est, qui in officiis constitutus est; nam amabò, quænam major miseria, quàm peccatis omnium malorum gravissimis malis subjacere? At in prælatione constituti plerumque his malis subjacent. ut jam probatum. Quod etiam affirmat D. Thomas, dum per hæc excurrit verba: Qui magnæ potestatis reputantur, frequenter in se infirmiores sunt ex parte animæ, quia minùs potentes sunt resistere diabolo & vitiis. Et paulò infrà sic ait, idem confirmans. Status ille periculosus est quantùm ad animam, quia difficile est in statu illo carere peccato. Igitur cùm constet, quòd peccata futura quàm sæpissimè in pœnam peccatorum præteritorum à Deo justo vindice permittantur, ideò benè inferre licet, quòd Prælatio sæpè sit pœna peccatorum præteritorum. Et hanc veritatem itidem gloriosus Doctor his verbis docet: Potestas terrena, quâ homo super alios homines est, non est res naturæ, sed sequela culpæ. *In opuscul. l. 1. de Eruditione Princ. cap. 1. Loco cit.*

6. Si ita est, quod Angelicus Doctor docet, quàm stultum ergo est altas affectare dignitates? Profectò quicunque demum ille sit, qui ad prælationem aliquam etiam intra religionem acquirendam aspirat, aut oblatam læto amplectitur animo, cæcus esse & omnis salubris timoris expers convincitur. Præsertim cùm S. Chrysostomus hoc idem periculum, quod in Prælaturis est, considerans, prorumpat in hæc notabilia verba, *Miror, si posset salvari aliquis Rectorum.* *Hom. 34. ad illa verba Hebr. 13. ipsi pervigil.*

Quod

Quod dictum idem S. Doctor ostendit quadam similitudine, ex qua satis confirmatum venit, dixitque tam difficilè posse Prælatum salvari, quàm difficilè est juvenem conversantem cum pulcherrima adolescentula non peccare. Quod dixit his verbis à S. Bonavent. relatis. Tale quid est, uti benè honoribus, ac si aliquis cum puella speciosissima converseur, & leges accipiat, ne in ipsam unquam oculos injiciat impudicos. Quis erit, quæso, qui se contineat? ergo & quis erit in prælatione, qui à peccato se abstineat? nam ex tanto S. Doctore hæc se pariter habent. Hinc est quod D. Bernard. considerans verba ad Romanos 11. Noli altùm sapere, dicat, in alto positum, non altùm sapere, difficile est, & omninò inusitatum. Proinde appellatur ab illo ambitio: Virtutum ærugo, tinea Sanctitatis, excæcatrix cordium; Quia nimirum honores, in quos tendit, hominem etiam illuminatum excæcant, & virtutibus & Sanctitate evacuant. Unde Sapiens dixit: *Qui minoratur actu*, hoc est, qui non attendit vitæ activæ per aliorum curam, *percipiat Sapientiam*, quâ salvus fiat. Et cùm argumentum ab opposito valeat, qui non minoratur actu, evacuabitur illâ, & per hoc damnabitur, proinde non mirum, si vocatur magna miseria, quæ detrudit hominem in æternam miseriam. Si ergo tam solicitè fugitur miseria corporis temporalis, quare non magis fugitur miseria animæ æterna? Hinc concludens S. Bernardus dicit, Tu ergo si rectè sapis, si tecum lumen oculorum est, desine sequi, quod consequi miserum est. Igitur mi chare frater fuge & declina quantùm poteris officia, nam in loco humili securiùs salutem consequêris æternam. Sed cùm non ignorem te affici historiis ad hanc materiam spectantibus, igitur ut Voto tuo faciam satis, subjungam in parte sequenti aliqua Exempla, quæ simul nunc jam dicta & confirmabunt & ulteriùs & copiosiùs declarabunt. NB *Quæ his in duobus foliis dicta sunt, fusius reperientur apud P. Ignatium in turri salutis.*

In medio Cir. cap. 32. Epist. 42.

Bern. ser. 6. in Psal. 90. Eccl. 38. v. 25.

PARS SECUNDA.

7. Primum itaque Exemplum videmus in Saule, de quo sic dicit S. Gregorius: Saul ab humilitatis merito, in tumorem Superbiæ culmine potestatis excrevit, per humilitatem quippe prælatus est, per Superbiam reprobatus Domino attestante, qui ait; nonne cùm esses parvulus in oculis tuis, caput te constitui in tribubus Israël, parvulum se ante potestatem viderat, sed fultus temporali potentiâ, jam se parvulum non videbat. Hæc Gregor. Quod confirmat commune illud dictum: Honores mutant mores, sed rarò in meliores. Alterum conspicere licet in Juda, de quo sic quærit Gerson: Cur Dominus Judam, quem casurum sciebat, elegit in Apostolum. Ego, inquit, duodecim elegi, & unus ex vobis diabolus est? Respondi, quæstionem istam esse unam de illis, quas intuens Apostolus, reverenti silentio præteriens honoravit exclamans, O Altitudo divitiarum sapientiæ & scientiæ &c. Hoc unum scimus, quòd in Juda non causavit Deus improbam voluntatem proditionis sceleratæ inesse malitiæ, attamen ipse hac malâ voluntate benè usus est, tanquam Dei Sapientia attingens à fine usque ad finem fortiter & disponens omnia suaviter. Corripitur hic stulta ambitio cor-

Ad illa verba Job. 36. potentes non abjicit. 1. Reg. 14. v. 17. Ser. ad Ecclesiasticor. cautel. consid. 4. circa finem tom. 2.

cordis humani proruens impavidè ad culmina dignitatum, quem honorem homo etiam vocatus, etiam electus à Deo non tutè, neque sine multo cadendi discrimine suscipit; Testimonio sunt Judas, Saul, plurimique alii. Hactenus Joannes Gerson. Si ergo legitimè ad aliquod officium electi & à Deo vocati in tali animæ periculo constituti sunt, quid, quæso, non continget ambitiosis, qui spontè se ad talia ingerunt? Fugiat ergo quisque ascensum, timens casum.

8. Enim verò ad prædicta magis stabilienda inservire nobis poterit pertimescendum prodigium de Udone Archi-Episcopo, de quo plures Authores meminerunt. Seriem autem totius historiæ recenset Author, qui se vocitat Discipulum, hisce verbis: Erat in civitate Magdeburgensi in Saxonia juvenis nomine Udo, qui liberalibus litteris insudabat, qui propter ingenii duritiem, cùm nihil posset proficere, & sæpè à suis Magistris verberibus castigaretur, adivit acceptis in Schola plagis Ecclesiam S. Mauritii, ubi ferventissimas ad B. Virginem preces fundebat, rogans ut per intercessionem S Mauritii se exaudire, sibique scientiæ donum elargiri non recusaret. Hic in prece positus aliquantulum obdormivit, cui protinus B. Cælitum Regina apparens ait; Audivi orationem tuam, & non solùm munus scientiæ tribuo, verùm etiam Archi-Episcopum te futurum esse significo, sed cave, ne in hac dignitate positus malè vivas, aliàs lues & in anima & in corpore, his dictis B. Virgo disparuit. Juvenis evigilans more solito lectionem repetivit, & propter suam doctrinam omnibus admirationi fuit. Post biennium defuncto Archi-Episcopo omnibus votis in successorem electus, & aliquamdiu laudabiliter vixit. Sed quia honores mutant mores, paulatim à Dei servitio declinans ad sceleratissimam vitam devenit, facultates Ecclesiæ dilapidavit, Virgines sæculares, nec non sacratas Christi Sponsas violavit, omnibus denique suis cupiditatibus habenas laxavit.

Historia. Discip. Basil. Fulgos l. 9. c. 12. in Magno specu-lo exem-plor. dist. 9. exem-plo. 176.

Proh dolor! cùm per multorum annorum curricula prædictus Archi-Episcopus aërem, mundumque suis sceleribus corrupuisset, & dum nocte quadam secum in lecto Abbatissam ex cœnobio regali ordinis Cisterciensis haberet, audivit vocem dicentem sibi: **Fac finem ludo, quia lusisti satis Udo.** His auditis multis cachinnis fictitium suspicabatur, & licet eandem vocem sequenti nocte rursus audiret, non tamen his motus vitam emendavit. Porrò nocte tertiâ cùm iterum cum præfata Abbatissa voluptatibus indulgeret, audivit denuo cum ingenti fragore eadem verba: **Fac finem ludo, quia lusisti satis Udo.** Tunc enim nonnihil commotus ingemuit, at non resipuit, corvinum canticum Cras, cras, quidem repetiit, pænitentiam tamen non egit. Elapsis igitur tribus mensibus, Canonicus Nomine Fridericus in Ecclesia manens, multis DEUM precibus solicitavit, ut vel è medio Udonem tolleret, vel in melius commutaret. Preces hæ pondus habuerunt, & ecce terribilis hæc visio ipsi contigit. Venit validus ventus, omnesque Ecclesiæ lampades extinxit. Postmodum venerunt duo juvenes cereos duos gestantes & ad Altare procedentes, qui hinc inde juxta cornua

altaris steterunt. Post quos ingressi sunt alii duo, quorum unus tapetia ante Altare decenter stravit, alter verò duas cathedras aureas desuper collocavit, post illos alter quidam solus intravit: qui velut pugil strenuus incedebat evaginatum tenens gladium, & stans in medio Ecclesiæ validè clamabat, dicens: O omnes Sancti, quorum Reliquiæ hîc habentur, surgite & venite ad Judicium DEI. His auditis apparuit maxima multitudo & perfulgida utriusque sexûs, & hi omnes chorum intraverunt, & secundùm ordinem hinc inde se collocârunt. Apparuerunt etiam viri duodecim, in quorum medio gradiebatur quidam Sole splendidior, regio diademate & sceptro adornatus, & hi erant Apostoli & JESUS Christus, quem mox, ut viderunt, devotè adoraverunt & super cathedram eum sedere fecerunt. Affuit etiam Regina Cœli, lunâ & stellis clarior, quam lucidissima turba Virginum sequebatur, quam etiam omnes Sancti honorârunt, cui Christus mox occurrens, & ejus manum apprehendens juxta se collocavit. Postremò S. Mauritius Dux gloriosus cum sua Legione 6660. advenit, & omnes se prosternentes JESUM Christum adorârunt, dicentes: O Æquissime Judex da Judicium, quibus ait; Scio quid quæratis. Afferte Udonem Archi-Episcopum, quare mox quidam ex astantibus abierunt, & miserum Udonem de latere Abbatissæ extraxerunt & miserabiliter adduxerunt. Quem S. Mauritius Severiùs intuens, dixit: Domine mi, æquissime Judex, judica justè. Ecce iste Udo non est Episcopus, sed lupus, non pastor sed raptor & mactator gregis tui, iste est, cui Domina Mater tua scientiam donavit, & hanc Ecclesiam commendavit prædicens ei. Si benè vixeris, vitam perennem habebis, sin autem malè in corpore & anima morieris. Iste admonitiones omnes sprevit, & hanc aliasque Ecclesias profanando ad nihilum redegit, imò Sponsas tuas sæpe turpiter vitiavit, ergo judica justè. His auditis Dominus judicio præsidens, Sanctosque respiciens ait: Quid vobis videtur de isto? Pugil autem supradictus voce magnâ clamabat dicens: Reus est mortis. Tunc Judex ait: caput amittere meruit, quia sine capite in sordibus vivendo computruit. Sed cùm Pugil ad amputandum Udonis caput dextram levâsset, clamavit quidam ex circumstantibus dicens: Contine manum tuam, donec ab eo Reliquiæ auferantur. Tunc multis vicibus fuit collum Udonis percussum, & ad quemlibet pulsum hostia polluta per os in calicem ad hoc paratum exiens corruit, quas diligenter Christus accepit, ac lavit, & super altare in calicem posuit, & cum sua turba recessit. Hinc sæpè dictus Pugil miserum Udonem decollavit, sicque tota illa congregatio disparuit.

Canonicus autem supradictus stupens & tremens, in cripta lumen reperiens, omnes lampades reaccendit, & accedens locum Judicii vidit calicem cum hostiis super altare, & caput Episcopi à corpore longiùs projectum, nec non pavimentum sanguine madefactum. Tunc exclamare cœpit, ô triste spectaculum! ô grande miraculum! ô verè tremendum Judicium! O quàm horrendum est incidere in manus DEI viventis! Post hoc omnes fores Ecclesiæ diligenter obseravit, & potiores Clericos ac Laicos convocavit, & januas referens Udonem

Archi-Episcopum in suo sanguine tabefactum ostendit, cunctaque quæ viderat, per ordinem enarravit.

Eodem verò die quidam ex ejus Capellanis Bruno nomine, cùm legationem sibi commissam peregisset, ad civitatem continuò famulis ante se præcedentibus remeare studuit. Interim gravi oppressus somno, umbrosam quandam arborem conspexit, quare de equo descendit, & frænum ad brachium alligans ibi obdormivit. Et ecce maximus immundorum spirituum numerus cum tubis & tympanis, gladiis & fustibus, lanceis & securibus ad eundem locum properabat. Tunc uni ex illis staturâ proceriori, & vultu terribiliori illorum scilicet Principi solium construxerunt, eumque desuper posuerunt. Nec mora altera cacodæmonum turba clamans cachinnansque apparuit, de qua aliqui aquilis cœli velociores præcesserant vociferantes: Date locum, date locum, ecce Princeps noster Udo appropinquat. Moxque ejus animam satellites Satanæ suo Principi deduxerunt, cui protinus Satan assurrexit salutans eum verbis pacificis in dolo, benè, inquit, venisti ô Princeps & dilatator regni nostri. Ecce parati sumus pro meritis tuis tibi reddere mercedem. Cùmque Udo ad hæc obmutesceret, Satanas ait; Fatigatus est dilectus noster huc veniendo, date ergo ei manducare, & protinus bufones & serpentes ori ejus violenter impresserunt, & liquorem sulphureum postmodum ipsi infuderunt. Adhuc illo non loquente, Satan præcepit dicens: Ad balneum Principum talis Princeps deducatur, statimque ad puteum ære plumboque liquatum cum præcipitem egerunt, inde extrahentes in medium ferri candentis; totum igneum suo Principi detulerunt. Cui subridens dixit: Nonne suave balneum habuisti ô Princeps noster? Tunc Udo cæpit blasphemare & dicere; Maledictus ô Satan tu & omnis tua familia, maledictus DEUS, qui me creavit &c. Tunc omnes dæmones cæperunt unà cum suo Principe manibus plaudere ac dicere, dignus est iste nobiscum manere, quia peroptimè scit nostrum canticum, mittatur ergo ad Principalem Scholam nostram damnatorum, & amplius inde non exeat in sæcula sæculorum. Vix verba finierant, & ecce unanimiter in miseram creaturam irruentes ad tartareum illud barathrum jactando immiserunt. Capellanus autem hæc videns, timuit vehementer, tunc tenebrarum Princeps aliis eum digito ostendens dixit: Videte ne effugiat Clericus ille, qui nos aspicit, quia sicut sæpe malorum cooperator extitit, ita etiam particeps pœnæ fiat, & ad suum Dominum demergatur. Quo dicto dæmones eum rapere volentes, repentè è somno exiliens evigilavit. His ejus equus territus hinc inde saltabat miserum hominem trahens, donec à sua junctura ejus brachium penitus dissolvebatur, inde difficulter equum ascendens ad Metropolim venit, & mox ut Dominum suum mortuum esse cognovit, terrorem terrori, judicium judicio, prodigium prodigio cumulavit, omniaque quæ sibi acciderant, enarravit; ostendit etiam suum brachium à sua junctura depulsum, repentinaq; canitie in signum veritatis opertus fuit. Porrò putidum cadaver procul ab Urbe in paludem projecerunt, sed

quia propterea incolæ juxta habitantes variis terroribus affecti fuerint, rursus miseri Udonis cadaver extrahentes combusserunt, & pulveres ad fluvium Albeam abjecerunt, nec mora, omnes pisces ad Oceanum redierunt, & non nisi post decem annos mediantibus multis precibus redierunt.

9. Quis nunc hanc tragœdiam & similes alias contemplans negare audet non maxima in Prælaturis animæ pericula latere, dum videt, quid huic mortalium infelicissimo Udoni in Archi-Episcopali culmine constituto acciderit, qui tamen scientiâ divinitùs impertitus, & mirabiliter omnium suffragiorum consensu non sine evidenti Dei nutu ad Episcopalem cathedram electus & vocatus fuit. Manet ergò confirmatum bonis & à DEO vocatis, non leve animæ periculum imminere in Prælaturis. Et in hoc salutis discrimine non solùm versantur Episcopi, sed etiam Religiosi in suæ Religionis Prælaturis constituti. Nam præterquam, quòd Sancti Patres generaliter hoc doceant, ut ex dictis constare possit, etiam colligitur ex historia fol. 89. de Cænobitis adductâ. Est enim valde credibile, quòd multi ex illis ad illa Religionis officia propter vitæ probitatem, & doctrinæ excellentiam fuerint legitimè electi & à DEO ad hæc vocati; sed quia in his muniis constituti, dum vineis alienis excolendis, id est, animabus suorum subditorum operam navarent, vineam suam seu ani-
C. 1. v. 5. mam propriam custodire neglexerunt, secundùm illud Canticorum; *Posuerunt me custodem in vineis, & vineam meam non custodivi.* Ideò tam miserè sempiternis flammis addicti sunt.

10. Hæcce dictorum veritas minimè latebat Venerabilem & admirabilem Patrem nostrum Hieronymum à S. Bernardo, qui nobili stemmate oriundus, dum jam Sacerdos esset, intellexit haud dubiè, quantis salutis perdendæ periculis Superiores obnoxii sint. Hinc ut ab his se maturè expediret, & honores & mundum calcaret, atque nè animæ suæ naufragium faceret, desipere voluit. Undè per septem & quadraginta ferè annos velut fatuus & stultus æstimabatur, & ut talis tractabatur, & tali schemate naufragium animæ suæ evasit [quòd fortassis incurrisset, si in congregationis officiis constitutus fuisset] ac feliciter tandem ad portum beatitudinis æternæ enatavit, dum vitam suam virtutibus plenam nec non mirandis prodigiis coruscam sanctissimo clausit epilogo Anno 1677. die 25. Octob. ætatis suæ 77. Relig. 58. Quamobrem frater chare, sequere confratrem tuum, humilia sectando ac honorum fasces calcando; licèt autem te fatuum simulare nequeas [quæ gratia perrara est] nihilominus tamen poteris alios excogitare modos, quibus Majestati Divinæ placere, & Congregationis Prælaturas declinare judicas. At ut discursum prosequamur, plura de his in sequentibus.

PARS TERTIA.

Hom. 17. 11. Quoniam teste D. Gregorio opera & facta Salvatoris nostri præcepta sunt,
in Evan. quia, ut S. Doctor ait, dum aliquid tacitùs facit, quid agere debeamus, innotescit.
C. 5. v. 15. Quare profectò invitamur, ne dicam obligamur, ad omnium Prælaturarum fugam secundùm exemplum Christi, de quo sic scribit S. Joannes. *JESUS ergò cùm*

cognovisset, quia venturi essent, ut raperent eum, & facerent eum Regem, fugit iterum in montem ipse solus. Quæ verba S. Bonaventura considerans, sic dicit; Vides, quanto studio, & cautela fugit, & declinavit Regni honorem. Exemplum nobis dedit, ut & nos similiter faciamus, non enim pro se, sed pro nobis fugit, & motivum explicans subdit: cognoscebat namque quantæ sit temeritatis, si ad honores aspiremus, honor enim de majoribus laqueis est ad captionem, & de gravioribus ponderibus ad animarum subversionem, quam ego cognoscebam. Hæc Seraphicus Doctor. Hoc probè etiam noverat quidam Eremicola, hinc Juveni cuipiam cognato suo ad Episcopatum postulato præcepit, ut super mensam primùm, dein in plana terra jacens aliquoties se revolveret, &, quænam volutatio securior esset, indè colligeret. Quâ instructione eruditus Juvenis Episcopatum utpote periculis plenum refugit. Dum verò vitæ curriculum emensus esset, post mortem Instructori suo gratias agens apparuit, dixitque: Scito Pater, quoniam nunc essem de numero damnatorum, si fuissem de numero Episcoporum. O quàm verum igitur, alta munia periculis centenis obsepta! Sed pro majore confirmatione alteram huic similem historiam addere placebit.

In med. vitæ Christi c. 45.

Historia. Faber Conc. 1. in festo S. Jac. n. 2.

12. Beatus Ganfredus Clarevallensis Monachus electus est in Episcopum, at ille renuit hanc dignitatem suscipere, & ad hoc officium acceptandum nec Eugenii Pontificis, nec S. Bernardi sui Abbatis Imperio flecti potuit, sed fortiter restitit. Non multò post defunctus est, & cuidam suo familiari itidem Religioso apparuit, dixitque: Salvus sum, mihique feliciter cessit fugâ Episcopatus. Hinc ab altero requisitus de illa inobedientia, si ei nocumentum attulisset? respondit non. Et adjecit, si Episcopatum accepissem, æternùm damnatus fuissem, & subjunxit verbum terribile. Ad hoc, inquit, venit status Ecclesiæ, ut non sit digna regi nisi à reprobis Episcopis. O igitur profunda DEI Judicia! Quis quæso superiorum hæc audiens non extimescat, expavescat, expallescat? Quis rectorum est, qui hæc credit, non mox se suo munere abdicare totis viribus laboret? Et quis denique reperietur hæc benè ruminans, & non cane pejus & angue oblata sibi quæcunque officia exhorrescat & fugiat?

Historia. Arnoldus apud Discipulum. Item Marchant. tub. sacer tom. 1. lect. 5.

13. Hinc non immeritò S. Bernardus Genuensem ac Mediolanensem aliosque Episcopatus oblatos recusavit. Item S. Thomas Aquinas Archi-Episcopatum Neapolitanum deferente Clemente IV. Pontifice, recusavit. Quid non etiam tentavit (ut fol. 77. dictum) S. Gregorius, ut Pontificalem cathedram effugeret? S. P. N. Augustinus quoque quantùm poterat Episcopatum fugiebat, cupiens enim magis in loco humili salvari, quàm in alto periclitari. Marulus etiam narrat, quòd Ammonius Monachus, nè Episcopatum acciperet, ad quem cogebatur, sibi ab imo aurem absciderit, ut sic inhabilis redderetur, & cùm adhuc ita non posset suam in Episcopum ordinationem vitare, & populo & Archi-Episcopo instantibus juravit dicens, quia si me coëgeritis, etiam linguam meam, propter quam diligitis me, abscindo, quare relinquentes eum recesserunt. Omissis præterea multis aliis exemplis: unum

L. 3. c. 6.

unum tantùm idemque domesticum adducere libet de B. Thoma de Villanova Ordinis nostri, de quo narrat Magister Salon, quod nominatus in Episcopum Granatensem ab Imperatore Carolo Quinto, constanter recusavit. Et cùm posteà Archi- L.1.c.14.
Episcopatus Valentinus vacaret, & Imperator tunc in Flandria commoraretur, non obstante resistentiâ sibi à B. Thoma jam factâ in alio Episcopatu, denuò nominat illum in Valentinum, de quo scripsit Philippo Secundo Filio suo, tunc gubernanti Hispaniam in absentia sua. A quo vocatus Thomas, & significatâ ab eo voluntate Imperatoris Patris sui, renuit Sanctus vir consentire; religiosè & constanter se excusans, neque potuit precibus flecti illius Principis, neque Magnatorum suorum, nec etiam Cardinalis Toletanti idem suadentis. Undè consultum fuit inter ipsos, ut mitterent ad Provincialem Ordinis, qui præcipiens sub excommunicatione latæ sententiæ, quod intra viginti horas acceptaret Provisionem factam, hoc modo coactus timoratæ conscientiæ obediens vir, muneri assentit, quod multis lachrymis evadere conabatur. At quod memoriæ modo subit, est, quod scribit Surius de S. Petro Damiano, quòd magis ad Cardinalatum tractus fuit quàm vocatus. Cùmque Stephanus Papa ipsum creaverit Decanum Sacri Collegii Cardinalium, & Episcopum Ostiensem, spontè tamen renunciavit, ut se totum DEO & rerum divinarum contemplationi traderet. Cùmque à Nicolao Pontifice Maximo ad eas iterum dignitates assumendas cogeretur, ipseque constanter renueret, Pontifex assentit quidem ejus perseverantiæ, sed tamen pœnam in eum centenariam constituit, quâ tenebatur ad recitandos per centum annos quotidie centies verberibus adjunctis Psalmum 50. Subivit hanc pœnam libenter Petrus, tantusque in eo fuit ardor pœnitendi, ut eam annuo spatio exhauserit. O res inaudita! & nisi DEUS mirabilis esset in Sanctis suis, quis crederet, quòd homo per 24. horas & non tantùm uno die omnibus diebus unius anni ultra 10000. vices repetere posset Psalmum 50. verberibus insuper adjunctis? Et nihilominus S. Petrus hanc rigidissimam pœnitentiam libentiùs peragere, quàm oblatas dignitates acceptare voluit. Hinc ergo profectò colligere est, quantonam animæ pericula in Prælaturis recondita sint, aliàs certò non ita Viri Sancti Spiritu Sancto pleni easdem refugissent. Quapropter frater chare ex positis fac tibi arma ad contemptum honorum, qui corpus affligunt & animam non rarò ad æternum supplicium detrudunt, & cogita Exempla, exhortationes esse ad operandum, & non solùm ad speculandum, & hunc esse finem, propter quem DEUS in Ecclesia sua vult illa posteritati tradi.

14. Cæterùm, quòd aliquem etiam à Prælaturis absterrere posset, est, quod dicit
C.6. Sapiens his verbis: Judicium durissimum in his, qui præsunt, fiet. Si igitur aliud non esset, quàm quòd DEUS dicat Prælatos severissimè judicandos, vel illud sufficeret ad Prælaturas & dignitates fugiendas. Cras ultimum vitæ diem ages, & Sacra Scriptura quæ fallere nequit, dicit te rigidissimè judicandum. Quid formidabiliùs? quid terribiliùs? Credis hoc, vel putas esse jocum, quòd dicit Spiritus Sanctus? Si Christianus es, & credis DEO, quid tam es insensatus, ut severissimè velis judicari?

Cæcitas est inaudita, error est intolerabilis, hominem fragilem, velle cum DEO rigidum ipsius judicium intrare. Hoc vis, cùm cupis esse Prælatus & aliis præferri. Porrò etsi multæ rationes assignari possint, ob quas Superiorum Judicium durissimum fiet, nos tamen brevitatis ergò unam tantùm ex his, quas Noster P. Ignatius in Turri Salutis fol. 612. fusè explicat, in medium afferemus; quòd videlicet hoc Judicium terribile erit ex parte rei judicatæ, quia non solùm frater chare operum tuorum, sed aliorum etiam, qui tibi commissi fuerant, reddes ibi rationem strictam, tam malorum, qui commiserunt, quàm bonorum, quæ omiserunt, & facere tenebantur: Et sic Prælatus Religiosus rationem reddet jejuniorum & abstinentiæ ruptorum ab illo & illo. Quod ille in chorum ire omiserit, silentium neglexerit, clausuram fregerit, per Conventum vagando extra cellam, vel per civitatem extra claustra sub colore quæsito, & à Prælato non examinato, & similium. Enim verò horrorem istius rationis reddendæ pro aliis significat S. Paulus, dum dicit: *Obedite Præpositis vestris, & subjacete eis*, & obsequii hujus rationem reddit, dum subdit: *Ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri.* Quasi diceret, est adeò magnum onus, quod portant Judicii terribilis subeundi pro animabus vestris, quòd oneri tali justè debeatur tale obsequium. Unde dicit ibi S. Chrysostom. periculum etiam super caput ejus imminet, subjectus est ultionibus peccatorum tuorum, & propter te tanto timori obnoxius; Quoniam ipse DEUS per se ipsum, & non per aliam rationem hanc exacturum se dicit: *Ecce ego ipse super pastores, requiram gregem meum de manu eorum.* *Hebr. 13. v. 17.* *Ezech. 34. 10.*

15. Hinc non immeritò S. P. N. Augustinus, ut Prælatus in timore contineatur, in regula ordinat, meditationem hanc semper habere dicens: Semper cogitans DEO se pro vobis redditurum esse rationem. Et in litteris patentibus, quæ dantur Prælato sui officii. Judicium hoc ex eadem causa intimatur illi his verbis tremendis: Ejus conscientiam in diem Domini onerantes, ut temporalia suppeditando, & perfectioni regulari animarum, tanquam rationem Domino redditurus, indesinenter invigilet. Ubi verbum *indesinenter* respondet verbo *semper*, quo S. Pater in regula utitur. Videat modò Superior, quomodo satisfaciat obligationi meditationis istius, qui nihil minus cogitat, quàm de reddenda ratione inevitabili de officio suo, DEO Judici in die extrema. Et est hic timor ita rationabilis ut ostensum est, & exemplo Job, quod S. Apostolus Jacobus hoc solum motivum judicaverit sufficiens & efficax ad Prælaturam fugiendam dicens: *Nolite plures Magistri fieri fratres mei, scientes quoniam majus Judicium sumitis.* *C. 3. v. 1.*

16. Et licet præterea quis effugiet in hoc judicio damnationem perpetuam, si adhibitâ omni possibili diligentiâ peragere studet, quod sui muneris est, vix tamen ita in officio suo tam perfectè se geret, quin aliquas peccati maculas contrahat, ob quas in flammis purgatricibus luere cogetur, quod stabilitur hâc historiâ. Pater Constantius à Salvatore Capucinus, Vir magnæ Sanctitatis, paucis à morte diebus cuidam fratri apparuit, à quo cùm de statu suo interrogaretur, respondit: Heu, heu frater, quàm districta DEI judicia sunt, atque ab hominum sensu & sententia remota! Nam quæ plerumque censentur à viventibus virtutes, apud *Historia. Boverius in Annal. 1587.*

DEUM

Deum inter vitia numerantur. Equidem Dei misericordiâ salvus sum ; verumtamen per triduum in purgantibus flammis tam diras pœnas sustinui, ut ibi me per tria annorum millia fuisse crediderim. Et causam tanti supplicii addens dixit. Cùm enim essem Superior, contraxi quasdam maculas, quas nec maculas esse judicabam. Etenim prætermisi quædam mei officii, quæ à Deo summo rigore ponderata sunt. Deinde in concedendis recreationibus indulgentior in fratres fui, quæ res persæpe dissolutiones generavit. Quo dicto recessit. Vides ergo mi frater, quàm difficile sit sine nævo officia Religionis obire, cùm nec id præstare potuerit præfatus Pater, licèt esset magnę perfectionis & Sanctimoniæ Vir. Conspicis etiam quàm severè Divina justitia in Superiores ob admissos seu commissos defectus sæviat. Proinde

Eccl. 7. v. 4. fuge curam aliorum, quam consuluit Jacobus, & adhortatus est Sapiens dicens ; *Noli quærere ab homine ducatum, neque à rege cathedram honoris:* Si de corpore uni-

Gen. 4. v. 9. us tam acriter judicatus est Cain dicens; *Nunquid custos fratris mei sum ego ?* Quàm acriùs & acerbiùs judicabitur, qui non solùm de corpore unius, sed de multorum animabus rationem est redditurus clamantibus adversus eum coram Judice incor-

Cap. 8. v. 9. rupto ? Et ideo advertit Ecclesiastes ita accidere multis Dominium requirentibus dicens. *Interdum dominatur homo homini in malum suum.* Explicat Interlinearis. Quia sanguis subditorum de manu ejus requiritur.

Cap. 34. v. 2. 17. Hinc Væ intonatur Pastoribus per os Ezechielis dicentis : Væ Pastoribus Israël. Et hæc comminatio non solùm ambitiosos sed etiam legitimè electos & à DEO vocatos concernit ; si nempe, ut idem Propheta loquitur, non gregem sed semetipsos pascant, si quod abjectum erat, non reducant, & quod perierat non quærant, si confractum non alligant, neque infirmum consolidant. Huic Sententiæ eti-

Inc. 20. Matth. am assentit D. Chrysostomus his verbis : Si, qui necessitate compelluntur (intelligit ad Prælationem venire) nullum poterunt habere refugium, neque ullam excusationem reperient, quando res malè tractaverint, & quando negligenter administrationem gesserint suam ; quanto ampliùs, qui cum studio & ambitione petunt Principatus, severiùs punientur ? Hæc seriò meditantes tot Sancti Prælaturam fugerunt, aut omninò coacti acceptârunt, aut habitis renuntiârunt, ut paulò ante dictum. Inter quos fuit Beatus Thomas à Villanova superiùs etiam adductus, de quo legitur; quòd vocatus ad Archi-Episcopatum Valentinum, cùm amici de hoc congratulaturi ad illum accederent, tales congratulationes accipere renuit, electionem suam, pœnam reputans non favorem, pro qua planctus potiùs quàm congratulatio deberet fieri. Quære ergò, Frater chare, imitari hunc & alios verè sapientes , non enim errabis, edoctus à Sancto Spiritu, & ductus tantis exemplis. Armare igitur hinc contra hostem tuum per fugam, ut effugias horribile judicium coram Judice tremendo, ne astrictus sis respondere pro aliis, qui tibi non es sufficiens.

18. Pro coronide hujus sermonis quærendum esse censeo, quandonam liceat, aut quis debeat acceptare officium, ad quod quis in Capitulo generali aut Definitorio electus est ? Quòd liceat sine violatione voti humilitatis acceptare, consuetudo & com-

& communis praxis docet. An verò etiam liceat non acceptare, quamdiu non adest præceptum non videtur esse negandum, partim, quia nunquam similia officia ab Electoribus imponi solent sub Sancta obedientia, & ubi hæc obedientia seu præceptum formale deest, non obligamur, ut expresè sacræ Constitutiones nostræ de obedientia declarant, ad ullam culpam & per consequens sine omni peccato suum officium, ad quod electus est, resignare poterit. Hoc etiam colligitur ex Patre Ignatio qui docet, quod aliquis acceptare possit tale officium sine violatione voti, & non dicit, quòd debeat, ait enim: Qui ergo acceptat non expectato præcepto, hoc votum non violare censetur, neque expectandum est, quasi ad observantiam voti pertineat, licet quidem Lessius admoneat, non esse ordinariè laudabile in his honorabilibus, etiam intra religionem, se promptum & alacrem exhibere, quando imponuntur seu conferuntur. Sed ex humilitate expedire modestè deprecari, & expectare etiam præceptum. Neque hoc fore contra obedientiæ perfectionem. Et idem P. Ignatius ibidem suadet istis, qui nolunt acceptare sine præcepto formali his verbis: Et ego consulerem, quòd, qui ex humilitate vera, officia refugit, & sine præcepto renuit acceptare, taceat ipse, & non aperiat modum, & hoc relinquat Superioris prudentiæ, qui hoc remedio optimè uti novit, quando illud judicaverit opportunum. Ergo secundùm mentem hujus nostri Patris (qui fuit in nostra Sacra Congregatione benè meritus vir, ac Sacræ Theologiæ per decennium Lector, nec non Primus definitor Generalis) licet recusare officium, & secundùm Lessium, quem citat, subinde expedire præceptum expectare. Neque dici potest, talem expectationem repugnare perfectæ obedientiæ, quæ non expectat præceptum, sed ad nutum obedit. Quia hoc procedit tantùm in facilibus, & in quibus non est periculum animæ, aut corporis, sed non in arduis, difficillimis & periculosis. Ita respondent Lessius, Sanchez, Suarez, & Sotus ab ipsis allegatus; qui exemplum ponit in prælatione & Prælatura his verbis: *Aut regiminis onus suscipere.*

In Turri Salut. fol. 650. De just. & iur. l. 2. c. 46. dub. 5. n. 33.

Lessius loc. cit. n. 33. Sanch. l. 4. c. 8. n. 3.

19. Cæterùm quòd hîc silentio minimè est involvendum, est, quòd nunc dicta tantùm locum habeant in eo, qui scientiâ ad hæc munia obeunda respectivè necessariâ, & à constitutionibus requisitâ pollet. Qualis verò doctrina in Provinciali, & in Priore locali præcipuè Conventûs Studiorum, nec non in Magistro Novitiorum ac Professorum requiratur, videre poteris apud nostrum Patrem Ignatium, qui fusè de hâc tractat. Qui igitur tali scientiarum notitiâ destitutus est, non solùm licitè suum officium resignat, sed insuper tutâ conscientiâ prælationem acceptare non valet, ut clarè patet ex Cajetano 2. 2. q. 185. art. 3. ubi affert pro hoc Capitulum, *nisi cum pridem, de renunc.* In quo impedimenta assignantur ad Prælaturam, inter quæ ignorantia numeratur, ad quam satis est, quòd sufficiens scientia desit ad munus Prælationis rectè obeundum. Et cùm in tali acceptatione peccatum committatur, consequenter efficaciter infertur, illam acceptare non posse, licet hoc illi præciperetur sub formali præcepto, cùm obedientiæ votum tantùm

In Turri Salut. fol. 292. usque fol. 310.

tùm in licitis obliget secundùm D. Thomam. Et Navarrus in Manuali cap. 4. nu. 9. dicit, obedientiam non liberare à peccato illum Confessarium, qui cognoscens se non intelligere, quantùm opus est, ad audiendum confessiones, eas audit, & hoc confirmat auctoritate D. Antonini Archi-Episcopi Flor. Quæ sententia optimè applicatur nostro proposito, ut cognoscas, quòd in casu isto non teneris obedire, neque obedientiam à peccato te liberare in acceptatione talis Prælaturæ, ad quam tua ignorantia te facit inhabilem ad acceptandum, & à fortiori ad quærendum. Neque Electores sine crimine te eligere possunt, licet alioquin bonitas vitæ in te esset, quia licet ista requiratur, tamen non sufficit; quia præcipuum munus Pastoris est, pascere verbo, quod tu non vales, sufficienti scientiâ destitutus. Hactenus N. P. Ignatius fol. 298. Hæc frater chare etsi primariò pro directione mea mihi notaverim, secundariò tamen etiam tibi emolumento esse possunt, relinquens licita tuo libero arbitrio, illicita nunc haud dubiè secundùm dicta declinare studebis. Vale.

2. 2. q. 104. Art. 4.

SERMO XIV.

DE

Paupertate.

Beati Pauperes Spiritu, quoniam ipsorum est Regnum Cælorum. Matth. 5. ℣. 3.

PARS PRIMA.

1. NON malè fecerimus, si de encomiis, quibus Sancti Patres virtutem propositam adornant, exordiamur. Etenim auditis his animus magis inflammatur ad eam concupiscendam. Est autem Paupertas Spiritûs, rerum omnium temporalium ob amorem Dei & Desiderium perfectionis voluntaria abdicatio. Hanc porrò Divus Chrysostomus vocitat manuductricem quandam in via, quæ ducit ad Cœlum, unctionem athleticam, exercitationem quandam magnam & admirabilem, portum tranquillum & subjungit ulteriùs. Nihil opulentiùs eo, qui paupertatem spontè diligit, & cum alacritate suscipit. Similia habet S. Climacus dicens: Paupertas est abdicatio sollicitudinum sæculi, iter ad Deum sine impedimento, expulsio omnis tristitiæ, fundamentum pacis, munditia vitæ, quæ nos liberat curis omnibus vitæ transeuntis, & facit, ut Dei mandata perfectè exequamur. Sed audiamus etiam quidnam S. Laurentius Justinianus de hac virtute sentiat, dum in hæc prorumpit verba; Quid paupertate meliùs? quid securiùs? quid

Serm. 18. sup. Ep. ad Hebræos. Grad. 17. In lig. Vit. tr. de paup. c. 4.

quid jucundiùs? tristentur omnes, cuncti gemant, formidant universi, hæc semper hilaris, semper eodem vultu, eodem animo perseverat. Bonum cœleste præstolatur possidere in cælo, ideo nihil habet, quod amittere possit in terra. Frequenter evolat ad supernam Patriam, ubi suam remunerationem esse cognoscit. Hæc S. Laurentius. Et tandem ut S. Ambrosius loquitur, quemadmodum rerum facultates instrumenta sunt omnium vitiorum, sic harum abnegatio generatrix & nutrix est omnium virtutum.

2. Hanc paupertatem Christus adeò adamavit, ut eam in primo suo ingressu in hunc mundum, velut Matrem incredibili cordis affectu amplexatus sit. De quo S.Bernardus ait: In cœlo paupertas non erat invenienda, at in terra erat abundanter, & homo nesciebat ejus pretium, ideo ob hujus desiderium descendit Filius Dei de cœlo, ut hanc sibi eligeret, & nobis etiam per ejus magni æstimationem prætiosiorem redderet. Hinc videmus, quòd adeò pauper erat Dei Filius, ut nec locus in diversorio ei suppeteret, ideò ad stabulum divertere coactus est. Natus non in molli lecto sed in rigido fæno reponi voluit; paulò post in Ægyptum profugus cum SS. Matre sua Maria & nutritio Josepho quid non patiebatur? Qualem non rerum necessariarum egestatem hi tres sustinuerunt? per septem enim annos inter barbaros degentes nec panem sufficientem habuerunt. Nihil dico de eorum habitatione, quæ fossa, sub aliqua subruta domo, reperta erat, quoniam nemo illos in domum suam recipere voluit. Silentio involvo reliquas incommoditates, lectus enim pro Maria & Josepho erat hirta tellus. Pro Jesulo verò cunæ ex nudis asseribus compactæ, ô quoties hic divinissimus Infans pulmento aliquo indigebat, neque tamen habebat. Uno verbo tota Salvatoris nostri vita nedum paupercula, sed ipsa planè pauperies dicenda est. Erat enim pauper, pauperior, pauperrimus. Pauper quia nudus & ab omnibus ludibrio habitus in cruce pependit; pauperior, quia sitiens nec haustum aquæ habuit; pauperrimus quia non habuit, ubi caput suum reclinaret teste Matthæo dicente: *Vulpes foveas habent, & volucres cæli nidos, Filius autem hominis non habet, ubi Caput suum reclinet.* Hanc autem paupertatem ideo sustinuit, ut ejus excellentiam & perfectionem nobis manifestaret, & ad eandem amplectendam suo exemplo nos animaret teste Apostolo dicente: Propter nos egenus factus est, cùm esset dives, ut nos illius inopia divites essemus. C. 8.

3. Nam quis magis dives esse poterit, quàm cui debetur regnum cœlorum? At hoc proprium est pauperibus, ut ipsemet Salvator docet: Beati pauperes Spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Non loquitur in futuro *erit* sed in præsenti *est*. Quomodo verò hi pauperes regnum cœlorum jam possideant insinuat Rodriquez hâc similitudine. Sicut si Trapezitæ pro vase aureo, aut lapide pretioso centum Philippeos offeras, quem is domi suæ adhuc habet, jam tuum vas illud, aut lapis tuus est, etiamsi necdum sit traditus, quippè jam tuo ære coemptus; ita regnum cœlorum est pauperis Spiritu, qui pro eo, quidquid habet, expo- Par. 3. Tr. 3. c. 2.

fuit. Præterea etiam status horum pauperum adeò beatus est, ut ob ejus felicitatem quasi regnum cœlorum nuncupari possit. Non enim duntaxat pro amore Dei relictis gaudium habebunt æternum, sed insuper in hac vita pro eis multa cœlestia dona adipiscentur secundùm illud: Centuplum accipient & vitam æternam possidebunt. Ubi quærit S. Petrus Damianus, quid est centuplum istud, nisi consolationes, visitationesque, & primitiæ Spiritus, qui super mel dulcis est? nisi testimonium conscientiæ bonæ? nisi læta & jucundissima exspectatio Justorum? nisi memoriæ abundantiæ suavitatis Dei? & magna verè multitudo dulcedinis ejus, quam nec expertis necesse est dicere, nec inexpertis ullis verbis exprimere quisquam potest. Præterea quemadmodum tres juvenes Hebræi non adorantes statuam auream Nabuchodonosoris in flammis tuti fuerunt; ita pauperes Spiritu, qui auream monetæ statuam & hujus mundi res fluxas non adorant, etsi in flammis afflictionum sint constituti, manent tamen securi & pacifici laudantes

L. 2. Vit. PP. n. 169. Deum & benedicentes. Unde Ruffinus memorat, quòd quidam Sanctus interrogatus sit an paupertas esset bonum perfectum? & ait: Magnam rem esse voluntariam egestatem, qui eam possideat, tribulationem quidem carnis habiturum, sed inventurum animæ suæ requiem.

4. Enimverò non modicum etiam hæc virtus exemplis sanctorum virorum commendatur, quibus facem præluxit gloriosissima Cœlitum Regina, quæ in

L. 1. revel. c. 10. Templo Hierosolymitano adhuc degens jam vovit, si S. Brigittæ fidem adhibemus, quòd nihil unquam velit in mundo possidere. Unde videmus, quòd hæc Dei Mater in die Purificationis suæ non agnum more divitum, sed par turturum more pauperum obtulerit. Nam etsi illa in rupe Bethlemitica tantum auri à tribus Magis acceperit, ut sine omni sollicitudine vitam suam honestissimè sustentare potuisset, maluit tamen manere pauper, quàm aliquid possidere, ideò, ut piè meditatur S. Bonaventura, SSa. hæc Virgo intra paucos dies per Sponsum suum Josephum totum pauperibus elargiri fecit sic: ut in die Purificationis suæ non haberet, quo agnum emere posset. Fecerat autem hæc gloriosa Virgo, ut Filium suum pauperrimum imitaretur, & ne in minimo, quo minùs Deum diligeret, impediretur. Sciebat enim, quòd res caducæ valdè cor humanum ab amore rerum cœlestium retrahant; quare ut suo nos exemplo doceret pauperiem amplecti, illa pauper & inops semper manere voluit. Et certè non paucos habuit Dei Mater imitatores, omnes enim Sancti videntes Christi & SS. ejus Matris pauperiē nescire haud potuerunt, quin maximus cœlestium bonorum thesaurus in hac spontanea paupertate latitet, ideo ut hunc consequerentur omnes mundi opes contempserunt; inter quos erat S. P. Augustinus, qui etsi fuerit Episcopus, adeo tamen paupertatem dilexit, ut moriens non haberet, quò testamentum faceret; Idcirco non aliud testamentum quàm voluntariam paupertatem omnibus suis in Christo Filiis reliquit.

5. Porrò S. Amatus adeò etiam hanc Evangelicam virtutem magni habuit, ut dum vice quadam illius loci Episcopus Virum Sanctum visitationis ergo con-

venisset, ejusque inopiam odoratus esset, ut hanc sublevare: S. Amato liberalem eleemosynam obtulit, quam cùm Vir Sanctus acceptare constanter renueret, eam Episcopus clam Altariolo, in quo S. Eremita sacrificare solebat, imposi am reliquit. Amatus igitur altera die videns in suo Altariolo depositam pecuniam; hanc mox accepit, & in profundam vallem abjecit dicens: Deus pars mea est; vobis autem non indigeo. Simile quid legere est in Vita S. Melaniæ; nam cùm hæc Sanctissima Matrona venisset ad Sancti Ephæstionis Eremicolæ tuguriolum omni commoditate viduatum, planèque desolatum, liberaliter eleemosynâ eum donavit. Sed S. Monachus accipere eam detrectavit, seque eâ opus habere negavit. Verùm cùm persuaderi non posset, ut eam acciperet, Melania eam clanculo deposuit in Sportulam illic adsitam cum modico sale (hæc erat omnis ejus annona) cùmque se precibus ejus commendâsset, discessit. At Monachus, ut in Sportula peculium reperit, ocyus abeuntem secutus, & assecutam rogavit, ut pecuniam suam reciperet, at S Melania hanc recipere recusavit, quare S. Eremicola consilium mox capessit, & datam stipem in flumen abjecit, suamque cellam repetiit malens ut aurum per aquas nataret, quàm ut se suâ pauperie viduaret. S. Spiridion, quia Imperatori Constantio suis precibus sanitatem restituit, in gratitudinis vicem ei Imperator magnam auri vim obtulit, quod u Vir Sanctus vidit, Imperatori ait: ô Cæsar non est æquum, ut amicitiam odio & invidia remuneres: Magnum suscepi iter, ut obedirem tibi, & pro tanto labore nunc vis mihi dare aurum, quod est causa omnis mali?

Surius in vita ejus.

Idem in Vit. S. Melan.

Idem in ejus vita.

6. Sed ut magis pateat, quanto odio Dei servi omnem pecuniam semper persequebantur, adjungere libet, quod memorat Pelagius in vitis Patrum. Vir admodum locuples venerat aliquando in Eremum Scithi deferens secum plurimum auri, ut id loci Presbyter distribueret Monachis indigentibus. Cui cùm Presbyter diceret, non indigent fratres pecuniis, & ille nollet acquiescere, mandavit Senior, ut omne aurum poneretur ad fores Ecclesiæ, quò quisque Monachus acciperet quantum vellet. Mirùm cùm omnes ingrederentur, & audirent præconem, nullus tamen ex omnibus fuit, qui obulum acciperet: Imò nonnulli explicatam pecuniam nec aspexerunt. Probè enim noverant hi sancti Monachi paupertatem esse Monachi thesaurum, & qui illo destitutus est, pauper sine merito & omnino miserabilis dicendus est. Hanc porrò pauperiem tanquam medium ad perfectionem omnes Apostoli exosculati sunt, ut Eusebius loquitur, & tanquam Sponsam coluerunt omnes viri Religiosi, sic ut Cassianus dicat: Multa millia Monachorum sunt, qui post abrenuntiationem nec denarium habent, nec habere voluerunt, etsi in abundantia oblati fuerint. Præterea non est silentio prætereundum, quod meminit Eusebius libro 1. historiarum. Quod Abagarus Rex Edessenus, cùm à S. Thadæo Apostolo curatus esset, obtulit ei titulo gratitudinis multùm signati rudisque auri; quod omne Thadæus respuens dixit: Si nostra reliquimus, aliena quomodo accipiemus? Videsne chare Frater quid fecerint olim

L. 6. n. 19.

L. 3. demonstr. c. 7.

Collat. 5. c. 8.

c. ulti.

Monachi, & licet nunc paucos similes invenire liceat, haud dubiè tamen erunt aliqui moderno etiam tempore, qui similia munera amore paupertatis non solùm non affectant, sed oblata etiam aversantur. Quapropter satage ut cum his paucis paupertatem religiosam benè observantibus regnum Cœlorum consequaris, ne cum multis hanc contemnentibus in tartareum barathrum detrudaris.

PARS SECUNDA.

7. Cæterùm, quod hic benè notandum occurrit, est, quòd eò ipso, quòd quis mundi opes contempserit, & cum Apostolis omnia reliquerit, non præmiabitur, multò minùs centuplum, secundùm Christi promissum, accipiet, nisi etiam voluntate & desiderio habendi se abdicaverit, qui hoc non præstat Pauper Christi esse nequit: quia ut Salvator loquitur: *Qui non renuntiat omnibus, non potest esse meus discipulus.* Igitur licet quis se omnibus & quidem opulentissimis mundi bonis abdicaret, & ad monasterium properaret, si tamen adhuc voluntatem aliquas saltem res habendi sibi reservaret, gratum Deo opus minimè præstaret, neq; discipulus Christi fieret, quia nondum omnia reliquisset. Unde Apostoli præter retia sua non multum reliquerunt, pauperes enim piscatores erant, & nihilominus audacter loquuntur ad Dominum dicentes: Ecce reliquimus omnia. Voluntatem siquidem habendi reliquerunt, ideo omnia reliquerunt. Ergo cùm ab opposito argumentum valeat, qui in ingressu ad aliquam religionem non simul renuntiavit cupiditati res habendi, profectò nil reliquit, & talis religiosus licet nihil possideat, non tamen propterea pauper dicendus est, quia ut loquitur S. Bonaventura LOCULOS MENTIS retinet. Quantùm verò talis inordinatus affectus erga res etiam minutissimas Deo displiceat, docemur ex hoc. Cùm Eremita quidam magnæ virtutis à Deo ostendi petiisset, quantam olim remunerationem ab eo sperare posset, & quondam per revelationem cognovisset, eandem sibi cum S. Gregorio Magno gloriam præparatam esse, comparans suam paupertatem cum S Gregorii divitiis & dignitate, dolensque se suâ paupertate & pœnitentiis non majus præmium meruisse, audivit Dominum in somnis dicentem: quandò divitem non facit possessio divitiarum, sed cupido, cur audes paupertatem tuam divitiis Gregorii comparare? qui magis illam felem, quam habes, quotidie palpando & fovendo diligere comprobaris, quàm ille, qui tantas divitias non amando, sed contemnendo, cunctisque liberaliter dispergendo largitur? Hæc Eremita audiens DEO gratias egit, & simul didicit omnem affectum ad rem etiam levissimam deponere.

Luc. 14. v. 28.

Jo. Diac. in vit. S. Greg. c. 40.

Historia.

8. Proinde conemur radicitùs eliminare omnem recularum cupiditatem, si inter veros paupertatis studiosos locum obtinere cupimus. Ad hoc autem præstandum, benè perpendere debemus longè majus Deoque gratiùs esse omnem affectum ad terrena relinquere, quàm vel ipsas mundi divitias contemnere; Hoc enim do-

Hom. 5. in Evang.

docet Magnus Gregorius dicens: Hac in re, fratres charissimi, affectum potiùs debemus pensare, quàm censum. Multum reliquit, qui sibi nihil retinuit: multùm reliquit, qui quantum libet parum, totum deseruit. Multùm dimisit, qui cum re possessa etiam concupiscentiis renuntiavit. A sequentibus ergò tanta dimissa sunt, quanta à non sequentibus concupisci poterunt. Cui consonat magnum Ecclesiæ lumen Augustinus inquiens: Piscatores vocante Domino, quòd naviculas & retia dimiserint, omnia se dimisisse, & Dominum secutos esse, etiam commemorando lætati sunt. Et reverà omnia contemnit, qui non solùm, quantùm potuit, sed etiam quantùm voluit habere, contemnit, ita S. Pater. Porrò talis contemptus terrenarum rerum videtur Religioso, adeò necessarius ad operationes vitæ spiritualis eliciendas, sicut necessaria est homini vita ad actiones animales perfungendas, ergò quemadmodum discedente hâc vitâ animali homo nequaquam se movere potest; ita ablatâ vitâ mundanâ, dum quis per ingressum ad religionem mundo moritur, omnibus pristinis functionibus suis id est vitiis præsertim pravis desideriis & mundanis cupiditatibus destitutus esse debet. Ep. 34. ad Paulinum.

9. Præclarum autem exemplum, quo quis morte spirituali mundo moritur, omnibus Religiosis imitandum reliquit Ascetarum perfectissimus S. Arsenius. Nam cùm fortè Româ vir nobilis eum vestigatum venisset, nuntiatumque, quemadmodum à cognato quodam suo scriptus esset testamento multorum bonorum hęres; simul adventûs illius causam didicit, respondit: Ego priùs mortuus sum quàm ille; ipse autem modò mortuus est, quomodò ergò me fecit heredem? sic testamentum, nil omninò recipiens remisit. Aliàs etiam, cùm Arsenius tantâ vitæ Sanctitate claresceret, seq; nominis ejus fama longè lateq; differeret, hæc etiam emanavit ad aures Arcadii Imperatoris, qui defuncto jam Patri Theodosio successerat, memorque salubrium consiliorum, quæ sibi quondam suggesserat Arsenius, & quemadmodum ei causa fuisset relinquendi Palatii, atque asceticam vitam amplectendi, pœnitudine eorum, quibus eum læserat, ductus, quendam suorum familiarium misit, qui suo nomine eum salutaret, additis etiam litteris, quibus in primis oravit, ut se suis ad Deum precibus commendaret, quò scilicet imperio pro divino nutu moderaretur; dein, ut quidquid in ipsum peccasset, propitius ignosceret: denique ut eleemosynam abs se oblatam, nempe totius Ægypti vectigalia, acceptaret, eaque in pauperes Monachos erogaret. Sed Arsenius, ut Imperatoris litteras aspexit, eleemosynam remisit, nec scripto (a) sed compendio hæc imperatori pauca verba referri jussit. Deus, qui omnibus est propitius, peccatorum nostrorum vincula solvat. Pecuniarum autem distributio nequaquam ad me pertinet, quia jam mundo mortuus sum. Mortuo autem nulla est actio alia, quàm spiritu æterna cœlestiaque contemplari. Sic effatus Imperatoris Legatum remisit.

10. Igitur

(a) *Modestia & humilitas ejus vel inde quoque liquet, quod nunquam loqui voluerit de quæstione aliqua Scripturarum, cum posset magnificè, si vellet, sed neque epistolam aliquam scripserit.*

10. Igitur sequamur vestigia hujus S. Anachoretæ contemnendo scilicet omnia à notis seu amicis oblata munera, recogitantes, quòd hæcce munuscula hamus diaboli sit; quo plurimos religiosos illaqueat ac decipit, cùm per similia oblata initio quidem à perfectione religiosa & fervore animi abstrahat, postmodum eos ad laxitatem emolliat, emollitosque in varia peccata præcipuè in sæculi amorem impellat, ac tandem infelices ad acherontem præcipites agat. O si liceret vel ad momentum aures ad portas inferi accommodare, proculdubio, quòd in re ita sit, ipsimet audiremus, cùm millenas maledictiones erga similes crudeles benefactores effutire perciperemus. Caveamus itaque ab hisce munusculis tanquam ab aspide & basilisco, ni salutem nostram magnis periculis exponere velimus. Meritò ergò monet nos D. Gregorius ad respuenda quæcunque terrena hisce verbis: nihil maligni Spiritus in hoc mundo proprium possident. Nudi ergò cum nudis luctari debemus. Si enim vestitus quispiam cum nudo luctatur, citiùs in terram dejicitur, quod habeat, undè teneatur. Quid autem sunt terrena omnia, nisi quædam corporis indumenta? qui ergò cum diabolo ad certamen properat, vestimenta abjiciat, nè succumbat.

H m.32. in Evang.

11. Ulteriùs ad paupertatem spiritûs non sufficit res mundanas affectu & effectu relinquere, non sufficit etiam superflua à se proscindere, si necessariis valdè afficitur, & angitur, nè quidquam illi desit. Siquidem ad hanc paupertatem spectat necessariorum carentiam æquo animo supportare, nam ut rectè P. Balthasar Alvarez dicere solebat, nemo sibi de illustrationibus sensûs, & spiritualibus consolationibus blandiatur, nisi hilari vultu hunc bolum Evangelicæ paupertatis deglutierit. Tunc autem deprehendet, an illam amet, si ejus etiam comites diligat, famem, sitim, frigus, ac contemptum. Qui enim in vestibus quærit honorem, nè vilis habeatur, non diligit paupertatem: qui dum sitit, non potest sitim aliquamdiu perferre, is non studet paupertati: Qui nihil vult sibi deesse, & tamen vult Religiosus haberi, decipitur. Quamobrem non gratis S. Vincentius in hæc verba prorumpit: Proh dolor! Multi de paupertatis solo nomine gloriantur, sed quo pacto? ut nihil eis desit. Dicunt se amicos paupertatis, sed paupertatis amicos & sodales fugiunt pro suo posse, famem, sitim, contemptum, &c. Rursus verus paupertatis sectator non potest etiam contristari ob defectum & rerum inopiam totius communitatis, sed semper liberalem Dei providentiam (quâ Deus suos famulos nunquam deserit) expectare debet. Hinc Monachus ille Deo gratissimus minimè mœstus erat, quod granarium sui monasterii combustum fuerit, quin imò Deo adhuc gratias referebat in omnibus se providentiæ Divinæ committens. Ut autem similem monasterii penuriam ob paupertatis amorem faciliùs toleremus, considerare debemus summam antiquorum Patrum pauperiem. Pro qua consideratione vel maximè inservire poterit, quod legere est in Vitis Patrum. Duo Monachi scilicet Moscus & Sophronius venientes quondam ad Abbatem Joañem petierunt ab eo aliquod documentum, quò vitam & mores suos meliùs instituerent.

Vit. c. 5.

Tr. de Vit. Spir. c. 1.

runt. Quibus Venerabilis senecio respondit: Fratres charissimi diligite voluntariam paupertatem & omnium rerum spoliationem cum continentia. Et adjunxit: credite mihi, cùm aliquid fermè inauditum vobis narravero. Quandò adhuc etiam juvenis & in Eremo Scithi degerem, incidit quidam Senex in aliquam infirmitatem, pro qua curanda non nihil aceti desiderabatur, quod etiam in quatuor cœnobiis quæsitum fuit, at non inventum, tametsi in illis tria millia & quingenti Monachi essent, ô verè pauperiem inauditam! Hinc ergò facilè concludere licet, quòd si nec tantillum aceti in his quatuor monasteriis reperire licuit, tunc profectò multò minùs aliquid de vino, condimento, adipe, & oleo, carnibus, piscibus, aliisque bellariis inveniendum fuisset. Undè patet in quanta rerum egestate hi Sancti Monachi vixerunt, & nihilominùs hos DEUS mirabiliter pavit.

12. Inhærentes igitur in horum Ascetarum vestigiis superflua cuncta proscribamus, ac etiam contenti simus, si minùs in victu aliisque rebus administratur, nec non si quid necessariorum nobis defuerit, patienter ac hilariter amore paupertatis sufferamus. Et hoc modo facilè pertingemus ad animi requiem, reliquasque virtutes cordi inserendas. Etenim hæc voluntaria paupertas vocitatur à S. Francisco Seraphico regina virtutum, quòd adeò à Rege, Reginaq; cœlitum fuisset amata, dicitur solitus hanc Ordinis sui fundamentum, atque ab hac durendum religiosæ perfectionis exordium. Hinc cùm aliquando Vicarius ad S. MARIAM de Portiuncula quereretur esse tantam illius Cœnobii pauperiem, ut advenientibus religiosis necessaria præberi non posset, & sibi consultum videri diceret, res aliquas, quas Tyrones secum attulissent, asservare, quò necessitatis haberetur aliquod subsidium. Vir Sanctus ait, Absit à nobis, frater charissime, ut pro quovis homine impiè agamus in regulam. Malo enim altare gloriosæ Virginis nudare, cùm necessitas illud requiret, quam contra paupertatis votum aliquid vel modicum attentare. Quapropter si anhelamus cum hoc Seraphico viro spiritualibus divitiis ditescere, contemnemus cum eo quæcunq; terrestria; si cupimus nostrum capitalem hostem scilicet dæmonem in certamine prosternere, denudemus nos omnibus secularum cupiditatibus; si mare hujus mundi feliciter transire affectamus, abjiciamus vestimenta mundanorum bonorum; Si tandem promptè & absque impedimento ad æternam Patriam cursitare desideramus, sarcinas pravarum affectionum ad qualiacunq; demum creata ex cordibus nostris propulsemus. Quæ si præstiterimus, haud dubiè regnum cœlorum jam nostrum erit secundùm Christi promissum: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum.

PARS TERTIA.

13. Præter ea, quæ jam dicta sunt, adhuc aliqua dicenda restant, videlicet de gravitate transgressionis voti paupertatis, ut etiam ex his necessitas prædictorum magis elucescat. Imprimis itaq; tali voto adstrictus non potest aliquid alteri dare, vel ab alio recipere sine suorũ Superiorum expressâ, aut saltem tacitâ licentiâ citra transgressionem voti paupertatis; nam agere similia sine facultate requirit domi-

Annal. An. 1569. Historia. nium rei datæ aut acceptæ, quali Religiosus per hoc votum se privavit, ideòque peccat simile quid attentans. Hinc Boverius scribit; quod quidam religiosus Ordinis S. Francisci, cùm ab omnibus crederetur vitæ esse laudabilis, in morte constitutus ad quodvis nihil aliud respondit, quàm non est opus Sacramentis, quia damnatus sum. Geminam suæ damnationis causam aperuit, quarum una erant excusationes; altera quòd plura munuscula spiritualia absque majorum scitu, tam dare quàm accipere fuerit solitus, veritus repulsam, si licentiam accepisset. *Idem ib. An. 1570. Historia.* Alium quoque quinque Rosaria ad infernum detulerunt, quæ clam comparata destinarat cognatis. Et licet ob id conscientiæ stimulis agitaretur; nihil tamen unquam significavit Confessario, cogitans rem esse admodum levem. Inventa sunt à morte ejus Rosaria hæc in ejus genuflexorio abscondita. NB. *Hæc Hist. fusius recen. fol.* O verè mortalium infelicissimos, qui, etsi in magno rigore vitam traduxerint, multùm jejunaverint, media nocte surrexerint, orationem prolongârint, nihilominus tamen pro his omnibus austeritatibus nihil meriti receperunt, quoniam hæc aliàs bona opera vitiârunt hæ similes donationes. Quis igitur sibi ab his non caveat, nè pariter in tale infortunium incidat?

14. Porrò virus, quod in his clandestinis donationibus latet, jam olfecit S. Ignatius Lojola, quare ut hoc à Sancta sua Societate procul arceret, terribile statuit exemplum. *M. S. In golst. fol. 8.* Nam Anno 1556. ultimo Maji in Festo SS. Trinitatis jussit P. Sebastianum Romæum Rectorem publicam disciplinam facere in medio Refectorii per unum miserere, & præterea in parva mensa comedere cum solo pane & vino, sequenti vero die etiam nihil comedere, priusquam quosdam Orbiculos sacros (Agnus DEI vocant) ad ipsum tulisset, eò quòd absque expressa licentia Superioris, quibusdam suæ Societatis Religiosis similia munuscula distribuisset. *In ejus Vita.* Hanc Sancti sui Patris severitatem forte resciens B. Aloysius, nè ignominiæ notam apud eum incurreret, tam acuratè hanc paupertatis regulam servabat, ut rogatus ab alio pro papyro, non priùs id dedit, quàm à Superiore dandi facultatem obtinuisset. *Vit. p. 2. pag. 139.* Item P. Thomas Sanchez ejusdem Societatis vir Doctrinâ insignis absque facultate nihil dabat aut accipiebat, licet minutissimum, &, ut ipse scribit, nec filum. Rursus Venerabilis Joannes Berckman ejusdem instituti per totam vitam deploravit, quòd aliquando Fratri cuidam imaginem dedisset, non impetratâ à Superiore (quem tamen quæsierat facilèque consensurum putarat) facultate.

15. Præterea verus Pauper circa transgressionem voti aliqualem cum cibis à sua refectione remanentibus disponere non audet pro suo libitu, quia religioso conceduntur in tantum cibi, in quantum pro sua sustentatione indiget, quod verò remaneret tanquam superfluum ipsius non est. *Boverius in Annal. An. 1573 Historia.* Undè prohibitum erat apud Capucinos panem de mensa auferre. Contigit autem, ut fratri cuidam Satan appareret sub specie B. Mariæ V. postulans panem. Frater errore delusus tempore prandii panem furtivè in manicam injicit, finitaque mensâ expectanti phantasmati porrigit, Quo facto dæmon repentè mutatâ formâ hominem pedibus corripuit, &

verò abripuisset, hi unus audito fratris clamore advocâsset reliquos, qui satis ad DEUM precibus furtivum eleemosynarum tandem hosti eripuerunt. Unde discimus nequaquam licere cibos in refectione remanentes sine facultate etiam pauperibus elargiri. Rursus Religiosus voto paupertati adstrictus absque gravi suæ conscientiæ gravamine aliquid sibi parvum sive magnum occultare pro suo usu non potest. Quòd colligitur expressè ex nostra Regula, ubi S.P.N. furti condemnat eum, qui aliquid celaverit. Hinc legitur in Annalibus Capucinorum, quòd in Conventu Armarlensi in Belgio Clericus ægrotus de salute desperare cœperat, & Guardiano causam roganti dixit: dæmonem adfuisse, & ob scopas inconsulto Superiore occultatas damnatum dixisse, sed Guardianus re indicata quietum esse jussit. Alius etiam itidem de Familia S. Francisci ante visitationem in cella quædam absconderat; & eadem nocte ab alio visus est in inferno pendere de patibulo, habereque pendula de pedibus quidquid occultaverat. Quod visum cùm deindè occultator intellexisset, vitiū correxit. Hinc docemur nil prorsus debere occultare. *1598. n. 84. Historia. Boverius Annal. 1579. Historia.*

16. Verus etiam pauper omnia (quibus utitur) Superiori candidè exponere debet, & obtentâ licentiâ ita rebus concessis uti, ut citra læsionem & corruptionem, quantùm fieri potest, utatur. Neque putet sibi licitum esse quoquo modo cum rebus concessis agere, ut, v. g. distribuere, deturpare aut quid simile, non enim datur similibus plenaria rerum possessio in perpetuum, sed accommodatio ad tempus & necessitatem. Hinc ut scribit Cassianus, si quis olim rem levissimi pretii perdidisset, aut destruxisset, tanquam votifragus gravissimè puniebatur. Cuidam fratri culinam administranti inter lavandum tria fortè grana lenticulæ inter manus deciderant, & ab Abbate tanquam interversor & sacri peculii neglector ab oratione suspensus est; nec aliter remissionem consequi potuit, nisi peractâ publicâ pœnitentiâ. Vasa & suppellectilem Monasterii tanquam Sacrosancta tractabant, utpotè non solùm dispensatori, sed etiam DEO pro iis rationem reddituri. S. Benedictus non modò vasa, verùm etiam omnem substantiam monasterii habendam esse decernit, ac si Altaris vasa consecrata essent. *Cap. 10. Reg. c. 31.*

17. Quapropter studemus Sanctæ paupertati, ac caveamus, ne minuta parvi pendamus, nam & de his minimis rigida nobis reddenda erit DEO ratio. Undè ad propositum nostrum Boverius narrat, quòd Frater Bernardus Sacerdos moriturus conflictabatur cum Satana. Objiciebat hic ei violatam paupertatem, quòd plus lini cerati de nocte consumpsisset, quàm necessitas exegisset. Interim præsentes fratres pro ipsius salute recitabant Litanias; ipse verò ad singulas Sanctorum invocationes nil aliud respondit, quàm, tam modicum, tam modicum, tam modicum, idque cum ingenti stupore mentis. Mirantibus fratribus, &, cùm ad se rediisset, quærentibus, quid his verbis voluerit? respondit: Ad Judicium stabam in quo dæmon accusator, postquam ex omnibus lini frustulis, quæ absque necessitate combusseram, ingens volumen composuisset, illud mihi gravissimè objecit, & tanquam reum læsæ paupertatis coarguit. Non poteram satis mirari tam levia *Annal. Capuc. 1581. n. 72. Historia.*

examinari tam severè, indè erupi in hæc verba, tam modicum, &c Verè mi chare frater Judicia DEI verenda sunt, maximè ubi de votis decernitur, P. Otho de eodem ordine post mortem amico apparens dixit, se quidem salvum ac beatum, sed post tam exactum examen, ut DEUS Judex etiam de candela in locis communibus ardente examinaverit. Quid fiet proprietariis, dum tantilli paupertatis excessus non negliguntur? At audi adhuc quod sequitur. Quidam Senex ejusdem instituti, cùm post nocturnam Synaxim in hyeme descenderet in coquinam, ut sese calefaceret, ostendit ibi duos velut culinaria mancipia, qui prunas vivas ferreis rastris dispergentes parabant locum tertio, qui fratrem veru infixum humeris inferebant in craticula supra prunas torrendum. Horruit Senex, & abituriens detentus ab uno est, atque interrogatus, num fratrem nosceret? Non inquit, Senex, Præfectus, ait ille, culinæ erat, ac ligna non observata lege paupertatis nimis profusè comburebat. Qua de causa tamdiu ex divino judicio ustulandus hoc loco est, donec novissimum quadrantem exsolverit.

Idem Anno 1571. Historia.

Idem Anno 1603. Historia.

18. Quòd præterea vel maximè paupertatis virtutem evertere solet, est Proprietas, quam S. Benedictus appellat nequissimum vitium. Cassianus, receptaculum vitiorum, malorumque omnium radicem, & inextricabilem nequitiæ fomitem. S. Gregorius Magnus ait, proprietarium cor Monachi non habere, & ubi locorum hoc vitium se insinuarit, ibi concordiam & charitatem manere non posse. Est autem proprietas tam subtile malum, ut teste S. Gregorio Nysseno, ij, qui in omnia vitia dominium tenuerunt, clari virtutibus, huic tamen vitio obviare satis haud potuerint; quoniam plurimis involutum excusationum vanissimarum technis est. Non dantur, inquiunt proprietarii, sufficientia. Quid si valetudo mala carnis emerserit, & reconditum non fuerit aliquid peculiare, quo sustentetur infirmitas? Præstatio Monasterii pertenuis est, & negligentia erga ægrotantes maxima. Si proprium aliquid non fuerit, quo curæ corporis valeat adhiberi, moriendum est. Ipsum etiam vestimentum non sufficit, quod præbetur, nisi procuraverim, unde aliud valeat exhiberi. Hi proprietatis prætextus jam Cassiani temporibus à maleferiatis proferebantur. Quarè cum & nunc non raro similes excusationum prætextus inter ignavos religiosos audiantur, ideò quilibet sedulus paupertatis Evangelicæ amator, & religiosæ perfectionis sectator maturè sibi consulat ac provideat, quò hunc virulentum hostem prosternat, meliùs autem haud fecerit, quàm si hæc duo frigida verba *Meum* & *Tuum* è penetralibus cordis sui longè profligaverit. Hæc enim duo verba, teste S. Gregorio Nysseno, sunt perniciosa & materia luctûs, cùm in Paradiso non fuissent. Et secundùm S. Chrysostomum invehunt in vitam nostram quidquid malorum est, innumeraque gignunt bella. Undè S. Martinus Dumiensis ait: Quietissimam vitam agerent homines in terris, si hæc duo verba *Meum* & *Tuum* à natura omnium rerum tollerent. Neque enim aliud quàm pestis existimantur à S. Patribus. Hinc rectè S. Basilius monet: Absto, inquit, penitùs à fratrum Contubernio *Meum* ac *Tuum*. Et inter Pachomianos nè verbo

Reg. c. 33. *L. 7. Instit. c. 6.* *Hom. 8. in Eccl.* *L. 7. Inst. C. 7.* *Hom. 6. in Eccl.* *Lib. de morib.* *Reg. fusior 32.*

qui-

quidem, ut refert Cassianus, quis audebat dicere absque magno crimine; Codicem meum, tabulas meas, caligas meas, &c. Ita ut puniretur si tale verbum vel ignoranti ex ore processisset. Ex Ethnicis verborum horum malitiam etiam agnovit Plato, undè docebat omnia debere esse communia, sublatisque duobus his verbis *Meum* ac *Tuum* de medio, nullas inter homines futuras contentiones. Quapropter servet quilibet Sententiam S. Ambrosii dicentis: Si justus esse cupis, habeto communia pro tuis, & tua pro communibus. *L. 4. inst. c. 13.* *L. 1. Offic. c. 28.*

19. Enim verò si hæc præstiterimus, absque dubio evademus animæ nostræ naufragium, in quod multi Religiosorum ob læsam paupertatem æternaliter inciderunt, ex quibus, quod subjungo. Anno 1569. contigit, ut ex fratribus, quos Minores de Observantia vocamus, octo simul ad Capucinos transirent. Rogati causam dixerunt, Guardianum ipsorum haud ita pridem tam horrendâ morte defunctum esse, ut nisi sibi meliùs consulerent, non immeritò similia timerent. Cùm enim ex confectis à se flabellis pavonaceis, aliisque curiosis sericis signaculis multum pecuniæ corrasisset, ita tandem fætere cæpit, ut ejus præsentiam nemo tolerare potuerit. Sejunctum ergò cùm fratres aliquando inviserent, viderunt capite de lecto miserabiliter pendere, atq; à monstrosa fele ad collum graviter lacerari ac suffocari. Cùm Fratres in abactione felis se multùm fatigarent, ægrotus, non cum fele, inquit, sed cum dæmone vobis res est: hoc supplicium mihi vitæ turpitudo, concupiscentia, violata paupertas, ac spreta regulæ observantiæ peperit. Discite vos meo exemplo meliora. Damnatus à DEO ad tartara rapior; quibus dictis inter horrendum stridorem à fele præfocatus amisit animam. Alius quidam Frater Laicus, cùm Psalterium inscio superiore retinuisset, & eo sæpiùs id exigente, tradere noluisset, in pertinacia tandem mortuus, post sepulturam inconditâ voce in choro ejulare cæpit, adjuratusque à Guardiano, & quis esset, edicere jussus, respondit, se esse fratrem heri sepultum, & ob Psalterium non traditum æternùm damnatum. *Zacch. Bou. in annal. Historia.* *Chron. S. Franc. p. 2. l. 10. cap. 18. Historia.*

20. Adhuc horribilius quid evenit cuidam Capucino, qui allectus alterius Breviario, id clam subtraxit, & abscondit, sperans brevi se locum mutaturum; ubi eo absque suspicione uti posset. Qui Breviarium amiserat, Guardiano indicavit, rogans ut fratres moneret de restitutione. Nè quidquam id aliquoties factum. Undè concitatior Guardianus per S. obedientiam edixit, ut quicunque Breviarium abstulisset, antiquo possessori redderet. Sed & hoc frustra fuit. Jam dies declinabat in vesperam, & Sacrista templum clausurus descendebat ad Ecclesiam. Nondum ad fores venerat, cùm ecce quidam in nigri monachi habitu ingreditur, qui conversus ad Sacristam, obsecro te, inquit, frater, relinque tantisper per apertas fores, dum quod meum tollo. Sacrista miratus nigri advenæ dictum, rem detulit ad Guardianum, secumque duxit ad Ecclesiam. Qui conspecto peregrino, quid, inquit, hîc loci repetis? Et niger: Est inter tuos, qui, quòd meum est, possidet, jube omnes adesse, & ostendam. Guardianus accitos omnes personato Monacho proposuit, qui ut conspexit Breviarii furem, momento pedibus arreptum per aëra vivum in *Bouverius in annal. Anno 1589. Historia.*

omnium oculis avexit ad orcum, Breviario de Manica excusso. Ita cognitum fuit, quis hic niger, quis fur, & quæ pœna debeatur violatoribus paupertatis.

21. At obsecro te frater chare, nè graviter feras, si sermonem longiorem fecero. Delectamur enim uterque historiis. Quare pro Coronide tibi adhuc unam historiam proponam, ex qua videre poteris, quàm acriter Divina Justitia puniat eos, qui in construendis monasteriis seu cellulis regulas paupertatis excedunt.

Boverius An.1554. n. P. Francisc. Astensis. Historia. Cùm P. Franciscus Astensis, Capucinorum secundus Generalis Magister Romanam Provinciam visitaret, venit ad quoddam sui Ordinis cænobium, in quo ipsi cella admodum splendidè exstructa atque ornata pro diversorio assignata est. Peractâ cœnâ, cùm Pater in lectulo quiesceret, fores cellæ molliter pulsatæ sunt, ac si quis ingressum postularet. Audiit id Pater, & per verbum *DEO gratias* pulsantem admisit, sed nemo intravit. Tandem non semel ingeminato pulsu, dictoque DEO gratias, Guardianus Exstructor cellæ, ac jam pridem defunctus, ingressus est. Bis terve cellam obambulabat in silentio; demum in hæc verba prorupit: Maledicta cella, propter te solam ad inferos damnatus heu miser abscedo. Et cum dicto disparuit. *Boverius 1547.* Alter quod Ecclesiam præter communes paupertatis leges, extendere voluerit, damnatus est. Unus etiam, quòd cellam sibi splendidiorem exstruxerit ad tartara raptus est, quamvis hic sub S. Francisco, in familia laxiore, militaverit. Ex quibus chare frater facilè videre poteris, quàm metuenda sint judicia DEI circa violatores voti paupertatis. Cogita præterea apud temetipsum, quid si tu ex his miserrimis religiosis fuisses unus, & nunc jam infernali incendio æternùm conflagrares, quare age gratias Deo, quòd non posuerit te in exemplar, quo alii tuo damno meliora saperent, sed quod posuerit tibi alios ante oculos, quò cautior alienis periculis fias, ac sanctæ paupertati studiosior. Declina ergò minima, quæ huic voto adversari videntur, & non facilè committes majora. Et è contra ut loquitur Ecclesiasticus: *Si spernis modica, paulatim decides*; quapropter nè quondam cum memoratis infelicissimis cænobitis ad tartara decidas, noli cum eis nunc contemnere modica. Vale. *Eccl. 19. v. 1.*

SERMO XV.

DE Castitate.

Hæc est voluntas DEI, Sanctificatio vestra, ut abstineatis vos à fornicatione, ut sciat unusquisque vestrum vas suum possidere in Sanctificatione & honore, 1. Thess. c. 4. v. 3.

PARS PRIMA.

Prat. Spirit. c. 41. 1. Marcellus Scithiota Abbas apud Joan. Moschum ait; nihil ita DEO Monachos familiares efficit, ut pulchra & honesta & DEO gratissima

Casti-

Castitas, quæ sicut S. Paulus attestatur, honestatem & perseverantiam jugiter *1. Cor. 7.*
vacandi Domino sine distractione, præstat. Qua de causa SS. Patres ab initio monachismi eam censuerunt ad perfectionem unicè necessariam; nam mulier exactissimum instrumentum est, quò mores viri boni corrumpi solent. Est autem Castitas tam præstans virtus, ut vel apprimè hanc DEI Filius suspexerit in gloriosissima Virgine MARIA, ideo etiam illam præ cunctis mulieribus in suam Matrem elegit. Unde constat nil efficaciùs esse pro impetrandis à DEO donis, quàm humilis & pura castitas, per quam animæ nostræ Christo Cœlesti Sponso copulantur. Et quid tali desponsatione præstantius? quid excellentiùs excogitari potest? Talis enim anima facilè à suo cœlesti Sponso impetrabit, quæ petierit. Quemadmodum enim Sponsæ Magnorum Principum, si fideles sint, omnia facilè à Sponsis suis impetrant, ut patet in Esther, quæ liberationem totius populi Judaici ab Assuero obtinuit: ita multò magis Sponsa supremi Regis Christi omnia, & maximè aliorum liberationem à peccatis obtinebit. Rursus sicut Virgo in Zodiaco regnans, terram maximè frugiferam facit; ita si castitas in animo hominis regnet, fructus honoris, & gratiæ copiosos germinare faciet. Præterea etiam castitatis amator non raro cœlestibus inundabitur solatiis, multisque aliis divinis charismatis locupletabitur. Nam si principes hujus mundi Sponsis suis tantas delectationes & recreationes, tantas divitias & honores provident, quantò magis Rex cœli & terræ Sponsis suis talia præparabit.

2. Porrò Castitas rectè ab Ascetis comparari solet lilio non solùm ratione eximii candoris & decoris, quo fulget, sed etiam sicut lilium sex habet folia candida, & aliqua grana quasi aurea in medio posita; Ita etiam in castitate sunt veluti sex folia, quæ valent ad conservandum lilium puritatis. Primum est Sobrietas, id est in cibo & potu temperantiam servare ex mente S. Hieronymi, & hoc
folium lacerat excessus in cibo & potu, quasi quædam spina; crapula enim & e- *L. de*
brietas est via ad luxuriam, ut patet in Loth, qui inebriatus perpetravit incestum. *spect.*
Unde dicit Apostolus; nolite inebriari vino, in quo est luxuria. Et Tertullianus, conspirata, inquit, & conjurata inter se sunt ebrietas & libido; sic omnium maximè crapula fugienda est, tanquam veneris hamus. Secundum folium castitatis est asperas vestes gestare, ita sentit D. Bernardus dicens; Sicut delicata mollities
vestimentorum impuritatem causat, ita asperitas eorum hominem conservat in *Nu. 25.*
castitate. Spina lacerans est habitus superbus & mollis, qui incitat ad luxuriam. Unde Filii Israël fornicati sunt cum mulieribus Moabitis, quæ se ornaverant. Tertium folium est otium summopere fugere, hoc enim fomes est impudicitiæ; Unde S. Chrysostomus super Matth. ait; Vitium libidinis facilè ex vacantia & otio nascitur; nam definitio amoris hæc est, animæ vacantis passio. Cui consonat illud Ovidii.

Otia si tollas, periere cupidinis arcus. Et istud.
Quæritur Ægystus, quare sit factus adulter,
In promptu causa est, desidiosus erat.

Quartum hujus lilii folium est, sensus omnes benè custodire, maximè autem visum & auditum. Spina lacerans hujusmodi folium est curiositas, & desiderium videndi nova, vel audiendi vana. Quintum est, Verba otiosa, inania, vana, & maximè indecentia fugere, quia ut Apostolus ait; corrumpunt bonos mores colloquia mala. *1. Cor. 15.* Sextum denique folium est, omnem occasionem suspiciosam, malos & mundanos homines fugere, & ubicunque advertit periculum etiam minimi defectûs incurrendi, illud evitare. Grana autem aurea lilii castitatis sunt tres modi diligendi DEUM, quos distinguit S. Bernardus dicens; Disce amare dulciter, amare prudenter, amare fortiter; Dulciter, ne illecti, prudenter, ne decepti, fortiter, ne oppressi, ab amore Domini avertamur.

3. Ut autem hoc castitatis lilium DEO & Angelis suave olens intactum conservetur, opus est quotidianâ pugnâ, multoque sudore & labore. Siquidem, teste S. P. N. Augustino, *In lib. de bon. hu. cap. 2.* inter omnia certamina Christianorum sola dura sunt prælia castitatis, ubi quotidiana est pugna, & rara victoria; gravem namque sortita est castitas inimicum, cui quotidie resistitur, & semper timetur. Nam profectò ita est, Spiritus enim fornicationis nulli ætati, nulli sexui, aut conditioni parcet, fugatus enim redit, mortificatus reviviscit, debellatus denuo bella movet, prostratus resurgit. Hinc S. Chrysostomus ait; Audivimus hoc nostro sæculo, nonnullos ferro totum corpus obligantes, & sacco vestientes, & ad vertices montium currentes, & in continuis vigiliis, ac inedia summa viventes, & omnem disciplinæ severitatem ostendentes, mulieribus ingressum in tugurium suum interdicere, atque hac ratione se ipsos castigantes, ægrè tamen concupiscentiæ furorem comprimere. Unde Sara Abbatissa etsi multùm jejunaret & vigilaret, nihilominus tamen acriter per annos tredecim impugnata fuit. *Pallad. c. 26.* S. Pachomius optabat ferarum dentibus laniari, eò quòd quadraginta annorum solitudine, jejuniorum, aliarumque rerum asperitate hunc hostem expugnare non potuerit, licet nunquam penitus eidem succubuerit. Moyses ex grandi latrone major athleta Christi, quid non incepit, ut per carnis edomationem veniret ad castitatem? Unde quia jejunando hunc hostem reprimere non satis potuit, decrevit totam noctem pedibus insistere, neque cuiquam fulcro ad somnum captandum inniti. Atque hâc vivendi methodo sexennium est usus sic, ut nullam neque diurnæ neque nocturnæ quietis partem caperet, sed suas identidem preces ad DEUM funderet; neque tamen pravæ cupidinis ignem extinguere potuit.

4. Notum est etiam heroicum S. Benedicti factum; cùm enim castissimus juvenis venereis ignibus se accensum sentiret, ut hos extingueret, & victoriam de carne reportaret, vestibus suis exutus, totúsque nudus in medias sese spinas & urticas abjecit, in iis tamdiu volutatus, donec toto corpore saucius esset.

Fuit

Fuit hoc adeò gratum Deo Sacrificium, ut nihil omnino deinceps tentationis hu-
jusmodi experiretur. S. Franciscus Seraphicus à dæmone per impuras suggestio-
nes agitatus nudum corpus in foveam glacie plenam projecit. Aliàs etiam cùm
se ardentissimis pravi cupidinis facibus uri sensisset repentè vestes exuit, & acerri-
mè flagris in suum tergum animadvertit, suoque conclavi progressus, hortumque
ingressus, mediis sese nivibus involvit, dein & cùm septem nivium cumulos ag-
gessisset, ait; Ecce major hic cumulus est uxor tua, reliqui sunt tui filii & filiæ &
famuli, confove eos, ne frigore extinguantur. Quid si molestum tibi videtur, age-
dum ferventiùs Deo famulare. Itaque igne divino ignes venereos extinxit sic, ut
nec scintillam similis incendii persentisceret. Similes alias SS. Virorum victorias
à carne reportatas omnes recensere nimis longùm foret, attamen quod memo-
riæ subit, non est silentio involvendum videlicet de Beato Nostro Joanne Bono, *S. Anton.*
hic namque ut faces libidinis extingueret, accepit arundinem, atque in multas *p. 3. hist.*
acutissimas partes discidit, quas sub ungulis posuit, elevansque manus super lapi- *tit. 24.*
dem tam fortiter impressit, ut usque ad digitorum summitatem intrarent. Crucia- *c. 13.*
tus hic Virum Sanctum tanto dolore affecit, ut in terram corruens per integrum *Historia.*
triduum semivivus jaceret. Placuisse autem Deo tam forte certamen ex eo liquet:
Nam apparens ei dixit: Quia bene cæpisti, bene perseverabis; Et quia viriliter
contra tentationes dimicasti, de cætero non tentaberis. Quibus auditis integrè
convaluit ac surrexit.

5. At adhuc plus attentavit S. Euphrasia Antiochena, maluit enim perdere vi- *Niceph.*
tam quàm suæ castitatis facere jacturam, cùm enim à milite amasio deprehensa, *c. 10.*
non posset evadere, dixit, se eum docturam artem, quâ in bellis lædi non posset, si *Historia.*
sibi parceret, utque ejus experimentum sumeret, collum unguento unxit, quod
feriens ille uno ictu amputavit. Talis heroina erat altera quædam Virgo Alexan- *Pratum*
drina, quæ cùm advertisset adolescentem quempiam oculorum suorum pulchri- *Spir. c.*
tudine esse captum, ne Virginitatem suam periculo exponeret, eosdem sibi eruit, *60.*
ac eidem submisit. Aliàs Abbatissa quædam cum Virginibus suis in Ptolomaide *Fulg. l. 4.*
Anno 1291. urbe à Saracenis captâ, cùm veneris vim magis sacræ mulieres, quàm *c. 5.*
mortem vererentur, ipsæ sibi nasos & superiora labia desecuerunt, arbitratæ fieri *Historia.*
posse, ut hac deformitate ab injuria tutæ forent, idque eas minimè fefellit. Nam
ut ita effectas Saraceni conspexerunt, omnes interemerunt. Non minùs etiam
laudis reportavit quidam Asceta, de quo narrat Nicephorus Calistus in Ecclesia- *L. 7. c. 13.*
stica historia, quòd castitatem & virtutes alias piis studiis sedulò meditans, æquali *Historia.*
decertaverit agone. Is cùm expugnari non potuisset, nullamque Adversariis vin-
cendi spem reliquisset, post innumera Tormenta in lectulo florido vinculis seri-
cis ligatus reponitur, & mulier eleganti formâ præstans, & non minus compta
quàm impudica ad eum mittitur, quæ illum complectens, exosculans, manusq; pe-
tulanter ad membra secreta adhibens, procacissimè ad rem illicitam nihil prorsus
lasciviæ & illecebrarum prætermittens concitat. Ille aliud quod faceret non ha-

 bens,

bens, linguam ipse suam morsu conscisam dentibusque comminutam in faciem meretricis expuit. Quare sibi ipsi quidem pro voluptate dolores, impudicæ autem mulieri probrum atque stuporem cum acerbitate causavit, & sicut in certamine pudicitiæ adversus eam victor fuit, ita paulò post vitam Martyrii sigillo confirmavit.

6. Sic Sancti Viri Sanctæque fæminæ in arena adversus pravum cupidinem decertârunt, quò inæstimabilem Castitatis gemmam conservarent. Quamobrem quisquis hunc pretiosum thesaurum consequi cupit, quisquis hoc Castitatis Lilium integrum conservare appetit, & quisquis tandem de hac Angelica virtute æternùm gloriari peroptat, ut strenuè cum Sanctis Viris dimicet, necesse est; ad quid enim aliud Signum Virginis in Zodiaco inter Libram & Leonem positum est, nisi ad designandum Castitatem non posse conservari nisi inter libram, id est, temperantiam, & Leonem, idest fortitudinem. Hinc teste S. Chrysostomo Virgo (& castitatis amator) à bello nunquam cessare potest. Ratio, quæ assignari potest, est, quia cum triplici hoste colluctandum est, quorum nullus cessat carnem pro viribus inflammare. Primus ipsa natura est: alter cibus & potus; tertius dæmon. Intelligis ne frater chare quæ dixi? at, antequam plura superaddam, mox videris mihi objicere, quòd exemplo Sanctorum Virorum ita jejunare & vigilare ob debilem corporis complexionem haud valeas, neque etiam tam atrocia mortificationum genera amore Castitatis adipiscendæ subire. Ita est, quod dicis, sed audi, quòd similia Sanctorum heroica facta sæpe magis stupenda quàm imitanda sunt. Voluit tamen Deus hoc nobis notum facere, partim ut videamus, quòd nec sancti Castitatis Margaritam sine prævio acri certamine consequi potuerint, partim etiam ut saltem pro viribus nostris hos imitemur, & tametsi iisdem tam generosis armis, quibus ipsi dimicârunt, nos pugnare vix valeamus, dantur tamen alia, quibus æque hostem nostrum Domesticum subigere, ab eoque victoriæ palmam reportare possimus, cujus generis sunt ea, quæ supra in sex foliis Lilii Castitatis intimata sunt, ex quibus aliqua fusiùs dilucidabuntur in sequentibus, & simul alia nova superaddentur.

7. Cùm ex dictis facilè constare possint mortificationes corporales, etsi ad castitatem multùm juvent, non tamen sufficiunt, neque etiam fames al æque asperitates infallibile medium sunt, ut testatur S. Climacus dicens: Ego novi ad sum- *Grad. 15.* mum jejunantes validè fuisse quassatos carnis motibus. Igitur non in his duntaxat, sed in Deo præcipua spes ponenda est. Hinc qui victoriam à carne reportare appetit, debet imprimis suam impotentiam ad resistendum tam callido inimico coram Deo fideliter fateri, & se adjuvari flagitare. Etenim hoc genus dæmoniorum non ejicitur, nisi per orationem & jejunium. Hinc Salomon dixit; *Scivi,* *Sap. 8. v. 21.* *quia aliter non possem esse continens, nisi Deus det.* Et meritò, sicut enim militiæ Dux, cui castrum aliquod commissum est, videns illud ab hostibus, quibus imparem se credit, obsidione cingendum, mox ad castri Dominum litteras mittit, auxiliumque petit,

petit; ita idem in simili casu nobis agendum, dicendumque cum S. P. Augustino: O Amor, qui semper ardes, & nunquam extingueris. Charitas Deus meus accende me. Continentiam jubes, da, quod jubes, & jube, quod vis. S. Paulus etiam sciens Sapientis dictum ter Dominum rogavit, ut discederet stimulus carnis ab eo, & mox à Domino audivit, sufficit tibi gratia mea. Quamobrem non sic petenda est castitas, ut omninò nihil adversus eam sentiamus, sed ne contra eam aliquid perpetremus. Unde supra memorata Abbatissa Sancta non petiit à Deo, ut ab ea hujusmodi pugna recederet, sed hoc solùm dicebat: Da mihi fortitudinem Deus. *Lib. 10. Conf. c. 29.*

8. Porrò non parùm etiam juvabit in hac periculosa lucta habere suum refugium ad Castissimam Virginem immaculatè conceptam; Si enim, ut D. Bonaventura apud Canisium testatur, ex venerando vultu & corpore prodibat divinum aliquid, & virgineus frigidusque ros, qui ad spectantium impuritatem omnem arcendam & extinguendam mirificè conferebat, & quasi Virgines germinabat, aut ad majorem vitæ honestatem provocabat, quantò magis ab ea nunc gloriosa simile auxilium expectare poterit, qui eam mentis obtutu piè contemplatus fuerit? Si tantùm aspectus corporalis hujus SSæ. Virginis adhuc exultantis in terra ad arcendam libidinem & implantandam Castitatem in videntibus promoverit; quale ergo juvamen non sentiet ille, qui eam humiliter invocaverit nunc in cœlo regnantem & ad dextram Filii sui sedentem? Profectò non habet, quò trepidet in tentationibus, si Marianam opem sincero corde imploraverit. *Stimul. virt. l. 2. c. 23. & 24.*

9. Cæterùm ad Castitatem servandam non erit minimum se diligenter custodire, ne quis se à fœmina etiam Sanctissima, aut sibi sanguine junctissima tangi sinat, aut eam tangat, quocunque contactu etiam licitissimo; quoniam non raro ex tali tactu in anima causatur aliqua immunditia. Hinc in vitis Patrum legere est, quòd quidam fratrum in capitulo delatus sit, quòd mulieri dextram dederit. Qui cùm dixisset, fœminam esse sanctam. Præsidens ait; Pluvia bona est, & bona Terra; tamen ex earum commixtione fit lutum, quo homo fœdatur. Ad hoc porrò magis demonstrandum memorat ad nostrum propositum S. Petrus Damianus, quòd in quodam monte Orientis Lapides sint igniferi, qui masculus & fœmina nuncupantur, & dicuntur Pyroboli. Qui nimirum, cùm à se procul sunt, non accenduntur: Si verò fœmina appropinquaverit masculo, protinus ex eis ignis egreditur, ita ut omnia, quæ circa montem sunt, flammis vaporantibus exurantur. Ab ipsis ergo lapidibus edocemur, ut, si consumi libidinis incendio nolumus, mulieris tactum & aspectum declinemus, ne per tactum aut visum flamma prosiliat, quæ in nobis non montis, sed mentis fruteta pervadat. Exempla etiam ad hujusce rei veritatem demonstrandam minimè desunt, ex quibus pauca libabimus. Cùm quidam prudens & virtuosus vir, & Beatæ Mariæ Oegniacensis familiaris, ex nimio spiritualis affectionis excessu manum ejus strinxisset, mox primos motus concupiscentiæ oriri in se advertit. Hinc vox, quâ olim S. Maria Magd. compel- *L. 2. Epist. 18.* *Jacobus de Vitriac. in Vita. Historia.*

labatur, de cœlo lapsa audita est; Noli me tangere. Unde cautior factus, ab ejusmodi sensualitate abstinuit. Leo Papa in die Resurrectionis Domini cùm Missam celebraret & fideles communicaret, quædam mulier ejus manum osculata est, & ex hoc in eum vehemens carnis tentatio insurrexit. Vir DEI eandem manum scandalizantem penitus amputavit & à se rejecit. Interea murmur oriebatur in populo, cur summus Pontifex divina more solito non perageret; Tunc Leo ad B.m. Virginem se convertit, & ejus providentiæ se totaliter commisit. Illa verò continuò ipsi affuit, & abscissam manum ejus Sanctissimis suis manibus ei restituit & reformavit jubens, ut procederet & Sacrificium suo Filio immolaret. Leo igitur Papa omni populo, quod sibi contigerat, publicavit, & manum restitutam omnibus ostendit. Tantùm valet tactus mulieris.

Author qui se vocitat Discipl. Historia.

10. Hinc non immeritò Angelicus Doctor S. Thomas Aquinas cane pejus & angue fæminas declinare solebat, & certè nullam vel in extremitate unius digiti tetigisset, etsi forsan omnes mundi thesauros aliquis ei dedisset. Unde cùm fortè à Matrona quædam eum comiter affata quereretur, cur ipse de fæmina natus, adeò eas horreret? respondit, ob hoc ipsum fæminas horreo & fugio, quod illarum unâ sim prognatus. Nam etiam Sal, inquiebat ille, generatur ex aqua, nec tamen majorem habet adversarium quàm eandem aquam. Verum enim verò si ita devitavit mulieres ille, qui divinitùs Castitatis Lilio impertitus fuit; Nam cùm impudicam pellicem fæminarum Salacissimam, ad ejus pudicitiam labefactandam à fratribus conductam, titione è foco arrepto fugâsset, & manantibus ubertim lachrymis à Deo Castitatis donum petiisset, somno oppressus secundùm quietem duos Angelos ad se venientes conspexit, qui baltheo arctè validéque lumbos Adolescentis strinxêre, at Castitate magis Angelicâ quàm humanâ impertiêre. Si, inquam, ille tam diligenter omnem muneris hujusce perdendi occasionem vitârit, neque se à fæmina tangi siverit, quid, quæso, nos simili cœlesti favore minimè donati agere non deberemus, ne hunc thesaurum amittamus? Si tam inclytus Ecclesiæ Doctor cum mulieribus absque Castitatis diminutione se non posse conversari crediderit; quid ergo nos miselli tutè & sine castimoniæ detrimento id præstare posse arbitremur? Præterea etiam pudicitiæ amator summopere cavere debet, ne seipsum aliquo modo inhonestè tangat. Unde Surius in Vita S. Godefridi Episcopi meminit de Carthusiano quodam, qui tribus integris annis inhonesta corporis nullo casu, nullaque necessitate contrectavit, quæ res ita commovit S. Godefridum, ut relicto suo Episcopatu voluerit intrare Carthusiam: erat enim tantus amator pudicitiæ & Castitatis, tantus osor incontinentiæ, ut Scyphum suum, ex quo concubinarius biberat, illicò vendi jusserit, & pretium dare pauperibus.

11. Quoniam non minùs mulierum aspectus insidiatur casti[t]ati, quàm earum tactus; idcirco talis aspectus, pudicitiæ clienti, declinandus est; quia profectò omnis lascivia suum ortum communiter à visu ducit, quod clarissimè conspicitur, ex libro Genesis. Quare enim Deus, ut Sacer textus ait, tactus dolore cordis intrinsecus,

Gen. c. 6. v. 6.

delebo, inquit, *hominem, quem creavi à facie terræ?* & cur paulò post suam hanc comminationem per diluvium universale implere voluit? Ideò, quia videntes Filii Dei filias hominum, quòd essent pulchræ, acceperunt sibi uxores ex omnibus, quas elegerant. Ecce causam tanti mali, per aspectum enim filiarum hominum filii Dei cessârunt esse tales, & facti sunt carnis mancipia. Undè dixit Deus, non permanebit spiritus meus in homine in æternum, quia caro est. O quotquot igitur cum his per diluvium extinctis, æternis se ignibus subduxissent, si oculos suos ab aspectu mulierum avertissent? Profectò mors intrare solet in animam per fenestras oculorum. Meritò ergò nos adhortatur Ecclesiasticus; averte, inquit, faciem tuam à muliere compta, & nè circumspicias speciem alienam: Propter speciem mulieris multi perierunt. Verùm etsi quis non semper per similem aspectum cum Davide, Salomone, & Samsone in peccati laqueum cadat, exponit tamen se talis magno labendi periculo, quod quàmplurimis comprobare possem historiis, at brevitatis ergò tantùm pauculas afferam.

Gen. c. 6. v. 2.

c. 9. v. 8.

12. Quædam Monacha, cùm in procacem quendam juvenem curiosiùs oculos defixisset, tanto repentè pravi cupidinis igne accensa est, ut infelix nullam quietis partem haberet; Dæmon enim identidem vivam conspecti Adolescentis speciem animo repræsentavit, & quotidiè pro suo solenni impuri amoris flammâ eam accendit, & haud etiam hanc monialem in lapsum pellexisset, ni specialiter Dei gratiâ præventa fuisset. (Tanti est sensuum obseràsse portas, per quas in animam mors ascendit.) Nam cùm jam periculo propiùs aberat, divinitùs instincta, prunas è foco corripuit, nudisque eas plantis calcavit, itaque Vulcano, veneris ignem triumphavit. Nihilo meliùs etiam ex tali aspectu evenit S. Bernardo: Vix enim castissimus hic juvenis ex aliqua incuria formosam quandam comptamque fœminam suismet oculis arbitratus esset, mox pravum sensualitatis motum in carne oriri advertit, quem ut sensit S. Juvenis, & quòd hujusce tentationis causam sibi ipsi dederit, vindices à semetipso pœnas expetiturus, notamque eluturus, ac labendi periculo se expediturum credens, in glaciale sese stagnum immersit, ac illic tamdiu duravit, donec ipsum naturalem calorem propemodum extinxerit. Itaque semivivus indè fuit extractus. Porrò etsi hoc actu tam generoso metuerit concupiscentiæ carnalis habenas, sic, ut omnis ille fomes, qui regnat in nostris membris, penitus aboleretur, nihilominùs tamen jam cautior factus oculos suos sic refrenavit, ut in hac mortificatione nullus fuerit inventus ipsi par. Et ut alia omittam, quid S. Benedictum in summum perdendi castitatis florem discrimen pellexit, & non aspectus ille, quo Romæ quondam aliquam fœminam fixiùs intuitus fit? & nisi se volutâsset in spinis, quò forsan abiisset? Quis ergò nunc inficiari præsumit, non inesse ullum periculum tali vano aspectui? Nam certò si talis curiosus obtutus nil discriminis præseferret, hunc Viri celebres ac Spiritûs Sancti donis afflati non tam acriter perstrinxissent. Placet itaque audire factum S. Dominici, qui cùm fortè certum negotium tractaret cum fratribus, ingressus est Sacrista, & uni in au-

Ribadeneira in Vita S. Brigidæ Virg.

In ejus Vita.

Vit. PP. Occid. l. 7. c. 19.

rem insusurravit, *Pulchra mulier adest, petens confiteri.* Audivit in Spiritu S. Pater Sacristæ dictum, quare eum acerbissimè objurgavit, & pro clausula addidit, dicens; Vade jam, & disce fœminas intueri, & de colore judicare. S. Sabbas Abbas etiam, cùm advertisset multos aliquam mulierem comitatos esse, Socium suum probare volens, dixit; Compatior huic mulieri, quòd unum duntaxat oculum habeat; cui cùm Socius responderet, utroque & quidem eleganti esse præditam, ergone eam, inquit vidisti? discede, nolo talem Socium, qui sit tam curiosus. Porrò nunc memoratorum veritatem non obscurè confirmat S. Job, qui malum hîc latens optimè noverat, idcò meritò ait; Pepigi fœdus cum oculis meis, ut nè cogitarem quidem de Virgine. Quiesce ergò nunc mi frater his, & stude refrenare oculos tuos ab aspectu mulierum; Quòd si verò hoc tibi pergrave caderet, compella te ipsum his S. P. Augustini verbis, Potuerunt hi & illi, & tu non poteris? At nunc jam odoro, te affectare in hoc genere aliqua exemplaria, quamobrem desiderio tuo satisfacturus repræsento tibi desiderata in parte subsequenti.

Lancic. opusc. 2. *Historia.* *c. 31. v. 1.*

PARS TERTIA.

13. S. Andreas Corsinus adeò castimoniæ deditus fuit, ut nè Matris quidem & Sororis colloquia sine rubore sustineret; Aliarum verò mulierum aspectus rejiceret prorsus, aut si necessitas urgeret, non nisi defixis in terram oculis eas alloqueretur: Ob quam severam oculorum, sensuumque custodiam, dum Parisiis ageret, Frater cæcus, surdus, mutusque appellabatur. Beatus Aloysius Gonzaga etsi tantâ à Deo castitate præditus esset, ut nullam obscœnam cogitationem vel motum, neque noctu, neque interdiu unquam experiretur, nihilominùs tamen mulieres sic fugiebat, ut ei nativam cum his discordiam intercedere diceres; nullam certè, etiam consanguinitate conjunctam, aspicere sustinebat. Alphonsus Rodriquez in Societate Jesu Laicus, etsi per quadraginta annos Janitor fuerit, nullam tamen fœminam de facie noverat. S. Hugo Episcopus Gratianopolitanus in toto suo Episcopatu ne unicam quidem fœminam secundùm faciem aspexit. Frater Franciscus à Darocha Capucinus, tametsi Quæstuarius esset, attamen per annos viginti sex fœminam nunquam aspexit, qua de causa communiter appellabatur *Fœmina fuga.* Nempe genuinus discipulus S. Francisci erat, qui suis identidem inculcare solebat, ut mulierum familiaritates, colloquia, & aspectus summo studio devitarent, per hæc enim debilem frangi, & fortem sæpenumerò infirmari. Et cum fœminis familiariter conversari, & non uri, perindè esse, ac nudis pedibus calcare prunas, & ignem sinu gerere, neque tamen incendi. Qua in re ipse S. Pater tam cautus erat, ut Socio aliquando dixerit, se nullam fœminam de facie nosse.

Lancic. opusc. 2. n. 276. *In ejus Vita.* *Vita l. 1. c. 18.* *Boverius in Annal. 1607.*

14. Similia alia plura exempla & quidem novissima, ni brevitatis terminos excederem, afferre possem, at omissis cæteris tantum adhuc unicum audire libet de P. Nostro Adalberto à S. Alexio olim Definitore generali, qui meus Magister in Novitiatu fuerat. Huic inter cætera charismata divinitùs sibi concessa

non

non minimum fuit, ut oculos suos ita gubernare posset, ut nunquam à terra nisi ad cœlum suspirando oculos attolleret, multò minùs hos in aliquam fœminarum figeret, quas fugere & verbo & exemplo suos discipulos docuit. Porrò causam, ob quam specificati Servi Dei oculos suos refrænabant, assignat Beatus Rugerius Franciscanus, quem cùm Confessarius ejus percontatus esset, cur ita fugeret aspectum fœminarum, cùm puritatis dono à Deo donatum se sciret? Respondit: Dum homo facit, quod in se est, Deum quoque facere, quod in ipso est, & hominem custodire à lapsu: Sed dum homo permittit naturam liberè ferri in ea, ad quæ propendet, tunc Deum permittere, ut homo sufficienti tantùm auxilio adjutus cadat facilè. *Chron. Francisc. p. 2. l. 4. c. 52.*

15. Demum ad castitatem etiam spectat, ne quis se ipsum absque inevitabili necessitate denudet, neque etiam aliquam nudam corporis partem aspiciat: ad quod declinandum movet nos suo exemplo S. Vincentius Ferrerius, qui triginta annis nùnquam se nudum vel nudam corporis sui partem aspexit præter manus. Quantopere verò talis virginalis verecundia Deo placeat, colligitur ex eo, quod evenit S. Antonio Abbati; Cùm enim fortè Lycus ei fluvius esset transvadandus, Theodorum vitæ comitem rogavit, secederet, dum transito nudis pedibus flumine in alteram ripam emersisset. Sed Socio tantisper averso, cùm virgineo suffusus rubore suorum pedum nuditatem nihilominùs erubesceret, sese caligis sive calceis exuere veritus, in alteram repentè ripam prodigio translatus est. Simili cœlesti favore Ægyptius Ammon, eò quòd erubuerit se denudare, etiam dignatus fuit non sine ingenti discipuli sui admiratione. Undè patet, quàm acceptabile sit in conspectu Dei vel minimum defectum contra hanc Angelicam virtutem declinare. Qua de causa meritò quilibet Deo magis placiturus satagere deberet, quo hos viros Sanctos imitaretur. *In ejus Vita.* *In ejus Vita.* *Niceph. Calistus l. 8. c. 41.*

16. Ad hoc verò meliùs amplectendum bonum erit se stimulare, considerare scilicet, quantùm Deo displiceat immodesta denudatio, quod quis videre poterit ex hac historia. Quidam Conversus Ordinis S. Benedicti, dum in dormitorio jacens, ubi pro more lampas ardebat, rectè obdormiscere vellet, advertit advolantem ingentem vulturem, qui ponè suum lectum se collocabat. Et dum adventum hujus avis expavesceret, conspexit duos alios Dæmones in schemate hominum, qui vulturem his compellabant: Quid hic agis? nulla ne tibi potestas in religiosos hîc loci commorantes? Qui respondit, non, siquidem omnes se Crucis signo & aspersione aquæ lustralis munierunt, necnon aliquos versiculos ex Psalmis blatraverunt, ideò oleum operamque lusi, & quia in vanum laboravi, totus fatigatus hîc quiesco. Sed undè vos estis? ait vultur, meliusne vobis evenit? Ita sanè, inquiunt, nos enim venimus Chalonâ, ubi alicui militi persuasimus, quòd cum sua hospita adulterium perpetraverit, & ibi quodam cænobio pelleximus etiam Ludimagistrum ad turpe scelus cum proprio discipulo committendum. Quod autem tui interest, ajebant illi ad vulturem, es stolidus & timidus Socius; Sedes namque hîc apud Conversum, qui nos aspicit, & *Ex Petro Ven. l. 1. de mirac. c. 14. Historia.*

benè

benè vides, quòd inhoneste hic jaceat, & eo nudum extra lectum habeat pendulum, cur ergò illud tuo rostro non resecas? vix verba compleverant, & ecce unus eorum arripiens securim, volensque amputare expositum denudatum pedem, magno impetu super illum percussit, & haud dubiè etiam detruncâsset, ni frater, qui omnia audierat, protinus pedem in lectum retraxisset. Quo facto omnes evanuerunt reliquentes in lecto ictum securis, & in corde Monachi magnum horrorem. Verùm si ita evenit illi, qui non curiositatis, sed duntaxat refrigerandi causâ se denudavit, in qualem ergò non ignominiæ notam apud Deum, & apud dæmonem irrisionem & ludibrium incurret, qui ob vanitatem & curiositatem se denudare ac aspicere non erubescit? Etsi verò talis proprii corporis nudus aspectus ob solam curiositatem non sit peccatum grave, repugnat tamen valdè honestati, & est via valdè proxima ad illicita, qui enim amat periculum peribit in eo. Præterea etiam turpissimum est sub vexillo Christi militare, & nudum corpus adversario monstrare. Cave ergò chare frater, nè, dum solus in cella es, aut te ad somnum capiendum exuis, te denudes, aut aliquam nudam corporis partem respicias. Noli enim credere carni aut dæmoni hæc suggerenti.

17. Verùm enim verò quia juxta Philosophos bonum ex integra causa, malum verò ex quolibet defectu est, idcirco, ut quis perfectam castitatem sortiatur, prædicta servare nondum sufficit, si non addit punctum subsequens: Quid enim prodest non aspicere aut tangere fæminam, si earum frequenti accessu ac familia-
C. 42. v. ritate gaudet, quæ, quemadmodum D. Hieronymus ait, prima sunt Clericorum
12. tentamenta? hinc rectè Spiritus Sanctus per os Ecclesiastici monet, in medio mulierum noli commorari, de vestimentis enim procedit tinea, & à muliere iniquitas
Cantipr. viri. Quod dictum, si multi servâssent, haud tam miserabiliter in obscœna scele-
l. 2. apum ra se demersissent; In quorum classe erat quidam Canonicus, qui cùm Canonica-
c. 30. §. tum præpinguem in curam animarum convertisset, ut eas Deo lucrifaceret, Se-
47. ptuagenariam Virginem, quæ cilicium ejus lavare solebat, deperire cæpit, & op-
Historia. portunitate pellectus vitiavit. Quo scelere admisso, ipsa quidem pœnitens resipuit, at ille infixus luto misere periit. Habemus etiam alia exempla, quibus ostenditur; nec Sanctitatem nec consanguinitatem satis tutam esse. Quidam à persecu-
S. Ma- toribus suspensus & amputatus missus erat in carcerem, ait S. Macarius; mini-
car. Æ- strabat autem ei quædam de nostris Canonica, nempe castimonialis, cui cùm pau-
gypt. latim fieret familiarior, tandem cum ipsa cecidit. Ruffinus narrat quendam Mo-
hom. 27. nachum habitâsse in eremo: venisse autem ad eum consanguineam, cum qua
q. 6. tandem peccavit cum ingenti dæmonum tripudio. Quid aliud etiam ad lapsum
L. 2. Vit. impulit S. Jacobum Eremitam, & Joañem Guarinum cum multis aliis perfectissi-
PP. n. 24 mis viris, quàm brevis cum mulieribus cohabitatio, aut nimia familiaritas? Un-
Ter. 65. dè S. Bernardus bellè ait: habitare cum fœmina, & non cognoscere fœminam,
in Cant. plùs est, quàm mortuum ad vitam suscitare; Quod minùs est, non potes: quod majus est, vis, credam tibi?

18. Quapropter meritò ad omnem fœminarum familiaritatem declinandam nos adhortatur S. Dorotheus, inquiens: Melius est tibi lethiferam æruginem comedere, quàm edere cum muliere, etiamsi Mater, vel soror tua sit. Præstat cum serpente edere, quàm cum meretrice, etsi soror tua sit: nam etsi nec cum Matre, nec cum Sorore aut consanguinea peccares, hæ tamen ipsæ in mentem transferent sexus muliebres. Quare S. P. Augustinus rogatus, cur cum Sorore habitare nollet? Respondit, quia non sunt mihi Sorores, quæ cum mea Sorore sunt. Hinc alteri quoque suasit: contra libidinis impetum apprehende fugam, si vis obtinere victoriam. Etiamsi enim nihil sit fragilius hoc sexu, est tamen nihil potentius ad viros sternendos. Pericula à familiaritate muliebri imminentia pulchrè per statuam Nabuchodonosoris explicat Richardus de Victoria. Ejus statuæ caput ex auro optimo erat, pectus & brachia de argento, porrò venter & femora ex ære, tibiæ autem ferreæ. Adeòq; omnia ingentis hujus Machinæ metalla pretiosissima simul & solidissima erant, & tamen mox in minutissimum pulverem contrita & redacta fuêre, dicente Scriptura: Contrita sunt pariter ferrum, testa, æs, argentum „ & aurum, & redacta quasi in favillam. Sed quænam terribilis hujusce ruinæ „ causa extitit? Abscissus est lapis, percussit statuam in pedibus ejus ferreis, & fi„ ctilibus, & comminuit eos. Quid est fulgor capitis aurei, nisi fervor cœlestis de„ siderii? Claritas pectoris, & brachii argentei, nisi certitudo recti consilii, & re„ ctitudo operis certi? Adeòque omnia hæc metalla varias præfigurabant virtu„ tes, quæ in anima magnis passibus ad Sanctitatem gradiente resplendere cer„ nuntur. Sed undenam statuæ hujus tam proceræ & pretiosæ lapsus? Planta te„ stea designat voluptuosam superfluitatem. Unicus quantumvis modicus lapil„ lus, unicum verbum obscœnum, vel obtutus, gestus aut cogitatus lascivus, uni„ ca proxima occasio à nobis non repudiata, hominem virtute & Sanctitate „ quantumvis eminenti conspicuum, turpiter dejiciendum sufficiunt, dum plantæ „ testeæ, quæ luteam voluptatem indicat, innititur, quia tametsi caput aureum sit, „ tametsi in propositis nostris ad non consentiendum, chalybis instar, stabiles si„ mus, pedes tamen quibus hæc omnia innituntur, ex testa lutoque sunt ficti. Ha„ bemus thesaurum istum, inquit Apostolus, in vasis fictilibus.

Doct. 10. Drexel. p. 1. Rosar. c. 10. §. 3. Ser. 250. de Temp. L. 1. p. 1. c. 25. de erud. Dan. 2. 2. Rom. 4.

19. Hinc S. P. Augustinus; Cum mulieribus, ait, sermo brevis, asper & rigidus semper habendus est: nec ideò minùs vitandæ, quia bonæ indolis & honestæ videntur; sed tantò magis alliciunt, & sub specie virtutis viget plurimum viscus libidinis. Non latuit hujusce sententiæ veritas S. Arsenium, ideò à familiaritate mulierum magìs abhorrebat, quàm à conspectu basilisci. Hinc cùm forté Matrona quædam nobilis Româ venisset in Ægyptum, quo virum Sanctum suis & oculis usurparet, & Eleemosynis juvaret, & aliquid ab eo Salutaris consilii referret. Sed simul eam vidit, turbatus ait, An ignoras te mulierem esse, cui quocunque non licet exire? Quomodo tantum pelagus navigare præsumpsisti? An ideò huc venisti; ut Romam rediens, aliis te fœminis glorieris vidisse Arsenium, ut fiat pervium mare

In ejus Vita.

ad me venientium fœminarum; Atque hæc adeò seriâ, gravi caperataque fronte dixit, ut illa præ verecundia nec oculos attollere ausa, toto corpore atque omnibus artubus contremiscens dixerit: Si vult Deus nullam huc venire permittat; sed ut pro me ores, & in memoria habere digneris exoro. Cui Arsenius: Oro Deum meum, inquit, ut deleat tuam ex corde meo memoriam. Tanta fuit Arsenii in alloquendis fœminis cautela, quòd hæ quasi totidem laquei sint, quibus cacodæmon Sanctissimos quosque fortissimosq; viros illaqueet. Unde meritò dixit S. Martinianus, dum cuidam Virgini naufraganti auxiliarem manum porrexit; Ignis cum fæno nequaquam convenit benè. Quapropter maluit se in mare præcipitem agere, quàm cum fœmina ex maris fluctibus eductâ habitare. Aliud per-

In Ann. 1216. nu. 24. pulchrum exemplum nobis reliquit vir ille religiosissimus ex Ordine S. Francisci, de quo Wadinghus refert, quòd à Virgine quadam, è gynecæo Sanciæ Principis, rogatus sit, ut ad colloquium in templum prodiret, qui in una manu ignem, in altera verò paleas portans ad Ecclesiam processit. Cùmque ad conspectum Dominæ venisset, paleas igne accendit cum dicto: Domina ideò tuum quantumvis pium alloquium recuso, quia timeo, nè mihi contingat, quod paleis accedisse vides. Et cum dicto, ab ea pudore suffusâ recessit.

10. Itaque congressus cum fœminis penitus vitandi sunt, nisi necessitas cogat inevitabilis, quâ urgente, nihilominùs tibi, mi frater, tanquam ab igne cave, ac stude, quàm citissimè recedere. Abscondet quis ignem in sinu suo, & non comburetur: Quod si dicas ex his confabulationibus nil sentire in carne tua, tu vel expers es naturæ virilis, vel ita passionibus & cupiditatibus obrutus, ut instar phrenetici morbum haud sentias. Porrò esto nihil sentias; Undè verò scis, nec illam ex tuo accessu tentari? Itaque oportet esse hos congressus aut breves vel nullos. Quod non ideò definimus, quasi sexum damnemus, sed ne temerè nos in periculum conjiciamus. Cæterùm ut promptiùs quis familiaritatem muliebrem declinet, consultum erit perpendere, quidnam Sancti Patres de fæminæ nequitiis posteri-

In lib. de sing. Cler. tati reliquerint. S. enim P. Augustinus his mulierem depingit verbis: De carbonibus scintillæ prosiliunt, de ferro rubigo nutritur, morbos aspides sibilant, & mulier fundit concupiscentiæ pestilentiam: in risum aliquando dissolvitur, nunc blanditias exhibet, & quod est venenosius super cuncta, psallere delectatur aut cantare: cujus cantu tolerabilius est audire basiliscum sibilantem. Quid est, speciosa mu-

Sup. Ps. 50. lier? inquit D. Chrysostomus, sepulchrum dealbatum, nisi fuerit casta & pudica. Pulchritudo autem sine his virtutibus est præcipitium patens, venenum inspicientibus compositum. Et in Sermone de Decollatione S. Joannis Baptistæ: sic idem gloriosus Doctor describit malam fœminam. Quid quis dicat, aut quomodo quis enarret mulierem illam crudelem & malitiosam? Ego quidem existimo, nullam esse in hoc mundo bestiam comparabilem mulieri malæ. Quid inter quadrupedia animalia leone sævius? sed nihil hâc ferocius. Quid inter serpentes Dracone acrius? nec hic quidem cum muliere mala conferri potest. Nam Leo & Draco in malo

inferiores sunt. Danielem Leones in lacu reveriti sunt, justum verò illum Naboth Jezabel interfecit. Cetus Jonam in ventre custodit, Dalila Samsonem circumventum illecebris, raso etiam capite deformatum alienigenis tradidit. Joannem Baptistam in deserto viventem Dracones & aspides subditâ feritate tremuerunt, Herodias verò eidem caput abscidit. Per mulierem Adam ab initio in paradiso cecidit, mulier ipsum exterminavit. Per mulierem David innocentem Uriam dolo occidentem hostibus præsentavit. Mulier castissimum Joseph vinculis alligatum in carcerem trusit. Mulier sapientissimum Salomonem in prævaricationis Sacrilegium præcipitavit. O malum summum & acutissimum diaboli telum mulier! hactenus Chrysostomus. Hinc Protagoras quæsitus, cur inimico suo filiam uxorem dedisset? respondit: quia nihil ei deterius dare poteram. Et Democritus interrogatus, cur magnus ipse parvam uxorem duxisset? respondit: in malo eligendo minimum elegi.

Antoninus ser. de mul. improb. Ibidem.

21. Itaque quia perrara est mulier pia & sancta secundùm illud Ecclesiastis. *Virum de mille unum reperi* (perfectum intellige & virtute præditum) *mulierem ex omnibus non inveni.* Quod etiam in alio loco indicat: *gratia super gratiam*, inquit, *mulier Sancta & pudorata.* Et in Proverbiis: *Mulierem fortem quis inveniet?* Procul & de ultimis finibus pretium ejus. Quia inquam, raro invenienda est mulier virtuosa & perfecta, ut ex his textibus facilè colligere licet, ideò mi chare frater declina hunc sexum quantùm fas est, ne cum millenis & millenis jam per mulieres deceptis etiam fallaris. Quæ, si omnia nunc dicta facies, magnam in sancta & DEO promissa virtute castitatis accessionem facies. Vale.

C. 7. v. 29. Ecclesiast. C. 26. v. 19. C. 31. v. 10.

SERMO XVI.

DE

Vitio Castitati opposito, scilicet Luxuria.

Non permanebit spiritus meus in homine in æternum, quia caro est. Genes. 6. v. 3.

1. CUm ad virtutem quandam adipiscendam non modicum conducat gravitatem oppositi vitii intelligere, idcirco ut quis castitatem, de quâ sat fusè egimus, magis adamet, luxuriæ mephitim persentiscere debet. Est autem hoc vitium, ut S. Thomas definit, impuræ & libidinosæ voluptatis appetitus inordinatus. Porrò quis satis explicet mala hujusce Bestialis vitii? Hugo his illud depingit verbis; O extrema libidinis turpitudo, quæ non solùm mentem effœminat, sed corpus enervat; non solùm maculat animam, sed fœdat personam, semper illam præcedunt ardor & petulantia, semper comitatur fætor & immunditia, sem-

2. 2. q. 153. art. 1.

semper sequitur dolor & pœnitentia. Et S. Hieronymus. O quàm acerbus, inquit, est fructus luxuriæ, amarior felle, crudelior gladio! & alibi idem gloriosus Doctor sic ait: O ignis infernalis luxuria, cujus materia gula, cujus flamma superbia, cujus scintillæ prava colloquia, cujus fumus infamia, cujus cinis immunditia, cujus finis gehenna. S. P. N. Augustinus quoque sermone de tempore sic exclamat: Quanta iniquitas, & quàm lugenda perversitas, ut animam, quam Christus Sanguine suo redemit, luxuriosus quisque propter unius momenti delectationem libidinis diabolo vendat. Verè enim nimium miseranda & plangenda conditio est, ubi citò præterit, quod delectat, & per diabolum in cruce manet, quod sine fine cruciat. Libidinis impetus momento transit, & opprobrium infelicis animæ semper permanet, hactenus S. Pater. At in hoc fœditatis lutum, ut Climacus refert, incidunt incipientes ob gulam; proficientes ob superbiam; perfecti ob temerarium Judicium latum de aliis. Quare omnia hæc tria diligenter sunt præcavenda.

In Epist.

2. Quidam ex Antiquis dixit, diabolum sibi in uxorem desponsâsse iniquitatem, ex qua varias suscepit filias, quarum primam superbiam Nobilibus, Avaritiam & usuram Mercatoribus, Rapinam & furtum militibus, Mendacium & fraudem Artificibus & Advocatis, Simoniam Ecclesiasticis, Hypocrisim Religiosis, Invidiam Aulicis desponsârit; at verò luxuriam liberam esse & omnibus communem voluerit, ut per eam tan ò plures homines lucrari posset. Et profectò ita videtur. Est enim luxuria tam commune vitium, ut fermè totum genus humanum inficiat & corrumpat. Hinc videmus, quòd hoc virus omnes homines, paucissimis exceptis, per universale diluvium extinxerit. In Sodomam quoque ac Gomorrham sulphur & ignem misit ad consumendos luxuriosos illius regionis incolas. Et utinam non in hodiernam usque diem hæc venenosissima lues in genere humano grassaretur, & per pinguem prædam secum ad tartara raperet! S. enim Remigius Episcopus ait: Demptis parvulis, ex adultis propter carnis vitium pauci salvantur. Cui suffragatur Christina mirabilis, quæ incredibili ejulatu sæpius deplorabat, totum ferè genus humanum corporis pollutione corruptum, eaque de causa iram DEI universo orbi Christiano imminere. Præterea etiam hoc confirmat commune Ascetarum effatum, quod videlicet, si centum juvenes ad infernales flammas rapiantur, tunc jam nonaginta novem erunt, qui propter carnis scelera ad orcum currunt. Hoc innuere videtur S. Joannes dicens: Totus mundus in maligno positus est, quod explicans D. Thomas ait: Totus mundus in maligno, id est, malo igne positus est. Undè non mirum plurimos hoc igne, id est, libidine incendi, & planè consumi.

Gen. 7. *Gen. 19.* *In Epist. ad Rom. cap. 1.* *Thom. Cantiprat.* *In Sanctum Joan. 6. 5.*

3. Quapropter quia hæc pestilentia tot inficit, ideò operæ pretium fuerit omnem navare operam, quo hoc bestiale vitium radicitùs extirpemus, & quàm longissimè à nobis propulsemus. Efficiemus autem hoc, seriò meditando damna indè scaturizantia, quorum jam aliqua in sententiis Patrum memorata sunt, alia

verò

verò hæc censeri debent, videlicet, quòd homo carnis voluptatibus deditus sit hospitium dæmonis. Nam cùm teste Scriptura, Spiritus DEI non sit mansurus in homine (in libidine constituto) quia caro est, consequens est, ut maneat in eo spiritus malignus, nam omnis homo, ut sit filius DEI, aut filius diaboli, necesse est, cùm ergò nullus possit esse filius DEI sine spiritu DEI, ideò claré demonstratur quemlibet luxuriosum esse domum diaboli, cùm maneat in eo spiritus malignus. Quod etiam non obscurè colligitur ex eo, quod legere est apud S. Lucam, ubi quàm plurimi dæmones [scilicet tota legio] ab aliquo homine expulsi rogabant JESUM, ut se permitteret in gregem porcorum ingredi, permisit; & ecce impetu abiit totus grex in mare, seu stagnum Tiberiadis. Ubi advertendum dæmones mitti in porcos, animal immundum & spurcum, cœnoq; amicum; ut intelligamus hospitium diabolorum esse homines fœdâ libidine contaminatos. Certi Mysterii gratiâ, ait S. P. N. Augustinus, ex certâ dispensatione dimisit Dominus dæmones ire in porcos, ut ostendat diabolum in eis dominari, qui vitam porcorum gerunt. Porcus cœlum nunquam aspicit, perpetuò terram fodit, luto & fætore delectatur, ventri est deditus, non ruminat: sic homo libidinosus cœlum non curat, terrena quærit, lutum, id est, voluptates corporis, criminumque fætorem amat, ventri servit. Denique non ruminat, id est, æterna supplicia, tartareasque flammas, in quas ducitur, minimè considerat: hactenus S. Pater. Sed quid tandem miserisistis porcis continget? totus grex per præceps in mare abiit. In mare, in abyssum, in profundum illud Tartari pelagus magno impetu voluptatis mancipia ruunt.

C. 8. v. 30.

In Epist. Joan. tr. 6.

4. Porrò quàm malè oleant hi voluptuosi homuli in conspectu DEI & Sanctorum, docemur ex hac historia. S. Antoninus refert, quod cùm transiret per eremum Angelus in forma hominis cum quodam Sancto Eremita, obviam habuerunt quoddam cadaver hominis, & quia valde fætebat, Eremita nares obturavit cum chlamide, ne fætorem sentiret. Angelus autem nil tale egit. Postea obviam habentibus quendam pulchrum juvenem vestibus ornatum redolentibus, Angelus clausit fortiter nares velut mephitim fœdissimam aversatus. Quod videns Eremita causam ab itineris socio quæsivit, cur videlicet nares obturâsset juxta juvenem transiens, cùm ita esset pulcher & redolens: non autem juxta illud cadaver ita marcidum & fœtidum? respondit: Tu cùm sis caro, sentis fœtorem carnis, nos autem, quia Spiritus sumus, sentimus fœtorem Spirituum, qui procedit ex peccatis, quibus juvenis ille ob suam libidinem plenus erat, & dico mihi fœtebat. Dixit, & evanuit. Neque semel etiam hæc graveolentia castis naribus cruciabilis extitit. S. certè Catharina Senensis, impudicæ mulieris secum loquentis fœtore sic afficiebatur, ut nares obturaret, cùmque super hoc à suo Confessario gestum hunc admirante percontaretur, dixit: Nisi hoc fecisset, sibi præ nausea stomachum movendum fuisse. S. Philippus Nerius quoque ex odore impudicos cognoscebat: hinc dicere solebat: malè oles, ô fili, malè oles.

4. par. sua summæ tit. 14. c. 6. §. 1. Historia.

Brev. Roman. 26. Maji.

5. Quamobrem meritò quilibet omnem actum luxuriosum declinare deberet, partim propter rationes nunc insinuatas, partim etiam, quia est grandis & specialis injuria Dei tum in genere, tum in specie omnium trium Personarum. Et primò respectu Dei in genere, quia polluit & fœdat turpissimè imaginem ipsius, uti præclarè S. P. Augustinus indicavit, dum dixit: Facis injuriam Deo, dum teipsum corrumpis. Et unde, inquit: Unde tibi facit injuriam, qui voluerit fortè lapidare tuam tabulam pictam, in qua imago tua est? Quam verò imaginem Dei, quod es tu, corrumpit per fornicationes, & per diffluentias libidinis non attendis, cujus imaginem violâsti, cui contumeliam fecisti? Secundò respectu Dei Patris, qui creavit corpus nostrum erectum, ut esset domus munda & digna animæ, quam tamen voluptuosus per luxuriam fœdat, & haram porcorum facit. Hinc Apostolus hortatur: *Hæc est voluntas Dei sanctificatio vestra, ut abstineatis à fornicatione, ut sciat unusquisque vas suum possidere in sanctificatione & honore, non in passione desiderii, sicut gentes quæ ignorant Deum.* Tertiò, respectu Filii, qui redemit nos, & Corpore suo Sacrosancto pascit nos. Hinc iterum monet Apostolus: *Nescitis, quoniam corpora vestra membra sunt Christi? Tollens ergo membra Christi faciam membra meretricis?* Absit & rursus: *Empti estis pretio magno, glorificate & portate Deum in corpore vestro.* Corpus scilicet, non fornicationi sed Domino tradendo. Quartò. Respectu Spiritus sancti, qui sanctificavit nos, & templum suum constituit, quod per luxuriam fœdè polluitur. Unde S. Paulus ait: An nescitis, quoniam membra vestra templum sunt Spiritûs sancti qui in vobis est? Unde non introibit Spiritus ille in malevolam animam, nec habitabit in corpore subdito peccatis, ut Salomon ait; *Sed si quis violaverit templum Dei, disperdet illum Deus.*

L. 1. de 10. Chord. — 1. Th. 5. c. 4. v. 3. — 1. Cor. 6. v. 5. — Ibid. v. 20. — 1. Cor. 3. v. 17.

6. Aliud contra luxuriantem carnem antidotum nobis reliquit Religiosissimus ille Senex in Eremo Scytica; hic cùm pulchritudine cujusdam mulieris graviter & diu tentaretur, & has immundas cogitationes penitùs abolere per mortis memoriam satageret; submisit ei Divina Providentia hominem ex Ægypto, à quo didicit fæminam illam formâ præstantem fato concessisse. Quapropter tugurium suum Deo committit, & ad defunctæ fæminæ sepulchrum properat. Hîc ille fœdam cupidinem triumphaturus rem sic aggreditur. Noctu à tumulo Saxum amolitur, terram egerit, & ad cadaver penetrat. Ubi se ipsum affatus: En, inquit, thesaurum tuum, en tuas delitias, quin aufers rem tibi charissimam? Pars certè de hoc auro, quod effodisti, asportanda erit. Dixit & fecit, partemque mortualis velaminis sanie ac tabo fluentis abstulit. Regressus in casam suam, benè olentem hanc prædam ante oculos suos posuit assiduè aspiciendam, seque tamdiu fœtore hoc cruciavit, donec sordidas cogitationes ab animo extirparet. Constat ergo bonum esse se memoriâ mortis occupare in hac lucta. Verùm quia de hac materia aliqua in aliis locis redibunt, ideo longius sermonem texere pro nunc omitto, attamen hæc pauca tibi Chare Frater seriò commendans, ad alia pro tuo spirituali profectu annotanda propero. Vale.

L. Sent. PP. §. 10.

SERMO

SERMO XVII.

DE

Silentio.

In Silentio & in Spe erit Fortitudo Vestra. Isai. c. 30. ℣. 15.

PARS PRIMA.

1. CHARE Frater si pretiosæ, ac inæstimabilis gemmæ, humilitatis, inquam, adipiscendæ ardes desiderio, quæ virtus (ut in præcedentibus probatum) certissimum est pignus Sanctitatis. Si hanc verè possidere cupis, nil magìs tibi necessarium est, quàm servare silentium rigidum penèque Anachoreticum. Quid enim est aliud Silentium quàm Religiosæ vitæ fulcrum, sine quo mox cadit & evertitur disciplina claustralis? Quid aliud est Silentium, quàm auctrix & conservatrix internæ devotionis? Siquidem illud sui amatorem ad amandum DEUM accendit, & mentis fervorem nutrit & augmentat. Quod confirmat Pius Asceta dicens: In nullo ordine stabit pax & disciplina, si non adsit censura Silentii, quietis amica, quæ est devotionis nutrimentum. *Isai. c. 30. v. 15.* *Thom. Kemp. serm. ad Novi.*

2. Hinc benè S. Diadochus ait: Silentium esse rem omninò præclaram, & nihil aliud, quàm Matrem sapientissimorum cogitatuum. Quis enim unquam bonis & cœlestibus cogitationibus repletus fuit, qui pro libitu Silentium frangere, & otiosa verba incautè proferre assuevit? Certè nullus. Hoc enim expresè docet Sacra Scriptura sciscitans: *Nunquid Vir Verbosus justificabitur?* Super quæ verba S. Gregorius ait: Certum est, quòd nullus Vir verbosus justificari possit; Hoc enim expresè fatetur Propheta Regius: *Vir linguosus*, ait, *non dirigetur in terra.* Hoc est, non plantabit radicem solidam perfectionis. Unde tantopere ab omnibus perfectionis Magistris & Religiosarum familiarum fundatoribus Silentium Religiosis præ cæteris commendatum est, non ignorantes, quanta bona ex hujus Virtutis observantia proveniant. *In lib. PP. 1. 8. l. de perf. cap. 7.* *Job. 11. v. 2.* *To. mor. c. 2.* *Psal. 139. v. 12.*

3. Hinc celebris & perdoctus Vir dicere solebat, ad reformandam alicujus domûs aut Ordinis disciplinam nil aliud requiri, quàm introducere Silentium, tunc omnia benè ordinata & reformata in illo Monasterio seu Religione erunt. Quod idem confirmat S. Ignatius Lojola, qui pro certo signo habebat, an in aliquo monasterio disciplina claustralis vigeret: Scilicet si benè servaretur clausura, si omnia loca essent munda, & si benè servaretur Silentium, non essent confabulationes, strepitus, & clamores. Si ergo tam S. Vir, ut erat S. Ignatius inter tria præcipua ad conservandam aliquam religiosam domum etiam requisivit Silentium: Quidni hoc Asceticum exercitium desiderabitur à quolibet Religioso, qui domum *P. Hier. Natalis apud Rodr. p. 2. t. 2. c. 6.*

domum mentis & cordis reformare appetit, quidni etiam ab illo exposcetur, qui in spiritu proficere cupit, ut apprimè Silentium teneat, & linguam suam ab omnibus omninò otiosis & inutilibus verbis coerceat; quia ut monet S. Petrus. Qui vult vitam diligere & dies videre bonos? coerceat linguam suam à malo: Ac si diceret, qui exoptat Dei gratiam (quæ vera animæ vita est) & vult dies videre bonos, id est, virtutibus & piis operibus ornatos, refrenet linguam suam à malo etiam ab otiosis verbis, de quibus teste ipsomet Christo tanquam de malis actibus in die Judicii homines reddituri sunt rationem. Unde non immeritò S. Franciscus Seraphicus, teste S. Bonaventura, Evangelicum Silentium à fratribus observari volebat: ut videlicet ab omni otioso verbo sollicitè abstinerent, & si quem fratrem invenisset inanibus verbis assuetum, graviter arguebat. Porrò hujus virtutis necessitatem non parùm etiam probat, quòd scilicet illam Christus Salvator noster tantopere suo nos exemplo docuerit: accusatus enim erat in multis à summis Sacerdotibus coram Pilato, Jesus autem tacuit, ita ut miraretur Præses. Siluit non ex necessitate, sed ex virtute, ut videlicet nobis exemplo præluceret, quemadmodum ab eo taciturnitatem disceremus.

1. ep. 3. & Psal. 33. v. 14. — *Vit. c. 5.* — *Matt. 26*

4. Quantùm etiam hanc virtutem adamavit gloriosissima Cœlitum Regina? Quæ non tantùm in rebus minoris momenti, sed in gravissimis quoque negotiis Silentium inviolabiliter servavit. Quia ut S. Bernardus ait: erat hæc Sapientissima Virgo ornata discretissimâ taciturnitate; nil enim locuta, quod non esset præmeditata. Nunquam tamen Silentii amorem magis declaravit, quàm, cùm S. Josephus dimittere eam voluerit, tacuit suamque causam & defensionem Deo commisit. Si ergo SSa. hæc virgo, quæ erat Spiritûs sancti gratiâ plena, tantam sedulitatem & operam in Silentio custodiendo adhibuerit, quis erit, qui audet negare hanc virtutem non esse præ cæteris Religioso necessariam? ergò qui Spiritûs Sancti gratiâ repleri cupit, qui dulcedinem Divinæ visitationis in se experiri appetit, qui in monastica vita progredi affectat, servet Silentium, & haud dubiè omnibus his bonis ditabitur: Quia, ut S. Maria Magdalena de Paxis ait: sicut impossibile est, ut anima religiosa, quæ non delectatur Silentio, gustet res divinas, ita nemo aptior est ad divinas consolationes percipiendas, quàm Silentii custos, juxta illud Jeremiæ: *Sedebit solitarius & tacebit, quia levavit super se.* Id quod aliqui similitudine linguæ Bovinæ probare conantur; ut enim hæc quamdiu vivit in ore bovis, hispita & gustui insuavis est, at ubi excocta & dulci jusculo condita fuerit magnam gustui voluptatem creat: Ita & humana lingua, quamdiu mortificata non fuerit, mentem amaritudine potius quàm suavitate replet, at quàm primùm per silentium mortificata erit, mirificè mentem dulcorabit.

Vit. c. 44 — *Thren. 3. v. 28.*

5. Hanc mentis dulcedinem ex observantia Silentii promanantem quàm plurimi ascetarum degustârunt. Indè tantâ aviditate ad illud anhelarunt, teste Thoma Kempensi, qui ait: quod Maximi Sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant, & Deo in secreto vivere eligebant. S. Romualdus jam S...

L. 1. c. 28.

squa-

ſqualido ſpelæo ſe incluſit, & per ſeptennium inviolabiliter tenuit Silentium. S. Catharina Senenſis, ut integritatem mentis facilius obtineret, validum triennium velut elinguis exegit, neminem mortalium vel verbulo allocuta, niſi cùm apud Sacerdotem in Sacra confeſſione conſcientiam aperiret. Unde non mirum hanc caſtiſſimam Virginem ad tantam vitæ Sanctimoniam perveniſſe. S. Thomas Aquinas tam ſtudioſè etiam obſervavit Silentium, ut ea de cauſa bos mutus à ſuis commilitonibus diceretur; inde tantam Sacrarum Scripturarum ſcientiam hauſit, ut meritò Doctor Angelicus audiret.

S. Dam. in vita ejus. In vita ejus. Surius in Vita.

O quotquot igitur, ſi hanc Silentii cenſuram obſervarent, exclamarent: Non credidiſſem, non credidiſſem; tantos virtutum theſauros, tantamque pretioſam perfectionis gemmam in obſervatione Silentii latere. Si aliquis hiſce verbis fidem adhibere nolit, tunc probet & ad minus per menſem ab omnibus inutilibus verbis abſtineat, & quantum fas eſt, vix os medium etiam ad res neceſſarias exponendas præſumet aperire, & proculdubio talem experietur quis fructum, qualem forſan non ſperâſſet. Placet ergò audire devotum Aſcetam, qui comoda Silentii hiſce verbis depingit: Silentium benè obſervando obedientiâ, ſervas etiam humilitatem retines, verecundiam adornas, ſenibus reverentiam exhibes, juvenibus exemplum præbes, levibus & diſcolis timorem incutis, extraneis bonam famam, intraneis pacem & concordiam generas. Quod idem confirmat S. Laurentius Juſtinianus, qui Silentium his laudibus adornat: Obſtructo inutilium verborum meatu, incluſus amoris ignis cogitationes modificat, animum compungit, vitia fugat, lachrymarum fontes educit, ſectatur pacem, ſurſum cor erigit, DEOque conjungit.

Thom. Kemp. de Silen. In faſcic.

6. Cæterùm hanc Veritatem non obſcurè confirmant Antiqui Patres, eremique Cultores, qui ob Silentii obſervantiam ad ſummam vitæ perfectionem auſteritatemque pervenerunt: Ita ut totus adhuc mundus ſuper illorum facta obſtupeſcat. S. Hieronymus teſtatur, ſe inveniſſe aliquot Eremi Patres tam obſervantes Silentii, ut integro ſeptennio nec unicum quidem verbulum ſibi paſſi ſint excidere. Hâc enim methodo ſe divini influxûs capaces reddiderunt ſic, ut magis in cœlis quàm in terris verſarentur. Siquidem tanta inter illos erat concordia, tanta pax & ſpirituale gaudium, ut potiùs illos in paradiſo quàm in vaſta eremo degere crederes.

In Regula Monach.

7. Hinc Ammon Sanctimoniâ inclytus Abbas præfuit in illo Monaſterio, quod in eremo Scythica poſitum erat, mille quingentis Monachis, quos tamen omnes longè faciliùs regebat, quàm moderno tempore vix aliqua decem gubernare valeat: Quoniam omnes taciturnitatem adeò rigidam obſervabant, ut horis, quibus Silentium indictum erat, ſæpenumero locum illum peregrini homines adierunt, & neminem ibi adeſſe putaverunt, donec intrò ingreſſi illos vel orantes, vel aliud in cellulis ſuis agentes cernerent. Unde nõ mirum alicui videri debet, quod unus tot præeſſe potuerit. Qui enim Silentii tenaces ſunt, rarò aliqua indigent

In Spec. ul. Exemplor.

correctione, quia dum quis tacet, loquitur illi DEUS per sanctas & salubres inspirationes, docetque similem, quid omittere oporteat aut agere. Unde B. Antiochus ait: Cùm Silentium tanto splendeat decore, Mater jure meritò censetur virtutum, quas Monachi possident. Si ergo mi chare frater virtutes amas, ama etiam earum genitricem, videlicet Silentium, & vives.

Hom. 103.

PARS SECUNDA.

Notum est commune illud adagium, bona sunt mixta malis. Idcircò alicui non mirum videri debet aliquos etiam dissolutos inter bonos Religiosos versari, qui non tantùm sibi minimè virtutibus vacant, sed insuper alios à religiosa perfectione abstrahere conantur. Quare Silentii Studiosus nil curare debet, se ab aliis malè feriatis Religiosis irrideri, ac inurbanum crassumque nominari; sed similibus obviandum est responsione illâ, quam dedit S. Gregorius Nazianzenus Celensio, qui hunc S. Virum ob suam taciturnitatem reprehendere & omnis humanitatis expertem illum dicere non est veritus. Ad quam reprehensionem S. Doctor Celensio his verbis rescripsit. Hirundines exprobrârunt quondam Cygnis, quod ab omnibus hominibus remoti in aquis & locis desertis habitarent; nos verò, ajebant hirundines, versamur inter homines in oppidis & urbibus, ubi & nidificamus & nostro cantu homines delectamus: Ad hæc cæteris Cygnis silentio se defendentibus, unus eorum ad hirundines conversus, ait: O miserabiles aviculæ, quàm vana & nulla est gloria vestra! Nos cygni parum quidem & raro canimus, sed dulciter adeò, ut homines de civitatibus amænum concentum nostrum audituri ad nos properent & certatim confluant; At vester garritus nulli hominum gratus est, sed omnibus fastidium & nauseam parit. Unde Magister silentii Pythagoras jam dudum justum tulit judicium, ne ullus hominum reciperet vos hospitio. Et hæc erat locutio cygni ad hirundines. Ita mi chare Celensi poteris cum hirundinibus gingrire & garrire quàm diu placuerit. Ego autem velut cygnus in sua aqua, ita in meo cubili loquor meis libris, & oppidò his contentus sum. Vale. Ita S. Gregorius Celensio.

Drexel. in molis lingua c. 23. §. 1

Unde colligere pronum est, longè gratius esse silentium cygnorum, per quos non incongruè religiosi taciturnitatem sectantes repræsentari valent, quàm garritus hirundinum, quibus optimè Monachi loquaces assimilari queunt. Quisquis igitur suavi harmoniâ divinas aures demulcere affectat, quisquis dulcisonis vocibus Beatorum Spirituum mentes implere peroptat, quisquis suavi concentu beatos cœli cives reliquosque incolas delectare appetit, & quisquis tandem amœnâ melodiâ sensus hominum perfundere satagit; caveat ne multitudini garrularum hirundinum, volo dicere, loquacium hominum se immisceat, sed potius nitatur habere partem cum cygnis seu silentiosis viris, sileatque ad tempus cum illis, ut inde Sermones sale conditos & super mel & favum delectabiles proferre valeat.

Nam ut docet S. Basilius, ut hac ratione rectè loqui discamus, quæ ars ob tot cir-

In Regula fusior.

circumstantiis ad eam requisitas meritò difficillima judicatur. Unde non ut aliæ artes exercitando, sed abstinendo discitur. Quia cùm homo non sit assuetus tot circumstantiis, quæ ad istam artem requiruntur, sed temerè effutire soleat, quæ in mentem & linguam veniunt, silentium duo commoda ad hunc finem præstat, nempe ut & oblivionem ex desuetudine pariat, & ad ea, quæ recta sunt, discenda otium suppeditet. Hactenus S. Basilius. Hinc rectè S. Gregorius dixit: Ille loqui veraciter novit, qui priùs benè tacere didicerit. Quod confirmat S. Hieronymus dicens: Discamus & nos priùs non loqui, ut postea ad loquendum ora reseramus. Sileamus certo tempore & ad eloquia præceptorum pendeamus, nihil nobis videatur rectum esse, nisi quod discimus, ut post multum silentium de discipulis efficiamur Magistri. Ita gloriosus Doctor. *Hom 2. in Ezech.* *In Eccl. 3.*

Quamobrem non immeritò hæc silendi ars ante omnes alias scientias virtutum Studioso comparanda erit; quia si quis hanc artem assecutus fuerit, facilè & alia ad religiosam perfectionem spectantia consequetur. Unde benè huic Asceticæ scientiæ, videlicet Silentio, per multa annorum curricula operam navavit S. Pambo Abbas, qui cùm litteris eruditus non esset, accessit ad quendam, à quo doceretur Psalterium. Qui cùm audisset primum versum Psalmi trigesimi octavi: Dixi, custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea, secundum versum non est passus audire dicens: Si potero opere hoc implere, hic versus tantummodo mihi sufficiet. Cumque Magister, qui ei tradiderat versum, discipulum culparet, quod per sex menses ad se non venisset, respondit Pambo: quia versum illum adhuc opere non implevi, & scriptum esse ab Apostolo, estote factores verbi & non auditores tantùm. Postea verò cùm multos supervixisset annos, à quodam noto interrogatus, an didicisset versum præfatum? respondit: Quadraginta novem annis vix eum impleri valui. Et meritò quidem tot annos hic Vir Sanctus in Silentio addiscendo impendit, sciebat enim hanc virtutem esse omninò præclaram, quam, qui possidet, Sanctitatis famam spirat, Angelis in cœlis lætitiam parit, hominesque mirificè delectat, ædificatque. Quod confirmat devotus Asceta docens: Est multùm pro honore vestro, & famâ ordinis, si pro reverentia hospitum in præsentia eorum verecundi & taciturni appareatis; plùs enim ædificatis bonis moribus, quàm curiositate Sermonis. Hoc ipsum etiam & docuit & fecit paulò ante memoratus Abbas Pambo, qui servandi silentii adeò studiosus erat, ut, cùm Theophilus Episcopus eum adiisset, ut spiritualis vitæ documentum audiret; Vir Sanctus consuetum Silentium retinens nihil dixit; quam ob causam cùm Monachi eum incusarent, quod nullum ædificationis verbum Episcopo dixisset, respondit: Si mea taciturnitate non ædificatur, nec meo Sermone ædificari potest. *Historia. Petrus de Nat. l. 6. cap. 38.* *Thom. Kemp. Ser. 4. ad Novit.* *Petrus de Natal. l. 6. Cata. SS. c. 3.*

Unde teste hoc Viro Sancto Silentium longè magis etiam in majoribus dignitatibus constitutos ædificare valet, quàm Sermo cultus, & nescio qualibus allegoriis expolitus. Quod verificatur exemplo, quod subjungo: Stephanus Hungariæ Rex nocte quâdam venit ad cœnobium S. Martini, cùmque post ma- *Historia.*

matutinum acta fratrum exploraret, vidit quosdam non ad cellas, sed in angulos Ecclesiæ secedere & orare: Quos cùm sigillatim alloqueretur, illi honoris causâ Regi ad interrogata, nullâ habitâ Silentii ratione, responderunt. Solus Maurus, quamvis minis terrebatur, amore silentii nihil omninò respondere voluit, id quod adeò Regi placuit, ut ei conferret Episcopatum. O quàm verum est igitur illud Ecclesiastici: *Tacitus & sensatus honorabitur.* Honorabitur inquam & remunerabitur non tantùm olim in regno cœlesti, sed insuper in hoc Sæculo, multis prodigiis radiabit, variisque cœlestibus favoribus cumulabitur, quod loquacibus haud dubiè denegabitur.

Surius in Vita S. Emerici. 4. Nov.

C. 21. v. 31.

Exemplum hujus veritatis habemus clarum de illo Monacho S. nomine Radolpho Ord. S. Benedicti, qui taciturnitati ita deditus fuit, quod intra sedecim annos ab ore ejus nec una Verbi Syllaba per tantum temporis audiretur. Contigit autem in claustro gravissimum ignis incendium grassari. Tunc ille Monachus videns humanum auxilium haud valere, mox se contulit ad Divinum, oransque paululum in Silentio, linguam diu mutam in hæc verba laxavit. Sta ignis hâc horâ, flamma penitus conquiesce. Mira res! ignis protinùs suæ virtutis est oblitus, stetitque in verbo Viri Sancti, & flamma subitò est extincta. Alius etiam Monachus eadem taciturnitate præditus, conspexit quadam nocte furem, qui de Monasterio equum auferre volebat; Et licet id solus adverteret, attamen amore silentii tacuit. Placuit Deo hæc Religio adeò, ut fur nec passum abire potuerit.

Thom. Cantiprat. l. 2. apum c. 14. §. 4. Historia.

Vit. S. Odon. l. 2. c. 8. Historia.

Ex quo patet, quàm grata acceptaque sit Deo hæc virtus, quàm insignibus adeò miraculis non est dedignatus illustrare. Verùm cùm commune illud sonet proverbium: verba movent, exempla trahunt, ideò placet Superioribus exemplis etiam subsequens annectere. Contigit aliquando, quòd in cellario S. Corbiniani mustum in dolio ita ferveret noctu, ut clavus non sine strepitu exiliret, Vir Sanctus id audiens, toto tempore tacuit, tantùm ne silentium violaret: oravit tamen. Manè autem soluto silentio, cùm vocasset ministrum, quid factum fuisset, dixit; quod ut audiit frater, illicò cucurrit, doliumque apertum reperit, at vinum non effusum.

In Vit. ejus c. 2. Historia.

Si ergò ita Deus silentium in exilio remunerat, quid non fiet in Patria? Si hanc virtutem in terra talibus cumulat donis, ubi tamen non est locus remunerationis, quid non sperandum habebit amator silentii in cœlesti paradiso, ubi primò est locus proprius præmiandi? Si inquam hæc silentii virtus ita splendet coram homine, quomodo putamus coruscabit coram divina Majestate & cœlitibus beatis? Si in arido, volo dicere in hac lachrymarum valle talem affert fructum, qualem non progerminabit in virido, id est, in felicissima illa Regione, quam inhabitant Angelorum concives? Si denique ita Divina bonitas taciturnum terrenis & temporalibus & ad corpus pertinentibus donis impertit, quid non exspectandum habebit in gratiis cœlestibus & ad vitam immortalem conducentibus?

Quam-

Quamobrem chare frater, nullam hanc virtutem exercendi occasionem negligas, & cùm omnia dii laboribus vendant, hæc virtus etiam venalis est, sed non aliâ pecuniâ comparabitur, quàm labore & sudore, & quotidianâ exercitatione. Tene ergò inviolabiliter hanc taciturnitatem, & confratres tuos bono exemplo cum S. Pambone ædificabis. Honoraberis etiam cum Mauro non à Rege terreno sed à Rege Regum & Domino Dominantium. Extingues proculdubio etiam cum S. Radulpho grassantem ignem malarum concupiscentiarum, quem in tuo pectore excitare & augere nititur dæmon infernalis. Et denique efficies cum S. Corbiniano, ne vinum compunctionis & devotionis ex vase cordis tui effluat & evanescat. Vides ergò fructum centesimum ex hoc Sancto Ascetico exercitio pullulantem. Ergò noli tardare illud amplecti in tempore, si cupis ejus fructum & præmium possidere in æternitate.

PARS TERTIA.

Licet ex hactenùs dictis facilè constare possit, quàm salubre & fructuosum sit silentii exercitium, attamen ad hujus rei veritatem magis demonstrandam, consultum erit declarare necessitatem hujusce virtutis ad perfectionis viam ineundam, quæ via juxta SS. Patrum Doctrinam tripartitò dividitur, videlicet, in Purgativam, Illuminativam, & Unitivam. Ad viam Purgativam spectat pravos habitus & vitia extirpare, peccata sceleraque declinare. Hoc autem vel maximè causat silentium. Quis enim est, qui negat, quòd pleraque peccata à nobis in conversatione cum hominibus committi soleant, quòd benè consideranti patebit. Et contra hæc omnia peccata non est pharmacum præstantius quàm silentii censura, teste Salomone dicente: *Qui custodit os suum, custodit & animam suam*, id est, conservabit illam à multis peccatis, videlicet: à murmuratione, detractione, turpi amore, odio, irâ inordinatâ, tristitiâ, & similibus peccatis, quæ communiter in vaniloquiis locum tenent. Et verùm, quia ad hæc enarrata mala radicitùs evellenda requiritur virtus & robur, quomodo autem hanc fortitudinem aliquis sibi polliceri poterit sine refrenatione linguæ? Cùm teste Propheta potissimum in silentio sita sit, ait enim, *in silentio & spe erit fortitudo vestra.* Ergò ut aliquis efficiatur fortis, ac prosternat peccata & vitia, tentationes vincat, hostiles technas eludat, & se ab omni peccati vulnere illæsum custodiat, inordinatasque passiones suas refrenet, ut amplectatur taciturnitatem, necesse est.

Prov. 13. v. 3.

Isa. c. 30.

Nam ut Apostolus Jacobus ait: Sicut is, qui equo frenum imponit, totum illius corpus facilè regit? Sic & homo, qui linguam suam frenat, seipsum facilè ad omnem virtutem circumducet. Cæterùm silentium non tantùm à multiplicibus peccatis, ut dictum, præservat, sed insuper à quotidianis defectibus & peccatis levibus sui amatorem mundabit in mortis agone, ut eò expeditiùs ad cœlum subvolare possit, quod probatur exemplo. Beata Maria Oegniacensis aliquando à Festo S. Crucis exaltatæ usque ad Natalem Domini ne unum quidem verbum est locuta, quod silentium tam gratum DEO fuit, ut ex Spiritûs Sancti revelatione didicerit, ob

Sur. 23. Jan. Historia.

eò vel maximè se impetrâsse, ut sine pœna purgatorii migraret ad Cœlum.

Ad viam illuminativam pertinet plantare virtutes, ad has verò plantandas necessariò prærequiritur fervor, qui sine silentio minimè stare potest, quod docet mellifluus Doctor S. Bernardus pulchra similitudine, ait enim, sicut, qui calorem hypocausti conservare vult, rarò nec sine necessitate januam aperit, ita internus animi fervor non sine oris accurata custodia silentioque conservatur. Quare virtutum studioso singulariter commendatur silentium, sine quo virtutes congregare nil aliud erit, quàm in vento pulveres portare; siquidem ut docet Joannes Abbas: quod vita Monachi usque adeò non sit aliquid, donec sub silentio studuerit, quo remoto, quidquid benè vel honestè se agere putaverit, secundùm institutionem Patrum nihil erit: hinc non malè dixit Thalassius; quòd silentium & preces maxima virtutum arma sint, mentem enim simul purificant, & perspicaciorem reddunt. Undè juxta S. Gregorium Nazianz. continentiæ & castitatis Mater est silentium. Quid hoc SS. Virorum testimonio clarius? Attamen ut hæc veritas magis pateat, audiat quis S. Climacum, qui silentii commoda his verbis explicat: Silentii studiosus, ait, appropinquat DEO, ipsique jugiter in abdito cordis assistens, illustratur ab eo, quod confirmat S. Laurent. Justin. loquens: quod libenter se infundat VERBUM exspectanti & tacenti. Quamobrem quicunque desiderat DEUM sibi loquentem audire, & Spiritûs Sancti influxus participare, imitetur SS. Patres, qui ut scribit S. Hieronymus, in eremis omni solicitudine servârunt silentium, tanquam causam & medium ad S. Meditationem, in qua DEUS animæ devotæ loquitur, eique abscondita scripturarum pandit. Undè sicut, qui vult aliquem audire, à tumultu & strepitu remotus esse debet; ita qui DEI inspirationes & illapsus divinos percipere cupit, colloquia & conversationem cum hominibus fugere debet. Hinc Christus orbem suo adventu consolaturus, non sub diei strepitum, sed sub noctis silentium venire voluit, ut discamus, quàm grata sit DEO hæc virtus silentii.

De Pass. Domin. cap. 21. — *l. 7. Vita PP. Ovid. cap. 16.* — *Hom. 2. de Annunc.* — *Hom. 102.* — *Grad. 11.* — *Tr. de orat. c. 5.* — *In Reg. Monach.* — *Rodriq. p. 2. tr. 2. cap. 5.*

Undè verissimum est ad acquirendas & congregandas virtutes nil magis prodesse, quàm servare hoc religiosum exercitium. Quod expertus est Monachus ille [de quo plura fol. 79.] qui cùm multùm loquacitati deditus esset, & semel de sibi minimè commissis loqueretur. Abbas illi seriosè imperavit, dixitque: vade & tace, quæ verba adeò altè animo impressit, ut ab illa die semper taceret, & ecce tantùm in spiritu profecit, tantisque virtutibus radiavit, ut meritò illi DEUS aliqua secreta revelârit. Tantùm valet silentium, ut hominem etiam dissolutum & nullis præditum virtutibus ad Natalem in valde pium & sanctum immutare possit.

Historia.

Tandem ad viam Unitivam, quâ anima fidelis in divino amore perficitur, etiam desideratur silentium. Siquidem illud DEI servum ad unionem & amorem divinum inflammat, & dignum Spiritus Sancti templum in ejus corde parat. Et hoc expressè docet S. Petrus Damianus, dum dicit: quando strepitus humani alloquii cessant, instruitur in te per silentium templum Spiritus Sancti. Hinc est,

Epist. 130.

est, quod de Israëlitici templi constructione sacra testatur historia, quia malleus & securis, & omne ferramentum non sunt audita in domo Domini, cùm ædificaretur. Templum quippe DEI per silentium crescit, quia cùm mens humana per exteriora verba se non diffundit, in sublime fastigium structura ædificii spiritualis consurgit, tantoque succrescit & in altiora sustollitur, quantò per custodiam silentii exteriùs sese fundere prohibetur. Custos enim justitiæ silentium. Hactenus S. Petr. Dam.

Sicut prætereà nemo damna ex violatione hujus monasticæ virtutis satis explicare valet, ita & commoda ex ejus observatione emanantia vix enarrari possunt: quod S. Virgo Gertrudis divinitùs intellexit, videlicet, quòd cum homini libuerit videre vel loqui verbum, in quo parvus vel nullus est fructus, si hoc statim perficit, & pro nihilo reputat, sicut ex vase perforato effluit dilectio DEI. Si verò propter DEUM continere proponit, tantùm ea dilectio crescit in corde, quod vix superare valet. Quare studeat quisque mortificationi linguæ, qui divini amoris ignem in penetralibus cordis sui accendere & augere cupit. Nam ut docet Sanctus Laurentius Justin. sicut ignis, quantò magìs in unum colligitur, tantò amplius nutritur, & sursum flammas magis projicit; ita & mens, quæ diutiùs intra se commorata fuerit, ardentius per amoris incendium in se uritur, & per desiderium elevatur in DEUM. *De disci. Monast. cap. 15.*

Et quid hoc amoris igne felicius! quid jucundius, suaviusque tali animi incendio! in cujus enim corde ardet, summo illud afficit gaudio & dulcedine, quare operæ pretium erit summum adhibere studium pro comparatione & conservatione hujus divini amoris incendii; comparabitur autem vel maximè per taciturnitatem. Unde non incongruè Angeronam Silentii Deam ore obsignato Prisci repræsentârunt, & in templo Volupiæ, quæ delectationis & gaudii Dea fuerat, collocârunt, ut tacitè significarent, eum qui silere & linguam refrenare nosset, ingenti delectatione & voluptate perfusum iri. Hoc experti sunt antiqui Sancti Patres in cavernis & speluncis latentes, silentesque talia gaudia & spiritualia oblectamenta habuerunt, qualia nunquam homines mundani & voluptatibus dediti persenserunt. Et hoc exemplis probare nimis longùm foret, unum tamen producere libet, scilicet S. Arsenium, qui in suo rigidissimo silentio tantâ perfundebatur lætitiâ, ut propterea se fatuum haberi non dubitaret. Nam cùm quidam Monachus ad Arsenii cellam convolâsset eum visitatum, & spiritualibus colloquiis invicem consolatum. Quod, ut Arsenius intellexit, nè silentium consuetum violare cogeretur, jactis invenientem saxis aditum prohibuit, quo scilicet amens esse crederetur, sicut & hospes ille Monachus reapsè credidit esse dementē. *Macrob. l. 1. Satur.* *Historia.* *In Vita ejus.*

Hæc & id genus alia fecerunt Viri Sancti, quò scilicet taciturnitatem sectarentur, quæ brevitatis causâ prætermitto, sperans his SS. Patrum Sententiis, argumentisque ac exemplis jam satis ad virtutem silentii amplectendam quemlibet esse inflamatum. Quare ulterius urgere desisto. Attamen pro coronide cuilibet sciendum

incum-

incumbit, ut juxta Ascetarum regulas se debeat in hoc sancto exercitio exercere, priùs in primo gradu, videlicet ut ab illicitis & otiosis verbis quis abstineat, & si ex humana fragilitate se lapsum esse cognoverit, poterit sibi ipsi aliquam imponere pœnitentiam pro majori cautela, imposterum illud acuratiùs observando. Gradus secundus exposuit, ut aliquis etiam à licitis & bonis verbis silentii causâ abstineat, ut nempè teste Smaragdo, virtutes cæteras ad tempus tacendo nutriat, quas nutritas iterum tempore congruo sapienter proferat. Tertius tandem est, à necessariis quoque verbis quietis & virtutis amore nonnunquam abstinere, maximè si ad defensionem propriam pertineant, exemplo Christi & tot Sanctorum, qui ad illatas sibi injurias humiliter tacuerunt.

In Reg. S. Bened.

Præterea scire oportet, ut dum necessitas locutionem petit, tunc valdè modestè & submissâ voce loquendum erit, & tamen ea, quæ ad rem pertinet, ad hæc autem servanda optimè quis fecerit, si imitatus fuerit nonnullos histriones. Sicut enim illum interdum sua dexteritate agilitateq; seras ori affigunt, ita etiam omnis silentii cupidus ori suo seram appendere debet, & quidem talem, quæ ex rotulis varias litteras continentibus constat, & non nisi, cùm certa verba per conjunctionem litterarum prodeunt, reseratur. Verba autem hæc non alia esse debent, quàm quæ Monachus quidam januæ suæ adscripsit: Necessitas, Utilitas, Charitas, ut ex eorum lectione meminerit, nunquam ex cella sua egredi, nisi cùm una ex his causis ipsum impulerit.

Quare chare Frater, ut monet Ecclesiasticus, *Ori tuo facito ostia & seras*, illudq; diligenter occlude, & nunquã illud reseras, nisi necessitas affulgeat; id est, DEUS benedicendus peccata confitenda, necessitates explicandæ, &c. Aut utilitas adsit, quando nempè augmentum gloriæ divinæ, aut nostræ, aut alienæ salutis promotio notabilis speratur. Aut charitas locutionem exposcat: nimirum, quando alterum instruere, corrigere, solari, & adhortari proximum ex fraternæ charitatis officio obligaris. Quæ si hæc omnia diligenter in praxim redegeris, facilè ad optatum religiosæ perfectionis portum enatabis, & haud dubiè præmio illo, quod taciturnis DEUS largitur, in tempore & æternitate feliciter fruêris, Vale.

C. 28. v. 28.

SERMO XVIII.

DE

Vitio Garrulitatis.

Si quis autem putat se Religiosum esse, non refrenans linguam suam, &c. hujus vana est Religio. Job. 1. v. 26.

PARS PRIMA.

1. SIcut non immeritò irrideretur ille, qui sine cultura & seminum conspersione ab agro fertilitatem & copiosam segetem expectaret, & qui efficaciter sacram

invisere

invisere terram proponeret, at pedem domo efferre detrectaret, ludibriis haud dubiè exciperetur, & denique sicut omnibus ille risum excuteret, qui adversus solem conquereretur, quod suos fulgentes radios in domum suam non evibraret; cùm tamen ille per valvarum clausuram hujus lucis recipiendæ obstaculum poneret. Ita omni derisione dignus est ille Religiosus, qui ab anima suâ virtutum fructus metere, & terram sanctam Supernorum civium mente & Spiritu proficisci conaretur sine refrenatione linguæ; Item ridiculis vocibus meritò passim ludificaretur, qui querelas proferret, quòd divinæ lucis radio non illuminetur, sed totus aridus, omnisque devotionis expers permaneat, cùm tamen ipsemet per suam loquacitatem cœlestis gratiæ jubar spontè excludat. Nam ut ait Apostolus, Si quis se Religiosum esse putat, non refrenans linguam suam, hujus vana est Religio: ac si diceret, qui linguam suam à vanis & otiosis verbis non coerceat, congreget per mortificationes, per jejunia, & per alia pœnitentiæ opera qualescunque meritorum manipulos, in vanum laborabit, conetur etiam ad perfectionis culmen ascendere, & mox retrò cadet, studeat omni virtutum exercitio, se excolere sine linguæ custodia, & laterem lavabit, quoniam vana est Religio & omnis conatus & labor sine refrenatione linguæ.

2. Porrò hujus veritatis testimonium Sapientum omnium Sapientissimus in Proverbiis profert, dum ait: *Ubi verba sunt plurima, ibi frequenter est egestas*; egestas, inquam, devotionis & recollectionis internæ; nam ut benè notat S. Diadochus, quod contingit balneis, idem accidit loquacibus: Si balnei ostium crebrò patefiat, calore paulatim amisso frigescit; sic, si quis multa sine necessitate loquitur, per oris januam, calorem internum exire necesse est. Cui consanat D. Gregorius Magnus, dum docet, quot supervacuis verbis mens dissipatur, quasi tot ruinis extra se ducitur unde redire ad sui cognitionem non sufficit, quia per multiloquium internæ considerationis vim amittit. Et certè inter maxima devotionis impedimenta non ultimum sibi vendicat locum loquacitas, quia hæc hominem ita distrahit, ut vix ullum gustum ad interna pietatis opera sentiat; ita mentem ejus dissipat, ut non solùm æterna bona ex sincero corde non appetat, sed insuper si non verbis, saltem operibus ea vilipendat: Ita humanum cor divini amoris igne evacuat, ut nec scintilla hujus Seraphicæ virtutis in eo permaneat, quod probè S. Gertrudis divinitùs intellexit, videlicet: si homini libuerit loqui verbum, in quo nullus est fructus, si hoc statim perficit, sicut ex vase perforato effluit dilectio Dei. Unde sic argumentari licet, si teste tam S. Virgine vel unicum tantùm verbum sine fructu prolatum ita cor hominis perforat, ut calorem divini amoris continere nequeat, quid fiet ergò illi, qui pro libitu os suum non tantùm ad inutilia, sed insuper ad nociva sæpè verba reserat? Si Deus ita punit tam parvum, ut videtur in verbo inutili, defectum, quomodo non castigabit reliqua linguæ peccata? Proh dolor! experientiâ satis constat, quod non tantùm homines in sæculo degentes, sed insuper quam plures Religiosi ad impietatis abyssum præcipites sint acti, quia non, ut decebat, lin-

C. 14. v. 23.

De Perf. Spirit. c. 70.

L. 5. Mor.

guam refrenârunt, & hunc silentii transgressionem pro nihilo reputantes, sensim & antequam benè adverterent, in varia peccata sunt prolapsi.

3. Hoc cum suo damno expertus est Juvenis ille, qui sex integris annis in magna vitæ Sanctimonia, variisque virtutum exercitiis in eremo solus traduxit, nemini mortalium quicquam locutus. *Historia.* Huic tandem humani generis hostis varia movit bella, quò ejus constantiam expugnaret; & inter cætera stratagemata quoque die quadam juvenis speciem mentitus, circa spelæum ejus apparuit, eremitamque probè contemplans ad sciscitandum ac silentium violandum allicere studuit. Quid multis: Rupit imperitus Anachorita silentium, stygiumque veteratorem juvenis schemate larvatum, quare se tam curiosè oculis usurparet? percontatus est. Et ob hanc interrogationem miser juvenis ita irretitus, & à dæmone illaqueatus est, ut cum personato diabolo mundum repeteret, ubi peccata peccatis cumulans vitam miserrimè finiit. O si hic eremi cultor asceticum tenuisset silentium, neque curiosè interrogâsset, haud dubiè non tam miserandum in modum prosternatus, & ad inferos præceps actus fuisset.

4. Caveat ergò quisque sibi, & ne cum hoc infelici juvene tam lachrymabilem consequatur sortem, indicat linguæ suæ ferias. Nam licet satanas variè hominem circumvenire continuò laboret, hoc tamen vel maximè efficere conatur per linguam. Undè non immeritò S. Chrysost. ad propositum nostrum per hæc verba excurrit. *Hom. 1. ad Baptiz.* Dæmon undique nobis insidias præparare consuevit, sed faciliùs linguâ & ore peccante. Nullum enim illi tam congruum organum est in ministerium interitûs & peccati, quàm lingua: Nam indè nobis mors, indè lapsus, indè perditio, indè naufragium præparatur. Hactenus Os aureum Chrysost. Hinc astutissimus dæmon, qui omnes carnes Jobi consumpsit, labia tamen integra reliquit, ut pronam peccandi occasionem relinqueret. Quam ob rem ipse Job ait: *C. 19. v. 20.* *Pelli mea consumptis carnibus adhæsit os meum, & derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos.* Cupiebat enim stygius hostis Job per linguæ peccata à Deo avertere, quem per alia tentamenta ab eo avellere non potuit.

5. Hanc mali genii calliditatem ac versutiam probè contemplabatur mellifluus Doctor D. Bernardus: Idcirco in formula honestæ vitæ quemlibet Religiosum admonet, dicens: Fuge locutoria, quantum potes; hujus verò admonitionis rationem insinuat S. Ambrosius; dum in hæc prorumpit verba: quàm plures vidi loquendo in peccatum incidisse, vix quemquam tacendo, ideoque tacere nosse difficilius est, quàm loqui.

6. O quàm verum est igitur, uti jam memoratum, in verbis pluribus reperiri frequenter egestatem. Egestatem, inquam, non tantùm devotionis ut dictum, sed insuper egestatem gratiæ & meritorum. *Prov. 10. v. 19.* Cùm enim Spiritus Sanctus per os Sapientis dicat: quòd in multiloquio non desit peccatum, consequens est, ut etiam non desit imminutio gratiæ & meritorum; Siquidem, cùm gratia immediatè peccatis opponatur, inferri debet necessariò, ibi eò minùs hanc reperiri, quò magis abun-

abundant peccata, & quia meritum à gratia tanquam à suo fonte & origine promanat, consequens est, Religiosum illum parùm de meritis possidere, cujus cor ob multiloquium gratiâ destituatur. Vas, ait Scriptura, quod non habuerit operculum, immundum erit, quidni etiam immundus erit ille, qui vasculum oris semper apertum habet. Et ut videmus, sicut domus illa, quarum ostia semper aperta sunt, ut Cauponum plerumque perditis hominibus abundat, vitiosisque replentur sociis. Ita & corda illorum, quorum os semper per loquelam apertum est, vitiis plerumque implentur, ac pravis habitibus scatent. *Num. 19. v. 15.*

7. Patientur etiam haud dubiè viri loquaces egestatem bonæ famæ, quæ non modicè imminuitur per loquacitatem; ut enim si vas percussum, magnum sonum reddit, vacuum credimus, ita si quem valdè loquacem advertimus, virtutibus & aliis donis inanem judicamus. Hoc etiam cognoverunt antiqui Philosophi, qui garrulos fatuis assimilare solebant; Ex illis erat etiam Solon, qui cùm vice quadam alicui convivio assideret, silentiumque teneret, interrogavit aliquis ex discumbentibus, cur iste, innuebat Solonem, ita taceret? Hoc audiens, ille respondit: quia nullus stultus tacere potest: quod etiam Sacræ testantur paginæ, quòd videlicet stultus verba multiplicet. Ergò quisquis sapiens haberi avet, quisquis in bona fama apud viros probos esse peroptat, contineat linguam à superfluis. Certè Appolonius rogatus, qui hominum sint optimi? qui in dicendo brevissimi, respondit. E contra, qui longas ac inanes miscere sermocinationes consuescunt, magnam audientibus nauseam creant, seque penitus prostituunt. *Eccles. c. 10. v. 14.*

8. Cæterùm quantùm etiam Deus ac cœlites similes loquacitates nauseant & fastidiunt, colligendum est ex historia sequenti. Cùm defuncta esset in Conventu Vallisoleti Discalceatarum monialium S. Theresiæ in Hispania Soror Anna à Jesu, cæteræ sorores corpus illius lavantes & induentes invicem, licet submissa voce loquebantur, minimè observantes tale tempus silentio esse dicatum: & ecce defuncta illicò digitum ori applicuit, silentiumque indixit; quòd cùm semel iterumq; fecisset, quanti esset virtus silentii, & è contra vitium loquacitatis sororibus demonstravit, ac deinceps observatiores effecit. Si ergò tam pauca verba eaq; in silentio sine necessitate tantùm prolata ita Deo displicuerunt, ut recenti miraculo illas garrulas lotrices per suam defunctam consororem admonere, silentiumq; indicere voluerit, quid, quæso, continget iis, qui non solummodò verbis submissâ voce absq; necessitudine prolatis silentii censuram violare audent, sed insuper hanc asceticam virtutem jocis, cachinnisque, ac verbis nedum otiosis, sed perniciosis & elatâ superbaque voce depromptis transgredi non verentur? Profectò experientur hi quondam ingens damnum, quod per hujusmodi loquacitatem certò certiùs incurrent. Quamobrem mi chare frater, cave loqui inania & nugatoria, & ad statum tuum minimè pertinentia, cave etiã, nè verba cæteroquin bona tempore interdicto etiã in silentio proferas sine urgente necessitate, si divinam tibi diminuere gratiam, favoremque non vis. Serva ergò hæc diligenter, & proculdubio multiplices *P. Francisc. à S. Maria in Historia Carmel. To. 1. l. 2. c. 17. Historia.*

versutissimi ac hostis tartarei cunes laqueosque, quibus passim captivantur loquaces, declinabis evadesque.

PARS ALTERA.

9. Dictum est hactenus, in quantam malorum abyssum loquaces sese detrudunt, nunc audiamus distinctiùs, in quænam plerumque peccata Silentii violatores labantur, ut cognitis his quilibet sibi maturè præcavere possit.

10. Quotidiana docet experientia, quòd illæ urbes vel maximè hostium incursibus & periculis subjectæ sint, quæ absque manibus & vigili custodia existunt. Illæ Regiones ac Provinciæ communiter devastantur ac depopulantur, quæ vias semitasque apertas habent; Sic nullum hominum genus tartareorum hostium insidiis ita subjicitur, quàm verbosorum, & hi facilè à Satana triumphantur, ac ipsius potestati subiguntur secundùm B. Albertum Magnum docentem: quòd, ubi non est taciturnitas, ibi homo de facili superetur. Sicut enim urbs patens, & absque murorum ambitu, ita vir, qui non potest in loquendo cohibere Spiritum suum.

L. de virt. c. 31. Prov. 25. v. 28.

11. Nullus autem malè sibi persuadeat illum tantùm tot periculis obnoxium esse, & à cacodæmone facilè prosterni posse, qui loquitur perversa, qui effundit verba iracundiæ plena, ac qui miscet Sermones impudicos, proximique famam lædentes, non verò illum, qui tantùm jocosos & vanos profert discursus; non, inquam, sibi blandiatur, licitum esse inanes miscere sermones, nam audiat quis Magnum Ecclesiæ lumen D. Ambrosium: Ingreditur, ait, mors per ostium tuum, si falsa loquaris, si turpiter, si procaciter, postremò, si ubi non oportet, loquaris. Ubi ultima verba benè notanda & cordi insculpenda sunt, quòd scilicet mors per verba minime necessaria etiam in animam ingrediatur, eamque morte peccati necet, non quidem immediatè, & præcisè ob talia prolata verba, sed mediatè, quia per hæc homo sibi sternit viam ad pejora, ac paulatim de peccatis parvis ad majora, & hinc tandem ad maxima ruit scelera; uti proh dolor satis quotidianum docet experimentum, siquidem nullus derepentè fit malus.

L. 1. de Virg.

12. Hoc fortassis cum suo damno experta fuisset S. Virgo Theresia, nisi à cœlesti suo Sponso præventa fuisset. Nam cùm hæc S. Virgo initio Religiosæ vitæ suæ cum extraneis mundanisque hominibus libenter discurreret, & semel etiam sermocinationes ad statum suum minimè pertinentes cum iisdem haberet, & dum locutorio egressa esset, apparuit ipsi Christus totus cruentatus & recenti sanguine conspersus. Interrogatus causam hujus tam miseræ formæ respondit: O Theresia filia mea, mundialibus Sermonibus tuis me ita lancinâsti: Quo audito, illa tota attonita timore tremoreque perculsa ad amantissimi Sponsi sui pedes sese abjecit, veniamque flagitavit. Et ab illo tempore cane pejus & angue inanes Discursus horruit & declinavit.

Historia. Ribera in vita ejus.

13. Præterea etiam, quantùm Deus loquaces abominatur, non obscurè colligere

gere licet ex eo, quod accidit S. Gertrudi, quæ de se ipsa testata est, quod nunquam sibi per novem annos vel ad ictum oculi subtracta fuerit Christi præsentia, nisi per undecim dies ob mundialem quandam, ut ipsa loquitur, sermocinationem. Unde sic argumentare licebit Si tam Sancta & Christo charissima Virgo ob levem tantùm & Inanem discursum per tot dies subtractione Christi præsentiæ punita sit, qualem ergò non gratiæ favorisque divini privationem experietur ille, qui non semel in die, sed sæpe sæpius incautè oris januam ad nugatoria & vana referat? Et si ita est, sequela sequitur manifesta, quòd similis in varia labetur peccata, quoniam ad ea declinanda necessariò requiritur gratia, quam tamen loquax à se removet, quâ remotâ non potest non sequi lapsus. Hinc meritò Ezechiel Propheta, licet ad loquendum missus fuerit à Deo, tamen septem diebus sedens, mærensque tacebat, ne fortè vel minimo otioso verbulo labia impiaret. Quare S. Gregorius ab eo argumentatus, si, inquit, qui ad loquendum missus est, tamdiu tacuit, pensandum nobis est, quanta culpa sit ei non tacere, quem nulla necessitas cogit loqui.

L. 2. insin. c. 8. & 23.

Hom. 11. sup. Ezech.

14. Cæterùm indagare oportet, quibus potissimùm peccatis viri linguosi se polluere solent, & mox reperiemus illos committere peccatum vaniloquii: de quo Christus dixit: *Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die Judicii.* Hoc peccatum mox sequitur murmuratio contra Deum & hominem: cùm teste Thoma Kempensi, de iis plerumque libenter loquamur, quæ nobis adversaria sentimus, & per mutuas locutiones ab invicem consolari quærimus. Et murmuratio mox secum trahit detractionem, cùm experientia probet, nullos magis huic vitio obnoxios esse, quàm garrulos: nec ullam colloquiis materiam aptiorem plerumque videri, quàm alienos defectus & vitia. Committunt hi Silentii violatores peccatum levitatis, cùm ejusmodi homines communiter leves sint in moribus, atque adeò ex abundantia cordis os loquatur. Peccatum jactantiæ non haud effugient, siquidem nihil est usitatius in colloquiis, maximè apud eos, qui in humilitate non sunt fundati.

Matt. 12. v. 36.

L. 1. c. 10. §. 1.

15. In hæc & plura alia peccata labi solent silentium minimè custodientes; & quantum proin pœnarum gravissimarum acervum in altera vita luendarum sibi per ejusmodi peccata imponunt? Profectò experientur olim cum suo ingenti damno, ubi miserabiliter ingemiscent ac plorabunt, quòd tam parvi hæc otiosa vanaque & jactantiam olentia verba æstimârint, & cùm ea facilè declinare potuissent, ex ignavia non fecerint. Expertus est hoc Duranus Archi-Episcopus, sicut legere est apud Surium in vita S. Hugonis Abbatis, qui sæpè Duranum tanquam olim suum Discipulum & in Christo Filium monuit, ut verba, risum moventia prætermitteret, si gravissimas Purgatorii pœnas effugere vellet. Verum dixisse Hugonem, eventus probavit. Nam cùm præfatus Archi-Episc. naturæ debitum solvisset, apparuit Sigevvino viro planè perfectissimo in horribili specie, labiis concisis, oreque abominabili, atq; lachrymabili rogavit voce, ut Abbati Hugoni intimaret,

Historia.

maret, supplicaretque, ut suis subditis Religiosis vota, precationes, ac Missarum Sacrificia injungeret, quò scilicet horrendis illis cruciatibus ob verba vanè prolata promeritis absolveretur. Quamobrem S. Abbas septem fratribus præcepit, ut suo Silentio per hebdomadam observato Archi-Episcopo in purgatricibus flammis constituto opem ferant. At unus eorum silentium violavit, quare Duranus denuò Sigevvino se stitit, eique insinuavit, quemadmodum unius Monachi loquacitas suam à pænis liberationem impedivisset: Quod, ut Sigevvinus Hugoni indicavit, ille observantiori cuidam Ascetæ silentium per hebdomadem servandum indixit, quo expleto, Duranus Sacro Episcopali habitu amictus tertiò apparuit, gratiisque ob præstita beneficia actis disparuit, ac in cœlum, ut piè creditur, subvolavit.

16. Si hoc contingit Archi-Episcopis, qui tamen Silentii servandi specialem non habent legem, quid, quæso, fiet Monachis, qui severis ad id servandum obligantur statutis? Certò non effugient horrificos illos flammarum globos, quibus animæ in altera vita expiantur. Senserunt hæc intolerabilia tormenta duo illi fratres ex Ordine S. Francisci. Cùm enim P. Antonius de Monte nocte quadam non potuisset dormire, surrexit, ut lumen è culina acciperet. Mediam viam confecerat, & ecce de eadem culina vidit emicare permagnum ignem. Attonito rei novitate occurrit horridus Æthiops, qui ad Patrem conversus ait: Ne timeas, manuque apprehensa secum duxit ad culinam, quam ubi ambo ingressi sunt, vidit Antonius duos nuper defunctos fratres veru infixos, substratis copiosis prunis ab atrociore Æthiope crudelem in modum perassari. Utrumque facilè agnoscebat: quapropter, quid est hoc, fratres, ait: Itane damnati estis? damnati non sumus, inquiunt, æternùm: sed hac temporali pœna exurimur, quòd & multum temporis inutiliter impenderimus, & dum calefactionis causâ ad focum stabamus, nunc murmuraverimus, nunc aliorum facta carpserimus, & inutilia multa locuti fuerimus, aliosque nostro pravo exemplo ad similia traxerimus. Ob quæ horriferis horum cruciatuum generibus subjicimur. Quibus dictis, visio disparuit.

Historia. Boverius in Annal. Capuc. A. 1564.

17. Simile quid etiam vidit P. Silvius ejusdem instituti Presbyter, nam cùm aliquando ante preces nocturnas in choro oraret, derepentè fores Ecclesiæ ingenti ictu concussæ sunt. Paulò post fit strepitus in umbilico templi, ac deinde ante aram, in qua Cœlestis Manna erat. Territus Pater, dum rei ex tum exspectat, inaudiit vocem hominis amarè flentis. Heu me! inquiebat, heu me! quanta tormenta sustineo! O Juste mortalium vindex, quis tandem horum cruciatuum finis erit! O Fratres! O fratres! Si nosse possetis, quàm dira patior, quantus vos horror invaderet. Simulque compellans Silvium: Adesdum, inquit, Silvi, ne paveas; Ego anima nuper defuncti fratris sum Dei jussu huc missa. Silvius, ut accessit, præter umbram ad cornu Evangelii nihil conspexit. Et anima: defuncti nuper fratris anima sum, & gravissimis pœnis in flammis purgatricibus atteror. Quibus de culpis, inquit Silvius? ad quę anima digito linguam tangens, ob hujus, inquit, linguę pec-

Idem ibi Historia.

peccata tam miserè discrutior, ut cruciatus exprimere non valeam. Quibus dictis, cùm triginta Missas postulasset, disparuit.

18. Similia plura & aliis ob verba incautè prolata contigerunt, quos referre nimis foret longum. Ex quibus supra memoratorum veritas satis elucet. Quamobrem S. Theresia tenerrimo miserationis affectu erga suas in Christo Filias ferebatur: Satagebat enim, omnemque adhibebat sollicitudinem, ut silentium integrè observaretur. Unde hæc S. Mater in Cœlo jam gloriosa, si quando aliquæ Sorores tempore silentii loquebantur, illas per tres ictus super portam admonuit, & ut tacerent; imperavit, fortassis hanc ob causam, ut atrocissima ratione violati Silentii debita tormenta, olim eluenda, effugerent. Riber. in vita l. 5. c. 4.

19. Cæterùm nemini mirum videri debet, quòd tam severè Deus plectat illos, qui verba vana ac nugatoria effutire solent. Nam teste Sanctissimo Claravallensium Abbate Divo Bernardo inter Sæculares nugæ, nugæ sunt: in ore Sacerdotis (quidni etiam in ore Religiosi) blasphemiæ. Consecrasti os tuum Evangelio, talibus jam aperire illicitum assuescere Sacrilegium est. Rodriq. p. 2. tr. 2. c. 12.

20. Unde non immeritò sancti Viri fæminæque gravissimas sibi ipsis pœnas dederunt, si quandoque se per incauta verba silentium transgressos adverterent. Ex quibus erat Severus Sulpitius vir omninò Sanctissimus ac paupertatis & humilitatis amore conspicuus. Hic in senectute sua à Pelagianis deceptus, & agnoscens loquacitatis culpam, silentium usque ad mortem tenuit; ut peccatum, quod loquendo contraxerat, tacendo penitus emendaret. Sancta Clara de monte Falco etiam, dum quadam vice matris alloquendæ gratiâ silentium rupisset in pœnam admissi erroris, in summo frigore nives nudis pedibus calcans, centies precationem Dominicam recitavit. Gennadius de viris Illust. c. 19.

21. O quotquot cum S. Arsenio non pœnituit locutos fuisse? at nunquam tacuisse. Quamobrem chare frater, si horres labi in graviora linguæ peccata, si pertimescis exhorrescisque terribilia ac varia pœnarum genera in altero sæculo persolvenda; Principiis obsta, nam serò medicina paratur, volo dicere, verba inutilia & nugatoria longissimè à te proscribe, & os tuum præcinge cilicio, sed non alio quàm illo, quod vir Religiosus cuidam juveni suasit; Nam cùm hic cilicium pro damnanda carne petiisset, à Religioso, ille os digito signans, dixit: Verè mi juvenis, optimum est cilicium, vigilanter attendere, quid per ostium hoc egrediatur. Tale cilicium jam olim ori suo imposuit S. Abbas Agathon, ut autem illud tenaciùs retineret, ori suo lapillum imposuit, & per triennium retinuit, ut vel sic loquacitatem fugaret, silentiumque addisceret. Drexel. in Phaet. c. 61. §. 5. Pelag. l. 4. n. 4.

22. Porrò, si his mi frater nondum ad otiosa verba declinanda fueris motus, tunc saltē te moveant irrationabilia animalia. Nam ut memorat Plutarchus, quod grues, quando Montem Taurum transvolant, accipiant in sua rostra lapillum, ne se suis clamoribus prodant, & hoc ex metu ne audiantur, & aquilarum illic degentium insidias incurrant, eisque in prædam cedant. Sicque sibi os obturant, & De Solert. animalium.

in summo Silentio præfatum montem transeunt, ut ab aquilis audiri non possint. Quapropter disce & tu ab his avibus os tuum per lapillum Silentii refrenare, si insidias & ungues milvi infernalis declinandi desiderio flagres. Quod si feceris, securè & pede illæso per hujus exilii montem transies ad felicem æternitatem, ubi perpetuâ fruêris pace. Vale.

SERMO XIX.

DE

Colloquiis Spiritualibus.

Ubi duo vel tres congregati fuerint in Nomine meo, in medio illorum ero. Matth. 18.

PARS PRIMA.

1. DICTUM est hactenus, quatenus cuilibet virtutum studioso silentium sit necessarium, & in quanta mala violatio hujus hominem protrahat. Ne verò his probè consideratis, dum partem sinistram quis declinare vellet, deviet ad dexteram, hoc est, ne, dum quis verba otiosa evitare satagit, omittat necessaria. Sciendum igitur est hanc Silentii virtutem in medio, ut & aliæ quoque consistere, id est, verba salutem proximi promoventia non reticere! sed tantum otiosa & nullum emolumentum importantia resecare. Hinc Spiritus Sanctus per os Sapientis ait: *Tempus tacendi, & tempus loquendi.* Unde meritò Regius Psaltes Deum in hunc exoravit modum: *Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labiis meis.* Quod S. Gregorius bellè explicat, dum per hæc excurrit verba: Non ponit ori suo parietem Psalmista, sed ostium petit, quod videlicet aperitur, & clauditur; Unde & nobis cautè discendum est, quatenus & os discretè & congruenti tempore loquela aperiat, & rursum congrua taciturnitas claudat. Cui consonat D. Ambrosius. Si pro otioso verbo, ait, reddemus rationem, videamus, ne reddamus & pro otioso silentio. Hinc optimè docet S. Laurent. Justin. quòd videlicet virtus silentii hæc sit, non semper tacere, sed illa sola, quæ loqui non licet. Hanc namque discretionis regulam multi ignorantes graviter delinquunt, quia tacent utilia proferre iis, quibus prodesse valerent. Hoc regium Silentii iter Propheta patefacit, cùm dicit in Psalmo: *Dixi, custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea*, non ut taceam, inquit, sed ut non delinquam. Quod ulterius Sacer probat textus: *Homo Sapiens tacebit usque ad tempus*; id est tamdiu, usque dum locutio melior sit Silentio, quod pulchra similitudine confirmat Plato: Navigamus aliquando velis navem explicantes, aliquando ancho-

Eccl. 3. v. 7. Ps. 140. v. 3. 3. P. Pastoral. admonit. 15 l. 1. offic. c. 3. De Perf. convers. Monast. c. 15. Ps. 38. v. 1. Eccl. 20. v. 7. Ad Theophanum.

anchoris frenantes retinemus, eadem gubernatio ad linguam adhibenda est, ut aliquando eam verbis armemus, aliquando silentio reprimamus. Melius tamen quadrat similitudo illa ex Sacra Scriptura desumpta: *Mala aurea in lectis argenteis, qui loquitur verbum in tempore suo.* In officinis aurifabrorum videmus gemmas lectis holosericis affixas distincto ordine, proportionatâque distantiâ collocatas, quæ mirani oculis nostris conferunt voluptatem. Ad eundem modum loqui suo loco, & convenienti tempore indicium est magnæ discretionis & Sapientiæ. Quamobrem teneat quisque au eam D. Chrysostomi Sententiam, ubi nos adhortatur, ut os nostrum perpetuò custodiamus, & ei rationem tanquam clavem adhibeamas. Clave utimur non solùm & semper pro claudendo, sed etiam pro aperiendo ostio, eodem modo ratio non debet os clausum semper tenere, sed etiam aperire. *Prov. 25. v. 11.* *In Psal. 140.*

2. Ex his facilè quilibet intelliget etiam aliquod assignari tempus, quo Silentium abrumpere licebit, quale apud nos est una hora post comestionem, & altera post cœnam seu collationem, exceptâ quadragesimâ & altero jejunio nobis usitato. Quamobrem omni studio quilibet vacare debet, ne verba ad mundum spectantia, aut otiosas fabulas in medium proferat; nam ob similia non raro magnam apud Deum ignominiæ notam Religiosi incurrunt. Quemadmodum enim Ascetæ, vel maximè convenit frequenter, imò quantùm fieri potest, assiduò de Deo ac Spiritualibus rebus miscere sermonem; ita nihil ipsum magis dedecere, quàm faceta jocosa, ac risum moventia verba effundere, quæ, teste Basilio remissionem, dissolutionemque animi erga res spirituales inducunt, devotionem enervant, & compunctionem cordis extinguunt, & quod caput est, moriones potiùs, quàm graves viros decent; cujus rationem ulteriorem S. Clemens Alexandrinus sequentibus verbis affert: Cùm verba omnia à cogitatione & moribus emanent, fieri non potest, ut verba aliqua mittantur ridicula, quæ non procedant à moribus ridiculis. Quod idem dicit S. Hugo, Vanus sermo, ait, vanæ conscientiæ est index: mores hominis lingua pandit, qualis Sermo ostenditur, talis animus approbatur, quoniam ex abundantia cordis os loquitur. *In Constit. mor. c. 13.* *L. 2. de Pædag. c. 5.* *L. 1 de anim.*

3. Hinc S. Ignatius Lojola inter principalia juvandi proximi instrumenta colloquia pia & sacra numeravit, eaque suis omnibus etiam Laicis fratribus mirificè commendavit, utpotè quæ faciunt, ut sæculares magnificè de bonis sentiant, existimantes nos esse Deo plenos, omnibusque donis cœlestibus abundare. Unde meritò S. Bernardus exclamans, ait: O quantùm distamus ab his, qui in diebus Antonii extitêre Monachi! horum enim conversatio tota in cœlis erat. Nobis autem convenientibus in unum (ut verbis Apostoli utar) jam non est Dominicam cœnam manducare: panem quippe cælestem (seu colloquia è cœlo petita) nemo est, qui requirat, nemo qui tribuat: nihil de scripturis, nihil de salute agitur animarum, sed nugæ & risus, & verba proferuntur in ventum. Neque dicas, sic charitatem, affabilitatem ac discretionem requirere, ut quasi astuti, sæculares capiamus, nam ut *In Apol. ad Guil. Abb.*

idem Sanctus rectè advertit, ista charitas charitatem destruit, hæc discretio discretionem confundit, quæ enim charitas est, carnem diligere, & Spiritum negligere? quæve discretio, totum dari corpori, & animæ nihil? Hæc tota S. Bernardi doctrina non modicè confirmatur ex eo, quod Taulerus memorat, quòd videlicet Christus insigni cuipiam Dei servo apparuerit, & septem querelas adversus Religiosos magno animi sensu deposuerit, inter quas secunda erat, quòd omnes illorum congressus & colloquia vanis ineptisque narratiunculis extrahantur, de ipso autem & cœlestibus altissimum semper sit silentium.

In c. 28. Inst.

4. Verum enim verò non inanis est hæc Christi querimonia, cùm enim ille nostrum sit caput & exemplar, cujus conversatio in præceptis Altissimi semper existebat, non modicam ei tristitiam causant illi, qui tanquam ejus membra contemptis rerum cœlestium collationibus se ad vanas effundunt fabulas, quarum diabolum esse fautorem, & spiritualium sermonum impugnatorem semper existere, Abbas Machetes his declaravit indiciis; Nam cùm fratribus quibusdam de rebus spiritualibus loqueretur, & eos quodam sopore videret laborare, nec posset ab oculis eorum somnum depellere, otiosam repentè fabulam introduxit, ad cujus oblectationem, cùm eos confestim evigilâsse, & erectas aures suas habere vidisset, ingemiscens ait: Nunc usque de spiritualibus loquebamur, & omnium vestrum oculi lethali dormitatione deprimebantur; at vix otiosa fabula cùm intromissa esset, omnes expergefacti torporem somni excussistis. Vel ex hoc ergò perpendite fratres, quisnam hujus collationis spiritualis impugnator, & illius vanæ fabulæ insinuator existat, & deprehendetis nullum alium quàm cacodæmonem esse.

Cassian. l. 5. Inst. c. 35.

5. Quam ob causam non immeritò hic idem vir Sanctus, quâ lachrymis, quâ precibus à Deo postulavit, ac obtinuit, ut quotquot diebus ac noctibus ageretur collatio spiritualis, nunquam somno oppressus sit, si quis verò sæcularia ac impertinentia protulisset, in somnum protinùs concidebat. Simile quid etiam accidit Angelico Doctori S. Thomæ Aquinati, qui cùm adeò divinis colloquiis deditus esset, ut totam conversationem suam in Sanctis ejusmodi discursibus traduceret, consecutus est indè hoc emolumentum, ut, si quando cogeretur cum sæcularibus etiam prophana tractare, seipsum mox sine ullo labore recolligeret, consuetisque mentis exercitationibus totum se impenderet. S. Catharinæ Senensi quoque sermocinationes de Deo tam jucundæ extiterunt, ut æquo animo videre non posset, si quempiam res mundi ludicras seriò tractantem conspexisset.

Cassian. l. 5. Inst. Monast. c. 29.

Surius in Vita ejus.

Rodriq. p. 2. tr. 2. c. 13.

6. Porrò si ita abominabantur Sancti discursus vanos, ut non nisi cùm stomacho de illis audiant; qualem ergò abominationem non habebit Deus in hujuscemodi narratiunculis? Et certè, si Divus Hieronymus eò ita fuerit castigatus, quòd avidius Ciceronem, quàm S. Scripturam legerit, quod, ut quemadmodum contigerit, operæ precium erit ipsius Viri sancti verbis referre, qui sic ad Eustochium scribit; Referam tibi historiam infelicitatis meæ. Cùm ante annos plurimos domo,

paren-

parentibus, ſorore, cognatis [quod his difficilius eſt] conſuetudine lautioris cibi propter regna cœlorum me caſtrâſſem, & Hieroſolymam militaturus pergerem, Bibliothecâ, quam mihi Romæ ſummo ſtudio confeceram, carere non poteram. Itaque miſer ego lecturus Tullium, jejunabam. Poſt crebras noctium vigilias, poſt lachrymas, quas mihi præteritorum peccatorum recordatio ex imis viſceribus eruebat, Plautus ſumebatur in manus. Si quando in memet reverſus Prophetas legere cœpiſſem, ſermo horrebat incultus. Et quia lumen cæcis oculis non videbam, non oculorum putabam culpam eſſe ſed ſolis. Dum ita me antiquus ſerpens illuderet, febris invaſit corpus exhauſtum, & ſic infelicia membra depacta eſt, ut oſſibus vix hærerem, interim parantur exequiæ, & vitalis animæ calor tantùm in ſolo tepente pectuſculo palpitabat, & ſubitò raptus in ſpiritu ad tribunal Judicis pertrahor, ubi tantum luminis & tantum erat ex circumſtantium claritate fulgoris, ut projectus in terram ſurſum aſpicere non auderem. Interrogatus de conditione, Chriſtianum me eſſe reſpondi. Et ille, qui præſidebat; Mentiris, ait, Ciceronianus es, non Chriſtianus, ubi enim theſaurus tuus, ibi & cor tuum. Illicò obmutui, & inter verbera [nam cædi me juſſerat] clamare cœpi, Miſerere mei Domine, miſerere mei. Cæterum, qui aſtiterant, cùm ad præſidentis genua provoluti pro Hieronymo precarentur, & ille ſimul emendationem polliceretur, dimiſſus fuit, & mirantibus cunctis oculos aperuit tanto lachrymarum imbre profuſos, ut etiam incredulis fidem faceret ex dolore. Hinc didicit S. Doctor tanto ſtudio divina legere, quanto non ante mortalia legiſſet. Si, inquam, ita punitus ſit tam inclytus Eccleſiæ Doctor ob nimiam legendi Ciceronem aviditatem, quid continget illis, qui contemptis rerum divinarum ſermonibus ad vanas fabulas vel aures accomodant, vel ore proferunt. Profectò pertimeſcendum habent, dum coram divino Judice de omnibus operibus ſuis rationem reddituri comparebunt, ac interrogabuntur de ſuo ſtatu & conditione, & ſi reſpondebunt ſe fuiſſe Religioſos, audire cogebuntur: Mentimini, non Religioſi ſed irreligioſi, non mei ſervi, ſed mancipia mundi eſtis, quomodo enim vos dicitis eſſe Religioſos & mundi contemptores, cùm ſitis ejuſdem ſectatores & amatores. Nonne ibi theſaurus veſter eſt, ubi cor? & nonne cor ibi, ubi veſtra ſunt verba? ergò cùm verba & colloquia veſtra de mundo erant, convincimini quoque vos eſſe de mundo. Scriptum eſt enim: ipſi de mundo ſunt, ideò de mundo loquuntur, & mundus eos audit. Quapropter chare frater maturè tibi conſule, nè in ſimilem difficillimam incidas quæſtionem, evades autem hanc, ſi ſeriò ſpiritualia ſuo tempore proferre ſtudueris, & quantum inde etiam emolumenti capies, intelliges ex dicendis. *1. Joan. 4*

PARS ALTERA.

7. Antequam commoda ex colloquio ſpirituali pullulantia in medium proferamus, conſultum erit priùs indagare, in quonam pia colloquia potiſſimùm conſiſtant. Sciendum igitur eſt ad hoc Religioſum exerçitium aliqua ante, & aliqua

in ipſo diſcurſu requiri. Ante diſcurſum neceſſarium erit divinam implorare opem, ut moderatè mentis & corporis vires piè jucundeque colloquendo recreare quis ſic valeat, ut nec propriæ nec alienæ conſcientiæ tranquillitas, nec devotionis ardor, nec Religioſæ modeſtiæ nitor ullum patiatur detrimentum. Hoc præmiſſo inter colloquendum, quilibet bonus Religioſus ea miſcere ſtudebit, quæ, quoad ſubſtantiam, finem & modum bona ſint. Bona, quoad ſubſtantiam erunt, ſi vel de rebus bonis ac divinis, aut ſaltem de indifferentibus, quæ accedente bonâ intentione, bona fiant, inſtituantur. Quamobrem benè advertendum erit, nihil omninò in colloquium adferendo, nec æquo animo audiendo, quod vel à longè proximi cujuſque famam comminuere, aut fraternam charitatem lædere poſſet, nihil quod animi elationem, vel ſæcularem levitatem, aut quamvis aliam levem Divinæ Majeſtatis offenſam ſapiat. Præterea etiam conandum erit, aut ſolùm de Deo & divinis, ſeu ſpiritualibus loqui juxta monitum D. Bernardi. Cùm loqueris, verba ſint rara, vera, ponderoſa, ac de Deo, ſi ſæcularis loquitur tecum, ac vana proponit, quàm citiſſimè potes, ſuccide ſermonem, & transfer te ad ea, quæ Dei ſunt; nam qui de terra eſt, non mirum, Si de terra loquatur, ſed qui profitetur ſe eſſe cœleſtem, loqui debet de cœlo, & circumcidere verba terrena, nam ex abundantia cordis os loquitur. Hæc Mellifluus Doctor. Itaque quilibet proferre ſataget, quæ faciant ad ſpiritûs fervorem promovendum, imitandumque SS. Vitas, cujuſmodi ſunt quatuor hominis noviſſima, DEI beneficia, promiſſa bonis præmia, reprobis ſupplicia. Item vitæ; virtutes & res geſtæ Chriſti Domini, Beatiſſimæ Virginis Mariæ, & Sanctorum.

In form. honeſt. vitæ.

8. Bona, quoad finem erunt, ſi colloquia noſtra omni nævo careant, quod fiet, ſi puritatem intentionis illibatam conſervare ſtuduerimus, ſubindè eam renovando, nullum omninò verbum proferendo, quo vel humani favoris auram quis captet, vel proximum quovis modo deſpicere aut pungere intendat, ſed purè animo dicta ſincero corde abſque ullo fuco ad Dei gloriam, & ad ſuam, proximorumque ædificationem referendo. Tandem colloquia, quoad modum bona erunt, ſi animus non omninò effundatur, ſed ſubinde ſuaviter recolligatur, ut colloquiis congruentes aliquos virtutum actus ſolo cordis ſuſpirio interſerere poſſit. Item ſi inordinati motus animi quacunque ex occaſione exſurgentes, ut iræ, impatientiæ, ſuperbiæ, invidiæ, ac temerariæ ſuſpicionis ſtatim reprimantur. Præterea conandum erit, ut omnes ſocios, tanquam dilectiſſimos Dei filios Chriſti fratres, Spiritûs Sancti templa, SS. Trinitatis imagines reverenter & purè diligat, patienter eorum onera portet, nævos excuſet, ac omnia eorum dicta & facta in meliorem partem interpretetur. Item inter colloquendum ſollicitè cavendum erit, ut quilibet non ſolùm ludicrarum rerum narratiunculas declinet, ſed modum ipſum loquendi indecorum, Religioſo viro indignum, qualis eſt voce elatiori, crebrioribus cachinnis, parùm maturis geſtibus, ſtudioſè evitet. Finitâ recreationis horâ conſcientia diſcutienda erit, an prędicta in praxim ſint redacta an non, ſi ita, maximæ Deo grates referen-

rendæ erunt ob præstitum auxilium, suumque conatum quilibet humiliter Christo offeret ad intentionem præmissam in unione divinissimorum ejus colloquiorum cum Beatissima Virgine Maria & Sanctis olim habitorum. Sin autem defecisse quis se deprehenderit, dolebit, & emendationem tamen cum divino adjutorio Deo spondebit.

9. Verùm, quis emanantem ex hujus methodi observantia fructum satis explicet: cùm tantus sit, tamque copiosus, ut paucis enarrari nequeat; siquidem ille, qui hujusceemodi instituit colloquia, brevi ad Religiosam perfectionem pertinget, animæque suæ sanitatem consequetur, teste D. Chrysostomo, qui ait: Sicut esurire signum est bonæ valetudinis; ita amare divina eloquia, spiritualis sanitatis indicium fuerit maximum. Et rursus in alio loco: Quemadmodum, inquit, arbor perpetua irrigatione in magnam excrescit altitudinem: sic & hic divinorum eloquiorum doctrinâ assiduè irrigatus, ad virtutis fastigium pervenit. Quamobrem tantopere ad hoc spirituale colloquium anhelârunt omnes perfectionis studiosi, & quantùm talis conversatio Divinæ placuerit Majestati, non rarò illustribus manifestavit prodigiis. Sic enim legitur in vita S. Benedicti de S. Virgine Scholastica, quod scilicet hæc quotannis germanum fratrem suum S. Benedictum invisere solebat. Ergò cùm aliquando pro solenni suo Sanctum virum visitatum venisset, ille Monachis aliquot stipatus ei obviam processit & amanter acceptam in domicilium quoddam, quod monasterio propiùs aberat, deduxit. Hic familiariter divinis de rebus ad usque vesperum collocuti sunt. Sed cùm sub noctem S. Benedictus abire pararet, soror eum multis obnixè rogavit, ut secum remanere dignaretur, & eam noctem divinis colloquiis impenderet. Vir sanctus cùm nullis Sororis precibus exoratus, nihilominùs abire pararet, illa submissum caput in manus concellatim junctas inclinavit, piisque & lachrymis & precibus efflictim Deum rogavit, ut eâ nocte fratrem secum retineret. Sudum prorsus erat & innube cœlum, antequam Scholastica hasce preces funderet, secundùm quas tempestas tot tonitruis & fulminibus horribilis ingruit, ut neque S. Benedicto, neque comitibus ejus usquam domo pedem proferre licuerit. Agnovit Vir sanctus suæ Sororis precibus eam tempestatem fuisse concitatam, eoque amanter conquestus, parcat, inquit, tibi Omnipotens Deus Soror; quid est, quod fecisti? Cui illa respondit: Ecce te rogavi, & audire noluisti, rogavi Dominum meum, & audivit me. Modò ergò, si potes, redire, & me dimissa ad Monasterium recede. Sic sanctè piis colloquiis tota ea nox fuit transacta. Sub auroram uterque invicem amplexi, suum quisque Monasterium repetiit.

Hom. 14. in Genes.

Hom. 8. de Anna & Samuele.

10. Unde clarè patet, quàm gratum, acceptumque sit Deo, dum Religiosi de rebus divinis conferunt, & è contra si his neglectis de vanis tantùm & ad mundum pertinentibus sermocinantur, magnâ sanctos Angelos & Angelorum Dominum tristitiâ perfundunt, quod celebri verificatur facto. Quidam de Sanctis Senioribus, cui talis concessa divinitùs erat gratia, ut videre posset ea, quæ alii non videbant.

Vit. Pat. p. 2. c. 35.

debant. Referebat ergò ſanctis Patribus, dicens; quod aliquando quàm plurimi fratres ſedentes ſimul, loquebantur de ſanctis Scripturis, quæ ad animarum ſalutem pertinebant. Tunc ſtabant circa eos ſancti Angeli lætantes, & hilari vultu eos intuentes, delectabantur enim multùm de colloquio Dei. Cùm autem aliud quidvis loquerentur, ſtatim ſancti Angeli contra eos indignati longiùs recedebant, & porci ſordidiſſimi veniebant, & volutabant ſe inter illos. Dæmones enim in ſpecie porcorum delectabantur eorum vaniloquiis. Beatus autem Senex, hæc contemplans, abiit in cellulam ſuam, & per totam noctem cum grandi fletu & ejulatu gemendo & ſuſpirando deplorabat miſerias noſtras. Hinc exhortabatur fratres, dicens; Cavete filii chariſſimi à multiloquio, & ab otioſis ſermonibus linguam cohibete, quia malus interitus animæ generatur; & multum propter hoc Deo & Sanctis ejus odibiles ſumus.

11. Cæterùm mirum non eſt, quòd ſancti Angeli libenter ſe illis ſocient, qui de rebus ad ſalutem pertinentibus ſermones habent, cùm & ipſemet Chriſtus perſæpè ſimilibus res cœleſtes tractantibus ſe conjungere ſolebat. Undè non

Chron. p. 1. l. 1. c. 10. immeritò S. Franciſcus Seraphicus Alumnos ſuos frequenter ad diſſerendum de divinis convocabat, quo illud inter alia conſecutus eſt, ut aliquando illis Chriſtus ſub ſpecioſiſſimi Adoleſcentis formâ ſeſe medius inſinuârit, placidiſſimoque vultu ſuam benedictionem illis dederit. Item illis duobus Diſcipulis in Emmaus euntibus ſe repræſentavit Chriſtus eò, quòd de illo loquerentur, & adeò illos in amore

Luc. 24. divino ſuccendit, ut ipſimet poſteà cordis ardorem his manifeſtârint: *Nonne*, inquiunt, *cor noſtrum ardens erat, dum loqueretur nobis in via?* Hinc colligere licet, qualis ex his divinis colloquiis fructus ſperandus ſit. Quapropter meritò

C. 9. v. 23. admonet quemlibet Eccleſiaſticus dicens: *Omnis Narratio tua in præceptis Altiſſimi*; hujus verò adhortationis rationem Salomon in Proverbiis innuit: *quia*

C. 12. v. 14. *de fructu oris ſui unuſquiſque replebitur bonis.* Bonis, inquam, quoniam per ſimiles pios diſcurſus anima à peccatis purgatur, ſpiritûs fervor augetur, devotionis flamma nutritur, ac animus ſupra ſe ad cœleſtia ſolummodo appetenda elevatur. Undè meritò exclamat D. Hieronymus: ô felix lingua, quæ non novit, niſi de divinis texere ſermonem.

12. Præterea benè advertendum eſt, quòd, licet, hîc & nunc vix unquam pia colloquia miſcentibus corporaliter ſe Chriſtus viſendum præbeat, attamen nullatenus ambigendum eſt, quin medius inter illos aliàs ſe ſiſtat præſentiâ, videlicet ſuâ divinitate & gratiâ, quod Chriſtus ipſemet declarat apud Matth. loquens:

Matt. 18 *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, in medio illorum ero*, id eſt, præſentiâ illâ nunc inſinuatâ, mediante quâ hoc in ſuorum ſervorum cordibus efficit,

Pſal. 118 ut quilibet eorum cum Propheta Regio exclamare cogatur: *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, ſuper meliori meo*: Quia in his divinis eloquiis talem ſentient ſpi-

Sap. 16. v. 20. ritus dulcedinem, qualem olim Iſraëlitæ in ſumptione Mannæ perſenſerunt, de quo ſacer ait textus: *Angelorum eſca nutriviſti populum tuum, & paratum panem de*

cœlo

cœlo præstitisti illis sine labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suavitatem. Talem autem dulcedinem in manducando hunc cœlestem panem perceperunt, ut quicunque hunc vel illum gustui delectabilem cibum desideràsset, mox illius Saporis suavitatem sensit in Manna. Sed dicet forsan aliquis, si filii Israel in sumptione Mannæ omnium etiam desiderabilium escarum saporem habuerunt, cur ergò contra Dominum murmurantes, carnes appetierunt? ajebant enim: Quis dabit nobis ad vescendum carnes? *Recordamur piscium, quos comedebamus in Ægypto gratis; in mentem nobis veniunt cucumeres, & pepones, porrique, & cepæ, & allia.* *Num. 11. v. 5.* Nunc autem *anima nostra arida est, & nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi manna.* Huic quæstioni respondet S. P. N. Augustinus, dum docet: quòd non omnes Israelitæ, sed tantùm pietatem ac justitiam sectantes mirabilem illam in Manna reconditam dulcedinem perceperint, cæteris verò hic cælestis cibus nauseam & horrorem potiùs, quàm suavitatem causavit. *Apud Rodriq. p. 2. tr. 2. c. 13. §. 5.* Hinc non mirum, quòd hi Deo rebelles rursum ad Ægyptum carnes comesturi suspirârint. Ex qua D. Patris doctrina pari modo discurrendum erit de Manna colloquii spiritualis, quod videlicet non omnes, sed tantùm illi, qui Deo fideliter servire gestiunt, spiritûs oblectamenta in hoc abscondita participant.

13. Quamobrem chare frater, si nondum sentis gaudium in divinis collationibus, signum est, te non esse ex numero ferventium Religiosorum; quapropter satage huic felicissimo Dei servorum cætui te sociare & annumerari per exercitium continuum, sic quidem, ut vel planè taceas vel si loqui oportet, de spiritualibus conferas: sic enim haud dubiè suavitate ex his piis discursibus proveniente frueris. Nam sicut, qui rem oderiferam manu versat, quò ampliùs tenet, eò fragrantiores odores sentit; ità, quò quis tractationem rerum spiritualium frequentiùs in colloquium adducit, eò magis excitatur ad easdem animo & ore versandas. *Busæus in Panar. f. 31.* Quare, si cupis te in cœlestium rerum doctrina imbui, si suspiras divinâ consolatione perfundi, & bonus Religiosus effici, amplectere, quæ memoravi, & facilè optata consequeris. Vale.

SERMO XX.

DE Solitudine.

Ducam eam in Solitudinem, & loquar ad cor ejus. Oseæ c. 2. v. 14.

PARS PRIMA.

1. Constat ex hactenus dictis, quàm necessarium ad Spiritûs profectum anhelanti sit silentium. Constat etiam quantùm Deo displiceat vaniloquium; & tandem vidimus, quantùm Divina bonitas in Religiosis de cœlestibus sermonem

monem habentibus delectetur, & quanta indè bona in illos redundent. Quamobrem operæ pretium erit omne arripere medium, mediante quoad hasce virtutes pertingere valeamus, meliùs autem haud reperiemus, quam sanctam & Deo gratissimam Solitudinem, qui enim extra suam cellam vagari sine necessitate solet, silentium minimè servabit, sed ad noxia quæque verba non rarò prolabetur; etenim qui amat periculum, peribit in illo. Idcircò quisquis taciturnitatem verè diligit, & perniciosos sermones effugere discupit, quisquis suo tempore & loco spirituali colloquio proximum ædificare optat, & quisquis tandem in doctrina Christi instrui, ac in Religiosæ perfectionis semita illæso pede progredi desiderat, necessarium in primis habebit, ut cellam continuò inhabitet, neque ex ea sine urgenti necessitate egrediatur; ut autem suaviùs & diligentiùs hanc quis incolat, recogitet eam esse felicem illam & è millibus electam stationem suam, in qua rescissis omnibus sæculi curis; soli Deo & animæ suæ vacare debeat. Esse paradisum voluptatis, quem cœlestes gratiarum imbres frequentiùs irrigare soleant. Esse conclave divini amoris, in quo cum dulcissimo animæ sponso suavissimos affectus reciprocare liceat, eique amorosa sua desideria, necessitates, & vota candidiùs, quàm ubi aliàs exponere. Esse denique vestibulum quoddam cœlestis gloriæ, Aulamque sanctissimam, in qua nonnisi cum Deo, & beatissima ejus Matre, Sanctisque cœlitibus ac Angelis habeatur conversatio; ut meritò mellifluus Doctor in laudem excurrerit,
S. Bern. de vit. solit. c.4. per hæc verba: Cella terra sancta, & locus sanctus est; in qua Dominus & servus ejus sæpè colloquuntur, sicut vir ad amicum suum, in qua crebrò fidelis anima Verbo Dei conjungitur, Sponsa Sponso sociatur, terrenis cœlestia, & humanis divina uniuntur.

2. His benè perpensis statuat quilibet ex animo, quòd humilem cellam suam velit sumptuosissimis quibusque mundi palatiis in amore præferre, ac per omne vitæ tempus diligentem ejus incolam agere, observando salutare documentum sancti cujusdam Eremicolæ, qui Religioso Tyroni suo id consilii suggerere consueverat, ut, si perfectionem compendio discere vellet cellam suam semper incoleret, atque in hunc finem piâ sibi imaginatione persuaderet, orbem totum novo aliquo diluvio, vel aliquo fatali casu periisse, nec aliud ex eo superesse, quàm quatuor cellæ parietes; adeòque se solùm cum Deo in orbe degere: nec habere deinceps, quod extra cellam quærere, vel affectare possit, sed unicam sibi restare salutis suæ curam, quam eapropter in arcto cellæ suæ quadrangulo agere debeat, quin & commodissimè agere possit; quia sine arbitro, sine teste, sine impedimento. Et sanè dubitari non potest, quin ex frequentata cellæ solitudine, plurima in ejus cultorem redundent bona, quæ popularibus aliis & multiloquio deditis hominibus justè denegantur.
Loc. cit. c. 9. Cùm enim cella ex mente Divi Bernardi, sit omnium bonorum officina, non potest non abundare plurimis animæ bonis, quisquis tam fortunatam sibi stationem elegerit: præsertim cùm ad reliquam ejus felicitatem, ea etiam accedat gratia, ut vel nullis hostium malignorum incursibus pateat, vel certè victricem illis palmam negotio perfacili semper eripiat.

3. Id,

3. Id, quod summi beneficii loco habuit magnus Anachoretarum Pater Divus Antonius Abbas, dicere solitus, quòd ultra communes humani generis hostes (cum quibus perpetua nobis lucta est) tres alii dentur particulares, iidemque periculosissimi, quia domestici & nobis congeniti, lingua videlicet, aures & oculi, quibus non rarò perfectissimi quique ex alto virtutum apice in imam perditionis abyssum miserrimè præcipitentur. Unum tamen esse hominum genus, quos intestina illa hostium trias aggredi non possit, & hos esse viros Religiosos, qui cellæ solitudinem colerent: hi, siquidem cùm à sæculi vanitate hominumque consortio remoti sint, auribus & linguæ ferias indicunt perpetuas, oculos verò, si quandò reserare licèt, vix habent, quo dirigere possint aliò, quàm in amorosam Crucifixi Servatoris, vel Beatissimæ Dominæ nostræ imaginem è pariete suffixam: vel certè in asceticum aliquem libellum nova spiritui fomenta suppeditantem: sicque viam omnem quibuslibet susurris, vaniloquiis, oblocutionibus, detractionibus, improperiis, suspicionibus, speculatis minùs decentibus, & plurimis id genus oculorum, aurium & linguæ malis solo secessu suo præcludunt.

4. Verùm licèt prætereà stygius veterator, undique tanquam leo rugiens circumeat, quærens, quem devoret, attamen omnes suas vires & robur amittit in illis, qui solitudinis sunt amantes; siquidem hi in statione omninò securissima existunt. Hinc Pastor ille Evangelicus reliquit nonaginta novem oves, & quæsivit unam perditam. Ubi percontari licet, cur hic tam sollicitus Pastor investigãdo unam ovem nonaginta novem reliquerit, cùm nõ immeritò metuere potuisset has nonaginta novem, utpotè suo Pastore orbatás à lupis dispergi: sed respondetur has omnes esse extra periculum, quoniam relictæ erant non in quocunque, sed omninò in securo loco, videlicet deserto, dimittit nonaginta novem in deserto. Itaque, qui vult securus esse & venenosos infernalis lupi motus effugere, conferat se ad desertum cellæ suæ. Certum est enim sensus nostros, nisi custodiantur & refrænentur, instar indomiti & effrænis equi nos ducere ac præcipitare in varia peccata & animæ perditionem, quæ mala perfacili negotio evadere possunt solitudinis cultores. *Luc. 15.*

5. Cæterùm quod nostro inservire potest proposito, est, quod accidit S. Arsenio; hic cùm in Aula adhuc degeret, Deum ferventer rogavit, ut sibi securam consequendæ salutis æternæ semitam demonstraret; & ecce, venit ad eum vox dicens: Arseni fuge homines, & salvaberis. Cùmque in solitudinem jam secessisset, rursus oravit eundem sermonem dicens: Domine dirige me ad salutem, sic precanti dimissa cœlo vox hæc accidit: Arseni fuge, tace, quiesce, hæc sunt principia salutis. Ex quo oraculo Vir sanctus collegit, quod, si animæ suæ salutem consequi vellet, homines sibi fugiendos esse. Quapropter incredibile memoratu est, quantum studium hic Anachorita in silentio custodiendo, & conspectum hominum fugiendo adhibuerit: erat enim silentii, quietisque amicissimus adeò, ut miraculo simile esset, si labia, nisi divinas in laudes reclusisset. Solitudinem verò sic amor *Vit. PP. l.3.§.199. edit. Rósvveid.*

prosequebatur, ut nullum non lapidem moverit, quo concursum hominum propter famam Sanctitatis suæ ad se confluentium impediret. Aliquando Patriarcha Theophilus indè usque ab Alexandria cum suæ urbis Præfecto, ad eum visendum venit, precatusque enixius, ut sibi quidpiam, ad animi salutem promovendam, diceret; sed Arsenius ad hæc non statim respondit, sed utrumque, cùm diu suspensum reliquisset, denique ait: si dixero vobis aliquid, custodietisne? cùmque illi affirmarent, se plenè servaturos ea, quæ ab illo dicerentur, tunc ille inquit: ubicumq; audieritis Arsenium, nolite approximare. Quo audito, nè viro sancto molestiam inferrent, ambo discesserunt.

L. 5. §. 4. edit. Rosvveid

6. Porrò quis fructum, quem hic S. Abbas hinc collegit, satis explicet? nulla etenim virtus erat in reliquis eremicolis, quàm non & ille possideret, nullus famâ sanctimoniæ notabatur, quâ non etiam fragraret Arsenius, uno verbo, omnes suos commilitones in virtutis stadio longo post se reliquit intervallo. Et undè, amabò, tam citò sanctus hic vir venit ad Religiosæ perfectionis culmen? certè per solitudinem, quam tantopere adamabat; cùm enim omnem conversationem, hominum etiam Religiosorum penitùs fugere studeret, se capacissimum illapsûs Divini charismatis reddidit. Undè non mirum sanctum hunc Patrem in omni virtutum genere sic floruisse. Verùm enim vero cùm vice quadam à Marco, sancto Monacho interrogaretur, cur adeò Monachos fugeret, à quibus & ipse nihil acciperet detrimenti, & illi plurimum ab ejus alloquio referre possent emolumenti? respondit Arsenius: Scit Deus, quia diligo homines, sed cum Deo pariter & hominibus esse non possum. Supernæ enim multitudines, & beati cœli incolæ unius sunt voluntatis, at homines diversas & varias habent voluntates, & ob hoc relinquere Deum, & cum hominibus esse non possum.

Vit. PP. l. 7. c. 34. §. 1. edit. Rosvveid

7. Et certè si nullus alius fructus ex frequenti cellæ habitatione sperandus esset, sufficeret hic à S. Arsenio tacitè insinuatus, quòd videlicet perturbationes apud homines contrahendas effugeret; nam cùm homines diversæ sint voluntatis, sequitur, quòd aliquis, ut quotidianâ probatum experientiâ, omnibus satisfacere non possit, & licèt quis optima quandoque proferre & agere putet, erunt tamen non pauci, qui reprobabunt & contrarium afferent, ex quo non potest non sequi mentis turbatio. At verò, qui conversatur cum cœlitibus, nullas habebit contradictiones, sed potiùs magnam animi tranquillitatem sentiet. Quamobrem meritò S. Ephrem singulariter beatum pronuntiat cellæ sedulum insessorem; beatum arbitror, quia multis & variis turbationum & oblocutionum fluctibus carebit, quibus aliàs agitaretur & in tristitiæ pelagus demergeretur; sed adhuc beatiorem puto, quia Deum & glorisissimos cœli cives sibi præsentes habebit; Nam ut scribit B. Petrus Damianus, ubi ad nostrum propositum sic ait: Unum pro certo scio, ô vita benedicta, quod de te indubitanter affirmo, quia quisquis in amoris tui desiderio perseverare studuerit, ipse quidem habitator est tuus, sed ejus inhabitator est Deus. Vides ergò chare frater, quanti refert cellæ solitudinem colere. Idcircò

Opus 11. c. 19.

ut &

ut & tu particeps fias bonorum inde emanantium, & ut Dei præsentiâ fruaris, imprime memoriæ tuæ & cordi insculpe auream sententiam mellifluì Doctoris dicentis: Fuge publicum, fuge & ipsos domesticos, secede ab amicis & intimis, etiam ab illo, qui tibi ministrat. An nescis verecundum habere te sponsum, & qui nequaquam suam velit tibi indulgere præsentiam præsentibus cæteris. S Bern. ser. 40. in Cant.

PARS SECUNDA.

7. Sapientissimus ac clementissimus Deus populum suum electum è servitute Ægyptiaca liberaturus, noluit eum ad Terram Promissionis melle & lacte manantem deducere, nisi per desertum, & in eo tamdiu detinere. Certè inscrutabilia Judicia Dei. Quòd videlicet hunc suum populum Deus per tam longam & difficilem viam defatigare & lassare voluerit; cùm tamen viâ compendiaria deducere potuerit, ut citius & breviori tempore Terram Canaan attigisset; Responsum, quod dari potest juxta sensum Spiritualem, est, quòd, cùm Hebræi figurarent Christi fideles, qui tendunt ad terram veram Promissionis, videlicet ad cœlestem Beatitudinem, voluit Deus nobis notificare ad hunc finem, & scopum assequendum securissimum medium esse ipsam solitudinem & sequestrationem ab omnibus occasionibus & impedimentis, quæ nobis inter tumultus & strepitus mundanos frequenter occurrere solent. Ex quo non obscurè colligere licèt, quòd Deum quis per sanctas suggestiones sibi loquentem audire nequeat, neque ab eo salutares percipere leges, quibus peccata devitare, & animæ suæ salutem operari posset, nisi in loco deserto, seu solitudine cordis.

8. Hinc Christus Salvator noster, dum quidam surdus sanitati restituendus ei oblatus esset, digitos suos in auriculas hujus surdi missurus, voluit ipsum à turba removere, ad denotandum, quantùm peccatori suffragetur solitudo, ut ei aperiatur cor ad recipiendas inspirationes Dei. O quantorum annorum spatio S. P. N. Augustinus vocationi Divinæ surdas præbuerat aures! Quando igitur illi paruit? quando in agrum solus secessit, ibique sub ficu sedens, ac cœlum suspiciens, post iterata effusa suspiria & gemitus, illam de cœlo audivit vocem: Tolle, lege, tolle lege, librum accepit in illoque legit istud S. Pauli: Non in commessationibus & ebrietatibus; non in cubilibus & impudicitiis, sed induimini Dominum Jesum Christum. Sicque verificabatur ad unguem illud oraculum Prophetæ Oseæ: ducam eum in solitudinem, & ibi loquar ad cor ejus. Quamdiu enim hic inclitissimus Ecclesiæ Doctor se non sequestravit à cursu mundano, tamdiu nec à lepra inveteratorum vitiorum suorum mundatus fuit. Unde clarè conspicimus, quòd solitudo sui amatorem illuminet, & commissa peccata agnoscere, agnitaque salutari lachrymarum imbre delere faciat. Marc. 7. Ad Ro. 7.

9. Ad cujus pleniorem probationem inservire nobis poterit, quod in Vitis SS. Patrum legere est; quòd videlicet tres fuerint fratres se invicem multùm diligentes, qui renunciatis sæculi curis divino se obsequio manciparunt, habitumque Mo-

Monasticum induerunt. Hinc hi pii fratres simul certârunt, quisnam eorum gratius Deo Servitium præstare possit. Quamobrem unus eorum elegit hanc virtutem, ut scilicet omnem navaret operam, quâ litigantes & invicem diffidentes ad pacem & concordiam reducere posset. Secundus proposuit infirmis ministrare, eisque pro possibilitate necessaria providere. Tertius statuit in solitudine ab omnibus hominibus sequestratus quiescere. Igitur primus, quoniam pro suo voto invicem odio se habentes reconciliare non posset, quamvis multùm in hoc sudaret, labore victus, venit ad secundum, quem æque in proposito titubantem invenit, quia nec ipse infirmis satisfacere potuit. Itaque hi duo inter se concordes, adiverunt tertium narrantes ei tribulationes suas; cùmque eum rogarent, ut edicere vellet, quidnam ipse profecisset. Tunc ille paululùm reticens misit aquam in pelvim, & turbulenta erat, postmodum dixit: Attendite fratres quàm limpida modò facta est aqua. Cùmque intenderent in aquam vultus suos, quasi in speculo, viderunt; quare ille ad reliquos duos conversus, ait: Qui in medio hominum morantur, non vident peccata sua, sed dum quieverint maximè in solitudine, facilè ea conspicere possunt. Unde jure merito inter alia laudum encomia, quæ vitæ solitariæ à sanctis Patribus attribuuntur, apprimè ei competit, quod D. Petrus Damianus de hac dicit, quod scilicet sit animarum Speculum.

10. Quapropter hoc minimè ignorantes sancti Patres & solitudinis cultores tantum adhibuerunt conatum, quò consortia humana fugitarent, ac si omnis salutis Spes in eo sita esset. Unde & alios omni studio adhortabantur, quemadmodum præ cæteris aliis cellæ solitudinem colerent. Hinc S. Macarius, quem Palladius Monachus in hæc verba consuluit: Abba Macari, quid jubes, faciam, quoniam variæ cogitationes animum meum conturbant, dicentes mihi: Proficiscere hinc, quia nihil agere te cernis. Cui Macarius, dic, inquit, cogitationibus tuis, propter Christum parietes cellæ istius custodio. Si ergo ex mente Sancti hujus Anachoritæ meritorium sit amore Dei vel cellæ parietes custodire, qualem non mercedem sperandam habebit, qui in eadem cella sedens orando, meditando, pios libros lectitando, aut Spiritualia conscribendo se occupat? Hinc quidam ex Sanctis Patribus Monacho cuidam, qui propterea tristaretur, quòd Monachi opera non faceret, id consilii suggessit, dicens: Tu sede in cella tua, & fac quod potes sine perturbatione animi, & confide in Deum, quia, qui sedet in cella propter Deum & custodit conscientiam suam, invenitur in loco illo, ubi est Abbas Antonius.

Vit. PP. l. 15. de Patient. & hum.

11. Surius in vita S. Guthlaci Anachoritæ memorat, quòd ad hunc Virum sanctum horridam insulam inhabitantem, cujuscunque generis aves ab ipso vocatæ alacriter accedebant, quæ ejus humeris familiariter insidétes, quodam gratulationis applausu Viri sancti humanitatem prædicare videbantur. Cùmque ab illo sciscitaretur vir quidam, unde esset tanta confidentia illarum avium? Respondit: qui toto corde fugit consortia hominum, ei non solùm feræ & volucres, sed cætera

Tom. 3.

quo-

quoque omnia solatio sunt, atque ei insuper nunquam deerit blanda Angelorum consolatio. Unde videre licet, quanta ex hominum fugâ gaudia scaturizent. Cæterùm, quod notandum hîc occurrit, est, quod licè sancti Angeli solitudinis amanti visibiliter non soleant apparere; sicut huic S. Eremicolæ, quoniam hæc gratia est omninò rarissima, & non nisi viris perfectissimis interdum à Deo concessa. Attamen minimè ambigendum est, quin hi cœlestes Spiritus cellam sedulò inhabitanti aliâ se sistant præsentiâ, cor videlicet illius in divino amore succendendo, & varia animi solatia suppeditando. Ubi enim deliciæ, & non etiam in solitudine? Quod ex cœlestis Sponsi verbis colligimus, quibus de Sponsâ suâ interrogans usus est, dicens: *Quæ est ista, quæ ascendit de deserto deliciis affluens?* Cant. 8.

12. Verùm si solitudines excludant amænitatem deliciarum, quæ plerumque in locis planis inveniri solent, quomodo ergo dicit deliciis affluens, cùm hæc anima de deserto omni amænitate destituto veniat? Sed respondetur, id intelligendum esse de abundantia & affluentia deliciarum Spiritualium, putà gratiarum, donorum & meritorum, quæ Religiosæ animæ in cellis solitariis DEO viventes & servientes lucrari solent. Ad cujus ulteriorem confirmationem investigandum esse censeo, ubinam & quo loco Israelitis pluerit Manna, quod in se omnem continebat suavitatem? Et videbimus, quod non in Ægypto, quando sedebant super ollas carnium; neque in Palastina, sed in deserto & solitudine. Hinc Philo Hebræus ait: Non ubique apparet, sed ubi desertum est. Sic quoque Manna spirituali gaudii non communicatur nisi in deserto commorantibus, ubi autem notandum est, quod teste S. Alberto Magno, ibi sit desertum, ubi mundi frequentia non est, & in eis, qui dicere possunt: Nostra conversatio in cœlis est. Unde in alio loco idem Sanctus ad propositum nostrum sic discurrit: Non dabatur Manna nisi in deserto, ubi aliud delectabile ad esum non erat; Et sic non sentitur dulcedo gratiæ, nisi ab his, qui se in desertum corde transferunt, ut mundanas non sentiant delectationes. Quamobrem qui frui suavitate cœlestis Mannæ cupit, exequatur quod monet D. Laurentius Justinianus, dicens: Et quia jucundum est habitare secum, & cum Deo familiariter loqui, fuge ô amator orationis multitudinem, fuge paucitatem, fuge vel unum, quatenus sine tuo dispendio absque humano respectu tua vota ad cœlum valeas dirigere. Ex quibus & similibus Sanctorum Patrum dictis & exemplis facilè quilibet colligere poterit, quanti intersit cellæ solitudinem colere.

L. 1. Alleg. L. de virt. c. 31. Philip. 3 de Euch. Sac. Tr. 1. dist. 3. c. 2 L. de orat. c. 6.

13. Cæterùm benè advertendum pro coronide erit: ne forte quis sibi persuadeat, totam quodammodo perfectionem in materiali tantùm secessu consistere, quòd alia sit solitudo corporis, quâ corpus à seculi tumultu segregatum inter parietes cellæ concluditur: alia solitudo cordis, quâ cor à rerum caducarum amore sic avocatur, ut soli DEO pateat. Et prior quidem solitudo, multum (uti dicebamus) homini Religioso proficua & salutaris est, imò non rarò ad animæ profectum necessaria; quod si tamen ei non conjungatur altera solitudo

tudo cordis, parum aut nihil prodest animæ ad virtutis accessionem. Quid enim prodest solitudo corporis, si deest solitudo cordis? inquit Magnus Gregorius. Hanc quicunque non habet, non solitarius, sed solus dicendus est. Subjungit mellifluus Bernardus; nec cella ei cella, sed reclusio & carcer est. Verè enim solus est, cum quo Deus non est, verè reclusus est, qui in Deo liber non est. Quapropter quilibet satagere debet, ut se non modò per solitudinem corpoream à sæculi tumultu segreget, sed & interiorem alteram cordis solitudinem, quæ divinior est; sibi familiarem reddat. Id quod assequetur, si è corde suo omnem terrenarum rerum affectum stirpitùs eliminaverit. Vera siquidem cordis solitudo ea est, cùm ex corde fugantur creaturæ, ut in illo solitudinem suam solitarius possit agere Jesus.

14. Atque hinc patet, quòd mystica solitudo cordis possit non solùm in abditis eremi latebris, sed & in publico mundi tumultu inviolata servari, si modò cor à creaturis ita sit alienum, ut in medio voluptatũ affluxu, nihil volupe censeat, quàm amare Jesum, nihil affectet, quàm placere Jesu, nihil cogitet, meditetur, aut agat, quàm quod cedat in honorem Jesu: Ita ut ille solus sit omnium dictorum & factorum scopus; omnium intentionum & cogitationum meta, ac omnis denique amoris à corde procedentis finis ac terminus. Unde advertendum, quod licèt exterior cellæ solitudo, si debito fine suscepta sit, cedat in animæ bonum, eatenus tamen solùm commendabilis est, quatenus hominem Religiosum ad interiorem cordis solitudinem tutius atque tranquilius peragendam disponit, & à periculis liberat, quibus investari solent, qui in publico mundi tumultu versantur. Cæterùm omne pretium valoremque suum ab interiori cordis solitudine derivat.

15. Ex quibus nunc fusè recensitis, chare frater, haud dubiè intelliges, qualem namque te oporteat agere solitarium primarium, & qualem secundarium. Sed antequam sermonem finiamus, audi de hac re D. vum Bernardum, qui duplicem à nobis insinuatam solitudinem unicuique commendaturus sic ait: Dilige interiorem cellam tuam (ubi insinuat solitudinem cordis) dilige exteriorem (seu cellæ solitudinem) & unicuique suum impende cultum. Tegat te exterior cella, non abscondat, non ut pecces occultius, sed ut tutius vivas. Da utrique cellæ honorem suum, & tu tibi in ea vendica primatum tuum. Disce in ea secundùm communis instituti leges tu tibi præesse, & vitam ordinare, & mores componere, & temetipsum judicare, teipsum apud temetipsum accusare, sæpe etiam condemnare, nec impunitum dimittere. Hæc ille. Quamobrem ulteriorem stimulum addere ad hanc duplicem solitudinem amplectendam supervacaneum judico, cùm hæc SS. Patrum dicta multum roboris & authoritatis habeant. Ergò tene ea sedulò ut tam in vita, quàm in morte fructum plusquam centesimum metere valeas.

Vale.

SER-

SERMO XXI.

DE Obedientia.

Custodi legem atque consilium, & erit vita animæ tuæ. Prov. 3. v. 22.

PARS PRIMA.

1 CUm quondam duo pictores pro magno præmio certarent, quisnam illorũ præstantiùs cœlum depingere posset; quare ex his unus alterum superaturus pinxit firmamentum, in eoque omnes stellarum distinctiones, planetarumque varietates, & id genus alia ab astrologis notari solita. At alter Solem tantùm in firmamento penicillo suo elaboravit. Sicque ventum ad Judicem, quisnam eorum jus lucratus, sciscitati sunt, Quibus Judex haud dubiè ait, ille, qui cœlum cum planetis omnibus formavit. Quod audiens alter ait; quomodo? Nam ego eo ipso quod Solem tantùm pinxerim, formavi omnia quęcumque in firmamento continentur, quòd autem non appareant, ratio est, quia Sol suis nimiùm coruscantibus radiis ea sic tegit, ut videri nequeant. Quamobrem hic præmium est lucratus. Enim verò omnes sic, ut loquitur Apostolus, currentes certant, sed unus accipit bravium. Quis est ille unus nisi obediens? Currit quidem castus, currit & humilis, currit & Christi Pauper, currunt & alii variis virtutibus insigniti; at omnibus præcurrit obediens, sic ut præ cæteris vitam animæ suæ comprehendat. Nam tametsi talis alias virtutes possidere non videretur, quia tamen præstat obedientiâ, quæ velut Sol in anima radiat, omnes haud dubiè implicitè habere compertum est. Cùm enim obedientia sit virtus, quâ exequimur jussa & præcepta tum divina tum humana, quia præcepta sunt, ideo verus obediens servans omnia majorum præcepta, perfacilè cunctas obtinebit virtutes. Etenim virtutes ab omnium præceptorum diligenti observantia emanant, quapropter, qui promptè mandatis obedit, ut in omnigena virtute floreat necesse est. Qui enim obedit Christo dicenti: Discite à me quia mitis sum & humilis corde, jam habebit humilitatem. Et sic de cæteris virtutibus videre est. Præterea etiam cùm obedientia in abnegatione voluntatis propriæ fundetur, ideo hâc præstans non peccabit, saltẽ graviter; nequeunt enim simul stare talis abnegatio, & peccatum, quod non nisi ex voluntate propria ortum ducit. Hinc rectè ait Spiritus Sanctus per os Salamonis *Custodi legem atque consilium, & erit vita animæ tuæ.* *Prov. 3.*

2. Quamobrem rectè ad nostrum propositum S. P. Augustinus per hæc excurrit verba: Obedientia maxima est virtus, &, ut sic dixerim, omnium origo *L. 1. Côt. adv. leg. c. 14.*

Mater-

Caſſ l.4 Inſti.c. 39. Materque virtutum. Et Caſſianus: Obedientia, inquit, inter cæteras virtutes primatum tenet: quia juxta S. Gregorium, ſola illa eſt, quæ cæteras menti inſerit, inſertaſque cuſtodit. Valdè benè Epiſcopus ille ad S. Abrahamum Solitarium: *L.ult. moral. c. 12.* Ecce, inquit, totum mundum reliquiſti, & quæ in eo ſunt, & vitam crucifixam amplexus es, attamen cùm hæc univerſa compleveris, agnoſce te Obedientiam, quæ cunctis virtutibus eminet, non habere. Senioris cujuſdam aureæ *In Vitis PP l.3. libell.14. n 19.* ſententiæ ſunt: Obedientia ſalus eſt omnium fidelium; Obedientia genitrix eſt omnium virtutum. Obedientia regni cœlorum inventrix eſt. Obedientia cœlos aperiens, & homines de terra elevans eſt. Ob edientia cohabitatrix Angelorum eſt. Obedientia Sanctorum omnium cibus eſt, ex hac enim ablactati *Doct 4.* ſunt, & per hanc ad perfectionem venerunt. Et quidem per compendium S. Dorotheus de ſuo Doſitheo memorat, quòd in una ſe obedientia & abrenuntiatione voluntatis potiſſimum exercuerit. Et conſummatus in brevi à Seniore *Ruffin. l. Vita. PP c.31.* viſus ſit inter catervas Sanctorum. Optimè igitur S. Antonius: Siquis cupit ad perfectionem velociter pervenire, non ſibi ipſi fiat Magiſter, nec propriis voluntatibus obediat, etiamſi rectum eſſe videatur, quod velit; ſed ſecundùm mandatum Salvatoris ante omnia abneget ſemetipſum, & renuntiet propriis volu ntatibus; quia & Salvator ipſe dixit: Ego veni, non ut faciam voluntatem meam, ſed ejus qui miſit me.

Grad. 4. 3. Joannes Climacus docet per obedientiam non modò velociter ſed & faciliter ad perfectionem veniri: ait enim; Obedientia eſt confectum dormiendo iter. Quod S. Bernardinus Senenſis hâc ſimilitudine probat: Sicut qui eſt in *Tr.3.de Obed.* navi, comedendo, bibendo, & dormiendo progreditur, quia movetur alieno motu; ſic verus obediens in Religione comedendo, bibendo & quieſcendo, & alia opera bona operando meretur. Non deſunt etiam exempla ad hanc veritatem *S.Doroth. Doct. 11.* ſtabiliendam. Quidam Senex cùm fratres noctu pſallerent, Angelum prodeuntem, & calicem cum hoſtia portantem vidit, in quem intingens ſignabat frontem præſentium, imò & aliquorum abſentium ſedes, quia ex obedientia aberant, & licèt ſomno vacarent, commune tamen cum aliis meritum reportabant. Alter obedientiæ fructus eſt, quod hominem Deo chariſſimum efficiat, cùm teſtè S. Thoma, *S.Thō. 2.2.q. 186.a.5. ad 5.* nihil Deo ſit gratius, quam ſi propriam voluntatem quis propter ipſum relinquat; Et meritò, ſi enim Abraham tantopere placuit Deo, qui voluit tantùm ſacrificare Filium ſuum, & per hoc DEO obedire, quanto magis eidem placebit, qui actu non alium, ſed ſe ipſum per veram Obedientiam immolârit. Quapropter non im- *S.Doroth. Doct.5.* meritò S. Dorotheus totum ſe in juventute Obedientiæ tradidit; qui hoc inde emolumentum eſt conſecutus, quod nullas ſentiret afflictiones, & cùm propterea non parùm anxius eſſet, arbitrans hoc non eſſe ſignum bonum; à Joanne Abbate audivit: Illos eſſe pacatiſſimos, jucundiſſimos, ac quietiſſimos, qui ſe Patrum Obedientiæ tradidiſſent.

4. Tertius Obedientiæ fructus eſt, quòd unum ſit ex certioribus ſignis Præ-

deſtina-

destinationis. Quia hæc sola via, sicut à voluntate propria est remotissima, ita nullis ambagibus aut erroribus est obnoxia. Hinc Christus intrepidè dixit: *Si vis* *Matt. 19.* *ad vitam ingredi, serva mandata.* Unde & S. Joannes Climacus dixit; si quis con- *Grad. 4.* scientiam suam mundissimam in Patris spiritualis subjectione servavit, hic jam mortem ut somnum, imò verò ut vitam quotidie intrepidus exspectat; certissimè sciens, obitûs tempore sui ipsius non à se, sed à Patre rationem esse requirendam. Id quòd ipse Pater æternus quondam S. Catharinæ revelavit dicens: Verus obediens non *Dial. c.* obligatur mihi reddere rationem de se, sed solummodo Prælatus, cui subditus exti- *163.* tit. Obedientia est Clavis, quâ Christus cœlum aperuit, quam in manu Vicarii sui reliquit. Hinc S Bernardus dicere ausus est: Dignus ero, qui DEUM videam, si priùs, *Ser. 28.* quàm videam, obedisse inveniar: Securus videbo, ad quem meæ obedientiæ mu- *in Cant.* nus præcesserit. Sed & frater ejus Gerardus morti vicinus, cùm in Spiritu raptus *In lib. de* esset, post triduum ad se reversus dixit: bona est obedientia! Ad tribunal Christi *Doct.* fui, animas Sanctorum vidi, ipsumque mihi dicentem: Ecce locus tuus inter fratres *Bern.* tuos; nullus tui ordinis peribit, si Ordinem amaverit: aut in morte purgabitur, aut *Historia.* in brevi post mortem. Nec minùs memorabile est, quod alteri cuipiam Religioso ex ordine S. Hieronymi evenisse scribitur, quod videlicet post visitationem à San- *Petrus* ctis, quos singulariter colebat, factam dixerit: Doleo me tam parùm in Religione *de Vega* laborâsse, sed propter Passionem & Crucem Christi, & Religionis obedientiam, *in hist.* quam observavi, vado ad regnum Cœlorum: & hoc mihi Dominus manifestavit *sui Ord.* ad consolationem & ædificationem Religiosorum, & ut tepidi ac negligentes vitam *Historia.* mutent. Quibus dictis paulò pòst ingenti gaudio repletus animam DEO reddidit. Porrò ulteriùs quàm tuta per obedientiam via sit ad cœlum, colligere possumus ex visione S. Gertrudi factâ: huic enim S. Virgini ostendebatur via animarum *Lib. 5.* ad Cœlum in similitudine asseris valde proclivis, qui difficulter poterat ascendi, un- *Insin. c.* de ascendentes se juvabant ambabus manibus, & ex utraque parte erant dæmones *24.* impedientes. Religiosorum obedientium tamen asser habebat ex utraque parte perticas & præterea etiam Angeli in ascensu juvabant. Meritò ergo ait Salomon: *Vir obediens loquetur victoriam*: Id est triumphabit ac prosternet suos hostes regium *Prov. 21.* hoc ad cœlum iter volentes impedire. *v. 28.*

5. Alius Obedientiæ fructus est, quòd sit efficacior ad consequendum aliquem effectum, quàm Sacrificia veteris Testamenti, secundùm illud primi libri Regum: *Melior obedientia, quàm victima:* Melior, inquam, quia est pinguissimum holo- *C. 15.* caustum, cùm per illam totus homo in Sacrificium cedat. Est Sacrificium laudis *v. 23.* & gratiarum actionis: juxta illud S. P. Augustini: Vis semper laudare DEUM? be- *In Ps.* nè fac omnia [quod fit per perfectam obedientiam] & laudasti DEUM. Est *148.* Sacrificium propitiatorium seu pro peccatis, quia est efficacissimum medium ad peccatorum remissionem impetrandam. Est Sacrificium pacificum, quia miram habet virtutem ad varia dona à DEO impetranda. Est demum Sacrificium Eucharisticum, quia revocat in memoriam cruentum Sacrificium, quo Christus seipsum

Ps. 39. v. 7. Patri æterno obtulit, dum obediens usque ad mortem crucis factus est; ut adeò meritò Christus per Davidem dixerit: Sacrificium & oblationem noluisti, aures autem perfecisti mihi. Holocaustum & pro peccato non postulasti: Tunc dixi, ecce venio: In capite libri scriptum est de me, ut facerem Deus voluntatem tuam.

6. Demùm non minimus etiam fructus obedientiæ est, quod scilicet sit efficax medium ad dona supernaturalia augenda, nunc quidem gratiam, & olim in cœlo gloriam uberiorem conferendam. Ruffin. in Vit. PP. l. 2. n. 141. Historia. Hinc S. Pambo Abbas in extasi positus vidit quatuor Ordines ante Deum. Primus erat hominum infirmantium, & gratias agentium DEO. Secundus verò eorum, qui hospitalitatem sectantur, & in hoc stant & ministrant. Tertius illorum, qui solitudines incolunt, & ab omni hominum conspectu remoti Deo soli famulantur. Quartus denique illorum, qui propter Deum se obedientiæ jugo & Patrum imperio subjecerunt. Erat ergò hic ordo aliis tribus superior, qui obedientiam exhibebat, & utebatur torque aureâ, & majorem gloriam præ cæteris possidebat. Interroganti autem de causa responsum fuit, quia alii omnes aliquam requiem adimplendo, quamvis in bonis operibus, voluntates suas habebant; Obediens autem propriam voluntatem relinquens pendet in voluntate Patris jubentis, & ideò majorem præ cæteris gloriam est sortitus. Joannes l. de Virt. c. 13. Hinc rectè docet Rusbrochius, quòd obedientia tam eximia sit virtus, ut vel minimum opus ejus imperio factum multò melius Deoque acceptius sit, alio quolibet magno opere sine ipso perpetrato. Rodr. p. 3. tr. 5. c. 1. Undè S. Dositheus, de quo jam superiùs dictum, cùm ob delicatam indolem graves pœnitentias suscipere non posset, coronam S. Antonio parem per quinque annorum exactam obedientiam promeruit. Sed & ipse Deus quondam voce de cœlo lapsa testatus est, Monialem, quæ omissa propter obedientiam communione in culina ministraverat, Historia. plus meriti acquisivisse, quàm quæ communicasset. Rogerius Monachus quoque jamjam moriturus Arsenium Abbatem sic allocutus est: Quæso te Pater, ex obedientia me mori jube, ut etiam moriendo merear, siquidem 60. jam anni sunt, quibus hanc gratiam à DEO petii, nè Patris mei injussu morerer? Ergò, ait Arsenius; Morere, mi frater, quo dicto statim mortuus est, & eadem nocte se spectandum Arsenio præbuit, dixitque mortem sic obitam pluris à Christo æstimatam esse, quàm ullam totius vitæ actionem. Hunc Monachum quia secutus Religiosissimus Frater noster Josephus à S. P. Augustino Clericus in obedientia, meruit etiam cum illo ex obedientia mori, cùm enim suæ mortis diem præsciret, à Venerabili P. Marco Priore suo moriendi veniam, benedictionemque humiliter expetiit, eaque recepta devotissimè exspiravit. Hinc pluries à morte gloriosè visus, & inter Psallentium choros auditus est. Nonne mi chare frater talis mors, & consequens cœleste gaudium etiam tibi arrideret? Quare non pigeat te similes sequi in obedientia, si cupis cum eis habere consortium in gloria.

PARS SECUNDA.

7. Ex his, quæ hactenus disseruimus, facilè cognosci potest, quàm excellens sit obedientiæ Virtus; sic ut meritò quilibet Religiosus omnem navare operam deberet, quò hanc consequatur. Nè verò in hoc pio negotio quis à recto virtutis tramite aberret, scire debet, quidnam præcipuè ad perfectam obedientiam pertineat: Requiruntur autem, ut Ascetæ passim docent, tria, videlicet, ut Obedientia sit cæca, prompta & fortis. Cæca debet esse, non quòd homo non videat, quid exequatur, quomodo enim alioqui ageret: aut quòd temerariè & cæco modo irruat in executionem sive honesta sive illicita sit (id enim longissimè abest ab eo, qui ex virtute & secundùm rectæ rationis regulam operatur) sed quòd rationes præcepti, seu motiva quæ superiorem induxerunt ad præcipiendum, non perscrutetur, satisque ei sit, quidquid præcipiatur, dum illicitum esse constat. Unde S. Gregorius: Vera obedientia nec præpositorum intentionem discutit, nec præcepta discernit, quia qui omne vitæ suæ judicium majori subdidit, in hoc solo gaudet, si quod sibi præcipitur, operatur; nescit enim judicare, quisquis perfectè didicit obedire. *In l. 1. Reg. l. 2. cap. 4.*

8. Præstantissimè in hoc se gessit S. Paulus simplex, qui jam sexagenarius senex ad S. Antonium venit, ut Monachus fieret; Porrò per triduum impransus & incænatus expectavit sententiam & responsum. Tandem Antonius hoc ferreo proposito expugnatus, poteris, inquit, esse salvus, si habeas obedientiam, & quod à me audieris, facias. Faciam, ait Senecio, quæcunque jusseris. Quare S. Antonius talem vitæ asperæ agendæ rationem suscepit illis diebus, qualem quando erat in principio juventutis, cujus tamen imitatorem in cunctis habuit suum simplicem Tyronem. Itaque ubi vir Sanctus vidit mentem Pauli nil moveri adversis, cœpit eum tentare circa obedientiam, præcepitque ei, quæ ratio & causa non posceret. Haurire namque eum aquam jussit ex puteo, & in terram toto die effundere; Contextas sportellas resolvere & retexere. Vestimentum dissuere & resuere, & iterum dissolvere: urnam mellis frangere, & mel effundere; effusumque concha colligere, ne sordes simul colligerentur, quod erat difficillimum. Quid multa? In pluribus hujusmodi Senex senem probavit, ut in nullo prorsus eorum, quæ etiam contra rationem videbantur, disceret contradicere. Sed quo fructu? Deus ob simplicem obedientiam Paulo imperium tantum concessit in dæmones, quantum non dederat Antonio. Porrò si tale præmium meretur obedientia cæca in exilio, quale ergò non sperabit in Patria.

9. Rursùs obedientia cæca juxta Magni Basilii mentem in hoc modo apparet, si ad Superioris nutum non modò fugiamus inhonesta, sed etiam laudabilia omittamus: tametsi enim temperantia & corporis mortificatio sint utilia; si tamen ex proprio arbitrio exerceamus, tanti non erunt, quanti merces est obedientiæ; quod colligitur ex revelatione S. Birgittæ facta, quam piissimus Blosius recenset his verbis: Audivit Birgitta Dominum JESUM etiam istud dicentem, qui magis cuperet jejunare, quàm comedere, & tamen propter obedientiam comedit, *Instit. Mon. Ser. 2. Appen. 4. instit. spirit. num. 6.*

habebit mercedem, quam consequitur is, qui rectè jejunat. Similem quoque mercedem accipiet is, qui infirmus est, & manducat, & mallet tamen ad honorem meum jejunare. Hinc idem Author directis ad Novitium verbis ita fatur: Meliùs est sobriè & continenter ad gloriam Dei obedientiam manducare, quàm rigidam antiquorum Patrum abstinentiam ex propria voluntate sectari. Quidquid purè per obedientiam fit, quantumvis vile & abjectum esse videatur, Deus magni facit, & eximiâ mercede remunerat. Et alibi Deo placere desiderantem sic affatur: Propriâ voluntate relictâ humiliter promptèque obedi propter Deum; meliùs est ex simplici obedientia urticas & zizania exstirpare, quàm ex propria voluntate sublimi rerum cœlestium contemplationi operam dare; Sacrificium enim DEO gratissimum est propriæ voluntatis abnegatio. Hujusce rei veritas non latebat Venerabilem nostrum Joannem à S. Guilelmo, qui etsi tam austeram duxisset vitam, ut S. Guilelmum, & S. Nicolaum Tolentinatem in rigore superârit; nihilominùs tamen postquam ad nostros Patres transiisset, ad Superiorum nutus cunctas suas mortificationes: ut cilicias, loricas, disciplinas, cæterasque suas solitas extraordinarias mortificationes mox reliquit, & consuetis Discalceatorum austeritatibus contentus, communi vitæ se accommodavit. Quod verò hæcce obedientia Deo gratissima extiterit, ex eo liquet. Nam cùm fortè ad solitas suas austeritates sine Superiorum licentia redire tentaretur, apparuit illi gloriosissima Angelorum Regina Puerum Jesum inter brachia tenens, quæ dixit illi: O Joannes non parum facies, si hoc tantùm feceris, quæ communitas agit, & quæ tibi Superior præcipiet. Quem deinde in terra prostratum ac humiliatum benedixit. Quare deinceps nihil unquam absque Superioris licentia aggressus est.

Blosius in brevi reg. tyro spirit. §. 2. num. 3.

In Sacelino. §. 1. num. 7.

In Vita ejus.

10. Hinc ergò patet, quàm verum sit, magis acceptum esse Deo etiam bona opera ex obedientia cæca relinquere, quàm sine hac ea peragere. Quod non obscurè confirmat mortuus Andreas Assisinas, vir inter Capucinos admirabilis sanctitatis & austeritatis. Hic post septimum ab obitu diem nosocomii præfecto apparens dixit, eousque se in purgatorio fuisse. Sciscitanti causam subjecit, quòd in rigore corporis suo potiùs sensui, quàm Superiorum paruisset: Alius etiam è Societate Jesu, cùm Patri Jacobo Rhem in sordida veste & forma apparuisset, & de causa, cur adeò torqueretur, interrogatus esset; Respondit, se propter flagellationes sine facultate peractas iis pœnis adjudicatum.

Bever. annal. Capuc. 1547. Annua in agolst. 1618.

11. Hoc prætereà mirum alicui videbitur, quòd cùm aliàs ante & retrò pleni oculis esse debeamus, in sola obedientia cæcos nos esse oporteat. Sunt multi pseudo fratres, quibus cùm à Superioribus aliquid præcipitur, intendunt oculos non in præceptum, sed præcipientem, hominem forsan vitiosum atque imperfectum, ac dicunt: *hic autem quid?* sed audiant quod sequitur, *Quid ad te? tu me sequere.* Alii de Superioribus submurmurant, quasi nimium gravia onera aliis imponant, quæ ipsi nec digito velint attingere. Quibus idem Dominus respondet: *Super cathedram Moysi sederunt scribæ & Pharisæi; Omnia ergò quæcunque dixerint vobis, servate & facite; secundùm opera verò illorum nolite*

Joan. 21.

Matt. 23.

fa-

facere. Quid aliud per hæc verba Christus nobis intimare voluit, nisi obedientiam etiam malis Superioribus præstandam? qui hoc negligit, nulla ratione Deo placere potest, cùm non tantùm Superiorem sed magis Deum contemnat. Quapropter quò Prælatus est dementior & pejor, eò aliquis debet esse patientior & obedientior. Quò barbitonsor est hebetior, eò qui tondetur, debet sedere immobiliùs & quietiùs, eique magis esse subjectus & obediens, nisi velit novaculâ lædi. Quò minori Prælatus prȩditus est ratione, eò subditus debet esse quietior & subjectior, ne illum fama & honore damnificet, quæ doctrina est D. Petri dicentis: *Servi subditi estote in omni timore Dominis, non tantùm bonis & modestis, sed etiam discolis.* Si non esset obediendum nisi bonis, Ecclesiæ jurisdictio res esset incerta, cùm nesciamus, quis sit bonus aut malus, sicque nesciremus, cui obediendum esset, aut quis esset Prælatus, hinc oriretur confusio Babylonica. Si mos gerendus non esset malo, Ecclesiȩ jurisdictio nullam haberet stabilitatem, quia qui nunc est bonus, post horam potest esse malus. Turpis pictor pulcherrimam potest pingere figuram, quæ propter pictoris turpidinem nihil perdit de sua æstimatione; pariter prælatus malus potest præcipere bona, quoniam licèt sit malus, loco Dei est, à quo omnis potestas, & qui resistit potestati, resistit ordinationi divinæ. Quò Prælatus est insolentior, & injungit asperiora, eò magis oportet ei obedire, ut per rigidam obedientiam transeuntes, magis ab animæ nostræ maculis emundemur.

1. Pet. 2.

Rom. 13.

12. Porrò ut hæc faciamus, non tantùm voluit Christus docere verbis, sed ad id etiam exemplo suo nos provocare. Hinc non duntaxat summis Sacerdotibus & judicibus iniquis obedientiam exhibuit, sed planè hanc præstare voluit suis Crucifixoribus; nam quemadmodum annotat S. Vincentius Ferrerius, quando hi crudeles lictores dixerunt ei; exspoliate, statim obedivit. O si ita Dei Filius nedum Superioribus, sed vilissimis quoque abjectissimisque humilis obedivit, qualem ergò suis Superioribus licèt malis inobediens excusationem afferet! præsertim cùm Christus nullâ necessitate compulsus ita obedientiam præstiterit, sed solummodo ex charitate, ut nobis veram ad cœlum semitam per obedientiam monstraret. Audiat quis hac de re mellifluum Bernardum, qui in sermone quodam sic discurrit: Christus, ait Paulus, factus est Patri obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis: quâ necessitate? Respondeat Apostolus Petrus, Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus; id est, ut imitemini obedientiam ejus: Ex his ergò quæ passus est, discimus, quanta nos, qui puri homines sumus, oporteat pro obedientia perpeti, pro qua is, qui Deus erat, non dubitaverit mori: hactenus gloriosus Doctor: At ut suaviùs hæc præstemus, non debemus Superiores nostros considerare ut homines fragilitatibus & imperfectionibus humanis obnoxios, sed ut Dei & Christi Vicarios; quemadmodum S. Bernardus sequentibus verbis monet: Obedientia, quæ exhibetur Majoribus, Deo exhibetur, ipse enim dixit, qui vos audit, me audit. Undè quidquid vice Dei præcipit homo, quod non sit certum displicere Deo, haud aliter accipiendum est, quàm si præciperet

Ser. 3. de Epiph.

De grad. humil.

L. 1. de Disp. & Præl.

Deus, quid enim intereſt, utrum ipſe per ſe, aut per ſuos miniſtros, ſive homines, ſive Angelos hominibus patefaciat ſuum beneplacitum. Hæc Bern.

13. Sed dicet fortaſſis aliquis, quomodo cognoſcam voluntatem Dei, ut hæc aut illa juſſa exequar, cùm ſuperior id præcipiens peccet? cui reſpondeo; quod hoc argumentum ſit periculoſiſſimum; peccat enim talis in Judicio temerario, quo nedum peccata dubia, ſed etiam aperta taxari & judicari prohibentur. Secundò: Etſi ſuperior verè coram Deo hæc aut illa imperando delinqueret, tenebitur tamen ſubditus præcipienti obedire, dummodo res præcepta ſit honeſta, quia tunc Deus utitur illo ſuperiore velut inſtrumento ad manifeſtandam ſuam voluntatem, quod frequentiſſimè divina Sapientia factitare ſolet. Hinc non immeritò Sapientiſſima Virgo Maria Imperatori Auguſto etſi Idololatriæ cultui deditiſſimo obtemperare voluit nullam prætendens excuſationem; potuiſſet enim haud dubiè ſic ſecum diſcurrere, hyems inſtat & tempeſtas perfrigida, ſi in Bethlehem proficiſcar, magno periculo exponam corporis ſanitatem in tam prolixo itinere, ergò præceptum Cæſaris me non obligat, præſertim cùm ſim prægnans & vicina partui. Nihil ſimile obedientiſſima Virgo. Etſi prætereà probè norât hanc orbis conſcriptionem ortum ducere à Superbia & Ambitione Auguſti, voluit tamen ei etſi rem injuſtè non tamen injuſtam præcipienti morem gerere, ſciens Deum Auguſti ſuperbiâ tanquam inſtrumento uti, quo decretum ſuum, circa hanc mundi conſcriptionem, ab æterno factum, impleretur, & Filius ſuus in Bethlehem naſceretur. Hinc Beata Virgo oculos ſuos non in præcipientem, ſed in rem præceptam convertit. Omnibus Chriſtianis, apprimè vero Religioſis præclarum imitationis exemplum relinquens.

14. Aliud non leve, quo ſuperioribus etiam minùs bonis & perfectis cæcam ſemper obedientiam exhibeamus, motivum eſt; firmiter credere, eum Superiorem, quem quis habet, à Deo ipſi prædeſtinatum eſſe, & quidquid ipſe præceperit, Dei præceptum eſſe: ſic enim perindè, ut ad credenda, quæ fides Catholica proponit, toto animo, aſſenſuque noſtro ſtatim incumbimus, ſic ad ea facienda, quæcunque ſuperior dixerit, cæco quodam impetu voluntatis parendi cupidæ, ſine ulla diſquiſitione feremur, quemadmodum S. Abraham Filium immolaturus feciſſe credendus eſt. Quod etiam pius quidam Pater apud Bloſium his valdè benè notandis verbis ſuaſit: Certò tibi perſuade, ipſum Dominum Deum tuum ſuâ æternâ Sapientiâ ac bonitate illos prælatos, quos habes in eo, quem aggreſſus es, ſtatu, tibi prædeſtinaſſe, & providiſſe, ac per eos potiùs, quàm per alios ſuam gratiam tibi præſtare velle. Quod verò hoc non ſit vanum commentum, docemur ab ipſomet Chriſto, ſi fidem S. Gertrudi adhibemus; cùm enim hæc S. Virgo de Antiſtitis ſuæ aſperitate conqueſta eſſet apud Deum, deſiſtere juſſa eſt, eo quod ſibi & Antiſtiti maximè conferetur. Eidem pro defectu cujuſdam perſonæ oranti dixit, apparens Deus: Ego ex abundantia pietatis, dulcedinis & dilectionis meæ Divinæ, quâ Congregationem hanc elegi, permitto inhærere aliquos defectus etiam illis, qui præſunt, ut indè

In dictis PP. c. 8

Rodr. p. 3. tr. 5. cap. 5.

indè meritum Congregationis augeatur. Nam multò majoris virtutis est subjici ei, cujus defectus cognoscitur, quàm alteri, cujus opera per omnia probata videntur. Ego sino, Superiores habere aliquos defectus, & ex diversitate curarum quandoque maculari, ut magis humilientur. Subditorum meritum crescit tam ex defectibus, quàm profectibus earum, quæ præsunt, & similiter meritum illarum, quæ benè præsunt, crescit tam ex profectibus, quàm ex defectibus subditorum.

15. Nota mi chare frater hæc diligenter, ac comperies quantum hinc emolumenti capies; etenim spirituali gaudio semper incedes, pacatum ac serenum possidebis animum, & quod maximum est, Deo charissimus eris. Nam indè, si bonus ac virtuosus erit Superior, lætaberis de omnium profectu, si verò malus & indiscretus, non contristaberis spe fretus per hunc specialiter tibi à Deo majores gratias, & consequenter uberiorem obedientiæ coronam in cœlo præparari. Porrò ut magis in hac cæca obedientia te regulare valeas, revide historiam fol. 126. n. 19. specificatam, cui adjunge illud, quod memorat S. Dorotheus de S. Basilio, qui cum cœnobia sua inviseret, ex uno Superiore rogavit, num quem inter suos haberet, quem consideret salvandum? Respondente autem illo, sperare se omnes ipsius orationibus salvos fore; rursum idipsum interrogavit, nec ante destitit, quàm ille ex optimis meliorem sibi offerret electum. Quem Pater Sanctissimus à simplici obedientia probare cupiens, imperavit ei, ut aquam ad abluendos pedes afferret. Abiit incunctanter, tulit, lavit; hinc eum vir Sanctus jussit sedere ac lavari pariter: paruit ille simpliciter, & à beatissimo Episcopo lavari se sustinuit. Quo facto introduxit eum in Sanctuarium, & celebranti discipulo ministravit nulla in re dissentienti ad quodcunque mandatum. Undè eum postmodum sibi socium ac perpetuum comitem assumpsit, ut qui præditus esset simplici ac cæca obedientia. Tene ergò, quæ de hac obedientiæ conditione memoravimus, ut ad subsequens hujus virtutis requisitum, gradum promovere valeat ulteriorem.

S. Doroth. Doctr. 1.

PARS TERTIA.

16. Secunda conditio obedientiæ est, ut sit prompta ad exequendum; ut nec præceptum differat, nec tergiversetur, neque excuset, nec lentè & cum torpore ad opus accedat. Undè S. Bernardus ait: Verus obediens mandatum non procrastinat, sed parat aures auditui, linguam voci, manus operi, pedes itineri, & sic se totum intra se colligit, ut mandatum peragat Imperantis. Præstanter hoc fecit Marcus Monachus, qui cùm ideò plùs cæteris ab Abbate Silvano diligeretur, & hoc cæteri Patres ægrè ferrent, utpote causam ignorantes, convenerunt S. Abbatem, rationem hujus specialis dilectionis expiscaturi, quos ille peramanter susceptos per fratrum cellas circumduxit, ac ad easdem pulsans, inquilinos ad communem laborem evocavit, qui non mox, sed interpositâ aliquâ morulâ comparuerunt: At quando ad cellam dilecti sui Marci venit, tantùm dixit; Marce,

Ser. de Obedien.

Palladius libell. 14. n. 5.

vix vocem Marcus audiit, mox relictis omnibus cucurrit foras dicens: Ecce Pater mi, præsto sum, quid boni jubes? Post injunctum opus Silvanus ad hospites conversus ait: Ecce charissimi Patres distinctionem obedientiæ, quàm tardi fuerunt reliqui? Hinc absentis Marci cellam intravit, & invenit in charta litteram P. inceptam, nec tamen perfectam, undè ait: Videte Patres testimonium promptissimæ obedientiæ, quòd scilicet ad vocem meam nec litteram perficere voluerit. Quòd ut illi senes viderunt, inter se dixerunt; verè dignus est hic discipulus, ut speciali à suo Magistro dilectione haberetur. Cellarius S. Columbani à Beato Patre vocatus, relicto dolio aperto cucurrit. S. Odo cùm scriberet compendium vitæ S. Martini, & pulsus inciperet ad vesperas, relicto libro aperto, perrexit ocyus ad chorum. Approbavit DEUS utriusque promptum obsequium; nam ex aperto dolio nec gutta effluxit cerevisiæ, & absente Odone cùm pluviæ irruerent in cubiculum, cuncta præter librum vastarunt.

Vit. S. Colum. c. 16. Vit. S. Odon. l. 3. c. 10.

17. Sancti Simeonis spiritum, & inusitatum vivendi modum explorârunt Patres per promptitudinem obedientiæ: si parum cunctatus fuisset, de columna & proposito eum deturbâssent: nunc verò quia jussus descendere, alacriter obedire voluit, approbata est ejus intentio, jussusque perseverare. Simili modo S. Bernardus probavit B. Joannem de monte mirabili, quem cùm audiisset solis fabis, herbis, ac pane nigerrimo famem domare, experiri voluit, utrùm hæc tanta abstinentia ex DEO, an à proprio placito esset. Ergò ei coctum piscem misit, mandans in virtute S. Obedientiæ, ut comederet. At beatus ille, ut erat ad obediendum promptissimus, non solùm piscem, sed & ossa cum spinis ex toto comedit. Et cùm omnes ex hoc ejus vitæ timerent, ille nec dolorem sensit: adeò gratia DEI obsequentem servavit. Ex cujus sepulchro liquor instar lactis ad multorum medelam manavit. Secutus est hunc Beatum virum Venerabilis noster Joannes à S. Guilelmo in obedientia, qui, etsi semper jejunium rigidissimum observaret, & in quadragesima, aut aliis temporibus manducare nollet, si quis tamen ei per obedientiam (ut sæpè accidit) præcipiebat, ut hoc cibo vesceretur, tanquam Superiori suo obediebat. Quod autem talis comestio DEO valdè grata sit, docemur à Christo, qui ad S. Birgittam vice quadam dixit: Quid times: etiamsi decies comederes in die propter obedientiam, non tibi imputabitur in peccatum. Nam Virginitas meretur coronam, viduitas appropinquat DEO, sed Obedientia omnes introducit in cœlum.

In ejus Vita. Vit. B. Joannis l. 4. Vit. PP. occid. In ejus Vita. L. 6. Rev. c. 111.

18. Enimverò quandò Sancti Eremicolæ suorum discipulorum perfectionem agnoscere volebant, hanc apprimè per obedientiæ opera explorare tentabant; inter quos erat Venerabilis ille Senecio ac Magister S. Joannis Damasceni, qui aliquando ejus virtutem exploraturus, jussit eum Damascum pergere, fiscellasque aliquot de palmis concinnatas ibidem vendere, illic emptores reperturum. Præscripserat autem ei certum fiscellarum pretium, quod erat duplo majus solito. Quid ad hæc Joannes? forsan suum Patrem de errore monuit, quod fiscellæ non tanto pretio ibidem venderentur, & per consequens gratis illuc pergeret; sed nequaquam; Joan-

In ejus. Vita.

Joannes enim sine omni excusatione hæc mandata magnâ promptitudine & alacritate suscepit, sublatisque in humeros fiscellis ad urbem profectus, in forum se contulit, suasque merces venales eodem loco proposuit, ubi tantâ pompâ, tantoque agmine famulorum cinctus, anteà imperarat. Emptores audito, propositarum mercium pretio, eum ridebant; & sexcentis contumeliis, velut amentem, furiosumque onerabant. Sed inter hos eum servus ejus diligenter admiratus, agnovit herum olim suum, fiscellasque omnes emit, reddito ei pretio, quod flagitarat, quo sic eum à contumeliis, quibus obruebatur, vindicaret. Sic igitur cùm mandata Senis exhausisset, & omnem vanæ gloriæ appetentiam, mundique existimationem calcasset, ad Monasterium reversus est.

19. Porrò qui comprehendat charismata divina, quibus S. Damascenus noster ob hanc promptam obedientiam sit à Deo impertitus? Consideravit hæcce dona ab obedientia emanare solita Angelicus Doctor Thomas Aquinas, qui, *In Vita* vel ideò nedum suis majoribus, sed insuper se multùm inferioribus obedientiam *ejus.* præstare voluit: Cùm enim fortè Bononiensi in cœnobio deambularet, accessit eum hospes ejusdem Ordinis Religiosus, qui fortè Thomam non noverat, eumque collocutus jussit secum extemplò in urbem prodire, quod per Cœnobiarcham sibi liceret quemcunque minus negotiis impeditum offendisset, sibi comitem adsciscere. Vir Sanctus nihil excusavit, sed è vestigio manticam eleemosynis accipiendis aptam humeris injecit, & cum prædicto Religioso, ut comes exivit. Sed cùm Thomas propter affectum pedem Religiosum nimis velociter ambulantem sequi non posset, fuit ab illo publicè verbis objurgatus; videntes & audientes hæc sæculares admonuerunt illum fratrem, ut attenderet, quid ageret, nec enim decere Thomam Aquinatem, adeò inclytæ eruditionis ac sanctitatis virum tam malis ab eo modis haberi. Tunc enim verò Religiosus hospes ille errorem suum advertit, simulque viri Sancti submissionem suspexit. Itaque vestigiis ejus advolutus erroris sui veniam postulabat. At ille subridens; Nescio, inquit, cujus tu peccati veniam flagites: ego namque religiosam professus paupertatem volens, libens, manticam gero, religiosâque delector obedientiâ, quâ sese homini homo subjicit Dei causâ.

20. Quàm grata Deo hæc obedientiæ promptitudo sit, sæpè sæpiùs illustribus declaravit prodigiis. Legitur in vita B. Jacobi Germani Fratris conversi *In ejus* Dominicani, quòd erat egregiùs artifex imaginum in vitro pactarum, quibus ut *Vita.* colores inurerentur, eas ardenti clibano inseri oportebat. Itaque cùm aliquando venustissimam imaginem ardenti clibano immisisset, atque ad hanc concinnandam perpoliendamque præsenti ejus operâ opus esset, cœnobiarcha obedientiam illius exploraturus, jussit eum mox acceptâ manticâ abire stipem mendicatum. Mox ille nihil oblocutus, nec operis incepti necessitatem confiscatus obediit, & abiit jussam stipem mendicatum. Quam cùm collegisset, domumque attulisset, post multas horas imaginem suam reperit, adeò concinnam, perpolitam, suisque lineis,

punctiſque omnibus abſolutam, nihil ut in ea poſſet deſiderari. Sic & ille perfectiſſimæ obedientiæ ſpecimen exhibuit, & Deus obedientiæ amator, quidquid arti s imagini defuit, miraculo ſupplevit adeò, ut ipſe Jacobus nullam huic ſimilem ſuâ potuerit arte formare. Ad hæc porrò magis demonſtranda non deſunt etiam exempla domeſtica, ex quibus tantùm hoc libabo. Religioſiſſimus Frater noſter Alipius à S. Franciſco Clericus, adeò obedientiæ deditus erat, ut ex obedientia *Hiſtoria.* digitum accendere non dubitârit. Cùm enim ejus Magiſter Alipium juſſiſſet accendere candelam, & hæc fortè deeſſet, mox imperavit ei, ut digitum accenderet. Quid faceret hic Alipius, obediret nè, & digitum cremaret, aut ſe modeſtè excuſaret? At verus obediens omnis excuſationis & tarditatis neſciens, protinus imperata Patris executurus digitum igni applicuit. O Res admiratione digna! Digitus enim ejus non ſecus ac candela omnibus luxit. Hinc pro merito aves & piſces cunctis ſtupentibus obſequentes habuit.

21. Quanti etiam referat ſanctiſſima quæque exercitia omittere, ut Obe-
Jo. Nadaſi in anno hebd. cœl. fer. 4. hebd. 5 dientia impleatur, docemur ab illis duobus Religioſis, qui cùm in Cœna Domini eo ipſo tempore, quo communicandum erat, ad Eleemoſynam colligendam miſſi eſſent, ac redeuntes in Sacello, ubi SS. Euchariſtia aſſervabatur, ſuam infelicitatem, quòd eo die Sacro epulo abſtinere deberent, deplorarent, pulcherrimus Juvenis ex arca Euchariſtica proſiliit, ſeque JESUM eſſe aſſerens, utrique corpus ſuum porrexit. S. Philippus Nerius dicere erat ſolitus, quod, qui,
Hiſtoria ut obedientiam adimpleret, orationem, vel quodvis aliud opus ſpirituale, cui
Bloſius inſtit. ſpir. append. 4. adſtrictus eſt, intermittit, is Deum pro Deo relinquere cenſeatur. Bloſius authoritatem Tauleri adducens, inquit: Si quis Dei munere ad tam altum Sanctitatis gradum perveniſſet, ut Deum reipſa ſemper viſibiliter præſentem, ſecumque habitantem haberet, is, ſi ad aliquod opus obedientiæ evocaretur, humiliter Domino dicere deberet: Eja ſuaviſſime Deus, permitte me, obſecro hanc obedientiam tui amore perficere. Credite mihi, humilis iſta propriæ voluntatis abnegatio in illo homine multò gratior Deo eſſet, quàm ſi ille idem tunc cum omnibus Beatis Spiritibus cœlum penetraret. Exemplum hujus rei ſub-
Hiſtoria. jicio. Virgo quædam in Monaſterio degens, & divino amore flagrans, cùm aliquando immenſo dilectiſſimi Sponſi ſui Jeſu deſiderio teneretur, ſic illum ex toto corde ſuo allocuta eſt: O unice Fili Dei, amabilis Redemptor animæ meæ, utinam vel ad momentum in hac vita te cernere poſſem, ad quæ verba mox aſtitit ille Dominus Jeſus in forma cujuſdam pueruli. Contigit verò, ut una ex ſororibus Congregationis januam devotæ illius Virginis pulſaret, eamque cum feſtinatione ad commune aliquod opus ex obedientia faciendum accerſeret. Audiens Virgo Sancta juſſionem obedientiæ, Puerulo Jeſu ait: Eja dulciſſime Domine mi JEſu Chriſte, pro explenda obedientia abeo: Tu interim me hîc expecta, obſecro, ſi tibi placet, donec ad te redire liceat. His dictis è cella exiit, & quod facere juſſa erat, animo voluntario hilarique vultu peregit, deinde magna cum celeri-

celeritate ad cellam reversa est, quam cùm aperiret, mira quædam, & radiantissima lux oculis ejus se ingessit, adeò ut vix eam sustinere posset; Vidit igitur amantissimum Dominum suum in perfecta ætate, tanquam elegantissimum Juvenem viginti quatuor annorum astantem, unde ipsa maximo gaudio afflata, ita eum affatur: O Dilecte mi JEsu, quomodo tam grandis tantillo tempore factus es, qui tam pusillus apparebas, cùm à te recederem? Cui pius & dulcissimus JEsus respondit: O Filia charissima profunda velocis atque impigræ obedientiæ tuæ humilitas me tam brevi tempore tam grandem effecit; semper ergo mei amore libenter obedi, si mihi continuè sine medio optas uniri; post quæ verba Dominus disparuit.

22. Hinc ergò patet, quàm grata sit Deo virtus obedientiæ. Unde infertur, quòd homo Religiosus efficaciter volens, quantum penes se esset, jejunare, si comedit ex obedientia etiam carnes, plùs merebitur, quàm sæcularis rectè ad Dei laudem jejunans. Imprimis enim talis Religiosus præmiabitur à Deo ob piam jejunandi voluntatem. Secundò ob propriæ voluntatis abnegationem, quâ relicto proprio arbitrio ex obedientia comedit. Et hoc docuit Beata Virgo S. Birgittam, quæ cùm ob interruptas de mandato Prælati asperitates corporis mirum in modum tristaretur, apparuit B. Virgo, eique meritum obedientiæ aperuit; qui enim, dixit, efficacem voluntatem jejunii, aut pii operis habens, ob Prælati mandatum omittit, meritum ejusdem operis non perdit, sed adhuc meritum aliud obedientiæ conquirit. Ex his ergo mi chare Frater, satis abundeque intelligis, quomodo te in omnibus oporteat promptè obedire. Sed adverte, quòd præventio præcepti, seu executio actûs, qua cognoscitur placere Superiori, etiamsi nondum præceptum promenti, præstantissimum obedientiæ exercitium contineat, sitque actus heroicus illius: Sicut enim, qui ante tempus condictum anticipat solutionem, elicit actum perfectæ justitiæ, ita qui præoccupat jussum; elicit verè actum obedientiæ & quidem perfectissimè. Servatis igitur memoratis vide de conditione tertia in parte sequenti.

Revel. S. Birgit. l. 4. c. 26.

PARS QUARTA.

23. Cùm finis coronet opus, idcircò hæc prædicta ad perfectam obedientiam nondum sufficiunt, nisi adjungatur requisitum tertium, videlicet, ut obedientia sit fortis & constans, hoc est, ne quis propter rei difficultatem ab obediendo resiliat, exemplo Salvatoris & Redemptoris nostri, qui factus est obediens usque ad mortem, mortem autem crucis, ut ait Apostolus. Sive, qui, ut loquitur S. Bernardus, ne perderet obedientiam, perdidit vitam. Hinc rectè monet S. Basilius, dicens: Oportet imprimis, ut is, qui se ad vitæ hujus rationem contulit, stabili, firmâ, immobilique voluntatis constantia sit, judicioque tali, ut à malignis Spiritibus neque concuti, neque loco pelli possit. Deinde animi firmitate tantâ, ut ad mortem usque constantiam Martyrum exhibeat, tum divi-

Constit. cap. 20.

nis præceptis retinendis, tum obedientia erga Magiſtros ſuos conſervanda: Hoc enim totius vitæ & inſtituti eſt caput. Et alibi idem S. Doctor ait: Verus Chriſti amator nil grave detrectat, ſed potiùs ultrà quid appetit.

In regul. brevior.

24. Excellenti in hac materia exemplo nobis præluxit S. Lambertus Epiſcopus, qui cùm in exilium pulſus fuiſſet, ad Religioſum Stabulenſe cœnobium conceſſit. Exceptus eſt ab Abbate, cunctiſque cœnobitis tanquam Vir ſanctus; Hic itaque degens, dum quadam nocte communi cum reliquis dormitorio quievisset, & maturiùs ſurrexiſſet, quò ſe diligentiùs & attentiùs precationi daret, dum ſeſe calcearet, alter calceorum fortè manibus ejus elapſus, edito ſtrepitu reliquos cœnobitas adhuc ſopitos excitavit. Quem ſimul Abbas audiit, nil porrò percontatus dixit: Quiſquis ille eſt, cujus culpanda temeritate iſtud modò accidit, pro noſtra conſuetudine mox ſe ad Crucem conferat, & quod negligentiâ admiſit, obedientiâ expiet. Erat nox perfrigida ac glacialis, attamen S. Epiſcopus Abbatis imperio ſatisfacturus, veſtitus ut erat cilicio, nec alio amiculo aſſumpto, adiit Crucem, locum nempe pium, ſolitarium ac impluvium, atque hîc ſub dio duravit, donec reliqui cœnobitæ ſe ſtrato levarent. Itaque totus frigore rigidus (nam ſæviebat acre gelu) nonniſi de cantatis pro ſolenni precibus matutinis ſeſe calefecit. Nam cùm Abbas reliquos inter Monachos fortè Lambertum deſideraſſet, & percontatus ubinam eſſet, audiſſetque ipſiſſimum eſſe, quem juſſiſſet adire crucem, ad eum feſtinus accurrit. Quem cùm ſolo cilicio tectum, frigore rigidum, vultuque radiante ſplendidum cerneret, cum reliquis Monachis ejus veſtigiis advolutus veniam flagitavit. In vicem Lambertus Abbatis modeſtiâ & veniæ petitione confuſus oravit, ne ſimilibus ſecum verbis uteretur, precatus ut ſuam ſibi potiùs incuriam ignoſcere dignaretur, quâ reliquorum ſomnum rupiſſet. Numquid hæc obedientia fortis, heroicaque?

In ejus Vita Surius.

25. Non minus etiam memoratu dignum eſt, quod ſubjungo: Dicebant ſancti Seniores de Diſcipulo Abbatis Pauli, nomine Joannes, quod haberet humilitatem & virtutem obedientiæ, & quod in difficillimis etiam cauſis Abbati ſuo abſque omni contradictione alacriter obediret. Cùm igitur neceſſarius eſſet in Monaſterio pro utenſilibus fimus boum, miſit eum Abbas in proximum vicum, ut quæreret ibi fimum deſideratum, & cum celeritate afferret. Erat autem in illo loco leena. Porrò Diſcipulus ſecundùm Abbatis præceptum mox egreſſus eſt, cùmque pergeret, ait Patri ſuo: Abba Pater, audivi quàm plurimos dicentes, quod in illo loco mala beſtia ſit. Cui Senex, quaſi jocularitèr ait: Si venerit ſuper te, tene & alliga eam, & adduc eam tecum. Sic inſtructus pervenit ad locum deſignatum, & ecce egreſſa eſt leena & irruit ſuper eum; at ille eam comprehenſam tenere voluit, ſed leena excutiens ſe de manibus tenentis aufugit, quam mox inſequebatur, altumque clamitans dixit; Abbas meus præcepit mihi ut alligem te, & perducam ad eum. Ad quam vocem continuò ſtetit leena, & tenens eam, reverſus eſt ad Monaſterium. Cùm autem tardaret in itinere, Abbas

In Vit. PP. Hiſtoria.

bas nimis pro eo ſolicitus, triſtabatur graviter; & ecce ſubitò ſupervenit diſcipulus ejus tenens ligatam beſtiam. Quod cùm conſpexiſſet Senior, admiratus valde, gratias DEO retulit. Dixit autem Diſcipulus; Ecce Pater, ſicut præcepiſti, adduxi leenam ligatam. At Vir ſanctus, ne propterea ſuus Diſcipulus altùm fortaſſis ſaperet, increpavit eum, dicens: Sicut tu inſenſibilis es, ita & inſenſibilite beſtiam adduxiſti, ſolve ergo eam, & protinus dimitte, ut vadat ad locum ſuum. An non hæc obedientia fortiſſima, utpote nec vitæ periculum timens?

26. Sed audiamus etiam aliqua de obedientia conſtanti. Erat in quodam Virginum Monaſterio acervus lapidum: Volens autem Abbatiſſa tentare S. Euphraſiam, dixit ei: Veni Filia mea, iſtos lapides tranſporta hinc, & pone eos juxta clibanum. Euphraſia verò, etſi tam grandes eſſent lapides, ut multi vix à duabus Sororibus portarentur, rem illicò aggreſſa ſine adjutorio ullius, lapides humeris impoſitos ad locum tulit. Nec dixit, adjuvet me alia Soror; nec dixit, grandes ſunt lapides, non prævaleo; nec dixit, jejuna ſum, & deficio, & opus hoc grande eſt. Sed cum fiducia juſſionem per obedientiam adimplevit. Alia die venit iterum Abbatiſſa ad eam, & non decet, inquit, ut lapides hic jaceant, reporta eos in locum priſtinum. Fecit; nec ſemel; ſed per viginti admodum dies. Numquid heroicè? *In ejus Vita.*

27. At generoſius quid memorat Severus Sulpitius de quodam, qui abdicato ſæculi faſtu ad Abbatem Martinum Monachi habitu induendus advenit, rogans Virum ſanctum, ut ſe in Diſcipulum admitteret. Cumque prima ei Lex obedientiæ poneretur, ac perpetuum polliceretur ad omnia vel extrema patientiam, caſu Abbas ſtoracinam virgam jam pridem aridam manu gerebat, hanc ſolo fixit, atque illi advenæ id operis impoſuit, ut tamdiu virgulam aquâ irrigaret, donec lignum aridum in ſolo arente vireſceret. Mox ille huic imperio humeros ſubmiſit, & quotidie à Nilo flumine per duo ferè milliaria aquam advehebat Virgam illâ humectaturus. Porrò jam duo anni effluxerunt, nec etiam ſpes eſſe poterat de fructu, attamen ab incepto labore juvenis non ceſſavit. Tertio autem anno divinitus Virga floruit. Ego ipſam (ait Author) ex illa virgula arbuſculam, quæ hodieque intra atrium Monaſterii eſt, ramis virentibus vidi, quæ quaſi in teſtimonium manens, quantum obedientia meruit, & quantùm Fides poſſit, oſtendit. Alius Monachus octo annis per tria milliaria juſſus ingentis ponderis lapidem bis quotidie ad Monaſterium deferebat, & toto illo tempore tam lætum & contentum fuiſſe dicebat, ac ſi rem omnium, quæ injungi poterunt, honorificentiſſimam feciſſet. Intelligisne mi chare Frater, quàm olim Monachi in obedientia fortes, conſtanteſque exſtiterint; Si moderno tempore ſimile quidpiam Religioſis injungeretur, O quotquot reperirentur, qui præcipientem delirum ac mente captum dicerent! Quare mi chare, ſequeſtra te ab his, & ſtude in omnibus, etiam quæ contra rationem videntur, obedientiam abſque cuncta- *1. Dialog de Vita S. Martin. c. 13. Hiſtoria.* *Rodriq. p. 3. tr. 5.*

tione, seu excusatione tuo Superiori deferre; ut hoc verò perseveranter valeas præstare, imitare Abbatem Nestorum, qui in ipso Religionis ingressu dicebat, Ego & asinus unum sumus. Quidquid ei imponitur, hoc portat, & sine mora.

Vit. PP. l. de humil.

28. Quia verò exempla veterum Monachorum exhortationes sunt nostræ, ideo adhuc unum superaddo. Isidorus Vir apud Alexandriam primarius, relicto seculo, venerat ad Monasterium recipi postulans. Quem ut Abbas, esse hominem superbum, ac seculi dignitate tumentem ratus, conspiciens ait: Si reverà tollere jugum Christi, Isidore, decrevisti, præ omnibus impero, ut te laboribus obedientiæ exerceas. Cui ille, sicut Fabro ferrum subjectum est, ita & ego Sancte Pater, me ipsum obedientiæ expono. Mox Abbas, volo; inquit, frater, ut ingredientium & exgredientium provolutus genibus dicas; ora pro me Pater, quoniam peccator sum. Sic autem ille obedivit sicut Angelus Domino. Itaque cùm septem annos illic peregisset, & ad profundissimam humilitatem pervenisset, voluit Pater hunc Fratribus connumerare, & ut reverà dignissimum etiam ordinatione honorare. Verùm ille plurimis multorum precibus apud Patrem egit, ut ibidem illum sineret, sicut hactenus fuerat, degere, cursumque suum perficere. Quod & factum. Nam cùm in ipso ordine illum permanere Magister permisisset, post decimum diem gloriosissimè migravit ad Christum. Cujus Sanctitas, ut omnibus constaret, prophetiæ Spiritu suo socio ad januam prædixit, post septimum diem à morte sua illum secuturum. Quod & factum est.

Joannes Clim. grad. 4.

29. Porrò ne quis à recta obedientiæ semita aberret bene annotare aliqua debet pro majori dictorum intelligentia. Imprimis ergo generaliter dicendum est, quod subditus teneatur obedire suo Superiori non tantùm, cùm justa præcipit, quòd certum, sed etiam cùm dubium, quia in dubio præsumi debet pro Superiore, qui est in possessione imperandi & præcipiendi. Et quamvis nemo cum dubio practico agere possit, tenetur tamen subditus tale dubium practicum in materia obedientiæ deponere, ita Molina. Verùm si certò constaret, injustum esse vel peccatum etiam tantum veniale, vel in damnum proximi injustum cessurum, quòd mandat Superior, aut ex quibus vel extra vel in Conventu, pernitiosum esset, ipsi obediendum haud foret, tunc enim haberet locum illud Actorum 5. Obedire oportet DEO magis quàm hominibus. Ne verò subditus per nimiam sui judicii confidentiam in aliquo aberret, ut meliùs fecerit, si consilium quorundam seniorum requisiverit. 2. Si cuipiam à Superiore tale officium vel aliud injungeretur, ex quo notabile detrimentum vel corporis vel Spiritûs, aut periculum offensionis divinæ incurrere posset, debilitatem suam Superiori manifestare debet, eumque submissè rogare, ne quidpiam tale sibi imponeret. Si verò nullum aliud impedimentum inde eveniret, nisi aliqualis abstractio in exercitiis piis, præstat obedientiam facere, quia valde pium exercitium est obedire suo Superiori.

30. Tandem quod bene notandum, est, quod votum obedientiæ tunc solummodo temporis meritorium sit, quando aliquid injunctum à Superiore ad laudem unicam DEI, non verò ex naturali carnis inclinatione, præstatur; ex quo sequitur, si quis meritum habere vult, protestari coram Deo debet, quod opus commissum non ex affectu sensuali, sed ad meram DEI laudem, & observandam obedientiam Superioris sui subire velit. Hinc S. Gregorius naturam obedientiæ describens ait: Debet obedientia in adversis ex suo aliquid habere (magnam animi alacritatem, amoremque parendi) & in prosperis ex suo omnino nihil habere, quia non propter delectationem propriam, sed ob solam DEI voluntatem admittenda & amanda sunt. Quæ omnia exemplifico, ut, si verbi gratia, quispiam subditus à suo Prælato extra Monasterium ad prandium sæcularium, aut ad similem æquivalentem relaxationem mitteretur, ad quæ homo secundùm suam naturalem inclinationem propendet, & quæ non raro tepiditatem Spiritûs in animam introducunt. Tunc imprimis absque omni perfecti obedientiæ detrimento poterit Superiorem submissè & reverenter rogare, quatenus se ab hujusmodi recreatione exemptum habere dignaretur; sed si Superior huic petitioni non acquiesceret, sed supplicantem etiamnum ad hujuscemodi exitum mitteret, tunc si ex obedientia missus, obedientiæ meritum in simili casu reportare discupiat, neque fervorem Spiritûs amittere velit, duo diligenter observare debet. Primò quidem ut jam dictum, debet protestari coram Divina Majestate se non velle hæc mandata Superioris carni grata exequi ob sensualem inclinationem, sed purè ideo, quia præceptum est. 2. Ut in ipsa hujuscemodi relaxatione modum debitum servet, videlicet, ut nec propriæ nec alienæ conscientiæ tranquillitas, nec devotionis ardor, nec Religiosa modestiæ nitor ullum patiatur detrimentum, observando etiam diligenter leges temperantiæ, tantum scilicet cibi & potûs sumere, quantum sufficere videtur ad explendam Superioris voluntatem.

L. 35. mor. c. 13.

31. Ne verò quis putet hoc commentum esse vanum, docuit id expresse S. Noster Nicolaus de Tolentino, non quidem verbo sed Exemplo. Cùm enim sanctus Vir ob quotidianam vitæ austeritatem morbum periculosissimum contraxisset, seriò eum ad esum carnium sunt adhortati. Sed cùm eum flectere non possent, Præfectus cœnobii viri periculo permotus, cæpit ei, ut carnes comederet, suadere, at Nicolaus se omnibus modis excusavit. Itaque advertens cœnobiarcha, se eum à Sententia deducere non posse, Generalem Antistitem, qui tunc fortè Tolentini aderat, rogavit, ut reluctantem ad esum carnium adigere vellet. Cùmque ægroto Generalis præcepisset, ut medicis obtemperaret, non est ausus ejus auctoritati refragari, quare se facturum, quod jubebat, pollicetur. Parantur igitur carnes, quarum particula ab eo libata: En, inquit, feci quod jussus sum: Hinc precor hæc gulæ blandimenta auferte. Videat ergò nunc aliquis, quod nequaquam obedientiæ repugnet, in similibus appetitui sensuali arridentibus se non

promp-

promptum ac alacrem exhibere ; Quomodo enim non reluctavit S. Nicolaus, qui tam obediens erat, ut tota Augustiniana familia de eo cantet, Nicolaus verus Christi Pauper, Obedientiam jugiter servans. Quod verò idipsum DEO placitum fuerit, indicat sine ullis pharmacis paulò pòst recuperata sanitas. Verùm si cuidam non videretur consultum se in his occasionibus sic mortificare, ne ab aliis notaretur, & pro viro mortificato haberetur, talis poterit relicto posito medio aliud arripere, ne in similibus obedientiæ meritum amittat, scilicet, ut pro hujuscemodi carnis blandimentis certa postmodum mortificationum exercitia nemine advertente subeat, v. g. vinum unâ aut alterâ vice relinquere, aut pitantiâ carere, vel simile quid; tali enim modo efficiet, ut quando superior ei aliqua secundùm suam naturam appetitui placita imperabit, non erunt ne quidem carni grata similia mandata, utpotè mortificationum aculeis involuta. Facem nobis in hac materia prælucet S. Macarius Alexandrinus, qui, cùm nonnunquam Congregationi Patrum adesset, ab illis persæpe rogatus, ut nonnihil meri libare dignaretur. Quibus S Macarius tandem acquievit, ne inhumanior videretur, atque unum alterumve calicem vini plenum à Patribus oblatum evacuavit. Sed deinde tot dies se siti cruciabat sic, ut nec aquam degustaret, quot vini caliculos sumpsisset ; Porrò ejus Discipulus, hoc animadvertens, Patribus factum sui Magistri patefecit. Quare hi de cætero, ne viro Sancto occasionem tanti cruciatûs subministrarent, ei nil vini obtulerunt. Item Venerabilis noster Joannes à S. Guilelmo, si quandoque apud sæculares cibum sumere cogeretur, in reditu posteà tot verberibus & disciplinis corpus suum castigabat, ut undique sanguis efflueret: Quare socii ejus instanter eos deprecabantur, ne imposterum eum invitarent.

In ejus vita.

In ejus Vita.

32. Porrò, si hanc doctrinam nostram plures ex Religiosis tenerent, haud tam miserè sub specie obedientiæ in varia vitia præcipites irent. O quotquot ego ipse novi, & utinam non noscerem, qui sæpè sæpiùs à suis Superioribus foras missi sunt, sive varia negotia ex obedientia pertractaturi, sive cum quibusdam notis sæcularibus manducaturi, aut conversaturi aliquorum negotiorum causâ, & nihilominùs per similia jussa ad magnam laxitatem venerunt sic, ut chorum, reliquaque Religiosæ observantiæ exercitia velut monstrum fugerint. Et undè hæc? profectò non obedientia, quæ negationem gratiæ minimè, benè autem ejus argumentum meretur. Undè ergò? Hinc quia ea, quæ nunc diximus, minimè observarunt, undè factum, quòd hæc Superioris mandata ex proprii commodi causâ magis, quàm ex obedientiæ virtute peregerint, ideò pœnam potiùs quàm gratiam meruerunt. Ex quorum classe censentur & illi, qui in odiosis Superioris præcepta velut surdi prætereunt, in favorabilibus verò exhibent se obedientissimos ad implendas Præpositorum voluntates. Hinc omnimodè student, ut hæc eis imponantur, quæ ipsis arrident, arbitrantes sic facili modo obedientiæ præmium consequi. At tales meritò irridet mellifluus Bernardus, dum ait: Quisquis vel apertè vel occultè satagit, ut, quod habet in volun-

S. Bern. de tribus ordin. Eccl.

voluntate, hoc ei Pater spiritualis injungat, ipse se seducit, si fortè sibi de obedientia blandiatur: neque enim in ea re ipse Prælato, sed magis ei Prælatus obedit: hæc S. Bernard. Cæterùm de obedientia circa acceptanda Congregationis officia poterunt videri ea, quæ diximus folio 108. §. 18. & 19. Igitur mi chare frater hæc de obedientia tractasse sufficit, Vale.

SERMO XXII.

DE

Inobedientiæ Scelere.

Peribitis, si inobedientes fueritis voci Domini Dei vestri. Deut. 8. v. 20.

1. QUàm enorme scelus sit inobedientia, colligitur ex gravitate pœnæ, quam DEUS inflixit iis, qui præceptis suis obedire detrectarunt. Hinc S. ille Propheta, qui omnia à DEO sibi mandata executus fuerat contra Jeroboam Regem, quod à Pseudo Propheta seductus manducasset in illa terra contra Dei præceptum, à leone dilaniatus est, ut pateat, quantopere Deus inobedientem detestetur, cùm eam tantâ severitate puniat etiam in intimis suis amicis. Enormis fuit inobedientia Jonæ, quando contra Domini mandatum de Ninivitis adeundis navigavit Tharsum. Sed ecce, quanta mala causat inobediens, Jonæ enim peccato omnia turbata sunt. Totam communitatem turbat inobediens, & qui nescit morem gerere contradicit omnibus. Non sustinuit terra Core, Dathan & Abiron, sed ipsos vivos cum tabernaculis eorum, & conjugibus, liberisque simul in rebellione consentientibus deglutivit. Protho-Parentes nostri per inobedientiam peccatum & mortem in mundum invexerunt, totamque suam posteritatem ærumnis maximis affecerunt, seque paradiso fecerunt indignos: si ergo inobedientia eos ex paradiso terrestri ejecit, quomodo inobediens paradisum ingredietur cœlestem? Propter id crimen uxor Loth conversa est in salis statuam: quæ homo videtur, sed non est, sic etiam Religiosus inobediens videtur Religiosus, cùm tantùm sit Religiosi statua. Porrò percontari libet, cur DEUS hanc inobedientem mulierem in salis & non alterius materiæ statuam convertere voluit? Respondet D. P. Augustinus, quòd ideò in salem conversa sit, ut DEUS fidelibus quoddam præstaret condimentum, quo sapiant aliud, unde aliquid caveatur exemplum. Propter hoc peccatum fuit Saul privatus regno, quia Amalechitas omnes non interemerat, prout Deus mandaverat. Populus Israeliticus ductus est captivus in Babylonem propter inobedientiam, ut liquet ex Jeremia cap. 34.

L. 3. Reg. cap. 13. *Jonæ 1.* *Num. 16.* *Gen. 3.* *Gen. 19.* *Lib. 16. Civit. cap. 20.* *1. Reg. 15.*

2. Hæc & plura alia ex sacris historiis exempla adduci possunt, quæ DEUS certè non aliam ob causam nobis manifestare voluit, nisi partim ut intelligamus inobe-

obedientiam esse DEO omnino exosissimam, hinc in sacris litteris inobedientia
1.Reg.15. vocatur idololatria, partim etiam ut aliorum exemplo territi meliora sapiamus, & nostris præpositis obedientiam præstemus. Porrò si quis veteris testamenti exemplis non est flexus, moveatur saltem his, quæ etsi non sint ex sacris Bibliis desumpta,
Author q.se voc. Discip. Historia. habent tamen ea Authores fide digni. Frater quidam Ordinis Prædicatorum sine licentia carnem comedebat, & mox à Diabolo correptus, cœpit terribiliter vociferari. Beatus autem Dominicus arguebat dæmonem, cur fratrem vexaret, audiit, quia contra ordinationem tuam carnes voravit. Tunc S. Dominicus miserum à peccato absolvit, & cacodæmonem fugavit. Alius ejusdem Ordinis Conver-
Idem Auth. sus miserabiliter à dæmone vexabatur, quem cæteri ad Ecclesiam portantes subitò, omnes Ecclesiæ lampades extinctæ sunt, ubi S. Dominicus diabolum adjurans ait; cur ita cruciaret fratrem? respondit stygius inquilinus, quia meruit, bibit enim sine licentia vinum, & sine signo Crucis. Interea ad matutinum pulsabatur, tunc dæmon fratrem, quasi mortuum in terra jacentem dimisit. In Monasterio S. Ama-
Surius in Vit. S. Amati. Vit. PP. ti Monialis absque obtenta licentia comedit pomum, & illicò à dæmone infessa pœnas dedit gravissimas neglectæ obedientiæ. Meliùs ergo sibi consuluit ille frater, qui ob immaturam conspectam uvam cùm tentatione pulsatus esset, eam expetiit; at nè contra obedientiam extra tempus edendo delinqueret, ab Abbate licentiam comedendi eam obtinuit. At ubi eam decerpsit, serpentem in manu invenit, quo abjecto Patri, quid factum sit, nuntiavit. Abbas, cùm subolеret, quis in serpente lateret, monstrum per caudam in Ecclesiam traxit; ibi rotundè per os viperæ dæmon est fassus, si frater uvam absque licentia comedisset, quod eum de monasterio recedere fecisset.

3. Hinc ergò colligitur quanti referat, etiam nec minimum sine facultate contra obedientiam attentare. Verùm si nunc Religiosi ob similem inobedientiam à dæmone mox invasi vexarentur, heu quot essent ex eis Energumeni! At etsi hâc pœnâ non pro modo corripientur, haud tamen effugient in altera vita horribiles omnibus inobedientibus, à justo Vindice paratos cruciatus; quòd enim differtur, non aufertur, novit DEUS exspectare tempus, ut postea, nisi egerint pœniten-
Annal. Capucin. 1559. Historia. tiam, severiùs in eos animadvertat. At ut magis proposita stabiliantur, audire libet, quod memorat Zacharias Boverius. Frater quidam Laicus in Ordine Capucinorum per integras septimanas laborabat in horto; diebus verò Dominicis mittebatur cum Patribus Concionatoribus de monasterio. Cujus ille pertæsus hoc intra semet cogitavit: Totis hebdomadibus in opere discrucior, & cùm diebus festis corpus reficiendum esset, novis iterum fatigationibus infestor. Ubi hoc iterum contigerit, non parebo, sed potiùs Religionem deseram. Proximo Festo, cùm Concionatori socius alter assignaretur, hic peracto prandio timens, nè tum fortè mitteretur, relictâ consuetâ oratione, quâ Patres quinque Pater & Ave in Ecclesia recitare solent, subduxit se confestim ad cellam, nihili curans sacrilegium propositum. Interim maxima horribilium corvorum multitudo ad cœnobium advolat,

rostris

roſtris ac pennis omni conatu in cellam fratris penetrare laborans. Cùm tam inſolitis crocitationibus omnes terrerentur, & quod nigrum agmen vellet, perquirerent, Guardianus; non hi, inquit, corvi, ſed dæmones ſunt, habentque poteſtatem in unum ex noſtris, ut ipſum ſecum ad orcum avehant. Cùmque omnes (excepto illo fratre, qui ſatis negotii habebat, ut corvos arceret) ad Sacramentum pœnitentiæ confugerent, Guardianus accito fratre periculum ei expoſuit, monuitque ſimul, ut examinata conſcientia Confeſſario, ſi quid reperiret, detegeret. Vix perſuaſus eſt. Perceptâ igitur abſolutione, corvi admirando cum ſtrepitu evanuerunt.

4. Verùm tametſi nonnulli exequantur mandata, ſubmurmurant tamen. At verus obediens, ait S. Ephrem, patrem non deſpicit, nil carpit, non murmurat. S. Columbani cenſura eſt: ſi quis murmuraverit & ipſe tanquam non ex voto obediens, inobediens putandus eſt: Idcircò opus ejus abjiciatur, donec ipſius bonâ voluntas cognoſcatur. Alii etiam ſunt, qui ſuam inobedientiam variis excuſationibus palliant; ſed Deus non irridetur. Frater quidam, cùm quidquid jubebatur, excuſando variiſque coloribus interpretando negligeret, ſuamque in omnibus voluntatem ac placitum ſequeretur, ad vitæ extremum pervenit. Monitus ut Sacramenta perciperet; Nil opus eſt, inquit, Sacramentis, damnatus ſum. Non feci, quàm quod volui, hæc cauſa meæ ruinæ. Territi præſentes, cùm hortarentur eum ad pœnitentiam, dum adhuc viveret, Deum eſſe clementem. Ille ad hæc & alia nihil aliud reſpondit, quàm juſto Dei judicio damnatus ſum, donec efflaret animam. Simplex obedientia nec leviſſimam admittit excuſationem. Hinc S. Columbanus: Excuſationem proferens cum ſimplicitate, & non ſtatim veniam petens, mea culpa, pœnitet me, 50. percuſſionibus caſtigetur.

Ser. de Obedi. *Reg. S. Colum. 1. p. c. 3.* *Bover. ſuprà, 1566. Hiſtoria.* *In Reg. p. 2. c. 8.*

5. Cæterùm videre etiam oportet, quòd ſæpè etiam bona opera ex propria voluntate abſque obedientia facta DEO diſpliceant. Quid dulciùs fuit Manna cœleſti, quod pluit Iſraelitis in deſerto? erat enim omnis dulcoris ſuavitatem continens, & nihilominùs, quod ſervabant inobedientes Iſraëlitæ in diem ſequentem contrà præceptum corrumpebatur; ut indè cognoſcamus cuncta quæcunque etiam Sancta & Religioſa exercitia Superiore repugnante factâ corrumpi, ac in nihilum redigi; malum enim ex quolibet defectu. Expertus hoc Novitius quidam, qui à Magiſtro frequenter eſt monitus, ut præter obedientiam nec etiam oraret. Verùm negligens inſtructionis de nocte nihilominùs in oratione pervigil ſolebat inſiſtere. Contigit autem, ut aliquando deprehenſus graviter reprehenderetur, & ablegaretur à Choro ad cellam. Ivit, ſed obmurmurans, quod nec Sacræ contemplationi vacare liceret, & in cella preces reaſſumpſit. Mercedem quam non ſperavit, accepit: Nam cacodæmon tantâ in eum vehementiâ irruit, ut ipſum ſtricto collo ſuffocaſſet, niſi ad ejus clamorem Pater advolâſſet; eumque vix demum hoſti nefario ſubtraxiſſet. Didicit hinc nec bonum facere abſque nutu Superioris, At adhuc magis prædicta confirmat alius ejuſdem Ordinis Frater Laicus, Monaſterii Oſtiarius.

Exod. 16. *Bover. Annal. Capuc. 1571. Hiſtoria.* *Idem ibidem 1576.*

Huic ſingulis penè diebus continuata jejunia in pane & aqua, cilicium perpetuum, nudis incedebat pedibus, omniaque ferè ſolus in domo infatigabili labore peragebat: interim, quod mirum erat, nullus in corpore defectus, nullus inter tot onera in vultu pallor, quin potiùs præter reliquos benè habitus & rubicundus erat. Nemo minùs illo, quid otium & quies eſſet, ſciebat, ſic ut fratres cum Guardiano ejus ſæpè miſerti, hominem monerent, quò mitiùs ſecum ageret. Quibus ille nil aliud reſpondit, quàm ſe non gravari laboribus, ſibi cuncta pro nihilo eſſe. Inter hæc ad locum venit P. Thomas Generalis Ordinis Miniſter: cui cùm omnes mira narrarent de Oſtiario, is eum ad ſe accitum benevolè monet, velit aliquid de tanta auſteritate remittere. Nihil, inquit frater, mihi moleſtiæ faceſſunt omnia, quæ ago. Mos erat, ut ad initium prandii fratres omnes ſuas culpas ante Generalem dicerent. Inter illos acceſſit & Oſtiarius, cujus pertinax voluntas ſat jam perſpecta Generali erat. Ergò dictâ culpâ injunxit ei, ut quidquid hactenus proprio arbitrio feciſſet, impoſterum perageret ex obedientia. Vix verba finierat, & frater in terram corruit, marceſcit illico facies, pallor invadit vultum, nigreſcit aſpectus, hebeſcit lingua, totuſque viribus exhauſtus, ac tantùm non exanimis defertur ad locum infirmorum. Intellexere cuncti amiſſum robur ac ruborem corporis à dæmone fuiſſe, qui in propriâ ipſius voluntate ſibi ſedem fixerat. Ubi convaluit, exemplo fuit aliis, ne etiam ſancta exercitia anteferrent obedientiæ.

6. Quàm verum igitur eſt, quod docet S. P. Auguſtinus quòd videlicet hæc in nobis ſumma & ſola virtus ſit obedientiæ: Si jejunaveris diebus ac noctibus, orationemque feceris, ſi in ſacco fueris vel cinere, ſi nihil aliud feceris, niſi quodcunque præceptum eſt in lege, & tibi viſus fueris quaſi ſapiens, & Obediens Patri non fueris, omnes virtutes perdidiſti: una Obedientia plùs valet, quàm omnes virtutes: hæc S. Doctor. Quapropter chare frater præ cæteris vitiis cave inobedientiam, & exercitia tua ſpiritualia, ut non ea ex propria voluntate, ſed potiùs ex obedientia peragas, labora. Et crede, quod ſic in omnibus obedientia exhibita tuis Prælatis perditum tempus recuperabit, cunctiſque præteritis erroribus tuis medebitur. Hinc Divus Petrus totâ nocte ſpontè laborans, nec piſciculum cœpit; dum verò ex obedientia retia ſua in mare jaceret, uno tractu rete piſcibus implevit ſic, ut annuerint ſociis, qui erant in alia navi, ut venirent & adjuvarent eos, & venerunt, & impleverunt ambas naviculas, ità ut penè mergerentur. Tantùm valet laborare ex obedientia. Vis ergò rete piſcibus, volo dicere, divinis gratiis implere, noli laborare ex voluntate propria, ſed mitte rete tuum ad Mandatum Superioris ad loca tibi ab eo monſtranda, & haud dubiè capies magnam meritorum copiam, quâ in æternum frueris.

Luc. 5.

Vale.

SERMO XXIII.

DE

Patientia Religiosa.

Patientia vobis necessaria est, ut voluntatem Dei facientes, reportetis promissionem. Hebr. 10. v. 35.

PARS PRIMA.

1. CUm Asceteria scholæ patientiæ sint, in quibus à manè ad vesperam Religiosus nihil aliud exspectare debet, quam vexationes, ac molestias; Igitur ne quis ob varia adventantia mala anima decidat, specialiter se in hac Christi schola contra omnia adversa fortiter toleranda præparare debet, sicut ab initio cuncta adversantia toleranter sustineat, post quod studere debet Asceta, ut promptè, facilè ac libenter, & tandem ut gaudenter & hilariter cum S. Andrea Crucem amplectetur cum dicto: O bona crux diu desiderata; solicitè amata, sine intermissione quæsita, & jam concupiscenti animo præparata securus, & gaudens venio ad te; suscipe me ab hominibus, & redde me Magistro meo, ut per te me recipiat, qui per te me redemit. Definitur autem patientia, quòd sit virtus, quâ mala hujus sæculi æquo animo sustinemus, ita ut propter illa nec interiùs immoderatè turbemur, aut tristemur, nec exteriùs aliquid minùs honestum aut decorum admittamus.

2. Ulteriùs dividitur patientia in quinque species: Primò quidem patientia *in damnis fortunæ*, puta divitiis, pecoribus, fundis, aliisque similibus possessionibus, in quibus, undecunque oriantur, illud S. Jobi effatum repeti oportet: Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. 2. Patientia *in malis corporis*, qualia sunt fames, sitis, frigus & æstus, morbi aut tormenta sive à seipso per voluntarias castigationes, sive ab aliis justè vel injustè illata: quæ omnia velut à Divina Providentia, sive ad paternam castigationem, sive ad amorosam probationem, sive ad copiosiorem præmiationem immissa cum summa promptitudine & æquanimitate accipi debent, ne alioqui, si queramur, illud audire cogamur, quod Deus olim B. Mariæ Diaziæ ob nimium frigus quærenti dixit: Ego sum causa hujus frigoris, & tu quereris? 3. Patientia *in malis famæ*, qualia sunt, quæ vel fiunt *cogitatione* tantùm, ut contemptus, suspiciones, judicia temeraria, aversiones, odia: vel *verbo* duntaxat, ut reprehensiones, vituperationes, detractiones, convitia, contumeliæ, susurrationes, accusationes, delationes, informationes: vel ipso *opere*, ut irrisiones, illusiones, castigationes, hu-

humiliationes, negationes favorum, honorum, petitionum, persecutiones, prælationes aliorum. 4. Patientia *in malis animi*: ut sunt ariditates, & desolationes spiritûs, scrupuli & anxietates, distractiones, obscuritates, dejectiones, imperfectiones, tentationes, lapsus in peccata, exiguus profectus in spiritu, negatio favorum cœlestium, probationes Confessariorum & Patrum spiritualium. 5. Patientia *in malis proximi*, quæ vel oriuntur ex aliorum pravis moribus & factis, nec emendari aut adverti à nobis possunt: vel certè ex casibus sinistris amicorum, puta infortuniis, infamationibus, morbis, mortibus, aliisve similibus afflictionibus. Porrò in his omnibus, ut monet Apostolus, patientia nobis necessaria est, ut voluntatem Dei facientes reportemus promissionem.

L. 6. revel. c. 65. 3. Cæterùm actus patientiæ sunt; *suis peccatis imputare*, quæ quis patitur. Ita Christus S. Birgittam docuit dicens; si quis vituperatur, non contristetur, sed respondeat sic: Dignum est, quia toties in conspectu Domini peccavi, & non pœnitui, majoribus enim afflictionibus dignus sum. Ideo rogate pro me, ut tolerando opprobria temporalia, fugiam sempiterna. Hinc rectè S. Laurentius Justinianus, humilis ait, semper arbitratur se deteriora mereri, quàm patiatur, quamobrem patienter aspera sustinet, gratias in tentationibus agit. Nec valet quis humano explicare ingenio, quantæ sit utilitatis, quanti meriti, & quàm Deo gratum, non altum sapere, tribulationes irruentes perferre fortiter, illatas contumelias tranquilla mente pati, & humiliter adversantia, quæque adversa propriis peccatis adscribere. 2. *A lachrymis, & à nimia tristitia* abstinere; Ita Christus Susonem docuit, dum ipsum propter dicteria, & irrisiones aliorum flentem corripuit his verbis: Prô Pudor! vis ne in fæminæ morem lachrymari? certè tibi ipsi apud omnes cæli cives ignominiæ notam inures. Terge oculos, & hilarem vultum exhibe, ut neque dæmones, neque homines animadvertant, afflictionis causâ te plorare. 3. *Non discedere à locis & personis, à quibus quis patitur.* Ita olim antiqui Patres suadebant dicentes: si tibi contigerit tentatio in loco, in quo habitas, non deseras locum in tempore tentationis, quia si deserueris, quocunque perrexeris, ante te invenies, quòd fugiebas; sed patiens esto donec tentatio transeat. Hinc quidam frater cùm in cœnobio sæpè irasceretur, perrexit in solitudinem, ut ibi non habens occasionem conturbationis quiesceret. Cùmque ibi manens quadam die vas cum aqua juxta se posuisset, subitò subversum est. Quòd iterùm implens, tandem cùm tertiò subverteretur, fregit illud, & sentiens se spiritu iracundiæ deceptum, ait: Revertar ad monasterium, quia ubique patientiâ & Dei auxilio opus est.

Vit. c. 47.

L. 5. libell. 7. num. 32.

Vit. PP. Historia.

L. 2. Vit. cap. 11. 4. *Non petere, ut auferatur tribulatio*: Sic S. Catharina Senensis, cùm esset iniquè accusata & infamata, quasi impura Virginitatis jacturam fecisset, & hanc ipsam suam infamiam Christo offerret, non petiit ut innocentiam suam declararet, sed tantùm nè à dæmone superaretur, & à divino obsequio abstraheretur. Quem in finem Epictetus saluberrimam doctrinam offert his verbis: Quemadmodum viator ab obvio sciscitatur, quânam viâ sit incedendum, eam, quæ ad dextram est,

Lib. 2. Ench. cap. 7.

non magis appetens, quàm eam, quæ ad lævam dirigitur, utpotè cùm non velit alterutrâ istarum ingredi, sed eâ tantùm, quâ possit pervenire ad destinatum locum; ità sanè conveniebat nos quoque accedere ad Deum, ut solent facere viatores, scilicet non magis eligendo dextram consolationum, quàm sinistram afflictionum. Tandem præstantissimus actus est, *desiderare afflictiones* exemplo Jobi dicentis: Quis det, ut veniat petitio mea, & quod exspecto tribuat mihi Deus? & qui cœpit, ipse me conterat, solvat manum suam, & succidat me: Et hæc mihi sit consolatio, ut affligens me dolore, non parcat? Porrò utilitatem hujus desiderii egregiè declaravit S. Laurentius Justinianus dicens: Quis hujus sancti desiderii valet profectum explicare? Animo quippe vires subministrat, & pœnam exhibet leviorem, perseverantiam præbet, sanctitatem adducit, coæquat Martyribus, & cœlesti Patriâ dignum suum efficit possessorem. *Job.* *De disc. Monast. c. 6.*

5. Cæterùm ad hos, & similes alios patientiæ actus exercendos, quàm plurimum conducit pia Passionis Dominicæ Meditatio, quomodo enim non inflammabitur ad multa patienda, cùm viderit Ducem suum ac Magistrum tanta amore sui sustinuisse? Hinc hic cœlestis sponsus leniter reprehendens S. Birgittam propter impatientiam & iram, quâ perturbata fuerat, ait: Ego Creator, & Sponsus tuus pro te sustinui verbera; tu verò ita impatiens fuisti, ut portare non potueris verba. Ego stans ante Judicem, tacui, & non aperui os meum, sed tu acerbiùs respondendo, & exprobrando vocem tuam nimis exaltâsti; Tu debueras omnia patienter tolerare propter me, qui clavis affixus fui pro te; debueras per patientiam tuam eum, qui erravit, ad meliora provocare. Sis ergò post hac cautior, & ubi ab aliquo ad iram provocata fueris, non facilè loquaris, donec ira ab animo tuo semota fuerit. Transactâ autem animi commotione, & causâ ipsius commotionis diligenter pensatâ poteris loqui cum mansuetudine. Quod si loquendo nihil proficeres, & tacendo non peccares, meliùs tunc faceres, & majus meritum acquireres, si sileres. Ita Christus ad S. Birgittam. Porrò ulteriùs ad patientiam nos stimulare deberent verba illa, quæ quondam Christus in Cruce pendens S. Petro Martyri dixit; Hic enim vir Sanctus sæpè cœlestibus visionibus, & aspectabili divorum præsentiâ fruebatur. Cùmque aliquando pro more precibus in cellula sua ardenter vacaret, ecce tibi cœlo delapsæ sunt sanctæ Virgines, Agnes, Catharina, & Cæcilia, quæ conspicuâ sese formâ ei objecerunt, adeòque familiari, & clarâ voce eidem precanti collocutæ sunt, ut cœnobita quidam fortè transiens colloquium audierit, fœminasque ex urbe in Monasterium admissas ratus, quarè multùm eo facto offensus Petrum in publico cœtu accusavit, multisque verbis hoc exaggeravit. Vir sanctus propter suam demissionem se excusare veritus, nè scilicet cœlestes favores prodere cogeretur, solo se silentio defendit, humique prostratus, hoc tantùm dixit, se peccatorem esse, multisque lapsibus obnoxium. Tunc Monasterii Præses coram omnibus acriter Petrum perstrinxit, & quod offendiculo aliis fuisset, eum quasi captivum in aliquo remoto Monasterio attineri jussit. Petrus etsi fortiter eam ignominiam *Blosius Monil. spirit. c. 4.* *Historia. In ejus Vita.*

niam sustineret, tamen post menses aliquot in captivitate, & carcere traductos cœpit persentiscere ærumnam suam. Cæterùm quodam die Ecclesiam ingressus, mœstitiàque oppletus coram Christi Crucifixi imagine se prostravit, & amanter conqueri cœpit, ecquid meruisset, ut tam atroci calumniæ tamdiu subjaceret? & nemo è cœlo Patronus suæ innocentiæ causam ageret? Et ego, respondit è Cruce Christus, ô Petre, quid sceleris admisi, ut in hanc crucem agerer? Patientiam in meo exemplo disce. Nimis modica sunt, quæ toleras, si cum meis ærumnis & doloribus comparentur. Ad quæ verba Petrus partim solatio, partim rubore suffusus cœpit habere in desiderio ærumnas, quibus exonerari flagitabat, jamque amore Christi imitandi successus id suspirare non dubitavit. Ampliùs Domine, ampliùs, auge calumniam, augebis & coronam. Disce ergo mi chare frater hinc in tuis ærumnis exemplo Christi, & Sanctorum habere patientiam, & cogita hæc Christi verba, tibi etiam esse dicta; Sic enim cum S. Petro, & tu clamabis, ampliùs Domine, ampliùs, auge afflictiones, auge & Cruces; & quas proin gratias consequeris, intellexisti ex S. Laurentio Justiniano, paulò antè citato.

PARS SECUNDA.

6. Notum, perspectumque est, graviùs aliquem affligi dum arbitratur se tantùm tribulationes sustinere, minùs verò, si conspicit, & alios iisdem miseriis & adversis subjici. Quare operæ pretium fuerit (ne quis in virtute patientiæ in priori parte per quinque species explicatæ vacillet) considerare illos, qui nos in similibus adversitatum generibus præcesserunt, egregiumque patientiæ exemplar ab omnibus præcipuè verò à viris Religiosis imitandum reliquerunt. In primis ergo ne ob rerum temporalium jacturam inordinatè tristemur, sed ut hanc inopiam heroico sufferamus animo, præter S. Jobum, docet nos etiam suo exemplo S. Remigius: *In Vita.* cùm enim secuturam annonæ charitatem prævidens, ingentem frumenti copiam in pauperum subsidium collegisset, eamque mallevoli aliquot igne absumpsissent, audito nuntio equum conscendit; &, ut inimicorum insaniam compesceret, accurrit. Sed cùm omnia jam ardere videret, de equo descendit, & quia, tum ob ætatem, tum ob frigus vespertinum frigebat nonnihil, ad ignem se calefaciens tranquillo corde & ore dixit: Semper bonus est focus. S. Bernardus Clarævallensis *In Vita.* Abbas, cùm ducenta argenti pondo sibi ad impensas construendi Monasterii missa, à Grassatoribus intercepta fuissent, gratias Deo agens dixit: Benedictus Deus, qui tanto nos onere liberavit.

7. Porrò quis explicare sufficit fructum in hac simili patientia latentem? Hinc Monachus ille, de quo scribit Cæsarius; eò quòd in talibus sinisterioribus eventibus Deo gratias agere solebat, ad tantum sanctitatis pervenit gradum, ut ad solum vestium, aut cinguli ejus contactum ægri sanarentur. Cæterùm nequaquam cogitandum est, quòd hæc & alia similia infortunia Dei servis casu accidant, sed credendum est, quòd à Divina Bonitate hæc perferenda, illis ab æterno jam sint destinata, quò sic afflictiones, divinâ gratiâ capaces redderentur, & olim copio-

copiosiùs in cœlesti gaudio præmiarentur. Hinc S. Theresia prædiviti Mercatori, qui petierat illius precibus commendari, in terris adhuc existens rescripsit: Domine cùm intellexerim, quantopere meas sorores juves, desideresque meis vicissim precibus juvari, quantâ potui, animi mei contentione id feci. Quare scire te velim, cœlitùs cognovisse me, nomen tuum scriptum esse in libro vitæ. In signum autem, quòd tibi vera scribam, scias ab hac hora, quâ litteras has accipies, nihil in hac vita prosperè tibi successurum. Et ita evenit, nam exiguo pòst tempore ob navium jacturam foro cedere coactus fuit. Quòd cùm amici rescissent, sortem ejus miserati, suis eum pecuniis juvarunt, ut de novo fortunam tentaret, sed cùm altera vice res ei malè successisset, acceptis secum rationum libris, carcerem spontè ingressus est, & vinculis se tradidit, quod Mercatores intelligentes cognitâ viri probitate, noluerunt illi molestiam ciere. Pauper itaque, & rebus suis exutus, solo Deo contentus finivit vitam. *Lyreus in axiom. 3. S. Ign.*

8. Porrò aliud in hac simili materia nobis patientiæ exemplum præbuit Venerabilis noster Joannes à S. Guiselmo, qui cùm se Prioratu abdicâsset, ut magis Deo vacaret, vitam solitariam & Eremiticam est amplexus. Salutatis igitur amicis suis rectè tendit in Etruriæ partes assumptis secum tantummodo scriptis suis, quæ asinus in via portabat: & ecce post aliquot itineris milliaria duo latrones occurrerunt ei, dicentes se velle asinum ejus habere, quo audito verus Dei servus absque ulla animi commotione suos accipiens libros, quos humeris suis imposuit lubenter asinum illis concessit, justum est, inquit, ut vos eo utamini, sufficienter enim ex illo jam habui; sic librorum suorum pondere onustus ad optatum locum remeavit. Simile quid etiam legere est in Vitis Patrum. Venerunt aliquando latrones ad quendam senem, & dixerunt ei, quæ in tua cella sunt, tollere venimus, quibus ait senex: Quantum vobis videtur Filii, tollite. Tulerunt ergo quæcunq; invenerunt in cella & abierunt. Obliti sunt autem sacculum, qui tunc absconditus erat in cellula. Quare senex secutus est eos clamans post ipsos dicens: Filii tollite, quod obliti estis. At illi admirantes ejus Patientiam revocati ad pœnitentiam restituerunt ei omnia dicentes: Hic est verè homo Dei. Alius senex in morte apprehendens manum fratris victum sibi furantis dixit: Gratias ago manibus istis, quia per illas arbitror me nunc in regnũ cœlorum intraturũ. Et profectò est patientia talis clavis, quam qui possidet, facilè cæli januas sibi reserabit. Verùm quod ulterius hoc patientiæ genus commendare possit, est heroicum duorum fratrum factum, qui pariter in cellula commorantes adeò sanctimoniæ suæ specimen ediderunt, ut etiam multi de sanctis Patribus eorum humilitatem & patientiam deprædicarent. Audiens autem hoc quidã Sanctus vir volens probare, si veram perfectamq; charitatem haberent ac humilitatem, venit ad visitandum eos. Cùmq; magno cum gaudio suscepissent eum, & ex more complessent orationes & psalmodiam, egressus stipatus fratribus cellulã, foris vidit parvum hortum, ubi sibi olera plantabant. Apprehensoq; baculo magno impetu cæpit omnia olera cędendo confringere, ita ut nihil omnino remaneret. Vidẽtes

In Vit. PP.

In Vit. PP. l. 3. n. 74. Ruffin. in Vit. PP. nu. 27.

tes autem ſupradicti fratres nihil penitùs dixerunt, ſed nec vultum triſtem nec turbatum habentes. Rurſus ingreſſi cellulam veſpertinas orationes compleverunt, & adorantes hoſpitem dixerunt: Si præcipis Pater, ibimus, & eum, qui remanſit, caulem coquentes guſtabimus quia jam hora eſt, ut cibum ſumamus: Tunc Senior adoravit eos dicens: Gratias ago Salvatori noſtro Jeſu Chriſto, quia video Spiritum Sanctum requieſcere in vobis. Etiam hortor ac moneo vos Fratres Chariſſimi, ut uſque in finem perſeveretis in patientiæ virtute, ut ipſa in regno cælorum vos ſublimes in conſpectu Domini faciat apparere. Igitur ſtudeamus & nos in horum veſtigiis manere, & ſi in aliquo cujuſdam rei jacturam faceremus, ne ægrè feramus id, ſed Deum cum S. Jobo laudantes extollamus vocem noſtram dicentes, Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſit nomen Domini benedictum.

9. Secundò eſt patientia habenda in malis corporis, hoc eſt in omnibus his, quæ carnem affligere poſſunt, ut morbi, fames, ſitis, frigus, & æſtus, & ſimilia, Quantum ſpectat ad infirmitates fortiter tolerandas docet nos ſuo exemplo S. Franciſcus Seraph. qui cùm ſemel in tolerandis doloribus premeretur, ſimplex quidam frater ad eum dixit: Ora frater ut Deus mitiùs tecum agat: Ejus enim manus te nimium gravat. Ad quæ S. Pater lamentans exclamavit: Niſi tua pura ſimplicitas mihi cognita eſſet, ex nunc te à mea fraternitate abjicerem, eò quod judicia Dei circa me ſugilles. Cùmque à morbo graviùs urgeretur, debilia membra ad terram alliſit, quam oſculans dixit: Gratias tibi Deus & Domine pro cunctis doloribus, & obſecro, centuplica illos, ſi ita placet: Hoc enim mihi gratum erit, ſi me doloribus afficiens non parcis mihi; quoniam impletio voluntatis tuæ ineffabile meum gaudium eſt. Probè enim ſciebant ſancti Viri haud eſſe magis convincens argumentum, quò quis à Deo diligitur, quàm ſi adverſis corporiſque doloribus exerceatur. Hinc quicunque dolores maximæ ipſis erant delitiæ. Inter hos etiam erat Senex ille, qui cùm ſingulis annis infirmaretur, & anno quodam liber ab omni morbo fuiſſet, graviter ingemiſcens ajebat: Dereliquit me Deus, & non me viſitavit.

S. Bonav. In ejus Vit. 6. 14.

Vit. PP. l. 5. lib. 7. n. 14.

10. Item in vita Venerabilis noſtri Joannis à S. Guilelmo etiam legere eſt, quòd ſingulis annis graviter ægrotabat, & ſi aliquando ſine ulla infirmitate annum tranſegiſſet, quaſi à Deo derelictus amarè plangebat, nec conſolari poterat. Infirmitates verò, quibus ſæpiſſimè affligebatur, incredibili patientiâ ſuſtinebat, eaſq; exquiſitâ occultabat induſtriâ, ne remedia aliqua recipere cogeretur: Rediens aliquãdo Monte-Orgiani Battinianum, Montem-Curlianum tranſgrediens: cùm equus (quem neceſſitate cogente aſcenderat) & ipſe in foveam ſub illo incidiſſet, tam graviter in pede vulneratus eſt, ut ab extremitate pedum, ad genua uſque pellis detracta eſſet, ſenſibilem hunc dolorem mirabili patientiâ & fortitudine ſuſtinuit, cùmque ſtatim accuriſſent comites, ut illum ſub equo jacentem elevarent, ſinite me, inquit, aliquid pro Chriſto pati, qui pro me tanta paſſus eſt: Extractus verò ex hac fovea mox ad illum lapidem, ad quem offenderat equus, acceſſit, eumque oſculatus eſt. Ut verò Battinianum rediit, nunquam à Chyrurgo curari voluit, niſi per meri-

In Vita ejus.

tum

tum salutaris obedientiæ id ei præcepisset Socius ejus. Sic etiam cùm in via Saccifortini ad lapidem offendisset, illiusque digiti magni ungula non sine ingenti Sanguinis effusione eradicata fuisset, hunc lapidem in manibus tenens post plurima oscula summas Deo gratias egit, quòd sibi hanc patiendi occasionem præbuisset: in febribus similiter pestiferis, vertigine, diarrhæa, stomachi dolore, aliisque infirmitatibus, quibus ut plurimùm afficiebatur, primò de iis summas Deo agebat gratias: deinde instanter eum deprecabatur, ut in iis diutiùs vexaretur.

11. Hic Venerabilis Pater habuit etiam alios in hac patientia sibi similes, inter quos erat Servulus mendicus, qui toto vitæ suæ tempore paralysi laborabat, ita ut movere se non posset, semper in novis morbi accessionibus gratias Deo agebat, unde & Angelorū cantus in morte audivit, & odore suavissimo fragravit. Beata Bona Monialis cancro laborans, cùm ubera vermibus scaterent, illorum unum, licet ægrè S. Dominico petenti porrectum in gemmam primò, deinde verò, ubi redditus est, in vermem iterum conversum vidit. S. Lydvvina continuis triginta octo annis extraordinariis morbis & doloribus lecto sic affixa, ut nec surgere, nec pede terram tangere potuerit, maximos eo tempore favores à Deo accepit. An non ergo infirmitas corporalis magna gravamina? Quàm stultum ergo est tali munere velle carere! Meritò ergo S. Gregorius ait: Admonendi sunt ægri, ut considerent, quanti sit muneris ægritudo corporalis, quæ & admissa peccata diluit, & ea, quæ admitti poterant, compescit. Hinc Joannes Anachoreta, cùm quidam ab eo peteret, ut à febri tertiana eum liberaret, respondit: Rem tibi necessariam cupis abjicere; ut enim sapone panni lavantur, sic mentem morbi eluunt. Corporis morbus, animæ salus. Virtus in infirmitate perficitur.

Marulus l. 5. c. 4.

Rodriq. p. 1. l. 8. c. 18.

P. 3. past. admon. 3

Ruffin. in Vit. Joan.

12. Ad famem, sitim, frigus & æstum patienter ferendum invitant nos propemodum omnes Sancti. Præterea si cibi minùs benè parati sunt, ne propterea impatienter fiamus, pulcherrimo nos docuit exemplo quidam Pater ex Senioribus, qui factus infirmus, per multos dies non poterat escam ullam capere. Compulit autem eum discipulus suus dicens, si jubeas Pater, faciam tibi bonum pulmentum, & ita fecit. Erat autem ei vasculum parvum habens mel, & aliud simile, continens oleum ex lini semine expressum. Tunc nescio ex qua inadvertentia deceptus frater misit in escam senis de oleo lini sperans quia mel fuisset. Cùm autem gustâsset Senex pulmentum malè paratum nihil locutus est, sed tacens comedit. Tertia verò vice cùm rursus discipulus ei porrigeret, & gustâsset, dicit illi, non possum comedere fili. Ille autem tanquam volens exhortari eum dixit: Ecce Abba bonum est pulmentum, & ego ex eo comedam, & cùm gustâsset, sensit suum errorem: Quare cecidit in faciem suam dicens: Væ mihi Abba, quoniam occidi te, istud peccatum posuisti super me, quia mihi locutus non es. Dicit ei Senex, fili non tristeris propter hoc, si enim Deus voluisset, ut meliora sumerem esculenta, haud dubiè tu mel loco olei lini in pulmentum misisses. Collige ergo mi chare frater ex his omnibus fructum, quo tentationis tempore frui possis.

Pelagius l. 4. n. 59. & Ruffinus N. 51 in Vit. PP.

PARS TERTIA.

13. Cùm perfrequens sit à Deo suos famulos per varias injurias probari, ideo quilibet bonus Religiosus, ne animo concidat, contra hanc injuriarum tempestatem se benè munire debet; Ante omnia autem satagere debet, ut injurias à suismet Superioribus vel probationis causâ, vel ob præcedentem culpam illatas fortiter sustineat. Aurea doctrina Martini Dumiensis est: Admoneberis libenter, reprehenderis patienter: Si meritò objurgavit aliquis, scito, quia profuit; si immeritò, scito quia prodesse voluit. Et S. Climacus ait: Beatus qui propter Deum quotidie maledictis & conviciis lacessitus vim sibi fecerit; hic enim cum Martyribus tripudiabit, & Angelis parem confidentiam & gloriam merebitur. Hinc idem Vir sanctus ait: Bibe summâ alacritate objurgationes, atque irrisiones à quocunque homine tibi propinatas, non aliter quàm aquam vitæ; putare enim te quærit salubri potione, & per quam omnis animi lascivia & luxuria purgetur: Nam revera hujusmodi haustu orietur intima & profunda castitas in anima tua, luxque Dei candidissima ex corde tuo non deficiet. Et iterum Laboribus se quidam ac doloribus, ut veniam peccatorum suorum mererentur, exposuerunt; hos tamen vir, qui injurias obliviscitur, facile anticipavit. Hinc sancti Patres suos Discipulos sive per adversa, sive per contumelias & increpationes, sive per objectiones & ludibria probare, purgare, & ad omnimodam perfectionem dirigere studebant: Inter quos erat Abbas ille, de quo scribit S. Climacus, qui Monachum nomine Mennam aliquando probare volens reversum ad Monasterium, sibique prostratum, ut benedictionem de more acciperet, à vespere usque ad collectæ tempus humi jacere permisit. Tunc illum benedicens, & veluti ostentationis causâ cuncta facientem; atque impatientissimum objurgans tandem erexit. Quippe jam cognita erat Abbati patientia Mennæ; hoc ergo spectaculum ad aliorum ædificationem edere voluit. Quid autem putamus Mennam inter hoc tempus cogitâsse? Totum psalterium recitando absolvit. Nobis, opinor, intestina ex rancore rupta fuissent. Quid mirum itaque, si ex defuncti Mennæ pedibus duo fontes pretiosissimi olei postmodum emanârunt.

L. de Virt. card. c. 3. Climacus grad. 4. Idem ibid. Idem grad. 9. grad. 4

14. Huic S. Monacho associari poterit S. Romualdus adhuc Novitius, qui, cùm sub Marino Eremicola psalterium disceret, & sæpiùs erraret, virgâ Magistri ad aurem sinistram identidem percussus est. Quod ille diutissimè toleravit. Tandem Marinum respiciens: obsecro, inquit, si placet, ad dexteram deinceps me feri: lævæ namque auris auditus funditùs perit. Unde Marinus hâc sui discipuli patientiâ ac comitate ita afficiebatur, ut porrò eum non ut tyronem & novitium, sed ut veteranum suspexerit ac dilexerit. Joannes Abbatis Ammonis Discipulus per duodecim annos suo Magistro infirmanti præstitit obsequium. Senex tamen, cùm vidisset eum laborantem, nunquam illi sermonem placitum locutus est. Tandem cùm jam de hoc exilio ad Patriam migrare deberet, tenuit manum sui Disci-

In ejus Vita. In Vit. PP.

scipuli, & ter dixit ei, salve sis, & tradidit eum senibus dicens: Iste Angelus est, qui tot annis mihi ægrotanti, nec tamen pacificum verbum à me audiens, fideliter servivit.

15. Fuerunt præterea, qui altâ mente cunctas injurias magnanimiter despicere potuerunt. Horum non extremus est S. Dorotheus, qui à fratre æmulo multis quotidie conviciis & contumeliis proscissus, nunquam verbum contra ipsum dixit; Quin & cùm id rescisset Abbas, nescio, quo referente, decrevisserque illum objurgare, procidi ego, inquit ipse B. Dorotheus, ad pedes Patris obsecrans per JESUM Christum id ne faceret, quod videlicet meum fuisset peccatum, & non fratris. Alii quoque fratres convenêre per diem ut psiathia sua excuterent ante cellam meam, quo facto tanta cimicum multitudo in eam commigravit, quantam ego nullo modo satis fuissem interficere! Erant enim infiniti præ æstu. Cùm ego igitur cubitum concessissem, in me omnes facto agmine irruêre, cùmque diutius dormivissem præ labore, ut eram fessus admodum in die, tandem excitatus à somno offendi meum corpusculum omne depastum. Neque tamen illorum cuiquam verbum aliquando ullum feci, aut ut id amodò facerent, aut quòd malè fecerint. Et ut prædicta repetam, me nunquam memini quidquam aliquando locutum, quod vel molestiam vel afflictionem ulli afferret. An non hoc egregium Religiosæ patientiæ exemplum? At non prætermittendum silentium heroicum, quo S. Maria Magd. de Pazzis suam patientiam declaravit. Quodam enim die cacodæmon habitum & speciem hujus integerrimæ Virginis assumpsit, & dum aliæ moniales in Choro orarent, visus est dæmon è cacabo culinæ carnes furtivè subducere. Unde factum, quod culinæ Præfecta putaret id fecisse B. Magdalenam cum magna S. Virginis integritatis nota. Re evulgatâ ne verbulo quidem, se id minime fecisse, defendit, sed tacens omnia patienter sustinuit, donec è monialibus una sanctè testata est, eam illo tempore in sacro Odæo fuisse, & à se visam esse. Ita tandem fraus Diaboli detecta & manifestata est. Hinc benè dicit S. Gregorius: habet hoc proprium invidia antiqui hostis, ut quos in perpetratione pravorum actuum decipere non valet, famam eorum dilaceret falsa ad tempus

S. Doroth. doct. 4.

In Vita ejus c. 47.

L. 2. Indict. 10. Epist. 23.

16. Aliàs idem S. Doctor etiam dixit: Mori à persequente, Martyrium in aperto opere est, ferre verò contumelias & odientem diligere, Martyrium est in occulta cogitatione. Id sanè præstitit patientissimus Ven. P. noster Joannes à S. Guilelmo, cùm enim à suis Eremitis sæpe opprobriis malè tractaretur, & injuriis afficeretur, nihil dicens omnia patienter tolerabat, & cùm eos corrigere potuisset, hoc tantummodo respondebat; meritò hæc dicitis & horum multa majora vera sunt: Cumque à quibusdam apud Provincialem diffamatus & falsò accusatus fuisset, nullas unquam voluit adhibere defensiones, imò cognitâ ejus innocentiâ cùm falsi accusatores à P. Provinciali rigidè puniri deberent, innocentissimus Pater pro suis calumniatoribus veniam petiit & impetravit. Aliàs etiam cùm à quibusdam non solùm injuriis afficeretur, verùm etiam pugnis & colaphis percuteretur, quia eos de

Hom. 35.

flagitiosa vita, & publicis arguisset peccatis, statim genua flectens sacrilegas eorum manus deosculatus est, sursque in cœlum elevans pro suis persecutoribus oravit. Quare non mirum, si hæ Sanctæ manus ullam nescientes vindictam, tot miracula operatæ sint, ut legere est in ejus Vita.

17. Cæterùm, rationem, cur communiter devoti DEI famuli pessimis ac aliis habeantur modis, assignat S. Laurentius Justinianus, dum per hæc excurrit verba: Intelligamus, quantò Studiosiores pro nostra salute fuerimus, tantò vehementiùs ab adversariis impetendos. Hinc Psalmo tertio dicitur, detrahebant mihi, quoniam sequebar bonitatem. Quod pulcherrima explicat similitudine Vincentius dicens: Sicut lilium effundit odorem acutum: qui non placet omnibus, sed debilibus vehementem odore capitibus dolorem affert: Ita boni bonitate ordinaria placent omnibus, qui verò excellunt Sanctitate, non sanctis etsi bonis non placent. Qui igitur cupit instar lilii virtutum fragrantiam in conspectu DEI emittere, necesse est, ut apud multos disgratiam incurrat, sed verus DEI amans hæc cuncta floccifacere debet memorans illa Christi verba: *Non est servus major Domino suo. Si me* (propter bona opera) *persecuti sunt, & vos persequentur.* Quemadmodum enim, ut Christus S. Birgittæ dixit: Vinum nunquam servatur in bonitate sua, nisi in fæce, ita nec boni & justi stare in virtutibus, & proficere possunt, nisi probentur in tribulationibus & iniquorum persecutionibus. Quod confirmat gloriosissima Cœlitum Regina, dum etiam S. Birgittæ ait: Sicut rosa eminùs suaviter redolet, pulchra est visu, lenis tactu, & tamen non crescit nisi inter spinas, quæ sunt asperæ tactu, deformes visu, nihil redolentes: Sic etiam boni & justi homines, licèt lenes sint patientiâ, pulchri moribus, suaves exemplò bono, non tamen probantur, neque proficiunt, nisi inter malos. Unde rectè concludit Divus Gregorius, quòd videlicet nullus sit perfectus, qui inter mala proximorum patiens non est. Qui enim æquanimiter aliena mala non tolerat, ipse sibi per impatientiam testis est, quia ab omni plenitudine longè distat. Abel quippe renuit esse, quem Cain malitia non exercet.

Vincent. Justin. c. 15. in vita S. L. Bertrandi.

Joan. 15. v. 20.

L. 1. revel. c. 36.

Ibid. c. 22

In moral.

18. Sanctissimo itaque planè consilio permittit DEUS subinde paucos, subinde plures malos inter bonos degere, ut per hos boni exerceantur & ad DEUM avidiùs currere compellantur. Sicut enim, uti Christus S. Gertrudem est allocutus, Mater habens puerulum tenerrimè sibi dilectum, quem semper sibi desiderat adesse, cùm puer ad contubernales gratiâ colludendi vult discurrere, circa quælibet loca vicina larvas vel aliqua apponit horrenda, unde puer territus currat in sinum suum: Sic ego desiderans, te lateri meo nunquam deesse, permitto, ut amici tibi in aliquo contrarientur, ut dum in nulla creatura fidelitatem reperis, eo ardentiùs ad me recurras, quantò apud me omnium delectationum & fidelitatum abundantiam stabiliorem recognoscas.

L. 3. Insin. c. 63.

19. Tandem, ut quis etiam, quascunque injustas diffamationes heroico sufferat animo, non parùm juvabit consideratio Patientiæ Sanctorum virorum in hac

materia, Inter quos erat S. Joannes Chrysostomus, qui à Theophilo Alexandrino *Lanciz.*
Episcopo adjuto ab aliis triginta ex Episcopis, ad Concilium Chalcedone coa- *opusc. 9.*
ctum citatus ob falsas accusationes (inter quas erant, quòd adversùs Clerum li- *n. 97.*
brum edidisset sycophantiis & calumniis plenum, quòd mulieres reciperet, so-
lusque cum illis ageret, vitam Cyclopis turpiter ac voluptuosè duceret, reditus
Ecclesiæ in malos usus impenderet, blasphemias varias commiserit in Christum,
populum seduxerit, & adversùs Synodum concitârit, alienas Ecclesias invaserit,
& similes, ob quas etiam S Cyrillus eum Judæ Christi traditori comparârat, & post
mortem in Episcoporum Catholicorum album referri vetuerat, donec ab hac
mente visione cœlesti abductus est) non semel damnatus, & in exilium pulsus, &
in eodem denique omninò mortuus, omnia admirandâ constantiâ tulit. S. Basi- *Idem*
lius Episcopus factus, à multis tanquam hæreticus, & hæreticorum consortio *ibid.*
pollutus vitabatur, ideòque coactus fuit, nemini propemodum se credere; omnes-
que pariter vereri imò, & apud S. Damasum Papam ob ejusmodi accusationes pa-
rum gratiosus effectus est, ita, ut ne respondere quidem ad ejus epistolas dignare-
tur. S. Franciscus Seraph. à proprio Generali Fratre Elia tanquam turbator, & de- *S. Anto.*
structor Ordinis habitus, malèque tractatus, imò & libris impressis infamatus est, *Spec. l.*
quasi in adolescentia lasciviæ juvenilis ardoribus deditus multorum gravium pec- *29. c. 97.*
catorum sordibus corpus animumque maculasset.

20. S. Romualdus Fundator sui Ordinis accusatus, ab impuro Juvene disci- *Petrus*
plinam ejus non ferente, quasi nefandum scelus secum perpetrâsset, à suis subditis *Damia.*
in publico Conventu damnatus est, tanquam laqueo & igne dignus, adeoque, & *c. 49.*
sacra celebrare mysteria prohibitus est, quæ omnia, licèt jam centenarius æquissi- *Vit.*
mo tulit animo. S Theresia incredibilia passa est ab omni genere hominum, etiam *Vit. l. 4.*
bonorum & valdè spiritualium. Habebatur enim à multis pro illusa à diabolo, ejus *c. 17.*
oratio & revelationes irridebantur: aliqui tanquam obsessam à Dæmone exorcis-
mis curare volebant: alii eam ad tribunal Inquisitionis detulerunt, præter illas ad-
versitates, quas passa est à propriis Superioribus in propriorum Monasteriorum
fundatione. Marina Virgo cum vestibus virilibus induta, & in virorum Monaste-
rium recepta fuisset, ibidem accusata à muliere quapiam, quòd eam impregnâsset,
patientissimè pœnam, & infamiam exclusionis à Monasterio tulit, donec post mor-
tem ejus innocentia detecta est. Quod etiam contigit S. Theodoræ Pœnitenti, ut *Surius 8.*
infrà fol. fusiùs. P. Balthasar Alvarez ex Societate Jesu eximiæ Sanctimoniæ & Doctrinæ *Febr.*
vir, cum in Congregatione Provinciali grave aliquid, licèt falsò dictum, de eo fuis-
set, ideòq; graviter ibi in publico consessu reprehenderetur, nec publicè, nec pri- *Vita cap.*
vatim se defendit, & ob id tam heroicum silentium magnos à Deo favores est con- *40. §. 1.*
secutus. Aliàs cùm in Hispania & Romæ graviter fuisset infamatus, & quidam hoc
ei retulisset, subrisit, editis singularis lætitiæ signis. Cujus rei causam quæsitus re-
spondit, quia nunc video, Deum mihi benè velle, quoniam per amicorum suorum
viam me deducit, nam diu sollicitus fui, quòd videretur mei Dominus oblitus.

21. Et profectò ita est, quò enim plus DEUS aliquos amat, eò magis eis suæ Crucis infamiam communicat, quò sic magis ipsi assimilarentur. Nam, ut loquitur Apostolus, *quos præscivit, & prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit primogenitus in multis fratribus* (id est, ut Vasquez, & Cornelius à Lapide interpretantur) quos DEUS præscivit sibi amicos, & dilectos per gratiam suam futuros, hos etiam prædestinavit ad hoc, ut paterentur, & fierent conformes Filio suo in patientia, utpote, qui pro nobis tot labores & ærumnas sustinuit. Porrò ne quis alterius injuriis sibi illatis stomachetur, auream Divi Chysostomi sententiam cordi suo insculpere debet, quâ vocat eos, qui persequuntur bonos, eorum Agricolas, eò quòd illos suis persecutionibus velut aratro proscindant, & fertiles faciant. Quod etiam ex omnibus nunc dictis sat constare potest. Et ut multa paucis complectar, debet Religiosus statuæ esse simillimus, ut practico nos docet exemplo Abbas Nub, qui Idolum aliquod manè lapidavit, multisque aliis sexcentis injuriis affecit, noctu veniam ab eo petiit, causamque facti, rogatus respondit, sic injurias nos tolerare debere, ut hoc Idolum, quod neque ob injuriam commotum, nec ob veniæ petitionem elatum est.

Rom. 8. v. 29. Vasq. 1. p. 23.

Hom. 4. ad pop.

Vita PP. l. 3. n. 88.

22. Ex his & aliis, quæ de Patientia in libris Asceticis invenies, sat, ut arbitror, intelliges chare frater, quòd sit Patientia Religioso necessaria, sed percontaberis forsan, quæ optima patiendi materia sit. & respondet tibi S. Franciscus Salesius dicens: illa est, quæ tota à DEO est, nihilque continet nostri; qui enim se voluntariis afflictionibus castigat, ille sub Christi vexillo pedester est, qui autem à DEO immissa patienter tolerat, eques est. Id quod per visionem S. Henrico Susoni factam confirmatum manet; Huic enim Sancto viro quondam Juvenis à DEO missus ocreas, scutum, & hastam offerebat dicens: Noveris, hactenus te inter pedites meruisse, modo verò ad Equestrem Ordinem vocari; priùs enim, ut lubuit, te castigâsti, nunc flagello iniquæ linguæ cæderis: hactenus uberibus Christi lactatus, nunc felle potaberis; hactenus hominibus gratus eras, licèt tibi inimicus, nunc homines contra te calcaneum levabunt. Cumque hæc postridiè à Sacrificio Missæ secum tacitus ruminaret, jubetur per fenestram prospicere; paret, & videt canem per arcam cœnobii lacernum panni segmentum ore spumeo raptantem, & lacerantem. Tum vox eadem cælitus missa ei prædixit, fore, ut deinceps instar illius sordidi panniculi aliorum dentibus laceretur. Assensus est statim Suso, & mox è cubiculo descendit, & segmentum illud velut Crucis suæ tesseram tulit, ac diu secum servavit. Et initio quidem præ infirmitate humana titubare visus est; verùm die purificatæ Virgini Sacro per Christum infantem edoctus, non tantùm ferendam Crucem fortiter, sed aliam, atque aliam expectandam esse didicit. Perstitit ergò, & deinceps inter mille cruces constans perseveravit. Hæc dicta pro nunc sufficiant, præsertim cùm plura his confinia redibunt in sermone sequenti. Vale.

Lyraus l. 1. apoph. 3. Idem ibid.

SERMO XXIV.

DE
Excellentia Crucis, & afflictionis.

Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in Regnum DEI. Act. 14. v. 21.

PARS PRIMA.

1. PErantiquum & usitatum est in Academiis, quòd Studiosi antequam in Matriculam, seu Album Studiosorum referantur, variis sannis verberibus, & ludibriis [quæ communi nomine *Depositio*, vocatur] exerceri soleant. Similem etiam morem Benignissimus DEUS observare consuevit: Nullum enim in cœlum, velut cœlestem Academiam admittit, nisi variis priùs tribulationibus exercitum, idque ob easdem ferè causas, ob quas Academiæ dictæ depositionem instituerunt: scilicet. 1. Ut ad virtutem disponantur. 2. Ut probentur. 3. Ut sanctis conformentur. 4. Digni fiant Privilegiis. 5. Ne extollantur super alios. Quàm æquum est ergò libenter velle subire hanc depositionem [quæ per breve duntaxat durat spatium] præsertim cùm per hanc in numerum Discipulorum Christi admittamur, & consequenter etiam in Sanctorum Album referamur: non enim est possibile in schola Christi agere discipulum, nisi per similem depositionem, id est, per continuas Cruces exerceatur. *Qui enim*, ut loquitur ipsemet Salvator, *non bajulat Crucem suam, & venit post me, non potest meus esse Discipulus.* Actiones verò Discipuli Christi sunt adversa virili sufferre animo, hinc S. Paulus ait: *Omnes, qui piè volunt vivere, in Christo persecutionem patientur.* Ubi S. P. N. Augustinus addit: Si ergò non pateris pro Christo ullam tribulationem, vide, ne nondum cœperis in Christo piè vivere. Et rursus alibi ait: Nullus servus Christi sine tribulatione est, si putas te nondum habere persecutiones, nondum cœpisti esse Christianus. *Luc. 14. v. 26.* *2. Tim. 3. v. 11.* *S. P. in Psal. 55.* *Idem in Psal.*

2. Quamobrem non immeritò viri sancti, utpotè inter Christi servos numerari cupientes summum demonstrârunt gaudium inter adversa, inter quos primatum tenet Doctor Gentium S. Paulus, qui de seipso fatetur: propter quod placeo mihi in infirmitatibus, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis in Christo. Cùm enim infirmor, tunc potens sum. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi. S. Catharina Senensis oblatâ à Christo coronâ aureâ & spineâ, spineam elegit, atque ab eo tempore adeò delectata est afflictionibus, ut nihil ei in hac vita tantùm solatii ac refrigerii afferret, quantùm afflictiones & cruces: sine quibus, ut ipsa ajebat, vita hæc ei molesta foret; *2. Cor. 12.* *Surius in ejus Vita.*

propter eas autem libenter ferret beatitudinis dilationem, non ignorans, illam afflictionibus non parùm augeri. Hinc fœminam cancro laborantem & horridam sui infamatricem, nunquam domo, etsi ad id urgeretur à Matre, expellere voluit, sed omnia ei obsequia instar ancillæ promptissimè exhibuit. Beata Maria Magdalena de Pazzis dicere solebat, non desiderare se brevem vitam ac celerem mortem, cùm in cœlis nulla sit cruciatuum perpessio; desidero, inquiebat, vivere diu, quia desidero amore sponsi ac Domini mei diu pati, non tantùm breve aliquod Martyrium, sed & morborum examina, calumnias, infortunia, & quæcunque in me assurgere possunt adversa.

Lyranus l. 4.

3. Et meritò hæc adversitatum genera à Sanctis desiderari solent, quia est signum specialis amoris, quo Deus suos prosequitur; quemadmodum enim, ut S. Gertrudis edocta est, annulus est signum desponsationis: sic adversitas tam corporalis, quàm spiritualis, verissimum signum est electionis divinæ, & quasi desponsatio animæ cum DEO, in tantùm, ut gravatus quisque veraciter, imò confidenter dicere possit illud: annulo suo subarrhavit me Dominus JESUS Christus. Quod ulteriùs confirmatum manet ex eo, quod DEUS non semel suis amicis indicavit, præcipuè dum P. Baptistæ Veranæ dixit: Recordare, magis me tibi ostendisse signum amoris, dum te afflixi, quàm dum tenerem in dulcissimis brachiis meis. Et iterum S. Gertrudi, dum eam vehementer turbatam vidisset, his verbis consolatus est: Ne contristare, delector enim tuâ cohabitatione, ideò ut mecum maneas, mitto tibi amicos contrarios, ut dum in nulla creatura fidelitatem reperis, ad me pleniùs recurras. Præ cæteris verò hoc ipsum confirmat, quod quondam Christus per Catharinam quandam Ordinis Carmelitarum Monialem vitæ sanctitate celebrem, ad venerabilem Annam à S. Bartholomæo ejusdem Ordinis gravissimos dolores, magnâ constantiâ patientem scribi jussit; ubi post alia sic loquitur: Quo quisque de meis unquam mihi fuit gratior, amiciorque, huic majorem crucis meæ partem singulari ex favore imposui ferendam. Ita Apostoli mei, ita ipsa Mater mea experta est, hujus animam doloris gladius in tantum pertransivit, ut merito suo Martyrum Martyr, & Regina nuncupetur. Hinc DEUS in Apocalypsi ait: *Ego, quos amo, arguo & castigo*, id est tribulationes eis immitto. Sed, amabò, quo fructu? ut cum eis continuo maneat, eos ab inimicorum incursibus defendat, in virtutibus erudiat, ac in omnem perfectionis semitam dirigat. *Juxta enim*, ut regius loquitur Psaltes, *est Dominus his, qui tribulato sunt corde*; quis ergò nunc est, qui non cum S. Bernardo exclamet: DEUS nobiscum est in tribulatione; & ego aliud quæram, quàm tribulationem?

S. Gertru. l. 2. infin. c. 10.
To. 2. Chron. S. Franciss. p. 4. l. 7. c. 24.
L. 3. In fin. c. 63.
Pad. Christ. to. 2. p. 1. c. 5. Sect. 7.
Apoc. c. 3. v. 19.
Psal. 33. v. 19.
In Psal. 90.

4. Enim verò, ut nunc dicta magis stabiliantur, servire nobis poterit, quod quondam Christus S. Theresiæ apparens dixit. Ille Patri meo cœlesti omnium est gratissimus, qui quàm plurimis maximisque afflictionibus exercetur. Et vide filia mea, vide, & animitùs perpende vulnera mea, & fatere, quàm nulli tui dolores cum meis, vel conferri possint. A quo tempore tantum illa desiderium patiendi concepit,

Vita l. 4. c. 17.

pit, ut ſemper dicere ſoleret: *aut pati, aut mori*, fatereturque, ſe afflictiones cum omnibus mundi theſauris non commutaturam. Hinc nonnemini poſt mortem apparens dicebat, ſe in cœlo pro nulla alia re tantùm prœmii accipere, quantum pro moleſtiis, quas perpeſſa fuerat, dum inter mortales degeret: & ſi quid eſſet cauſæ, ob quam deſideraret in terras redire, id ſe non aliâ causâ deſideraturam, quàm ut pati poſſet. (*Nadas. in hebdom. ætern. 45.*) Certè non inconvenienter dixit B. Angela de Fulginio: Scio, filioli mei, quod nobilitas & valor, qui exit de tribulatione, non eſt nobis cognitus, alioqui eſſet de illa magna rapina; & quilibet raperet ab alio, de quo tribulari poſſet. (*Vit. c. 20.*) Et meritò quidem, quid eſt enim afflictio aliud, quàm annus Jubilæi, in quo quàm plurimæ nobis conferri ſolent gratiæ? Quid eſt afflictio aliud, quàm autumnus frugiferus, in quo ingentes ſpiritualium bonorum fructus colligere licet? Quid eſt afflicto aliud, quàm tempus meſſis, cùm in ea uberrimi cœleſtium chariſmatum manipuli metuntur? Etenim teſte Avila plùs valet tempore tribulationis, unum DEO gratias, quàm ſex millia in proſperitate. (*Tom. 2. Ep. 20.*) Quid, quæſo, alicui afflicto hâc ſententiâ conſolabilius & ſuavius, dum videt, quantopere ſibi per iteratam *DEO gratias* repetitionem cœleſtem poſſet cumulare gloriam. Hinc rectè ad noſtrum propoſitum exclamat Eccleſiaſticus: *Speciosa miſericordia DEI in tempore tribulationis, quaſi nubes pluvia in tempore ſiccitatis.* (*C. 35. v. 26.*) Etſi enim verus Dei amator inſtar vineę dulciſſimos bonorum operum botros ſemper afferat, copioſiores tamen haud dubiè germinabit tempore adverſitatis. Undè Chriſtus apud S. Joannem dicit: *Omnem palmitem, qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plùs afferat.* (*Joan. 15.*)

Et ſanè ita contingit juſtis in tribulatione poſitis, quod olim Arcæ Noë, quæ, quò magis abundarunt aquæ diluvii, tantò altiùs ferebatur, ita manſuetus animus, quò majores erunt tribulationis aquæ; tantò erit excelſior. (*Gerſon. p. 2. ſer. de omnibus Sanctis.*) Quod multis exemplis è Scriptura petitis probari poteſt. Joſeph enim plus crevit & proſperatus eſt in exilio, quàm ſi fuiſſet inter fratres ſuos in domo. (*Gen. 41.*) Quantò magis Pharao filios Iſraël affligebat, tantò magis multiplicabantur. (*Exod. 1.*) Ezechiel in medio captivorum vidit mirabiles DEI viſiones, ubi fuit variis lætatus. (*Ezech. 1.*) Pueri in Camino ignis receperunt Angelicam conſolationem, cum quibus Nabuchodonoſor vidit ſimilem filio DEI, ut appareret Deum eſſe cum tribulatis. (*Dan. 3.*) Rex Nabuchodonoſor per ſeptem annos in beſtiam commutatus, recuperat ſenſum, & laudat Deum, quem anteà blaſphemaverat. (*Dan. 4.*) Ab adventu Spiritus Sancti uſque ad perſecutionem S. Joannis Evangeliſtæ ſub Domitiano Imperatore fluxerunt anni circiter 50. & toto illo tempore non habuit ille Apoſtolus tot & tantas revelationes, nec tantùm Eccleſiæ profuit, quantùm eo tempore, quo fuit in exilio. (*Irenæus lib. 5.*)

5. Hinc ergo patet, quanti interſit pro Deo & propter Deum affligi: Porrò etſi fructus ex tribulationibus prognaſci ſolitus non mox appareat, non tamen proptereà deſperandum: Quemadmodum enim qui ſeminat, non continuò metit, ſed poſt aliquod temporis intervallum: Sic etiam, ut regius loquitur Vates. *Qui ſeminant in lachrymis, in exultatione metent.* (*Pſal. 125*) Euntes ibant & flebant mittentes ſemina ſua:

Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos. Hinc S. P. N. Augustinus in hunc locum ait: Ipse agricola, quando procedit & portat semen, nonne aliquando frigus est, ventus & imber deterret, attendit cœlum, videt tristem diem, attendit & expectat diem lætam, ne tempus transeat, & non inveniat, quod metat: Seminate & vos in hyeme, seminate bona opera. Ne verò quis animo concidat, considerare debet instar agricolæ tempus messis, id est, vitam æternam, velut fructum in adversitatibus collectum, qui tantus est, ut teste Apostolo, non sint condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis, unde S. Chrysostomus & S. P. Augustinus super hunc Apostoli textum ajunt: Si quotidie oporteret nos tormenta sufferre, & ipsam gehennam parvo tempore tolerare pro eo, ut ipsum Christum possemus videre in gloria, & Sanctorum ejus numero sociari, non erit dignum omne pati, quod triste est modò. Eja ergo chare frater, si Divina Clementia tibi aliquas immiserit afflictiones, ex quocunque demum capite ortum ducentes, perfer eas heroico hilarique animo Deo gratias agens, quod dignus factus sis cum Apostolis pro nomine JEsu contumeliam seu tribulationem pati, quam tanti S. Henricus Suso æstimavit, ut dixerit: Si centum annis & flexis genibus oremus Deum, non simus digni, ut crucem unicam accipiamus.

Rom. 8.

L. Dial. cap 10.

PARS SECUNDA.

6. Præter hæc, quæ nunc diximus, sunt adhuc alia, quæ ad Crucem jucundiùs ferendam conducere possunt; quare brevitatis ergò pauca adhuc superaddemus. Quod olim dixit Apostolus nunc quilibet Christianus dicere deberet, videlicet: *Absit mihi gloriari, nisi in Cruce Domini nostri Jesu Christi*: Et meritò quidem, cùm per hanc multò veriùs quis possideat titulos, ob quos plerunque homines gloriari solent. Et primò quidem si alii ob divitias gloriantur; Quæ majores reperiri possunt, quàm eæ, quæ in Cruce reperiuntur, cùm juxta illas ipsa felicitas in altera vita distribuatur, ut adeò meritò Moyses improperium Christi majores divitias æstimârit, quàm thesaurum Ægyptiorum. Hinc S. Ignatius Lojola tanti æstimabat carceres, probra, persecutiones, ut apertè diceret, si hæc una in parte stateræ collocarentur, & in altera, quidquid à Deo creatum est, appenderetur, vix hoc omne præ prioribus momentum aliquod apud se habiturum.

Gal. 6. v. 14.

Ribad. l. 5. cap. 10.

7. Secundò, si alii ob nobilitatem & dignitatem gloriantur, quæ major dignitas & nobilitas obtingere potest homini, quàm si ipsi Dei Filio similior fiat, & cum eo per gloriosa facta nomen super omne Nomen sibi comparet? Tertiò, si alii ob pulchritudinem gloriantur, quid pulchrius esse potest homine justo, multa propter Christum patiente? de quo meritò dicat Sponsa: Dilectus meus candidus (propter innocentiam) & rubicundus (propter invictam patientiam) electus ex millibus. Rursus, si alii ob robur corporis gloriantur; quantò æquius gloriabitur Christianus ob animi robur, quod in adversitatibus ostendit, & per quod ipsis etiam dæmonibus terri-

terribilis evadit. Demum si alii gloriantur ob scientias; quæ altior, utilior, & dignior scientia addisci potest, quàm scire JEsum Christum, & hunc crucifixum? Porrò alia motiva ad tribulationes fortiter perferendas sunt. 1. *Status Christianus* juxta illud S. Lucæ: Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. 2. *Status peccatoris*: peccata enim à nobis separant Deum, cruciatus verò illum nobis reconciliant, preparantque propitium ac propinquum. Hinc S. Gertrudi revelavit Christus: Quò universalior & gravior est passio, eò puriorem clarificationem animæ præstat. 3. *Status Religionis*; quia ut benè advertit P. Balthasar ex Societate Jesu. Religio est schola mortificationis, & ad eam venimus, ut scientiam discamus faciendi Crucifixos. Vel ut S. Thomas dicebat, est status pœnitentiæ, vel ut S. Joannes Climacus asserebat, perpetua naturæ violentia. Hinc memorato P. Balthasari Alvarez Christus ipse quondam dicebat: Si Religioni hujusmodi fel deesset, quid tibi mei causâ perferendum superesset? & tunc mihi occurrebat, inquit præfatus Pater, quod si ego essem, qualis deberem, debuissem potiùs similes fellis haustus, imò etiam amariores optare; & si hujusmodi difficilia & ingrata vitæ justi deessent, idem esset, atque si coronæ Christi spinæ deessent, aut auri cuspides vesti pretiosæ.

L. 2. Infin. c. 14. Vit. 634. f. S. Th. in opusc. grad. 1. Climac. Vita cap. 40.

8. Utilitas afflictionum ex eo quoque liquet, quod nos stimulent ad currendam, quæ ducit ad cœlum, viam. Unde S. Gregorius ait: Electis suis ad se pergentibus Dominus hujus mundi iter asperum facit, ne, dum quisque præsentis vitæ requie, quasi amœnitate pascitur, magis eum diu pergere, quàm citiùs pervenire delectet, ne, dum oblectatur in via, obliviscatur, quod desiderabat in Patria. Hinc Psalmista ait: *Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea acceleraverunt.* Ac si diceret, permulti in prosperitate viam mandatorum Dei non currunt, at dum affliguntur, velociter hanc inambulant. Besæus ait: Instrumenta musica, priùs manibus percuti debent, quàm sonitum edant, & quò feriuntur vivaciùs, eò & sonant jucundiùs? Hoc quidam emblemate tribulationes expressit, varia namque instrumenta musica testudines, tibias, citharas, cymbala, psalteria & sistra simul congessit, & hanc Epigraphen addidit: Non percussa silent. Sic profectò contingere solet quàm plurimis Christianis, qui dum non affliguntur, nullam divinæ laudis melodiam edunt, dum verò tribulationis virgâ percutiuntur, suavissimum ac Deo gratissimum emittunt sonum. Meritò ergò ait S. P. N. Augustinus: En deses equus scuticâ excitatur, en vestis à pulveribus inter verbera purgatur; en arbor percussa copiosiorem nucum segetem proferre solet; haud sanè dissimili modo, & nos ad frugem erudimur verberibus. Plagæ jubent sapere, & quæ nocent, docent. Gaudeat ergò Christianus adversis, quia aut probatur, si justus est: aut si peccator est, emendatur. Timeat quem Deus corrigere non vult in sæculo, quia eum supplicio destinavit post sæculum; hactenus S. Pater. Et S. Gregorius; Sicut ignis flatu premitur, ut crescat, & unde quasi extingui cernitur, inde roboratur: ita Electorum desi-

Greg. in moral. Psal. 15. v. 4. Ser. 10. in appēdic. Gregor. in moral.

deria, dum premuntur adversitate, proficiunt. Et in alio loco præfatus S. Doctor ait: Mala, quæ nos hic premunt, ad Deum ire compellunt.

In præfat. ad suas tractat. 9. 2. Conducunt ad purgatorium evitandum: idcircò enim, ut ait S. Gaudentius Episcopus Brixiæ; pudicè conversantem Dominus nunc tribulationum & ægritudinum flagello castigat, ne in illo sordium aliquid futurus ignis inveniat: sed ut per exiguas plagas brevissimi temporis, ab omnibus purgatus maculis securior ad æternam migrare requiem mereatur. Patiens itaque, ut benè advertit S. Laurentius Justinianus, sapienter agit, ut debita sua solvat. *L. de patien. c. 2.* Nihil enim de suo in solvendo expendit, sed facit, ut hostes sui pro se solvant. Illatis enim ab iis injuriis ditatur abundè, sicque fit, ut contumeliis magis gratia, quàm ira debeatur, cùm earum interventu, Deo Judice, & pœna gravior declinari posse confidatur, & ingentes thesauri in conscientia per patientiam recondantur. *Chron. S. Fran. to. 2. l. 7. c. 24.* Hinc B. Baptistæ Veranæ Ord. S. Francisci Christus dixit: Cognosce te magis obligatam esse illi, qui tibi malum fecit, quàm ei, qui bonum: illæ enim personæ sunt, quæ purgant animam tuam, & pulchram faciunt, gratiosam & acceptam in conspectu meo. Porrò hæc prædictorum veritas confirmatur exemplo. *In Vita oper. præfixa. Historia.* Taulerus Doctor ex S. Dominici Ordine; cùm non diu ab obitu viro cuidam, qui jussu Dei illum ad insignem vitæ sanctimoniam adduxerat, & eidem morienti adstiterat, apparuisset, roganti quæ causa fuisset, cur post longam viginti septimanarum ingenti cum dolore toleratam paralysin, vitam tam horribili fine clausisset, qui multos de salute ipsius anxios dubiosque fecisset, respondit, id ideo factum, ut ab igne purgatorio liber in cœlum evaderet. Cæterùm ajebat, se in mortis agone à dæmonibus in eas fuisse conjectum angustias, ut propè desperarit, tandem tamen bonitate Dei factum, ut in ipso mortis articulo adfuerint Angeli, ac in cœli atrium deportarint, jussum ibi dies quinque exspectare, non alio doloris sensu, quàm qui ex desiderio videndi Dei oriebatur.

In Ps. 21. 10. 3. Implantant & augent virtutes. Nam teste S. P. N. Augustino, ignis non est diversus, at diversa agit, paleam in cinerem vertit, auro sordes tollit. In quibus autem habitat Deus, utique in tribulatione meliores fiunt, dum eos tanquam aurum probat. *Jac. 1. v. 1.* Hinc S. Jacobus, *omne gaudium* ait, *existimate fratres mei, cùm in tentationes varias incideretis, scientes, quòd probatio fidei patientiam operatur, patientia autem opus perfectum habet.* 4. Salutem nostram assecurant: neque enim, ut rectè Blosius dixit, nullum certius signum electionis divinæ habetur, quàm si quis tribulationem humiliter patienterque propter Dei amorem sustineat; *Blos. instit. spirit. c. 8.* illa enim est pretiosus annulus, quo Deus animam sibi desponsat. *L. 21. moral. cap. 4.* Undè rectè S. Gregorius ait: Sicut vitulus ad laboris usum victurus sub jugo retinetur, mactandus autem in liberis pastibus saginatur. Et sicut arbores fructiferæ in colligendis fructibus vexantur, lacerantur, spoliantur, diutissimè tamen vivere permittuntur, infrugiferæ verò intactæ stant, sed citiùs exciduntur, ut in ignem mittantur: Et sicut ægris desperatis omnia conceduntur, iis verò, quibus spes salutis subest, amara me-

medicamenta applicantur: sic reprobi bonis hujus mundi saginantur, & à tribulationibus immunes, aut minùs saltem obnoxii manent; Electi verò laboribus, & ærumnis exercentur. Hactenus Greg. quarè rectè docet S. Leo. Certa atque secura est exspectatio futuræ Beatitudinis, ubi est participatio Dominicæ Passionis.

11. Quam veritatem non obscurè confirmat liber Leviticus, ubi ad expianda populi peccata jubebatur summus Sacerdos duos hircos accipere, & super utrumque sortem mittere, ita ut is, quem sors Deo designârit, statim pro peccato populi mactetur, alter verò liber in solitudinem dimittatur. Per quorum priorem Electi significantur, utpote qui hoc ipso quòd in sortem Domino obtigerint, in Sacrificium mactandi sunt; per posteriorem verò reprobi judicantur, qui in desertum Mundi abire ibique liberè vagari sinuntur. Quàm verò talis libertas & tribulationum carentia periculosa, juxtaque damnosa sit, docemur hoc exemplo: Postquam S. Ambrosius, aliquot annos suæ moderatus esset Ecclesiæ, Romam proficisci coactus est. Quo in itinere mirissimum quid ei fertur accidisse. Diverterat apud hospitium cujusdam divitis, & omnibus fortunæ muneribus cumulati. Quem cùm vir Sanctus esset percontatus, ut ei res domestica succederet, ut se filii haberent, & quænam bona possideret, audiit ab eo, rectè sibi, atque ex animi sententia fluere omnia, illibatam semper retinuisse corporis sanitatem, nullâ prorsus ægritudine temeratam; complures numerare liberos; pollere divitiis, ac omni bonorum copiâ adeò circumfluere, ut quid esset infelicitas, penitùs ignoraret. Quæ simul S. Episcopus audiit, recordatus verborum illorum S. Job. Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt; instinctus à Deo discessit, suisque comitibus dixit: Citò procul hinc fugiamus, imminet enim his ædibus justi Numinis ira, nè fortè nos deprehensos involvat. Itaque festinus effugit, neque procul abierat, cùm ecce tellus ingenti discedens hiatu, domum domesticosque illos omnes vivos absorpsit. Discimus hinc felicitatem mali hominis ignotum esse Numinis irati flagellum. Bellè itaque concludit S. Chrysostomus: Si flagellat, inquit, omnem filium, quem recipit; qui non flagellatur, sine dubio non est in numero filiorum. Ideò Deus minatur populo suo: dimittam vineam meam, & non putabitur, nec fodietur. Ut adeò non immeritò S. Ambrosius dixerit: Fortassè cùm persecutionem non patimur, tanquam condemnati habemur.

C. 16. v. 5

In ejus Vita. Historia.

Job 21.

Hom. 29. in epist. Hebr.

Is. 5. v. 6.

12. 4. Tribulationes assimilant nos Christo: uti S. Laurentius Justinianus testatur dicens: Assimilatur Christo patiens, quod est gloriosissimum. Sicut enim gloriosum Militi est deferre arma Regis, sic est Christiano, portare stigmata Christi. Quanta est gloria Sponsæ assimilari Sponso? nihil gloriosius reputat, quàm Christi portare opprobrium. Hinc ut beata Angela de Fulgineo dixit, quòd Deus Pater dilexit, & elegit, & dedit suo charissimo Unigenito, hoc Unigenitus

De Patien. c. 2.

Vit. c. 4.

dili-

diligit, & infligit, & dat chariſſimis Filiis ſuis. Elegit autem Deus Pater ſuo Filio paupertatem, deſpectum, dolorem, perſecutiones, afflictiones, exteriùs, & interiùs tædium, pavorem, timorem, anguſtiam, agoniam, quæ ſuſtinuit Dei Filius innumerabilia. Studeamus ergò, ſuſtinere tribulationes temporales cum patientia & gaudio. Id quod P. Bonaventura obſervavit dicens: Nolo eſſe ſine vulnere ô bone JEſu, cùm te ſic vulneratum videam. Non convenit Domine, ut ego gregarius miles cuticulâ non ſauciâ, & benè curatâ triumphem, tu verò Dux in oculis meis penè unum, ſed grande ac lachrymabile vulnus pendeas, & exſpires.

Drey. in urſis p. 2. c. 5. §. 1.

13. Tandem afflictiones ſummum Deo guſtum & voluptatem creant, atque adeò & nobis, quibus, ſi Deum ſincerè amamus, potior & jucundior debet eſſe Dei, quàm proprius guſtus: Ita enim S. Gertrudi revelavit dicens: Hæc, pro qua tu oras, eſt mihi Lilium electum, quòd manibus meis portare affecto, ſuprema namque mihi eſt voluptas delitiæque in anima hujuſmodi caſta ac pura morari. Ipſa roſa denique eſt mea ſuaviter olens, patientia namque illius, & in cunctis adverſis gratiarum actio ſuaviſſimum inferunt mihi odorem. Alia vice eidem dixit: Ille mihi offert ſimplicem nummum aureum ſine gemma, qui ſine adverſitate eſt, & tamen de voluntate divina in omnibus operibus ſuis Deo intendit; ſed ille qui in ſingulis operibus ſuis premitur adverſitate, & tamen de Divina voluntate non diſcordat, ille offert Deo aureum nummum cum probatiſſima gemma. Quod etjam liquet ex eo, quod Chriſtus quondam Virgini cuidam devotæ de patientia S. Gertrudis dixit: Tantâ hujus animæ delectatione afficior, ut ſæpe numero, dum ab aliis hominibus offendor, me ipſum in ea quieturus inſinuem, atque preſſuram cordis, aliamve moleſtiam eidem tunc temporis deſtinem, quam dum tantâ ut ſolet gratiarum actione ſuſcipit, tantâ ſuffert humilitate ac patientiâ, tantâ denique devotione, in unione paſſionis meæ mihi offert, omninò me reddit placatum, facitque ut innumeris ſæpe hominibus ejus amore parcam. Quod ulteriùs confirmatur. Cùm aliquando Matrona quædam Miſſam audiret, poſt elevationem vidit tres Moniales ad Altare flectentes, & ad eas Puerulum de Altari currentem, qui primam quidem amorosè amplexus eſt, & deſuaviavit, ſecundam blandis oculis remoto velo aſpexit, tertiam verò pugnis percuſſit, & pedibus truſit, iterumque ad Altare abiit. Cùm verò Matrona factum hoc ſummopere mirata, cauſam illius rogâſſet, audiit primam Monialem valdè nutare in propoſito, ſtatimque ad ſeculum redituram, niſi conſolationibus cœleſtibus in propoſito firmaretur. Alteram conſtantiorem eſſe, & contentam, modò aliquid ſaporis cœleſtis interdum deguſtare detur. Tertiam verò adeò in amore Dei firmam eſſe, ut nullis ſe adverſitatibus ab eo ſeparare ſinat, & hanc ſibi ex omnibus illis tribus gratiſſimam eſſe.

L. 1. Inſin. c. 4.

L. 3. c. 12.

Vita l. 1. c. 4.

Spec. Exemp. tit. tribulat. Hiſtoria.

14. Cæterùm ad Crucem patienter ferendam æquitas nos movere deberet: Cùm enim Chriſtus velut caput noſtrum, & naturalis Dei Filius, cui debebatur gloria

æterna

æterna titulo hæreditatis, nihilominus tamen per tribulationum & Crucis januam in gloriam propriam intrare voluerit; an non æquissimum est, ut per eandem etiam membra & Filii duntaxat adoptivi ingrediantur? Per hanc ingressi sunt Apostoli & omnes Sancti Martyres, de quibus S. Paulus ait: Alii ludibria & verbera experti, insuper & vincula & carceres: Lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti: quibus dignus non erat mundus: in solitudinibus errantes, in montibus & speluncis & in cavernis terræ. Meritò ergo hinc dicit Pius Asceta: Credis tu evadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis Sanctorum in mundo sine cruce & tribulatione fuit? Nec enim Deus Christus Dominus noster unâ horâ sine dolore fuit, quamdiu vixit. Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc regiam viam, quæ est via S. Crucis? Et in alio loco sic fatur: Intuere Sanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulsit & Religio, & videbis, quòd modicum sit & penè nihil, quod nos agimus. Heu quid est vita nostra, si illis fuerit comparata? Sancti & amici Christi Domino servierunt in fame & siti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & jejuniis, in orationibus & meditationibus, in persecutionibus & opprobriis multis. Unde introducit alibi Christum sic loquentem. Cessa conqueri consideratâ meâ & aliorum Sanctorum Passione. Nondum usque ad Sanguinem restitisti. Parum est, quod tu pateris in comparatione eorum, qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati & exercitati. Oportet igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut leviùs feras tua minima.

Hebr. 12. v. 36.

Thom. Kemp. l. 2. c. 12. §. 6.

L. 1. c. 18. §. 18.

L. 3. c. 19. §. 13.

15. Quod idem docet S. Joannes Abbas, dum Monachis suis de tribulatione dicere solebat: Hæc est porta Dei, per quam Patres nostri per multas tribulationes & injurias gaudentes ingressi sunt civitatem Dei. Eum in finem illis exemplum de Juvene Philosopho narrabat, qui, quia Magistrum offenderat, ab eo jussus erat primo triennio Metalla cum aliis fodere, altero verò triennio mercedem offerre iis, qui eum injuriâ affecturi essent. Quod cùm non segniter fuisset executus, à suo Magistro Athenas deductus est. Verùm cùm ad civitatis portam venisset & à sene ad portam sedente injuriis affectus esset, has ridenti ore excepit, & cùm de hac lætitia eum Senex interrogasset, & quænam esset causa, ait: hæc est, quia gratis contumelias à te accipio, pro quibus hactenus mercedem offerre debui. Quo audito Senex ait; Euge, jam urbem ingredere, quia dignus es, qui inter sapientes numereris. Meritò ergo mi chare frater cunctas contumelias & persecutiones ridenti hilarique ore excipere deberes, ut per tale heroicum factum dignus efficereris ingredi civitatem Dei, & inter Sapientes numerari. Unde Pius Asceta: Utinam, inquit, dignus esses aliquid pro nomine Jesu Pati, quàm magna gloria remaneret tibi? Quanta exultatio omnibus Sanctis Dei; quanta quoque ædificatio esset proximi. Præterea quemadmodum Princeps, si cuipiam Crucem ligneam sed auro repletam ostenderet, eamque donare se diceret, si in

Vit. PP. l. 3. n. 84.

L. 2. c. 12. §. 13.

domum suam asportâret, omnis labor in ea ferenda subeundus utique jucundus potiùs quàm ingratus acciderct; ita pari lætitia & alacritate crucem Spiritualem suscipere debes, utpote quam suis auro nobilissimo cœlestium meritorum plenam, tibique promissam, si eam in domum tuam, id est, cœlestem Patriam feras. Ex quo

L.2.c.12. haud dubiè, hanc consequêris felicitatem, de qua Thomas Kempensis ait: Quando

§. 11. ad hoc veneris, quòd tribulatio tibi dulcis est, & sapit pro Christo, tunc benè tecum esse existima, quia invenisti Paradisum in terra. Sperans itaque his voto tuo jam satisfactum, ideo plura addere abstineo. Vale.

SERMO XXV.

DE

Tentationibus.

Fili accedens ad servitutem Dei, sta in Justitia, & Timore & præpara animam tuam ad Tentationem. Eccl. 2. v. 1.

PARS PRIMA.

1. SI ulla alia materia scitu necessaria est Ascetæ, hoc profectò censeri debet, ut ad quem propriè pertinet, non modò quoad se fraudes & laqueos dæmonis studiosè devitare, sed alios etiam ab eorum incursu sagaciter tueri. Unde sicut plurimæ sunt fraudes & astus dæmonis, quibus decipere conatur; ita non pauciores sunt doctrinæ, quæ ad easdem evitandas observari debent, sed omnes ferè ad tria capita reduci possunt, nimirum ut benè sciatur, quid ante, quid in, & quid post tentationem observandum sit. Ante tentationem itaque tria observanda sunt; Nimirum 1. ut certò sibi persuadeat, postquam accessit ad servitu-

L. 29. tem Dei, animum ad Tentationem parandum esse; imò quò plus in sanctitate

mor.c.12. profecerit, tantò vehementiùs oppugnatum iri, cùm teste S. Gregorio, hostis no-

Ser. de ster in hac vita positos, quantò magis nos sibi rebellare conspicit, tantò amplius

SS. Cos- expugnare contendat, eos verò pulsare negligit, quos quieto jure se possidere sen-

ma & tit. Cui consonat S. Thomas de Villanova, sicut piscator, ait, avidus & peritus

Dam. grandiores pisces minoribus contemptis attentiùs inescat; ita Diabolus perfectis

Ser. 36. quibusdam avidiùs insidiatur, ut pereant. Et D. Chrysologus: Hostis plus Ducem, quàm militem petit; nec obsidet mortuos, sed impugnat viventes: Sic diabo-

Hom. 3. lus non peccatores quærit capere, quos possidet subjugatos, sed ut justos capiat,

de Ver- sic laborat. Quemadmodum etiam piratæ, ut S. Chrysostomus loquitur, qui

bis Isa. mare navigiis infestant, non naves è portu exeuntes, sed redeuntes onustas invadunt, ita dæmon simul atque videt aliquos collegisse multas merces, jejunia sci-

licet,

licèt, preces, eleemosynas, castitatem, reliquasque virtutes omnes, tunc irrumpit, ut in ipsis portûs ostiis scapham demergat. Idem homil. ad Populum Antiochen. Neque miremur, ait, quòd spiritualibus instantes multa patiamur adversi. Quemadmodum enim latrones non ubi fœnum & paleæ & calamus, sed ubi aurum & argentum est, ibi fodiunt & continuò vigilant, idem diabolus cum justis facit. Et S. Cyprianus: Diabolus eos cupit deficere, quos videt stare. Et S. Gregorius: Cùm altiori vitâ proficimus, maligni Spiritus qui semper bene agentibus invident, nobis infestiores sunt. *L. 3. ep. 2.* *L 29 moral.*

2. Divi Gregorii dictum est: Nec solùm unus spiritus malus Electorum singulis, sed innumeri deputantur. Et vicissim, quod Veterum PP. paradigmate docetur, unus dæmon contra malos innumeros perdendos sufficit. Anachoretam memorant à genio cœlesti ductum ad diversa sanè spectacula. Primum quod videndum ei objectum est, Congregatio fuit Monachorum, ad quam innumeri cacodæmones convolârunt. Expavit ad hoc spectaculum homo solitarius. Mox inde in urbem pertractus, unicum vidit diabolum, eumque otiosum, veluti fatigatum eadem portæ civitatis incubantem. Admiratus istud Anachoreta: Et quid hoc rei est? inquit, viri illi Religiosi à tot diabolis obsidentur, hanc urbem totam unicus non infestat, sed per otium, tanquam nihil sibi metuens, prospectat. Cui Angelus, hi civici homines, inquit, devoti Sathanæ ad ejus leges & imperium suos mores conformant. Hinc tentatoribus aut impulsoribus non egent, spontè currunt. Ad eos in officio continendos satis est vel unicus ex inferis custos, uti puerulus magnum gregem ovium ante se agit. At verò illi alii, jurati sunt hostes diaboli, cui pro viribus resistunt. Hinc eos Lucifer facto agmine incursat: hos Numini divino devotos in suam nassam pertrahere nititur. Atque hoc est, quòd multi servi Dei queruntur, tentationibus tantò se gravioribus exagitari, quantò in operibus pietatis & misericordiæ ferventiùs incumbunt, corpus affligunt, precationes frequentant, ad Eucharisticam mensam accedunt. Est enim solenne dæmoni; cùm observat hominem propiùs imminere cœlo, omnes intendit vires, omnem conatum exerit, ut eum à cæptis avertat. Nam teste S. Laurentio Justiniano, nihil æque infernalem hunc tenebrionem confundit, quàm si in carne passibili hominem intuetur inter tot mundi discrimina Conditoris obedientiam custodire, quam in cœlo positus servare ipse neglexit. Justorum igitur profectibus invidens, eorum ascensus ad gloriam impedire conatur. *Historia.*

3. Quapropter nullum non movet lapidem, quo Dei servos ex virtutum culmine dejiciat, magisque gaudet, si vel unum ex Religiosis decipiat, quàm si centenos alios triumphet, quod colligitur ex historia quadam, ex sanctorum veterum PP. vitis desumpta, quæ sic se habet: Erat quidam cujusdam sacrificuli filius, qui Patrem ad Idolorum fanum est secutus. Porrò cùm ibidem obdormivisset, oculis magis mentis quàm corporis conspexit Luciferum velut in throno considentem, & inde imperia emissariis suis dantem, eorumque negotia audientem. *Historia.*

Accessit qui in Provincia quædam bella, seditiones, rebelliones se excitasse dicebat: Sed quia ipsos triginta dies ad hoc efficiendum absumpserat, vapulare jussus est. Comparuit alius, qui intra viginti dies gravi commotâ in mare tempestate multas naves submersisse gloriabatur, sed quia parum hoc videbatur Regi inferorum, plagis & ipse mulctatus est. Accessit tertius, qui intra decem dierum decursum diversis in nuptiis rixas, discordias, cædes suscitârat, sed hic quoque tanquam re minùs benè gestâ verberibus castigatus est. Tandem adstitit, qui se quadraginta omnino annis cœnobitam quendam ad libidinem solicitatum, tandem in scelus impulisse jactabat. Cui è solio consurgens stygius Tyrannus post charos amplexus diadema capiti suo detractum imposuit, ac ad dextram assidere jussit, multisque encomiis exornavit. Qui hæc vidit, audivitque, erat Idolorum sacrificuli Filius, ut dictum, indeque occasionem & causam sumpsit, relictâ Idolomaniâ se DEO in Religiosa Familia dedicandi.

4. Hinc ergo patet quantum abjurati nostri hostes conatum in viris DEO devotis pervertendis & à divino cultu abstrahendis adhibeant, patet etiam quantis gestiant lætitiis, dum hos in peccati laqueum impellunt. Negandum etiam non est, quò sanctiores homines, eò plerùmque tentationes esse molestiores. Non ideo tamen homini pio dejiciendus animus, sed magis excitandus. Quò enim quisque miles est fortior, eò est in acie prior, & hostium telis vicinior. Quid enim dicemus? Paulus ipse Satanæ colaphis, hoc est, carnis stimulis, impetitus est. Quid hoc obsecro? Apostolus, tantus orbis universi Doctor, carnem suam sentiat stimulantem? In paradisum, in supremum cœlum raptus, patiatur insultus carnis? Passus est non in confusionem, sed gloriam, non in supplicium sed præmium. Persæpe enim Divina Clementia devotos ac strenuos Christi milites sinit simili-
L.1, c.13 bus tentationibus oppugnari, ne in superbiam elati virtutes amittant: Nam ut
§. 2. advertit pius Scriptor, sunt tentationes homini sæpe valdè utiles, licèt molestæ
2. Cor. sint & graves, quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur. Hinc A-
12. postolus: Ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, angelus Sathanæ, qui me colaphizet. Unde aliqui censent Apostolum sine hac tentatione non fuisse salvatum, ideo nec per trinam orationem exauditus est.

Super 5. Meritò ergo S. P. Augustinus adscribit profectum in via virtutum ten-
Ps. 60. tationibus, ait enim: Vita nostra in hac peregrinatione non potest esse sine peccato, sine tentatione, quia profectus noster fit per tentationem, nec sibi quisquam innotescit, nisi tentatus: Nec potest coronari, nisi vicerit; nec vincere, nisi cer-
S. Cli- taverit; nec potest certare, nisi inimicum & tentationes habuerit. Hæc probè
mac. c. contemplabatur S. Ephrem, & vel ideo, dum in summa animi malacia ac tran-
29. quillitate constitutus esset, Deo supplicavit, ut sibi pugnas tentationum pridem
P. 2. tr. 4. pugnatas instauraret, neque materiam meriti ac triumphi denegaret. De alio
c. 8. Asceta memorat Rodriquez, quòd Abbatem Pastorem conveniens dixerit: Pater

ecce jam tandem pugnas mihi DEUS abstulit, optatissimaque pace commutavit. Cui Abbas, ocyus, inquit, ad Dominum redi, pugnasque tibi ut restituat, ne socors fias, ora. Abiit Frater ad Dominum, qui & imperium senis approbavit, & fratrem pristinis tentationibus subjecit. Nam quemadmodum homo quandoque necesse habet de liquoribus spissis, qui, licèt non multùm proficiant ad corporis sustentationem, prosunt tamen ad corporis & cerebri purgationem & sanationem: Sic etiam cogitationes malæ sunt, quæ quamvis non impinguant & satiant animam, ut oleum bonarum cogitationum, tamen proficiunt ad animæ purgationem, sicut sinapi ad purgationem cerebri; nisi enim quandoque intervenirent cogitationes malæ, tunc homo esset Angelus, & non homo, & putaret homo omnia habere à seipso. Ita Christus S. Birgittæ. Profectò non gratis Christus suos Apostolos, omnesque alios suos imitatores præmonuit, ne in tentationibus positi hosti terga verterent, sed strenuè dimicarent, ait enim: *Nolite arbitrari, quia pacem venerim mittere in terram: non veni pacem mittere sed gladium.* Necesse est ergo ad DEI servitutem accedenti gladium arripere, id est, fortitudinem, qua se contra tentationes certò certiùs venturas muniat ac tueatur.

Birg. rev. l. 1. c. 37.

Matth. 10. v. 34.

6. Hoc itaque est primum, quod ante tentationem DEO servire volenti scitu sit necessarium. Alterum est, ut firmiter quoque credat, DEUM, uti S. Paulus monet, fidelem esse atque adeò non passurum ut supra vires tentetur; Si enim, ut rectè discurrit S. Ephrem, homines, cùm tam parùm sciant, sciunt tamen discernere, quantùm oneris singula jumenta ferre valeant, tantumque imponunt, quantum eorum vires tolerant, si etiam figulus vasa efformans, novit quanto ea tempore in igne relinqui oporteat, ne, si diutiùs relinquat, adurantur; si minùs, dissolvantur; quantò magis Deus, cujus est infinita Potentia & Sapientia, novit, quibus tentationibus aut probationibus indigeant animæ ipsi placere volentes, neque majores permittet, quàm ipsarum utilitati conducat? Hinc mellifluus Bernar. ad nostrum propositum ait: Præmonitos vos esse volo, neminem super terram absque tentatione victurum, ut, cui fortè tollitur aliqua, alteram securus exspectet. Quâ in re consideranda nobis est tam benigna divinæ pietatis dispensatio; ut quibusdam nos tentationibus patiatur diutiùs occupari, ne fortè periculosiores occurrant: ab aliquibus verò citiùs liberet, ut possimus in aliis, quas utiliores nobis prævidit fore, exerceri.

1. Cor. 10. v. 13.

Ser. de Patient.

S. Bern. ser. 15. in Ps. 90.

7. Tandem 3. scire oportet, ut firmissimè credat, non nocere sensum in tentationibus, si absit consensus; ut enim ignis sub cinere latet, etiamsi cineribus totus videatur sepultus; ita & charitas in corde esse potest, licèt ob tentationum gravitatem videatur penitùs extincta. Itaque quia minùs, ut S. Gregorius loquitur, jacula feriunt, quæ prævidentur: Ideo & tu mi chare Frater, hæc ante tentationem benè rumina, ne veniente hâc tanquam re inopinatâ & minimè prævisâ perturberis.

PARS SECUNDA.

8. Præter nunc dicta possunt adhuc alia fructuosè considerari, quod videlicet sensus non noceat, si absit consensus. Nam ut rectè annotavit S. Anselmus: Tentationes non sentire est Angelicum: Tentationes sentire & vincere est Christianum: Tentationibus consentire, & ex malitia delinquere, diabolicum est. Porrò quoniam Tyrones, & nondum in Schola Christi debitè exercitati ac fundati ob rebellionem carnis non parùm sunt solliciti, ne forsan per hanc peccarint, ideo auscultare debent Christo, apud pium Blosium fidelem animam sic alloquenti: Est fortasse aliud quod te terret, quia peccatis pressa etiam ea, quæ olim ultrò admiseras, jam invita cogeris tolerare. Persequitur te adversarius, & suas fœditates tecum exercet. Quidquid invita sustines, filia, non te damnabit, nec gratiâ meâ spoliabit. Peccatum namque adeò esse oportet voluntarium, ut si non sit voluntarium, non sit peccatum. Cohibe igitur voluntatem tuam à consensu, & sine deinceps carnem atque diabolum furere. De somniis etiam nihil metuas, quidquid ibi egeris, quidquid passa fueris dormiens, si ante & post somnum (quando rationis compos es) tibi displicet, nequaquam venit tibi imputandum. Et licet per malè actam vitam atque conversationem priorem tibi occasionem dederis, jam tamen, qui illius conversationis te verè pœnituit, & meliùs vivere studes, non eris rea eorum quæ poteris, si modò voluntas non consentiat. Quod si quandoque etiam blasphemias aut execrandas cogitationes contra me Sanctosque meos in cor tuum diabolus immiserit, noli propterea, aut nimium pusillanimis esse. Nam quamdiu consensum animo deliberato non præstas, magis talia pateris, quàm agis. Cùm hæc tibi tristitiam & afflictionem potius ingerant quàm delectationem, nullo modo formidanda, sed nec Sacerdoti confitenda sunt. Permitto autem te illa sentire, eaque tibi molesta esse, ut purgeris, non autem ut inquineris. Idcircò verò illa diabolus excitat, ut dum his conaris resistere, retarderis & impediaris à gustu charitatis meæ, ac nimium consternata non audeas accedere ad me. Gaudet enim ille dum scrupulis & perturbationibus involveris. Sed tu, filia, noli talia timere, noli ad ea respicere, noli respondere, noli repugnare, noli advertere: imò verò quasi nihil senseris, imperturbata perge in tuis exercitiis, prætereundo & contemnendo hujusmodi incidentias velut canum latratus, aut anserum sibilos. Nam si reniti, disputare, formidare, discutereque eas volueris, tu illas magis semper tuæ memoriæ imprimes, grandique te perturbatione involves. Hæc prædictus Author.

S. Ansel. apud Drex. in Palæst. p.2.c.5. §.3.

In Consol. pusil. c.40. §.1. n.4.

9. Quæ omnia magis patent ex eo, quod S. Catharinæ Senensi contigit. Etsi enim hæc S. Virgo adeò Christo familiaris esset, ut eo tanquam Sponso utebatur, qui frequenter etiam sese aspectabili specie Virginis obtutibus offerebat, nihilominus tamen hanc castissimam Virginem stygiæ commisit luctæ, quo scilicet virtutem magis exerceret. Quamobrem fœdis adeò phantasmatibus & imagina-

In ejus Vit.

tioni-

tionibus impugnata est, ut eas ipsa morte magis horreret. Cùmque aliquando dæmon Virginem variâ virilis fæmineique sexûs nuditate tentâsset, & illa stygiam vim masculâ virtute triumphasset, aspectabili præsentem forma vidit advenire Christum, ad quem conversa ait: Heu me! ubi eras mi Domine, cùm tam nefandæ animum meum imagines solicitabant? Cui Christus: in corde tuo Spectator aderam, mea Catharina. Cumque illa ulterius diceret, quomodo fieri potuit ô bone JESU, ut in illo meo esses corde, quod tot impurissimis erat sepultum cogitationibus? Ad hæc Dominus: assensistine turpibus adeo phantasmatibus? Nunquid tibi volupè fuit Cypriis hisce palpari blandimentis? Cui S. Virgo ait: absit ô Domine, absit; nihil graviùs aut molestiùs mihi accidere potuisset. Et Christus; hæc igitur est victoriæ tuæ laurea, hæc meriti corona, hæc certaminis tui, cui ego Spectator & Adjutor adfui, gloria. Nullus incesti cupidinis vulnera sentit, nisi qui consentit. Quisquis in turpibus cogitationibus expellendis laborat, stygem triumphat. Diu tenuit hæc inhonestarum cogitationum lucta, quæ vel ipsomet orco Virgini vita fuit atrocior, cæterùm quamdiu tentatio hæc tenuit, Virgo quantum licuit, intra templum sese continuit.

10. Legitur quoque apud Palladium de Abbate Pachomio, quòd hic vir Sanctus ad Palladium veniens hisce verbis eum sit affatus: Ecce, ego jam, ut vides, vir sepuagenarius sum, & tametsi cellam 40. annos diligentissimè inhabitans, & DEO, salutique meæ vacans ad hanc venerim ætatem, nihilominùs tamen in hanc usque diem à carnis tentationibus molestor. Et ut Palladius dicit; Asseveravit Pachomius, quòd singulis diebus per 12. annos, dum jam quinquagesimum excessisset annum, hostilem carnis insultum fuerit passus, nulla ut dies sibi, & nox elapsa sit ab hoc conflictu immunis, & dum omnia, quo hostem domaret, gratis tentasset, mœstitiâ repletus, cùm hanc suam calamitatem multis irroratus lachrymis DEO conqueretur; vocem ab intus loquentem audivit. Vade Pachomi, & strenuè decerta, nam ideò permisi te hisce tentationibus impugnari, nè spiritus tuus altum saperet, & superbiret, tanquam ex virtute propria hostem domesticum debellasset, sed ut infirmitatem tuam agnoscens, ac nullam in rigida tua vivendi methodo fiduciam collocans auxilium à DEO, fortitudinemque flagitares. Undè magno perfusus solatio à DEO roboratus est, neque ullam similem impostèrum difficultatem persensit. Constat ergò hinc DEUM nullatenus permissurum servos suos tentari, nisi ad eorum utilitatem, & fructum spiritualem: & ut etiam palàm fiat, utrum eum diligant, an non.

Rodriq. p. 2. tr. 3. c. 35. 8. 4.

11. Præterea ad tentationes fortiter ferendas nos animare debet jucunditas. Quid enim jucundius generoso militi accidere potest, quàm si frequenter cum hoste congredi, magnumque sibi nomen obtenta victoria comparare queat? Hinc Deus in Apocalypsi dixit: Vincenti dabo Manna absconditum, & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen novum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit. Item si hostes corporeos, & non admodum fortes vincere in hoc mundo

Cap. 2. v. 17.

tam

tam gloriosum videtur ; quanta gloria, dignitasque obtinebitur, per victoriam de hostibus invisibilibus, & quidem tantis obtentam ? an non quisque dicat meliori jure cum Azaria, & Josepho ; *Faciamus & ipsi nobis nomen, eamusque pugnare adversus gentes, quæ in circuitu nostro sunt.* Etsi verò teste Cassiodoro bellum sit grave, quia occultum, quia cum fortiore, quia hostis insidiæ non videntur, Adversarius nec labore deficit, nec victus aliquando discedit, paratum tamen à DEO copiosum auxilium est, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis, inquit S. Paulus, sed faciet etiam cum tentatione proventum (id est, gratiam copiosam dabit) ut possitis sustinere. Hinc olim Isidorus Moysi Abbati fugam meditanti, immensam quidem ab initio multitudinem dæmonum ex latere occidentis ostendit ; mox verò etiam ad orientem respicere jussit, ibidemque majorem longè SS. Angelorum ad auxiliandum ipsi paratorum copiam monstravit.

1. Mach. 5. v. 57. Cassiod. sup. Ps. 51. 1. Cor. 10. v. 13. Rosweid. fol. 638.

12. Verùm enim verò, si ita est, quæ diximus, cur ergò tot à tentationibus victi misertimè his succumbunt: Respondet S. P. Augustinus, dum eandem sibi objectionem proponens dicit: Dicit aliquis, si alligatus est (diabolus) quare adhuc tantùm prævalet? Verum est, fratres charissimi; quia multum prævalet, sed tepidis & negligentibus, & Deum in veritate non timentibus. Alligatus est enim tanquam innexus canis catenis, & neminem potest mordere, nisi eum, qui se ipsi mortifera securitate conjunxerit. Jam videte, fratres, quàm stultus est homo ille, quem canis in catena positus mordet. Tu te illi per voluptates & cupiditates sæculi noli conjungere, & ille ad te non præsumit accedere: latrare potest, nisi volentem ; non enim cogendo, sed suadendo nocet, nec extorquet à nobis consensum, sed petit: hactenus gloriosus Doctor. Hinc rectè ait Ecclesiasticus: Timenti Dominum non occurrent mala, sed in tentatione Deus illum conservabit, & liberabit à malis. Quamobrem mi chare frater insere cordi tuo Dei timorem pariterque amorem, ut his duobus velut inexpugnabilibus muris vel obvallatus nullum patiaris damnum à tuis hostibus, qui undique circumeuntes quærunt, quem devorent, præcipuè verò, ut jam notatum, viris Sanctis & Deo perfectè servire volentibus insidias struunt, quod etiam colligitur ex vita S. Dominici. Quodam enim tempore vir Sanctus noctu vigilans, & muros Hierusalem custodiens vidit eum, qui circuit tanquam leo rugiens, quærens quem devoret, per omnia monasterii loca pervagantem: dixitque ad eum: Quid ita hic circumis cruenta bestia? ille respondit: propter lucrum, quod hîc facio. Ait ei vir Sanctus: Ecquid lucraris in dormitorio? respondit dæmon: somnum necessarium eis aufero quietem interpellando, efficioque ut cunctabundi surgant pigritiâ eos retinente: hortorque, ut à divinis officiis se subducant. Præterea verò si mihi id permittatur, nocturnas corporis inquinationes & libidinosos motus in dormientibus excito. Indè Vir Sanctus de templo interrogavit, quid in tam Sancto lucraris loco? respondit ille, id ago, ut tardè huc veniant, & citò hinc recedant, suisque immomores sint. De Refectorio

Ser. 197. de temp. C. 33. v. 1. Theodoric. de Apol. in Vita ejus l. 3. c. 12. Historia.

ctorio sciscitanti Beato Patri ait: Hic locus totus est meus, hic existit risus, hic vani referuntur rumores, & verba inan a proferuntur. Postremò ad locum capitularem à S. Dominico ductus cum horrore refugit, iste inquiens, locus mihi tartareus est. Si quid enim alibi lucrifeci, ejus hic facio jacturam. Hic namque admonentur fratres, hic confitentur, hic accusantur, hic verberantur, hic absolvuntur. Qua de causa locum hunc præ cæteris abominor, planèque detestor. Ita miser ille cogente illum sancto viro Altissimi virtute malitiæ suæ detexit fraudes, ut videant justi, & illum irrideant, sibique à laqueis ejus caveant, nè irretiti capiantur. Hæc & id genus alia considera mi chare frater ante tentationem, ut in ipso conflictu strenuè decertare valeas. Quomodo autem te in ipsa pugna gerere debeas, intelliges ex sequentibus.

PARS TERTIA.

13. Quemadmodum quædam ante tentationem scitu necessaria sunt, ita etiam in ipsa tentatione notanda occurrunt. In primis ergo, dum tentationum procellæ exoriuntur, tentatus satagere debet, ne concidat animo: Ut enim, si nauta semel à timore occupatus est, ad navim regendam prorsus ineptus evadit; ita animus tentati, si timori cesserit, manifesto victoriæ amittendæ periculo se exponit. Hinc Magnus Anachoritarum Pater S. Antonius suis extremum valedicturus dicebat: Vos ô viscera mea admoneo, nè tanti temporis laborem repentè perdatis, varias dæmonum nostis insidias: vidistis eorum impetus feroces, & vires effeminatas. JESUM suspirate, & credulitatem nominis ejus vestris figite mentibus, & à certa fide universi dæmones fugabuntur: Et paulò post subdit. Una est ratio vincendi inimicum, lætitia spiritualis, & animæ semper cogitantis Dominum jugis recordatio. Quod ejusdem viri Sancti exemplo comprobatur: cùm enim diaboli varias formas bestiarum induti, ipsum cingerent, & velut jamjam laceraturi terrerent, impavidus magnaque lætitia gestiens ad eos dixit: Si quid virium habueritis adversus me, unicus sufficeret, quid ergò opus apparatu tanto? En adsum, lacerate me, si permissum est vobis, sin minùs, frustra est rabies vestra. Porrò dici nequit, quantùm talis animi lætitia stygem affligit, eique vires enervet. Undè S. Theresia dicebat: Num habet dæmon potentiam ad generosas & resolutas animas tentandas? ab illis enim sibi imprimis metuit: experientia quippe jam novit magnum sibi ab illis damnum accidere, &, quidquid producit, ac dirigit ad nocendum illis, hoc totum tam in ipsarum, quàm aliarum commodum cedere, & se damnum referre. Quamobrem, si triumphum de nostris adversariis reportare cupimus, fortitudo ac spiritualis animi lætitia nobis necessaria est. Nam teste S. Climaco, inimici nostri intuentur animarum nostrarum vultus; & si illos viderint formidare, contrahi, vel immutari, contra nos acerbiùs armantur. Intelligunt enim versutissimè timorem nostrum. Magno igitur animo adversus illos arma capiamus; contra eum enim, qui alacriter pugnat, nullus oppugnando prevalet. Quod confir-

S. Ant. in Vita c. 20. & c. 58.

Surius in ejus Vta.

S. Theres. in itin. perfec. c. 23.

S. Climac. grad. 1.

Ser. 5. in quadr. mans S. Bernardus: Videte, ait, quàm debilis est hostis noster, qui non vincit nisi volentem. Potest inimicus excitare tentationis motum; sed in te est, an velis dare vel negare consensum.

Matth. 26. v. 41. 14. Secundum medium est, ut sequamur consilium Christi dicentis: *Vigilate & orate, ne intretis in tentationem.* Hinc Joannes Avila dicere solebat: Tentatio ad te, tu verò ad Deum. Quemadmodum pueruli perterrefacti, statim confugiunt ad sinum matris, sic nos, cùm aliqua tentatione pulsamur, per preces confugiamus ad DEUM, inquit S. Chrysostomus. (L. 3. de Provid.) Quem in finem Joannes Abbas versum: *Deus in Adjutorium, &c.* singulariter commendat, quòd scilicet hic versus omnibus infestatione dæmonum laborantibus inexpugnabilis murus sit, & impenetrabilis lorica, ac munitissimus clypeus. (Cass. collat. 10. c. 10.) Quemadmodum enim homo sedens sub arbore grandi, & respiciens feras diversas, & serpentes venientes ad se, cùm non possit eis resistere, subit in arborem, & salvatur; ita est Monachus, ut loquitur prædictus S. Abbas, sedens in cella, & videns pravas cogitationes, confugiat ad Deum per orationem, & salvabitur. (In Vit. PP. l. 3. de pa. tient. & humil.) Sic se salvavit inclytus Ecclesiæ Doctor S. Hieronymus, qui suarum tentationum tempestatem, victoriamque ab his relatam ad Eustochium Virginem scribens in hæc verba depingit. O quoties ego ipse in eremo constitutus, & in illa vasta solitudine, quæ exusta solis ardoribus horridum Monachis præstat habitaculum, putabam me Romanis interesse delitiis. Sedebam solus, quia amaritudine repletus eram. Horrebant Sacco membra deformia, & squalida cutis situm Æthiopicæ carnis abduxerat, quotidiè lachrymæ, quotidiè gemitus, & si quando repugnantem somnus imminens oppressit, nuda humo vix ossa hærentia collidebam. De cibis verò & potu taceo, cùm etiam languentes aqua frigida utantur, & coctum aliquid accepisse luxuria sit. Ille igitur, qui ob gehennæ metum tali me carcere damnaveram, scorpionum tantùm socius & ferarum, sæpè choris intereram puellarum. Pallebant ora jejuniis, & mens desideriis æstuabat in frigido corpore, & ante hominem sua jam carne præmortuum sola libidinum incendia bulliebant. Itaque omni auxilio destitutus ad JESU jacebam pedes, rigabam lachrymis, crine tergebam, & repugnantem carnem hebdomadarum inedia subjugabam. Non depudesco infidelitatis meæ, quin potiùs plango me non esse, quod fuerim. Memini me clamantem diem crebrò junxisse cum nocte, nec priùs à pectoris cessasse verberibus, quàm rediret Domino increpante tranquillitas. Ipsam quoque cellulam meam, quasi cogitationum mearum consciam pertimescebam. Solus deserta penetrabam, & ubi concava vallium, aspera montium, rupium corrupta cernebam, ibi meæ orationis locus, ibi illud miserrimæ carnis erga stulum & ut ipse mihi testis est Dominus, post multas lachrymas, post cœlo inhærentes oculos, non nunquã mihi videbar interesse agminibus Angelorum, & lætus gaudensque cantabam, post te in odorem unguentorum tuorum currimus. Si autem hoc sustinent illi, qui exeso corpore solis cogitationibus oppugnantur, quid patitur, qui delitiis fruitur? Hactenus Hieronymus, qui satis abun-

deque declaret, quantam cum sua carne luctam passus sit, quàm rigidus fuerit in suummet corpus censor, quàm duris illud modis habuerit, quo denique solatio sit inundatus, postquam victoriam ab hoste reportavit.

15. Quisquis cum S. Hieronymo optatis tentationibus victor existere, refugiat ad umbonem precum, Deumque cum certa fide & filiali fiducia pro auxilio imploret, & haud dubiè divinam in se sentiet opem. Cæterùm etiam tentatus invigilare debet, ut initiis tentationum fortiter resistat, quia ut benè monuit pius *L.1.c.13.* Author libelli de Christi imitatione, faciliùs hostis vincitur, si ostium mentis nul- *§.5.* latenus introire sinitur, sed extra limen statim, ut pulsaverit, illi obviatur. Hinc cùm S. Pachomius dæmoni apparenti exprobraret, quòd homines, à quibus læsus non sit, diu noctuque improbissimè infestet; respondit ille: nos ad fores pulsamus, dare aditum, aut negare penes vos est, si aperitis, mox intrò ruimus, & imaginationem occupamus, unde facillimum nobis est, cæcam voluntatem, totumque hominem expugnare. Quod si resistitis, & mox initio prohibetis ingressum, nos victi sumus, & veluti fumus evanescimus. Verùm hoc meliùs haud præstabimus, quàm si tentationibus callidè se insinuantibus aurem minimè præbeamus, sed has velut rem nullius momenti contemnemus; Quemadmodum enim canis ex domo prosiliens, & transeuntes allatrans, si ab his lapidibus petitur, magis incipit furere, latrare, & post transeuntes currere: si verò hi ad allatrantem canem non attendentes viam pergunt, mox canis silens in domum redibit. Sic etiam persæpè fieri solet, dum à tentationibus tanquam canibus allatramur, si has contemnimus, facilè illas superabimus, si verò his attendimus, causam inquirimus, ac nimium formidamus, has magis, magisque augebimus, sic ut certò magno labendi periculo nos exponamus, quod probatur Veterum PP. paradigmate. Smaragdus Abbas narrat, aliquando vidisse Religiosum quempiam duos dæmones inter se fabulantes, quo- *Rodriq.* rum alter, Hem, ait, ut tibi succedit cum tuo Monacho? Ex sententia respondit *p.2.tr.4.* alter, nam quidquid ipsi suggero, arripit, & cogitando fovet, & dum posteà relegit, *c.9.* & ortum, occasionem, progressum, moram inquirit, misero cerebrum perturbo, & ad insaniam propè redigo; At ego, inquit alter, cum meo Monacho admodum nihil promoveo, quia quamprimum ipsi cogitationem pravam injicio, mox ad DEUM, aut aliam cogitationem recurrit, undè nullus mihi ad eum accessus patet.

16. Tertium adversus tentationes amuletum est, dum has viris probis & doctis manifestamus. Nam ut docet S. Cyprianus, facilis, inquit, est cura, ubi plaga perspicua est, & citò ad sanitatem medela subveniente perducitur vulnus, quod videtur. Uti exemplo proprio didicit Serapion Abbas, qui furtum & gulæ pec- *Cassia-* catum Abbati coram aliis aperiens, dæmonem in specie lampadis accensæ è sinu *nus coll.* egredientem videre meruit, & deinceps liber à tentatione mansit. Idem B. Ju- *11.* venis Astion acrem pugnam cum dæmone habebat, quàm quoad celavit magistrum S. Epictetum, frustrà pugnavit: ut verò immunditiam cordis aperuit, quasi

L.1.in Vit. PP. in Vit. c.11. quasi facta porta & via eripuit inimicus de sinu tentati in forma nigri pueri cum ignea facula. Vox ejus erat: Confessio tua Astion, magnas meas hodiè vires confregit, & una oratio vestra me in omnibus inermem ac desolatum fecit. Sed & alius quidam Senex, cùm fratrem quendam à cogitationibus turpibus, quas ei aperuerat, liberasset, eidem dixit: Non concedas diabolo, nec relaxes animum tuum, sed magis, quoties molestus est dæmon, veni ad me, & increpatus abscedet: nihil enim sic extædiat dæmonem fornicationis, quomodo si revelentur stimulationes ejus. Et nihil eum sic lætificat, quomodo si abscondantur cogitationes, similis nimirùm in hoc, quemadmodum S. Ignatius Lojola dicebat, impuro amatori, qui puellam seducere volens, nihil magis studet, quàm ut puella conatus ejus Parenti non indicet.

Vit. PP. l.5.

In reg. de disc. cret. spir. §.13.

17. Cæterùm ad suggestiones malignas debellandas etiam conducere videtur, dum diabolum apud nasum trahimus; eique illudimus cum dicto, mi amice diabole, habe patientiam in me, modò mihi certò non vacat, tuis inspirationibus facere satis, cras, cras id pergam, adveniente verò altero die eadem repetat verba, eique dicat rursùs, cras, cras, quod vis faciam, hodie nolo. Sic refertur in Vitis PP. fecisse quendam fratrem, qui tentatus, ut exiret è Monasterio, semper vesperi dicebat: cras abibo. Manè autem facto dicebat: Extorquebo, ut etiam hodie maneam propter Dominum. Et sic novem annis faciens, tandem liberatus est à tentatione. Alius quidam Frater erat, qui vexabatur à dæmonibus, ut esuriens statim horâ prima diei se reficeret, ille verò suggestioni diabolicæ resistens in corde suo dicebat, exspectabo usque ad horam tertiam, & tunc cibum sumam. Cumque facta fuisset tertia, rursùs cogitationibus suis dicebat: etiam & nunc oportet me, nolentem, volentem, usque ad horam sextam jejunare, adveniente horâ sextâ infundebat panem in aquam dictitans, ante nonam nihil penitùs gustabo, igitur horâ nonâ secundùm consuetudinem complebat omnes orationes & Psalmodiam secundùm regulam, his completis incepit comedere: Hoc autem sustinuit per plurimos dies. Quodam autem die similiter ab hora prima usque ad nonam fecit, cumque horâ nonâ sedisset, ut cibum caperet, vidit de sportella ubi panes repositi erant, surrexisse fumum magnum, & egressum esse per fenestram cellulæ ejus, & ab illa die tentatio cessavit, ita ut vix post biduum panem sumeret. Vides, ergò, mi chare frater, quàm generosè hi pugnarint, & quantùm dæmonem per similia stratagemata divexarint; noli ergò hæc, quæ nunc diximus, negligere, si victoriæ palmam de hostibus cupis referre.

Lib. 9.

PARS QUARTA.

18. Licèt ex hactenùs dictis facilè quilibet colligere possit, quomodo se in tentationum conflictu gerere debeat, nihilominùs tamen pro majori notitia adhuc aliqua addere placebit. Tentatus itaque cavere debet, ne de suis consuetis spiritualibus exercitiis aliquid prætermittat ob tentationes irruentes; Et hoc

hòc ſuaſit Catharina Senenſis, quæ in quadam epiſtola in hunc ferè modum ſcribit: Oro, nè unquam deſinatis in benè cœptis progredi, quantumcunque etiam diabolus vos moleſtiis & tentationibus divexet. Is enim varias movet pugnas, & multas tendit inſidias, ut animas veſtras poſſit adducere ad tædium, & inordinatam triſtitiam, confuſionemque ſpiritûs, ac deſperationem. Sed ſi etiam peccata omnia ſimul in uno homine coacervata, conglobataque eſſent, impedire tamen eum non poſſent, quò minùs fructum ſanguinis Filii Dei in ſe reciperet, modò vera fides & ſpes infinitæ Dei miſericordiæ in eo remaneret. Cùm peccatum ſolummodo in mala perverſaque voluntate ſitum ſit, homo videns bonam voluntatem ſibi à Deo conceſſam eſſe, debet omni confuſione ſpiritûs abjectâ perſeverare in ſanctis operibus & exercitiis, ambulareque in lumine gratiæ, quam invenit in ſe abſconditam munere Dei, qui bonam voluntatem in eo conſervat. Debet diabolo confuſionem vel deſperationem ſuggerenti reſpondere: Si gratia Dei in me non eſſet, etiam bona voluntas non eſſet in me, & ego pravas ſuggeſtiones tuas ac malitiam tuam ſequerer: ergò jam confido in pio ac benigno Domino meo Jeſu Chriſto, qui me ſemper tuebitur, ac ſalvum faciet propter immenſam miſericordiam & bonitatem ſuam. Ex quo liquet, quanta ſit hâc Sanctâ Virgine atteſtante Dei pietas erga homines bonæ voluntatis. Liquet etiam quantum ſit hæc ipſa bona voluntas Donum Dei. Tentatus igitur ſatagere debet, ut omnem à ſe procul arceat animi mærorem, ac piam ſemper erga Deum foveat affectionem, ac in bonis inceptis hilariter pergat; ſic haud dubiè ex tentationibus non detrimentum ac damnum, ſed potiùs emolumentum ac proventum reportabit. *Bloſius in Conſol. puſil. c.39.n.3.*

19. Verùm enim verò teſte S. Chryſoſtomo hoc generoſæ ac Deum amantis animæ officium eſt, afflictiones & adverſitates ferre. Cæterùm generosè tolerare tentationem, atque inſuper ei gratias agere, qui ſe tentari permittit, id demum ſumma fortitudinis meritò videri poteſt, animæque vigilantis, & quæ omnibus humanis affectibus ſit ſuperior. Quamobrem longè perfectius eſt in tentationibus Deum rogare, non ut tentationem auferat, ſed ut vires cum hoſte dimicandi ſuppeditet; Undè devota Chriſti ſponſa ſacra Abbatiſſa tredecim annis à fornicationis ſpiritu impugnata, nunquàm oravit, ut recederet ab ea hujuſmodi pugna, ſed hoc ſolùm dicebat: Da mihi fortitudinem Deus. *Vit. PP. num. 6.* De alio Aſceta memorat S. Dorotheus, qui graviter à ſpiritu fornicationis impugnatus, cùm à ſpirituali ſuo Patre & Magiſtro interrogatus fuiſſet, an luctam hanc à Deo per preces amoveri optaret: reſpondit: Equidem laboro, Pater, ut vides, conflictorque haud modicè, ſentio tamen hoc lucri mihi accedere, quòd ſæpiùs ad Deum per orationem, mortificationemque recurro. Quarè Deum potiùs oro, ut mihi patientiam & conſtantiam largiatur, ut incruentam ex hac tentatione victoriam reportem. Recreatus hoc reſponſo ſenex, nunc demum cognoſco, inquit, Fili mi, quantas in via virtutis progreſſiones facias; nam dum quis in feſto cuipiam vitio *S. Dor. Doct. 13.*

ſtrenuè it obviam, manet humilis, ſollicitus, anxius; his anguſtiis, laboribuſque ſenſim ad conſummatam animi puritatem pertingit. Hinc rectè Eccleſiaſticus
C.34.v.9. interrogat, qui non eſt tentatus, quid ſcit? Vir in multis expertus cogitabit multa. Præterea ſicut S. Cunegundis, Henrico Conjugi ſuo Virginitatem ſuam, dum per prunas ardentes illæſa tranſivit, probavit: ita etiam anima, ſi per prunas tentationum illæſa tranſeat, manifeſtè declarabit, ſe nulli alteri creaturæ, præterquam Sponſo ſuo Chriſto per amorem adhæſiſſe. Quapropter variis tentationibus obvallatus, potiùs lætitiâ quàm triſtitiâ affici debet, partim quia nil jucun-
Climacus apud Rodriq. p.2.tr.4. c.3. diùs amanti Deum, quàm dum amorem ſuum monſtrare poteſt, partim etiam, quia teſte S. Climaco nullum certius argumentum eſt, quòd dæmones victi ſint à nobis, quàm ſi nos acerrimè impugnant.

20. Demùm quod nos quoque cum hoſte confligendum animare debet, eſt corona certanti ac vincenti promiſſa, hæc verò juxta tentationum gravitatem ac numerum creſcit, & multiplicatur. Tot enim triumphi erunt, quot certa-
Specul. Exemp. v.Pœnit. ex.9. Hiſtoria. mina præceſſerunt. Exemplo nobis eſt quidam miles, & Dominus Caſtri cujuſdam, hic cùm cuidam Sancto Patri confeſſus, variis pœnitentiis velut impoſſibilibus recuſatis, tandem hanc unam acceptâſſet, ut in Eccleſia per unam noctem in oratione perſeveraret, ad iſtam poſt ſe conferens, quater à dæmonibus, nunc ſpeciem ſororis valdè ipſi gratæ, nunc uxoris dilectæ, nunc Sacriſtani ignem in templo ſubjectum mentientis, nunc Sacerdotis Matutinum dicere volentis, ideòque ipſum velut excommunicatum abire jubentis, ad exitum tentatus, ſemper immobilis perſtitit. Undè revelatum poſtea fuit ſanctis Patribus, quatuor ipſum inſignes
Heribert. Roſw. in Vit. PP. Oriental. l.5. Roſ-Weid. in Vita PP. fol. 590. Hiſtoria. coronas per quadruplicem victoriam retuliſſe. Narratur in vitis PP. Monachum quendam graviſſimè ſtimulatum fuiſſe obſcœnis cogitationibus per novem integros annos, ita quidem, ut jam de ſe actum crederet, & jam jam ad ſæculum redire ſtatueret. Interim delapſa è cœlo vox eſt: Bono animo ſis amice, tentationes quas novem propemodum annis ſuſtinuiſti, coronæ tuæ erunt, & tot quidem, quot fuêre tentationes. Alium pulcherrimum caſum ad hoc propoſitum idem Author recenſet. In Thebaide Sanctus quidam Senex ſpeluncam incolebat, habebatque diſcipulum, quem noctu modum Deo ſerviendi, & in ſpiritu proficiendi edocere ſolebat, peractâ deindè oratione cubitum mittere. Accidit fortè, quòd Religioſi nonnulli ſenem inviſuri advenerint, ejus ſanctitatis famâ permoti, ille cùm prolixiùs cum ipſis converſatus eſſet, tandem ſolatio perfuſos dimiſit. Indè pro more inſtruxit diſcipulum, & inter inſtruendum contigit, ut ſomno occuparetur. Præſtolabatur Adoleſcens, uſque dum Magiſter expergeſieret, & peractis precibus, ut ſolitus erat, benedictionem impertiret. Proſequebatur nihilominus ſomnum, hic verò ſtimulum ſentiebat abeundi, & quietem pariter capiendi, vim tamen ſibi inferebat, & perſiſtebat. Sed ecce graviter ſomno moleſtatus, nec minùs ſuis cogitationibus, hæc ſecum evolvebat: Quid hic ago? Magiſter profundè ſtertit, & ut conjicere licet, per multas horas ſomnum protrahet. Cur non & ego cubi-
tum

tum eo? jam pedes titubant, caput jam vacillat, labantur genua, quantus cruciatus? Perstitit tamen, non una aut altera, sed septima vice. Interim jam media nox elapsa erat, & denique Anachoreta expergefactus est. Hic discipulum videt, & benè, inquit, quid hic agis? Pater, hinc non abii, quia non me dimisisti nec benedictionem largitus es. Sed cur me non excitasti? quia ausus non fui, respondit Adolescens, nec somnum tuum turbare volui. Recitarunt itaque ambo matutinas preces, quibus absolutis abeundi facultatem discipulo dedit, benedixit, & cubitum misit. Pergit Juvenis, & ecce, Anachoreta mentis excessu raptus locum conspexit gloria perfusum, ibi sedem, & in sede coronas septem positas. Petiit, cujusnam essent, qui ostenderat, respondit, discipuli tui. Locum quem vides, & sedem, Deus ipsi ob vitæ integritatem dedit, sed has coronas, quarum septem intueris, hac nocte promeruit. Resoluta ecstasi, senex totus attonitus discipulum adesse jubet, interrogatque; quodnam tibi hac nocte negotium fuit? Ignosce Pater, respondebat discipulus, non memini aliquid boni me præstitisse. Magister, quæso, quid egisti, aut quid cogitasti? Et ille, Pater, nescio quid ultra referam, nisi hoc, quòd te dormiente septies tentatus fuerim, ut discederem, & cubitum me reciperem, quia verò pro more à te dimissus non fui, permanere volui. Cùm Sanctus hoc intellexisset, statim agnovit: quia quoties restitit cogitationi suæ, toties coronabatur à Deo, ut discamus, quia & pro parvis cogitationibus Deus nobis coronam tribuit, liberalissimus omnium remunerator.

21. Porrò quod hic etiam benè notandum occurrit, est, quòd stygius veterator non semper perversis, malisque suggestionibus decipere nos conetur, sed quandoque etiam insidias suas nobis struit, dum Sancta subindè suggerit, ut indè malum sequatur. Undè in historiis Societatis JESU legere est de quodam Magistro, qui cùm humanioribus literis insudaret, dæmon ei in specie S. Pauli apparuit, hortatusque est, ut relicto vano illo literarum studio, suas potiùs epistolas pervolveret. Ratus Magister hanc vocem S. Pauli esse, protinùs Tullium abjicit, S. Pauli epistolas arripit, easque, cùm diu legeret, superioribus omninò insciis, eò tandem progressus est, ut Societate exiverit infelici prorsus eventu. Nimirùm imitari conatur aliquos fures, qui holosericis vestibus induti incedunt, ut omnem furti suspicionem amoveant, facilioremque ad homines accessum habeant: sic etiam versutissimus hostis omnem mentitur humanitatem ac pietatem, ut faciliùs admittatur ad hominem, & decipiat. Sic deceptus est quidam juvenis, qui sex annis sanctè in eremo vixerat, huic ènim dæmon in schemate anachoretæ apparens suasit, & persuasit, ut secum ad proximam iret Ecclesiam percepturus scilicet sanctissimum Eucharistiæ epulum. Quid sanctius hoc consilio? nihilominùs tamen illud fuit huic juveni prima causa ruinæ, ut fusiùs patebit infra - - Quamobrem, qui tutè agere desiderat, consultum fecerit, si in cunctis à viro prudente consilium & auxilium petierit; sic enim procul dubio dolosas diaboli technas eludet,

L. 15. n. 14. Historia.

det, fecisset hoc præfatus Magister, cum nunc dicto juvene consilia sui Abbatis spernente, profectò haud tam miserè orci præstygiis fascinati periissent.

22. Diximus quæ ante & in tentatione sint consideranda, nunc dicendum restat, quæ servanda sunt post tentationem, quæ tria sunt: nimirùm, 1. ut debitæ Deo pro obtenta victoria gratiæ ferventer persolvantur, dicendo cum S. Davide: *Ps. 143.* *Benedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellum.* 2. Ut non putetur debellatum esse, si semel victoria obtenta est; nam *Ven. Beda sup. Lucam.* ut sapienter advertit Ven. Beda: sæpe antiquus hostis, postquam menti nostræ tentationum certamen inflixerit, ab ipso suo certamine ad tempus recedit, non ut illatæ malitiæ finem præbeat, sed ut corda, quæ per quietem secura reddidit, repentè rediens, faciliùs innopinatè irrumpat. Huc etiam pertinet, ut non abjiciat animum, aut contristetur, si devictis gravioribus hostibus advertat se adhuc à minoribus infestari, nam ut sapienter discurrit S. Gregorius hoc divinâ *L. 4. Moral.* dispensatione agitur, ne ex omni parte virtutibus splendens in elationem sublevetur; ut, dum in se parvum quid reprehensibile videt, & tamen hoc subjugare non valet, nequaquam sibi sed Authori victoriam tribuat in his, quæ subigere fortiter valet. 3. Ac pro coronide sciendum. Ut, si quis in tentatione cecidisse ac succubuisse se advertat, animis non concidat, sed potiùs salubrem Thomæ Kem- *L. 3. c. 6.* pensis doctrinam ac consilium sequatur: Certa tanquam miles bonus, & si interdum ex fragilitate corruis, resume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratia. Permittit autem nonnunquam divina Sapientia vel ipsos Electos in peccatum labi, ut hi ex propriis lapsibus in virtutum semita ambulare discant: nam ut S. Gregorius docet; Sicut nutrix aut Mater filiolum pedes promovere *S. Greg. apud. Rodr. p. 2. tr. 4. c. 7.* addocens, aliquantulo subinde spatio à se removet, sed mox ad se retrahit, nec curat, licèt subinde pusillus cadat, satius hoc esse judicans, quàm si omnino ambulare non addiscat; sic Deus quasi Nutritius Ephraim, ad lapsus Electorum suorum ex infirmitate contingentes connivet, ut securiùs meliùsque in via perfectionis progredi discant. Itaque mi chare Frater tametsi hæc primariò pro directione propria mihi conscripserim, haud dubiè tamen etiam & tibi emolumento erunt, si illa attentè & præmeditatè legeris ac in praxim redigeris. Vale.

SERMO XXVI.

DE

Resignatione in Divinam Voluntatem.

Qui facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ipse intrabit in Regnum cælorum. Math. 7. v. 21.

PARS PRIMA.

1. AD plenam hujus virtutis explicationem opus foret Angelica potiùs quàm humana lingua, siquidem hanc sat deprædicandam omnium Oratorum encomia vix sufficient: S. Bernardus vocat hanc resignationem cum divina voluntate humilitatis Summam. Alius quidam vir omnino eruditus & pius, teste Taulero, vocitat eam Virtutum summarium, & omnis doctrinæ breviarium. De hac etiam resignatione alius Author hæc scribit: Si te quotidie ex integro divinæ voluntati ad omnes illius nutus promptum paratumque offeras, veniam noxis obtines, tantùmque gratiæ mereris, ut possis non tantùm inferorum rogos, sed & piaculares flammas non timere. Sincera hæc tui oblatio ad omnem Dei voluntatem exequendam, pœnitentiarum & indulgentiarum loco est. Et pius Blosius hæc habet: Bona voluntas Virtutum omnium fundus sive fundamentum est. Unius autem esse cum Deo voluntatis, id virtutes omnes excellit, & in hoc perfectio est. Quisquis enim ita bona præditus est voluntate, ut sese abneget, ac propriæ renuntiet voluntati, seque liberrimè resignet voluntati Dei, ejus bona voluntas est perfecta, idemque absque formidine & anxietate vitam transigit, & de vita æterna obtinenda quandam se sentit habere certitudinem. Moderatè suaviter ac tranquillè ferre novit & verba aspera, & truces gestus, sæva opera, & quidquid demum injuriæ, sive in ipsum, sive in amicos ejus conferri possit. Sedatè, inquam, & æquanimiter tolerat omnia, quæ ipsi undecunque, sive à Deo sive à creaturis quibuscunque accidere queant. Eum perturbare nihil potest, neque jactura terrenarum rerum, vel amicorum & cognatorum, neque corporis adversa valetudo, neque ignominia, neque mors, neque vita, neque purgatorium, neque dæmon, neque infernus. Quia enim ex vero amore Divinæ se permisit atque resignavit voluntati, & nullius mortiferi peccati conscientia mordetur, facilè illi toleratu est, quidquid de eo fieri mandat DEUS in tempore & æternitate. Hæc dictus Author.

Taul. in fine ser. de Sanct. Joannes Gailer de spirit. pereg. propriet. 7. Margarit. Spirit. §. 6.

2. An non hæc aurea tam Venerabilis viri dicta? An non hæc ingentia bona ex resignatione sui scaturizantia? At audiat quis etiam S. Susonem de ea sic loquen-

quentem. Perfecta vita non in eo potissimum sita est, ut consolatione abundes, sed ut voluntatem tuam divinæ permittas ac resignes voluntati, tam in amaris quàm dulcibus. Nulla est perfectior & excellentior resignatio, quàm in sui derelictione esse resignatum: neque est quod quis admodum prægravetur, si parum experiatur Spiritualis dulcedinis: cogitet potiùs ea se indignum: Vera in omnibus tum certis tum incertis rebus resignatio sui in voluntatem Dei, hominem procul dubio extra casus & pericula omnia eripit, atque in omnibus vera cum pace
L. 3. c. 25. §. 3. gaudere facit. Hactenus Suso. Cui consonat devotus Thomas Kemp. Non te magni reputes, aut specialiter dilectum existimes, si in magna fueris devotione atque dulcedine: quia in istis non cognoscitur amator virtutis; nec in istis consistit profectus & perfectio hominis. In quo ergo? In offerendo te ex corde voluntati divinæ non quærendo, quæ tua sunt, nec in parvo nec in magno, nec in tempore nec in æternitate, ita ut una æquali facie in gratiarum actione permaneas inter prospera & adversa, omnia æqua lance pensando. Hinc cuidam Virgini nescienti, in quo vera devotio & oratio consisteret, ideoque summoperè afflictæ, apparuit speciosissimus infans, dixitque, veram devotionem in abnegatione contemptuque sui ipsius, & perfecta resignatione in manus Dei consistere. Consistit autem perfecta resignatio, ut quis in omnibus suam voluntatem cum divina conformet, ex quo infertur, quod primariò cavendum sit, ne quis etiam peccatum tantùm veniale deliberatè admittat, siquidem hoc expressè voluntati divinæ contrariatur. Unde maximopere quilibet Religiosus perfectam resignationem adipisci cupiens studere debet, ut regulas, ordinationes & constitutiones suas ad amussim pro posse servet: Sine hac enim observantia nullus sibi persuadeat posse consequi hanc virtutem.

Joannes Rusbroch. in fine oper.

3. Porrò præter hoc etiam satagere debet, ut omnia sive prospera sive adversa, quæ accidunt, divinæ voluntati adscribat; exemplo Josephi Patriarchæ suis
Gen. 45. v. 8. fratribus dicentis: *Non vestro consilio, sed DEI voluntate huc missus sum.* Item ut voluntatem DEI in omnibus ut justam agnoscat & veneretur, exemplo S. Da-
Ps. 144. v. 17. vidis dicentis: *Justus est Dominus in omnibus viis suis, & sanctus in omnibus operibus suis.* Nam ut rectè S. P. Augustinus ait, potest Deus aliquos sine bonis meri-
L. 3 Contra Jul. c. 18. tis liberare, quia bonus est: non potest autem quemquam sine malis meritis damnare, quia justus est. Unde quæcunque fiunt, ad divinam justitiam respicere ac cum Psalmista dicere debemus: *Justus es, Domine, & rectum Judicium tuum*;
Ps. 118. id est ad optimum finem directum, nempè vel ut puniat, vel probet, vel præmiet. Unde Religiosus perfectioni studens nequaquam ob quoscunque demum sinistros casus aut infortunia tristari debet, sed suam voluntatem in cunctis cum divina conformare, sibique de hac complacere. Et meritò quidem, quia teste
L. 2. de fide c. 29. S. Damasceno: Omnia quæ Dei Providentia fiunt, pulcherrimè ac divinissimè fieri necesse est, atque ita denique ut meliori modo existere prorsus nequeant. Cui consonat S. P. N. Augustinus cum dicto: Justitia veri & summi Dei factum est, ut

non modò sint omnia, sed etiam sic sint, ut omninò meliùs esse non possint. Et quod ita sit constat ex Scriptura dicente: *Attingit à fine ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter.* Hinc Job: Nihil in terra sine causa, *Sed omnia* teste Salomone *in mensura & numero & pondere disposuit.* Neque obstat, quod tot mala & tot defectus in mundo contingant. Nam licèt Deus ut provisor particularis debeat, quantum potest, vitare & impedire mala & defectus rerum, quæ ipsius regimini & providentiæ subjiciuntur; non tamen ut provisor universalis, qui debet permittere mala & defectus in aliquibus propter bonum totius, ad cujus conservationem principaliter tendit. Mala autem & defectus, quos divina Providentia permittit in rebus creatis contingere, ad perfectionem, decorem, & pulchritudinem universi conducunt. Sicut picturæ venustas, ex umbræ & lucis, diversorumque colorum grata commixtione & temperamento consurgit. Aut sicut Musicæ harmonia ex diversarum vocum consonantia dulciùs concinit. *Tr. 1. l. de quantitate animæ c. 39. Sap. 8. v. 1.*

4. Quàm stultè ergo agunt homines illi, qui contra divinam voluntatem tergiversantur eò, quod multa fiant mala, arbitrantes hæc non à Deo, sed à dæmone aut malis hominibus ortum ducere. Hinc rectè dicit S. Chrysostomus: Nemo solem dixerit oculis noxium, eò quòd nonnulli visu sint hebetiori, sed quàm accomodatissimum, & ex acutè intuentibus ejus utilitas indicatur. Neque mel quispiam amarum gustu judicaverit, quoniam tale ægrotantibus videatur: Deum autem ex infirmorum vel ignorantium judicio, vel non esse, vel malum esse, aliquando humanis rebus providere, aliquando eas negligere opinari, non sani hominis, sed insani potiùs meritò dixerimus. Quamobrem Religiosus perfectioni studens, nequaquam contristari debet, dum fortassis conspicit alias Religiones magis florere & augeri quàm suam, sed potiùs tantum gaudere debet, si intuetur alium Religiosum statum ampliari, quantùm gauderet, si suum crescere videret, talis enim, qui mœrore propterea afficeretur, sibi ipsi testis esset se longissimè à vera virtutis semita abesse: Siquidem non quæreret omnimodam DEI gloriam, sed potius suum bonum particulare, aut Religionis suæ, talis etiam quantum in se esset, præscribere DEO regulam probatur, ut potiùs Religionem, in qua est, exaltet, quàm aliam, & quid, quæso, tali desiderio iniquius? An non hoc sit quærere seipsum magis quàm Deum? Idcirco bonus Religiosus, quæcunque demum mala aut infortunia conspicit suo Ordini imminere cuncta resignato hilarique animo sufferre debet firmiter credens cuncta ad majorem Dei gloriam cedere, nec non pro eis maximas rependere Deo gratias. Præclarum in hac materia imitationis exemplum nobis præluxit S. Ignatius Societatis JESU Fundator, qui tam perfectè suam voluntatem cum divina conformârat, ut totius etiam Societatis, quam tanto labore erexerat, dissolutionem æquo animo laturum se diceret, si sine culpa sua id accidisset. *Hom. 7. in Joan. Ribad. l. 3. Vit. c. 1.*

5. Quantopere etiam gloriosissima Virgo resignata fuerit in voluntatem di-

vinam; testatur S. Antoninus sic illam alloquens: O Domina, ita divinæ voluntati conformis fuisti, ut audeam dicere: si nullus fuisset, qui Filium crucifigeret, ut adimpleretur voluntas Dei, ipsa illum in Cruce posuisses & clavis affixisses. Neque enim minoris te obedientiæ fuisse credendum est, quàm Abraham, qui proprium Filium propriis manibus Deo obtulit occidendum & comburendum. Quamobrem quilibet Marianus Cliens satagere deberet, quò hanc SS. suam Dominam imitetur, videlicet ut in cunctis tam prosperis quàm adversis de divina voluntate sibi complaceat, eamque laudet ac veneretur. Et quantum proinde in virtutibus progressum faciet, & Deo placebit non obscurè colliget ex hac historia. Erat quidam Monachus Ordinis Cisterciensis, cujus virtute multi sanabantur infirmi maximè ex contactu vestimentorum ejus. Qui cùm interrogaretur ab Abbate suo, quæ esset causa miraculorum ejus? Respondit: non plus cæteris fratribus laboro, jejuno vel oro, sed hoc unum scio, quod extollere me non potest prosperitas, nec frangere adversitas. Cui Abbas: nonne te conturbavit, quod talis miles nuper granarium nostrum incendit? Respondit, non; Totum enim Deo committo. Si modicum habeo, cùm gratiarum actione accipio, si multum, rursus gratias ago. Hinc Abbas cognovit quòd virtus tantorum miraculorum esset perfecta voluntatis suæ cum divinâ resignatio. Vide ergo mi chare frater quanta sit virtus in cunctis voluntati divinæ acquiescere. Porrò quamvis hic Monachus paucos sibi similes numeret, stude tamen tu ei per resignationem assimilari, ut cum eo etiam queas in Cœlo coronari.

Cæsarius l. 10. Dial. c. 6. Historia.

PARS SECUNDA.

6. Ut quis cum majori facilitate & fructu nunc à nobis annotata in ipsam possit redigere praxim, non modicè juvabit accuratè ruminasse historiam, quã subjungo. Simplex quidam Monachus vitam solitariam in Ægypto agebat, qui identidem judicia Dei sibi manifestari desiderans hæc verba repetiit. Domine ostende nobis judicia tua. Exaudivit Deus hujus anachoretæ preces, eique Angelum in specie Ven. Senis submisit, qui eum comiter invitavit, ut secum alios in Eremo habitantes Patres vellet adire, à quibus salutaribus monitis imbuerentur, eorumque benedictionem referrent. Consensit facilè pius & simplex Asceta. Quare ambo iter aggressi post prolixam viam ad quandam speluncam venerunt. Dant signum ante fores, egreditur grandævus Senex, vir magna sanctimonia inclytus, qui eos comibus verbis rogat, ut divertant. Hinc pedes eorum lavit, mensam apparavit, herbulas, radices, salemque apposuit, scutellam ad nitorem purgavit, neque omisit quidquam eorum, quæ pertinebant ad sincerissimam humanitatem. Magnam noctis partem cœlestibus colloquiis invicem habitis transegerunt, reliquam quieti dederunt. Orto sole non sine osculo dimittuntur. Dum autem abirent, Angelus catinum, præcipuam hospitis suppellectilem clam secum abstulit. Quod cùm in via videret simplex ille, animo conturbatus hæc secum mente tractavit: Et quid accidit isti seni, ut pro

Vita PP. l. 5. n. 3. Historia

ut pro vice charitatis Viro sancto catinum vellet asportare? Hæc eo cogitante supervenit discipulus Eremitæ, qui humiliter deperditam scutellam flagitavit. Promittit Angelus se redditurum scutellam, jubetque secum ambulare. Dumque simul procederent, Angelus personatus juvenem ex improviso præcipitat per immane præcipitium, ut confractis omnibus membris momento miser exspiraret. Quo viso simplex ille Monachus expalluit, & animo gravissimè offensus, multa & varia secum cogitabat, quod Deus talia permitteret, & tamen bonus vocatur. Aucta est hæc sollicitudo in tertium diem, in quo in alia cella senem moribus longè alium reperierunt, qui advenientes protinus abire jussit, & insuper tanquam vagos increpavit. Instant illi secundò, rogantque pro diversorio, nec tamen impetrant; Quare tertia quoque vice senem supplicant, ut hospitio se ex itinere defatigatos exciperet, ne feris in jam jam ingruente nocte in prædam cederent. Expugnata tandem est hominis duritia, sed ea conditione ut non nisi in angulum aliquem stabuli à discipulo abducerentur. In stabulo igitur apud asellum soli absque alloquio relicti sunt, & omni charitatis officio privati tota nocte humi sine stramine cubare debuerunt. Facto mane Angelus per discipulum senem immitem vocari curavit, cui scutellam à Sancto illo priore sene furtim sublatam dedit: quâ acceptâ ingratus Senex ire eos vias suas jussit, ac se mox, ne data quidem ulterius salute in domum suam reclusit. Rebus tam mirabilibus visis, auditisque non potuit se ampliùs continere Angeli comes, quamobrem erupit in verba diu pressa indignatio, & cum stomacho viæ ductorem jubet à se abire, Cur, inquit, Venerabili priori Seni catinum furtim abstulisti, & insuper filium ejus in præceps egisti? Huic verò pessimo homini, qui non timet Deum, nec hospitalitatem colit eodem catino locupletasti? vel sapere te parum oportet, vel patronum esse flagitiosum. Dixit, vultumque avertit aliò abiturus; Sed Angelus eum retraxit, aitque: Nonne tu apud Deum supplicasti, ut judicia sua tibi demonstraret? Ad ea monstranda ego missus sum, ea igitur intellige. Scutella non erat bonæ fidei, non decebat ergo, ut malum apud tam bonum virum maneret. Itaque translata est ad malum, ut haberet aliquam exiguorum suorum operum mercedem. Filium autem ejus etsi innocentem idcirco interfeci, quia proxima nocte ipse Patrem suum occidisset, atque ita uno facto beneficium exhibui duobus. Hæc ubi Eremita audivit, se in terram ad pedes Angeli abjecit, veniamque erroris sui precatus est. Hinc didicit de Judiciis Dei reverentiùs, demissèque judicare, ac semper Sanctissima Dei voluntate contentum esse.

7. Quàm vera sunt igitur dicta S. P. Augustini, S. Chrysostomi & S. Damasceni, in præcedenti parte insinuata! Quod videlicet cuncta quæ fiunt, meliùs fieri non possint, quod, licèt nobis plerumque lateat, haud tamen dubiè id clarè perspiciemus in æternitate. Quisquis enim ex hac historia non videt admirabilem Dei pietatem, qua cuncta ad salutem suorum famulorum ordinat? Quisquis etiam ex nobis non fuisset stomachatus acta & facta hujus personati Angeli,

nondum intellectis causis? & è contra his probè perspectis, quis non laudaret suavissimam Dei providentiam? Quamobrem quæcunque demum adversa sive particularia sive communia accident, credamus hæc primariò in laudem Dei, & secundariò ad salutem nostram fieri, aut permitti. Acquiescamus ergo in voluntate divina, eique nos totaliter conformemus, sicque veram cordis pacem obtinebimus. Nam cùm S. Catharina Senensis à Deo peteret, ut modum ostenderet veram animæ pacem obtinendi, à Christo sibi apparenti didicit, brevissimam esse viam dictum finem obtinendi, si & crederet, Deum esse potentissimum, atque adeò sine ejus permissione nihil ei accidere posse: Sapientissimum, qui sciat omnia, quæ accidunt, in bonum convertere: & optimum, qui nihil, nisi quod optimum cuique esse judicaverit, permittat.

In Dialogo.

8. Meritò itaque, qui se in omnibus divinæ conformat voluntati, assimilari potest monti Olympo, cui hoc Simbolum attribuitur: *Nubes excedit Olympus.* Montis hujus constitutio talis est, in vertice ejus summa est tranquillitas & serenitas, ac imperturbabili gaudet quiete, solum in latera ejus sæviunt venti, & impetum faciunt, tempestatis & reliqua aëris injuria regnant. Sic anima DEO devota & resignata licèt videat mundi mala, persecutionum tempestates, afflictionum turbines, reliquarumque miseriarum procellas, attamen minimè perturbatur, neque his cunctis frangitur, quin imò fortior ad currendam Religiosæ perfectionis semitam evadit. Talis mons erat S. Martinus, qui, ut Severus Sulpitius narrat, toto, quo vixit tempore, nunquam iratus fuit visus aut tristis vel perturbatus, eò quòd voluntatem suam cum divina perfectè conformasset. Hinc rectè similem resignatum Virum S. Chrysostomus Cœlo comparat. Sicut enim Cœlum, inquit, altius est imbribus ac pluviis, &, cùm nubibus obducitur, pati quidem putatur, sed nihil patitur: sic resignatus etsi putatur pati, nihil patitur, id est, tristitia quasi nubibus obduci putatur, sed non tristatur. Unde pulchrè Rodriquez talem assimilat Rubo ardenti, qui Moysi ostensus consumi videbatur; nec consumptus est: ita homo resignatus, licèt per varias tribulationes affligi videatur, reverà tamen non affligitur. Hujus veritatis exemplum habemus in Beato Jacopono, qui dicere solebat, se à conscientia sua quæsivisse, cur se non ampliùs ut olim affligeret? cui illam respondisse: Hoc ea de causa facio, quia te divinæ voluntati penitus permisisti, & in eo, quod illa statuit, absque omni expostulatione acquiescis. Quare non immeritò monet pius Asceta dicens: Dixi tibi sæpissimè, & nunc iterum dico; Relinque te, resigna te, & frueris magna in terra pace.

Rodriq. p.1. tr. 8. c. 9.
Hom. 11. in Ep. 2. ad Cor.
p.1. tr. 8. c. 4.
L. 2. c. 37 §. 3.

9. Quin imò nedum pace perpetua talis, sed etiam magno continuoque fruetur gaudio: Gaudium enim verum est, quies vitalis in bono congruenter adepto, quæ in ratione potissimum consistit, & per hoc à delectatione in communi, & exultatione, (quæ in membra exteriora diffunditur) & jucunditate (quæ in vultu proditur) distinguitur, ut docet S. Thomas. Porrò quomodo hæc quies sive gaudium obtineatur, pulchrè ostendit Seneca, dum ait: Nolo tibi unquam deesse lætitiam.

L. 2. q. 33 a. 2. & 4.
Senec.

Volo

Volo tibi illam domi nasci: nascitur, si modò intra teipsum sit. Cæteræ hilaritates non implent pectus, sed frontem remittunt: leves sunt, nisi tu forte judicas illum gaudere, qui ridet. Animus debet esse alacer & fidus, & super omnia erectus. Mihi crede, res severa est verum gaudium: hactenus Seneca. Hoc autem gaudium vel maximè acquiritur, dum quis se in omnibus divinæ voluntati resignat, quia per hanc resignationem habebit omnia, quæ Deus vult, quæ non possunt esse (ut jam ostensum) nisi bona. Hinc non gratis S. Dorotheus dixit, eum quì divinæ providentiæ se totum gubernandum committit, cum omnibus crucibus suis in curru vehi? alios verò, qui hanc itineris agendi rationem ignorant, ponè sequi pedites, & onerosas cruces morosè trahere, aut laboriosè portare. Item sequi pedites, & onerosas cruces morosè trahere, aut laboriosè portare. Item quemadmodum tres pueri in Babylonica fornace ignem, quasi ventum roris flantem experti sunt, ideòque DEUM laudabant: ita qui voluntatem Deo unitam habent, omnes tribulationes suaves & jucundas experiuntur, & pro iisdem Deum benedicunt.

Ep. 23. ad Lucil.

S. Doroth. Ser. de obed.

Rodriq. p. 1. tr. 8. c. 4.

10. Brocardus narrat, quòd clivus, in quo olim Jerosolymis Christus populo prædicaverat, & mulier exclamarat: Beatus venter, qui te portavit, &c. nunquam arenis tegatur, etsi ibi arenæ velut flocci nivium à turbine circumferantur, sed neque unquam sive in hyeme, sive in æstate virenti gramine caret. Huic clivo rectè assimilatur ille, qui nil aliud vult, nisi quod DEUS vult. Talis enim nunquam tribulationum arenis tegetur, quia nunquam res ei tam malè cedet, ut non in divinam prorumpat laudem, seque totum Dei Providentiæ committat. Talis erat Chariton, de quo memora Metaphrastes, quòd cùm Hierosolymam proficisceret, captus est à prædonibus, qui eum in speluncam suam traxerunt, ac catenis ibidem alligarunt. Porrò dum postmodum hi grassatores novum spolium capiendi gratia exirent: vinculatus Chariton in terra Deum continuò laudare ac benedicere studebat, consideransque hanc Dei permissionem, maximas eidem retulit gratias, quòd ad has angustias relatus esset. Hinc se Deo enixè commendans nihil aliud desideravit, quàm ut Sanctissima Dei voluntas in ipso impleretur. Interea dum se similibus ac sanctis occuparet cogitationibus, serpens ex antro speluncæ serpsit ad lembum lacte plenum, & dum jam sat bibisset, residuam partem suo infecit veneno. Sicque contigit, ut omnes latrones jam reduces & siti æstuantes ex illo lacte biberint, & paulò post expirarint. Solus ergo Chariton tanquam dominus & hæres speluncæ latronum relictus est. Hinc se majori cum affectu divinæ commisit Providentiæ: Et ecce mox divinitùs rupta sunt vincula, quod ut ille vidit, Deo summas retulit grates, quòd tam mirabiliter loco miseræ captivitatis commodam sibi præparasset habitationem. Cæterùm inventam ibidem pecuniam distribuit pauperibus, partem verò reservavit pro ædificando cœnobio. Latronum autem specum vertit in Ecclesiam, in qua tam Judæi quàm pagani Christi fidem susceperunt.

Drexel. in helio. tr. l. 3. c. 5. §. 2.

Drexel. in helio. tr. l. 5. c. 8. §. 3. Historia.

11. Quis ex hac historia non manifestè agnoscit, quantam de suis famulis

Deus

Deus curam gerat, quòd videlicet nequaquam aliquid eis fieri fineret, nisi ad eorum utilitatem, spiritualemque animæ fructum, ac ad majorem suam gloriam propagandam. Quapropter mi Chare frater committe te sine omni exceptione in Dei manibus, & imitare quendam devotum hominem, qui teste Salmerone, Alphabetum recitavit, & dixit: Domine tu junge litteras & quod tibi magis placet, mihique magis expedit largire. Sic enim haud dubiè benedictione nedum temporali sed multò magis cœlesti impertiêris cum illo Agricola, qui ex agris suis semper & plures & meliores fructus cùm reciperet, rogatus causam à vicinis, respondit, se semper tempestatem, quam vellet, habere, eam scilicet, quam Deus misisset, nec etiam aliam se velle. Igitur, ut & tu à divina bonitate benedicaris, scilicet Sanctissimo ejus arbitrio te tam in adversis quàm prosperis resignando.

To. 10. tr. 11. p. 103. In Vit. PP.

PARS TERTIA.

In Psal.

12. S. P. N. Augustinus quærens, quisnam sit rectus corde, ait: Illi sunt recti corde, qui sequuntur in hac vita voluntatem Dei. Voluntas Dei est, aliquando ut sanus sis, aliquando ut ægrotes. Si quando sanus es, dulcis est voluntas Dei, & quando ægrotas, amara est voluntas Dei, non recto corde es. Quare? Quia non vis voluntatem tuam dirigere ad voluntatem Dei, sed Dei vis curvare ad tuam. Illa recta est, sed tu es curvus: Voluntas tua corrigenda est ad illam, non illa curvanda est ad tuam, & rectum habebis cor. Quæ autem major dignitas, quàm esse virum secundùm cor Dei? Talis erat S. Gertrudis, cùm enim aliquando ei appareret Christus ferens in dextra sua sanitatem, & in sinistra infirmitatem, monensque, ut eligeret, quam vellet, ipsa ab utriusque manibus Domini se avertens dixit: Domine ego toto corde desidero, ut non meam voluntatem respicias, sed tuum beneplacitum in omnibus perficias. Hinc audivit à Christo hæc verba: quicunque cupit, ut ad ipsum sæpiùs veniam, suæ voluntatis clavem mihi offerat, nec eam à me unquam repetat. Quo audito S. Gertrudis precatiunculam hanc: Non mea, sed tua voluntas fiat mi amantissime Jesu: trecentis sexaginta quinque vicibus quotidie repetiit. Quòd etiam sensit Domino plurimùm placere.

Blosius l. 4. div. inspirat c. 23.

13. Advertit etiam fructum in paucis hisce verbis latentem S. Macarius, qui à duobus rogatus, quomodo orare deberent? respondit, non est opus multâ verborum copiâ, manus ad Deum crebriùs pandendæ; clamandumque: Domine Deus, quomodo vis, & sicut tibi placet, ita fiat. Siquidem ipse novit, quid nobis expediat. Porrò hanc precationem Drexelius laudum encomiis extollit: Non est melior, nec ferè brevior, non est perfectior, non gratior Deo, nec homini utilior oratio præ hâc unâ: Fiat voluntas tua, non mea sed tua voluntas fiat: Non sicut ego volo, sed sicut tu. Undè teste venerabili Blosio super omnia, quæ vel dicere, vel facere possumus, hoc à nobis maximè exposcit Deus, ut intùs in corde dicamus: Domine fiat gratissima voluntas tua. Inter omnes enim preces, quas Christus in hoc mundo fudit, illa summa & excellentissima fuit: Pater, non mea, sed tua volun-

Ruffin. Aquil. n. 208. In heliotr. l. 2. c. 3. §. 1. In Farrag. inst.

tas fiat. Hinc rectè à Deo postulavit regius Vates dicens: Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Nam ut Christus apud Matthæum ait: Qui facit voluntatem Patris mei, qui in cœlis est, ipse intrabit in regnum cœlorum. Ps. 142. v. 10. C. 7. v. 21

14. Verùm enim verò, ut multa paucis complectamur, ex omnibus nunc specificatis hanc conclusionem practicam eruemus, videlicet: ut in cunctis adversitatibus, persecutionibus, seu sinisterioribus eventibus, sive particularibus, sive communibus mox ad Deum in Venerabili Sacramento reconditum recurramus, eique necessitates nostras sive præsentes, sive futuras pandamus, ac in Sanctissimam ejus voluntatem; absque omni exceptione nos resignemus, dicentes: ô Mi dulcissime Salvator, etsi omnia hæc, sive mihi, sive Religioni, sive Ecclesiæ Catholicæ imminentia, aut jam præsentia mala secundùm meum placitum, etsi sine omni peccato impedire possem, id tamen minimè vellem facere sine voluntate tua. Quòd si verò omnia libero meo committeres arbitrio, nec tamen tunc aliquid eligerem, sed te tamdiu urgere vellem precibus, ut non mea, sed tua SS. Voluntas tam in tempore, quàm æternitate impleretur. Quæ si præstiterimus procul'dubio, præterquam quòd quietissimam vitam agemus in terris, brevi ad magnam perfectionem nunc, & olim in cœlo ad magnam gloriam pertingemus; ad quam pervenit S. Elisabetha Regina Pannoniæ, quæ in hac materia egregio nobis præivit exemplo. Cùm enim audiret Ludovicum Maritum suum in expeditione Sacræ militiæ defunctum esse, dixit ad Deum: nosti ô Domine, quòd præsentiam mariti omnibus mundi delitiis præferrem, sed quia tibi placuit, ita acquiesco, ut, si vel minimo capillo eum revocare præter beneplacitum tuum possem, nollem id facere.

15. Porrò ut prædicta omnia magis stabiliantur, pro Coronide nobis narrat P. Joannes Taulerus egregius Doctor in suis institutionibus, casum profectò stupendum. Historia. Integro octo annorum spatio continuis ac ferventibus precibus rogaverat Deum Taulerus, ut hominem quendam ostendere dignaretur, à quo perfectionis, & cœli compendiosam viam addiscere posset. Die quadam, quâ summo desiderio tenebatur tali homini colloquendi, videbatur sibi cœlestem excipere vocem: Exeas, & ad Ecclesiæ portam te conferas, & ibi quod exoptas, reperies. Ille è vestigio Ecclesiam petiit, & in loco, de quo præmonitus erat, hominem offendit mendicum, pedibus gravi ulcere obductis, fætore ac squalore confectum, vestibus laceris fermè nudum. Salutat Taulerus virum, & bonum faustumque precatur diem. Cui mendicus: non memini malum à me unquam diem visum. Taulerus, felicem te Deus reddat: Ille quid adversitas quid calamitas sit, ignoro. Cui denuo Taulerus. Dico: Deus te felicem faciat: Mendicus: & ego tibi respondeo, me infelicem nunquam fuisse. Taulerus hominis, ut ita loquar, pulsum acuratiùs exploraturus: opto, ut omnia, quæ desideras, eveniant. Ille, omnia pro voto succedunt. Taulerus, ergò tu inter calamitosos solus Beatus? in te solo Jobi regula exceptionem patitur, dicentis: Homo natus de muliere, repletur multis miseriis? Mendicus. Sic est, ut jam innui, nunquam enim infelicem diem me expertum recordor. Sorte, quam mihi

Deus concessit, contentus. Felicitate non indigeo, quia semper felix sum, habeo enim semper, quod volo, ideò dico, me nunquam infausti temporis meminisse, quia semper votorum meorum sum compos. Quod si fames torqueat, laudo Deum providum Patrem. Si frigus affligit, si calor molestat, si aliis injuriis me cœlum petiit, pariter Deum laudo. Cùm aliquis me spernit, & vilipendit, non tamen ob hoc à divinis laudibus desisto: Nam certus sum, non fortunam, non casum, sed horum omnium Authorem esse Deum, nec posse, non esse optimum, quòd Deus facit. Eveniat ergò quidquid velit, id semper gratissimum est, lætoque animo tanquam de manu amantissimi & sapientissimi Patris suspicio. Quidquid Deus vult, hoc & ego volo, undè omnia succedunt, uti opto. Ille miser est, infelix est qui fortunam in se aliquid posse autumat. Hæc vitæ præsentis beatitudo est, tenaciter divinæ adhærere voluntati. Dei voluntas optima & justissima nunquam melior reddi, neque unquam depravari potest, nec mala fieri. Hanc ut sequar, omnem conatum impendo, & studium, hâc curâ totam meam mentem occupo, ut nimirum semper id velim, quod Deus vult, & hoc dum volo, me omninò felicem arbitror.

Tunc denuò ex homine illo Taulerus percunctabatur. Quæso, idemne sentires, si Deus in infernum te præcipitem agere vellet? Mendicus: à Deo in infernum deturbari? Scias me duobus pollere brachiis, stupendi roboris, quibus Deum indissolubiliter stringerem. Unum brachium est subjectissima humilitas, quâ me ipsum effero; alterum est sincerissima charitas, quâ Deum super omnia diligo: his ego Deum meum tam strictè & arctè amplecterer, ut eum, quocunque tandem mitterer, mecum traherem. Certum est, quòd gratiùs foret extra cœlum cum Deo esse, quàm in cœlo absque Deo. Obstupuit Taulerus, intellexitque hanc profectò esse compendiosam illam viam ad Deum tendentem, quam addiscere tam solicitè desiderabat. Voluit tamen plura petere, & in lucem producere latentem in tam vili tugurio sapientiam. Quæsivit ergò, undè & à quo missus huc venisset? Mendicus à Deo se missum asserebat. Taulerus: Ubi locorum Deum reperisti? Mendicus, ubi omnia creata deserui. Taulerus, ubi Deum reliquisti, ille in mentibus puris, ac bonæ voluntatis. Taulerus dicas, quæso, qualis homo es? respondit Mendicus, Rex sum ego. Et Taulerus: credam te regem esse, sed ubi tuum est regnum? in anima mea, ait Mendicus, novi enim externos & internos meos sensus regere, ut cunctæ affectiones, & vires animæ meæ mihi subditæ sint. Quod profectò regnum cunctis mundi hujus regnis præstantius esse nullus ambigit. Taulerus finem interrogatoriis positurus ultimò petiit, à quo talia edoctus esset? respondit Mendicus. Unio cum divina voluntate hæc me docet. Taulerus homine valere jusso abiit, & hunc sibi Magistrum elegit, compendiosæ, certæ & securæ viæ, quæ ad Deum ducit. Intellexisti itaque chare frater, quantam cœlestium charismatum copiam secum afferat heroica in divinam voluntatem resignatio? Quare ultra te ad hanc virtutem stimulare desino, sperans aliundè te pro posse operam navare, quo hanc cum divino beneplacito unionem consequaris. Vale.

SERMO XXVII.

DE
Gaudio Spirituali.

Gaudete in Domino semper, iterum dico gaudete. Phil. 4.

1. SI irrationabilia animalia à Deo ut Authore naturæ insitam hanc virtutem habeant, quod scilicet sibi convenientia ament, & quæ sibi nocere posse sciunt, refugiant: sic columba conspecta accipitre mox se occulit; felis à conspectu canis fugit, & sic de aliis. Quantò magis ergò homo hanc virtutem participabit, ut scilicet declinet sibi nociva, & quæ prodesse conspicit, amet? Cùm ergò ita sit, ideò meritò quilibet Religiosus longè à se proscribere deberet omnem inordinatam animi tristitiam, utpotè multorum vitiorum radicem. Undè non immeritò huic malo attribuunt aliqui hæc S. Davidis verba; *Posuisti tenebras, & facta est nox, in ipsa pertransibunt omnes bestiæ sylvæ*; Id est, in corde amaritu- *Psal. 103.* dine pleno pertransibunt varia peccata, quia ut S. Franciscus Seraphicus rectè ad- *v. 20.* vertit, in desperationis barathrum tristitia præcipitat, aut certè voluptatibus mun- *Rodriq.* danis dissolvit; quæ causa est, ut vehementer ob eam lætetur dæmon. Hinc propè *p. 2. tr. 6.* monet Ecclesiasticus. Tristitiam, ait, longè repelle à te; multos enim occidit tristi- *c. 1.* tia, & non est utilitas in ea. Quare S. Hieronymus ait: nulla res ita inebriat, ut ani- *C. 30.* mi perturbatio, id est, tristitia, quæ ducit hominem ad mortem, hæc abominanda *v. 25.* ebrietas est. Hoc propè noverat dictus Seraphicus Pater S. Franciscus, qui suæ *S. Hieron. sup.* familiæ Religiosis assiduò spiritualem lætitiam commendabat, utpote per quam *Matth.* ipse se multùm adversus spiritum acediæ juvari adverterat. Hinc si unum sub- tristem conspexit, vehementer eum objurgavit dicens: oportet eos, qui mundo, carni, dæmoni serviunt, esse tristes, non verò eos qui Deo serviunt. Quia in tri- *In ejus* stitia teste Patre Petro Faber, sexcenti latent errores, & multùm amaritudinis; undè *Vit. l. 2.* tutiùs existimabat ad lætitiam nimiam, quàm tristitiam deflectere. Cui consentit *c. 20.* ejusdem Societatis P. Balthasar Alvarez, dicere solitus, excessum in lætitia potiùs, quàm in tristitia tolerandum esse. Quia, sicut Deus teste S. Paulo hilarem datorem diligit, ita non potest, non illi tristis dator summoperè displicere. Undè *Apoph. 6.* memorat Nicolaus Lyræus de quadam moniali, quæ S. Mariæ Magdalenæ de Paz- *l. 1.* zis apparens dixit: se cœlesti quidem gloria nunc potiri, quinque tamen horarum *Historia.* spatio in purgatorio hærere debuisse ob immoderatam tristitiam, quam animo prædominari passa fuisset.

2. Verùm enim verò, quæ nunc dicta sunt de tristitia, mala intelligentia sunt; non verò de bona seu spirituali, quæ propter & secundùm Deum concipitur; atque ut Rodriquez notat, ex quatuor causis oritur. 1. Ex peccatis propriis, de qua S. Paulus dixit Corinthiis: *Gaudeo. non quia contristati estis, sed quia contristati estis ad pœnitentiam; contristati enim estis secundùm Deum; quæ enim secundùm Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur.* 2. Ex peccatis alienis: quemadmodum S. David de se ipso fateatur: *Tabescere me fecit zelus meus, quia obliti sunt verba tua inimici mei.* 3. Ex perfectionis desiderio, juxta illud Christi: *Beati qui esuriunt & sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur.* 4. Ex dilatione Beatitudinis; quâ tristitiâ iterum correptus Propheta Regius exclamabat: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est!* Hinc etiam Cassianus ait: Absque illa tristitia, quæ vel pro salutari pœnitentiæ, vel pro studio perfectionis, vel pro desiderio suscipitur futurorum, omnis tristitia tanquam sæculi, & quæ mortem inferat, æqualiter repellenda est, ac sicut fornicationis spiritus, vel phylargyriæ, vel iræ, de nostris cordibus penitùs extrudenda. Porrò contra inordinatam tristitiam præscribit nobis pharmacum S. Paulus, dum nos ad spirituale gaudium invitat, dicens: Gaudete in Domino semper, iterum dico gaudete. Et meritò, quia ut Salomon testatur, *cor gaudens exhilarat faciem, in mœrore verò animi dejicitur spiritus.*

1. Cor. 7. v. 9. Psal. 118. Matt. 5. v. 6. Ps. 119. v. 5. L. 9. inst. c. 12. Phil. 4. v. 4. Prov. 15. v. 13.

3. Quapropter omnes Ascetæ nedum hoc gaudium non improbârunt, sed plurimùm etiam suis commendârunt. Inter quos erat Abbas Apollo, qui ad quingentos habebat discipulos, quos sic instruebat, ut semper essent alacres & læti, ita ut nullum similem lætitiam in terris videre esset. Et Apollonius ad suos verba faciens dicebat: Tristentur gentiles, Judæi & alii infideles; Justi verò, qui spe vivâ cœlestia bona exspectant, lætentur, & exultent. Hoc ipsum nos docuit suo exemplo magnus Anachoretarum Pater S. Antonius, de quo scribit S. Athanasius, quòd semper fuerat lætus, ita ut à reliquis Monachis ex vultûs hilaritate cognosceretur. Secutus est hunc S. Abbatem Vener. P. Joannes BercKman è Societate Jesu, qui eam semper oris hilaritatem, alacritatemque præferebat, ut eum aliqui S. Hilarium, alii S. Lætum facetè appellarent. Dicebat, nescire se, quid sit melancholia, aut melancholicum esse. In Sacro quotidiè orabat præ lætitia spiritûs impetranda. Fortassis hoc ipsum didicit à S. suo Patre Ignatio, qui multum gaudebat, dum suos hilares jucundosque cernebat. Hinc Francisco Costero adhuc tyroni, quia ad risum mirè proclivus esset, dixit: Francisce, audio te semper ridere. Cumque ille dejectis oculis acrem repensionem exspectaret: subjecit S. Pater: Et ego dico tibi, Fili mi, ut rideas & gaudeas in Domino: quia Religiosus nullas habet causas mæstitiæ, multas verò lætitiæ. Simile quid legere est de B. Maria Magdalena de Ursinis, Novitiis Præfecta, si enim suas subditas ridere cerneret, dicere solebat: Ridete, Filiæ meæ, ridete, quia justa gaudendi causa est, quòd mundi fluctibus ereptæ, in hoc portu securissimo vivatis.

Nicol. Lyraus in apoph. S. Ignat. 6. Idem ibid. In Vita p. 24. & 93. Lyraus cit. ibid. Engelg. Fer. 3. Bacchã.

4. Causa verò, cur viri Ascetici in Religiosis desiderant gaudium spirituale,

ulterior est; quòd hoc operationes nostras perficiat, Deòque gratiores faciat; hilarem enim datorem diligit Deus. Item quod ad superandas tentationes valeat, uti fol. 209. num. 13. usque ad nu. 14. fusiùs dictum. Nec non quòd ad perseverantiam plurimùm conducat: ut enim nullum violentum perpetuum est; ita iis, quæ cum gaudio suscipiuntur, libenter etiam insistitur. Præterea etiam teste S. Bernardo: Nullum majus signum est inhabitantis spiritus, quàm lætitia spiritualis. Et ut idem S. Doctor in cantica ait: Nihil ita propriè quendam in terris repræsentat cœlestis habitationis statum, sicut alacritas benedicentium Deum. Rodriquez verò comparat spiritus gaudium melli, ait enim quemadmodum mel non modò in se dulce est, sed rebus etiam insipidis dulcedinem suam impertit; sic internum (conscientiæ præsertim) gaudium non modò sibi suave & dulce est, sed etiam amara quæque possessori dulcorat. *Ser. 11.* *P. 2. tr. 6. c. 6.*

5. Cæterùm cùm consolationes spirituales [præterquam quod multa bona in anima causent] teste Thoma Kempense, omnes etiam mundi delitias & carnis voluptates excedant. nam omnes delitiæ mundanæ, aut vanæ sunt, aut turpes; spirituales verò delitiæ solæ jucundæ, & honestæ, ex virtutibus progenitæ, & à Deo puris mentibus infusæ. Et S. Bernardus ad nostrum propositum sic ait; Illud est verum ac summum gaudium, quod non de creatura, sed te Creatore concipitur; quòd, cùm acceperis, nemo tollet à te, cui aliundè comparata omnis jucunditas mœror est, omnis suavitas dolor est, omne dulce amarum est, omne pulchrum fœdum est, omne postremò, quod delectare potest, molestum est. Quòd verificare videtur Ecclesiasticus dicẽs: *Non est oblectamentum super cordis gaudium. Est enim*, ut Sapiens Prov. 15. ait: *secura mens, quasi juge convivium.* Quantum ergò non laborandum erit pro hac pretiosissima gemma, scilicet gaudio spiritus! Consequemur autem hoc, si ex corde stirpitùs amorem creaturarum eliminaverimus, quemadmodum enim non est possibile ut uno oculo terram, altero cœlum contemplemur, sic fieri nequit sentire simul gaudia spiritualia & terrena. Et ut S. Bernardus docet; Sicut ignis & aqua simul esse non possunt; sic spirituales & carnales delitiæ in eodem se non compatiuntur. Necesse est ergò has à se proscribere, qui illis frui optat. Undè pulchrè pius Asceta, invenient suavissimam Spiritus Sancti consolationem, qui pro amore Dei omnem carnalem abjecerit consolationem. *L. 2. c. 10. §. 5.* *S. Bern. in ser.* *30. v. 16.* *S. Bern. ep. 2.* *L. 3. c. 10. §. 5.*

6. Cæterùm quò faciliùs terrena gaudia propulsemus, & spiritualibus inhiemus, considerare oportet discrimen, quod est inter hæc duo gaudia, hoc autẽ more suo egregiè S. Gregorius sequentibus verbis describit: Hoc distat inter delitias cordis & corporis, quòd corporales delitiæ, cùm non habentur, grave in se desiderium accendunt; cùm verò avidè eduntur, comedentem protinùs in sui fastidium per sui satietatem vertunt. At contra spirituales delitiæ, cùm non habentur, in fastidio sunt; cùm verò habentur, in desiderio, tantoque à comedente ampliùs esuriuntur, quantò ab esuriente ampliùs comeduntur. In illis appetitus placet, experientia displicet; in istis appetitus vilis est, & experientia magis placet. In illis appetitus saturitatem, sa- *Hom. 39. in Evang.*

turitas fastidium generat; in istis autem appetitus saturitatem, saturitas appetitum parit; augent enim spirituales deliciæ desiderium in mente, dum satiant, quia quantò magis eorum sapor percipitur, eò ampliùs cognoscitur, quod avidiùs ametur, & idcirco non habitæ amari non possunt, quia earum sapor ignoratur. Ita ille.

7. Porrò quod hic benè notandum occurrit, est, quod nequaquam repugnet, hoc spirituale gaudium stare cum multis afflictionibus & desolationibus, quin imò
2.Cor.7. communiter sunt simul; Undè S. Paulus de seipso fassus est: *repletus sum gaudio,*
v.4. *superabundo gaudio in omni tribulatione nostra.* Servus enim DEI contemplans Caput ac Dominum suum Christum adeò ex nimio amore pro nobis cruentatum ac vulneratum, non potest non gaudere, si dignus inveniatur pro eodem Domino
S.P Aug. tribulationes pati, cùm per has eidem vel maximè assimiletur. Quod præterea S.
in Ps.137. P. Augustinus dicit de lachrymis orantis, quòd se licet sint dulciores, quàm gaudia theatrorum, etiam dici potest de quacunque adversitate propter Deum tolerata, quod majorem post se voluptatem relinquat, quàm cuncta mundi gaudia. Testatur hoc S. Hieronymus ad Eustochium de seipso sic scribens: Ipse mihi testis est Dominus, post multas lachrymas, post cœlo inhærentes oculos, nonnunquam
L.3.c.30. mihi videbar interesse Agminibus Angelorum, & lætus gaudensque cantabam
§.6. Hinc rectè monet Thomas Kemp. qui Christum animam fidelem sic alloquentem introducit: Si rectè sapis, & in veritate aspicis, nunquam debes propter adversa tam dejectè contristari, sed magis gaudere, & gratias agere; imo hoc unum reputare gaudium, quod affligens te doloribus non parcam tibi.

8. Verùm enim verò, quod perfectum animi gaudium non in prosperis sed
Drexel. adversis consistat, docuit S. Franciscus Seraphicus. Cùm enim Vir sanctus ad
in rosis. S. Mariam de Angelis cum fratre quodam nomine Leone iter ageret, ac tunc
tr.21. acra hyems sæviret, S. Pater ad suum socium conversus ait: O frater Leo, quam-
c.6.§.3. vis fratres minores in omni terra dent bonum Exemplum magnæ Sanctitatis & ædificationis, tamen diligenter scribe, & quantùm possibile est, nota in tabella tua quòd ibi non est perfecta lætitia. Paulo post vocavit fratrem Leonem se præcedentem & dixit: O Frater Leo, quamvis frater minor illuminet cæcos, contractos extendat, dæmones pellat, surdis auditum, claudis gressum, & mutis restituat loquelam, & quod majus est, quatriduanum resuscitet mortuum, scribe, quia ibi non est perfecta lætitia. Quibus dictis cùm paululum reticuisset, rursus ait: O frater Leo. Si frater Minor sciret omnium gentium linguas, & omnes scientias, & scripturas, & si sciret prophetare, & revelare non solùm futura, sed etiam conscientias aliorum introspicere; scribe, quia ibi non est perfecta lætitia. Dumque iter suum prosequerentur, rursus S. Franciscus magna voce dixit: O frater Leo, etsi ex nobis aliquis loquatur lingua Angelica, & sciat Stellarum cursus, & virtutes herbarum, & sint ei revelationes thesauri terrarum; etsi cognosceret virtutes & proprietates avium, piscium, & animalium, & hominum, & radicum, & lapidum, & arborum, & aqua-

aquarum, scribe, quia ibi non est perfecta lætitia. Hinc silens aliquam viam progressus est, & mox prorupit in eadem verba, dixitque: O frater Leo. Etsi Religiosus quidam noster sciret tam solemniter prædicare quòd converteret omnes infideles ad fidem, scribe, quia ibi non est perfecta lætitia. Nova hæc adhortandi methodus duravit per duo circiter milliaria. Leo verò S. Francisci Socius hæc verba multùm admirans dixit: S. Pater precor te per amorem Dei, si nihil horum quæ memorasti, causa sit lætandi, explica ergo mihi, in quonam verum consistat gaudium? Cui B. Franciscus. Quando veniemus ad locum S. Mariæ de Angelis sic balneati, pluviaque & frigore congelati, luto etiam deturpati, & fame afflicti, & ad portam sonabimus, & portinarius veniret iratus dicens: Qui estis vos? Et nos diceremus; sumus duo de fratribus vestris. Et ille è contrario diceret, imò estis duo vagatores, qui vaditis per mundum Eleemosynas pauperum rapiendo, & non aperiret nobis, sed faceret nos stare ad nivem & aquam, in frigore & fame usque ad noctem. Tunc si nos tot repulsas & injurias sine turbatione & murmuratione toleraverimus patienter, & cogitaverimus humiliter & charitativè, quòd ille portinarius rectè, uti sumus meriti, nos salutaverit, & quod Deus excitat linguam ejus contra nos. Si insuper Deo gratias agimus pro tam humana scilicet acceptatione. O frater Leo scribe: quia ibi est perfecta lætitia. Et si nos pulsando perseveraverimus, & ille portinarius tanquam contra importunos exeat contra nos, & durissimè nos afficiat dicens: Recedite hinc scelerati nebulones, & ite ad hospitale vel quo vobis placuerit: hìc penitùs non manducabitis. Et si nos gaudentes hoc portabimus, & injuriati cum amore perceperimus toto corde, scribe diligenter, quod hæc sit perfecta lætitia. Et si nos undique afflicti, fame urgente, frigore affligente, nocte insuper appropinquante pulsabimus, clamabimus, fletu instabimus, ut aperiat nobis, & ille inde stimulatus dixerit: Isti sunt homines procacissimi & protervi, & ego pacabo eos, & exiens cum uno fuste nodoso, & capiens nos per caputium in terram super lutum & nives projiciet & taliter nos verberabit cum fuste prædicto, quòd undique nos plagis implebit. Si tot mala, si tot injurias & verbera cum gaudio toleremus, & pro magno lucro æstimemus gaudentes & desiderantes plura pro amore & gloria Domini nostri JESU Christi perferre. Scribe & accuratè nota, quòd in his perfecta sit lætitia. Et audi conclusionem, inter omnia charismata S. Spiritus, quæ Christus servis suis concessit, & concedet, maximum est, vincere seipsum & libenter propter ipsius charitatem opprobria, vexationes, injurias & plura alia similia adversantia sustinere. Nam in omnibus mirabilibus supradictis gloriari non possumus, quia non sunt nostra, sed Dei, Quid enim habes quod non accepisti, si autem acceperis, quid gloriaris quasi non acceperis, sed in Cruce tribulationis & afflictionis possumus gloriari, quia illud est nostrum. Et ideo dixit Apostolus: *Absit mihi gloriari, nisi in Cruce Domini* *Gal. 6.*
nostri Jesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Uno verbo *v. 14.*
mi

mi frater Léo, hæc est gloria nostra, hoc gaudium nostrum amore Christi multa pati. Et hoc est egregium exemplar gaudii spiritualis, quod nobis reliqui S. Franciscus. Quapropter chare frater tene hanc Epitomem veri gaudii, & haud dubiè implebis illud Apostoli monitum, scilicet, gaudete in Domino semper, iterum dico gaudete. Vale.

SERMO XXVIII.

DE Intentione Bona.

Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. 1. Cor. 10. v. 31.

PARS PRIMA.

1. CUm quælibet res à sua definitione cognoscatur, idcircò ante alia, ut sciamus, quid sit bona intentio, ad ejus definitionem currere placebit. Est itaque bona intentio actus voluntatis, quo actiones hominis ad finem aliquem supernaturalem diriguntur. Ipsa virtutum omnium finis, initium, decus & ornamentum est. De qua locutus est Sponsus dicens: *Vulnerasti cor meum, Soror mea Sponsa, vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum*, (id est ut Honorius explicat in una intentione, quando unam tantùm rem petit anima à Domino, ut inhabitet in domo Domini omnibus diebus vitæ suæ) *& in uno crine colli tui* (hoc est) in una cogitatione intellectus, qua intelligit Deum esse summum bonum. Dividitur verò intentio bona trifariam, 1. Qua quis bonum operatur pœnæ æternæ formidine. 2. Qua quis spe præmii æterni bene agit. 3. Quâ quis Deo propter suam bonitatem servit, seu puram Dei gloriam quærit. De quibus sic S. Dorotheus loquitur: Tres sunt conditiones & status, ut D. Basilius ait, quibus grati esse possumus. Si enim pœnam formidamus, in servili statu sumus. Si verò mercedis lucra consectantes, utilitatis & proprii commodi gratia divina mandata peragimus, mercenariis assimilamur. Sin autem bono & honesto propter seipsum adhæreamus, in filiorum genere sumus. Subdividitur autem quævis ex istis intentionibus in virtualem, & actualem: hæc est, quæ ipsa refert opus ad finem; illa est, quæ in virtute præcedentis actus aliquod opus ad finem ordinat.

Cant. 4.

2. Hæc igitur intentio ad virtutes congregandas adeò necessaria est, ut sine illa ne una quidem haberi possit: Nam ut D. Gregorius docet, sicut fabrica columnis, columnæ autem basi innituntur: Ita vita nostra in virtutibus, virtutes autem in intentione intima subsistunt. Hinc Salvator noster docet, *Lucerna corporis*

In Moral.

peris tui est oculus : Si oculus tuus fuerit simplex (id est intentio tua recta & bona) totum corpus tuum erit lucidum, id est, actiones tuæ virtuosæ & Deo gratæ erunt. Si autem oculus tuus fuerit nequam (scilicet per intentionem pravam) totum corpus tuum tenebrosum erit, id est, actiones tuæ quantumvis bonæ appareant, peccaminosæ erunt. Hinc ortum commune axioma : Quidquid agant homines, intentio judicat omnes. Si hæc deest, opera nostra mortua erunt teste Richardo dicente : Quod est corpus sine vita, hoc est opus sine intentione bona. Meritò ergo monet S. Paulus : Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Et Christus S. Gertrudem monuit, ut omnia sua opera minutatim offerret usque ad characteres, quos lectura aut scriptura, & bolos, quos sumptura, & anhelitus, quos vigilans vel dormiens ductura esset. Si verò Mechtildi hæc dixit : Quando quis somnum capere vult, meditetur aliquid de me, aut mecum loquatur. Ita enim licet corpore dormiat, mente tamen vigilabit ad me. Et si dormiturus quisque desideret, ut singulas respirationes, quas nocte ille faciet, tanquam eximiam mei laudem suscipiam, & ego qui sanctis viris piæ amantisque animæ deesse non possum, in veritate desiderium ejus implebo. Sic Christus ad S. suam Sponsam.

Matth. 6. v. 22.

De stat. inter. hominis c. 7.

Blosius inst. spirit. c. 9. Idem in Monil. c. 9.

3. Videat ergo nunc aliquis quantum meritorum cumulum sibi congregare poterit per bonæ intentionis iterationem ante somnum aut alia commoda corporalia. Studeat ergo quisque huic sancto Exercitio, & intentionem bonam suis cunctis factis præmittat ; Itaque si cibum sumere intendit, dicat corde potiùs quàm ore : Domine JESU, da ut sanctè & continenter sumam cibum ac potum ad gloriam Nominis tui, in unione illius amoris, quo tu Deus meus pro me factus homo cibum potumque sumpsisti in terris ad honorem Patris & salutem totius generis humani. Porrò cùm incipiat manducare, ruminet hæc & similia verba ; Virtus divini amoris tui, amantissime JESU, incorporet me totum tibi : inter bibendum verò : dulcedo divinæ charitatis amantissime JESU, influat in intima mea, & penetret totam substantiam meam ad laudem tuam æternam. Quantum proinde emolumentum capiet, colligere poterit ex revelatione S. Gertrudi facta : Quondam enim Christus huic S. Virgini apparens dixit : Quoties quis inter manducandum & bibendum talia ruminaverit, toties ego fatebor me cum illo comedisse & bibisse, refectionemque valde gratam ab eo accepisse. Hinc inferre licet, quod Religiosus huic exercitio diligenter incumbens plus mereatur per unam hebdomadam, quàm alius negligens & tepidus per totum annum. Quemadmodum enim, ut S. Laurentius Justinianus docet, exigua massa auri, magnum superexcedit cumulum vilis cujusque metalli ; ita pauca opera peracta cum incendio puræ charitatis, in conspectu conditoris magis fulgent, & gratiora fiunt, quàm multorum exercitia laborum prodeuntia ex radice negligentiæ, & de fonte intentionis incultæ.

De discipl. mor. c. 24. col. 3

4. Quàm æquum est ergo omnibus suis actionibus bonam præfigere intentionem

Drexel. in amussi tionem ! Nam profectò, si quis virgam haberet, quæ lapides in aurum converteret, omnem diligentiam in hac virga custodienda & usurpanda adhiberet; ita cùm similem effectum bona intentio habeat, omnesque actiones nostras aureas & meritorias efficiat, meritò ad singulas aut potiores ejusmodi actionees xtendenda est. Idem ibid. l. 1. c. 1. §. 3. Fecit hoc è priscis Patribus Asceta quidam, qui quotiescunque operis aliquid erat aggressurus, subsistebat aliquantisper cogitanti similis. Interrogatus quid hoc ageret ? Opera nostra respondit ex se nulla sunt, velut informis trabs, nisi recto fine sinceraque intentione velentur ac vestiantur. Et veluti qui sagittis ad scopum ejaculandis certant, non emittunt ante sagittam, quàm oculo collineariant ad metam; sic & ego quidquid demum acturus sim, ad DEUM, finem nostrum ultimum, intentionem meam dirigo, & hoc est, quod ago, dum subsisto, id enim DEUS à nobis exigit. Meritò itaque hic S. Asceta piam intentionem suis laboribus præmisit; probè enim noverat, quod postmodum S. Bernardus docuerat, quòd videlicet, sicut decor corporis in facie; ita decor totius operationis animæ consistat in intentione. S. Bern. in Sent. Ps. 44. v. 14. Hinc S. David ait : *Omnis gloria Filiæ Regis ab intus.*

5. S. Maria Magd. de Pazzis dicere solebat : si crederem, me uno solo verbo dicto ob alium finem, quàm ob amorem Dei, etiamsi non esset ejus offensa, posse evadere Seraphinum, nunquam illud dicerem. Hinc etiam assiduò inculcabat suis monialibus, ut omnes etiam minimas actiones purissimè referrent ad Deum ; & ne hæc doctrina excideret, crebrò inopinatò quærebat ex illis, cur hoc illudve facerent ? Quod si audiret, casu aut ex consuetudine factum aliquid sine intentione supernaturali, dicere solebat : Non videtis vos meritum perdere ? DEUS talibus operibus non pascitur. Porrò hæc pia intentio nostris actibus præfixa nedum servit ad cumulandum meritum, sed etiam ad evitandas Purgatorii pœnas : uti Christus S. Mariæ Mad. de Pazzis suasit, dum petens quæ optima esset præparatio ad piacularis ignis flammam effugiendam, alta voce in raptu dixit : Oportet spoliari totaliter nobis ipsis, & vestiri se, ô Domine mi, oportet ambulare cum pura, munda & sincera intentione. Unde illa assiduò inculcabat Monialibus, ut, si fieri posset, etiam ictus oculorum, & minimos motus membrorum ad DEI gloriam dirigerent ; Sic enim rectà ad cœlum ituras.

6. At proh dolor ! Quotquot reperiendi sunt, etiam ex ipsis Religiosis, qui hæc negligentes vix unquam in die operibus suis rectam intentionem præmittant, sed aut ex vana gloria, aut ex consuetudine, aut ex omni inconsideratione cæcoque impetu suos aggrediantur labores ! Qui profectò optimè assimilari queunt equis cæcis, qui in fullonica licet currant toto die, vesperi tamen in eodem sunt loco; quia in orbem acti sunt. Sic etiam tales, quoniam vera intentione carent, cæci sunt & in virtutibus progressum nullum faciunt, quia semper in eodem loco laborant, id est, sine intentione bona operantur. Hi profectò, dum ipsis

ipsis magnus æternitatis dies orietur, oculos suos sed tardè levabunt, suamque infelicitatem, ac cæcitatem in cassum gemebundi deplorabunt dicentes: Heu miseri nos! laboravimus quidem per totam noctem vitæ nostræ, ac nonnunquam præ fatigatione sudavimus, afflictiones innumeras toleravimus, & quid cepimus? Heu pudet fateri, quia nihil: portavimus quidem crucem, sed non ut Christus suam sed ut Simon Cyrenæus alienam, quia omni Intentione recta destituti eramus; hinc omnia opera nostra in auram abierunt. Quamobrem chare frater, ne & tu quondam cum irreparabili tuo damno in hæc & similia incidas lamenta, & ne cum S. Petro cogaris exclamare, tota nocte laborantes nihil cepimus; Duc nunc, ut Salvator eodem Apostolo imperavit, rete tuum, volo dicere Intentionem tuam in altum, ad cœlestia, & ad ipsum Deum, & magnam capturam piscium æternorum præmiorum comprehendes.

PARS SECUNDA.

7. Verùm quoniam in omni virtute varii assignantur gradus & actus, ideo quæret forsan aliquis, quisnam sit præstantissimus bonæ intentionis actus? Cui respondeti potest esse illum, si purè DEI laudem ejusque sanctissimam voluntatem quæramus, non verò nostrum interesse, seu aliquas consolationes spirituales. Unde Christus S. Gertrudi dicebat: Vellem electis meis persuasum esse, quòd eorum bona exercitia & opera mihi omnino placeant, quando mihi serviunt expensis suis. Illi autem serviunt expensis suis, qui, licèt saporem devotionis minimè sentiant, fideliter tamen, ut possunt, orationes & alia pia exercitia sua peragunt, confidentes de pietate mea, quòd ego illa libenter & gratè suscipiam. Hinc monet pius Asceta in persona Christi dicens: Fili oportet te adhuc multa addiscere, quæ necdum benè didicisti: ut desiderium tuum ponas totaliter secundùm beneplacitum meum & tui ipsius amator non sis, sed meæ voluntatis cupidus æmulator. Non enim in orationibus tuis aliisque piis exercitiis quærere debes consolationem propriam, sed laudem DEI spectare, & ut Dei voluntas fiat. Quantopere verò per similem intentionem aliquis divinam capiet benevolentiam, colligi potest ex hac historia: Quidam famulus DEI, revelationibus & visionibus admirandus, cùm crebris consolationibus etiam à DEO recrearetur, indignum se illis arbitratus, rogavit DEUM, ut auferret illas, quod per quinque annos ita factum est, ut vix jam respirare, & quietem animi tenere posset. Quare DEUS ipsius misertus, duos Angelos eum consolaturos misit, quorum tamen ille solatium respuens dixit: Non peto, Domine, nullum solatium, sed satis mihi est, custodire locum, ubi in anima habitas, ut in eum præter te nihil introeat; & ut voluntas tua in me semper fiat, hoc meum solatium est. Qui affectus adeò DEO placuit, ut ad eum illas voces dixerit: Tu es filius meus, in quo mihi complacui.

Blosius in monil spir. c. 11.

L. 3. c. 11. §. 1.

Eusebius Nierenb c. 20. vit. divin. Historia

8. Cæterùm notum est, diabolum summoperè laborare, quo ante opus intentionem pravam suggerat, & si hoc nequeat, tunc satagit, ut saltem ipsum opus abrumpat, aut operantem vana gloria corrumpat; Sed in hac parte imitandus est S. Bernardus: cùm enim aliquando S. Abbas ad frequentissimam juxtaque attentissimam concionem cum omnium applausu & admiratione peroraret, subiit ejus animum nonnulla vanæ gloriæ tentatio, & audire quodammodo sibi videbatur hæc: Ecce quanta mortalium concio, quàmque auribus atque animis attentis adstat tibi peroranti! hæsit hic non nihil vir Sanctus animi pendulus, incertusque quid ageret, an porrò dicere pergeret, an sermonem cæptum subitò abrumperet. Sed enim, simul ac stygii anguis sibilos esse cognovit, ad eum tantisper conversus: neque inquit, propter te incepi, neque propter te desinam. Itaque cæptum sermonem feliciter pertexuit. Sic & nos diligenter cavere debemus, ne aliqua pia exercitia prætermittamus eò, quòd forsan ab aliis visi laudemur seu vituperemur, sed dicere oportet suis cogitationibus, quia neque incepi propter hominem me laudantem, neque propter hominem me propterea vituperantem, sed propter Deum incepi, ideo & propter Deum finiam. Nihil enim officit, etsi videamur; Nam si, ut loquitur S.P.N. Augustinus, timemus spectatores, non habebimus imitatores: videri debemus, sed non adhoc facere, ut videamur: opus publicum, intentio secreta. Hinc etiam S. Gregorius ait: Sic sit opus in publico, quatenus intentio maneat in occulto, ut & de bono opere proximis præbeamus exemplum, & tamen per intentionem, quâ soli Deo placere quærimus, semper optemus secretum.

In ejus Vita.

To. 9. tr. 8. in ep. Joan.

Hom. 11. in Evang.

9. Verùm advertere hic debemus, quòd Deus semper magis respiciat intentionem & affectum laborantis quàm ipsum opus. Unde Gregorius magnus ait: Deus cor, & non substantiam pensat: nec cogitat quantùm, sed ex quanto quis operetur. Hinc egregiè Theologus quidam dixit, Christianos cœlum non per verba sed per adverbia adipisci; quia non tam quid faciant, sed quàm benè attendit DEUS. Et ut Salvianus ait: Oblata DEO non pretio, sed affectu placent. Hinc vidua illa Evangelica teste ipsomet Christo plus dedit, dum duos nummos ad sacrarium posuerit, quàm reliqui omnes Sacerdotes & Pharisæi, etsi magnum auri argentique cumulum congesserint: quia illa dedit intentione præstantissima, qua reliqui caruerunt. Quinimo, ut testatur magnum Ecclesiæ lumen Augustinus: coronat DEUS voluntatem, ubi non invenit facultatem. Et meritò, nam, cùm DEUS, ut docent Theologi, desiderium v.g. mæchandi pæna puniat æterna exigente sic sua Justitia, bene sequitur, (cùm non sit minùs pius quàm justus) quod præmiet etiam desiderium cujuscunque boni operis, si illud in actu fieri nequeat. Sic efficaciter intendens jejunare, sed ob corporis imbecillitatem non valens, mercedem jejunantis reportabit, & sic de cæteris.

Drexel. in amuss. l.2.c.8.

10. Admirandam ac notatu dignam historiam legimus apud Surium in vita S. Severini Episcopi Coloniensis, qui floruit anno 400. Quo tempore vixit Anachoreta principali stemmate oriundus, & ab incunabulis in omni delitiarum genere enutritus. Huic (dum maturus conjugio visus) Parentes nobilem, divitem dignamque tali Sponso Sponsam conquisierunt. Dumque omnia jam parata essent, quæ ad hanc solennitatem exigerentur, & palatium jam jam in hoc nuptiali resonaret jubilo, ventumque jam esset, ut hi novi conjuges ad thalamum comitarentur. Et ecce juvenis Princeps fortuito perterrefactus vidit formosissimum juvenem sibi adstantem, qui dixit: Si tibi uberiorem promitterem honorem, majoraque gaudia, vellesne me sequi? volo sequi, ait Princeps, si ita rei est. Cui personatus Angelus: Polliceor tibi & oppignero gaudia cœlestia æternamque gloriam, si heroico animo te his terrenis voluptatibus privaveris. Quo audito, desponsatus Princeps ait: ecce, sequor te, duc me, quo velis, à te non recedam, moxque de omnibus suis thesauris nihil accipiens nisi poculum ligneum, cum gaudio præeuntem Angelum comitabatur, qui eum in horridam ac procul ab arbitris remotam solitudinem perduxit, dixitque: hic mane, ac DEO, & animæ tuæ saluti incumbe, de reliquo noli esse solicitus. Quibus dictis ex oculis novi Eremitæ disparuit. Hinc Neo-Eremita mox vitam rigidissimam cælitum magis quàm mortalium similiorem auspicatus est: precibus enim continuis, jejuniis, ac vigiliis protractis se totum emaciabat. Tandem desiderio tactus, scire vehementer discupiit, quisnam sibi in præmio æterno assimilabitur, cùm vitam non communem, sed rigidam omnino arctamque duceret. Dumque propterea multis precibus DEUM solicitaret, audiit Episcopum Coloniæ Agrippinæ in gloria parem futurum. Porrò hæc audiens obstupuit, quod scilicet Episcopus multis delitiis affluens in gloria cœlesti sibi æquaret, causamque pernosse desiderans, DEUM supplicavit, quatenus hunc Episcopum sibi monstrare dignaretur. Audiit DEUS supplicem, eique Angelum, qui eum ad desertum duxerat, submisit, qui Eremitam Coloniam Agrippinam deducit quodam festivo die, peractisque missarum solenniis (quibus Anachorita devotè intererat) eum Angelus ad Episcopale palatium prosecutus est, ubi cum reliquis ad conclave, in quo Episcopus primatibus civitatis convivium instruxerat, admissus est; Vidit ergo ibi desideratum Episcopum cum reliquis convivis ad tabulam omni ciborum genere refertam sedentem. Quamobrem Eremita sublatis in cœlum oculis hæc secum ruminabat: ergòne non plus profeci, nec majorem ante DEUM inveni gratiam, qui nihil præter ligneum poculum ex omnibus mundi thesauris possideo, qui mucido pane insalsisque herbis famem placo, ac continuis me precibus, vigiliis, aliisque pœnitentiæ operibus exerceo, qui tam promptè cuncta mundi gaudia deserens ad eremum profugi, & his omnibus non majorem coronam exspectandam habeo, quàm iste Episcopus, qui medias inter volup-

Surius to. 5. die 23. Oct. Historia

tates vitam jucundè transigit? Ad quid sunt mei labores, si non plus, quàm iste dives præsul promereor? Similia ruminanti Angelus ait: Iste Episcopus, quem vides, non habet tantum gaudium ac oblectamentum in hac pompa ac lautis epulis quàm tu in vili tuo vasculo. Hinc aperti sunt oculi Anachoritæ, didicitque, quomodo Deus nedum opera secundùm se, sed magis operantium intentionem attendat, & non quantum sed ex quanto quis laborat, æstimet. Iste enim Episcopus omnia sua opera per erectam intentionem ad Deum misit; hinc tantùm meruit, quantum memoratus Anachorita sua etsi rigidissima vita.

In Vit. PP.l.6. §.17. Historia

11. Porrò ut magis pateat, quàm gratæ sint Deo piæ affectiones ac bonæ intentiones eidem placendi, addere lubet aliam consimilem Historiam. Cùm S. Macarii animum desiderium subiisset cognoscendi, ad quantam perfectionem pervenisset, hanc è cœlo vocem audivit: Nondum, ô Macari, attigisti perfectionem duarum mulierum Alexandriæ degentium. Abiens ergo Alexandriam, cùm reperisset duas illas mulieres, & quem vitæ modum tenerent, indagasset, post longas preces tandem ab iis extorsit, quòd undecim annis in eadem domo summa cum pace cohabitassent, & sæpiùs enixè petierint, ut vitam cœlibem agere per Maritos liceret, id verò cùm impetrare nequirent, Deo puritatem cordis obtulisse. Insuper summo semper studio invigilasse, ne verbo vel opere Deum offenderent. Hoc audiens Vir sanctus exclamare cæpit: verè in quocunque statu puritas cordis Deo placet, ita ut quandoque puritas conjugatorum puritatem Virginum & Monachorum excedat. Hinc ergo patet quantæ sit efficaciæ bona intentio & desiderium Deo placendi ejusque præcepta implendi.

In instit. spirit. c.1.

12. Ulteriùs quantùm gloriæ gradum etiam per minuta opera purè ex amore Dei facta consequi valeamus, nuit Venerabilis Blosius hisce verbis: Si quis propter Deum voluntati suæ etiam in minimis rebus reluctetur, rem ipsi DEO gratiorem præstat, quàm si multos mortuos ad vitam reducat. Et ut hoc exemplo monstraret, ait: Duo simul proficiscentes conspiciunt in via raræ pulchritudinis florem, quem dum prior decerpere jam vellet, se non nihil recolligens intra se dicebat; Amore Domini mei JESU Christi hunc flosculum non attingam. Alter verò absque omni prævia consideratione prædictum florem carpsit. Hic flosculum decerpendo minimè peccavit; attamen qui eum intactum reliquit, excedit tantum in merito alterum, quantum excedit cœlum in altitudine terram. Si itaque DEUS pro tam exigua re tantas impertiat gratias, quid, quæso, non dabit pro magnis ac heroicis operibus sui causa peractis? Quapropter chare frater satage cunctis exercitiis tuis puram semper intentionem præmittere quærendo duntaxat DEI beneplacitum, & qualem proin reportabis coronam, experieris in altera vita.

PARS

13. His de Intentione bona breviter memoratis pro Coronide addendum est aliquid de bona voluntate, de qua S. Chrysostomus ait: Voluntates bonæ sic sunt suaves apud Deum, quemadmodum boni odoris flores apud homines. Et S. Bernardus, bona voluntas, inquit, in animo est origo omnium bonorum, & Mater omnium virtutum, quam qui habet secum, habet quidquid ei ad benè vivendum opus est. Consistit autem bona voluntas in hoc, si sincerè studeamus omnia peccata devitare, & si quandoque in aliquos defectus labamur, ut mox surgamus cum firmo proposito hos aut illos inposterum studiosiùs declinandi. Porrò dici nequit, quantùm hoc studium DEO placeat! Unde memorat Ludovicus Blosius: Cùm S. Gertrudis propter minutiorem defectum sese multùm arguens ac reprehendens desideraret, & peteret à Domino, ut illum penitus in ipsa emendaret, atque ab ipsa auferret, Dominus blandè illi respondit, & quare velles ut ego magno honore privarer, & tu ingenti præmio careres? nam grande nimis præmium lucraris quotiescunque illum vel similem defectum recognoscens, proponis de cætero eum vitare: & quandocunque homo studet pro amore meo defectus devincere, tantùm mihi honoris ac fidelitatis exhibet, quantùm miles strenuus Duci suo exhiberet, si strenuè seipsum in bello inimicis opponeret, eosque viriliter expugnaret, a que prosterneret. *C. 4. monil. Spirit.*

14. Sed quod amplius est, homo bonæ voluntatis præditus etiamsi nonnunquam ex humana potiùs fragilitate, quàm peccandi libidine, etiam in graviora peccata prolaberetur, non debet propterea animo concidere, sed viriliter protinùs resurgere, ac vitam posthac in meliorem commutare studeat, & si hoc semper post quemlibet lapsum sincerè præstiterit, concipere securè debet magnam spem de æternæ beatitudinis bravio capiendo. Est enim Deus adeò benignus, ut non possit non misereri hominibus bonæ voluntatis, quod totum comprobare licet ex hac historia. Birgitta Suedica, Sanctissima vidua in Palestinam iter susceperat unà cum filio suo Carolo. Filius in via mortem obiit Neapoli. Mater Birgitta Hierosolymam pervenit, ubi assiduis precibus arcanam cum Christo familiaritatem iniit. Quare hæc vidua Servatori ejusque Matri devotissima Filii sui jam mortui statum quàm maximè nosse desiderabat! quapropter ei vigilanti ac precanti objecta est species inter has voces: Licebit tibi, Birgitta, divinæ bonitatis munere videre, jam & audire, quid circa filium tuum in arcano judicio sit constitutum. Et quamvis illud puncto temporis peractum sit, per intervalla tamen, certasque periodos tota rei series tibi proponetur, ut eam tanto rectiùs animo & cogitatione comprehendas. *Drexel. in arih. Christ. l. 2. c. 8. §. 1. Historia*

Hic Birgitta sibi visa est videre Dominum Jesum pro tribunali sedentem innumerabili Angelorum exercitu stipatum. Ad hujus Judicis latus astabat Mater Virgo æterna, peragendo Judicio intenta. Ante Judicem Caroli defuncti anima erat timoris ac pavoris plena, sententiam decretoriam expectans. Dextrum animæ latus

latus e'audebat tutelaris Angelus, lævam accusator diabolus, nec ille tamen, nec iste animam tangebat. Initium dicendi faciens accusator: Æquissime Judex, ajebat! injuriam queror: hæc anima fuerat mea. Ideoque corpore soluta in meum regnum trahenda erat! sed mater tua, eam mihi præripiens tutela sua defensam judicio stitit. Huic accusationi Mater Judicis respondens: Originis tuæ, spiritus maligne memineris. Elegantiæ miraculum creavit te optimus DEUS, sed nequitia tua omnem tibi venustatem abstulit: Liberum tibi erat conditori te submittere, sed rebellis esse maluisti! eris æternùm & cœlo proscriptus. Quid justum sit, intelligis, sed detestaris. Hanc autem animam deferre judici meum potiùs erat quàm tuum. Etenim hic homo dum vixit, me uti Matrem filius amavit, illud sæpiùs expendens, quanto me DEUS honore sit dignatus. Hinc tantus in ejus pectore in me amor exarsit, ut paratus fuerit, potiùs æternis ignibus torqueri, quàm committere, ut aliquid honori meo sua culpa demereretur. Hoc in me animo diem suum obiit. Num igitur iniquum fuit, in meam illum tutelam asseruisse? Hic acusator: non nego, ajebat, homo iste Matrem sui Judicis magis quàm seipsum amavit: sed aliæ ipsius actiones inspiciantur, & nemo illum negaverit meum esse. Quocirca tuam, Judex, appello justitiam. Et en acta hominis istius in tabulas relata, en peccatorum catalogum ingentem! En molem & acervum infinitarum cogitationum malarum, è quibus si solùm obscœnæ aut superbæ puniantur, meus erit: Decalogi præceptum sextum non nescìit: sed illud millies, iterumque millies transgressus est. Tacebo cætera. Nec ille horum quidquam negare potest: convictus est, convictissimus: testes produco mille, propriam ipsis conscientiam. Hic Angelus, quamprimum, inquit, mater ipsius observavit filiolum in vitia flecti cereum esse, prolixis precibus, innumeris lachrymis, & variis misericordiæ operibus eam illi gratiam à DEO impetravit, ut etiamnum puer timere DEUM cœperit, & lapsus, illicò ad pœnitentiæ asylum properarit, ingemuerit, doluerit, emendationis propositum innovârit. Contrà diabolus plurima objicere, Angelus objecta diluere ac dicere: Hæc & hæc, & ista ac illa deliquit, fateor, sed delicta expiavit, nunquam non bonæ voluntatis fuit, & quod ipsius causæ jam plurimùm patrocinantur, eo demum Carolus se redegit, ut unicam vivendi causam statuerit, *DEI voluntatem exequi, divinæ voluntati voluntariè se conformando.* Sunt verba formalia.

Auditis partibus Judex accusatorem jubens facessere, sententiam pronuntiavit istam: *Meus hic servus æternùm vivat.* Ubi hæc Caroli Mater audiit & vidit, gaudiis perfusa: O æterna veritas, inquit, O Domine JESU, ô Judex æquissime, ut sanctas cogitationes mentibus infundis; Tu nostras preces & lachrymas tuâ gratia & æterno prœmio remuneraris. Tibi laus, honor, & gloria, tibi gratiarum actio, à rebus creatis omnibus. Tu mi Amantissime Deus, mihi meipsa longè charior es, tibi vivere, tibi mori unicè desidero. Hic Angelus loco Judicis respondens: scias, inquit, hæc tibi monstra non tuo duntaxat bono ac solatio, sed

ut Dei amici omnes norint, quantarum virium sit bonæ voluntatis perseverantia, quæ labores, lachrymas, preces, Eleemosynas ad supremum usque halitum perducit ac perpetuat. Scias etiam in hunc militem filium tuum sententiam tam mitem non fuisse pronuntiandum, nisi à puero tam bonæ ac promptæ fuisset voluntatis, quâ Deum & Dei amicos amare, & nævos suos emendare studuit.

15. Meritò itaque pius quidam scriptor apud Ludovicum Blosium sic ait: Ubi Deus bonam voluntatem tibi præstiterit, ita ut jam, relictis omninò peccatis, meliùs vivere statuas, Deoque placere desideres, atque coneris: Si contingat te crebrò quotidiè ex humana fragilitate offendere Deum, ac in peccatum labi, toties resurge, quoties laberis, neque unquam desperes de Dei misericordia, quæ immensa est. Sanè in hoc valdè laudabilis, & amabilis est DEUS, quòd tam benignè peccatores pœnitentes recipit. Id maximè eum decet, cùm ei proprium sit misereri semper & parcere. Hinc, quemadmodum mellifluus Bernardus docet, Electi à reprobis in hoc discernuntur, quòd reprobi, cùm ceciderint, non adjiciunt, ut resurgant: electi verò mox resurgere ac proficere nituntur. Igitur quando te (ut idem Author habet) in aliquo lapsum esse advertis, statim mentem tuam humiliter & confidenter converte ad clementissimum Dominum DEUM tuum, ejusque dulcissimam manum [quæ te resurgentem suscipere semper parata est] amplectere & osculare, ac bono sis animo. Vide nè propter frequentes lapsus tuos tædio victus, deseras bona opera atque exercitia tua. Resume vires, innova propositum, & dic animæ tuæ: Age jam anima mea, rursùm ita demus operam virtutibus & sanctitati, quasi non offendissemus Deum: id enim ipsi Domino gratum est. Vitia etiam, quæ adhuc in te vivunt, & propter quæ videris tibi deficere magis, quàm proficere, non te nimiùm conturbent, sed certa strenuè adversùs pravas propensiones tuas. Quamvis sentias in te malum, si malo non consentis, si peccato viriliter reluctaris, nihil inde detrimenti, sed plurimùm emolumenti accipis. Nonnullos invenire est, qui tam inordinato metu laborant, ut omnia, quæ piè agunt, Deo displicere credant. Sed hujusmodi cogitatio, atque persuasio diligenter propellenda ac vitanda est. Hæc citatus Author: plura vide fol. 226. Undè non immeritò hos bonæ voluntatis homines in Nativitate Christi canentes Angeli solantur: Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis: Quamobrem chare frater satage, ut bonam voluntatem (de qua pauca diximus) cordi tuo implantes, sic enim haud dubiè, tam in terris, quàm in cœlis æterna frueris pace. Vale.

Blosius Consol. pusillani. c. 39.

Ser. 2. in Ps. 4. habitat.

Blosius ibid.

SERMO XXIX.

DE

Hypocrysi, & vana Gloria.

Attendite, ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum, qui in cœlis est. Matth. 6.

PARS PRIMA.

1. ÆQuitas postulat, ut pauca, quæ intentionem vel maximè destruunt, addamus, sunt autem vana Gloria & Hypocrisis, de vana Gloria in hac parte breviter tractabimus, de Hypocrisi in sequenti. Sciendum igitur, quod hoc vitium perfectis maximè insidiatur, ut enim piratæ illis navibus magis insidias struunt, quas pleniores mercibus esse sciunt, ita & dæmon per vanam gloriam iis præcipuè insidiatur, quos in virtutibus magis profecisse novit. Quamobrem Asceta singulariter sibi cavere debet ab hoc venenoso monstro, nè videlicet de Religiosis exercitiis vanam gloriam quærat; ni etiam illa Aggæi verba ad se pertinere velit: *Seminastis multum, & intulistis parùm, comedistis, & non estis saturati: bibistis, & non estis inebriati: operuistis vos, & non estis calefacti: & qui mercedem congregavit, misit eam in sacculum pertusum.* Hinc S. Arsenius vidit quondam hominem stantem super lacum, & haurientem aquam de lacu, & mittentem eam collectaculam, de alia parte per foramina defluentem, cùmque nesciret, quidnam hoc portenderet, ab Angelo (qui hæc ei monstravit) audiit: hic homo est popularis curæ studiosus, qui quamvis opera bona patret, quia tamen his non soli Deo, sed hominibus etiam placere desideraret, oleum & operam perdit.

Aggæi, c. 1. v. 6.

2. Undè rectè S. Gregorius docet: Qui pro virtute, quam agit, humanos favores desiderat, rem magni meriti vili pretio venalem portat: undè cœli regnum mereri potuit, indè nummum transitorii sermonis quærit. Est igitur vana gloria vera Salamandra; sicut enim hoc animalculum tantum veneni secum vehit, ut, si radicem arboris contingat, omnes fructus in radice jugulet; ita si vanæ gloriæ, vel minimam particulam tartareus serpens actionibus nostris immisceat, omne earum meritum & efficaciam tollit. Nam ut testatur S. Fulgentius Episcopus, Vitiorum auctor dæmon in eo, quod non potest vincere vitiis suis, vincit virtutibus alienis: armis, quibus eliditur, surgit, & virtute, quâ dejicitur, dejicit. Laudat, quâ se prospicit superari, virtutem, ut victus possit captivare innocentem. Sic devotam Virginem

L. 8. Moral. c. 28.

Ep. 3. ad Probam c. 15.

Sar-

Sarram Abbatissam pervertere conatus est, dicens: Vicisti me Sarra: vicisti, at illa sat jam edocta respondit: non ego te vici, sed Dominus meus Jesus. Sic etiam aggressus est S. Antonium Abbatem, ut fol. 87. fusiùs notatur. Item S. Abrahamum Eremitam, multosque alios subruere tentavit; Et tametsi hi viri sancti in hoc bellandi genere sat instructi, omnia inimici tela eluserint, non desunt tamen alii, qui his sauciati corruerunt, de aliquibus jam est facta mentio: *Sermone de superbia*, quibus hunc lamentabilem casum annecto.

3. Justinus Minorita cùm opulenta satrapia, & Regis Ungariæ favoribus spretis institutum minorum amplexus fuisset, & in eo usque adeò in contemplationis dono profecisset, ut frequentes exstases pateretur, & semel prandentibus illis ad imaginem B. Virginis supra fratrum capita in muro depictæ elevatus, coram ea flecti videretur. Et ob hoc factum Eugenius IV. eum citâsset, & pedes osculari volentem ulnis, & osculo excepisset, & sibi assidere jusso post longum sermonem munuscula & indulgentias copiosas dedisset, adeò tanto favore elatus est, ut quotidiè insolentior factus, demùm ob fratrem quendam cultro vulneratum carceri fuerit mancipatus. In quo cùm pœnitentiam exêplsset, profugiens in regnum Neapolitanæum ea perpetravit scelera, ob quæ in urbem relegatus in vinculis miserè decessit. O tremendum & expavescendum casum! Quis ergo non declinet omnem humani favoris appetentiam! quis sibi à vana gloria (quâ hic Monachus initio quidem tantùm titillatus, sed postmodum etiam prostratus est) velut à venenosa lue non caveat? præsertim cùm intelligat hunc hominem exordio tam sanctum fuisse, ex odio verò tam infelicem. O si hic nunquam fuisset ita honoratus ac laudatus, profectò non tantùm incurrisset infortunium! Manet ergò confirmatum dictum S. Fulgentii, quod scilicet dæmon eum, quem non potest vincere suis vitiis, vincat virtutibus alienis. Et quidem in hac parte facit, quod facit Erodius, Avis, hic ad aves, aquâ se mergentes avolat, & capita illarum tamdiu morsu corripit, donec capturam extorqueat, ita infernalis milvus, dum conspicit aliquos in virtutum via magnos sibi meritorum manipulos collegisse, mox ad illos evolat, ac omni conatu adhibito conatur eis spiritualem prædam per vanam gloriam eripere, sicut reapse videmus huic religioso eripuisse.

Lucas Wadingus to. 3. an. Ord. Minor. ad Annum 1445. num. 15. Historia.

4. Hanc occultam tartarei hostis calliditatem non ignoraverat S. Pachomius Abbas. Hinc ut suos discipulos in tuto collocaret, ac ab eis omnem vanæ gloriæ speciem longè arceret, terribile statuit exemplum. Nam cùm quidam Monachus duo viminea strata texuisset uno die, quo secundùm regulam non nisi ad unum texendum fuerat obligatus, vanâ titillari gloriâ cœptus viminea duo texta foras proferens exposuit, ubi Pachomius ea posset arbitrari, qui mox vanitatem subodoratus dixit adstantibus: Nonne videtis, quemadmodum infelix ille totius diei labores diabolo consecrârit, nec ullum fecerit animi quæstum, dum magis hominibus quàm DEO placere contendit? Hunc igitur accitum graviter arguit, & insuper præcepit, ut storeas ante fratres suos humeris portans rogaret, ut

Vit. S. Pachom.

Deum pro se precarentur, & veniam peterent, ut qui duas storeas pluris quàm regnum cœlorum fecisset. Hinc eum in arctam cellam insuper compegit sic, ut indè quinque mensibus ei prodire vetuerit, & omni die duas storeas texere mandaverit, quo tempore nil ei præter salem, panemque porrexit. Quo exemplo cæteri attoniti à vana gloria sibi cavebant; Ad quam porrò declinandam etiam monet Salvator: *Attendite*, inquit, *ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum, qui in cœlis est.* (*Matth. 6.*)

(*Laertius l. 6.*) 5. Cùm Diogenes aliquando in summo frigore, penè nudus in aquis congelatis consisteret, ideoque plebs spectans commiseratione tangeretur, superveniens Plato ad astantes dixit: Si hujus misereri vultis, eumque hac molestia liberare, discedite. Significans hoc dicto, id Diogenem tantùm vanæ gloriæ aucupandæ studio fecisse. Profectò si liceret intima cordium penetralia perscrutari, heu quot non videremus, vel ex ipsis Religiosis tales Diogenes, qui multa ardua factitare, ac Religiosa munia obire solent tam diu, quàm diu suorum operum encomiastes habent. Tales à justo Judice quondam audient, jam recepistis mercedem vestram videlicet vanam laudem, quam tam avidè fuistis insectati.

(*Exodi.*) 6. Manna, quod Filii Israel per aliquot dies septimanæ servabant, altero die à vermibus corrosum invenerunt; servantes autem illud pro Sabbatho, incorruptum erat & bonum. Per dies autem septimanæ intelligendum est tempus vitæ præsentis. Omnia igitur opera, quæ quis facit in hoc mundo, ut laudetur ab hominibus, perduntur, & corrumpuntur; quæ vero fiunt, ut reserventur ad quietem sive festum gloriæ æternæ, ibi apparebunt valdè bona, & præmium suum recipient. Reservemus ergò ista in Sabbathum gloriæ. Olim Deus mandavit ut lapides, è quibus construebatur Altare, non essent politi, neque elaborati, sed rudes & impoliti; quo nihil aliud insinuare voluit, nisi opera nostra non esse facienda, ut videamur boni coram hominibus, sed ut soli Deo placeamus. Fugiamus itaque vanam gloriam, tanquam Basiliscum, qui, si nos priùs ex improviso viderit, aspectu suo interficiet. Si verò eum priùs viderimus, cognoscendo scilicet nimiam esse vanitatem in operibus nostris captare gloriam, perfectam acquiremus victoriam. Ad hoc porrò faciendum nos vel maximè provocare debet hujus vitii perversitas. Quid enim, quæso, iniquius, quàm sibi attribuere ea, quæ non sunt sua? Sicut enim Phiala Chrystallina radiis solis illustrata pessimè ageret, si sibi splendorem illum adscriberet, ita non minùs peccant, qui dona, desursum descendentia sibi adscribere, & ex iis vanam gloriam aucupari præsumunt. (*Ezech. 20.*)

7. Dixit S. Petrus: Si omnes scandalizati fuerint in te, sed non ego; & ecce præ cæteris graviùs corruit. Dixit David in se confidens. *Ego dixi in abundantia mea, non movebor in æternum.* Et quia in semetipso gloriabatur, cecidit, prout dicit: *Avertisti faciem tuam, & factus sum conturbatus.* Hinc Apostolus ad hanc vanam gloriam declinandam maximum nobis proponit motivum, dicens: (*Psal. 29.*)

Quid

Quid habes, quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis? Caveamus ergò, nè gloriam & honorem Deo debitum nobis arrogemus, exemplo S. Pauli, qui enumeratis laboribus, quos multos perpessus fuerat, dixit: *Non ego solus, sed gratia Dei mecum.* Et meritò hoc dixit: Salvator enim dicit: *Sine me nihil potestis facere:* Quare David id toties repetit, dicens: *Fortitudo & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutem.* Quæ omnia hoc argumento ulteriùs probantur. Omnis motus causatur à motu primi mobilis. Idem dicendum est de Motore: Etenim inter res mobiles, & motorem non est ponendus discursus infinitus, ideoque veniendum est ad primum motorem. Hac ratione bona opera necessariò debent procedere ex influentia primæ & summæ bonitatis. Quoniam omne bonum venit à primo & summo bono, attestante Apostolo: Non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis, tanquam ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est. Si ergò nihil possumus sine Deo, & ille principalis boni operis est author, & quid agimus, quod nos laudemus?

1. Cor. 4. *1. Cor. 15.* *Joan. 15.* *Psal. 117.* *Didacus Stella p. 1. 2. 18.* *2. Cor. 3.*

8. Servus ille fidelis apud S. Lucam, cui Dominus suis mnam dederat ad negotiandum, redditurus Domino rationem, *Mna*, inquit, *tua decem mnas acquisivit.* Non dixit, ego decem mnas acquisivi, sed tua mna, quia omne lucrum gratiæ Dei attribuit justus, juxta Apostolorum dicentem: Incrementum dat Deus. Homo plantat, & irrigat, sed fructum facere, ex divina gratia procedit. Undè non dixit Judith: Ego caput Holofernis amputavi, sed *Dominus eum percussit per manum fœminæ.* Viginti quatuor illi seniores in Apocalypsi, coronas sibi detrahentes, ad pedes Agni deponebant, sic tu chare Frater, quoque fac: boni tui operis honorem ad pedes Jesu Christi depone, dicens cum Psalmista: *Non nobis Domine, non nobis: sed Nomini tuo da gloriam.* Cæterùm, quòd hic notandum etiam occurrit, est: Quòd absolutè non sit improbandum, dum justa de causa aliquis alteri sua bona opera enarrat, si hoc faciat, non vanæ gloriæ captandæ gratia, sed ut suum confratrem ad eadem amplectenda inflammet, sciendum tamen, hoc cautè omninò præstandum, nè sub specie honoris Dei promovendi, fraus dæmonis lateat. Hoc autem docemur à S. Paulo, qui [dum Proximo proficuum esse judicabat] suum raptum revelavit, quem tamen multis annis celavit. Et, ut cætera omittam exempla, unum adduco. S. Antonius tantum in amore Dei profecerat, ut Abbati Ammonio dicere ausus sit: Nunc tandem non timeo Deum (intellige servili timore) Cùmque Ammonius diceret: Et quare tu tanti æstimaris ab hominibus, cùm tamen ego plùs multò laborem, & agam, quàm tu? respondit S. Antonius. Quia ego etiam Deum plùs diligo, quàm tu. Et hoc sine vana gloriatione proferebat. Ex his ergò facilè colliges mi frater, quidnam tibi agendum sit. Quare calamum retrahens ad alteram hujus sermonis partem propero.

Luc. 19. *Jud. 13.* *Apoc. 4.* *Ps. 113.* *Petrus Sannob. in reg. Dei p. 7.*

PARS SECUNDA.

9. Hypocrisis nil aliud est, quàm simulatio, qua quis se justum simulat, vel justiorem, quàm sit. De hac monet Salvator, dicens: *Attendite à fermento Pharisæo-*

risæorum quod est Hypocrisis. Nec immeritò: Quemadmodum enim in mari magis nocent rupes sub aqua latentes, quàm apparentes, etenim has navigantes cavent, illas effugere nequeunt. Ita hypocritæ plùs damni faciunt occultato vitio, quàm aperti mali. Propterea dicit, *attendite*, quia malum ingens est, & vitium occultissimum. Item, sicut torrentes hyeme copiosè fluunt, æstate verò non comparent; sic hypocritæ, qui falsas suas virtutes in prosperitate ostentant, in adversitatis æstu siccantur, & quales sint, ostendunt; hi nempè optimè assimilari queunt Psittacis, qui, cùm doloris omnis expertes & hilares sunt, ad imitationem hominum loquuntur, & garritum aliarum avium simulant, molestati, vel percussi ejulantur, ut Psittaci propriam sequentes naturam. Sic quidam in prosperitate imitantur sanctos, & more eorum loquuntur, geruntque se probos exteriùs, sed injuriis affecti, dant indicia suæ naturæ, ita quippe inflammantur, ut vindictam sitiant.

Nicolaus Lyraus apoph. p. 259. 10. Horum Typum expressit quædam fæmina, quæ cùm sanctitatis famam aucupandam in omni confessione se improbam & gravem peccatricem profiteretur, Confessarius ejus sanctitatem probaturus dixit, se quoque ab aliis hoc ipsum audivisse, tempus proinde esse, ut seriò se emendet. Quo audito, illa turbari, irasci, ac convitia in eos, qui talia spargere ausi essent, jacere incipiens, satis ostendit, non nisi falsam fuisse sanctitatem, quam præ se ferebat. Porrò hoc vitium curatu est difficillimum: Tum quia hypocritæ fateri culpas suas nolunt: tum quia corrigi recusant, nam teste S. Gregorio, paratiores sunt mori, quàm redargui. *S. Greg. in moral.* Quantoperè verò hoc vitium sit Deo abominabile, colligi poterit ex ipsius Christi testimonio, qui nullum aliud vitium tantùm exagitavit, totiesque Væ ingeminavit, quàm super hypocrisin & simulationem Pharisæorum. Unde apud Matthæum ait: *Cap. 23. v. 27.* Væ vobis scribæ & Pharisæi Hypocritæ, quia similes estis sepulchris dealbatis, quæ à foris parent hominibus speciosa, intùs verò plena sunt ossibus mortuorum & omni spurcitia.

11. Meritò autem tam vehementer invehitur in hypocrisin, Hypocritæ enim sunt proditores, qui cùm adhæreant partibus dæmonis? fingunt se esse à partibus Dei, & cùm se gerant amicos, sunt inimici, eaque ratione multum damni inferunt. Hinc hæretici per hypocrisin & colorem Sanctitatis plurimos induxerunt in fraudem & de facto inducunt. Antichristus etiam, qui malorum & coriphæus seducet hypocrisi. Porrò hypocrita vel optimè similis est Struthioni, Struthio enim quantumvis plumis instructus sit, nihil tamen volat, nec à terra sese elevat: sic hypocrita etsi similitudinem Sanctitatis habeat, cùm autem oneratus sit pondere vitiorum, à terra non potest surgere, nec ad Deum volare more bonorum. *Cap. 29.* De similibus jam olim prophetavit Isaias dicens: Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longè est à me. Sic verè faciunt hypocritæ, multa enim opera bona faciunt, orationes prolongant, vigiliis insistunt, mortificationibus vacant; quibus Deum laudare videntur, sed hæc laus tantùm in labiis consistit, id est in externis actibus, corde verò, id est, intentione Deo placendi longè sunt à Deo. *Lib. 4. Dialo. cap. 38. Historia.* Talis erat Monachus ille, de quo S. Gregorius memorat, qui à fratribus pro sancto habitus cùm jam jam ex hac

vita discessurus esset, accedentibus fratribus, ut monitum salutis acciperent, dixit, se ob hypocraisin, quâ Sanctitatem simulabat, & jejunare creditus occultè manducabat, Draconi, qui caudâ sua genua pedesque colligans, caputque ejus ori concludens animam mox extracturus esset, devorandum datum esse. Quo dicto, statim sine pœnitentia obiit. Talem exitum meretur ficta Sanctitas.

12. Ulteriùs hypocritæ habent naturam falconum, hi enim visâ picâ non recta ad eam tendunt, sed ab ea recedere & fugere videntur, sed ubi finem tergiversandi fecerunt, super ipsam se dimittunt, ad terram eam dejiciunt, & enecant, idem faciunt multi hypocritæ, qui fugam honorum & dignitatum simulant, quo dein volent altiùs, & majores aucupentur Prælaturas: quando quidem nihil ita desiderant, quàm quod videntur spernere. Sed quantùm hi se ipsos fallant, ac se æternis cruciatibus addicant, docemur hac historia. Capucinus quidam, ut in vita nomen sibi conciliaret inter suos, maximè Superiores, multam probitatem simulavit. *Zach. Bour. 1612.* Vacabat quoque nocturnis precibus, sic, ut ad matutinum etiam lassus à via surgeret, cùm esset ipsi licentia dormiendi. Quibus de causis non semel ad officia ac dignitates pervenit, ad quæ intùs unicè aspirabat. At quid tam occultum, quod non suo tempore revelatur? Contigit, ut in valetudine sat acri corriperetur: Monitu proinde suorum, quasi sacra confessione mentem expiaturus, Patrem sibi præ aliis familiarem accersivit. Quo præsente & expectante æger ad eum dixit: Cùm de salute mea actum sit, nolo confiteri; obsecro te tamen, ut fratribus interrogantibus dicas me esse confessum. Cui Pater: Quid ita? an times mihi aperire conscientiam? Et ægrotus, quid opus est confiteri, cùm actum sit de salute animæ meæ? Ad quod Pater multis eum hortari, ut spem in Deum poneret clementem, benignum & misericordem: fontem gratiæ fluere omni viventi, & alia plura. Sed æger ad omnia surdus & induratus, Frustrà est, ait, Justo Dei Judicio condemnatus sum. Etenim tot annis internis deditus vitiis inanem gessi speciem probitatis; nec unquàm verè confessus sum. Hinc iram Dei in me concitavi, sic ut nec possim confiteri; nec, si confiterer, acceptum Deo esset. Simulque linguam morsu in frusta dissecuit horrendumque clamavit: O lingua maledicta, cui semper grave erat aperire mea crimina! justam proinde nunc Dei vindictam experire dissecta in partes. Quibus dictis frustula linguæ cum sanguine exspuit, atque inter absonos clamores animam ejecit. Sic infelix hic Religiosus, si tamen Religiosus dicendus est, condignam suæ hypocrisis mercedem reportavit. Cave ergo chare frater à fermento Pharisæorum, quod est hypocrisis: cùm videas ob eam etiam Religiosos rigidioris ordinis tam misere periisse. Invigila ergo ne hoc inter Ascetas non raro vitio perversus æternis te mancipes incendiis. Vale.

SERMO

SERMO XXX.

DE

Statu Religioso.

O quàm bonum, & jucundum est, habitare fratres in unum. Psal.132. v.1.

PARS PRIMA.

De Mon. perf. c. 6. 1. S. Laurentius Justinianus dicit: In humanis rebus, & in hac peregrinatione, nihil tam efficaciter gerit in se, imaginem cœlestis Patriæ, quàm Monastica conversatio, & congregatio divino cultui dicata. Et meritò: sicut enim in cœlo nulla est divitiarum, voluptatum carnis, ac propriæ voluntatis appetitio, ita nec in Religioso statu. Sicut in cœlo nihil aliud agunt nisi ut Deum laudent; ita & in Religione hoc solùm agitur, utpote in qua omnia ad laudem Dei referuntur: sic enim ut ait S. P. N. Augustinus, laudas Deum, cùm cibum & potum capis: laudas, cùm in lecto requiescis: laudas cùm dormis. Et sicut in cœlo summa est tranquillitas & felicitas, eò quod in uno, eoque summo bono delectentur beati: Ita summa quoque eorundem est felicitas, qui toti in Dei voluntatem resignati quietè in divino beneplacito requiescunt. Hinc ergò de his rectè vaticinatur Propheta Regius dicens: *Beati qui habitant in domo tua, Domine; in sæcula sæculorum laudabunt te.* Consulto igitur Deus ut S. Laurentius Justin. loquitur, gratiam Religionis hominibus occultavit, ne, si cognosceretur ejus felicitas, omnes ad eum confugerent. Cui consonat S. Scholastica dicere solita: Si dulcedo, quam Deus abscondit servis suis, nota esset sæcularibus, Monasteria non caperent eos, qui Deo servire vellent.

In Psal. 146.

Psal. 83.

C. 9. Vit.

Engelgr. de comm. Confess.

2. Quod non obscurè confirmatur exemplo Caroli quinti, qui dicere solebat, in secessu illo ad S. Hieronymi Monasterium plùs uno die liquidæ voluptatis, & sinceri gaudii se percepisse, quàm ex omnibus aulæ delitiis, victoriis ac triumphis. Item Suatocopius Rex Bohemiæ & Moraviæ ab Arnulpho Imperatore Prælio victus, cùm ægrè evasisset, in eremum fugit, ibique in summa paupertate inter Anachoretas reliquam vitam exegit. Morti proximus exposuit, quis fuerit, atque effusis copiosis lachrymis dixit astantibus, nullam regni fortunam solitudinis tranquillitati præferendam, veram se vitam in caula duxisse, in aula mortem. Porrò ad ulteriorem probam S. Romualdus de se confessus est: vixi centum annis in Religione, & quidem in summa austeritate, viginti verò in sæculo, sed eheu! quàm longa

Idem ibid.

Idem ibid.

ga & misera hæc mihi vitæ tempora! quàm brevia & jucundia illa Religionis fuêre! Rectè ergò S. Laurentius Justin. per hæc excurrit verba: Nemo procul dubio explicare valet, quanto repleatur gaudio, quantâ potiatur pace, quibus spiritualibus reficiatur delitiis, & quot divinis quotidie illustretur splendoribus, qui deliberato animo, & cœlesti inspiratione afflatus renuntiat spontè sæculo, secedit in claustro, & militat Deo, nihil terrenum ambiens, nihil temporale possidens, nihilque quod amorem suum vindicare queat, omninò reservans. Et de Monastica conversatione idem Vir sanctus sic ait: Est claustrum hortus conclusus, paradisus delitiarum, thalamus nuptialis, cubile immaculatum, virtutum schola, tabernaculum fœderis, reclinatorium Sponsi, bellatorum statio, Sanctitatis domus, castitatis custos, pudicitiæ firmamentum, Religionis magisterium, & obedientiæ sanctæ speculum singulare. De his prophetavit David, dum exclamat: *Melior est dies una in atriis tuis super millia, elegi abjectus esse in Domo Dei magis, quàm habitare in tabernaculis peccatorum.* Et meritò: plùs enim bonus Religiosus in sua angusta cellula gaudii vel uno die participat, quàm Palatinus aliquis multis in palatio annis degens. Gaudium enim spirituale, utpotè nulla amaritudine admixtum, mirum in modum excedit omnia gaudia mundana, quæ vana sunt, multaque amaricie obsepta.

In lib. de obed. c. 18.

C. 11.

Psal. 83.

3. Hinc Regius Psaltes obtutum suum ad Monachorum Asceteria convertens miro jubilo in hæc prorupit verba; *Ecce quàm bonum, & quàm jucundum est habitare fratres in unum.* Hic dulcis sonus, ut S. P. August. hunc Psalmum exponit, hæc suavis melodia Monasteria peperit. Nam verè mel in ore, melos in aure, jubilus in corde est vita Religiosa. Hanc S. Barlaam Cœlestem, S. Ephrem Angelicam vitæ rationem, institutum & ordinem appellant. Sed videamus, cur sit bonum habitare fratres in unum? & videbimus, quòd jucundum sit ob varias utilitates, quæ ex Religiosorum unitate percipiuntur, quæque à Siracide jam pridem indicatæ sunt, dum dixit: *Meliùs est duos esse simul, quàm unum; habent enim emolumentum Societatis suæ: Si unus ceciderit, ab altero fulcietur.* Quibus verbis primus fructus indicatur, scilicet quòd à se mutuò sublevantur & erigantur partim precibus, partim adhortationibus, partim exemplis. Undè mox addit: Væ soli, quia cùm ceciderit, non habet sublevantem se. Alter fructus indicatur his verbis: Et si dormierunt duo, fovebuntur mutuò: unus quomodo calefiet? Nimirum sicut carbo junctus aliis ardentibus carbonibus spontè inardescit, ita idem tepido Religioso evenit, si ferventibus jungatur. Tertius fructus indicatur sequentibus verbis: Et si quispiam prævaluerit, duo resistent ei, nam ut S. Bernardus ait, in Religione tot sunt auxiliarii, quot Socii, & tales, qui dicere possunt cum Apostolo: quia non ignoramus astutias inimici. Congregatio enim pro fortitudine sua terribilis, ut castrorum acies ordinata.

Ps. 132.

Eccl. 4.

 4. Quod

Hom.35. in Evan. 4. Quod præterea statum Religiosum celebrem reddit, est, quod SS. Patres communiter eum Martyrio comparent. Hinc S. Gregorius: Duo sunt Martyrii genera, unum in mente, alterum in mente & actione simul. Itaque Martyres esse possumus, etiamsi nullo percutientium ferro trucidemur. Mori quippe à persequente, Martyrium in aperto opere est, ferre verò contumelias, odientes diligere, Martyrium est in occulta cogitatione. Et Clemens Alexandrinus ait: Consumationem, Martyrium appellamus, non ex eo, quòd morte consumetur homo, sed quod consumatum habeat opus charitatis: Itaque si fidei confessio, Martyrium est, profectò omnis anima purè vitam instituens cum agnitione Dei, L. 29. mandatisque divinis obtemperans Martyr est. Unde teste Vincentio Bellovacensi c. 11. cùm nocte quadam fratres post vigilias sederent in capitulo, & legerent: Beato Christiano in claustro oranti hæc de cœlo vox accidit: illi boni homines, quos vides in capitulo, sunt Martyres Dei.

5. Ulteriùs assertio hæc probari potest tripliciex capite. 1. *Ex forma Martyrii*, quæ in eo consistit, quòd, sicut in carnis Martyrio persecutor Christum eripere conatur erepta fide; ita in Martyrio mentis diabolus Christum, aliis virtutibus Ser. 250. de Temp. ereptis, eripere conetur. Hinc S. P. Augustinus ait: Contra mortifera blandimenta luctemur, scientes in eo etiam quotidiana martyria Christianis deesse non posse. Hinc S. Gertrudi revelatum olim fuit, Religiosos sub una regula obedientiæ viventes Martyribus annumerari, quia propriæ voluntati resistunt, & sensus mortificando à peccatis, ad quæ propendent, abstinent, & sic se Deo offerunt in odorem suavitatis. 2. *Ex natura mortis*: quia sicut mors corporis à divitiis, amicis & omnibus rebus mundi separat, ipsasque partes corporis sejungendo per tormenta graves cruciatus infert; ita Religiosus Status separat per tria vota ab omnibus rebus creatis, tantòque majorem cruciatum offert, quantò magis ejusmodi bona plerumque per affectum solent inhærere; & quantò seipsum quisque magis diligit, quàm Ser. 30. in Cant. bona sua. 3. *Ex diuturnitate durationis*: de qua S. Bernardus dixit: genus Martyrii est Spiritu facta carnis mortificare, illo nimirum, quo membra cæduntur ferro, horrore quidem mitiùs, sed diuturnitate molestiùs. Atque in oculis Dei, inquit Ri- In Ps. 18. chardus Victorinus, majoris est meriti, sæpe mortificari, quàm mori. Cùm ergo mortificationes Religiosorum per multos quandoque annos durent, meritò coronam Martyribus parem consequentur. Hinc de B. Aloysio dixit S. Maria Magd. de Vit. c. 65. Pazzis: O quantam gloriam habet Aloysius Filius Ignatii! nunquam credidissem, nisi illam mihi monstrasset Jesus meus. Ego vellem posse ire per totum mundum & dicere, Aloysium esse magnum Sanctum, & vellem posse monstrare unicuique ipsius gloriam, ut Deus glorificaretur. Habet tantam gloriam, quia operatus est internè. Quis posset unquam explicare valorem & virtutem operum internorum? non est comparatio aliqua interni cum externo. Aloysius fuit Martyr incognitus.

6. Cæterum alia bona ex Religioso statu scaturizantia pulchrè explicat S. Ber-

S. Bernardus his Verbis : In Religione vivit homo puriùs, cadit rariùs, surgit velociùs, incedit cautiùs, irroratur frequentiùs, quiescit securiùs, moritur confidentiùs, purgatur citiùs, remuneratur copiosiùs. *Vivit, inquam, puriùs* : partim quia per Professionem velut alterum Baptismum à præteritis peccatis mundatur : partim quia per Sacramentorum frequentationem, & librorum spiritualium lectiones perfectiùs in virtutis stadio stabilitur. *Cadit rariùs* : Tum quia non habet tot exempla & occasiones peccandi ; tum quia gravitatem & fœditatem peccatorum per frequentes meditationes & examina meliùs cognoscit. Tum etiam quia sicut, qui solus ambulabat, facilè aberrat : Inter multos autem si quis aberrat, non deest, qui commonstret viam. Ita in Religione, ubi quamplures una simul ad cœlestem beatitudinem peregrinantur, non tam facilè quis aberrare potest, quia habet multos, qui regiam virtutis viam monstrabunt. Item si quis in hoc ad cœlum itinere fuerit lentior, ab aliis pergentibus utcunque protrahitur : Si quis æquò properantior, à cæteris retardatur. Sicque haud dubiè rariùs cadet. *Surgit velociùs* : Tum quia exemplis bonis domesticis, quæ quotidiè videt, erigitur : Tum quia Superiorum tanquam Medicorum spiritualium curatione sublevatur : Tum ob uberiorem influxum gratiæ, quem in Religione reperit ad resurgendum à lapsibus. *Quia incedit cautiùs* : frequentes enim lapsus in sæculari statu docuerunt, quàm sit cautè incedendum ; cùm enim per meditationes quotidianas talium lapsuum gravitatem ac periculum accuratius perpendat [id quod vix unquam seriò faciunt sæculares] hinc fit, ut Theodoro Studita teste, piis implexus cogitatis & distentus, hostiles laqueos evadat. *Quia irroratur frequentiùs* : Tum quia Religiosi voluntas tota est in lege Domini observanda defixa, atque adeò juxta S Davidem similis est ligno plantato secùs decursus aquarum. *Quia quiescit securiùs* : Comparatur enim Religio à SS. Patribus arcæ Noë, hinc qui ad eam confugit, similis est columbæ à Noe emissæ, quæ, cùm non inveniret, ubi requiesceret pes ejus, ad arcam reversa est. Ad hanc igitur confugiendum est, qui frementis sæculi tempestate vexantur. Hic statio fidissima & quies certa. *Quia moritur confidentiùs* : Nam ut S. Chrysostomus ait : Religionem hoc habere ut eos, qui eam secuti sunt, primùm in hac vita multis bonis repleat, deinde post vitæ exitum hilares & ludibundos ad Dei tribunal perducat. Rectè etiam S. Bernardus exclamat : O vita secura, ubi pura conscientia ! O, inquam, vita secura, ubi absque formidine mors expectatur, imò & exoptatur cum dulcedine, & excipitur cum devotione. Et iterum : Spiritui à corpore exeunti, à cella in cœlum non longa nec difficilis via invenitur, moriens enim aut vix, aut nunquam aliquis à cella in infernum descendit : quia vix unquam aliquis, nisi cœlo prædestinatus in ea usque ad mortem persistit. Quia *Purgatur citiùs* : id est à purgatoriis pænis liberatur ; tum quia ipsum vitæ Religiosæ genus est quodammodo perpetua pœnitentia & satisfactio, juxta illud Thomæ Kempensis effatum : habet magnum & salubre purgatorium, qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, & carnem omnino spiritui subjugare conatur : Tum quia post

De bono Relig.

Ser. ad milit. templi c. 1.

Idem Ser. de vit. solit.

mortem crebrioribus & efficacioribus suffragiis operibusque à fratribus suis adjuvatur : tum quia quàm plurimis etiam indulgentiis Religioni concessis à Purgatorio se liberare potest. Hinc in raptu dictum est Gerardo Monacho : nullus tui ordinis peribit, si ordinem amaverit, aut in morte purgabitur aut brevi post mortem. *Quia remuneratur copiosius* : Religiosi enim teste S. P. Augustino, cùm semper sive comedentes sive bibentes, sive quiescentes laudent Deum, consequens est, ut etiam ex omnibus his indifferentibus præmium recipiant; siquidem cuncta ex obedientia faciunt. Vides ergo chare frater, quantis fructibus redundet Monasticus status : Gaude ergò & gratias age Deo, quòd ad hunc præ tot millibus sis vocatus : Non enim fecit taliter omni nationi.

PARS SECUNDA.

Hieron. Platus l. 1. c. 40. 7. S. Anselmus quondam extra sensum raptus, vidit fluvium immanem & præcipitem, in quem omnes sordes mundi confluxerunt, & à quibus passim viri fæminæque abriperentur ac pascerentur : posteà verò amplum & spatiosum claustrum vidit, cujus parietes argento obducti, hortus amœnissimus, aër placidissimus, & omnia alia adeò jucunda & suavia erant, ut nihil ad felicitatem desiderari posset. Et per hoc quidem claustrum, Religionem, per fluvium verò illum mundum significari intelligebat. Sed dicet forsan aliquis, si ita est, quæ de Statu Religioso memoravimus, & si Religio, ut ex S. Anselmi visione patet, omnibus circumfluat gaudiis, cur ergo tot in hoc Statu Religiosi reperiantur toti desperabundi, multaque perturbatione ac tristia obruti? Sed respondetur; nunquid aliquid dulcedinis defuit Mannæ è cœlo Israelitis missæ, de qua S. ait textus: *Quod omne delectamentum & omnis Saporis suavitatem in se habebat?* (*Sap. v. 20.*) Cur ergò contra Dominum murmurantes carnes appetierunt? Respondet S. P. Augustinus, dum docet : quòd non omnes Israelitæ sed tantùm pietatem ac justitiam sectantes mirabilem illam in Manna reconditam dulcedinem perceperint, cæteris verò hic cœlestis cibus nauseam potiùs quàm suavitatem causavit, Ita etiam non omnes Religiosi hujus Angelici Status gaudia participant, sed tantùm observantiæ Monasticæ ac Religiosæ perfectioni studiosi; unde quia pauci tales reperiuntur, mirum non est multos reperiri inter Religiosos, qui cum Israelitis Ægyptum, id est, mundum jam à se relictum respicientes, carnes, volo dicere mundi delitias, appetant, ex quo desiderio horrorem potiùs quàm amorem erga Religionem metunt, unde non mirum, quod eam nauseant.

Pratum spir. l. 8. cap. 18. Historia. 8. Hinc in Lucka, domo Ordinis Cisterciensis, conversus quidam Rudolphus nomine, post Matutinum stans & orans sub dio, vidit Christum in Cruce pendentem, & cum eo quindecim alios, partim Sacerdotes, partim Laicos crucifixos; cùmque quæsivisset, quid sibi portenderet isthæc visio? responsum ei est, hos solos ex ordine illo esse verè Religiosos cum ipso Christo crucifixos, seque illius passioni

con-

conformare. Veriſſimum igitur eſt effatum Thomæ Kemp. Habitus & tonſura modicum conferunt, ſed mutatio morum, & integra mortificatio paſſionum verum faciunt Religioſum. Idcircò qui cupit verus eſſe Religioſus & Chriſto crucifixo conformatus, debet ſervare tria SSS, ſcilicet ſpernere mundum, ſpernere neminem, ſpernere ſperni. Item habere debet Dorſum aſininum, ut omnia portet; Os porcinum, ut omnia, quæ apponuntur comedat; Cor columbinum, quod nullam amaritudinem habeat. Ut verò hæc quis faciliùs ac ſuaviùs præſtare valeat, ita ſe gerere debet, ac ſi eo die ad Religionem veniſſet: Sic enim jam olim Abbas Agatho ſuaſit, dum antiquo Mona ho roganti, quomodo ſe in Religione habere deberet? reſpondit: Vide, qualis fueris primo die, quando exiſti de ſæculo, & receptus fuiſti in clauſtro, & talis permane ſemper. Quod ipſum etiam S. Antonius morti proximus ſuis ſuaſit dicens: Ego quidem filioli ſecundùm eloquia ſcripturarum, Patrum gradior viam; jam enim Dominus me invitat, jam cupio videre cœleſtia: Sed vos, ô Viſcera mea, admoneo, ne tanti temporis laborem repentè perdatis, hodie vos Religioſum ſtudium arripuiſſe arbitremini, & cœptæ voluntatis fortitudo ſuccreſcat. Ita S. Bernardus facit, qui teſte Surio ſemper ſe velut Novitium unius diei tractabat; imò omnium Sanctorum proprium eſt, teſte Siracide, ut, cùm conſummaverint, tunc incipiant.

L.1.c.17. §.2.

Rodriq. p.1.tr.1. cap. 14.

Eccl. 18. v. 6.

9. Præterea plurimùm etiam juverit, ſæpè à ſe rationem exigere, cur Religionem ſit ingreſſus: Sic S. Arſenius docuit, qui identidem his vocibus ſemetipſum compellabat: Arſeni cur Religioſum habitum induiſti? Quare mundum deſeruiſti? Nunquid ut DEO gratus eſſes? Hoc igitur age, cujus cauſa veniſti. Secutus hunc S. Anachoretam D. Bernardus dicere ſolitus: Bernarde, ad quid veniſti? Imò & ipſe Chriſtus hoc medio uſus eſt erga Judam Proditorem, dum dixit: Amice, ad quid veniſti? Quaſi dicere voluerit: Conſidera ô Juda, quantum beneficium à me per vocationem ad Apoſtolatum acceperis, & mox à propoſito facinore deſiſtens, Magiſtro tuo adhærebis potiùs, quàm prodes. Meritò ergo etiam pius Aſceta ſic Religioſum alloquitur: Eſto vigilans & diligens in DEI ſervitio, & cogita frequenter, ad quid veniſti? & cur ſæculum reliquiſti? nonne ut DEO ſervires, & ſpiritualis homo fieres? igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies. Hinc etiam S. Gregorius Nazianzenus monet: In ingreſſu & Profeſſione vitæ Religioſæ cogita, quid tibi propoſueris. Diteſcere, læto animo eſſe? in hac vita florere, ac quiete frui? Aut ex adverſo, adverſitatibus premi? affligi? vexari? omnibus contentum eſſe? ſufferre ſpe futurorum cuncta? Hæc non illa expectamus, non ignoro. Non ergo ſolvamus pactum. S. Baſilius quoque vult, ut ſemper eſſemus memores Profeſſionis noſtræ, quam coram Deo, Angelis, & hominibus emiſimus. Et meritò, quia teſte S. Ephremo Angeli in hoc momento voces noſtras & pacta abrenuntiationemque noſtram deſcribent, & in cœlis uſque ad horribilem illum Judicii diem

Matth. 26.

L. 1. ca. 25. §. 1.

Epiſt. 201.

diem conſervabunt. Non ergò pertimeſcimus ? non exhorreſcimus ? In die Judicii proferent Angeli noſtrum chirographum, & verba oris noſtri coram formidabili tribunali; Tunc audituri ſumus, ex ore veſtro vos judico. Hinc monet Apo-
Eph. 4. ſtolus: *Obſecro vos, ego vinctus in Domino, ut dignè ambuletis vocatione, quâ vocati eſtis, cum omni humilitate & manſuetudine, cum patientia ſupportantes invicem in cha-*
C.5. v. 3. *ritate.* Et Eccleſiaſticus: *Si quid vovisti Deo, ne moreris reddere; diſplicet enim ei*
Pſ. 49. *infidelis & ſtulta promiſſio.* Idipſum etiam Pſalmiſta monet: *Immola Deo ſacrificium*
v. 14. *laudis: Et redde Altiſſimo vota tua.*

10. Quæ, ſi quis ſedulò præſtiterit, haud dubiè experietur in ſe, quòd Religionis jugum ſuave ſit, & onus ejus leve. Etſi enim veſtitus abjectior, lectus durior, ſomnus brevior, habitatio anguſtior, victus vilior, mortificatio frequentior Religioſis ſit, plùs tamen in his afflictionum generibus voluptatis hauriunt, quàm ho-
Ser. 1. de mines mundani omnibus gaudiis circumfluentes: Hinc S. Bernardus ait: Vident
dedica. ſæculares cruces noſtras, ſed non unctionem. Aſpiciunt, inquam, externi habitus
templi. rigorem, nudos pedes, pallidos vultus; ſed non vident internam unctionem. Cùm è contra in illis videri ſit unctionem, externas delitias, delicatos cibos, mollem lectum, pretioſa veſtimenta; ſed non vident punctionem, curas, ſolicitudines, anxietates animi, horrorem mortis & alia. Unde idem S. Doctor ad fratres ait: Vos, qui experti eſtis, & ſcitis, quia verè crux noſtra injuncta eſt, & per gratiam ſpiritus adjuvantis ſuavis & delectabilis eſt pœnitentia noſtra, &, ut ita dicam, amaritudo noſtra dulciſſima.

Hieron. 11. Verùm, quòd hæc ita ſe habent, non obſcurè confirmatur hac Hiſtoria.
Platus Rabaudus vir Princeps in Gallia, illuſtri miraculo ad ſacram Ciſtereienſis Ordinis
de Statu familiam vocatus, cùm Religioſæ vitæ aſperitatem graviter ferre cœpiſſet, utpote
Relig. l. in ſæculo delitiis aſſuetus, Abbas, qui tunc erat, ei ſeparatos cibos paulò meliores
3. cap. 16. præberi juſſit. Itaque accidit, ut quodam die, dum fratres reliqui in menſa arido
Hiſtoria. ſcilicet pane & fabis veſcerentur, videri ſibi viſus ſit duos ſenes, alterum calvum, cui binæ claves in collo pendebant: Alterum habitu Monachum, qui chryſtallinam pixidem in manu geſtabat. Hi duo in toto cœnaculo circumierunt, & unicuique Aſcetæ, neſcio quid edulii ex vaſe illo impertiebant; Rabaudum verò ſolùm ita prætericrunt, ut etiam ſevero, iratoque vultu eum intuerentur. Porrò Rabaudus ex portiuncula illius, qui proximè aſſidebat, aliquid accepit, ſimul id guſtavit, viſa eſt illi ejus ſuavitas omnium ciborum ſuavitatem, quos unquam comediſſet, longè antecellere. Quæ ſpecies cùm tertiò ei objecta eſſet, Abbatem acceſſit, eique totius viſionis ſeriem explicuit, à quo ille intellexit, alterum horum ſenum eſſe Petrum Apoſtolum, in cujus tutela erat monaſterium: Alterum verò Honoratum Cœnobii Fundatorem. Hinc etiam Abbas ſubjunxit cauſam, cur illi communis illa eſca negaretur, eam eſſe, quòd communem aliorum ſeveritatem non ſequeretur. Quo audito Rabaudus animum confirmavit ad omnem ejus vitæ diſciplinam

plinam perferendam, multoque eam faciliorem ac suaviorem reperit, quàm anteà putasset, ac paulò pòst eosdem sanctos vidit, qui sibi quoque sicut & aliis de illo tam suavi cibo tribuerent, quo incredibiliter ad omnem laborem roboratus & animatus est.

12. Pro coronide notandum; quia non rarò inter Religiosos murmura oriuntur, vel ob cibos minùs conditos, vel in non debita quantitate appositos, ideò ad præcavendum talia intelligere debent, quantopere talis quærimonia DEO displiceat, quòd colligi potest ex duabus hisce Historiis. Legitur in vitis Patrum, quòd, cùm quidam Sanctitate conspicuus Pater cum pluribus fratribus ad mensam sedens, comederet, viderit in spiritu quosdam edentes mel, alios autem panem, & nonnullos stercus, admiransque, deprecatus est DEUM, quatenus sibi revelare dignaretur hujusce visionis Mysterium; quare idem cibus omnibus indifferenter appositus in manducando immutaretur? Audivitque vocem desuper dicentem sibi: quòd illi, qui manducant mel, ii sint, qui cum timore & tremore, & gratiarum actione sedent ad mensam, & incessanter orant: qui autem panem comedunt, ii sunt, qui gratias agentes percipiunt ea, quæ à DEO data sunt, eis contenti de appositis. Qui verò stercus vescuntur, ii sunt, qui murmurant, & dicunt, hoc bonum, & illud malum est. Altera est: Quidam Ordinis S. Brunonis semel murmuravit, quòd super mensam nec saturatus, nec cibi pro oculis & appetitu fuissent: undè inter cætera adjecit, maluisse se bufones, quàm ejus generis pisciculos manducasse. Vix verba protulerat, & tantam bufonum copiam ei DEUS immisit, ut totum cellæ pavimentum replerent; Quacunque per cubiculum ibat, eos habebat pedissequos. In mensa ei jugiter assidebant, in ipsumque discum insiliebant. Si quem in ignem conjecisset, resiliebat illæsus: si quos obtruncasset, nascebantur in vestigio alii, sic ut numerus quotidie augeretur. Per integrum mensem plaga in cella duravit, in vicino hortulo per tres. Semel unum forcipe arreptum in flamma torrere volebat, sed tantus ex eo fætor exhalavit, ut à cœpto desistere debuerit: Sic luit miser suam gulositatem. Cave ergò chare frater cavenda, & tene tenenda, ut pœnas malis Religiosis paratas effugias, & cum bonis æternùm gaudeas.

Historia.

Historia. Nebridius in antiqua Monast. epist. 90.

Vale.

SER-

SERMO XXXI.

DE
Mundi Contemptu.

Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Vidi cuncta, quæ fiunt sub sole, & ecce universa vanitas & afflictio spiritus. Eccl. c. 1. v. 2. & 14.

1. DIximus pauca de statu Religioso, nunc videamus, quale munus sit, cui Religiosus incumbere debet, & mox obviabit nobis contemptus mundi. Sed quia de hoc in sermonibus præcedentibus aliqua jam dicta sunt, & in sequentibus etiam aliqua inveniuntur, ideò hunc sermonem paucis absolvemus.
1. Joan. 2. Religiosus itaque apprimè contemnere debet mundum, & nudum Jesum sequi, quod facilè efficiet, si mundi vanitatem, & falsitatem attentè ruminaverit. Transit
Ps. 36. enim mundus, & concupiscentia ejus. Quàm velociter autem explicat id Psalmista, dicens : *Vidi impium superexaltatum, & elevatum sicut cedros libani, & transivi, & ecce non erat*, id est, ut Bellarminus notat : Transiens vidi hominem illum elevatum, & radicatum, ut cedros libani, & vix illum pertransivi, & ecce respicio post me, & evanuerat, quæsivi, ubi fuisset, & an vestigia remanerent tantæ magnitudinis, *& non est inventus locus ejus*, quasi unquam ibi fuisset. Hinc brevitatem hanc considerans S. Gregorius, gloriam mundi assimilat stipulæ, fumo, nebulæ, rori, spumæ, quæ omnia citò disparent, & per hoc pro nihilo reputantur. Undè
C. 4. Isaias : *Omnis caro fœnum, & omnis ejus gloria tanquam flos agri.* Rectè ergo adhortatur nos S. P. Augustinus, dicens : Nolite fratres mundum diligere, quem
Ser. 13. de die judicii. ita cernitis cum velocitate transire : Nolite in ejus amore anchoram cordis figere, quem sic ad finem conspicitis declinare ? præsertim cùm Apostolus clamet, quod amicitia hujus mundi inimica sit Deo ; Hanc porrò vanitatem rursùs insinuans,
Tr. 7. in Joan. idem S. Doctor sic ait ; Lætitia sæculi vanitas est, cum magna expectatione spectatur, ut veniat, & non potest teneri, cùm venerit : iste dies, qui lætus est, cras utique non erit ; Transeunt omnia, evolant omnia, & sicut fumus evanescunt.

2. Alterum argumentum ad mundi contemptum est ejus falsitas & amaritudo. Mare profectò salsum est omnis hæc mundi proprietas, de qua Innocentius III. loquitur : Labor est in acquirendo, timor in possidendo, dolor in amittendo. Fallacis mundi amatoribus occinit S. Bernardinus hisce verbis : Ecce

L. 1. de contempt.

tot

tot calamitatibus replevit Deus mundum: ecce amarus est mundus, & sic amatur *mundi*
ecce sic ruinosus est, & habitatur; quid f ceremus, si stabilis & dulcis esset? ô mun- *Art. 3.*
de immunde & tenebris plene, si transiens sic detines, quid faceres, si maneres: Si *c. 1.*
amarus, sic decipis, quem non deciperes, si dulcis esses? Porrò mundi vanitatem, e-
jusque fallaciam Dalilæ Meretrici meritò comparare possumus; Quod enim fecit
Dalila Samsoni, hoc solet exhibere mundus suis amatoribus. Cùm enim Samson
à Dalila persuasus, ei suam fortitudinem, in quonam consisteret, manifestâsset, illa, *L. Judic.*
quam Samson fidelem suam amasiam rebatur, dum in ejus sinu ille dormiret, absci- *c. 16.*
dit ei crines, & tradidit ipsum suis hostibus qui eruerunt ei oculos, & vinctum mi-
serunt in carcerem, eumque molere fecerunt. Dalila hæc est mundus, Samson ejus
amator, abscissio crinium significat privationem gratiæ & vitæ, & sic privatus tradi-
tur dæmonibus, à quibus privatur oculis, id est, visione beatifica, & traditur ad car-
cerem infernalem, ubi ad molam eum statuunt, id est, ad multiplices pœnas, ubi de
cætero nunquam quiescet. Meritò itaque, hic mundus in sacra Scriptura vocatur
hypocrita, quia cùm foris mirum in modum speciosùs, intus tamen plenus est cor-
ruptione, vanitate & dolo. In bonis illis sensibilibus apparet bonus, cùm reverà
plenus fuco sit & mendacio.

3. Discipulus refert, virum in Austria fuisse nobilem, mundi vanitatibus im- *Exempl.*
pensè deditum; qui dum nocte quadam solus ante arcem in hortum amœnum *68.*
descendit animi relaxandi causa, fæmina cultissima ei se obtulit, & accedere illum *Historia.*
ad se propiùs jussit, se enim esse illam, quam tantoperè depereat, unicèque fe-
rat in oculis, ac in pectore. Accedit, studiosè intuetur, & totus in ejus elegantia hæ-
ret. Cùm satis pavisset oculos venusta forma, monet illa, ut jam à tergo contem-
pletur, quam cùm à fronte avidissimè aspexisset. Vertit illa tergum, iste oculos &
vidit eam fædam, plenam vermibus, putredine & ossibus: Territus quærere instituit,
ecquænam esset, quæ facie tam formosa alliceret oculos ad spectandum, à tergo ve-
rò usque adeo sordesceret, ut cadaveri similior esset quàm puellæ formosæ. Subjun-
git illa: Ego sum gloria mundi, & hi sunt fructus mei, & cum dicto evanuit in au-
ras. Vir nobilis his totus consternatus mundum valere jussit, & se Deo in sacra
quadam familia totum dedicavit. Optimè ergo hæc mulier phantastica typum
mundi expressit, cujus anterior pars seu initium pulchra & jucunda, sed videamus
ejus dorsum seu exitum, & videbimus eum esse plenum horroribus & doloribus:
hoc expressè de se ipso fatetur Salomon, dum dixit: *Omnia quæ desideraverunt* *Eccl. 2.*
oculi mei, non negavi eis, nec prohibui cor meum, quin omni voluptate frueretur, & ob- *v. 10.*
lectaret se in his, quæ paraveram. Cùmque me convertissem ad universa opera, quæ fe- *& 11.*
cerant manus meæ, & ad labores, in quibus frustrà sudaveram, vidi in omnibus vani-
tatem & afflictionem animi, & nihil permanere sub sole.

4. Dum Joab Amasam amicè salutavit: & manu dextrâ mentum ejus quasi *2. Reg. 20.*
osculans eum tenuit, sinistrâ gladium ejus lateri infixit, & occidit. Sic etiam

solet facere mundus sibi servientibus, dum enim oscula libat, dum blanditur, dum
Sup. Matth. d. litias offert, tunc simul occidit. Hoc deplorat S. Chrysostomus: ô quàm miserrimus est mundus, & miseri, qui eum sequuntur, semper enim homines mundi opera excluserunt à vita. Cui concinit D. Bernardus: Dic mihi, inquit, ubi sunt amatores mundi, qui ante pauca tempora nobiscum erant? nihil ex eis remansit, nisi cineres & vermes. Attendite diligenter, quid sunt, & quid fuerunt, homines fuerunt sicut tu, comederunt, & biberunt, riserunt, duxerunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descenderunt. Hîc caro eorum vermibus, illic ignibus anima deputatur. Talem exitum sortiuntur mancipia mundi: Hic enim probè imitari noverat Caupones, qui hospitem divertentem peramanter & humanè excipiunt & optima quæque promittunt, sed in discessu caram symbolam severo vultu rigorosè exigunt; ita mundus ab initio quidem amatoribus suis blanditur, sed in fine gravissimis suppliciis luere gustatas delitias cogit.

5. Cùm ergò ita sit: quàm stultè ergò agunt homines illi, qui relicto optimo
1. Joan. 2. v. 16. Deo, mundo adhærent, præsertim, cùm omne, teste S. Joanne, quod in mundo est, concupiscentia carnis sit, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ, quæ omnia hominem ad infernales rogos præcipitem agunt. O cæcitas mortalium!
Eccl. 1. v. 15. ô hominum dementia! Verè, verè stultorum infinitus est numerus. Rectè exclamat D. Bernardus: Mundus clamat, ego deficio, diabolus clamat, ego decipio: Christus clamat, ego reficio: Et tamen superba mens nostra magis vult sequi deficientem mundum, quàm reficientem Christum. An non hæc summa fatuitas? Sed videamus ulteriùs mundi cæcitatem. Homo ad similitudinem Dei creatus quiescere haud potest, nisi adepto suo ultimo fine, ad quem creatus est, hic autem, cùm sit ipse Deus, bene sequitur, quòd nulla res creata hominem (ut sat quotidianâ constat experientiâ) plenè satiare possit. Etenim omnia, quæ habentur in mundo, infra hominem sunt, & si homo eis per affectum se conjungit, minimè ab eis nobilitatur, sed vilior & immundior efficitur eò plùs, quò plùs eis ad-
In Ser. Ecce nos reliq. hæret. Unde sapienter S. Bernardus advertit, ad imaginem Dei facta anima rationalis cæteris rebus occupari potest, repleri non potest. Hinc mundi asseclis occinit S. P. Augustinus: O Amatores mundi, non est requies, ubi quæritis eam, quærite,
L. 4. Conf. c. 12 C. 2. quod quæritis: Beatam vitam quæritis in regione mortis? non est ibi, quomodo enim beata vita, ubi non est vita.

6. Porrò hanc mundi fallaciam suæ mentis obtutu intimè perspexit Doctor Gentium S. Paulus: quamobrem ad Philipenses ait: omnia arbitratus sum ut stercora, ut Christum lucrifacerem. Meritò itaque omnia mundi bona contemnenda sunt, cùm Apostolus ea ut stercora arbitretur. O summa perversitas & cæcitas terribilis filiorum Adam! Quid est Deus, quem deserunt? nunquid fons omnis boni, animæ nostræ centrum, vera cordis nostri quies, & actus bonitatis purissimus? Quid est mundus, quem amant? nonne carcer vivorum, sepulchrum mortuorum, officina vitiorum, spretor virtutum, & rationis ad Deum dirigentis carni-

carnifex. Auscultate ergò ô amatores mundi Joannem vobis sic occinentem : *Mundus transit, & omnis concupiscentia ejus.* Dicite, quæso, quod vultis, utrum amare temporalia, & transire cum tempore, an Christum amare, & in æternum vivere ? Respondebitis forsan, utrumque vos amare : at miseri, fallimini, Christus enim dicit : *Nemo potest duobus dominis servire ; aut enim unum odio habebit, & alterum diliget, aut unum sustinebit, & alterum contemnet.* Non potestis Deo servire, & mamonæ seu mundo. Necesse est ergò cupienti Christo servire, ut omnem creaturarum amorem è penetrali cordis sui eliminet, sic enim & non aliter hostes suos triumphabit. Quemadmodum enim David indutus armis Saulis incedere non poterat, nec contra Goliathum pugnare ; ita etiam armis mundi indutus, id est, negotiis sæcularibus se implicans Deo militare contra dæmonem non potest. *1. Joan. 2. v. 17.* *Matt. 6. v. 24.*

7. Quamobrem chare frater, ne quondam in fine vitæ tuæ à mundo illudaris, & ab eo in inferni abyssum demergaris, nunc longè à te ejus amorem proscribe, ut hoc autem efficaciùs præstare valeas, conare mox principiis obstare, primumque præcludere aditum, quod facilè efficies, si sæcularium hominum conversationem penitùs fugeris. Quin imò nedum sæcularium, sed etiam amicorum & consanguineorum accessum, quantum potes devita, eorum munuscula à te repelle, hæc enim & similia, quàm plurimos Religiosos perverterunt ; Hinc, ne se vel minimo periculo exponeret noster P. Adalbertus à S. Alexio, cane pejus, & angue omnem sæcularium conversationem etiam amicorum fugiebat, aliisque suis Novitiis [quorum ego minimus eram] indesinenter hanc fugam inculcabat. Quam doctrinam heroico postmodum confirmavit exemplo, occasione sequenti. Electus fuit in Capitulo Generali in Definitorem Generalem, ideo Romam proficisci fuit coactus. Porrò cum Pragam appulisset, mox ejus Domina Mater duobus aliis suis filiis stipata, filium suum Adalbertum apprimè dilectum, & jam aliquibus annis non visum, invisura ad Monasterium properavit, eumque perhumaniter salutatum rogavit, quatenus ad se venire dignaretur, & quò magis illa instabat, eò magis ille id fieri posse negabat. Hinc etiam germani ejus fratres nihil persuasionis omiserunt, quo P. Adalbertus eorum rationibus expugnatus maternis annueret placitis. Sed nec quicquam : Causamque sciscitans, cur hoc desiderarent ? forsan, ait, vultis mihi apparare convivium ? at quid perditio hæc ? sufficientem enim alimoniam mihi Religio præbet : Sin autem alia ratio subest, en paratus sum hic satisfacere vobis, quamdiu hic mansero, venite, quo libuerit, tempore. Sicque neque precibus Matris, neque fratrum flexus continuò in Monasterio hæsit, usque dum Romanum suum iter prosecutus sit. An non factum heroicum.

8. Alius quidam Monachus, cùm ei post annos quindecim Patris ac Matris, amicorumque multorum de Provincia Ponti complures Epistolæ delatæ fuissent, accipiens grandem fasciculum litterarum, diuque apud semetipsum volvens: quan- *Joan. Cassian. lib. 5. de spirit.*

Iastrima, cap. 32. Historia. tarum, inquit, cogitationum causa erit mihi harum lectio, quæ me vel ad inane gaudium, vel ad tristitias infructuosas impellent? Quot diebus eorum recordatione, qui scripserunt, intentionem pectoris mei à proposita contemplatione revocabunt? Quid proderit amicos corpore deseruisse, non verò corde? hæc volvens in corde suo non solùm nullam resolvere epistolam definivit, sed ne ipsum quidem fasciculum resignare: nescilicet eorum, qui scripserant, vel nomina recensendo, vel vultus recordando à spiritus sui intentione cessaret. Itaque ut eum constrictum susceperat, igni tradidit comburendum. Ite, inquiens, cogitationes Patriæ pariter concremamini, ne me ulteriùs ad illa, quæ fugi, revocare tentetis. Quomodo etiam Theodorus S. Pachomii discipulus mundum contempserit, legere est in vita S. Pachomii. Plura alia mundi contemptus exempla passim in hoc libro reperies, quæ, ne eadem repetamus, hic omitto. Imitare ergo hos & illos in via, ut cum omnibus mundi contemptoribus gaudeas in patria. Vale.

SERMO XXXII.

DE

Perfectione Religiosa.

Æmulamini charismata meliora: & adhuc excellentiorem viam vobis demonstro. 1. Cor. 21. v. 31.

PARS PRIMA.

1. QUemadmodum ille, qui sarcinas graves, vestes, aliaque impedimenta removens se exonerat, non ob id dicitur jam ascendisse, aut esse in culmine montis, sed in statu præfatæ ascensionis se constituit, & ascendendo de hora in horam appropinquat ipsius montis culmini: ita Religiosus, qui mundum ex corde suo expunxerit, non statim perfectus dicendus est, sed in regia via ad perfectionis culmen esse. Unde si montem Religiosæ perfectionis scandere exoptat, removere etiam à se debet omnem socordiam & molestiam, quæ communiter velut prædones in ascendentes irruere solent, quò sic eos impedirent, & repellerent. Sed quid faciendum, ut hos grassatores prosternamus? strenuè certandum est, atque conandum sine mora iter arreptum prosequi. Ut enim iter agentes, locum insidiis & periculis famosum citatis equis prætervolant; ita Religiosi ferventes, quia viam virtutis arduam, & ab inimicis obsessam norunt, magno fervore decurrere debent. Huc collimat Apostolus: dicens: *Solitudine non pigri, spiritu ferventes, Domino servientes.* Est igitur ad Religiosam perfectionem fervor imprimis necessarius: quia, ut vitæ Patrum referunt: Sicut ad accensam ollam

Rom. 12. vers. 11.

ollam muscæ non appropinquant; si verò tepida fuerit, insident in eam, & faciunt vermes: ita & Monachum succensum igne divini spiritûs, dæmones fugiunt, tepidum verò illudunt, & insequuntur. L. 5. c. 19. num. 3.

2. Quòd etiam ad hunc spiritûs fervorem nos movere deberet, est vitæ brevitas: quis enim pauper, si unico die thesaurus ipsi regius aperiretur cum facultate, quantum vellet, exportandi, non summum in exportandis & colligendis pecuniis conatum, & fervorem adhiberet? quantò magis ergò Religiosus per animi fervorem thesauros non transituros, sed cœlestes colligere deberet? Meritò ergò Salomon monet: *Quodcunque potest facere manus tua, instanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quo tu* (ob ignaviam & tepore) *properas.* Considerandum præterea est, quantùm sæculares terrenas & perituras divitias, & honores quærentes fervorem adhibeant, de quo S. Ignatius Lojola Lusitanis Fratribus sic scripsit: Nolite pati, ut hujus sæculi homines plùs laborum & molestiarum suscipiant, in conquirendis studiosè voluptatibus ac rebus caducis, quàm vos in cœlestibus ac divinis conquirendis: pudeat, illos majori operâ eniti ad aucupandam gratiam Principis mortalis, quàm vos laboretis ad amicitiam cum æterno Rege conjungendam. Et ob hoc ipsum S. Pambo Abbas seipsum deplorabat. Qui cùm adhortante Athanasio Episcopo ex eremo Alexandriam venisset, vidissetque ibi mulierem elegantissimè comptam, copiosas juxtaque amaras fundebat lachrymas. Rogantibus, qui aderant, quamobrem lachrymatus esset? respondit: duo me moverunt, una mulieris hujus perditio; alterum, quòd tantam diligentiam non impendo, ut Deo placeam; quantam illa, ut hominibus obscœnis placeat. Hoc ipsum planxit S. Nonus Episcopus: ut infrà in vita S. Pelgiæ fusiùs recensetur. *Eccl. 9. v. 10.* *In epist. ad Lusitan.* *Vita PP.*

3. Et hæc est prima via ad perfectionem religiosam fervor spiritualis. Altera est minimorum cura, quòd nihil aliud est, quàm studium diligens ac providum rerum minimarum, sive declinandarum, cùm perfectioni nocent: sive complectendarum, cùm prosunt. Dicitur autem hæc cura ad perfectionem maximè pertinere, quia cura maximorum peccatorum præcipuè vitandorum, non tam ad perfectionem, quàm ad salutem necessaria est. Quàm Deo autem grata sit hæc minimorum cura, insinuat Cælestis Sponsus, suam Sponsam sic alloquens: *Vulnerasti cor meum Soror mea Sponsa, vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum, & in uno crine colli tui.* Quid aliud per oculum, & quid aliud per crinem intelligi potest, quàm actiones minimæ ferventer peractæ, quæ vulnerant cor Salvatoris nostri sic, ut teste Ven. Blosio ipsi magis rem gratam faciat, si in rebus minimis propter Deum voluntati propriæ reluctetur, ac se mortificet, quàm si multos mortuos ad vitam revocaret. Et meritò quemadmodum enim, ut S. Paulinus docet, granum sinapis, etsi minimum videatur in semine, nihilominus tamen exstat in olere maximum: sic minimorum cura, etsi res exigua videatur, attamen in spicas altissimarum virtutum, & altissimos manipulos cælestium gratiarum excrescit. Hinc etiam S. Cygillus *Cant. 4. vers. 9.* *Blosius c. 2. instit. spirit.* *Ep. 20. ad Amandum.*

rillus in illud Christi: Vestri capilli capitis omnes numerati sunt: quid capilli, inquit, & capitis pili, nisi minutissimas actiones significant, quas Deus exactè observat, ac præmiat? Ne verò quis hanc veritatem in dubium revocaret, testatus hoc ipsum est Servator noster apud Matthæum: dicens: *Euge serve bone & fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui.* Porrò, ut magis ad hanc minimorum observantiam Deus nos provocaret, nonnunquam illustribus prodigiis manifestare voluit, quàm accepta hæc cura ipsi sit. Legitur enim in vitis Patrum, quòd cùm Religiosus quidam secundùm consuetudinem oblitus esset in mensa colligere micas, eas post mensam collegit, moxque Superiorem accedens, coram eo prostratus suam culpam humiliter dixit: Et ecce rem miram. Dum enim Abbas à fratre collectas micas sibi ostendere postulat, eas subitò cunctis obstupescentibus in pretiosos uniones conversas reperit.

Cap. 25. v. 23.

4. Enim verò, ubi hæc minimorum cura viget in aliquo cœnobio, ibi disciplina claustralis velut Palma florebit. Certissimum est, inquit S. Anselmus, quòd in multis Ecclesiis experimento didicimus, quia in Monasterio, ubi minima districtè custodiuntur, ibi rigor Monachorum inviolabilis permanet, ibi pax inter fratres, & in capitulo proclamationes conquiescunt. Hinc S. Maria Magdalena de Pazzis Deo revelante didicit, inter quinque res petendas, pro conservando quovis ordine in primævo suæ Religionis statu, hanc quoque perpetuò petendam, ut omnes Religiosi perfectè cognoscant, quanti momenti sit observare quamlibet minimam rem sanctæ Regulæ. Quod ergò necessarium est pro conservatione cujusdam Religionis, quis inficiatur, non exigi quoque ad conservandum Religiosum particularem in via virtutum constitutum: Quamobrem B. Aloysius, ut Author vitæ scribit, persuasissimum sibi habebat, verum ac perfectum Religiosum illum esse, qui ad amussim omnes regulas sui instituti observat, quíque omnem diligentiam adhibet in perfectam exercitationem eorum omnium munerum & exercitiorum, etiam minimorum, quæ omnibus in dies singulos ordo præscribit. Et hæc B. Aloysii doctrina est via regia ad perfectionem, & congregandas divitias cœlestes. Nam quemadmodum, ut os aureum Chrysostomi testatur, opes corporis accumulantur, cùm amatores illarum ne minimum quidem lucellum negligunt; ita spirituales divitiæ per minimorum sedulam curam augentur. Seu, ut S. Isidorus ait: Sicut paulatim homo à minimis vitiis in maxima proruit; ita à modicis virtutibus gradatim ad ea, quæ sunt excelsa, contendit.

Epist. 6. ad Monach.

Vita p. 4. cap. 14.

Vita p. 2. cap. 1.

Chrysost. in paranes. priore.

Lib. 2.

5. Senex quidam rogatus à fratribus, quomodo posset sustinere vices puerorum pecora pascentium? respondit, in veritate, fratres, plurimos dies habuit cogitatio mea, volens illis aliquid dicere, sed redargui meipsum, reputans mecum, si parum hoc non porto, quomodo si major mihi tentatio advenerit, portabo? & ideò illis nihil dico, ut fiat mihi consuetudo portandi. Rectè ergò S. Franciscus Xaverius dicere solebat: Nemo seipsum fallat, non potest quisquam in rebus magnis excellere, qui non priùs excellat in parvis. Qui enim parvo oneri ferendo

sect. cap. 36. num. 3. Ruffinus lib. 3. num. 91.

Lib. 3. Epis. 5.

do non sit, multo minùs magnum est laturus. Quapropter mi chare frater satage, fortiter ferre minora, ut majora occasione oblatâ portare valeas. Æmulare, ut Apostolus monet, charismata meliora, sequendo scilicet nedum præcepta, sed etiam consilia, amplectere ea, quæ nunc breviter de minimorum cura dicta sunt; sic enim & haud aliter ascendes perfectionis montem. Nam sicut volucris, cùm utramque habet alam, facilè se per aerem librat; quæ tamen, si unam tantùm haberet, difficulter se à terra elevaret, cùm sola sit onus, utraque verò levamen; ita, qui sola statuit servare præcepta, & ea, quæ sub peccato obligant, cum magna difficultate se, suamque mentem ad cælestia attollet, atque in perpetuo labendi periculo versabitur; secùs verò, qui & præcepta, & consilia Evangelica, necnon suæ Religionis particulares leges ad peccatum non adstringentes servare decrevit. Tandem Alphonsus Rodriquez de hac materia differens sic concludit, aitque tanti nos debere facere ea, quæ de hac materia dicuntur, ut servire pro generali regula debeant, scilicet, quamdiù quis æstimabit, magnique faciet res parvas, rectè incedet, & Deus suâ gratiâ ipsum provehet ulteriùs, contra si ipsas negligat; periculosè incedet, quia scilicet per istam portam omnia mala in spiritualem religiosi domum incurrunt. Et quòd ita hæc se habeant in parte subsequenti fusiùs patebit. *P. 1. de perf. tr. 1. c. 20.*

PARS SECUNDA.

6. Nemo non sanæ mentis affirmabit è Religiosorum claustris multos ad Orcum deturbari: S. Basilii sententia est, inter Monachos paucos salvari. Hujus sententiæ oculatus testis est P. Pacificus Capucinus, qui teste Boverio, positus aliquando in extasi vidit non solùm hominum sæcularium, verùm etiam Religiosorum animas velut pluviæ guttas ad infernum descendere. Quinimò animæ sæcularium ab Abbate Silvano visi sunt salvari, Religiosorum damnari. O rem horrendam & pertimescendam! Sed cur hoc? Profectò non aliam ob causam, quàm quòd parva in suis statutis contenta negligant, & flocci faciant. Hinc enim se magis ac magis divinâ gratiâ indignos reddunt sic, ut levia parvi pendentes in majora communiter labantur peccata juxta illud Ecclesiastici: *Qui spernit modica, paulatim decidet.* Rectè ergò S. Gregorius ait: Si curare parva negligimus, insensibiliter seducti, etiam majora audenter perpetramus. Quod ipsum ipsissima Veritas confirmat apud Lucam dicens: *Qui in modico iniquus est, & in majori iniquus est.* Sicut enim ut S. Bonaventura ait; ex minimis guttis multiplicatis inundationes aquarum fiunt, quæ etiam magna aliquando mœnia subruunt: & sicut per modicam rimam aqua latenter in navem influit, donec submergatur; Ita contingit Religiosis incautis minima non curantibus. Etenim à minimis, ut S. Bernardus rectè advertit, incipiunt, qui in maxima proruunt, verissima enim Sententia est; nemo repentè fit summus. *De abdicat. rerum.* *C. 19. v. 1.* *L. 20. moral. c. 9.* *Luc. 16. v. 10.* *In process. relig. 1. c. 20.* *De vit. & mor. instit.*

7. Hæc non ignorans abjuratus humani generis hostis, rarò in virtutum via ambu-

ambulantibus suadebit mox à principio, ut magna committant peccata, proculdubio enim repulsam vereretur, sed tantùm suggeret, ut hanc aut illam bonam actionem prætermittant, sive istum aut illum defectum aut leve peccatum non curent, rem esse levem, facilè à Deo remitti, imò aquâ lustrali facili negotio deleri posse. Est enim stygius veterator adeò astutus & fallax, qui, ut S. Franciscus dicere solebat, non vult de nobis plùs, quàm tenuissimum capillum; ex illo enim chamum ingentem validumque ad nostras constringendas animas, sibique vendicandas conficere solet. Hinc modica delicta, ut B. Marcus Eremita advertit, admodum elevat & extenuat; alioquin enim hominem ad majus malum & vitium adducere non posset. Id quod S. Chrysostomus exemplo Caini confirmat, cui prius persuasit dæmon deteriora offerre, nullum esse id dicens peccatum; deinde invidiæ veneno succendit, nihil etiam hinc mali secuturum persuadendo. Ita tandem in eum illapsus ad cædem Fratris, & ad negationem sceleris impulit. Et paulò pòst etiam Judæ exemplum adjiciens, nisi putâsset, inquit, parvum esse, pecuniam inopum surripere, in tantam proterviam non devenisset.

Cap. de spir. §. 96. *Hom. 87. in Matt.*

8. Et eheu! quotquot non etiam ex Religiosis cum Cain & Juda æterno incendio conflagrabuntur ideò, quia parva non curantes ad graviora prolapsi sunt, quæ tamen non magna sed parva esse arbitrabantur! in exemplum nobis est quidam Cœnobita. Anno 1550. grassante pestiferâ lue in Marca Anconitana, accidit ut etiam Minorum Observantium Conventus quidam inficeretur. Periêre multi ex Religiosis, & quoties eorum quispiam moriebatur, vidêre arcis vigiliæ clarissimum splendorem se è cælis demittere, ac Cænobio illi insidere, quo indicio intelligebant Fratrem aliquem hinc evocatum ad Superos; Angelus enim (ut piè creditur) Socium se animæ illi jungebat ad Deum properanti. Quatuordecim ex hac vita emigrârunt indice tali splendore. Contigit & Fratrem quendam Laicum mori, cùm excubiæ solitum lumen non conspexissent, petiêre è fratribus, curiosiusque perquisiêre à fratribus, quod vitæ genus tenuisset defunctus. Fratres, quibus mortui vita laudabilis semper erat, conversationem ejus summopere commendabant. Factum tamen tacitè secum expendebant, cæperuntque de ejus salute plurimùm dubitare. Senex quidam inter ipsos summè venerabilis, & pietate egregiâ conspicuus offerebat suffragia pro defuncti anima, & profusis lachrymis Deum humillimè rogabat, ut pro benignitate sua dignaretur mortui statum revelare. Dum noctu pro anima illa preces facit. Ecce ingens flamma, & in ipsa defuncti anima ferreis candentibusque vinculis ligata apparet. Non poterat spectrum hoc intueri Senex absq; animi & corporis horrore. Quærit tamen. Quis es tu? Anima Laici nuper defuncti sum ego, respondet Spiritus. Insistit Senex: An in loco salutis es? Defunctus. Eheu! maledicta sit dies, quæ me in lucem edidit. Ah! utinam natus nunquam fuissem, æternæ profectò damnationis sententiâ nunc non premerer, in æternos enim gehennæ cruciatus deturbatus sum. Prosequitur Religiosus Senex; & cur in barathrum præcipitatus es? respondet. Quinque Rosaria æter-

Zach. Bover in annal. PP. Capucin. *Historia.*

æternum mihi incendium paraverunt. Emeram illa ab amico, cogitans ea sanguine mihi junctis donare. Superioris mei licentiam neglexi, nec unquam confessus sum, neque grave peccatum existimabam, licet sæpe sæpius oblatraret conscientia. Cùm ad Dei tribunal causa deducta esset, non levis, sed magni momenti negotium visum est, & damnationis sententiam ut proprietarius excepi. Ut autem exploratum habeas vera esse, quæ dico, Scabellum inspicias oratorii, ubi preces fundere solitus eram, & reperies quinque illa Rosaria, de quibus loquor, damnationis pretium. Quibus dictis disparuit. Hinc ergò clarè patet, quanto se periculo exponant illi, qui parum pro nihilo reputant.

9. Nec quisquam Religiosorum mihi dicat: Observo vota, & quidquid in solenni mea professione Deo promisi, ac proinde divina supplicia non puto me experturum, licet alias Regulas & Constitutiones Religionis meæ non observem. Tali enim qui similia effutit, respondeo: valde consuetum & facillimum transitum esse à Regularum & Constitutionum transgressione ad votorum violationem & præceptorum prævaricationem, ut partim ex dictis sat constat, partim S. Tho. docet: Difficile esse quòd homo præcepta servet, quibus intratur in Regnum, nisi sequendo consilia. Et iterum. Consilia parare viam ad servanda præcepta. Hinc S. Hieronymus ait: Non sunt contemnenda quasi parva sint, sine quibus majora constare non possunt. Videntur quidem similes observantiæ levis & exigui ponderis negotia, verum tamen est, quòd absque his majora nequeant consistere. Forsan arbor sine cortice durat? aut frumentum perfectionem suam nanciscitur sine culmo, sine spica? Itaque hæc est una causa interitûs multorum Religiosorum, parvi æstimare parva. Quare chare frater, ne salutem tuam ambiguam reddas, noli despicere minima. Ut autem magis ac firmiùs in hac minimorum cura te fundes, consideratè perpende, quod sequitur.

Quodlib. 4. a. 23.

In regul. Monach.

10. Altera causa, cur multi è Religiosis pereunt, sumitur ex eo, quod omnes Religiosi vi Professionis suæ teneantur tendere ad perfectionem, & quidem sub lethali peccato: ita S. Thomas. Ubi licèt asserat, non teneri Religiosum esse perfectum, tamen dicit, teneri ad perfectionem tendere, & ad hoc obligari ex statu, quem profitetur, aliter non esse Religiosum verum, sed mendacem & simulatorem, ostendentem exteriùs professionem perfectionis ex statu, cùm interiùs illam non habeat. Mendacium enim, ut ibi affert, non solùm est in falsis verbis, sed in simulatis operibus. Propterea in responsione ad illud argumentum concludit his verbis: Unde non committit aliquis mendacium vel simulationem ex hoc, quòd aliquis non est perfectus, qui statum perfectionis sumit, sed ex eo, quòd ab intentione perfectionis animum revocat. Hæc S. Doctor. Quæ verba explicans Cajetanus notat dupliciter deficere à perfectione, ad quam quis tenetur. Uno modo *Executivè*, quia scilicet non exequitur illos perfectionis actus, quos debet, & talem dicit non esse simulatorem neque mendacem. Alio modo *secundum intentionem*, quia scilicet deponit intentionem perfectionem prosequendi, & hoc de secun-

2.2. q. 185 a. 5. ad 2.

In arg. 2. ex Ambro.

do modo dicit, videri loquutum S. Doctorem, esse in statu peccati mortalis tanquam mendacem, & simulatorem facto, qui talem intentionem deponit.

11. Hinc pessimè loqueretur Religiosus ille, qui sic diceret: *Hæc me non obligant ad culpam: ergò non curo illa observare:* Talis enim esset in statu peccati mortalis, quia contemneret perfectionem, talis enim modus loquendi indicat talem Religiosum interiùs deposuisse intentionem illa observandi, & consequenter intentionem etiam proficiendi, & per hoc jam peccato mortali esse obstrictum. Nam, ut advertit Cajetanus, animus proficiendi probatur, quando aliquis intendit vivere secundùm Regulam & Constitutiones suas, in quibus non solùm præcepta, & vota continentur, sed reliqua etiam conducentia ad perfectionem, ad quam quivis Religionem profitens, ex statu spontaneè assumpto obligatur: Qui autem dixit, se non curare observare ea, quæ sub culpa non obligant, animum deposuisse convincitur vivendi secundùm regulam & constitutiones, in quibus ista præscribuntur. Unde dictus Cajetanus ponit ibi hæc verba multùm notanda: *Et propterea caveant sibi multùm Religiosi, ne animum proficiendi deponant.* Et explicans, quando hunc animum proficiendi habeant, subjungit. *Quem tunc procul dubio habent, cùm intendunt vivere secundùm regulam & constitutiones suas, quamvis in multis interdum delinquant.* Ergò per oppositum, quando non intendunt vivere secundùm ea, quæ præscribuntur in Regula & Constitutionibus, animum proficiendi non habent. Quod patet in eo, qui dicit saltem in corde suo *non curo.* Ex quo infertur, quòd ille, qui Religionis jejunia silentium, frequentationem chori, & hujusmodi, in quorum transgressione licèt sit assignata pœna, non tamen incurritur culpa, si, inquam, ista non curaret, tunc se in statu peccati mortalis constituit. Et hæc est sententia expressa S. Bernardi, S. Bonaventuræ, & S. Thomæ aliorumque; Porrò ut hæc veritas magis pateat, adduco ipsa verba D. Thomæ, quæ sic sonant: *Sed exemplis clariùs elucescet, quod dicimus. Si jubente Seniore, ut sileam, verbum mihi, fortè per oblivionem elabitur, reum me fateor inobedientiæ sed venialiter. Si ex contemptu sciens & deliberans spontè in verba prorupero, & rupero silentii legem, prævaricatorem me constituo, & criminaliter,* ubi Ly *criminaliter,* ostendit non quamlibet culpam, sed mortalem. Quod magis explicans subjungit: *Et si impœnitens persevero, usque ad mortem peccavi, & damnabiliter.* Ita S. Thomas.

Citationes videri possunt apud P. N. Ignat. in turri salutis fol. 177. n. 19.

12. Sed dicet aliquis, si contemptus, ut nunc ex S. Thoma patet, facit culpam esse mortiferam, quando censebitur datus contemptus? respondetur, tunc quando Religiosus regulæ & constitutionibus se non vult subjicere, & ex hoc motivo eas transgreditur, volens suo arbitrio & suo modo vivere, non verò secundùm regulæ & Religionis præscriptum. Audiat D. Tho. Tunc intercedit formalis contemptus: *Quando voluntas rennit subjici ordinationi legis, vel regulæ, & ex hoc procedit ad faciendum contra legem vel regulam.* Et talis contemptus mortalis est, peccatur enim contra regulam non ex fragilitate & negligentia, sed ex voluntatis malitia & perversitate. Hinc non immeritò seriò monet S. Bernardus dicens: Discite, Justum Judicem

22. q. 186. a. 9.

cem Deum, non modò, quid fiat, sed quomodo fiat, considerare, & cavere deinceps, ne quis parva reputet, quamlibet parva, si scienter delinquere convincatur. Nemo dicat in corde suo: Levia sunt ista, non curo corrigere: non est magnum, si in his maneam venialibus minimisque peccatis: hæc enim, dilectissimi, impœnitentia est, hæc blasphemia in Spiritum sanctum, hæc blasphemia irremissibilis. Hactenus Bernardus. *Ser. de conv. S. Pauli.*

13. Verùm enim verò negari nequit prædicta non esse verissima utpote doctissimorum juxtaque sanctissimorum Virorum opinione stabilita. Unde minimè mirum alicui videri debet multos è cœnobitis æternùm perire, cùm perspiciamus non paucos inter illos reperiri, qui liberrimè constitutiones suas transgrediuntur, & ea, ad quæ sub peccato non obligantur, parvi pendentes non curant, arbitrantes ex ignorantia culpabili in his transgrediendis non latere peccatum grave, sicque toti hallucinati & excæcati miserabiliter ad portas inferi properant. Porrò, quòd hoc non sit vanum commentum, docemur hâc Historia S. Dominicus Prædicatorum Ordinis Fundator, cùm infelicem aliquem hæreticum Albigensem energumenum conjurâsset, plurima ex maligno illo spiritu sciscitatus, & inter cætera, cujus statûs & conditionis homines plurimùm inter Christianos damnarentur? Respondit dæmon, Principes utriusque sexûs, & Prælatos sine numero habemus, rusticos paucissimos, mercatores & cives sat multos, Sacerdotes etiam multos, at (quæ verba benè sunt notanda) verè Religiosos nullos, plurimos autem ex his, qui nullâ Ordinis sui statutorum habitâ ratione, ea per temeritatem transgrediuntur. Horrenda profectò verba. Bonorum & verè Observantium Religiosorum nullus damnatur, inobservantium, temerariorum, qui vel ex contemptu, vel ex vitioso habitu statuta sua prævaricantur, infinitus numerus in gehennæ barathrum præcipitatur. *Bzovius tom. 14. Annal. A. 1213 Historia.*

14. Ex his ergò clarè colligere est, quàm necessarium sit Religioso ad consequendam animæ suæ salutem tendere ad perfectionem, id est, minima Ordinis sui statuta non contemnere, sed pro suo modulo & viribus ea servare. Hinc nonnemo Ascetarum rectè monet, dum canit Poëta:

Principiis obsta, serò medicina paratur,
Cùm mala per longas invaluêre moras.

Stude ergò mi chare frater mox principiis obstare abigendo scilicet non solùm peccata gravia, sed etiam levia, imò & ipsos defectus. Sic enim tendes ad perfectionem & per consequens magnam habebis spem æternæ Beatitudinis bravium consequendi. Quòd si verò nonnunquam ex fragilitate humana magis quàm ex malitia labaris in peccata, aliave in Regula seu constitutionibus vetita, cave ne propterea in via Dei deficias, sed satage hæc quàm primùm per pœnitentiam delere, & securus eris. Scito ergò: Sicut domus etiam illa mundissima dicitur, quæ

Faber conc. 5. in Dom. 4. post. Pen. quæ, quamprimùm aliquis sordidis pedibus ingressus est, statim eluitur, & purgatur; ita perfectus dici adhuc potest, qui interdum labitur in levia peccata, modò illa statim per confessionem aut contritionem deleat. Et rursus: Quemadmodum Dux militaris, si constanter hostem impugnet & vellicet, egregii Ducis nomen obtinet, licèt non omninò expugnet & deleat, imò quandoque minùs feliciter pugnet; ita perfectus Christi miles dici potest etiam is, qui interdum à passione vincitur: modò à contentione pugnæ non desistat. *Idem ibid.* Non igitur concidas animo, si interdum in perfectionis studio te languere aut omninò cadere advertas, sed potiùs novas vires & fervorem assumas, memineris que sententiæ à S. Hieronymo prolatæ: Hæc una præsentis vitæ perfectio est, ut te imperfectum agnoscas. *In epist. ad Ctesiph.* Cui etiam S. P. Augustinus astipulans, semper, inquit, tibi displiceas, quod es, si vis pervenire ad id, quod non es. Nam ubi tibi placuisti, ibi remansisti: Si autem dixeris, sufficit, periisti. *Serm. 15. de Verb. Apost.* Hinc ait Apostolum priùs suam imperfectionem professum esse, & posteà se perfectum dixisse, quia ipsa est perfectio hominis, invenisse se non esse perfectum.

15. Cæterùm quod hic benè etiam advertendum, perfectionem non in asperitatibus corporis, aut aliis similibus rebus & exercitiis sitam esse, uti interdum aliqui falsò sibi persuadent, sed hæc media duntaxat esse ad perfectionem, uti rectè Abbas Moyses apud Cassianum advertit dicens: *In collat. PP. coll. 1.* Jejunia, Vigiliæ, meditatio Scripturarum, nuditas ac privatio omnium facultatum non perfectio sed perfectionis instrumenta sunt, quia non in ipsis consistit disciplinæ finis, sed per illa pervenitur ad finem. Igitur perfectio dumtaxat in perfecta charitate sita est, ut testatur Apostolus monens: *Colos. 3. v. 14.* *Supra omnia autem hæc Charitatem habete, quod est vinculum perfectionis.* Sed notandum ulteriùs, quod tametsi aliquis Deum ex toto corde diligeret, omniaque ejus præcepta diligenter custodiret sic, ut nullius, aut certè non multarum imperfectionum aut culparum conscius esset, non tamen propterea debet se mox perfectum esse judicare; Nam ut sapienter S. Gregorius dixit: *Lib. 4. Dial.* plerumque hi, quos jam perfectos, homines æstimant, adhuc in oculis summi Opificis aliquid habent imperfectionis. Sic sæpè imperiti homines nec, dum perfectè sculpta sigilla conspicimus, & jam quasi perfecta laudamus, quæ tamen adhuc Artifex considerat & limat: laudari jam audit, & tamen ea tandem meliorare non desinit. Hinc ergò rectè pronuntiat Bernardus: *S. Bern. in Epist.* Nemo perfectus est, qui perfectior esse non appetit, & eò perfectiorem quisque se probat, quò ad majorem tendit perfectionem. Et iterum: *Idem.* Indefessum proficiendi studium, & jugis conatus ad perfectionem perfectio reputatur. Cui astipulatur sanctus quidam Doctor dicens: *Cornel. in c. 4. Gen. tr. 4. in Epist. 1. 70.* Quidquid toto corde, totâ intentione, toto desiderio vis, id es certissimè. Et S. P. Augustino teste, tota vita boni Christiani sanctum est desiderium proficiendi. Hic sinus noster est, hic saccus, &, quia angustus est, extendendo facis capaciorem. Porrò quamvis hæc dicta de perfectione sufficiant, nihilominus tamen amplectere pro Coronide etiam hoc medium, & considera Vitas & exempla Sanctorum, eaque ob oculos tuos

pone:

pone : Nam ut S. Gregorius Nyssenus ait : Credendum est, idcircò vitas præstantissimorum virorum exquisitissimè perscriptas esse, ut vita nostra imitatione ad virtutem & bonum rectiùs deducatur. Unde quemadmodum pictores, quando imaginem ex imagine pingunt, identidem ad exemplar respicientes characterem ad suum opificium inde transferre conantur ; Ita oportet eum, qui studet seipsum omnibus virtutum partibus perfectum reddere, Sanctorum vitas velut simulachra quædam viva & efficacia respicere, illorumque bona opera per imitationem sua facere. Hoc fac, & vives. Vale. *Lib. de Vita Moys.*

SERMO XXXIII.

DE

Bono Exemplo.

Sic luceat Lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cælis est. Matth. 5.

1. DIsseruimus hactenus de Perfectione, nunc videre oportet, quisnam alios in hoc studio antecellat, hoc autem nobis pandit Philosophorum Princeps Aristoteles, dum ait ; Optimus est ille, qui non utitur bonitate ad se solum, sed etiam ad alios. *5. Æthi.* Igitur stante hoc principio ille optimus Asceta est, qui magis facto quàm verbo viam virtutis alios edocet. Quod Magnus docet Gregorius per haec verba : Nullum ego consilium melius arbitror, quàm si exemplo tuo fratrem docere studeas, quæ oporteat fieri, provocans eum ad meliora, & consulens ei neque verbo, neque linguâ, sed opere & veritate. *Lib. 10. mor.* Cui astipulans Leo Papa dicit : Validiora sunt exempla, quàm verba, & pleniùs docemur opere quàm voce. Hoc ipsum etiam censuit S. Pambo, dum Theophilum Episcopum suo silentio magis quàm expolito sermone ædificare studuit. Ut fol. 216. dictum. Considerare præterea lubet, per qualenam stratagema S. Abrahamus Eremita tot paganos omninò efferos cicurârit, & Christo subjugârit, & videbimus quòd magis suæ patientiæ exemplo, quàm verborum adhortatione id præstiterit, ut in ejus vita infrà fusiùs dicetur. Hinc non malè dixit Seneca : Multum dabit filiolo Pater aut ejus institutor, etiamsi nihil dederit præter Exemplum. *Consol. ad Helviam cap. 16.*

2. Præcepit olim Dominus Deus Noe : *Fac tibi arcam de lignis lævigatis.* Ille statim paret, & operi se accingit. *Gen. 6. v. 14.* Omnes in hoc conveniunt, quòd Noe fuerit divini verbi Præco, omnibus enim annuntiaverit imminentem universæ terræ ruinam, si non resipiscerent, & pœnitentiam agendo offensum Deum placarent. Sed evolvamus sacras paginas, & nullibi reperiemus eum populis prædicâsse,

Quomodo ergo diluvii & pœnitentiæ præco dicitur? Respondetur, optimè prædicasse ipso opere, & arcæ constructione: Satis eloquenter concionatus est Sanctimoniâ, exactâ naturalis legis observantiâ, lachrymis, suspiriis; licèt siluerit lingua, nec ullum verbulum protulerit. Unde S. P. N. Augustinus, Noë, inquit, etsi tacebat voce, opere loquebatur, silebat lingua, fabricatione clamabat. Et proinde meritò divini Verbi præco dicitur; is enim melior prædicator censendus est, qui operibus magis, quàm verbis prædicat. Unde Salvator noster dicit: Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona! non ait, ut audiant verba vestra, sed ut videant opera, tanquam magis efficacia ad impios convertendos, quàm cultus sermo.

Ser. 69. de Temp.

3. Hanc porrò veritatem minimè ignorans Seraphicus P. S. Franciscus suis in hæc verba præscripsit documentum. Considerate fratres vocationem nostram, quâ vocavit nos misericors Deus, non tantùm pro nostra, sed etiam pro multorum salute, ut eamus per mundum exhortando omnes plus exemplo quàm verbo. Lyranus eundem S. Patriarcham verba illa Cantici S. Annæ ita declarare solitum fuisse scribit: Sterilis peperit plurimos, & quæ multos habebat filios infirmata est; sterilem dicebat fratrem simplicem, officium prædicandi non habentem, per quem generamur filii, id est, Ecclesia Dei juxta illud Apostoli: *In Christo Jesu per Evangelium ego vos genui*; & talis frater simplex exemplari vita plus proficit sibi & aliis, quàm prædicator verbosus. Porrò ne hæc Seraphici viri doctrina ab ejus factis discreparet, hoc exemplum adjecit. Vocaverat aliquando suum socium: Veni, inquiebat, eamus, & concionemur. Ambulabant per omnes urbis plateas, capite inclinato, oculis in terram defixis, toto corpore ad modestiam composito, humili & devoto gressu; ita ut omnes, qui eos sic incedere videbant, compungerentur, & ad detestanda peccata, ad mundum deserendum, ad obsequendum Deo accenderentur. Quo peracto mox ad conventum denuò rediit, cui Socius ait: Ergone sancte Pater non prædicabimus? cui Sanctus subintulit, jam de facto prædicationem nostram perfecimus: cui Socius. Quâ ratione? nec unicum quidem verbum proferentem te audivi. Ah frater! replicabat S. Patriarcha. Facta est concio & optima quidem, ac fructuosa. Scis quænam fuerit? Bonum exemplum, quod exhibuimus. Et profectò eventus probavit hanc miram concionandi methodum efficacem fuisse, nam paulò pòst multi confluxerunt, qui habitu Religionis indui postularunt.

Tom. 3. oper. S. Franc. coll. 2. Lyran. in cap. 2. Ruth. 1. Cor. 4.

4. Enim verò exemplum bonum bellè cœlis comparare liquet. Quemadmodum enim cœli, ait Chrysostomus, licent taceant, solo suo aspectu homines ad laudem Dei invitant, maximè cum noctu stellis illustres apparent; ita & homines perfecti, & virtutum stellis conspicui, DEUM etiam silentes laudari faciunt. Quod probare licet hâc historiâ. Cœnobiarcha quispiam famâ sanctitatis præstans, cùm sæpius audivisset in loco quodam creberrima perpetrari homicidia, nec quemquam tutò illuc transire viatorem: & verò etiam inibi immanissimum omnium

Hom. 3. in Gen. Spec. exemp. dist. 9. exēp. 46. Historia.

omnium latronum principem & antesignanum habitare. Quare pretiosas vestes Abbas induit, ac præstantem equum conscendit, & ad locum, in quo latrocinia exercebantur, properavit. Vix ad locum venit vir Religiosus, illicò adsunt prædones, qui captum hospitem ad Principem suum adducunt. In cujus conspectum ubi venit Abbas, interrogavit, quid vellet, & ob quam causam manus sibi injectæ essent? Cui latro, equum se ejus, vestesque habere velle dixit, & ni promptus esset in dando, etiam cum his vitam erepturum. Abbas, ut erat ingenio liberali, ac faceto: Rem æquam à me petis, inquit, quia hæc non solum Dei sunt, verùm etiam reipsâ communia. Igitur quoniam ego illis usus sum jam multis annis, æquissimum mihi videtur, ut jam tu quoque utaris. Sic enim verè fient communia per vices usurpata. Cæterùm illud oppidò libenter scirem, quonam pacto usurus sis veste ista? cum nequaquam conveniat te ejusmodi habitu incedere. Risit ad hanc simplicem quæstionem latro: Et verò, ait, vendi possunt, quæ gestari non possunt. Ita me, familiamque meam alo. Ingemuit ad hæc Abbas, & suspirio altissimè ducto, ait, Fili, quid agis? cur obsecro tanto cum labore aliud nihil, nisi cibum & potum, & pannos pauculos quæris, quibus vestiaris, si de victu & amictu tantùm agitur, en invito, domum meam te ducam, & omnia hæc gratis tibi suppeditabo. At latro, se gratias agere, dixit, suum nempe stomachum non assuetum fabis; Cui rursus Abbas, veni mecum, ait promitto sanctè, tibi carnium, pisciumque electissima fercula me appositurum, panem delicatum, & vina generosa ministraturum; neque lectum tibi mollissimis instratum plumis defuturum. Hisce Latro victus Cœnobiarcham, velut Agnum lupus secutus est. Hinc Abbas Latronem ad spatiosum deduxit conclave, ac ei certum è Religiosis suis assignavit, qui vernulam a.ens more servili, quàm diligentissimè omnia administraret: Nam & lectum sternebat, & humum verrebat, & statis horis vinum cibumque admodum opiparè instructum ferebat.

Cæterùm Latrone genialiter se farciente, Religiosus ille jussu Abbatis juxtim in terra assidebat, atque suum obsonium in præsentia hospitis sumebat. Quod totum nihil erat, nisi modicum panis & pauxillum aquæ. Quod tam asperè accumbendi, atque parcè edendi genus ubi vidit latro, non abstinuit interrogare quænam causa esset, ob quam se tamopere afflictaret? Et fortè, ait, etiam tu aliquando hominem occidisti? Fortè impuras libidines sectatus, aut adulteriis delectatus alienos toros, conjugiaque contaminasti, ut nunc vili tritico, imò lolio cogaris victitare? Cui modestè cœnobita, superi, inquit, prohibeant, ut talium criminum mihi sim conscius, hâc autem pœnitentia & corporis castigatione me ideo exerceo, ut Deum in morte propitium habeam. Hoc verbo transfossus latro, in seipsum descendens, atque altè suspirans dixit: Ego verò hominum sceleratissimus, qui tot furta, tot rapinas, tot adulteria, & homicidia perpetravi, ut numerari nequeant, nunquam à cibis abstinui, nec scio, quid sit esurire, aut

inedia se macerare, semper sumptuosis dapibus me saginavi, quo ergò pacto Deum tot atrocibus injuriis offensum propitium habebo? Væ mihi miserrimo: Hæc cum dixisset, ad Abbatem cucurrit, ad cujus pedes provolutus, multisque lachrymis irroratus supplicavit, ne de cætero aliter quàm reliqui Monachi tractaretur, quin imò paulò pòst corpus suum adeo afflictavit, ut cæteros omnes abstinentia superaret, jamque exemplo correctus, factus est exemplum corrigendorum.

5. Hinc ergò colligere pronum est, quantæ sit efficaciæ bonum exemplum; sed ut hæcce veritas magis stabiliatur, alterum addere lubet; cùm aliquando S. Narcissus Episcopus ad Affram meretricem fortè divertisset, illa existimans turpitudinis ergò advenisse, illicò cœnâ opiparè instructâ, fuco meretricio de more ornata, ad flagitiosos actus sese composuit. Porrò S. Antistes, cùm ad sumendum cibum accessisset, & primùm toto corpore, vultu, oculisque ad orationem se componeret. Pellex hoc exemplo adeò commota est, ut protinùs se ad ejus pedes abjecerit, ac impudentiæ suæ labem confessa sit, sanctèque post hac vivens Martyri laureâ cum tribus puellis coronata est. Certum igitur est, multos aliàs perire, ni ad meliorem frugem bonorum exemplo commoti redirent. Undè S. Gregorius ait: Nunquam peccatores ad lavacrum pœnitentiæ redirent, si nulla essent bonorum exempla, quæ mentem eorum retraherent. Cæterùm quàm felices olim erunt hi, qui proximo suo bono prælucent exemplo, colligere possumus ab argumento opposito, ubi Christus homini scandaloso æternum væ ingeminat; itaque cùm Salvator non sit minùs pius in dandis præmiis, quàm justus in puniendis peccatis, sequitur benè, quòd sicut plectit scandalosos æterno væ, ita remuneret exemplares æterno vale. Hinc exclamat D. Chrysostomus: Beata & benedicta anima illius, cujus humilitas confundit alterius superbiam, cujus patientia proximi extinguit invidiam. Cui astipulans. S. P. N. Augustinus: quantoscunque aliquis exemplo Sanctæ vitæ ædificaverit, cum tantis, & pro tantis mercedem retributionis Beatæ vitæ accipiet; & quantiscunque exemplum malæ conversationis, etiamsi illi eum non sequantur, præbuit, pro tantis se malis rationem noverit redditurum. Verùm, ut velociùs ad alia veniam, hunc compendiosum sermonem tibi chare frater commendo, & ad mortificationes Religiosis consuetas propero. Vale.

Surius in vita.

Matt. 15.

Ser. 163.

SER-

SERMO XXXV.

DE
Mortificatione.

Qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis, & concupiscentiis suis. Gal. 5. v. 24.

PARS PRIMA.

1. QUemadmodum necessarius est victus ad conservandam corporis vitam, ita necessaria est quotidiana mortificatio ad spiritualem animæ vitam sustentandam. Est autem mortificatio nihil aliud, quàm suppressio malarum affectionum, quæ ex vitio depravatæ naturæ, vel suggestione dæmonis in homine solent oriri. Ratio verò, cur continua mortificatio in homine Christiano requiritur, est, quòd sit secundùm naturam ab incunabulis ad malitiam pronus, hinc necesse habet quotidie laborare, ut rebellantem carnem per mortificationes spiritui subjiciat. Sine quo studio, neque officio hominis, neque Christiani, neque Religiosi satisfacere, quis potest, sed contingit, quod in horto imaginibus ex myrto aut alio herbarum genere efformatis evenire videmus, ut scilicet, nisi assiduò luxuriantes herbæ amputentur, hominis aut alterius rei figuram amittant. Hinc rectè S. Bernardus dixit: Parùm est semel putâsse, sæpè putandum est, imò, si fieri potest, semper, quia semper, quod putari oportet, si non dissimiles, invenies. Putata enim repullulant, & effugata redeunt, & reaccenduntur extincta, sopita denuò excitantur, ideò hæc putatio necessaria. Necessaria, inquam, ad virtutum fructus progerminandos; Nam quemadmodum terra sibi relicta nonnisi carduos, spinas & tribulos profert; ita, neque à terra animæ nostræ sperari aliud poterit, si aratro mortificationis non fuerit exculta. Porrò si quis aut continuo mortificationis studio, aut singulari Dei beneficio inordinatas affectiones suas sic vicerit, aut attemperatas habuerit, ut se illis magnopere non sentiat impugnari, non ideò statim à studio mortificationum abstinere debet, sed prudenter invigilare, ne fortè domesticus hostis in occulto lateat, & se, dum minimè putat, aggrediatur. Unde S. Bernardus monet: Quantumcunque enim in hoc corpore manens profeceris, erras, si vitia putas, emortua, & non magis suppressa: velis, nolis, intra fines tuos habitat Jebusæus, subjugari, namque potest exterminari nequaquam. Quare in hac vita ab exercitio mortificationum nunquam abistnendum est, sive vitia palàm contra nos deseviant, sive occultas tantùm radices agant, ad quod etiam nos adhortatur Rodriquez hac similitudine: Sicut equus etiam mansuetissimus nunquam facilè sine fræno relinquitur

Rodriq. p. 2. tr. 1. c. 18.

Sup. Cant. 558.

Serm. 5. in Cant.

P. 2. tr. 1. c. 4.

quitur à Sessore, ita nec animus noster ab homine sine freno mortificationis relinquendus est, quantumcunque in virtutis studio profecerit.

S. Athan. in vita. 2. Hoc ipsum egregiè præstitit magnus Anachoretarum Pater S. Antonius, qui cùm in adolescentia maximas pœnitentias fecisset, multisque annis incredibiles pugnas cum dœmonibus sustinuisset, quando ad extremam senectam, in qua aliquid quieti dandum videbatur, pervenit, renovare cœpit omnia pristina pœnitentiæ exercitia, quo nos doceret, nunquam cessare debere à mortificationibus. Idemque S. Franciscus Seraphicus faciebat; Ad quem scopum collimat 2. Cor. 4. 1. Cor. 9. Apostolus dicens: *Semper mortificationem JESU in corpore nostro circumferentes, ut & vita JESU manifestetur in corporibus nostris.* Hinc alibi ait: *Ego igitur sic curro, non quasi in incertum; sic pugno, non quasi aërem verberans: sed castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne fortè, dum aliis prædicavero, ipse reprobus efficiar.* Quomodo verò corpus nostrum mortificandum sit, suggerit S. Epist. ad Fr. de Mont. Dei. Bernardus, dicens; Docendus est homo, sic habere corpus suum, sicut ægrotum, cui etiam multa volenti inutilia sunt neganda, utilia verò etiam nolenti ingerenda. Ad hanc porrò mortificationem nos æquitas invitat. Quid enim æquiùs, quàm ut ancilla dominari non sinatur? Quid æquiùs, quàm ut hostem vitæ, & quidem æternæ insidiantem assiduò persequamur? quid æquiùs, quàm ut is, qui toties Dei Filium occidit, ad mortem saltem spiritualem damnetur? Quod verò hoc non sit crudelitas [ut mundani homines falsè opinantur] docet Rodriquez hisce verbis: Sicut infirmus licèt brachium suum propter bonum totius corporis ustulari permittat, non tamen odisse illud, sed amare censetur: ita & nemo animam suam odisse dicendus est, licèt ferro mortificationis eam propter bonum totius hominis aduri permittat.

3. S. Eucherius mysticam dedit rationem, cur Deus in antiquis Sacrificiis prohibuerit sibi afferre mel. Nec quicquam mellis adolebitur in Sacrificio Domini. Levit. 2. v. 11. Quia resoluti blandimentis delitiarum, aut dulcedine voluptatum non possunt mysteriorum Dei esse participes. Hinc videmus, quod non priùs Israelitis Manna in deserto datum sit, quàm panis Ægypti deficit, ad denotandum, quod homo cœlestibus consolationibus non citiùs reficiatur, quàm per mortificationem terrena solatia abjecerit. Unde Christus S. Catharinæ Senensi dicebat: quantò In Dialogo. magis morieris in te, tantò magis vives in me: & quò purgatiùs ejicies, quod L. 3. c. 43. §. 1. tuum est, tantò abundantiùs ipse reponam, quod meum est. Et S. Francisco dicebat: me desideras? amara tibi dulcia, dulcia amara sunto. Meritò ergò monet pius Asceta; Stude mortificationi vitiorum, quia hoc ampliùs tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæstionum. Nihil enim pretiosiùs in anima reperiri potest, quàm si infatigabiliter ad Deum suspiret, hoc autem per mortificationem vitiorum fit, quod S. P. N. Augustinus hisce verbis docet: Cervus serpentes necat, & post serpentum interemptionem majori siti inardescit, peremptis In Ps. 141 serpentibus acriùs ad fontes currit; Serpentes vitia tua sunt, consume serpentes iniqui-

iniquitatis, tunc amplius desiderabis fontem veritatis. Et rursus Ser. 3. de Ascens. ait: Ascendamus etiam post illum per vitia & passiones nostras. De vitiis nostris scalam nobis facimus, si vitia ipsa (per mortificationem) calcamus: attollent enim ipsa nos, si fuerint infrà nos.

4. Cùm quidam ex antiquis Patribus nullum corporis affligendi modum teneret, ideoque ab aliis de rigore temperando moneretur, respondit ille: Mihi credite, Filii, si & locus, & status, conditioque Beatorum in cœlis dolorem aliquem admitteret, displicentiæve alicujus capax esset, profectò hoc unum maximè dolerent, quod plures & graviores affligendi se, mortificandique occasiones non quæsivissent. Hoc non ignorabant Sancti homines, qui spiritu Dei afflati tantas pœnitentias & mortificationes subierunt, ut humanas vires longè excessisse videantur. Simeon Stylites in diversis columnis ultra 50. annos jugiter stetit, & integro anno uni solummodo pedi innixus. S. Moyses Æthiops sex annis pernox stetit, ut somnum vinceret. Triennio in sepulchro Sisinius noctibus atque diebus nunquam sedens, acclinans, aut jacens, aut egrediens hæsit. S. Elpidius omnes noctes stando & psallendo pergebat tantâ constantiâ, ut nec à scorpione se commoverit. S. Welphus de se dicere potuit: Columnam statui, in qua cum grandi cruciatu sine ullo pedum tegmine stabam; cùm hyemis tempus advenisset, ita frigore glaciali urebar, ut ungues pedum meorum vis frigoris sæpiùs excuteret, & in barba mea aqua gelu connexa candelarum more penderet. S. Zoërardus tamdiu ad nudum corpus catenam portavit æream, quoad carnibus putrefactis cute obduceretur. Latuisset hoc Martyrium, nisi post mortem ad umbilicum apparuissent nodi ligantis metalli, quod dum è cadavere extrahitur, auditus est sonus elisarum costarum. S. Simeonis Stylitæ jam memorati pes catenâ ferreâ ligatus in tantum computruit, ut cimices inde excrescerent, qui si fortè dilabebantur, reponebat in ulcera dicens: Manducate, quod vobis Dominus dedit.

In Vit. PP.

Greg. Turon. l. 8. hist. Franc. cap. 15.

Maurus Episc. in Vita.

5. S. Lupicinus in sua cellula grandem habebat lapidem, quem duo homines vix levassent, hunc cervici impositum per totum diem Psalmos canendo portabat in sua cella, quo fiebat, ut assiduâ depressione thoracis pulmones corrumperentur, ipseque sanguinem copiosè exspueret. Noctu verò tanquam lapis non sufficeret mortificationi, baculum, quem manu gestare solebat duabus desuper sudibus aculeatum mento supponebat, ne unquam somno corpusculum recreare valeret. Hinc multi de nocte ad ejus cellam accedentes audiverunt concentum Angelorum. B. Elphegus ex Monacho Episcopus in hyemali frigore & glacie, cùm somnus noctu omnes detineret, ipse clam nudis pedibus solâ tunicâ indutus de strato surgere, foras ire, & usque ad auroram orationibus vacare consuevit. S. Radulphus Monachus noctu quantumvis gravis bruma rigeret, nudis pedibus ac cruribus usque dum dilucesceret, psallebat. S. Dominicus Loricatus vestes non ultrà tibias dimittebat, ut frigus nudatos pedes adureret. Quales prætereà

Greg. Turon. sup. c. 7.

Osbernus Monac. in Vita.

Vinc. Bellov. l.19.c.11. Hieron. Rubeus in Vita. L.4. Vit. PP. Ovid. Surius in ejus vita.

alias mortificationes subierit, videre est in ejus vita infra... S. Christianus Eremita in hyeme stabat in aqua gelida usque ad collum immersus; deinde se verberabat usque dum virgæ disrumperentur. S. Petrus Damianus contra æstum libidinis noctibus è cubili surgens aquis se immersit, dum totus frigesceret, atque inde egressus non in lectum, sed in preces se volvebat. S. Orientius Eremita omni die in aqua frigida stans usque ad umbilicum Davidis Psalterium absolvebat. Qualem non etiam mortificationem subiit S. Edmundus Cantuariensis Episcopus? Hic non tantùm zonâ, sed etiam caligis utebatur cilicinis: solo pane, vilique cibo contentus, nec pisces, nec carnes comedebat: sitim eòusque tolerabat, ut labra dirumperentur, ad quietem nocturnam capiendam nec lodicibus, nec stragulo, nec pulvino utebatur, sed propriis tantùm vestibus tectus considebat, idque per triginta annos etiam ad Archi-Episcopi dignitatem evectus continuabat. Porrò omnia mortificationum genera referre quanti oneris foret!

In ejus vit. q. habetur in Eremo Aug.

6. Nihilominùs tamen, ne quis opinetur similia moderno tempore præstari non posse, referam virum, qui hoc sæculo vixit adeò rigidè, ut etiam antiquorum Patrum austeritatem supergressus fuisse videatur, & est Ven: Noster Joannes à S. Guilelmo. Hic in regionibus calidissimis commorans capite discooperto, & ad Solem exposito in æstate incedebat: hyeme verò summo manè nudis pedibus super glaciale solùm, & spinas pluviarum tempore ambulabat, suosque ad similia agenda venustè admodum & lepidè hortabatur, dicens: qui timet sclopetariorum pilas plumbeas, non eat ad bellum, qui timet pati, non quærat cœlum, & si per multas tribulationes in cœlum intrare oportet, veniant super me omnia mundi mala. De nocte sæpissimè cellulæ suæ fenestram habebat apertam, ut sic faciliùs ex aëris intemperie molestaretur, & ingredientes culices, & sciniphes aculeis suis eum durissimè affligerent. Præterea semper nudis pedibus ambulabat, quorum plantæ glacie, lapidibus & spinis in minutissimas partes incisæ copiosum sanguinem aliquando emittebant. Nec quidem hyemali tempore ad ignem accedebat: Ad imitationem S. Guilelmi pro indusio loricâ ferreâ utebatur: nè autem ferruginem contraheret, aliam de novo sumebat, tres enim habebat, quibus una post alteram utebatur, earum aliquas penitùs consumpsit. Per cellulæ suæ rimas, cùm habitum exueret, loricæ annulos ita carnem penetrâsse quidam semel viderunt, ut vix discerni posset, an loricam haberet. Neque illi ad corporis ornamentum deerant zonæ & armillæ, ingenti etenim catenâ ferreâ utebatur, quæ à scapula dextra ad latus sinistrum, & à scapula sinistra ad latus dextrum in crucis figuram supra pectus extensa erat: alterâ insuper cingebatur, quam adeo contractam portabat, ut anno 1605. cùm periculosam infirmitatem incidisset, Socius ejus Frater Laurentius, cùm eum in lectum transportaret, præfatam vidit catenam adeo constrictam, corporique adhærentem, ut carnem ipsam jam purulentam penetrâsset; quare illam non sine maximo P. Joannis dolore simul cum carne multis locis affixâ extraxit. Aliquando

etiam

etiam in locum illius catenæ ferreo circulo cum quibuſdam aculeis utebatur, quæ omnia magnâ veneratione Populoniæ aſſervantur. Neque hæc omnia tormentorum inſtrumenta P. Joanni, ut corpus ſuum caſtigaret, ſufficiebant, voluit enim novum ac ſingulare inauditæ prorſus pœnitentiæ exhibere exemplum. Hinc pectines quoſdam ferreos ad carminandas lanas aptos excogitavit, quorum erectis ſtimulis, ex eis ſibi thoracem, uſque ad coxas protenſum confecit, quo ſemper veſtiebatur, & hodie adhuc in Conventu noſtro Battinianenſi non ſolùm ſanguinolentus, ſed quodammodo totus ex ſanguine rubiginoſus, & à parte ſcapularum, & pectoris conſumptus ab omnibus videtur. Et quia ſingulis diebus Veneris ſummâ attentione Paſſionem Dominicam legebat, cùm ad aliquem doloroſum Scripturæ locum deveniſſet, ſtatim ut præfati thoracis aculei corporis ſui carnes fortiùs penetrarent, humi volutabatur, ſicque videbatur alter Benedictus inter ſpinas, & Blaſius inter ferreos crudeliſſimorum Tyrannorum pectines: Iſti ſemel tantùm hæc tormenta ſuſtinuerunt, ille verò ſingulis hebdomadibus. Quater etiam in hebdomada, & aliquando bis in die per horam integram, modo cum catenis ferreis, nunc cum funibus aculeis ferreis intertextis, aliiſque atrocibus inſtrumentis, quibus non ſine maxima ſanguinis effuſione corpus ſuum moritficabat, aſperrimas & ferociſſimas diſciplinas ſumebat. Ob hæc & id genus alia, quæ brevitatis cauſa omitto, jure meritò Illuſtriſſimi quidam Prælati dixerunt, quod à multis retro ſæculis in Eccleſia Dei non eſt inventus ſimilis illi.

7. Non hæc narro, chare frater, ut imiteris; Sancti enim homines divino ſpiritu pleni multa fecerunt, quæ mirari non imitari poſſumus. Unus etiam altero robuſtioris naturæ eſt. Diſcretio velut Regina virtutum, conſiliumque ſeniorum in corporalibus mortificationibus nos moderari debent. Igitur hæc ideò duntaxat memorata ſunt, partim ut nos ſaltem ſtudeamus parva mortificationum exercitia obire confidentes de gratia Divina, quæ ad hoc profectò nobis haud deerit, dummodo nos non ponamus obſtaculum. Partim etiam, ne inflemur ob aliquas mortificationes peractas, eaſque ne nimium magni æſtimemus, conſiderantes has nullas prorſus eſſe, ſi cùm SS. Patrum auſteritatibus conferantur. Itaque ut ad alias mortificationes, nobis magis reſpectivè convenientes divertamur, neceſſe erit has breviter in ſubſequentibus apponere.

PARS SECUNDA.

8. Optima igitur mortificatio eſt vincere ſeipſum ſecundùm illud: Fortior eſt, qui ſe, quàm qui fortiſſima vincit. Conſiſtit autem hæc victoria in abnegatione propriæ voluntatis, id eſt; ſi quod appetitus deſiderat, non concedamus, & quod horret amplectamur. Præclarè in hoc certamine ſe geſſit quidam ex antiquis Monachis, qui cùm Seniori inſerviret, contigit, ut ulcus Seni in corpore pronaſceretur, ex quo multa ſanies cum grandi fœtore profluebat. Dicebat autem cogitatio ſua ilii fratri: Diſcede hinc, quia non potes ſufferre fœtorem putredinis iſtius.

Pelagius in ejus Vita.

Quam cogitationem, ut reprimeret, tulit vas, & lavit ulcus Senis, recollegitque aquam in vase, & quoties sitiebat, ex ea bibit. Cœpit autem iterum cogitatio sua sollicitare eum dicens: Si non vis fugere, saltem non bibas fœtorem hunc. At ille toleranter ferebat bibens lavaturam vulneris sui Patris. Et cùm ita ministraret Seni, vidit Deus charitatem laboris illius, illamque ulceris lavaturam vertit in aquam mundissimam, & Senem invisibili medicamento sanavit. Secutus est hunc sanctus Franciscus Xaverius, hic, ut seipsum & nauseam, quam ex ægri ulcerosi servitio sentiebat, vinceret, saniem ex illius ulceribus exsuxit. Plures præterea alii non desunt, qui hoc seipsum vincendi genus sunt amplexi, inter quos vel apprimè numeratur sancta Catharina Senensis, quæ cùm aliquando decumbenti ex morbo mulierculæ (à qua sancta Virgo antea fœdis omnino convitiis proscissa, & velut infamis lupa proclamata fuerat) serviret, intolerabili afflata fœtore nauseam sensit, quàm cùm à stygio veteratore motam suspicaretur, ut hâc à sancto proposito sese dimoveret, ipsa sibimet offensa hæc secum: Quid? inquit, adeone exosa tibi Soror Christi Sanguine redempta? an non es ipsa tu simili magisque fœdo morbo obnoxia? utique, dixit, & nares cancro mulierculæ laborantis admovit, hiantique ore putidam mephytim hausit, donec rebellis carnis affectum domaret. Aliàs etiam generosius facinus tentavit, nam cùm putidam ejusdem mulierculæ laborantis tabem exhausisset, & aquâ cancrum eluisset, eandem patinâ exceptam avido hausit ore, itaque tentationem vicit, suoque Confessario fassa nunquam in omnem vitam quicquam suaviùs à se gustatum. Placuit adeò hic heroicus actus Christo Domino, ut sequenti nocte apparuerit, gloriosæque adeò victoriæ congratulaturus, patulam sui lateris plagam exhibuerit, de qua S. Virgo tantas cœlestes delitias suxit, ut earum etiam vis in ejus corpus redundaret. Si ob hoc tam raræ gratiæ præstantur in hoc mundo, quantam non mercedem & gloriam recipient in futuro, ubi proprius est locus remunerationis.

In ejus vita.

In ejus vita.

9 Quod si verò hoc vincendi seipsum genus, utpotè duntaxat Sanctis proprium, alicui nimis durum videretur, non desunt alia, quibus fructuosè homo seipsum mortificare ac rebellem carnem spiritui subjugare potest, videlicet mortificationes sensuum, hæ enim sunt saluberrimæ, sicut enim per sensus hominis plurima vitia subintrant in animam, sic etiam per mortificationes sensuum pleraque vitia præcaventur. Igitur de quinque sensuum mortificationibus breviter agendum censeo, de visu, auditu, olfactu & tactu in hoc Sermone, de gustu verò specialiter in sequenti Sermone disseremus. Auditus sic mortificari potest 1. fugere occasionem audiendi propriam laudem; aut si quid in hujusmodi laudem ab aliquo proferatur, subitò sermonem divertere. 2. Non inquirere novalia, & si de illis fiat mentio, discursum divertere in aliquid utilius. Hoc docuit sanctus Hugo Episcopus, qui, cùm post tot conciliatam pacem inter Reges Franciæ & Angliæ divertisset ad Monasterium Carthusianorum, interrogatus de modo initæ pacis, tristitiâ affectus ac zelo plenus Ordinis sacri respondit. Rumores audire:

ac referre etsi licet Episcopo, Monachis tamen non licet. Quamobrem iidem Carthusiani jure statuerunt de Conversis, qui sæpiùs quàm Monachi egrediuntur, sæculares rumores ubi audiunt, ibi dimittant. Item S. Clara de Monte Falconis quoque vetuit famulas Cœnobii, quæ rei familiaris ergò domo prodibant, quidquam sacris Virginibus referre eorum, quæ foris vel audîssent, vel vidissent, ne quid inquietis eis afferrent. Tertius modus est, avertere aliquando aures à suavi concentu, vel musica, quæ auditui sit gratissima. Ita fecit S. Franciscus Seraphicus, qui vice quâdam acutissimis doloribus morbi exagitatus, Confratrem suum rogavit, ut sibi pro alleviatione dolorum paululum luderet in fidibus, mox autem se recolligens, vetuit id fieri, ne fortè videretur pro cœlesti consolatione terrenam quærere. Deus autem remuneraturus hunc mortificationis actum, misit Angelum, qui unicâ tantùm vice plectrum per chordas fidium duxit, & tantam consolationem B. Viro attulit, ut non tantùm omnes ei dolores leniverit, sed etiam inexplicabili gaudio internè afficeretur. Quartus modus est, ingratos tumultus & clamores patienter audire, nec indignari, si vicinus aliquis canis importuniùs latret, aut submurmurans musca, vel vespa per cellam diutiùs circumvolet: aut tumultuosi opifices, uti sunt Vietores, fabri, bractearii & similes, qui in vicinia laborent tempore studii aut somni captandi.

Pet. Dorlan. in Chron. Carthus. l. 3. & Surius in vita S. Hugon.

10. Olfactus hisce mortificari potest. 1. Denegare naribus omnes suaviores odores, eosque ita spernere in animo, ut etiamsi contingat aliquando ad aliquem locum vel hominem odores hujusmodi à se diffundentem pervenire, nulla tamen inde delectatio captetur, sed potiùs ex animo spernantur tanquam vana oblectamenta, quæ sensualitati serviant, & spiritui obsint. 2. In cultioribus hortis, ubi suaveolentium florum habetur copia, non decerpere quidquam pro fovendo delectamento narium, *sed omnibus hisce sese privare ex amore Jesu*, qui est flos florum & pascitur inter lilia. NB. Quanti similis sensuum mortificatio sit meriti, intelliges ex his verbis, quæ fol. 238. §. 12. retulimus. 3. Res fœtidas & grave olentes [quantum sine præjudicio sanitatis fieri potest] patienter sufferre ad imitationem S. Arsenii, de quo Ruffinus Aquil. narrat, quòd sportulas suas conficiens aquam in pelvi retinuerit ad emollienda palmarum folia, quæ cùm fœtida redderetur, nunquam, ut mutaretur, admisit, sed aliam infundebat ne putor cessaret. O Pater! inquiebant Monachi, cur aquam non mutas? nonne percipis tuam infici cellam? Respondit Arsenius: pro odoramentis & unguentis, quibus in sæculo usus fui, nunc fœtorem istum ferre oportet, ut in die Judicii de illo gehennæ inenarrabili fœtore liberet me Dominus.

11. Quomodo Tactus mortificandus sit, diximus jam fol. 22. num. 9 usque ad num 11. exclusivè, quibus hæc addi possunt; quod videlicet ad mortificationem tactûs spectet patienter & cum Resignatione sufferre calorem, frigus, ventum & alias temporum injurias corpori contrarias, nec contra hæc quærere remedia, quàm diu lex discretionis id concedere videtur. Item Muscas, pulices, & id genus impor-

importuna animalia æquanimiter sufferre, etiam dum molestissimè infestant. Et iterum corpus voluntariâ asperitate mortificare, puta ciliciis, disciplinis, grossiori veste, duriori lecto, incommodâ sede & aliis hujusmodi pœnalitatibus. Nec non stare in cellâ, vel flectere usque ad lassationem virium, vel manibus expansis aliquamdiu orare, vel humi per aliquod tempus cubare, aut aliam similem violentiam corpori cum discretione inferre.

12. Sicut de tactu ita etiam de visu jam dicta sunt fol. 281. num. 15. usque ad n. 16. exclusivè. Quamvis verò in notato loco utcunque fusè disseruimus de visu, multa tamen omisimus, quæ ex professo in hoc sermone explicanda reservavimus: Igitur fæminas non esse aspiciendas (quemadmodum insinuatum) etiam docemur ex eo, quod evenit S. Ephremo. Cùm enim vir sanctus in nemorum montiumque deserti, degeret, Dominus ei inspiravit, ut sese proximis impertiret, illaque sese solitudine abdicaret, quo plurium servire posset emolumentis. Atque ita consultò se contulit Edessam, oravitque Dominum, ut sub ipsum civitatis ingressum incideret in Virum sanctum, cui sui cordis arcana detegeret, & à quo juvaretur, ac in omnibus ad spiritualem vitam pertinentibus dirigeretur. Sed enim Deus S. Ephremo Urbem Edessenam subeunti sinit obviam prodire meretricem; quæ res Virum sanctum vehementer afflixit, quod sibi videretur à Deo non exauditus. Itaque tristis verecundoque rubore suffusus submissos in terram oculos defixit. Impudens autem pellex irretortis eum luminibus est contemplata. Quamobrem Vir sanctus erubuit, eamque reprehendens ait: Non erubescis mulier tam fixis oculis me intuens? Cui illa, non erubesco, nam mihi licere reor te aspicere, quia ex te latereque tuo desumpta sum; Tibi verò convenit non fæminas, sed terram matrem tuam, ex qua sumptus es, aspicere, cùm & in illam versurus sis. His verbis admonitus Ephrem meritas egit Deo grates, quòd infami magistrâ didicisset ex terra se genus ductare, atque ideò hanc fixis esse oculis contemplandam.

Drexel. in amussi l. 1. c. 8. §. 2.

13. Sed objiciet mihi forsan aliquis, quod memorat Drexelius de Angelico Doctore Thoma Aquinate. Cùm enim vice quadam Convivio interesset, arbitratus est fixis obtutibus quandam mulierem rarissimæ venustatis formâ præstantem, quod ut advertit ejus comes non levem sumpsit suspicionem, de causa verò percontanti Vir sanctus ait: Non satis possum admirari Creatorem mundi, qui cùm sua plasmata tantâ donet pulchritudine, quanto ergò non infinitum majori decore coruscabit eorum Psalmator Deus: Si miselli homines jam in hâc miseriarum valle tam formosi apparent, quales non erunt post universalem Resurrectionem in cælo? Quamvis ergò Vir sanctus per hunc actum plurimum sit laudandus, non tamen passim imitandus, quia in illo nullum erat periculum, impertitus enim fuit divinitùs singulari castimoniâ, quam gratiam non habebit unus ex centenis millibus hominum, ideòque nullus debet se temerè periculo exponere, in quò adhuc carnalis concupiscentia viget. Præterea scire etiam oportet gloriosum Doctorem non habuisse in usu fœminas intueri, aliàs Surius non testaretur eum perinde

Surius in vita.

inde formosorum vultuum aspectum vitâsse, atque alii viperas & scorpiones vitare solent. Quod verò in prædicto casu factum est, contigit ex singulari Dei nutu. Hinc etiam magnus olim spiritualis doctrinæ Magister P. Balthasar Alvarez [de quo revelatum erat S. Theresiæ, quòd illo tempore, quô ille vivebat, nullus illo perfectior in Ecclesia esset] sic fæminarum aspectum declinavit, ut, cùm Vallisoleti publico inquisitionis actui interesset, septem horis oculis in imaginem B. Virginis, quam secum tulerat, defixus hæreret, tantùm ne cogeretur mulieres aspicere, sine quarum aspectu non poterat in theatrum oculos figere. *Surius in ejus vita c. 4.*

14. Alius mortificandi visum modus est, cohibere oculos à curioso aspectu pomparum mundanarum, vel rerum artificiosarum, aut casualium eventuum, qui aliquando sub fenestris, aut quocunque transitu solent occurrere. Ita fecit S. Carolus Borromæus, qui cùm in conclavi suo juxta fenestram soleret audientiam dare, nunquam ad extra prospexit, esto qualiscunque tumultus aut rumor oriretur in platea. Item cohibere subinde oculos ab aspectu earum rerum, quæ visum maximè delectant, uti sunt v. g. horti delitiosi, artificiosi aquæductus, flores rariores, thesauraria Principum & his similia. Quemadmodum olim fecit nunc memoratus S. Pontifex Carolus Borrom. qui cùm à Prælato quodam invitaretur, ut pro captanda aurâ dignaretur se conferre ad hortum, duabus leucis Mediolano dissitum, & eâ tempestate præ omnibus totius Lombardiæ hortis celeberrimum; Ivit quidem, ubi tamen ad hortum illum introductus fuit, semel tantummodo illum, & quidem obiter & per modum insensibilis statuæ circuivit, ita ut artificiosissimas illas fontanas, elegantissimas areolas, flores rarissimos, & alia id genus selectissima hortorum delectamenta, quæ aliorum animos in maximam admirationem rapere solebant, ipse vix uno respiceret oculo. S Franciscus Borgia etiam cùm adhuc sæcularis miram in falconum aucupio voluptatem caperet, ut se mortificaret, ipso, quo falco herodium insectabatur, & occidere parabat, tempore oculos claudebat. Item P. Joannes Berchman è Societate Jesu, sic oculos frænabat, ut eos nunquam terrâ attolleret nisi ratione aut necessitate cogente. Hic aliquando coactus interesse Dramati, nunquam oculos sustulit, ita ut nobilis quispiam id advertens socio in aurem diceret: Profectò hic Pater sanctus est. Nunquam etiam adduci potuit, ut hortos, vineas, solennes equitationes Romæ aspiceret. Sara Virginum sacrarum Antistita in Monasterio Scythiotico sexaginta annis propè aquam limpidissimam habitavit, & nunquam eam aspexit. Quod & fecit è Societate Jesu quidam Novitius, qui Neapoli moriens fassus est, se ob oculos à jucundo maris vicini aspectu custoditos hoc habere præmii, ut in morte Angelorum fuerit aspectu recreatus. *In Vita p. 2. fol. 74 & 77. Drexel. in Nicet. l. 1. §. 6. Nadas. in ann. Angelice hebd.*

15. Præterea visus mortificandus est, non aspiciendo faciem alterius, qui secum loquitur, sive sit ejusdem sexûs, sive disparis. Ita fecit B. Clara de Monte Falco ex sacro nostro Ordine, hæc quoties alteri cuicunque loqueretur, semper oculos suos velabat, ne faciem ejus videret: neque adduci poterat, ut vel saltem fratri suo ger-

mano pariter Religioso revelatâ facie, oculisque è terra sublatis colloqueretur, dicere solita, se ad loquendum non egere oculis, sed linguâ tantùm. Hoc ipsum etiam monet mellifluus Bernardus dicens: Nunquam alicui oculum in faciem figas. Tandem perfectissimus in specificata mortificatione gradus est, non elevare oculos à terra, nisi ad aspiciendas res sacras, vel ad ea tantùm, quæ ex præcisa necessitate sunt videnda, & cùm hic gradus cæteris sit perfectior, ideò etiam est difficilior, practicatus tamen à multis ferventibus Dei servis, quibus exemplo præluxit Salvator noster, cùm enim vellet benedicere panem, sublevabat oculos, quod teste Ven. Beda ideò tam specialiter Evangelista commemoravit, ut significaret, eum non fuisse solitum oculos huc atque illuc convertere; secutus est imprimis Salvatorem S. Bernardus, velut discipulus Magistrum, qui oculorum mortificationi adeò fuit deditus, ut quamvis Ecclesiam & cellam suam diligentissimè incoleret, post unius tamen anni decursum nesciret, an cella illa esset fornicata, an verò haberet tantùm laqueare ligneum? Et an esset in Ecclesia fenestra tantùm una, an verò plures? Aliàs etiam cùm integro ferè die juxta flumen quoddam iter ageret, & sub vesperam suos comites de hoc lacu disserere audiret, valde miratus est colloquentes, negavitque se lacum vidisse, neque nosse quemnam lacum memorarent. Nec absimilis fuit Palladius Abbas, qui per solidos viginti annos nunquam in cella sua sustulit oculos in altum, ita ut Superiorem illius cellæ partem videret, an esset fornicata, an verò simplici laqueari conclusa. His adjungi potest R. P. Thomas Sanchez vir omnino doctissimus juxtaque Sanctissimus, qui defixis semper humi oculis incessit, aut sedit in mensa, ita ut nec assidentem, nec ministrantem cognosceret; Ductus semel à PP. Dominicanis per Monasterium laudabat quidem omnia, ne adverterent, oculos tamen semper clausos habebat.

In form. honest. vita. — *Joan. 6. v. 5.* — *Annal. PP. Societ. 1610.*

16. Habes ergò hîc chare frater exempla sufficientia, quæ imitari poteris, sperans te per tales mortificationes magnarum virtutum segetem metere, quo in cælo fruaris. Ne verò tuus inordinatus affectus ab hoc mortificationis studio te abducat, cogitare debes multos omninò miserè perire, eò quod sensus suos non debitè custodiant, solet enim mors in animam ascendere per fenestram, id est, per sensus, secundùm commune axioma: Nihil in intellectu, quin priùs fuerit in sensu. Quàm stolidè ergò agunt homines illi, qui ad mundi vanitates passim oculos convertunt, cùm per talem aspectum in anima concupiscentiam (quæ teste Apostolo causa est omnium malorum) excitent. Quis enim negat illum non fore stultum, qui sciret, se ob alicujus rei aspectum in febrem aut alium morbum gravem lapsurum, & nihilominus à tali re videnda non abstineret? Ita sanè, cùm ob rerum creatarum aspectum non rarò homines in febrem concupiscentiæ incidant, ac difficultatem aspirandi ad cœlestia sentiant, ille, qui ab his sibi non temperat, demens esse comprobatur; Hinc S. Gregorius ait, deprimendi sunt oculi quasi raptores ad culpam; Quisquis enim per has corporis fenestras

L. 21. mor. c. 2.

incautè

incautè exteriùs respicit, plerumque in delectationem peccati etiam nolens cadit, atque obligatus desideriis incipit velle, quod noluit. Hanc veritatem agnovit Regius Psaltes, ideò ad Deum conversus ait: *Averte oculos meos, ne videant vanitatem.* Vides ergò quantum intersit custodire visum. Quamobrem cum S. Dorotheo te admoneo, qui ait: Consuesce non circumferre oculos ad aliena & vana, hæc enim deperire faciunt omnes labores Monasticos. Hæc benè nota. Vale. *Ps. 118. v. 37.*

SERMO XXXV.

DE
Jejunio & Abstinentia.

Scitote, quoniam exaudiet Dominus preces vestras, si manentes permanseritis in jejuniis & orationibus in conspectu Domini. Judith. 4.

PARS PRIMA.

1. QUia commune sonat adagium: Ignoti nulla cupido: idcircò ut quis faciliùs suaviùsque jejunium frequentare valeat, non modicum juvabit ruminâsse ejus naturam & præstantiam. Teste S. Athanasio Jejunium morbos sanat; distillationes corporis exsiccat, dæmones fugat, pravas cogitationes repellit, mentem clariorem reddit, cor mundum efficit, corpus sanctificat, denique ad thronum Dei hominem sistit. Et S. Leo Papa: De abstinentia prodeunt castæ cogitationes, rationabiles voluntates, salubria consilia: & per voluntarias afflictiones caro concupiscentiis moritur, virtutibus spiritus innovatur. Hæc verò S. Basilius: Jejunium tentationes propulsat, ad pietatem armat, in bellis fortitudinem affert, in pace quietem docet, Nazaræum sanctificat, Sacerdotem perficit. Plura videri possunt locis citatis. Similia etiam habet S. P. N. Augustinus, qui ait; Jejunium purgat mentem, sublevat sensum, carnem spiritui subjicit; cor facit contritum & humiliatum, concupiscentiæ nebulas dispergit, libidinum ardores extinguit, castitatis verò lumen accendit. Tandem Divus Hieronymus vocitat jejunium non solùm perfectam virtutem, sed cæterarum virtutum fundamentum. *In Breviar. Dom. 3. Nov. In Breviar. Dom. 3. Adv. Ib. Dom. 4. Quadr. In Ser. de Jejun.*

2. Per jejunium cum oratione Deum flectimus, quo nostras exaudiat preces, & ideò dicitur; *Bona est oratio cum jejunio.* Et iterum, *Scitote quoniam exaudiet Dominus preces vestras, si manentes permanseritis in jejuniis & orationibus.* Sic Esther misericordiam populo suo petitura ab Assuero, jejunavit cum ancillis suis & Mardochæo, hinc omnia dexterrimè eidem evenerunt. Dominus Achab pœnam comminatus fuit, sed propter jejunium, quo se humiliavit, eam temperavit. *Tobiæ.10. Judit. 4. Esther. 4 2. Reg. 21.*

ravit. Ninivitarum civitas intra 40. dies subvertenda fuisset, sed propter jejunium,
Jona. 3. quo se Ninivitæ omnes à minimo usque ad maximum afflixerunt, Deus illis pepercit
Matt. 4. & pœnam remisit. Jejunium confert victoriam contra hostes tam corporis quàm animæ. Ita Christus cum dæmone præliaturus 40. diebus jejunavit, & in tribus, quas opposuit, tentationibus illum debellavit. Josaphat Rex Juda jejunavit ipse, & aliis jejunium indixit, & ita victoriam de hostibus obtinuit. Postquam
2. Paral. *20.* Judith diuturnum jejunium & orationem præmisit, præclaram de Holoferne victoriam reportavit.
Judit. 8. & 13. Filii Israel bis debellati, postea ad jejunium confugerunt, & de Filiis Benjamin triumphârunt. Iterum debellantur filii Israel à Phi-
Judic. 20. listæis, sed postquam fleverunt & jejunaverunt, victoriam obtinuerunt. Patet
1. Reg. 4. & 7. ergo hinc, quantùm valeat jejunium. Idcircò qui discupit hostes suos præsertim domesticum debellare, necesse profectò habet confugere ad jejunium. Quemad-
Vita PP. l. 5. libel. 4. n. 19. modum enim Rex aliquis volens civitatem occupare, ante omnia, si potest, alimentorum & aquæ subtractionem procurat; ita qui vult corpus animo subjicere, reliquosque inimicos suos prosternere, non citiùs id, quàm per jejunium & abstinentiam obtinebit. Constat etiam carnem nostram bellè assimilari effræni equo, ergò sicut equis fræna imponimus, ne alioqui per præcipitia nos ducant; ita multò magis, ne anima nostra ad inferni præcipitia delabatur, corpus per jejunium & abstinentiam frænare debemus.

3. Præterea plurimum juvat jejunium & abstinentia ad corporis morbos arcendos, vitamque prolongandam. Exemplum nobis proponit Drexelius in Aloe
Lib. 1. c. 5. §. 4. in viro quodam in Italia, qui miserè divexatus fuit à podagra & chiragra, & reliquo membrorum usu privatus. Hic cùm ab hoste comprehensus ac in turrim inclusus, ac quotidie nonnisi pane arto, & aquâ modica refectus esset, ac quatuor annos in hoc carcere exegisset, tandem rebus mutatis salvus & incolumis, vultûs colore commendabili à carcere dimissus est. Hinc rectè canit Schola Salernitana.

Ex magna cœna stomacho fit maxima pœna
Ut sis nocte levis, sit tibi cœna brevis.
Pone gulæ metas, ut sit tibi longior ætas.
Esse cupis sanus? sit tibi parca manus.

Ex Florileg. p. 1.

Multa tibi multos coacervant fercula morbos:
Ferre solent paucas fercula pauca cruces.

Igitur, ut commune refert adagium, qui vult comedere multum, comedat parum, si enim parum comedet, tunc diu comedet, & per consequens multum. Porrò hoc exemplis stabilire quàm longum foret; Quid enim S. Paulum primum Eremitam, quid Sanctum Romualdum, Antonium, Arsenium, Hilarionem, & innumeros alios ad tam longævam perduxit ætatem? nonne jejunium & ciborum parsimonia? Quid è contra quotidie tot ad mortem rapit, qui multos adhuc supervixissent annos, &

nor-

non esculentorum, poculentorumque redundantia? Hinc monet Schola Salernitana.

Quò minùs ægrotes, non extra tempora potes.

Et Matthæus Tympius:

Si tibi deficiunt Medici, Medici tibi fiant,
Hæc tria, mens hilaris, requies moderata, diæta.

4. Grues antè, quàm in remotas regiones volitent, nihil nisi arenam comedunt, ne pinguescant, & in volatu retardentur. Docemur ergò ab ipsis avibus abstinentiam colere; itaque quisquis ad cœlum volare, velut ad remotissimam regionem cupit, necesse habet, ut se per abstinentiam ad viam præparet. Et sicut naves leviores faciliùs mare percurrunt, & nimis onustæ submerguntur: ita abstinentia reddit hominem expeditum, ut facilè currat per viam salutis & mandatorum Dei, crapula autem in barathrum demergit. Ut verò huic virtuti majore cum fervore studeamus, scire oportet, quòd nunquam in perfectione insignem aliquem profectum faciemus, nisi in abstinentia priùs excellere studeamus, uti S. Climacus rectè advertit, dum dixit: Nunquam à Pharaone liberaberis, neque supremum Pascha celebrabis, nisi amaritudines comederis; amaritudines sunt jejunii violentia & afflictio, azyma verò sensus minimè inflatus. Alterum est, ut pari modo nobis persuadeamus, non esse adeò facilè ad perfectionem hujus virtutis pervenire, sicut primo aspectu apparet, nam, ut bene S. Gregorius notat, sic plerumque voluptas sub necessitate se palliat, ut vix eam perfectus quisque discernat. Nam dum solvi debitum necessitas petit, voluptas expleri desiderium suggerit, & tantò gula securiùs in præceps ruit, quantò sub honesto nomine necessitatis explendæ se contegit; quod idem S. P. N. Augustinus confessus est dicens: Et quis est, Domine, qui non rapiatur aliquantum extrà metas necessitatis? quisquis ille est, magnus profectò est, magnificet nomen tuum; ego autem non sum, quia homo peccator sum.

S. Vincent. Sab. ante Reminisc. — *Grad. 9.* — *Lib. 30. moral.* — *In confess.*

5. Cæterùm quod de SS. Virorum jejunio passim in eorum vitis legere est, potiùs sunt admiranda, quàm imitanda, idcircò hæc duo scire debemus. 1. Ut artem continentiæ sic teneamus, quatenus non carnem, sed vitia carnis occidamus. Hinc S. Hieronymus dixit: Parcus cibus, & venter semper esuriens triduanis jejuniis præfertur, & multò melius est quotidie parum, quàm raro sumere. Sed & ipse Christus S. Gertrudi dixit: Mihi quidem ad hoc oblatum erat vinum myrrathum cum felle mixtum, quò citiùs morerer, sed desiderium multa patiendi pro homine retraxit me, ne biberem. Tu verò è contra in eodem amore sume omnia necessaria, & commoda, ut per ea diutiùs in servitio meo viva conserveris. 2. Nosse debemus, generalem hunc continentiæ modum esse, ut secundùm capacitatem virium, vel corporis, vel ætatis, tantùm sibimet cibi unusquisque concedat, quantum desiderium saturitatis exposcit; ut autem hæc mensura cognoscatur, suadet S. Dorotheus, ut quisque experientiâ Magistrà discat, &

L. 4. insin. c. 23.

observet, quanta cibi copia soleat stomachum gravare, ac deinde paulatim de copia illa detrahat, donec nullam amplius in digestione difficultatem sentiat. Contra notat quoque, quanta cibi tenuitas & parsimonia imbecilliorem reddat, ut officio, quod sustinet, ægrè satisfacere possit, quo animadverso paulatim eo usque commeatum augeat, donec integras vires sentiat ad munus suum commodè obeundum. P. Nicolaus Lanzicius scribit, à suo Magistro Novitiorum hanc regulam temperantiæ & sobrietatis præscriptam fuisse, ut tantùm quis comedat, ut absoluto prandio, vel cœna ad orationem se dispositum sentiat. Et hoc est, quod etiam Angelus S. Pachomio in dictatis regulis præcepit: Concede unicuique, ut comedat, & bibat pro viribus, neque jejunare prohibe, neque comedere. Et meritò, nam teste Clemente Alexandrino, periculosa sunt extrema, media autem bona sunt; medium autem est, quidquid non eget necessariis rebus.

Opusc. 2. num. 60.

Pallad. in Lausiaca. hist. cap. 38. apud Lanciz. lib. cit. num. 31.

6. Verùm enim verò, cùm secundùm S. P. N. Augustini, & D. Gregorii sententiam nihil difficilius sit, quàm corpus absque gulæ furtivè se insinuantis illecebrâ reficere, idcircò operæ pretium fuerit diligenter annotare, quæ ad gulam arcendam conducere videntur, pro quo servire possunt sequentia. 1. Igitur considera ante refectionem, quàm indignus sis ob tot peccata, imperfectiones, & ingratitudines tuas, ut à Deo tam largè & misericorditer conserveris. 2. Quot pauperes & innocentes te meliores Deoque gratiores fame sitique premuntur, qui delitias reputarent communiores escas, quas tu subinde nauseas. 3. Quàm piè & frugaliter optares te sub horam mortis & judicii particularis usum fuisse necessariis vitæ conservandæ subsidiis, tanquam medicamentis non delectamentis. Ad hæc renova puram intentionem cum protestatione, te in alimentis percipiendis non velle voluptati indulgere, sed necessitati pro divino Beneplacito servire, omnesque sensualitatis illecebras, cibos delicatiores expetentis, aut communiores fastidientis contra tuam voluntatem esse, semperque fore, optareque insuper, si Deo placeret, omni ciborum suavitate carere, aut vilissimo ferculo, aut pane cibario famem sedare. His præmissis pete gratiam sic corporis vires reparandi, ut mentis integritas, & Angelica puritas nullum detrimentum patiatur.

Lib. 5. moral. cap. 27.

7. In ipsa refectione satage præfixam ante intentionem continuare, & quinque gulæ laqueos à D. Gregorio assignatos evitare, videlicet: 1. Consuetam refectionis horam non prævenire, nec statim in appositas escas involare, sed paulisper ad Deum suspirare pro dono continentiæ & castitatis obtinendo. 2. Lautiores & pretiosiores cibos non appetere. 3. Nec communes exquisitius præparatos desiderare. 4. Non plùs cibi sumere, quàm necessitas exigit. 5. Inordinatam in quovis, quantumvis etiam vili edulio, nimiamque aviditatem cohibere, hæc enim magis bestiis quàm hominibus convenit. Quæ omnia assequêris, si durante refectione aliquos mortificationis actus inserueris, cujusmodi sunt. 1. Ex appositis semper, aut plerumque in iis maximè, in quæ immoderatius fertur appetitus, quan-

quantumvis modicum ſubtrahere, quò occultiùs, eò meliùs. 2. Strictè ſenſus omnes cuſtodire, maximè oculos ab omni inordinata evagatione, linguam etiam ab omni otioſo verbo, vultum ab omni inordinato riſu & motu cohibere. Denique eâ civilitate comedere & bibere, quæ omnes ædificet, ac nullum offendat. Menſæ refectionem claude pia gratiarum actione & ſuſpirio.

8. Porrò ut refectionem corporalem adhuc fructuoſiorem tibi reddas, junge prædictis etiam hæc, ſcilicet ante cibi ſumptionem dic hanc orationem: Domine Jeſu, da ut ſanctè & continenter ſumam cibum ac potum ad gloriam nominis tui, in unione illius amoris, quo tu Deus meus pro me factus homo cibum potumque ſumpſiſti in terris, ad honorem Patris, & ſalutem totius generis humani. Sub ipſa verò manducatione piè ruminare ſtude hæc verba: Virtus Divini amoris tui, amantiſſime Jeſu, incorporet me totum tibi. *Et bibendo iſta*: Effectum divinæ charitatis tuæ, dulciſſime Jeſu, qui in intimis tuis vehementer prævaluit, transfunde & conſerva in me, ita ut ille penetret totam ſubſtantiam meam, & jugiter diſtillet per omnes meatus, vires ac ſenſus corporis ac animæ meæ ad laudem tuam æternam. Vel breviùs: Dulcedo Divinæ charitatis amantiſſime Jeſu influat in intima mea, & penetret totam ſubſtantiam meam ad laudem tuam æternam. Verùm ne ab hoc ſtudio deſiſtas, ſcire te velim, Chriſtum S. Gertrudi hos affectus ruminanti dixiſſe: Quoties quis inter manducandum & bibendum talia ruminaverit, toties ego fatebor me cum illo comediſſe & bibiſſe, refectionemque valde gratam ab eo accepiſſe. En ergò mi chare frater modum, quò æquè Deo placere poſſimus per ſobriam refectionem, quàm viri Sancti per auſteram abſtinentiam, tene itaque eum, & haud dubiè jejunii fructum à Sanctis Patribus ſuperiùs inſinuatum reportabis. *L. 4. Inſin. c. 33.*

PARS SECUNDA.

9. Præterea, quæ jam memorata ſunt, adhuc aliquæ Methodi mortificandi guſtum ſuperſunt, quas nunc ſubnectere placebit, ut etiam ex his aliquos animæ fructus decerpamus. Igitur perfectioni ſtudioſus, cùm ob imbecillitatem virium pro voto jejunare non poſſit, ſatagat ſaltem ſibi ab his temperare, quæ citra ſanitatis diminutionem præſtare valet; qualia ſunt abſtinere à bellariis fructibus & ſimilibus eſculentis, quæ ſenſualitati potiùs, quàm neceſſitati naturæ deſerviunt. Quemadmodum fecit S. Nicolaus noſter Tolentinus, qui triginta totis annis abſtinuit ab omnibus omninò fructibus, lacticiniis, & bellariis, imò & carnibus & piſcibus. Item Ven. noſter Joannes à S. Guilelmo inter alia mortificandi guſtûs exercitia etiam abſtinuit à fructibus. Quantùm verò talis abſtinentia Deo grata ſit, colligitur ex hac hiſtoria. Quidam magnæ ſanctitatis Eremita latere diſcupiens, ad montium deſerta cùm fugiſſet, & in via fame moleſtatus poma pulcherrima conſpexiſſet, certabat intra ſe, utrum comederet, & cognito, quia fortè cibo ampliùs alliceretur, illa libare inde contempſit. Ob quem *Vitæ PP. Hiſtoria.*

actum

actum ab Angelo Domini recreatus ac ductus est ad locum, ubi radice dulcedinis mirabilis, fonteque admirandæ suavitatis fruebatur. Si ita remuneratur, vel unus mortificationis actus, qualem ergo non mercedem sperabit, qui esu fructuum se penitùs privat?

L. 5. inst. c. 20. 10. Secundus modus mortificandi gustum est, extra tempus prandii & cœnæ nihil penitùs comedere aut bibere; Ita Cassianus suasit his verbis: Monachus hanc in primis cautionem sibi indicat, ut non potûs quidquam, non esûs ullâ oblectatione devictus, ante stationem legitimam, communemque refectionis horam extra mensam percipere sibimet prorsus indulgeat. Certè S. Philippus Nerius dicere solebat, neminem fore virum spiritualem, qui extra tempus aliquid comederit. Hinc S. Sabbas adhuc juvenis cùm in horto laboràsset, vice quadam irretitus ab appetitu vehementiori, pendulum ex arbore pomum decerpsit, sed ubi se recollegit, acriter semetipsum corripuit, pomum in terram projecit, pedibusque contrivit, ac deinceps statuit in pœnam hujus modicæ sensualitatis omni pomo in perpetuum abstinere, quod & fecit. B. Maria Magdalena de Pazzis etiam in pueritia non sumebat jentaculum, & in summo æstu nullo refrigerio utebatur, quod adeo Deo placuit, ut post viginti quatuor annos ei revelaverit, propter hanc mortificationem gulæ ei præparatam esse in cœlis mensam plenam pretiosissimis cibis.

Lanciz. opusc. 2. n. 47.

Surius in Vita.

Vita c. 5.

1. Paral. 11. v. 17. 11. Quantùm ad abstinentiam potûs attinet, docent id suo exemplo quàmplurimi Sancti, in quorum numero, vel apprimè censendus S. Rex David, qui cùm valdè desideràsset aquam de cisterna Bethlehem, postquam ei allata est, noluit bibere, sed Domino eam libavit. S. Carolus Borromæus etsi vehementissimâ æstuaret siti, nunquam tamen extra tempus bibit; & dum suam diœcesim visitaret, quamvis subinde Sol suos frequentissimos caloris radios in terram evibraret, non tamen à suis flecti potuit, ut vel minimâ æstuantem linguam aquæ guttulâ recrearet. S. Lambertus Episcopus, dum in quâdam die Parasceve se longâ oratione & meditatione de Christo passo defatigàsset, cœpit æstuari acri siti, quam tamen, ut refrænaret, decrevit nil bibere usque ad vespertinam collationem. Quo tempore jussit sibi secundùm suam consuetudinem porrigi aquam, quam cùm libare vellet, agnovit esse vinum, quod cùm secundâ vice accidisset, non fidit amplius suo servo, sed aquam tertiò ab eo petitam, & à famulo allatam misit ipsemet S. Episcopus in solitum scyphum, & ecce, cùm in præsentia omnium suorum Clericorum bibisset, reperit tertiò aquam in vinum divinitùs mutatam esse. Hinc Vir sanctus miraculo attonitus non potuit satis divinam benignitatem deprædicare, statuitque imposterum adhuc generosiùs siti resistere, & extra consuetam refectionis horam nihil bibere. Porrò ad hanc mortificationem ulteriùs nos invitat Exemplum Christi, qui in Crucis ligno pendulus tantam pertulit sitim, ut teste S. Cyrillo, hæc fuerit unum ex gravissimis tormentis, quod in passione sua sustinuit; unde exclamare coactus fuit: *SITIO*. Si hoc Dominus amore servi passus est, an

Historia.

non

non æquissimum sit, ut quoque servus reciproco Domini sui amore per aliquod saltem temporis spatium sitim forti patientiâ sufferat? qui hoc non potest, nescio, utrum diligat Salvatorem suum. Sciendum præterea, quod talis abstinentia non debilitet corporis vires, quin imò eas magis conservet, quia stomachus cibum & potum in prandio seu cœna sumptum faciliùs digerit, & consequenter etiam hominem saniorem reddit.

12. Tertius modus est, sibi subinde denegare ea, ad quæ appetitus sensualis vel maximè fertur; sic fecit S. Macarius Alexandrinus, cui uvam quis fortè obtulerat, recentem delectamque, ad quam singulari ferebatur appetentiâ, tamen ut hanc refrænaret, abstinuit, gulamque domuit; uvam verò alteri cuidam Monacho destinavit, qui acceptam porrò misit alteri, & hic rursùs alteri. Et sic cùm per omnes cellulas, quæ longè per eremum dispersæ erant, uva circumlata esset, ignorantibus eis, quis eam primò misisset, denique ipsi S. Macario relata fuit illibata prorsùs & intacta. Quod, ut S. Macarius advertit, sibi gratulatus est, quòd tantam in fratribus abstinentiam videret, Deum laudavit, nec ipse de Uva, quamvis secundò jam oblata quidquam libavit. De S. Thoma Aquinate etiam legere est in ejus vita, quòd cùm vice quadam sic ægrotaret, ut vix ullam refectionem posset admittere. Mox tamen, ut virium nonnihil collegit, cœpit ei subvenire orexis halecum, quorum Lutetiæ magna copia, at in Italia nulla notitia est. Medicus, qui Virum Sanctum curandum susceperat, magis, ut ægro faceret satis, quàm quod speraret id piscium genus posse reperiri, in forum sese contulit. Hic primum obvium habuit piscatorem, cistellâ aliud piscium genus ab eo, quod Thomas appetierat, longè diversum, deferentem. Reclusâ porrò cistellâ reperit, omnes illos pisces in haleces esse conversos. Thomas ut miraculum à Deo patratum didicit, optatosq; sibi pisces allatos aspexit, ingentes Deo grates egit; attamen, ut appetitum amore Dei refrænaret, optatissimis halecum cupediis prorsùs abstinuit.

In Vita ejus.

In Vita ejus.

13. Occurrit hîc etiam Portuensis Congregationis Auctor Petrus Ravenas Canonicus Reg. S. Augustini. Hic cùm Anno 1119. quarto cal. April. jam senex animam ageret, petiit sibi dari piscem, qui lampreda Italicè dicitur. Quam statim coctam Minister Patri obtulit, & ut sumeret, hortatus est. Dominus autem Jesus Christus veniens, ut animam servi sui in cœlum assumeret, etiam in extremis ad exemplum nostrum tentavit. Nam dum piscis illi porrigitur, ut comedat, illicò campanula ad portam Monasterii crebris ictibus pulsatur. Quod audiens S. Pater; Curre, ait ad Ministrum, velociter, & vide, quid sit. Ille ad portam accurrens pauperem senem, & infirmum præ foribus reperit. Ad quem, cur tam importunè, inquit, strepitas? At ille; Pater miserere mei pauperis, & senis, & infirmi. Et Minister, patientiam habe, tibi eleëmosyna panis & vini tribuetur. Panem & vinum, ait pauper, nolo; sed rogo, ut detur mihi lampreda, alioquin moriar. Quod audiens Minister stomachatus ad Patrem rediit. Cui Pater: Quidnam hoc est Fili? indica mihi. At ille subridens, comede, inquit, Pater, postea edisseram. Nequaquam ait

Joann. Navar. in chron. l. 7. c. 11. & 12. Historia.

S. Vir, sed magis negotium explica. Cui Minister: Pauperem ad portam reperi senem & infirmum dicentem se nolle eleëmosynam panis & vini, sed Lampredam. Quod audiens Pater; Vide, inquit, Fili, Dominus Jesus est, qui me usque ad extremum vitæ probare vult. Defer pauperi piscem. Cumque Minister ivisset, ut daret Lampredam, pauperem non invenit. Reversus autem ad Patrem eundem migrâsse reperit; nec dubium, quin cum Christo, qui formam pauperis acceperat, in cœlum conscenderit. Res toti Congregationi admirationem simul & gaudium peperit. Hinc ergò patet, quantùm Deo placeat extraordinaria gulæ mortificatio.

Petr. Dam. in vita. 14. Alius in hac mortificatione modus est, quem tenuit S Romualdus, qui nobili astu gulam fefellit ac fregit. Si enim appetitus eum proritabat ad cibum esculentiorem, accuratè illum parari jussit, allatumque ori naribusque admovens, soloque capto odore dixit: O gula, gula, quàm dulcis, quàm suavis modò tibi saperet iste cibus: Sed væ tibi: ex eo nunquam gustabis. Sicque intactum misit ad cellarium. B. verò Ozanna ex Ordine S. Dominici in vehementi siti suâ, quâ continuò affligebat seipsam, apprehendit scyphum frigidâ plenum, cùmque hâc os implêsset, seipsam compellabat, dicens: Ozanna, quantum tibi causares oblectamentum, si hanc amphoram aquæ ebiberes, aut saltem, quam in ore habes, deglutires? hinc haustam aquam rursus in terram effudit. Non absimile huic est, quod in vitis PP. legitur de quodam Monacho, qui valdè sitiens, pendebat ante oculos suos amphoram aquæ limpidæ per 40. dies, & non bibit, qui super hoc requisitus, respondit: Ideò hoc facio, ut ex majori desiderio, cui non satisfacio, majorem coronam accipiam.

15. Præterea gustum mortificare possumus, si inter sumptionem cibi longâ & tardâ masticatione mandibulam fatigamus, per hoc enim, præterquam quòd palati voluptas nonnihil impediatur, etiam valetudini corporis & animæ plurimùm consulimus. Aut si nullum condimentum superimponimus ultra id, quod cocus apposuit, esto subinde per hujus in uriam videantur cibi deficere sale, oleo, aceto vel pipere, uti fecit P. Thomas Sanchez, qui nihil unquam tale cibis suis admiscuit, quamvis essent insipidissimi. Tandem aliud mortificationis genus est, cibis melioribus subinde admiscere absynthium, vel simile quid, per quod fiant insipidi. Ita fecit Ven. noster P. Joannes à S. Guilielmo, qui semper secum pixidiculam quandam ferebat absynthii, rutæ, herbæ S. Mariæ, Matricariæ, aliarumque herbarum amarissimis pulveribus plenam, quibus pultem, aliosque cibos conditos in Refectorio, vel extra Conventum aspergebat. Hoc autem sic imitandum erit, ne sanitas detrimentum patiatur. Discretio enim est virtutum mater. Possent hîc plures alii mortificationis actus subjungi, quæ ad præsentem materiam facerent; quia tamen ex his, quæ hactenus dicta sunt, plura alia facilè colligi possunt, & proprius cujuslibet affectus divino spiritu succensus, ultroneo conatu plura adinvenire solet, ideò hæc, tanquam generaliora documenta pro interim dixisse sufficiat. Vale.

SER-

SERMO XXXVI.

DE

Gulæ & Ebrietatis Vitio.

Væ vobis, qui ſaturati eſtis, quia eſurietis. Luc. 6. v. 25.

1. QUàm deteſtabile ſit vitium gulæ, facilè colligitur ex pœnis, quibus Deus propter hoc homines punivit. Protoparentes noſtri propter gulam *Gen. 3.*
ſe, & nos omnes in infinitas miſerias præcipitarunt. In diebus Noë edebant & bibebant uſque in diem, quâ intravit Noë in arcam, & venit diluvium, & *Num. 11.*
perdidit omnes. Filii Iſraël faſtidientes Manna, carnes concupierunt, & ecce, dum adhuc carnes erant in dentibus eorum, nec defecerat hujuſcemodi cibus, *C. 16.*
& ecce furor Domini concitatus in populum percuſſit eum plagâ magnâ nimis. Diviti illi Epuloni, de quo meminit S. Lucas, quod indies opiparè cœnare ſole- *Luc. 17.*
bat in extrema fame & ſiti ſua, vel unica aquæ guttula denegata fuit. Quod etiam noſtro ævo, quàm plurimi ob gulam pereant, nullus ſanæ mentis inficiabitur. Adducam paucos, qui irreparabili ſuo damno meliora ſectari nos docebunt. *Bover.*
P. Joannes Illiricus Capucinus perfrequens erat in jejuniis. Concionatoris So- *ann. 1577.*
cius haud procul Neapoli apud quoſdam Regulares, quorum Ordo reticetur, *Hiſtoria.*
hoſpitans cùm ſemel ad veſpertinum potum nuces Concionatori deferret, ab illius Eccleſiæ Sacriſta helluone deriſus, & , ut jejunium frangeret, ſollicitatus his circiter verbis: Heus bone vir, vide gallinam hanc elixam, hæ mei ſtomachi nuces ſunt, quibus veſcor. At Deus non irridetur. Nam cùm quadam vice delicatum ventrem in cella ſimilibus delitiis infarciret, horrendus per Monaſterium cœpit audiri ſtrepitus & tumultus, quo fratres exciti, cùm tandem ad ejus cellulam venirent, repererunt eum mantili, quo utebatur, à dæmone ſuffocatum. Ita Deus guloſum hominem punivit.

2 S. Elphegus Monachus poſtea Epiſcopus, cùm ſuis cœnobitis ſobrietatis *Vincen.*
legem indixiſſet, plerique eam exaſperantes furtivos cibos mediis noctibus e- *Belluac.*
derent, ac ebrietati operam darent, repentè iræ Dei illum, qui transgreſſorum *ſpecul. Hi-*
dux & anteſignanus fuit, horrendo ſubitoque judicio involvit & extinxit. No- *ſtor. l. 25.*
cte, quæ diei ſepulchræ ipſius ſucceſſerat, cùm S. Elphegus ſacras de more ex- *c. 2.*
cubias in Eccleſia fortè celebraret, audivit infra ambitum Monaſterii validas voces, *Hiſtoria.*
quare conciè ad monaſterium properavit. Et ecce is, qui nuper objecerat, miſerè afflictus ſolo jacebat, ſuper quem horrendi aſpectûs homines ſtetère, qui

bubulis nervis, & ignitis serpentibus eum crudelissimè flagellabant. Hinc Vir sanctus, quod reliquum erat noctis inter lachrymas insomne duxit. Orto Sole Cœnobitas insimul compulit, & quæ manifestante Deo viderat, retulit. Ite, inquiebat, & perquirite, an cadaver illud in suo reperiatur tumulo. Parent, inspiciunt, nihil reperiunt. Quamobrem hi, quos mortui scelus sodales habuerat, medii prosiliunt, errorem fatentur, pravè gesta postulant ulcisci, ne divinæ ultioni manerent obnoxii. Requisiti autem ubi convivandi locum habuissent, illum ei locum designant, quo defuncti animam spiritus nequam cruciârunt. Hinc reliqui didicêre fugere gulam.

Historia. 5. Si his amariora cupis, audi sequentem tragœdiam. Boverius in Annal. 1606. narrat, quod fuerit quidam nomine Franciscus Burgundus, cùm se Ordini Capucinorum consecrâsset, Ordinis dignitatibus, & gulæ lautitiis nimium inhians, ut tantò certiùs desiderio utrinque frueretur, omnem suam vitam fuca â sanctitate ornavit, adeo, ut promotus in Guardianum Maurianæ urbis in Sabaudia cœperit frui desideratis, ut imaginabatur sibi. Sed Deus non diu impunitum reliquit hominis intemperantem animum, quia guttur ejus afflixit anginâ, quâ cùm ad extrema venisset, hortatu P. Tiburtii sacramentaliter quidem confessus est, verùm divino epulo ob angustias faucium frui non potuit; allatum tamen humi prostratus adoravit, dicens: DEUS propitius esto mihi peccatori. Deinde vota solemnia palàm renovavit, tandem extremo quoque oleo inunctus est. Quare tantæ præparationi nihil deesse videbatur, quàm lætus obitus. Sed cùm paululùm perstitisset in alto silentio, ex imo pectore traxit suspirium, vultuque ac voce penitùs immutatâ in hæc verba prorupit: O Fratres, Fratres! verè non omnis, qui dicit Domine, Domine, intrabit in Regnum cœlorum. O, ô, fratres! nulla pars est mihi cum hæreditate Sanctorum. Gula & ambitio totum rapuerunt, idcirco justo Dei judicio in æternum damnatus sum. Ad hæc adstantes attonitis similes hæserunt, monebant proinde miserum, ut suæ Religiosæ vitæ recordaretur, & ille, quid opera mea commemoratis, quæ me potiùs accusant? Cui Confessarius, cùm adhuc vivas, noveris non omninò tecum actum esse, adhuc spes est, & misericordia Dei aperta. Ad quod ægrotus: Tempus pœnitendi modo recessit, Dei misericordia & omnis salutis spes occlusa mihi est. Heu dulces boli! heu amaræ honorum epulæ! quàm duram mihi concoctionem causatis? Confessarius, allatâ Crucifixi Imagine misero multis inculcat vulnera, sanguinem, mortem, charitatem Salvatoris erga peccatores. At ille, frustra hæc mihi narras, jam damnatus sum, nihil omnia juvant, quia ut alter Judas sub ementito Religiosæ vocationis titulo Christum velut osculo tradidi. Nulla mihi erga Deum charitas fuit; sed ambitio & gula cuncta mea opera depravarunt. Instat Confessarius, ut saltem Nomen JESU & MARIÆ proferat. Non possum, inquit, nec vellem, etsi possem. Post hæc Regulam, Agnum Dei cum Rosario de manica projiciens ad singula clamavit, damnatus sum. Quid

age-

agerent Fratres in tam lugubri tragœdia sui Guardiani, currunt ad Ecclesiam, prostratisque in terram corporibus, suspiriis; precibus, lachrymisque pro salute miseri coram Ven. Sacramento Deum solicitant, sed cùm ille identidem clamaret, damnatus sum, alter Judas fui, Confessarius accepto SS. corpore Christi cum solenni pompa ad desperatum perrexit, monuitque, ut saltem Dei Majestatem veneraretur. Verùm ille caput, oculosque avertens vociferebatur. Damnatus sum, alter Judas fui. Post hæc horrendum ululare cœpit ac clamare, in æternum, in æternum & adhuc altiùs ô in æternum! simulque miserrimè expiravit. Ejus facies post mortem tetra, nigra horridaque apparuit, ut cunctis metum incusserit, nec oculi, nec os claudi ullâ arte potuerunt, sed hiantia manebant informiter supra modum terribili spectaculo. Talem exitum gula meretur.

4. Quanto proin studio non declinanda erit gula, quæ tot ad orcinum damnat rogum? Quod probè prævidens Christus, ideò seriò ad hoc vitium declinandum nos adhortatur, dira comminando secùs agentibus, dicens. *Væ nobis, qui saturati estis, quia esurietis.* O utinam infelices hi nunc memorati Religiosi hanc seriosam Salvatoris admonitionem cordi suo insculpsissent, profectò haud tam miserè periissent! Hinc etiam Apostolus exclamans ait: *Non in commessationibus & ebrietatibus &c. Sed induimini Jesum Christum.* Dicit præterea rectè Ecclesiasticus: *In multis escis erit infirmitas.* Quia gula est causa infirmitatis tum corporis tum animi. In corpore causat podagram, chiragram, cholicam, calculum, hydropisin, febrem, &c. Unde ad hoc nostrum propositum ait S. Chrysostomus; quod necessitatem in edendo excedit, id non alimentum, sed pestis est, satietas morborum omnium origo. Rectè ergò S. Ambrosius ait: Plurimos gula sua occidit, nullum frugalitas: innumeris vina nocuerunt, nulli parsimonia. In anima porrò gula causat *Superbiam,* dum alios passim præ se contemnunt. *Avaritiam,* dum plures semper appetunt divitias, ut pluribus delitiis semper frui queant. *Iram,* dum per vinum & epulas accenduntur, & quosvis adoriuntur. *Invidiam:* dum aliis. qui ejusmodi delitiis fruuntur, quibus ipsi carere coguntur, invident talem sortem. *Luxuriam:* quia teste S. Hieronymo, semper saturitati juncta est lascivia. Vicina sunt igitur venter & genitalia, pro membrorum ordine ordo vitiorum. Hinc etiam S. Climacus ait: Qui ventri obsequitur, & interim fornicationis spiritum vincere cupit, similis est ei, qui oleo incendium extinguere nititur. *Acediam:* Quia plenus venter uti non studet libenter, ita nec libenter orat. Ut adeò rectè dixerit S. Gregorius: Ex uno gulæ vitio, innumera vitiorum agmina ad animæ conflictum produci.

Luc. 6. v. 25.

Rom. 13. v. 13.

Hom. 21.

Serm. de Cain. & Abel.

Grad. 14.

5. Itaque operæ pretium fuerit omnem gulæ occasionem devitare, præsertim convivia, quia non rarò Deus in his offenditur, ubi, dum sensualitati tam affluenter & abundanter satis fit, linguæ expediuntur, proximi diffamantur, vini calore ira accenditur, aliæque turpitudines damnaque sequuntur. In conviviis, de-

Gen.40. quibus in Scriptura fit mentio, semper humano sanguine litatum est. Pharaon
2.Reg.13. in augusto quodam convivio unum ex famulorum turba mandavit suspendi.
Judith.13. Ammon in convivio Absolonis sui fratris vitam reliquit. Holophernes capite
Hest.7. spoliatus est. Aman ex mensa Regis Assueri ad furcam ductus est. Herodes in con-
Matth. vivi in Galilæa habito jussit S. Joannem Bapt. obtruncari. Populus Israeliticus
14. benè potus surrexit ad idololatrandum, & vitulum adorandum. Hæc similiaque
Exod.32. quotidiana sunt in magnis mundi conviviis & festis, qualia instituebant filii Job,
Job.1. quapropter offerebat Pater illorum indies sacrificium Deo, illi ipsosmet commendans; vix enim convivia possunt celebrari sine peccato, quæ dum filii epulantes committerent, Pater sacrificiis expiabat. Qui tamen vinum bibentes ruinâ domûs oppressi sunt. Melius igitur est, ut Eccl. monet, ire ad domum luctûs, quàm ad domum convivii. Quæ verba D. Hieronymus explicans ait: Utilius est ad exequias funeris, quàm ad domum ire convivii: Quia ibi recordatione conditionis nostræ & fragilitatis humanæ ex præsenti cadavere commonemur: In convivii autem lætitia, etiam si quid timoris habere videamur, amittimus. Melius rursus erit, quia ut S. Gregorius refert, nulla sunt convivia, ubi non mortalia committuntur peccata. Agnovit etiam hoc Diogenes, hinc juveni cuidam dicenti, se ad convivium invitatum esse, dixit: Noli ire, deterior redibis. Cui astipulatur S. Ambrosius dicere solitus: Tria esse, quæ nulli hominum suadere vellet: nempe matrimonium, bellum, & convivia.

In c.5. Job. (margin)

Historia. 6. Porrò ut ulteriùs cognoscatur, quàm luctuosum nonnunquam exitum convivia sortiuntur, subjungo hunc casum tragicum. Erat in quadam urbe Italiæ quidam comes nomine Leontius, qui suis cupiditatibus habenas laxans ad tam perversam devenit vitam, ut nullum Numen vel agnosceret, vel agnoscere simularet. Hinc identidem ad modum illius athei Epicuri verba repetebat, quæ sic sonant: Ede, bibe, lude; post mortem nulla voluptas. Itaque cùm vice quadam reliquis Nobilibus lautum apparâsset convivium, & deambulationis causâ domo prodiisset, cæmeterium fortè transiens reperit juxta viam calvariam jacentem, quam petulanter pede protrudit, deinde in re maximè seriâ jocabundus in hæc verba prorupit: Audi testa arida, quæ interrogo, & responde; Verùm illud est, quod passim credunt mortales, immortalem spiritum humano claudi corpusculo? Quod si te aliquando etiam talis h spes inhabitavit, dic obsecro, postquam excessit, periitne totus, an superest? Salvusne est, an plectitur? Num alter orbis æternitatem habet? Aut an fabulæ sunt, quidquid de illa mortuorum regione garriunt Mystæ? Hæc & alia ubi Comes effutit, ipsam hominis mortui calvariam, cui loquebatur, inter reliquos convivas mensæ suæ adesse jussit, ut ad propositas quæstiunculas velut convivales responderet. Ita abiit domum invitatos hospites exspectaturus, quos consuetæ urbanitatis officiis excepit. Discumbitur, inferuntur longo ordine fercula, initium datur epulo & communi gaudio. Apponitur vinum generosissimum, personant suaviter Symphoniaci; estur, bibitur genialiter:

Eunt

Eunt in orbem pocula & cum his impura dicteria. Dumque vel maximè fervet hilaritas convivalis; quidam è servitio domestico famulus citato gradu, anhelo spiritu, pallido vultu hero refert, ante fores adstare non tam peregrinum hominem, quàm vivum mortis simulacrum, ex solis ossibus compactum, & admissionem petere. Territis omnibus Comes famulo imperavit, ut examinet monstrum, quid sibi velit; Et cur ingressum petat? Quæ jussa famulus, ut exequitur, intelligit adventorem illum osseum unum ex convivis esse & quidem ab hero suo vocatum hodie, cùm cæmeterium transiret: quanquam verò non condixisset, venire tamen, ut super gravissimis quæstionibus suam, quam rogabat, sententiam diceret: Hæc dum Leontius à famulo audit, expalluit memor calvariæ, quam in matutina ambulatione malè habuit. Itaque ex famulitio mittit animosiores, qui osseum hospitem ad corvorum pabula ablegent, alios interim jubet festinos currere ad obserendas fores, & pessulum obducendum, si vim moliretur spectrum. At mortualis hominis larva omnes obices disrupit, & intravit convivii locum, magnisque passibus ad Comitem properavit, ejus jam lateri proxima, jussit confidentes prosequi, quam cœperant antè lætitiam, aitque: etsi multum jam temporis fluxisset, quo nullum aut cibum aut potum admisisset, nunc tamen se adesse, velut hospes alios ad præbibitos haustus animandi gratiâ. Quis hîc satis describat, quantus pavor convivas istos & præsertim convivatorem invaserit, quis pallor in vultu, tremor in membris, sudor per artus omnes dimanârit? jam nemo esurire, nemo sitire: hoc unum singuli agere, quomodo se periculo subducant. Igitur alius post alium è triclinio se proripuit, nemoque in mensa cum Leontio (cui monstrosus assessor fugam interclusit) remanere voluit; Hunc Comitem affatus, Hem! inquit, ego sum ille, quem hodie in calva ludificando ad convivium, & acroama philosophicum proponendum vocâsti. Thesis est: an æternitas maneat aliqua vitâ functos? an commissa à viventibus piacula suum vindicem, & rectè facta suum sint habitura Remuneratorem? Adsum jussu Dei, cujus tu providentiam protervè exsibilas, ut tibi demonstrem, non omnia cum homine mori. Vitam suam in alterum orbem transfert anima, semper ibi superfutura, vel inter gaudia perennia, vel inter perpetuos ignes; Et noli de hoc dubitare, quia te fallere haud possum, sum enim ego, si nescis, tuus avus, tu nepos meus. Sed heu! uterque infelix. Sceleribus meis factum est, ut jam dudum stygiâ flammâ urar; utinam comburar aliquando in siccos mortuosque cineres! Nunc ignis mihi immortalis est, vita quoque semper renascens ad juge supplicium justo Numinis decreto; Idem heu! te nepotem meum jam feriet: postquam excussâ pietatis disciplinâ in præceps flagitiorum omnium prolapsus es. Para igitur te itineri sanguis meus; abeundum est hinc, commutandus orbis iste cum ignoto, mortalis hæc vita cum æternitate. Hæc ubi feralis larva dicendo finivit, Leontium complexa tam validè parieti vicino allisit, ut dispersum adhæserit cerebrum. Verùm quia reliquum corpus nunquam comparuit, creditur à spectro illo inferis fuisse illatum.

Gen. 19. Judic. 16. c. 5. In reg. Mon. Historia.

7. Verùm enim verò, ea quæ de gula dicta sunt, ad ebrietatem facilè extendi possunt, cùm communiter velut individui comites sibi cohæreant. Loth, quem Sodomorum & Gomorrhæorum impietas vincere non potuit, à vino victus, gemino sese polluit incestu. Samson repletus vino per meretricem hostibus traditus est. Quare scribens Apostolus ad Ephesios dicit: Nolite inebriari vino, in quo est luxuria. Hinc D. Hieronymus ait: Omnes qui ebrietatem sectantur, Filii Belial vocantur, quia venter mero æstuans facilè despumat in libidinem. Qualem verò similes sortiantur exitum, docemur hac tragœdiâ. Erat in Flandriæ comitatu aliquod Monasterium, in quo tres monachi degebant helluones & concubinarii, sua cuique erat, nec pudor ullus aderat simul helluari ac libidinari. Quadam die in seriam noctem compotatione protractâ, unus, qui minùs sceleratus, sat, ait, Baccho, libidinique datum: Deo gratias saltem. Ego verò, subinfert alius procacior, cacodæmoni gratias ago, & agendas censeo, cui operamur, & cum risu mensâ relictâ ruit in cubicula, singuli cum scorto vix decubuerant, ecce tibi in triclinium, vi januâ reseratâ, dæmon magni atri & trucis viri specie habitu venatorio, & cum eo coci duo parvuli, obambulabat, & lectos circumspexit torvo vultu, deinde horrendâ voce dixit: Ubi est, qui mihi gratias egit? referam lectoque abstrahit pavitantem, & ferè præ metu animam efflantem. Traditum cocis jubet infigi veru, & luculento igne probè assari. Parent promptè; assatur infelix planissimè. Deinde orcinus Venator ad superstites sub stragulis trepidantes & quasi exanimes ait: Et vos digni estis pari supplicio, nec mihi voluntas deest. Vetor tamen vi majori: Invitus abeo & moneo: resipiscite, aut remanebunt terribiliora. Disparent larvæ nec tamen his aliis animus rediit, vel vox, nisi clarâ jam luce, ubi surrexêre, collegam inveniunt mortuum & planè assatum.

Hom. 9. in Gen.

8. Itaque meritò ait S. Chrysostomus: Sicut navis, quæ aquis impletur, si exhauriri nequit, in profundum mergitur; ita homo, cùm crapulæ & ebrietati se exponit, in præceps vadit, rationemque omnem amittens demergetur in profundum inferni. Quod videmus accidisse infelici huic homini, qui Religiosa sua

Luc. 21. v. 34. 1. Cor. 6.

statuta contemnens tantis se impiavit sceleribus. Hinc rectè Christus monet: *Attendite vobis, ne fortè graventur corda vestra in crapula & ebrietate.* Et S. Paulus: *Nolite errare, neque ebriosi, neque maledici regnum Dei possidebunt.* Quid autem est ebrietas nisi mater litium, furoris genitrix, virtutum contemptrix, petulantiæ Magistra? Si posses, exclamat S. Chrysostomus, animam hominis, peccatis, gulæ præsertim & ebrietatis, involutam oculis cernere, non dubitares, multò meliùs esse in sepulchro jacere vivum corpus, quàm jacere animam in vivo corpore, vino sepultam. Ad blasphemias non rarò etiam accedit temeraria oris temulenti petulantia, ita ut protervâ invitatione inferi quoque lacessantur, & damnati Spiritus ad insana Symposia evocentur, præsentissimo perditorum hominum exitio. Tales fuerunt tres illi temulenti combibones, de quibus Thomas Cantipratanus meminit. Cùm tres, inquit, Compotatores in taberna mero incaluissent,

Hom. 28. in Matth.

L. 2. Apum. c. 56.

de

de alterius orbis arcanis, de immortalitate animæ, de suppliciis gehennæ sermonem injecerunt inter facundos calices. Hîc unus procacior, vanissimè, inquit, à Clericis istis decipimur. qui dicunt animas sine corporibus vivere post ruinam. Hoc dicto omnibus in risum concitatis advenit homo staturâ fortis & magnus; & residens cum illis, vinum postulat, bibit, ecquid, ô viri, ait, sermonis? quid risus & hilaritatis est? de anima, inquit protervus ille, Sacerdotum somnia narramus. Addit etiam, si quis esset, qui meam vellet emere animam, haud magno pretio darem, quin & pecuniam pro Symposii symbola conferrem. Tunc cachinnantibus omnibus ille, qui supervenerat, quanti, inquit, eam mihi indicas? emptorem habes, si tu velis esse mercator. Nec mora; conveniunt de pretio. Numerat emptor præsentem monetam; addicitur illi anima; potatur strenuè; liberalitas emptoris commendatur, cachinnis & poculis certatur. Denique sub adultam noctem: equidem, ait emptor, succumbimus vino, & in somnum fatiscimus, tempus est, ut suam quisque domum repetat. Sed vos, ô Socii, jus dicite,; si quis equum emerit capistri vinculo alligatum, nunquid cum equo in jus ementis cederet & capistrum? Cui omnes pariter responderunt, utique cederet. Nec mora venditorem quæstionis & responsionis horrore trementem, emptor cum anima & corpore videntibus omnibus sursum levavit in aëra, & ut certum est, ad inferos pertraxit. *Historia.*

9. Alterum huic non absimile tragicum spectaculum subnecto. Anno Domini 1595. die 14. Martii natum est monstrum horrendum & maximè prodigiosum, anteriore superioreque parte homini, posteriore inferioreque Serpenti simile, caudam habens tribus ulnis longam, nec diutiùs vixit, quàm quoad munere suo, propter quod missum erat, perfunctum esset. Cùm enim pater homo impius, contemptor Dei & hominum, ebriosusque Dominica quinquagesimæ in cauponam abiisset, ut secundùm consuetudinem suam ad vomitum potaret, luderetque aleis, omnemque exerceret improbitatem: Uxor verò illius partui vicina eum secuta admonuit, ut ab ista impietate abstineret, homo impius non tantùm monitricis verba contempsit, sed eam miserè percutiens, præcepit cum viro suo dæmone, quem utero gereret, & qui illi in partu opitularetur, domum concederet, si non pareat, gladium suum capulo tenus in ventrem illius impacturum. Illa verò, eja mi vir, egone vivum gero dæmonem? esto igitur, nec plura locuta domum reversa est, maritum inter combibones aleatoresque relinquens. Cùm domum venisset mulier, dolores partus sensit, & terribile hoc monstrum, omnibus, qui aderant, horrorem, incutiens peperit. Interim vir ex taberna domum redux ingressus est, ubi & puerpera & partus jacebat. Et ecce mox monstrum instar falconis in eum illatum sibilans, caudæ suæ implicatum hominem venenosis ictibus eum in modum pupugit, ut toto corpore tuberibus contusionibusque pleno paulò post infelicem animam exhalaverit. Marito mortuo puerpera quoque extincta est, & tandem monstrum vivere desiit. Plura alia similia *Historia.*

recensere liceret, si id brevitas hujus libri non prohiberet, ex quibus sat abundèque constare possit, quàm severè Deus in eos animadvertat, qui se velut brutum vino ingurgitare solent. Proinde exclamat Joël: *Expergiscimini ebrii, & flete, & ululate omnes, qui bibitis vinum in dulcidine, quoniam pereit ab ore vestro.* Quamobrem chare frater, ne te crapula & ebrietas in peccatorum abyssum præcipitem quondam agat, utere nunc vino moderatè, servando scilicet ea, quæ in sermone præcedenti memorata sunt, sic enim haud dubiè malum, in quod etiam Religiosi nonnunquam ob vinum immoderatè sumptum cadunt, effugies, salutemque tuam in tuo collocabis portu. Vale.

Joel. 1. v. 5.

SERMO XXXVII.

DE

Oratione, &c.

Amen, Amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in Nomine meo, dabit vobis. Joan. 16. v. 23.

PARS PRIMA.

1. ORatio, ut eam S. Damascenus definit, est elevatio mentis ad DEUM. Vel ut S. P. N. Augustin. Est locutio ad Deum: quando enim legis, tibi loquitur Deus, quando oras, cum Deo loqueris. Fusiùs P. Balthasar Alvarez Soc. JESU. Orare, inquit, est spiritum suum ad Deum elevare, eique res suas omnes familiariter, magnaque cum reverentia communicare, sicut solet amicus cum amico, cui fidit. Porrò qualem oratio effectum præstet, pulchrè id innuunt sancti Patres, qui hujus dignitatem, efficaciam & necessitatem mirum in modum commendant, ut frequens illius exercitium fidelibus persuadeant. S. Dionysius Areopag. pulcherrimo Symbolo, & erudienti hieroglyphico aureæ catenulæ è cœlis emissæ, ad Sydera & ad ipsum Deum nos trahentis orationem depinxit & adumbravit. S. Chrysostomus docet, quod sicut corpus humanum absque nervis motum aliquem habere non potest, ita neque anima absque oratione, subindeque quod anima oratione destituta est veluti paralytica. Quemadmodum, inquit, corpus nervis cohæret, currit, stat, vivit, & compactum est, adeò ut si nervos incidas, universam corporis harmoniam dissolves: Ita animæ per sanctas preces sibi constant & compinguntur, ac pietatis cursum facilè peragunt. Quod si temetipsum destitueris precatione, perinde feceris, ac si piscem ex aquis extraxeris: ut enim pisci vita est aqua, ita tibi deprecatio. Per hanc datur velut ex aquis

L. 3. de Fid. in Psal. 85.

L. de divin. nom.

L. 3. de orando Deum.

quis ſubvolare, cœlumque tranſcendere, ac propè Dominum fieri. Hactenus Chryſoſt. S. Bernardus aſſerit, quòd oratio eſt cella vinaria, in quam Sponſus introducit Sponſam, hoc eſt, animam dilectam, ubi inebriatur vino devotionis, quod lætificat cor, & torrente voluptatis potatur. *Ser. 49. in Cant.*

2. S. P. N. Auguſtinus. Oratio juſti, inquit, clavis eſt cœli: aſcendit precatio, & deſcendit Dei miſeratio. Licèt alta ſit terra, altum cœlum, audit tamen Dominus hominis linguam, ſi mundam habeat conſcientiam. Et alibi in laudes orationis totus effuſus, ſic exclamat: Quid oratione præclarius? Oratio eſt animæ ſanctæ præſidium, Angelo bono ſolatium, diabolo ſupplicium, gratum Deo obſequium, columna ſanctarum virtutum, animæ ſcala, fundamentum fidei, Religionis laus, perfecta gloria, ſpes certa, ſanitas incorrupta. O oratio ſancta! beatus qui te amat, ſed beatior, qui te frequentat. Ita glorioſus Doctor. Ulterius oratio, teſte S. Thoma de Villa nova, præſtat, quod calor naturalis in ſtomacho, nempe vitam hominis conſervat, alimenta concoquit, membra vegetat, totumque hominem reſtaurat. Sine hac, eſt Religioſus, velut miles ſine armis, imbellis ſcilicet, imò nudus, ut S. Thomas Aquinas refert. Quemadmodum ergò miles, ut idem ſanctus Doctor loquitur, ſine armis ludibrium eſt hoſtibus, utpote ſine quibus neutiquam nocere, facilè autem ab iis ſuperari poteſt; ita homo ſine oratione, cùm ſe contra inſultus dæmonum tueri non valeat, haud difficulter ab iis vincetur, & ſubjugabitur. E contrà, ut os aureum Chryſoſtomi ait, ſi dæmones nos conſpexerint deprecatione munitos, illicò reſiliunt, non aliter ac prædones ac facinoroſi, ubi conſpiciunt militis gladium in caput ſuum vibrari. Oratio etiam vel maximè conducit ad virtutes comparandas: Eſt enim inter virtutes & orationem reciproca quædam & inſeparabilis conjunctio, ut Abbas Iſaac apud Caſſianum loquitur; nam ſicut ad orationis perfectionem omnium tendit ſtructura virtutum, ita niſi hujus culmine omnia fuerint colligata, nullo modo firma poterunt vel ſtabilia perdurare. Hinc S. Climacus vocat orationem Matrem & Reginam, & cibum & fontem virtutum, & gratiarum miniſtram, & profectum inviſibilem. Id quod ipſe etiam Deus S. Catharinæ Senenſi confirmavit dicens: Noveris filia chariſſima, quòd in oratione humili, continuâ & fideli, cum vera perſeverantia, lucratur anima perfectionem & omnem virtutem.

Ser. 126. de Temp. — *Apud Rodriq. p. 1. tr. 5. c. 14.* — *L. 1. de orãdo Deo* — *Caſſ. colla. 9. c. 1.* — *Grad. 28.* — *Dial. c. 66.*

3. Ad hoc precationis ſtudium iterum nos invitat Chriſtus hiſce verbis: *Amen, amen dico vobis, ſi quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Ergò certum eſt nos per preces omnia impetrare à Deo poſſe, cùm hoc promittat noſter Salvator, qui nec falli nec fallere poteſt. Hinc qui experitur Deum eſſe in donis ſibi largiendis parcum, debet ſeipſum inculpare, quòd hactenus ea non per preces petierit, aut ſaltem non eo modo, quo debuiſſet; Deus enim nihil vult dare niſi per orationem, quemadmodum Chriſtus iterum indicavit dicens, *petite, & accipietis.* Porrò ratio, cur quàmplurimi nihilominus non exaudiantur. *Joan. 16.* — *Joan. 16. v. 24.*

Thren. 3. v.44. tur, licèt sæpe precibus apud Deum instent, est prima, quia opponunt nubem peccati, ne transeat oratio, & manus sanguine Christi pollutas ad Deum extendunt; hinc quia is, qui displicet, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur, ut rectè dixit S. Gregorius. Quid enim iniquius quàm à Deo exaudiri velle,, & illum vicissim, quæ mandat, non exaudire? Similium oratio Deum magis ad iram quàm misericordiam provocat. Plus placet, inquit, S. P. Augustinus, Deo latratus canum, mugitus boum, grunnitus porcorum quàm cantus Clericorum luxuriantium. Unde Salomon. *Qui declinat aures suas, ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis.* Quod non obscurè confirmare licet hâc historiâ. Justinus beatæ memoriæ Capucinus aliquando raptus in exstasim pervenit in spiritu ad quorundam Religiosorum, qui Capucinorum Religionem aversabantur Ecclesiam, cùm Religiosi Matutinum officium peragerent. Speravit bonus Pater auditurum se concentum Angelorum, sed ecce nihil percipere aliud potuit, quàm horrendos latratus canum, grunnitus porcorum, mugitus boum, & verba blasphemiæ. Territus hoc tam monstroso matutino supplex à Deo poscit, quid hoc sibi velit? Et vox ad eum: Illorum Religiosorum preces, qui dissolutè vivunt, regulam negligunt, aliosque rectè viventes impediunt, nihil aliud esse, quàm blasphemias ac voces belluarum. Ex quo patet ratio, quare Deus multos non exaudiat, quia peccatis polluti ad Deum accedunt. Quamobrem S. Joannes ait: *Scimus quia peccatores Deus non audit; sed si quis cultor est, & voluntatem ejus facit, hunc exaudit.* Et rursùs: *Si manseritis in me*, dicit *Salvator, & verba mea in vobis manserint, quodcunque volueritis, petetis, & fiet vobis.* Idcirco qui discupit exaudiri à Deo, necesse habet, ut pro viribus conetur implere ejus præcepta.

Prov. 28. — *Bover. 1547.* — *Historia* — *Joan. 9. v. 31.* — *Joan. 15. v. 7.*

4. Secunda causa, cur aliqui non exaudiuntur, est, quia non orant cum fiducia. Proinde monet Christus, *Omnia quæcunque orantes petitis, credite, quia accipietis, & evenient vobis.* Hinc commune Theologorum dogma est, mensuram credendi esse, mensuram impetrandi, juxta quam S. David. dixit: *Fiat misericordia tua super nos, quemadmodum speravimus in te.* Tertia est, quia non petunt perseveranter. Quare monet S. Gregorius, dicens: Vult Deus rogari, vult cogi, vult quadam importunitate vinci. Ideo tibi dicitur: Regnum Dei vim patitur, & violenti rapiunt illud. Esto igitur sedulus in oratione: esto in precibus importunus, cave, ne ab oratione deficias. Si dissimulat audire, quem rogas, esto raptor, ut regnum cœlorum accipias: esto violentus, ut vim etiam ipsis cœlis inferas. Bona violentia, quâ Deus non offenditur, sed placatur; proximus non læditur, sed juvatur: peccatum minuitur, non multiplicatur. Bona, inquam, violentia, quâ non quæritur lucrum citò periturum, sed regnum acquiritur sine fine mansurum: ita Greg. Hoc ipsum etiam nobis mandat Salvator apud S. Lucam, loquens: *Et si ille perseveraverit pulsans, dico vobis, etsi non dabit illi surgens, eo quòd amicus ejus sit, propter improbitatem tamen ejus surget, & dabit illi, quotquot habet*

Matth. 11. — *Psal. 32.* — *Hom. 1. in Evang.* — *C. 11. v. 8.*

habet necessarios. Itaque in oratione perseveraturis evenire solet, quod accidit tenebricosum cubiculum subituris, illi tametsi principio nil videant, si tamen istic morentur, perspiciunt omnia, quæ in eo sunt, ita idem sperare potest, qui in oratione primò parùm videns, tamen in ea perseverat, Hinc rursus Salvator, *Petite*, inquit, *& dabitur vobis, quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis.* Quæ verba ponderans Cornelius Jansenius: *Petite, quærite, pulsate.* Tribus inquit, istis sententiis unum & idem significatur, nisi quod congeries sententiarum commendet fidentem, instantem, & ardentem precationem. Nam ipsum *petere* fiduciam in oratione necessariam, indicat: *quærere* verò, diligentiam; *pulsare* ardorem & perseverantiam. *Luc.c.1.*

5. Verùm enim verò, quamvis nunc memoratum Christi effatum verissimum sit, nihilominùs tamen non paucos reperire licet, qui de hoc subdubitare incipiant; quippe, qui crebriùs fores cœlestium pulsando, tanquam ære fusæ essent, nullis eas suspiriis emollire potuerint; rogitabant instanter, petebant ferventer, quærebant sedulò, nihil tamen acceperunt, vel invenerunt: Unde in multorum pectoribus remittit illa concepta in Deum fiducia, & precandi ardor refrigescit. At tales scire debent, quòd S.P. Augustinus dicat: Quando Deus non dat, quod petitur, ideò non dat, ne obsit, quod datur. Paradoxon quidem videtur, sed certissimæ veritatis est: Sæpè quantò minùs à Deo audimur, tantò magis exaudimur, Id quod præsenti narratione demonstrabitur. *Tom.8.in Ps.140.*

6. Inter Alexandriæ cives fuit non nemo nomine Philochristus, qui mercaturam mari faciebat, navesque in ultimam Africam mittebat merces advecturas. Hic, ut prosperum ex Africana navigatione reditum filio unigeno, fratrique suo à Deo impetraret, accessit S. Joannem Eleemosynarium, & septem ac dimidiam auri libras in egenos distribuendas offerens, id unum rogabat, ut S. Præsul suis precibus Vectores Deo commendaret; Quod, etsi S. Patriarcha fideliter præstaret, non tamen exauditus erat, paulò enim post adfuit nuntius, qui & filium lethali febricula tentatum obiisse, & sævâ coortâ tempestate, onerariam cum omnibus mercibus periisse, ac solos homines evasisse, cum fide exponit. Concussit paternum pectus non simplex dolor, navis interitus, mercium jactura, immaturus filii obitus, aurum frustra in pauperes expensum, continuit tamen se, ut non in querimonias adversùs Deum, aut Patriarcham eruperit. Porrò, quamvis S. Antistes id simul intelligens Philochristum consolari laboraret, parùm tamen effecit, Ergò cùm humanum deesset auxilium, adfuit divinum. Sequenti nocte afflictissimo civi visus est in somnis adstare Antistes, & hæc dicere: Quid angeris frater, & cur mœrore dissolveris? An non rogâsti me, peterem à Deo, ut salvum haberes filium? en salvus est, & beatorum sedibus adscriptus, nunc inter cives paradisi lætus degit. Crede mihi, si provixisset, sibi, tibi, DEO, non minùs animo quàm corpore periisset. De navi tua hoc scito: Nisi tibi Deum eleëmosynâ tam liberali conciliâsses, illa cum omnibus, qui eâ vehebantur, fuisset fluctibus hausta, *Historia.*

inter quos & fratrem tuum jam mare ſepeliiſſet, quem tamen ſoſpitem recepiſti: Surge igitur, & Deo gratias age de Filio jam ſalvo, & fratre inſuper recepto. Ab hoc ſomnio Philochriſtus evigilans, mox ad S. Patriarcham accurrens, ad genua illius advolutus narravit, quæ ſibi per proximam noctem ſpecies fuiſſet objecta, quantùmque ſolatium verbis affuſum. Hinc diſcimus, quanta ſit ſubinde Dei miſericordia, ſi preces noſtras non exaudit ad votum, ut exaudiat ad ſanitatem, ut S. Iſidorus loquitur, qui & addit: multi orantes non exaudiuntur, quia Deus meliora illis providendo, quàm petunt, reſervat, ſicut contingere ſolet parvulis, qui, ne in ſchola vapulent, Deum exorant; ſed non datur illis poſtulationis effectus, quia impeditur tali auditione profectus.

L.3.de ſū. Bono.

7. Præterea ſciendum, quod Deus dona tua tardiùs dando commendet, non neget, ut teſtatur S. P. N. Auguſtinus: deſiderata diu, dulciùs obtinentur: citò autem data vileſcunt. Pete, quære, inſta, petendo & quærendo creſcas, ut capias. Servat tibi Deus, quod non vult citò dare, ut & tu diſcas magna magis deſiderare. Arbor cùm plantata eſt, non protinùs grandeſcit, aut fructus parit, ita nec oratio ſupervacanea eſt, quia non illicò fœcunda. Hoc ipſum jam olim figuratum eſt in columba ex arca à Noë emiſſa, quæ primo die quidem vacua, ſed octavo die cum ramo olivæ rediit; ſimili modo oratio è corde dimiſſa, licet non ſtatim prima vice exaudiatur, ſuo tempore tamen fructum referet, ramumque divinæ miſericordiæ afferet. Quamobrem chare frater, ſi à Deo exaudiri velis, neceſſe eſt, ut removeas nubem peccati, & cum filiali fiducia in precum exercitio perſeveres.

Serm. 1. de verb. Dom.

PARS SECUNDA.

8. Præter alia ad orationem requiſita, etiam requiritur, ut non ſit voluntariè diſtracta. Sicut enim ii, qui ad audientiam magni Domini admittuntur, famulos ſuos extra conclave relinquunt; ita, qui ad Deum oraturi accedunt, creaturas & negotia (quæ ad famulandum homini datæ ſunt) extra cordis conclave, vel templum relinquere debent; qui hæc non præſtat, odium potiùs quàm favorem à Rege cœleſti reportabit teſte S. Chryſoſtomo, qui ait: Si quis ſupplicum tibi advolvatur ad genua, ſed manibus attrectet ſordidiſſimis, quas paulò antè luto merſerit, non modò non eum exaudires, ſed calcibus etiam expelleres; ita nec Deus exaudiret orationem, quæ ſordida mente peracta eſt. Unde S. Bernardus vice quadam nocturnis vigiliis aſſiſtens vidit Angelos diligentiſſimè ſingulorum orationem notantes, & illorum quidem, qui cum fervore eam peragebant, aureis: eorum, qui minùs ferventer orabant, argenteis: qui voluntatem bene orandi abſque effectu habebant, atramento: qui ſomnolenter & pigrè, ac oſcitanter Deum laudabant, aquâ ſcribebant: de illis, qui vel peccato mortali obnoxii, vel voluntariè diſtracti erant, nihil notabant.

In Pſ. 142.

Specul. exem. v. Aug. ex. 111.

9. Verùm abſque omni mentis evagatione orare, hoc opus, hic labor eſt.

Fratres

Fratres quidam Abbatem Agathonem interrogabant : Pater quæ virtus in Conversatione plus habet laboris ? & dixit eis : Ignoscite mihi , quia puto , non esse alium laborem talem , qualem orare Deum. Dum enim voluerit homo orare Deum suum , semper inimici dæmones festinant interrumpere orationem ejus , scientes , quia ex nulla re impediuntur , nisi per orationem ad Deum : siquidem omnem laborem alium , quem homo in religiosa conversatione positus assumpserit, quamvis instanter & toleranter agat, habet tamen , & possidet aliquam requiem : oratio autem usque ad ultimam exhalationem opus est , ut habeat laborem magni certaminis. Sed ô Deus ! cujus mens nòn aliquando alienis cogitationibus distrahitur ? S. Hilarion oravit aliquando fixo in terram capite , & ut natura fert hominum , ait S. Hieronymus , abducta ab oratione mens , nescio quid aliud cogitabat , insilivit dorso ejus festinus agitator diabolus, & latera calcibus , cervicem flagello verberans. Eja , inquit , eja curre , quid dormitas ? cachinnansque desuper , si defecisset , an hordeum vellet accipere , sciscitabatur. S. Franciscus *S. Bonav.*
Seraphicus evagationes mentis pro gravi peccato habebat , easque statim confite- *in Vita.*
batur. Cùm semel oraret Tertiam, & incideret ei vasculum , quod paulò ante fecerat, finitâ oratione vasculum conjecit in ignem , dicens : En sacrifico te ei, cujus sacrificium impedisti. S. Stephanus Abbas Cisterciensis chorum ingrediens , manu januam apprehendit, dicens : Manete hîc cogitationes , quoadusque divinum persolvero officium : postea, si necesse fuerit, redite. Verè ars artium est inter orandum mentem sic figere , ut furtim quandoque non exspatietur. In hac porrò inconstantia & miseria consolatur nos sententia S. Climaci. Si dum oras , *Clim.*
inquit, inimicus subtilissimè irrepit , animique intentionem clam, ut fur avertit , *grad. 4.*
bono animo esto , dum semper lubricam revocas mentem, Angelis enim solis datum est , hujusmodi non patere furibus.

10. Cùm ergò ita sit. Idcirco antiqui Patres utiliùs censuerunt breves quidem orationes , sed creberrimas fieri : Unde S. P. August. Fratres, inquit , in Ægypto crebras quidem habent orationes ; sed eas tamen brevissimas,&raptim quodammodo jaculatas, ne vigilanter erecta , quæ oranti plurimum necessaria est , per productiores moras evanescat , atque hebetetur intentio. Ab instructione Angeli descendit hic modus ; qui cum Pachomio per diem non nisi duodecim orationes præscriberet,& Pachomius nimis paucas esse quereretur, respondit Angelus : *Pallad*
Has constitui,ut parvi quoq; possent procedere ad perficiendam regulam , nec eis *de Pa-*
esset molestum : perfectos autem non indigere regulam , cùm totam vitam in suis *chom.*
cellis contemplando possint peragere. Hinc etiam S. Benedictus in Regula vult, ut fratrum oratio sit brevis & pura : Nam teste S. Romualdo , melior est unus Psalmus ex corde, quàm centum cùm distractione. Rectè itaque de oratione sciscitantibus respondit S. Macarius, non est opus multa verborum copia, manus ad Deum crebriùs pandendæ ; clamandumque : Domine, quomodo vis, & sicut tibi placet, ita fiat. S. Franciscus perdius & pernox in illa oratione hærebat : DEUS meus

& om-

S. Bonav. in Vita. & omnia, ex qua brevissima oratione ita divino amore succensus est, ut sæpe visus si corpore sublevatus à terra, & nubecula quadam fulgente circumdatus.

11. Cæterùm, quia dæmon haud ignorat præstantiam devotæ ac attentæ orationis, ideo omnibus viribus satagit, quò hanc nedum distractam, sed tepidam etiam ac socordem reddat, aut ad minùs interrumpat. Hinc cùm nefarius hic hostis quondam militi cuidam hominis specie assumptâ diu fidelissimè serviisset, ideoque præmium petere juberetur, non aliud petiit, quàm ut campanam in templo quopiam suspendi curaret, ne hujus defectu orationis tempus antevertant, sicque eidem diutiùs vacent. (Specul. Exempl. 13.) Quid non etiam tentârunt versipelles hostes, quò S Hilarionem ab oratione abstraherent; Spectaculum pugnantium gladiatorum præbuerunt, sic, ut unus quasi interfectus, & ante pedes ejus corruens sepulturam rogaverit. Coram S. Pachomio multi convenientes in unum, arboris folium magnis funibus colligere videbantur, & summo conamine trahere dextra, lævaque ductis ordinibus, ac sese mutuò cohortantes sic insistere nitebantur, ac magni lapidis moverent pondus immensum. (Bov. an. 582. Historia.) Frater Vitus Hyrmiensis Laicus inter Capucinos admodum perfectus, dum in Agriciensi Conventu pomeridiano tempore cum Novitiis communi orationi in Ecclesia incumbit, vidit per eandem Ecclesiam Satanam incedere scabellulis ac pulvillis onustissimum, quem cùm rogaret, quid ea sibi vellent, audivit: Misereor Novitiorum, qui cùm defatigati ad orationem accesserint, sibi quærunt sedes ad sedendum, ac talos ad cubitos apponendos. Ut ergò molliùs orarent, hæc, quæ vides, apportare volui. Videat ergò nunc aliquis, quanto conamine Orcus preces impedire conetur.

12. At, ut etiam agnoscamus, quantùm tripudient, quantùmque incedant gaudiis hostes Tartarei, dum nos in oratione socordes reddunt, addere libet sequentem Historiam. (Bover. An. 1539. Historia.) Mos erat apud Capucinos, ut finitis de nocte vigiliis duas horas in choro per hyemem insumerent in sacris meditationibus, ut Zacharias Boverius commemorat. Bergomi autem factum est, ut fratres aliquando ex longa oratione ac meditatione fatigati omnes præter unum in somnum relaberentur. Extinctum erat lumen, & inde negligentia faciliùs delitescebat: vigilanti tamen uni hoc visu demonstratum est. Videbat enim subitò unum horridum Æthiopem insilire cum gaudio in Ecclesiam, ibique & saltitare, & tympano molliter ludere, & choros non sine effusa lætitia agere; deinde paulatim ad fratres accedere, eosque blando tactu mulcere ad somnum protrahendum. Nesciebat vigilans Pater, quid vellet sibi hic ludus cacodæmonum. Ergò de manica extrahit igniarium, accendit lumen, & videt passim omnes obdormiisse. Quos ubi excitavit, cum horrore monuit, quo plausu satanæ, & quo ipsius astu in tantam socordiam pervenissent.

13. Nonnunquam etiam versipelles Orci satellites nunc unum à choro penitùs detinent, alterum eliciunt, tertium seriùs adire faciunt. In choro hunc reddunt distractum, illum inertem, alium properantem. Sic nempè sunt versuti ad omnia,

versatil

versati in omnibus. Veniebat ex his maleferiatis nebulonibus unus ad S. Macarium dicens: Surge Abba, eamus ad collectam nocturnam. Cui Sanctus Vir: O mendax & veritatis inimice, quid tibi consortii, quid societatis est cum collectis, & congregatione Sanctorum? At ille: Latet te ergò Macari, quòd sine nobis nulla collecta agitur? Veni, & videbis. Tunc ille; Imperet tibi Dominus: Et conversus ad orationem petiit à Domino ostendere ei veritatem. Itaque abiit, & ecce, vidit per totam Ecclesiam quasi parvulos Æthiopes discurrere huc, atque illuc volitando deferri. Moris est autem inibi sedentibus cunctis ab uno dici Psalmum, cæteris vel audientibus, vel respondentibus. Discurrentes ergò illi Æthiopes parvuli singulis quibusdam sedentibus alludebant, & si cui digitulis duobus oculos compressissent, statim dormitabat: Si cui verò in os imersissent digitum, oscitare eum faciebant: Ubi verò post Psalmum ad orandum se projecissent fratres, percurrebant nihilominus singulos, & ante alium jacentem in oratione quasi mulierum specie ferebantur, ante alium quasi ædificantes, atque portantes aliquid, ac diversa quæque agentes apparebant. Et quæcunque dæmones quasi ludendo formassent, hæc orantes illi in cordis sui cogitatione versabant, ut postea singulorum relatione monstratum est. A nonnullis tamen ubi aliquid horum agere cœpissent, quasi vi quadam repulsi, præcipites dejiciebantur, ita ut nec stare quidem prorsus, aut transire juxta eos auderent: aliis verò etiam infirmis fratribus supra cervices & dorsa ludebant: quia non erant in oratione sua intenti.

Ruffin. l. 1. Vita PP. c. 29. Historia.

14. En mi frater petulantiam ac invidiam hostis humani generis & orationis nostræ. Sed quantùm etiam socors oratio Deo displiceat, docet nos Christus, qui dormienti sub oratione Monacho obversis humeris apparuit, asserens servum tam pigrum non mereri videre faciem suam. Alteri sub choro dormienti imago Christi descendens tantum colaphum inflixit, ut tribus post diebus fuerit extinctus. Propheta dicit: *Maledictus, qui facit opus Dei fraudulenter.* Meritò ergò punitur, qui hoc monitum surda pertransit aure. S. Anno Coloniensis Archi-Episcopus à Christo castigatus est, quòd Diaconum integro anno secum horas canonicas orantem non punierit, dicentem ex linguæ præcipitantia *Gloria Patri & Spiritui sancto* omittens *& Filio* quod Anno non adverterat. Quid putamus ipsi Diacono contigisse? Et tamen glutimus & truncamus quotidie verba & syllabas immemores Historiæ, qua cacodæmon semel ingentem sarcinam ejusmodi syllabarum secum ex choro portavit in futurum Dei judicium. Porrò aliquibus hic nefarius hostis suadet, ut serlùs ad chorum accedant. Pessimum hoc Religionis judicium est. Bartholomæus ex Episcopo Monachus cùm inter Clericos aliquando sederet ad collationem fratrum, aspexit quendam Monachum seriùs adventantem, nigrumque puerulum juxta eum gradientem, atque per cucullum tenentem. Quod cùm Abbati retulisset, intellexit haud esse mirum, hunc fratrem à dæmone regi ac duci, cùm sit vitæ admodum negligentis.

Rodriq. p. 1. tr. 5. c. 24.

Hierem. 48.

Surius in vita.

Hom de Abdic. rerum. 15. Nonnullos instigat, ut ante finem orationis discedant. Quot genera hic quæruntur vanarum causarum? Quamobrem S. Basilius monet: Ne discedas, inquit, ante finem orationis unquam, reputans discessum talem gravem jacturam: Si enim carnem tuam pascens à mensa facilè non recedis, priusquam satur es, quantò mag s nu rimento spiritus ad finem usque inversandum. Frater quidam erat *Historia.* in Carthusia Londoniensi nomine Georgius: huic cuncta in cœnobio erant nimis onerosa. Unde semel tædio victus à div no vesperarum officio recessit deambulatum, ut solebat, in capitulo. Vix pedem intulit, & imago Christi in Crucem fixi o b ingredientium oculos collocata, aversa facie dorsum fastidienti Monacho præbuit: quo viso miser è vestigio amens efficitur, cadensque in desperationem per medium annum sic permansit. Quo elapso Fratrum precibus sibi quidem restitutus est, sed nulla vitæ inertissimæ subsecuta est emendatio. Quippe eò usque processit hominis malitia, ut ex sententia generalis Capituli ab Ordine projiceretur. Talem exi um meretur socordia in oratione. Et verè magna impudentia est colloquium cum divina Majestate cœptum temerè interrumpere. Nec quisquam personam Judæ proditoris de cœna Dominica immaturiùs exeuntis meliùs repræsentat, quàm is, qui ante tempus à collectis discedit.

16. Hinc ex Regula S. Pachomii sine licentia nullus audebat exire de choro. Quâ lege blandiri sibi fortè possunt Superiores ipsi, qui cùm non habeant, à quo licentiam petant, pro voto intrant & exeunt. Quorum causæ supremo tribunali re-*Boverius 1592.* servantur: Interim audiat aliquis: Cosmas à Martino Magister erat Novitiorum inter Capucinos. Hic ut defunctus est, P. Vincentio Andriensi apparuit. Rogatus quî se haberet in altero mundo, respondit: Propter quædam venialia in purgatorio detineor: eorum maximum Deus judicavit, quòd sub horis Canonicis subinde choro egressus sum, ut Novitiorum laborantium opera inspicerem. Ita nec bonus prætextus absque culpa est, dum à Choro abstrahit. Sed ut etiam intelligamus, quantam à Deo benedictionem reportent illi, qui Psalmodiæ devotè usque ad finem assistunt, colligitur ex visione quadam Dioratico viro Sancto mon-*S. Doroth. Doct. 11.* stratâ, qui teste S. Dorotheo vidit noctu in principio Psalmodiæ è Sacrario egredientem Angelum veste splendida indutum, qui omnes religiosos præsentes obambulando signabat, uti & subsellia legitimè absentium; pertransiisse verò loca eorum, qui per desidiam aberant.

In itin. perf. c. 28. 17. Enim verò nunc dictis consultum erit aliqua specialia addere de oratione mentali, quæ teste S. Theresia omnium virtutum comparandarum vel principium est, & in qua omnium Christianorum vita sit constituta: cujus vel unicus quadrans legitimè insumptus, teste S. Ignatio Lojola, sufficit ad hominem brevi tempore ad apicem perfectionis perducendum. Hinc eam tanti æstimavit P. Franciscus Suarez, qui omnem Theologiam compluribus tomis egregiè illustravit, ut ingenuè fassus sit malle se quidquid scientiæ acquisivisset, perdere, quàm unicam solitæ meditationis horulam intermittere. Etenim nihil ad cor humanum divino amore succen-

ſuccendendum tam efficax eſt, ut meditatio attenta, teſte Pſalmiſta dicente: *Concaluit cor meum intra me, & in meditatione mea exardeſcet ignis.* Quemadmodum enim chalybis affrictu, ut loquitur S. Cyrillus Alex. ignis copiosè ex lapide exſilit: ita dum mens diſcurſu, meditationeque quaſi percutitur, ignis amoris divini, & deſiderium perfectionis excitatur. Præclarè etiam meditationis fructum S. Bernardus in hæc depingit verba: Conſideratio rerum particularium mentem, de qua oritur, purificat, regit affectus, dirigit actus, corrigit exceſſus, componit mores, vitam honeſtat, & ordinat, agenda præordinat, acta recogitat, ut nihil in mente reſideat incorrectum aut correctione egens. Hæc eſt, quæ in proſperis adverſa præſentit, in adverſis quaſi non ſentit. Cui concinit S. Laurentius Juſtinianus, per hæc excurrens verba: Nihil aptiùs Deum poſſidere facit & mentem refrænat, quàm attenta meditatio, quæ in oratione proponitur. Hæc ſiquidem cor amovet ab exterioribus, & ad ſe redire compellit. Hæc eſt diſciplina mentis, ſpiritualis prædagogus, orationis funiculus, incipientium eruditio, & intentionis mentis provida gubernatrix. Ex ipſius aſſiduitate ſtabilitur mens, purgantur cogitationes, ſolitudo ſapit, delectat Deus, ingenium acuitur; caſtificatur ſenſus, illuſtratur ratio, loquela reſtringitur, & animus ad alta ſuſpenditur. Ipſa eſt ſpiritualis janua orationis, per quam VERBUM ab ingredientibus agnoſcitur, & puris manibus honoratur. Quamdiu mentis oratio veraciter poſſidetur, tanquam oculi pupilla cuſtodienda, & velut quoddam ſpirituale depoſitum ſervanda: ita S. Patriarcha. Unde liquet, quàm neceſſaria, quàm utilis, & quàm fructuoſa ſit meditationis frequentatio, ſine qua tantùm nullus ſibi perſuadeat, poſſe fieri bonum Religioſum: hoc probè agnoſcunt Conſtitutiones noſtræ, unde ſanciunt, omni die, ut bis orationi mentali ſemper per horam omnes incumbant. At Væ illis, qui hoc Angelicum exercitium ob teporem animi refugiunt, reddent enim olim ſtrictiſſimam de omni quadrante neglecto rationem. Ergo mi chare frater, ne propterea divino involvaris judicio, ſatage nunc ſedulò te huic exercitio dedere, & cave, ne propter frequentes ariditates id permittas; quod enim fecit Patriarcha Joſephus ſuis fratribus, facere ſolet Deus ſuis ſervis. Hic etſi fratres ſuos duriuſculè allocutus ſit, juſſit tamen interea œconomum ſaccos ipſorum frumento & pecuniis impleri; ita Deus etſi quandoque duriùs in meditatione per ariditatem ſuos filios habeat, mentem tamen interea cœleſtibus donis replet. Verùm, ut in hoc exercitio te dirigere queas, ſubnectam modum brevem meditandi, quem à meo Magiſtro in Novitiatu accepi, quem ſi diligenter obſervaveris, haud dubiè comperies, quàm ſuave ſit ſervire DEO, quin & exultabundus exclamabis cum Pſalte Regio: *Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondiſti timentibus te.*

Pſal. 38.

L. 1. de Conſid. c. 7.

De Caſto Connub. c. 22.

Pſ. 30. v. 20.

Fructuosa Praxis orationi Mentali ritè & Ordinatè vacandi.

ORatio mentalis est duplex, affectiva & intellectiva. Affectiva est, præsupposità simplici rerum Divinarum apprehensione, piorum affectuum excitatio. Intellectiva est, mediis in eliectûs operationibus voluntatis in Deum elevatio. Intellectiva rursus subdividitur in cogitationem, meditationem, & contemplationem. Cogitatio est improvisa Dei, autem rerum ad Deum pertinentium consideratio. Meditatio est, attenta mentis consideratio cunctanter procedens, & rei cujusque naturam, proprietates, actionesque utiliter inquirens, ut Deo cultum exhibeat, affectus moveat, orationes puras ferventesque depromat, & vitæ emendationem afferat. Contemplatio est sincera Dei & rerum divinarum inspectio, discursibus carens, Dei amorem inducens.

Materia seu causa materialis meditationis est triplex, juxta tres vias distributa, viam scilicet purgativam, illuminativam & unitivam. In via purgativa materia meditationis est quodvis peccatum, tentatio, passio. Quatuor hominis novissima, aliaque motiva contritionis. In via illuminativa materia est Vita Christi aut Sanctorum, Regula, item actio reformanda. In via Unitiva materia est, Attributa Divina, Beneficia nobis collata aut promissa, gloriosæ vitæ Christi meditatio. Formalis causa, seu ratio formalis continetur descriptione paulò antè allatâ quòd sit attenta & cunctabunda ponderatio, ad serium in omni perfectionis genere profectum spiritûs promovendum directa, uti contemplatio.

De remota & propinqua Præparatione ad Meditationē.

Remota præparatio consistit in tribus præcipuè. 1. In removendis obstaculis fructuosæ meditationis, cujusmodi insinuantur à D. Bernardo Serm. 25. in Cantica. Sequentia quatuor: Culpa mordens, Cura pungens, Sensus agens, Phantasia distrahens. Culpa mordens amovenda est per frequentem mentis compunctionem, crebram conscientiæ discussionem, accuratam errorum Confessionem, & seriam occasionem relabendi declinationem. Cura pungens oriri solita ex nimia scrupulositate, aut ex nimia de futuris contingentibus, vel de muniis sibi impositis anxietate, præcavenda est cum filiali fiducia Divinæ Providentiæ se committendo, respectus humanos contemnendo, Deo non hominibus studendo placere. Sensuum & Phantasiæ evagationes præcludendæ sunt per assiduam mortificationem, & seriam ad res salutares applicationem.

2. Ad præparationem ritè instituendam requiritur, ut potentiæ animæ necessariis præsidiis instruantur, pios libros lectitando: media ad omnimodum profectum spiritûs, Dei servitium, salutaria revolvendo, certas denique methodos piè meditandi accuratè requirendo. 3. Requiritur bona corporis dispositio, prudenter

denter præcavendo, ne vires ejus indiscretis mortificationibus onerentur ac debilitentur. Proximè se præparaturus, prius meditationem sibi prælegere debet aliquo tempore ante, juxta institutum S. Ignatii, perlectam in pauciora, ut putà tria succinctè dividens puncta memoriæ mandabit, ne nimia multitudo sensus obruat; Divinamque implorabit opem, quò meliorem profectum sortiatur. Quò meliùs autem in hac distributione punctorum progrediatur, sequentem modum adhibere poterit; Exempli gratia in assumpta meditatione.

De aliquo Sancto

1. Considerare poterit, quomodo DEUS Sanctum N. elegerit, vocârit, justificârit, & ad illum Sanctitatis gradum perduxerit. 2. Quomodo Sanctus divinæ gratiæ sit cooperatus, serio studio perfectionis, maximè harum vel illarum virtutum. 3. Quomodo Deus eum remunerârit, & glorificârit, in hac vita donis & miraculis, in morte solatio, in altera vita coronâ gloriæ & consortio Sanctorum.

In Meditatione de Virtute aut Vitio.

1. Considerare potest quænam natura hujus virtutis aut vitii, quæ proprietates, qui actus, quæ auxilia gratiæ necessariæ à Deo offerantur, quæ lumina, stimuli, occasiones virtutum hanc exercendi, aut vitium hoc vitandi. 2. Quomodo Christus, B. Virgo, aut alii Sancti hos vel illos virtutis actus exercuerint, hos vel illos vitii actus fugerint, & quonam modo evitandi sint. 3. Incitamenta cujusmodi sunt, v.g. Commoda ex virtute, damna ex vitio provenire solita, in hac vita, in morte, & in altera vita.

In Meditatione de Regula aut actione aliqua ordinaria.

1. Quis finis & sensus Regulæ, quis finis & modus talis actionis perfectè obeundæ, quæ auxilia gratiæ, & stimuli addantur ad strenuè cooperandum. 2. Quàm perfectè Sancti hanc Regulam, aut actionem obierint, quàm verò tu imperfectè. 3. Incitamenta ut supra.

De Praxi ipsa meditandi.

Perfectis supra dictis, meditaturus sistat se vivâ fide in Conspectu Dei lucem habentis inaccessibilem, in conspectu SS. Matris ejus, & in tota Angelorum Divinæ Majestati adstantium Curia, & coram iisdem magna cum humilitate, reverenterque Divinum imploret auxilium, quò fructuosiùs proposita meditatio instituatur. 2. Præmittat orationem præparatoriam, quâ gratiam petat, vires & actiones suas hâc meditatione ad Dei gloriam cultumque dirigendi.

De Modo discurrendi in Meditatione.

1. Ad discurrendum faciliùs & ulteriùs de singulis punctis, præsertim materiæ histo-

historicæ confert aliquas circumstantias sequenti versu comprehensas expendere. *Quis? Quid? quis fructus? cur? quomodo? quidnam? ubi? quando?* Seu personas, verba & opera, effectus seu fructus, causas, modum, virtutes & Attributa Divina, locum, tempus. E. gr. In Passione Domini: quis passus est? Innocentissimus Jesus. Quid? admiranda & inaudita tormenta. Quis fructus? ut viles terræ vermiculos à malo culpæ & pœnæ liberans omni bono gloriæ & gratiæ impertiat. Quomodò? patienter amore nostri. Quænam? Ubi? Quando? In hyeme natus in stabulo, in Paschate passus, &c.

Qui modus tametsi proprius sit materiæ historicæ, potest tamen ad alias etiam materias accomodari, expendendo nimirum in qualibet meditatione tria præfixa puncta, ut supra dictum est. Et in primo quidem puncto virtutis, aut actionis, aut vitii cujusdam particularis, qualitatem, causas, effectus, modum, locum, tempus, &c. In secundo puncto, expendendo modum, quo Sancti in hac terra degentes ad plantandam hanc virtutem, aut extirpandum vitium processerint. In tertio puncto, ruminanda incitamenta huic virtuti aut vitio accommoda, quæ puncta pro oportunitate temporis protrahi poterunt, instituendo discursum aliquem ex tribus sequentibus, quod P. Jacobus Alvarez proponit meditationi crebrò interserendos. Primus modus est dirigendo conceptus & cogitationes nostras ad nos ipsos, v. gr. sic: O anima mea! En, quid pro te tam ingrato patitur Christus, quàm dira, & ex quàm gratuito amore? Quàm meritò illi compati, illum redamare & imitari deberes! Secundus est, ad Deum præsentem sic: O bone Jesu, Tu Rex gloriæ pro indignissimo servo tuo, cujus nec amore, nec existentiâ, vel minimum indiges, tanta pateris spontè? Ex amore! quid me vilissimum mancipium tuum, qui te toties offendi, amore tui non oporteret pati? Tertius modus est: Audiendo DEUM ita nos alloquentem: Ecce homo, ego Creator & Salvator tuus patior pro te tam ingrato, idque ut te à peccatis & pœnis inferni liberem, ad imitationem mei invitem, ac æternæ beatitudinis consortem faciam; an non meritò me redamare, & amore mei multa ardua facere & pati deberes?

De Affectibus & Actibus.

Per prædictos actus aut potiùs discursus meditans excitare conetur pios animi motus seu affectus, quorum licèt alii sint proprii Viæ purgativæ, ut Contritionis. Alii Illuminativæ, ut imitationis; alii Unitivæ, aut Amoris. Tamen in omni ferè materia usitatiores hi sunt. ad quos alii facilè reducuntur, occurrunt exercendi: Videlicet, Fidei, Spei, Amoris, Timoris, Admirationis, Gratitudinis, Gaudii, Contritionis, Compassionis, Imitationis, qui omnes sequentibus versiculis complexi sunt.

Crede Deo, spera, time, ama, mirator & esto
Gratus, gaudeto, geme, luge, imitator honestum.

Hi

Hi actus aut affectus interser poterunt meditationi aut discursibus, valde enim meritorii sunt & perfaci les, dummodo bene dif ursus instituantur, ex iis enim animus vel maximè excitatur ad amandum Deum, virtutesque amplectendas, easque cordi inserendas. Porrò affectus hi excitari possunt. 1. Exercendo illos quo ad actus internos & pia desideria. 2. Optando semper hucusque eosdem perfectè exercuisse, dolendoque de nostra socordia. 3. Proponendo deinde perfectiùs eosdem frequentare, corde, & ore, & opere. 4. Idem ut omnes præstent optando. 5. Gratiam ad id necessariam efflagitando, prout sequenti paragrapho de singulis ostenditur.

De modo eliciendi prædictos Affectus.

Fides excitatur ex consideratione infallibilis veritatis infinitæ Sapientiæ, Potentiæ, Bonitatis Divinæ, aliorum item motivorum credibilitatis ; ut miraculorum, consensus Patrum, Constantiæ Martyrum, &c. Exercetur verò. 1. Assentiendo omnibus à Deo revelatis, & desiderando pro illorum veritate mori. 2. Optando sic eam semper exercuisse, dolendoque de nostra in rebus fidei stupiditate. 3. Proponendo eam imposterum intrepidè conservare, confiteri, rudes docere ; ejusque actus per diem crebriùs renovare. 4. Gratiam ad hæc præstanda implorando. Porrò ut facilius quis hæc præstare valeat, subjungetur *Affectus Fidei.* E. g. Credo, Domine, credo. Tu adjuva incredulitatem meam. Suggerit alia mundus, caro, dæmon; non credo. Verbum tuum manet in æternum. Pro hoc exige à me Domine sanguinem, exige spiritum : ecce paratum cor meum Deus, paratum cor meum. Mille gladiis, ignibus, rotis exhibebo hoc corpus, ut tua stet illæsa veritas. *Vel sic*: Quis me separabit ab hac veritate? Certus sum, quod nec gladii, nec Cruces, nec tela, nec ignes, nec inferorum tormenta me poterunt ab ea separare. Tua veritas, Deus, fallere non potest, tua Sapientia falli non valet. Tu dixisti : Satis hoc mihi est præ omni ratione humana, ut etiam sangu ne subscribam.

Spes excitatur ex consideratione infinitæ Misericordiæ & Charitatis Dei. Exercetur. 1. suis quidem viribus diffidendo, sperando tamen sibi & aliis per misericordiam Dei veniam, gratiam & gloriam. 2. Optando sic semper in Deum sperâsse, & dolendo de nostra pusillanimitate. 3. Cùm hac spe ardua quæque aggredi, actusque fiduciæ etiam in arduis & adversis frequentare proponendo. 4. Eadem, ut alii velint, optando. 5. Gratiam petendo. *Affectus Spei.* Quare tristis es anima mea? & quare conturbas me? habes bonitatem Dei & misericordiam paratam, quæ vult ; habes Omnipotentiam assistentem, quæ potest opitulari ; habes sanguinem & merita Christi, quæ pro te apud æternum Patrem perorant. Projice te ergo anima mea in brachia misericordiæ & omnipotentiæ DEI. Quàm nihil potes ex te, tam omnia potes in eo, qui te confortat. *Vel sic* : In te Domine speravi, & quis mundi impetus, quæ carnis illecebra, quæ dæmonum astutia

astutia prævalebit? Non non confundar in æternum. In te Domine speravi, quod vitium non extirpabo? quam virtutem tuâ gratiâ non assequar? &c. Dicant omnia ossa mea; tu es spes mea, Deus meus in æternum.

Charitas excitatur potissimùm consideratione attributorum Dei, e. g. Bonitatis, Charitatis, &c. Item beneficiorum, omniumque, quæ Christus amore nostri dixit, fecit, passus est. Exercetur 1. gaudendo de tanta potentia & Majestate Dei in Sanctis, omnibusque aliis creaturis relucente. 2. Optando semper Deum perfectè amâsse, dolendoque de tepiditate in amore Dei. 3. Proponendo ardentiùs deinceps amare, illius voluntati tuam conformando, omnia opera ex motivo charitatis faciendo. 4. Eundem amoris zelum aliis precando. 5. Gratiam petendo. *Affectus Charitatis.* Domine Tu scis, quia amo te: quoniam tu solus bonus, Tu solus Sanctus, Tu solus dignus omnium creaturarum amore. Supplete vos, ardentia Cherubim, Tu ardentior Cherubinis Virgo, quidquid deest amori meo. O vivam! ô moriar amore tui. Moriar potiùs, quàm te non amem. *Vel sic.* Domine quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram? Tu solus Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum. Diligam te Domine, non quia mihi beneficus, aut remunerator liberalissimus; sed quia in te ipso es summa & infinita bonitas, sola, & una super omnia amabilis. Moriar Domine hoc momento, quo te amo, priusquam succedat aliud, quo te non amem. *Vel sic.* Exigis à me cor meum Domine? O si mille, ô si infinita haberem! omnia tui unius amore occuparem. Vis amorem operibus experiri? Confunde me, contunde me; contere me, in infernum demerge me; non dimittam te, &c.

Timor excitatur ex consideratione inscrutabilium Judiciorum Dei, Suppliciorum damnatis præparatorum, Passionis Christi ob aliena peccata susceptæ, &c. Exercetur. 1. Divinam Majestatem & Justitiam humiliter agnoscendo, reverendo, timendo. 2. Dolendo de nostra in hoc timore concipiendo negligentia. 3. Proponendo omnes conscientiæ maculas seriâ pœnitentiâ eluere. 4. Eundem timoris affectum aliis optando. 5. Gratiam postulando. *Affectus Timoris.* Timor & tremor venerunt super me, quia irritavi iram tuam Domine. Quò fugiam à facie iræ tuæ? Quando undique tu me circumstas, & quem Patrem habere nolui, strictissimum Judicem meorum scelerum formido. O Domine, ne intres in judicium cum servo tuo.

Admiratio excitatur ex profunda contemplatione incomprehensibilium divinorum attributorum, Sapientiæ, Justitiæ, Misericordiæ, ex consideratione item Mysteriorum fidei, dignitatis animæ rationalis, gravitatis peccati, cæcitatis mundi. &c. Exercetur. 1. Magni supradicta æstimando, & humanâ comprehensione majora agnoscendo. 2. Dolendoque de nostra in his suscipiendis insensibilitate. 3. Optando sic semper affectum fuisse, pium hunc erga Deum sensum per diem frequentare proponendo. 4 Idem aliis favendo cum petitione gratiæ. *Affectus Admirationis.* O cæcitas mea! ô impudentia! ö audacia! servus nequam tam bonum Domi-

Dominum tam indignè tractare potui! ô bonitas tua Deus! ô patientia incredibilis! ô misericordia infinita! Tu, non ferre tantùm delinquentem, sed novis etiam beneficiis cumulare potuisti.

Gratitudo excitatur consideratione divinorum beneficiorum tam admirandorum ratione Personæ conferentis & recipientis. Exercetur 1. beneficia intimè & infimè agnoscendo, pro iis se totum divino obsequio devovendo. 2. Dolendo, &c. 3. Statuendo ea compensare pro viribus. 4. &c. 5. ut supra. *Affectus Gratitudinis.* Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi. O inauditam Dei Bonitatem! Quis te Deus bone satis laudare sufficit, dum pro me redimendo de cœlo ad terram venire, crudelissimumque mortis genus subire voluisti, tantùm ne ego vilissimus terræ vermiculus perirem. Quid igitur retribuam? O vos omnes, qui timetis Deum, venite & audite, & narrabo vobis, quantùm fecit Deus animæ meæ. Magnificate ergò Dominum, mecumque gratitudinis hymnum ei cantate, &c.

Gaudium excitatur Consideratione divinæ gloriæ & Majestatis, ab omnibus creaturis Deo debitæ. Exercetur 1. Gaudendo de tanta illius Majestate. 2. Dolendo. 3. Proponendo omnia læto animo à Deo acceptare. 4. & 5. ut supra. *Affectus Gaudii.* Tu es, qui es, & hoc unum mihi placet, ac de hoc summè gaudeo, quod es, qui es, infinitè perfectus, in Sapientia, Potentia, & Bonitate. Non possum hoc exprimere, nisi verbis illius amantis; Si tu DEUS esses Augustinus, & ego Augustinus essem Deus; ego Deus vellem, ut tu Augustinus esses DEUS, ita mihi placet, ut tu sis tu. Igitur cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum. Salio extra me Deus meus, ut veniam ad te.

Contritio excitatur Consideratione gravitatis & malitiæ cujusvis peccati, suppliciorum ei debitorum, bonorum ob illud amissorum, cruciatuum à Christo ad illud expiandum susceptorum; Novissimorum, Divinorum, Beneficiorum, &c. Exercetur 1. Sua omnia peccata ex amore Dei super omnia dilecti detestando. 2. Dolendo ut supra. 3. Statuendo deinceps crebro de peccatis dolere, præteritasque negligentias majori perfectionis studio resarcire. 4. & 5. ut supra. *Affectus Contritionis.* DEUS meus, summa Bonitas, omnium creaturarum, tuoque ipsius amore sola, & infinitè digna; doleo, quod tam impudenter te offenderim. Doleo, non quia timeo, sed quia amo. Si sanguine meo fieri possit, ut non sis offensus; ecce me, discerpe me. Paratum cor meum, Si tormentis inferorum deleri possit: ecce me; nullum est quod non merui; nullum quod amore tui non præeligo peccato, quod tantopere odisti. Si vides, qui omnia vides, quòd aliquando post quotquot annos te offensurus sim, hoc potiùs momento acerbissima morte me tolle, quàm permittas ad infelicissimum illud tempus supervivere.

Compassio excitatur contemplatione cruciatuum Christi, cæcitatis periculorum, suppliciorumque pereuntium animarum Christi Sanguine redemptarum. Exercetur 1. Christo tam indigna amore nostri patienti compatiendo, & de peccatis

propriis & alienis, ut causis dolorum Christi, dolendo. Item dolorum de interitu tot animarum cum zelo eas juvandi concipiendo. 2. Dolendo ut supra. 3. Eis imposterum quà precibus, quà aliis auxiliis subveniendo. Reliqua ut supra. *Affectus Compassionis* erga Christum passum tres jam assignati sunt. *De zelo animarum Affectus.* Amabilissime Jesu, Tu propter nos homines, & propter salutem nostram descendisti de cœlo. Quot hoc fine sustinuisti elementorum injurias? quot suscepisti itinera? quot labores & dolores? quot mortes exantlasti? Effudisti te ad omnes, divites & pauperes, honoratos & abjectos, senes & pueros, in urbibus & pagis, in campis & desertis, die ac nocte. Tanti tibi fuerunt animæ nostræ, quanti tuus sanguis, hunc enim pro illis dedisti. Quid igitur me non etiam oporteret sustinere? Quomodo non laborare ac sudare, quo vel unam animam Christo lucrifacerem. O animæ Christi sanguine redemptæ? O si omnes, ò si vel unam meo sanguine & acerbissima morte salvare possim!

Imitatio excitatur consideratione perfectissimarum virtutum Christi, B. V. Mariæ, & aliorum Sanctorum. Exercetur. 1. exardescendo cupiditate omnium virtutum nobis maximè necessariarum, quas in Christo, B. Virgine, Sanctisque suspicimus. 2. Desiderando id nos solicitiùs præstitisse, ingemiscendo præterea, quod tam longè adhuc ab illorum perfectione culpâ nostrâ absimus. 3. Earum actus per diem exercere proponendo. 4. Gratiam pro omnibus ad id exequendum enixè efflagitando. *Affectus Imitationis.* Cùm in forma Dei esses, Amor meus JESUS, exinanivisti temetipsum divitiis, honoribus, & Sapientia, factus es pro me egenus ac despectus, & ludibrio habitus. Fac possim esse dives: nolo, quia tu fuisti pauper. Fac possim esse ab omnibus honoratus, nolo quia tu contemni elegisti. Fac possim Sapientiæ famam lucrari: nolo, quia tu pro fatuo haberi maluisti. Electio tua, est regula electionis meæ. Et sic eligo solùm ad majorem tui imitationem. Porrò hi ac similes alii affectus non debent in meditatione simul exerceri, sed nunc hi vel illi, prout Spiritûs S. impulsus moverit, elici possunt, magnoque studio continuari; error enim est temerè ex uno affectu in alium transilire.

De Colloquiis rectè in meditatione instituendis.

Colloquia desideriis & suspiriis intermista variè dirigi possunt. 1. Ad SS. Trinitatem, aut quamlibet Divinam personam, admirando scilicet & extollendo divinam Majestatem, Bonitatem, Justitiam, Potentiam, Sapientiam, Charitatem, &c. 2. Ad B. Virginem, vel Sanctos, iis congratulando, Deum pro collatis iis donis gratiæ & gloriæ laudando, nos ipsis dissimiles dolendo, eorum suffragia implorando. 3. Ad impios & hostes Christi, eorum cæcitatem & duritiem malitiosam detestando, deinde nos iis tantò pejores judicando, quantò à Deo majoribus præventi sumus gratiis quibus tam segniter cooperamur. 4. Ad nos ipsos, nostram cæcitatem, ingratitudinem, tepiditatem arguendo. 5. Ad res etiam sensu carentes, mirando & dolendo nos iis ingratiores, surdiores ac insensibiliores.

Causæ

Causæ & Remedia distractionum.

Distractionum causæ tres sunt præcipuè; Naturæ infirmitas, culpa & negligentia nostra, & Dæmonis astutia. Contra has: Remedia distractionum itidem triplicia sunt, remota, proxima, & in ipsa meditatione præstanda. *Remota* sunt tria, præcipuè. 1. Crebra & fervens postulatio Doni attentè meditandi, resignandi se humillimè ad omne placitum Dei. 2. Serium studium extirpandi amorem sui & rerum caducarum, proficiendi verò in amore Dei & rerum æternarum; anima enim magis ibi est, ubi amat, quàm ubi animat. 3. Assiduum studium exercitii resignationis & conformitatis cum Divina voluntate, quo spectat, ut quis non nimium de rebus ad suum officium & salutem pertinentibus angatur, sed ubi moraliter fecerit, quod in se est, Divinæ Providentiæ & Bonitati confidere, & penitùs acquiescere consuescat.

Remedia proxima immediatè Meditationi, præmittenda etiam tria sunt. 1. Manè quàmprimùm quis expergiscitur, revocare in memoriam materiam meditationis, & altissimè amabilem Jesu Christi memoriam cordi insculpere. 2. Firmum propositum concipere non admittendi spontè distractiones cum renovatione intentionis, & gratiæ petitione, juxta Doctrinam D. Bernardi: Veniens ad Ecclesiam, pone manum tuam super os tuum, & dic: Expectate hîc cogitationes pessimæ, intentiones & affectus cordis, & appetitus carnis: Tu autem anima mea intra in gaudium Domini tui, & visites templum sanctum ejus. 3. Constituere se sub initium meditationis in conspectu Dei juxta illud Psal. *Meditatio cordis mei in conspectu tuo semper.* *Psal. 18. v. 15.*

Remedia in ipso meditationis decursu, distractiones abigendi, sunt generatim hæc: 1. Ordinatè discurrere circa singula materiæ puncta. 2. Præterire surdâ quasi aure ingerentes se cogitationes, animum avertendo potiùs, quàm discutiendo quales sint. 3. In defectu materiæ & discursûs ad hæc similia suaviter ruminanda animum convertendo, v. g. 1. Divina attributa. 2. Beneficia nobis collata. 3. Merita Christi. 4. Ingratitudinem & nostras miserias, &c. 5. Quomodo SS. Virgo aut Sancti vixerint. 4. Alloqui seipsum, quid de proposita materia aliis dicere vellet, si sibi imponeretur, idque quod occurrit sibi applicando.

De Causis Illusionum.

Illusiones, quæ meditanti occurrere consueverunt à triplici spiritu emanant, scilicet à spiritu carnis, spiritu mundi, spiritu maligno. Spiritus carnis utitur rationibus è prudentia carnis, ex amore, & Judicii proprii instinctu desumptis, ad illaqueandam voluntatem sub specie boni, pro fine intendens commoditatem, voluptatem, & carnis libertatem. Mundi spiritus utitur rationibus ex mundi legibus petitis ad decipiendam voluntatem, cui sub specie boni suadet cupiditatem mundanarum & fluxarum rerum, honorum, divitiarum, ultionis inimicorum, &c

Malignus ſpiritus utitur hoc utroque ſpiritu tanquam inſtrumento, & ad eundem finem tendit per varias illuſiones intellectûs & voluntatis, quarum ſequentes præcipuæ ſunt.

Primum genus Illuſionum quoad materiam meditationis eſt, non habere materiam ſelectam pro meditatione, ſed præ cæco amoris proprii impetu, ſeu mali ſpiritûs impulſu tales materias meditationis aſſumere, quæ ſibi non conveniunt, ut ſi v. gr. plenus pravis habitibus, & indomitis paſſionibus, deligat ſibi materias ſubtiliores de Attributis Divinis; vel ſi puſillanimis & ſcrupuloſus aliquis aſſiduè meditari præſumat de infinita Juſtitia Dei, de peccatis præteritæ vitæ, de ſuppliciis peccatoribus æternùm inflictis, &c. quibus ad deſperationem potiùs quàm emendationem diſponatur. *Secundum genus*, quo ad modum meditandi eſt, contemnere ordinariam meditandi praxim abſque præparatione, nullâ formâ ſervatâ, nec propoſito fine temerè ad meditandum proſilire. *Tertium genus eſt:* Aut nimium ſuis viribus confidere exiſtimando ſe propriâ ſuâ induſtriâ abſque peculiari concurſu Divinæ gratiæ bene poſſe meditari: aut è contra nimium ſibi diffidere omni cooperatione ſepoſitâ. *Quartum genus eſt:* Aberrare à vero fine & ſcopo meditationis, quod poteſt contingere. 1. Si quis ſpecioſis ſatanæ præſtigiis faſcinatus excitet ſe non ad veras, ſed umbratiles virtutes conſectandas ſub ſpecie boni. E. gr. Si quis negligat mortificationes ſub ſpecie diſcretionis, vel externas virtutes, ne ob eas magni fiat: Si quis amicitias particulares, ſenſuales & periculoſas foveat ſub ſpecie fraternæ charitatis; ſi quis negligens ſit in cura perfectionis ſub ſpecie majoris gloriæ Dei in aliis promovendæ; Si quis deſideret ſublimia officia ſub ſpecie majoris fructûs in ſe aliiſque promovendi; Si quis in iis tantùm obedire velit, in quibus humana prudentia parendum ſuadet ſub ſpecie veræ ſapientiæ, diſcretionis & zeli gloriæ DEI. 2. Si ejuſdem ſatanæ verſipellis aſtu deluſus aliquis excitet ſe ſub ſpecie majoris boni ad affectus quantumcunque pios, alienos tamen à propriæ vocationis gratia cum inquietudine mentis & conſtantiæ periculo. E. gr. Si quis ſolitariam & contemplativam vitam amplexus, ſub prætextu zeli convertendarum animarum, quarum ſalutem Deus tantopere deſiderat, ſpecioſis rationibus ad vitam activam, aut mixtam deſiderandam inclinare ſe ſinat cum periculo propriæ vocationis deſerendæ, ex clauſtro ad ſæculum, ſi non potiùs ad infernum decidendi.

De Remediis Illuſionum.

Contra primum genus Illuſionum quo ad materias meditationum expeditum remedium eſt, non temerè ſed juxta conſilium P. Spiritualis aut peritioris cujuſpiam aſſumere materias, quæ ſuæ neceſſitati ſpirituali, non curioſitati conveniunt. *Contra ſecundum* quo ad modum, illud optimum cenſendum eſt, praxim ordinariam meditandi ſtudioſè obſervare. *Contra tertium* præſentiſſimum antidotum eſt, cum profunda humilitate gratiam Divinam ſibi neceſſariam agnoſcere,

eamque

eamque obnoxiè implorare, quasi nihil omnino ex parte sua ad bene meditandum conferre posset: nihilominus tamen cum prædicta demissione omnem adhibere conatum in requisitis ad bene meditandum præstandis, quasi totus meditationis successus ex sua industria dependeret. *Contra quartum* tria potissimum serviunt remedia, quorum primum est, sibi omnino persuadere, verum ac præcipuum meditationis nostræ fructum esse, meditari eo fine, ut acquiratur perfecta defectuum emendatio, passionum refrænatio, victoria tentationum, puritas conscientiæ, quotidianarum functionum perfecta executio, solidarum virtutum acquisitio; circa quæ, si proposita practica serio instituantur, neque tamen interna statim consolatio advertatur, non ideo desperandum est, sed Divinæ Providentiæ committendum, quæ juxta D. Bernardum serm. 5. in Quadr. instar amantissimi patris panem nobis porrigit, quo alamur, non cultrum, id est, consolationes, quibus abutentes nos ipsos jugulemus. Secundum est, cognoscere essentiam, & actus præcipuarum virtutum, uti & oppositorum vitiorum [quæ omnia satis abundèque in hoc libro videre licet) illarumque perfectioni seriò studere, actus earum internos & externos frequentando, cum plena rationis advertentia, & pio promptæ voluntatis affectu ex pura intentione, & quidem majori indies conatu & proficiendi desiderio, etiam in minimis defectibus eradicandis. Tertium est, Vocationem suam, institutum & modum ejus vivendi sibi ut efficax prædestinationis suæ medium præordinatum divinitùs ac prævisum intimè amare, grato animo amplecti, seque tanto Dei Beneficio indignum agnoscere.

De Observandis post Meditationem.

Ut circa meditationem ritè, rectè & cum debito fructu procedatur, nonnulla etiam in fine meditationis præstanda sunt, quæ infra subjiciuntur.

De Recollectione post Meditationem instituenda.

Finitâ Meditatione examinandus est accuratè successus, qui si malè successit; causæ requirendæ sunt cum dolore & proposito emendationis, & offerendæ aliorum ferventiores meditationes æterno Patri in unione Meritorum Christi pro se & aliis, sin bene, gratiæ agendæ sunt cum proposito eundem modum deinceps servandi, imò & perfectiorem, illum nimirum, quem Sancti degentes in terris Divinæ Majestati obtulerunt. Ad quod ritè præstandum recolere expediet signa tam boni, quàm mali successus. Signa porrò boni successus sunt. 1. Elapsâ horâ sentire se paratum ad diutiùs meditandum, si obedientia & vires paterentur. 2. Non spontaneè distractionibus variis inhærere. 3. Servare ordinarium modum bene meditandi. 4. Proposita non tantùm in meditatione proponere, sed opere complere, & in executione propositorum sentire solitò majorem facilitatem, robur, gaudium, non tantùm tempore consolationis, sed etiam tempore tentationis.

Signa verò mali successûs sunt his contraria. 1. Cum tædio horæ signum expectare, avidèque ad finem meditationis anhelare. 2. Negligentem fuisse in repellendis tentationibus aut distractionibus. 3. Non servâsse modum, ordinemque bonæ meditationis. 4. Nulla proposita practica proposuisse efficaciter, aut proposita non exercuisse. 5. Exiguum fervorem sentire in perfectione obtinenda. Secundò finita meditatione revocanda sunt in memoriam proposita practica in meditatione facta, firmiùs proponenda, memoriæque infigenda, vel si nulla vel certè non satis in particulari formata sunt, tunc aliqua præsenti diei accommoda formanda erunt, prospiciendo simul occasiones, & præordinando illa exequendi hoc vel illo modo, hâc vel illâ opportunitate, cum tali reflexione, attentione, intentione & devotione. 3. Consultum est aliquando insolidos quosdam & solidos meditationis successus, motiva efficaciora, seu proposita majoris momenti adnotare, imo etiam ex veritate per solidum aliquem discursum evidentiùs cognitâ, adspirationem aliquam jaculatoriam sibi interdiu repetendam proponere, quâ affectus excitati, & proposita practica in memoriam revocentur. E. gr. Excitatum desiderium cavendi peccata venialia, renovari potest hoc vel simili modo: Peccatum venialissimum non esset committendum, etiamsi mille mundi possent per hoc obtineri, & ego tam facilè deinceps veniale committam? deliberatè? nunquam in æternum. 4. Quærendæ sunt occasiones per diem & acceptandæ, ut proposita concepta in actum redigantur.

Proposita Practica viæ Purgativæ accommoda.

Triplex via proponitur volenti proficere: Purgativa una. Illuminativa altera. Tertia Unitiva. Purgativa est, quâ homo à vitiis & defectibus se purgare studet. Illuminativa, quâ virtutes plantat. Unitiva, quâ in amore Dei perficitur. Juxta has tres vias proposita practica instituenda sunt, & quidem volenti fundamentum perfectionis jacere, hæc priùs in via Purgativa proposita statuenda sunt. 1. Omnia etiam minime venialia peccata maximè magis voluntaria, in quæ pronior esse solet prolapsio, conari vitare his vel illis mediis. E. gr. Excitatio præsentiæ Dei, Memoria Novissimorum, Beneficiorum à Deo collatorum, &c. 2. Cavere occasiones talium tentationum, portas sensuum strictè custodiendo, submissè de se sentiendo, Dei gratiam implorando. 3. Mortificare has vel illas passiones tanquam radices peccatorum hâc vel illâ ratione. E. gr. Viriliter iis resistendo, post lapsum statim resurgendo, viriliùs decertare proponendo, de victoria non desperando. 4. Solito devotiùs Sacramentum Confessionis obire, dolorem de peccatis totius vitæ cum firmo proposito emendationis concipiendo. 5. In fine hebdomadæ instituere serio recollectionem hebdomadariam, dispiciendo profeceris ne, an verò defeceris? Causas defectuum inquirendo, media proficiendi indagando, serioque proponendo. 6. Certas pœnitentias & mortificationes assumere ad noxas emaculandas, vitamque emendandam, idque amore Christi passi. 7. Abstinere à risu,

jocis, otiosis verbis omni specie læsionis fraternæ Charitatis, Impatientiæ, &c. 8. Quotidie quasi inchoare seriò servire Deo, in eximia mentis puritate, & cogitare, quid si hæc dies ultima esses vitæ tuæ, quid, inquam, faceres ad majorem animæ serenitatem consequendam & augendam.

Proposita Practica viæ Illuminativæ accommoda.

1. Imitari Christum, B. Virginem & Sanctos in Virtutibus, quibus illi degentes in terris enituerunt; iterare per diem actus earum externos & internos cum tali pia reflexione ad hæc vel illa incitamenta, quibus quis senserit inter discurrendum se maximè commotum: Quod idem in reliquis propositis intelligendum est. 2. Candidè se Patri Spirituali manifestare, optare corrigi, observari, emendari, despici, idque ex animo humilitatis intimæ, abnegationis sui. 3. Indifferentem paratumque se offerre Deo ad serviendum illi, quocunque in munere, statu, gradu, loco, sicut illi placuerit. 4. Studere exactè observationi Votorum, Regularum, Ordinationumque proprii instituti maximè illius, cujus frequentior solet esse transgressio, idque his illis adminiculis. 5. Bonam intentionem actualem singulis operibus bonis & indifferentibus præfigere, eamque certis quibusdam suspiriis sæpiùs instaurare. 6. Accuratam pretiosi temporis gratiæ Rationem habere, nullam ejus partem otio terendo, sed aliquibus studiis & exercitiis vocationi suæ congruis impendendo. 7. Assuescere omnes homines intueri, ut vivas Dei imagines, capaces æternæ gloriæ, pretioso Christi Sanguine purpuratas, atque secundum hanc piam reflexionem humiliter ac reverenter agere cum singulis. 8. Affectare, quærere & acceptare occasiones virtutum exercendarum, illarum maximè, quibus potissimùm egere videmur. 9. Non invidere aliis dona Dei, sed pro iis gratias agere, omnes honorare, benignè omnes alloqui, onera & defectus illorum patienter ferre, &c.

Proposita Practica viæ Unitivæ accommoda.

1. DEUM ubique præsentem revereri, amare, per actus amoris, aut jaculatorias preces ad Illum adspirando, cum hac vel illa pia reflexione ex creaturis ad Creatorem ascendendo, quâ se quisque senserit vehementiùs commotum. 2. Attentè & devotè obire orationem tam vocalem quàm mentalem juxta proprias de his industrias ante & infra contentas. 3. Omnia opera bona & indifferentia eo fine perficere, ut soli Divinæ Majestati placeant. 4. Visitare sæpe Christum in Ven. Sacramento, piè isthic præsentem adorando, intimè se illi uniendo, ad omnia resignando, gratiam humiliter petendo, &c. 5. Uti frequenter commmunione spirituali, singulisque horis se recolligere, renovare actus aliquarum virtutum additâ Salutatione Angelicâ, cum magno zelo gloriæ Dei B. Virginis, Sanctorumque, & salutis proximorum. 6. Singulis mensibus & hebdomadis instaurare spiritum, fervoremque seriò proficiendi in omnimoda perfectione, amoreque peculiari

Dei,

Dei, Beatæ Virginis, & SS. Patronorum, cum ferventi & ardenti zelo eorum virtutes imitandi. 7. In omnem vitam cupere multa ardua facere, & pati pro gloria dilecti Sponsi Jesu, B. Virginis immaculatæ Matris ejus, & salute animarum, sin minùs, cupere dissolvi & esse cum Christo. Possent hîc plura subjungi, quæ ad præsentem materiam facerent, quia tamen ex his, quæ hactenus dicta sunt, plura alia facilè colligi possunt, & proprius cujuslibet affectus divino Spiritu succensus ultroneo conatu plura adinvenire solet, ideo hæc tanquam generalia documenta pro interim dixisse sufficiat. Quanta tamen hæc ipsa sint, si animo serio, ferventi & constanti ea observare conatus fueris, colliges ex effectu & fructu, quem haud dubiè nunc in tempore, & olim in æternitate metes.

SERMO XXXVIII.

DE

Præstantia Meditationis Passionis Christi.

O vos omnes, qui transitis per viam, attendite & videte, si est dolor, sicut dolor meus. Thren. 1. v. 12.

PARS PRIMA.

1. INter cætera spiritualia exercitia primatum tenere videtur devota passionis Christi meditatio seu lectio, ut Ascetæ passim tradunt, ut mox fusè patebit. Fructum verò ex hac meditatione pullulascentem, Ven. Blosius hisce verbis explicat: Beata prorsus anima illa, quæ amabilem vitam & Passionem dilecti sui JESU Christi, tanquam pretiosam margaritam in scrinio memoriæ suæ semper reconditam habet, & ubique secum circumfert. Dici non potest, quantum utilitatis adferat devota & frequens meditatio vel lectio Passionis Domini JESU. Hinc enim peccatorum venia, & pravorum affectuum extinctio: hinc cordis puritas & mentis illuminatio: hinc conscientiæ pax & tranquillitas, sanctaque erga Deum fiducia: hinc in adversis invicta animi constantia, in prosperis Deo grata depressio: hinc interna consolatio, & gaudium in Spiritu Sancto: hinc vera humilitas, vera charitas, cæterarumque virtutum numerosa cohors: hinc deniq; certa felicitatis æternæ exspectatio nascitur. Ita Blosius in Præfatione Margaritæ Spiritualis. Quod confirmat S. Leo, dicens: Audite & percipite sublimissimum divinæ Misericordiæ Sacramentum; nam certa atque secura est exspectatio promissæ beatitudinis, ubi est participatio Dominicæ Passionis. Quia ergo vel apprimè hanc passionem in attenta meditatione participamus, inferre licet, quod per eam

etiam, vel maximè ad æterna gaudia appropinquemus. Certum est, inquit Origenes, quia ubi mors Christi animo circumfertur, non potest regnare peccatum. Est enim tanta vis Crucis, ut, si antè oculos ponatur, & in mente fideliter retineatur, ita ut ipsam mortem Christi intentis mentis oculis inspiciatur, nulla concupiscentia, nulla libido, nullus furor, nulla superare possit invidia, sed continuè ad ejus præsentiam totus ille peccati, & carnis fugatur exercitus. *Apud Fabr. Conc. 6. in Dom. Pass.*

2. Quod etiam meditatio Christi Passi utilissima sit ad virtutes congregandas, clarè id indicat S. Bonaventura. Si vis, inquit, ô homo, de virtute in virtutem, de gratia in gratiam, de bono in melius proficere, quotidie, quantâ potes, devotione mediteris Domini Passionem; quia hæc mentem alienat, & non solùm reddit Angelicum, sed divinum; nihil enim in anima ita operatur universalem sanctificationem, sicut meditatio passionis Christi. Sententia S. Alberti Magni est, quod simplex recordatio vel meditatio Passionis Christi plùs valeat, quàm si quis per annum jejunaret in pane & aqua quâlibet sextâ feriâ, vel se usque ad sanguinem cæderet, vel quotidie Psalterium legeret. Cujus rationem reddit Ludovicus de Ponte his verbis: Quia prædicta opera, etsi bona valde & utilia, non habent tantam vim ad purificandum cor à suis vitiis, illudque veritatibus & virtutibus illustrandum, & inflammatis amoris divini affectibus perficiendum, atque attenta & profunda Passionis Christi meditatio. Meritò ergò P. Balthasar Alvarez omnes incipientes hortabatur ad meditandam Christi Passionem tanquam spiritualem eorum profectûs fontem; & in ordinariis suis exhortationibus frequenter hoc repetebat: ne existimemus nos aliquid fecisse, donec eò perveniamus, ut semper Christum Crucifixum in corde habeamus. Meritò autem hæc hic illuminatus vir suis Novitiis inculcabat, probè enim noverat, quod Christus S. Gertrudi revelârit, dicens: Sicut impossibile est, ut aliquis farinam tractet, & inde pulverem non contrahat, sic fieri non potest, ut aliquis cum devotione etiam parva, Dominicæ intendat Passioni, & nullum inde fructum percipiat. Et rursus eidem S. Virgini alibi dixit: Quicunque quamlibet gravi pondere peccatorum oppressus respirare poterit in spem veniæ, offerendo Deo Patri innocentissimam meam Passionem & mortem. Et credat se per hoc saluberrimum fructum indulgentiæ obtinere, quia nullum tam efficax remedium contra peccata poterit in terris haberi, quàm devota memoria meæ passionis cum vera pœnitentia & fide recta. *Tract. de Sacrif. Miss.* *4. p. introd. ad med.* *L. 3. Insin. c. 41.* *L. 4. Insin. div. piet.*

3. Si enim, ut loquitur Apostolus, sanguis hircorum & taurorum, & cinis vitulæ aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis; quantò magis sanguis Christi, qui per Spiritum S. semetipsum obtulit Deo, emundavit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum Deo viventi? Hanc porrò emundationem participamus per meditationem Passionis Christi. Verùm enim verò, si talem effectum producat hujuscemodi meditatio, quàm stultè ergo agunt hanc ob mentis torporem prætermittentes! Hinc exclamat S. Hieronymus: Omnis creatura compatitur Christo morienti. Sol obscuratur, terra movetur, petræ scinduntur, *Hebr. 9. v. 13.* *Sup. Matth.*

velum templi dividitur, sepulchra aperiuntur, solus homo miser non compatitur, pro quo solo Christus patitur. Porrò de similibus terribile tulit judicium S.P. August. dum ait: Domine, qui tibi non servit, quia creatus est, infernum meruit, sed qui non servit tibi, quia redemptus est, meretur, ut novis pro ipso infernus fiat. Quomodo verò Christo servire censebitur ille, qui raro aut planè nunquam ejus passionem reminiscitur? Quamobrem ne quondam hujus sententiæ severitatem experiamur, audiamus nunc, & simul exaudiamus Christum per Prophetam nos in-
Thren. 1. vitantem, ad SS. suam Passionem recolendam. *O vos omnes*, inquit, *qui transitis per viam, attendite & videte, si est dolor, sicut dolor meus.* Ad hoc ipsum exercitium
L. de Virg. nos stimulat S.P. Augustinus: Inspice, ait, vulnera pendentis, sanguinem morientis, pretium redimentis, cicatrices resurgentis, caput habet inclinatum ad osculandum, cor apertum ad diligendum, brachia extensa ad amplexandum, totum corpus expositum ad redimendum. Hæc quanta sint, cogitate; hæc in statera vestri cordis appendite, ut totus vobis figatur in corde, qui totus pro nobis fixus fuit in Cruce.

4. Porrò, ut quis ad hoc pium exercitium magis incitetur, ulteriùs indagare libet commoda inde scaturizantia. In Ezechiele jubentur omnes occidi, qui signum T. in frontibus expressum non habebant; quo docuit Propheta, eos omnes perire, qui in cordibus & ante oculos Passionis Dominicæ memoriam non circumferrent. Ergo è contrario, quicunque hanc in mente retinet, vivet, & quidem æternùm. Etenim nihil ita Deum placat, & ad largiendam finalem gratiam movet, sicut devota Passionis Christi meditatio, teste Ven. Virgine Anna de S. Bartholomæo Carmelitana, quæ multa arcana à Deo didicit; hæc dicere solebat de Passione Christi, quòd hujus meditatio sit tantæ efficaciæ, ut si quis semel tantùm in die vellet cum affectu meminisse pœnarum, quas Christus pro nobis in Passione sustulit, hoc solum ei sufficeret ad consequendam salutem æternam, & obtinendas magnas à Deo gratias. Idem etiam didicit S. Edmundus Cantuariensis Episcopus. Hic enim cum in juventute sua solus quadam vice obambularet in agro, habuit sibi obvium Christum Dominum in specie formosi Juvenis, qui inter cætera documenta hoc ei tanquam saluberrimum dedit, ut si vellet à sathanæ insidiis præmuniri, virtutes & gratias quaslibet à se impetrare, & pro infelici morte se dignè disponere, recoleret quotidie unum Mysterium Sacratissimæ Passionis suæ, hoc enim esse infallibile remedium, per quod posset omnia prædicta obtinere. Hoc ipsum etiam didicit S. Joannes Apostolus à Dei Matre. Cùm enim hic S. Evangelista adhuc in
Engelgr. in Dom. Quinq. §. 3. terris existens arderet videre Deiparam gloriosam, illa ipsi apparens benè longum cum eo de cruciatibus Christi sermonem texuit, & inter alia dixit, Filium suum ei, qui jugiter Passionem ejus recoleret, tres prærogativas concessurum. 1. Ut ante mortem ferventis contritionis actum exercere possit. 2. Ut Deipara in agone ipsum specialiter defendat. 3. Ut per ipsam quidvis impetrare possit. An non ista magna promissa? Sed ut magis pateat fructus hujus exercitii, bene perpendere placebit, quod sequitur.

5. Christus quondam servorum suorum cuidam totus vulneratus apparens, dixit: Scias, quod nullum obsequium tam gratum mihi ab homine præstari possit, quàm si acerbissimam meam Passionem & vulnera in corde suo portat. Sciscitanti verò qualem inde utilitatem ex meditatione Passionis reportabit, respondit Christus. Novem speciales favores ex hoc exercitio metet. *Primus est*: quod à peccatis omnibus emundatur, & quidquid neglexit, ex meis meritis restituitur. *Secundus est*: quod ad resistendum hostibus suis ita confortatur, ut nullum ab eo triumphum referre queant, nam tametsi ipse ex infirmitate nonnunquam labitur, dextram tamen meam suppono, ne collidatur & pereat. *Tertius*: quod ad bona quæque opera, diversasque virtutes peragendas vires accipit. *Quartus*: Quamlibet brevi cogitatione eandem Passionem meam revolvat, semper anima ejus in gratia mea renovatur. *Quintus favor*; quod devotè illam commemoranti libenter ipsi commoror. *Sextus*: quod arcana mihi à Deo Patre manifestata, illi similiter aliquando pandam. *Septimus*: quod eum ante mortem ad perfectionem ducam; eumque mihi placentem reddam, & defunctum eum cum charis Amicis meis remunerabor. *Octavus*: quod nihil eorum, quæ seriò & rationabiliter petit, illi negabo. *Nonus*: quod in morte illi adversus hostes ejus assistentiam, & de vita æterna illum faciam certum atque securum. Quæ cum ita se habeant, quisnam post tot tantasque, tamque salutares ac præclaras promissiones Christum Crucifixum in intimo cordis sui imprimere negligat? quis non post hac adhibito possibili studio in hac pissima Christi passi meditatione se exercitare satagat? & si non omnes saltem plerasque meditationes suas de Cruciatibus Salvatoris instituat? cùm videamus quàm certum atque securum salutis æternæ consequendæ sit pignus similis exercitatio. Quamobrem chare frater, si & tu discupis virtutes consequi, si affectas victoriam à carne, mundo & dæmone reportare, & post hoc exilium securè ad Patriam subvolare, addic te apprimè meditationi & attentæ lectioni de Cruciatibus & doloribus Christi, quos per totam suam vitam, præcipuè verò in sua Passione amore nostri sustinuit. Quæ si diligenter præstiteris, haud dubiè etiam experieris in te ipso verissima esse omnia, quæ memoravimus; ut autem adhuc magis ad hoc asceticum studium movearis, perpende etiam sequentia.

Thaul. in Explic. Passion.

PARS ALTERA.

6. Quidam Eremita certior fieri cupiens, quibus maximè obsequiis divinum Numen demereri posset? Semel Christum nudum, plagis lividum, & cruce onustum conspicuum habuit, qui ei dixit, rem sibi gratissimam fore, si ejus cultores in Cruce ferenda eum adjuvarent, hoc autem facturos, si recordatione suorum cruciatuum eum prosecuti, partem eorum in sui cordis sensum derivârint. Idem docemur ex eo, quod evenit S. Francisco, hic cùm à Deo peteret, quo exercitio maximè Deo placere posset, ter Missale aperuit, semperque Passionem reperit. Item cùm S. Maria Magdalena, postquam se in eremum contulerat, supplex à

Ludolph. de Sax. in Vit. Christ. Chron. Min. l. 1. c. 105. Silvest. in rof. aur. 1. a.

DEO petiisset, ut, qua in re potissimùm se occuparet, ostendere dignaretur, S. Michaël Archangelus ei Crucem pulcherrimam in aditu speluncæ sic constituit, ut in oculos Magdalenæ semper incurreret, neque illam unquam Mysteriorum patratorum oblivisci pateretur. Ex his & id genus aliis exemplis colligere pronum est, quod meditatio passionis Christi facilè longo post se intervallo relinquat reliqua religiosa exercitia. Hinc non immeritò Viri sancti præ cæteris in Contemplatione Passionis Christi se sedulò exercuerunt; hos præivit, & quasi faciem præluxit gloriosa Virgo Maria, quæ de se ipsa olim dixit: In sepulchro Filii mei semper cogitatio & cor meum versabatur. Secuta est DEI Matrem præ cæteris Sanctis S. Clara de Monte Falco Ordinis nostri, quæ in JESU Crucifixo sive vigilans sive dormiens hærebat. Cùm semel in hoc exercitio graviter confixa fuisset, apparuit ei Juvenis crucem ferens, & dicens: Filia mea Clara, quæsivi locum solidum, in quo hanc crucem plantarem, & inveni cor tuum: Ibi eam figere volo, oportet ergo, ut moriaris in hac cruce, si filia mea & hæres vis esse. Exinde adeo impressum cordi habuit Passionis Mysterium, ut, quidquid comederet, & biberet, ei amarum foret in memoria Passionis, & quidquid videret, intelligeret, & diceret, felle crucis Christi aspersum crederetur. Unde post mortem omnia instrumenta Passionis cum ipso Crucifixo cordi impressa cernebantur.

In revel. S. Birg. l. 2. c. 21. Surius in Vita.

7. S. Bernardus de se ipso dicebat ad fratres: Ego ab ineunte mea conversatione pro acervo meritorum, quæ mihi deesse sciebam, fasciculum hunc colligare curavi, collectum ex omnibus anxietatibus & amaritudinibus Domini mei. Primum scilicet infantilium illarum necessitatum: deinde laborum, quos pertulit in præpicando: fatigationum in discurrendo: vigiliarum in orando: tentationum in jejunando: lachrymarum in compatiendo: insidiarum in colloquendo: postremò periculorum in falsis fratribus: convitiorum, sputorum, colaphorum, subsannationum, exprobrationum, clavorum, horumque similium. Porrò hoc ipsum exercitium idem mellifluus Abbas suadet in formula honestæ vitæ. Tygranes Rex cum sua Conjuge à Cyro Rege Persarum captus, cùm interrogaretur, quid pro uxoris liberatione dare vellet? respondit se libenter vitam pro uxoris redemptione oblaturum. Quæ responsio adeò Cyro placuit, ut mox ipsum cum uxore liberum dimiserit. Cùm verò in reditu Tygranes Conjugem quæreret, quomodo ipsi vultus Cyri placuisset? respondit illa, se id nescire, ab eo enim tempore, quo ipse pro ea vitam obtulit, se in neminem alium oculos conjecisse, quàm in eum, à quo se tantopere amari advertisset. Quantò magis nos oculos mentis in Christum assiduò conjicere deberemus, qui non solùm voluit, sed qui actu vitam, & quidem tali modo pro nobis dedit, & qui nos non à terreni Regis potestate vindicavit, sed à mancipatu dæmonis absolvit, ac in libertatem Filiorum Dei constituit. Huc collimare videtur S. Petrus, dum ait: *Christo igitur in carne passo, & vos eadem cogitatione armamini.* Igitur in hunc Salvatorem videlicet nostrum

S. Bern. sup. Cant.

1. Pter. 4.

nostrum mentis obtutum, cordisque affectum figamus, qui ex nimio nostri amore mortem & quidem crudelissimam oppetere non recusavit.

8. Cæterum modum Passionem hanc contemplandi præscribit nobis Ven. Beda, dum ait: Necessarium esse, ut aliquando ista cogites in contemplatione tua, ac si præsens tum temporis fuisses, quando passus fuit, & ita te habeas id dolendo, ac si Dominum tuum coram oculis tuis haberes patientem. Sic faciens de hac brevi ex idiota evades in virum doctum. Audiat quis Ludolphum Carthusianum de hac materia sic discurrentem: Frequens Passionis memoria indoctum reddit doctissimum, imperitos & idiotas facit proficere in Magistros; Magistros inquam, non scientiæ, quæ inflat, sed charitatis, quæ ædificat. Ipsa est velut quidam liber vitæ, in quo omnia saluti necessaria inveniuntur; felix qui ejus studio seriò se intendit, quia in contemptu mundi, & in amore Dei proficiet, cunctarumque virtutum & gratiarum incrementum sumet, Hactenus præfatus Author. Hunc librum designatum sedulò volvit & revolvit Doctor Gentium S. Paulus, unde ait: *Non judicavi me scire aliquid, nisi Jesum Christum, & hunc Crucifixum.* Ex hoc etiam libro S. Bonaventura totam suam hausit doctrinam & sanctitatem. Cùm enim S. Thomas Aquinas quadam vice Virum sanctum visitâsset, & bibliothecam ostendi petiisset, unde tam multiplicem eruditionis ubertatem hauriret. Quare desiderio ejus satisfacturus ostendit ei imaginem Crucifixi, à quo fonte uberrimo se accipere professus est, quidquid vel legeret vel scriberet.

Tom. 8. medit. Passion. Christi in Præfat. — *P. 2. c. 58.* — *1. Cor. 2.* — *In ejus vita.*

9. Præterea nihil inveniri potest efficacius ad dulcorandas tribulationes nostras quàm meditatio Christi Passi. In omnibus adversitatibus, inquit S. P. Augustinus, non inveni tam efficax remedium, quàm vulnera Christi, in illis dormio securus, & requiesco intrepidus. Hoc ipsum jam olim præfiguratum fuit in veteri testamento. Populus Hebræus à servitute Ægptiaca liberatus, dum post Pharaonis submersionem ad terram promissionis proficisceretur, in itinere passus est penuriam aquæ, & tametsi ad aquas Maræ pervenisset, hæ tamen aquæ salsæ & amaræ erant. Nec poterant bibere aquas de Mara, ut refert sacra Historia, eò quod essent amaræ, unde & congruum nomen imposuit vocans illum Mara, id est amaritudinem: Et murmuravit populus contra Moysen dicens, quid bibemus? At ille clamavit ad Dominum, qui ostendit illi lignum, quod cùm misisset in aquas? in dulcedinem versæ sunt. Quis autem per lignum hoc aquas amaras indulcorans virtutem Crucis repræsentari non videt? Hanc enim veritatem docet S. Antoninus dicens: Legitur quod Filiis Israel in deserto invenientibus aquas amaras, ut non possent bibere, misso ligno de mandato Dei in aquis dulcoratæ sunt, ut biberent delectabiliter. Aquæ sunt tribulationes, quæ frequenter occurrunt in deserto hujus mundi, & in se amaræ sunt, sed ligno Crucis misso, id est, meditatione habita de Passione efficiunt dulces. Hunc legimus in speculo Exemplorum de quodam juvene Religioso, cui apostatare volenti apparens Christus, latusque discooperiens, & sanguinem effluentem ostendens, jussit reverti ad Monasterium,

In Manual. cap. 22. — *Exod. 15. v. 23.* — *P. 2. tr. 8 c. 7. §. 4* — *Distinct. 9. Ex. 101.*

Ludolph. rium, & omnia rigorosa Ordinis sui intingere in latus istud, & mox in dulcedi-
de Saxon. nem vertenda dixit. Quod ille audiens rediit, sanctèque vixit. Alius Religiosus
p. 2. c. 58. cùm initio suæ conversationis aliquando gravissimâ desperatione oppressus, in cel-
lula sua tristis sederet, audivit vocem dicentem: Surge, & meam passionem devotè
pertracta, & in amaritudine mea tuum dolorem vinces. Surrexit & liberatus est. O
si plures è Religiosis in suis afflictionibus ad hoc antidotum recurrerent, profectò
non ita tristitiæ fluctibus obruerentur, sed quia hoc saluberrimum exercitium præ-
termittunt, non rarò fit, ut rigorem Monasticum non ferentes de facta professione
pœnitudine ducantur, & in vitiorum imum prolabantur.

10. Præter alia emolumenta, qui libenter Passionem Domini memoria reco-
lit, habere etiam potest singularem fiduciam de futura Beatitudine obtinenda, quod
non obscurè eruere licèt ex verbis illis, quibus Christus quondam dilectam suam
Bolland. Sponsam Beatam Angelam de Fulginio est affatus: O vos verè beati & omnino
4. Jan. benedicti! Si in Cruce pro meis Crucifixoribus cum lachrymis & fletu rogavi Pa-
fol. 202. trem meum, & excusavi dicens: Pater dimitte illis, quia nesciunt, quid faciunt.
Quid ergò pro vobis, qui mihi compassi, devoti & consocii fuistis, dicturus sum,
cùm non in Cruce, sed in gloria felicissimus orbem judicabo? Ex quo sic argu-
mentari licèt: Si Christus in monte Calvariæ pro suis crucifixoribus ita intercesse-
rit, ut solicitè Patrem pro illis deprecaretur, ne pereant, sed habeant vitam æter-
nam; quantò magis nunc ad dextram Patris residens omnem movebit lapidem, ut
omnes illos justificare & ad gloriam cœlestem perducere valeat, qui mortem ipsius
sincera cum devotione & compassione meditantur, suisque acerbissimis pœnis com-
patiuntur.

Prov: 3. 11. In Parabolis Salomonis Deus ita loquitur: *Beatus homo, qui vigilat ad*
v. 34. *fores meas quotidie, & observat ad postes ostii mei.* Quid itaque aliud per hasce
fores intelligi potest, quàm sacratissima Christi vulnera. Ac proinde adverten-
Joan. 19. dum S. Joannem non sine Mysterio in Evangelio suo in hæc verba scripsisse: *Unus*
militum lanceâ ejus latus aperuit, non dicit vulneravit, aut percussit, sed aperuit,
ut intimaret per hanc aperturam nobis esse fores ad Beatitudinem cœlestem rese-
ratas: Hinc beatus qui ad hasce fores quotidie vigilat vulnera Christi meditando.
Spec. Hoc expertus est quidam Laicus Ordinis Canonicorum Regularium, qui post
Exc. dist. suum obitum suo Superiori apparuit, eique significavit, quemadmodum rectâ ad
6. c. 10. cœlum viâ volârit; simulque causam addidit, quòd videlicet ideò hanc consecu-
tus sit gratiam, quod in summa veneratione Christum crucifixum in vita habuerit,
& quòd in transitu imaginis Crucifixi semper Christum rogaverit, ut propter a-
In prato maritudinem in cruce toleratam, in egressu animæ suæ misereatur. Item de alio
flor. lib. 1. juvene legitur, quòd æternis ignibus fuisset addictus, si se non toties Jesu Cruci-
cap. 22. fixo commendâsset. Hic, inquam, quotiescunque ad lectum concederet, vel
Exem. 6. inde resurgeret, signo Crucis in fronte & pectore se communiendo hæc verba
Historia. proferre consuevit: Jesu Nazarene miserere mei, in Nomine Patris & Filii & Spi-
ritus

ritûs Sancti. Simulque Christum Crucifixum rogavit, ne sine Confessione moreretur. Accidit autem, quòd morte repentinâ extremum diem suum clauserit, cumque dæmones advolantes animam ipsius secum ad infernum raptare niterentur, splendidus quidam juvenis stygios hostes abigens prædictam animam in locum tenebrosum deduxit, ibique reliquit. Paulò pòst denuò comparuit juvenis ille, qui Angelus è cœlo missus fuisse creditur, eique dixit: quòd tametsi ad inferni tormenta condemnari mereretur, Judex tamen propter merita devotionis erga Passionem suam, & Crucis suæ Titulum exhibitæ hanc ei largiretur gratiam, ut in vitam denuò redire, suaque peccata per Confessionem Sacramentalem expiare posset, quâ peractâ demum in pace quievit. Quis nunc ex hac historia non videt, quanti intersit mente revolvere cruciatus à Christo toleratos, hic enim Juvenis æternùm certè periisset, si hoc piissimum exercitium neglexisset.

12. Porrò pro Coronide audire libet de Passione Dominica loquentem Div. Henricum Susonem, qui in Dialogo introducit Sapientiam æternam videlicet Christum Jesum colloquentem de passione sua cum Ministro suo ita: Mihi longè gratiùs est cor hominis, si omni caduco amore sit vacuum, atque ad imitandum vitæ meæ præclarum exemplar perpetuâ sedulitate intentum, quàm si continuis me prosequatur lamentis, totque fundat lachrymas, quot unquam pluviæ guttæ ex aere defluxerunt. Siquidem acerbissimæ mortis perpessione hoc potissimum spectavi & volui, ut me homines imitarentur, quanquam & piæ lachrymæ mihi cumprimis acceptæ sint. Si tu ipsam Passionem meam amantissimam humescentibus oculis commemorare non potes, facias nihilominus jucundo animo ob bona immensa quæ ex illa capis. Quòd si nec hilariter nec lachrymabundus eam cogitare potes, vel arido saltem corde in mei laudem eam percurras. Ita enim non minùs gratum mihi præstiteris obsequium, quàm si præ lachrymis & dulcedine totus colliquesceres. Nam hâc ratione opus efficis ex amore nihil teipsum spectans. Ut verò eadem Passio mea magis tibi cordi sit, eique plùs afficiaris, audi, quæ dicturus sum. Anima quæ se multis obstrinxit peccatis, poterit ipsius Passionis meæ thesaurum adeò ad se adjungere, sibique applicare, ut etiamsi vel mille annis punienda sit in Purgatorio, brevi tempore & culpam & pœnam omnem dissolvat, ita ut absque purgatorio libera commigret in cœlum. Debet autem id fieri hâc ratione. 1. Ut quis corde contrito sæpe & graviter magnitudinem & multitudinem immanium peccatorum suorum, quibus tam irreverenter offendit oculos cœlestis Patris sui, expendat ac ponderet: 2. Ac deinde propriæ satisfactionis opera non quidem omittat, sed parvi pendat; utpotè quæ cum ipsis collata peccatis non plùs sint, quàm aquæ guttula una erga mare universum. 3. Meæ verò satisfactionis immensitatem mirificè evehat ac extollat, quando vel minima pretiosi Sanguinis ex toto corpore meo undique largiter nimis manantis gutta, etiam mille mundorum peccatis delendis suffecisset: Quamquam nihilominus satisfactionis hujus meæ tantùm quisque sibi applicet, & ad se trahat, quantùm se mihi compatiendo

confor-

conformat, atque quatenus suæ satisfactionis exiguitatem in meæ expiationis infinitatem humiliter & obnixè demergit. Ita Suso apud Ven. Blosium in Conclavi animæ.

In vita ejus c. 44. 13. Quoties homo, inquit S. Maria Magdalena de Pazzis, cum suis bonis operibus pretiosissimum Christi Domini Sanguinem Deo Patri offert, tunc ipsi tanti meriti donum offert, ut quasi non habeat pretium condignum oblationem hanc remunerandi. Cùm verò communiter Passionem Dominicam meditans hoc præstet, colligere pronum est, quantopere talis gratiam & benevolentiam Patris cælestis ad se trahat. Profectò non multùm habet, ut sibi metuat, etsi undique hostium suorum cuneis obvallatus, siquidem hujus Passionis meditatio omnes inimicorum vires enervat, eorum potentiam & astutiam debilitat ac in nihilum redigit; Est enim amuletum optimum adversus diabolicas tentationes & peccati morsus, quod jam olim præfiguratum erat, dum Deus Moysi Serpentem quendam æneum in palo quodam erigere & suspendere præcepit, ut quisquis ab ignitorum serpentum morsibus sauciatus fuisset, serpentem illum firmiter respiciens à veneno contracto liberaretur. *Nu. 21. v. 8.* Quid aliud intelligitur per hunc serpentem, quàm Christus in Crucem actus? Ergò quisquis ab omni tentationis & pravæ suggestionis veneno liberè evadere cupit, levet mentis oculos ad hunc in monte Calvariæ erectum serpentem, videlicet ad Jesum Crucifixum. Intelligisne hæc chare frater quæ memoravimus? tene ergò ea, sed ne te ulteriori lectione fatigem, admoneo te cum S. Bernardo, qui ad quendam suorum Novitiorum ita scribit: *Epist. 351* Si tentationum aculeos sentis, exaltatum serpentem æneum intuere, & suge non jam ubera, quàm vulnera Crucifixi. Vale.

SERMO XXXIX.

DE Gratitudine.

Benedic anima mea Domino, & noli oblivisci omnes retributiones ejus. Psalm. 102.

1. CUm dentur variæ meditationis materiæ, quarum aliquæ cæteris præstantiores sunt, de una eaque excellentissima jam diximus nunc in sermone præcedenti, de alia scilicet de gratitudine [quæ etiam plurimum ad congregandas virtutes confert] breviter aliqua dicenda restant. Quamobrem qui vult de virtute in virtutem feliciter in via Dei progredi, qui discupit in suis precibus à Deo exaudiri, qui peroptat beneficiis & gratiis divinis cumulari, sæpè ruminet

minet in suis meditationibus accepta à Deo dona, ac pro eis studeat debitas eidem gratiarum actiones rependere. Ad hæc verò præstanda optimè egerit, si imitatus fuerit tres pueros in fornace Babylonis existentes, qui ut debitum Deo gratitudinis pensum persolverent, omnes creaturas tam cœlestes quàm terrestres ad Dei laudem concinendam invitârunt. Sciendum verò non debere duntaxat nos gratos exhibere pro magnis beneficiis, sed etiam pro minimis, sic enim homo disponitur & capax efficitur ad majora recipienda teste Cassiodoro dicente: Invitat ad magna, qui gratanter suscipit modica, & spem de futuris recepit, qui transacta beneficia recognoscit. *Epist. 4.*

2. Hinc etiam monet Thomas Kemp. Esto gratus pro minimo, & eris dignus majora accipere. Cui astipulatur Sanctus Damascenus, sicut, inquit, exiguum Pharmacum è magnis plerùmque morbis hominem eripuit, ita gratiæ etiam pro minimis beneficiis persolutæ bona ingentia conciliant. Unde S. Bernardus ait: Felix qui ad singula dona gratiæ redit ad eum, in quo est plenitudo omnium gratiarum, cui dum nos pro acceptis non ingratos exhibemus, locum in nobis facimus gratiæ, ut majora accipere mereamur. Quare si affectamus Dei beneficia continuò in nos fluere, simus memores per gratiarum actiones acceptorum. Siquidem, ut S. Chrysostomus docet, optima Beneficiorum custos est ipsa memoria beneficiorum, & perpetua Confessio gratiarum. Et rursus. Nihil æque facit in virtute crescere, atque cum Deo assiduè versari, & colloqui, eique perpetuò gratias agere & psallere. Hanc veritatem probè agnovit gloriosissima Cœlitum Regina, hinc ne unquam Deum benedicere cessaret, ut D. Bonaventura loquitur, semper in ore habuit verba DEO GRATIAS, neque aliud ferè respondere solita est. Regius quoque Psaltes, ne beneficiorum à Deo acceptorum oblivisceretur, animam suam sic alloquitur: Benedic anima mea Domino & omnia, quæ intra me sunt, nomini sancto ejus. *In vit. Barlaam.* *In tract. de Symb.* *Idem in Ps. 49.* *Ps. 102. v. 1. & 2.*

3. Præcepit olim Deus per Ezechielem, ut, qui templum ingrediebantur, per aliam portam egrederentur, ne propitiatorio terga verterent, cùm à templo exirent; ut hinc doceremur, accepto à Deo beneficio non esse illi per oblivionem terga vertenda. Porrò quamvis plurima sint beneficia, ob quæ nos gratos Deo exhibere oportet, tamen brevitatis ergò duntaxat pauca eaque magis generalia in medium offeremus, quæ non sine magno fructu in meditatione ponderari fusiùs possunt. Considerare itaque lubet, quantum sit beneficium creatio hominis cujuslibet & quidem ad imaginem Dei, patet enim hinc summus amor Dei erga hominem quemlibet in individuo existentem, plus enim talem diligit; quàm omnes creaturas possibiles, ut Thomistæ in tractatu de voluntate Dei docent, quia diligere est velle bonum, Deus autem cuilibet homini vult aliquod bonum nempe existentiam, quam habet, & quia hanc denegat creaturis possibilibus, clarè patet plus amari à Deo unum hominem quàm reliquas omnes possibiles creaturas. Quanta proin gratiarum actio à quolibet homine Deo non re-

Gen. 1. tribuenda erit ob beneficium creationis? *Faciamus*, inquit Deus, *hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* Unde S. Anselmus: Fateor Domine, & gratias tibi ago, quia me creasti ad tuam imaginem, ut tui memor sim, te cogitem, te diligam, te intelligam.

4. Gratum animum etiam requirit Deus ab homine ob dominium, quod ei dedit, super omnia creata. Dominamini, inquit liber Genesis, Piscibus maris, & volatilibus cœli, & universis animantibus super terram. Ecce dedi vobis omnem herbam & universa ligna. Item quia omnia homini serviunt, non tantùm creaturæ terrestres uti sunt, fructus, aer, aqua, pisces, & reliqua animalia teste David. *Omnia subjecisti sub pedibus ejus, oves, & boves universas insuper & pecora campi: Volucres cœli & pisces maris*; Non, inquam hæc terrestria tantùm homini obsequium præstant, sed etiam creaturæ cælestes videlicet Beatissimi spiritus homini famulantur, uti Regius Psaltes fatetur, dicens: *Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis, in manibus portabunt te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.* An non ista magna dignitas homini à Deo præstita? Qualem ergò non etiam à nobis gratitudinem exposcet? Hinc dicit S. P. Augustinus: Quisquis Dei beneficia non videt, cæcus est, nec laudat, ingratus est, quisquis in laudando reluctatur, insanus est. Porrò qualem olim rationem reddent ingrati, significat id S. Chrysostomus, dicens: In die illa nihil est, quod respondeamus, ubi cælum & terra, aqua, sol, luna, dies & noctes, & mundus totus stabunt adversùs nos in testimonium peccatorum nostrorum.

Ps. 8.

Ps. 90.

De Civ. Dei.

Sup. Matth.

5. Præterea, quòd vel maximè ad perpetuas concinendas Deo laudes nos conciere deberet, est infinitus & incomprehensibilis amor, quo Deus hominem fuit prosecutus, cùm eidem ad suam similitudinem creato nedum omnia alia creata subjecerit, sed planè, quod stupendum est, pro eodem redimendo Filium tradiderit: *Sic Deus dilexit mundum*, exclamat S. Joannes, *ut filium suum Unigenitum daret.* Non minùs deliquit homo quàm Angeli apostatæ, ideoque & cum illis æternùm divinâ sic exigente justitiâ puniri debuisset, nihilo minus tamen relictis Angelis etsi creaturis nobilioribus, in sua perditione, Dei filius venire voluit in mundum, ut miserum hominem ab orci Tyrannide vindicaret, ac hæredem cælestis gloriæ constitueret, ac proinde non recusavit acerbissimum mortis genus oppetere, qualem ergò non arbitramur ab illo gratiarum actionem de nobis exigere, cùm proprio suo sanguine nos redemerit? Hinc rectè monet Siracides, *Ne obliviscaris gratiæ Fidejussoris tui, posuit enim pro te animam suam.* Ah! quis ille Fidejussor? Unigenitus Dei filius, Rex Regum, & Dominus Dominantium, hic animam suam (in qua omnes sunt thesauri sapientiæ & scientiæ Dei) pro nobis vilissimis terræ vermiculis, ac captivis diaboli mancipiis posuit. Quomodo verò hanc animam suam posuit, significat id nobis Propheta dicens: *Non est species ei, neque decor, & vidimus eum, & non erat aspectus: Vidimus eum despectum & novissimum virorum.* Verè languores nostros ipse tulit, dolores nostros ipse portavit, & nos puta-

Joan. 3.

Eccl. 43.

Isai. 53.

putavimus ipsum quasi leprosum & percussum à Deo. Quæ causa tantæ ignominiæ, dolorum & cruciatuum? Pro nobis Fidejussorem se Patri æterno obtulit. Hinc sequitur: Attritus est propter scelera nostra, cujus livore sanati sumus; Posuit Dominus in eo iniquitates omnium nostrûm. Hanc summam Christi Fidejussoris nostri charitatem contemplans S. Bernardus exclamat: O debitis immensis obstricte, & in servitutem diaboli abrepte peccator! ex magnitudine lytri agnosce captivitatem tuam; ex satisfactione Fidejussoris collige molem debitorum tuorum. Unde meritò monet S. P. Augustinus: Agnosce, inquit, ô homo, quantùm valeas & quantùm debeas, & dum tantam redemptionis tuæ perspicis dignitatem, ipse tibi indicito peccandi pudorem. *Ser. 3. de Nativ.* *Ser. 41. in Append.*

6. Et rursùs Bernardus: Si totum me debeo pro me facto, quid addam jam pro me refecto? & refecto hoc modo? Nec enim tam facilè refectus, quàm factus, in primo opere me mihi dedit; Datus ergò & redditus me pro me debeo, & bis debeo. Quid ergò Deo retribuam pro se? Nam etiamsi me millies rependerem, quid sum ego ad Deum? Quid dulcius istis verbis ad agnitionem beneficii Redemptoris seu Fidejussoris? quid efficaciùs ad redamandum? Nos verò hæc audimus, hæc legimus, hæc scimus; & tamen, quæ est perversitas & ingratitudo nostra, quid pro tanta charitate nisi odia, pro tanta libertate, nisi maledicta rependimus? Et hoc est, quod lachrymas Christo in Cruce expressit juxta Apostolum: *Cum clamore valido & lachrymis offerens*, seipsum scilicet. Quid sibi vult hic clamor, hæ lachrymæ? Respondebit S. Bernardus: Flevit Christus in Cruce, quia cùm Passio sua sufficeret in Redemptionem omnium, proficit in redemptionem paucorum. Et clariùs ibidem: In Christo, ait, super omnes dolores exteriùs, fuit dolor humanæ ingratitudinis interiùs; Unde apud Psalmistam ait: Super dolorem vulnerum meorum addiderunt. Et Hugo de S. Victore Christum inducit in Cruce sic loquentem. *Hebr. 5. v. 7.* *Apud S. Bonav. ser. 6. in Parasc. ser. 2.*

Cerne homo, quid pro te patior; Vide pœnas, quibus afficior;
Vide Claves, quibus confodior; Cùm sit tantus dolor exterior;
Intus tamen planctus est gravior; Tam ingratum dum te experior.

Quid igitur restat, quàm ut illud Apostoli monitum altissimè pectoribus nostris imprimamus: *Mortuus est Christus, ut & qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mortuus est.* Ac si diceret: non vivant suæ vanitati: non propriæ voluntati nec voluptati, sed ei, qui pro ipsis vitam posuit, ei qui satisfactionem præstitit, ac nexus debitorum exsolvit, ei denique, qui sanguine suo è dira cacodæmonis servitute eos redemit. Dicat ergò quilibet cum Apostolo: *Vivo ego, non jam ego, vivit verò in me Christus.* *2. Cor. 5. v. 15.* *Gal. 2. v. 20.*

7. Præter hæc beneficia omnibus communia, sunt adhuc alia paucis duntaxat propria, ut est beneficium vocationis ad fidem, & ad statum Religiosum. Pro quo Deus ab unoquoque Christiano præsertim Religioso singularem exposcet gratitudinis affectum. Quia ut loquitur Regius Psaltes; Non fecit taliter omni

nationi, & judicia sua non manifestavit eis. Quia ergò non pauci è Christianis reperiuntur, qui hanc specialem vocationem ad fidem non agnoscunt, & consequenter nec Deo debitum gratitudinis pensum exsolvunt, ideò non mirum, quòd illos Deus suis misericordiæ oculis non respiciat, neque eis efficacem consequendæ salutis gratiam impertiat, cùm se tam ingratos erga Deum, ob accepta beneficia exhibeant. Unde etiam ruina tot Religiosorum? Nonne ab ingratitudine? Non paucos enim reperire li et, qui vocationem ad Religionem flocci faciant, optantes se non fecisse Professionem, unde pro vocationis gratia maledictiones potiùs quàm gratiarum actiones Deo rependunt. Et quæ major ingratitudo esse hâc poterit? Proinde haud mirandum, multos malè feriatos Religiosos de vita tepida in malam, de mala in pejorem, de pejori in pessimam, ac tandem ad ima inferni ruere: siquidem teste S. Petro Chrysologo: Nihil est, quod adeò indignationem provocat Altissimi, sicut ingratitudo; ipsa enim est malorum provocatio, Beneficiorum exinanitio, meritorum exterminatio. De hac S. Bernardus sic loquitur: Ingratitudo est inimica animæ, exinanitio meritorum, virtutum dispersio, beneficiorum perditio, ventus urens, siccansque fontem pietatis, rorem misericordiæ, fluenta gratiæ. Quamobrem S. P. N. Augustinus, ne ingratitudinis notâ contaminaretur, ad Deum sic ait: Recolam ad mentem meam omnia bona, Domine, quæ fecisti mihi à juventute mea, in omni vita mea. Scio namque, quod ingratitudo multùm tibi displiceat, quæ est radix totius mali spiritualis, & ventus quidem desiccans, & urens omne bonum, obstruens fontem misericordiæ tuæ super hominem, quia & mala jam mortua oriuntur, & viva jam opera moriuntur. Ita S. Pater.

Ser. 15. *Ser. 52.* *In Solil. cap. 18.*

8. Ulteriùs quantùm Deo displiceat ingratitudo, eruitur etiam ex Evangelio, ubi teste S. Luca Christus decem leprosos sanavit, quorum tantùm unus regressus est, & Christo gratias egit ob acceptum beneficium. Hinc Jesus aliorum novem ingratitudinem reprehendens ait; Nonne decem mundati sunt? & novem ubi sunt? Non est inventus, qui rediret, & daret gloriam Deo. Hanc reprehensionem multi è Religiosis quondam audire à Deo cogentur, nonne vos præ cæteris dilexi, ac ad statum monasticum vocavi, ut mihi serviretis, ubi est ergò laus mea, & gratiarum actio ob tam singulare beneficium vobis præstitum? Quid est, quòd debui ultra facere vineæ meæ (vobis, inquam, Religiosis) & non feci? an quod exspectavi, ut faceret uvas, & fecit labruscas? Hinc non mirum, quod Deus similes ingratos Religiosos à se rejiciat, ac pœna æterna plectat. Etenim, ut loquitur D. Chrysostomus, quantò majora beneficia hominibus sunt constituta, tantò majora peccantibus Judicia. Quamobrem chare frater, ne quondam horrendo Dei judicio involvaris, stude nunc crebrò beneficia Dei tum generalia, tum particularia mente tractare, ac pro his debitas Deo laudes referre, quod vel imprimis efficies bene vivendo, regulas, Constitutiones ac reliquas ordinationes ritè & diligenter observando, nam qui hæc præstat, teste S. P. Augustino Deum semper laudat, & consequenter etiam se erga Deum gratum haud dubiè exhibet.

Luc. 17. v. 17. *Isa. 5. v. 4.* *Hom. 58. in Matt.*

9. Por-

9. Porrò ad gratitudinem nos planè invitant suo exemplo bruta animalia. Legitur in vita S. Macarii Alexandrini, quòd cùm hic Vir sanctus solus in occlusa cella sua degeret, affuit leæna, cæcum suum catulum attulit, vestibulumque ostii ejus capite percussit, & ingressa ad eum sedentem, catulum vestigiis ejus advolvit. Ille non ignarus, quid fera posceret, Dominum precatus catuli oculos inspuit, iisque videndi vim protinus impertivit. Postero die, quo se bellua gratam declararet, grandis ovis pellem attulit, viroque sancto obtulit: Qui simul eam vidit, ait: nisi alienam ovem comedisses, mihi pellem non offerres. Quamobrem nolo, quod offers, accipere, quod cum damno alterius rapuisti. Bellua tamen submisso vertice ad Viri sancti vestigia pellem deposuit. Cui rursus ille: jam dixi me non accepturum, nisi promiseris nullum te porrò damnum pauperum gregibus illaturum. Et bellua cùm propositæ conditioni annuisset, Vir S. oblatam pellem suscepit, susceptamque S. Athanasio donavit. Ciconia quædam, cui Heraclidis vidua crus obligarat, statuto anni die reversa ad ædes illius, magni pretii gemmam è gutture projecit; ac crus tractandum objecit. Si ergò bestiæ ingrati nomen refugiant, quomodo non ergò ingratitudinem fugere deberet homo? quomodo non Christianus? quomodo non Religiosus? Cæterùm quantopere Deo placeat gratitudo, clarè eruitur ex hac Historia. Mulier à fluxu sanguinis à Christo sanata Cæsarææ ante domum suam columnam erigi curavit, in qua suam imaginem ex ære fusam flexis ante Christum genibus collocavit in signum gratitudinis. Cujus gratitudinem Christus probavit alio miraculo, dum ad pedes imaginis herbam ignotam produxit, quæ, ubi vestimenti Christi per statuam repræsentati fimbriam contigisset, omni morborum generi medebatur, si verò hæc herba, antequam fimbriam attingeret, decerpta esset, nullum effectum habuit. Porrò quamvis hæc civitas ubi hæc imago collocata erat, sæpè ab hostibus depopularetur ac devastaretur, nunquam tamen ista statua vel minimum damnum est passa, sed indemnis ad trecentos annos perduravit non sine singulari Numinis defensione. Idcircò chare frater, si & tu desideras Christo placere, ac ab eodem variis ditari gratiis, satage nunc pro viribus suis non quidem statuam consimilem erigere, sed beneficia accepta sedulò in memoria tenere, ac pro iisdem debitas grates referre. Vale.

SERMO XL.

DE

Confessione Sacramentali.

Iniquitatem meam annuntiabo, & cogitabo pro peccato meo. Ps.37. v.19.

1. QUamvis multa sint, quæ de proposita materia tractari possent, attamen brevitatis studio omissis aliis potissimùm exempla in medium afferre libet, ut his conspectis intelligat, quantum bonum sit Confessio Sacramentalis, si ritè per-
Trid. S. agatur, & quantum malum, si malè frequentatur. Est autem Confessio Sacra-
14. c. 1. mentum, in quo peccata sua detestanti, & legitimè confitenti vera à Sacerdote absolutio remissioque conceditur. Requiruntur autem tres præcipuè partes ad Confessionem, videlicet contritio seu animi dolor, ac detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero. Secunda pars, est narratio peccatorum. Tertia pars, eaque integralis duntaxat (nam priores sunt de essentia hujus Sacramenti) est ipsa satisfactio. Hanc porrò Confessionem, ut ejus exercitium nobis in-
In lib. de culcaret, mirum in modum laudat S. P. Augustinus, dum ait: Confessio est salus
pœnit. animarum, dissipatrix vitiorum, oppugnatrix dæmonum. Quid plura? Obstruit os inferni, portas aperit Paradisi. Confessio, ut loquitur S. Isidorus, sanat, con-
L.1.c.12. fessio justificat, confessio peccatis veniam donat. Omnis spes in Confessione consistit. In Confessione locus misericordiæ est. Nulla tam gravis est culpa, quæ per confessionem non habet veniam: hactenus Isidorus. Et quod hoc verissimum sit, colligitur ex eo, quod subjungo.

Grad. 4. 2. Cùm ad Cœnobium quoddam aliquando devenissem, ait S. Climacus,
Historia. animadverti Judicis, Pastorisque optimi terribile judicium. Nam dum illic moram traherem, contigit quendam ex latronum ordine ad monasticæ conversationis gratiam venire. Quem optimus ille Pastor quiete omni perfrui jussit, ut monasterii statum, normamque omnem perspiceret. Post diem verò septimum seorsum accitum Pastor interrogat: Num censeret optimum cum illis unà habitare? Annuente illo, rursus quid in sæculo iniquum operatus? interrogat. Cùm omnia promptè & accuratè ediceret, volo, inquit Abbas, ut hæc cuncta in præsentia omnium fratrum edisseras. Ille revera sua detestans scelera, omnique confusione calcatâ, & jam in Alexandriæ Civitatis medio, inquit, id peragam. Itaque collectis in Ecclesia omnibus fratribus [erant autem numero 220.] cum consummarentur divina Mysteria, lecto Evangelio inferri reum jubet, quibus-

dam

dam illum ex fratribus trahentibus, modicèque verberantibus, vinctum post terga manus, asperrimoque cilicio amictum, conspersumque cinere caput præferentem adeò, ut ex ipso aspectu cuncti attoniti hærerent. Cùm verò jam Ecclesiæ januis appropinquaret, magnâ illum & terribili voce compescuit Pastor. Sta, inquiebat non enim es dignus, ut hujus loci limen attingas. Tunc ille Pastoris voce perculsus ac tremebundus, & omni pavore turbatus in faciem protinùs corruit. Cùm verò jaceret humi, & pavimentum madefaceret lachrymis, permittitur ab admirabili medico cuncta, quæ gesserat, sigillatim & per species dicere. Ille verò cum horrore ingenti omnia singulatim confessus est (quæ audiens omnis Cœtus supra modum exhorrebat) non tantùm quæ per corpus præter naturam, ac secundùm naturam in mutis ac brutis animalibus deliquerat, verùm etiam veneficia & homicidia, & similia, quæ audire vel scribere horror est, nihil omninò reticens. Confessum igitur statim tonderi, fratribusque aggregari fecit. Porrò Pastor de causa hujus facti à Climaco percontatus ait, ut per temporalem confusionem ab æterna liberarem, quod & factum: neque enim ex pavimento surrexit, quin peccatorum omnium remissione potitus esset: nec in hac re, ait ad Climacum, dubites; Nam unus ex fratribus, qui illic aderant, mihi procerum quendam ac terribilem virum se vidisse asseveravit, conscriptam chartam ac calamum tenentem, & cùm frater ille humi prostratus peccatum confitens pronuntiaret, hoc ille calamo delebat.

3. Cæsarius narrat, Sacerdotem quendam violâsse conjugem cujusdam militis, qui ex certis indiciis suspicionem de hoc habuit. Experturus igitur rei veritatem Sacerdotem illum amicè ad aliquod invitavit colloquium, dum verò miles cum Sacerdote ad quandam villam venisset, ubi obsessus erat, qui circumstantibus peccata per veram confessionem non detecta improperabat, & Sacerdos sibi conscius suspectum habuit militem, & ne à dæmoniaco proderetur, necessitatem naturæ simulans intravit illius villæ stabulum, & coram stabularii pedibus prostratus dixit: Rogo te propter Deum, ut audias Confessionem meam. Factâ verò confessione, cùm sibi aliquid Sacerdos injungi peteret, respondit ille, dicens: quantùm alteri Sacerdoti pro tali crimine injunxeritis, hæc sit satisfactio vestra. Sicque exiens securior cum milite Ecclesiam adivit, in qua dæmoniacus erat, qui requisitus à milite in hæc verba: Noscis aliquid de me? hoc enim ex industria fecit, ut Sacerdoti tolleret suspicionem. Cui dæmon: nescio, quid respondeo. Adjecit, quid videtur de isto homine? respondit, nihil de eo scio. Et cum dixisset hoc linguâ teutonicâ, latinè mox subjunxit: In stabulo justificatus est, quia tunc nullus aderat Clericorum. Unde clarè conspicere licet, quantæ sit efficaciæ humilis suorum peccatorum accusatio. Nam si hic Sacerdos à sacrilego adulterio absolutus sit interea, ideo quia fassus est suum delictum stabulario cum proposito confitendi legitimo Sacerdoti, si adesset; quare extra omne dubium est, justificari illum, qui delicta sua Sacerdoti absolvendi potestatem habenti legi-

Apud Discip. Historia.

stimè

1. Joan. 1. v. 9. timè confitetur. *Si enim*, teste S. Joanne, *confiteamur peccata nostra*, *DEUS fidelis est justus, ut remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate.* Hoc
2. Reg. 12. expertus est David, qui repræhensus à Nathan Propheta super peccatum adulterii & homicidii dixit: Et ecce, vix hanc voculam *peccavi*, contrito corde protulit, mox audire meruit, Dominus transtulit peccatum tuum. Meritò itaque S. Ambrosius ait: Qui se accusat, etiamsi peccator sit, Justus esse incipit, quia nec sibi parcit, & Dei Justitias confitetur. Cessat enim vindicta Divina, si confessio præcurrat humana. Hinc Psalmista: *Iniquitatem meam*, ait, *annuntiabo*, *& cogitabo pro peccato meo.* Sciebat enim haud reperiri melius amuletum contra peccata, quàm eorundem Confessionem; quæ cuncta non obscurè confirmata manent sequenti Historia.

Super Beati immaculati. Ps. 37. v. 19.

4. Sacerdos quidam, cùm tempore Quadragesimali in Ecclesia sua sederet, & sibi commissorum subditorum confessiones audiret, aliis recedentibus, atque aliis illic accedentibus, inter exspectantes quidam stabat, quantùm ad apparentiam corpore juvenis, & robustus, confitendi tempus exspectans. Omnibus igitur expeditis ipse novissimè accessit, qui tanta & tam enormia confessus est crimina, ut Sacerdos tam horrore quàm tædio gravatus diceret, si mille esses annorum, essent hæc peccata nimis multa. Cui diabolus ampliùs, ait, quàm mille sum annorum. Unde Sacerdos territus, quis, inquit, ergo es tu? Ego sum unus, respondit ille, ex illis, qui cum Lucifero ceciderunt, peccata mea ex minima parte tibi confessus sum, sed si velles audire residua, ea confiteri paratus sum. Sciens autem Sacerdos peccatum diaboli esse insanabile, dixit: Quid tibi cum confessione ô diabole? qui ait: stabam ex opposito tui, vidique ad te peccatores accedere, & redire justos, ita & ego hanc gratiam sperans ad confessionem accessi. Cui Sacerdos, poteris consequi similem indulgentiam, si pœnitentiam à me tibi imponendam contrito corde expleveris. Et dæmon, si tolerabilem mihi injunxeris satisfactionem, parebo tibi. Ego, inquit Sacerdos, valde modicam imponam nempe hanc: Vade, & tribus vicibus in die jacta te in terram, & dic: Domine DEUS Creator meus, ego peccator peccavi tibi, ignosce mihi. Quam pœnitentiam cùm diabolus nimis gravem esse diceret, dixit Sacerdos: quare in tam modico gravaris? Non possum, ait dæmon, in tantum me humiliare ei. Aliud quidquid injunxeris mihi, id libenter suscipiam. Tunc indignatus Sacerdos subjunxit: O Diabole! si tanta est cordis tui superbia, ut nec velis, nec possis te in tam modico humiliare Creatori tuo, recede à me, quia neque hic neque in futuro misericordiam consequêris. Ad quam vocem dæmon mox evanuit.

Cæsarius Dial. apud Discipul. Historia.

5. Confessio igitur tantam habet vim, ut homines variis sordibus plenos transmutet in nive candidiores; idcircò meritò eam stygius hostis perhorrescit. Nam cùm Magister Thomas Theologus in lecto decumbens jamjam moriturus esset, vidit diabolum in angulo stantem, quem proinde verbis à S. Martino olim usurpatis [quid adstas cruenta bestia? dic mihi, quid est, quod maximè vobis noceat, allo-

Specul. Ex. verb. Confess. exêp. 15.

alloquens, cùm nihil ab initio responderet, per DEUM, qui judicaturus est vivos & mortuos, & sæculum per ignem, respondere coëgit, & sic loquentem audivit: Nihil est in Ecclesia, quod tantùm nobis noceat, quod sic vires nostras enervet, quàm frequens Confessio, quia per hanc vincula peccatorum mortalium, quibus nos illum constrictum tenemus, rumpuntur. S. Astion Martyr, adhuc Juvenis acrem pugnam cum dæmone habuit, quam, quoad celavit Magistrum S. Epistetum, frustra pugnavit: ut verò immunditiam cordis aperuit, mox à turpi cogitatione liberatus est, & diabolus ab eo in specie nigri pueri cum ignea face discedens dixit: Confessio tua, ô Astyon, magnas meas vires contrivit, & inermem me reddidit. Igitur si cupimus contra diabolum prævalere, accedamus sæpiùs corde humili & contrito ad sacram Confessionem. Sicut enim araneus vitat cubicula divitum, quæ sæpè purgari consueverunt, eò quòd in illis suæ telæ mox detergantur; ita & diabolus, dum videt suas tentationes frequenti confessione dissipari, fugit eos homines, qui frequenter confitentur. *L. 1. Vit. PP. in vita c. 11.*

6. Verùm enim verò, tametsi Confessio quàm plurima causet bona, si hæc ritè peragitur, non tamen sic si malè. Qui enim scienter peccatum mortale omittit, dum confitetur non medicinam sed venenum sumit, & peccata peccatis cumulat: quod colligitur ex hoc tragico casu. Erat Matrona quædam nobilis, quæ multis annis in Confessione adulterium perpetratum ob verecundiam omisit, ad cujus fæminæ castrum cùm duo Dominicani (quorum unus erat Pœnitentiarius Papæ) divertissent, ibique etiam celebrâssent, multùm gavisa est prædicta Domina ob tam opportunam occasionem peccata sua confitendi: dicebat enim intra se: nequaquam oportet te hos formidare, nec verecundari, securè poteris his confiteri, cùm sint peregrini & ignoti. Quamobrem Pœnitentiarium rogavit, ut suam confessionem excipere dignaretur, quod ille libens volens præstitit. Itaque dum mulier confiteretur, ad singula peccata de ore ejus exivit bufo abominabilis, & saltavit per Ecclesiam. Tandem enorme peccatum, dum confiteri voluit, de ipsius ore terribilissimus draco caput suum emittere cœpit, exire tamen non voluit, quia fœmina verecundiâ devicta crimen celavit. Unde mox omnes bufones ante expulsi redeuntes ad confitentem mulierem saltârunt, & in os ejus rursus intrârunt. Confessione peractâ mox dicti Religiosi itineris sui cursum prosecuti sunt. Hinc alter omnia, quæ in spiritu viderat, Pœnitentiario narravit, unde territus ad Dominam exhortandam rediit, at illam jam repentè exstinctam invenit. Unde ambo tristitiâ obruti statuerunt tribus diebus jejuniis & orationibus insistere, ut misericors DEUS huic defunctæ animæ misericordiam præstaret, aut saltem illis statum, in quo est, manifestare dignaretur. Elapsis igitur tribus diebus defuncta apparuit draconem horribilem equitando, cujus collum duo venenati serpentes amplexando cingebant, & ubera ejus sugendo dentibus diripiebant, cujus etiam oculos duo bufones possidebant, & ex ore ipsius ignis sulphureus emanabat intolerabili fœtore plenissimus. Ejus etiam manus à duobus rabidis *Author qui se vocitat. Disc. Historia.*

canibus devorabantur, & ejus aures sagittis igneis replebantur, cujus etiam caput lacertæ venenosissimæ corrodebant; Unde ambo territi corruerunt. Quibus illa: Amici Dei Omnipotentis ne timeatis, nam ego sum illa infelicissima, quæ vobis pridie de multis peccatis confessa sum fictè & non integrè, quia unum peccatum, quod cum consanguineo meo commisi ob verecundiam in Confessione celavi, ideo in æternùm damnata sum. Quam Pœnitentiarius interrogavit, quidnam singulæ illæ pœnæ sibi vellent? ait illa: Capitis mei lacertæ puniunt me pro superfluo capitis ornamento. Bufones oculorum castigant illicitos aspectus: similiter sagittæ puniunt nefarios & inhonestos aurium auditus, & igne sulphureo plectitur os meum propter blasphemias & diffamationes, & scurriles vanasque cantilenas, & oscula turpia, & vaniloquia, & immunda verba. Similiter contra illicitos & impudicos meos tactus & aspectus Serpentes ubera mea fugunt, & mordent, & cingunt meum collum. Canes verò manus meas corrodunt, quas extendi ad nutriendos ipsos canes, & quia eas annulis & gemmis luxuriosè ornavi. Hunc verò crudelissimum Draconem equito contra concubitus luxuriosos, à quo viscera & muliebria mea intolerabiliter comburuntur cum tibiis & genibus & femoribus. O improvidæ mulieres, ulteriùs exclamat, quotquot ex vobis damnantur, & præcipuè ob quatuor causas, prima est: lasciva vestra sensualitas, quâ nos delectamini. Secunda est: Ornatus superfluus, quo vos ornatis. Tertia est: Sortilegium, quo animas vestras diabolo consecratis. Quarta est: Ficta Confessio, dum aliqua peccata propter nimiam verecundiam stultè omittitis. Vix loqui desiit, ecce tellus se diduxit, & Draco eam ad inferni abyssum præcipitem egit, ubi in æternum luet.

7. Omnia acta sunt, nihil prodest oratio etsi per multas horas protracta; nihil jejunium, nihil reliqua pœnitentiæ opera, si vel unum lethiferum peccatum in Confessione scienter omittitur. Audiat aliquis, quod sequitur. Hugoberto Regi Angliæ erat Filia tantæ scilicet pulchritudinis ac prudentiæ, ut miraculum mundi audiret: unde non pauci ex Monarchis eam sibi à Hugoberto in Sponsam postularunt; at illa Patri nuptias suadenti respondit, se jam habere Sponsum JESUM Christum, cui Virginitatem suam devovisset, quod ut Pater intellexit, mox misit legatum ad summum Pontificem, qui filiæ dispensationem impetravit. At illa propositi sui pertinax ad Regem ait: O Regia Majestas amantissime Domine Parens, ne quæso, me molestet de statu conjugali, sum enim planè determinata in virgineo statu; quoad vixero, permanere. Hinc Pater eam percontatus, utrum vitam Religiosam amplecti optaret? Cui filia, se id non velle, respondit, sed desiderium suum fore, ut in civitate quapiam cum aliquibus nobilibus virginibus separatim sibi vivere liceret. Quare Rex filiæ suæ desiderio satisfacturus ei certam designavit habitationem, ac copiosa vectigalia pro sustentatione impertivit, sicut & selectissimum Gynæceum pro voto filiæ dedit, ut sic vitæ cursum inter nobiles ac virtutibus inclytas puellas sanctè termi-

Historia.

nare

nare posset. Hinc Regia principissa voti sui jam compos nihil magis habuit, quàm ut labentes Ecclesias restauraret, novasque ædificaret, Monasteria ac hospitalia fundaret, unum quidem non procul à propria domo, in quo pauperibus ac infirmis obsequium præstabat. Vita ejus sic virtutibus radiabat, ut prorsus nulla deesse videretur. Exceptis diebus Dominicis jejunium protraxit per integrum annum, veste cilicinâ utebatur ad operiendos artus, orationi multis horis indefessè vacabat, tenerum corpusculum suum rigidis pœnitentiæ operibus afflictabat, in cunctis virtutibus sic excellebat, ut sicut anteà miraculum naturæ, ita nunc etiam miraculum divinæ gratiæ ab omnibus suspiceretur & æstimaretur. Cùmque hanc tam sanctæ vitæ methodum constanter prosequeretur, à morte præventa novissimum diem suum obiit. Interea Matrona Nobilis, quæ defunctam à teneris annis educaverat, vehementer scire discupiit, quidnam circa eam in altera vita ageretur, & ideò multis apud Deum precibus institit. Et ecce dum vice quadam in hac oratione vigilaret, repentè porta conclavis cum impetu aperta fuit, & mox orcina spectra intrabant, in quorum medio anima erat in specie mulieris, constricta undique ignitis catenis, & induta vivis Scorpionibus, quorum unus major & crudelior cæteris cor ejus adeo torquebat, ut miserabiliter anima ejularet. Pia Domina ob hoc visum sic consternata est, ut in terram horrore prostrata conciderit, ad quam conversa anima, eam nomine proprio compellabat dicens: Noli metuere, scias autem me esse filiam Regis Hugoberti, antehac tuam bonam amicam: Ad quem sermonem illa adhuc magis exhorrescebat. Hinc ad Deum conversa in hæc prorupit verba: O Domine Deus! ubi est rectum Judicium tuum? ubi est infinita clementia & misericordia tua? Quomodo est possibile, ut tam honesta vita tam severè puniatur, & tam virtuosa anima æternùm damnetur? Ah DEUS! Quis ergo salvus fiet? Hæc verba defuncta refutavit, dicens: Scias omnis causa damnationis est mea, Deus non est in causa, sed mihi ad meum proprium quidem pudorem, ad aliorum verò cautelam imperat, ut manifestem totam seriem, quæ sic se habet. Notum tibi est, quemadmodum ego ab incunabulis lectioni librorum addicta eram, & dum ipsamet ex lectione fessa eram, curavi mihi prælegi ab aliquo Ephebo, erga quem non nihil amore ferebar. Vice quadam dum lectionem finiisset, amicabiliter petiit osculari manum meam, quam etiam ipsi porrexi. Quod cùm postmodum sæpiùs peteret, ego ter vel quater id permisi, & ille singulari amoris affectu osculabatur manum meam, quam etiam diutiùs tenebat & premebat, & dum nullam vidisset resistentiam audacior factus aliud à me petiit, sic cum ipso lapsa florem virginitatis meæ corrupi. Peccato perpetrato sic confessa sum meo Confessario: Reverende Pater accuso me, quod nescio qualem petulantiam cum aliquo Ephebo commiserim: Unde ille in me vehementer & imprudenter invehebat dicens: quid est hoc? Illustrissima princeps aliquid tale? Sic rubore suffusa dixi, tantùm in cogitatione habui. Ad hæc Confessarius adhuc imprudenter-

prudentiùs ait : Nec in cogitatione decet tantam personam. Hinc animo cecidi, decrevique peccatum commissum reticere, dixique me hoc tantùm somniâsse, sicque absolutionem à Confessario accepi, non tamen à peccatis absoluta fui, quin imò me adhuc majoribus sceleribus ob sacrilegam confessionem impiavi. Postmodum, ut Deus meum occultum peccatum mihi remitteret, cœpi pauperibus largas eleëmosinas distribuere, ac carnem meam rigidis mortificationibus atterere, sperans per hæc misericordiam Dei consequi : Deus verò omnia bona mea opera remuneravit per salubres inspirationes, ac interna incitamenta, ut tandem semel confiterer meum peccatum. Tandem in gravem infirmitatem incidi, in qua Deus ad cor meum loquebatur, & me monebat hanc esse ultimam infirmitatem, in qua moriar : Proinde ut faciam legitimam Confessionem, se enim paratum fore mihi misericorditer peccata relaxare. Omnes etiam Medici de vita mea desperârunt. Imò planè vocem è cælo missam in hæc verba audivi. Confitere, est quidem tardè, attamen adhuc est tempus. Quamobrem curavi vocari Confessarium, cui incepi confiteri, dixique ah ! quàm magna peccatrix sum ego, Confessarius autem mihi dicebat, has esse tentationes diabolicas, proinde ut eas non curarem, monuit, paulò post venit ultima vitæ hora, in qua sum mortua. In illo momento, in quo anima è corpore fuit egressa, justo Dei Judicio tradita sum infernalibus spectris, quæ me in abyssum maximorum tormentorum præcipitârunt, ubi nunc patior cruciatus sine fine duraturos. His dictis disparuit cum tam terrifico fragore, ac si mundus totus ruere videretur, implevit præterea conclave intolerabili fœtore, qui in testimonium hujus maledictæ animæ multis diebus duravit.

8. Quis lectâ hâc historiâ non totis artubus contremiscat, expallescat, exhorrescat ? Dum videt omnia hujus fæminæ opera quamvis rigidissima in auras abiisse, ô si peccatum confessa mox ab initio fuisset, & postea vitam, quam duxit, etiam prosecuta fuisset, quid putamus, ad qualem non Sanctitatis gradum evecta fuisset ? ah ! quia ob verecundiam peccatum celabat, non tantùm omnia perdidit, sed insuper ad æternum ejus pudorem Deus occultum peccatum manifestavit, quò reliqui ejus exemplo cautiores fierent : Meritò ergò ait S. P. Augustinus : Non operui, sed aperui, ut operires, non celavi ut tegeres; nam quando homo detegit, DEUS tegit; cùm homo celat, DEUS nudat. Cùm homo agnoscit, Deus ignoscit; Hinc etiam docemur, quanti referat prudentem, peritum piumque conscientiæ moderatorem habere; ob cujus defectum hæc anima tam miserè periit. Stultissimè ergò agunt homines illi, qui non nisi rudes aut laxos Confessarios deligant. Quæ enim est ista vesania & insania, in morbis corporis peritissimos medicos adhibere, & undique conquirere, in periculis verò animæ se rudibus & imperitis committere ? Terribile exemplum in hoc argumento est, quod scribit P. Philippus Doutremann Soc. JESU : Vir quidam nobili ortu in Italia, iniquissimo assuetus fœnori, & obstinatè inhærens,

Sup. Ps.

In Pædag. Christiano tom. 1. p. 2. c. 14.

eoque nomine infamis, cùm diu neque à Societatis Patribus, neque ab aliis plerisque Religiosis absolutionem à peccatis impetrare potuisset, invenit tandem è quadam Religiosa familia unum aliquem, qui alios nimiæ Religionis incusans, quoties ille vellet, toties impio fœneratori aures daret, & absolveret. Fuit hic conscientiæ arbiter peracceptus impio usurario, quem ut eò etiam haberet benigniorem, sæpè ad familiarem mensam invitabat, & habebat liberaliter. Dum ergò ita vivitur, nocte quadam vir ille nobilis, cùm paulò ante cum egregio suo Confessario cœnâsset, subitò extinguitur. Sub idem autem tempus dæmones duo famulorum habitu Monasterio adsunt, pulsatisque foribus Religiosum evocant adstiturum agenti, ut ajebant, animam. Non est ille tergiversatus, sequitur cum Socio non segniter. Ventum erat ad forum: & ecce cernitur homo ille nobilis in herilî toga obambulare; cùmque Religiosus jam in famulos, quòd ab iis delusum se crederet, bilem acueret, adest tristis umbra, aitque inter mortuos se esse, & jam æternis uri ignibus, quod in turpi vita, turpiori deditus lucro, sacra toties profanare ausus esset; & te quidem, horrenda voce subjicit, Sacerdos perditissime, à quo ex officio corripiendus essem, connivente; Quapropter eris mihi pœnæ socius, qui sceleris fuisti approbator. Hoc dicto duo illi ficto habitu famuli, singuli singulos Nobilem ac Sacerdotem secum ad inferos abripiunt, socio cœnobitæ præ terrore penè exanimato; qui deinde revocato animo ad Monasterium rediit, & funestum Sacerdotis exitum, remque totam, ut gesta erat, enarravit.

9. In hujusmodi Confessarios jure intorquetur illud Christi pronuntiatum. *Sinite illos, cæci sunt, & duces cæcorum: cæcus autem, si cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt.* Id quòd in hac historia factum, & timendum, ne in pluribus fiat; nam error sequitur ex errore; & cùm Pastor, qualis deberet esse Confessarius, per abrupta graditur, necesse est, ut grex in præcipitium feratur. S. Gregorius ait: Bonus animorum medicus Evangelicum Samaritanum imitatur, qui sauciatum in itinere offendens, alligavit vulnera ejus, infundens oleum & vinum. S. P. Augustinus à Glossâ citatus ait: Alligavit vulnera ejus, id est, peccata redarguendo cohibuit; Sed quomodo alligavit? Infundens oleum & vinum, rigorem socians clementiæ. Hinc S. Gregorii ad ministros hujus Sacramenti instructio est: Per vinum mordeantur vulnera, per oleum foveantur; miscenda est lenitas cum severitate; sit rigor sed non exasperans; sit zelus sed non immoderatè sæviens; sit pietas, sed non plùs quàm expediat. Unde primò delinquunt Moderatores conscientiæ, qui leniendo tantùm & unguendo ægrotum graviter decumbentem sanare volunt, cùm tamen acrioribus remediis opus esset, malumque secando & urendo rescindendum. Væ Confessariis doctrinam hanc contemnentibus. Nam ut Ezechiel ait: qui si non locuti fuerint, ut peccator avertatur à via sua impia, & vivat, ipsi cum impio pares pœnas dabunt, & Medicus cum ægroto peribit, cujus Sanguis de manu ejus requiretur. Aptè ad hoc propositum observat S. Albertus magnus in illum locum Luc. 7. Quando Christus viduæ filium à morte suscitaturus dixit: Adolescens, tibi

Mat. 15.
Luc. 10.
P. 2. moral. post cap. 11.
Cap. 3. & 30.

tibi dico, surge; Ut videlicet Confessarius priusquam dicit: *Surge* nempe *absolvo te*. Exemplo Salvatoris tangat loculum, & jubeat stare, qui portant funus. Tange, inquit, Albertus, loculum, id est, Conscientiam [peccatoris fœtentem] per correctionem: stent portitores, hoc est, occasiones & opportunitates peccandi. Nam teste S.P. Augustino. Satisfactio pœnitentiæ est peccatorum causas rescindere, præsumptio est non pœnitentia, in lubrico velle stare, ubi tot alii ceciderunt. E contrario cavendum etiam est Conscientiarum arbitris, ne alligent onera importabilia. Equidem quid medicus prodest, qui vulnera non sanat, sed exasperat? & plagas detegenti, plagas accumulat? Itaque qui paternè vult agere cum pœnitente, contritionem eliciat non indignationem; in spem peccatorem erigat, non conjiciat in desperationem. Etsi enim nonnullis induratis malleo opus sit, ut conteratur, sunt tamen & alii, qui acri monitione penitùs franguntur, ideò circa tales oleo lenitatis potiùs, quàm vino severitatis utendum est.

Lib. de dogmat. Eccle-siast. cap. 54.

10. Hæc de Confessariis dicta sufficiant. Porrò ut ad priorem materiam redeamus, sciendum est nedum damnosam erubescentiam sacrilegumque silentium reperiri nonnunquam in sæcularibus personis, sed insuper in personis solennibus votis Deo obstrictis, quod patebit ex historiis subjungendis. S. Antoninus narrat fuisse quandam viduam in libertate constitutam, divitiisque affluentem, quæ etsi in sua viduitate initio laudabilem duceret vitam, paulatim tamen ab inceptis remisit. Juvenis quidam nobilis lares hujus Dominæ transiens eam perhumaniter salutavit, & licèt ab initio illa displicentiam monstraret, gradatim tamen tum frequentibus salutationibus, tum magnis promissis, cor ejus ita emollitum fuit, ut procacem juvenem in domum admiserit, ac paulò post cum eo in peccatum inciderit. Perpetrato flagitio, mox perdidit animum jejunandi, eleëmosynas elargiendi, confitendi, communicandi: Nam luxuria est dissipatrix omnium virtutum, & ut S. Job ait: *Omnia eradicans genimina.* Versipellis dæmon, qui ei verecundiam ad tempus acceperat, hanc eidem restituit, ut pudore victa commissum nefas in Confessione celaverit, tametsi non raro Sacramenta Confessionis & Eucharistiæ frequentaret. Ut verò vermem conscientiam continuò rodentem sopiret, decrevit occultum delictum multis pœnitentiæ operibus delere. Hinc pristina sua jejunia repetiit, ac in variis austeritatibus seipsam exercuit, & ut Deo perfectum exhiberet servitium, statuit ingredi Parthenonem. Moniales eam mox admiserunt magnâ lætitiâ gestientes, quòd tantæ existimationis ac nobilitatis ac bonæ famæ Domina ad earum cœnobium intrârit. Porrò in Monasterio ita vixit, ut virtutum ejus splendor reliquas sacras Virgines in stuporem defixerit. In Choro erat omnium prima, in obedientia promptissima, in pœnitentiæ exercitiis ferventissima; nihilominus tamen se vincere haud potuit, ut peccatum conscientiæ suæ arbitro manifestaret. Elapsis aliquibus annis finivit vitæ cursum hujus cœnobii Antistita; in cujus vicem unanimi omnium consensu

Historia.

Cap. 31. v. 12.

electa fuit dicta Domina in Antistitam. In hâc porrò dignitate constituta etiamnum delictum suum in cunctis suis Confessionibus omisit, ne suum bonum nomen & Sanctitatis opinionem apud Confessarium aboleret. Interea Deus eam monuit gravi infirmitate, in qua decessit. Cùmque omnes Medici de ejus vita actum esse dictitarent, agnovit illa nil aliud superesse, quàm ut se Ecclesiæ Sacramentis ad viam præpararet, quod & factum. Sed quales Confessiones præcessērunt, talis & ultima fuit justâ Dei vindictâ ob occultam hujus infelicis mulieris superbiam sic permittente. Perceptis igitur sacrilegè omnibus Ecclesiæ Sacramentis, rogata fuit à pia quadam Moniali, ut, si Deus permitteret, sibi post mortem apparere vellet, ac intimaret, quomodo se in altera vita haberet. Annuit petitis moribunda, ac paulò pòst spiritum exhalavit omnibus ob jacturam suæ sanctæ (ut rebantur) Matris mærentibus & plorantibus, & ut Sanctus Antoninus memorat, omnes post ejus obitum miracula fieri sperabant. Sed Ah! Quàm procul distant Judicia Dei à judiciis humanis? Nam dum sequenti nocte prædicta monialis in Choro precibus intenderet, audit magnum fragorem, & respiciens advertit adesse spectrum miserabiliter ejulans. ad hæc Dei famula horrore obriguit, à Deo tamen confortata animum sumpsit percontandi, quisnam esset? Ego sum, ait spectrum, anima hujus Monasterii defunctæ Antistitæ, ad infernalem ignem æternùm damnata. Nostra Sancta Mater? ait monialis, quæ tam austeram duxit vitam omnigenisque virtutibus radiantem, deberet perpetuæ damnationis sententiâ fulminata esse? Ita est, ait anima, quia adhuc in sæculari statu peccavi cum aliquo juvene, & ob metum infamiæ, ac ob occultam superbiam semper delictum in Confessione reticui. Manifesta hoc totum tuis Consororibus, non est opus pro me orare aut sacrificare, omnia acta sunt: quo dicto cum magno strepitu disparuit.

11. Huic luctuosæ Tragœdiæ non est absimilis, quæ sequitur, Erat in pago quodam rusticus, qui cum sua conjuge laudabiliter vixit, hi genuerunt filium, quem nominârunt Pelagium. Hunc parentes in timore Dei piè educârunt. Filius cum annis crevit etiam in virtutibus, cui gregem ovium pascendam commiserunt, monebantque eum, ut ad Sacerdotem vitam Ereniticam non procul inde ducentem diligenter accederet, ac Missæ Sacrificio interesset, multaque alia salutaria documenta eidem impertiebant, quæ omnia Pelagius libens volens præstitit adeò ferventer, ut passim velut Sanctus ab omnibus æstimaretur, & suspiceretur. Tra sactis in hac sanctè vivendi methodo aliquibus annis parentes ejus diem suum obierunt. Hinc rebus suis venditis decrevit soli Deo servire in solitudine quapiam, ubi sibi construxit capellam cum quodam Altari, vitamque Ereniticam hìc sic duxit, ut fama Sanctitatis ejus per totam Provinciam dimanaret. Invidit orcus Pelagio tantos virtutum cumulos; quare decrevit eum omnibus modis tentare, quò ipsum ex alto virtutum in peccati laqueum præcipitaret; itaque fœdas immundasque eidem suggessit cogitationes, titillavitque sensus ejus, ac corpus

In Chron. Benedic. Historia.

cupi-

cupidinis facibus accendit. At Pelagius ad orationis præsidium recurrens omnes hasce cogitationes constanter repulit, non tamen ideò eum porrò tentandum prætermisit stygius veterator, etsi pluribus vicibus à Pelagio triumphatus, rursus tamen rediit, pugnamque innovavit, ac ei solidas carnis voluptates suggessit, impurique Cupidinis flammas reaccendit, Pelagius sensim segnior factus, eò tandem pervenit, ut turpi voluptati consentiens diabolo jam toties profligato victoriæ palmam cesserit. Hinc pergravis eum tristitia invasit, quæ animum ejus vehementer turbabat & angebat. Seipsum etiam hisce verbis compellabat: O Pelagi! quid egisti? quàm citò seductus fuisti? ante eras Filius Dei, nunc mancipium diaboli; sincerâ Confessione & pœnitentiâ opus est, si cupis à peccato tuo liberari. Sed quomodo potero pravum & incastum meum consensum confiteri? Si hoc fecero, haud dubiè boni nominis mei famam perdam. Hæc & similia mente revolvens, suoq; eremitorio egrediens vidit hominem prætereuntem peregrini habitu indutum, qui dixit: Pelagi, cur permittis te absorberi tantâ tristitiâ? haud enim decet, qui habet tam bonum Dominum, ut se tanto mœrore conficiat. Offendisti fortassis Deum? age ergò pœnitentiam, confitere peccatum tuum, & Deus ter optimus Maximus libenter illud tibi remittet. Chare amice, ait Pelagius, unde me noscis? optimè te nosco, respondet Peregrinus, tu enim es Pelagius, qui in tota Provincia tanquam Vir sanctus respicitur & honoratur; Si discupis à tristitia liberari, manifesta conscientiam tuam candidè Confessario & redibit pristina cordis tranquillitas, innubisque animus tibi affulgebit, atque spiritûs gaudium rursus in anima tua sedem figet. Ad hæc Pelagius obstupuit, dumque hinc inde respexisset, nullum amplius peregrinum videre potuit. Unde collegit hanc esse monitionem divinitùs sibi datam; hinc protinùs decrevit austeram agere pœnitentiam, mediante quâ offensum Deum sibi propitium redderet; ut autem hoc suum propositum meliùs exsequeretur, Monasterium quoddam non procul inde abjunctum (in quo rigida vigebat disciplina) adit, cœnobiarcham evocat, eique sui cordis desiderium pandit. Abbas sicut & alii cœnobitæ magno sunt perfusi gaudio, quòd Pelagius famâ Sanctitatis passim notatus in eorum asceterium admitti flagitet. Quamobrem Abbas eum libens volens suscepit, Religiosoque amictu donavit. Pelagius reliquis cœnobitis jam associatus sic vixit, ut omnes in virtutis stadio currentes longo post se reliquerit intervallo: Etenim primus in Choro, labores quò abjectiores, eò chariores ei fuerunt; flagellis, ciliciis, jejuniis aliisque austeritatibus frequenter corpus emaciabat, ac spiritui subjiciebat. Exacto aliquo tempore dejectus est periculosâ ægritudine, unde agnovit terminum ulterioris vitæ esse elapsum, mors ante oculos jam versabatur, in conscientia verò, quam Deus clementer per internos instinctus movit, continuò occultum peccatum furebat, quòd, de contrito corde confiteretur, identidem internè stimulabatur. Attamen cæcâ formidine damnataque verecundiâ obrutus ad hoc præstandum non potuit seu potiùs noluit se vincere. Ultimam quidem confessionem de omnibus aliis suis peccatis peragebat mul-

multis irroratus lachrymis, magnaque contritionis signa ostendens; hinc SS. Sacramentum magnâ, ut videbatur, devotione sumpsit, quo percepto vitam præsentem cum æternitate commutavit. Monachi arbitrantes se possidere pretiosum pignus in corpore Pelagii, magna sumptuosaque solennitate eum sepelierunt, ad cujus sepulturam passim ex omnibus locis homines confluxerunt, defunctum Pelagium veneraturi, ac in ejus preces se commendaturi. Posterâ nocte, Sacrista pro matutino decantando pulsaturus Ecclesiam fortè transiit, vibratisque ad sepulchrum defuncti oculis, vidit cadaver extra humum jacens; unde intra semetipsum ait, fortassis non benè fuit humatum Pelagii corpus, quare illud de novo tumulo intulit, ac desuper terram congregavit, nihil tamen de his dicens. Quod cùm sequenti nocte rursus accidisset, intellexit Sacrista terram à se ejecisse cadaver, unde stupore defixus cuncta, quæ evenerant, Abbati significavit. Cœnobiarcha mox omnes Monachos ad Ecclesiam convocatos monuit precibus insistere, ut divina clementia manifestare dignaretur, quidnam de Pelagii corpore fieri vellet. Oratione peractâ convertit se Abbas ad defunctum dicens: Pelagi, cùm te semper obedientem fuisse noverimus, ita nunc tibi præcipio, ut nobis pandas tuum desiderium. An fortassis Deus tuum corpus honoratiori loco velit sepeliri? responde, & intima nobis divinam voluntatem. Hinc mortuus tracto ex imo pectore suspirio ait: Ah! Heu mihi misero ob unicum peccatum in Confessione celatum! propterea enim ad sempiternos ignes sum condemnatus: accede huc & inspice meum cadaver, tunc Abbas accessit, ac vidit cadaver instar candentis ferri inflammatum, recedenti verò rursus defunctus dixit: noli recedere, sed accipe, quod in ore meo reperies, idcircò Abbas iterum cadaveri approximans invenit in ore SS. Sacramentum, quod misero ante suam mortem pro viatico porrectum fuit. Abbas ergò Sacram Hostiam adhuc incorruptam ex infelicis ore extraxit, ac in hujus lamentabilis tragœdiæ tesseram in Sancto aliquo loco separatim eam asservavit. Subjunxit tandem mortuus Deum non velle, ut suum putridum cadaver in sacra terra jaceat, sed ut in sterquilinio sepeliatur; quare Abbas cadaver ex Ecclesia elatum in loco sordido humari mandavit. O quàm facilè hic miser homo potuisset confiteri peccatum suum, sicque irrevocabilem æternæ damnationis sententiam avertere animæque suæ salutem consequi: quia autem hoc neglexit, propria suæ perditionis causa exstitit.

12. Verùm etsi aliquis omnia sua peccata in Confessione pandat, si tamen non habet firmum propositum seriò se emendandi, Confessio nulla, imo sacrilega erit. Ob cujus defectum plurimi Christianorum ad tartara currunt, quod ex hoc discursu eruere licet. Quæstio est inter Theologos utrum potior pars Catholicorum salvabitur, an verò damnabitur. Quamvis autem circa hoc variæ sint opiniones, attamen plurimi sentiunt ex fidelibus plures damnari quàm salvari, v.g. si viginti Theologi sunt; quinque erunt, qui docent potiores salvari! quindecim verò, qui contrarium asseverant. Inter hos est etiam Angelicus Doctor S. Tho-

mas, dum explicat illa verba Christi: Multi sunt vocati, pauci verò electi. Ex omnibus Sanctis Doctoribus est quasi nullus, qui non esset hujus opinionis, plures fideles damnari quàm salvari, quod cogitatu terribile est. Solus S. Joannes Damascenus in uno ex duobus sermonibus de mortuis asserit contrarium, tamen CANUS, SOTUS, & BELLARMINUS autumant hanc Doctrinam non esse propriè S. Joannis Damasceni. Ex his oritur dubium hoc: Potior pars Catholicorum moritur cum perceptione Sanctorum Sacramentorum: posito ergò ex triginta moriuntur viginti novem peracta Confessione perceptoque SS. Christi Corpore ac extremâ Unctione, nunc secundùm omnem conjecturam apparet non tot damnari. Si dicatur, multos sua peccata in Confessione celare ob verecundiam, etsi ergò ita esset, non est tamen credibile, quod major Christianorum pars id factitare soleat. Quæ ergò causa, quòd tot damnentur? Qui studiosiùs hanc quæstionem rimantur, reperiunt causam esse hanc: quia Confitentes non se ex toto corde ad Deum convertunt, sed quod maneant habitualiter ad peccatum conversi ob defectum firmi propositi se emendandi. Videmus enim, plerosque peractâ confessione tam malè vivere, quàm antè, & è Confessionali seu Ecclesia domum reduces, simul, velut canis ad vomitum, ad pristina sua peccata redire, quod non leve argumentum est, defuisse efficacem voluntatem à peccatis se abstinendi: Docet enim S. Thomas, quod voluntas efficax etiam media efficacia adhibeat, ac executionem operis consideret; quod pura velleitas seu voluntas inefficax non agit. Cùm ergò multi nulla adhibeant media pro secutura emendatione, nec occasiones peccandi declinent, ideo non habent efficacem voluntatem se emendandi & consequenter Confessio invalida ac sacrilega efficitur. Quia ergò non pauci per decursum vitæ sic confitentur ex consuetudine potiùs, quàm zelo meliùs vivendi, ideo Deus occulto suo judicio permittit similes in pœnam peccati non meliores facere Confessiones in morte, qualis enim vita, mors est ita, ita qualis Confessio præcessit in vita, talis & subsequitur ante mortem. Sic moritur, sic itur ad inferos: quæ omnia unâ alterâve Historiâ comprobare libet.

Historia. 13. Bernardinus de Bussi narrat mortuum fuisse Parisiis quendam studiosum in flore ætatis suæ, cujus Magister erat præclarus Doctor Silo, qui hunc studiosum ob singulare suum ingenium præ cæteris suis discipulis suspexit ac dilexit, hinc etiam ei fideliter in infirmitate astitit usque dum animam ageret. Priùs autem peractâ confessione non sine lachrymis percepit SS. Christi Corpus pro viatico, unde mortuus magnam spem æternæ salutis reliquit in corde sui Magistri, qui pro eo Deum enixè precabatur, quò velociùs è purgatricibus flammis ad cœlum subvolaret. Desiderabat etiam nosse, in quonam nunc esset statu, & qualemnam gradum gloriæ consecutus fuisset. Attamen longè aliter res agebatur de isto studioso, quàm Doctor sibi imaginabatur. Silo cùm in suo cubili solus degeret, ecce, intrat mortuus ignito indutus cucullo flebiliter suspirans, Doctor Silo ob hoc totus consternatus, resumpto tamen animo sciscitatur, quisnam esset? Ego sum, respon-

des

det mortuus, tuus infelix discipulus: In quale infortunium incidisti? ulteriùs interrogat Doctor Silo; & mortuus horrendis blasphemiis, ait: quid percontaris de meo infortunio? Maledictus sim ego, & maledictus sit dies, in quo sum natus, & in quo sum baptizatus, & in quo te nosse cœpi. Maledictus sit Deus, qui mihi hanc inflixit pœnam: maledicti sint Angeli Dei, qui ei serviunt: maledicti sint Sancti, qui eum venerantur, & maledicti omnes, qui eum laudant in cælo & in terra. Ad hæc Doctor Silo, nonne confessus es? ait, & peccata tua amaris expiâsti lachrymis? Confessus sum ea, respondet mortuus, sed sine contritione, sine proposito peccata relinquendi. Non enim sum lachrymatus super peccata mea, sed super insperatam mortem, & quod terrena mea bona sicut & spem his fruendi deserere cogar. Scito fermè omnes malè confiteri, qui pœnitentiam ad finem vitæ prolongant. Ah! quantos sustineo cruciatus sub candenti hoc meo cucullo, plùs me aggravat, quàm si à maxima turri Parisiensi oppressus, sub ea jacerem. Doctor Silo; crede, si homines ita intelligerent, quàm malè sit apud inferos, profectò non peccarent: quare te certiorem reddo, etsi omnes pœnæ, dolores, tribulationes, miseriæ, omniaque Martyria, quæ fuerunt à creatione mundi usque in hanc horam, si, inquam, hæc singula in unum congererentur, non esset ulla comparatio, imò foret res tolerabilis respectu dolorum, quos omni hora patior: ut autem magis meorum suppliciorum acerbitatem intelligas, porrige explicatam manum tuam, & excipe minimam guttulam sudoris mei: Doctor Silo extendit manum suam, & defunctus unam guttam sudoris è fronte abstersi immittit in manum sui Magistri, quæ ipso temporis instanti tantâ vi illam penetravit, ut ingenti cum cruciatu foramen nucis avellanæ recondendæ capax fecerit, qui cruciatus adeò doctorem affecit, ut semianimis in terram conciderit. Hinc defunctus disparuit horrendo strepitu post se relicto. Intereà Doctor Silo solo dejectus à suis domesticis reperitur sine sensu, & cum perforata manu, ad lectum deportatur, aptis fomentis refocillatur. Pristinæ jam sanitati restitutus scholam repetiit, suisque discipulis, quidnam secum accidisset, per ordinem enarravit, & ad hujus veritatis confirmationem palam omnibus vulnus manûs suæ videndum præbuit. Hinc singulos ad mundi contemptum hortabatur, & ut sui condiscipuli irreparabili damno saperent, fluxisque sæculi cupediis valere jussis ad tutum religiosæ vitæ portum confugerent, eos monebat. Finitâ exhortatione, ut se cæteris exemplum præberet, scholâ egrediens dixit:

Linquo coax ranis, cras corvis, vanaque vanis:
Ad Logicam pergo, quæ mortis non timet Ergò.

Sic valedicens mundo Monachum induit, quem multi ex discipulis secuti se DEO consecrârunt; reliqui in sæculo manentes, vix unus piam mortem obiit.

14. Contempletur nunc aliquis lachrymas ab hoc infelici studioso in mortis agone fusas, & videbit eas fuisse lachrymas crocodilinas. De hoc animali scribunt naturalistæ, quòd sit avidissimum ad comedendas humanas carnes, unde obvium

ſibi hominem mox occidit, ejuſque carnem devorat, quâ conſumptâ cranium unguibus arripiens ipſum non ſine lachrymarum effuſione deplorat. Cauſa verò hujus lachrymationis non eſt compaſſio erga hominem mortuum, ſed quia non amplius reperit carnem in cranio, ideo illud deplorat. Porrò tales lachrymas ſpargunt multi agonizantes; poſtquam enim ſe variis ſceleribus ſatiârunt, arripiunt in manus Crucifixum, flent amarè, & ſuſpirant. Ah! dicunt hæc contemplantes, quàm felicem mortem obiit iſte & ille, quomodo non ſua peccata deflevit? Sed pertimeſcendum ne ſimiles lachrymæ ſint lachrymæ Crocodili. Multi enim non ob ſua peccata, ſed ob derelictionem voluptatum mundanarum, honorum, divitiarum, lachrymantur, quod ſatis abundèque conſpicere licet in eis, qui ex gravi infirmitate ſani evadunt, hi namque brevi ad ſuas priſtinas & damnoſas conſuetudines ſe convertunt, quod ſanè non leve indicium eſt, illorum pœnitentiam & propoſitum ſe emendandi non fuiſſe efficax ad ſalutem obtinendam. Quæ omnia nunc dicta ſtabilita manent, Hiſtoriæ ſubſequentis narratione.

Hiſtoria. 15. Cæſarius meminit, ſuis temporibus in præfata urbe Pariſienſi fuiſſe quendam Canonicum, qui pingue beneficium ſeu præbendam habebat, hic quaſi in omni commoditatum ac voluptatum genere natabat, conviviis non rarò intererat, honoribus & muneribus etiam cumulabatur, denique quid carni volupe eſt, hoc ille non carebat; lethaliter tandem ægrotare cœpit, Confeſſarius abſque mora vocatur, infirmus confitetur, dolores mortis expreſſerunt copioſas lachrymas, & dum actum de ſe eſſe cognoſceret, promiſit Confeſſario vitæ emendationem. Poſt hæc perceptis Eccleſiæ Sacramentis videlicet Altaris & extremæ Unctionis ſpiritum exhalavit. Sumptuoſa ſepultura huic defuncto Canonico celebrabatur, viri præcipuæ nobilitatis inſignes defuncti cadaver ad ſepulturam comitabantur, cœlum ipſum ſerenum apparebat, ac ſi hunc Canonicum, velut cœli Candidatum veneraretur, dum præter ſpem totum innube ſe exhibebat. Hinc communis populi vox paſſim reſonabat: O felicem virum, quem Deus in vita & in morte illuſtrem fecit! In vita quidem magnis divitiis & reditibus, nobili proſapiâ, pulchritudine & decore corporis, ac tam felici ſtatu; in morte verò tam ſplendidâ ſepulturâ, cùm acceptis devotiſſimè Sacramentis in præſentia multorum ardenter orantium animam ſuam Deo commendaverit. O igitur beatum Canonicum divinis gratiis tam in vita quàm in morte obvallatum! Sed Ah! Quàm longè diſtant Judicia Dei à Judiciis hominum. Poſt dies aliquot apparet hic Canonicus cuidam ſuo fideli amico, eique ſignificat, quemadmodum æternis ignibus addictus eſſet. Nonne confeſſus es, interrogat alter, & SS Sacramenta accepiſti? Hoc quidem feci, ſed defuit vera contritio, & propoſitum me emendandi: quamvis enim mihi propoſuerim à peccatis abſtinere, attamen ſenſi in corde meo inclinationem, quæ me, ſi ad priſtinam ſanitatem venirem, ad præcedentem malam & voluptuoſam magis inclinavit, quàm ad propoſitum melioris vitæ: putabam enim me non poſſe vivere abſque conſuetis cupediis & honorum

rum

rum complacentiâ, in hac cogitatione versanti abbreviavit mihi Deus vitam, & præcipitavit me ad profundum inferni.

16. Optandum sanè foret, ne plures sic perirent ob defectum veræ contritionis; & licèt hanc aliqui peccatores in fine vitæ quandoque habeant, facilè tamen ob inveteratam consuetudinem ab ea rursus deflectunt, & affectu ad peccata redeunt dæmone instigante. Sic circumvenit hic versipellis hostis quendam moribundum de suis peccatis jam ritè confessum. Cùm enim hic antè meretricem voluptatis carnalis explendæ causa secum haberet, & mortis extremitate constrictus eam repudiâsset, quò se seriò ad Deum converteret; Quid ageret dæmon, ut ante devotum sibi clientem rursus suæ Tyrannidi subjugaret. Aggressus est ergò eum hisce: quomodo oblivisceris amicæ tuæ: cui moribundus, ah! utinam eam nunquam novissem. Diabolus iterum redit, dicens: illa te intimè amat, & tu eam tam parum diligis? Moribundus; quid nunc habeo, quòd hactenus tantoperè illam amore obscœno fuerim prosecutus, nisi quod ego & illa ad damnationem properemus? Versutissimus hostis etsi jam bis victus tertiâ vice venit, dixitque: Non miror te similia loqui, cùm mortem timeas; quid si autem multi tibi superessent anni, nonne ad pristinam amicitiam cum dilecta amica tua redires? Si hoc esset, dicebat in corde suo agonizans, absque dubio repeterem antiquum meum amorem, in hoc consensu simul à dæmone deceptus, mortuus & damnatus fuit. Et hæc est causa, quare tot pereant, quia in Confessione ultima, aut deest propositum efficax à peccatis abstinendi, aut si adsit, hoc facilè à diabolo corrumpitur. ut vidimus ex nunc dicta Historia. Fusiùs chare frater sermonem, quàm arbitrabar, pertexui, unde calamum retrahens relinquo voluntati tuæ plura ex his positis exemplis documenta eruere, ut cognitis mundanorum hominum, sicut & malorum Religiosorum periculis possis salutem tuam in tutiori collocare loco. Vale.

Franciscus Pezzolius Historia.

SERMO XLI.

DE

Augustissima Eucharistia.

Omnes sitientes venite ad aquas; venite, emite absque argento, & ulla commutatione, vinum & Lac. Isa. 55.

PARS PRIMA.

1. QUemadmodum, si Regius Thesaurus aperiretur cum plenaria licentia cuilibet de eo reportandi, quantum vellet, nullus reperiretur, qui non ad hunc thesaurum properaret, & quantum posset, acciperet. Quantò

to ergò potiùs oporteret nos anhelare ad thesaurum non terrenum sed cælestem, qui omnibus patet in SS. Eucharistiâ. Unde ipsemet Christus invitat nos ad hunc thesaurum asportandum per Prophetam, dicens: *Omnes sitientes venite ad aquas; & qui non habebitis argentum, properate, emite, & comedite; venite, emite, absque argento, & absque ulla commutatione vinum & lac.* Qui ergò cupit ditari cælestibus divitiis, id est virtutibus, quæ sunt maximi animæ thesauri, properet ad earum fontem, nempe ad Christum sub speciebus Eucharisticis in sanctissimo Sacramento existentem; qui vitia exterminare satagit, id haud meliùs faciet, quàm itidem recurrendo ad diviniſſimum hunc panem, qui confert robur maximum ad profliganda peccata. Si enim Elias sub cinericio duntaxat pane refectus potuerit ambulare in fortitudine usque ad montem Dei, quantò magis ergò in virtutum via gradietur Angelorum pane cibatus? Nam teste Thoma Kempensi est hoc Sacramentum salus animæ & corporis, Medicina spiritualis languoris; in quo vitia nostra curvantur, passiones frænantur, tentationes vincuntur, aut minuuntur, gratia major infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, spes roboratur, & charitas augescit, & dilatatur. Hoc ipsum confirmat S. Bernardus, dicens; Duo præcipuè in nobis operatur hoc Sacramentum, ut & sensum minuat in minimis, & in gravioribus peccatis tollat omninò consensum. Si quis vestrûm non tam sæpè modò; non tam acerbos sentit iracundiæ motus, invidiæ, luxuriæ, aut cæterorum hujusmodi, gratias agat corpori & sanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo.

Isa. 55. v. 1. — *Lib. 4. cap. 4. §. 2.* — *Ser. de cænâ Dom.*

2. Audire etiam libet S. Cyrillum Alexandrinum. Eucharistia inquit, non mortem solùm, verùm etiam morbos omnes depellit; Sedat enim, cùm in nobis maneat Christus, sævientem membrorum nostrorum legem, pietatem corroborat, perturbationes animi extinguit, ægrotos curat, collisos redintegrat. Accedit S. Ambrosius: Omnia Christus est nobis: Si vulnus curare desideras, medicina est; si febribus æstuas, fons est: Si gravaris iniquitate, justitia seu justificatio est: si auxilio indiges, virtus est: si mortem times, vita est: si cœlum desideras, via est: si tenebras fugis, lux est: si cibum quæris, alimentum est; hactenus Ambrosius ad Marcellinam Sororem. Non minùs facundè de virtute hujus Sacratiſſimi Panis differens S. Thomas de Villanova. Fructus, inquit, uberrimus piè accedentibus præstatur; illuminatur intellectus, inflammatur animus, impinguatur affectus, excitatur gustus, vivificatur sensus, purificatur spiritus, virtutes augentur, gratiæ multiplicantur, & omnium denique bonorum spiritualium plenitudo in ejus participatione poſſidetur. Enim verò, quòd hujus SS. Sacramenti pia sumptio nunc à Sanctis Patribus insinuatos effectus præstet, indubitatum est: Quòd verò quàmplurimi hos minimè participent, sunt ipsimet in causa; quia dispositiones requisitas ad gratiam recipiendam non adferunt, unde non mirum similes per sumptionem Corporis Christi deteriores potiùs quàm meliores effici. Quòd pulchra similitudine docet D. Chrysostomus; sicut corporalis cibus, inquit, cùm ventrem invenerit

Lib. 4. in Jo. cap. 17. — *L. 3. de Virg. to. 4.* — *Conc. 3. de SS. Sacr.* — *Hom. 5. sup. Matth.*

venerit malignis humoribus occupatum, ampliùs lædit, & nullum præstat auxilium; ita & iste spiritualis cibus, si aliquem reperit malignitate pollutum, magis eum perdet, quàm proderit, non naturâ suâ sed accipientis vitio; hinc Ecclesia canit: Mors est malis. vita bonis; vide, paris sumptionis quàm sit dispar exitus. Inter mirabilia mundi hoc nonnulli graves Authores referunt, esse fontem quendam, ad quem si placidis oculis, & in eum semper defixis quis accesserit, aquam puram inveniet; sin ab eo oculos alio deflectat, aut cum alio loquatur, turbidam reperiet. Talis fons etiam est Eucharistia; qui enim ad hanc accedit placidis & defixis oculis, id est, purâ mente & defixo in Deum corde, talis reperiet puram aquam divinarum gratiarum; qui secus facit, non benedictionem sed maledictionem, non vitam sed mortem reportabit. Unde in libro Levitico legitur: *Anima polluta, quæ ederit de carnibus hostiæ pacificorum, quæ oblata est Domino, peribit de populis*; quantò magis ergò peribit ille, qui sumpserit indignè Carnem Filii hominis? Hinc Apostolus: *Qui manducat, & bibit indignè, judicium sibi manducat & bibit.* *Granat. in sylva. v. Euch. fol. 696.* *C. 7. v. 20.* *1. Cor. 11.*

3. Est hoc Sacramentum medium efficacissimum ad progressum in perfectionis studio faciendum: ut olim Elias in fortitudine panis ab Angelo dati quadraginta diebus celerrimè cucurrit usque ad montem Dei Horeb, ita quoque facilè curret usque ad cælestem Olympum hoc Sacramento pastus; dat enim Panis hic lasso virtutem, ut strenuè in virtutum semita progredi valeat. Porrò si quis in servitio divino hanc alacritatem in se non sentiat, si super Dape Eucharistica, *tanquam super cibo levissimo nauseet*; Si nihil ex frequenti communione proficiat, nullum virtutis gustum sentiat; Si depravatæ naturæ vitiis pertinaciter inhæreat; si nec castior in moribus, nec ferventior in Dei cultu; nec modestior, mansuetiorque à Sacra Mensa toties frequentatâ recedat, tunc cogitet se unum ex illis esse, de quibus Apostolus loquitur: *Ideò inter vos multi infirmi, & imbecilles, & dormiunt multi; causam præmisit; quia manducatis & bibitis indignè.* Per infirmos & imbecilles intelligunt interpretes eos, qui torpore & languore quasi quodam lethargo oppressi, non assurgunt ad vitæ emendationem, non ad virtutis exercitationem, nec ad perfectionis desiderium, ideò manent pigri & socordes ad resistendum diaboli insultibus, mundi illecebris ac carnis blanditiis. *Num. 21.* *1. Cor. 11.*

4. Juxta Deut. cap. 4. Deus ignis consumens est; & quomodo fieri potest, ut corda Deum in Sacramento sumentium etsi saxo sint duriora, glacie gelidiora, ad hunc ignem non mollescant, non liquescant? SS. Eucharistia speculum justorum est, & tamen quàm pauci ejus radiis uruntur! Est panis omne delectamentum in se habens, & quàm pauci saporem ejus sentiunt! Est fons omnium gratiarum, & quis eas haurit? Est Agnus absque macula, & quis illius esu mundatur? Est pharmacum immortalitatis, at quis eo signatus? Est vinculum charitatis, & quis eo colligatur? Est pignus futuræ gloriæ; & tamen juxta Apostolum dormiunt multi, hoc est, somnolenti, vitiorum veterno depressi, suis cupiditatibus immersi, *Sap. 6.*

velut

velut talpæ terram fodiunt, terrena quærunt, ad cœlestia non aspirant, in peccatorum inolitâ consuetudine velut in luto hærent, in eoque tanquam sues in volutabro obdormiunt. Tales profectò quantò frequentiores ad hanc Angelicæ puritatis mensam accedunt, tantò fœdiores & pejores recedunt. Nunquid hoc est, Margaritas ante porcos projicere, & mannæ divinissimi dapem in sterquilinium mittere? Proinde rectè monet S. Thomas Aquinas: Videte fratres: panem cœlestem spiritualiter manducate, innocentiam ad Altare portate; Judicium sibi manducat, quisquis immundus ad mundissimum Sacramentum accedit. De Juda tradit Evangelista Joannes: Cùm ergò accepisset ille buccellam, exivit continuò, id est, post mysticum panem indignè sumptum continuò invasit eum diabolus, & ad proditionem incitavit; unde debebat fieri melior, factus est deterior; antidotum salutis ei versum est in venenum. Panis ejus ait Job, in utero ejus verteretur in fel aspidum. Post communionem indignam fecit locum diabolo. Et utinam non plures Judæ ad exemplum deteriores ex Sacratissima mensa recederent, quàm accesserint. Item optandum foret, ne moderno ævo contingeret, quod Filio Carpathius dolens queritur: Licet videre quosdam ex hoc Sacratissimo convivio fieri quotidie praviores; & quod sine gravi dolore commemorare non possum, ob id solum ad gehennam properare miserrimos. Ita deproperavit Judas, ita ad gehennam festinant alii tum sæculares tum regulares, qui variis peccatis polluti non verentur accedere ad hoc SS. Sacramentum.

C. 13. *C. 20.* *In Cant. 7.*

5. Ne ergò tam infelix sors nobis quondam obtingat, audiamus, & simul exaudiamus S. P. Augustinum sic adhortantem: Quantùm possumus, ait, cum DEI adjutorio laboremus, ut cum sincera & pura conscientia, & mundo corde & casto corpore ad Altare Domini possimus accedere, & Corpus & Sanguinem ejus non ad Judicium, sed ad remedium animæ nostræ mereamur accipere vitam. Nam si non mutet vitam, ad judicium accipiet vitam, & magis ex ipsa corrumpitur quàm sanatur: magis occiditur, quàm vivificatur: hactenus S. Pater. Accedit S. Chrysostomus, qui dicit: nemo nauseans accedat, nemo remissus; omnes accensi, omnes ferventes, omnes ardentes accedamus: & homil. 61. ad popul. ait: Tanquam Leones igitur ignem spirantes ab illa mensa recedamus, facti diabolo terribiles. Porrò ut cœlesti hoc igne, divino scilicet amore faciliùs & copiosiùs in sumptione Corporis Christi, succendamur, exsiccare priùs debemus omnes humores malarum concupiscentiarum. Quemadmodum enim ignis fortiùs ac citiùs in ligno sicco, quàm viridi exardescit; sic Christus in Eucharistia citiùs & copiosiùs amore suo incendit, qui à terrenis cupiditatibus exsiccatus est, quàm quem iisdem adhuc repletum invenit.

Ser. 1. de Temp. *Hom. 83. in Matt.*

6. Cæterùm sciri oportet Deo magis placere, si cum humilitate, & præviâ præparatione ad divinam mensam accedamus, quàm si eam nos indignos judicando declinemus. Hinc S. Bonaventura divinam quandoque contemplatus in Eucharistiæ Sacramento Majestatem suamque vilitatem, veritus ne fortè non satis id dignè perci-

In ejus. vita.

perciperet, multos eô dies abstinuit. Ergò cùm fortè cuidam Missam facienti præsens adesset, simul ac Sacerdos sacram hostiam fregit, pars ejus ad virum Sanctum divertit, ejusque castissimum os involavit. Sic actis ille Deo gratiis didicit, hoc tanto beneficio sese doceri gratiores esse Deo, quos amor ad Eucharistiam percipiendam ducit, quàm quos timor abstinet à Deo familiariùs accipiendo, cujus deliciæ sunt esse cum filiis hominum. Hoc ipsum etiam didicit S. Petrus Cœlestinus, qui dubitans, num Deo frequens communio, quàm rarior magis placeret, ideoque aliquoties abstinens, & ob id Romam, Pontificis consulendi causa proficiscens, Abbatem, à quo Monachi vestem acceperat, jam vitâ functum obvium habuit, qui eum ita affatus est. Benè sentis, Fili mi, de augusto corporis Christi Mysterio, cùm nemo, ne Angelus quidem illo satis dignus sit, sed non idcirco illud minùs frequenter cum timore & reverentia usurpabis. Quibus dictis nusquam comparuit. A quo tempore Vir sanctus Missam fecit, quia vidit magis id Deo placere. *In ejus vita.*

7. Ex his ergò constat valdè laudabile, & Deo acceptabile fore, si sæpiùs ad sacram Mensam Domini accedamus, dummodo præparatio aliqua antecedat. Hæc autem duplex est: Remota una, altera proxima. Remota est, laudabilis vita, qui enim pro suo posse virtutibus incumbit, efficitur amicus Dei, Amico autem semper patet accessus ad Amicum. Proxima est, ante Communionem seu Missæ Sacrificium se accuratiùs ad eam disponere, Confessionem scilicet præmittendo, si opus fuerit, actus contritionis seu amoris eliciendo, precationi aut meditationi per aliquod tempus insistendo, B. Virginem, S. Angelum Custodem & reliquos Sanctos Patronos invitando, eorum virtutibus tanquam veste nuptiali vestiri desiderando &c. talis enim præparatio pergrata est Deo, ut ex S. Mechtilde liquet, hanc S. Virginem docuit Christus dicens: Quando Sacram Communionem perceptura es, desidera & opta ad laudem Nominis mei, habere omne desiderium, omnemque amorem, quo unquam cor aliquod ergà me flagravit, & ita ad me accede! nam ego amorem illum in te attendam atque suscipiam, non sicut in te est, sed sicut velles eum in te esse. Hoc ipsum etiam didicit S. Gertrudis, quæ cùm vice quadam vehementer communicare desiderâsset, se autem minùs dispositam credidisset, tristis ad Dei Matrem, Cælitesque se convertit, rogavitque, ut, quidquid illis olim gratiæ ad promerendos divinos favores fuerat, totum pro se Deo offerant, quomodo efficit, ut in oculis Dei talis visa fuerit, qualis esse optabat, ut ipse Christus ei revelavit. Quod prætera hic notandum occurrit, est, quod monet pius Asceta, dicens: Oportet, ut non solùm te præpares ad devotionem ante Communionem, sed ut etiam te sollicitè conserves in ea post Sacramenti perceptionem. Nec minor custodia pòst exigitur, quàm devota præparatio priùs. Nam bona postmodum custodia, optima iterum est præparatio ad majorem gratiam consequendam, hæc ille. *Blosius in monil. spir. c. 6. Idem ib. L. 4. c. 12. §. 4.*

8. Ad cultum & venerationem erga SS. Sacramentum nos quoque suo exemplo provocant apes, animalcula irrationabilia. Thomas Cantipratanus memorat *L. 2. apū. Historia.*

quosdam fures argenteum vasculum, in quo condita erat S. Eucharistia, abstulisse, S. verò Christi Corpus sub alveari projecisse, fugamque sibi consuluisse. Interpositis aliquot diebus Dominus alvearis advertit apes certis horis sexies de die dimissis laboribus ad mel congregandum, totas esse in quodam mellifluo concentu edendo. Porrò cùm fortè mediâ surrexisset nocte, conspexit super alveare magni splendoris lucem, suavissimeque præter omnem modum modulantes apes. Rei novitate insitatâ prorsusque admirandâ perculsus, divinoque instinctu monitus rem defert ad Episcopum. Is plurimis secum assumptis eò se conferens, aperto alveari videt vasculum elegantissimè effectum è candidissima cera prope alvearis fastigium: in eo reposita erat SS. Eucharistia, circa illam choros apum circumsonantes & exubias agentes. Acceptum igitur Sacramentum Episcopus maxima cum honore in templum reportavit, quò multi accedentes ab innumeris sunt morbis curati. Similem historiam etiam refert Cæsarius. Mulier quædam, cùm Apes multas nutriret, & illæ non proficerent, imò passim morerentur, & cùm contra hoc remedium quæreret, dictum est ei, quod si corpus Dominicum inter illas locaret, mox lues illa cessaret, quare in Ecclesia communicare se simulans corpus Domini sumpsit, & à Sacerdote recedens illud extraxit & in uno alveolo locavit. Mira Dei Potentia! Mellilegæ volucres Deum suum agnoscentes de favis suis dulcissimis hospiti suo dilectissimo Capellam miræ structuræ fecerunt, in qua altare ejusdem materiæ erigentes, Sacratissimum corpus supra illud posuerunt, idcircò benignus Dominus operibus eorum benedixit. Porrò processu temporis cùm fœmina præfata vasculum aperuisset, & jam dictum oratorium conspexisset, expavit, & protinùs ad Sacerdotem currens confessa est ei omnia, quæ egerat & viderat. Tunc ille assumptis secum Parochianis suis ad alveolum venit, & apes convolantes, & in laudem sui Creatoris bombizantes abegit. Hinc Parochus & reliqui qui præsentes aderant, capellulæ parietes, fenestras, tectum campanile, ostium & altare contemplantes vehementer admirati sunt. Postmodum corpus Dominicum cum laude & canticis & hymnis ad Ecclesiam detulerunt. Si ergò animalcula ratione carentia nihilominus ita venerantur Creatorem suum, eique tam mundam artificiosamque parant habitationem! quid non deberet agere Christianus, quidam Religiosus, quo in corde suo dignum omnigenisque virtutibus expolitum locum strueret Christo Creatori, Salvatori ac Conservatori suo? præsertim cùm toties in speciebus Eucharisticis latens in corde nostro reponi non dedignetur.

Historia.

9. Porrò longè mirabilissimum est in cibo hoc Angelico, quòd non tantùm prosit sumptus, sed etiam conducat ipsa fames & desiderium sumendi, hoc enim modo impletur, quod per Davidem dixit: Dilata os tuum, & implebo illud. Hinc laudatissima bonarum mentium pietas est, sacram Communionem sæpius de die, præsertim in Sacrificio Missæ, & Visitatione Venerabilis Sacramenti, spiritualiter obeundi. Sumitur Christus animo, cùm non licet ore; nec rarò tantâ cum suavitate & fructu, quàm si Sacramentaliter participatio tanti

Psal. 80.

Mysterii

Mysterii facta fuisset. Certè non defuerunt, qui expertos se fassi sunt, non minorem fructum ex communione spirituali, quàm reali se percepisse. Inter hos censenda est B. Joanna de Cruce, quæ affirmabat, se in spirituali communione iisdem gratiis cumulari solitam esse, quibus in reali Communione fruebatur. Et suspirans, ô præclaram, ajebat, communicandi methodum, nam neque Confessario, neque Superioris facultate, neque ullius alloquio opus est, præterquam tuo, ô Deus meus! Quantoperè verò communicandi desiderium Deo placeat, non rarò per illustria miracula manifestare voluit. Quidam Conversus cùm Monachos communicare vidisset, & sibi hoc minimè licere vidisset, stans contra Altare communicandi desiderio suspiravit. Et ecce pius Dominus sine Sacerdotis Ministerio de Altari per Sacramentum descendere dignatus est in os ejus, qui mox hostiam aperto ore ostendens, causam tantæ gratiæ manifestans, cunctos in stuporem convertit. Eandem enim hostiam defuisse repererunt in Altari. Simile quid etiam evenit S. Catharinæ Senensi. Unde liquet, quantùm piæ affectiones apud Deum valeant. Proinde operæ precium fuerit huic exercitio sedulò vacandi, præsertim in visitatione SS. Sacramenti, hîc enim excitanda erunt pia suspiria, ferventia desideria divinum hospitem in animam inducendi, exercendi actus Contritionis, Fidei, Spei, Charitatis, demissionis, gratiarum actionis, oblationis, petitionis &c. Nam si aspectus Serpentis ænei tanti fuit, ut morsus ab ignitis serpentibus inflictos potens esset curare; an non erit potentior fides, quâ Salvatorem in Sacramento præsentem contemplamur, ad morsus colubri Tartarei curandos. *Historia.*

10. Quamobrem chare Frater noli hoc Religiosissimum exercitium prætermittere, sed quantùm fas est, visita dulcissimum animæ tuæ Sponsum in SS. Sacramento absconditum, & uni te ipsi per Communionem spiritualem, & ut suavius hæc præstes, uti poteris sequenti formulâ.

Modus interdiu salutandi & invocandi Christum in Ven. Sacramento, vel ubique:

Ave Clementissime Jesu, Dominus meus & Deus meus, benedic, quæso inopi & calamitoso exuli tuo, recipe me in amoris suavissimos amplexus. Adoro te, credo & spero in te: & sicut tu ab æterno dilexisti me, sic cupio vicissim amare & glorificare te, Deus meus, Spes mea, Amor meus & omnia. Magnificate Dominum mecum omnes SS. Patroni & Electi Dei, & exaltemus nomen ejus in id ipsum.

Deinde hos actus fidei & amoris elicies.

Mi Domine Jesu, firmiter credo te hîc tam potentem existere, tantaque gloriâ fulgere, quantâ fulges in cœlo. Et ob hoc ita gaudeo, ut vitam meam & om-

nium hominum vitas, qui unquam fuerunt, vel adhuc futuri ſunt, ſi meæ eſſent, vellem dare ad tuendam hanc veritatem, & hoc purè ob tui amorem. At, quia id minimè mereor, recipe obſecro ad tuum honorem & gloriam hoc deſiderium meum.

Hinc communicabis ſpiritualiter hoc vel ſimili modo.

JESU mi, gratias tibi infinitas ago, & agant omnes Sancti pro tanto beneficio, quòd dignaris latitare in SS. Sacramento, & nos invitare, imo jubere, ut Te in medelam animæ noſtræ ſuſcipiamus. Ad hoc confiteor, peccavi, & ſummè doleo, ſolùm quia tu offenſus es, facioque firmum propoſitum me emendandi. Vellem nunc te ſacramentaliter ſumere, & adhoc vellem habere puritatem & charitatem Seraphim, & quam Sancti omnes, ac SS. Mater tua in communicando habuerunt, ad tuum majorem honorem & mei meliorem diſpoſitionem. Quia verò id nequeo miſer, accipe miſericors Deus hoc deſiderium meum, mihique mortem felicem elargire, ut te laudem in æternum. Amen.

In receſſu à venerabili Sacramento.

Quid à me petis ô bone Jeſu, ut relinquam tibi? Fili, ais, præbe mihi cor tuum. At illud pridem tradidi Matri tuæ. Et quod ſi benigniſſime Cœli Imperator, dignaris hoc vile munus petere, digneris, obſecro, & acceptare; En trado tibi cor meum, daturus infinities millena millia cordium, ſi haberem; & mihi benedic abeunti. [*ne verò ſic abeas, quaſi parùm cures, quem deſideras, dic ultimò:*] Cuſtos mi Angele, roga concives tuos, hîc æterno Regi aſſiſtentes, ut mei abſentis loco laudent benedictum in ſæcula.

PARS ALTERA.

De Miſſæ Sacrificio.

11. Quod ad præfatam materiam ſpectare poſſet, eſt Miſſæ Sacrificium, de quo breviter in præſenti. Eſt igitur Miſſa, Sacrificium omninò perfectiſſimum, quia continet omnes differentias & ſpecies veterum Sacrificiorum, quæ fuerunt quadruplicia: unum Latreuticum, alterum Euchariſticum, tertium Propitiatorium, & quartum Impetratorium. In primis igitur eſt Miſſa Sacrificium Latreuticum, nam reddit Deo cultum & honorem infinitum ob ſummam ejus excellentiam. Eſt Sacrificium Euchariſticum: reddit enim Deo gratias pro acceptis beneficiis. Eſt Propitiatorium: valet enim ad peccatorum remiſſionem, & pœnarum relaxationem. Eſt Impetratorium: quia nihil efficaciùs ad varia beneficia ſpiritualia & temporalia impetranda. Quis autem hujus Sacrificii excellentiam verbis ſatis depingat, cùm habeat valorem quantùm ad ſufficientiam infinitum? eſt enim idem numero cum Sacrificio Crucis, ex parte rei oblatæ & principalis offerentis,

ferentis, quamvis in ritu & modo offerendi differat, ut docet Tridentin. Sess. 22. c. 1. Quia ergo Sacrificium Crucis est valoris infiniti, quantum ad sufficientiam, quia non potest in nobis tot merita & satisfactiones causare, quia possit ad plures in infinitum se extendere. Ergo & Sacrificium Missæ est valoris infiniti. Hinc per unius Sacrificii oblationem gratius præstatur Deo obsequium, quàm si omnes possibiles virtutum actus eliceret, & omnia excogitabilia tormenta ex amore Dei quis sustineret. Hanc ob causam rectè dixit excellens quidam Scriptor, quòd si omnes Sancti unà cum Matre Dei certam gratiam petituri Deum adirent, & pro hac obtinenda, omnia sua bona opera in ejus honorem in terra patrata, omnesque dolores ejus amore perpessos simul offerrent, veniret autem pauperculus Sacerdos, offerens Majestati divinæ unum Missæ Sacrificium, tunc Sacerdos per Missam citiùs obtineret petitam gratiam, quàm omnes Sancti per sua merita.

In Missali novo An. 1634. recognito.

Molina in Instruct. Sacerd.

12. Hinc Urbanus Octavus in quodam diplomate ait: Si quid est in rebus humanis planè divinum, quod nobis superni Cives [si in eos invidia caderet] invidere possent, id certè est sacrificium Missæ, cujus beneficio fit, ut homines quadam anticipatione in terris possideant cælum, dum ante oculos habent, & manibus contrectant ipsum cæli terræque Conditorem. Hoc Sacrosanctum Sacrificium mirum in modum commendat S. Laurentius Justinianus, dum ait: Nullus profectò valet humano explicare eloquio, quàm locuples fructus, quantave ex hujus oblatione ac perceptione Sacramenti spiritualia exuberent dona. Reconciliatur quippe peccator Deo, Justus autem justificatur adhuc, lætificantur Angeli, cumulantur merita, facinora remittuntur, augentur virtutes, resecantur vitia, diaboli machinamenta superantur, sanantur ægri, eriguntur lapsi, debiles refocillantur; famelici saturantur, & defuncti fideles effectu istius Sacramenti liberantur. Ita S. Laurentius. An non hi magni fructus ex Missæ Sacrificio provenientes? proinde quomodo non laborandum, ut, ubi tantùm poterimus, huic Sacrificio cum devotione assistamus. Sciendum igitur est, quòd non solùm Sacerdos celebrans pro se, aut pro illo, cui obligatur, hoc Sacrificium æterno Deo offerre possit, sed omnes etiam circumstantes, dummodo volunt, hoc Missæ Sacrificium sibi & aliis appropriare possunt, hoc cælesti Patri pro suis necessitatibus offerendo. Quod colligitur, dum Sacerdos dicit: Orate Fratres, ut meum ac vestrum Sacrificium acceptabile fiat apud Patrem omnipotentem. Non enim dicit solum *ut meum*, sed adjungit, *ac vestrum &c.* Item post Memento. Id ipsum intimatur per illam orationem: Et omnium circumstantium, quorum tibi fides cognita est, & nota devotio, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc Sacrificium laudis, pro se suisque omnibus &c. Quibus verbis S. Mater Ecclesia satis abundèque demonstrat, quemadmodum quilibet Missam audiens, hanc velut suum Sacrificium pro se, suisque tam vivis quàm defunctis Deo offerre possit, quod certè cuilibet magnum deberet generare solatium, cùm tam efficax medium omni die habeat, nedum pro peccatis eluendis, sed insuper quàm plurimis donis ac beneficiis impetrandis.

Lib. de Obed.

13. Verùm enim verò non sufficit tantùm interesse Missæ Sacrificio, sed, qui cupit ejus beneficiis gaudere, debet hoc ipsum Patri æterno offerre, quod pauci practicare solent; In hoc porrò negotio non sine ingenti cælestium bonorum accessione observabit quis methodum sequentem.

Ante Missæ Sacrificium dici potest.

Domine Jesu, largire mihi obsecro gratiam tuam, & concede, ut purè intersim S. Missæ Sacrificio ad æternam laudem Nominis tui, in memoriam eorum omnium, quæ pro salute nostra fecisti & pertulisti. Item in gratiarum actionem pro omnibus donis & beneficiis tuis mihi indigno peccatori, & toti Ecclesiæ tuæ concessis, in propitiationem innumeris peccatis meis, pro salute mea & proximorum præsertim pro N. N pro solatio quoque defunctorum. N. N.

Ad Introitum Missæ humiliet se cum Sacerdote dicens: O Bonitas & Majestas infinita! Confiteor tibi peccata mea, de quibus doleo vehementer ex puro amore tui, & agnosco meam vilitatem, quâ indignus sum assistere huic tremendo Sacrificio, in quo tanta bonorum cælestium est plenitudo, quantum est prælium vitæ & mortis Domini Jesu Christi.

Ad Offertorium cogitet, quòd æterno Patri seipsum in Ara Crucis obtulerit Christus, Agnus Immaculatus, & adhuc per Sacerdotum manus velit offerri quotidie. Dicet ergò.

Clementissime Pater tibi pretiosam hanc & immaculatam hostiam devotissimè offero in Sacrificium Latreuticum, sive in supremi dominii tui, atque excellentiæ infinitæ recognitionem; ad intentiones tibi acceptissimas, mihi summè necessarias, & præsertim pro N. N. Occurrat hic intentio schedæ Menstruæ &c.

Ad Sanctus: ubi sic: Clementissime Pater, tibi secundò hanc Hostiam offero in Sacrificium Eucharisticum, sive pro omnibus beneficiis, donis, & gratiis tuis, mihi indignissimo & toti Ecclesiæ collatis, & conferendis. Præcipuè verò pro gratiis & privilegiis Matri Virgini, Angeloque meo Tutelari, ac Sancto N. vel Sanctis N. N. Patronis meis, datis.

Ad Consecrationem, cogitet cælos aperiri, cælorumque Regem inter Angelorum turmas advenire; & ad elevationem Sacræ Hostiæ dicat: AVE VERUM CORPUS, NATUM EX MARIA VIRGINE. Verè passum, immolatum in Cruce pro homine. Cujus latus perforatum, fluxit undâ & Sanguine, esto nobis prægustatum in mortis examine. O Dulcis, ô Pie, ô JESU fili MARIÆ, miserere mei Amen. Addi possunt versiculi ex Jubilo S. Bernardi.

Ad Sacri porrò Calicis elevationem.

Ave pretiose Sanguis Domini Jesu Christi, qui in Ara Crucis pro me effusus fuisti:

fuisti: tu ablue peccata mea, & mundabor, tu me lava, & super nivem dealbabor.

Ad Agnus Dei, Clementissime Pater, tibi tertiò venerabilem hanc hostiam offero in Sacrificium Propitiatorium, sive in remissionem peccatorum, pro me indignissimo, proque omnibus vivis ac defunctis, respice Pater mi, in faciem Christi tui, & miserere nostri.

Ad Domine non sum dignus: ter idipsum repetens, seque pro spirituali Communione disponens dicat:

Desidero te millies, mi Jesu quando venies? Veni desiderium collium æternorum; veni gaudium Angelorum, veni mea salus unica: pauperi animæ meæ digneris unire te, tuæque Passionis merita, & Sacramenti gratiam ejus vulneribus applicare.

Dùmque Sacerdos sumit sanctum Corpus, aperiat quoque cor suum, & ubi Jesum spiritualiter susceperit, dicat:

Clementissime Pater, tibi postremò mundam hanc hostiam offero in Sacrificium imperatorium donorum omnium, pro quibus tibi supplicare soleo; nunc autem petitionibus meis dilectum Filium tuum, cui nihil denegare soles, interpono; secundùm infinita ejus merita exaudi me Domine Sancte Pater, & fidelibus defunctis da requiem, & vivis gratiam, Principibus Christianis pacem, &c.

Porrò hæc omnia possunt magis ad particularia facilè trahi, & pro arbitrio subinde fusiùs tractari, reliquo autem tempore potest dici Corona B. Virg. aut quod meliùs foret, interponi brevis meditatio de vita Christi. Sicque erit auditio Missæ omninò fructuosissima.

14. Cæterùm ut quis magis magisque incitetur ad Missas, quantum fas est, audiendas, mente revolvere placet alios hujus Sacrificii admirandos effectus. In vita S. Elisabethæ Reginæ Lusitaniæ legere est, quòd hæc S. Regina habuerit ephebum omnibus virtutibus ornatum, & præsertim fidelitate, per quem eleemosynas faciebat, & alium quendam perditis moribus, qui gratiæ invidus, quâ Sodalis ejus apud Reginam præpoterat, Regi insinuavit, Reginam Ephebi præmemorati affici amore. Quare Rex protinùs eum è medio tollere decrevit. Hinc suo cuidam Calcario imperavit, ut missum à se certo die, horâque nobilem ephebum scitcitantem, num regio fecisset mandato satis, arreptum mox mediam in fornacem calcariam accensam conjiceret, remque hanc sibi fore gratissimam nosset. Itaque horâ, dieque præstituto, misit Rex illum Reginæ nobilem ephebum ad calcis artificem, fornacemque calcariam, sed cùm solennis hæc pietas misso esset, ut quoties æs campanum sonari audiret circa SS. Hostiæ elevationem, templum subiret, nec abscederet, antequam Missa finiretur. Ideò cùm fortè templum transiret; & æs campanum sub elevationem SS. Hostiæ in Missa pulsari sonitum audiret, ingressus Ecclesiam fixis humi genibus Christum in Sacramento veneratus, usque ad finem Sacrificii duravit; secundùm quod duabus aliis Missis continuò factis astitit. Interea *Historia*

cùm

cùm Rex ſcire diſcuperet, an ille nobilis ephebus in calcaria fornace conſumptus eſſet, miſit illum alterum ſuum Palatinum [qui fomes fuerat, ſotorque hujus incendii] rogatum ex calcario, num regio feciſſet mandato ſatis. Ille ratus hunc ipſiſſimum eſſe, quem Rex calcario Vulcano donatum vellet, arreptum in medias calcariæ fornacis flammas injecit, injectuſque flammis abſumptus in cineres repentè decidit. Sic ſic ſupremus ille litium arbiter cauſam defendit innocentis, & reum punivit ſic, ut caſſes, quos alteri tetenderat, ipſemet incideret, quod eſt æquitati divinæ ſolenne. Secundùm hæc ille Reginæ nobilis ephebus calcarium acceſſit, ſciſcitatus, num Regis imperio morem geſſiſſet, à quo reſponſum tulit, eſſe jam Regis mandato ſatisfactum. Sic ephebus ille rediit ad Regem ſtupore defixum, quòd decreto ſuo planè contrarium accidiſſet; poſtea tamen, ut intellexit rei veritatem, mutatâ ſententiâ hujus innocentiam abſolvit, illius nequitiam damnavit, ſuæque Reginæ Sanctitatem comprobavit, atque ſuſpexit.

15. Hinc ergò patet, quanti valeat pia conſuetudo aſſiſtendi quotidie Miſſæ Sacrificio. Equidem conſtat experientiâ, reliquas diei actiones & negotia ab hoc exordio pendere. Ephebus iſte hâc pietate diriſſimæ mortis ſupplicium evaſit, vitam ſervavit, dum vitali Sacrificio interfuit. O quàm multi imminentia corpori, animæque pericula depulerunt, quia SS. Liturgiæ quotidiebus præſentes fuêre: Graviſſimam S. Concilii Tridentini auctoritatem de hoc Sacrificio præſcriptam habemus: *Per Sacrificium Miſſæ fieri, ut miſericordiam conſequamur: & gratiam inveniamus in auxilio opportuno.* Senſit opportunum hoc auxilium Ephebus dictus, dum paratam ſibi ruinam hâc pii moris conſtantiâ declinavit. Huc refert S. Antoninus Archi-Epiſcopus de Sacrificio Miſſæ, ejuſque fructibus memorabilem Hiſtoriam: fuiſſe ſcilicet duos Sodales mutuâ amicitiâ multùm devinctos, quorum cùm cætera ſtudia eſſent communia, pietatis tamen erant diverſa; nam alter ſolebat quotidie rem divinam in templo obire, alter negligebat. Hi duo, cùm quadam die feſtiva aucupii cauſâ in agros & ſylvas exiviſſent (quorum alter priùs audiverat Miſſam, alter non) & in aperto campo conſtitiſſent, cœpit aer perturbari, & minari pluviam, tonitrua, fulmina, corruſcationes frequentari, voxque per aerem ſuper ipſorum capita inſonuit: Percute, percute. Et ille quidem, qui eâ die Miſſæ Sacrificio non interfuerat, fulmine tactus, repentè concidit. Quo ſpectaculo territus alter huc illuc diſcurſans iterum vocem audiit: percute. Quanto terrore fuerit perculſus ille, quilibet per ſe imaginari poteſt. Sed poſt hanc vocem ſupervenit alia, dicens: Non poſſum, quia hodie audivit: VERBUM CARO FACTUM EST, ex eo ſcilicet, quod audiverat Miſſam, cujus finis eſt, VERBUM CARO FACTUM EST ſecundùm morem communem. Sic evaſit mortem illam terribilem. Ecce virtutem Sacrificii ſancti, exarmatur in eo vindicantis Dei ira, ut non poſſit eum ferire, qui Agno cœleſti in ara immolato ſe ſupplicem ſtravit. Nos ſi beneficia Dei occulta & incognita perſpicaciore oculo perviderėmus, quàm ſæpe deprehenſuri eſſemus imminentem capitibus

Seſſ. 22. Con. 2.

In 2. p. Chron. tit. 9. c. 10. §. 2. Hiſtoria.

tibus nostris tempestatem, istâ erga Divinum Sacrificium pietate discussam fuisse.

16. Verùm ut prædictorum veritas magis elucescat, adnectere libet sequentem Historiam. In Styria vir nobilis gravi perturbatione urgebatur, ut ipse sibi vitam laqueo tolleret; insanæ huic menti è viri Religiosi consilio remedium fuit Sacrum Missæ Sacrificium; quod, conducto ad id Sacerdote, quotidie in Sacello arcis suæ fieri curabat. Accidit, ut Sacerdos vicino Parocho operam in divinis officiis peragendis commodaret, & maturiùs ad aram faceret. Toparcha nescio quibus remoris impeditus, paulò serior ad templum accessit. In via occurrit ei rusticus; hunc percontatur, num adhuc spes esset Sacrificio divino assistendi? respondet colonus, se redire ex templo, fine Sacris imposito. Turbavit hoc dictum ita vehementer toparcham, ut gravissimi mœroris indicium daret. Homo rusticanus virum nobilem oppidò afflictum cernens, age, inquit, Domine, cede mihi pallium hoc seu lænam tuam, meliori de panno factam, & ego cedam fructum è Sacrificio Missæ collectum. Placuit viro nobili ea hominis (res sacras parùm ex dignitate æstimantis) oblata conditio; tradit chlamydem, & jam animo serenato reliquum viæ prosequitur. Ruricula paucos inde passus progressus sensit se cum amiculo toparchæ, ejusdem intemperiem induisse, simulque desperabundus, injecto in collum laqueo, ut erat involutus chlamyde, ex arbore se suspendit, Judæ exemplum imitatus, qui pretio accepto Christum prodidit, & gulam sibi nexu fregit. Dynasta postquam pietati suæ in æde sacra vacavit, cùm illuc loci rediret, & agrestem venditorem conspiceret pendulum, facilè agnovit suos in illum manes immigrâsse; gratias igitur habuit Deo, cujus bonitate id corporis, animæque periculum exiisset; luculento in omnes documento, quanti referat, remedium in rebus perturbatis in salutari illo Sacrificio quæsiisse. *Historia.*

17. Magnus Ecclesiæ Doctor S. Gregorius meminit: cùm quidam ab hostibus captus longè transductus fuisset, diuque in vinculis teneretur, eum uxor sua, cùm ex eadem captivitate non reciperet, extinctum putavit. Pro quo jam velut mortuo Hostias hebdomadibus singulis curabat offerri. Cujus toties vincula solvebantur in captivitate, quoties ab ejus conjuge oblatæ fuissent hostiæ pro animæ ejus absolutione. Non longo pòst tempore reversus, admirans valde suæ uxori indicavit, quòd diebus certis, hebdomadibus singulis ejus vincula solvebantur; eo scilicet tempore, quô pro eo Sacrificium fuerit oblatum: tantam vim habet hoc tremendum Sacaificium, ut etiam ferrea vincula disrumpat. Christus enim in Ara est gratiarum divinarum liberalissimus Condus, qui distribuit cuilibet prout vult, & prout se quisque capacem reddit. Accipiamus igitur de hac ejus plenitudine, & quod Isaias monet: hauriamus aquas in gaudio de fontibus Salvatoris. Qui sunt isti fontes, nisi Christi pretiosa vulnera, cœlestium charismatum canales, in divino Missæ Sacrificio largiter nobis fluentes, ejusque copiosa merita in nos abundè derivantes? adeò, ut piissimus Salvator noster videatur in singulis Missis illam invitationem, quâ quondam Judæos ad doctrinam suam accipiendam vocavit, a- *Hom. 7. in Evan.* *C. 12.*

Joan. 7. mantissimè repetere. *Si quis sitit, veniat ad me, & bibat.* Hoc est, si quis anhelat ad meam gratiam, quærit solatium in suis miseriis, desiderat auxilium in suis infirmitatibus & tentationibus, ecce præstò sum in Ara: accedat, supplicet, petat, donabo eum votis suis, & benedictionibus replebo.

18. Quanti præterea sit meriti Sacrosancto Missæ Sacrificio inservire, constat ex S. Mechtilde, quæ vidit animam cujusdam Conversi in magna claritate, eò quòd speciali devotione & diligenti studio, ubicunque poterat, ad altare serviebat. Alius quidam juvenis Religiosus nomine Petrus cùm ministraturus suo Abbati confessionem dixisset, & absolutionem de more devotiùs acciperet, audivit vocem de cælo dicentem sibi: Dimissa sunt omnia peccata tua. Alio tempore etiam, cùm Sacristæ Missam celebraturo ipse astaret, & lampas extincta fuisset, lumen aliunde afferre volens, sed angustiâ temporis præoccupatus non valens, flatu lampadem reaccendit. Rursus in Chronicis Fratrum Eremitarum Sancti Patris Augustini narratur de Joanne Rheatino insignis virtutis juvene, qui Sacerdotibus omnibus indifferenter ad Missam summâ cum diligentiâ libentissimè ministrabat. Per aliquot autem ante obitum dies ad eum veniens philomela quotidie ante fenestram suaviter canebat: & interrogatus, quid sibi ea vellet? respondebat jocosè, Sponsam suam invitantem se ad paradisum. Hic die quâdam, ad Missam ministrans vidit super Altare lucem divinam, & eâdem die cœpit decumbere, & magnâ cum devotione spiritum reddidit Creatori. Ex his ergò & aliis, quæ brevitatis causâ omitto, clarè conspicere licet, quanti intersit cum devotione assistere Missæ Sacrificio, liquet etiam quantus redundat fructus ex ejus ministratione; cognovit hoc ipsum Angelicus Doctor sanctus Thomas, hinc quotidie post Sacrum à se celebratum aliam Missam audiebat, vel facienti serviebat. Quamobrem chare frater cùm hæc dixisse sufficiat, meo sermoni finem impono; verumtamen hoc tibi benè inculcatum opto, quòd videlicet hæc & alia exempla nobis non sint relicta ad purè speculandum, sed imitandum. Imitare itaque Sanctum Thomam, aliosque; & noli esse contentus audivisse vel legisse unam Missam, sed satage interesse pluribus, quale inde emolumentum in spiritu capies, propria te docebit experientia. Vale.

Cæsarius l. 8. Mirac. c. 13.

Josephus Pamph.

SERMO XLII.

DE

Auditione & Lectione Rerum Spiritualium.

Beati, qui audiunt verbum Dei, & custodiunt illud. Luc. 11.

1. INter cætera spiritualia exercitia non minimum sibi vendicat locum sedula divini verbi auditio, ac ejusdem attenta Lectio. Porrò fructum ex hoc exercitio redundantem Ven. Blosius in hæc adumbrat verba: Dum Sacræ Lectioni convenienter intendis, aut aliquid aliud ad laudem Dei ritè facis, sæpe non minorem, imò fortè majorem fructum refers, quàm si orares. Neque enim orationis tantùm, sed & quæque salutaria verba ad gloriam Dei lecta vel audita, & quælibet piæ actiones atque cogitationes animam mirificè exornant. Verè mens boni hominis ex spirituali doctrina multa præclaraque commoda recipit: nam & conservatur munda, & ignorantiam deponit, & tranquilla redditur, & illuminatur, & nutritur, & excitatur, & roboratur, & eximium decorem accipit. Igitur lege, & audi libenter verbum Dei sanamque institutionem, à quocunque etiam homine proferatur, & quantumcunque simpliciter annuntietur aut scribatur: Etiamsi quis exactè non intelligat, neque memoriâ retinere possit pia, quæ ad laudem Dei legit vel audit, nihilominus talia plurimùm animæ prosunt: ita dictus Author. Quod ipsum etiam & docuit & pulcherrimâ declaravit similitudine quidam ex antiquis Patribus, ad quem quidam ex fratribus veniens dixit: Abba Pater, quàm sæpissimè de statu & profectu animæ meæ consului viros spirituales, attamen cunctas instructiones & adhortationes eorum brevi tempore sic obliviscor, ut vix minimum memoriæ inhæreat. Ad hæc Abbas, cùm casu duo vasa conspexisset, ad suum discipulum ait: elue unum ex istis, & repone ad suum locum. Quod cùm fecisset, rursus senex, affer mihi ambo vasa, allata monstrat hospiti Religioso sciscitans, quodnam ex his esset mundius? qui respondit, illud esse, quo primò dilutum fuit. Sic est, reposuit Abbas, chare Frater cum animo nostro qui sedulò spiritualia audit seu legit, tametsi horum obliviscatur, manet tamen ejus animus mundior, quàm si prorsus nil audiret. Hinc etiamsi aliqua jam audivimus seu legimus, est tamen utilissimum ea repetere, quia iterum audita vel relecta memoriam renovant, & voluntatem ad ea facienda magis inclinant.

In Conci. animæ c. 10. §. 8.

2. Porrò quæ nos movere possunt ad avidè Dei verbum audiendum, est, quia sedula divini verbi auditio est signum prædestinationis; sicut è contrario

ejusdem fuga est signum reprobationis, quod Salvator apud S. Joannem indicat dicens: Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. Hinc S. Chrysostomus ait: argumentum mihi est hoc vestri profectûs in divinis, quòd tanta promptitudine quotidie convenitis, & spirituali doctrinâ repleri non potestis! nam quemadmodum corporalis cibi appetitus indicium est bonæ valetudinis, ita desiderium spiritualis doctrinæ manifestissimum est argumentum animæ benè habentis. 2. Quia est optimum instrumentum ad insignem profectum in Sanctitate & perfectione faciendum; nam, ut rectè S. Chrysostomus advertit, sicut arbor perpetuâ irrigatione crescit in magnam altitudinem; sic & divinorum eloquiorum doctrinâ assiduè irrigatus, ad virtutis fastidium pervenit. Sic unica Evangelii lectio, quâ S. Simeon Stylites illa verba legerat: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est Regnum cælorum: Beati qui lugent, quoniam consolabuntur: effecit, ut octoginta annis in columna staret, orationi assiduò vacaret, penè sine cibo & potu viveret, & Angelus potiùs, quàm homo videretur. Item cùm S. P. N. Augustinus diu secum circa mutationem vitæ luctaretur, denique auditâ voce: Tolle, lege: Sacra biblia in manus sumpsit, &, ubi illa verba: Non in comessationibus &c. legisset, lux & serenitas cordi illius infusa omnes dubitationis tenebras discussit, & in virum omninò perfectissimum evasit. Quid etiam S. Ignatium Loyolam ad tantum Sanctitatis gradum evexit, nonne lectio vitæ Christi & Sanctorum? Tandem sitibundo animo etiam verbum Dei audiendum est, quia est cibus spiritualis animæ, uti Christus dixit: *Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod exit de ore Dei.* Si ergò cibum corporis tantâ solicitudine conquirimus, & quotidie bis aut sæpiùs sumimus; quantò magis verbum Dei velut cibus animæ quotidie sumendus est, ut animam nutriat, pinguefaciat, & roboret. Hinc S. Ephrem quondam orans hanc vocem audivit: Ephrem manduca: cùmque ille responderet: quis mihi cibum dabit? iterum vox dixit: abi ad Basilium, hic te docebit, & panem æternum tibi porriget. Confestim ergò surgens Ephrem S. Basilium quærit, eumque in sacra æde concionantem reperit. Unde facilè collegit, Verbum Dei esse cibum illum, quem manducare jussus erat; maximè cùm videret columbam S. Basilio in aurem suggerentem, quidquid in medium proferebat. Hunc spiritualem cibum sumens Regius Psaltes, ejus suavitate ita captus est, ut exclamârit. *Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo.*

Hom. 32. in Gen. — *Hom. 8. de Anna & Samuele.* — *Matt. 4.* — *Psal. 118.*

3. Est etiam Verbum Dei lucerna, quæ nobis monstrat viam, quæ ducit ad æternam vitam, dum enim quis sedulò & avidè vel audiendo vel legendo Verbo Dei auscultat, tunc docetur, quidnam agere aut relinquere oporteat; docetur quomodo virtutes conquirere ac vitia profligare debeat: docetur quomodo Deo obsequium præstare, & diabolicas fraudes effugere possit. Quemadmodum enim columbæ, ut S. Gregorius loquitur, juxta fluenta residere solent, ut insidiantium avium umbram in aqua videant: sic etiam boni Ascetæ in lectione sacra fraudes dæmonum prospiciunt, ideoque in illa legenda & meditanda assiduè occupantur.

pantur. Occupavit se in hoc exercitio S. Rex David, unde ait: *Lucerna pedibus meis Verbum tuum, & lumen semitis meis.* Itaque væ homini illi, qui hunc spiritualem animæ cibum manducare contemnit, quia æternùm esuriet! Væ illi, qui hanc lucernam à se projicit, quia in peccatorum tenebris tamdiu ambulabit, usque dum ad abyssum inferni prolabatur: uti suo irreparabili damno expertus est vir quidam teste Cardinale Jacobo à Vitriaco; hic aut ex tepore sive nausea audiendi Verbum Dei, aut ex negligentia semper fugit conciones: Mortem verò fugere potuit, non verò effugere; est itaque mortuus & secundùm Ecclesiæ consuetudinem ad templum deportatus. Hic dum consuetas ceremonias Sacerdos perageret, ac Sacrum inciperet, visa fuit imago Christi in Cruce pendentis se movere: nam Christus non aliter, ac si vivus in Cruce esset, solvit manus suas, & omnibus spectantibus obduravit aures suas, ac si altùm clamaret: quia non sum auditus, nec ego audiam. Hinc Mysta ad populum conversus ait: Notum vobis est, quòd hic homo contemptor Verbi Divini fuerit, nec unquam conciones audire voluerit, conspicite signa manifesta vindictæ divinæ, Deus obdurat aures suas, ne audiat preces nostras, quare relinquamus pro eo Sacrosanctum Missæ Sacrificium offerre, est enim inimicus Dei; hinc putidum ejus cadaver in loco profano sepelierunt. Unde discimus auditionem seu lectionem rerum sacrarum non fugere.

Psal. 118.

Apud Drexel. in Rosis tr. 21. c. 5. §. 5.

5. Sed advertendum non sufficere purè doctrinam aliquam audire seu legere, sed oportet etiam audita & lecta mente ruminare, & quodammodo concoquere: nam ut sapienter advertit S. Chrysostomus, sicut lucerna, nisi ei subministraveris oleum, extinguetur; sic verbum fidei nostræ, quod credentes accepimus, nisi assiduis nutriatur doctrinis & meditationibus scripturarum, extinguitur, & non satis illuminat animam. Et, ut S. P. Augustinus similitudine confirmat: Sicut thus non redolet, nisi ponatur in igne: nec virtus sinapis sentitur, nisi conteratur in lapide, ita nulla S. Scripturæ sententia (seu quælibet spiritualis lectio) viam suam declarat, nisi cocta in corde: hinc etiam Robertus Abbas ait: Quemadmodum qualemcunque cibum, nisi masticaverimus dentibus, non sentimus saporem ejus: sic & verbum quod audimus, nisi masticaverimus ipsum tractantes in nobis, non possumus intelligere virtutem verbi illius. Præclarum in hoc imitationis exemplum nobis reliquit gloriosa Cælitum Regina, quæ, ut testatur S. Lucas, omnia verba, quæ Christus loquebatur ad ipsam, conservabat in corde suo. Cæterùm haud legendi methodus præstantior reperietur, quàm quam observavit S. Vincentius Ferrerius, & posteris etiam in hæc verba descriptam reliquit: Nemini quamvis acuto præstantique ingenio polleat, omittendum quidquam quod ad pietatem pertineat; imò nihil legendum discendumve, quod non ad JESUM Christum referat. Cùm quis reapse librum quempiam lectitat, sæpius in eum oculos figat, quibus clausis quidquid legit, in vulnera ejus deponat, atque inde lectionem suam repetat. Si quis legere desinat, genua humi figat, & bre-

Hom. 52 in c. 24 Matth.

Luc. 2.

Tr. de Vit. Spirit. c. 12.

& breviculam aliquam precatiunculam pro pietatis affectu dicat, imoque pectore suspiria & gemitus ducat, quibus divinos favores petat, suumque desiderium pandat. Simul ac primus ille Spiritûs impetus, qui plerumque haud diu durat, deferbuerit, quidquid antea lectum est in memoriam redeat, & roges ut Deus lectarum rerum tibi notitiam pandat. Mox animus studia, & secundùm hæc preces repetat, sicque alternæ pietatis ac lectionis literarumque vices subeant. Hâc enim vicissitudine ac varietate plus & in precibus pietatis ac suavitatis, & in litterarum studiis plus charitatis ac facilitatis sentietur. Ita S. Vincentius.

Ex S. Antonino Archi-Ep. Historia.

4. Enim verò ut in præsenti cum majore fructu prosequamur, adjungere libet non vulgarem quandam historiam. Patavii vir quidam ex D. Francisci familia pietate doctrinaque insignis quadragesimali tempore ad populum verba facere consuevit; accidit autem, ut pridie, quàm erat pro more cathedram conscensurus, subitâ cordis palpitatione correptus, viribusque destitutus inter suorum brachia collaberetur. In ea rerum turbatione fortè supervenit peregrinus quispiam ejusdem Ordinis Religiosus, Lauretanam ædem, & insigniores per occasionem Italiæ urbes visurus. Vir erat habitu corporis grandi & erecto, fronte subrigida, oculis vibrantibus; cæterùm os eximiè candens, barba nigrior honestabat. Quem reliqui cœnobitæ probè contemplantes ad concionandum vel maximè idoneum fore judicârunt. Quare eum enixè rogârunt, ut populum magno jam numero in æde Antoniana confluentem divini verbi epulo pasceret. Excusavit se principio peregrinus dictitans, quòd itineri non concioni apta secum exportarit, & quòd jam biennio tacuisset, neque ad populum verba fecisset longo ac difficili morbo detentus, aliaque excusationum motiva protulit, quæ ejus doctrinam magis magisque manifestârunt. Quamobrem cæteri Religiosi instanter eum deprecantes urserunt, ut eorum postulatis annueret, & ad populum divinis de rebus dissereret. Quid multis? precibus tandem victus Cathedram conscendit, miroque auditorum studio, silentio, attentione horis ipsis duabus de horrendis inferorum pœnis (hoc enim argumentum Concionator tractabat) perorat. Videre licuit inter concionandum Auditoribus ubertim fluere lachrymas, & altè tracta suspiria os perrumpere; cœlum feriri singultibus, suspiriisque impleri. Nemo erat, qui peractâ concione non lachrymabundus ac timore gehennæ velut Sagittâ profundiùs penetrante suos lares repeteret. Hinc etiam novus Concionator multo in honore ac pretio haberi cœpit. Cæterùm cùm sui itineris cursum prosequi vellet, in ipso Monasterii vestibulo Janitor curiosiùs eum contemplatus non obscurè advertit in capite cornua, in manibus & pedibus ungulas. Quare eum per Omnipotentem Deum, ac per Divum Antonium, cujus ipse habitum perfidè mentiretur, adjurat, ut sibi edicat, quam ob causam hostis ipse pietatis juratus, ad eam sectandam tam ardenter inflammasset homines? Inter hæc confluentibus aliis super alios ex cœnobio Religiosis, & quibusdam etiam ex vicinia civibus, cacodæmon non ferens obtestationes sacras, repentè homi-

nem

nem exuit, in diabolum se refingit, non sine magno horrore circumstantium; confiteturque suam in dicendo vocem & latratum non cælo sed tartaro se locâsse, seque, non ut circumstantes ad cælum mitteret, sed ut majori cruciatu eos in gehenna affligeret, concionatum esse, id sese unicè spectâsse, ut auditorum suspiria, singultus, lachrymæ in majora ipsis cederent apud inferos supplicia. Quid enim?, vix templo egressi sunt, siccatæ sunt lachrymæ, cessarunt suspiria, uno verbo omnis illa animorum tempestas in vanos concionantis plausus abiit. Et verò labori sui se fœnus supra modum ingens tulisse, laturumque olim, quando ante horrendum Supremi Judicis Tribunal, singulis in privato, universis in publico non solùm acer accusator, sed etiam locuples testis sit accessurus rebellibus & obstinatis, quos à via inferorum, ne fulmina quidem orationis in orco proculsa potuerint revocare. His dictis instar turbinis se ex oculis astantium & spectantium proripuit; ac in auras abiit.

5. Ex hac admiranda juxtaque horrenda historia liquet non sufficere libenter audire seu legere res divinas, nil etiam prodesse, imò ex pectore ducta suspiria, nil fructûs causare ardentia desideria, ac bona proposita sub ipsa lectione vel auditione concepta, si hæc postmodum non opere compleantur ac in praxim redigantur. Unde S. Paulus ait: *Non auditores Legis justi sunt apud Deum, sed factores Legis justificabuntur.* Tales verò auditores tantùm & non factores quid aliud agunt, quàm quod sibi horribiles pœnas olim luendas augeant & aggravent? Audiat quis Christum apud S. Matthæum dicentem: *Omnis, qui audit verba mea hæc, & non facit, similis erit viro stulto, qui ædificavit domum suam super arenam, & descendit pluvia, & venerunt flumina, & flaverunt venti, & irruerant in domum illam, & fuit ruina illius magna.* Sic profectò magna erit ruina eorum, qui duntaxat audiunt & non faciunt. Ait S. P. Augustinus: Sicut pluit Dominus super segetes & spinas, sed segeti pluit ad horreum, spinis ad ignem, & tamen una est pluvia; sic verbum Dei omnes compulit, videat quisque, qualem radicem habeat; videat quisque, quo trahat pluviam bonam. Si eam trahit, ut generet spinas, nunquid Dei pluvia accusanda est, antequam veniat ad radicem? Dulcis est pluvia illa, dulce est Verbum Dei, donec veniat ad cor malum, Ita S. P.

Rom. 2. v. 13. *C. 7. v. 26* *De Bone-dic. Esau & Jacob.*

6. Itaque, qui nihil audito Verbo Dei proficit, si nullas virtutes progerminat, si vitiorum & pravarum consuetudinum vinculis non se expedit, sed ligatus fortiter eisdem succumbit; non incuset pluviam, id est, Verbum Dei, sed culpam sibi ipsi imputet, cùm ex perversitate propria Verbum Dei velut bonum semen in ejus cor projectum fructificare non sinat. Quotupliciter autem hoc fieri soleat, declarat id Salvator noster per hanc similitudinem: *Exiit, qui seminat, seminare semen suum, & dum seminat, aliud cecidit secus viam; & conculcatum est:* Secùs viam est anima ad creaturas effusa, intra se non collecta, aperta obviis quibusdam cogitationibus mundi: tanquam viatoribus, quæ conculcant bonas *Luc. 8.*

inspi-

inſpirationes, hinc nullum fructum affert. Et aliud cecidit ſuper petram: & natum aruit, quia non habebat humorem. Pretioſa terra eſt anima indurata pravis habitibus, aſſueta vivere ſecundùm ſenſum: cui ideo non eſt, niſi modicus devotionis ſuccus, ac inde mille propoſita & agnitæ veritates non unam agunt radicem; ſed quovis affectu amoris, timoris, humani reſpectûs, &c. exſiccantur. Talis ſemper incipit, & incipiendo deſinit. Et aliud cecidit inter ſpinas, & ſimul exortæ ſpinæ ſuffocaverunt illud. Spinoſa terra eſt anima negotiis immerſa, & curis inutilibus obruta; cui cura ſui, Dei & æternitatis eſt poſtrema; quæ agnoſcit veritates ſupernaturales, ſed ob alias curas v. gr. ſtudiorum, aut officii ſibi tempus non aſſumit eas maturandi. Et ideo ex auditione vel lectione Verbi divini nullum carpit fructum. Aliud cecidit in terram bonam, & ortum fecit fructum centuplum. Et hæc eſt anima bona & optima, oppoſita tribus prioribus: quia audit Verbum Dei cum guſtu: quia intelligit illud expendendo & dirigendo ad praxin: fructum affert in patientia, ſive conſtantiâ ſuperando difficultates, quæ in ipſa executione occurrere ſolent.

7. Idcirco, qui cupit ex auditione Verbi divini referre fructum, quid aliud ipſi agendum reſtat, quàm, ut audita ſeu lecta in ipſam redigat praxin? Rectè ad propoſitum noſtrum S. Jacobus Apoſtolus monet: Eſtote autem factores verbi, & non auditores tantùm. Quia ſi quis auditor eſt verbi, & non factor, comparatur viro conſideranti vultum nativitatis ſuæ in ſpeculo: conſideravit enim ſe, & abiit, & ſtatim oblitus eſt, qualis fuerit. D. Thomas in hunc locum: Verbum Dei inquit, comparatur ſpeculo, quia ſicut nihil prodeſt homini, vidiſſe in ſpeculo maculam vultûs ſui, ſi illam non abſtergat; ſic nihil prodeſt homini audire verbum ſcripturæ, vel prædicationis, niſi illud, quod audit aure, impleat opere. Porrò fortaſſis mirum alicui videbitur, quòd S. Jacobus virum introducat in cryſtallino vitro ſe contemplantem. Quid enim viro cum ſpeculo? Quid ori barbato cum pellucido formarum judice? fœminarum hoc negotium eſt, longas horas huic vanitati impendere? Facilis reſponſio. Aliter vir, aliter fœmina in ſpeculo ſe conſiderat. Vir perfunctoriè oculos in hoc vitrum conjicit, parùm curioſus ac ſolicitus, quid in facie & veſte ornandum aut emendandum ſit? ferèque talis recedit, qualis acceſſit. Longè ſecus fœmina, quæ ſingulos nævos ad examen vocat, comitque & componit plicas omnes & capillos, ne quid in venuſtate formæ deſideretur. Hanc imitetur auditor Verbi DEI, emendetque quidquid macularum ſacer orator, velut in ſpeculo monſtraverit. Viro igitur comparatur ab Apoſtolo Auditor Verbi divini, & non factor, contemplator formæ, & non emendator. Verùm, quia ad finem anhelo, ideo, chare frater, nihil ſuperaddo, ſed hæc pauca, de præſenti materia tractata, magis diſcutienda tibi relinquo.

C. 1.

Vale.

SER-

SERMO XLIII.

DE

Labore Manuali.

Videte oculis vestris, quia modicum laboravi, & inveni mihi multam requiem. Eccl. 51. v. 35.

PARS PRIMA

1. UT utilitas ac necessitas laboris manualis magis elucescat, consultum fuerit præmittere damna ex otio emanantia, quæ profectò non parva sunt. Imprimis enim otium, ut Ascetæ testantur, est esca libidinis, summusque Castitatis inimicus. Unde D. Bernardus: Otio velut januâ utitur dæmon, ut illicitas cogitationum illecebras etiam in purissimas mentes instillet. Et quod ita sit, docet nos id suo proprio damno SS. Rex David, qui quamdiu se exercitavit in militia, non insultavit ei luxuria. Sed postquam in domo otiosus remansit, laboravit adulterio, & homicidium commisit, ut loquitur S. P. Augustinus. Quid fortissimum Samsonem prostravit, & non otium? Quamdiu enim cum Philisthæis pugnavit, non potuit capi ab hostibus, sed postquam dormivit in sinu Dalilæ, & otiosè cum ea remansit, mox capitur, & excæcatur ab hostibus. Quid sapientissimum Salomonem pervertit, & non otium? Salomon enim, quamdiu occupatus erat in ædificatione Templi, non sentit luxuriam, sed mox recedens ab opere persensit insultum luxuriæ, & deficiens fœminâ instigante adoravit in thalamo vitulum aureum. Unde meritò concludit idem S. P. N. Augustinus: Vigilate itaque, fratres mei, & nolite deficere; quia nec sanctiores Davide, nec fortiores Samsone, nec sapientiores Salomone vos esse cognosco. Hinc etiam rectè cecinit Ovidius:

L. 1. de Consid. | 2. Reg. 11. | Ser. 16. ad P. P. | Jud. 16. v. 21. | 3. Reg. 11.

Otia si tollas, periêre cupidinis arcus,
Contemptaque jacent, & sine luce faces.

2. Porrò alia mala otii pulchrè S. P. Augustinus in hæc depingit verba: Per hanc (otiositatem) accendimur frequenter ad luxuriam: per hanc animamur ad superbiam: per hanc ducimur ad mundi gloriam, per hanc tentamur delicatè pasti; per hanc suffocamur pretiosè vestiti; per hanc ad superfluam dormitionem trahimur, per hanc ad verba secularia ducimur; nunquam quis civis cœlorum erit, si otiositatem amaverit. De hoc etiam vitio suum Judicium fert mellifluus Abbas S. Bernardus in hæc verba: Omnium tentationum & cogitationum malarum colluvies est otium, summa mentis malitia, malorum omnium sentina, mors

Ser. 10. | Ser. apud PP. de mont.

 animæ.

animæ. Est enim otiosus instar aquæ stagnantis, quæ non movetur, ac proinde putrescit, & noxiis vermibus, id est, vitiis repletur. *Similis est otiosus agro* Prov. 24. *neglecto, & pleno spinis & urticis*, ut testatur Salomon, dicens: Per agrum hominis pigri transivi, & ecce, totum repleverant urticæ. Nec malè otiosus assimilatur ferro, quod absque usu & motu contrahit rubiginem. Et cum veste pretiosa, quæ nisi gestetur, à tineis corroditur. Item comparari debet otiosus vel maximè Paralytico, qui non potest manus ac pedes ad operandum movere. De Psal. 113. his Regius Psalmes vaticinatur: *Manus habent, & non palpabunt, pedes habent, & non ambulabunt.*

3. Quidam Patrum cùm dæmonem è fratris cujusdam cella modò ingredientem, modò egredientem vidisset, & ex fratre quæsivisset, quid ageret? deprehendit, tunc ingressum esse dæmonem, quando otiosus fuerat, iterùmque exiisse, quando laboribus honestis & utilibus sese occupabat. Habet igitur diabolus Cassian. accessum ad otio torpentes, quia otium est pulvinar diaboli. Hinc apud Ægy- l. tom. ptum ab antiquis Patribus hæc sancita est sententia: Operantem Monachum dæ- instit. mone uno pulsari, otiosum verò innumeris spiritibus devastari. Si ergò otiosi à Mon. tot dæmonibus infestantur, quid ergò mirum, si eorum versutiis & viribus tam c. 23. facilè succumbant, & in tot vitia jam insinuata ab iisdem pelliceantur; quamobrem sedulus virtutum sectator quàm longissimè à se proscribere debet omnem teporem animi ac otii vitium, quia hæc virtutes enervant, ac enervatas extin- Gal. 6. guunt, & profligant. Rectè itaque monet Apostolus: *Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes.* Cui concinit Ecclesiastes: *quodcunque*, inquit, *facere* C. 9. *potest manus tua, instanter operare.* Quia, ut ait S. Hieronymus, Tempus sementis est præsens vita, cùm transierit, operandi tempus aufertur. Demum ipse Joan. 9. Christus de se dicebat: *Me oportet operari opera ejus, qui misit me, donec dies est. Venit nox, quando nemo potest operari.* Ubi per diem tempus præsentis vitæ intelligitur; per noctem verò mors, seu status post mortem, in quo nemo potest meritoriè operari. Idcircò, qui timet, ne in nocte, id est, in altera vita, famem patiatur, congregare nunc sibi debet cum formica triticum sui laboris, quo satia- Prov. 6. ri valeat per totam æternitatem. Hinc monet Salomon: *Vade ad formicam ò piger,* 1. 6. *& considera vias ejus, & disce sapientiam: quæ cùm non habeant ducem, nec præceptorem,* Eccl. 25. *nec Principem, parat in æstate cibum sibi, & congregat in messe, quod comedat.* Qui ergò v. 8. in juventute sua (id est in præsenti vita) non congregat, quomodo in senectute (id est in futuro sæculo) inveniet? Siquidem non videbit autumnus rami fructum, cujus flores Ver non vidit.

Hom. 18. 4. Verùm nullus seipsum decipiat arbitrans, ad salutem consequendam jam in epist. sufficere, si nihil mali agat, etsi interea otio torpescat. Nam nihil boni agere, ad Ephes. teste S. Chrysostomo, nihil aliud est, quàm facere aliquid mali. Quod S. Doctor sic probat: E. Gr. Si servum habes, non rapacem, non ebriosum, non contumacem, sed sobrium, moderatum, vitii omnis expertem, idem tamen, si totus dies

domi

domi sedeat otiosus, omittatque ea, quæ ad munus suum attineant, nonne graviter vapulabit? atqui nihil mali fecit, sed satis maleficii est, munus suum, officiumque neglexisse. Si manus ita affecta sit, ut non linguam illa quidem præscindat, non oculos eruat, nihil denique detrimenti afferat, sed desidiosa cesset, nihil reliqua corpori inserviat, quis non istiusmodi manum inutilem, & ut paralyticam rescindendam potiùs, quàm retinendam putat? ita Chrysostomus. Sed hujusce rei veritatem magis confirmant sacræ paginæ. Utinam, loquitur Deus in Apocalypsi, frigidus esses, aut calidus, sed quia tepidus es, & nec frigidus, nec calidus, incipiam te emovere ex ore meo. Quid hoc dicere est aliud, quàm tepido & otioso mala præter ea opera non facienti æternam damnationem minari? *C. 3. v. 15.*
Hinc Salvator noster apud Matth. *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, exscindetur, & in ignem mittetur.* Non dicit, quæ facit fructum malum, sed quæ non facit fructum bonum, quod bene notandum est. Unde in Evangelica historia legere est, quod Christus manè in civitatem revertens esurierit: unde fici arborem videns secus viam, venit ad eam, & quia folia duntaxat reperit, & nullum in ea fructum, graviter offensus ait eidem: Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum. O si igitur ita Christus maledixit arbori fructum non habenti, etsi tempus nondum erat ficorum, ut S. Marcus testatur, quid, quæso fiet illi, qui, dum deberet habere fructum bonorum operum, hoc caret, dum Salvator noster hunc fructum decerpere volet? Profectò exspectandam talis habebit hanc maledictionem: Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum. O pertimescenda maledictio, non posse ferre fructum in æternum! quod damnatorum sterilitati propriissimum est. Et rursus, inutilem servum, ait, ejicite in tenebras exteriores, illic erit fletus & stridor dentium. Non ait servum malum, inobedientem, pertinacem, &c. sed inutilem. Servus piger, qui sibi datum talentum, defodit in terram, objurgatur, & talento spoliatur. Et quare? fortassis quia hoc dissipavit; vel eo malè usus est? minimè, sed quia cum eo negotiari noluit. Præterea, si Christus redarguit otiosos à nemine conductos dicens: Quid statis hîc toto die otiosi? quomodo ergò non redarguet illos otiosos, quos jam conduxit, ut laborarent in vinea sua, uti sunt Christiani, & præsertim Religiosi? Ex his ergò satis abundèque constat, non satis esse, mala declinare, si non simul bona gimus. Hinc S. Jacobus ait: Scienti bonum, & non facienti, peccatum est illi. Rectè itaque nostrum propositum concludit S. Leo, dum ait: non dormientibus provenit Regnum cælorum, nec otio & desidia torpentibus Beatitudo æternitatis repromittitur.

Matth. 7. *Matth. 21.* *C. 11.* *Matth. 25.* *Ibidem.* *Ibid. 20.* *C. 4.* *De appar.*

5. Cæterùm quod hîc ulteriùs bene notandum occurrit, est, non quælibet exercitia profligare otium, sed tantùm bona & utilia. Sciendum ergò dari otium duplex, unum physicum, alterum morale. Seu unum actuale, interpretativum alterum. Physicum seu actuale est, quando aliquis necessaria corporis quiete accepta ab omni negotio corporali vel spirituali abstinet, uti faciebant illi, quos Christus allocutus est, dicens: Quid hic statis tota die otiosi? Otium morale est,

 quando

quando quis varia quidem negotia suscipit, sed inutilia & nociva; quod Stapletonus aptâ similitudine declarat, dum ait: Sicut pueri in luteis casulis erigendis occupati, aut in arundine equitantes occupatissimi sibi videntur, cùm tamen nostro judicio non nisi nugas tractent; sic omnes occupationes terrenæ, in quibus vel Dei gloria, vel salus proximi vel nostra non quæritur, etsi nobis seria & gravia negotia videantur, Deo tamen & Angelis, & Sapienti cuique nugæ & inane otium videtur. His ergò prænotatis, stude Frater chare devitare otium tam physicum quàm morale, ut non cum quinque fatuis Virginibus quondam à Regno Cælorum excludaris, sed cum quinque Prudentibus æterna gaudia consequaris.

PARS ALTERA.

6. Constat ex hactenus dictis, quàm venenosa sit lues, otium, & animi tepiditas, ad quam arcendam Religiosus optimè fecerit, si subinde aliquod opus manuale, aut S. Obedientia id imperante, aut recta ratione id suadente, arripiat. Occupare se enim semper in oratione, aut lectione, aut studiis difficile esse censetur, nec tales exercitationes absque capitis & valetudinis debilitandæ gravi periculo diu continuari queunt, ideoque hæc ascetarum exercitia necessariò corporalibus nonnullis exercitationibus, externisque ergà proximos officiis sunt interpolanda. Quanti verò hæc ipsa manualia opera pretii apud Deum sint, notificat nobis id Salvator noster, qui S. Gertrudi dixit: Sicut perpotens aliquis Imperator non solùm gaudet habere in Palatio suo delicatas, ornatasque puellas, sed etiam constituit & ordinat principes ac Duces, milites ac alios ministros diversis operibus aptos, qui semper parati sint ad negotia ejus peragenda; ita & ego non solum delector in delitiis eorum, qui divinæ contemplationis quietem me trahente sequuntur, verùm etiam allicior ad manendum cum filiis hominum, dum ipsi quælibet exercitia vilium negotiorum mei honoris & amoris causâ suscipiunt. Ulterius externi laboris valor & dignitas etiam hâc historiâ constat. Reinaldus sanctioris vitæ monachus, dum non procul à Fratribus laborantibus in solitario loco sederet, vidit Chorum fœminarum de proximo colle descendentium, omnes vestimentis candidis ornatæ, unâ præeunte, quæ reliquas omnes & proceritate & pulchritudine longè superaret. Hæc igitur cum suo comitatu, ut ad laborantes Dei famulos propinquavit, singulos perhumanè & peramanter amplexata & osculata est, mox linteolis, quæ duæ comites deferebant, de illorum frontibus sudorem pulveremque abstergere cœpit. Cùm autem sanctus Vir secum ipse inquireret, quænam illæ essent, astitit ei quidam cælo demissus, à quo edoctus est, illam, quam videret, esse Dei matrem, reliquas verò Virgines in cælo degentes. Hoc cælesti viso recreatus fratres ad strenuè laborandum cohortatus est. Cæterùm illi, quibus hoc contigit, non corporeis, sed animi procul dubio oculis persenserunt, dum ipsius corporis vires instauratas, dum patientiam adauctam, dum quendam dulcedinis gustum in illa molestia instillatum perceperunt.

L. de Insin. c. 69.

Ex Histor. Cisterc. Historia.

7. Sed

7. Sed & ejuſdem Familiæ Coquo, cùm toto die labore culinæ ob hoſpites occupatus, noctu preces Magnæ Matri perſolvere vellet, ſed ob urgentem ſomnum vix poſſet, aſtitit illa, & his verbis eum allocuta eſt: Fili bone, ſatis tu quidem hactenus mihi feciſti, confer te nunc parùm ad quietem. Porrò, ſi ita remuneratur labor ad Dei laudem aſſumptus in ſtatu vitæ, ubi non eſt locus præmii, qualem non mercedem recipiet in Patria ſtrenuè laborans? omnes enim poſſus tunc à Deo remuneratore præmiabuntur. Hinc legimus in Vitis PP. de quodam Sene, qui longè habebat aquam à cella ſua ad 12. millia paſſuum. Ubi dum ſemel iret pro aqua, in via defecit, dixitque: Quid neceſſe eſt, ut hunc laborem patiar? ſed veniam, & habitabo circa aquam. Hæc ſecum cogitans, advertit aliquem poſt ſe ſuos paſſus numerantem, & reſpiciens, cùm neminem vidiſſet, ulterius progreditur, ſed cùm ſecundâ & tertiâ vice rurſus veſtigia ſua ab eodem annotari audiviſſet, retrò converſus, vidit pulcherrimum Juvenem, quem cùm Eremita quæſiviſſet, quis eſſet? ille, Angelus ſum, reſpondit, miſſus numerare veſtigia tua, ut competentem ſuo tempore mercedem recipias. Quo audito Senex adeò roboratus eſt, ut cellam remotiori longè in loco ædificaverit. Igitur ut nos quoque ad ſtrenuè laborandum animemus, conſiderare oportet, inæſtimabile gloriæ bravium, quod poſt breviſſimum hujus vitæ laborem concedetur illis, qui à mandato otio alacriter ſe pro gloria Dei in laboribus exercuerunt. *Hiſtoria.* *Hiſtoria.*

8. Hinc profectò quilibet eorum cum Eccleſiaſtico dicet: Videte oculis veſtris; quia modicum laboravi, & inveni mihi multam requiem. Etenim ſedulò & piè laborans comparat ſibi requiem triplicem. 1. Ante mortem: nam & corporalem ſibi conciliat, dum facit, ut ſomnus jucundior accidat, juxta illud Eccleſiaſtis: Dulcis eſt ſomnus operanti. Et ſpiritualem, dum per laborem otium, & cum eo vitia profligans quietam & ſecuram conſcientiam, quæ eſt quaſi juge convivium, procurat. 2. In morte, quia cùm ſciat, ſe per vitæ tempus ſedulò laboraſſe, cum gaudio mortem, velut veſperem excipit, & denarium gloriæ pro labore diurno ſe accepturum ſperat. 3. Poſt mortem, quia tunc implendum illud Apocalypſis ſperabit: Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Amodò dicit ſpiritus, ut requieſcant à laboribus ſuis; opera enim illorum ſequuntur illos. Item illud Regii Vatis dictum: *Labores manuum tuarum quia manducabis: beatus es & benè tibi erit.* Porrò licet non ſtatim laboris fructum quis ſentiat, non tamen propterea à piis operibus ceſſare debet. Nam quemadmodum non ſtatim, poſtquam ſemen in terram conjectum fuit, frugem demetimus, ſed meſſem multis menſibus cum magna patientia exſpectamus; ita non decet à labore ceſſare, etſi non ſtatim appareat fructus, quem ſperamus. Denique ſicut roſa flos gratiſſimus de ſpinis naſcitur; ſic è triſtibus & aſperis fructus laboris jucundiſſimus capitur. *C. 51. v. 35.* *C. 5. v. 11.* *Pſ. 127.* *Eraſmus in ſimil.* *Idem ibid.*

9. Cæterùm qui in bonis inceptis faciliùs progredi exoptat, ac in virtutum ſemita conſtans permanere affectat, interponat ſubinde ſuis exercitiis ſpiritualibus aliqua opera manualia, quia hæc plurimùm ad perſeverantiam conducunt, ut variis

Marulus l.3.c.9. sanctorum Virorum exemplis constat, quibus facem præluxit sanctissima Virgo Maria Domina nostra, quæ adhuc in templo existens à summo mane usque ad tertiam orationi insistebat, & tum labori manuali usque ad nonam vacabat. Sicque totam diem hac vicissitudine consumens, otium studiosissimè fugit, & Deo gratissimum obsequium præstitit. *Act. 20. v.33. de ejus obitu.* S. Paulus ipsemet de se fatetur, se argentum aut aurum nullius cupiisse, sed ad ea, quæ sibi opus erant, manus suas ministrasse. S. Humbertus licet jam ferè decrepitus, ad ultimum usque vitæ suæ triduum, laboribus manualibus se exercebat, uti S. Bernardus testatur. Stephanus Anachoreta sanctitate vitæ & miraculis clarus, quamvis herniæ morbo laboraret, non tamen intermittebat, quin certâ diei horâ de palmarum foliis funiculos intorqueret, majorem morbum existimans otiositatem. *Palladius c.10.* S. Abbas Pambo cùm esset moriturus, astantibus dixit: Ex quo veni in hunc locum, nullus fuit dies, quo non operis aliquid fecerim manibus meis. Dorotheus in desertis Ægypti Abbas, minimo somno indulgens, noctis quoque partem operi manuum dabat, nempe sportulas texere soli us. Interdiu autem lapides colligebat & cellas ædificabat, quas ibi habitare volentibus ultrò offerebat. S. Franciscus Seraphicus & ipse suâ manu sæpe laborabat, & otiosum quendam, laborisque fugientem, fratrem muscam appellavit, atque ab ordine suo removit. Paulus Abbas in Ægypti eremo considens, cùm *Cassian. l. 10. c. 24.* sibi ad victum hortulus, quem ipse fecerat, & palmarum ferax Regio satis essent, quotidie tamen aliquot horis palmæ texturæ operam impendebat, ea verò quæ texuerat, annis singulis concremabat. Sicque otium declinavit, ac in suscepto vitæ rigore constanter perseveravit.

10. Porrò quamvis ex nunc dictis satis commendetur labor externus attamen ut magis animus excitetur ad hoc exercitiũ manuale præfatis exemplis alia, adjungere *In Vita PP.* libet. Joannes Abbas, qui in Thebaicis Eremis vitam duxit, singulis Dominicis diebus pane ab Angelo delato vitam toleravit, cæteris verò diebus fiscellas texendo victum sibi parare debuit. Quod si & aliis diebus, quemadmodum Dominico, feriandum esset, semper Angelus cibum illi attulisset, quo tempore non attulit, id minimè otio conterendum esse judicavit. Audire etiam placet ali- *In Vita PP.* quid de Abbate Sylvano. Ad hunc S. Patrem venit quondam quidam Monachus peregrinus in Monte Syna, & vidit quòd fratres operabantur, unde dixit eis, quare operamini escam, quæ perit, Maria optimam partem elegit. Quo audito Sylvanus discipulo suo Zachariæ ait, da illi codicem, ut legat, & duc illum in cellulam vacuam, quod & factum. Porrò appropinquante horâ nonâ (in qua Monachi se reficere solebant) circumspiciebat viam ille frater, si fortè vocaret se ille Senex ad comedendum. Transactâ verò horâ nonâ venit ad Sylvanum dicens: Nunquid comederunt hodie fratres Abbas? Affirmante illo, rursus inquit, cur me non vocâsti? Cui Vir sanctus: Tu homo spiritualis es, & non habes necesse hâc escâ, nos autem tanquam carnales opus habemus comedere, ideò operamur: tu autem bonam partem elegisti, legis toto die, & non vis carnalem escam recipere.

Hæc

Hæc cùm peregrinus frater audiisset, cœpit pœnitere ac dicere: Indulge mihi Abba. Cui respondit Sylvanus: Ergò necessaria est Martha Mariæ, propter Martham enim Maria laudatur. Porrò ut multa paucis complectar, tam communis erat manualis labor apud veteres Patres, in Ægyptiorum Monasteriis degentes, ut S. Hieronymus testatur, quòd nullum absque operis labore susceperint, non tam propter victus necessitatem, quàm propter animæ salutem, ne mens perniciosis cogitationibus vagetur. *Epist. 4.*

11. Ex his ergò patet, quanti æstimârint antiqui Patres externum laborem ritè susceptum. Et non immeritò, quia talis corporalis exercitatio plurimùm juvat ad perfectionem Religiosam consequendam, & consequenter etiam ad salutem animæ obtinendam. Hinc legere est de Magno Antonio Abbate, qui, cùm aliquando animum illius tædium & cogitationum confusio invaderet, atque ideò à Deo auxilium peteret, vidit foras quendam tanquam se ipsum sedentem & operantem, deinde surgentem ab opere, & orantem, & iterum sedentem, plectamque de palmis facientem, atque inde rursus ad orationem surgentem: post quæ audivit vocem dicentem sibi: Sic fac & salvus eris. Hinc Vir sanctus divinitùs edoctus est, non solùm esse orationi vacandum, sed etiam labori insistendum. Tandem minimè silentio involvendum censeo, quod legitur in vita S. Antonini Archi-Episcopi. Nam cùm S. Episcopus festo quodam die civitatis vicum transiret, vidit humilis casæ tecto Angelos assidere. Quo miraculo obstupefactus, casam subiit, viduamque cum tribus filiabus, nudis pedibus, lacero vestitu colum trahentem vidit. Edoctus ergò quænam forent, quemadmodum victitarent, quantas extremæ paupertatis ac necessitatis ærumnas sustinerent, liberali jussit eas eleëmosynâ impertiri. Haud multò post cùm rursus illac transiret, casamque illius viduæ observaret, super ejus tecto non cœlites, sed cacodæmones vidit assidere. Quapropter Antoninus rei novitate territus, causamque edoctus, didicit pauperculas hasce mulierculas eleëmosynâ suâ ditatas, otio deditas, laboris pertæsas, vanitatis studiosas, cœpisse cuticulam curare, genioque indulgere. Hinc Vir sanctus eas comiter admonuit, quid primùm, quid secundùm vidisset, serióque hortatus, ut laborem resumerent, virtutem capesserent, stygiasque à se belluas, quæ Cœlitibus successissent, emendatione morum procul à se fugarent. Manent ergò ex hac historia confirmata, tam ea, quæ in hac parte, quàm quæ in præcedenti diximus. Videre enim liquet quanta bona ex sedulò labore scaturizent, & è contrà quanta damna ex otio & desidia promanent; dum enim præfata vidua cum suis filiabus laboribus insistebat, Angeli se illis associârunt, dum verò otio torpescebant, non cœlites sed dæmones in Custodes domûs habuerunt. *Historia.*

12. Cùm ergò ita sit, studeamus nunc pro æternâ gloriæ corona egregiè operari, quia nunc est tempus acceptabile & dies salutis, in quo incomparabiles cœlestium charismatum thesauros licet comparare. Ponamus itaque ob oculos mundanorum hominum exempla, qui pro tam exiguis bonis tam magnos labores exantlant,

antlant,

antlant, qui pro perituris divitiis congregandis die, nocteque se fatigant, qui pro falsis honoribus adipiscendis nullum non lapidem movent, atque adeò illam pii
L. 3. c. 3. §. 5. Ascetæ admonitionem nobis applicemus. Erubesce serve piger & querulose, quod illi paratiores inveniuntur ad vanitatem, quàm tu ad veritatem. Pro una re & parva promissione die noctuque fatigari non timetur; sed proh dolor! pro bono incommutabili, pro summo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur. Hinc S. Leo Papa etiam ait: Omnes hujus sæculi dilectores in terrenis rebus fortes sunt, in cœlestibus debiles. Nam pro temporali gloria usque ad mortem desudare appetunt; & pro spe perpetua nec parùm in labore quidem subsistunt. Pro terrenis lucris quaslibet injurias tolerant, & pro cælesti mercede vel tenuissimi verbi contumeliam ferre recusant. Terreno Judici toto etiam die assistere fortes sunt, oratione verò coram Domino vel unius horæ momento lassantur; sæpe nuditatem ac famem pro acquirendis divitiis & honoribus tolerant: & earum rerum spe se per abstinentiam cruciant, ad quas adipiscendas festinant; Superna autem laboriosè quærere tantò magis dissimulant, quantò magis ea retribui tardiùs putant. Ita Leo Papa. Si ergò homines mundani tanta sustinent pro terrenis, quid non agere deberet Religiosus pro æternis? Idcircò meritò monet S. Hieronymus: Nullus labor durus: nullum tempus longum videri debet, quo gloria æternitatis acquiritur.

13. Pro coronide notandum est; quod, ut labor sit meritorius Deoque gratus, intentio bona hunc præcedere debeat, melior autem adhuc, erit, si sub ipso labore crebras jaculatorias preces ad Deum mittamus. Quamobrem S. Bernardus monet: Ad laborem cùm veneris, sic temperabis opus agendum, ut solicitudo operis intentionem animi tui ab iis, quæ Dei sunt, non avertas. Et quod hoc facilè fieri possit, docet idem S. Doctor hâc similitudine: Sicut laborantibus manibus nec oculus propterea clauditur, nec auris abstinet ab auditu: sic, imò multò meliùs laborante corpore, mens quoque ipsa suo intenta sit operi, ut non vacet. Porrò hanc suam doctrinam mellifluus Abbas etiam nobis commendat proprio exem-
Vit. l. 1. c. 7. L. 3. Inst. c. 2. plo: Etenim vir Sanctus in virtute Spiritûs simul & totus quodamodò laborabat exteriùs & totus interiùs vacabat, in altero pascens conscientiam, in altero devotionem. Laboris tempore & intùs orabat, seu meditabatur absque intermissione exterioris laboris, & exteriùs laborabat absque jactura interioris suavitatis.

Tali modo etiam olim Monachi Ægyptii, teste Cassiano, labore manuum incessanter se in cellulis exercebant sic, ut Psalmorum quoque vel cæterarum Scripturarum meditatio nunquam penitus omittatur. Quamobrem frater chare redige hæc pauca in praxim, & devita otium, fuge vanas & otiosas confabulationes, quæ devotionem extinguunt, & teporem animi inducunt, & stude in cella tua manere, ac piis exercitiis tum spiritualibus, tum manualibus te occupare, ut vel sic sub vesperem vitæ tuæ à Deo denarium gloriæ recipere valeas. Vale.

SERMO XLIV.

DE
Gravitate Peccati.

Tanquam à conspectu serpentis fuge peccatum : nàm si accesserit, mordebit te. Eccl. 21. v. 2.

1. CUm brevitati studeamus, ideò motiva tantùm, relictis aliis, cur nempe peccatum sit tanquam à conspectu serpentis fugiendum, in medium afferre lubet, quia sic etiam ejus malitia & gravitas satis abundeque patebit. Declinandum itaque est peccatum mortale. 1. Quia est gravissima offensa Dei; ut colligi potest ex triplici capite. 1. Ex eo, quod Deo cultum debitum, & idololatriam inducat, de qua Isaias dixit: Repleta est terra Idolis: opus manuum suarum adoraverunt, quod fecerunt digiti eorum. Nam ut rectè S. Hieronymus discurrit, ridiculum est, quod aliquis judicetur Idololatra, qui duo grana thuris offert creaturæ, quæ debuit Deo offerre; & ille non judicetur Idololatra, qui totum servitium vitæ, quod Deo debuit offerre, offert craturæ. Imo ut S Bernardus ait, in ipsum desævit Authorem, &, quantum in ipso est, Deum perimit. Omninò enim vellet Deum pecca'a sua aut vindicare non posse, aut nolle, aut nescire. Vult ergò eum non esse Deum, quia, quantum in ipso est, vult eum esse aut impotentem, aut injustum, aut insipientem. Et quæ hæc malitia? 2. Quod peccatum sit omninò offensa Dei gravissima, constat ex eo; quod Deus fecit in vindicta peccati; Nam teste sancto Bonaventura, nihil posset cogitari mali, quin Deus fecerit propter odium peccati; ipse enim propter peccatum semel dissipavit ferè omnia opera sua, scilicet totum mundum per diluvium. Alii Reges & Potentes in præjudicium, odiumque suorum inimicorum, depopulantur terras eorum, Deus autem dissipavit terram propriam, quia peccatum intraverat terram suam. Alii homines propter vinum corruptum non projiciunt in mare vasa aurea, vel argentea, sed servant vasa, & vinum effundunt: Deus autem non solùm peccatum, sed etiam vasa peccati, id est, creaturas rationales ad imaginem suam factas, & suo pretioso sanguine redemptas in odium peccati projicit in oceano infernali. Quid etiam primos Parentes nostros Paradiso ejecit? quid originali gratiâ eos privavit? & quid aliud omnes eorum posteros in eandem miseriam traxit? nonne peccatum; per quod mors in hunc mundum intravit. Quæ causa, quod Dominus, qui aliàs Pater misericordiarum audit; pluerit super Sodomam

C. 2. v. 8. *In Epist. ad Rust.* *Serm. 3. de Resur.* *Gen. 3.* *Rom. 5.* *Gen. 19.*

& Gomorrham sulphur & ignem, & subverterit civitates has, & omnia circa regionem, & universos habitatores urbiũ, & cuncta terræ virentia? peccatũ hoc fecit.

Rom. 5. Gen. 19. 2. Peccatum Angelos in dæmones convertit, eosque cœlo eturbavit, ac sempiternis ignibus addixit. Peccatum Pharaonem & totum ejus exercitum in mare demersit. Peccatum est causa fam s, quæ Dodâ Syriæ Rege Joran in Judæa obsidente ita invaluit, ut Matres inediâ adactæ filios necaverint, & voraverint. 4. Reg 6. Item tanta erat annonæ caritas, ut caput asini venundaretur octaginta argenteis, & quarta pars cabi stercoris columbarum quinque argenteis. Sed quid moror in specificandis peccatis & pœnis singularibus? Uno verbo, ut Sanctus Chrysostomus testatur, malorum omnium causa est peccatum. Ex peccato tristitia, ex peccato tumultus, ex peccato bella, morbi, atque omnes, quotquot nos premunt, passiones. Meritò hinc monet pius Asceta: Nihil sic timeas, sic vituperes & fugias, sicut vitia & peccata tua, quæ magis displicere debent, quàm quælibet rerum damna. Et non immeritò, quia omnia damna temporalium rerum, omnes pressuræ & morbi, pestilentiæ, bella, & id genus adversa, si cum peccato comparantur, cessant esse mala. Unde Abbas Theodorus apud Cassianum ait: In rebus humanis nihil malum est dicendum, nisi peccatum solum, quod à bono Deo nos separans, malafacit diabolo comparari. Cui astipulatur os aureum Chrysostomi, dicentis: Una duntaxat res gravis ac pertimescenda est, peccatum nempe, reliqua verò omnia mea sunt mera fabula. Tertia ratio, quare peccatum sit offensa Dei gravissima, sumitur ex eo, quòd ordinavit, ut pœnitentia peccatoribus pœnitentibus semper valeat; nam ut rectè S. P. Augustinus colligit, constat ei peccata multùm displicere, qui semper præstò est, ea per pœnitentiam destruere. Si enim ea amaret, non ita semper destrueret. Sed semper destruit peccata quæ invenit, ne salvatur, quod creavit, ne corrumpatur, quod amavit.

Thomas Kemp. l. 3. c. 4. §. 3.

Coll. 6. c. 3.

De vera & fal. pœnit c. 5.

Ser. 1. in nat. Dom. 3. Secundum motivum, quare peccatum sit declinandum, est, quia etiam ipsius Christi est gravissima offensa: id, quòd præclarè S. Bernardus ostendit, dicens: Ex consideratione remedii, periculi mei æstimo quantitatem. Nesciebam, & ecce mittitur Virginis Filius, Altissimi Dei, & jubetur occidi, ut vulneribus meis pre ioso sa guinis illius balsamo medeatur. Agnosce, ô homo, quàm gravi sunt vulnera, pro quibus secundùm Divinæ Sapientiæ ordinem necesse est, Dominum Christum vulnerari. Si non essent hæc ad mortem, & mortem sempiternam, nunquam pro eorum remedio Dei Filius moreretur. Ita Bernar. Est ergò peccatum causa mortis ipsius Dei Filii. Videamus ergò nunc, quantæ sit malitiæ peccatum grave admittere: siquidem, qui peccat denuò, crucifigi Salvatorem suum, & quanta hæc injuria Christi illata! ô quanta ingratitudo! Non enim, teste S. P. Augustino, minus peccat, qui Christum offendit regnantem in cælis quàm qui eum crucifixerunt ambulantem in terris. Christus ipse hoc testatur, qui S. Birgittæ cruciatus Salvatoris recogitanti sese objecit, undique sanguine purpuratus, eâ omnino specie, quâ olim Cruci affixus miserabiliter visebatur, cum

Surius in vita.

hisce

hisce verbis: Intuere vulnera mea. Ad quod tragicum spectaculum illachrymans pia Matrona: Heu! inquit, mi Domine, unde tibi modò hæc vulnera? Cui ille: Ita me etiamnum vulnerant charitatis meæ contemptores. Et hoc est, quod Apostolus ingemiscens pronuntiat. *Qui prolapsi denuò sunt in peccata, crucifigentes sibimetipsis Filium Dei, & ostentui, ac contemptui habentes.* Hinc meritò S. Bonaventura dicit: Apparebit Dominus Deus cum vulneribus suis, & clamabit, dicens: Videtis quanta à vobis, in vobis, & pro vobis passus sum: & tamen ingrati omnia contempsistis, & pro nihilo duxistis: Ite maledicti in ignem æternum. *Heb. 6. v. 6.* *Par. 1. stim. c. 1.*

4. Fugiendum est peccatum, quia turpissimæ servituti animam subjicit. Nam teste S. Ambrosio, qui fecit peccatum, servus est peccati, &, quod pejus est, multorum servus, qui subjectus est vitiis, multis se Dominis addixit; ut exire ei vix liceat. Et juxta S. Chrysostomum, barbarum est peccatum, tyrannidem exercens in animam semel captam, sed in perniciem eorum, qui ipsum suscipiunt. Imo ipsius etiam diaboli servituti subjicitur, ut rectè S. P. Augustinus dixit: Unusquisque peccando animam suam diabolo vendit, accepto tanquam pretio dulcedine temporalis voluptatis, si ergò Esau stultum judicamus, dum pro vili esca primogenituram vendidit, quantò magis insipientem censebimus hominem, qui pro vilissima voluptate non jus duntaxat suum, sed seipsum vendit? Lysimachus Thraciæ Rex coactus ob ingentem sitim, aquæ scypho se Regnumque suum hostibus tradere, epotâ aquâ exclamâsse dicitur: Deus immortalis! Quæ hæc mea infelicitas; qui me, totumque Regnum meum tantillo corporis oblectamento vendidi. Quod ipsum tantò verius & majori cum dolore dicere potest peccator, quantò præstantius est regnum, quod pro vilissima voluptate vendidit, & quando se crudelioribus hostibus tradidit ac mancipavit. S. Simeon Stylita Edessenus solitus erat videre homines Angelis stipatos, sed non eodem modo; nam in gratia constitutis ponè astabant, & tanquam fidi viarum Duces lætabundi facem prælucebant: mortali verò peccato obstrictos, circumstantium dæmonum constrictos vinculis, eminùs sequebantur illachrymantes. O igitur miseram animam! quæ per peccatum mortale se tam atrocium hostium servituti addixit. *L. 2. de Jacob. c. 3.* *Hom. 9. 2. ep. ad Cor.* *In Expos. ep. ad Rō.* *Plutarch. in apopht. Regum.* *Raderus in virid. sanct. p. 2. c. 5.*

5. Fugiendum est peccatum, quia turpissimam animæ maculam affert: si enim tantò turpior est macula, quantò pretiosior est, & pulchrior res maculata, quid animâ pretiosius? nihil ergo peccato sordidius, ait rectè S. Chrysostomus. Agnovit hoc ipsum Democles puer formosus, hinc cùm lavandi corporis causa balneum fuisset ingressus, ideoque Rex Demetrius advertisset, eum mox secutus, cùm eo abuti vellet, præcluso omni effugio castus Juvenis in ahenum aquâ fervente plenū insiluit, mori malens, quàm peccato tali contaminari. Et meritò nihil enim fœdiùs ipso peccato, nihil abominabilius eo. S. Catharina de Genua dicere solebat, si possibile foret hominem divinâ destitutum gratiâ ac peccatis impiatum videre, tunc hujus intuitu quilibet mori deberet: imò non solùm per aspectum, sed si quis sciret talem hominem è longinqua regione ad se venturum, tunc tale nun- *Plutarch. in vita Demetrii.* *in ejus vita c. 24.*

tium ei eriperet vitam, quia similis homo est tanta abominatio, ut neque verbis ullis sat explicari possit. Etenim nullus bufo tam execrabilis, nullus serpens tam venenosus, nullum cadaver tam purulentum, nulla cloaca tam fœda & sordida, uno verbo, nihil in mundo tam abominandum, ut est vel minimum peccatum mortale. Hinc si omne venenum, omnis sanies, omnes sordes & spurcitiæ, omnis fœtor & abominatio, & quidquid demùm in orbe terrarum homini execrationem & nauseam movere posset, si hæc cuncta in uno bufone coacervata forent, & talis bufo unico lethifero peccato compararetur, tunc nequaquam execrabilis, sed pulcher omninò & formosus appareret, siquidem unicum peccatum est deformius, quàm omne illud, quod abominabile imaginari posset. Hinc concludit quidam *Stani-hurst. in hist. Xti Patien. c. 1. §. 11.* Author, sic dicens: Si quis peccati minimi gravitatem perfectè cognosceret, & Dei simul offensi Majestatem & bonitatem, non esset vena in toto corpore, quæ non aperiretur præ vehementia doloris: toto corpore sudaret sanguinem, erigerentur ei præ horrore omnes in vertice capilli, deficerent eum vires, finderetur ei cor, rumperetur pectus, frangerentur costæ, denique impatiens doloris, præ ejus immensitate repentè corrueret in terram exanimis, & moreretur.

6. Quis ergò nunc verbis satis explicet peccati malitiam, horrorem, gravitatemque? Hinc Christus cùm omnes alias injurias, & etiam suspicionem dæmonii inhabitantis patientissimè tulisset, in peccati tamen suspicione tollenda acerrimus fuit, ideoque dixit: Quis ex vobis me arguet de peccato? cujus rationem reddens *Baez. t. 3. in Evang. l. 18. c. 8. §. 87.* Baeza, ait: quia non sic horribile est viro justo dæmonium habere, ac peccatum, hoc omni dæmonio horribilius est, & multò magis vitandum. Quare non immeritò D. Chrysostomus nihil præter peccatum timebat; unde Eudoxiæ Imperatrici insidias adversus ipsum molienti, eò quod cupiditatibus ejus iniquis sese op- *Surius in vita.* poneret, quidam ex Aulicis illius dixit: Frustra tentas omnia: Chrysostomus enim nihil præter peccatum timet. Hinc etiam Eleazarus Judæus nonagenarius, *2. Mach. 6.* Scribarum Princeps, ad carnes porcinas contra legem comedendas compulsus, respondit, malle se permitti in infernum, quàm Regis mandato obedire, minùs ducens inferni supplicia, quàm peccati gravitatem. Hujus sententiæ etiam erat S. Anselmus Episcopus Cantuariensis, dicere solitus; Si hinc peccati horrorem, in- *Surius in Vita.* de inferni dolorem corporaliter cernerem, & necessariò uni eorum immergi deberem, priùs infernum, quàm peccatum appeterem: Mallem enim purus à peccato gehennam intrare, quàm peccato pollutus cœlorum regna tenere. Agnovit etiam benè peccati malitiam S. Ignatius Lojola. Hinc cùm quondam ei objice- *Vita l. 3. c. 9.* tur, operam in curandis meretricibus frustraneam esse, eò quod illæ mox ad vomitum redituræ essent, respondit ille: Minimè sane, sed si omnibus vitæ meæ curis atque laboribus id possim efficere, ut vel unam noctem aliqua istarum peccato abstinere velit, omnes ego quidem nervos contendam, ut vel exiguo illo tempore Deus non offendatur.

7. Si hæc nunc dicta ad declinandum peccatum nondum sufficiant, tunc saltem nos

nos ad hoc fugiendum movere deberet, quia videlicet gravissimum pœnæ æternæ reatum adducit: si ergo nemo vel integrum etiam regnum acciperet, & per unicum diem in fornace ardenti jaceret, & torqueretur: quanta insania erit, æternùm sævissimis & inexplicabilibus inferni tormentis velle cruciari, ut levissima & momentanea voluptate quis fruatur. Studeat ergò quisque cane pejùs & angue peccatum declinare, ne sibi contingat, quod sceleratæ Babyloni factum, de qua S. Joannes in Apocalypsi: *Et sustulit unus Angelus fortis lapidem, quasi molarem magnum, & misit in mare* (tartareum illud) *dicens: Hoc impetu mittetur Babylon, civitas illa magna* (seu peccator) *& ultra non invenietur* [nisi in inferno] ubi mors (sine morte) æterna depascet te, & fumus tuus (ex te ipso ardente) ascendet in sæcula sæculorum. Lapis molaris est peccatum mortale, Angelus est executor Justitiæ divinæ, Mare infernus; anima Babylon, quæ instar lapidis molaris, suis aggravata peccatis, mittetur in abyssum Erebi, ubi sine fine, velut titio semper ardens & nunquam conflagrans, in incendiis æternis fumabit. Hæc de peccato mortali dixisse sufficiat. Reliquum est, ut de peccato veniali pauca addamus. C. 18.

8. Sciendum igitur, quòd peccatum veniale sit summum malum post peccatum mortale, noceatque magis animæ, quàm omnes morbi simul sumpti corpori nocere solent. Hinc S. Theresia dicebat: Faxit Deus, ut timeamus id, quod debemus timere, & intelligamus, majus malum posse advenire ab uno peccato veniali, quàm à toto simul inferno, cùm hæc sit ipsissima veritas. Ulteriùs gravitatem peccati venialis quidam Author describit in hæc verba. Actum erat de homine, reus erat mortis, filius gehennæ; licet omnis mundi potentia, & fortitudo simul collecta fuisset: licet oblatæ omnes bestiæ terræ in holocausta & victimas Deo fuissent: licet omnes homines, quidquid habent in venis Sanguinis effudissent: licet omnes Angeli incarnati fuissent, & singuli millies mortui pro satisfactione unius etiam minimi peccati venialis: licet singuli illorum plus gratiæ & Sanctimoniæ habuissent, quàm omnes Sancti simul, qui fuerunt, sunt & erunt, non potuissent [sepositis Christi meritis] Deum nobis offensum propitiare pro uno levissimo delicto, nec promereri nobis vel guttulam aquæ, quam à Lazaro flagitabat Epulo. S. Theresia, cùm Christus Judex in pulcherrima luce se illi spectabilem exhibuisset, & quædam venialia peccata ostendisset, tanto pudore suffusa est, ac eorum aspectu, ut pœnas inferni tolerabiliores esse putaret, & undequaquam quæreret, quo se absconderet. Hinc ergò clarè patet, peccatum etsi venialissimum suum malum esse post peccatum mortale, ut meritò priùs omittere illud homo debeat, quàm millies mori, quàm cælum & terram permittere in nihilum redigi, quàm totum genus humanum damnari: Unde B. Virgo maluisset, Filium suum sine peccato propriis manibus occidere, quàm in peccatum etiam minimum consentire. Colligitur præterea hujus peccati gravitas ex pœna eidem debita, quia illud pœnâ omnibus pœnis & doloribus hujus

Vit. c. 25. Stanihurst. loc. cit. c. 8. §. 1. Vit. c. 40.

mundi simul etiam sumptis graviori punitur; quis autem, si videret jussu Regis Sponsam & Reginam carissimam in ardentem fornacem conjectam, judicaret, leve ab illa crimen commissum? Quis igitur non satagет, ne voluntariè peccatum etsi levissimum committat? Si enim hoc non foret tantum malum, profectò misericors Deus Justitiæ suæ ensem non sic vibraret super illud, nec tantâ pœnâ in futuro aut in hoc etiam sæculo plecteret. Quod in futuro sæculo gravissimè veniale peccatum puniat, constabit multis exemplis, in Sermone de pœnis purgatorii, adducendis. Quod etiam in præsenti ob hoc in charissimos suos servos Deus animadvertat, manifestum argumentum est de Moyse & Aarone, quibus adeò familiariter Deus usus est, ut de Moyse dixerit: *Servus meus Moyses in*
Nu. 12. *omni domo meâ fidelissimus est : ore ad os loquor ei.* Aaron verò, quem Principem constituit Sacerdotum, legisque interpretem, ac Ministrum elegit omnium mirabilium & prodigiorum, quæ operatus est, nihilominus tamen Deus ob culpam levissimam indignationem tam vehementem concepit, ut utrumque à terra illa beata arcendum pronuntiârit. Est autem hæc culpa: Patiebatur in deserto populus aquæ penuriam, nec aderat, unde sitim levare posset, quare Deus suæ pietatis memor cum Moyse ita locutus est: *Tolle virgam & congrega*
Nu. 20. *populum, tu & Aaron frater tuus, & loquimini ad petram coram eis, & illa dabit aquas, cùmque eduxeris aquam de petra, bibet omnis multitudo & jumenta ejus.* Ita factum, & tulit Moyses virgam, & dixit congregatæ multitudini ante petram: Audite rebelles & increduli, num de petra hac vobis aquam poterimus ejicere? Cùmque elevâsset Moyses manum percutiens virgâ bis silicem, egressæ sunt aquæ, ita ut populus biberet. Hinc Deus ad Moysen & Aaron conversus sic illos reprehendit: Quia non credidistis mihi, ut sanctificaretis me coram filiis Israël, non introducetis hos populos in terram, quam dabo eis. Si ipse Judex culpam esse non dixisset, an fortè aliquis eam deprehendere potuisset? quamvis tamen esse jam sciamus, vix eam percipere possumus, aut dignoscere. Multorum sunt opiniones, quæ culpam hanc declarant, & cum sit minutissima quasi lynceis oculis opus est, ut eam investigemus. Unde sepositis plurium sententiis, magis probabilem hic ponemus, quæ asserit incredulitatem aliquam & dubitationem in Sanctis extitisse, non quòd de divina potentia ambigerent, quam noverant absolutam, sed æstimans Moyses duritiam populi & atrocitatem, inter spem & metum trepidus hærebat, an impedimentum non esset, unde Deus tale beneficium negaret: atque ita dubius dixit Israëli: Audite rebelles & increduli,
S. P. Augus. in quæst. Vet. Test. num ex petra hac aquam vobis poterimus elicere? Ita S. P. Augustinus & Isidorus in Glossa ordinaria. Et ob hoc peccatum veniale etsi levissimum ipsis Deus in tantum est indignatus, ut nec Moyses efficaci suâ ratione, quâ toties populo veniam impetrârat, pro se Dominum potuerit flectere. Nam cùm regionem illam beatam ac fertilem specularetur, petiit enixè sibi indulgeri, ut omnem terram trans Jordanem videre posset. Sed iratus est Dominus illi, nec exaudivit eum,

eum, sed dixit ei: *Sufficit tibi, nequaquam ultrà loquaris de hac re ad me.* Hoc *Deut. 9.*
exemplo comprobatur, quanta sit Dei offensa vel minimum peccatum veniale. *2.Reg.24.*
Hinc etiam David, quia populum suum numerari jussit (in quo eum non nisi venia- *v.15.*
liter peccâsse plerique Authores putant) pestilentiâ, quæ 70000. hominum abstulit, castigatus est. Porrò si Deus in suos intimos amicos ita animadvertat, quis
dicet peccatum veniale esse rem levem, nec adeo multùm curandam? Alphon- *Lanri. o-*
sus Rodriquez è Societate JESU Laicus vitæ Sanctimoniâ inclytus, cùm eum S. *pusçul.*
Franciscus cum Christo apparens quæreret, cur fleret? respondit: Cur non *16.n.269.*
fleam, perspectam habens gravitatem peccatorum meorum, quandoquidem unum peccatum veniale contra Deum commissum meretur, ut totâ vitâ defleatur. Cæterùm tametsi venialia animam non separent à Deo, attamen ea, si non diligenti studio evitare conemur, magno periculo ad ipsum mortale nos subjiciunt. Monet proinde S.P. Augustinus: Nolite, inquit, contemnere venialia, *De 10. Chordis.*
quæ minima sunt, sed timete, quia plura; plerumque enim bestiæ minutæ multæ necant: nunquid minutissima sunt grana arenæ? sed si arena ampliùs in navi mittatur, mergit illam, ut pereat. Quàm minutæ guttæ pluviæ, nonne flumina implent, & domos dejiciunt? Timenda est ergò ruina multitudinis, etsi non magnitudinis. Ita S.P. Ex his ergò frater chare haud dubiè intelliges, quanta injuria Deo irrogetur per peccatum lethale, & quanta etiam per veniale. Quare ociùs veniam de commissis à te peccatis petiturus Deum accedes, proponesque imposterum te millies moriturum, quàm vel levissimum peccatum scienter commissurum. Vale.

SERMO XLV.

DE
Timore DEI.

Si non in timore Domini tenueris te instanter, citò subvertetur domus tua. Eccl. 27. v. 4.

1. TImor Domini definitur, quòd sit virtus, quâ quis Deum offendere timet: Ejus naturam explicans, S. Tobias Filio dixit: *Omnibus diebus vita tuæ in mente habeto Deum, & cave, ne aliquandò peccato consentias, & prætermittas præcepta Domini Dei nostri.* Dividitur autem Timor in servilem, Merce- *Tobiæ. 4. v. 6.*
narium, & Filialem. Servilis est, quo quis Deum formidine pœnæ ab eo infligendæ offendere timet, de quo S. David locutus est, dum oravit: *Confige timore tuo carnes meas, à Judiciis enim tuis timui.* Mercenarius est, quo quis spe præmii *Psal.118.*
& mercedis à Deo promissæ, ab offensa Dei abstinet, de quo idem S. Propheta *v.120.*
confessus est, se ab illo ad mandata Dei servanda impulsum esse: *Inclinavi cor*

Psal. 118. v. 112. *meum ad faciendas justificationes tuas in æternum, propter retributionem.* Filialis est, quem ut Cassianus explicat, non pœnarum terror, non cupido præmiorum, sed amoris generat magnitudo, quo vel filius indulgentissimum Patrem, vel frater fratrem, vel amicus amicum solicito reveretur affectu. Sciendum itaque, etsi priores duo timores minùs perfecti sint, non tamen propterea minùs utiles censendos, aut omninò negligendos esse, cùm & bonum habeant objectum, scilicet incolumitatem sui, & fructus optimos, dum & à peccato retrahunt hominem, & viam ad justitiam & charitatem parant, uti præter alios clarè Cassianus docuit, dum dixit: Est gradus cujusdam profectûs, ut, dum vel pœnarum metu, vel præmiorum spe incipimus vitia declinare, ad charitatis gradum transire possimus. In hoc tamen timore non est sistendum, sed quantum fieri poterit, ad timorem filialem anhelandum.

Coll. 11. c. 13.

Coll. 11. v. 8.

2. His prænotatis utilitas Timoris præcipuè filialis breviter explicanda erit, ut hanc virtutem quilibet cordi suo magis imprimat. Conducit itaque vel imprimis ad tentationes quascunque superandas, & tametsi sit in medio ignis quis constitutus, manebit tamen illæsus à flamma, quod Ecclesiasticus verificat, dum ait: *Timenti Dominum non occurrent mala, sed in tentatione Deus illum conservabit, & liberabit à malis.* Nam quemadmodum quercus altis defixa radicibus nullis ventorum procellis sternitur: ita animam in timore divino solidatam nullus tentationum turbo concutiet. Concinit huic veritati D. Chrysostomus, dicens: Sicut procellarum furorem & insultus Nauclerus, suâ peritiâ frangit, & eludit; ita timor Dei omnem tentationum tempestatem suâ virtute superat. Etenim timor in via Dei non se habet, ut timor in via sæculi, timor enim, teste S. Gregorio, in via sæculi debilitatem generat, secus timor in via Dei, qui fortitudinem gignit: è contra in via sæculi audacia fortitudinem, in via autem Dei audacia debilitatem parit. Hunc timorem nobis commendat Mellifluus Bernardus dum ait: In veritate didici, nihil æquè efficax esse ad gratiam promerendam, retinendam, recuperandam, quàm si omni tempore coram Deo inveniaris non altùm sapere, sed timere. Cui astipulatur S. Chrysostomus; solus, ait, est timor Dei, qui mentes corrigit, fugat crimina, innocentiam servat, & omnis boni tribuit facultatem. Imò, teste S. Diadocho, nemo potest in sensu cordis Deum amare, nisi priùs toto corde eum timeat; timore enim Dei efficitur, ut anima pura & mollis effecta ad exercendam charitatem se applicet. Hinc rectè concludit D. Chrysostomus hisce verbis: Si Dei timorem habeamus, nihil nobis est opus: si verò hunc non habeamus, etsi regnum ipsum possideamus, summus omnium pauperrimi. Quod clarè probatur ex sacris paginis. Salomon enim in proverbiis dicit: *Beatus homo, qui semper est pavidus.* Si ergò talis Beatus est, ergò nihil eget, quia Beatitudo secum affert affluentiam omnium bonorum. Beatus autem talis censeri debet, quia præ cæteris merebitur Dei misericordiam, quod testatur Psalmista, dicens: Quomodo miseretur Pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se. Quia in

C. 33. v. 1.

Hom. de fide Annæ.

L. 5. mor. c. 13.

Ser. 44. super Cant.

Serm. de S. Joan. Bapt. To. 5. bibl. SS. c. 17.

C. 28. v. 14.

cunctis

cunctis suis petitionibus facilè exaudietur, uti rursùs verificat Propheta Regius: *Voluntatem timentium se faciet; & deprecationem eorum exaudiet.* Quia felicem mortem sperandam habet, quemadmodum clarè pronuntiat Ecclesiasticus, dicens. *Timenti Dominum benè erit in extremis, & in die obitûs sui benedicetur.* *Ps. 144.* *Eccl. 1. v. 13.*

3. Quòd verò nihil simus sine timore, constat iterum ex Ecclesiastico dicente: *Si non in timore Domini tenueris te instanter, citò subvertetur domus tua.* Id est, sine timore mox corrues in varia peccata, nec diu stabis in gratia. Meritò ergò ait S. Bernardus: Omne virtutum ædificium illicò vergit in præcipitium, si timoris Domini amiseris præsidium. S. Gregorius dicit: Ubi timor non est, ibi salus non est. Manet ergò confirmatum pauperrimum esse illum, qui caret timore Dei, quia & caret Dei gratia, quia caret salute: & quid homo sine hac possidet? Profectò quidquid illud sit, nihil est, etsi totus mundus foret, quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur? ut loquitur Salvator noster. Cæterùm, qui timet Deum, teste S. Gregorio, nihil negligit: timere Deum est, nulla, quæ facienda sunt, bona præterire. *Eccl. 27. v. 4.*

4. Porrò ad hunc salubrem Timorem in nobis excitandum reperiuntur tot motiva, ut planè aut sat mirandum sit, nihilominus tot nedum ex turba sæcularium, verùm etiam ex cætu Religiosorum esse, qui absque omni timore non secùs, ac si jam certi de salute sua forent, vitam in bonis diebus traducunt: hujus autem cæcitatis ratio est, quia rarissimè causas, ob quas timendum sit, perpendunt. Sicque læti & gaudentes ad infernum properant. Quamobrem, ut quilibet huic irreparabili damno tempestivè aditum præcludat, consultum erit saluberrimum Dei Timorem in corde suo irradicabiliter plantare, quod facilè fiet, si quis diligenter motiva nunc specificanda piè ruminare studuerit. Primum igitur motivum esse poterit, consideratio fragilitatis, mortalitatisque humanæ, & periculorum, & laqueorum, & insidiarum, quibus plena est hæc vita miserrima, & adeo quidem plena est, ut pauci laqueos à nostris hostibus detensos evadant, cùm videamus, nonnunquam Viros etiam sanctos in hos incidisse. Quis enim sanctior Davide, quis sapientior Salomone, quis fortior Samsone? hi tamen omnes fœdè prolapsi sunt. O quotquot fuerunt, qui in solitudine vitam Angelicam potiùs, quàm humanam duxerunt multis annorum lustris, & tamen in fine miserrimè occulto Dei Judicio perierunt! Et quare hoc Deus permittit; nisi ut timeamus semper in timore de nostris bonis operibus minimè præsumentes. Hinc Apostolus monet: *Cum metu & tremore salutem tuam operare.* Hoc est, si quis etiam adeò sanctè viveret, ut velut alter Noë ab ipsomet Deo audiret: *Te vidi justum coram me in generatione hâc:* vel illud, quod dixit ad Moysen: *Moyses in omni domo mea fidelissimus est.* Si quis adeò voluntatem suam divinæ conformaret, ut Deus eum tanquam secundùm Davidem laudaret, eum esse virum secundùm cor suum. Si quis sic patientiæ & simplicitati studeret, & cum Jobo audire meretur: *Erat vir simplex, & rectus timens Deum, & recedens à malo,* cui *ad Phil. 2.* *Gen. 7.* *Nu. 12.* *Job. 1.*

non esset similis in terra. Si quis tantam fidem haberet, ut cum Centurione à Christo laudaretur: *Non inveni tantam fidem in Israel.* Si quis tam irreprehensibilem vitæ methodum teneret, ut audiret, quod Salvator Nathanaëli dixit: *Ecce vere Israelita, in quo dolus non est.* Tandem, si quis divinæ gloriæ propagandæ adeò zelosus esset, ut illud encomium, quo S. Paulus à Christo fuit honoratus, ad se etiam pertinere divinitùs intelligeret: *Vas electionis est mihi iste, ut portet Nomen meum coram Gentibus & Regibus, & Filiis Israel.* Uno verbo, si quis ita perfectus foret, ut velut alter Joannes Baptista, omnes ex mulieribus natos suâ sanctimoniâ longè superaret, non tamen propterea exemptus erit à timore, quia etsi omnia nunc enarrata laudum præconia haberet, habet tamen, quo sibi timeat? Nam, ut Apostolus testatur, dicens: Qui se existimat stare, videat, ne cadat. Unde S. Job. *Ecce qui serviunt ei, non sunt stabiles, & in Angelis suis reperit pravitatem; quantò magis, qui habitant domos luteas.*

Matth. 8.

Joan. 1.

Act. 6.

Job. 4.

5. Idcirco si timendum cuilibet foret, etiamsi omnes præfatos laudum titulos de se enunciatos esse sciret, quantò magis ergò sibi timendum habet, qui est undique peccatorum laqueis obseptus, ac in tantis salutis perdendæ periculis constitutus? maximè cùm ignoret, utrùm amore vel odio dignus sit. Hinc quidam S. Eremita, cùm divinitùs cognovisset, quanto in periculo versaretur homo, indutus lugubri cucullo faciem obnupsit, nihil ut præter terram aspiceret, neque mortalium ulli loqui amplius volebat, causam verò rogatus, nihil aliud respondit, quàm: Sinite me, quia homo sum. Sciebat enim S. Anachoreta, quàm difficile sit salvari, quàm facilè damnari, unde ajebat, sinite me periculum meum, in quo me cerno esse constitutum, ante oculos mentis habere, ut semper timens hoc evadam, in quod alii non timentes prolabuntur. Igitur ô Mortalium cæcitas & pertinacia! qui sciunt & credunt Christi effatum, quòd videlicet multi sint vocati, pauci verò electi, & nihilominùs eorum corda omni ferro & adamante duriora nec emolliuntur, nec consternuntur, quo sibi pertimescerent. Sed, quæso, si maximus exercitus esset in campo, & omnibus esset divinitùs revelatum, casurum paulò post fulmen, & majorem partem percussurum, nonne omnes gravis metus incesseret? haud dubiè. Cur ergò non etiam nos magno timore percellimur, cùm revelatum sit plurimam hominum partem æternæ damnationis sententiâ velut horribili fulmine feriendam esse? Profectò, qui hinc sibi non timet, non homo, sed lapis potiùs censendus est. Legimus in speculo Exemplorum de quodam sancto Episcopo, qui, quoties tempestas in cælo orta est, ad templum confugit, ibique in terram prostratus Dominum rogavit, ut generi humano parceret; causam facti verò hanc dedit, quòd Deus tales tempestates permittat, ut homines ad se timendum suscitet, & novissimorum memoriam illis in mentem revocet, cui proin admonitioni sedulò parere nos debeamus.

Rodriq. p. 3. tr. 4. 5. c. 11.

Dist. 3. ex. 3.

6. Alterum motivum est, ad salutarem timorem in nobis excitandum, quia sine peccato, saltem veniali, vivere nequimus. Quàm grave unum vel minimum

mum peccatum sit, diximus in sermone præcedenti. Si ergò Spiritus Sanctus per os Salomonis loquens, ait: De propitiato peccato noli esse sine metu; ô quantò magis ergò timere oportet peccatis, de quibus scimus, aut nullam, aut valdè exiguam nos pœnitentiam egisse? quomodo non etiam timore percelli debere- Prov. 23. mus de peccatis omni die committendis, *Septies enim*, teste Salomone, *justus in* v. 16. *die cadit.* Impossibile namque est, quemlibet Sanctorum non istis minimis, quæ per sermonem, per cogitationem, per ignorantiam, per oblivionem, per necessitatem, per voluntatem, per obreptionem, per somnium admittuntur, incurrere, Coll. 11. ut notat Cassianus. Nec facilè teste S. Leone, provenit cuiquam tam incruenta vi- c. 10. ctoria, ut inter multos hostes, frequentesque conflictus, etiamsi sit liber à mor- Ser. 4. de te, sit quoque immunis à vulnere. Porrò licèt absque his peccatis simul sumptis Jejun. de via ordinaria vivere non possimus, non tamen ideò sumus immunes à culpa, quia cum auxilio divinæ gratiæ possumus vitare singula, & omnia peccata divisim sumpta, ut communis sensus SS. PP. & Theologorum contra hæreticos docet. Si ita labantur Sancti, quid continget illis, qui à Sanctimonia vitæ & perfectionis calle adhuc longè absunt? Ergò timendum. Hinc exclamat Magnus Gregorius: L. 24. c. 7. Quis nostrûm vitam præcedentium Patrum valeat superare vel assequi? Et tamen David dicit: Ne intres in Judicium cum servo tuo. Paulus, cum diceret: Nihil mihi conscius sum: cautè subjunxit: Sed non in hoc justificatus. Jacobus dicit: In multis offendimus omnes. Joannes dicit: Si dixerimus, quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est; quid ergò facient tabulæ, si tremunt columnæ? aut quomodo virgulta stabunt immobilia, si hujus pavoris turbine etiam cedri quatiuntur?

7. Cæterùm ad hunc timorem etiam nos movere debet Exemplum SS. Vir- Ser. An- ginis Mariæ, quæ, ut Angelus S. Birgittæ dictavit, dum in templo Hierosoly- gel. c. 14. mitano degeret, non solùm cœpit Deum amare, sed etiam prudenter timere. Hinc Timor Dei erat ejus prima Crux. Hoc timore semper angebatur, non solùm, quomodo peccata declinaret, sed etiam quomodo suas actiones ritè peragerer. Et quamvis omnes suas curas, cogitationes, verba & opera ad Dei laudem dirigeret, semper tamen timebat, ne forsan in his aliquis nævus lateret. Hinc miseri peccatores, ait Angelus, recogitare deberent, quantam pœnam ob varia peccata sine omni timore patrata, sibi congerant, cùm videant, quod etiam gloriosissima Virgo, quæ absque peccato erat, cuncta sua Deo gratissima opera Vit. PP. magno timore peregerit. Hinc Abbas Agathon moriturus, cùm quæreretur à p. 2. §. fratribus, an timeret coram Deo comparere? respondit: Laboravi quidem vir- 151. tute, quâ potui, in custodiendis mandatis Dei, sed homo sum, & nescio, an Ruffin. in placuerint opera mea Deo. Hinc non præsumo de illis, nisi venero ante Deum. Vit. PP. Sed & Arsenius, cùm nullum lachrymandi finem faceret, rogatus, an non cum n. 163. tot lachrymis securus ad Deum accederet? Respondit: Fratres mei, metuo, & nec momento sine metu fui, ex quo hanc vitæ normam secutus me Deo conse-

cravi. Ex his ergò etsi paucis, frater chare, uti non animi pendeo, satis perspicis naturam Timoris, quàm fortis sit ad debellandas quascunque tentationes, quàm saluber ad virtutes congregandas, & quàm necessarius ad salutem animæ consequendam. Insere ergò hunc timorem animo tuo, ni perire horres; insertum autem, ut eum conserves, necesse fuerit sæpè sæpiùs hunc rigare, ne humore destitutus rursus exarescat; melior autem irrigatio haud erit, quàm sedula meditatio Novissimorum, de quibus fusiùs in sequentibus. Vale.

SERMO XLVI.

DE MORTE.

Memorare novissima tua, & in æternùm non peccabis. Eccl. 7.

1. SI Mortalium cæcitas ex nulla alia re dignosci posset, cognosceretur profectò ex eo, quod videant, audiant, sciant & credant se morituros, & fortassis hodie aut cras, & nihilominus salutem suam non quærant aut curent. *Imò*, ut Salomon loquitur, *absque ullo timore perpetrant mala, imò lætantur, cùm malè fecerint, & exultant in rebus pessimis.* Talium errori atque periculis quasi compatiens Deus ait: *Utinam saperent, & intelligerent, ac novissima providerent*; id est, se brevi morituros crederent. Quid enim, quæso, est vita nostra aliud? quàm cursus velocissimus ad mortem, ut rectè dixit S. P. Augustinus. Hinc meritò quilibet Christianus deberet totum spatium præsentis vitæ tanquam unam horulam reputare, atque cum omni diligentia & fervore ad mortem feliciter se præparare, sicque rebus transitoriis uti, non frui, tanquam eas celerrimè relicturus. Ad quod hortatur Apostolus: *Tempus*, inquiens, *breve est, reliquum est, ut qui utuntur hoc mundo, sint tanquam non utentes, præterit enim figura hujus mundi.* Ex qua utique consideratione S. Job exoravit: *Parce mihi Domine, nihil enim sunt dies mei.* Et rursus: *Paucitas dierum meorum finietur brevi.* Dimitte ergò me, ut plangam paululùm dolorem meum, antequam vadam, & non revertar ad terram tenebrosam, in qua (ut asserit Veritas) fletus & stridor dentium & tenebræ erunt.

Eccl. 8. *Deut. 32.* *L. 3. de Civit. Dei c. 10.* *1. Cor. 7.* *Job. 7.*

2. Verùm ut loquitur S. P. Augustinus apud Dionysium Carthusianum, ideo vita hæc interdum longa videtur, quia adhuc durat, urget & agitur, sed cum fuerit terminata, & finis ejus inciderit, apparebit quàm brevis extiterit. Hinc ut dictus Author discurrit: Si quis mille annis, &, quod amplius est, ab exordio mundi usque ad hanc horam vixisset, & nunc esset moriturus, totum

De 4. Noviss. art. 8.

tempus præteritum videretur sibi tanquam momentum, præsertim dum mentis aciem ad imminentem æternitatem dirigeret. Ideò horum consideratione debemus viriliter opera pœnitentiæ aggredi sine dilatione, præsertim cùm nihil stolidius sit, quàm tempus, in quo omni horâ valemus tot bona peragere, ac æternæ felicitatis gloriam & augmentum ejus mereri, non solùm otiosè, sed & vitiosè consumere. O quàm negligentem ac fatuum reputaremus negotiatorem, qui omni hora posset centum florenos lucrari, & tamen hoc ipsum negligeret, otioque vacaret, aut certè ultra hoc suam dissiparet substantiam. Nonne ineffabiliter insipientior esse convincitur, qui, cùm omni horâ in pretiosissimi Spiritûs Sancti charismatibus crescere ac ditari, atque in cælis æternæ felicitatis incomparabilem augere thesaurum possit, non solùm tot & tanta negligit bona, sed insuper nudat, depauperat, lædit, perimit, & condemnat animam suam. Itaque quidquid ad moriendum salubriter, reddit nos imparatos, tanquam infernale venenum abhorreamus ac devitemus. Et è contra, cuncta quæ ad securum finem disponunt, amplectamur & exequamur.

8. Ad hæc porrò efficienda nihil efficacius ac nervosius censetur, quàm ante animi obtutum habere mortis memoriam, ac benè perpendere dispositionem morientis. Intueamur ergò, quemadmodum imminente terribili horâ separationis animæ à corpore suo, ad quod naturalem habet inclinationem & amorem, totus homo pallescat, pedes frigescant, infirmæ manus nigrescant, vultus decoloretur, oculi tenebrescant. Videamus, quomodo pili labantur, frons obduretur, membra cuncta rigescant, mentum ruat, labia infrigidentur, os etiam contrahatur, pulsus caprizet, halitus quoque ex profundo seipsum recolligens deficiat: & ecce mox adsunt puncturæ mortis, & pressuræ mortiferæ, aculeum suum usque ad cor (quod est primum vivens & ultimum moriens) imprimentes: tunc demùm supervenit & erumpit sudor mortis, naturam jam victam esse demonstrans: sicque prævalentibus pœnis cor corrumpitur præ dolore, & anima de habitaculo suo ejicitur. Si hanc morientium dispositionem pensemus, & nobis in brevi totaliter eventurum diligenter quotidie perpendamus, non dubium, quin salubrem concipiemus formidinem mortis, & à dissolutione & vana securitate, à jocis, ludis, & risibus nos retrenemus, dicentes cum Salomone: Risum reputavi errorem, & gaudio dixi, quia frustrà deciperis.

4. Verùm enim verò quamvis homini multùm metuenda sit mors ob dolores extrinsecos, quia testo Philosopho: Omnium terribilium terribillissimum est mors. Si tamen considerentur interni dolores animæ ac dæmonum infestationes, multò magis hanc expavescere debemus. Joannes in Apocalypsi dicit: *Descendit ad vos diabolus habens iram magnam, sciens, quia modicum tempus habet.* Calidissimi C. 12. atque nequissimi hostes animarum nostrarum dæmones, agnoscentes mortem esse terminum merendi ac demerendi; & animas in ea affectione, in qua per mortem recedunt à corporibus, immutabiliter permanere, in ipsa hora mortis acerrimè tentant agonizantes. Quosdam enim conantur ad desperationem inducere, eos

præsertim, quorum vita fuit negligens & iniqua: alios verò nituntur ad complacentiam sui immoderatam, atque ad nimiam securitatem & præsumptionem innocentium meritorum trahere, & sic solent quosdam Religiosos ac bonos sæculares tentare. Denique ut breviter perstringamus, nihil insidiarum prætermittunt versutissimi hostes, quo animas nostras (si non hoc dolo & astu, v. g. desperatione, aut superbia, saltem aliis & iterum aliis centenis technis) à Deo abducant, & ad inferni abyssum præcipites agant.

Specul. exit. mors. Ex. 18. 5. Legitur de Cunone Castri Malburgensis Domino, cùm triennio ante mortem habitum religiosum accepisset, adeò in perfectionis studio profecit, ut cælesti præmio dignus visus Deo fuerit. Cùm ergò mortem, quam tri i /o antè prædixerat, sanctè obiisset, eo tempore dæmon mulierem obsessam relinquens, & post reversionem suam quæsitus, ubi fuisset? respondit, se cum quindecim mille aliis dæmonibus ad Cunonem oppungandum accurrisse, sed Monachorum circumstantium precibus impeditos nihil efficere potuisse. Quomodo etiam in mortis extremitate tentatus fuerit B. Joannes Thaulerus, diximus fol. 111. Et ut alia omittamus exempla, unum ad propositum adjungere libet. *Ibid. Exemp. 19.* S. Eusebius clarissimus B. Hieronymi discipulus duabus horis ante mortem tam horrendos actus exercuit, ut circumstantes præ timore in terram conciderent; nam quandoque transversis oculis, junctis manibus, facie terribili, diraque voce clamabat: non faciam, Mox: Adjuvate me, fratres, ne peream. Interrogatus, cur ita clamaret? dæmones terribili aspectu ad Blasphemiam invitantes adstare dixit. Quare iterum priores clamores repetens, tandem à S. Hieronymo adveniente liberatus est, ad quem cùm dixisset: Cur tam diu moratus es Pater? respondit ille intelligibili voce: ne formides, fili, non te deseram, quem tantùm diligo. Quâ voce recreatus paulò post exspiravit, & cæco cadaver tangenti visum restituit.

6. Si ita impugnantur Sanctimoniâ præstantes à spiritibus immundis in mortis agone, quid fiet de aliis? Postremò quod mortem reddit vehementer terribilem, est, quod unicuique morienti (ut Dionysius Carthusianus sentit, qui Beatam Virginem excipit) malignus spiritus in sua turpissima specie appareat. *De 4. Noviss. a. 3.* Quanta porrò hæc pœna sit, liquet ex hâc historiâ. Religiosus quidam ad extrema veniens, horribiliter exclamavit, dicens: Maledicta hora, in qua habitum Religiosum suscepi & reticuit, elapsâque aliquâ morulâ sereno vultu subridens ait: Non, imò benedicta hora, in qua Ordinem intravi, & benedicta sit gloriosa Mater Christi, quam semper dilexi, & rursus tacuit. *Author qui se vocitat Discipul. Historia.* Porrò à circumstantibus Fratribus de facto suo percontatus, respondit: Apparuerunt mihi dæmones terribiles, parati ad rapiendam animam meam, unde terrore horroreque præventus maledixi horam diei mei. Et dico vobis, si hîc esset ignis de ære mixto cum sulphure, qui se ab hoc loco usque ad finem mundi extenderet, & daretur mihi optio, utrùm per medium illum ignem vellem transire, aut iterum dæmones in simili forma intueri? eligerem potiùs per ignem transire. Postmodum venit Regina cœli, misericordiæ

Mater,

Mater, & fugavit dæmones, & eâ visâ concepi spem, & præ gaudio risi, & horam, quâ factus sum Monachus, & ipsam quæ me liberavit, benedixi. Quibus dictis, feliciter expiravit.

7. Profectò si diligenter pensaremus, quid circa nostram animam in mortis hora agetur, quàm horribiliter eam hostes tartarei angustiabunt, & quot astibus hanc sibi mancipare conabuntur, non ita ad peccata ac vitia proni essemus. Quamobrem si vitia è cordis nostri penetralibus extirpare discupimus, & loco horum virtutes implantare, recogitemus diligenter mortem, ac si nobis jam præsens adesset, sic enim haud dubiè à carne, mundo, & dæmone, nostris offensissimis hostibus victoriæ palmam reportabimus. Siquidem, teste S. P. N. Augustino, nihil sic revocat à peccato, quàm frequens mortis meditatio. Cui concinit D. Hieronymus: Memento, inquit, mortis tuæ, & non peccabis; Qui se quotidie recordatur esse moriturum, contemnit præsentia, & ad futura festinat. Confirmat hoc S. P. August. dum de seipso ait: Nihil me revocabat à profundiore voluptatum carnalium gurgite, nisi metus mortis & futuri Judicii. Sed quid mirùm hanc veritatem agnitam fuisse à SS. Ecclesiæ Doctoribus, cùm eam planè non ignorârint Philosophi gentiles. De Platone nobili & sublimi Philosopho memorant SS. Hieronymus & Augustinus, quod relictâ delitiosâ & pulchrâ Athenienfium civitate, cum quibusdam suis discipulis commorari elegerit in villa quadam antiqua & ruinosa, frequenti terræ motu & tempestatibus penè eversâ, quatenus timore periculorum & mortis mortificarent in se vitia carnis, & à concupiscentiis, cæterisque peccatis se refrænarent. Si gentiles Magistri egerunt hoc, quantùm magis Christiani deberent seipsos à delectationibus timore mortis reprimere? *L. Conf.* *Apud Dion. Car. de 4. Nor. a. 2.*

8. Ulteriùs quantùm valeat mortis seria meditatio, docemur hoc exemplo. Quidam Adolescens, cùm immersus esset voluptatibus corporis, adeò terribilia putabat, quæ à Confessario de pœnitentia audiebat, ut multis modis à Confessario propositis, negaret ullum ex his se pati posse ac perferre. Quid faceret Pater spiritualis, monet, ut quartam saltem horæ partem poneret in hac cogitatione: Jacere se in lecto mortuum, brachiis in crucis formam compositis: ad caput apposito ardenti cereo, ad pedes Crucifixi Imagine. Paruit adolescens, & adfuit divina gratia, sic repentè collustratus est, ut conspectâ peccati gravitate & fæditate totus solveretur in lachrymas, dum mox peccata ritè confessus vitam emendavit. Similem effectum experta est Domicella, quæ nullam etiam pœnitentiam in confessione admittere volens, tandem hanc suscepit, ut quoties manus lavaret, sibi ipsi tacita diceret: Hæc caro vermium esca erit; nam ubi eam semel, iterumq; explevit, sic imutata est, ut, quàm antea fuerat mali exempli, tam fuerit postmodum boni. Porrò si tantilla mortis memoria tam efficax sit ad vitam emendandam, qualem ergò effectum sperandum habebit ille, qui omni die non obiter, sed seriè recordatus fuerit mortis? Hinc memorat Spiritus S. per os Salomonis dicens: *Memorare novissima tua, & in æternum non peccabis.* Nam quemadmodum nemo prudens inter oceani flu- *Eccl. 7.*

ctus

ctus in tabula ludit : nemo ab ingenti præcipitio pendulus scelera meditatur; nemo inter medios armatos hostes inermis hilarescit : ita qui in perpetuo mortis metu versatur, nunquam audebit ea perpetrare, quæ æternùm infelicem afferunt mortem. Ad hanc mortis memoriam nos adhortatur S. Climacus, dum ait : Sicut panis necessarius est homini præ cæteris alimentis; ita intenta meditatio mortis necessaria est homini præ aliis donis, & exercitiis bonis.

9. S. Joannes Climacus narrat de quodam Solitario, qui cùm diutiùs negligenter viveret, nullamque animæ suæ curam haberet, morbo tandem comprehensus ad extrema deductus est. Cumque jam corpore perfectè migrâsset, post unam horam in seipsum rediit, oravitque nos omnes, ut inde protinùs abscederemus, & cellæ aditu lapidibus obstructo permansit intus annos 12. nulli omninò quicquam loquens, nec aliud quicquam præter panem & aquam degustans. Sedens autem tantùm ea, quæ in excessu viderat, attonitus volvebat, atque in his adeò fixo semper erat cogitatu, ut nunquam jam vultum immutaret : sed semper sic attonitus perdurans vim lachrymarum tacitus profunderet. Cùm verò jam morti esset proximus, patefacto aditu ingressi sumus. Cumque ab illo doctrinæ verbum supplices inquireremus, hoc ab illo tantummodò audivimus : Ignoscite mihi : Nemo qui reverà mortis memoriam agnoverit, peccare unquam poterit. Hinc S. Guarinus Episcopus & Cardinalis cum sexcentis aliis, quos silentio prætereo, mortem sibi quotidie imminentem meditabatur. Et meritò, probè enim norat hujusce meditationem secundùm S. P. August. doctrinam esse omnium vitiorum peremptoriam. Ubi enim non est timor mortis, ibi dissolutio vitæ, ubi peccatorum abundantia, ibi & perditio animæ. Timor enim mortis vitam emendat, tollit securitatem, parit solicitudinem, superbiam dejicit, humilitatem nutrit, charitatem auget, & virtutes multiplicat.

10. Legitur olim consuetudinem Constantinopoli extitisse, cùm coronaretur Imperator, sepulchrorum constructores quatuor aut quinque ad eum deferebant marmoris frusta varii coloris, inquirentes ex quo vellet sibi construi sepulchrum, quo suæ mortalitatis admonebatur, & ut prudenter imperaret. S. Joannes Eleemosynarius, ut mortis memoriam suæ cogitationi profundè imprimeret, & eam perpetuo haberet præsentem, & ante oculos, quid fecit? Jubet sibi extrui monumentum, ei autem finem non imponi, sed semiperfectum sic relinqui, deinde eos, qui præfecti erant operi, cùm esset festum aliquod insigne, accedentes in conspectu omnium, qui considebant, apertè dicere : Monumentum tuum in hodiernum usque diem est imperfectum, Domine, jube ergò, ut id finem accipiat : incertum est enim, quâ horâ fur ingrediatur, nempe mors. Si hoc agunt Episcopi multis curis ac negotiis obruti, quid, quæso, deberet facere Monachus, cujus officium proprium est lugere, & pavidus præstolari adventum Domini?

Surius in ejus vit.

11. Cœterùm, qui sedulò huic se exercitio addicit inter cætera emolumenta, inde redundantia etiam sperare potest hoc, quod mortem, etsi cunctis formidabilem,

lem, velut intimum suum amicum excipiet, utpote cùm sit janua ad cœli gaudia, quæ mortem frequenter meditans fidenter sperare potest. Unde Spiritus Sanctus per os Sapientis dicit: *Justus, si morte praeoccupatus fuerit, in refrigerio erit.* Itaque mors priùs benè meditata morituris non mœrorem, sed gaudium & solatium generat, ut testatur Sanctus Cyprianus, dicens: Non est dignus in morte accipere solatium, qui se non cogitavit esse moriturum; ita nullus hoc solatium plùs sperare potest, quàm qui frequenter ejusdem memoriam renovavit. Meritò ergò virtuosi homines solent mortem optare, in quantum est terminus miseriarum, & culparum vitæ præsentis, ac janua futuræ felicitatis. Rectè etenim cupiunt mortem, qui nihil in hoc mundo illicitè amant, universasque sæculi vanitates, voluptates, opes, honores ac prosperitates vilipendunt, & aspernantur. Ardentissimo quoque affectu ad beatificam visionem Dei sui, quem super omnia toto diligunt corde, aspirant, atque cœlestium delitiarum ac æternalium divitiarum desiderio inardescunt, cum Propheta dicentes: Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus: Sitivit anima mea ad DEUM fontem vivum, quando veniam, & apparebo ante faciem Dei: Ex tali affectu dixit Paulus Apostolus: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? id est, de corpore isto mortali & ærumnoso: Item cupio dissolvi, & esse cum Christo. Sic suspirare solent viri Religiosi Deum timentes, dum imminet mors, probè scientes hanc esse bonam Justo propter requiem, meliorem propter novitatem, optimam propter securitatem: ut loquitur Sanctus Bernardus. Advertendum est hîc tamen, quod, tametsi non omnes boni & virtuosi, ac etiam Sancti homines advenientem mortem jucundam & suavem sentiant, sed asperam, rigidam ac naturæ suæ vel maximè contrariam eam esse experiantur, nihilominus talis mors non est minùs felix dicenda, quàm si omninò hilaris foret, quia per similem mortem à suis imperfectionibus magis purgantur, & defæcantur, quò nempe velociùs ad cœlum evolare queunt, ut multis constat exemplis, quæ apponere supervacaneum censeo. Porrò, quia de præsenti materia passim in libris fusè mentio fit, ideò, chare frater, illa investiganda tibi relinquo, & pro interim hæc pauca ad manus offerro. Vale.

Sap. 4. v. 7.

Phil. 1.

SERMO XLVII.

DE
Judicio Particulari.

Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque, prout gessit. 2. Cor. 5.

1. DIcto de morte, restat nunc aliquid de mox subsequenti Judicio tractare. Porrò hoc Judicium multò terribilius est ipsâ morte corporali ac temporali, imò & pœnis inferni ad tempus, prout S. Job dixit: *Quis mihi tribuat, ut ab inferno protegas me, & abscondas me, donec pertranseat furor tuus.* Narrat vir Religiosus è divi Francisci familiâ Raphael de Columba, Philippum Secundum Hispaniarum Regem, cùm rei divinæ interesset, duos è suis Magnatibus sibi vicinos familiariùs inter se fabulantes audiisse, & dissimulâsse: Redeuntem verò in conclave illos ipsos atroci vultu notasse, ac dixisse: vos duo in conspectum meum non ampliùs venite. Ita illos hæ solæ voces perculerunt, ut alter mœrore sensim contabuerit, alter stupido & attonito similis in omnem vitam manserit. Si vox humana hominem non summi flagitii sibi conscium sic fulminet? quis pavor, dolor, terror incutietur reo, cùm non Rex Hispaniarum, sed Rex cæli ac terræ terrificum illud pronuntiabit: Recede maledicte, ne ampliùs in conspectum meum te da, in ignes æternos abi. Narratur in vitis Patrum exemplum de fratre quodam, qui volebat converti. Et cùm retraheretur à Matre sua, non acquievit Matri, sed dixit: Salvare volo animam meam. Sicque tandem effectus est Monachus, sed in Monachatu conversatus est negligenter. Cumque post obitum Matris suæ ipse in gravi ægritudine constitutus, factus esset quadam die in mentis excessu, raptus est ad Judicium Dei, invenitque Matrem suam cum his, qui judicabantur. Quæ viso filio suo obstupuit, dicens: Quid est hoc fili, quod & tu in locum hunc condemnatus venisti? Ubi sunt verba, quæ protulisti. Salvare volo animam meam? Qui confusus ex verbis Matris præ dolore stupidus factus stetit confusus, non habens, quòd Matri propriæ responderet. Postea Deo miserante à sua infirmitate curatus, cogitavit factam sibi esse divinitùs illam visitationem ac visionem. Idcircò de cætero se inclusit, sedens, & solicitè cogitans de sua salute, de priori sua negligentia pœnitens, ac eam deplorans. Tanta autem seriositas & compunctio ejus fuit, ut multi eum rogarent, quatenus paululum de rigore suo laxaret, ne ex nimio fletu, quem sibi indixit, aliquam incurreret læsionem. Ille autem nullo modo voluit consolari, sed dixit: Si improperium Matris meæ non potui sustinere, qualiter in die Judicii potero confusionem Christi & Sanctorum Angelorum adversum me tolerare?

Job. 14.

ap. Drex. l. 2. c. 9. §. 1. in Christi Trib.

Apud Dionys. Carth. de 4. novis. art. 30. Historia.

2. Sic profectò peccator in tanta stabit confusione ante suum Judicem, ut nullis omninò verbis explicari possit. Qui non tantùm majora peccata, sed etiam minimum nævum judicabit. De m nimis non curat Prætor, aiunt Juristæ; sed vel maximè Deus, quia teste S. Bernardo, nihil inscrutatum relinquet oculis ejus. *Ser. 55. in Cant.* Qualis ergò tunc in nobis erit confusio omnia nostra peccata sigillatim videre, cùm S. Theresia ob peccata quædam venialia à Christo sibi ostensa tanto pudore confusa sit, ut pœnas inferni tolerabiliores esse putaret. Hinc S. Bernardus monet: Time ô homo, quòd in terribili Judicio ei præsentandus es, in cujus manus horrendum est incidere, & ab eo examinandus, quam nihil latet. *Ser. de primord. med.* Ubi Joseph dixit fratribus: Ego sum Joseph frater vester, quem vendidistis in Ægyptum, non potuerunt respondere, nimio terrore perterriti. *Gran. in loc. com. fol. 828.* Quid dicent ergò peccatores, si Christum in Judicio dicentem audient: Ego sum frater vester, quem vos crucifixistis, & vilissimo peccati pretio toties vendidistis: certò tanto horrore concutientur, ut in inferno potiùs, quàm in conspectu Judicis esse eligerent. Ob hanc ergò confusionem summè porhorrescere debemus futurum Judicium.

3. Alia causa, cur hoc Judicium summoperè timendum sit, est, quia ignoramus, utrum amore vel odio digni ad hoc vocamur. Qui metus concipi potest, & debet ex hac horribili tragœdia, quæ Parisiis accidit. Cæteros inter illius Academiæ Doctores eminebat quidam singularis, & in paucis carus Brunoni vir & virtutis, & eruditionis opinione præstans, cujus defuncti funus illa nobilis Universitas ad Ecclesiam deduxit. *In Vita S. Brunonis Historia.* Cumque id pro solenni ritu fuisset in odæo templi depositum, solennesque defunctorum preces recitarentur, & quidam Clericus decantaret illa Jobi verba: *Responde, quantas habeo iniquitates.* Ecce tibi defuncti cadaver de feretro caput erexit, altùmque exclamavit: Justo Dei Judicio accusatus sum. Moxque caput in feretrum reclinavit. Attoniti inusitata voce circumstantes, qui posterum in diem funebres exequias esse differendas decreverunt, ut lugubris adeò tragœdiæ, cujus viderant audierantque exordium, etiam exodum contemplarentur. Instauratum in alterum diem funus, divisaq; per urbem novi casus fama multò frequentiorem, quàm pridie, concionem populi excivit. Cœptæ sunt decantari denuò solennes defunctorum preces, cùmque ventum fuisset ad illa verba: *Responde mihi*: ecce rursus sese cadaver erexit, horribiliúsque etiam, quàm pridie exclamavit: Justo Dei Judicio judicatus sum. Moxque reticuit & requievit. Itaque circumstantes major etiam, quàm pridie timor invasit, sed tamen habito consilio in diem tertium exequias judicârunt esse proferendas. Cúmque die tertio solennes illæ defunctorum preces recitarentur, similiter ac pridie ad prædicta verba cadaver caput feretro protulit, ac etiam horribiliori boatu conclamavit: Justo Dei Judicio condemnatus sum. Tunc quotquot circumsteterant, quasi tonitru attoniti pallere, tremere, invicem se alii alios respicere, metuque obrigescere, & singuli mortis imaginem repræsentare cœperunt. Porrò putidum defuncti Doctoris cadaver asini sepulturâ sepultum est. Quis hic non obstupescat Justa Dei Judicia, quamvis occulta? quis

non expavescat id, quod evenire cuiquam potest, arbitratus, quod evenerit huic Doctori, qui visus est esse bonæ frugis & integer vitæ, qui præceptis omnibus Ecclesiæ Sacramentis decesserat, magnâ præditus notitiâ Dei, cujus Judicia nimium quantum distant humanis?

4. Quamobrem sapiamus hoc tragico spectaculo, & altè imprimamus pectoribus nostris salubrem rigidissimi Dei Judicii timorem, uti fecerat S. Bruno, qui hoc casu sic attonitus est, ut convocatis ad se familiarioribus sex discipulis, qui luctuosæ tragœdiæ etiam spectatores affuerant, in hæc ferè verba collocutus sit: Quid agemus Sodales, & charissimi Fratres, si tale est Dei Judicium, quale nostrimet oculis & auribus usurpavimus? Ecquod cor sit adeò adamantium, quod non emolliatur, quis est mortalium, qui non ad terribiles adeò voces extimescat, expavescat, expallescat? Doctorem vidimus nobis probè notum, nobis amicum, scientiis instructum, honestum, prudentem, virtutibus, ut videbatur, ornatum Deique timentem, qui defunctus suâ met voce damnatum se justo Dei Judicio nobis indicavit. Jam verò quisque consideret, quàm difficilè sit salvari, quàm facilè damnari. Deus tam lugubre spectaculum nobis exhibuit, ut alieno malo sapiamus, & alieno periculo nostram salutem redimamus, & ad labarum Crucis confugiamus, ut brevissimum hoc, quod nobis est reliquum vitæ spatium, in pœnitentiæ operibus transigamus, itaque firmam beatitudinis cœlestis obtinendæ spem concipiamus. Voces, quas infelix ille protulit, non suo sed nostro protulit emolumento. Nos ergò voces has in intimum pectus dimittamus, nos è vestigio vocantem Deum, qui pœnitenti certissimam veniam, nullam tamen horam certam pollicetur, sequamur. Hinc vir sanctus cum suis sex Sodalibus solitudinem, nomine Carthusiam, asperam, frigidam, feris magis quàm hominibus accommodatam ingressus, ubi Deo in omni timore ac tremore servierunt, vitamque austerissimam duxerunt.

5. Porrò quæ dixit S. Bruno suis Sodalibus, dicat quilibet sibi, cogitans, quàm horrendum sit incidere in manus Dei viventis, cujus judicia quamvis injusta esse non queant, sunt tamen incomprehensibilia, mirabilia, tamque districta & abdita seu occulta, ut multa quæ humano judicio justa videntur & bona, ab ipso reprobentur ac condemnentur, ut satis liquet in præfato Doctore. Propter quod per Psalmistam dicit: *Cùm accepero tempus, ego justitias judicabo*, id est, examinabo, an sint veræ justitiæ. Hujus exemplum patet de Propheta, quem Dominus misit ad increpandum Idololatriam Jeroboam Regis Israel, præcipiens ei, ne comedat neque bibat in terra Regis illius. Qui cùm ex deceptione cujusdam Pseudoprophetæ comedisset in terra illa, in ultionem inobedientiæ suæ à Leone mos fuit occisus, qui tamen valde excusabilis videbatur, quoniam illum callidissimum Pseudoprophetam putavit esse verum Prophetam Dei, & peccare se credidit, nisi acquiesceret illi. Dixerat enim Pseudopropheta ad ipsum: Et ego Propheta sum similis tui, & Angelus locutus est mihi in sermone Domini dicens: Reduc eum in domum

Ps. 74.

3. Reg. 13.

domum tuam, & comedat: Unde elicitur, quod in multis credimus nos coram Deo excusabiles esse, in quibus tamen ipse non habet nos excusatos. Hinc S. Bernardus exclamans ait: Quid faciet de injustis Judiciis, qui ipsas quoque justitias judicabit? Verendum est, ne sub tam sublimi examine multæ nostræ justitiæ, quæ putabantur, peccata appareant. Idcirco non immeritò idem S. Abbas de seipso dicit: Firmum est mihi propositum nunquam ridendi, quousque audiam ex ore Dei illa verba: Venite benedicti Patris mei, percipite regnum: Neque flere desinam, donec liber sim ab illa sententia: Ite maledicti in ignem æternum. *Ser. 54. in Cant.* *Ser. de interiore domo c. 35.*

6. Quia, quemadmodum inter homines cernimus, quod homines imperfecti, rudes, ac simplices judicant multa verba & opera esse bona & justa, quæ tamen homines illuminati atque in spiritualibus actibus exercitati, considerant esse illicita & iniqua: quantò magis Deus infinitæ excellentiæ in omni sapientiâ, virtute & sanctitate, multa verba & opera nostra, quæ putamus esse vera & justa, judicabit fuisse injusta atque erronea. Itaque quantò Judex cœlestis clarius novit universas nostras transgressiones, omnesque circumstantias, origines & numerum culparum nostrarum, tantò vehementiùs formidare debemus ipsius Judicium. Ipse autem omnia clarissimè intuetur, omnesque nostras commisiones & omissiones iniquas, etiam minimas, distinctissimè contemplatur. Vehementissimè igitur nos oportet Judiciis hujus formidare Judicium, qui nullam penitùs cogitationem illicitam, nullam affectionem, nullam locutionem, nec aliquem actum, imò nec aliquam omissionem, negligentiam aut torporem, indiscussam, injudicatam, impunitam relinquit. Hinc ad incutiendum nobis salubrem timorem, Deus in sacris paginis frequenter ac seriosè testatur se omnia intueri, considerare ac perscrutari. Per Amos Prophetam ait: *Cognovi multa scelera vestra, & visitabo super omnes iniquitates vestras, nec obliviscar usque ad finem omnia opera vestra.* Et primo Regum testatur: *Non secundùm hominis intuitum ego judico. Homo enim videt, quæ parent; Dominus autem intuetur cor.* Et in Prov. c. 14. ait: *Est via, quæ videtur homini justa, novissima animam ejus deducunt ad mortem.* *Amos c. 5* *C. 16.*

7. S. Petrus Damianus rem sibi perfectissimam narrat ad nostrum propositum, quæ nemini non formidabile reddit divinum Judicium. Scripserat Vir S. Epistolam ad Landulphum Mediolanensem Clericum, in ea, fide optimâ hæc commemorans. Arduinus, inquit, genere clarus, famosæ prudentiæ, divitiis opulentus, certâ mihi devotione spoponderat, se decennio saltem exacto, si citiùs non possit, in D. Vincentii Cœnobium reliquum vitæ in divinis servitiis traducturum. Post evolutum decennium ego, inquit S. Cardinalis, insistebam, & simulabam, ut promissis faceret satis. Ille quidem aureos montes pollicitus verbis, re ipsa tamen, quæ spoponderat, minimè exequebatur, sed varias prætexendo rationes suam differebat conversionem. Cui accedit, quod ipse Cœnobii Præses qui opem hominis prædivitis sæpiùs expertus erat, dilationem ad Religionem suaserit, quia familiæ suæ consultiùs judicabat, tam insignem benefactorem non subitò rebus omni- *Historia.*

 bus

bus spoliari, quò diutiùs largiri posset. Gravi interim morbo corripitur, desperant de corporis salute Medici. Quare ut animam salvaret ęgrotus, accersit confessarium, confitetur, & peccatorum absolutione impetratâ, larga in pauperes & Ecclesias munera erogat, ad piam mortem obeundam ita se disponit, ut totus contentus amicos & consanguineos per Dei amorem compellat, ne preces pro corporali vita, utpotè fluxa & transitoria fundant, sed beatum exitum à Deo postulent. Moritur tam piè & sanctè dispositus, totus divinæ voluntati submissus. Quis obsecro hunc virum non dixisset ad reddendam rationem paratissimum à vita discessisse? Heu quàm longè sunt alia Dei, alia hominum Judicia! Pauci dies elabuntur, & ecce nocte quadam apparet in visione dicto Præsuli Monasterii S. Vincentii. Hic sibi in ampla constitutus planitie videbatur, in qua Imperatorem cum Imperii Proceribus, & ingentem exercitum conspexit. Torquebat Abbas stupentia lumina modò in hanc, modò in illam partem, dum omnia prælustrat, vidit Arduinum rapi à quibusdam satellitibus. Hîc Abbas velut transeuntem interrogans; Heus Arduine, inquit, siste paulisper gradum, & dic, quid de te agitur? Gaudes, an pateris? gloriam assecutus es, an tormentis addictus? Cui Arduinus, totus anxius, & flebili voce ait: Cur me de gloria consulis, qui jugibus pœnis afficior, & nec ad momentum quidem respirare permittor? Ardeo, heu miserum me! ardeo & æternis flammis crucior, quia promissis non steti, quibus me Religionem ingressurum obstrinxi.

8. Quis hanc historiam legens vel audiens non vereatur occulta Dei Judicia? haud dubiè enim hic miser Arduinus doluit de sua in Religionem dilatione, & ut prudenter arbitramur, etiam de hac se in ultima Confessione accusavit, & nihilominus periit æternùm. Discat etiam hîc quilibet Religiosus, quàm accuratam olim Deus rationem ab unoquoque exiget de promissis in sacra professione factis; Væ illi, qui hæc reddere de die in diem procrastinat. Proinde Ecclesiasticus monet: *Quodcunque voveris redde, multòque meliùs est non vovere, quàm post votum non reddere.* Hinc profectò docemur metuere occulta Dei Judicia. Audire libet quod sequitur: Ælias Abbas annis septuaginta desertissimam solitudinem habitavit; cibus illius fuit exiguus panis cum pauculis olivis; nonnunquam totas hebdomadas jejunio traduxit. Is namque juveni mos fuit, ut tota hebdomade semel duntaxat comederet: Senex in singulos dies ultrà tres uncias panis & tres olivas non sumpsit. Domus illius spelunca fuit horroris plena. Eâ porrò miraculorum gratiâ pollebat, ut innumeris valetudinem restituerit; Ætatem ad annum centesimum decimum perducens, membris omnibus tremebat. Hinc sanctissimus Vir, Deoque conjunctissimus nihilominus dicere solebat iis, qui ad ipsum ventitabant: tria sunt, quæ timeo; Primum est: animæ è corpore discessio; alterum inevitabilis necessitas comparendi coram Deo; tertium est Sententia, quam in me dicturus est Judex. Non vanè timuit Elias. Nam etsi quis vivat ritu Joannis Baptistæ, & quotidie mortuos ad vitam revocet, ignorat tamen, quam à Judice sententiam sit auditurus. Longè alia sunt hominum, alia Dei Judicia.

Eccl. 5.

Ruffin. c. 12.

9. Porrò

9. Porrò si aliquis, tametsi sanctimoniâ inclytus, timere debeat Dei Judicia, quomodo ergò nos pusilli & imperfecti sine metu esse possemus? præsertim si consideraverimus, quantas quotidie habeamus cogitationes inanes, imaginationes inutiles, affectiones illicitas, otiosa pravaque verba, & mala opera. O quot distractiones cordis habemus, ac patimur omni die in orationibus ac divinis officiis. O quot bona ommittimus omni hora, quàm infructuosè imò & vitiosè consumimus tempus, quantùm quotidie in cibo, potu, & somno excedimus, & quàm imperfecta ac defectuosa sunt opera nostra bona. Et de his cunctis rationem strictissimam reddere cogemur. Quid ergò dicemus, quid agemus, quò diverremus, cùm præsentati ejus tribunali fuerimus, cùm in momento, in ictu oculi objecerit & clarè ostenderit nobis universa hæc vitia nostra, magna & parva, majora & maxima, minora ac minima? Certè respondere non quibimus unum pro mille, nisi interim condignos pœnitentiæ fructus egerimus, & super custodiam nostram incessabiliter stemus dijudicantes, despicientes & castigantes nosmetipsos. Hinc ait S. Bernardus: Quid tam vehementissimè metuendum, quàm judicandum astare tam districti Judicis tribunali, qui teste non indiget, & intentiones discutit cordis, cujus inquisitio usque ad secreta mentis pertingit? Nempè tam acutissimè singulorum vitam considerat, ut nec minutissimæ cogitationes, nec tenuissima verba, quæ ipso usu apud nos viluerunt, in ejus Judicio indiscussa remaneant. Meritò ergò dixit Isidorus: ad districti Judicis examen, nec Justitia Justi secura est; Imò ut Abbas Agathon ait: Si Deus nobis imputaret distractiones cordis, & negligentias, quas in orationibus nostris, & in officio divino incurrimus, salvi esse non possemus. Jugiter ergo pensemus, & solicitè formidemus, quod beatissimus Apostolorum Princeps Petrus in prima sua scribit Epistola, dicens: Si Justus vix salvabitur, impius & peccator ubi manebunt?

10. Quidam spectatæ virtutis vir post mortem cuidam suo amico apparuit habitu vili, & tristi vultu, cùm vivus ex mortuo causam tristitiæ quæreret, dixit: Nemo credit, nemo credit, nemo credit, quàm districtè Deus judicet, & quàm severè puniat: quibus dictis evanuit. Huic consimilem Historiam narrat Zacharias Boverius in Annal. Capucin. Ad fratrem Josephum de Lonissa intravit aliquando defunctus ejusdem Ordinis, quo viso Josephus ait: Nonne tu nuper mortuus es? quid exigis? aut quis tuarum rerum status? Cui ille magno suspirio: O Joseph, inquit, si, quàm severa omnium, quæ fiunt, à Deo in morte ratio exigatur, tibi perspectum foret! Iterumque altiùs, & ex imo suspirans: O Joseph, Joseph, inquit, si, quàm difficilis ad salutem sit aditus, planè intelligeres. Nec plura adjecit, sed imperfecto sermone in auras abiit: vel forsan ad ignem purgativum. Hæc porrò Divina Judicia humanus intellectus minimè perscrutari potest. Cùm enim ea, quæ in hoc orbe fiunt, adeò non scrutari, non penetrare possimus, quantò minùs ea, quæ in orbe altero aguntur, pene rabimus. Hic omnis humanus oculus caligat, hîc tenebræ merissimæ. Hoc unum scimus, justissima esse Dei Judicia,

Ludov. Granat. 3. Conc. Dom. 2. Advent. Historia.

Judicia, quamvis occultissima: Judicia divina abyssus omnium profundissima. Hinc non raro probatissimæ vitæ homines, quantò viciniores erunt tribunali ac Judicio divino, tantò formidinis pleniores vehementiùs sibi præstiment.

11. Quàm austeram non duxit vitam S. Hilarion? & tamen jam morti proximus sic Judicium horruit, ut exclamaret: Egredere, quid times? Egredere anima mea, quid dubitas? septuaginta propè annis servisti Christo, & mortem times? In hæc verba exhalavit spiritum. S. Arsenius non sine lachrymis & multo timore decessit. S. Hieronymus pœnitentiæ vivacissimum exemplar, nihilominus futuri Judicii metuens; ego, inquit, cunctis peccatorum sordibus inquinatus, diebus ac noctibus opperior cum tremore, reddere novissimum quadrantem. Hunc timorem, quem idem S. Doctor habuit, alibi clariùs explicat, dicens. Quotiescunque diem Judicii considero, toto corpore contremisco. Sive enim dormio, sive vigilo, sive aliquid aliud facio, semper illa vox novissimæ tubæ sonat in auribus meis: Surgite mortui, venite ad Judicium. Si tales castissimi solitudinis Angeli judicalem Christi tubam sic exhorrent, quid nobis fiet, qui mediis mundi tumultibus inter vitia volutamur? Agathon, quod de illo Ruffinus Aquileiensis refert, cùm sub vitæ finem jam animam traheret, & sensim velut cereus extingueretur, per triduum totum oculos apertos tenuit, nec commovit: cùmque eum, qui assistebant, tangerent, & interrogarent: Ubi nunc es Pater? Ille hæc ipsissima verba respondit: In conspectu Judicii Dei sto. Illi rursum interrogantes: Nunquid, ajunt, & tu times? Quibus ille dixit: quantum potui, voluntati divinæ obsequi, & Dei leges servare studui, sed homo sum, & unde scio mea opera Deo placuisse? Cui fratres iterum; non confidis, Pater, apud Deum te esse in gratia? Quibus Agathon: Nil confido, inquit, donec ad Deum venero, & audiero sententiam in me ferendam. Aliud est enim Judicium Dei, aliud hominum.

Tom. 1. ep. 5. ad Florent.

12. Nihil verius, quia revera longè aliter Deus judicat, quàm homines. Hanc etiam ob causam S. P. Augustinus ingemiscens ait: Væ mihi misero, cùm venerit dies Judicii, & aperti fuerint libri conscientiarum, cùm dicetur de me: Ecce homo & opera ejus. Ecce nihil respondere potero, sed demisso capite præ confusione coram te stabo trepidus & confusus. Heu me miserum, quid dicam? Hoc S. Job intuens dixit: *Quantus ego sum, ut respondeam ei? etiamsi habuero quidpiam justum, non respondebo ei, sed ut meum Judicem deprecabor.* En etiam amici Dei, & quidem primæ admissionis, licèt ad Judicem votis omnibus festinent, non tamen hoc ignotum iter absque sudore & timore conficiunt; Aliter enim homines, ajebat Agathon, aliter Deus judicat. S. Bernardus illustre Sanctimoniæ speculum de se ipso fassus: Paveo gehennam, inquit, paveo Judicis vultum ipsis quoque tremendum Angelicis potestatibus. Contremisco ab ira Potentis, à facie furoris ejus, à fragore ruentis mundi, à conflagratione elementorum, à tempestate valida, à voce Archangeli, & à verbo aspero. Contremisco à dentibus bestiæ infernalis, à ventre inferi, à rugientibus præparatis ad escam: horreo vermem rodentem,

L. medit. c. 39. med.

Job. 9.

Serm. 16. in Cant.

tem, & ignem torrentem, fumum, & vaporem, & sulphur, & spiritum procellarum. Horreo tenebras exteriores. Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, ut præveniam fletibus fletum. Si Bernardus, si alii Deo conjunctissimi, vultum tamen Judicis horrent, quis sensus erit torpescenti Religioso sua statuta & regulas frequenter transgredienti? Quis pavor & horror homini flagitiis cooperto? Liceat hic dominicum illud usurpare; Si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet? Si in tantis angustiis sunt amici Judicis, quid fiet hostibus? *Luc. 23. v. 31.*

13. Nec verò miri quidquam est, Hilarionem, Arsenium, Agathonem, Augustinum, Bernardum, aliosque complures metu Judicii Divini tactos. Sanctissimus Rex David quàm anxiè deprecatus: *Non intres*, inquit, *in judicium cum servo tuo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens.* Quid ergò facient tabulæ, ait S. Gregorius, si tremunt columnæ? aut quomodo virgulta immobilia stabunt, si hujus pavoris turbine etiam cedri quatiantur? Parisiis in Cœnobio S. Francisci Religiosus Tiro in lethali morbo ad extrema deductus est, cùmque jam lucta mortis instaret, æger horrendùm exclamans: Me miserum, inquit, quantò satius fuisset nunquam nasci, quàm ita mori. Paulò pòst. Libram, obsecro, inquit, fideliter tracta. Mox illud adjunxit, appone aliquid de Domini JESU tormentis & cruciatibus. Somnia hæc videbantur, aut ægrotantis deliria. Non multò pòst vociferatus est: Nunc bene habet. Mirabantur, qui aderant, innocentis Juvenis tantam in morte trepidationem. Atque ubi ad se nonnihil rediit; vidi, ait, quàm exactas Deus rationes posceret, de occultis etiam cogitationibus, de otiosis etiam verbis, deque minutissimis quibusdam noxiis. Ad libellam omnia examinantur accuratissimè, ideo me infelicem ac miserum proclamavi, & libripendis fidem appellavi. Cùmque cernerem merita mea peccatis longè pauciora esse, & libram mihi minimè favere, institi rogare, ut de Christi patientis promeritis aliquid apponeretur, quo pondus in causam meam vergeret. Hoc impetrato animum resumpsi, & bono loco rem esse pronuntiavi. His dictis è vita discessit. *Ps. 142.* *Chron. S Franc. p. 3. l. 4. c. 35.*

14. Verè pauci credunt, quàm districta sit Deo reddenda ratio de cunctis nostris actionibus, aliàs multi non tam malè ac negligenter viverent. Porrò quod memoriæ subit, non est omittendum; Fuit in Monte Synai habitans Monachus, nomine Stephanus, solitariam ac tranquillam diligens vitam, qui multis annis in Monasterio sub obedientia vixit, jejuniisque & lachrymis maximè decoratus, aliisque præterea virtutum privilegiis abundans. Hic igitur tam venerandus moribus intentione majoris laborosiorisque pœnitentiæ profectus est ad Anachoretarum locum, cui fides nomen erat. Quo in loco cùm annos aliquos arctissimo vitæ instituto peregisset, (erat autem is locus ab omni consolatione mortali penitùs remotus, omnibusque verè hominibus invius: septuaginta enim ferè millibus passuum ab omni humana habitatione disjunctus erat) rursus sub extremum vitæ tempus rediit, cupiens in cellula sua priori sancti illius montis habitare, in qua cùm paucos egisset *Climacus grad. 7.*

egisset dies, languorem incurrit, ex quo & mortuus est. Igitur ante unum obitûs sui diem repentè animo obstupuit apertisque oculis nunc ad dextram nunc ad sinistram lectuli partem circumspiciebat, & quasi rationem quidam à se exigerent, cunctis, qui astabant, audientibus ajebat: Ita sanè, sic revera est, sed propter hoc tot annis jejunavi. Aliquando verò: Non certè, sed mentimini, hoc non feci. Deinde rursus. Ita verè est, negare non possum, sed ingemui, sed flevi, sed pœnitentiam egi, & pœnas subii. At rursus, ita est, verè me accusatis. Ad quædam, quæ illi credebantur objici, sic respondebat: Ita sanè, & quidem ad hæc, quæ dicam, non habeo: est ut dicitis, sed spero misericordiam. Erat profectò, ait Climacus, spectaculum horrendum ac terrificum, invisibile illud ac rigidum Judicium, in quo etiam (quod terribilius est) non facta objiciebantur ab invisibilibus hostibus. Si igitur tantus Vir, Solitarius & Anachoreta, qui per annos quadraginta circiter extitit Monachus, & lachrymarum gratiam habens, de aliquibus culpis dixit: Ad hoc non scio, nec possum aliquid dicere, qui tamen in deserto habitans Leopardum ad se venientem pascebat. Hic ipse tamen, cùm adeò exactè & ad novissimum usque teruncium rationes ab eo poscerentur, sic finiit, ut hodieque incertum, quis terminus, quæ Sententia, quis rationum finis fuerit, quod Judicium acceperit, quo locorum pervenerit. Ex hoc ergò Exemplo nos pusilli & imperfecti meritò perterreri debemus, & quamvis omninò sperandum sit, quod tantus Vir feliciter migrârit ad Dominum, Deus tamen ad nostram informationem & cautelam talia dispensativè exhibuit, & fieri voluit circa illum, quatenus nos, qui quasi infinitè distamus à Conversatione illius, jugiter timeamus, pensantes quàm vehementer deficiemus à reddenda ratione de singulis, cùm vir ille tam altissimæ Conversationis fassus fuerit, se non posse ad aliqua respondere, sed ad solam misericordiam Dei confugere.

Luc. 17. 15. Faciamus igitur quidquid boni valemus. Cùmque fecerimus universa, quæ præcepta sunt nobis, dicamus ex corde, quod servi inutiles sumus, quia quod debuimus facere, fecimus. Imò pro acceptis beneficiis divinis nihil dignum rependimus ei, omnisque honor & cultus, quos ei offerimus, in infinitum minores sunt cultu ac reverentiâ, quo ipse dignissimus est. Quemadmodum enim ejus Majestas, virtus ac dignitas, & intensivè & perfectionaliter infinita, sic ipse dignus est honore & cultu immenso. Quapropter meritò omnes actiones nostræ, quantumvis videantur bonæ & perfectæ, suspectæ nobis deberent esse, utpotè multis defectibus & nævis scatentes, ne propterea altùm sapiamus, & Judicii formidinem amittamus. Studeamus etiam, charissime frater, dum tempus miserendi est, nos præparare ad futurum Judicium, ut in rationibus reddendis subsistamus. Ad hoc autem haud meliùs fecerimus, quàm sedulò declinare peccata, ac Deum quotidie exorare, ne auxiliatricem suam manum nobis subducat. Theologorum omnium vox est cum S. Thoma, cujus hæc sunt verba: Homo in gratia constitutus ad hoc *1. 2. qu. 109. art. 10* usque ad finem vitæ suæ in bono perseveret, speciali divino auxilio contra tentationum

tionum impulsus illum protegente indiget: multis enim datur gratia, quibus non datur perseverare in gratia. Atque hanc singularem perseverandi gratiam nullis virtutum actionibus emereri de condigno, ut loquuntur scholæ, possumus, sed tantùm de congruo: hoc est, potest Deus illam gratiam post omnia nostra promerita justè negare, & dicere: Bin dir nichts schuldig. Quia donum est, non debitum, & planè gratuitum donum, quod assiduis deprecationibus à Deo flagitandum. Exempli gratia: Princeps viro nobili castrum donat, ea tamen lege, si in fido obsequio perseveret. At ille graviùs in Principem delinquens, non tantùm castri, sed & capitis amittendi periculum incurrit; Eadem ratio est omnium qui graviùs delinquunt in Deum: in gratia erant, promissione cælum tenebant, sed quia promissorem offenderunt, jam & gratiam & cælum perdiderunt. Quod si Princeps ille Viro nobili eam faceret gratiam, quâ non posset unquam excidere gratiâ, hæc certè gratiarum omnium summa & excellentissima foret gratia, vix uni è multis millibus concedenda: Ita Deus: vix paucissimis hanc summam perseverandi gratiam transcripsit: alios omnes vult inter spem & metum ad Tribunal progredi. Hinc nemo est, qui non cum Jobo dicere cogatur: Etiamsi habuero quippiam justum, non respondebo, sed meum Judicem deprecabor.

16. Quando igitur Deus supremam illam perseverantiam nemini promittit, neque nos eam ullis virtutum officiis etsi maximis, etsi creberrimè repetitis promereri possumus, dignissimum prorsus est, ut eandem hanc gratiam horis omnibus infimis precibus flagitemus: Et in eam rem cælum terramque contestemur, omnesque cælites in obsecrationis societatem vocemus. Sic armatæ preces non erunt irritæ. Quare parate viam Domini, rectas facite semitas ejus. Propè est jam Dominus, præ foribus stat Judex. *Beatus homo, qui semper est pavidus: qui verò mentis est dura, corruet in malum.* Nemo dicat cum ignavo villico: Fodere non valeo, mendicare erubesco. Verte & canta: Fodere valeo, mendicare non erubesco. Conscientiam tuam, chare Frater, subi, & illic fode, cælum adi, & ibi mendica. Matrem Judicis tibi concilia, tot Sanctos Angelos tibi amicos para, omnes cælites in auxilium voca. Et quid trepidas? ipsum adi Judicem, & cum eo causam tuam fidentissimè tracta: nunc supplica, nunc exorabilis est, nunc tibi eum facili negotio propitiaveris. Apprimè verò te exerce in operibus Charitatis, & ut Christi passi recordatio memoriâ tuâ nunquam elabatur, satage. Quantopere enim hæc efficacia sint ad Judicem nobis reconciliandum, diximus jam suis locis fusiùs. Præterea etiam ad hoc rigidissimum Judicium feliciter evadendum non parùm conducit constans Deiparæ Virginis, & Sanctorum cultus, ut paulò retro non obscurè patebit. Suscipe ergò hæc pauca de Judicio particulari dicta, quibus benè perpensis, converte mentis obtutum ad Tertium novissimorum, quod est pœna inferni. Vale.

Luc. 3.
Prov. c. 28.

SERMO XLVIII.
DE
Pœnis Inferni.

Quis ex vobis poterit habitare cum igne devorante? aut quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis? Is. 33. v. 14.

1. QUemadmodum in hac vita incomprehensibilem pietatem peccatoribus Deus exhibet, dissimulans de die in diem, de mense in mensem, de anno in annum peccata eorum ac scelera, quatenus pœnitentiam agant, atque ad pœnitendum eos exhortans, & per suos ministros tam invisibiles [puta per Angelos Sanctos] quàm visibiles, scilicet per homines bonos, invitans & rogans eos, ut convertantur, ad quod idem admonet eos occulto instinctu divino. Multa quoque beneficia ipsis impendens. Ita post vitam præsentem inenarrabilem exercet rigorem justitiæ in ingratos ac impios, eosque innumerabilibus plectit tormentis, quæ adeo atrocia sunt, ut S. Ambrosius dicat: Si omnes homines nati ab Adamo usque in hodiernum diem exstarent, & omnes boni Prædicatores essent, & omnes de minutissima pœna inferni prædicarent, illi omnes illam minutissimam pœnam propalare non possent. Ipse etenim ignis infernalis miro & ineffabili modo est æstuans, penetrativus & afflictivus adeo, ut teste S. P. N. Augustino, sicut ignis iste terrenus excedit in calore ignem depictum, ita ignis tartareus excedit & vincit in calore ignem apud nos existentem. Et tamen eheu, quàm acerbus & intolerabilis est ignis noster! Ad hujusce veritatis confirmationem servit nobis exemplum de quodam Abbate. Hic dum animam ageret, Nepotem suum, annuentibus fratribus, in sui Successorem declaravit ex inordinato erga sanguinem affectu. Sic mortuus & damnatus est. Nam cùm fortè defuncti Abbatis successor in loco amæno intra Monasterium sito, [in quo alveolus jucundè fluebat] ambularet, audivit vocem lachrymabiliter plangentis, & heu, heu me miserum ingeminantis. Quærens quisnam esset, audiit. Ego sum ille consanguineus tuus, quondam Abbas, nunc autem miserabilis spiritus, causamque adjungens ait: quia fratribus, quibus præeram, personam saluti animarum suarum proficuam quærentibus, & mihi post DEUM, vota & consilia sua committentibus, heu affinitatis, quâ mihi conjunctus eras, lenocinio cæcatus, non secundùm timorem Dei, sed secundùm propriæ voluntatis insipientiam, dedi consilium, ut te ad apicem hujus dignitatis proveherent. Idcircò justo DEI Judicio, in hoc aquæ alveolo cruciatibus addictus, ardeo, liquesco, & in nihilum penè redactus, ad eadem tormenta rursus toleranda restauror. Quod si certiùs probare vis,

Spec. exemp. dist. 3. Exemp. 63. Historia.

vis, frivola non esse, quæ audis, fac afferri candelabrum æneum & lentâ submissione in aquam mitti. Quod ut factum, candelabrum citiùs, quàm cera in ignem injecta, liquefactum est. Hinc patet, qualis calor in inferno esse debeat, cùm tantus fuerit in prædicto alveolo.

2. Cæsarius scribit: Cùm quidam nobilis Waltherus nomine, in villa Endenius prope Bonnam decumberet, diabolum secùs lecticam caprinis cornibus, & simiæ facie stantem conspexit; ex quo, cùm percontaretur, quantus infernalis ignis esset? respondit ille: Nôsti arces illas in vicino septimontio dictas Wolckenberg, & Drachenfeld? quo annuente, subdidit dæmon: Etsi arces hæ & montes ferrei essent, projecti tamen in infernum momento citiùs liquefierent. Legitur in libro de actibus mirabilibus S. Francisci, quod quidam vir Ord. S. Francisci, homo magni fervoris atque arctissimæ conversationis, quadam nocte post matutinas preces raptus in spiritu, vidit & sensit Purgatorii ignem, qui ante pulsum ad primam rediens ad seipsum, putavit se annis centum & quinquaginta fuisse in illis suppliciis: tam acerba fuerunt, quæ sensit, tormenta. Ecce, si vir electus & virtuosus factus in ecstasi mentis tam graviter torquebatur in spiritu purgatorii igne, ita, quod pœnam, quæ vix duabus duraverat horis, putavit 150. annis durâsse, qualis & quanta est damnatorum pœna, qui igne illo sævissimo puniuntur realiter, immediatè ac rigorosissimè, non imaginariè tantùm. In Daniele legitur, qualiter Nabuchodonosor Rex Babylonis iratus tribus sanctis juvenibus Annaniæ, & Azariæ, ac Misaeli, fecit fornacem septies adhuc magis succendi, quàm solitum fuit, succenderuntque servi ejus fornacem in tantum, ut flamma ex fornace erumpens, diffunderetur super fornacem cubitis 49. Ecce quàm terribilis & intensus fuit calor ignis illius, quem intolerabile ac horrendum foret jacere & inflammari in clibano tam æstuantissimè calefacto. Quis pro omnibus opibus, gaudiis, & honoribus mundi vellet per unum diem in ipso puniri? Quanta ergò insania est propter fœda & brevia hujus vitæ oblectamenta seipsum exponere æternis illis inferorum incendiis. Hinc Isaias: Quis de vobis poterit habitare cum igne devorante? aut quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis. Porrò ignis hic unumquemque juxta sua torquebit demerita: & quò peccatum ex ferventiori affectu procedit; tantò acerbiùs punietur. Quò enim quis in peccato vehementiùs delectatur, eò dolorosiùs & acriùs igne infernali affligetur, quemadmodum in Apocalypsi Dominus loquitur. *Quantùm glorificavit se, & in delitiis fuit, tantùm date illi tormentum & luctum.* Et quoniam in vitiis carnis sunt ardor concupiscentiæ, fœtor immunditiæ & delectatio major, ideò vitia illa infernali incendio specialiter æstuante acerrimè puniuntur. Unde asserit S. P. Augustinus: Quantùm hæsit amor, tantùm affligit dolor. Denique si pro uno peccato mortali infligitur tanta punitio, quàm ineffabiliter puniuntur infernali incendio, ac cæteris pœnis gehennæ, qui multis & magnis mortalibus peccatis inquinantur, ac sordent, præsertim, qui vitiosis consuetudinibus sunt oppressi?

L. 12. c. 5.
Historia.
Cap. 18.

3. Secundum genus infernalium tormentorum est acutissimum ac vehementissimum frigus; quantùm porrò ignis gehennalis suo calore excedit omnium ignium terrenorum calorem, tantùm quoque frigus infernale sua vi & austeritate excedit, ac superat omnia frigora mundi hujus. Pensemus ergò, quàm intolerabile nobis esset unâ nocte frigidissimæ hyemis nudo corpore stare in aëre, aut congelari in aquis? quàm acerbissima igitur pœna est infernalibus affligi, penetrari, & congelari frigoribus? Nam etsi verò tormenta illa infernalium calorum ac frigorum quandoque interrumpuntur, nunquam tamen totaliter auferuntur: nec interruptio illa est relevamen aut solatium miserorum, sed ad acerbiorem & intolerabiliorem afflictionem ipsorum: quia, ut ait Scriptura, à nimio illo calore transeunt ad nivium aquas, hoc est, ad intentissimum frigus, quæ alternatio tormentorum auget miseriam, præsertim quoniam transeunt de uno extremo contrario ad aliud extremum contrarium; hoc est, de vehementissimo calore ad maximum frigus, absque temperamento & reductione ad medium. Specialiter verò hoc frigore cruciantur acediosi ac pigri, qui tarditatis suæ torpore à divino retrahuntur obsequio, ideò constringuntur gehennali algore, indicibiliter tremunt, & dentibus gravissimè strident.

Job. 24.

4. Tertia pœna inferni est morsus, turpitudo, & horror vermium edacissimorum juxta illud Isaiæ: *Vermis eorum non morietur.* Et in Ecclesiastico: *Vindicta carnis impii, ignis & vermis.* Et quantò quis in vita præsenti turpioribus, & innaturalioribus, aut enormioribus inquinatur sceleribus, tantò illic à monstrosioribus, crudelioribus, ac horribilioribus vermibus affligetur, mordebitur, & operietur. Quarta pœna est pœnalissimus fœtor, quo odoratus damnatorum amarissimè affligetur, & specialiter nominatur fœtor sulphureus, qui lamentabiliter cruciat. Unde in Apocalypsi asserit. *Pars iniquorum erit in stagno ardenti igne & sulphure.* Advertamus igitur, quàm graviter affligeremur fœtore cloacæ & ignis sulphurei, atque cadaverum, si talibus rebus alligaremur; atque ex hoc perpendere possumus, quàm ineffabiliter crucientur damnati fœtoribus Tartari. Nam corpora damnatorum fœdissima erunt sic, ut teste S. Bonaventura, si vel unius damnati cadaver in orbe hoc nostro esset, orbis totus ab eo inficeretur. Quinta pœna inferni est horrendus aspectus dæmoniorum & omnium damnatorum, quorum animæ dæmonibus in turpitudine ac deformitate assimilantur, & quorum corpora post diem Judicii erunt deformiora, & ad intuendum horribiliora, quàm quando erant in monumentis à vermibus pro media parte corrosa, & serpentibus bufonibusque operta. Denique, si tam ineffabiliter horribile & pœnale est, dæmonem unum in sua deformitate conspicere, ita ut aliqui hoc experti, testati sint se malle ardentem fornacem intrare, quàm diabolum sic videre, quàm inopinabiliter erit pœnosum, tot malignissimos, turpissimos, & furiosissimos spiritus perpetuè intueri?

Cap. 66. *Cap. 7.* *Cap. 21.*

5. Sexta inferni pœna est ferventissima fames, & quantò quis in vita hac gulosior est, & delicatiùs atque intemperantiùs vivit, jejunia quoque Ecclesiæ frangit;

git: tantò intolerabiliori fame cruciabitur in inferno. Propter quod Christus dicit: *Væ vobis, qui saturati estis, quia esurietis.* In Isaia quoque loquitur Deus iniquis & condemnatis: *Ecce servi mei comedent, & vos sitietis; Ecce servi mei lætabuntur, & vos confundemini. Ecce servi mei laudabunt præ exultatione cordis, & vos clamabitis præ dolore cordis, & præ contritione spiritûs ululabitis.* Hinc in Ecclesiastico benè consulitur: *Ante obitum tuum operare justitiam, quoniam non est apud inferos invenire cibos.* Septima pœna inferni est ardentissima sitis, quâ cruciabatur dives epulo, qui petivit sibi guttam aquę pro refrigerio suę sitis præstari. Hâc siti præcipuè torquebuntur potatores, & ebriosi ac vinolenti, quibus dicitur per Isaiam: *Væ, qui consurgitis manè ad ebrietatem sectandam, & ad potandum usque ad vesperam.* Unde in Proverbiis Salomon dixit: *Noli esse in conviviis potatorum, nec in comessationibus eorum, qui carnes ad vescendum conferunt, quia vacantes potibus, & dantes symbola consumentur.* Denique præfatâ fame & siti potissimè affligentur immisericordes, qui esurientes non pascunt pro posse, nec sitientibus poculum præbent. Hinc diviti, qui non contulit inopi Lazaro micam, denegavit Dominus aquæ guttam. O quàm inæstimabiliter torquebuntur hâc fame & siti, qui variis generibus pretiosorum ciborum ac potuum replent corpora sua. Luc. 6. Is. 65. C. 47. C. 5. C. 23. Luc. 16.

6. Porrò ut innumerabilia alia inferni supplicia omittamus, omnium pœnarum gravissima est pœna damni. Quemadmodum enim summum hominis bonum, & vera ac plena ejus felicitas est, Deo bonitatis immensæ frui, & eum clarè per speciem videre: ita privari hâc fruitivâ & beatificâ visione Dei, est maxima miseria hominis, & summum damnum ipsius. Hinc carentia beatificæ ac beatæ visionis Dei vocatur pœna damni in damnatis: Cruciatus verò ignis ac frigoris aliorumque infernalium tormentorum, dicitur pœna sensûs. Quamvis autem damnati non diligant, sed odio habeant Deum, & ob hoc non cupiant ei uniri, nec eo frui, in quantum hoc cederet ad Dei laudem & gloriam, cupiunt tamen beatitudinem, & vellent esse in regno cœlorum, in quantum hoc esset utile eis, & evasio suæ damnationis, à qua maximè eripi cupiunt, aut cuperent, si esset possibile. Hinc S. Gregorius ait: Dubium non est, quin hi, qui in inferno sunt, ad sortem beatorum transire desiderent. Unde & dictum est, quod in die generalis Judicii primò vocabuntur electi ad regnum cælorum, & in conspectu reproborum ascendent cum gloria ad æternorum plenitudinem gaudiorum, ut videant reprobi, quid neglexerint ac perdiderint, & inde perpetuò contristentur. Ratio verò, cur damnati tam pœnâ sensûs quàm pœnâ damni mulctentur, est, quia in omni peccato mortali duo sunt distinguenda: unum est aversio mentis à summo & incommutabili bono, & huic aversioni debetur, correspondet atque infligitur pœna damni, videlicet divinæ visionis carentia. Alterum est inordinata conversio mentis ad bonum creatum, caducum ac vanum: & huic conversioni iniquæ correspondet pœna sensûs. Sed pœna damni secundùm omnium Theologorum & SS. PP. sententiam longè gravior & pœnalior est pœnâ sensûs. Ideò ait S. Chrysostomus: Sunt quidam insipientes, qui sibi

sussi-

sufficere arbitrantur, si à sensibilibus inferni suppliciis eruantur: Ego autem omni pœnâ graviùs reor à vultu Dei repelli, ac felici ejus fruitione privari. Et iterum idem S. Doctor: Excludi à bonis æternis, & alienum effici ab his, quæ Deus præparavit diligentibus se, tam gravem generat cruciatum, ut quamvis exteriùs nulla flamma torqueret, hoc solùm sufficeret, ut melius esset mille flammas tolerare, quàm mansuetissimam Christi faciem iratam conspicere, atque ab ea in æternum recedere. Abhorreamus ergò hoc maximum damnum, hoc incomparabile malum, tam immensum stipendium; & ne illud incidamus, solliciti simus, ne in vita præsenti à divino separemur amore per aliquod peccatum mortale.

7. Tandem quod vel maximè damnatos cruciat, est quod eorum supplicia in æternum sunt duratura. Hoc enim scriptura variis in locis declarat præsertim Isaiæ 66. ubi de damnatis dicitur: Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur. Et Apocalypsi. *Cruciabuntur igne & sulphure in sæcula sæculorum.* (C.14.) In hujus rei typum ignis fornacis Babylonicæ quadraginta novem cubitis supra fornacem ascendebat, sed nunquam ad quinquagesimum, qui erat annus Jubilæi, perveniebat, ut per hoc significaretur ignis tartarei combustionem fore perpetuam, & damnatos nunquam indulgentiam seu veniam peccatorum consecuturos. Unde Regius Psaltes de illis dicit: (Ps. 48.) *Sicut ove in inferno positi sunt, mors depascet eos.* Quia, ut S. Bernardus ait: Semper morientur ad vitam, & semper vivent ad mortem. Non enim mors eradicabit eos, vitam ex toto auferendo, sed depascet, conservando radicem vitæ, ut iterum pullulent, iterum iterumque, atque in æternum depascendi. Rationem verò, cur Deus unum peccatum mortale, quod brevissimo tempore, & ferè in momento committitur, pœnâ æternâ castiget, assignat S. Thomas, quia, inquit, per illud contra Deum qui est infinitus, peccatur; unde cùm non possit esse pœna infinita per intensionem, quia creatura non est capax alicujus qualitatis infinitæ, requiritur, ut sit saltem duratione infinita. Alia ratio hæc est, quia licèt actus peccati mortalis sit transitorius & aliquando momentaneus, tamen voluntas peccandi est aliquo modo æterna, in quantum ille qui peccat, & qui voluptatem v. g. Deo præfert, ita affectus est, ut si semper viveret, in peccato semper vellet perseverare, & tali voluptate perpetuo frui. Unde S. Gregorius: (4. Dial. c. 4.) Peccator vellet sine fine vivere, ut sine fine posset peccare. Et c. 44. Justum est, quòd, qui in suo æterno peccavit contra Deum, in æterno Dei puniatur. Quæ verba exponens S. Thomas, subdit: (Qu. 87. a. 3. ad 1.) Dicitur autem aliquis in suo æterno peccasse, non solùm secundùm continuationem actûs in tota hominis vita durantis; sed quia ex hoc ipso, quod finem in peccato constituit, voluntatem habet in æternum peccandi.

8. Heu! heu! igitur miseris damnatis, qui in suis atrocissimis tormentis nec minimum sentient relevamen, probè scientes intolerabiles suas ærumnas nunquam penitùs terminandas, nec breviandas, nec minuendas. Sed postquam arserint in inferno per innumerabilia annorum millia, sic erit ac si nunc primò inciperet ipsorum

ſorum punitio. Inſuper cùm nulla ſit comparatio finiti ad infinitum, conſtat, quòd pœna infernalis ſit incomparabiliter abhorrenda, metuenda, ac fugienda præ omnibus aliis pœnis quantùmlibet diuturnis. Si ergò nemo vellet in ſæculo iſto per unum annum, imò per unum diem, & forſan nec per unam horam jacere & ardere in ardenti fornace pro omnibus mundi deliciis atque divitiis, qualiter audet quis peccare mortaliter, ac per hoc ſeipſum exponere æternæ damnationis periculo? Sed dicet quis, pœnitentiam in morte agam. Sed ô dementia! Quotquot non millionum millia ſic cogitantes ac pœnitentiam differentes perierunt? Cæterùm quia æternitatem comprehendere non valemus, niſi per quaſdam circumlocutiones & exemplares declarationes, ad incutiendum cordi ſalubrem timorem infernalis ſupplicii retrahentem à vitiis, imaginemur ante oculos montem arenoſum tam grandem, ſicut eſt totum univerſum, atque poſt decem aut centum millia annorum unam minutiſſimam arenam de monte illo auferri, certè mons ille tandem quamvis poſt inexcogitabilem diuturnitatem conſumeretur, quoniam omne finitum per ablationem finiti tandem conſumetur: Sed poſt tam inæſtimabilem durationem & protractionem pœna inferni non eſſet minuta, nec fini propinquior, quàm dum prima arenula à monte illo auferebatur, & uſque ſi ſcirent damnati, ſe liberandos poſt conſumptionem hujuſmodi montis etiam millies repetiti, conſolationem grandem conciperent. Ex ſimilibus ergò conſiderationibus diſcamus infernales pœnas metuere, vitia fugere, atque in Dei timore, ac ſtabili cordis cuſtodia permanere.

9. Præterea ſciendum, quòd mali Chriſtiani multò acerbiùs torqueantur in inferno, quàm infideles. Hinc dum S. Macarius ambularet in eremo, invenit caput hominis jacens in terra. Et dixit ad caput: quis es tu? reſpondit caput: Ego fui Sacerdos gentilium, tu verò es Abbas Macarius Dei amicus, qui habes Spiritum ſanctum: & ſubjungens ait: quantum diſtat cælum à terra, tantum eſt ignis ſub pedibus noſtris, & ſuper caput noſtrum. Quo audito Venerabilis Senex cum fletu ait: Væ homini, qui trangreſſus eſt præcepta Dei. Hinc ulteriùs ſciſcitans, utrùm aliud gravius tormentum in inferno eſſet? audit; Majus tormentum ſubtùs nos eſt; interroganti Macario, quinam in eo eſſent? reſpondit caput: Nos gentiles, qui ignoravimus Deum, habemus modicæ aliquid miſericordiæ: Hi verò, qui cognoverunt Deum, & non vixerunt ſecundùm voluntatem ipſius, ſubtùs nos ſunt, & graviùs puniuntur. Quibus dictis, ſepelivit Senex caput illud. Itaque quantò Chriſtiani magis agnoſcunt Dei præcepta, eò graviùs peccant, & acerbiorem damnationem recipiunt. Iterùm, quò plura ac majora à Deo beneficia ſunt ſortiti, eò damnabilior eſt eorum ingratitudo atque tranſgreſſio. Cui enim plus datum eſt, plus requiritur ab eo.

In vita PP.

10. Quantam verò diſtinctionem & diverſitatem pœnarum putamus inter Paganos & Chriſtianos? S. Cyrillus Epiſcopus refert in Epiſtola, quam miſit B. P.

Augustino, in qua de miraculis gloriosi Hieronymi meminit, qualiter meritis S. Hieronymi fuerunt à morte resuscitati tres viri, qui mox ut resuscitati sunt, cæperunt gaudia Beatorum, pœnasque peccatorum tam purgatorii, quàm inferni, clarâ voce omnibus prædicare. S. Hieronymus duxerat eos secum in Paradisum, Purgatorium, & infernum, ut quæ ibi videbant, patefacerent universis. Ex his ergò tribus resuscitatis unus dixit B. Cyrillo: Tantùm differre in inferno inter cruciamenta iniquorum Christianorum, & Paganorum tormenta, ut Paganorum cruciatus respectu eorum, quos falsi & impii sustinent Christiani, sint quasi nulli, quanquam Paganorum tormenta omninò ineffabilia & magna sint, & à viventibus incogitabilia. Et dignum est. Quoniam mali Christiani gratiam Dei receperunt in vacuum, nec voluerunt à peccatis corrigi, dum vixerunt, & exhortationes Scripturæ reputaverunt pro nihilo.

11. Ulteriùs, narrat Cyrillus in præfata Epistola, dicens: Quadam vice ad unum trium illorum ivi, quem dirè lachrymantem inveniens, interrogavi, cur in tantum lugeret? Qui ex verbis eis nullam consolationem admittens, & sæpe interrogatus, tandem meâ importunitate victus respondit: Si scires, quæ quidem expertus sum, jugiter fleres. Quales enim pœnas credis esse paratas non solùm damnatis, sed etiam in purgatorio existentibus? Ad quod ego. Puto quòd majores sint pœnis præsentis vitæ. Et ille: Si omnes, inquit, quæ in mundo sunt pœnæ, tormenta & afflictiones comparentur minori pœnæ, quæ illic habetur, velut solatia apparebunt. Mallet namque viventium quilibet, si illas per experientiam nosceret, omnibus pœnis his simul sine remedio cruciari usque ad finem mundi, quas omnes homines ab Adam usque in præsens singillatim perpessi sunt, quàm uno die in inferno aut purgatorio affligi minori pœna, quæ ibi habetur. Idcircò causa fletûs mei est timor pœnarum, quæ peccatoribus justè debentur. Scio quippe me peccâsse in Deum, quem justum esse non dubito. Non ergò mireris si ploro, sed potiùs admirare, cur homines, qui se esse mortales agnoscunt, tantâ hîc vivunt securitate, neque verentur in pœnas illas incidere, neque solliciti sunt, qualiter eas possint evadere. Insuper tanta pœna est dæmones intueri, quod unusquisque mortalium potiùs se præberet ardentibus flammis arsurum, quàm in ictu oculi formas illorum vellet inspicere, quorum aspectibus nihil pœnosius, nihil horribilius potest excogitari. Hinc ampliùs ait: Anima quoque mea tam pœnaliter & acerbè separabatur per mortem à corpore suo, quod certè quantæ fuerint illæ pressuræ atque angustiæ, intellectu non caperet mens humana, nisi, sicut ego, per experientiam didicisset.

12. Ex his ergò liquet, quanta sit damnatorum pœna. Rectè ergò dicit S. P. Augustinus: Si omnes homines nati ab Adamo usque ad hodiernum diem, & omnia gramina, quæ exorta unquam fuerunt, essent homines, & si una pœna, quam patiatur anima pro uno peccato mortali in inferno, ex æquo partiretur, ita quod daretur unicuique homini pars illius pœnæ æqualis, tunc quævis particula illius

pœnæ

pœnæ hominis unius major esset, quàm omnia tormenta, quæ omnes sancti Martyres, & omnes raptores ac malefici unquam passi sunt. Heu! Quanta sint hæc tormenta. Hinc quamvis pro multis ac magnis peccatis mortalibus non infligeretur post vitam hanc pœna inferni, nisi per unum diem, mirum foret, quòd aliquis auderet peccare. Quanta est ergò inimicorum amentia, qui pro brevibus vanitatibus ac voluptatibus seipsos exponunt suppliciis sempiternis? Hinc ait S. Chrysostomus: Dic quanta tempora voluptatum vis comparare pœnis perpetuis? Centum (si placet) annos demus delitiis, addo & alios centum, addo & decies centum: quæ horum erit comparatio ad æternitatem: Nonne omne tempus vitæ hujus, quo quis deliciis fruitur, quasi unius noctis omnium est ad æternitatis respectum? Nonne deliciæ transeunt velut umbra, & celerrimè fugiunt tanquam nubecula, sed pœnæ æternales manent. Etiamsi æquale tempus & spacium esset repositum deliciis ac tormentis, quis esset tam amens & fatuus, quòd pro uno die deliciarum vellet subire unum diem pœnarum tantarum, cùm dolor horæ unius ducat in oblivionem delicias omnium præteritorum dierum.

13. Quamobrem adverte ô homo, quantæ angustiæ, quantæ calamitates atque formidines circumdabunt animam tuam, mox ut de corpore exierit, quam modò carnalibus desideriis & immundis deliciis insipientissimè subdis, quam delicatè ac molliter modo tractas. Cur non advertis, quod Salvator dicit, qui amat animam suam, perdet eam, & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Qui enim carnaliter amat eam, peribit, qui verò salubriter odit eam, refrænando ipsam & castigando æternam meretur salutem. Considera, quàm ingens formido vallabit eam, dum corpore derelicto, dimissisque omnibus charis amicis ac sociis domesticis & propinquis, cum quibus jam familiariter & delectabiliter conversaris, regionem intrabis ignotam, & obviabunt tibi teterrimi ac crudelissimi tortores, accusatores & illusores; cogita qualiter accusabunt te apud Judicem, moxque, ut fueris adjudicatus tormentis, in momento, in ictu oculi rapient te, ac pœnis immergent. Hæc, frater chare, provide, & cordi tuo inscribe: & sicut nutrix volens puerum ablactare, superponit aliquid absinthii aut aloes mamillis, quatenus infans gustatâ amaritudine desuescat ubera quærere, sic horum memoriam, ac horrorem divini Judicii ac æterni supplicii imprimamus fortissimè mentibus nostris, quatenus quotiescunque tentatio voluptatis, concupiscentia carnalis, ac amor peccandi pulsaverit nos, protinùs ex horum memoria & consideratione à vitiis revocemur, & omni tentationi efficaciter reluctemur. Itaque non sit fides nostra dormiens & obscura, sed vivax & clara, ita ut hæc tam fructuosè pensemus, ac si ea intuiti & experti essemus, sicque pœnitentiæ opera strenuè impleamus.

14. Verùm ut ita agamus, commemoranda sunt quædam exempla eorum, qui præfata viderunt & experti fuerunt supplicia. S. Gregorius in libro Dialogorum refert de quodam Eremita virtuoso, nomine Petro, qui ex gravi infirmitate

 defun-

defunctus, & protinùs corpori restitutus narravit, se inferni supplicia & innumera flammarum loca spectâsse. Cumque quidam vellent eum in tormenta illa præcipitare, apparuit Angelus, hoc fieri prohibens. Et dixit defuncto: redi, & quomodo de cætero debeas conversari, prudentissimè pensa. Qui reductus ad corpus tantis se vigiliis, jejuniis, fletibus ac orationibus castigavit, ut eum vidisse inferni tormenta conversatio testaretur, etiamsi lingua sileret. Qui & quosdam Potentes sæculi hujus in illis suppliciis conspexisse asseruit. Refert & Beda de milite quodam defuncto ex divina pietate resuscitato, qui ex tormentis, quæ vidit compunctus, ac territus, ad desertum confugit, ubi juxta flumen quoddam cellam construxit, in quo flumine se frequenter vestitus volvebat, vestesque usque ad carnem congelari permisit, ac paulò post calidissimum introiit balneum, quatenus ex contrariorum variatione, & successione pœnarum duriùs pateretur. Qui cùm ab aliquibus reprehensus, & interrogatus, quare hoc faceret? dixit. Majora his faceretis, si vidissetis, quæ vidi. Sic usque ad mortem in suæ conversationis rigore permansit. Quapropter chare frater, ut inferni supplicia declinare possis, sedulò & diligenter de eis meditationem tuam institue; nam ut S. Chrysostomus testatur, nihil est æquè utile, ac de gehenna disserere [quidni & cogitare] fieri enim non potest, ut anima de gehenna solicita citò peccet. Nullus ex iis, qui gehennam habet ante oculos, incidit in gehennam. Nullus ex iis, qui gehennam despiciunt, effugiet gehennam. Quia, ut idem vir S. alibi ait, quantò quis vehementiùs metuit pœnam, quàm meruit, tantò acerbiùs plangit culpam, quam fecit. Rursus ex horum infernalium tormentorum consideratione homo mirum in modum movetur ad fortiter sufferenda quæcunque adversa pro Christo toleranda. Quia, ut S. P. N. Augustinus loquitur: Quæ enim quisque gravia valde patitur, in comparatione æterni ignis, non tantùm parva, sed nulla sunt. Et alibi: Quis non bibat temporalis tribulationis poculum, metuens ignem gehennarum? Et quis non condemnat dulcedinem sæculi, inhians dulcedini vitæ æternæ? majore timore minora contemnimus, & majore æternitatis cupiditate omnia temporalia fastidimus. Hinc Olympius Abbas interrogatus, quâ ratione speluncam habitare, tantosque æstus & cyniphum morsus tolerare posset? Respondit, se omnia hæc facilè sustinere, eò quod vermem immortalem, & æternos ignes assiduò in mente haberet, & formidaret. Porrò etsi nunc dictis plurima adhuc addi possent, calamum tamen retraho, credens, & sperans hæc voto tuo, mi frater, satis esse. At nihilominùs non incongruè memoratæ materiæ sequentem Rhythmum adjungere censeo.

Hom. 1. in Epist. ad Thess.

Idem in Psal. 68.

Drexel. in rogo dam. ca. 17. epil.

Rhyth-

Rhythmus de Gehennæ Suppliciis.

QUò me vocas, Æternitas,
Statera veritatis?
Quid me doces Æternitas,
Magistra Sanctitatis?
Æternus est, Æternus est,
Rex ille, qui minatur,
Infernus est, Infernus est,
Res illa, quam minatur.
Quid est, quid hac Æternitas?
Æterna pœna damni.
Quid est, quid hac Æternitas?
Æterna pœna sensus!
Eheu! Inexplicabilis
Æterna pœna damni!
Nunquamque terminabilis
Æterna pœna sensus!
Væ, væ, gulosa prandia,
Cœnæque delicatæ!
Tormenta vobis grandia,
Pœnaque sunt parata.
Væ sumptuosis ferculis,
Fœdis jocis, libellis!
Parumque castis fabulis,
Væ turpibus tabellis!
Heu! naufragis solatiis
Mundus suos saginat,
Lethalibus mendaciis
Venena dum propinat.
O sulphurata flumina,
O vertices profundi!
O ignium volumina,
Stulti sepulchra mundi.
Eheu dolorum civitas!
Captivitas reorum!
Sitis, fames, æternitas!
Stipendium malorum.
Hic dives ardet: uritur
Hic purpura, atque byssus.
Hic est scopus, quò curritur,
Hæc est profunda abyssus.
Damnate, dic tu, quamdiu
Ardebis igne? semper.
Dic ipse, dic tu, quamdiu
Cogeris flere? semper.
Damnate, dic; vos quamdiu
Torquebit ignis ille?
Torquebit eheu! tam diu
Dum vivet UNUS ille.
Ibunt dies cum mensibus,
Annisque, sæculisque:
Ardebimus nos mensibus,
Annisque, sæculisque.
Ardebit ira Numinis
Per lustra seculorum:
Nec spes erit levaminis,
Nec terminus dolorum.
Nunquam Deum videbimus,
Amabimusque nunquam:
Ah semper hic ardebimus,
Amabimurque nunquam.
Famemus? Ignis cibus est,
Glutire quem jubemur.
Sitimus? Ignis potus est,
Ut hoc inebriemur.
Videmus? ater ignis est,
Id omne, quod videmus.
Jacemus? Ignis lectus est,
Quo perpetim jacemus.
Non sunt polis tot stellulæ,
Nec orbi tot arenæ;
Non sunt maris tot guttulæ,
Quot hoc in igne pœnæ.
Æternitas, sed maximus
Est hic dolor dolorum,
Quòd non sit ullus terminus
Tam grandium Malorum.

Clamabunt in hoc carcere:
O si daretur hora!
Totus DEO renascere:
Quantum potes, labora.
Semper necabit tartarus,
Nunquam sed enecabit,
Semper vorabit Tartarus,
Nunquamque devorabit.
Semper trucidat tartarus:
Nunquamque conquiescet,
Heu! semper ardet tartarus!
Nunquam focus tepescet,
Arsura semper fulmina,
Et sopienda nunquam,
Semper fluunt hæc flumina,
Exhaurienda nunquam!
Bilance justâ pondera,
Hinc semper, inde nunquam:
Sint cordis ista pondera,
Sat ponderanda nunquam.
Semper, quid es? nunquam, quid es?
DEO carere semper.
Nunquam, quid es? semper, quid es?
Uri, morique semper.
Eheu duo vocabula,
Mensura sanctitatis!
Nec est, nec est hæc fabula,
Sunt verba Veritatis.
Eheu! quid est, pulcherrimum
Deum videre nunquam?
Illum DEUM dulcissimum,
Quid est amare nunquam?
Quid es, quid es, damnatio?
DEO placere nunquam.
Æterna desperatio,
Pœnis carere nunquam.
Nil est, nihil, candentium
Fornax Laterculorum.
Nihil, virtutum coquentium
Ignis vitrariorum.
Ferrum liquatum, quod fluit,
Et bullit in caverna.
Nil est ad illa, quæ luit
Peccator in gehenna.
Valete, pulchra somnia,
Vanæque vanitates.
Nihil nihil sunt omnia,
Aut sunt inanitates.
Hic mundus est brevissima
Sophisma vanitatis.
Infernus est dirissima
Fornax perennitatis.
Ah! quamdiu morabimur
Inter pericla mille?
Brevi, brevi, vocabimur:
Præcessit hic, & ille.
DEO volo jam vivere
In valle lachrymarum.
Volo moras abrumpere!
Sat est, sat est morarum!
Si quispiam de carcere
Illo domum rediret,
Possetne carni parcere?
Heu! quanta non subiret?
Quales preces tunc funderet;
Quas lachrymas rigaret!
Illisque flagra jungeret,
Corpusque perdomaret.
Ab inferis si surgerem,
A morte si redirem;
Quid dicerem? qui viverem?
Ne denuò perirem?
O quanto amore amplecterer
Te, Christe liberator!
Quod amplius non plecterer
Per te Deus Creator!
Ah! plus amoris debeo
Perire non sinenti;
Quid langueo? quid hæreo?
Nec reddo cor petenti?

Amore flagrantissimo,
Volo sequi vocantem.
Et corde quàm tenerrimo
Amare sic amantem.
Ardent in antro flammeo
Heu mille! mille! mille!
Cur sic ego non ardeo,
Ut ardet hic & ille?
Quis fecit, ut ne traderer
Ergastulo reorum?
Quis fecit, ut ne truderer
In clibanum dolorum?
Hoc fecit admirabilis
Monarcha sæculorum,
Et millies amabilis
Rex cordium bonorum.
Hac tanta dum considero
DEUS, volo Te amare;
Nec amplius desidero,
Quàm cor tibi immolare.
Mirabiles amabiles.
DEI mei favores!
O vos inexplicabiles!
O nobiles Amores.
Vos cor meum perfundite;
Vos pectus occupate!
Quæ non placent, evellite;
DEOque me dicate.
Volo, volo jam surgere:
Fac me magis valentem;
Ut plùs amem, cor suggere,
Fac me parùm valentem.
Amabo Te, quàm maximis
Possum modis, amabo!
Ut plùs amem; tenerrimis
Te vocibus rogabo.
Rogabo te lectissimis
Suspiriis rogabo.
Quantisque possum lachrymis,
Instanter obsecrabo.
Venite cuncti Cœlites
In cor meum, venite:
Tam pauperi, tam divites
Venite, subvenite.
In pectus hoc descendite,
Ut ardeam juvate.
Cor frigidum succendite:
Et illud innovate.
MARIA, tu sis optimi
Ignis mihi ministra:
Quæ cordibus pulcherrimi
Amoris es Magistra.
Fac, mi DEUS, me crescere
Æstu tui caloris,
Novasque semper discere
Industrias amoris.
In me, DEUS, fac, ardeat
Æternitas amoris!
Nec me perennis torqueat
Æternitas doloris! Amen.

SER-

SERMO XLIX.

DE

Pœnis Purgatorii.

DEUS inultum abire peccatum non patitur. Job 24.

1. TAmetsi multa argumenta ad SS. Patrum testimonia de acerbitate pœnarum Purgatorii adduci queant, omitto tamen ea hac de causa, quoniam omnia de suppliciis infernalibus dicta de Purgatorio quoque intelligi debent. Siquidem pœnæ purgantes sunt ejusdem speciei cum pœnis inferni. Hinc S. Cyrillus ait: Nihil inter se differunt tormenta inferni ab iis, quæ sunt in Purgatorio, quia eadem sunt magnitudine; sed unum est, quod differre possunt, quia infernales finem non exspectant, & Purgatorii pœnæ sunt cum fine. Quare non immeritò B. Maria Magdalena de Pazzi in raptu dicebat: Omnia tormenta, quæ passi sunt Martyres, fuisse tanquam amænum hortum respectu eorum, quæ infliguntur in Purgatorio. Et quòd hoc verissimum sit, non obscurè colligere licebit ex Historia, quam subjungo. Cum quidam sceleratè viveret, visitatus à Domino, ut ad se rediret, incurrit gravem infirmitatem & diuturnam, tædio autem affectus ex prolixitate languoris, rogabat frequenter Dominum, ut de carcere corporis educeret eum. Apparens autem ei aliquando Angelus Domini, fecit ei optionem, utrum mallet, per duos annos infirmitatem tolerare, & postea ad cælum volare, an nunc moriendo per tres dies in Purgatorio permanere? At ille elegit potiùs morari in Purgatorio per triduum & mori. Exauditus ergò de hac luce migravit, & anima ejus ad Purgatorium descendit. Inde ad horam ab exitu suo de hoc mundo apparuit ei Angelus, interrogavitque si eum agnosceret? respondit minimè. At Angelus, ego, inquit, sum, qui hanc tibi optionem feci eligendi, utrùm malles triduo moram in hoc loco facere, an in tua infirmitate biennio permanere. Cui ille, nequaquam vales esse Angelus Dei, quia ille mentiri non potest: sed qui hoc dixit, per triduum solummodò hic me moraturum, magnum mendacium expressit, ego jam mansi in his maximis pœnis per plurimos annos. Angelus verò ad eum: Tu hic, inquit, non fuisti nisi per horam, atque ita toto illo restante tempore debes hic manere. At ille: Roga Dominum meum, ut non respiciat ad insipientiam meam hoc eligendo, & tu pro me intercede apud eum, ut me reducat ad vitam priorem, & ego nedum per duos annos, sed quantùm placuerit ei, paratus sum tolerare infirmitatem illam, quod & obtinuit. Unde vitæ restitutus patientissimè & lætanter omnem dolorem tolerabat expertus pœnas Purgatorii.

In Epist. ad S. P. Aug. Vit. p. 2. c. 13. S. Antonin. p. 4. Summ. tit. 14. c. 10. §. 4. Historia.

2. Rectè

2. Rectè ergò testatur pius Asceta inquiens: Si futuras inferni sive Purgatorii pœnas cordialiter perpenderemus, credo, quod libenter dolorem & laborem sustineremus & nihil rigoris formidaremus. Porrò hæc inexplicabilis Purgatorii pœna infligitur animabus non solùm ob peccata gravia in hac vita commissa, & quoad culpam jam deleta; sed etiam ob minima peccata venialia, imò ob parvas etiam imperfectiones. Hinc Vitalina Virgo Sanctissima S. Martino Episcopo apud sepulchrum ejus quærenti, num Dei præsentia frueretur? respondit se nondum frui, eo quod feriâ sextâ, quâ mundi Redemptor passus est, caput abluisset. Quidam Pater ex S. Dominici familia mense integro in Purgatorio morari debuit, propter familiaritatem nimiam cum sæcularibus, & solatia ex iis hausta. Justinus Clericus, qui fratris crimen ad Guardianum amarulento animo detulerat, eidem in horto ambulanti dixit: se ob hoc peccatum in periculo damnationis fuisse, & triginta annorum Purgatorio adjudicatum. Ludovicus II. Imperator post triginta annorum spatium à morte elapsum apparuit Filio, dixitque: Adjuro te per Dominum nostrum Jesum Christum, ut me eripias ab his tormentis, in quibus detineor, ut tandem aliquando vitam æternam habere possim: & tamen tantopere pietati addictus fuerat, ut Pii cognomentum obtinuerit. Verissimum est, quod ait Job: Deus inultum abire (vel minimum) peccatum non patitur. Adeo enim severus est in plectendis peccatis, ut nec fidelissimis ac intimis suis amicis parcat.

Thomas Kemp. l. 1. c. 22.

Lancic. opusc. 16. n. 197.

Specul. Exemp. dist. 7. Exempl. 57.

Annal. Capuc. 1563.

Baron. to. 10. An. 874.

3. Si enim Udalricus Purgatorium transire hâc sola de causa debuit, quod Adalberonem Nepotem sibi in Episcopatu substituerit, licèt eo priùs mortuo non successerit substitutio. Cùm Clericus quidam Coloniensis equo fluvium transiret, S. Severinus Episcopus paulò ante mortuus, & jam miraculis è sepulchro editis clarus, frænum equi apprehendit, manumque porrigi jussit, quod cùm Clericus fecisset, ipse eam aquæ cum tanto dolore immersit, ut mox omnes carnes diffluxerint, solaque ossa apparuerint. Quærenti verò causam tantæ pœnæ Clerico respondit, se ob horas Canonicas suo tempore non recitatas tantis pœnis adjudicatum fuisse. Postea restituta Clerico manu præcepit, ut eum aliorum Clericorum precibus commendaret, & disparuit. Paschasius S. Rom. Ecclesiæ Diaconus tantæ virtutis & sanctitatis erat, ut teste S. Gregorio ejus defuncti Dalmatica feretro imposita energumenum contingens sanârit. Et nihilominus ejus anima deinde S. Germano Capuano Præsuli apparuit in balneo suum diluens peccatum, & S. Germanum rogavit, ut se suis apud Deum precibus juvaret, secundùm quas anima Paschasii pœnas evasit. Si sic Divina Justitia sævit in Sanctos, quid, quæso, continget nobis miseris peccatoribus? Porrò ut magis nobis timorem incutiamus de pœnis Purgatorii, considerare placet, quod subjungo. Hugo Victorinus Canonicus tanta Doctrinæ ac Sanctimoniæ fama præstabat, ut suo ævo velut alter Augustinus æstimaretur. Hic nescio ob quam causam, fortassis ob nimia sua negotia & studia, disciplinam sæpe intermittebat, dum alii Canonici Regulares,

Surius to. 7.

L. 4. Dial. c. 40.

Cantiprat. l. 2. apud c. 16

cum quibus habitabat, ex præscripto regulæ, sive ex devotione se disciplinarent: hanc porrò negligentiam sat luere debuit. Post mortem enim alteri cuidam Canonico in vita sibi apprimè charo apparuit, dixitque se jam potiri æterna gloria, veruntamen ob neglectas disciplinas per purgatorium ire debui, vix autem veni illuc, ecce mox omnes diaboli, qui fuerunt in inferno, sunt me aggressi, & nullus eorum erat, à quo non validum ictum in transitu accepi; quæ flagellatio adeò pœnalis mihi erat, ut arbitror, maxima mundi tormenta, omnesque dolores non posse cum ea comparari. Heu! si sic in altero sæculo castigatus fuit tantus vir ob aliquas duntaxat neglectas disciplinas, & fortè ut ipse arbitrabatur ex justa causa omissas, qualia non tormenta sibi præparabunt sustinenda Religiosi illi, qui nedum consuetas disciplinas à Religione præscriptas subterfugiunt, sed etiam alias leges contemnunt & transgrediuntur.

Dionys. Carthu. de 4. Noviss. art. 47.

4 Verùm enim verò, ut magis quis intelligat Purgatorii pœnas, benè perpendat sequentia. Extitit Religiosus quidam in Anglia, qui à die cœnæ usque ad vesperam Sabbathi Paschæ raptus fuit in spiritu, & reversus ad se mirabilia ac terribilia multa narravit, quæ vidit. Inter cætera ait. Ibamus ductor meus, videlicet S. Nicolaus, & ego per viam planam, quousque pervenimus in regionem spatiosam visu valdè horrendam, in qua fuit multitudo innumerabilis, innumerabilibus suppliciorum immanitatibus exposita, tamen tandem ab illis suppliciis liberanda, quia non erant damnati. Hi omnes flebant, gemebant, & ejulabant. Innumerabiles pœnarum species vidi ibi. Hi enim torquebantur igne, hi in sartagine frigebantur. Hi unguibus sulcabantur usque ad dissolutionem compagum. Alii puniebantur in balneis confectis ex pice & sulphure, aliisque liquaminibus ex ære, plumbo aliisque metallis cum fœtore horrendo. Quosdam vermes monstrosi dentibus venenatis rodebant. Alii aliis tormentorum atrocissimis generibus cruciabantur. Eos verò, qui præfuerunt, vidi duplici dolore torqueri. Testis mihi est Deus, quia si viderem quempiam hominum, qui me & omnes charos meos omnibus damnis & injuriis, quæ homini in vita hac possunt irrogari, imò & morte affecisset, illis suppliciis deputandum, millesies, si fieri posset, pro eo temporalem mortem subirem, quàm tantis suppliciis eum tradi permitterem: ita mensuram & modum doloris & angustiæ, amaritudinis & miseriæ excedunt, quæcunque vidi ibidem.

5. Post hæc, ait ulteriùs, ad secundum mortuorum locum devenimus, & vidimus profundissimam vallem, in qua erat flumen altissimum, quod nebulam indicibilis exhalabat fœtoris. Erat quoque in ea ignis, qui videbatur usque ad cælum pertingere. Atque ex alia parte fuit tanta immanitas frigoris, ut nihil pœnalius eâ me conspexisse putaverim. Ibi erant innumerabiles animæ, quæ nunc in flumen illud fœtidissimum mergebantur, nunc inde erumpentes ignibus evolvebantur: ac inde exeuntes asperrimis frigoribus tradebantur: Et pœnæ loci istius graviores fuerunt tormentis loci prioris, tamen & pœnæ istæ Purgatorii erant. Post hæc veni-

venimus ad tertium Purgatorii locum, qui ultrà quàm mente concipi potest, horribilis extitit & pœnalis, imò nulla lingua exprimere posset minima loci illius supplicia. In brevissimo enim temporis spatio intuebar eos centum vel amplius pœnarum diversitatibus quasi annihilatos, & mox restauratos, & iterùm ferè in nihil redactos, ac rursus reintegratos. In primo loco pœnarum præfato vidi Rectorem cujusdam Religiosæ Congregationis, & erat in maximis loci illius tormentis, & nunc in igne, nunc in balneis fœdis sulphure & pice mixtim ferventibus gravissima toleravit supplicia. Qui interrogatus à me, cur talia sustineret? Respondit. Potiùs propter peccata subditorum meorum, quàm propter peccata propria sustineo ista. Propria enim peccata crebrâ confessione, disciplinarum perceptione, orationibus assiduis, & aliis pluribus modis redimere & castigare consuevi: Subditis verò non adhibui debitam disciplinam ex quadam vana formidine, ne meo privarer primatu ex resistentia eorundem. Idcircò pœna mea augetur quotidie, quia illorum peccata, quæ ex mea negligentia adhuc perpetrant quotidie, in me redundant, nec aliquem finem pœnarum mearum agnosco. Inveni in his tormentorum locis quendam in sæculo olim notum Doctorem famosum, ab omnibus in mundo hoc honoratum, cui vehementer condolens, interrogavi eundem, an speraret se aliquando misericordiam consecuturum? qui respondit: Væ, væ, væ, scio, quod ante diem Judicii veniam non obtinebo. An autem tunc, incertum habeo. Væ, væ! quis unquam crederet gloriam & favorem, quibus in mundo cunctis eram conspicuus, tanta contemptibilitate & cruciatibus permutandum? Vidi ibi quosdam prunas ardentes, indesinenter in ore revolvere, & in hoc miserabiliter cruciari pro eo, quod herbas aut arborum fructus sumpserunt voluptatis amore.

6. Vidi ibi militem quendam, qui diversa & magna toleravit supplicia, qui avem quandam niso similem pugno portabat, & torquebatur, quod avis illa rostro suo & unguibus manum ejus pœnaliter laceravit, quia in ludo rapacium avium, per quas cœpit alias aves, consuevit nimium delectari. Vidi etiam ibi Episcopos gravissimis affligi tormentis, quorum supplicia quotidie augebantur ex peccatis subditorum, quos malè rexerunt, nec eos debitè corripuerunt, & correxerunt. Insuper Sacerdotes, qui de sua incontinentia fuerunt confessi, sed satisfactionem non impleverunt, vidi innumeris atque immensis affligi ardoribus ac tormentis. Cumque mirarer, quod tam pauci Sacerdotes essent in Purgatorii pœnis, respectu eorum, qui ubique terrarum castimoniam polluunt: responsum est mihi, quòd ideo ibi paucissimi erant, quia vix aliquis talium veram habet contritionem, idcircò penè omnes æternùm condemnantur.

7. Præterea quid de magnorum vitiorum suppliciis dicam, cùm & bonos Religiosos viderim valde amara pati tormenta, eò quia consueverunt gloriari manuum suarum decore. Vidi etiam ibi quendam potentissimum Regem ineffabilibus affligi pœnis: sed & Episcopum quendam ibi in tormentis conspexi, qui

in abſcondito interioris hominis fuerat multùm religioſus ac purè devotus, corpus ſuum aſperrimo domans cilicio, & aliis cruciatibus, jejuniis, diſciplinis, vigiliis ſe maceravit in ſæculo iſto, cui & copioſa erant in cœlis repoſita præmia, per quem etiam Dominus poſt mortem ipſius fecit quædam miracula, & tamen adhuc in pœnis fuit, quia in ſuo officio per negligentias quaſdam Deum offendit. Religioſos autem Abbates & Abbatiſſas, qui circa cognatos & affines ſenſuali erant amore affecti, vidi graviter cruciari. Hæc pauca ex libello viſionis Anglicanæ ſumpta, evidenter oſtendunt, quàm acerba & aſpera Purgatorii ſint tormenta, & quàm difficile ſit eas declinare, præſertim cum & Viri ſancti in illas incidant. Hinc Cardinalis Bellarminus aſſerere non dubitavit, vix ulli juſti homines, niſi ex magna miſericordia Dei, pœnam Purgatorii acerbiſſimam evadunt, ita ut recta è corpore ad cælum evolent. Atque idipſum confirmat S. Thereſia de ſeipſa ſcribens: Quamvis multarum animarum ſtatum mihi Dominus revelare dignatus ſit, ex omnibus tamen, quas vidi, animabus, neſcio, an ulla purgatorium evaſerit, præterquam Religioſi illius, de quo paulò anteà verba feci, & S. P. F. Petri de Alcantara, nec non illius Dominicani, cujus ſupra memini.

L. 1. de amiſſ. grat. ca. 13. Vit. cap. 33.

8. Verùm enim verò quamvis Purgatorii ignis pœna ſit adeo terribilis & enormis, tamen major eſt multis paraſangis ea pœna, quæ pœna damni vocatur, hominemque Dei viſione privat: Tantum namque eſt animæ corporeis nexibus expeditæ deſiderium videndi ſummi Boni, ſupremique Numinis, ut quavis morula, quamvis minima nimium quantùm crucietur, neque huic cruciatui poſſit ullus alius comparari, maximè ſi recordetur illa anima, ſe divinâ viſione propter ſua peccata privari, potuiſſeque facillimè in hac mortalitate ſatisfacere pœnitentiæ operibus, atque hæc ſeſe neglexiſſe. Cæterùm etſi omnes animæ in Purgatorio habentes pœnam ſenſus etiam habeant pœnam damni, non tamen è contrario, quia multæ animæ purgantur tantùm pœna damni, ut multis conſtat exemplis, ex quibus hoc unum libabo. B. Virgo MARIA apparens S. Birgittæ oranti pro quodam præclaræ virtutis & probatæ vitæ Eremita, cujus corpus exanime delatum erat in templum, ut ſepeliretur, dixit: Filia mea hujus Eremitæ Amici mei anima, de corpore egreſſa, mox perveniſſet in cælum, ſi in morte perfectum habuiſſet deſiderium pertingendi ad præſentiam Dei, ejuſque viſionem; quod, quia non habuit, detinetur nunc in Purgatorio deſiderii, ubi nulla pœna eſt, niſi ſolum deſiderium perveniendi ad DEUM. Scito tamen ipſam introducendam in cæleſtem gloriam, antequam corpus ejus recondatur in terra.

Lib. 4. revel. cap. 127. apud Bloſium in Conclav. animæ cap. 13.

9. Præterea ſciendum, quod licèt animæ ſuas pœnas tam ſenſûs, quàm damni [quibus juxta modum culparum nondum expiatarum torquentur] non ament, nequaquam tamen eas inviſè tolerant; neque enim voluntatem à DEO averſam habent, ſed libenter divinæ Juſtitiæ conſentiunt: imò etſi poſſent ad hanc vitam (in qua multa peccandi pericula ſunt) redire, non tantùm redirent, cùm ſint jam ſecuræ de adipiſcenda poſt earundem pœnarum finem æternæ beatitudinis

Bloſius inſtruct. Vit. Aſcet. c. 4.

dinis gloria. Constat hoc de Petro à S. Stanislao resuscitato, qui maluit cum pœnis adhuc exantlandis securitatem salutis, quàm pristinis iterum periculis, vitaque fluctibus caput objicere. Imò ut idem pius Author scribit, si animabus liber pateret introitus ad ipsum Regnum cæleste, cum gratiosa reverentia subducerent sese, ut ingredi nollent quousque per plenam purgationem tantâ felicitate dignæ redditæ forent: scientes nihil inquinatum illi summæ puritati perfectè conjungi copularique debere.

10. Consideratâ ergò gravitate pœnarum Purgatorii, & quàm difficulter hæc evitanda sint, benè perpensis; reliquum est, ut salutarem timorem hujus pœnæ concipere studeamus; quem in finem serviet B. Guarici Abbatis sententia, sic loquentis: Væ nobis, si dies adimpleatur, & purgatio minimè adimpleatur, & postea necessè sit impleri, & illo nos igne purgari, quo nihil pœnalius, nihil acrius aut vehementius in hac vita potest excogitari! Sed quis ille tam perfectus, qui cùm hic exierit, nihil debeat illi igni? quis sic ad purum omnem in se scoriam excoxerit peccati, ut gloriari possit, castum se habere cor, ut dicere possit, mundum est cor meum, purus sum à peccato? Ex hoc sanè timore perfecta erga Deum subjectio orietur, uti sapienter advertit S. Anselmus, sic discurrens: Sciendum est etiam, quia gravior est ille ignis, quàm quidquid potest homo pati in hac vita, omnia enim tormenta, quæ hic sunt, faciliora sunt, & tamen homines, ne ea patiantur, quidquid ab hominibus jussum fuerit, faciunt; quantò meliùs est, ut faciant ea, quæ jubet Deus, ne illa graviora patiantur. Hinc pro Coronide hujus materiæ consideremus, qualis insignis prorsus stultitia sit, sensibilibus appetentiis fræna laxare, audacissimè offendere & irritare Deum, cùm certò sciamus nullam planè culpam quamvis minimam, quâ Divina Majestas irritatur, impunem nobis abîre, sed hanc ipsam plecti pœnâ culpæ commensâ. Deinde non minor stultitia videtur quod cum levibus omninò pœnis hujus vitæ possimus redimere graviores alterius, tamen ad hanc alteram vitam pœnitentiæ opera rejiciamus, ubi severissimè omnes nostræ culpæ punientur ignis Purgatorii cruciatibus, qui tanto nostras mortales pœnas vincunt intervallo, quanto vivi, verique ignis pictum. Si ergò, mi chare frater, horribiles Purgatorii pœnas affugere discupis, necessè est imprimis, ut à peccato lethali longissimè absis, & ne peccatum veniale advertenter præsumas committere, reliqua autem peccata commissa ex ignorantia, inadvertentia, subreptione &c. stude delere per virtutum actus, præcipuè verò per perfectam resignationem in Divinam voluntatem, ac per quotidianam meditationem Passionis Christi, quàm efficacia enim hæc sint ad Purgatorii pœnam fugiendam aut minuendam, diximus jam in suis locis. Prætereà etiam filialis in Deum fiducia ad hanc gratiam singularem impetrandam plurimùm conducit; sicut & Misericordia erga animas in Purgatorio detentas, de qua nunc fusiùs disseremus.

B. Guaricus ser. 4. de purific.

SERMO L.

DE
Misericordia erga Defunctos.

Sancta ergò & salubris est cogitatio pro Defunctis orare, ut à peccatis solvantur. 2. Mach. 12. v. 46.

1. SI dolores, quos patientissimus Job sustinuit, comparentur cum afflictionibus ac pressuris, quas purgantes animæ tolerare coguntur, tunc fateri cogemur, Jobi dolores delicias potiùs, quàm amaritudines esse: ut facilè constabit ex jam dictis in præcedentibus. Porrò si ergò Jobum sui corporis dolores sic affecerunt, ut lachrymabiliter auxilium à suis notis petierit, dicens: *Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me.* O quanto potiori jure anima in Purgatorio detenta, flammis undique circumdata, ac inexplicabilibus ac innummerabilibus anxietatibus obvallata dicere poterit. Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me! & certò, si liceret aures accommodare ad inflammatum Purgatorii rogum, nihil aliud audiremus, quàm hasce voces, miseremini mei &c. sine intermissione repetere. Quamobrem audiamus eas, ac simul exaudiamus, ac pro viribus eisdem succurrere studeamus. Si enim in unum membrum corporis scintilla incidit, mox manus succurrit, eamque excutit; ita cùm animæ purgantes sint membra ejusdem corporis, nempe Ecclesiæ, & nunc à tam molesto igne fuerint correptæ, tantò æquiùs est, ut hasce flammas ab illis depellamus, quantò præstantiora membra spiritualia quàm corporalia meritò æstimantur.

Job. 19. v. 21.

2. Præclarum in hac misericordia erga animas Purgatorii exemplum stupendum magis quàm imitandum nobis reliquit S. Christina, quæ cùm in pueritia fuisset defuncta, & celebraretur Missa pro ea, repentè de feretro se erexit, & trabem Ecclesiæ celeriter, instar avis ascendit, residens ibi usque ad finem Missæ. Finito Missæ Sacrificio ex adjuratione Sacerdotis descendit de trabe, & ab amicis interrogata, quid ei accidisset? respondit: Mox ut fui defuncta, duxerunt animam meam Angeli sancti ad locum tenebrosum & horrendum, animabus hominum plenum. Et æstimante me, quod esset infernus, Angeli dixerunt Purgatorium esse. Deinde ad intuendum tormenta inferni me perduxerunt. Vidi autem in utroque loco multos mihi antea notos. Post hæc ducta sum ad Paradisum, ad thronum Majestatis Divinæ. Cumque vidissem Dominum mihi congratulantem, ineffabiliter sum gavisa, putans me ibi perpetuò mansuram. Dixitque Dominus: Reverà hic mecum eris charissima filia mea. Veruntamen optionem do tibi, an velis nunc me-

Dionys. Carthus. de 4. noviss. art. 50.

eum manere, an reverti ad corpus, atque in eo per opera pœnitentiæ satisfacere pro omnibus animabus, quas in Purgatorio conspexisti; sicque cum meritorum augmentis redire ad me. Ad quod respondi, me pro hac causa velle ad corpus reverti: Moxque Dominus electioni meæ congratulans jussit me corpori reddi. Nunc ergò non perturbemini ex mirabilibus, quæ estis visuri in me. Ex eo tempore cœpit præsentiam hominum fugere, seque in ardentes fornaces projicere, in quibus præ doloris vehementia horribiliter exclamavit, nec tamen in ea egrediente læsio apparebat. Frequenter intravit canabos grandes bullienti aqua repletos usque ad renes aut ubera, & cæteris membris aquam calidissimam superfudit, in quibus pœnis clamavit velut parturiens. Sub aquis congelatis interdum mansit per sex dies continuuos. Inter latrones suspensos laqueo se suspendit, & pendebat suspensa duobus aut tribus diebus. Multoties intravit mortuorum sepulchra, & ibi deflevit hominum vitia. Multaque alia ejusmodi pœnitentiæ opera suscepit summo quidem dolore, sed absque corporis læsione, ut plura perpeti posset. unde mirabilis dicta est.

3. Porrò cùm admirabilem Christinam imitari nequeamus, sequamur saltem alios Dei famulos & famulas, qui quantùm poterant, animabus in Purgatorio succurrebant. Inter hos non postremus censendus est Venerabilis noster Joannes à S. Guilielmo, qui sæpe dum in lectulo suo quiesceret, seipsum hisce vocibus compellabat: Quomodo Joannes? Tu jaces hic tam commodè, cùm interea animæ in Purgatorio ineffabilia tormenta tolerent, & tu de his non recordaris? Confestim ergò surge, & fac pro earum liberatione disciplinam, cras manè etiam offer pro eis Missæ Sacrificium, & satage ut alii idem tecum factitent. Hinc mox grabato se proripiens asperrimè se disciplinavit, nec à verberibus sibi ipsi infligendis cessavit, donec suomet sanguine purpuraretur. Prætereа etiam omni die officium defunctorum orare consuevit. Et meritò. Probè enim nôrat hic devotus Pater doctrinam sanctissimi sui Patris Augustini, qui docet, quòd unum ex sanctioribus exercitiis, & una ex magis piis curis, quibus homo se exercere potest in hac vita, sit offerre Sacrificia, & eleemosynas, & orare pro defunctis, qui sunt in purgatorio, quorum fratres sumus. Idcircò non negligamus hoc saluberrimum exercitium, ex quo profectò fructum centesimum olim metemus. Quòd hæc pietas erga animas purgatorii peccata nostra deleat, quis inficiabitur? Daniel enim olim Nabuchodonosori dicebat: *Peccatà tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas misericordiis pauperum.* Sed quæ eleemosyna nobilior, quæ misericordiam major quàm quæ præstatur animabus purgatorii? Quod conjici potest ex iis circumstantiis, ex quibus magnitudo eleemosynæ communiter colligitur.

Hom. 16. inter 50.

Daniel. 4. v. 24.

4. Quarum prima est personæ indigentia: quò enim persona aliqua pluribus miseriis subjecta est, minusque se ipsam juvare potest, tantò præstantior est eleemosyna, quæ ipsi offertur, quis autem gravioribus subjectus est miseriis? quis minùs juvare se potest, quàm animæ purgantes? Secunda circumstantia est Sanctitas egeni; quæ autem sanctiores personæ reperientur inter mendicos, quàm animæ pur-

Purgatorii utpote ab omni jam nævo & peccati macula purgatæ ? Tertia est *rei*, quæ datur aut procuratur, magnitudo atque præstantia: quid autem melius atque præstantius excogitari potest, quàm ipsa felicitas æterna, cujus acceleratio animabus procuratur ? Quarta est propria largientis necessitas, si scilicet non tantùm superflua, sed etiam necessaria quis largiatur : quis autem & hoc perfectius præstat quàm qui fructum satisfactorium suorum operum, quem constat omnibus summè esse necessarium, sibi ipsi subtrahit, & animabus transcribit ? Quinta est affectus dantis : nam ex hoc potissimum benignitatis mensura taxatur, teste S. Leone. Quis autem affectus major esse potest, quàm ubi liberans ipsum, ex quo alium liberat, Purgatorium subire est paratus ? Ex his ergò manifestè patet eleemosynam spiritualem, quæ exhibetur animabus purgantibus, longè esse excellentiorem illâ corporali, quæ elargitur pauperi. Si ergò hæc corporalis eleemosyna teste Tobia à morte liberat, & ipsa est, quæ purgat peccata, & facit invenire misericordiam & vitam æternam. Quantò magis hos affectus causabit eleemosyna spiritualis derelictis animabus erogata ? Proinde rectè monet S. P. Augustinus dicens : Cupis, ô homo, ut tui misereatur Deus ? fac ut proximo miserearis in Purgatorio ? Nam tantum tui miserebitur Deus, quantum tu misereberis proximo. Ora ergò pro defunctis.

Tob. 12.

Ad FF. in Eremo.

5. Item quod ulterius ad hanc misericordiam nos flectere deberet, est, quòd vix aliud efficacius est remedium ad quodvis pro se & aliis impetrandum: tum quia ipsa tam excellens misericordia potentor perorat, & quidvis impetrat, S. Chrysostomo teste. Tum quia animæ utpotè magnitudinem collati beneficii perfectissimè agnoscentes, ardentissimis precibus, quidquid ipsis commendaverimus, pro nobis petunt, & primis suis velut armatis precibus haud dubiè obtinent. Unde Richardus de S. Victore ait, Animæ ereptæ de purgatorio, dum adsunt cælesti gaudio miro modo interpellant, exorando pro his, qui eis subvenerint in hoc sæculo ; Deus enim nihil illis negat. Nam quemadmodum si aliquis filius Regis potentissimi in carcere detineretur, & eum aliquis ex hoc eductum regno suo patriæque restitueret, talis Princeps utique summè gratum Assessori suo se præberet ; ita non minùs gratas se exhibebunt animæ erga illum, cujus operâ è purgatorio carcere exemptæ, atque in cæleste regnum sunt introductæ. Si autem cupimus qualem nobis exhibebunt gratitudinem, nobis id significat mellifluus Bernardus, dum ait ; Sustinetis accipere, quantùm eleemosynæ pro defunctis exhibitæ nobis conferant ? centuplum restituent. Sanè expertus est hanc liberalitatem quidam Abbas, qui aliàs, uti Monachus Anglus Anno 716. à mortuis resurgens testatus est, in agone propter dæmonum peccata exprobrantium aspectum desperaturus fuisset, nisi octo mille animæ ab ipso priùs ex purgatorio redemptæ ei in judicio astitissent. Ex his ergò nunc dictis optimè inferre licet, hanc misericordiam esse inter certiora signa prædestinationis: Si enim nullus, qui etiam communia duntaxat misericordiæ opera libenter

Ser. 27. de mortuis.

S. Bern. de regressu animarũ

Baron. to. 9. annal.

libenter exercuit, unquam malè mortuus legitur, quidni hoc potiori jure speret, qui hoc præstantissimum misericordiæ opus constanter exercuit?

6. Præterea etiam hoc misericordiæ genus nedum conducere videtur ad pœnas inferni effugiendas, sed etiam ad pœnas purgatrices evitandas; quod probare possumus triplici ratione. 1. Ex parte Christi, qui perinde reputat hoc beneficium, ac si tibi fuisset exhibitum. Quod pius Blosius hisce insinuat verbis: *Instruct. vit. Ascet. c. 4.* Pius & suavis Dominus ipsas electorum suorum animas, quas post mortem carnis adhuc purgari necesse est, in tantum diligit, earumque liberationem tam ardenter desiderat, ut, si nos benignâ charitate moti, pro illarum absolutione fideliter precemur, & adorandam S. Altaris Hostiam, sive merita Christi Jesu, vel Psalmodiam, aut quælibet alia Salutaria offeramus, peragamusve, hoc non minùs gratum habeat, quàm si eundem Dominum nostrum carcere conclusum consolationibus relevare, atque adjutorio liberare studeremus, ipse enim dixit: *quod fecistis* *Matt. 25* *uni ex meis minimis, mihi fecistis.* Ita dictus Author: quibus addi potest, quod iidem Salvator promisit: *quâ mensura*, inquit, *mensi fueritis, eâdem remetietur* *Luc. 6.* *vobis.* Si ergò studuerimus nunc Christum in animabus è purgatorio liberare, haud dubiè sperare possumus, nos ab hoc carcere à Christo eximendos, aut certè non diu ibi relinquendos esse. Secunda ratio petenda est ex parte animarum liberatarum: quæ agnoscentes beneficii magnitudinem, tum ex gloriæ acceleratæ magnitudine, tum ex pœnarum abbreviatarum acerbitate, non cessabunt orare pro suo benefactore, ut ne ipse quoque veniat in locum illum tormentorum. Tertia ratio sumitur ex parte æquitatis; quia æquissimum est, ut quâ mensurâ mensi sumus, eâdem remetiatur nobis.

7. Cæterùm ut magis elucescat, quantopere animæ purgantes pro suis sospitibus, & per preces eis succurrentibus sollicitæ sint, ut non tantùm eis bona spiritualia, sed etiam temporalia impetrent, adjungere libet aliquas Historias. Eusebius Dux Sardiniæ cùm certæ urbi reditus in animarum subsidium destinâsset, *Specul. Exem. d. 9. Ex. 184.* eamque urbem Ostorgius Dux Siciliæ occupâsset, quadraginta millium Equitum candidatorum exercitum pro se pugnantem, & Ostorgium ad deditionem cogentem videre meruit. Miles quidam in cœmeterio ab inimicis deprehensus, *Ibid. Ex. 65.* cùm consuetudinem suam, quâ consueverat transiens orationem Dominicam recitare, omittere nollet, coeuntibus mortuorum ossibus, & obvia arma arripientibus mirabiliter liberatus est. Aliàs, cùm quidam animarum liberandarum studio non modicè addictus, quondam à tenebris in itinere deprehensus esset, repentè duas faces post se vidit, audivitque; vade in pace, sumus animæ purgantes, volumus esse gratæ orationibus tuis: nec præluximus solùm, sed aliud etiam infortunium impedivimus, nam fuit, qui te ex insidiis occidere voluit, sed in nostra præsentia non potuit. Ex his ergò & aliis, quæ brevitatis causa omitto, satis abundèque liquet, quàm sedulam de nobis gerant curam, si vicissim nos nostris precibus aut aliis pietatis operibus iisdem opitulari non negligamus. Hinc Sancta

Birgitta quondam audiebat vocem animarum dicentium, Domine da charitatem illis, qui habent spiritualem potestatem, ut magis participes fiamus orationum: Da omnibus, qui nobis succurrunt, centuplum in hac vita.

8. Verùm enim verò, quamvis plurima sint exercitia, quibus subvenire possumus derelictis animabus, uti sunt, oratio, Indulgentiarum lucratio, jejunium, aliæque corporis afflictiones; Porrò inter hæc omnia pietatis opera præstantissimum censeri deberi illud, quo operum nostrorum quotidianorum fructum satisfactorium iisdem adscribimus. Est enim hic actus summè charitativus, & consequenter etiam valde efficax pro animarum redemptione: Quare non segniter erit practicandus. Porrò, quòd in hoc nunc dicto exercitio benè notandum se offert, est, ut quilibet discat occurrere objectionibus, quibus nonnulli ab hoc exercitio præstantissimo misericordiæ impedire alios nituntur, quarum quidem duæ sunt potissimùm. Prima est, quod consultiùs sit pro peccatoribus orare, & alia bona agere, utpote in periculo æternæ salutis amittendæ constitutis, quemadmodum olim Bertrandus Dominicanus censuit, sed facilè opinionem suam mutavit, quando ab ipsa quapiam anima apparente errorem suum dedoctus est. Certè vel hoc unum sufficere poterit ad dictam opinionem evellendam, quòd is, qui animas eâ intentione liberat, ut ipsæ postea in cœlis pro peccatorum conversione intercedant, efficaciùs longè peccatoribus auxilium præstat, quàm si ipsemet pro illis oràsset, aut opera sua obtulisset.

9. Fortior, saltem in speciem, est altera objectio, utpote ex proprio amore petita, qui suadet, ut charitatem ordinatam à nobis ipsis inchoemus, atque adeò nostra priùs, postea primum aliorum debita expugnamus: quo argumento permotus P. Rodericus Arriaga judicat, omninò facere contra charitatem ordinatam suiipsius, quisquis omnem operum suorum fructum satisfactorium à se abdicat, & animabus purgatorii transcribit. Atque idipsum adeò persuasum habet Theophilus Raynaudus, ut inter heteroclitas pietates numerare non horreat ejusmodi charitatem. Verùm horum argumenta tanti non sunt, ut propter ea recedere quis debeat ab altera opinione, uti fusè & solidè probat in aureo suo tractatu de misericordia animabus præstanda Jacobus Montfordus, ubi postquam per aliquot capita demonstravit eum, qui suas actiones offert pro animabus, nihil perdere, sed plus mereri, impetrare, satisfacere, immò spem valde magnam concipere posse purgatorii omninò evitandi, tandem capite 12. in compendium quasi redigens priùs dicta, triplici hâc ratione ostendit, per ejusmodi applicationem nihil contra ordinatam charitatem fieri. Prima est: Quia mille purgatoria nullius momenti reputanda sunt, si iisdem unicus gradus gloriæ altioris obtineri possit: cùm ergò per ejusmodi praxin & perfectissimam charitatem haud dubiè quàm plurimi gradus gloriæ obtineantur, qui sine illa nunquam obtinerentur, rectè concluditur, quòd non faciat contra charitatem propriam, qui gradus illos gloriæ, quibus frueretur, si citiùs propter applicationem operum sibi factam cœlos ingrede-

grederetur, negligit, ut plures imò infinitos illos gradus gloriæ, quos per totam æternitatem ob istam charitatem animabus exhibitam percepturus est, hâc dilatione comparet. Alioqui sanè nec S. Basilius, S. Ignatius, S. Christina mirabilis, S. Ludwina & alii Sancti rectè & prudenter egissent, quando optione sibi factâ, cœlos ingrediendi, aut ad salutem proximi procurandam diutiùs in terris permanendi, hoc posterius elegerunt.

10. Secunda ratio est: Quia, qui hujusmodi misericordiam exercet, multò certiùs sperare potest se purgatorium evasurum, aut certè diu detinendum non fore, quàm sibi ejusmodi sua opera applicâsset, uti citatus Author cap. 11. efficaciter probat, ergò etiam ex hoc capite contra charitatem propriam non facit. Imò ut docet Card. Lugo, hoc ipso quòd charitatem augent, fit dignior persona, adeoque facit, ut pœna, quæ priùs proportionata erat delictis, jam respectu personæ dignioris nimia sit, atque adeò minui debeat. Tertia est: Quia cùm ex una parte possit is, qui actiones suas dicto modo offert, conditionem istam apponere, ut eatenus duntaxat intentionem suam hanc validam esse velit, quatenus talis oblatio ad majorem Dei gloriam confert, & charitati propriæ non obstat; ex altera verò parte coronet & præmiet Deus voluntatem, quando non invenit facultatem, facilè apparet per ejusmodi applicationem, utpote juxta probabilem plurium Ascetarum doctrinam susceptam, nullatenus nocere, plurimùm verò ad suum tum erga Deum, tum erga animas affectum & amorem demonstrandum conducere posse. Porrò hæc omnia nunc memorata stabilita manent ex factis S. Gertrudis. Cùm enim hæc S. Virgo omnia sua opera liberaliter animabus transcripsisset, & inde timeret, ne grave purgatorium defectu satisfactionis propriæ subire cogeretur, Christus ei apparens, filia, inquit, ut videas, quàm mihi placeat ingens charitas tua in defunctos, in compensationem tibi condono omnes pœnas, quas debes. Prætereà, quia olim pro uno centuplum promisi, nunc manum dilatabo, & gloria te multo excellentiore præmiabo. Efficiam denique, ut animæ per te liberatæ tibi morienti assistant, teque in cœlum cum triumpho deducant. *Casparus Tausch, in Matre dol. p. 3. c. 7.*

11. Prætereà quod in hoc Religioso exercitio notandum occurrit, est, ut solidam quisque sciat praxin, ejusmodi applicationem fructuosè faciendi, quæ citatus Montfordus in sequentibus constituit. 1. Ut quis studeat semper esse in statu gratiæ. 2. Ut opera sua singula studiosè perficiat. 3. Ut motiva ad hanc misericordiam excitantia benè ponderet. 4. Ut nonnunquam renoventur actus, quibus ex uno alterove motivo opera sua quis transcripsit. 5. Ut quotidie si fieri possit, renovetur intentio hoc vel simili modo: Ut animas fratrum meorum aut aliorum è pœnis suis liberem, iisque possessionem æternæ felicitatis accelerem, ut divinæ Majestatis honorem, eique gloriæ augmentum procurem: ut Benefactori meo liberalissimo gratissimum gratiarum actionis genus reponam: ut honorem divinum, quem per innumera peccata læsi, meliore, quo possum reparem modo: ut denique Christo ipsi, & SS. Matri ejus & reliquis Sanctis obsequium

acceptissimum præstem: Ecce mi Deus, animarum amator zelosissime & tenerrime, offero tibi hodie pro refrigerio animarum in purgatorio præsertim harum NN. non solùm opera mea omnia, quæ hodie facturus sum bona, vel ab alio quovis pro me hoc die fient, sed & omnia, quæ ullo unquam tempore facturus sum bona, vel quæ unquam per vitam per me fient, imò etiam post mortem pro me offerentur, quantum hoc ex majore tua gloria, divinæque tuæ voluntatis beneplacito fieri à me potest. Accipe, ô dulcissime Jesu, exiguam hanc oblationem meam, quam pro animabus mihi dilectissimis facio, & omni possibili affectu & corde facere desidero. Tene ergò, chare frater, hanc animabus, purgantibus succurrendi methodum, & crede hanc charitatem illis præstitam te non depauperare, imò plurimùm ditare. Recogita etiam, quod si tu esses in his tormentis constitutus, nonne optares, ut tibi alii auxiliarentur, quare quod tibi velis fieri, nunc alteri facias; quæ si neglexeris, pertimescendum profectò habes, ne tibi contingat, quod contigit cuidam Religioso ex familia Franciscanorum, qui elapso aliquo tempore à morte suâ cuidam ejusdem familiæ Religioso apparuit, dixitque se gravissimas in purgatorio pœnas sustinuisse de hac causa, quod in vita negligenter pro Defunctis oràsset, nihilque hactenus sibi preces & sacrificia profuisse, eò quod Deus animabus aliis in negligentiæ suæ pœnam eas applicàsset. Meritò ergò ait Cajetanus: Qui in hac vita Defunctos oblivioni dant, alienos in fructu omnium suffragiorum ibi in purgatorio crediderim, quamvis multa pro eis hic fiant, divinâ ulciscente Justitiâ hujusmodi duritiam cordis atque injuriam. *Sancta ergò & salubris est cogitatio pro Defunctis orare, ut à peccatis solvantur.*

Daurolt. ca. 8. tit. 20. Exemp. 7. Quæst. 5. de indul. 2. Mat. 12.

SERMO LI.

DE
Beatitudine Æterna.

Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus iis, qui diligunt eum. 1. Cor. 2. v. 9.

1. SImonides olim interrogatus ab Hierone Siciliæ Tyranno, quid, qualisve esset Deus: unius diei post alterum spatium petiit ad cogitandum, & tandem post multos dies dixit, quò considero diutiùs, hoc mihi res videtur obscurior. Ita sanè nobis Beatitudinem cælestem comprehendere volentibus continget, quò magis enim ejus gaudia explicare satagemus, eò plura & plura se sic offerent, ut tandem fateri cogamur cum Simonide Philosopho, quò plus Beatorum gloriam consideremus, eò minùs, quid hæc sit, comprehendimus. Quia tanta est, dum teste Apostolo, *Oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus eis, qui diligunt eum.* Hinc S.P.N. Aug. dicit: Quod

1. Cor. 2. L. 23. de civit. Dei.

DEUS præparavit diligentibus se, fide non capitur, spe non attingitur, charitate non comprehenditur, desideria & vota transgreditur, acquiri potest, æstimari non potest. Unde idem S. Doctor alibi ait: Faciliùs possumus dicere in illa vita æterna, quid ibi non sit, quàm quod ibi sit. Non est ibi mors, nec est ibi luctus, nec lassitudo, nec infirmitas, non est ibi fames, nulla sitis, nullus æstus, nulla corruptio, nulla indigentia, nulla tristitia, nulla mœstitia. *L. 3. de Symb. ad Catech. c. 12.*

2. Gaudia verò, quibus beati per perpetuas æternitates fruuntur, quis etsi Tulliana præditus facundia satis explicet? Etenim tantum gaudium (ut Discipulus testatur) est minimi Sancti, quod totus mundus sufferre non posset. Hinc, ut nunc dictus Author memorat, obsessus quidam interrogatus de gaudio, quod habent Sancti in cælo, respondit, si totum cælum esset pergamenum, & totum mare atramentum, & omnes stellæ Magistri Parisienses, & omnia stramina pennæ: Certè hi omnes Magistri Parisienses & cæteri nec scribere manibus, nec linguis eloqui possent minimum gaudium, quod habent Sancti in cælo de vultu DEI. Aliàs etiam quidam dœmon ex persona obsessa ab exorcista interrogatus, quàm magnum gaudium esset in cælo? cui respondens & simul interrogans ait: potesne numerare atomos in radiis Solis? asserente illo, hoc se nequaquam posse. Subjunxit dœmon: sic nec tu, nec aliquis hominum illa gaudia numerare potest. Hoc ipsum confirmat D. Bernardus, dum per hæc excurrit verba: Si omnium hominum linguæ hic adessent, & mihi loqui vellent de gloria, quam habituræ sunt animæ beatæ in cælis, citiùs narrando deficerent, quàm vel minimam ejus partem possent exprimere. Hinc in Genesi Dominus ait ad Abraham: *Ego Protector tuus, & merces tua magna nimis.* Quàm magnam autem hanc mercedem putamus? S. Bernardus ait: Merces Sanctorum tam magna est, quod non possit mensurari, tam copiosa, quod non possit finiri, tam pretiosa, quod non possit æstimari. *Historia. In Festo omnium SS. Gen. 14. L. de Consid. ad Eugen. Pap.*

3. Convenienter ad nostrum propositum memorat Dionysius Carthusianus de glorioso P. N. Augustino, qui cùm de Beatorum gloria compilare tractatum voluisset, & super hoc etiam S. Hieronymum scripto exquirere, quid de Beatitudine sentiret? statuisset, quia verò S. Hieronymus interea decessit è vita, ideo post mortem ei apparuit, dixitque: Augustine, Augustine, quid quæris? Putasne parvo vasculo immittere totum mare? Putasne orbem terrarum brevi pugillo includere? aut cælum immobilitare, ne solitos exerceat motus? Quæ nullus hominum oculus videre potuit, tuus videbit? quæ auris nulla per sonum hausit, audiet tua? quæ cor humanum nullatenus intellexit, nec cogitavit, æstimas te intelligere posse? Infinitæ rei, quis inerit finis? Immensa quâ metieris mensurâ? Potiùs totum mare in vasculo clauderetur arctissimo, potiùs orbem terrarum parvus teneret pugillus, potiùs à motu suo cælum cessaret, quàm intelligeres minorem particulam gaudiorum & gloriæ, quibus beatorum animæ perpetuò perfruuntur. Est enim res tanta, quantam, nisi ipse vidissem, nunquam credidissem. Et tam longè abest ab eo, quod ego vivens cogitabam, ut omnino sit quidpiam in-

finities majus. Nisi ergò de his per experientiam docereris, impossibilia agere conaris. Imple vitæ tuæ curriculum, & taliter conversare, ut ea, quæ hic aliqualiter intelligere cupis, plenariè in æternum possideas. Ita S. Hieronymus ad S. Augustinum.

4. Porrò cùm hæc omnia longissimè captum nostrum transcendant, adjungere libet historiam, ex qua saltem aliqualiter, quantum infirma mentis nostræ acies permittit, videre possumus, quid sit frui æternâ beatitudine. Erat quidam Religiosus valde devotus, qui instanter à Deo petiit, ut sibi revelaret aliquam cœlestis gaudii dulcedinem. Cùmque vice quadam in Psalmodia decantaretur ille versus, ubi Propheta ait: Mille anni ante oculos tuos, tanquam dies hesterna, quæ præteriit: non poterat Dei famulus sibi persuadere hujusce Regii Vatis oraculi veritatem, cùmque peracto Matutino huic versui semper immoraretur, & à Deo identidem postularet, ut hujus versus Mysterium sibi panderet: Audivit aviculam suaviter cantantem, igitur hoc dulcisono concentu allectus, totusque extra se in spiritu positus Monasterio prodiit, aviculamque ante se in proximam sylvam volitantem secutus, hic sub arbore stans audivit cantum illius aviculæ super unam arborem insidentis, quæ cùm tandem avolâsset, Monachus regressus est ad monasterium, arbitrans se vix ad unam vel duas horas sub arbore stationem fixisse, & ad Monasterium properans invenit portam Monasterii obstructam lapidibus, ac aliam esse constructam. Quare vehementer admirans ad januam pulsavit, quem Portinarius interrogans unde veniret, & quis esset, quidve desideraret? qui respondit: Ego ante pauculas horas de Monasterio exivi, & jam revertor, & Monasterium variatum est. Porrò Janitor significans Abbati, dixit: advenisse aliquem Monachum peregrinum ad portam, atque ab eo quæsiisse, quis esset, & unde veniret? respondit; ego sum frater hujus Monasterii, & noviter exivi ad sylvam, & reversus neminem nosco, nec me aliquis cognoscit: Tunc Abbas & Seniores Monasterii ab eo nomen Abbatis illius quæsierunt, qui illo tempore præerat, quo Monasterio exivit, & quærentes in Chronicis invenerunt eum abfuisse à Monasterio trecentis & quadraginta annis. Hoc magnum fuit, quod per totum illud tempus præ dulcedine cantûs illius aviculæ seu Angelis nec sensit frigus, nec calorem, nec esurivit, nec sitivit. Quale ergo erit gaudium, quando cœlum intrabimus, & tot Angelorum myriades suavissimè musicè concinentes audiemus.

Historia.

5. Item de milite quodam legitur, qui à socio suo defuncto ad convivium invitatus, cùm comparuisset, & ad ultimum duntaxat ferculum venisset, redire jussus, invenit monasterium loco domus, ex qua exierat, ædificatum, seque ducentis annis emansisse. Porrò, si unica mica cœlestium gaudiorum ita hominem beet jam in hoc exilio, ut ducentorum annorum spatium non plùs quàm horam reputet, qualis, quæso, jubilus non erit assidere magnæ Mensæ omnium delitiarum generibus exuberanti, quam instruxit Deus omnibus diligentibus se? Hinc

Spec. Exempl. v. Glor. Cœl. Ex. 13.

Psalmista

Psalmista exclamat: Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te. Porrò, etsi hic & nunc hæc non capiamus, haud dubiè tamen, quando in æternam beatitudinem fuerimus intromissi, nobis eveniet, quod Reginæ Sabbæ, visâ gloriâ Salomonis, evenit, dicemusque: *Verus est* *3.Reg.10.*
sermo, quem audivi in terra mea, & non credebam narrantibus mihi, donec ipsa veni, & vidi oculis meis, & probavi, quod media pars mihi nunciata non fuerit, &c. Tanta etenim est gloria supernorum civium, ut omnia humana verba ad eam explicandam minimè sufficiant. Nam teste S. P. Augustino tanta est dulcedo futuræ *Serm. 8.*
gloriæ, ut si una gutta in infernum deflueret, totam damnatorum amaritudinem *de Transfig.*
dulcem efficeret.

6. Dionysius Carthusianus docet, quod omnia gaudia hujus mundi simul collecta comparari nequeant gaudio, quod unusquisque beatorum habet de B. Virginis Mariæ præsentia & conspectu. Si ergò ita est, de quo nec dubitandum, quale gaudium non erit contemplari humanitatem Filii Dei: & tamen hæc omnia ad accidentale pertinent prœmium Beatorum, quod totum simul sumptum incomparabiliter minus est gaudio prœmii essentialis, videlicet Beatæ fruitionis, quâ excellentissimâ Trinitate, & ejus unâ simplicissimâ Deitate fruuntur. Quanta enim felicitas erit intueri simplicissimam illam Essentiam adeo admirabilem, adeo communicabilem unoque intuitu SS. Triados Mysterium intueri? videre Patrem in Filio, Filium in Patre, & in Patre Filioque Spiritum Sanctum? Videre sine umbris ac figuris, quemadmodum Filius æternùm sit à Patre genitus, quemadmodum Spiritus Sanctus à Patre, Filioque procedat, velut à Principio; quemadmodum Personarum nulla sit, neque major, neque minor, neque nobilior, neque ignobilior alterâ: quemadmodum Pater non fuerit Filio prior, neque genitus generante posterior, sed omnes tres Personæ sint in omnibus æquales, coæternæ, infinitæque excellentiæ & dignitatis. Ibi videre licet illum modum, quo Divina natura se Humanæ univit in persona Christi & Deus homini, ut possit [siquidem de homine loquamur] verè dici, Deus est homo, & homo est Deus.

7. In hac visione SS. Triados, & Incarnati, æternique Verbi Mysterio præcipua beatitudo consistit. Sed enim Sancti non solùm vident Deum, sed seipsos vident in Deo, & in eodem res omnes. Nam quemadmodum S. Fulgentius ait; sicut cui præsens adest speculum, speculum videt, & semetipsum videt in speculo: ita cælites, qui speculum sine macula intuentur, Deum vident, & in Deo semetipsos, & quidquid est extra Deum, secundùm majus minusve lumen, quod eis est impertitum. Nam sicut hîc omnia creata sunt quoddam quasi speculum quamvis obscurum atque imperfectum, quo nobis Deus repræsentatur: sic & ibi superno in Capitulo Deus est instar lucidissimi, clarissimi & perfectissimi speculi, qui simplici intuitu exhibet Beatis omnes excellentias, & rerum creatarum proprietates multò etiam perfectiùs, quàm in eis reperiantur. Quin & secreta atque abscondita Dei mysteria, quæ nec à sapientissimis, nec

ab

ab ingeniosissimis unquam penetrari potuerunt, illic à beatis Cœlitibus clarè videntur, sic, ut eorum desideria expleantur. Ibi vident quemadmodum sæculum tot, tantisque luminum facibus sit accensum, & quemadmodum cuncta suo sint ordine digesta, atque admirabili harmonia concinnentur.

8. Ibi vident sapientissimam, mirissimamque distinctionem, pulchritudinem & dispositionem novem Chororum Angelorum, atque in tres Hierarchias distributorum. Ibi vident, quemadmodum omnes gratiæ naturales sic à prima deriventur origine ac fonte perenni, atque in res creatas dimanent, ut à suo fonte nunquam separentur; sicut nec ab origine atque à fonte suo rivus, sed semper in Deo toti consistant, tanquam luce, quæ se communicat, & multis sese dividit, neque tamen aut decrementum patitur aut incrementum. Vident quemadmodum Dei dona omnia semper sint recentia, quod in eo non sit temporis ulla differentia, neque præsentis, neque præteriti, neque futuri, sed constans æternitas, & præsentissimum sine tempore tempus. Vident quemadmodum Deus sit simplicissimum quoddam bonum, & immutabile, & indivisibile, cujus alii magis, alii minùs participes sunt, instar Solis, qui plùs minùsve suum calorem, lucemque communicat secundùm subjecti dispositionem. Ibi vident omnia opera justitiæ ac misericordiæ permista, de quibus omnibus suam Dominus gloriam elicit. Denique nullus est Arithmetices adeo peritus, qui cuncta, quæ Cælites in Deo vident, in summam redigere queat; Nullus Tullius adeo facundus, qui possit explicare dicendo, nullus intellectus, qui possit ea complecti, quæ tamen omnia Cælites complectuntur simplicissima & inexplicabili visione. Unde nascitur adeo ardens amor, ut anima beata merus amor esse videatur, quod à divino sic igne penetretur, qui omnia in se convertit, semper ardet, neque unquam finit. Ab hoc amore dimanat fruitio & gaudium inexplicabile in ipsamet anima per unionem sui intellectûs cum immenso Oceano Sapientiæ & affectûs, & voluntatis tuæ cum summo bono, cui adeo arctis quodammodo amplexibus inhæret, ut ab eo nequeat divelli.

Author, qui se vocitat Discipulum. Historia.

9. Porrò quàm fluctuosa hæc Beatorum ex divina præsentia fruitio sit, etiam colligere possumus modo aliquo obscuro ex hac Historia. Magister Jordanus Ordinis Prædicatorum visitavit quandam obsessam personam. & interrogavit dæmonem, dicens: Quare affligis hanc mulierem? cui dæmon ait; cogor manere à Creatore meo, & ideo alibi esse non possum. Ad quem Jordanus, dic mihi, inquit, ubi velles esse, si optio tibi daretur? respondit diabolus in cælo, rursus interrogatus, quare rectè ibi? ut respicerem, ait dæmon, illam claram faciem Creatoris mei. Quem iterum Dei famulus percontans, dic mihi, inquit, quid velles inde sustinere? omnes pœnas, respondit stygius inquilinus, quas omnes dæmones sustinuerunt à die, qua ejecti sunt è cælo, & quas sustinebunt usque ad diem Judicii, vellem sustinere, ut possem videre semel Claritatem Dei, vel ad unum aut alterum duntaxat momentum? Hinc Jordanus: O quàm miser, inquit, est ho-

mo,

mo, si hoc amittit, & sibi tale magnum & ineffabile gaudium non acquirit! Profectò & extra omne dubium est, si quis totum vitæ suæ cursum in rigidissimis pœnitentiæ operibus, & summis austeritatibus transigeret, & Deus tali post mortem tantùm per unicum momentum suam faciem, ut est in se, monstraret, tunc omnem laborem ejus propter Deum susceptum abundantissimè remuneraret. Quale ergò gaudium erit in æternum hanc divinissimam faciem contemplari.

10. Denique tam magnum est gaudium cælestis Patriæ de Deo, ut non possit concludi in homine, & ideo homo ille intrat in gaudium illud incomprehensibile, & non intrat gaudium illud in hominem, velut comprehensum ab homine. Hinc Christus apud Matth. ait: *Intra in gaudium Domini tui*; non dicit: intret gaudium in cor tuum, sed tu intra in gaudium. Porrò ingens hoc gaudium ex triplici fonte profluit, seu tres præcipuas habet causas: In primis enim gaudium beati de bono divino, ac infinita Dei felicitate; vera enim amicitia, qualis est charitas, congaudet bonis amici. Secundò gaudent de bono proprio, & de felicitate, qua potiuntur, fruendo Deo tanquam bono proprio. Tertiò gaudent de bonis & felicitate aliorum Sanctorum, apud quos, ut ait Gregorius Magnus, non erit invidia disparis claritatis, quoniam regnabit in omnibus unitas charitatis. Hinc, quia unusquisque unumquemque diligit tanquam seipsum, tantum quisque gaudium habebit de bono singulorum, quantum de suo; quoniam bonum, quod non habet in seipso, possidet in altero. Constat ergò quod singuli tot gaudia habent, quot socios. Et singula gaudia tanta sunt singulis, quantum proprium. Cùm autem quisque plùs amet DEUM, quàm seipsum, & omnes alios secum, plùs gaudet de DEI felicitate, quàm de sua & omnium aliorum secum. Si ergò cor uniuscujusque vix capit suum gaudium, quomodo capit tot & tanta gaudia? ideo dicitur: Intra in gaudium Domini tui, non intret gaudium Domini tui in te, quia capi non posset.

S. Ansel. in prosol. c. 26.

C. 25.

11. Idcircò meritò S. Gregorius ait: Si consideremus, quæ etsi, quanta sint, quæ nobis promittuntur in cælis, vilescunt animo omnia, quæ habentur in terris. Terrena namque substantia æternæ felicitati comparata, pondus est, non subsidium. Temporalis vita æternæ vitæ comparata, mors est dicenda magis, quàm vita. Hinc S. Ignatius cælum contemplans, exclamare solebat: quàm sordet terra, dum cælum aspicio. Porrò cùm infinita sint illa gaudia, quæ Deus se diligentibus repromisit; quantus proinde labor non erit impendendus, quales ærumnæ & afflictiones propter Deum non exantlandæ, quo cœli incolis annumerari queamus; Si enim nautis minaces illi pelagi fluctus, si vulnera cædesque militibus leves videntur, atque tolerabiles propter spem temporalium ac pereuntium commodorum; quantò ergò magis nos, cùm cælum proponatur in prœmium, omnes quascunque demum adversitates hilari omninò animo portare deberemus?

Quamobrem quisquis ad hanc felicissimam Supernorum Civium stationem contendere festinat, duo media, ut arripiat, necesse habet: videlicet ut cuncta

terrena & mundana gaudia rejiciat, ac omnia adversa heroico animo sufferat. Quantum ad primum sciendum est, quod quemadmodum fieri nequit, ut quis uno oculo cælum, altero terram aspiciat, ita etiam non potest fieri, teste S. Hieronymo, ut præsentibus quis & futuris fruatur bonis, & hic ventrem, & ibi mentem repleat, & de delitiis transeat ad delitias. Qui ergò cum Christo cupit regnare, debet cunctis carnis voluptatibus & mundi delitiis renuntiare; ad hoc verò præstandum necesse erit mentem ad æterna ac cælestia levare. Nam ut S. Chrysostomus ait: Si quis cælum suspexerit, & quæ ibi præclara sunt, contemplatus fuerit, res hujus sæculi nullius pretii existimabit. Hinc etiam S. P. Augustinus dicit: Tanta est pulchritudo Justitiæ, tanta est jucunditas lucis æternæ, hoc est, incommutabilis Sapientiæ, ut, etiamsi in ea non liceret ampliùs, quàm unius diei morâ permanere, propter hoc solùm innumerabiles anni hujus vitæ pleni delitiis, & circumfluentia bonorum temporalium rectè meritòque contemnerentur. Quantum ad secundum, sciendum est: verissimam esse sententiam D. Pauli dicentis: *Non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.* Hinc S. P. Augustinus: Si quotidie, inquit, oporteret nos tormenta perferre, & ipsam gehennam parvo tempore tolerare, ut Christum videre possemus in gloria, & Sanctorum ejus numero sociari, non erit dignum pati omne, quod modò mæstum est, ut tantæ gloriæ bonitatisque participes haberemur. Discipulus memorat diabolum ex quadam obsessa persona à circumstantibus interrogatum, quid facere vellet, si ad cælum redire posset? respondisse: si esset columna ferrea rasoriis & clavis acutissimis circumquaque bene armata, à terra usque ad cælum erecta, tunc usque ad diem Judicii, si carnem haberem, in qua sic pati possem, me per illam pati vellem trahi, nunc ascendendo, nunc descendendo, dummodo pervenire possem ad gloriam Dei, de qua propter meam superbiam cecidi. Si hoc pati vellet pro obtinendo cælo, si possibile foret, abjuratus Dei hostis, quid nos non oportebit sustinere amore Dei, ut per tribulationes & patientiam consequi mereamur hoc incommutabile bonum? Porrò quamvis de hac materia quàm plurima annotanda adhuc restent, quia tamen hæc passim in libris obviis fusè inveniuntur, ideo huic sermoni finem impono, hoc pro coronide addens, quod dicit Magnus Gregorius: Delectat mentem magnitudo præmiorum, sed non deterreat certamen laborum. Ad magna etenim prœmia perveniri non potest, nisi per magnos labores. Unde & Paulus dicit, non coronabitur, nisi qui legitimè certaverit. Qaamobrem chare frater, si discupis æterna juxtaque felicissima Dei visione cum omnibus cæli incolis perfrui, tolera nunc patienter, perfer hilariter, & sustine heroicè ac gaudenter, omnia tam secundùm corpus quàm animam tibi adversantia; sic enim procul dubio magnam concipere poteris spem de æterna beatitudine obtinenda juxta illud Christi promissum: Beati, qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum.

L. de moribus. *Rom. 8.* *Ser. 37. de Sanct.* *Historia.* *Matt. 5.*

SER-

433

SERMO LII.

DE
Paucitate Salvandorum

Intrate per angustam portam, quia lata porta, & spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem, & multi sunt, qui intrant per eam. Mat. 7. v. 13.

1. DIximus hactenùs de horrore infernalium suppliciorum, & de ineffabili gaudio Beatorum. Nunc ergo dicendum restat, quod nempe sint consecuturi æterna illa gaudia, & quot ituri ad inferorum tormenta, ut cognitis his velut in speculo, maturè sibi & animæ suæ consulere quilibet queat. Quot ex hominibus existimas, chare frater, qui nunc in mundo vivunt, salvandos esse? arbitrarisne fortassis medietatem cælum introituram? aut saltem tertiam sive quartam partem? Ah! timeo valde, quod nec decima imò nec vigesima pars salutem consequetur; hanc enim veritatem docent omnes SS. Patres, docet eam sacra Scriptura, & ipsissima veritas Christus Salvator noster variis in locis id insinuat. Sic sonant verba ejus apud Matth. cap. 20. *Multi sunt vocati, pauci verò electi.* Quæ verba rursus Matth. 22. repetit dicens: *Colligate ei pedes ac manus, & projicite eum in tenebras exteriores: Nam multi sunt vocati, pauci verò electi.* Sic in totis sacris Bibliis nulla alia testimonia reperirentur, quàm hi duo textus, tunc certè quemlibet perterrefacere deberent. Christus enim nimis clarè ait multos esse vocatos ad fidem veram, ex quibus tamen pauci pertingent ad Beatitudinem æternam. Porrò inter hos vocatos non intelligit Christus paganos & hæreticos, sed duntaxat illos, qui habent veram fidem. Nam hæretici & pagani nondum sunt vocati ad fidem Catholicam, sed quotidie vocantur, ut suâ cæcitate relictâ ad lumen veræ fidei adspirent. Hinc dum Christus dicit: Multi sunt vocati, pauci verò electi, est idem ac si diceret: Multi sunt qui habent fidem veram, sed inter hos pauci reperiuntur, qui salvi fient.

2. Sed magis adhuc terribile est, quod dicit apud Matth. c. 7. his benè ponderandis verbis: *Intrate per angustam portam, quia lata porta & spatiosa est via, quæ ducit ad perditionem, & multi sunt, qui intrant per eam.* Hinc ex imo pectore suspirium trahens subjunxit: *Quàm angusta porta & arcta via est, quæ ducit ad vitam: & pauci sunt, qui inveniunt eam!* Quid, quæso horribilius dici potest, quàm hoc? & quale testimonium clarius esse potest, quòd scilicet multi damnabuntur, & perpauci salvi fient, quàm hæcce verba? quæ si quis pronuntiâsset ex Doctoribus Ecclesiæ, aut alius quidam Vir sanctus, tunc non crederemus, quia verò æterna Veritas, quæ nec falli nec fallere potest, ista pronuntiavit, ideo huic terri-

bili sententiæ contradicere non valemus. Porrò ut clariùs agnoscat, quàm pauci sint Electorum, tunc adverte Christum in verbis citatis non dixisse, quod pauci sint qui viam ad cælum ambulant, sed manifestè dixisse, paucos reperiri, qui hanc angustam viam inveniunt; arcta via, inquit, est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam. Ac si apertè diceret: via ad cælum est tam angusta, invia, concreta & occulta, ut multi milleni hominum eam nunquam reperient. Et tametsi aliqui sint, qui hanc inveniunt, facilè tamen ab ea aberrant, cùm sit adeò sinuosa & dubia. Aliqui verò etsi Regiâ viâ incedant, declinant tamen scienter ab ea ob difficultates, quæ in hac semita reperiuntur. Præterea etiam multi sunt, qui diabolicis præstigiis, & orcinis astibus delusi ab hoc cæli tramite deviant, & deflectunt, & sic inadvertenter ad tartara properant. Unde colligitur paucos esse, qui hanc angustam viam inveniunt, & multò pauciores, qui in ea usque ad finem constantes permanent.

3. Porrò quia Salvator noster optimè norat, hæc sua clara verba tam à fidelibus, quàm infidelibus falsè intelligi & interpretari, ideò suam opinionem voluit confirmare, & Electorum numerum adhuc clarioribus verbis nobis manifestare.

Luc. 13. v. 23. Nam cùm quidam eum percontaretur: *Domine si pauci sunt, qui salvantur?* ad quod ex imo pectore suspirium ducens denique ait: *Contendite intrare per angustam portam; quia multi, dico vobis, quærent intrare, & non poterunt.* O verè pertimescendum verbum! verbum quod meritò omnia humana corda timore & pavore percellere deberet. Ait enim Christus, ut quilibet sibi necessitatem afferat, ac omni conatu seipsum urgeat, ut per angustam portulam introire possit. Imò quod terribilius est, dicit, quòd multi magnâ diligentiâ quærent & contendent introire, non tamen introibunt. O mi Deus! Si hi, qui cum sedulitate & magno conamine cælum introire satagunt, non intrabunt? Ah! quo venient illi, qui vitæ suæ cursum in magna negligentia transigunt, & nullum fervorem in adipiscenda salute monstrant; imò nihil minùs cogitant, quàm ut salvi fiant, sed totam suam curam & solicitudinem in fluxis ac terrenis rebus collocant. Hæc sunt tria testimonia à Christo prolata, quæ satis ostendunt, in quanto periculo salutis amittendæ versemur, & quàm pauci ex nobis hanc consequantur. Quia verò non ignorabat, hanc seriam ac ponderosam rem nos parùm cordi sumere, idcircò verbis adhuc horribilioribus nobis insinuare voluit, & manifestè demonstrare, quàm difficile sit cælum introire. Nam cùm Salvator cuidam diviti dixisset: ut divitias suas relinqueret, & se sequeretur, iste autem totus contristatus abiret, dixit Jesus discipulis suis: *Quàm difficilè, qui pecunias habent, in Regnum Dei introibunt! Discipuli autem obstupescebant in verbis ejus: at Jesus rursus respondens ait illis: Filioli quàm difficile est, confidentes in pecuniis, in Regnum Dei introire! Facilius est camelum per foramen acûs transire, quàm divitem intrare in Regnum Dei.* Hinc Discipuli magis admirabantur, dicentes ad semetipsos: *Et quis potest salvus fieri?* Et Jesus intuens illos ait: *apud homines impossibile est, sed non apud Deum.*

Marc. 10. v. 22. & seqq.

4. O

4. O mi chare frater, aperi aures tuas, & audi quid Deus dicat. Fatetur enim tam grande & periculosum opus esse consequendi salutem, ut omnes humanas vires excedat. Expresè ait hominem non posse pervenire ad cœlum, & si intrat, hoc esse opus supernaturale & divinum. Imò miraculum censeri debere, dum homo effugit infernum, & cælum acquirit; quemadmodum miraculum foret, si quis solus & unicus totum exercitum triumpharet & in fugam daret. Nam totus exercitus dæmonum irruit super quemlibet hominum, quomodo eum variis technis & astutiis deciperent, & in peccatum pellicerent, ac tandem ad orcum deturbarent. Totus mundus & omnes ejus asseclæ quodammodo conjurarunt, quemadmodum virtuosum hominem suis lenociniis & blandimentis, necnon suis persecutionibus à virtutis calle abstraherent, & ad communem mundanam vitam inducerent. Proprium nostrum corpus, nostri quinque sensus, & natura propria adversum nos decreverunt, die nocteque nos tentare ac oppugnare, usque dum nos à vita austera ad negligentias, ac à Christianæ perfectionis tramite ad delicias carnis abducerent. Imò nostra propria anima est sibi ipsi contraria: & in duas partes divisa: superiorem scilicet, & inferiorem. Et pars inferior continuò pugnat contra partem superiorem, cui majores & periculosiores molestias infert, quàm omnes diaboli & malitiosi homines in mundo afferre possent. Si ergò nunc virtuosus homo omnes hosce suos inimicos triumphat, ac victoriæ palmam ab eis reportat, nonne hoc est miraculum? Nonne talis triumphus excedit omnes vires naturales? Hinc fateri debemus Deum tali homini specialiter astitisse, aliàs impossibile fuisset tot & tam validos hostes profligare. Ex his colligimus, qualis labor requiratur cœlum adipiscendi; intelligimus etiam, quid Christus voluerit, dum ait: *Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Certum enim est, quod per socordiam & somnolentiam cœlum non lucretur, sed per magnam & sedulam sollicitudinem, per multiplices labores & victoriam suiipsius. *Matt. 11.*

5. Ex his ergò memoratis textibus videre licet, non semel sed pluries Christum expressis verbis significasse paucos homines salvari, & viam, quæ ducit ad cœlum, esse valde arctam & difficilem. Nihilominus tamen multos reperire licet, qui dicere non horrent, viam salutis non esse tam periculosam, ut nonnulli scrupulosi dicunt, Christum enim non gratis tam dira supplicia sustinuisse, uno verbo, Der Himmel sey ja nicht für die Gänß gebaut: Si Deus nos non vellet salvare, nos non creâsset. His & similibus verbis utuntur mundi sectatores. Hinc liberrimè vivunt, & absque omni metu communem & spatiosam mundi viam currunt, corpus delicatè nutriunt, & quidquid carni gratum & volupe est, ei non negant; sicque sine sollicitudine ulteriori unum diem post alterum, unum annum post alterum transigunt, ac si jam certi essent de sua salute. Quòd verò tales longissimè devient, ac viam perditionis calcent, docet id Sacra Scriptura non in uno duntaxat loco, sed centenis: imò totum S. Evangelium docet directè contrarium, & minatur illis æternam mortem, qui sic absque formidine vivunt, & suis cupiditatibus habe-

habeas laxant. Audiat quis, quid Christus æterna veritas de his dicat, & quàm
Luc. 6. v. 24. terribiliter hisce sæculi assèclis inclamet, dicens: *Væ vobis divitibus, quia habebitis consolationem vestram. Væ vobis, qui saturati estis, quia esurietis. Væ vobis, qui ridetis nunc; quia lugebitis & flebitis. Væ cùm benedixerint vobis homines; quia ibi confundemini.* Nonne hæc pertimescenda comminatio? Nonne horrida hæc Christi sententia? Esse divitem, esse saturum, esse lætabundum, & ab hominibus laudari nullus mundanorum reputat esse peccatum: & nihilominus minatur ipsis Christus æternam mortem per Væ væ toties repetitum.

6. Quamobrem quisquis salutem suam securam reddere discupit, non debet inæstimabile vitæ suæ tempus otio terere, nec sæculi cupediis inhiare, sed continuò in salubri Dei timore stare; uti monet Apostolus ad Philip. cap. 2. dicens: Itaque charissimi mei cum metu & tremore salutem vestram operamini. Sic fecerunt omnes Sancti, qui semper strictissima Dei judicia pertimescebant. At malevoli hoc judicia Dei, nec ejus iram timentes semper dixerunt, uti moderno tempore multi loqui amant; Deus est misericors, & ideò non tam facilè nos condemnabit.
C. 5. v. 6. Cùm tamen expresè Ecclesiasticus contrarium doceat his verbis: Et ne dicas, miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia enim & ira ab illo citò proximant, & in peccatores respicit ira illius. S. Catharina de Genua dicere solebat, ô miseri pecatores, nolite fidere misericordiæ Dei, seu scitote vos tantò profundiùs ad orcum detrudi, quantò magis tam misericordem Dominum ad iram concitatis. Debemus quidem in Dei misericordia confidere, quomodo verò docet S. Gregorius, dicens: Si quis facit, quantum potest, fidat firmiter divinæ misericordiæ: qui verò non agit, quod potest, & vellet in divinam clementiam sperare, hæc non esset fiducia sed præsumptio. Scimus etenim ex nostra fide, quod nos non tantum ex Dei misericordia salvi fiamus,
2. Pet. 1. v. 10. sed debeamus etiam nostra facere Quemadmodum Apostolorum Princeps S. Petrus monet, dicens: *Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis.* Ex his omnibus clarissimè patet, quàm difficile sit salvari, & quàm facilè damnari, & quàm multi ad inferos pergant. Ut autem hæc veritas magis elucescat, afferre libet quasdam similitudines & figuras, quibus S. Scriptura nunc dictam sententiam magis probat & manifestat.

7. In Arca Noe olim nonnisi octo personæ erant, quæ universale diluvium evaserunt, reliqui omnes, quorum multa centena millia numerabantur, aquis hausti miserabiliter perierunt. Sicut ergò hi octo homines, respectu eorum, qui submersi sunt, paucissimi imò quasi nulli sunt, sic salvandorum numerus modicissimus est, si ad damnatorum multitudinem conferatur. Horribilem ignem illum, quem Divina ira super Sodomam & Gomorram & totam regionem misit, nonnisi quatuor personæ evaserunt, scilicet Loth & uxor & duæ filiæ. Reliqui omnes, qui in quinque civitatibus & circumsitis pagis & oppidis habitabant, per ignem consumpti, ad inflammatum inferni rogum descenderunt. Sic etiam sunt multæ civitates

vitates & oppida, ex quibus quandoque tantùm quatuor ignem æternum evadunt. Ex sexcentis millibus viris bellatoribus, qui egressi sunt de terra Ægypti, præter pueros, senes & fœminas, nonnisi duo, videlicet Josue & Caleb egressi sunt terram promissionis, cæteri omnes miserabiliter mortui sunt in deserto: Sic nonnunquam ex millenis hominibus vix duo cœlum intrant, reliqui omnes in suis peccatis morientes æternùm pereunt. Inter filios Israel erat solus Tobias, qui in Jerusalem ad templum Domini pergebat, & ibi adorabat Dominum Deum Israel. Cæteri omnes ex decem tribubus Israel iverunt ad adorandos vitulos aureos, quos Jeroboam fecerat Rex Israel. Ex cunctis filiis Esau erat solus justus Job, & credebat in verum Deum, cæteri in tota Provincia erant gentiles, & serviebant dæmoni. Ex omnibus Chaldæis erat Daniel cum tribus aliis pueris electus, & contradicebant impio Regis mandato; reliqui omnes tam Judæi quàm pagani adorârunt erectam statuam ob timorem, ne in ardentem fornacem injicerentur. *Tob. 1. v. 5.*

8. Ulteriùs Isaias comparat numerum Electorum paucissimis spicis, quæ à messoribus relinquuntur in agro. Item paucissimis uvarum granis, quæ post vindemiam remanent in vinea. Rursus S. Matth. cap. 3. Comparat eos purificato tritico, quod in comparatione palearum valde modicum est. Ex his & aliis figuris Sacræ Scripturæ demonstrant sancti Patres modicum electorum numerum, & multitudinem damnatorum. Scribunt etiam de hoc tam severè, ut meritò cuilibet omnes capitis pili erigi debeant. Audiat quis S. P. Augustinum de paucitate sic loquentem: Boni verique Christiani, qui per se ipsos multi sunt, in comparatione malorum pauci sunt; Sicut multa grana, quibus horrea magna complentur, pauca dicimus in comparatione palearum. Et S. Gregorius: Ad fidem, ait, plures veniunt, sed ad cœlestia Regna pauci perducuntur. Hinc S. Nilus Abbas teste Baronio ad annum Christi 976. num. 3. inter spiritualia colloquia non est veritus dicere, quod ex decem millibus vix reperiatur una anima his temporibus, quæ ad numerum Sanctorum Angelorum perveniet. Certè horrenda sententia. Et licet fortassis hujus Sancti Viri opinio non se extenderit ad Catholicos tantùm, sed ad omnes tam paganos quàm hæreticos, nihilominus hoc dictum multùm metuendum foret, quia haud dubiè ex horum numero ad minus quingenti Catholici reperiebantur. Quòd si verò S. Abbas Christianos duntaxat comprehendi voluit: Væ nobis tepidis, & salutis nostræ curam in postremis habentibus! Concinit huic sententiæ magnus Ecclesiæ Doctor D. Chrysostomus, qui cùm Antiochiæ, (quæ civitas omninò populosissima erat) ad frequentissimam Concionem divinis de rebus dissereret, inter alia vice quadam non horruit dicere: Quid arbitramini ex vobis omnibus hujus civitatis posse salvari. Terribile quidem est, quid dicere volem, attamen dicam; non possunt ex tot millenis in hac tam populosa civitate degentibus salvari centum, imò de his adhuc valde dubito. Quanta enim acedia in senibus, quanta petulantia in juvenibus, & quanta injustitia in omni populo. An non hæc horrenda verba? Si non ea pronuntiâsset tam sanctus, Vir, quis *C. 17. & c. 24.*

huic sententiæ assensum præberet? Porrò si sub primis Ecclesiæ temporibus Anno scilicet post Christum natum quadragintesimo, ubi Christiani pleni fervore & devotione extiterant, tam pauci potuerint salvari: Ah Deus! quid fiet nostris temporibus; ubi mundus malitia est plenus, ubi nil aliud auditur, quàm de peccatis & vitiis.

Spec. Exemp. vid. damnatus Exemp. 2. Historia.

9. Porrò ut magis intelligas, chare frater, paucitatem Salvandorum, adjungam aliquas memorabiles, horribiles, fide tamen dignas historias, ex quibus cum terrore & tremore veritatem dictorum clarè videbis. Legitur in vita S. Bernardi, de quodam arctioris vitæ Anachoretâ, qui ante erat Decanus Lingoniensis, qui ex timore Dei suum pinguem Decanatum & sæculi fastum calcans ad Eremum profugit, ubi cùm viginti quinque annis in Eremo non in vulgari vitæ Sanctimonia transegisset, apparuit post felicem obitum suum Lingoniensi Episcopo, quem in vita noverat, & his tremendis verbis eum allocutus est: Age pœnitentiam, emenda vitam, corrige conscientiam, dimitte superbiam simul & avaritiam, aliter nunquam habebis cœlestem gloriam; non enim est tam facilè salvari hominem, sicut creditur: quoniam dum ego præsentarer tremendo Dei Judicio, affuerunt ibi triginta millia animarum, de quorum numero S. Bernardus & ego salvati sumus, tres in purgatorium descenderunt, reliqui omnes damnati sunt. Quo dicto disparuit. O verè expavescendus eventus! qui profectò quemlibet nostrum magno tremore percellere deberet. Ergòne possibile est, ut ex triginta millibus tantùm quinque salutem consequantur! ô Deus! quis non vellet timere hæc legens vel audiens,

L. 1. de bono statu Relig. c. 5.

10. Sed adhuc horribilius est, quod Hieronymus Platus memorat Argentinæ accidisse. Nam cùm Pater Bertoldus ex D. Francisci familia, vir magnâ Sanctitate conspicuus, & egregius Divini Verbi Præco, acrius in vitium quoddam invectus esset, mulier quæ eo vitio tenebatur, pœnitentiæ & contritionis vi in media Concione mortua concidit. Verùm cùm Bertoldus cum omnibus auditoribus suis ferventissimas pro defuncta preces ad Deum fudisset, mortuæ denuò vitam impetravit. Igitur cùm revixisset, narravit mortis causam, jussamque se ad corpus redire, ut peccatum illud confessione expiaret, adjecit etiam tum alia multa, quæ viderat, tum illud imprimis horribile, aitque: Cùm ego ad Dei tribunal accessissem, adducta sunt etiam simul sexaginta animarum millia, ex quibus omnibus tantùm tres adductæ sunt ad purgatorium, & unus è Franciscanis Fratribus per purgatorii locum quidem transiit, sed per hunc transitum alias duas animas, quæ præcipuâ cum eo amicitia fuerant conjunctæ, secum in cœlum abduxit. Reliquæ animæ omnes ad ignem æternum condemnatæ sunt. Porrò utrum hæ omnes animæ fuerint

C. 186.

Christianæ, non definio, sentit tamen ita probabiliter P. Martinus Capucinus in vita Christi, quæ opinio mihi videtur valde dura. Dato ergò hos non fuisse omnes Catholicos, sed plurimos ex illis fuisse Paganos & hæreticos, negare tamen haud possumus ex his 60. millibus fuisse veros Christianos 20. aut ad minimum 10. mil-

millia. Et si ita, de quo nequaquam dubitandum est, quis non occulta Dei Judicia extimescat, expavescat, expallescat? cùm intelligat ex 20. millibus Catholicorum, tantùm quatuor salutem consecutos fuisse.

11. Item legitur in libro de origine Ordinis Carthusianorum, quod Innocentius Tertius, dum adhuc erat Cardinalis, quendam Eremitam inviserit, ac eum in extasim raptum invenerit. Sibi iterum restitutus cæpit altùm suspirans dicere: heu! quàm metuenda conspexi. Ductus sum ad inferos, ubi vidi animas sicut nivem densissimam in infernum decidere, in purgatorium verò cadebant, sicut quando nix tota tenuis & omninò rarissima cadit; in cælum verò nonnisi tres evolarunt, scilicet Episcopi cujusdam, Prioris Carthusiani, & Viduæ cujusdam Romanæ; & nominabat omnes personas tres de suo nomine, quo vocabantur, quas eodem tempore mortuas esse postmodum compertum est. Similiter legimus de aliquo Doctore Parisiensi, qui secundâ die post suum obitum Episcopo apparuit, dixitque se in æternum damnatum esse. Tunc Episcopus interrogavit eum, utrùm suâ scientiâ adhuc polleret? ait, nihil scio, nisi tria hæc; quòd æternaliter damnatus sum, quòd sententia irrevocabilis data est contra me, & quòd propter delicias corporis & honores mundi privatus sum in æternùm visione Dei. Hinc invicem Episcopum percontatus, an mundus de facto staret? causamque hujus quæsiti ex Episcopo sciscitatus, ait: Tot animæ à tempore obitûs mei descenderunt ad infernum, quod vix credidissem tot homines esse in mundo. Quibus dictis fœtore post se relicto in auras abiit. De quodam Cancellario idem Author memorat, qui Parisiis existens omnibus acceptissimus, & ita facundus erat, ut quando ad populum Divinis de rebus dissereba, omnes etiam Prædicatores, aliique quamplurimi Religiosi ac perdocti ad ejus Concionem confluxerint. Qui postmodum, cùm laboraret in extremis, Episcopus civitatis eum diligentissimè visitabat, dicebatque: Si authoritas mea super te vim habere debeat, præcipio tibi in virtute S. obedientiæ, ut mihi intra trigesimum diem appareas, meque de statu tuo certifices. Obiit ille, & trigesimo die, cùm Episcopus solus in suo conclavi sederet, ipse cappâ nigrâ indutus, & fœtens magis quàm putridum cadaver, ei apparuit, dicens: Hîc sum, ut mihi præcepit authoritas tua. Ad quæ Episcopus perterritus quæsivit, quonam in loco esset? respondit: Miser ego sum, & perpetualiter damnatus, quia honorem & scientiam, quam in sæculo habui, non Deo, sed mihi attribui, & quando Dei Matrem miris laudum encomiis extuli, tunc vanam gloriam aucupavi; præterea etiam voluptatem carnis habere volui, ideoque in perpetuas æternitates justo Dei Judicio condemnatus sum. Hinc Episcopum interrogans, quod ab obitûs sui die effluxissent, audiit ab illo primò esse trigesimum diem. Tunc subjunxit Cancellarius: Væ væ nobis in inferno: Credebamus, quod dies Judicii essent consummati, quoniam ut nix de cœlo cadit, ita animæ intrant ad infernum, & maledicens Episcopo evanuit. An non hæc terribilissima, & auditu horrenda sint? Quis non vellet timere & imposterum soli Deo &

Historia. *Author, qui se discipul. vocitat.* *Historia.*

animæ suæ saluti diligentissimè vacare? cùm videat tam difficilem esse aditum ad æterna gaudia.

12. Verùm enim verò, quod quilibet Religiosus benè sibi cordi sumere deberet, est hoc, quòd hæc salvandorum paucitas non tantùm locum habeat inter Christianos sæculares, sed sciendum etiam non paucos è Religiosis, qui se solennibus votis Deo consecrârant, ad orcum properare, quia permulti reperientur, qui secundùm exteriorem habitum duntaxat Religiosi videntur, si verò eorum acta & facta inspiciantur, mali sæculares potiùs quàm boni Ascetæ esse reperientur. Hinc S. Basilius non horruit dicere, quod inter Monachos pauci salventur. Hujus rigidæ sententiæ oculatus testis est P. Pacificus ex Ordine Capucinorum, Vir sanctitatis opinione præstans. Hic referente Boverio positus aliquando in ectasi, vidit non solùm hominum sæcularium, verùm etiam Religiosorum animas velut pluviæ guttas ad orcum descendere. Si his amariora audire quis cupit. Animæ sæcularium, ut Ruffinus testatur, ab Abbate Sylvano visæ sunt salvari, Religiosorum damnari. Cùm enim fortè sederet in spelæo suo, factus in ectasi pendebat in faciem suam, & post aliquot horas surgens plangebat vehementer: adstans autem Discipulus ejus dixit ei: quid habes Pater? at ille tacens plangebat: cùm autem compelleret eum discipulus, ut diceret ei causam tanti mœroris, ait illi: Ego ad Judicium raptus fui fili, & vidi multos de habitu nostro Monachali euntes ad supplicium, & multos Laicorum euntes ad Regnum Dei. Et hæc dicens Senex lugebat graviter. O si hoc factum est Sylvani temporibus, quibus Status Monasticus florebat sicut palma, quid erit, quando status hic Angelicus arescet sicut virgultum.

De abdicat. rerum.

L. 2. vit. PP. n. 205.

13. Denique in Chronicis Capucinorum legitur, quòd Pater Alphonsus Lupus vice quadam sub ipso matutino ectasim fuerit passus, qui, cùm sibi restitutus esset, ex imo pectore suspiria trahens, lamentabiliter in hæc prorupit verba: heu! quomodo possibile est tot homines damnari? heu! Nonne dolendum, tam paucos salvari; In his suspiriis & gemitibus longo tempore hærebat, nulli tamen, quid vidisset, pandere volebat, fortassis ideò, quòd non solùm homines mundanos, sed etiam multos Religiosos conspexerit æternæ damnationis sententiâ ad Acherontem fulminatos esse, quare ne suos fratres contristaret, nil clarè explicare voluit. Ex his ergò & multis aliis Historiis satis abundeque liquet verissimum esse Christi effatum, quòd scilicet multi sint vocati, pauci verò electi. Et iterùm: Lata porta & spatiosa est via, quæ ducit ad perditionem, & multi sunt, qui intrant per eam: & rursus. O quàm angusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam! Et hoc tam verum est, ut non solùm impii & omni scelere cooperti homines, uti sunt Mœchi, fornicatores, blasphemi, potatores, usurarii & similes, verùm etiam homines probi & virtuosi sint in summo periculo amittendæ salutis, hoc enim expresè testatur S. Petrus, dicens: *Si justus vix salvabitur, impius & peccator ubi parebunt?* Ecce Sacra Scriptura expresse

2. Pet. 3.

sè ait, quòd Justus, id est, qui sedulò declinat peccata, & piè vivere, Deoque servire quærit, vix, id est, difficulter salvabitur, quid ergò, quæso, fiet de miseris pecc toribus, de Religiosis tepidis & malis, qui quotidie suas Regulas transgredi non erubescunt, qui negligentias negligentiis, peccata peccatis cumulant? Porrò quod arbitramur Christianos esse justos? heu! tam pauci sunt, quòd non sat sit deplorandum. Profectò citò numerari queunt, qui verè justitiam sectantur cùm videamus valde raros esse, qui ex toto corde se ad Deum convertunt, qui devitant ea, quæ Deo displicent, & virtuosam vitam impedire solent. Quilibet fermè vivit secundùm mundi legem, vestit se tam pretiosè quantùm poterit, nutrit carnem tam delicatè, quantùm poterit, quærit mundana gaudia, voluptates, divitias, honores quantùm poterit. Uno verbo fermè omnis ambulat spatiosam, latam & jucundam viam, quæ ducit ad perditionem, & fugit viam arctam & spinosam, quæ ducit ad cœlum. Imò potior pars hominum sic vivere solet, ac si non esset cœlum, nec infernus, sed quasi semper in mundo essent permansuri, siquidem centies plus laborant pro mundo quàm pro præmio æterno, plus pro corpore, quàm pro anima, plus pro homine, quàm pro Deo. Et etsi subinde aliquid agant pro Deo & animæ suæ salute, fit tamen illud duntaxat obiter absque sincera & cordiali devotione. Et sic etiam non pauci Religiosi vivere amant; quantò verò similes animam suam periculo exponunt, ex nunc dictis quilibet colligere facilè poterit.

14. Verùm enim verò, quod huic materiæ non incongruè addi potest, est, ut aliqua dicamus de Prædestinatione, definit autem Prædestinationem S. P. N. Augustinus, quod sit præscientia, & præparatio beneficiorum Dei, quibus certissimè liberantur, quicunque liberantur. Ex qua definitione constat infallibiliter salvandos esse, quicunque sint prædestinati. Hinc S. Fulgentius ait: Firmissimè tene, & nullatenus dubites, omnes, quos vasa misericordiæ, gratuitâ bonitate Deus fecit, ante constitutionem mundi, in adoptionem filiorum Dei prædestinatos à Deo; nec perire posse aliquem eorum, quos Deus prædestinavit ad regnum cœlorum, nec quempiam eorum, quos non prædestinavit ad vitam, nullâ posse ratione salvari. Quid sentis, chare frater, de hoc effato tanti Doctoris? ubi expressè ait, non fore possibile illum damnari, qui est prædestinatus, nec eum salvari, qui est reprobatus. Fortassis ideò multis vexaris scrupulis apud temetipsum, sic argumentans: Omnes prædestinati salvabuntur, & illi, qui sunt præsciti seu reprobi, damnabuntur, ergò si ego sum ex numero prædestinatorum, sim qualiscunque scelestus & perversus homo, quomodocunque vivam, ero tamen tandem aliquando salvus: Et si è contrario sum è numero reproborum, faciam, quodcunque possum, bonum opus, attamen tandem damnabor, & æternis adjudicabor suppliciis. Audi ergò hoc argumentum esse fallax & erroneum, quod jam dudum in schola Sathanæ excogitatum & adinventum est, quo etiam plurimi seipsos falsè decipiunt. Igitur, qui hoc modo secum discurrit, pejor est diabolo. Quæro enim, an non diabolus sciat hanc propositionem esse verissimam, quòd omnes prædestinati infallibiliter salvabuntur, & reprobati damnabuntur? o-

mninò. Si ergò istius habet notitiam, qua de causa nos tentaturus non conficit hoc argumentum: iste est vel prædestinatus vel reprobus: si est prædestinatus, in quem finem tentabo eum, cùm tandem salvus fiet, & effugiet manus meas? Si reprobus est, ut quid frustrà impendam oleum, & operam, cùm tandem erit meus? Et nihilominùs diabolus tot tantisque omissis argumentis & discursibus nos undique tentare non cessat, nobisque nocte, dieque insidias struit, quærens, quem devoret. Docemur ergò ab ipsomet dæmone, qui aliàs mendaciorum Pater audit, similem discursum superiùs insinuatum esse stolidissimum.

15. Quod ulteriùs ex hoc argumento patet. Si quispiam ex revelatione divina certam haberet notitiam, quòd hoc anno magna erit abundantia vini, an propterea intermitteret putare vites & colere terram? Nequaquam. Decrevit item Deus, quòd duo exercitus, fidelium & Turcarum sunt descensuri in arenam, fidelis evadet victor, & Turca in fugam convertetur, num propterea fidelium exercitus nullam impendet curam & laborem? Nequaquam. Jam igitur, si gloria cœlestis Paradisi erit fructus laboris, & corona præsentis militiæ & pugnæ, an non terram cordis nostri excolere debemus, ac strenuè pugnare? Nullum planè de hoc est dubium. Verum pro majori horum confirmatione exempla aliquot referre libet, quibus in sacris Litteris per divinam revelationem diversæ promissæ fuerunt gratiæ à Domino Deo[c], & tamen ut eas obtinerent, plurimùm deinde insudare & laborare debuerunt. Prophetizaverat Jeremias Propheta c. 25. quod 70. annis durare debebat captivitas babylonica, & non ultra, & quamvis Propheta Daniel c. 9. teste S. Hieronymo optimè novisset promissionem divinam non ultrà se extensuram, humillimè nihilominùs obsecravit Deum ferventibus precibus pro liberatione populi Hebraici; sciebat namque Deum decrevisse, præstare gratiam illam per orationem Danielis: ut quod Deus, inquit D. Hieronymus, per suam promisit clementiam, per hujus impleat preces.

Gen. 3. 16. Narrat sacra Historia Angelum quendam è cœlo descendisse, ac Jacob in somniis demonstrâsse agnos variis coloribus insignitos, quos oviculæ ejus concepturæ erant. At nihilominùs ipse juxta aquarum fluenta diversi coloris virgas apposuit, ut oves eas concupiscentes, eâdem colorum varietate agnos depictos conciperent. Fecit in hoc prudentissimè, volens cum Deo cooperari, quippe nisi hâc usus fuisset industriâ, agnis diversis coloribus caruisset. Non dissimiliter ad consequendam æternam salutem opus est, ut cum Deo cooperemur, nec à bonorum exercitatione cessemus, ut disertis verbis edocuit D. Paulus dicens: *Adimpleo ea,* Coloss. 1. *quæ desunt Passioni Christi in carne mea.* Posset quispiam his verbis objicere, quomodo S. Paulus ait se supplere, quod Christi Passioni defuit, cùm hæc superabundans & infiniti pretii fuerit? Respondetur. Christi Passionem inæstimabilis fuisse valoris, quoad sufficientiam, & quoad efficaciam, nostra ei deest cooperatio, ut effectum in nobis sortiatur. Etenim ut ait S. P. Augustinus. Qui fecit te sine te, non salvabit te sine te. Hinc tametsi quis prædestinatus esset, si tamen non faceret bona ope-

opera, certè non salvaretur: Nam ut Angelicus Doctor S. Thomas docet: Ita prædestinatur à Deo salus alicujus, ut etiam sub ordine prædestinationis cadat quidquid hominem promovet in salutem, vel orationes propriæ, vel aliorum, vel alia bona, vel quidquid hujusmodi, sine quibus aliquis salutem non consequitur. Unde prædestinatis conandum ad bene operandum & orandum, quia per hujusmodi prædestinationis effectus certitudinaliter impletur. Quid clariùs his S. Doctoris verbis. Hinc etiam S. Gregorius ait: Obtineri nequaquam possunt ea, quæ prædestinata non fuerint, sed ea quæ sancti Viri efficiunt, ita prædestinata sunt, ut ea precibus obtineant.

17. Evitemus igitur peccata, exerceamusque bona opera, hæ namque optimæ & regiæ viæ sunt ad attingendum finem prædestinationis. Quod tam verum est, ut quemadmodum ait D. Thomas, quantumvis ipsemet Deus revelaret alicui ipsum fore damnandum, tamen is in animosè deberet credere, totum id fuisse revelationem minatoriam, & non definitam, veluti ex quodam exemplo, quod refert S. Antoninus dilucidè constat. Narrat ergò hic S. Episcopus, quod quidam ex sanctis Patribus discipulum habebat valde obedientem, modestum & devotum, ideoque instanter oravit Deum, ut sibi dignaretur revelare, num is salvandus an damnandus esset, & quia illi revelatum fuit, discipulum illum fore damnandum, quoties eum aspiciebat, toties copiosas fundebat lachrymas. Advertit bonus ille adolescens senem illum in uberes nonnunquam effusum lachrymas, earumque petiit causam, at senex illam recusavit ei manifestare. Tandem post multas preces, & repetitas obsecrationes dixit illi, ex miseratione ejus se plorare & lachrymari, siquidem sibi revelatum esse, quod ille tandem esset damnandus. Audiens hoc obedientissimus discipulus, illicò respondit ei: non est necesse, Pater, tam copiosas hanc ob causam effundere lachrymas, quia Deum novi esse Justissimum, neque me damnaturum, nisi ob mea demerita & peccata, & sicut Latro patienter sufferre debet pœnam mortis, quam promeritus est, ita ego paratus sum ad sufferendam damnationem, si illam promeritus fuero, hoc quidem exigit ordo Justitiæ Divinæ, cujus voluntati in omnibus me subjicio. Quod me attinet, omnem impendam laborem & operam, ut faciam omnia, quæcunque potero bona opera. Creator deinde agat, disponatque de sua creatura, quod ipsi placet. Generosa hæc & sancta cogitatio ac responsio Deo sic placuit, ut nocte sequenti sancto illi Seni denuò revelatum fuerit, mutatam jam esse sententiam, & adolescentem illum salvandum fore, non quia mutatum esset decretum divinum, quod secundùm se est immutabile, sed quia mutata est sententia illa minatoria, quæ respicit merita hominum. Fortè in discipulo illo erat quidam defectus absconditus, propter quem merebatur æternam damnationem, quo deposito promeritus est gloriam & salutem æternam.

In 2. Sen. dist. 11. q. 1. art. 4. ad 6. P. 1. tit. 12. c. 1. §. 4. Historia.

18. Cæterùm etsi certissimum sit, neminem salvari posse absque bonis operibus, nam ut Christus ait: *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*, nihilominùs qui- *Mat. 19*

quicunque ſalvantur ex ſola Dei miſericordia ſalvantur, quia omnia opera noſtra quamvis perfectiſſima ſecundùm ſe non merentur de condigno vitam æternam, quia ut Apoſtolus ait: Non eſt volentis, neque currentis, ſed miſerentis Dei. Porrò ut hanc gratuitam Dei voluntatem aliquo modo explicemus, revocemus in memoriam per lepidam illam Fabulam, quam fingunt Poëtæ & refert Joan. Carthag. Tom. 1. de Chriſto. Quemlibet Deorum elegiſſe ſibi arborem quandam infructuoſam pro inſigni ſuo: Jovem Quercum, Venerem Myrtum, Apollinem Laurum, Neptunum Pinum, Junonem Juniperum. Factâ hac electione acceſſit Minerva Dea Sapientiæ, totaque ſtetit attonita, & rapta in ſtuporem petiit à Jove, quam ob cauſam Dii elegiſſent ſibi arbores illas infructuoſas? Reſpondit ei Jupiter: Id maturo judicio & rationabili cauſa fuiſſe factum, ut nimirum arbores illæ intelligerent, non ob propria merita, ſed ex mera gratia & liberalitate Dei ſe eſſe electas. Ita pariter accidiſſe videtur in hoc facto prædeſtinationis. Elegit Deus homines ad gloriam tanquam arbores infructuoſas, quæ ex ſe nullum prorſus producunt fructum bonorum operum, uti ait Apoſtolus 2. Cor. 3. v. 5. Non quod ſufficientes ſimus cogitare aliquid à nobis, quaſi ex nobis, ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt. Elegit igitur Deus hanc arborem infructuoſam, & è perditionis maſſa eam transfert in fertilem Paradiſi terram, ubi eam irrigat aquis Divinæ gratiæ, ut non ſe ex propriis meritis, ſed ex mera Dei gratia electam glorietur, & cognoſcat quemadmodum Apoſtolus teſtatur: *Non ex operibus Juſtitiæ, quæ fecimus nos, ſed ſecundùm ſuam miſericordiam ſalvos nos fecit.* Et David: *Pro nihilo ſalvos facies illos.* Quem locum intelligit S. P. Auguſtinus de prædeſtinatione, & ideo exponit eum dicens: Pro nihilo, id eſt, nullis eorum meritis præcedentibus ſalvos facies illos.

Ad Tit. 3. *Pſal. 55.*

19. His itaque bene perpenſis dicet forſan aliquis: cùm in hac electione ad gloriam mediante gratia efficaci nullum ex parte prædeſtinati reperiatur meritum, ſed mera ſit gratia, quod homo ſalvus fiat, cur ergò Deus aliquibus hanc præſtitit gratiam, aliquibus verò non? Cur hos elegit & prædeſtinavit, & illos reliquit in maſſa perditionis? Difficillimum hoc dubium eſt, nec alia iſtius aſſignari poteſt cauſa, quàm voluntas divina, & ideo Apoſtolus poſtquam dixit: Jacob dilexi, Eſau autem odio habui, exclamavit: O altitudo divitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei &c. & S. P. Auguſtinus in Tr. 36. in Jo. aptè ad hoc propoſitum dixit: Quare hunc trahat, & non illum, noli velle judicare, ſi non vis errare. Verùm in hac materia hoc ſcire ſolummodo ſufficit omnibus animabus, quæ damnantur, ſufficientem à Deo fuiſſe datam gratiam, opem & auxilium ad obtinendam ſalutem, nullam ſufficienti gratia deſtitutam fuiſſe; quia ſemper Deus illis porrexit manus ſpecialium inſpirationum, unde ſpontè & obſtinatè ſeipſos damnarunt, & propriam neglexerunt ſalutem; & hoc adeo clarum eſt in Fide orthodoxa, ut à nullo ſanæ mentis vertatur in dubium.

20. Hanc veritatem confirmat mirabilis caſus Judæ proditoris, qui meritò poteſt eſſe typus & figura omnium reproborum. Inquirit modò D. Ambroſius: cùm

cùm jam Salvator noster sciret Proditorem Judam, quod videlicet tam perversè officio Apostolatûs functurus esset, cùr ergò creavit illum Apostolum, & annumeravit eum undecim aliis probis Apostolis? & acutissimè respondet, & dicit, duas Salvatorem nostrum Judæ præstitisse singulares gratias: unam, quod elegit ipsum in Apostolum; alteram, quod fecit Dispensatorem & Procuratorem Collegii, quo demonstrare voluit magnum suum desiderium salvandi ipsum, & quia prævidebat, pecuniâ eum stimulandum ad tradendum suum Magistrum, ut hanc ei tolleret occasionem, credidit manibus ejus loculos, ut hinc perciperemus, quod Judas damnationem suam non potuit adscribere Christo, nec de illo conqueri, qui & dedit bene agendi consilium, & subtraxit peccati occasionem, quâ illi damnationis futuræ causa erat Hinc S. Chrysostomus ait: Marsupium illi suarum rerum concrediderat Dominus, non ignorans, quod furaretur, sed volebat dando hanc potestatem mederi illius avaritiæ. Denique tam vehemens est Dei desiderium salvandi nos, ut etiam, quantum est ex parte sua, optaret illos salvos fieri, quos ex fide cognoscimus fore damnandos, in quibus est Anti-Christus, & ejus sequaces. Veritas hæc præfigurata reperitur in illa visione Joannis Apocalyp. c. 21. v. 7. ubi S. Evangelista raptus in cælum vidit duodecim portas, & cuilibet inscriptum nomen unum è duodecim Tribubus Filiorum Israel. Recenset deinde S. Joannes omnes Tribus per ordinem, & ait; Ex Tribu Juda duodecim millia signati; ex Tribu Ruben duodecim millia signati &c. & sic de aliis. At non facit mentionem de Tribu Dan Quæritur igitur, cùm in cælo duodecim reperiantur Portæ & cuilibet earum esset insculptum nomen alicujus Tribûs, portæque essent apertæ, quam ob causam nulla fit mentio Tribus Dan? S. P. Augustinus respondet, non absque causa & mysterio S. Joannem nullam fecisse mentionem Tribûs Dan: quia ex hac Anti Christus suam ducet originem, qui non intrabit in cælum. Cur ergò illi assignata est porta aperta? ut nobis innotescat, Deum, quantùm est ex parte sua, etiam ipsi Anti-Christo non præcludere portam cæli, sed velle, ut ipse intret in cælestem Jerusalem, & ideo portas relinquit apertas, ut si ipse nolit intrare, totum damnum adscribat sibi, non Deo. Porrò tantum habet Deus desiderium omnes salvandi, ut teste Origine, majorem habeat curam hominum, ut salvi fiant, quàm habeat dæmon eosdem pertrahendi ad inferni barathrum. Idcircò quisquis damnatur, damnationem suam nulli alteri nisi sibi imputare debet. Hoc idem voluit Deus significare per os Oseæ Prophetæ cap. 13, dicentis; Perditio tua Israël; Glossa ordinaria exponit: Tu ipse es causa tuæ perditionis. Et propterea non de Deo, sed de temetipso conqueri debes.

L. 1. offi. c. 16.

Hom. 11. de Jejun.

Qu. 22. in Josua.

Hom. 20 sub. lib. num.

21. Vides, Frater chare, prorsus nihil deesse ex parte amantissimi Salvatoris nostri, quin omnes possimus salutem obtinere, tua ergò erit, si damnaberis, non Christi culpa: ipse enim omnia ex parte sua perfecit; ut prædixit per Isaiam Prophetam: *Judicate ergò inter me & vineam meam, quid est, quod ultrà debui facere vineæ meæ, & non feci ei?* ac si diceret: te, ô anima, in causa tua constituo, Judicem, judica *Isa. 5.*

inter te, & me, si quid ultrà facere debui, & non feci tibi, ego te creavi, sustento, & conservo: nata inter fideles meo beneficio es: in Mauritania te creare potuissem, ubi falsum illum, sicut & Turcæ, Mahometum adorâsses, ego tamen Baptismi gratiâ te condecoravi, & postquam illam peccando perdidisti, per Sacramentum pœnitentiæ copiosiorem restitui; ego vitæ meæ pretio & effusione sanguinis, quem pro te effudi, Crucis ligno tribus clavis affixus te redemi: Judica ergo inter me & te, quid est, quod debui ultrà facere tibi, & non fecerim. Superest igitur, si æternam felicitatem assequi cupis, ut Christo Domino coopereris, & ejus vitæ, & moribus, vitam & mores tuos conformes. Cùm verò hanc cooperationem potior pars Christianorum, imò & Religiosorum negligat, quid mirum, si tot & quasi turmatim ad inferni barathrum præcipites agantur, & paucissimi ad æternam beatitudinem pertingant. Quamobrem ne te hoc infinitum & irreparabile malum involvat, cave, ne communem laxorum Religiosorum semitam sequaris cave etiam ne sic argumenteris, hoc & illud facit talis & talis frater, possum & ego illud facere, si licet hoc isti & alteri, cur mihi non licebit? quia ad similem argumentationem sequetur, talis & talis horribili pœna plectetur, ergò qui participavit in culpa, erit etiam particeps pœnæ, ne ergò cum multis ineffabilibus ac æternis crucieris tormentis, noli sequi multitudinem peccantium; sed amplectere consilium S. Anselmi dicentis: *Visne esse securus, quòd sis ex numero Electorum, tunc satage ex numero paucorum esse. Si verò optas esse securissimus, stude nunc etiam te ex numero paucissimorum esse*: hoc est; noli sequi illos, qui viam spatiosam, jucundam & deliciosam ambulant, sed eos, qui viam arctam & spinosam calcant, qui repudiatis sæculi cupediis se seriò pœnitentiæ operibus addicunt, qui virtutes veras sectantur, & Deum solum amare gestiunt. Quæ, si præstiteris, securam spem de obtinenda beatitudine concipere poteris.

SERMO LIII.

DE

Cultu Mariano.

Qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem à Domino.
Proverb. 18.

1. EX hactenùs dictis facilè constat, quàm difficile sit salvari: quare ut tanta pericula perdendæ salutis valeamus evadere, necesse est apprimè, ut nos ex toto corde convertamus ad gloriosissimam Cœli Reginam, Misericordiæque Matrem, eamque sincero cultu & veneratione prosequamur. Talis enim Cultus

cultus & SS. Virginis veneratio est signum prædestinationis, tessera salutis, pignus æternæ gloriæ. Unde ipsa de se ait: *Qui me invenerit, inveniet vitam, & hauriet salutem à Domino.* Hinc S. Ignatius Martyr ait: Nunquam malè peribit, qui Genetrici Virgini devotus, sedulúsque extiterit. Impossibile est enim aliquem posse salvari peccatorem, nisi per tuum, ô Virgo, auxilium & favorem. Quia nulli homini à Deo gratia confertur, nisi per MARIAM, quod SS. Patres probant, dum Beatissimam Virginem collo comparant; quia sicut collum capiti proximum est, mediumque inter caput & membra, & nulli per caput in membra influxus descendunt, aut vicissim à membris in caput humores ascendunt, nisi per collum; ita etiam nullos gratiarum suarum influxus Christus ut caput in nos tanquam in sua membra demittit nisi per collum, id est, per SS. Matrem, nec etiam orationes nostræ velut humores ascendere possunt ad suum caput, id est, Christum, nisi iterum mediante Dei Genitrice MARIA. Unde S. Bernardus dixit: Nihil DEUS habere voluit, quod per Mariæ manus non transiret. Et in alio loco idem S. Abbas sic effatur: Totis medullis cordium, totis præcordiorum affectibus Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas illius, qui omnia nos voluit habere per Mariam.

Prov. 8.

Ser. de Nativ. Virg.

Ser. de aquæductu.

2. Quamobrem si bona à Deo obtinere, sive mala à nobis repellere desideramus, ad B. Virginem velut Matrem filiali affectu confugiamus, eique omnem nostri ac rerum nostrarum curam penitùs committamus, quemadmodum S. Bernardus hortatur, dicens: Quidquid illud est, quod afferre (& obtinere) paras, Mariæ commendare memento, si non vis sustinere repulsam. Filioli hæc peccatorum scala, hæc mea maxima fiducia, hæc tota ratio spei meæ. Dico vobis, si piè à nobis pulsata, si piè fuerit invocata, compatietur nobis, non deerit necessitati nostræ. Siquidem nec facultas ei deesse poterit, nec voluntas; quoniam Regina cœlorum est, misericors est, & Mater misericordiæ. Ipsa est aurora consurgens, pulchra ut Luna, electa ut Sol, terribilis ut castrorum acies ordinata. Luna lucet in nocte, Sol in die, aurora in diluculo. Nox autem est culpa, diluculum pœnitentiæ, dies gratiæ. Qui ergò jacet in nocte culpæ, respiciat lunam, deprecetur Mariam, ut ipsa per Filium cor ejus ad compunctionem illustret. Qui verò ad diluculum pœnitentiæ surgit, respiciat auroram, deprecetur Mariam, ut ipsa per filium cor ejus ad satisfactionem illuminet. Quia verò militia est vita hominis super terram, quicunque sentit impugnationem ab hostibus, vel à mundo, vel à carne, vel à dæmone, respiciat castrorum aciem ordinatam, deprecetur Mariam, ut ipsa per filium mittat auxilium de Sancto, & de Sion tueatur. Quis enim devotè invocavit eam, & non est exauditus ab ea? Ipsa est Mater pulchræ dilectionis & sanctæ spei. Ipsa est, teste S. Bernardo, præclara & eximia stella, super hoc mare magnum & spatiosum necessariò sublevata, micans meritis, illustrans exemplis. O quisquis te intelligis in hujus sæculi profluvio magis inter procellas & tempestates fluctuare, quàm per terram ambulare, ne avertas oculos à fulgore hujus sideris, si non vis obrui procellis.

Ser. de Nativitate.

Innoc. III. ser. 2. de Assumpt.

3. Hæc SS. Virgo est tutissimum peccatorum refugium, quæ peccatores ad se conversos non repellit, sed fovet & protegit, eisque pœnitentibus peccatorum veniam impetrat. Hinc S. Gertrudi quondam splendidissimo pallio cooperta apparuit, ad quam variæ, multùmque deformes bestiæ accurrerunt, seque sub ejus pallio absconderunt, quas omnes cum magna charitate excepit, blandeque pallio involvit, delicatâque manu sua singulas contrectans, amicabiliter ipsis blandita est, quemadmodum quis blandiri solet catulo suo. Cùm verò ob hoc factum obstupesceret Gertrudis, significatum ei est, per bestias illas peccatores significari, quos omnes illa, si ad ipsam confugerint, materno affectu excipere consuevit. Hinc non immeritò S. Dominicus dixit: Si omnes Sancti à nobis alieni essent, & ad preces nostras surdi forent, Mariam tamen semper nobis misericordiæ sinum aperturam. Hinc gloriosa hæc Virgo B. Alano dixit: jam pridem mundum periturum fuisse, nisi suis precibus iratum Numen ipsa placâsset. Hæc ergò, ut S. Ephrem rectè ait: est spes desperantium, peccantium refugium, mundi solatium, porta cælorum. Expertus est olim hanc Marianam Misericordiam quidam Juris Consultus, & Reipublicæ Advocatus, qui Anno 1552. Venetiis degens, cùm multas divitias injusto titulo possideret, aliquando accidit, quòd Religiosissimum & vitæ sanctimoniâ clarum, Patrem Matthæum Ordinis S. Francisci Religiosum ad prandium vocârit. Hic bonus Pater, ut erat in omnes occasiones, animas Deo lucrandi intentus, venit ad horam statutam. Antequam autem cibi inferebantur, Advocatus his P. Matthæum verbis affatur: Pater mi, est mihi in domo Simia planè admirabilis, quæ plus aliquid quàm brutum sapere videtur, quia hæc mensam sternit, mantilia crispat, calices lavat, orbes suis locis collocat, hæc, dum è curia redeo, quasi herum venientem agnoscat, fores domûs aperit, atque alia hujusmodi officia præstat, quæ summam admirationem omnibus pariunt. His auditis Matthæus confestim divino collustratus lumine, quænam illa Simia esset, quidve in ea domo portenderet, agnoscit. Quare Advocato respondet, mira quidem ac magna de Simia narrari sibi, cavendum tamen, ne hac in Simia aliquid præter Simiam lateat, cupere eam ad se adduci, ut curiosiùs præsentem oculis lustret. Jubet Paterfamilias bestiam produci. Diu conquisita tandem loco obscuro, sub lectica delitescens conspicitur. Cùmque, ut inde erumperet, à famulis compelleretur, illa præter morem dentibus fremens, nullo modo adduci potuit, ut in medium prodiret. Quod cum Matthæo renunciatum esset, is cum Hero ad eam accedens, adesto, inquit, infernalis bellua, in nomine Domini JESU Christi: & hùc coram nobis quàm primùm procede. Paruit illa, & se ante omnium astantium oculos stitit: tum Matthæus divino, inquit, imperio te obstringo & cogo, ut sine ambage nobis enunties, quis sis, & quorsum huc adveneris. Cui Simia humanam vocem depromens: Ego sum Diabolus, ait; neque alius mihi huc veniendi scopus fuit, quàm ut hujus heri (herum intuebat) animam, dudum mihi obnoxiam ad tartara raperem.

Blosius Monil. sp. c. 1.

Serm. de laud. B. V. *Zacharias Bover. tom. 1. Annal. Capucin. Historia.*

perem. Cui rursus Matthæus: quid est, inquit, quòd hoc ejus perdendi desiderium necdum expleveris? Quid hoc te facere prohibuit? id unum respondit dæmon, quod cubitum concessurus, semper Dei opem, Virginisque patrocinium sibi in præsidium imploravit; à qua pia consuetudine si semel duntaxat remisisset, procul dubio ipse de nocte quiescentem præfocâssem, & infelicem ejus spiritum ad inferos rapuissem. Quibus auditis tota familia terrore perculsa, herus autem metu penè exanimatus, ad Matthæum supplex convertitur, & impensè rogat, suo ne patrocinio destituat periclitantem. Quem Vir Religiosus hortatur, ut ad magnæ Virginis potiùs opem se recipiat, non defuturam supplici, nisi desit ille sibi. Hinc ad dæmonem conversus, quandoquidem, inquit, hujus hominis perdendi tibi à Deo potestas hactenus non est facta, ego quoque Dei nomine, ne quid mali ei inferas, tibi interdico, præcipioque, ut protinùs in Tartarum abeas; Quibus imperatis, evanuit Simia relictâ in pariete aperturâ, quo testaretur se è domo evasisse. Sub hæc, dum accumbitur mensæ, Sacerdos mappæ dependulam laciniam manibus comprimens & distorquens copiosum ex eo sanguinem emulget, quem cum Advocatus subjecta patina exciperet, en tibi, ajebat Pater, hic purpureus ille succus est, quem tot injustis exactionibus è pauperum fortunulis expressisti. Jam tibi, tuisque rebus prospice, malè possessa redde, vitam juxta Christianæ disciplinæ regulam compone, & per spontanea supplicia æterna tormenta averte.

4. Ex hac igitur historia discimus, quantæ sit utilitatis, Virginem Deiparam, misericordiæ Matrem quotidianis obsequiis, etsi parvis, tamen constantibus demereri. Millies periisset hic Advocatus, nisi ipsum ab assiduis cacodæmonis insidiis cultus Magnæ Matris, quamvis haud magnus, & ex animo vitiis obsito profectus, servâsset. Certè Catharinæ Senensi, Virgini Sanctissimæ Pater æternus hæc aliquando verba enuntiavit: Mariæ unigeniti Filii mei gloriosæ Genitrici, à bonitate mea concessum est propter incarnati Verbi reverentiam, ut quicunque, etiam peccator ad eam devota veneratione recurrit, nullo modo diripiatur à dæmone infernali. Nimirum quemadmodum cælestis Rex Solem suum oriri facit super bonos & malos; ita Regina cæli gratiæ suæ radios immittit etiam in pectora, densâ scelerum caligine obseptâ. De qua S. Bonaventura in Psal. ait: Quis est, super quem Sol non eluceat? Quis est, super quem misericordia Mariæ non resplendeat? Atque ut Sol purissimos radios suos non modò per florida camporum, sed etiam per squalida sentium, & sordida lacunarum dispergit; sic Virgo clementissima minimi obsequii impendio provocata in inquinatissimos etiam animos, amoris & protectionis suæ faces jaculatur.

Blosius in Monil. spir. c. 1.

5. In hujus rei majus testimonium refert Petrus Antonius Spinellus sequentem præcedenti Historiæ consimilem casum. Miles erat, vir generosi sanguinis, sed prædationibus infamis, qui castrum possidebat, nullique alteri se dominio obnoxium ratus quidquid rapiebat, id in arcem suam inferebat. Is igitur miles

In Throno Dei cap. 38. num. 22. Historia.

aut rectiùs prædo in tanta scelerum colluvie, in qua collotenus demerlus erat, id unum moris Christiani habebat, ut omni die Angelicam salutationem recitârit. Intereà accidit, ut vir quidam Religiosus illac iter faceret, quem mox viarum obsessores capiunt, & rapiunt potiùs, quàm ducunt ad suum principem, qui eum percontatus, quisnam esset? quam vitam profiteatur? quæ causa viæ? quid extra Monasterii septa quærat? Ad hæc tam aptè respondet vir Religiosus, ut Toparchæ suspicionem injiceret, magnæ virtutis ac sapientiæ in eo latentis. Hinc etiam Castri Dominus cupiebat audire secreta, quæ Cœnobita cum eo communicanda se habere dixit: jubet igitur convocari familiares, & audire, quid Monachus proferret. Præsto sunt ad obsequium famuli. Asceta captivus circumspiciens dicit unum deesse, & hic erat, qui Domino serviebat à cubiculis. Quare ocyùs mittitur, qui hominem ad sermonem producat, at ille venire tergiversatur, unde iterum imperat herus, nec sine minis, comparet tandem, qui ut primum obtutum in Religiosum hospitem conjecit, mox cœpit instar energumeni oculos in capite invertere, rotare cervicem, obluctari pedibus, jactare manus & brachia, spumare lingua, stridere dentibus, ut crederent cæteri, eum in dementiam lapsum. Probè noverat pius Religiosus, qualis sub hac larva lateret Mimus. Quare cùm per Deum conjurans vehementer urget, ut fateatur, quisnam esset? Alastor sublimiori vi adactus confitetur se Emissarium ex infernis adesse, humana sub specie quatuordecim ipsis annis hero suo serviisse ea de causa, ut si qua die herus salutandæ Virginis consuetudinem intermitteret, strangulatum abriperet ad infernum. Quibus dictis, jussus à Cœnobita in tenebras suas abire, ingenti cum fœtore disparuit, Ducemque cum prædonibus summâ consternatione attonitum reliquit. Qui mox ad hospitis Religiosi pedes abjectus, affectu, quo potuit ardentissimo, gratias egit Misericordiæ Matri, sua scelera dolentissimè agnovit, veniam petiit, exomologesin de tota vita instituit, seque ad meliorem frugem revocavit. Exemplum Ductoris secuti reliqui saniora consilia cœperunt, & abdicatâ prædandi licentiâ deinceps sine aliorum injuriâ vixerunt.

6. Hinc ergò patet quantæ sit efficaciæ vel unica Angelica Salutatio contra hostes stygios, cùm hæc unica dictum Latronum Principem ex unguibus Tartarei milvi liberârit, ac tandem suavi Christi jugo subjugârit. Quis igitur non vellet ex toto corde confugere ad SS. hanc Virginem, quæ tutissima Civis as refugii est. O quotquot justa Numinis ira æterna morte ob sua scelera puniti fuissent, nisi ad Marianum asylum accurrissent! Nullus est adeò malus, qui si confugerit ad MARIAM, nón consequatur peccatorum veniam. Ipsa enim S. Birgittæ quondam dixit: Ego sum Regina cæli, ego Mater misericordiæ, ego Justorum Gaudium, & Aditus peccatorum ad DEUM. Nullus est adeo maledictus, qui quamdiu vivit, careat misericordia mea, quia propter me levius tentatur à dæmone, quàm aliàs tentaretur. Nullus est ita abjectus à DEO, nisi fuerit omninò maledictus, qui, si me invocaverit, non revertatur ad Deum, & habiturus sit miseri-

ricordiam. Ego vocor ab omnibus Mater misericordiæ, & verè misericordia illius me misericordem fecit. Ideò miser erit, qui ad Misericordem, cùm possit, non accedit. Ex his satis liquet, quàm meritò Ecclesia Catholica in Litaniis Lauretanis hanc SS. Virginem vocet Refugium peccatorum. Porrò ut hujus clementissimæ Advocatæ nostræ misericordia magis patescat, superioribus exemplis adjungamus sequens.

7. Erat quædam nobilis Matrona, quæ magnâ in Deiparam Virginem ferebatur devotione, cui filius erat unicus Parentis viduæ solatium. Hic ubi ex Ephebis egressus destinatur à Matre ad aulica servitia cujusdam Principis; abeunti filio inter alia etiam hoc documentum dedit pia mater, ut semper veneraretur omni die Deiparam Virginem ad minùs saltem devotâ salutatione Angelicâ; hoc pio monitu instructus adolescens discessit à matre, & in aulam admissus, vix aliquamdiu laudabiliter; brevi tamen mores induit divinis, maternisque præceptis contrarios. Eoque tandem devenit miser juvenis ex pravorum consortio, ut honestas omnis & virtus tanquam in charybdi naufragaretur. Jam Dux & Antesignanus erat ad nequitiam cæteris, qui initio non nisi timidè sequebatur. Hic aliquoties monitus, cùm mores nullatenus emendaret, aulâ proscriptus est, & ut infamiam, quâ passim notatus erat, declinaret, in avias sylvas concessit, ubi se prædonum consortio adjunxit, multasque rapinas & cædes fecit. In eo vitæ genere, cùm aliquamdiu vixisset, ipse captus & carceri mancipatus est ac tandem ob sua crimina ad mortem condemnatus. Porrò cùm infelix juvenis suum infortunium, & futurum supplicium mente volveret, conspexit repentè proceræ staturæ virum, qui pollicetur exsoluturum se vinculis, si obsequi, & in sua jurare verba non recuset. Rogatus quis esset? ait se unum ex Erebi spiritibus esse, missum à Principe suo, ut ipsi jam desperato opem ferat, si Christum ejusque Sacramenta abjuraret. Juvenis ut carcere & capitali supplicio se eximat, diabolo servitutem promittit, & Christum cunctaque Mysteria divina abjurat. Insistit Alastor, & urget, ut Mariæ quoque patrocinium abdicet, & exsecretur. Captivus hoc audito nomine, statim totis artubus concuti, & in mentem reducere cœpit, quid discedens à Matre audierit, promiseritque. Exclamat igitur: hoc procul absit à me, ut ego amantissimæ Patronæ meæ remittam nuntium, ut ab ejus tutela tot beneficiis auctus me avellam! Absit hoc quin potiùs, quidquid vitæ reliquum est, id omne ei jam nunc dico, & dedico, meque ejus mancipium perpetuum profiteor. Quibus verbis Genius stygius tanquam fulmine ictus evanuit. Juvenis verò de novo resumpsit animum, seriaque suorum scelerum pœnitentiâ ductus, detestatusque infandum facinus, quo Salvatorem suum abnegârat, hinc Dei, ejusque SSæ. Matris misericordiam ingenti cum ejulatu ingeminare ac implorare cœpit. O Mater misericordiæ, ajebat, misereścat te mei execrandi peccatoris: ô salus desperantium, ô refugium delinquentium, ne projicias me à facie tua virgineâ, ne repellas me à misericordia tua! Non jam postulo catenis hisce exsolvi, non supplico, ut mihi mortis supplicium

Joannes Ægyd. in lib. Scala cœli. Historia.

condonetur; cupio, cupio dare pœnas meritas nefandorum criminum, hoc unum rogo unicè, hoc efflagito, ut pro me filium tuum exores, quia ego dignus non sum, ut oculos cœlo levem, ne me, quæso, Clementissima Domina morti jam propinquum deseras, ac destituas: In his cogitationibus & precibus cùm tota nox esset peracta, & dies illuxisset, cum magno animi dolore omnia sua scelera sacrâ Confessione expiavit. Post hæc ad locum supplicii ducitur: promptus & paratus mori. Cæterùm eâ, quâ ducebatur, viâ stabat Sacellum Virgini Deiparæ sacrum, in quo Imago sculpta B. V. erat, ad quam reus inter lictorum manus accessit, mox totus oculis animoque in Virgineam effigiem conversus Angelicam Salutationem, quam omni die dicere consueverat, cum magna devotione recitat, moxque in hæc verba cum magna fiducia prorupit: O Mater, tu Virgo, ne desere morientem; Portentum ingens! Imago in omnium oculis inclinat caput supplici, & ad mortem jam condemnato, quare ad aram propiùs ab iis, qui ducebant eum, accedere permissus, ubi supremum vale Patronæ suæ dicere, & osculum pedibus figere cœpit. Et ecce novum oritur miraculum: Imago Deiparæ subitò extendit brachia, & miserum ac trementem intrà sinum recipit, & tam arctè adstringit, ut à lictoribus nullâ vi extorqueri posset. Quo viso universus populus exclamavit: Misericordia! Misericordia! Gratia! Gratia! Itaque vinculis exsolutus liber à Judicibus dimittitur, quem Supremi Judicis Mater absolvit. Hinc Juvenis Religiosum habitum induit, seque totum suæ servatrici Virgini mancipavit, & præteritæ vitæ sordes largis lachrymarum imbribus abluit, & delevit.

8. Quis ex hac historia non satis agnoscat? quàm potens sit Maria ad vires & technas stygii tenebrionis evertendas & à nobis propulsandas; quis non videt, quàm misericors sit Maria erga peccatores verè pœnitentes, item quàm prona & liberalis ad succurrendum omnibus invocantibus se. Hanc suam adversus Orcum potentiam testatur ipsamet in Revel. S. Birgittæ: Nullus, inquit, in hac vita

L. 1. c. 9. est tam frigidus ab amore Divino, qui, si invocaverit nomen meum, cum integro proposito pœnitendi, statim ab ipso diabolus recedat. Hinc S. Germanus Deiparam sic affatur: Tu nequissimi hostis contrà servos tuos invasiones, solâ nominis tui invocatione repellens, tutos atque incolumes servas. Et B. Alanus Ord. S. Dominici inter alia de Virgine Matre elogia ait: Cùm Ave Maria dicitur, cœlum lætatur, dæmon fugit, animus consolatione demulcetur. Cui adstipulatus S. Bernardus dicens: Cœli rident, Angeli gaudent, mundus exultat, infernus contremiscit, dæmones fugiunt, cùm dicitur Ave Maria. Amœnum & mysterio plenum est, quod refert Vega Soc. Jesu Sacerdos in Theologia Mariana num. 1387. Cùm puella B. Mariæ addictissima passerculum per multos dies edocuisset pronuntiare: Ave Maria; quæ deinde verba avicula frequens iterabat non sine audientium admiratione & plausu. Accidit autem die quodam passerculum caveâ egressum esse, quem mox prætervolans accipiter arripuit, & in altum unguibus sustulit mox devorandum; at miser passerculus notas sibi voces ingeminabat; Ave Maria. Mirum

dictu,

dictu, accipiter his verbis velut jaculis confixus, mortuus corruit; avicula autem unguibus libera, læta ac cantans Ave Maria ad sinum juvenculæ convolavit. Et quid aliud erat juvenis memoratus, quàm avis, cui infernalis vultur insidiabatur? & verò in unguibus eum tenebat, dimittere tamen debuit, quia consuetâ Virginem salutandi formulâ libertatem sibi peperit.

9. Meritò ergò doctissimus Idiota in contemplatione B. Virginis ad nostrum propositum ait: Tanta est Mariæ Misericordia, ut ab ea nemo repellatur. Ipsa est Advocata nostra apud Filium, sicut Filius apud Patrem: imò apud Patrem & Filium procurat negotia, & petitiones nostras: & sæpe quos Justitia Filii damnare potest, Matris misericordia liberat; quia thesaurus Domini est, & Thesauraria gratiarum ejus. Nimirum ut in cœlo inter Leonem & Libram Virginis signum interponitur; sic inter Leonem de Tribu Juda Christum, & Libram illam judiciariam, in qua omnium mortalium facta severissimè expenduntur, amabilissima Virgo Maria suo patrocinio miserorum causas mitigat, & rigorem temperat Libripendis illius tremendi. Cæsarius scribit de Juvene, qui fortunis omnibus dilapidatis, evocavit ex orco malum genium, Deum abnegavit, Mariam abjurare noluit. Pressus inde criminis conscientiâ, in templum ingreditur, ante aram se prosternit, ubi Deiparæ imago visebatur, Filium suum ulnis complexa. Hic in lachrymas solutus, totus pudore suffusus ardenti corde Dei Matris misericordiam obtestatur, ne se mortalium omnium sceleratissimum despiciat, sed suos oculos in se convertat, & respice, inquit, in faciem Christi tui; nec irritæ fuère preces. Ecce tibi, dum lachrymans inter suspiria hæret, imago Virginis extemplò animatur, & pro eo apud Filium perorat. At hic faciem, oculosque ab impio & perjuro avertit. Instat nihilominus Maria, deque loco surgit & ad pedes provoluta; per virginea, quæ lactârum ubera, per amorem, quo se semper complexus fuerat, obnixè deprecatur, ut perdito huic sceleris indulgentiam donet Filius, quandoquidem à fidelitate clientis erga se abire detrectârit. Ad hæc Filius Matrem è terra sublevans, repulsam, inquit, ô Mater, à me ferre non potes, & ad peccatorem conversus, eum in gratiam recepit, patratique sceleris veniâ donavit.

L.2.c.12.
Historia.

10. Perapte nobis ad hoc propositum argumentum servit, quod memorat Dauroltius c. 2. tit. 20. S. Francisco contigisse. Hic enim Vir sanctus per visionem vidit in planitie multos Angelos & homines congregatos, item binas scalas, unam rubram cui Christus insistebat, alteram candidam, cui B. Virgo innitebatur. Cumque præsentes per rubram scalam in cœlum ascendere tentarent, mox per Christum ab ea dejecti sunt, quamobrem ad candidam scalam confugere jussi, facilem ad cœlos aditum per B. Virginem receperunt. Quid aliud per hanc visionem Deus nobis intimare voluit, quàm ut fugiamus ad Mariam, si Dei gratiam consequi, æternamque gloriam adipisci optemus. Quemadmodum enim ii, qui in Regis familiam adsciscі cupiunt, priùs uni ex Regiis famulis & amicis adhærent, eique fide omni officioque deserviunt; ita & nos, ut inter Dei famulos & amicos numerari

possimus

possimus, summâ priùs fide charitateque B. Virgini nos dedicare, eique tanquam Dominæ servire debemus. Quæ si fecerimus, haud dubiè sedulam de nobis curam aget, ac ab æterno exitio animas nostras vindicabit, cœloque mancipabit. Pollet enim hæc gloriosa Virgo tantâ potentiâ; ut perire nequeat, quisquis ab ea respicitur. Nam ut fidissimi hujus Virginis Servi S. Bonaventura & S. Anselmus dicere solebant: Sicut à te despectus & aversus, necesse est, ut pereat; sic ad Te reversus, & à te respectus, impossibile est, ut pereat. O verè verba aurea, ac omni consolatione plena! Quàm stultè ergò & insipienter agunt illi, qui non refugiunt ad hoc tutissimum Marianæ protectionis asylum, dum possunt! O qualem non dolorem sentient damnati Catholici vel ob hoc unicum, quòd per Mariæ cultum tam facilè potuissent regnum cœlorum obtinere, & hoc se neglexisse.

12. Cæterùm, ut quiscunque etiam peccator majorem erga Virginem tam misericordem spem concipiat, seque seriò ad eam convertat, consideret Historiam sequentem. In Hispania non adeò ante multos annos vitam agebat quidam omnibus flagitiis contaminatam. Nullum erat crimen, si hæresis excipitur, in quo ad seram usque ætatem non se volutabat. Eò denique devenit, ut id studiosè ageret, quòd Deo quàm maximè displicere sciebat. Neque in malæ voluntatis libidine, neque illecebrosæ voluptatis suasu, sed impellente odio, quo in cœleste Numen ferebatur, atrocissima quæque scelera perpetrabat. Sic toto impetu in stygias flammas ruentem sustentavit Mater misericordiæ, nullis nisi minimis scelerati hominis obsequiis devicta. Hæc fortè de nocte quiescenti, & sine somno jacenti spectabilem se objicit, & conjectis in eum oculis, admirabili modestia ac miserationis affectu plenis, mox iterum evanuit. Non fuit frustrà tam benigni sideris aspectus; nam eodem temporis articulo impius peccator, ex unico illo oculorum perstrictu totam præteritæ vitæ rationem ita clarè distinctèque perspexit, ut mox ingentem animi dolorem senserit, & quamvis ob tantam vitæ turpitudinem incredibili confusione percelleretur, non ideò tamen animum despondit, aut spem veniæ consequendæ abjecit; sed ortâ luce Sacerdotem è Collegio Soc. Jesu accerscendum curat; mittitur P. Eusebius Nierenbergius, qui hæc litteris mandavit, cui ille omnem retrò vitam tam exactè & explicitè evolvit, ut nemo Theologorum post operosam discussionem multorum annorum clariùs & accuratiùs exponere potuisset; tribus horis in ea conscientiæ accusatione consumptis, absolutionis beneficium à Sacerdote accepit, tantâque, quod reliquum erat vitæ, virtutum exercitatione peregit, ut omnes in admirationem raperentur. Interrogatus subinde à Confessario, quâ pietate aliquando in vita Dei Matrem coluisset; non aliâ, respondit, quàm quòd semel quotidie Salutationem Angelicam in ejus honorem recitâsset.

Historia. Eusebius Nierenberg. in troph. Marian. l. 4. c. 3.

13. Quis in relatione hujus historiæ non exclamet: O magna Mater! Miserationum pelagus! peccatorum refugium Maria! Quænam hæc est tua misericordia? quæ gratia profligatissimo peccatori impensa? Quid tibi, ô Virgo purissima cum

cum hoc flagitiorum cœno? Quid tibi Dei Matri cum teterrimo Dei hoste? Quis hic non etiam cum S. Bonaventura erumpat in vocem: Multa & mirabilia sunt dona tua, Domine: incomparabilia sunt tuarum munera gratiarum. Exaudisti preces (imò precatiunculam magis labiis, quàm corde fusam) peccatoris, & eduxisti eum de lacu miseriæ, & de fovea inimici! ô qualis fovea, quàm profundus lacus, quô demergit iniquitas sua peccatorem! ex hoc lacu, è faucibus Tartari, è formidabili æternitatis infelicis hiatu, eripuisti, ô clementissima Mater hanc devotam orco victimam, & cœlo asseruisti. Cui igitur te ô Virgo & Mater comparabo, & non Arcæ Noeticæ: Tu enim à diluvio perditionis æternæ nedum incolumes servas homines, id est, illos, qui piè & justè, ut homines decet, vivunt, verùm etiam recipis bruta pecora, efferos leones, malè olentes hœdos, id est, varii generis peccatores, quos ad te confugientes non repellis, sed foves & protegis, quoniam peccatorum omnium refugium te esse nemo fidelium negare potest. Hinc rectè fidus servus tuus S. Bernardus te alloquens ait: Tu peccatorem quemlibet fœdum non horres, non despicis, si ad te suspiraverit, tuumque interventum pio corde flagitaverit. Tu illum à desperationis barathro piâ manu retrahis, spei medicamen aspiras, foves, non despicis, quousque horrendo Judici miserum reconciliet. An non hæc super mel & favum dulciora verba, & quidem à tanto Doctore prolata. Quis igitur non festinabit in suis necessitatibus & periculis ad hanc SS. Matrem refugere? præsertim, cùm non possit fideliter ad se recurrentium non misereſcere; quia miserationes ejus sunt super omnia opera ejus. *In Psalter. B. V. Psal. 39.*

14. Cognitâ hac velut immensâ Viginis Matris misericordiâ, auditisque hisce historiis, forsan aliquis animo fluctuabit, ac in dubium revocabit ea, quæ diximus de paucitate Salvandorum. Si enim ita se res habet cum Mariæ patocinio & misericordia, profectò nemo facilè Orthodoxorum æternæ mortis damnabitur; quod expresſè pugnat contra superiùs in præcedenti sermone dicta; Nam quis ex horum numero salutis suæ est tam immemor, qui non una saltem ad minus Angelicâ Salutatione quotidie Deiparam deveneretur? Respondetur igitur, quòd plus non rarò valeat una hujusmodi precatiuncula ex affectu sinceriore prolata ad Misericordiæ Matrem sibi demerendam, quàm centenæ aut millenæ properante linguâ devolutæ. Hinc congruè Author speculi refert, fuisse fœminam officiosæ, ut sibi videbatur, pietatis erga Deiparam Virginem. Hæc quoties unam Salutationem Angelicam recitâsset, toties lapillum in dolium bene magnum conjecit. Cùmque cadum illum lapillis implêsset, apparuit ei cœlestis Genius, illamque edocuit ex omni illo salutationum cumulo, tantùm unicam candidioris lapilli pretium tulisse. Unde colligere est veram erga Deiparam devotionem non in multitudine precum, sed in sincero affectu consistere. Hinc videmus, quòd gravissimi quandoque peccatores unico ferventiore suspirio misericordiam Dei sibi concilient; nempe plus interest *quomodò* quàm *quantum*. Scimus quàm efficax fuerit illa Davidis vocula, *Peccavi*! & illa Latronis verba: *Memento mei*, Et publicani: *Deus propitius*

pitius esto mihi peccatori! & illa Filii prodigi: *Peccavi in cælum, & coram te!* Hujusmodi namque verbis ex intimo cordis sensu prolatis, partim peccata statim abolentur; partim congrua dispositio ad agendam pœnitentiam obtinetur; ut verum sit illud Apostoli. *Ubi abundavit delictum, super abundavit & gratia.*

Rom. 5. 15. Quamobrem licèt multi Christianorum reperiantur, qui varia in honorem B. Virginis exercitia obeunt, orationes frequentant, peregrinationes suscipiunt, munera offerunt; & heu! quot ex his sunt, qui SS. Virginis gratiam sibi concillant? verè pauci, quia similia opera valde corde frigido, tepescenti animo, & sine sincera ac filiali fiducia, ex consuetudine potiùs quàm ex devotione peragunt, hinc non mirum paucissimos Marianam opem referre. Præterea etiam multi inveniuntur, qui licèt magnis mortificationum operibus se in honorem Deiparæ exercent, exiguum tamen eidem sacratissimæ Virgini obsequium per hoc præstant; ideoque & hi longè ab ejus cultu sunt; tales autem sunt, qui inquinato corde multisque vitiis oppleto Dei Matri serviunt; porrò meminisse deberent hi tales illius clientis Mariani, qui ex amore Deiparæ Virginis multa quondam pietatis opera, heroicosque virtutum actus exercuit, de interiori verò animæ suæ cultu parvam vel ferè nullam curam habuit. Quantùm enim hic vivendi modus displiceret

Historia. Bmæ Virgini, patuit ex hoc eventu. Nam cùm juvenis ille morbo quodam insperatè correptus lecto decumberet, affuit sacratissima Cœli Regina, & ægrotantem quodammodo consolatura, post suave colloquium pulcherrimos ei fructus obtulit, sed in patina spurcâ, fœdèque commaculatâ. Quam cùm Juvenis contrectare vereretur, Deiparam cum admiratione percontatus est: quid sibi vellet hoc portentum, quòd tam raræ pulchritudinis fructus in tam fœdo vase reposuisset? Cui illa; si mysterium nosse vis, inquit, scito, quòd talia sunt opera & preces tuæ, quales hîc fructus vides; quæ enim in meum honorem agis, pulchra sunt omnia; cor tamen tuum, ex quo hæc procedunt, est immundum, multisque vitiis maculatum; unde talem mihi nauseam movet, qualem tibi hæc immunda patina. Priùs igitur cor tuum emunda, quàm opera tua mihi posthàc offeras, si vis, ut mihi, meoque Filio grata sint. Quid clarius hoc testimonio? Dicit enim SS. Virgo sibi similia virtutum exercitia non placere, nisi procedant ex corde mundo & à vitiis expurgato. Quid enim oratio ex impuro & sordido pectore? Quid generosum vinum in illoto & fœdo poculo? Quid cibi delicati in immundo vase? Non est speciosa, ut Ecclesiastes c. 15. ait, laus in ore peccatoris. Egregiè omnino Dei Genitricis sensum descripsit S. Damascenus his pauculis: Ingluviem execratur, impu-

In Serm. de Dormit. Virg. ras cogitationes non secùs ac viperarum fœtus fugit, sermones fœdos propellit, iræ tumorem odio habet, invidiam non admittit, superbiæ hostili animo resistit. Procul ergò, procul præfidens peccandi licentia: pone finem, ait S. Gregorius, in

L. 1. ep. 47. voluntate peccandi, & invenies MARIAM promptam ad te formandum. Quia ergò perpauci Catholicorum seriò consuetudine peccandi se abdicant, ideò minimè

mè mirum, quòd plurimi Matris Dei misericordiam haud inveniant, cùm ipsimet spontè obstaculum hujus recipiendæ ponant.

16. Præterea etiam quod non numerare licet, præsertim inter Religiosos, qui initio sui Tyrocinii, nescio quæ & quanta statuunt exercere in honorem Deiparæ, qui tamen mox elapsis pauculis annis ab inceptis pedem retrahunt, & sua consueta exercitia in auras abire sinunt, & quomodo, amabò, tales Religiosi sperare poterunt Patrocinium Mariæ, cùm ipsi prius ab ea recedant? Constantem sui amatorem Maria desiderat, non nutantem aut remissum. Quantus enim apud eam non fuit S. Edmundus, & tamen quod is una solùm die neglexerit consuetam precem, quam quotidie in ejus honorem dicere solitabat, severiùs fuit ab illa monitus. Piissimus etiam Vir ille Thomas de Kempis, cùm vice quadam statas suas erga Deiparam Virginem devotiunculas intermisisset, vidit illam in dormitorio deambulantem, & unicuique Religioso benedicentem, ad suum autem cubile cùm venisset, vidit se severo ab illa vultu perstringi, & sic tacitè propter negligentiam suam objurgari. Quo visu fuit adeò commotus, ut ab eo die nunquam deinceps in omnem vitam suam remiserit à consuetis suis erga eam devotionibus, abstinueritque potiùs à quocunque alio negotio, quàm ab hujusmodi exercitio. Amplius aliquid evenit B. Josepho Hermanno, qui cùm esset à Superiore constitutus Monasterii æditiuus, & nimiâ curâ abriperetur, ita ut propterea diebus aliquot intermitteret solita sua erga SS. Dei Matrem exercitia, audiit vice quadam sub vesperum ad fores templi strepitum extra ordinarium, cùmque accurreret visurus, quid ille sibi strepitus vellet? vidit adesse anum aliquam malè vestitam, rugosam, & omni ex parte deformem vetulam, quam cùm agnovisset ex voce, esse Beatissimam Dei Matrem, cum qua sæpius aliàs familiarissimè agere consueverat, insolita rei novitate attonitus interrogavit illam, quid tam deformi vultu & vestitu portenderet? Tunc illa: Talis sum, inquit, Hermanne in corde tuo, qualem me foris vides, jam enim tibi in animo vilui, quia ab amore & veneratione mei remisisti. Quibus dictis disparuit.

Historia.

Historia.

17. Si hæc charioribus ejusdem clientibus evenerunt propter modicam in ejus servitio negligentiam, semel tantùm vel bis commissam; quid gratiæ poterunt sibi polliceri illi, qui Spiritus Sancti dictamine moti, magna quidem proposita subinde in honorem Deiparæ concipiunt, cùm autem ad opus pervenitur, vix unam vel alteram devotiunculam peragunt, & mox à propositis suis resiliunt? Quid auxilii sperare poterunt illi, qui dicere solent, dum ab aliquibus charitativè admonentur, non teneor v. g. Coronam B. Virginis recitare, non obligor ad hæc & illa præstanda &c. Audiant hi, quod P. Casparus Lechner memorat. Duo è Sodalitio adolescentes die aut Festo, aut Dominico, pomeridiano tempore, dum sudum ac innube cœlum esset se recreandi causâ navem conscendunt, ut in Pado Italiæ flumine lusitabundi reliquum diem transigerent: dum id agunt, dixit alter alteri. Persolvimusne hodie consuetum Sodalitatis pensum? legamus ergò B. Virginis

In Sodali parthen. l. 3. c. 2.

horarias preces. Cui alter, Leges Sodalitatis, inquit, non obligant sub peccato, & mihi jam precandi animus non est. Nihilominùs alter orat, iste negligit. Paulò post orta est horribilis tempestas, turbines nunc ad hanc nunc ad illam partem navem jactabant, Juvenes summum vitæ suæ periculum arbitrantes, Patrocinium Mariæ ambo inclamant: adest illa pulcherrimâ specie ei, qui preces legerat, & prehensâ manu periculo eripit: ad alterum verò simile subsidium implora tem conversa, torveque intuita ait: Jam non obligabaris me colere: nec ego obligor te morte eximere. Et cùm hoc amarulento dicto miserum è navicula in flumen jam excussum, & cum morte jam luctantem deseruit. Ut adeò etiam hîc usurpare liceat illud S. Thomæ: sic nos tu visitas, sicut te colimus. O quotquot cum isto Sodali in ultima mortis lucta Mariam inclamabunt, ejusque opem implorabunt, at nihil impetrabunt; quia cùm se in vita non exhibuerint erga eam filios, nec illa ergà eos cum morte luctantes monstrabit se esse Matrem. Sic infelices, cùm oculos suos altiùs aperient, ingemiscendo videbunt, quantùm sibi animæque suæ nocuerint per detestandam Mariani cultûs negligentiam. Invocabunt quidem tunc auxilium Mariæ, at illa aures suas obdurabit, quia & illi ad ejus inspirationes surdi fuerunt.

18. Tandem non pauci quoque sunt, qui Mariæ misericordiam sibi in venenum convertunt, cogitantes intra se: Dei Mater est tam pia & misericors, ut quantumvis etiam maximos peccatores ad se conversos non repellat, sed benignè suscipiat, suoque filio reconciliet. Hinc suis cupiditatibus frena laxant, & perditissimè in Marianam misericordiam peccant. An ergò tales digni sint misericordiâ Mariæ? profectò non. Porrò tametsi subinde augustissima cœli Regina similes perversissimos peccatores, parvo tantùm obsequio mota benignissimo pietatis suæ oculo respiciat, eisque peccatorum suorum indulgentiam impertret; hæc tamen gratia est extraordinaria & insolitæ misericordiæ beneficium centesimo, imò nec millesimo concedendum. Valet ergò hic optimè juris regula: Gratia uni facta, non est trahenda in consequentiam & exemplum aliorum, sic etiam gratia uni peccatori à Maria præstita, non est extendenda ad reliquos peccatores, nam si communiter hoc beneficio mali & perversi homines impertirentur, heu! quot non forent, qui mala malis, scelera sceleribus cumularent, qui tamen non salubri Dei timore occupati peccata declinant, non ignorantes difficilimum esse ad cœlum aditum. Ergò melius est, ut non passim omnibus peccatoribus hæc Mariana misericordia impendatur, quia sic plurima peccata, aliàs etiam à bonis committenda, impediuntur. Quòd verò valde conveniens sit, ut saltem aliquibus pauculis hæcce specialis gratia exhibeatur, ex eo liquet, quia sic spes peccatorum verè pœnitentium magis roboratur, & fiducia eorum ergà Deiparam Virginem augetur, qui aliàs in desperationem laberentur. Item per hanc Mariæ misericordiam aliquibus desperatissimis peccatoribus præstitam, etiam major devotio Marianorum clientum ergà suam Dominam accenditur, & accensæ firmiùs conservatur. Dum enim intelli-

intelligunt, si tantam gratiam SS. Virgo etiam Dei hostibus conferat; quantam ergò non conferet amicis, sibique fideliter servientibus?

19. Ex his ergò omnibus probè consideratis sat abundèque constat adhuc verissimam esse, plurimos Christianorum fore damnandos, quia potissima eorum pars ex culpa propria obstaculum ponit, quo Marianorum favorem influxus in se recipere non valet. Qui naturæ secreta scrutantur, aiunt tempore verno effulgente Sole, cælestem rorem super amplissimum maris sinum diffundi, pandique margaritarum conchylia, quæ receptis exinde guttulis, eas in uniones mutant, & consolidant; calices autem, qui se non operiunt, pretioso fœtu destitui. Talis Sol est Maria, quæ gratiarum suarum rorem super totum genus humanum diffundit, qui ergò hunc cœlestem rorem non suscipit, nec pretiosos virtutum fœtus parturit, profectò non Mariam, sed se ipsum incusare debet, quòd videlicet vitiorum veterno oppressus cordis sui valvas huic Mariano Soli non reserârit, quo discussis peccatorum tenebris dies gratiæ ei oriretur. Hinc quàm tristia sed sera erunt inferorum præcipuè Catholicorum lamenta, qui id unicè dolebunt ac deplorabunt, quòd Mariam, Scalam, Fenestram, Januam cœli, non, ut decebat, coluerint, ejus se fidei & misericordiæ non commendârint; per ejus Patrocinium è vitiorum barathro non se sustulerint; per gradus hujus Scalæ non ad ipsius Dei clementiam ascenderint, & ad Regnum cœlorum, quod etiam haustu frigidæ venale est, minimo, constanti tamen, in Deiparam obsequio, sibi aditum per hanc Januam non paraverint. Quamobrem, charc frater, ne quondam hæc damnatorum lamenta tu quoque canere debeas; age nunc, quod agere vales, quò tibi hanc misericordissimam Matrem propitiam reddas, ac de ejus favoribus æternùm cum omnibus ejusdem Sacratissimæ Virginis clientibus gaudere valeas. Ad hoc autem consequendum, necesse est, ut amplectaris S. Bernardi doctrinam, qui ait: Ut impetres orationis ejus suffragium, non deseras conversationis exemplum. Exerce te ergò sedulè in virtutum studio, quomodo verò has exercere debeas, satis ex sermonibus jam dictis intelligis. Pro coronide hoc prætereà medium subjicio, quò certè non parùm tibi favorem SS. Virginis demereberis. Fac tibi libellum conceptoque proposito firmo, quòd singulis vitæ tuæ diebus velis unum specialem virtutis actum in honorem gloriosissimæ cœlitum Reginæ facere; hunc actum in libello quoad substantiam verbis exprime, & singulis annis in aliqua singulari & solenniori Beatæ Virginis festivitate hæc omnia virtutum exercitia Reginæ Cœlitum velut amantissimæ Dominæ tuæ dica, dedica, & mancipa; ac de novo hanc devotionem resume. Quantùm hac methodo in perfectionis studio proficies, docebit propria experientia; quæ enim aliàs difficillima videntur, hâc ad Deiparam Virginem devotione facillima juxtàque suavissima redduntur. Quid enim difficiliùs v. g. quàm sibi contrariantibus, & se injuriâ afficientibus ex corde indulgere, & pro persequentibus se ferventes ad Deum preces effundere? hoc autem jucundum fiet, dum in suo libello notat, v. g. hodie

in honorem B. Virginis non solùm ex corde indulsi illis, qui me hac & illa injuria affecerunt, qui mihi detraxerunt, &c. Sed insuper pro eis tot & tantas preces obtuli. Hoc enim amuleto gradatim vitia ex corde eradicantur, & è contra virtutes implantantur. Tene ergò hæc pauca de cultu Mariano generaliter dicta, plura particularia suggerit tibi affectus proprius, si his diligenter incubueris.

SERMO LIV.

DE

Cultu Sanctorum.

Facite vobis Amicos. Luc. c. 16. v. 9.

1. CUr Salvator noster admonet, ut faciamus nobis Amicos, causa in promptu est; Cùm enim undique tam à dextris quàm sinistris ab adversariis nostris mundo, carne & dæmone impugnemur, neque viribus propriis eorum astus & fallacia stratagemata sat eludere valeamus, necesse est, ut ad alios nobis potentiores curramus, & ut nobis suppetias ferant, imploremus. Hi autem sunt felicissimi cœli Cives, quos crebrò invocando, & sedulè colendo nobis Amicos facere debemus, si securi ac indemnes tot funibus irretitam ac orcinis prædonibus obseptam ad cœlum semitam transire ac percurrere discupimus. Cùm enim illi hanc viam periculis plenissimam etiam pertransierunt, optimè norunt, quantis æternæ salutis amittendæ discriminibus viatores expositi sint: quia ergò salutem quoque nostram avidissimè sitiunt, libentissimè ac promptissimè omnibus invocantibus se, ac eorum subsidium implorantibus, opem ferunt, ac ab hostium ferocissimorum incursibus eos protegunt. Hinc de omnibus Sanctis nobis dictum credamus, quod B. Bernardus de Angelis dixit: Quoties gravissima cernitur urgere tentatio, & tribulatio vehemens imminere, invoca custodem (Patronum) tuum, Ductorem tuum in oportunitatibus in tribulatione. Fideles sunt, prudentes sunt, potentes sunt; quid trepidamus? Tantùm sequamur eos, adhæreamus eis, & in protectione cœli commoremur. *In Psal. qui Habitat.*

2. Quantopere verò Beati Cælites à nobis piè venerati & culti pró nobis vigilent, & in salutem nostram intenti sint, liquet ex hac historia. Quidam Episcopus vitæ sanctimoniâ clarus, inter cætera pietatis argumenta singulari affectu in S. Andream Apostolum ferebatur. Interea invidus orcus, ut Virum tam sanctum in turpem aliquam labem impelleret, formam venustissimæ puellæ induit, & præsulem, tanquam novas apud eum expiatura, accedit, confessionemque exorsa ait: se regio stemmate natam, Deoque suam Virginitatem nuncupâsse, ideoque ut *Historia.*

hanc

hanc illibatam servaret, & ne à Parente Rege vel invita viro Principi desponderetur, se huc profugisse, ut sub ejus tutela tutè latere possit. Hæc ut S. Præsul audit, miserationis affectu motus eam tecto recipit, & separatam habitationem attribuit, ubi sine interpellatore Deo sibique vacaret; Hinc etiam eam ad mensam solito lautiùs instructam invitat. At illa, ut suâ modestiâ magis Præsulis animum sibi devinceret, se multis excusavit, dictitans, quod sibi oppidò timeret, & agnita proderetur, & ad Regem Patrem suum violenter abduceretur. Cui cùm Episcopus securitatem promisisset, tandem illa cum Præsule mensæ accubuit; hic blandis verbis, nutibus & oculorum ictibus, tantam impuri amoris flammam in Præsule suscitavit, ut locum & modum circumspiceret flagitii perpetrandi. Interea peregrinus quidam improvisò januam pulsat, sibique aperiri petit. Indignatur Episcopus importuno adventori, mediatam voluptatem interturbanti. Suadebat invitata, ut excluderet odiosum interpellatorem, sed Præsul meliori instinctu admonebatur, ne hospitium negaret peregrino. Dum hæret dubius, sciscitatur ex puella, quid faciendum? Cui illa, si aptè, inquit, ad mea quæsita respondebit, aperiendum ei fore, sin minùs, protinùs ab ingressu arcendum: Simulque interrogari jubet hominem, ut dicat: Quid maximè mirabile sit eorum, quæ Deus in re parva fecerit? Respondit peregrinus: Diversitas facierum, neque enim ab exordio mundi duos esse mortalium repertos, sibi conformatione vultûs per omnia similes. Mox puella alium solvi nodum postulat, & ex eo quærit: Ubi terra altior sit cælo? subjicit peregrinus in Empyrea Beatorum sede, ubi Christi humanitas ad dextram Patris considet. Audito hoc responso, omnes circumstantes domestici peregrini Sapientiam multùm mirabantur. Tertium tandem dubium subjungit puella, & per famulos quærit? Quantum spatium sit à cælo ad terram? Mox ad interrogationem Peregrinus: vade ad eum, qui te misit ad me, eumque de hoc percontare. Ipse enim novit meliùs hoc intervallum, quod cadendo emensus est, dum è cælo in abyssum Tartari præcipitaretur. Neque enim mulier est, quæ has quæstiones proponit, sed cacodæmon, qui Episcopum seducturus, mulieris formam assumpsit. Quod peregrini responsum ubi minister decumbentibus retulit, non ferens dæmon suas fraudes deprehensas, momento disparuit. Et Peregrinus quoque videri subitò desiit. Postmodum præmissis multis precibus Episcopo revelatum fuit, hunc Peregrinum fuisse S. Andream, qui præsens salutis discrimen à cliente suo depulerit.

3 Hinc videre licet, quantam salutis nostræ curam gerant beati Cælites piè à nobis culti. O quoties in varia & enormia laberemur peccata, si illi nobis suppetias non ferrent! Olim profectò clarè videbimus, quæ nos nunc latent, quemadmodum sancti nostri Patroni nos à centenis æternæ damnationis periculis eripuerint. Quis etenim non agnoscit Episcopum memoratum periisse, & ex diaboli laqueis haud se expediisse, nisi S. Andreas Peregrini habitu personatum diabolum pepulisset. Saluti fuit, sanctum hunc Apostolum peculiari cultu ab illo Præsule

affectum

affectum esse. Neque enim sinunt boni Cælites suorum Clientum se obsequiis vinci, quin liberaliter rependant officiosam erga se pietatem. Felix ille, qui Patronos sibi tam potentes eligit, à quibus in rebus adversis, sive corporis, sive animi, certum efficaxque auxilium sperare possit. Dum olim tempore S. Laurentii Justiniani, Veneti & Mediolanenses cruenta inter se dissidia ac bella gererent, percontatus est unus ex Venetis quendam Eremitam spiritu Prophetiæ clarum, quæ pars in hoc bello victores evadent? Cui Anachoreta, Deus, inquit, Venetis plurimùm iratus est, quod post tot admonitiones nulla vitæ emendatio sequitur. Et certè jam delêsset eorum civitatem sicut Sodomam & Gomorram, nisi iratum Numen unus Vir, eorum scilicet Patriarcha suis precibus placâsset, ac emeritas ab eis pœnas avertisset.

4. Porrò si tantæ sit efficaciæ oratio cujusdam Sancti adhuc exultantis in terris, ut totas civitates sustentare valeat, quale ergò robur non habebunt Sanctorum preces cum Deo jam regnantium. Certè piè invocati nobis non deerunt sua ope. Drexelius in Trismegisto narrat ad hoc propositum, fuisse quendam Juvenem, nomine Henricum ab Haiden, pari morum elegantiâ & nobilitate Adolescentem, qui cùm ab extrema pueritia septem annos in Collegio egisset, instanter requisitus à suis, reditum parabat in Patriam; sed intereà incidit in febrim, quæ octavo die intulit mortem. Monitus à Sacerdote de necessitate ultima (jam ante generali confessione se præmunierat) ad Apostoli Andreæ corpus (quod Malphi colitur) pro valetudine peregrinationem vovet, certam deinde pecuniam ad Crucem argenteam ponendam in æde S. Apollinaris (qui est Collegii Germanici Patronus) itemque ad pallium, quo Altare operiretur Deiparæ Virginis, in cujus erat Sodalitio, reliquit. His rebus ita compositis, eum somnus multis præsentibus oppressit. Paulò post evigilans, accersito Sacerdote, qui erat ei à confessionibus; O Pater, Pater, inquit, quæ ego vidi? Quæ? interrogat ille, quæ nec oculis, nec auribus, nec ullo sensu percipi possunt. Tum cùm movisset exspectationem, & jugerentur omnium preces, subjecit partim attonitus, partim lætus: Salus mea fuit in angusto, at benignitas Beatissimæ Virginis, ac SS. Andreæ & Apollinaris in tempore mihi succurrit. A dæmone sum ductus ad Judicem magna vi, cùm solus essem, circumstitit accusantium turba, varia crimina objectantium; jam jamque exactor supplicii me pertrahebat ad gehennam: & cùm abesset propè nihil, quin essem miserrimus, astitit Misericordiæ Mater ad illos conversa: Quò vos istum! aut quid vobis cum illo? qui tot annis mihi in mea Congregatione servivit? Hinc secutus est S. Andreas severo vultu dæmones perstringens cum dicto; quid habetis cum meo cliente, qui se in meum patrocinium commendavit, & peregrinationem ad meum tumulum vovit? Postremò S. Apollinaris cum cæteris Martyribus adveniens adversarios fugavit, memorans Crucem, quam proximè mandavi faciendam. Hæc cùm non sine gaudio dixisset, quartâ horâ pòst animam reddidit Creatori.

L. 2. c. 6. § 2. Historia.

5. Hinc

5. Hinc ergò videmus, quid Patrocinium Sanctorum apud Deum possit; quid efficiant obsequia illis impensa, vota facta, donaria oblata, preces admotæ, fiducia ergà eos suscepta, pietas constans, & longo usu probata. Sanè absque omni dubio credendum, quod beati Cælites nullum obsequium in eorundem honorem præstitum absque centuplici remuneratione abire sinant. Laurentius Surius in agone suo omnes Sanctos, quorum vitas in tomis suis descripsit, spectabiles habuit, & ab iis auxilium & robur in illo periculo accepit. O verè beatus, cui tot potentissimi Cœli Principes contra novissimam cum dæmonibus luctam suppetias ferunt. Quare quisquis in hoc agone victor evadere cupit, ad hosce invincibiles Paradisi cives opem petiturus recurrat, necesse est. Quemadmodum enim Noë & Filii in arca salvi, periculum vitæ ex diluvio amittendæ evaserunt; ita & nos diluvium æternæ damnationis declinabimus, si maturè ad arcam spiritualem, id est, ad Sanctorum (quos arcâ illâ significatos putat S. Ambrosius) intercessionem confugiamus. Sciendum autem non sufficere semel ad Sanctos recurrisse; semper eorum auxilium implorandum est, quia & semper in periculis versamur. Væ ergò illis, qui ab incepto Sanctorum cultu temerè pedem retrahunt; pertimescendum certò habent, ne illis eveniat, quòd accidit cuidam fratri Ordinis S. Francisci, qui principio S. Barbaræ multùm devotus erat, & non immeritò, à multis enim per eam periculis defensus fuit. Tandem cùm solita sua obsequia negligeret, audivit à S. Barbara sibi in somno apparente: Tu me consuetis obsequiis dereliquisti, & ego solitis adjutoriis destituam te. Et ita evenit; nam frater primùm Apostata factus, tum Norimbergam profectus, brevi ad extrema ibi deductus est, & licet à Patre Conrado Ordinis Socio ad resipiscentiam invitatus, vestem Religiosam denuò oblatam abjecit, sicque miserè in desperatione periit. Vides ergò, amice frater, quantum damni inferat neglectus Sanctorum cultus: ne ergo tibi tam infelix sors obtingat, mane in Sanctorum veneratione constans. Quod si etiam cupis aliquam methodum Sanctos ritè & fructuosè honorandi, ecce præstò sum hanc gratiam tibi præstandi. Amplectere ergò subsequentem modum, quem accepi à meo Magistro in Novitiatu, qui etiam eum non sine multorum fructu composuit.

L. de arca & Noë c. 7.

Historia.

BREVIS INSTRUCTIO

De Horario Cultu Beatissimæ Virginis, & SS. Patronorum.

MODI, quibus SS. DEI Matrem Sanctosque Patronos nostros demereri venerarique possumus, sunt pervarii. Fructuosissimus tamen & maximè meritorius videtur ille, quo per invocationem horariam nos, &

omnia opera nostra SS. Cœlitum Reginæ, & certo alicui Sancto vel Sanctæ commendare solemus, quod in hunc modum fieri potest.

Imprimis cum filiali affectu & humilitate summa provolutus ad pedes SS. hujus Virginis pete supplex, ut te vilissimum peccatorem dignetur in sinum misericordiæ & numerum clientum suorum benignè recipere, & à dilecto Filio suo tibi serium & constantem sui amorem impetrare, ut repudiatis omnibus rebus caducis, toto deinceps corde & affectu, totisque viribus tuis, nil nisi JESUM & MARIAM cogites, nil nisi JESUM & MARIAM desideres, nec alteri quàm geminis his amoribus placere velis. Pete præterea, ut illa tui posthac, velut amantissima Mater, dignetur fidelem curam agere, te ab insidiis satanæ in vita & morte protegere, omniaque opera tua ad maximum sui honorem dirigere, & DEO & MARIÆ semper intentus, utrique vivas & moriaris devotissimus. Quæ omnia quamvis corde potiùs quàm ore proferre debeas, si tamen affectui tuo magis per precatiunculam aliquam consultum putas, procumbe supplex in genua coram pia aliqua Divæ Virginis imagine, & maximo, quo potes, affectu & fervore dic orationem sequentem.

O Gloriosissima cœli terræque Regina, Sanctissima Virgo MARIA, omnium desolatorum Mater, & unica post Deum spes nostra! Ego vilissimus peccator ad Sacratissimos pedes tuos humillimè provolutus, confiteor gemens & dolens, quod in hanc usque horam tibi tuoque benedicto Filio non eo fervore servierim, quo servire potuissem & debuissem; sed sæpe sanctis inspirationibus tuis neglectis terrena sectatus, infelicem hujus mundi servum egerim. Nunc autem velut filius prodigus ad te revertor, te ex nunc in *DOMINAM, PATRONAM & ADVOCATAM* meam eligo, firmiterque statuo & propono, me nunquam te derelicturum, neque unquam posthac tale aliquid dicturum vel facturum, quod SSæ. tuæ voluntati vel in minimo adversaretur; sed collaboraturum semper, ut tuus dilectique Fili tui honor tam in me quàm aliis studiosissimè promoveatur. Pande ergo mihi sinum misericordiæ tuæ, quem omnibus peccatoribus ad te reversis pandere soles, & quamvis indignus sim inter clientes tuos connumerari, admitte me tamen in numerum eorum, & concede, ut totus sim post Deum tuus, & Tu tota mea, Domina mea, Adjutrix mea, Mater mea dulcissima, & felicissima Corona mea. Amen.

Sic precare, cùm primùm B. Virginem in Dominam & Patronam eligis; aliis verò diebus, quibus eidem SS. Virgini te tuaque commendare vis, dic orationem: O Domina mea, S. Maria, &c. Quæ specificata est retrò in precibus matutinis fol. 484. In hunc vel similem modum commenda te, tuaque omnia quotidie Bmæ. Virgini, quam non tantùm horis singulis, sed in omnibus necessitatibus & operibus tuis invocare debes juxta modum infra præscriptum.

Præter hanc autem elige tibi alios viginti quatuor Patronos vel Patronas, ad quos præ cæteris Sanctis majorem habes devotionem, vel quos apud Deum putas

esse majoris meriti, vel excelluisse quondam in virtutibus illis, quibus te hic & nunc maximè scis indigere. Hos divide in viginti quatuor horas, ut unicuique horæ correspondeat certus Patronus. Adverte autem, ut cuilibet horæ talem præficias Patronum, qui pro exercitio illius horæ videtur maximè convenire. Id est, ut pro hora v. gr. silentii ponas talem, qui ab ea virtute specialiùs laudatur: pro hora refectionis alium, qui fuit inediæ & jejuniis deditus: pro hora orationis illum, qui magno fervore ardentique spiritu preces suas ad Deum fundere consueverat. Pro hora somni de media nocte vel manè rumpendi, illum, qui laudatur à vigiliis & parcitate somni: Et sic de cæteris.

Nec tamen ideò prætermittere debes principaliores Sanctos nostri Ordinis, aut alios, quorum nomina in Baptismate, Confirmatione vel Religione sortitus es; aut quibus alio quocunque titulo es obstrictus: Ex his enim ipsis reperies tales, qui in fervore spiritûs, abstinentiâ, vigiliis, amore B. Virginis, & cæteris virtutibus tibi necessariis excelluerint, & ideo præ cæteris in Patronos assumendi sunt. Idem intelligendum est de S. Angelo Custode, qui tanquam Tutelaris à Deo deputatus, post Beatissimam Virginem primum sibi locum inter Patronos vendicat. Factâ hâc electione & distributione Patronorum, offer te ipsis in clientem perpetuum, & roga, ut tui apud Deum velint fidelem curam gerere, teque in omnibus necessitatibus tuis adjuvare, ut à periculis hujus vitæ salvus & immunis, Deo tuo perfectiùs possis famulari, & sancta eorum vestigia sectando ad gaudia æterna pervenire. Quod totum præstare potes oratione sequenti.

O Beatissimi Cœlites, fidelissimique apud Deum intercessores nostri! qui hujus mundi pericula quondam experti, bene nôstis, quàm fallacibus insidiis, caro, mundus, & dæmon nos à via salutis æternæ conentur avertere: respicite me miserum peccatorem in iisdem periculis nunc constitutum, & ideo ad vos pro tutela humiliter recurrentem. Avertite à me mala, quæ vosmet ipsi quondam à vobis averti petiistis, ut hujus vitæ semitam immaculato calle transiretis; Impetrate mihi gratiam, quam & vos vobis impendi voluistis, ut Deo Salvatori vestro, dulcissimæque Matri ejus dignè serviretis. Conferte mihi præsidia, quæ pariter & vos de cælo vobis postulâstis, ut superatis hujus mundi insidiis, securè perveniretis ad gloriam, in qua nunc feliciter regnatis. Sum quidem villissimus terræ pulvis & indignus, qui vos tanquam beatissimos gloriæ cælestis hæredes, pro mea custodia deposcam: quia tamen salutis nostræ tam estis amantes, ut gaudium vobis sit super uno peccatore pœnitentiam agente: ideo affectu, quàm possum humillimo, me vobis in perpetuum clientem dedo & mancipo. Vos mei ex nunc fidelem curam agite: Deo meo omnes meas necessitates & miserias exponite, in ejus honorem omnia mea cogitata, verba & opera dirigite: in vita & morte mihi fideliter assistite, ut sanctis vestigiis vestris firmiter inhærens, usque ad ultimum vitæ meæ halitum fidelissimus sim servus JESU & MARIÆ, eorumque gloriam tam in me, quàm in aliis studiosissimè promoveam, & fideliter cum illis, ac unà vobiscum in cælesti gloria collæter, Amen.

Hanc orat onem dic, quando Sanctos Patronos tuos primò eligis, aut in solennioribus anni Festivitatibus, quibus electionem illam renovas: Aliis verò diebus commenda te eorum tutelæ per orationem: O Sancti Patroni mei, mihi singulariter electi, &c. quam reperies fol. 485. Sic te Sanctis Patronis tuis generatim commenda quotidie, singulos verò in particulari invoca secundùm distributionem horariam, & modum, qui sequitur.

Modus invocandi per Horas Beatissimam Virginem & Sanctos Patronos.

FActâ electione & divisione Patronorum juxta modum jam dictum: conscribe singulos in charta secundùm ordinem horarium, & unum exemplar hujus scedæ habe semper ob oculos in cella, quàm diu illud memoriæ non mandaveris; alterum verò semper conserva apud te, ut, ubicunque fueris, possis ad quemlibet horæ sonum videre, quis eidem horæ Patronus præfixus sit. Potes etiam pro augenda devotione & merito tuo ascribere eidem chartæ Horologium Passionis Dominicæ, id est, Mysteria hujus Sacratissimæ Passionis, divisa in singulas horas, hoc modo:

Horologium Passionis Dominicæ.

Vesperi.

Hora 6. JESUS pedes Discipulorum lavans.
Hora 7. Se nobis in cibum tradens.
Hora 8. In horto orans & sanguinem sudans.
Hora 9. A Judæis captus.
Hora 10. Ad Annam ductus.
Hora 11. Ad Caipham ductus.

Media Nocte.

Hora 12. Alapâ coram Pontifice cæsus,
Hora 1. Velatus, ludibrio habitus, percussus.
Hora 2. A Petro ter negatus.
Hora 3. A falsis testibus accusatus.
Hora 4. Reus mortis proclamatus.
Hora 5. Vinctus ad Pilatum ductus.
Hora 6. Ad Herodem missus & illusus.
Hora 7. Barrabba postpositus.
Hora 8. Flagellis cæsus.
Hora 9. Spinis coronatus.
Hora 10. A Pilato populo productus.
Hora 11. Cruce oneratus.

In Meridie.

Hora 12. Inter duos latrones Crucifixus.
Hora 1. Matrem suam dolorosam allocutus.
Hora 2. In siti felle & aceto potatus.
Hora 3. In Cruce mortuus.
Hora 4. De Cruce in gremium Matris suæ positus.
Hora 5. Sepultus.

Habitis

Habitis his in charta debitè conscriptis, institue devotionem tuam horariam ad B. Virginem & SS. Patronos hoc modo. Quoties horologii sonum audieris, recurre ad prædictam scedam, & vide, quis tibi Patronus pro tali hora sit annotatus, & quod Passionis mysterium, faciensque pollice signum S. Crucis super cor, dic cum devotione, & si fieri potest, genibus flexis Salutationem Angelicam, & cùm perveneris ad illa verba: *Benedictus fructus ventris tui Iesus*, appone mysterium illud, quod pro tali hora notatum est, & prosequens salutationem, cùm veneris ad verba illa: *Mater Dei ora*: adde cum Sancto N. exprimendo Patronum illius horæ & concludo precatiunculam illam verbis solitis. Adverte autem, quòd quando dicis verba illa: *nunc & in hora mortis nostræ*, per illam particulam *nunc* debeas intelligere omnes tuas actiones & necessitates totius illius horæ, non tantùm pro illa die, quæ nunc agitur, sed pro omnibus diebus vitæ tuæ, quibus eadem hora redibit. Ita ut sit talis sensus, quasi diceres: Sancta Maria Mater Dei, habe me Tibi cum Sancto N. hâc horâ recommendatum, ut quoties per tempus vitæ meæ hæc eadem hora redierit, tu præsentium precum mearum memor, me tunc ab omni adversitate corporis & animæ cum Sancto illo protegas, & Benedicto Filio tuo recommendes.

Debes itaq; in hoc sancto exercitio supponere, quòd quando tibi sanctos Patronos tuos eligis, & per horas modo suprascripto distribuis, tunc unicuique ex illis certam quodammodo horam in perpetuum assignes, ita ut ille, quem ponis horâ v. g. quintâ matutinâ, censeatur electus hoc fine, ut te quoti die tali horâ protegat. Alius iterum horâ sextâ quotidie, alius horâ septimâ, & sic de cæteris. Unde non debes ordinem illorum invertere, sed sicut semel depositus fuit, relinquere, ita ut quilibet habeat certam & determinatam horam in perpetuum. Ex quo occasionaliter collige, quàm utile sit & fructuosum hoc sanctum exercitium. Habes enim hoc modo perpetuos apud Deum Intercessores & Patronos, quorum unusquisque specialiter illâ horâ, pro qua constitutus est, fidelissimam tui curam geret, & Deum instanter deprecabitur, ut tibi ea concedat, quæ ad animæ tuæ salutem necessaria sunt. Adeoque sive comedas, sive labores, sive vigiles, sive dormias, sive quidlibet aliud agas, habebis semper aliquos ex numero Beatorum Cœlitum, qui te non vigilante vigilabunt pro te: te non orante, orabunt pro te: & te sæpius nesciente, à malo protegent te. Fideles enim sunt, & de salute nostra magis soliciti, quàm nos ipsi sumus. Sciunt fragilitatem nostram, & ideò nos libenter adjuvant: sciunt pericula nostra, & insidias dæmonis, quibus infestamur; & ideò solicitè nos custodiunt: sciunt, quibus remediis indigeamus, ut consequamur salutem, & ideò fideliter illa nobis à Deo impetrare conantur.

Jam ergò cogita, quantum bonum tibi per cultum horum SS. Patronorum accedat? & quàm æquum justumque sit, ut ad demerendam eorum gratiam, singulos horâ cuique præscripta invoces per Salutationem Angelicam modo suprà memorato dicendam. Ut autem simul etiam noveris, quàm magni meriti sit hæc

Salutario Angelica sic dicta; scito, quod in illa contineantur tria: nimirum veneratio Passionis Dominicæ, Invocatio B. V. Mariæ, & Imploratio SS. Patronorum. Quàm meritoria autem hæc omnia tria sunt, præsertim si qualibet hora cum devotione recitarentur, collige ex sequentibus.

Venerabilis Virgo Anna de S. Bartholomæo Carmelitana, quæ multa arcana à Deo didicit, dicere solebat de Passione Christi, quod hujus meditatio tantæ sit efficaciæ, ut siquis semel tantùm in die vellet cum affectu meminisse pœnarum, quas Christus pro nobis in Passione sustulit, hoc solum ei sufficeret ad consequendam salutem æternam, & obtinendas magnas à Deo gratias. Plura de hoc vide, quæ diximus superiùs in sermone de Meditatione Passionis Christi fol. 320. Si ergò tanti meriti est unius Mysterii recordatio, & quidem semel tantùm in die facta; quanti meriti erit singulis horis quotidie recolere cum affectu tale Mysterium, imò quotidie Passionem totam? En ergo fructum optimum, qui sperandus est ex hoc exercitio, propter Mysteria Passionis, quæ ad singulas horas Salutationi Angelicæ inferuntur.

Alter fructus, qui etiam maximus est, provenit ex horaria invocatione B. V. Mariæ per Salutationem Angelicam. Hinc enim rursus tantæ gratiæ sperandæ sunt, ut vix possint efficaciter explicari. Nam in primis, quod ipsam invocationem B. Virginis secundum se attinet, hæc est tam fructuosa, ut ex Clientibus Marianis nemo fuerit hactenus, qui præter incomparabilem mercedem sibi pro cælo reservatam, non obtinuisset etiam in hoc mundo extraordinarias quasdam, & aliquando prorsus admirandas gratias propter filialem illum cultum, quem Divæ huic Virgini pro modulo suo præstitit. Imò ex ipsismet sceleratissimis & maximis peccatoribus multi propter exiguum aliquem actum, aut invocationem B. hujus Virginis mirè fuerunt conversi, & insolitis gratiis à Deo & sacratissima hac Matre donati, prout de aliquibus in sermone præcedenti memoratum. Ex quo velut ex ungue facilè colligere poterit, quanti sit meriti Deiparæ Virgini se singulis horis commendare.

Quod verò modum ipsum commendationis hujus horariæ, id est, Salutationem Angelicam attinet, hæc rursus inæstimabile meritum novum addit ad præcedentia. Nihil siquidem Deiparæ gratius, aut acceptius præstari potest, quàm si salutetur hac Salutatione Angelica, prout constat ex Revelationibus S. Mechtildis lib. 4. c. 12. ubi refertur, quod huic S. Virgini apparuerit vice quadam Deipara Virgo, habens in pectore litteris aureis descriptam Salutationem, dixerit, valdè falli homines illos, qui neglectâ Salutatione hâc alias orationes ad se directas, tanquam magis meritorias exquirunt, vel etiam componunt, cùm tamen sibi ex omnibus nulla sit gratior, & clientibus suis nulla fructuosior, quàm ista Salutatio. Et videtur hoc ipsum etiam in effectu demonstrare voluisse B. Virgo, quando insolitos illos favores præstitit cultoribus suis, qui eam hâc Salutatione frequentiùs vel etiam devotiùs salutare sunt soliti.

Nam

Nam ut plurimis paucula afferam. Cùm quidam cum duobus Sociis in Latrones incidisset, sociis jam occisis, petiit ab illis, ut sibi adhuc concederent inducias pro persolvenda Corona B. Virginis, quas cùm ægrè tandem concessissent, & bonus ille viator Coronam suam cum affectu cæpisset orare, affuit Deipara cum S. Catharina, & S. Lucia, tanquam duabus specialibus Patronis ejus: & cum inter precandum post quamlibet Salutationem Angelicam procederet ex ejus ore rosa alba, post singulas verò orationes Dominicas rosa rubra, collegit has omnes S. Catharina, & S. Luciæ tradidit colligendas in coronam, quam tandem cum oratione completam, B. Virgo dicto viatori tanquam dilecto Clienti suo superimposuit & disparuit. Hoc viso Latrones consternati, liberum viatorem dimiserunt, & ipsi quoque Virgini devoti facti vitam piè deinceps instituerunt.

Aliàs cùm S. Gertrudis pro honore Deiparæ Nascentis oraret centum & quinquaginta Salutationes Angelicas, cum hac petitione, ut sibi morienti assistere dignaretur: Audiit à B. Virgine hoc valdè consolatorium responsum, quod eidem morienti velit omninò adesse, & in compensationem harum Salutationum tot gratias in morte conferre, quot verba per omnes 150. Salutationes Angelicas pronuntiâsset. O quanta ergo vis hujus Salutationis Angelicæ, si etiam in hoc mundo pro quolibet verbo datur specialis gratia! Perpende hoc bene, & adverte, quem fructum etiam tu sperare possis, si singulis horis tuam Salutationem Angelicam modo supradicto devotè recitaveris. Sed libet adhuc adjungere unum vel alterum exemplum, quo magis pateat fructus hujus Salutationis.

Cisterciensis quidam, cùm præ hebetudine mentis non posset aliud addiscere, quàm hæc quatuor verba ex Salutatione Angelica: Ave Maria gratiâ plena: repetebat eadem verba quingenties in die. Et quantopere hoc obsequium B. Virgini placuerit, patuit inde, quod post ejus mortem creverit gratiosa arbor ex illius sepulchro, habens in foliis suis prædicta quatuor verba literis aureis exarata. Similiter etiam cùm S. Gertrudis vice quadam non posset præ corporis infirmitate orare consuetam coronam B. Virginis, dixit ad singula grana hæc tantùm duo verba: Ave Maria. Moxque affuit Deipara Virgo, dicens: hoc ipsum obsequium, quamvis videretur parvum, sibi valde placuisse. Et in contestationem hujus obtulit illi pulcherrimam coronam de rosis factam, cujus suavi odore & fragrantia debilitatem suam restaurare posset.

Si ita remunerantur illi, qui tantùm initiativa duo vel quatuor verba Salutationis Angelicæ cum affectu recitant. Quantò plus ergò sperandum habebunt illi, qui eandem Salutationem totam, & quidem toties, id est ad quemlibet horæ sonum tam de die, quàm de nocte cum devotione recitant? Et si ob hoc tam raræ gratię pręstantur devotis Clientibus in hoc mundo, quantam non mercedem & gloriam recipient in futuro, ubi proprius est locus remunerationis? Credendum sanè est, quod majorem recipient, quàm quis hominum sibi unquam imaginari possit, quemadmodum ex sequenti exemplo non obscurè colligere licet.

Sancti-

Sanctimonialis quædam, gravi morbo correpta per plures annos lecto decubuit, tantis afflicta doloribus, ut omnes ejus commiseratione moverentur. Tandem ad extrema deveniens, vitæ simul & doloribus piè est immortua. Diebus autem aliquot à morte transactis comparuit tota gloriosa, dicens, se ex hoc mundo directè evolâsse in cœlum, intuitu dolorum, quos cum patientia per tot annos sustinuisset. Subjunxit præterea tantâ se nunc in cœlo frui gloriâ, præsertim ob servitium B. Virgini præstitum, ut si Deus tantillum vitæ sibi denuò concedere vellet, ut unicum solummodo Ave Maria dicere posset, parata foret, omnes suos prætèritos dolores, quamvis plurimos, valdeque intensos, de novo libentissimè sufferre: eò quod præmium, quod in cœlo pro tali Salutatione Angelica devotè recitatâ datur, tantum sit, quod propter illud meritò debeant omnes hi, & plures alii dolores cum gaudio sufferri. Hinc ergò collige, quàm verum sit, quòd merces illa, quæ pro hujusmodi Angelicâ Salutatione, sæpe & cum devotione recitatâ datur, major sit, quàm quis hominum sibi possit imaginari. Et vel hinc disce; quantus sit fructus secundus, qui ex hoc sancto exercitio horario resultat.

Tertium, quod in hoc exercitio continetur, est horaria invocatio SS. Patronorum. Et de hujus valde etiam magno & multiplici fructu jam supra dictum est. Nimirum, quòd mediante illâ invocatione habeas qualibet horâ fidissimum aliquem, potentissimumque intercessorem apud Deum, quæ animæ suæ salutem sollicitè curet, te à periculis & tentationibus mundi, carnis, & dæmonis cautè custodiat; bonis inspirationibus ad profectum suaviter provocet; gratiis à Deo impetrandis potenter adjuvet; ad mortem sanctè obeundam feliciter disponat, & decessuro tandem feliciter assistat, ut superatis hostium tunc potentissimè insidiantium technis feliciter ex hoc mundo emigres, & ad sanctam eorum Societatem securè transeas. Quid autem felicius, quàm taliter in vita & morte præmuniri? & quidem à tantis, qui omnia possunt? omnibus favent, & libenter omnia præstant? Sanè sub tantis præsidiariis non habet anima, quod timeat, quia adversarius vel appropinquare non audet, vel si appropinquet, nocere non potest. Et si tandem mors etiam inopinata te obruere nitatur, sensusque omnes tibi adimat, ut te ad Deum tuum, quemadmodum velles, per pios affectus in agone convertere non posses; habebis tamen alios, qui tunc apud Deum tui vicem gerant, quia omnes sancti Patroni tui, & vel maximè ille, cujus tunc hora agetur, cùm te decedere contigerit, cum Beatissima Matre apud unigenitum ejus Filium, tanquam Judicem tuum intercedent, ut te in numerum Electorum suorum assumere, & ad gaudia æterna feliciter introducere dignetur.

Vide igitur, quot gratiæ & emolumenta redundent in animam, ex unica Salutatione Angelica juxta præscriptum modum horariè recitatâ. Et vel ideò mirari desine, quod tot animæ piæ reperiantur hoc sæculo, quæ intuitu tanti meriti non facilè sinunt elabi sonum horologii, quin capite reverenter discooperto, formatoque super cor signo S. Crucis, devotè suum Ave Maria recitent, non solùm priva-

Sacra Passionis Mysteria, Patronosque horarios pauci fortasse interserere solent, eò quòd accessoriæ hujus devotionis notitiam non habeant, credendum tamen est, quòd si quid de ea nossent, indubiè certè, imò cum gustu eam practicaturi essent.

Tu ergò, qui devotionis hujus nôsti & modum, & meritum, & aliunde nescis, quàm fortè breve spatium tibi de vita tua supersit, age nunc seriò, quod agere debes, & sacræ huic devotioni te vigilanter impende, ut cum magno animæ tuæ solatio experiaris incompatabilem illum fructum, qui exinde resultat. Credo sanè quòd si Principum aliquis tibi pro qualibet Salutatione Angelica ad sonum horologii recitata promitteret centum aureos, tu diligentissimè quemlibet horæ sonum observaturus esses, ne quà tibi hora elaberetur sine fructu: quantò ergò magis oportet te nunc invigilare horis singulis, dum tibi pro vice qualibet tanta merces promittitur, quæ non tantùm aureos centum aut mille, sed totum mundum, quantuscunque demum sit, pretio longè superexcedit. Id si nunc fortasse non capis, videbis tamen olim manifestè, postquam post corporalem hujus vitæ somnum oculos tuos aperueris in magno æternitatis die. Interim ut gratus sis Deo, qui te suo Sanguine pretioso redemit; Deiparæ Virgini, quæ te in filium suscepit, & SS. Patronis, quorum tutelæ te commendâsti, conare in honorem illorum hoc exercitium horarium diligenter exequi, imò & alios ad idem agendum pro viribus exstimulare.

Et quamvis non facilè tam urgens labor obveniat, quem ad sonum horologii non possis abrumpere, saltem per tantillum spatii, quale requiritur pro recitatione hujus Angelicæ salutationis: Si tamen aliquando tam legitimum impedimentum occurreret, quod tibi nec hanc parvam morulam admitteret, tunc ad minus discooperi caput, dum audis horologii sonum, signansque cor signo S. Crucis dirige saltem mentem ad invocationem B.mæ Virginis & S. Patroni occurrentis, & quàm primùm deinde poteris, dic tuam Salutationem, prout dicturus fuisses ad sonum horologii, si præ impedimento potuisses: aut si prævides aliquando tale impedimentum secuturum, tunc præveni cum devotione tua sic, ut horâ antecedenti inferas Angelicæ Salutationi, non tantùm Mysterium & Patronum illius horæ, quæ tunc est, sed etiam horæ sequentis, quâ te putas impeditum fore. Sic etiam fac vesperi, antequam membra tua pro religioso sopore componas. Cùm enim perrara sit illa gratia, ut quis de nocte ad omnes horas excitetur, quemadmodum excitatus fuit devotus ille Mariæ cultor Alphonsus Rodriquez Laicus è Soc. Jesu. Ideo præveniendum est vesperi, sic ut ad sonum ultimæ horæ, quam audis, inferas Angelicæ Salutationi omnia Mysteria Passionis, & omnes Patronos, qui occurrunt usque ad illam horam, quâ rursum surgere debes. Si tamen aliquando de nocte expergiscaris ad sonum horæ, potes Angelicam Salutationem illam cum Mysterio & Patrono talis horæ dicere, ac si vesperi non dixisses.

Similiter etiam si quando per negligentiam, aut aliam rationem aliqua hora prætermisisti hanc salutationem, recompensa defectum hora sequenti, & inter-

pone sequenti Salutationi non tantùm Mysterium illud, quod tunc occurrit, sed etiam alterum, quod ante intermisisti: idemque etiam intelligendum est de Patronis omissis. Pro conclusione nota, quòd ferventiores aliqui pro majori devotione sua soleant ante Salutationem Angelicam quâvis horâ dicere devotam illam strophan: Maria Mater gratiæ &c. Et post Salutationem aliquando addere actum aliquem jaculatorium amoris, vel gratitudinis pro Incarnatione, qualis est iste: Mille millionum vicibus laudetur, benedicaturque hora, quâ dulcissimus meus JESUS in utero sacratissimæ Matris suæ conceptus est, ut me miserum peccatorem redimeret. Vel actum contritionis, qualis est hic: Summe Deus, summè doleo, quod te offenderim, & hoc solùm ideo, quia tu es id, quod es, facio autem firmum propositum me emendandi. Tu fac in hoc puncto, quod tibi sancta devotio suggesserit.

Modus colendi B. V. & SS. Patronos horarios.

Dictum est hactenùs, quando B. Virgo, & SS. Patroni debeant per horas invocari: nunc etiam dicendum est, quomodo debeant coli. Cùm enim ex superioribus constet, quod ex eorum Patrocinio maximus habeatur fructus, dignum & justum est, ut illis etiam debitus honor pro tam salutari cura præstetur. Modi autem quibus honorari possunt, sunt varii & multiplices, ex quibus omnibus hic tantùm unus vel alter affertur, qui cum supradicta invocatione horaria habeat aliqualem connexionem, & ad ordinariam praxim magis deserviat.

Primò ergo construe tibi Litanias SS. Patronorum hoc modo: Imprimis pone trinum Kyrie eleison, cum Christe audi nos, & cæteris, quæ habentur in Litaniis Lauretanis usque ad versiculum illum: Sancta Trinitas unus Deus inclusivè, & loco Responsorii, *Miserere nobis*, dic in singulari: *Miserere mei.* Deinde incipiens à SS. Dei Matre tanquam singularissima Domina Patrona & Advocata tua, cui post Deum omnia debes, invoca eam triplici titulo, dicens: Sancta Maria, Sancta Dei Genitrix, Sancta Virgo Virginum, addito ubique ℟. *Ora pro me misero peccatore.* Postea descendendo ad alios Patronos, dispone illos secundùm ordinem Alphabeti, ita tamen, ut priùs ponas omnes Sanctos, deinde verò Sanctas, & ad cujuslibet invocationem adde semper ℟. *Ora pro me misero peccatore.* Postquam verò omnes nominaveris, dic ultimò: *Omnes sancti Patroni & Patronæ meæ, orate pro me misero peccatore.* Et conclude Lytanias cum triplici Agnus Dei, &c. prout moris est, subjungendo orationem illam: O sancti Patroni mei, mihi singulariter electi, &c.

Has Litanias ora quotidie, si non expansis brachiis, quemadmodum ferventiores clientes factitare solent, saltem affectu humili & devoto. Et si quando devotioni tuæ plus indulgere volueris, ora eas sic: ut ad pronuntiationem cujuslibet Sancti vel Sanctæ te saltem brevissimè reflectas, quâ virtute ille Sanctus vel Sancta magis floruerit, & factâ hâc reflexione, pete, ut & tibi eandem virtutem à Deo

Deo impetrent. Similiter etiam, si aliquando difficultatem majorem sentias in extirpatione ad cujus particularis vitii, vel comparatione virtutis, quam tibi juxta morem Religionis pro hebdomade vel mense particulariter exercendam delegisti, recogita aliquantum, quomodo SS. Patroni tui se in eadem virtute comparanda, vel vitio extirpando gesserint? quod quidem ex uniuscujusque vita facilè deprehendes. Et postquam hoc modo per omnes discurreris, viderisque quàm solicitè & circumspectè se singuli in hoc puncto gesserint, invoca illos per supradictas Litanias, & rogo unumquemque in particulari, ut tibi à Deo talem fervorem pro comparatione illius virtutis, vel extirpatione vitii impetres, qualem ille quondam in hoc casu exercuit. Nec dubita, quin per hujusmodi invocationem, præsertim sæpius repetitam multùm profecturus sis.

Valde etiam laudabile est iisdem Litaniis uti in aggressu cujuslibet operis magis ardui, semper enim negotium faciliùs succedit, quando tam potentes Patroni vocantur in auxilium. Sic etiam valde meritorium est, ad solenniores actus devotionis invitare eosdem sanctos Patronos, ut adesse dignentur, non solùm tanquam testes & arbitri talium devotionum, sed etiam tanquam Adjutores & fidi promotores earum. Sic quoties Professionem tuam renovare vis, aut cor tuum Deo & SS. Virgini Mariæ per extraordinariam aliquam communionem, vel aliam spiritualem oblationem offerre, vel novam aliquam virtutem exercendam assumere: vel proposita olim concepta renovare, aut aliam quamcunque solenniorem devotionem exercere; semper recurre ad SS. Patronos tuos, eosque per supradictas Litanias roga, ut te in sancto proposito tuo apud Deum, SS. ejus Matrem potenti intercessione suâ sic adjuvare dignentur, ut cum desiderato animæ fructu hujusmodi devotiones peragere possis.

Secundò: Conare plerasque actiones tuas, præsertim eas, quæ diuturniores sunt, offerre in honorem SS. Patronorum tuorum. Quod quidem admodum facilè ac suaviter fiet, si actiones illas diviseris quodammodo in partes, & unicuique Patrono partem unam vel alteram obtuleris. Sic si legere vel scribere debes, potes intentionem tuam formare sic, ut tibi proponas, quod primas tres lineas legere vel scribere in honorem SS. Trinitatis: deinde sequentes quinque lineas in honorem SS. Nominis JESU, deinde alias quinque in honorem SS. Nominis Mariæ; postea descendendo ad SS. Patronos secundùm ordinem Alphabeticum in Litaniis expressum, in honorem uniuscujusque unam vel alteram lineam. Sic etiam dum ex Conventu vel Cella prodis, vel recreationis causa deambulas, vel iter quodcunque agis, potes omnes passus tuos sic distribuere, ut primò certum numerum passuum offeras Deo & B. Virgini, alios deinde successivè SS. Patronis secundùm ordinem prædictum. Similiter etiam dum ex obedientia laborem aliquem, præsertim molestiorem, peragere debes, puta scutellas lavare, vel purgare Conventum, vel urticas eradicare ex horto, vel portare ligna, vel quid aliud agere, potes semper eadem discretione mentis uti, & primam partem laboris, id est, primas v. g.

ſcutellas, quas lavas, aut prima ligna, quæ portas, offerre Deo; alteras deinde in honorem B. Virginis, reliquas verò in honorem S. Angeli Cuſtodis & aliorum Patronorum.

Quo quidem exercitio, præter ingens meritum in cælo repoſitum ſenties etiam mul a particularia bona tibi accedere: nam omnis labor quantuſcunque aliàs ſit gravis, videbitur hâc ratione valdè ſuavis & facilis, ac proinde evitabitur tædium & interna dedignatio, quæ nonnunquam ſub labore magis arduo ſolet tepidioribus Religioſis obrepere; evitabitur item ſolita diſtractio mentis, aut externa confabulatio, quæ in talibus occaſionibus ſeſe liberiùs ſolet offerre cum notabili detrimento Religioſæ perfectionis. Augebitur præterea fervor ad ſervitium Dei, guſtus ad res ſpirituales, & interna animi conſolatio, prout in experientia facilè deprehendes, ſi probaveris.

Potes autem exercitium hoc tibi adhuc magis fructuoſum reddere, ſi quamlibet laboris partem offeras Deo, & B Virgini, & SS. Patronis cum certa aliqua intentione obtinendi v. g. ab illis gratiam, vel virtutem tibi magis neceſſariam. Et ſi hujuſmodi labor frequentiùs occurrat, potes intentionem iſtam variare ſic: ut una die offeras laborem illum pro obtinenda hac v. g. virtute vel gratia, altera die pro alia, & ſic de cæteris. Vel petere una die gratiam pro te, altera pro aliis, vel certè una eademque die petere à quolibet S. Patrono diſtinctam gratiam, quam tibi vel aliis pro eo tempore judicaveris magis neceſſariam. Sic ſi ex obedientiæ juſſu debeas v. g. urticas ſæpius in horto eruncare, potes prima vice formare intentionem talem, & dicere, has quinque urticas volo extrahere in honorem SS. Nominis Jeſu, ut obtineam à Deo perfectum amorem hujus SS. Nominis, & merear finire vitam meam in pia ejuſdem invocatione: alteras quinque urticas volo extrahere in honorem SS. Nominis Mariæ eodem fine: ſequentes tres in honorem S. Angeli Cuſtodis, ut mei ſemper fidelem curam gerat; ſequentes duas in honorem S. N. ut me cuſtodiat ab omnibus periculis corporis & animæ meæ, ea hora, qua ipſum pro patrono meo conſtitui: & ſic de reliquis.

Alia vice potes intentionem formare & dicere: has quinque urticas volo extrahere in honorem quinque vulnerum Chriſti, ut me aliqualiter gratum exhibeam; ſequentes ſeptem in honorem ſeptem dolorum B. Virginis, ut aliquo modo ſatisfaciam pro doloribus, quos eidem Sacratiſſimæ Virgini cauſavi per mea peccata, quæ commiſi contra Benedictum ejus Filium poſt tot beneficia ab illo accepta. Sequentes tres in honorem S. Angeli Cuſtodis pro gratiarum actione omnium beneficiorum hactenus ab illo acceptorum. Sequentes duas in honorem S. N. pro gratiarum actione principalium ſuarum gratiarum, quas hactenus mihi præſtitit. Et ſic ſucceſſivè de aliis ſecundùm ordinem Lytaniarum.

Alia rurſum vice potes dicere ſic: Hunc totum laborem offero Deo pro converſione peccatorum, maximè verò eorum, qui Eccleſiæ Dei plurimùm nocent: vel pro liberatione animarum ex Purgatorio, & quidem principaliter earum, quibus

 quibus

quibus aliquo titulo magis obstrictus sum: vel pro illorum conservatione, qui in hoc mundo maximè laborant pro augendo cultu Dei, & B. V. Mariæ, vel pro bono communi sacræ nostræ Religionis, ut Deus dignetur omnes fratres nostros, maximè verò Superiores conservare in vero zelo perfectionis Religiosæ, & ab illis auferre vitia, in quæ frequentiùs solent cadere. Vel pro impetratione particularis illius virtutis, quæ mihi maximè necessaria est: aut extirpatione vitii, cui præ cæteris deditus sum, &c. Et ut faciliùs assequar, quod peto, volo in honorem B. Virginis extrahere 30. urticas: in honorem S. Angeli Custodis 12. Deinde in honorem cujuslibet S. Patroni 10. &c. Idque intentione hac, ut illi apud Deum intercedere dignentur, & meritis suis mihi ab eo impetrare, quod peto. Atque hinc facilè colliges, quomodo quemcunque alium laborem meritoriè, & in honorem SS. Patronorum tuorum instituere possis: imò si te exercitio huic seriò & constanter addixeris, suggerit tibi propria devotio multò plura, quæ in hunc finem servire possint.

Tertiò. Ut memoratos SS. Patronos tibi magis devincias, conare qualibet hora exercere heroicum aliquem actum virtutis aut mortificationis in honorem illius Patroni, quem pro tali hora elegisti. Dignum enim & justum est, ut dum ille pro te tam fideliter apud Deum tota hora pervigilat, tu vicissim in honorem illius unicum ad minùs actum virtutis vel mortificationis exerceas. Nec nunquam facilè tibi ad hoc deerit occasio, quia vix elabetur unquam hora, qua non occurrat aliquid, quo inordinatum tuum appetitum refrænare, aut prurientes sensus mortificare, aut teipsum in aliquo vincere possis. Imò cùm juxta instructionem superiùs datam ita debeas SS. Patronos tuos distribuere, ut pro hora refectionis ponas illum, qui inediâ corpus suum maciavit: pro hora silentii illum, qui ab ea virtute magis laudatur, & sic de cæteris: habebis eo ipso sufficientem ansam exercendi te singulis horis in heroico aliquo actu virtutis, vel mortificationis, si scilicet de qualibet hora reflexeris, cur pro Patrono talis horæ elegeris illum Sanctum, quem eo tempore præscriptum habes, cognitâ causâ, quod id ideo factum sit, ut eâ horâ imitareris illum in virtute, quâ magis excelluit; vel si forte majorem difficultatem sentias in exercitio particularis virtutis, aut extirpatione particularis vitii, potes hoc ipsum pro medio tuæ mortificationis per dies aliquot assumere, & quâlibet horâ ad sonum horologii post dictam Angelicam Salutationem proponere, quod tali horâ velis in honorem S. Patroni tui occurrentis te singulariter cohibere ab illo vitio particulari, aut exercere in virtute proposita.

Ne verò per negligentiam vel oblivionem, aut interveniens quodcunque impedimentum transeat aliquando hora sine tali actu mortificationis, aut opere meritorio exercendo in honorem S. Patroni tui pro eo tempore occurrentis; examina te breviter semper ad initium horæ sequentis, quid boni egeris hora præcedenti in honorem S. Patroni pro illa hora constituit? Et si aliquando reperias, quòd fortè nihil tale egeris, supple statim defectum illum horâ sequenti, sic ut duplicem

tunc actum mortificationis exerceas, unum scilicet in honorem S. Patroni praecedentis, alterum verò in honorem Sancti tunc occurrentis. Plura alia, quae hîc de cultu Patronorum dici possent, colliges partim ex infra dicendis, partim ex libellis Asceticis suprà hac materia differentibus, imò affectus ipsemet tibi in hunc finem multa suggeret, si cum vero fervore te huic cultui SS. Patronorum addixeris.

Modus eligendi Patronum pro tota die.

Devotio haec posset alicui fortassis videri supervacanea, suppositis iis, quae hactenus de horario cultu SS. Patronorum dicta sunt. Si enim cuilibet horae per diem certus aliquis Patronus praefixus est, non videretur necesse, ut alius eligeretur pro tota die, cùm loco unius habeantur duodecim, qui de die, totidemque etiam qui de nocte custodes agant. Sed esto id ita sit, non ideo tamen supervacanea vel inutilis est haec devotio, quâ praeter horarios Sanctos suadetur etiam eligendus unus Patronus pro die tota; cùm finis hujus devotionis eò potissimè tendat, ut hos ipsos SS. Patronos tuos horarios impensiùs colere possis, tribuendo scilicet cuivis saltem semel in mense diem totum pro particulariori ejusdem veneratione. Cùm enim ex eorum cultu habeatur fructus maximus, prout supradictum est, & aliqui per diem nonnisi hora una pro cujusvis veneratione praescribatur; saepius autem contingat, quod talis hora sit adeo impedita, ut vel parum, vel fortè nihil prorsùs possis agere in honorem Sancti pro tempore constituti; ideo ut defectum hunc suppleas, & debitum cuique Patrono cultum deferas, consultissimum est, ordine successivo diem proprium unicuique semel in mense tribuere, eumque tunc specialiori veneratione colere, quod fieri potest modo sequenti.

Quolibet die mane postquam Sanctos tuos Patronos in communi invocaveris per orationem: O Sancti Patroni, &c. elige unum ex ipsis pro Patrono totius diei. Et ut quoad hoc ordinatè procedas, serva modum in tuis Litaniis positum, sic, ut prima die assumas illum pro Patrono, qui secundùm ordinem alphabeti ponitur primus in iisdem Litaniis, altera die illum, qui secundo loco nominatur, tertia die illum, qui proximè sequitur, & sic de caeteris. Et postquam hoc modo perveneris usque ad ultimum, reincipe die sequenti à primo Patrono, sicut priùs fecisti; & hunc modum observa semper, nisi fortè aliqua die occurrat festum ex his Patronis, aut de aliquo eorum fiat officium in choro, tunc enim relicto ordine consueto potes pro Patrono talis diei assumere illum, cujus festum occurrit, aut de quo celebratur officium. Alterâ verò die redeundum erit ad priorem ordinem, in quo priùs cessaveras. Illum autem, quem sic assumpseris pro Patrono diei, invoca manè per orationem: O sancte N. Patrone mihi unicè dilecte! &c. Quam reperies in precibus Matutinis infra fol. 485.

Quod porrò venerationem hujus Sancti Patroni pro die electi attinet, quamvis plurima sint, quae passim ex libellis asceticis possis in hunc finem eruere, conare tamen inter alia etiam observare sequentia. *Primò*: Si fieri potest, compara tibi imagines

gines omnium SS. Patronorum tuorum, & ex his expone ante te quotidie illam, in qua repræsentatur Sanctus, quem tibi pro tali die in Patronum elegisti, ut per frequentem ejus aspectum commonefias non tantùm obligationis tuæ erga Sanctum illum, qui tanquam Patronus pro te tota illa die coram Deo & Beatissima ejus Matre intercedit, sed ut etiam majore cum affectu præstes opera, quæ tali die in ejus honorem facere intendis: quia ad commovendum animum valdè subinde juvat devota imago illius Sancti, qui colendus proponitur.

Secundò: Si per tempus tibi licet, lege illa die cum attentione vitam ejusdem sancti Patroni, & perpende diligenter, quibus virtutibus excelluerit, quibusque modis ad eam perfectionem sanctitatemque pervenerit! & quod tibi pro salutari documento, vel ad animæ tuæ salutem conducere adverteris, diligenter nota. *Tertiò*. Gratias age Deo, B. Virgini, & S. ejus Angelo Custodi, quòd eorum ope ad tantam perfectionem & sanctitatem pervenerit; Eo fine offer ipsis in gratiarum actionem officium divinum illius diei, aut alia opera bona; certus, quod per hoc tibi magnopere gratiam apud S. Patronum tuum acturus sis. *Quartò*: Conare ipsum die illa in præcipuis ejus virtutibus imitari, aut saltem in una ex præcipuis, quâ scilicet magis excelluit, vel quæ tibi pro eo tempore magis videtur necessaria. Et hujus virtutis elice quâvis horâ ad minùs unum actum. *Quintò*: Habe certam aliquam precatiunculam, quam quotidie in honorem S. Patroni pro illa die electi dicere possis. Et per hanc primò ei gratulare de immensa gloria, quam sibi per hujus vitæ rigorem & opera pœnitentiæ promeruit: deinde roga, ut & tibi parem à Deo gratiam, & olim etiam gloriam impetrare dignetur. Cujusmodi oratio poterit esse hæc.

Ave vernans flos Cœli, & gloriose Civis Paradisi Sancte N. Gratias ago Domino, & SS. ejus Matri Mariæ pro omnibus beneficiis & gratiis, quas in te unquam contulerunt. Laudo illos propterea, & tibi de his etiam à JESU & MARIA liberaliter concessis donis summè gratulor, hæcque tibi ex corde faveo: item tibi in augmentum gaudii & gloriæ offero totius beatitudinis gazophylacium Cor JESU Christi mellifluum, unà cum corde ejusdem SS. Genitricis Mariæ. O fidelissime mi Patrone! ora pro me misero peccatore. Impetra mihi meorum peccatorum plenam veniam, impetra spiritum bonum & sanctam gratiam, ut Deo perfectè reconcilier, & illi placeam. Adesto mihi nunc, & in hora mortis meæ, ut Sacrosanctis Ecclesiæ Sacramentis communitus, perfectè contritus, totusque mundus de mundo exeam, & rectâ ad cœlum viâ te Duce perveniam. Amen.

Sextò: In recitatione Rosarii B. Virginis interpone cuilibet Salutationi Angelicæ eundem Sanctum, nominando illum post illa verba: S. Maria Mater DEI ora cum S. N. juxta modum supra traditum de invocatione horaria SS. Patronorum. *Septimò*: Tempore refectionis antequam cibum tibi appositum degustes, dic submissâ voce (& quantum fieri potest, nemine advertente) Salutationem Angelicam, interponendo similiter nomen illius Patroni diurni post prædicta verba:

Sancta MARIA Mater DEI, ora, &c. Et cùm perveneris ad verba sequentia: *nunc & in hora mortis*, *&c.* Dirige intentionem tuam sic, ut per illam particulam *nunc* roges B. Virginem, & prædictum Sanctum pro gratia, ut hic cibus, quem tunc sumere vis, cedat tibi non tantùm in utilitatem corporis, sed & animæ, novasque per illum vires compares, quibus in servitio Dei, & B. Matris ejus possis alacriùs procedere, & utriusque honorem tam in te quàm in aliis ferventiùs promovere. Hoc fac ante sumptionem cujuslibet cibi, & si meritum tibi adaugere vis, relinque ex quolibet unum bolum meliorem in honorem Dei, Beatissimæ Virginis, & S. Patroni tui pro illa die electi. Post sumptionem verò uniuscujusque cibi dic quasi gratias agens hæc verba: Laudetur JESUS Christus, ejusque Virgo Mater cum Sancto N. Quod idem etiam dicere potes, quotiescunque bibis. Eodem exercitio potes etiam proportionaliter uti in aggressu cujusve operis ordinarii per diem occurrentis.

Octavo. Ad quemlibet horæ sonum, dum pro more Salutationem Angelicam recitas, & eidem Sanctum aliquem Patronum horarium juxta instructionem superiùs datam inseris, appone etiam singulis vicibus Sanctum illum, quem pro Patrono totius diei electum habes; dicendo: S. Maria Mater Dei, cum S. N. nominando priùs Patronum horarium, deinde diurnum, ut hoc modo singulis horis memor sis illius Patroni, qui pro te totâ die apud Deum, & SS. ejus matrem intercedit. Porrò ut Salutationem hanc majori cum affectu recites, imaginare tibi, quod, quoties ad horæ sonum Sanctos tuos Patronos per dictam Salutationem invocas, toties SS. Dei Mater cum benedicto Filio suo in lucidissima quadam nube coram te quodammodo collocata sit, & ab una parte coram ea genuflectat S. Patronus tuus diurnus pro illa die electus; ab altera verò parte singulis horis semper succedat alius Patronus, quem ad horæ sonum invocas: & quod hi sancti Patroni sic in genua provoluti omnes tuas necessitates, angustias, pericula & desideria Beatissimæ Virgini & SS. ejus Filio proponant, rogando pro te instantissimè, ut, quæ ad animæ tuæ salutem proficua sunt, misericorditer tibi tam in vita, quàm in morte concedere dignentur. Qua imaginatione magnopere senties affectum tuum erga SS. Patronos adaugeri.

Principaliter inter Patronos tuos semper esto memor S. Angeli Custodis, quem tibi Deus in Tutelarem mox ab origine & nativitate tua constituit, quique tui majorem semper curam habet, & habuit, quàm tu unquam tuimet habere possis, nec præterire sinit quodammodo momentum temporis, quo tibi beneficium non conferat, licèt tibi de pluribus non constet.

Ultimò tandem: Præter alia multa pietatis opera, quæ tibi privatus affectus suppeditabit, valde etiam consultum est in honorem Patroni diurni mortificationem aliquam assumere. Quod quomodo instituendum sit, colligi quidem posset ex iis, quæ supra dicta sunt de mortificatione exercenda in honorem Patroni horarii, clariùs tamen patebit ex sequentibus.

Modus mortificandi se in honorem DEI, Deiparæ, & SS. Patronorum

Mortificationes sunt in duplici differentia, aliæ enim sunt *externæ*, quibus caro mortificatur, uti sunt disciplinæ, jejunia & his similia. Aliæ sunt *internæ*, per quas inordinatæ passiones animi refrænantur à vitiis, in quæ propendent; ex his mortificationibus etsi omnes ad perfectionem conducant, cæteris tamen paribus, plerumque magis sunt salutares mortificationes internæ, quàm externæ; quia anima plus commodi refert ex refrænatione suarum passionum, quàm ex præcisa castigatione carnis, imò etiam plus molestiæ, ac proinde etiam plus meriti percipere solet in reprimendis illis, quàm corpore mortificando. Unde graviter errant, qui totam mortificationis summam putant consistere in solis exterioribus afflictionibus corporis, putà ciliciis, disciplinis, &c. totique in eo sunt, ut per hujusmodi opera pœnitentiæ corpus suum enervent, interim verò animam in vitiis profundè hærentem negligunt, non attendentes ad id, quod Christus in Evangelio monet, dicens: Nolite esse sicut sepulchra dealbata, quæ foris parent speciosa, intùs verò plena sunt ossibus mortuorum.

Quare dispice primò conscientiam tuam, & si inordinatos aliquos affectus, vel notabiliora vitia in corde tuo radicata videris, conare hæc primùm eruere per interna mortificationum genera: his verò suppressis progredere ad compositionem hominis exterioris. Quòd si verò comperias, quod potissima vitia tua procedant ex parva inclinatione corporis colluctantis adversus spiritum, utere mortificationibus externis, quas ad supprimendam carnem judicaveris idoneas, cave tamen, ne vires tuas plus nimiò atteras, fatiscente corpore impeditur etiam anima in actionibus suis, ne id, quod vellet, operari possit. Quo quidem medio malignus spiritus sæpè sæpiùs utitur, ut incautos Juvenes reddat inhabiles ad continuationem bonorum illorum operum, à quibus eos per aliam fraudem abstrahere non potest.

Primò igitur nota: Cùm mortificatio nihil sit aliud, quàm suppressio malarum affectionum, quæ ex vitio depravatæ naturæ, vel suggestione dæmonis in homine solent oriri, adverte imprimis diligenter, in quæ vitia magis à natura propendeas, ut habitâ morbi notitia, possis opportunius medicamen apponere. Quia verò vitia hæc oriuntur aliquando ex pravo appetitu animi, aliquando ex recalcitratione carnis, ideo unicuique vitio proportionaliter occurrendum est: vitio nimirum exteriori per mortificationem externam, vitio interiori per mortificationem internam.

Secundo: Si advertas te pluribus vitiis obnoxium, vide in quod sis proclivior, vel quod secundùm se sit periculosius cæteris, & hoc præ aliis stude priùs evellere, successivè tamen & gradatim, ita ut unum gradum talis vitii post alterum extirpes,

donec totum eradicaveris, aut saltem ita suppresseris, ut tibi molestiam nullam faciat. Deinde progredere ad aliud vitium eo successivo modo tollendum, ab hoc rursus ad aliud; nec cessa, donec omnes inordinatas passiones tuas spiritui subjeceris. Notandum

Tertiò: Quod inveterata vitia, sive passiones animi, quæ contrà spiritum sæpiùs insurgunt, debeant actibus directè oppositis mortificari, quia contraria contrariis curantur. Sic si quis ira sæpè tentetur, debet se exercere in actibus mansuetudinis, dum se sentit ad iram maximè incitari. Qui deditus est gulæ, debet cavere excessum, dum maximè irritatur ab appetitu; aut optimam videt occasionem pro committendo tali excessu; & sic de cæteris. Alia vitia, quæ hominem perfectionis studiosum rariùs infestant, vel per longum exercitium mortificationis putantur emendata, debent pro cautela, ne fortè reviviscant, exterminari per subtractionem quarundam rerum alioqui licitarum; quia qui à licitis quandoque abstinet, non facilè cadet in illicita. Ut si quis oculos suos refrænet, ut ubi licitè aliqua videre posset, nolit tamen ad ea videnda oculos attollere propter amorem Dei, aut B. Virginis, is non facilè incidet in eam curiositatem oculorum, ut desideret non videnda videre: Et sic de aliis discurrendum est.

Observa *Quartó*: Quod si fortè naturæ debilioris sis, & sentias cum S. Hieronymo, quod etiam debile corpus subinde spiritui recalcitret, consultè quidem feceris, si quandoque mortificationem aliquam exteriorem pro supprimenda carne adhibueris, procede tamen in hoc cum discretione magna, & cave, ne corpus per se debile magis atteras, aut planè enerves per hujusmodi mortificationes externas, ita ut ineptus fias ad ea, quæ alioqui secundùm statum tuum præstare deberes; prout non rarò incautis illis Juvenibus accidere solet, qui in principio conversionis suæ, dum adhuc debilioris complectionis sunt, sine licentia Superiorum suorum se nimis mortificationibus externis, ultrà vires & discretionem onerant, nec tamen desideratam perfectionem per hoc consequuntur, quin imò vires suas ita sensim enervant, ut post aliquos annos Religioni potiùs oneri sint, quàm emolumento. Idcircò cautè procedendum est cum mortificatione corporis debilioris, & tales assumendo pœnalitates, quæ carnem affligant, non penitùs enecent, & non tam vires quàm vitia tollant. Igitur qui complexionis debilioris est, magis incumbere debet mortificationibus sensuum & appetituum suorum, quàm externis afflictationibus carnis: quamvis per hoc non inhibeatur, quin etiam aliquando ciliciis & aliis externis pœnitentiæ operibus se maceret, dummodo id faciat cum discretione, & sine præjudicio virium.

Ex his igitur colligere potes, quomodo mortificationes tuas in honorem Dei, & B. Virginis, ac SS. Patronorum instituere debeas, ut uberem fructum reportes. Quod si verò quæras, quas mortificationes internas debeas frequentiùs exercere, postquam adverteris, quod à gravioribus vitiis non infesteris? Respondeo, mortificationes sensuum esse tunc saluberrimas. De quibus vide, quæ memo-

memoravimus in Sermone de mortificatione, fol. 273. ubi de præcedenti materia fusiùs dictum est.

Cæterùm quæ in honorem SS. Patronorum tuorum præstare possis ultrà ea, quæ hactenus dicta sunt, dictabit tibi affectus proprius. Interim autem supradicta diligenter exequere, & exercitia subsequentia noli negligere, quantum enim emolumenti exinde percepturus sis, docebit eventus, tibi sine dubio cum tempore fortunatissimus.

Matutinum Religiosi Hominis Exercitium, sive Preces Matutinæ, quibus Homo Religiosus manè dum è lecto suo consurgit, mentem suam ad DEUM inter induendum dirigere, eidem pro beneficiis præteritis gratias agere, pro futuris invocare: Item rectam operibus suis intentionem quotidie præfigere; Beatissimam Dei Matrem in Dominam & Advocatam suam adsciscere, diebusque singulis certum aliquem Patronum juxta instructionem superiùs datam eligere potest.

AUdito igitur campanæ vel tabellarum sono, quo ad divinas Laudes in Choro decantandas excitaris, imaginare tibi, quod dulcissimus animæ tuæ Sponsus te per illud signum evocet; ideoque mox, ut signum illud audieris, dic exultabundus cum Sponsa: *Ecce vox Dilecti mi vocantis.* Excussoque confestim somno quasi ad JESU & MARIÆ servitia evocatus, decenter & sine mora te è strato tuo proripe, & directis in Deum & sanctissimam ejus Matrem cogitationibus, toto cordis affectu in hæc vel similia verba prorumpe.

JESU, MARIA. Dulcissimi amores mei, qui me clientem indignum per hujus campanæ sonum ad sanctum servitium vestrum evocare dignamini: date gratiam, ut quod à me fieri vultis, piè & ferventer ad Sanctissimi Nominis vestri gloriam, animæque meæ salutem exequar.

Deinde signans te signo S. Crucis decenter, & expeditè te vesti, & ut magis meritoriè hoc agas, conare ad quamlibet vestimentorum tuorum partem brevem aliquam precatiunculam adjungere hoc vel simili modo.

Ad Habitum. Dulcissime Domine JESU, qui me de periculis hujus mundi ad statum Religiosum evocasti, ut veterem hominem cum actibus suis exuerem, tibique in sanctitate & justitia servirem: da, ut sicut exteriùs corpori meo Religiosam hanc vestem induo, sic etiam interiùs animam meam virtutibus tibi placitis adornem.

Ad Corrigiam. Præcinge me Domine cingulo puritatis & justitiæ, ut à pecca-

torum vinculis absolutus, inter eos connumerari merear, qui cum lucernis ardentibus, lumbisque præcinctis, tibi cœlesti Sponso obviam olim procedent, ut ad nuptias Agni te Duce deducantur.

Ad Caputium. Tege Domine caput, sensusque meos tegumento salutis, ut ab omnibus hujus mundi vanitatibus aversus, in te solo cor animumque meum defigam.

Ad Sandalia. Dirige Domine pedes meos in semitis Justitiæ, ut superatis hujus mundi laqueis ad te feliciter perveniam.

Post hæc ubi tempus pro particulari tua devotione commodum repereris, procumbe in genua, totoque cordis affectu gratias age Deo, & SSmæ. ejus Matri pro beneficiis in te collatis, & te tuaque omnia illis humiliter offer: simulque Patronum elige, cujus custodiæ te totâ illâ die commendes. Quæ omnia, ut cum affectu majori facias, imaginare tibi DEUM cum SS. sua Matre, totaque cælesti curia præsentem, & attendentem petitioni tuæ. Unde cum humilitate summa, affectuque maximo ad pedes quodammodo Dei tui prostratus, eundem hoc modo saluta:

In Nomine Patris, & Filii, & Spiritûs S. Amen.

O Dulcissime JESU, Sponse animæ meæ, ad quem die nocteque spiro; en ego clientum tuorum minimus, post hodiernæ noctis vigilias, quibus corpori meo quietem ad tui sanctissimi Nominis honorem indulsi; ad te rursum diluculò consurgo, teque intimo cordis mei affectu saluto, optoque vel maximè, ut te unà mecum etiam millia millium cœlestium Agminum tibi ministrantium, affectuosissimè salutent, & decies centena millia tibi assistentium te unà mecum glorificent; universalis quoque harmonia omnium creaturarum te unà mecum collaudet, & Nomen tuum gloriosum, protectionis nostræ clypeum benedicat in sæcula. Amen.

Tum verò pro beneficiis gratias age in hunc modum.

Quid retribuam tibi Deo meo, Conditori, Redemptori & Conservatori meo pro omnibus, quæ hucusque semper, & in hujus etiam elapsæ noctis paterna custodia ex abundantia bonitatis tuæ liberaliter dedisti mihi; Accipe ô amantissime Domine mi pro gratiarum actione omnia sanctæ Ecclesiæ tuæ devota servitia, cum unanimi concentu totius cœlestis curiæ, & in omni populo, & tribu, & lingua, & natione, præsertim verò sancta Religione nostra celebretur dulcissimum atque gloriosissimum Nomen tuum, quod est super omne nomen benedictum in sæcula. Amen.

Te verò & tua omnia offer in hunc modum.

Et licet, Domine mi, totum tuum sit, à quo profluxit omne, quod habeo, iterum tamen, iterumque votis omnibus offero & consecro tibi, tuæque SS. Matri cor meum una cum corpore & anima, & utriusque viribus, & omnia hujus diei, totiusque residuæ vitæ meæ cogitata, verba & opera, in agnitionem debiti illius,

quo tibi utpotè supremo Domino, & tuæ SS. Matri, tanquam amabilissimæ Dominæ meæ obstrictus sum. Accipe igitur hæc omnia in debitæ servitutis meæ obsequium, idque in unione operum tuorum, quæ tu ipsemet in terris ex perfectissima charitate pro salute nostra egisti, ut ex abundantia meritorum tuorum, mea juvetur infirmitas, & defectus suppleatur.

Deinde dispositurus opera tua, sic ora:

Doce me Domine hodie custodire legem tuam, & in præceptis tuis ambulare, tuâque adjutus gratiâ custodiam Judicia Justitiæ tuæ, & in studiis, verbis & operibus statui meo Religioso congruentibus sedulò vacabo, ut in oculis Divinæ Majestatis tuæ diem hunc ad dulcissimi cordis tui beneplacitum decurram.

Hic jam dispone totius diei opera, & juxta materiam exanimis tui particularis propone tibi virtutem, in qua te die illa singulariùs vis exercere, aut vitium, quod præ cæteris conaris extirpare: firmiterque statue, omnes occasiones & pericula, quibus te magis obnoxium scis, evitare; simulque dolorem elice de omnibus vitæ præteritæ peccatis & negligentiis, quod totum fieri potest hac vel simili precatione.

Utinam, ô mi Deus! hodie omni custodiâ servem cor meum, quod tibi obtuli. Propono firmiter cum Divino tuo auxilio peccata omnia devitare, consueta vitia & vitiorum occasiones, maximè ad quæ propensior sum (*NB. Hic exprime vitium, in quo maximè cavere proponis*) deponere, & in virtute. (*NB. Hic exprime virtutem, in qua te singularius vis exercere*) tanquam mihi magis necessaria exercere; idque Domine ex puro amore Tui, cui uni placere, servire, adhærere toto corde & affectu desidero. Et ex hoc tui amore vehementissimè doleo, quòd unquam, quod infinitæ Bonitati tuæ contrarium est, commiserim, & tam negligens hucusque in sancto servitio tuo fuerim. Pœnitet me ex toto corde, & propono firmiter omne peccatum deinceps, plus quàm omne aliud malum vitare, integrè confiteri, & omne id præstare, quod à me sanctissima tua lex requirit.

Post hæc pete gratiam pro exequendo tuo proposito: sic.

Verùm ô Domine, quid prodest velle, nisi tu des perficere? Tu nosti fragilitatem meam, & notæ sunt tibi viæ meæ; nec nisi ex te est omnis sufficientia mea. Exurge itaque in adjutorium mihi, & potenti gratia tua vires adde, ut propositum voluntatis meæ efficaciter impleam, ut vivam semper amando & laudando Te, & SSm. tuam Matrem hic & in æternum. Amen.

Tandem subjunge protestationem generalem hoc modo.

Si verò quidquam, ô mi Deus, hodie contrà propositum meum cogitavero, dixero, aut fecero, quod Divino beneplacito tuo repugnet, coram te Domine, totaque curia cœlesti protestor, id contra voluntatem meam eventurum. Sin autem aliter accidat, miserere Domine, & errantem illicò revoca, cadentem sublevа; & ne id contingat, misericordissima benedictione tua ma prævenire, & veluti

luti rem tuam possidere & regere digneris. Arbitrii mei libertatem tibi sic subjicio, ut illam à te, si opus sit, etiam cogi cupiam & vinciri, ne contrà te rebellet, aut contrà voluntatem tuam vel minimum committat. Amen.

Postquam te, tuaque Deo sic commendaveris, converte te ad salutandam Bm. Virginem, eamque pro singulari tua Patrona & Advocata, imò Matre interpella per sequentes preces.

Devota Salutatio & Oratio ad Beatissimam Virginem MARIAM.

Quot maris sunt guttæ, quot stellæ Cœli, quot beatorum Spirituum agmina, quot arborum folia, quot humi gramina, quot aëris atomi, quot puncta cælorum, quot terræ arenulæ, quot totius Universi singularia, quot æternitatis instantia, quot rerum possibilia, toties ex intimo cordis mei affectu saluto te, ô pulcherrimâ, ô gloriosissima, ô amabilissima & dulcissima Dei Mater, & Cæli Regina, Domina mea, Virgo MARIA! Saluto te autem in unione amoris, & per cor dulcissimi Filii tui JESU, atque omnium Clientum te sincerè diligentium: meque tibi commendo in proprium filium, atque (utinam dignum) mancipium assigno; precor humillimè, ut me in sanctissimam tutelam tuam benignè suscipias, & apud Deum impetres, ut totus sim, post Deum, tuus, & tu tota mea Domina, gaudium meum, adjutrix mea, Mater mea dulcissima, & felicissima corona mea, Amen.

Alia commendatio sui ad eandem.

O Domina mea Sancta MARIA, me in tuam benedictam fidem ac singularem custodiam, & in sinum misericordiæ tuæ hodie & quotidie, & in hora exitûs mei animam meam, & corpus meum tibi commendo: omnem spem meam & consolationem meam, omnes angustias & miserias meas, vitam & finem vitæ meæ tibi committo, ut per tuam SS. Intercessionem, & per tua merita, omnia mea dirigantur & disponantur opera, secundùm tuam tuique Filii voluntatem, Amen.

Similiter etiam Angelo Custodi, & SS. Patronis tuis, maximè verò illi, quem pro ea die tibi specialiter elegeris, te commenda per sequentes orationes.

Ad S. Angelum Custodem.

Sancte Angele Dei, Custos animæ & corporis mei, per dulcissimum cor Jesu Christi salve. Angele mi dilecte, præ omnibus electe; ego tibi unicus & tu mihi. Pro amore ejus, qui Te & me creavit, & me tibi commendavit in baptismate, suscipe me in curam tuæ fidelissimæ custodiæ, ut adjutus à te immaculatus transeam hujus vitæ torrentem, & lætus perveniam ad portum beatæ æternitatis. O Sancte Angele, te Patronum meum veneror, Vigilem & Custodem meum amo, tuæque directioni me totum subjicio. Ne me, quæso, quamvis ingratum, & tibi [ah! pudet & pœnitet] sæpiùs rebellem, iratus deseras, sed benignus errantem dirigas, ignorantem erudias, jacentem erigas, afflictum soleris, periclitantem liberes, & incolumem ad æternam felicitatem perducas, ubi gratiarum hymnum tibi æternùm cantabo, Amen.

Alia ad eundem.

Obsecro te Angelice Spiritus, Custos & Tutor meus fidelis, ut me custodiæ ac protectioni tuæ ex divina voluntate commissum, in via pacis, prosperitatis & salutis hodie semperque dirigas, atque ab omni spiritu malo, gravique tentatio ie defendas. Assiste mihi fideli Custodiâ, ut te adjuvante sentiam efficax Dei auxilium, quo server à lapsu & periculis; in gratia verò bonisque operibus, & Dei Creatoris mei cultu & amore constans permaneam, donec ad Visionem ejus in cœlesti Patria perveniam, eumque unà tecum, & Sanctis omnibus laudem per omnia sæcula, Amen.

Ad Sanctos Patronos.

O Sancti Patroni mei, mihi singulariter electi & dilecti! congaudeo & congratulor ex animo gloriæ & felicitati vestræ, sed & suspirat & anhelat ad vos gemens & tremens anima mea, inter tot hostes & salutis discrimina. Vos mei clientis vestri memores, obtinete mihi gratiam Dei validam & efficacem, quâ adjutus & ego sequar vestigia vestra, & fortiter hostibus meis, mundo, carni, dæmoni resistam, nec ullis unquam illorum insidiis viribusque succumbam, sed Christo Salvatori meo, amabilissimæque Matri ejus exemplo vestro constanter adhæream; ut nunc vobis in gratia, & tunc conjungar in gloria, Deumque unà vobiscum & Sanctis omnibus laudem per infinita sæcula, Amen.

Ad Sanctum Patronum, qui pro illa die eligitur.

Tu verò Sancte N. Patrone mihi unicè dilecte, suscipe me hodie in clientem tuum supplicem, meaque omnia, cogitationes, verba, & opera, vigilias, labores, negotia omnia, corporis sensus, vires animæ, omnes motus & anhelitus meos, ut per te Deo meo, in honorem ipsius, & Sacratissimæ Matris ejus oblata, gratiam copiosiorem in oculis eorum inveniant, ut de me meisque omnibus tanquam de suis disponant; vitam meam ad sui Sanctissimi Nominis gloriam dirigant, bonis suggestionibus intellectum illustrent, fervore charitatis ad se moveant, cælesti virtute ad æmulationem tuæ vitæ provocent, sensusque, sermones, & actus meos ad animæ meæ, proximorumque salutem componant, ut in corpore & anima salutariter adjutus hoc N. vitium (*NB. Hic exprime vitium, à quo particulariter die illa tibi cavere vis*) & quæcunque alia Deo meo, & SSæ. ejus Matri, tibique S Patrone mi displicent, fortiter superare, & constanter removere: hanc verò virtutem N. (*NB. Hic exprime virtutem, in qua te illa die particulariter vis exercere*) & quæcunque alia die Deo meo, amabilissimæque Matri ejus, Dominæque meæ, & tibi pariter placita sunt, feliciter hodie obtinere valeam, & promovere, Amen.

Post hæc omnia fac generalem intentionem & oblationem operum tuorum, juxta methodum infrà positam.

Modus faciendi Intentionem generalem pro singulis diebus hebdomadæ.

CUm nullum opus hominis sit meritorium, nisi per bonam intentionem referatur in DEUM, ideò nihil ferè ita necessarium est homini Religioso, quàm ut operibus suis semper præfigere studeat intentionem bonam, ne se defraudet merito tot laborum & mortificationum, quæ in Religione occurrunt. Quolibet ergò die, manè, priusquam opus aliquod aggrediatur, conetur facere generalem intentionem pro tota die, id est, pro omnibus cogitationibus, verbis, & operibus totius diei. Ne verò in hoc puncto vagiferatur, aut quovis die de novo recogitare cogatur de aliqua intentione operibus suis præfigenda, benefecerit, si pro quovis die hebdomadæ habuerit suam intentionem certam, id est, pro diebus Lunæ intentionem hanc N. pro diebus Martis istam, &c.

Antequam autem intentiones suas ita distribuat, recogitet priùs omnes obligationes suas, pro quibus specialiùs orare tenetur: & postquam illas in unum collectas habuerit, dividat illas ita, ut unicuique assignet diem talem, quæ videbitur magis accommoda. Nec putet, quòd, dum fortè opera sua offert pro aliis, non possit etiam ea offerre pro se; quia Deus non est ita in gratiis erogandis parcus, ut, dum petitur gratia pro uno, non velit etiam peti pro alio. Imò verò gratiùs habet, quò plus ab illo petitur, quia omnia, quæ petimus, supponimur ultimatè propter illius honorem petere. Poterit igitur intentionem suam semper dividere in tres partes, ita ut opera totius diei offerantur Deo; Primò in gratiarum actionem alicujus beneficii jam præstiti. Secundò, pro impetratione alicuius novæ gratiæ præstandæ aliis, pro quibus tali die orare intendit. Nomina autem eorum, pro quibus orare debet, intelligendi sunt, Parentes, Consanguinei, Benefactores, Fideles defuncti, Superiores Religionis, Principes Christiani, necessitates publicæ, necessitates Religionis & similes, quorum ita meminisse convenit, ut singulis certa quodammodo dies quâvis hebdomade impendatur.

Poterit ergò quilibet Religiosus intentiones suas sic circiter instituere.

Die Dominico.

Primò: In gratiarum actionem pro omnibus beneficiis à Deo sibi, suæ Religioni & toti Ecclesiæ concessis. *Secundò*: pro impetranda sibi gratia, ut omnibus his beneficiis debitè utatur, non tantùm ad utilitatem animæ suæ, sed etiam ad emolumentum proximi, maximè verò eorum, qui ejus curæ commissi sunt, aut quos Deus vult opera sua juvari & dirigi in viam salutis. *Tertiò*: Pro exaltatione Sacræ Religionis nostræ; ut Deus omnes defectus, præsertim notabiliores ab ea arceat;

arceat; ad profectum virtutis singulos confratres potenti suâ gratiâ moveat. Superioribus verò specialiter assistat, ut cum vero zelo Religionem, & omnes sibi respectivè subjectos regant, & divinum honorem, animarumque salutem in singulis promoveant.

Die Lunæ.

Primò: In gratiarum actionem pro speciali illo beneficio, quòd Deus se peccatorem & plures alios sibi similes dignatus sit movere, non tantùm ad pœnitentiam & conversionem morum, sed etiam transferre ad statum Religiosum, ubi possit non tantùm pro peccatis satisfacere, sed etiam cœleste meritum summè adaugere. *Secundò*: Pro impetranda vera compunctione & emendatione vitæ: debitâ item remissione peccatorum præteritorum, & pœnarum pro eis debitarum. *Tertiò*: Pro liberatione omnium fidelium defunctorum; maximè verò eorum, pro quibus magis orare tenetur. Pro conversione item peccatorum, præsertim eorum, quorum majorem curam habere debet.

Die Martis.

Primò: In gratiarum actionem pro creatione mundi, & omnium bonorum temporalium: specialiter verò pro creatione sui. Vel in gratiarum actionem pro vocatione sui de mundo ad statum Religiosum. *Secundò*: Pro impetranda sibi à Deo gratia, ut spretis omnibus mundi vanitatibus solùm semper Deum purâ mente sectetur, omniaque hujus mundi pericula securus evadat. *Tertiò*: Pro salute omnium amicorum suorum tam vivorum, quàm defunctorum, ut Deus defunctis amicis requiem, vivis autem gratiam, & quæ ad salutem eorum necessaria sunt, concedere dignetur.

Die Mercurii.

Primò: In gratiarum actionem, quod Deus Bmæ. Matri dolorosæ, & omnibus ejus cultoribus tantam gloriam, quâ nunc in cælo fruuntur, contulerit, sanctamque Religionem nostram, per ejusdem sacratissimæ Virginis dolorosæ miraculosam apparitionem instituere dignatus sit. *Secundò*: Pro impetranda sibi felici morte, & ferventi cultu B. Matris dolorosæ, obtinendaque illa finali gratia, ut sanctissimam hanc Matrem sibi in morte propitiam, & si fieri potest, etiam præsentem habere mereatur. *Tertiò*: Pro omnibus fratribus nostris in Domino defunctis; maximè illis, quibus convixit, aut quibus ex aliqua causa obstrictus est. Item pro illis animabus Purgatorii, quæ B. Virginem dolorosam in hoc mundo ferventiùs coluerunt.

Die Jovis.

Primò: In gratiarum actionem pro instituto SS. Eucharistiæ Sacramento, cæterisque salutis nostræ remediis. *Secundò*: Pro impetranda sibi à DEO singulari devo-

devotione & affectu erga hoc augustissimum Sacramentum, ut illud semper eâ, quâ par est, puritate cordis sumere, specialiter verò in articulo mortis, cum debita peccatorum omnium contritione percipere mereatur: Item ut act. vitæ suæ sic instituat, ut divinum Judicium securus aliquando evadere possit. *Tertiò*: Pro omnibus benefactoribus tam vivis, quàm defunctis, qui vel Religioni, vel ipsi in particulari benefecerunt, vel adhuc benefaciunt, tam in spiritualibus, quàm corporalibus. Pro impetranda item gratia omnibus fratribus Ordinis nostri, ut beneficiis sibi à Deo temporaliter concessis utantur unà secum ad animæ suæ salutem, & non ad perditionem. Et denique pro dilatanda veneratione Sanctissimi Sacramenti in omnibus fidelibus.

Die Veneris.

Primò: In gratiarum actionem, & aliqualem compensationem omnium dolorum & amaritudinum, quas Christus Salvator noster in Passione sua sustinuit pro toto genere humano, & particulariter etiam pro se misero peccatore. *Secundò*: Pro impetranda sibi gratia, ut hanc amaram Passionem cum maximo semper doloris sensu recogitare, & quantùm possibile est, imitari, aliosque etiam ad Crucem Domini cum effectu ferendam commovere possit. Item ut actiones suas vitamque sic instituat, ut fructum Dominicæ Passionis olim percipere, & pœnas æternas evadere valeat. *Tertiò*: Pro omnibus Personis publicis, id est, pro Pontifice, Imperatore, Regibus, & Principibus Christianis, Superioribus Religiosorum Ordinum, maximè verò Religionis nostræ, ut subditos omnes suo regimini commissos piè sanctèque regant, eosque ad observantiam mandatorum DEI, tum verbo, tum exemplo inducant, ita ut Laus Dei in omnibus honorificetur. Pro aliis quoque necessitatibus publicis, & iis omnibus, qui pro exaltatione Sacratissimæ Passionis Dominicæ maximè laborant; vel olim, dum viverent, laborârunt.

Die Sabbathi.

Primò: In gratiarum actionem pro omnibus donis, beneficiis & gratiis, quæ Deus Bmæ. Matri suæ, & omnibus Marianis Cultoribus olim in terris; vel etiam nunc in cœlis contulit, & confert. *Secundò*: Pro impetranda sibi gratia, ut inter ferventiores hujus SSæ. Virginis cultores numerari, & ejus honorem tum in se, tum in aliis, quoad vixerit, studiosissimè promovere, eamque vicissim sibi tam in vita, quàm in morte propitiam experiri mereatur. *Tertiò*: Pro omnibus Cultoribus Marianis, maximè verò illis, qui hujus SS. Virginis honorem frequentiùs promovere conantur, vel olim promovere conati sunt, dum viverent. Item pro omnibus aliis tam vivis, quàm defunctis, pro quibus ex aliqua obligatione orare tenetur; ut Deus illos omnes, per merita dulcissimæ Matris suæ, ad æterna gaudia unà secum feliciter deducere dignetur, & sic reipsa experiantur, quòd gloriosissima hæc Virgo verè constituta sit à Deo Porta Cœli.

Gene-

Generales has intentiones poterit semper observare juxta hic factam distributionem. Quod si verò particularis aliqua necessitas occurrerit, poterit eam etiam inserere ad reliquas, die quo libuerit.

Exercitium Vespertinum sive Preces valdè efficaces ac salutiferæ.

QUibus fervens DEI & MARIÆ servus, ac sedulus SS. Patronorum cultor post diligentem conscientiæ suæ discussionem, peccatorum suorum veniam petit, ac postmodum omnia sua opera DEO, Bmæ. Virgini, & SS. Patronis commendat; inde Patrono diurno pro habita fideli sui custodia gratias agit, ac novum pro futura nocte & sequenti die eligit: quibus peractis, ad captandam meritoriè religiosam quietem se disponit.

Igitur discussis ritè conscientiæ latebris, pro impetranda peccatorum indulgentia corde contrito & spiritu humiliato dic sequentem orationem.

Eheu Misericordissime Deus! peccavi, peccavi, & malum coram te feci; quapropter te nunc per Unigenitum Filium tuum JESUM humiliter rogo; miserere mei, miserere, & accipe ejusdem Filii tui merita pro meis tot peccatis, & pœnis eisdem debitis; nam ego summè doleo, solùm quia tu offensus es, & seriò propono imposterum nec minimum peccatum scienter & deliberatè cum gratia tua me commissurum. Tu quoque, ô JESU Fili DEI vivi! exhibe mihi eandem misericordiam, atque pretiosissimo sanguine tuo emunda me à contractis iniquitatibus meis, mihique innocentiam, quam in Baptismate contulisti, restitue. O Misericordiæ Mater! ô peccatorum refugium MARIA! offer, quæso, offer & tu dulcissimo Filio tuo JESU pro cunctis criminibus, peccatis, negligentiis & omissionibus ac ignorantiis meis omnia virtutum tuarum merita, ut his conspectis absque mora tuus Filius me sordibus impiatum emaculet, atque in suam gratiam recipiat, in perpetuaque charitate conservet. O Angele mi Custos, sanctique Patroni & Patronæ meæ! emancipate me etiam, obsecro, vestra intercessione à peccatorum meorum gravi jugo, vestrarumque virtutum floribus me decorate, decoratumque JESU & MARIÆ in æternam victimam post hujus miserrimæ vitæ cursum immolate. Amen.

Dictâ hâc oratione dispone omnes totius vitæ tuæ, præsertim verò hujus elapsæ diei actiones & opera, eaque æterno Patri in hunc modum offer.

Oblatio suorum operum.

O fidelissime Angele, corporis & animæ meæ Custos, sanctique Patroni, Patronæque meæ, miseremini mei pauperrimi exulis, & intercedite, quæso, apud

DEUM & dignissimam ejus Matrem Virginem MARIAM pro me, licet indigno cliente vestro, meaque hujus diei, totiusque transactæ vitæ meæ cogitata, verba & opera, desideria, preces, & tam spiritualia, quàm corporalia exercitia, vigilias, & somnum meum, jejunia & comestionem meam, omnes passus & anhelitus meos, omnes ærumnas & afflictiones meas, omnes curas, labores & mortificationes meas, omniaque alia, quæcunque demum hodie peracta opera ad honorem vestrum accipite, & accepta Beatissimæ Virgini tanquam amabilissimæ Matri meæ, ejusque Filio in unione operum vestrorum dicate. Te verò specialiter ô Sancte N. (*NB. Adde hic Patronum diurnum*) dilecte mi Patrone oro, ut omnia præfata opera mea unà cum cogitationibus, verbis & operibus tuis, unà cum vigiliis, jejuniis & orationibus tuis, unà cum disciplinis, ciliciis aliisque pœnitentiæ austeritatibus tuis, ac cæteris omnibus virtutum tuarum actibus iterum atque iterum geminis meis Amoribus JESU & MARIÆ ad maximam eorundem gloriam offerre, eisque consecrare velis. Obsecro te etiam fidelissime Patrone S. N. commenda me dulcissimo animarum nostrarum Sponso Jesu Christo, ejusque Matri speciosissimæ Virgini Dominæ nostræ, & hanc mihi gratiam impetra, ut eisdem in omnibus ita placere valeam, sicut tu in hac vita eis olim placuisti, & nunc in cælo Jesu & Mariæ places.

Hinc converte te profundissima humilitatis affectu ad DEIparam Virginem, quam rogabis, ut opera tua suis unita dedicet suo Filio: hoc vel simili modo.

O clementissima Virgo Maria, obsecro te per Cor JESU Filii tui, ut omnia nunc præmemorata opera pro universo servitutis meæ obsequio ad quàm maximum tui, Filiique honorem à Sanctis Patronis meis accipias, accepta tuo virgineo lacte aspergas, & aspersa unà cum Sanctissimis cogitationibus, verbis & operibus, unà cum perfectissimis & Deo gratissimis obsequiis tuis, unà cum intensissimis Seraphini amoris tui affectibus ac cæteris omnibus virtutum tuarum exercitiis Filio tuo Jesu loco mei repræsentes, meque ipsi sic reconcilies, ut eidem semper in cunctis meis actibus ita pro modulo ac capacitate mea placeam, ac gratus sim, quoniam tu, ô Virgo benignissima, Jesu Filio tuo olim in terris ambulans placuisti, & nunc in cœlis regnans complaces.

His corde potiùs, quàm labiis, dictis, dirige obtutum mentis ad DEI Filium sic.

Et tu, ô præcordialissime JESU! digneris omnia à SS. Matre tua tibi oblata opera misericorditer accipere, cum omnibus illius, Sanctorumque Patronorum meorum meritis, accepta autem, ô bone Jesu, in mellisflua tua vulnera reconde, pretiosissimoque sanguine tuo roseo hæc purpura, sic purpurata unà cum sanctissimis cogitationibus, verbis & operibus tuis, unà cum totius perfectissimæ vitæ, Passionisque tuæ meritorum infinitorum thesauris cælesti Patri tuo offer ad hanc intentionem N. [*hic renova breviter intentionem tuam manè factam, aut alias sive proprias, sive alienas necessitates specifica, simulque tibi indulgentias applicari à*

Christo

Christo roga hoc modo: Præterea etiam te, ô piissime Salvator! supplex oro, ut omnes indulgentias, operibus meis cum gratia tua hodie peractis, quocunque titulo concessas, ex thesauro Ecclesiæ mihi misericorditer applices, & me totum tibi unias, ac placentem reddas, nec non in omnibus me clementer gubernes, ac à peccatis cunctis me imposterum præserves. Sic tandem post breve præsentis vitæ curriculum, animam meam peccatorum maculis emaculatam, tuisque meritis ornatam, tuo cælesti Patri in sempiternum holocaustum immolare, ne, quæso, dedigneris, Amen.

Devotè his peractis, leva cor tuum ad Patronum diurnum, quem deprecaberis hoc vel consimili modo.

O vigilantissime mi Patrone transactæ noctis & diei Sancte N. gratias tibi omni possibili modo ago pro fideli tuo Patrocinio, & pro tam paterna de me habita custodia, tibique in gratiarum actionem offero dulcissima JESU & MARIÆ corda, ac per eorundem amorem humillimè te deprecor, orans & supplicans, ut mei curam omni tempore geras, præsertim verò in illa hora, quam specialiter per totius vitæ meæ decursum tibi attribui; impetra mihi, quæso, hanc gratiam, ut in signata hora nihil aliud, quàm quod placitum est JESU & MARIÆ, agam, & ne in minimo quidem Sanctissimæ eorum voluntati repugnem, sed hanc perfectè in omnibus exequar. Assiste mihi quoque morienti, & libera me in tremenda mortis hora ab omnibus dæmonum insidiis & tentationibus, animam verò meam tuis virtutibus tunc exorna, sicque exornatam Supremo Judici repræsenta. Nunc autem Sancte N. tuo successori in mei tutela me commenda, ut & ipse omni tempore mei fidelem gerat curam, Amen.

Hinc si Iconem, ut in cultu SS. Patronorum insinuatam, expositam habes, depone illam, & rursus expone, si habes, imaginem Patroni subsequentis, quem alloquêris sic.

O Sancte N. accipe me in tutelam, & impetra, ut hac nocte, sicut & sequenti die Deum meum ne in minimo quidem scienter offendam, sed in omnibus quàm perfectissimè illi semper placeam. Tu mihi sis in Patrem & Magistrum, ego tibi in filium & discipulum.

Deinde gratias age Deo, B. Virgini, & SS. tuis Patronis pro in te collatis beneficiis, & te per præsentem noctem in Christi vulnera, in sinum B. Virginis, & tutelam SS. Patronorum commenda; simulque fac protestationem, te nolle voluptatis causa, sed duntaxat necessitatis corpori tuo quietem indulgere, quod præstabis precibus his.

Recommendatio nocturna ad Christum, Beatissimam Virginem Mariam, & SS. Patronos.

Domine sancte Pater, Omnipotens æterne Deus, pro innumerabilibus mihi ab infantia mea in hanc usque horam exhibitis beneficiis infinitas tibi gratias

ago, atque omnia Filii tui Domini nostri Jesu Christi merita in gratiarum actionem tibi refero, supplicoque per eundem Unigenitum Filium tuum, ut semper, præsertim verò in hora mortis meæ tuam consuetam misericordiam mihi, omnibusque amicis & benefactoribus meis, & qui se meis indignis precibus commendârunt, seu commendati esse cupiunt, exhibere miserearis. Tibi quoque, O JESU Fili Dei vivi, easdem gratiarum actiones pro in me tot collatis donis offero; simulque in gratitudinis vicem Cor SSæ. Matris tuæ unà cum ejus, sanctorumque omnium Patronorum meorum meritis humillimè Tibi dico & dedico. Vicissim etiam ô SSma. Domina mea Virgo Maria, Tibi Cor Filii tui amantissimi JESU cum meo, licet longe indignissimo, ac meritis omnium tuorum Clientum tibi fideliter servientium, pro tantis ac penè innumerabilibus gratiarum tuarum in me, etsi indignissimum, derivatis fluentis, summo submissionis affectu offero & consecro, Tibi etiam, ô mi Angele Custos, vobisque sanctis Patronis meis, pro ineffabili vestra cura ac solicitudine, quâ me à pluribus inimicorum meorum assultibus & periculis liberastis, SS. Jesu & Mariæ corda lito & sacrifico.

Prætereà quàm ardentissimè Te Deum meum, SS. Matrem tuam per totam instantem noctem laudare ac benedicere cum sanctis Patronis meis cupio & affecto; sed ah! Dulcissimi amores mei Jesu & Maria id propter debilem naturæ meæ infirmitatem facere nequeo, quare cum vehementi affectu, ardentissimoque cordis desiderio vobis dico, dedico, & mancipo, omnes laudes, ferventes preces, protractas vigilias, crebras mortificationes, & id genus alia pietatis exercitia sanctorum Patronorum meorum, in quibus fermè totas quodammodo noctes illi frequenter transegerunt. Offero, inquam, hæc omnia non aliter, ac si reapse ipsemet in honorem vestri agerem, & profectò nec ea intermitterem, si SSma voluntas vestra id à me postularet. Nunc verò te dulcissime Jesu submisissimè oro, ut me per hanc noctem & omni tempore in pretiosissimis vulneribus tuis abscondas, in illis enim quiescere, in illis vivere & mori cupio. Libera me etiam ab omnibus inimicorum insidiis & impugnationibus, conserva corpus & animam meam mundam & immaculatam, ut, dum statuto tempore surrexero, me Tibi, ô bone Jesu, in gratam & acceptabilem hostiam immolem, & cum maximo mentis ardore, spiritûsque fervore tibi inserviam.

Tu etiam Mater mea amabilissima Virgo Maria, recipe me, obsecro, per hanc noctem, & quovis etiam alio tempore in maternæ Misericordiæ tuæ sinum, ut Mater suum sibi dilectum Filium, & Sponsa suum Sponsum, ne mihi calliditas inimici nocere possit. Item largire hanc gratiam, ut dilectissimo Filio tuo Jesu per hunc somnum ita placere merear, sicut ipse Patri suo cælesti dormiendo complacuit, & tu, dum etiam Virgineis membris tuis quietem indulgendo Deo placuisti. Et sicut, dum dormiebas, cor tamen tuum, ô pia Mater, semper vigilabat, ita quoque optarem, ut & ego consimili modo dormiam & requiescam. Quare ad hanc obtinendam gratiam desidero & volo, ad singulas respirationes, & motus

cordis

cordis hæc & similia pia suspiria pronuntiare & recitare : Ave Mater Jesu, Ave Jesu Filius Mariæ, vel amo Jesum & Mariam, vel : Deus meus & omnia, vel Benedictus Deus, & in æternùm Benedictus, & simile quid.

Item te deprecor, ô purissima & castissima Virgo Maria, per sanctam Virginitatem & immaculatam Conceptionem tuam, conserva animam & corpus meum per hanc noctem & semper purum & immaculatum. Quod si verò castitati contrarium aliquid mihi insperatè hac nocte, vel quovis alio tempore contingeret, protestor coram te & Jesu Filio tuo id fore contrà voluntatem meam, imò libentiùs vellem & optarem, si vobis, ô Jesu & Maria ita placitum foret, me sævissimis omninò omnium tyrannorum tormentis cruciari & excarnificari, quàm in minimo puritati & castitati contrario coinquinari ; & hoc non aliam ob causam, quàm ut vobis cum candidiori castitatis lilio servire ac famulari queam. Nunc verò vos, ô Rosę, ô Lilia, ô Jesu, Maria, ad cor meum per hanc noctem, sicut & omni alio tempore, possidendum & inhabitandum humillimè invito ; & ut delicias vestras in me habere dignemini, exoro.

O Angele mi Custos, sanctique Patroni & Patronæ meæ, intercedite, obsecro, intercedite pro me apud Omnipotentem DEUM, meque per hanc instantem noctem ab omnibus illusionibus & impugnationibus carnis & dæmonis protegite, atque lectulum meum vestris præsidiis obvallate, & munite, & unus vestrûm caput, alter manus, tertius pedes, cæterique alia corporis membra custodite, nec non me dormiente JESUM & MARIAM in corde meo commorantes collaudate & conglorificate ; debito autem tempore me à somno excitate, & ad easdem laudes JESU & MARIÆ concinendas me inflammate, & provocate in tempore, ut vobiscum quoque eosdem Amores meos benedicam in æternitate. Amen.

Ritè his completis, si te ad quietem Religiosam componere vis, prosterne te priùs ante iconem B. Virginis, quam procul dubio in cella ante oculos tuos collocatam habebis, & pete humilliter ab illa Benedictionem, dicens :

Mecum Prole pia, Benedic, ô Virgo MARIA.

Acceptaque benedictione te decenter vestibus exue ruminans vel Christi denudationem in Passione, vel animæ tuæ nuditatem ob virtutum inopiam, & ob amissam innocentiæ vestem, vel horam mortis, qua omnibus rebus caducis nudaberis, vel simile quid pium. Adverte etiam inter exuendum, ne aliquam nudam corporis partem curiosè respicias. Denique aquâ benedictâ formabis in fronte Nomen JESUS, in corde verò Nomen MARIÆ, & dices :

JESUS in mente, MARIA in corde, JESUS, MARIA, JOSEPH, in ore, in vita, & in morte.

Statimque lectulum tuum hâc benedictâ aquâ asperge, formans super eam trinum signum S. Crucis dicendo:

In Nomine Patris, & Filii. & Spiritus S. Amen.

Intrando verò lectum dic: O Dulcissime JESU in manus tuas commendo Spiritum meum, suscipe in fine animam meam. In pace in idipsum dormiam & requiescam. Benedicat me DEUS † Pater, qui cuncta creavit ex nihilo. Benedicat me DEUS † Filius, qui hominem perditum sanguine proprio reparavit. Benedicat me DEUS † Spiritus Sanctus, cujus me salvet piæ consolationis infusio.

JESUS Nazarenus, Rex Judæorum, Titulus triumphalis defendat nos ab omnibus malis. Sancte DEUS, Sancte Fortis, Sancte Immortalis, miserere nobis.

JESUS, MARIA, JOSEPH.

Porrò si nequeas citò dormire, revoca in mentem materiam meditationis sequentis diei, aut cogita aliquid de Christo passo, vel simile quid. Conare prætereà in decentissima, quàm potes, corporis compositione indormire scilicet in dextero latere, non in sinistro, nec supinus, honestè tectus etiam in magno æstu, junctis in modum Crucis ante pectus manibus, ea denique modestia, quæ servum Dei Angelicam in terris puritatem æmulantem decet. Neque te temerè crebriùs, quàm necessitas urgeat, vertere assuesce: sed quietè jacere, memor Christi in Cruce pendentis, qui in patibulo non molli lecto moriens obdormivit. Quoties expergisceris, piis suspiriis mentem in Deum levare stude. Hæc si pio & puro placendi Deo desiderio facere studueris, placidum filiorum Dei somnum captabis, & dormiendo etiam coronam gloriæ non modicum augebis. Redige ergo hoc exercitium vespertinum diligenter in praxin, &c.

SERMO LV.

DE

Perseverantia.

Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Matth. 10.

1. QUamvis adhuc multæ supersint materiæ, de quibus agere deberemus, tamen, partim quia minùs Religioso scitu necessariæ sunt, partim etiam, quia facilè in sermonibus jam dictis implicitè continentur, ideo omissis reliquis solum restat pro Coronide, ut ædificio nostro spirituali hactenus constructo finem imponamus, ac de perseverantia breviter disseramus; ne fortè nobis id occi-

ocinatur: Hic homo cœpit ædificare, & non potuit consummare. Nihil ergò prodest incipere, si non etiam in incœptis usque in finem perseveramus. Hinc si quis omnia in isto libro jam specificata ad amussim servaret, sed in his non perseveraret, nihil emolumenti ex omnibus reportaret; quia salus æterna promittitur quidem incipientibus, & in virtutum semita ambulantibus, non tamen datur nisi perseverantibus. Unde Deus per Ezech. Prophetam ait: Si averterit se justus à justitia sua, & fecerit iniquitatem, nunquid vivet? omnes justitiæ ejus, quas fecit, non recordabuntur. Rectè ergò, dicit B. Hieronymus, non quæruntur in Christianis initia, sed finis: Paulus malè cœpit, sed bene finivit: Judæ laudantur exordia, sed exitus perditione damnatur. Certè teste S. P. Augustino non est magnum inchoare, quod bonum est, sed consummare, hoc solum perfectum est.

C. 18.

L. 1. cont. Jovin.

2. Doctor Seraphicus S. Bonaventura ad illum Apostoli textum se reflectens: Omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium, ita ingeniosè scribit. Sic de virtutibus potest dici, nam virtutes ad regnum Christi currunt, sed una sola accipit bravium. Nam currunt mundi contemptus, paupertas, vigiliæ, eleemosyna, abstinentia, patientia, sed sola perseverantia coronatur, nam qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Præterea etiam sicut nullum opus, quamvis videatur perfectissimum, sine charitate Deo placere potest, teste Apostolo dicente: Si linguis hominum loquar & Angelorum, charitatem autem non habeam, &c. Ita quoque nulla virtus, nec ullum bonum opus remunerationem exspectare debet, nisi fuerit perseverantiæ adjunctum. Mulier illa Evangelica, quæ sanguinis fluxu laborabat, non aliter sanitatem impetravit nisi per tactum fimbriæ Vestis Christi, fimbriæ autem sunt vestimenti extremitates: Quid aliud autem per hoc significatur, quàm perseverantiam, quæ præfigurabatur per fimbriæ tactum, summè necessariam esse ad sanitatem seu salutem animæ consequendam? Vidit Jacob Deum, sed ubi? in summitate scalæ, inquit S. Hieronymus, non in ejus fine vel medio, ut intelligeremus, non sufficere bene cœpisse, sed bene consummâsse. Quid enim prodest, exclamat S. Bernardus, Christum sequi, si non contingat consequi? Ideo Paulus ajebat: Sic currite, ut comprehendatis. Ibi tu Christiane fige tui cursûs profectûsque metam, ubi Christus posuit suam. Factus est, inquit, obediens usque ad mortem. Quantumlibet ergò cucurreris, si usque ad mortem non perveneris, bravium non prehendes. Ita Bernardus: Quamobrem si salvi fieri cupimus, Christum Salvatorem nostrum imitari debemus, qui de se ipso dixit: Opus consummavi, quod dedisti mihi, ut faciam. Et in Cruce dixit consummatum est. Porrò licèt perfidi Judæi identidem clamitarent: Si Rex Israël est, descendat de Cruce, & credimus ei. Non tamen descendere voluit. Et quare? quia eo ipso, cùm Rex Israël est, non conveniebat, ut titulum regni, supra Crucem positum, desereret: cùm enim salvus esse non poterit, nisi qui perseveraverit usque in finem, quantò minùs poterit esse Salvator? ut ait S. Bernardus: Additque S. Thomas: si de Cruce descenderet, virtutem nobis patientiæ usque in finem non demonstrâsset,

1. Cor. 9.

S. Bonav. in Ps. 67.

Matth. 9

In Ep. 10. ad Fur.

Epis. 254

Joan. 17.

Joan. 19.

Matth. 27.

S. Tho. in Matth. c. 27.

Gen. 19. 3. Non minùs expavescendum, quàm mirandum est, quod in Genesi legitur de uxore Loth, quæ dum incendium effugisset, respexit retrò, & ecce, versa est in statuam salis. O verè terribilis pœna! Cur autem tam repentè hanc fœminæ curiositatem Deus ita castigare voluit, cùm fortassis illa, ut arbitramur, ex motivo compassionis respexerit? Profectò & ideò, ut benignissimus Deus sollicitè nos doceret, quanti referat, ne aliquis, qui semel peccato terga vertit, jamque virtutis montem ascendere cœpit, unquam retrogrediatur. At proinde per altissimam suam providentiam disposuit, ut uxor Loth non in statuam aliquam ligneam, testaceam, marmoream, vel metallinam, sed in salis statuam converteretur; sic enim, ut S. P. Augustinus ait: Deus nobis quoddam præstitit condimentum, quo sapiamus aliquid & à simili infortunio nobis diligenter caveamus, & hac cogitatione velut sale conditi prosequamur cœptum iter nostrum, nec oculos reflectamus, ne nos quoque similem exitum malo nostro experiamur.

Tom. 2. ser. 66. art. 2. c. 2. 4. S. Bernardinus postquam fusiùs ostendisset, quantùm serpens infernalis perseverentiam nostram temerare satagat, sequentem refert curiosam Historiolam: Erant duo pugiles, qui ad invicem pugnare volebant; Videns autem unus, quòd alius eum aggredi volebat, dum ad insultum se præparabat, ait illi: Ego cum duobus non pugnabo, unus vestrûm recedat; alter autem credens aliquem esse post se, retrospexit, & dum retrospiceret, alter percussit eum in capite, & subitò eum interemit. Sic, qui non perseverando retrò respicit, statim eum diabolus decipit. Gen. 19. Meritò ergò dixerunt Angeli ad Loth: Salva animam tuam, & noli respicere post tergum tuum, respiciensque uxor ejus post se, versa est in statuam Salis. Unde Luc. 9. Dominus dicit: nemo mittens manum suam ad aratrum, & respiciens retrò, aptus est regno Dei. Porrò dæmon, quoad potest, perseverantiam insidiari conatur, dicente C. 2. de lig. vit. B. Laurentio Justin. semper solet diabolus perseverantiæ insidiari, quam solam inter virtutes novit coronari. In Ezechiele Propheta c. 9. refertur ingens strages, quam Deus inter homines cujuscunque ætatis, sexûs & conditionis cum hoc tamen pacto instituit: *Omnem super quem videritis Thau, ne occidatis.* Verùm cur rectè illi, qui hoc signo T insigniti, ab hoc flagello remanserunt immunes & exempti? Hugo Cardinalis observat hanc literam T in alphabeto Hebraico esse postremam, figuramque Crucis præ se ferre; ac proinde figurare perseverantiam: Ultima litera in alphabeto signatur, inquit Hugo, ad denotandum, quod qui omnia præcepta non servaverit, usque ad ultimum occidetur.

5. In confirmationem hujus servit & aliud ex sacris Bibliis depromptum. Deus enim in antiqua lege omnia primogenita, tam de hominibus, quàm de pecoribus & animalibus, sibi in sacrificium offerri præcepit, solum ab Altaribus suis asinum Exod. 13. v. 13. proscriptum esse voluit. *Primogenitum,* inquit, *asini mutabis ove.* Porrò, quamvis plurimas rationes sacri Interpretes hujus Mysterii afferant, omissis tamen aliis hæc ad propositum nostrum magis deservit; quia per asinos denotantur illi, qui benè quidem incipiunt, sed in medio itinere fatigati conquiescunt: Solet enim com-

muni

muni proverbio dici: *Cursus asini parum durat.* Hos igitur Deus à se rejicit, & tanquam sua protectione indignos abominatur. Quamobrem si quis cupit Deo velut grata victima in cælo immolari, exuere debet proprietates asini, id est, omnem socordiam & fastidium procul à se amandare, ac instar cervi velociter arreptam virtutis viam progredi. Proinde meritò nos exhortatur S. Isidorus, inquiens: Esto in pœnitentia firmiter confirmatus, vitam bonam, quam cœpisti, tenere non deseras, propositum bonæ vitæ conserva jugiter, beatus eris, si permanseris, beatus, si perseveraveris; salus incipientibus promittitur, prœmium perseverantibus datur. Beati, qui custodiunt Judicium, & faciunt Justitiam in omni tempore; Non est beatus, qui fecit bonum, sed qui bonum incessanter facit. *l.1.Synon. in fine.*

6. Enim verò valdè notabilis est sequens S. Hieronymi doctrina: Non ex præteritis, inquit, sed ex præsentibus judicamur; Cavendum est, & semper timendum, ne veterem gloriam, & solidam firmitatem unius horæ procella subvertat. O quotquot habuerunt exordia omninò aurea, sed heu! quàm turpia exordia. Henricus Octavus Angliæ Rex Regiâ manu suâ contra Lutherum de septem Sacramentis librum conscripsit, qui apud Summum Pontificem, & Cardinales in tanta æstimatione habitus fuit, ut ob eundem illum Defensoris Ecclesiæ titulo honorârint. Quis autem unquam hunc eundem Regem postea pejus, quàm si Antichristus aliquis fuisset, subditum sibi Angliæ Regnum in fide orthodoxa subversurum esse credere potuisset? Et tamen idipsum cum maximo & irreparabili Ecclesiæ damno & scandalo præstitit. Osius Episcopus, cui parem nulla vidit, & luxit ætas, quem Arriani ipsi Synodorum Principem appellârunt, Orbis universus velut ævi sunt miraculum suspexit, Constantinus Imperator, ut Patrem venerabatur, laterique suo velut assiduum monitorem adhærere volebat, & ecce, hic tam emeritus vir in conciliabulo quodam Sirmiensi ignominiosissimè prostratus, & Nicenæ fidei, quam extulerat ipse, proditor atque desertor extitit, & in extrema centum annorum ætate Ursacii & Valentis hæresin amplexus est. *In Cap. 27. Ezech.* *Baron. An. 357.*

7. Statua Nabuchodonosoris à capite aureo declinabat in argentum, quod est metallum ignobilius; ab argento degenerabat in æs, postea in ferrum, ac tandem in fine in creta seu terra fictili terminabatur. Hæc statua optimè illos præfigurabat, qui magno cum fervore incipiunt, postea insensibiliter intepescunt, sensim & paulatim à recta perfectionis semita deviant, donec tandem à propria fragilitate stimulati turpiter cadant; Parvus quidem lapillus ingentem à Nabuchodonosore visum colossum demolitus est, ut per hoc doceremur, quod sæpè quævis levis occasio ad turpe præcipitium incurrendum sufficiat. Certè hoc ipsum irreparabili suo damno expertus est quidam Juvenis, cujus meminit Hier. Drexelius: Qui erat honesto loco natus, & à fortunis felix ac copiosus, hic melioris sanctiorisque vitæ studio incensus, parentem obnixè rogavit, liceret sibi rebus mortalibus abdicato Christum & immortalia sequi: Negavit hoc ei Pater: Institit rursum ac sæpiùs filius, cùm actum agere se putaret, propinquos in Parentem immisit, ut id *In Trismeg. Christi l. 2.c. 10. ex vitis P.P. Historia.*

extorquerent. Impetravit tandem ab invido Patre potestatem abeundi, & mox in Cœnobium se inclusit, in quo tam magna & illustria continentiæ & abstinentiæ quotidie documenta cæteris dedit, ut haberent omnes, quod imitarentur. Cùm aliquamdiu in cœpto vitæ cursu profecisset, ratus se perfectiorem & virtute solidiorem esse, quàm erat, affectat Solitudinem, & à Cœnobiarcha secedendi copiam flagitat. Dehortatur Juvenem prudens hostilium technarum Pater, pericula proponit, insidias exponit, enumerat damna ex eo discessu secutura; nec tamen persuadet juveni, affectibus suis jam abrepto. Discedenti adduntur gemini comites è Religioso contubernio. Post iter unius atque alterius diei, delati in vastam solitudinem, cum fatigatis corporibus pauxillum quietis permitterent, advolat aquila streperis pennis; & clangore alarum excitat sopitos. Ille quasi accepto Divinæ Providentiæ omine, salutaris comitibus, sequitur præviam Ductricem. Aquila post pauca spatia semel atque iterum subsidit, ac vanescit; in quo loco novus incola Silvæ antrum reperit, juxtaque salientem aquam ad sedandam sitim, & dactylos ad pellendam famem. Intellexit eam sibi regionem à Deo per avem designatam, ubi precibus intentus vitæ cursum feliciter perageret. Ergò totum sexennium in summa vitæ Innocentia & sanctitate solus & unicus traduxit. Hinc stygius veterator de Tyronis felici progressu non parum erat sollicitus, timebatque, ne tam altas radices ageret, quas non posset ampliùs convellere. Aggrediendum itaque sibi militem decernit, personam inculti & horridi natuque grandis Anachoretæ mentitur, tyronem adit seseque spectandum primùm exhibet. Horret Juvenis, & aspectu inusitati hospitis percellitur, nam intra sexennium mortalium neminem aspexerat. Dat ergò se in preces, precatur unà in speciem vaferrimus insidiator, surgentemque hortatur, ut denuò secum votis Deum conveniat. Tum personatus ille dæmon: quamdiu, inquit, hîc degis? Sexennium, ait Juvenis. O infelicitatem! subjicit hostis, qui te tam vicinum tam diu ignoravi! Non plus, quàm quatriduum est, cùm hic te esse cognovi, statimque consurrexi loco, & salutatum te perrexi, ut de iis rebus inter nos, quæ ad utriusque salutem pertinerent, ageremus. Quid agimus hîc ambo in desertis & vastis locis, à Sacris Christi Mysteriis, & à Divino Eucharistiæ epulo exclusi? Vereor equidem, ne ab ejus quoque regno excludamur. Non hinc procul duo sita sunt cœnobia, quæ licebit nobis diebus festis adire, ac percepta Sacra Synaxi ad solitudinem redire. Hæc dum imperitus Tyro audit, judicavit hoc consilium salutare, imò necessarium fore; quamobrem proximo die Dominico specum deserit, & cum ipso dæmone, quem virum sanctum existimabat, monasteria petit. Ubi templum ingressus, & in preces fusus, cùm paulò post circumspiceret, ac Socium ac Ductorem suum requireret, nusquam invenit. Unde ex cœnobitis quærit, ubi comes suus & Pater esset? Neminem, inquiunt illi, nisi te & prorsus incomitatum adventantem vidimus. Tunc demùm sentit, se à cacodæmone circumventum, & per dolum spelæo suo extractum, neque tamen minimum doluit ad homines post tantum temporis revisisse. Ergò

ad

ad latibulum suum reversus, progreditur in consueto vitæ instituto. Sed adest rursus stropharum fabricator dæmon; Verùm jam aliâ longè viâ perniciem incauto machinatur. Juvenis formam induit, habitum civilem & Patriam fingit, & cui semel illuserat, eundem denuò falleret, ac tandem à loco, pietate, religione penitùs averteret, ac in sempiternum exitium præcipitaret. Adest ergò, & in latebra sedentem ad sui spectaculum elicit, nihil effatus, sed perinde ac si è Patria quæsitum religiosum juvenem venisset, astat, intuetur curiosè, hæret, & modò vultum, modò alias corporis partes respicit, ut ad sciscitandum provocet tacentem. Nec frustrà, rumpit silentium prior imperitus Anachoreta, & quid, inquit, ades, qui me tam exquisitè contemplaris? Hinc architectus mendacii ait: haud videris me nôsse ampliùs Religiosissime Domine post tantum temporis intervallum. Ego sum Vicini Patris tui filius. Pater tuus ita audiebat, hoc nomen erat Matri, hoc Sorori. Sed Mater quidem ac Soror ante biennium naturæ debitum solverunt. Pater tuus hoc anno defunctus est, & te hæredem ex asse scripsit, ut tu veluti pius & Religiosus filius, relictum Patrimonium pro utriusque salute Incegentes dispertias, misitque, qui te investigarent, nec hactenus ab ullo reperiri potuisti, quod equidem vehementer gaudeo, mihi eam felicitatem divinitùs oblatam, ut in te inciderem. Respondet Anachoreta Religiosè, modò etiam constanter: Egò verò pecuniæ causa locum hunc deserturus non sum. Et ille: quid enim mali suadeo? non sum Author tibi, ut opes possideas aut retineas, sed in pauperes tribuas, ac relictam solitudinem quamprimùm repetas. Quid respondebis de neglecta & direpta tantæ pecuniæ summa summo Judici? Huic Anachoreta. Ego, inquit hactenus rerum caducarum curam penitùs nullam habui; conscientiam solùm & cælum atque cælites curavi. Et hoc est, ait larvata vulpes, conscientiam & cælum atque cælites curare, Parentibus in causa præsertim tam pia succurrere, pauperibus per occasionem tam bonam non deesse. Qui hæc non curat, conscientiam negligit, & cælum atque cælites contemnit. Ad hæc Anachoreta iterum; an non sunt, inquit, alii? an nemo superest cognatorum, qui me absente bona hæreditaria in pauperes dividat? Si tu desis, ait impostor, avarissimus quisque advolabit, & prædam faciet pro libitu, interim mendicorum turba lugebit, & abibit inanis, cujus cultum tu sustinebis. Ductus & victus his dolis simplex & stolidus Juvenis, surgit, pedem, quem retulit nunquam, ex ædicula profert, solitudinem simul ac cælum deserit, viam init, patriam repetit. In via nec pauca nec levia nequitiæ rudimenta accepit à viæ socio, à quo insigniter malus esse didicit, antequam id se doceri crederet. In Patriam ubi pervenit, ecce domum paternam ingredienti Pater ipse, quem dæmon finxerat mortuum, occurrit, miratur novum hospitem, nec agnoscit filium, sed probè filius Patrem. Quærit Parens, quis, unde domo, quid adesset? Attonitus probè filius, quod videret vivum, quem audierat defunctum, fingit (tantùm in itinere ex comitis societate profecerat) fingit, inquam, se desiderio Patris extremùm vivendi & salutandi adesse. Agnitum Pater in ædes admittit, & ami-

cissimè ut filium tractat. Sed non diu in ædibus paternis versatus, mundi mores & leges exactè addidicit, fortasse illas nunquam satis oblitus: tantò jam appetentior vanitatis, quantò ante pietatis studiosior; perinde si doleret tam diu vitiis non serviisse, ita sapere cœpit misero peccandi licentia. Eoque paulatim devenit, ut per summum scelus pudorem & innocentiam amitteret, turpissimisque flagitiis se contaminaret. Non semel à parente plagis mulctatus, cùm neque verbis, neque verberibus emendaretur, infelicem tandem animam in profligata vita exhalavit.

8. Quis hîc non clarè cognoscit minimè sufficere bene incipere; nisi etiam quis in bene cæptis perseveret. Quid enim prosunt huic infelici juveni bona sua opera tot annis exercita? verè nihil. O quàm multi etiam sunt Religiosi, qui per bene incipiunt, at miserè finiunt, quos alloquitur Apostolus dicens: Stulti estis, ut cum spiritu cœperitis, nunc carne consumemini? Hinc similibus æternum væ ingeminatur per Ecclesiasticum dicentem: Væ his, qui perdiderunt sustinentiam, & qui dereliquerunt vias rectas, & diverterunt in vias pravas. Unde Salvator noster apud Matth. ait: qui perseveravit usque in finem, his salvus erit: B. Laurentius Justin. ait: etsi omnes virtutes ad cælum possessorem suum trahant, solam tamen perseverantiam esse agnoscant, quæ accipit bravium. Porrò operarii, qui horâ undecima Sole ad occasum jam ferè inclinante, à Patrefamilias ad vineam suam missi fuerunt, eandem cum primis operariis acceperunt mercedem, imò illos in mercede accipiendo prævenerunt, quia procurator mercedem solvit incipiens à novissimis. Per quod Salvator docere nos voluit, verissimum esse, quod Deus non respicit, quales ante fuerimus, sed quales circa finem vitæ extiterimus. Quamobrem amice frater, cum teste D. Hieronymo cœpisse multorum sit, ad culmen pervenisse paucorum; ideo satagamus non multis incipientibus, sed paucis benè finientibus annumerari, ut quondam dicere possimus cum S. Paulo: Bonum certamen certavi, cursum consummavi: in reliquo reposita est mihi Corona Justitiæ. Quod misericors Deus mihi & tibi præstare dignetur, ex corde precor. Vale.

Ad Gal. 3. C. 2. v. 16.

Laus DEO, Magnæque Matri MARIÆ, & Sanctis omnibus.

INDEX CONCIONATORIUS

Succinctè concinnatus per omnes Anni Dominicas.

De

INDEX

INDEX LOCORUM SACRÆ SCRIPTURÆ.

nitatem

Isaias.

Threni.

Ezechiel.

Daniel.

Oseas.

Marcus.

Lucas.

Omnis

Joannes.

Actus Apoſtolorum.

Epiſt. B. Paul. Apoſt. ad Rom.

1. *Ad Corinthios.*

Cha-

2. ad Corinthios.

Epist. B. Pauli ad Galatas.

Ep.

FINIS.

SUMMA
PRIVILEGII CÆSAREI.

PRivilegio Cæsareo *Francisco Metternich Bibliopolæ Coloniensi* gratiosè concesso, cautum est, ne quis intra 6. annos ab hodierno die computandum *Grammaticam religiosam P. Abraham à S. Clara* intra S. R. Imperii, & Regnorum Ditionumque nostrarum hæreditariarum fines imprimat, aliorsumve impressam apportet aut divendat, sub pœnâ in diplomate Cæsareo comprehensâ, quod dabatur Viennæ 16. Decembris Anni 1718.

CAROLUS.

Vt. Carolus Ludovicus Comes à Ziuzendorff.

(L.S.)

Ad mandatum S. C. Majest. prop.

J. H. Hayeck de Waldstätten mp.

